András (I.) törvénybe
idéző érebilloga
XI. század
Gerevich: M. románkori
eml. 229. tábla

§ jogart tart. (CCLXI. tábla, 3.).
nyre, hogy a liliomos jogar először
végére datáljuk. Lehet, hogy királyi
yaga, hogy nem arany, hanem csak
gő hatósági (várispán), esetleg udvari
felmerült, állítólag Sopron megyé-
gyűrű, melyet Kálmán királynak
Kezdetlegesen, néhány gyors vonás-
Nemzeti Múzeum egyik kis ezüst
XI. századból; valószínűleg egyházi
művészileg igen fejlett a Gyöngyös-
XII. század második feléből, amely
t karjait védőleg nyujtja a két oldalt
. N. monogramm olvasható, s már
szerepel; III. Béla idejében, talán
z esztergomi királyi műhely szín-
tős keresztet két emberi alak közt
l végére keltezhető bronz gyűrűn
.I körirattal egy, a betűtípus után

III. ANDRÁS HÁZI OLTÁRKÁJÁNAK RÉSZLETE

Cassa 1, Filza A, No 123) nemrég előkerült s IV. Béla udvara számára a tatárjárás előtt, 1239—1241 közt szállított iparművészeti cikkekről és nyersanyagokról szóló jegyzék[346] főként textiláruk mellett számos ékszert és egyéb ötvösművet is felsorol: arany nyakláncokat, részben zománcos, arany és ezüst öveket, különböző súlyú arany és ezüst gyűrűket (0·5 márkasúlytól 10-ig), gemmákat, drágaköveket, két arany diadémot, ezüstfedeles serleget. Az ékszer a szállítmánynak mintegy 18%-át, a szövöttáru 54%-át teszi ki. A jegyzék a vásárlásoknak csak egy részét tartalmazza, a 115 tétel így is nagy összegre, 1480 márkára rúg. A jegyzékből az is kitűnik, hogy az udvar rendeléseit egy „Vilam", azaz Vilmos nevű kereskedő útján intézte, míg az udvar részéről Benedek prépost, hihetőleg a királyi udvar alkancellárja szerepelt. A jegyzék feltünteti azt is, hogy az áruk kinek a tulajdonába kerültek, a király és a királyné s ajándékkép főpapok, különböző udvari méltóságok és alkalmazottak, a királyné orvosa, sőt udvari bolondja számára. Említésre méltó, hogy IV. Béla 1234 körül az assisi minoritáknak Szent Ferenc fejereklyéjének befogadására szolgáló arany kelyhet ajándékozott.[347] Az ő idejében a II. Andrástól erősen igénybe vett királyi kincstár, a sok ajándékozás ellenére is újra felszaporodott. A mongolok betörésekor a királyi kincseket Vancsa István esztergomi érsekre bízta, hogy Frigyes császárnál biztonságba helyezze.[348] Ott meg is őrízték, hiszen III. András özvegye bőven vitt belőle Svájcba. Az Anjouk, majd különösen Mátyás király gyarapították, II. Ulászló és a tragikus mohácsi király, Lajos, jobban mondva a török elleni készülődés fogyasztotta.

András (III-ik) házi-
oltókága -

Aglossa (áll., gör., a. m. nyelvetlenek), 1. a békák rendjének egyik alrendje; legjellemzőbb sajátságuk az, hogy nyelvük nincs. Két család tartozik a rendbe: *a)* a *karmos békák* (Xenopodidea) és *b)* a *pipa-békák* (Pipidae).

2. *A.* Az aprólepkék vagy molypillék (Microlepidoptera) egyik nemzetsége.

Aglosszia (gör.), orvosi műszó, a. m. a nyelv hiánya.

Aglypha (áll.), símafogú kígyók, a sikló-félék egyik csoportja; jellemző rájuk, hogy csak egyféle fogaik vannak, amelyeken sem barázda nincsen, sem pedig csatorna nem fúrja át őket; valamennyien ártalmatlanok. SOÓS L.

Agmand *(Ogmand)* **nemzetség,** őse *Apafarkas*, aki Erdély elfoglalásakor Tuhutum kémje volt s ennek fia volt a nemzetség névadó őse Agmand. A nemzetség Erdélyben volt birtokos. E nemzetségből válnak ki a Kecseti-, Szilkereky-, Szalaházy- és Szentkirályi-családok. *(Karácsonyi:* Magy. nemzetségek I. Turul, 1914. évf., 41. sz. *Erdélyi Múzeum.* 1901. évf.) DARÓCZY Z.

Ágmeder, két vagy több ágra oszló vízfolyásoknál a mellékágak medre.

Agnacatecos, mintegy 4000 főből álló indiánus törzs Guatemala- és Chiapas-államok területén. Leszármazottai azoknak a mája népeknek, amelyek Mexikó magas pusztáin az óvilágtól függetlenül bámulatos kultúrát teremtettek.

Agnadello (ejtsd: *ànyàde'llo)*, falu Olaszország Cremona tartományában, Mellette győzte le XII. Lajos francia király a velencei sereget 1509-ben, és a spanyol öröködési háborúban Vendôme Jenő herceget 1705-ben.

Agnano (ejtsd: *ànyá'no)*, kiszárított tó Olaszországban, Nápolytól Ny-ra 8 km-nyire, egy kialudt vulkán kráterjában. 1870-ben lecsapolták, mert egészségtelenné tette a környéket. D-i részén vannak *San Germano* kénes fürdői és a híres *kutyabarlang.* A barlang alsó részét a kőzet repedéseiből kiáramló szénsavas gáz tölti ki, a kutyák és alacsony állatok megfulladnak benne. P. ORMÓS J.

Agnathia (gör.), orvosi műszó, a. m. állkapocshiány, az arc alsó részének hiánya, mint születési hiba.

Agnati (lat.), azok, akik egymással az agnatio fogalma alá eső rokoni kapcsolatban állanak, *agnátusok.*

Agnatio (lat., ejtsd: *àgnáció)*, a római jogban azoknak a családi kapcsolata, akik ugyanannak a személynek az atyai hatalma (patria potestas) alatt állanak vagy állanának, ha az illető személy még élne. A törvényes öröklés alapja a római jogban az *agnatio* volt, amelynek helyét a mai jogokban a *cognatio* foglalta el, vagyis a közös elődtől való leszármazással létesülő családi kapcsolat. Az *agnatio* kifejezést a germán jogban a fiági leszármazás megjelölésére is használják, amivel szemben a *cognatio* a leányági leszármazást jelenti. NIZSALOVSZKY E.

Agnatus (lat.), a. m. atyai részről, férfi ágon való rokon.

Agnel, (ejtsd: *ànyel)*, *aignel*, *agnelet* XIV. sz.-beli francia aranyérem. Egyik oldalán Isten báránya (Agnus Dei), innen a neve. Hasonló egy valamivel később vert aranyérem, amelyet valószínűleg mivel nehezebb volt, *mouton*-nak, birkának neveztek. A *mouton d'or*-t Németalföldön is utánverték, ahol arany báránynak (goude lammen) nevezték. PALÓCZI E.

Agnellus *Andreas*, ravennai apát, történetíró, szül. 805-ben, megh. 846-ban, megírta a ravennai egyház történetét saját koráig. A középkorban az elsők egyike, akik építészeti emlékeket, feliratokat és ábrázolásokat is használnak kútfők gyanánt. Munkája címe: *Liber pontificalis ecclesiae Ravennatis.* (Kiadta B. Bacchinius, 1708.) VARJÚ E.

Ágner *Lajos*, tanár és író, szül. 1878 febr. 16-án Szécsényben (Nógrád vm.). Tanulmányait a budapesti és berlini egyetemeken végezte; azután tanár lett Jászberényben, majd Budapesten. Egyideig a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban volt beosztva; 1926-ban a budapesti III. ker. Árpád reálgimnázium igazgatójának nevezték ki. Számos tanulmánya jelent meg tudományos folyóiratokban. Önállóan kiadott művei közül nevezetesebbek: *Vachott Sándor élete és költészete; Konfucius: Ta-Hio*, (Nagy tudomány); *A kínai nevelés; Kína és Japán kulturális viszonyai; A kereszténység Japánban; Kölcsönhatás a hazai nyelvek közt; A kínai költészet kis tükre.* SZIKLAY J.

Ágnes, szent, egy gazdag római polgár szép, fiatal leánya, Krisztus iránti szent szerelemből visszautasít egy előkelő római ifjút, aki erre feljelenti mint keresztényt, a prefektus bordélyházba viteti, hogy meggyalázzák, de az első férfi, aki hozzá közeledni akart, mintha villám sújtotta volna, földrerogy; Ágnest erre lefejezték 304 jan. 21-én, holttestét szülei a falakon kívül a Via Nomentánán temették el, sírja fölé nagy Konstantin bazilikát építtetett, ma is ebben szentelik szt. Ágnes ünnepén a bárányokat, amelyek gyapjából az érseki palliumok készülnek. HUSZÁR E.

Ágnes, több magyar királyné és hercegnő neve.

1. *Ágnes*, III. István királyné neje, II.

Henrik, osztrák őrgróf leánya. Férje halála (1173) után visszatért atyjához, ahol 1182 táján halt meg.

2. *Ágnes* (Chatillon), máskép *Antiochiai Anna*, *III. Béla* első felesége, Chatillon Rajnáld leánya.

3. *Boldog Ágnes*, III. Béla *Konstancia* nevű leányának és Ottokár cseh királynak leánya. II. Frigyes ném.-róm. császár feleségül kérte, de Ágnes visszautasította. Kolostort alapított a Klarissza-apácáknak s ő maga is a szerzetbe lépett 1236-ban. IX. Gergely pápa parancsára ott fejedelemasszonyá lett. Megh. 1282-ben.

4. *Ágnes* vagy *Anna*, IV. Béla leánya.

5. *Ágnes*, magyar királyné, *Albert* ném.-róm. császár leánya, *III. Endre* második felesége. Szül. 1281-ben, megh. 1364-ben. Férje halála (1301) után Bécsbe ment, atyja meggyilkoltatása (1308) után pedig rövid időre hazánkba jött, majd 1313-ban Svájcba költözött, ahol késő öregségében halt meg. *(Pór Antal:* Á. magyar királyné és leánya, Erzsébet élete. 1888; *H. v. Liebenau:* Lebensgeschichte der Königin A. von Ungarn. 1868.) TAKÁTS GY.

Ágnes, II. Ottokár cseh király leánya, szül. 1269-ben, megh. 1296-ban. Habsburgi Rudolf hasonló nevű fiához ment nőül. Anyja volt Parricida Jánosnak.

Ágnes, *Meráni*, megh. 1201-ben. IV. Berthold meráni herceg leánya. 1196-ban férjhez ment II. Fülöp Ágosthoz, ezt miatta III. Celesztin kiátkozta, és országát III. Ince 1200-ban interdiktum alá helyezte, mire Fülöp visszavette első feleségét, a dán Ingeborgot.

Ágnes, *Poitoui*, megh. 1077 dec. 14. V. Vilmos guyennei herceg leánya, III. Henrik császár felesége, Salamon magyar király anyósa. 1056-tól IV. Henrik gyámja. Fiát 1062-ben Hanno kölni érsek elrabolta, ekkor Ágnes kolostorba vonult Rómába. TÖRÖK P.

Ágnes-forrás, alkalikus savanyúvíz Mohán (Fejér vm.).

Agnes Bernauer, *Hebbel* német író drámája, amely 1851-ben jelent meg könyvalakban. A dráma a szép Bernauer Ágnes történetét dolgozza fel. Bernauer Ágnest, egy augsburgi borbély leányát Straubingban a Dunába vetették, mert Albrecht, a fiatal bajor herceg belészeretett és el akarta venni feleségül. A leányt a herceg apja öleti meg, mert így kívánja ezt az államraison.

Agnesi (ejtsd: *ànye'zi) Maria Gaetana*, olasz tudósnő, szül. 1718-ban, megh. 1799-ben. Atyjától, aki a bolognai egyetem tanára volt, tanulta a matematikát s később ő örökölte apja katedráját. Matematikai buvárkodásainak eredményét több könyvben írta meg s nyelvtudománnyal is foglalkozott. A tudomány történetében az első nők egyike. SCHÖPFLIN A.

Agnesi *Maria Theresa*, olasz zongoraművésznő és zeneszerző, szül. 1724-ben Milánóban, megh. 1780 körül. Zongoraműveken kívül 5 operát is írt, egyet *Il re pastore* címen.

Agnesit, tisztátlan, földes bizmutkarbonát ásvány a cornwalli St. Agnes bányából.

Agnetendorf, község, üdülőhely Sziléziában az Óriáshegység vidékén, 480—600 m magasan fekvő Heidewasser völgyében. (1919). 857 lak. Üveg- és faipar.

Agnew (ejtsd: *enjú) David Hayes*, amerikai orvos, szül. 1818-ban, megh. 1892-ben. Nagy volt mint sebész és mint gyakorló orvos. 1856-ban a bonctan tanára lett a philadelphiai egyetemen. Nevesebb munkái: *Classification of the animal Kingdom* (1861), *Practical anatomy.* BÁLINT NAGY I.

Agnézia (gör.), Istennek az a kizárólagos tulajdonsága, hogy Ő nem lett, hanem önmagától, öröktől fogva, szükségkép létezik és minden létezőnek teremtő oka.

Agnézia (gör.), orvosi műszó, a. m. testrészek vagy szervek teljes hiánya.

Agni, a régibb ind szentiratokban az áldozati tűz. A fában szunnyad s valahányszor az áldozó tüzet fakaszt, új életre támad. A napfelkölte előtt fakasztott áldozati tűz gyujtja meg a napot is. Itt a földön is vízből születik, mert hiszen a fák bőséges öntözés alatt nőnek nagyra s adnak bőséges anyagot a tűznek, de vízből születik az égben is, mert a villám felhőkből keletkezik. A földre az égből került le, Matarisvan, az ind Prometheusz hozta le, a földről pedig ő ad hírt az isteneknek az áldozatokról és ő viszi fel az égbe az áldozatokból azt, ami az isteneknek kedves. Később egyre személyesebbé válik. Agni az, aki elűzi a sötétség szellemeit, megvédelmezi az emberek hajlékait s mikor az ember meghal és teste máglyára kerül, ő viszi fel lelkét az istenekhez. Az újabb hindu vallásban háttérbe szorult az alakja, holott a védákban annak az elméletnek is nyomai vannak, hogy Agni az egész világ rejtett lényege. SZIMONIDESZ L.

Agni

Ágnes királyné, III. András neje ruhájának részletei, mint XVIII. századi Jézus-szobrocska öltözete. (A svájci sarneni zárda tulajdona.)

Alul: a szövet egy részlete

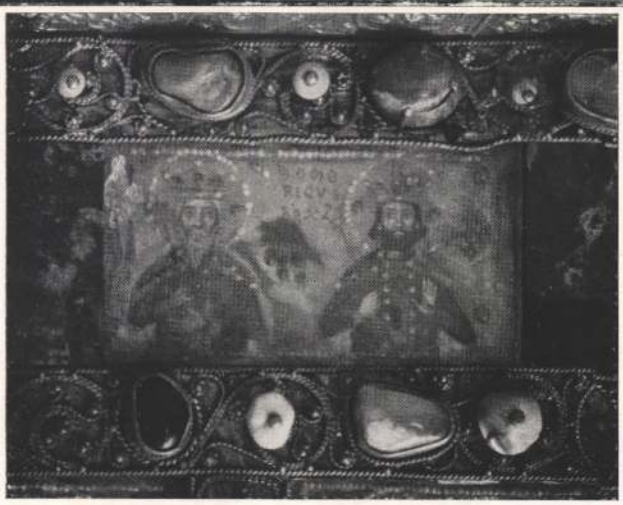

III. András diptichona. Az első lap belső fele.

Alul: Részlet Szent István és Szent Imre képmásával.
(A berni városi múzeum tulajdona.)

Gutenberg Lex. I. K.

1938 szept. 10

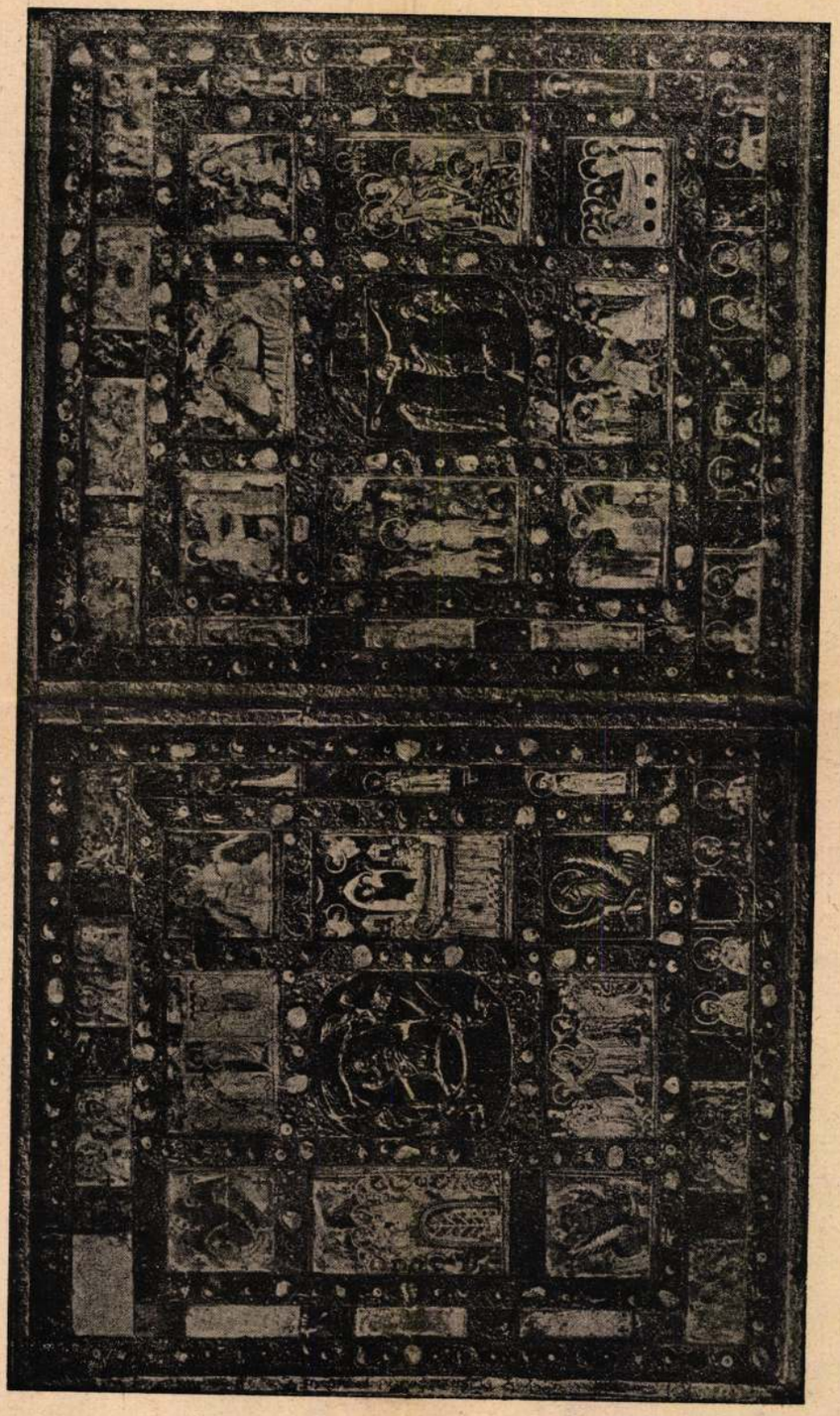

III. ANDRÁS HÁZI OLTÁRKÁJA
BERN, HISTORISCHES MUSEUM

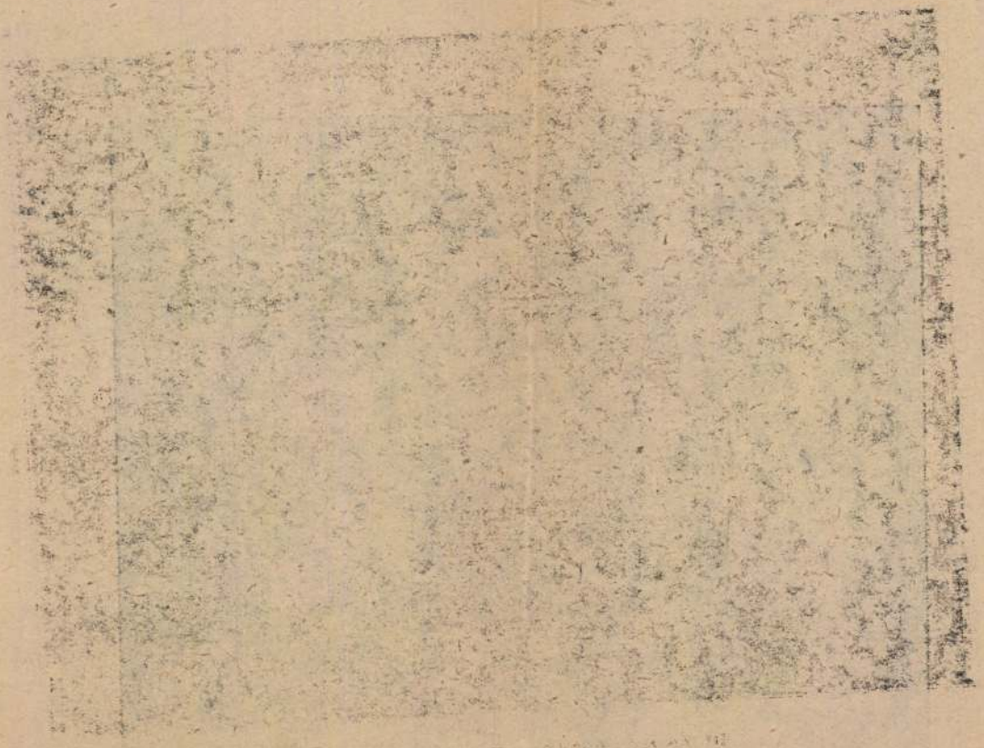

Ø András

szobrász sirköve
Kassa 1374.

l.

Vernei-Kronberger Emil

Magyar középkori sír-
emlékek. Bp. 1939. 18.
l.

És a hozzacsatlakozó
69-ik jegyzetet.

Szilvásvárad, ref.

210-212. 250

Képe 210. 25

magyar

András

pénzverő

Buda 1394

l.

A Műbarát.

1923. 15. l.

Római edénykészlet IX. 60.

András építőmester

Kassa 1394 – 1402

L.

Szendrey – Szentiványi

30. l.

*)

_____

_____

_____

_____

_____

_____ adattak fel,

ozatra hivatkozás történt.

_____ hó____án.
én.

golatlanul" vagy „az alább körülírt hiányos csomagolással„

megjova

András, festő ♀

l. Szepesi András.

♀ a szalonnai fal-
kepek mestere
(1417-27(?) l.

…belat a jovo pek elejéig be-

…kor. a folytatólagos utalványo-

…elettel kérem.

Kiváló tintelettel

19.. Nagrand Ulikmány

SALA 15 - (Pitt. 17-25)

17 Bagno pubblico in Arno.
18 Il traghetto della Casaccia.
19 Elisabetta.
20 Il Piazzale del Re alle Cascine.
21 La vasca delle Cascine.
22 Canale - Venezia.
23 Zinnie.
24 Frutta e pane.
25 Campo Santa Maria Formosa - Venezia.

SALA 15. (Pitt. 1-16)

PITTURE.

Amorelli Alfonso.

Nato a Palermo il 6 Novembre 1898. Conseguì il diploma in pittura e architettura all'Accademia di B. A. di Palermo. Partecipò alle Biennali di Venezia del 1932 e 1936, alle tre Quadriennali di Roma del 1931, 1935, 1939, alla Mostra Internazionale di Barcellona del 1929 e a varie Mostre d'Arte italiana all' estero organizzate dalla Biennale. Vive a Palermo, professore assistente di pittura a quella R. Accademia.

1 Sobborgo di Palermo (N. 3).
2 Cappello di paglia e fiori.
3 La bambola.
4 Sobborgo di Palermo (N. 2).
5 Lo specchio.
6 Il monte Pellegrino.
7 Paesaggio e figure.
8 La conca d'oro.
9 Figura alla finestra.
10 Figure in riva al mare.
11 La collanina.
12 Agrumeto.
13 Ritratto in costume di Piana dei Greci.

Bacchelli Mario.

Nato a Bologna il 3 Gennaio 1893. Studiò pittura all'Accademia di B. A. di Karlsruhe. Figurò alle Biennali di Venezia del 1922 e dal 1930 al 1938, alla 1ª e 2ª Quadriennale di Roma. Tenne pure delle Mostre personali all'estero. Risiede a Firenze.

14 Il Battistero.
15 Ragazza che legge.
16 Il duomo di Pisa.

megrica

András (André)

festő (üvegfestő?)

1429 – 1442

Sopronban

Házi Sopron tört.

III. rész II. k. számos helyen

~~II. rész II. k. 109~~

II. rész IV. k. 18. l.

(1454. neje emlitve)

András festő

1429, 1431.

l.

Házi: Sopron város
Tört. II. r. 2. k.
409, 412, 425. l.

(Andre maler
Andreas pictor)

András festő

1432 - 1453

l.

Házi. Sopron tört.

II r. 3. k.

igen sok adat

~~432. l.~~

15, 25, 40, 47, 50, 55,
57, 59, 79, 109-10,
156, 216, 338, 358,
412-4.

Pálffy János hagyom.
Pozsony 52.

~~-ban.~~

VI:72.

s jobbról ~~látható szigeten~~ fekvő terület, a hol egy (torony
eritett sirkerttel, ~~a hol~~ és egy négy-
Előttök a parton hatan vannak, kik
pportot. A vizet egy vitorlás, három
énkiti. Az utóbbiban a hajós két e-
felhőzött.

i 14.5:18.~~8~~5 cm. — Becsértéke 400 K.
~~ya 1907. november 14-én (1429-908).~~
risleltárban 83 és 86, annak

51

v. Venedig, Mailand Baslini 1885,
. 8)

nag 30

0'4

Andrásfestő

1,

Hári Sopron tört
II r. b.k.

1430.94.l.
1440.144.f.

oktatását, de azon időtől kezdték belátni, hogy a művészet minden formájában igen nagy gazdasági fontossággal bir. 1853-ban a parlamentet megnyitó trónbeszédében a királyné ezeket mondá: «Önök könnyen be fogják látni, hogy a művészet haladása és a gyakorlati tudomány a nagy és fölvilágosodott nemzetek gondoskodásának méltó tárgyát képezik. Intézkedtem, hogy alaposan tanulmányozott pontos javaslat terjesztessék elő, melynek czélja a haladás, melynél számítok segítségökre és közreműködésökre». A trónbeszéd e szavai jelzik a kezdetet, s azóta a művészi ipar oktatása rohamosan fejlődött Angolországban. A jelentés e tekintetben utal az angol költségvetésre, melyben például a gyűjtemények föntartása és a rajzoktatás czímén 366,250 font sterling, vagy 3 és fél millió forintnál nagyobb összeg szerepel. Egyedül a rajzoktatásra 1 millió forintot fordítanak. Hozzá kell még vennünk azt, hogy Angolországban a magánosok által alapított és fentartott ilynemű intézetek száma rendkívül

András

soproni antalos

(Andre Fischer)

l.

Házi: Sopron tört.

II. r. 3. k.

1437 + 76. l.

1440 + 214. l.

+ adójegyzekben

№ 29.

-4257

4256. Caspar Poussin Dughet (?).
Sz. Romában 1613-ban. + ugyanc

4256. Olasz táj. ~~kerek~~
~~tájkép balról erőddel.~~

= Hegyes vidék (előterében v
balról, a sziklák tövében, egy erőd
pütt, a bekanyarodó patak tulsó par
~~[illegible]~~ tapogatóval, a melynek rúdj
fa alatt pásztor pihen, kinek birk
dett, részint elszéledve legel és
Ugyanitt, de kissé hátrább, a kivág
fel azon kanyargó ut, mely a hát
zelednek ~~lehatón~~ oszvetén. Fönt a magasban

Bádoglemez (ovális), méretei
~~Gróf Pálffy János hagyománya~~
Jegyzet. Szárna a Tör
kivonatában. V: 10.

~~Jegyzet. A leltár szerint:~~
~~Caspar Dughet (Poussin):~~
geschnitzten Rahmen, Venedig

62 (8)

András

asztalos

l. 1430. 99. l.

Házi Sopron tört

II. r. 6. k

~~479. l~~

eseller tájan

legyen világpénzünk.»

Hazája a művészi ipar új stíljének, Graff szerint Anglia lészen, már csak azért is, mert a világ kereskedés három negyedrészét kezei között tartja. Egyes tüneteit már az 1876. évi philadelphiai tárlaton észlelni lehetett, s 1878-ban Párisban csakis az angolok állítottak ki — úgy szól — valóban új és eredeti műipari czikkeket. Feltétlen elismeréssel nyilatkozott felolvasásában a japáni művészet nyomain megindult realistikus iskoláról, a milyen az angol, a mely hovatovább nagyobb mérvben hódítja meg a vevőközönséget. Előnye ez iránynak az anyag helyes feldolgozása ; jelleme a csúcsíves korszak alkotta szerkezet használata hozzá adva a japáni bambus könnyed szerkezetét, a mint hogy általában a könnyedség és megfelelő kezelhetőség a modern műipari stílnek fő kellékeit képezik. Mindezekért Graff a nemzeti jelleg hangsúlyozását a műiparban a haladásra hátrányosnak tartja, mert nehezebben

Ó András ács

(Andreas Alch)

1439. Nagyréde

Balthol (119. C.

24. l.)

Orsz. Levéltár

13.306. z.

Mint Ács ~~[illegible]~~

Közölve.

ANDRAS MESTER, ács

1549-ben Erzsébet napján Kapuvarott említenek két Andras mestert, ugyanigy 1554-okt. 31-én két ilyen nevü mester szerepel Sárvárott. Egy hasonló nevü ács sem egyértelmüen különitheto el tőlük. 223.old. 113.jegy

TOTH MELINDA: A Sarvari var épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Ertesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

megvisa

András

soproni aranyműves

l.

Házi. Sopron város

tört. II r. 3. k.

1437 80. l.

1440. 217 l.

1441. 306-7 l.

1442. 358. l.

4256—4257. Gaspar

Sz. Rómában 1613-ban. † ug

4256. (Olasz táj.

Hegyes vidéket ábrázol, köti le figyelmünket, míg bal erőd kerek tornya bontakozik

patak túlsó partján, halász tö melynek rúdját fogja. Jobbr pásztor pihen, kinek birkanyáj elszéledve legel és a kinek Ugyanitt, de kissé hátrább, a lovas tűnik fel azon kanyarg felé vezet, a hol még négyen a magasban két madár röpkö

Bádoglemez (ovális), mér 4256. — Becsértéke 200 K. — mánya 1907 november 14-én (az átvétel jóváhagyására vonatk számnál. — Bejelentetett 1913

Kifüggesztésére vonatkozó ban. 1913: 29. *Gaspar Dughe*

Jegyzet. Az e festményre v

a) a törzsleltárban (192 *gemälde:* Eine Landschaft m herden. Oval, im geschnitzten ver

b) a leltári kivonatban *Gaspar Dughet (Poussin):* La schnitzten Rahmen. Venedig 18

c) a hagyományi jegyzékb *Poussin Dughet:* Tájék balról

d) az átvételi okmányban (*Dughet:* Tájék balról erőddel.

Hagy: 1912. Pálffy

András

aranyműves

l.

Házi Sopron tört

II. r. 6. k.

1440. 140 144 l.

mét, aki mint a szász közoktatásügyi mi-

Haranghy Jenő: Tollvázlat. E. Haranghy: Federskizze.

binációival éri el a kívánt művészi hatást és a legkülönbözőbb s legigénytelenebb növények: egy hervadó lomb vagy egy csomó piros paprika szokták neki a legbátrabb ötleteket sugallani. Látva az ő művészetének e könnyed s kulturált formáit, önkéntelenül is eszünkbe jut, hogy az átlagos virágcsoportosításokban — kereskedőknél, kiállításokon — mily kevés művészet rejlik s mennyire csak a virág organizmusa, nyers vegetatív élete hat, anélkül hogy az ember a maga deko-

András ötvös

(Andre goltsmid)

1436 — 1442.

Sopron

Házi (III. k.

II. r.)

ENGLAND.

megvan

András ötvös

Kassa 1440 – 1444

L.

Szendrey-Szentiványi

30. l.

- *Nachträgliche Anweisung.*

_____évi_____hó____n.
_____*den*_____*19*____

_____ állomását felkér$^{em,}_{jük,}$
*senbahn in*_____*ersuche(n) ich (wir)*

___n kelt fuvarlevéllel _____
*en*_____*19*____*zur Beförderung*

léssel feladott, az alábbiakban megjelölt küldemény:
aufgelieferte, nachstehend bezeichnete Sendung:

ɔdja *ng*	Tartalom *Inhalt*	Súly kilogramm *Gewicht Kg*

_____ visszaadassék;
_____ *zurückzugeben;*

_____ vasút
_____*in*_____

nak kiszolgáltattassék:

András Kőfaragó

1441. Eperjes

Iv Eperjes 310. l

1452. szerepel utoljára

u. o. 310 l

András

Kőfaragó

1444. Egerjes

l.

Hadtört. Közl

1913. 120 l.

121 l.

Érkezett 1904 február 15.

111/904 (Nagyenyed 1904 február 12.)

A nagyenyedi Bethlen collégium régiségtárának őre az államsegély felhasználásáról szóló jelentés beküldésére rövid határidőt kér. (Tudomásul szolgál 1904 február 19.)

András

eperjesi kőfaragó

1443-44

l.

Muz. Kot. Ert

1918. 116. l.

András kőfaragó

Gyerjes 1444–1452

L.

Szendrey – Szentiványi

30. l.

lására vonatkozó
nyilatkozat.

_____

_____

_____ árúfelvételi helyén

_____

_____

_____

András

köfaragó

Eperjes 1444

l

Hadtört. Közl

1914. 324. l.

~~328. l.~~ ~~326. l.~~ 328

1452.

András könnives

u. o. 328. l.

A Lettő egy szemely

~~szegnévű!~~

— ennél jobbat az idén sem tudok kieszelni. Felirta egy szelet papirosra: „Csülökre apák!". Igy jelent meg a „Csülökre apák!" másodszor is A Nap-ban. Ez volt a lap slágere. A sláger bevált, a lap remekül fogyott. A rikkancsok dicsekedtek, hogy már régen nem volt ilyen kitünő cim a lap élén.

A következő év szeptember elsején már nem kellett Hajdu Miklósnak a tavalyi kötetet fellapozni. Mint valami viziós kép, ugy rémlett fel előtte a régi cim: „Csülökre apák!" Persze a vezércikket megint cim nélkül kapta meg. „Csülökre apák!" — zsongott, nyugtalankodott és dult az agyában, — és nem jutott eszébe semmi. Harmadszor is ezt a cimet irta a vezércikk élére.

Levelek százai érkeztek a szerkesztőségbe és szidalmazták a szerkesztőt, szemrehányást tettek neki, hogy mit képzel, ők talán nem emlékeznek a tavalyi vezércikk cimére, voltak olyan panasztévők is, akik pontosan tudták, hogy a „Csülökre apák!"

András

(kőfarago-) Eperjes

~~[illegible]~~ 1443.

l.

Muz Kot-Ét

1917. 237. l.

238. l. 239. l.

u. o. 1918. 35. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

András, kőfaragó. 1444—1452-ben Eperjesen dolgozott.

Iványi Béla dr.: Eperjes középkori ágyúöntőháza és puskapormalma. *Hadtört. Közl.* 1913. 120, 121. l.

ANDRAS MESTER, épitőmester

1549 Erzsébet napjan Kapuvarott emlitenek két András mestert,ugyanigy 1554.okt-ben 31-én két ilyen nevü mester szerepel Sarvárott. Egy hasonló nevü acs sem egyértelmüen különitheto el tőlük. 223.old. 113.jegy

TÓTH MELINDA: A sárvári vár épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANDRAS MESTER, épitőmester

Sárváron,1558 ban az épitkezésekben részt vesz az az ANDRAS mester is,akit mar 1552-ben Sárvarott láttunk, itt találjuk még a következő év folyamán is,bár időközben Lékán is dolgozik. 231.old. 162.és 162/a.jegy

TÓTH MELINDA: A sarvari var épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas megyei Muzeumok Ertesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANDRAS MESTER, építőmester

1552-ben nov.10-én említik őt Sárvárott a neki átadott "Leczegh"vel kapcsolatban.115.jegy.-Lékán dolgozik 1556.jul.8-án és 1559.nov.10-én.Ugyanitt lehet 1559. nov.17-én is,amikor a sárvári kifizetésekkor mint távol levőt említi Semmyey. 223.old. 116.jegy.

ÓTH MELINDA: A sárvári vár építéstörténete 193.old

AVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANDRÁS MESTER, épitőmester, kőfaragó

Lékán nem tudjuk, hogy Vince mester épitésirányitó munka-
körén kivül maga is faragott-e követ. Antal és András mest
terek azonban minden bizonnyal .Kőfaragásról Sárváron szó
van, sőt a többnyire olasz kőmüveseket ősszel megerősitik
egy ujabb lapicidával./Mathias ry Thyran/. 226.old.
130.jegy.

TÓTH MELINDA: A Sarvari var épitéstörténete 193.old

BAVARIA. A Vas megyei Muzeumok Értesitője, 1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

ANDRAS MESTER, épitő, kőfaragómester

Nincs támpont arra, hogy ki volt a szép lépcsei ajtók mestere, de kiemelt fizetéséről tudunk. Ő lehetett a sárvári vár"d"épület palotaja kőkereteinek mestere is. Kérdéses hogy ANDRÁS magisterrelazonos-e? A vele kapcsolatos emlitésekből inkább arra kell gondolnunk, hogy ez a mester a munkák e szakaszában inkább pallérként működött. közre. 234.old. 172.és 172/a. jegy

TÓTH MELINDA: A sárvári vár épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANDRÁS MESTER, építőmester

Sárvár,1559.-"Andras mester azt mongya,hogy ugyan azon gradichbol megh czinaltathatna az Ferenc uram hazaba walo meneteth is es hogy az ku falnak is erőssége lenne merth az gradichnak fomdamentoma igen kezel wagyon az Ferenc hazanak gradichahoz". 234.old. 175.jegy

TÓTH MELINDA: A sárvári vár építéstörténete 193.old

SAVARIA, a vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANDRAS MESTER, épitőmester

Két ilyen nevü mester a sarvari épikezéseken. A fontosabb András magister mar Kapuvarott kezdieelőttünk ismeretes palyafutását, majd felváltva itt és Lékan is dolgozva , a kapui munkak befejeztávél Sennyey kérésére kerül Sárvárra 1552-bem. "agionk helt neki, ne illen weztek 223.old. 113,114 és 115. jegy

TÓTH MELINDA: A sarvari var épitéstörténete 193.old

SAVARIA. A Vas Megyei muzeumok értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANDRAS MESTER, épitőmester

1555 és 1557-ben Lékán és Keresztuőn folyik nagyobb munka. Az 1552-ben Sárváron dolgozó ANDRAS mestert Kereszturon és Lékán emlitik ezen években, s az utóbbi helyen ANTALT is ott találjuk. 231.old. 158.jegy/1555/

TOTH MELINDA: A sarvari var épitéstörténete 193.old

SAVARIA. A Vas megyei Múzeumok értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANDRÁS mester, ötvös

Sopron, 1437-1442

HOLL Imre: Középkori városi élet - városi épitészet.
= Archaeologiai Értesítő, 116.köt. 1/2.sz. 1989
69. l

	Németo.	2
	USA	6
	Franciao.	12
ntem-	Franciao.	4
y	Anglia	6
.	Franciao.	12
	Franciao.	6
reich	Ausztria	4
ter-	Ausztria	12
Nu-	Ausztria	6

ANDRÁS MESTER, építőmester

András mester egy sárvári adat alapján olasz mester lehetett. 224-old.-1558.december 10.N.,B.1558.Leltárak, p.62-110, 117.jegy.

TÓTH MELINDA: A sárvári vár építéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Ertesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANDRAS MESTER, építőmester

Antal mesterrel együtt sokszor említenek egy András mestert is, akinek személye, mivel ilyen nevű kettő is szerepel, ezidőben, nem mindig egyértelműen definálható. 223.old. 113 és 114. jegy

KÖVÉR MELINDA: A sárvári vár építéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok értesítője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANDRAS MESTER, építőmester

1549-ben Kapuvárott említik a két András mestert, 1550-ben kétszeres említés a lékai kútfúrással kapcsolatban, Pünkösd harmadnapján, amikor Antal mesterrel említik együtt. 223.old. 114.jegy

TÓTH MELINDA: A sárvári vár építéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok értesítője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANDRÉ, kőfaragó

1559-ben a keresztúri épitkezések e szakasza a sárvári-akkal egy fázisban lehetett 1559 nov.10-én kimutatható egy André nevü kőfaragó. 264.old. 84.jegy

TÓTH MELINDA: A sárvari vár épitéstörténete 193.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

András Budavári Zéfarajó

valószínűleg Patakról származott

(XV. sz. vége)

Gerevich Lá Budapest müvészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig

Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

302.old

Andrés

LAKATJARTO ANDRAS, lakatos

1655.április 29.-ol. Batthyany lt.inventarok.-
"Lakatjarto Andras hazanal maradt portékak inventarium
ma:Sido formara Szeovet Abrozt No 1".--"Uy kerecztin
Czerep Czessze No 1.". 605.old.

KATONA IMRE: Személynevek a Batthyány-levéltár ana-
baptista emlékeiből 601.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 4.szám, Szombathely

magyar

András ötvös

Körmöcbánya 1442 – 43

L.

Szendrey – Szentiványi

30. A

_____nak kiszolgáltattassék;
efern;

_____vasút_____állomásán
_____*Station der*_____

;

_____(betűkkel)
rages von *(mit Worten)*
k ki;

angegebenen, sondern des Nachnamebetrages von
_____(betűkkel)
(mit Worten)
ék ki;

ki;
efern;

ltattassék ki;
rn;
assék.
kzuhalten.

(Aláírás)
(Unterschrift)

esetre nem vonatkoznak, törlendők.
auf den einzelnen Fall nicht passen, sind zu durchstreichen.

bosznia-hercegovinai vasútak forgalmában engedtetnek meg.
reichischen, ungarischen und bosnisch-hercegovinischen Bahnen zulässig.

megina

Andrásfráter,

Magyarországi Miklós fia
(Andreas Nicolai de
Hungaria)
Kassa 1457
kódexmásoló
lásd okv.

Harsányi András

A domonkosrend
Magyarországon a
reformáció előtt.
Debrecen, 1938.
294. l.

MOBKVZ.2249

megérve

András festő

l.

Házi: Sopron tört

II. r. 4. k.

1454, 18. l.
1457. 52. l.
1458. 58, 75. l

Adofirető polg. névj

megatlana vett a bel-
városban

A kiállított művek eladását kizárólag Telepy Károly műtárnok közvetíti.

A műtárnok hivatalos szobája a termekben kifüggesztett és a tárgymutatóhoz csatolt tervrajzon pirossal van jelezve.

Az igazgatóság.

A *-gal jelölt művek a Tárgymutatóban sokszorosítva vannak.

~~0~~ András, ács

(Andreas Alch)

1453. Kolozsvár

Bal Hel (120 l -

24. l.)

56. l.

Tört. Tár. 1882. l

(Regestrum Hungarorum de civitate Cluovar.)

!!! Lásd ezt nyból

... egyéb foglalkozásokra nézve is.?

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

András faragó-
molnár
(Andreas Molnar)
1453. Kolozsvár
Bal Hel (120. l.
24. l.)
56. l.

Tört. Tár. 1882.
(Regestrum hunga-
rorum de civi-
tate Cluswar.)

Acs András alatt
felvére

Andrásács

Andreas Alch

1453

l. Kolozsvár

Baloghfatornyok

24. l.

ottoman foglalja el kiemelkedő
dalt zöld pelüche-párnával és selyem-hu-
eg fehér csíkjain virágokkal. Bal-
~~an~~. Szemközt a piros pamlagon
rétvörös fodorral; előtte az aranyo-
pzatú üvegvirágtartó tűnik sze-
bbra támlásszék áll. Az ~~[illegible]~~ ablak
dig a falon tájkép lóg aranykeret-
l de Migl"

34·5 cm.

n 1461 sz. leirattal 320 koronán.
IX. 14-én (488/901.) sz. alatt

Ø András
laratosm

l.

Házi - Sopron tört -
II. 4. k.
1457. 48. l.

Andras

(Andre)

festö

1464

l.

Hoffmann Porsony 43. l

Hoffmann Südost

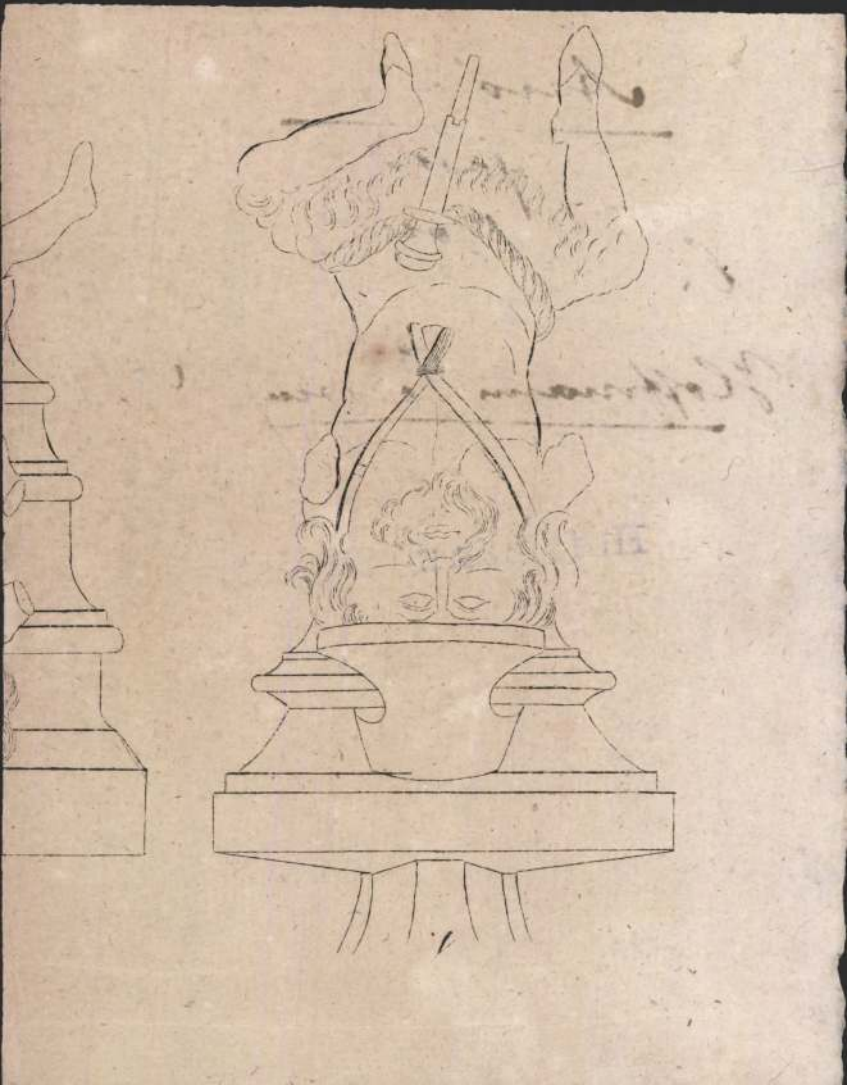

megirva // András schmelczer

Kassa 1472.

l.

Arch. Ér.

1903. 71. l.

megtakaritások mutatkoztak: az
, Alkalmazottak szénellátása-
Hollerith bérmunkák /1.800 Ft/
tételeknél, a ténylegesen fel-

volt a termelt vizmennyiség,
,000.000 m³-nél.
atornahálózat megrepedése foly-
szennyeződése következett be. A
tett szükségessé.
empontjából az előirányzatnak

András ötvös.

1471. Kassa

L.

Szendrey - Szentiványi

30. L.

Minta-nvomtatvány iskolai használatra.

Magyar királyi államvasutak.
Königlich Ungarische Staatseisenbahnen.

Utólagos rendelkezés. — N

Kelt _____

_____

A _____ vasút _____
Die Güterexpedition der _____ *Eisen*

hogy az 19____ évi _____ hó _____
die mittels Frachtbrief ddo _____ *den*

részére _____ ra való rendeléss
an _____ *in* _____ *auf*

Jel és szám *Zeichen und Nummer*	Darabszám *Anzahl*	A csomagolás módja *Art der Verpackung*

1. a feladási állomáson _____
   auf der Versandstation an _____

2. útközben feltartóztattassék és a _____
   unterwegs anzuhalten und an _____

András ötvös

1475. Brassó

L.

Szendrey-Szentiványi

30. l.

megirvä

Andre, Andree

ötvös ?

1481–1495

Ortvay II. 4. 241. l.

Hoffmann Porvony 51. l

Hoffmann Südost

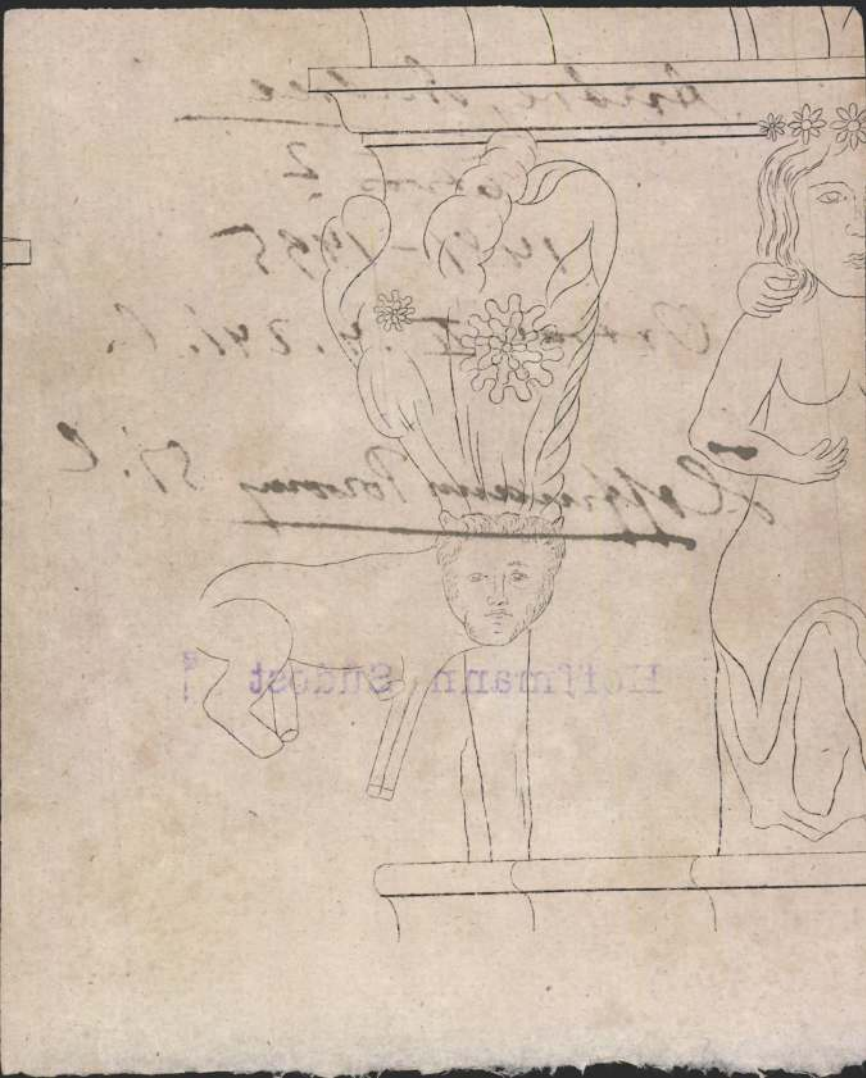

Magyar

Andre Maler

1478 Pozsony

l.

Hoffmann Pozsony

10. l.

3

4.

megirva

András

udvari ötvös Buda

1486. XVI. sz.

l.

Tanulmányok Bp.

multjából. III.

143. l.

Rimanóczi-féle statisztika

VIII. 49

[361] 6383. (XI.)

[362] Az osztrák oklevelekben három oly magyar ötvös munkásságának emléke is fennmaradt, akik Magyarországon dolgoztak, talán nem is jártak soha Ausztriában s nevük peres ügyek, tanuzások kapcsán került a külföldi iratokba. *András* pesti ötvös az egyik. (15.482. — XVII, Quellen II. 3. — 5083.) Mátyás király 1486 január 2-án Budáról átírt bécsi helytartójának, Zápolya István szepesi grófnak András pesti polgár és ötvös ügyében. András mester Barnabás nevű szolgájával Gyertyagyártó János pesti polgárhoz 148 forintot küldött, amelyet az át is adott. Barnabást kevéssel utóbb meggyilkolták s Gyertyagyártó azóta tagadja, hogy a pénzt megkapta volna, bár mindkát erszény, amelyben András a forintokat küldötte, nála van s bár Kanti János és Lengyel Benedek pesti polgárok tanuskodtak az átadásnál. Bécs városa (úgy látszik Gyertyagyártó Bécsben élt vagy közben odament) nem akarta elismerni a pénz átadását s Mátyás király azért írt át Zápolyának, hogy azonnali, pártatlan elintézést követeljen. Sajnos, az érdekes ügy elintézéséről nem maradt feljegyzés. Annyi azonban ebből az egy oklevélből is kiviláglik, hogy András mester a nagy király kedvelt embere volt s minden bizonnyal az udvar számára is dolgozott. Ez a bécsi tudósítás annál inkább figyelemreméltó, mert András mester pesti működéséről régebben tudott az irodalom. 1492-ben Pest város esküdt polgára volt (V. ö. Waltherr Imre: Adalék Pest történetéhez. Századok, 1873. 551. l., dr. Fógel

József: II. Ulászló udvartartása. Bp., 1913. 99. l.), a bécsi adat valamivel többet árul el életéből. Értesülünk arról, hogy hat évvel előbb, Mátyás király uralkodása idején már jobbnevű mester lehetett, aki bizonyára több segédet foglalkoztatott műhelyében, hiszen inasáról, Barnabásról is történik említés.

[319] Quellen I. 4. — 4054.
[320] 15.260. (XVII.)
[312] Copey-Buch, 55. l.
[322] 15.290. (XVII.)
[321] Copey-Buch, 9—10. l.
[324] U. ott 232, 271. l.
[325] U. ott 106. l.
[326] 15.334. (XVII.)
[327] 1465-ben (15.367. — XVII.) neve a következőképen fordul elő: „Thoman Gerharten, den man auch nennet Sibenburger . . .“
[328] Quellen II. 2. — 3145.
[329] 15.159. (XVII.)
[330] 15.239. (XVII.)
[331] Quellen II. 2. — 3399.
[332] 15.259. (XVII.)
[333] 15.279. (XVII.)
[334] 15.280. (XVII.)
[335] Quellen I. 4. — 4154.
[336] 15.313. (XVII.)
[337] 15.367. (XVII.)
[338] 15.373. (XVII.)

ANDRÁS (Andreas) ötvös. 1486-ban Barnabás nevű inasával 148 forintot küldött Gyertyagyártó Jánosnak. A szolgát kevéssel utóbb meggyilkolták s Gyertyagyártó azóta tagadta, hogy a pénzt megkapta volna. Mátyás király ez ügyben átírt Zápolya István szepesi grófnak, bécsi helytartójának 1486-január 2.-án, hogy Bécs városával, ~~[illegible]~~ ahol Gyertyagyártó ez időben tartózkodott, ismertesse el a pénz átadását. András 1492-ben Lest város esküdt polgára volt. Valószínűleg Mátyás számára dolgozott, munkája nem ismeretes.

Quellen zur Geschichte der Stadt Wien II. rész, III. kötet, Bécs 1904, 331 l. — Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen des allerhöchsten Kaiserhauses, XVII. kötet, 15482. regeszta. — Walther Imre: Adalék Lest történetéhez. Századok 1873, 551 l — Fógel József: II. Ulászló udvartartása. Bp. 1913, 99 l.

(Genthon)

András ötvös

András, ötvös *(Andreas Aurifaber).* 1492-ben Pest város esküdt polgára volt.

Fogel József dr.: II. Ulászló udvartartása. (1490—1516.) Budapest, 1913. 99. l. — *Waltherr Imre:* Adalék Pest város történetéhez. *Századok.* 1873. 551. l.

András

ötödik

laid

Fögel József dr:

II. Ulászló udvartar-

tása. Budapest, 1913.

99. l.

András

ötvös

1792-ben Pest város

eskűdt polgára

írod

Horváth-Szentpéteri

252. l.

Budapest.

A nyugatról felvett látkép
rát[illegible], a melynek tornyain kétfejü
genek, a háttérben pedig [illegible] Pe
nek szemünkbe. A Sepolture de
lovas vágtat, ki előtt két férf
datszalagon:

[illegible] BVDA

a lap alján pedig NVOVA DESCRIZ
METROPOLI,
czimmel négy hasábos olasz szöv
dalli scrittori annouerato trà
kezdettel és conte principali n
fejezéssel, mit e jelzések köve
Longhi és Con [illegible] licenzia de Supe

Rm., mér. a vk
57-94

homokkőből. A nehezen megmunkálható, rideg vörösmárvány anyaga nem akadályozta meg a kőfaragókat abban, hogy változatos ornamentális mondanivalójukat élesen és szabatosan ne ábrázolják. Itt-ott figurális részletek is megjelennek: puttók, madarak, szárnyas angyalfejek. Az ornamentkában a növény és gyümölcs erősen naturalisztikus felhasználása játssza a főszerepet.

Kik lehettek ezeknek a szobrászati feladatoknak mesterei? Egykoru adatokból s főképp Vasari félszázaddal későbbi életrajzaiból sok művészről tudni, aki Mátyás udvarában megfordult. Ezek a művészek azonban, legalább egyelőre nem azonosíthatók a megmaradt emlékek mestereivel. Azt kell mondani, mindezideig nem sikerült a dekoratív faragványokkal kapcsolatban megnyugtató mesterneveket felsorakoztatni. A művésznevek és a művek egyetlen egy ízben sem fedik egymást. Ez még a figurális szobrászatra is vonatkozik, a Halászbástya kőtárának vörösmárvány Madonnájára és mészkőből faragott bájos női félalakra, pedig a figurális művek rendszerint hamarább elárulják mesterüket.

A király szolgálatában álló művészek legnagyobb része olasz volt. Francia vagy német mestert egyáltalán nem alkalmazott, feltételezhető azonban, hogy — bár csak egy nevet ismerünk — magyarokat is foglalkoztatott, főképp bronzszobrainak s ötvösműveinek készítésére. Mindkettőnek nagy tradiciója volt magyar földön s így a király kényes ízlését kielégíthette. A Mátyás számára dolgozó magyar ötvösök közül mindössze András pesti mester nevét ismerjük, pedig a királlyal kapcsolatba hozható ötvösművek legnagyobb része nem olasz, hanem magyar munka.

Az olasz mesterek közül, kik Budán dolgoztak,

csak a főbb csillagokat említjük. Ezek: Giovanni Dalmata szobrász, Benedetto da Majano szobrász és asztalos, a bolognai Aristotile Fioravanti építész és mérnök, Ercole dei Roberti festő és Caradosso milanói ötvös. Mellettük a dii minorum gentium nagy csoportja működött. Sajátságos, hogy a dúsgazdag magyar király a kor szinte egymás mellett nyüzsgő olasz művész-héroszai közül egyetlen igazán elsőrangú nagy mestert sem tudott udvarába csalogatni. Tárgyalt Filippino Lippivel s bizonyára másokkal is, de az itáliai nagy fellendülés idején az ünnepelt művészek nem szívesen hagyták el szülőhazájukat. Mátyásnak meg kellett elégednie a másodrangú csillagokkal, akiknek legnagyobb része rövidebb-hosszabb tartózkodás után ismét Olaszországba tért vissza.

A budai vár díszítésében, mely ma már csak leírásokból ismeretes, valamennyi korbeli műfaj szerepet kapott. Az udvarokon bronz- és kőszobrok állottak. A bronzszobrok közt nevezetes volt Hunyadi János és két fiának, Lászlónak és Mátyásnak szobra, azonkívül három mitológikus alaké. Az utóbbiakat a török hódoltság idején Konstantinápolyba hurcolták s ott megsemmisültek. Ugyancsak a török fővárosba került két nagyméretü, nemes arányú bronzkandeláber, mely ma a Hagia Sofia-templomban áll s török felirata szerint a budai palotából származik. A leírások megemlékeznek egy márványmedencés szökőkútról, melynek tetején Pallas Athéné bronzszobra állott, talán e medence töredéke az a Mátyás király gyűrűs hollójával díszített részlet, mely a Szépművészeti Múzeumban látható. A Friss-palotába bevezető bronzkaput kívül-belül Herakles tizenkét munkájának domborművű jelenetei díszítették, ez a munka témája és elgondolása szerint olasz művészre enged következtetni.

András

pesti ötvös

Mátyás király 1486-ban
fenti ér dekében írt át
a bécsi helytartójához.

Genth Verecke

V. 128. l.

András ötvös Pest

(der Pester Bürger und Goldschmied Andreas) kinek ügyében Mátyás király ír Budáról Zápolyának Bécsbe.

Jahrbuch d. K. S. des A. Kaiserhauses, XVII. 15482

Hoffmann Pozsony 16. l

✓

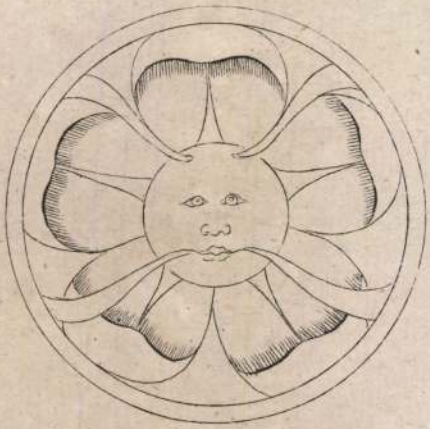

9.

5.

megírva

András
rézöntő
Kassa 1489–1506
l.
Arch. Ért
1903. 216. l.

Év	Értékesitett /számlázott/ viz		Összes
1935.	61,458.369	m^3	11,082
1936.	63,356.026	"	11,212
1937.	65,121.153	"	11,629
1938.	66,330.811	"	14,122
1939.	69,095.916	"	14,711

1. Alrovat. Tisztviselők, irodai kezelő

zet, id. alkalmazottak fizetése stb.

Létszám:

1938.évi tényleges: 54

Elői

302.

Több: 7.505.52 Pvel.

Az 1938.évben 234.249.52 P

az általános részben indokoltuk.

megirva

András besztercebányai

lazurozó

1491. Besztercebánya

l.

Arch. Ért. 1917

115. l.

XV. 17

Divald Kornel:

A bártfai Szent Egyed-

templom.

megirva

András, ötvös

Andreas goltsmidt.

1493

Ugyanis. A brassai ötv.

tört. 144. l.

Megnézni Goldschmidt

alatt, nálam

megnéztem

nincsott!

András

(Endris bogner)

ij. gyártó

1495 Kassa

l.

Arch. Ért

1912. 271. l.

megírva

András (Endre)

pálos szerzetes

festő Pécs

l. 1500 XV? kömt-

Egyházm. Lap

1883. 99. l.

András
pátos festō
XVI. n.

Bal XV-XVI. mūn
II. 560. l.

HELAP BIZOMÁNYOS
TAPOLCA

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

megirva

András rézöntő

Kassa 1573.

l.

Arch. Ert.

1903. 217. l.

őirányzat	Zárószámadás szerint	1938.évi zárószámadás szerint
6.1oo.-	43.191.18	3o.557.88
-.-	1.ooo.-	1.ooo.-
-.-	17.168.2o	-.-
-.-	3.5oo.-	-.-
-.-	6.ooo.-	-.-
4oo.-	4.49o.17	2.387.93
6.5oo.-	75.349.55	33.945.81
7.5oo.-	7.ooo.-	6.65o.-
5.2oo.-	23.643.99	18.328.83
1.212.-	1.234.22	1.22o.o8
3.25o.-	-.-	3.o66.8o
7.618.-	26.77o.22	43.573.73
-.-	5.181.51	-.-
3.ooo.-	4.332.86	9.747.35
5.618.-	36.284.59	53.321.o8
6.5oo.-	5oo.-	852.-

megírva

András

harangöntő

A drauzi harang (darócz)

1516-ban „per magistrum andream" készült. Schürer ezt Illenfeld András-sal azonosítja.

Schürer-Wiese

103. l.

Ez öntötte a gönci harangot is.

587. Knezich Károly.

Vállig látható, kissé balra fo
~~hord.~~ Paszomántgallérú atilláját fel
rolja át. Körirata: KNEZICH KÁROLY

Eredeti kerek gypszmedai
Készitette: Zala György.
Az 1848/9-iki szabadságha
Átvétetett az 1896: IV. 8

904: V. 4.

András, érczöntő. A XVI. század elején a Szepességben dolgozott. Tőle való a szepesdaróczi r. k. templom harangja 1516-ból.

Arch. Ért. VIII. 154. l. — *Gerecze Péter dr.:* A műemlékek helyrajzi jegyzéke és irodalma. Budapest, 1906. 828. h. — *Vajdovszky János dr.:* A szepesvármegyei középkori műemlékek jellemzéséhez. A Szepesmegyei Tört. Társ. évkönyve. Szepesváralja, 1888. 199. l.

1276 sz. fölterjesztése

Seenger Béla vállalkozó márványmunkáiért járó kereset utalványozása tárgyában

András (Andreas) harangöntő

1516-ban öntötte a szepesdaróci templom harangját, 1521-ben a szepeskörtvélyesi templom harangját, 1524-ben a szepesszentlőrinci templom harangját, 1523-ban a késmárki templomtorony harangját és 1515-ben valószínűleg a késmárki kampanile nagy harangját

Pajdussák Máté: Szepes vármegye közepkori ércöntvényei és azok mesterei. A Szepesmegyei Tört. Tars. Évkönyve. XII. k. Lőcse 1909. 86-l. Kny-ban is-

538

1932

Devecseri járás főszolgabiráját

Műemlékek Országos

Bizottsága

9-8

TÉRTIVEVÉNYNY

Budapest

András harangöntő

Miskovszky Viktor

Az 1875-dik év nyarán tett részeszeti utazásom eredménye

~~I Sárosmegyében~~

III. Szepes megyében

Arch. Közl. 1876.

X k. III f. 82. l.

Draveczi rk. templom harangja 1516.

Szepeskörtvélyes templom harangja 1521.

ek.

kárt ne okozzanak rendszerint telje-
iglenes jellegü megtámasztások és dú-
széröl mindig ad hoc teljesithetök. És
s elváltozások mutatkoznának volna he-
tséges helyreállitás.
anám, hogy,miként ezt javasolni bátor
megvizsgáltassék és a mutatkozó ká-
natók legyenek, melyeknek helyreálli-
ék. A vállalatnak azonban módjában
okat utasitásaink alapján saját regie-

nelyszini vizsgálatot ez idén is el-
ek megállapitásához képest a vállalat
e utasitást nyerjen.

Mély tisztelettel

bizottsági tag.

András, harangöntő

1516-ben öntötte a szepesdaróci (szepes vm) templom harangját.

Pajdussák. 22. l.

Ugyanesak fentitől a szepeskörtvélyesi templom harangja 1521-ből

u. o. 22. l.

és a szepesszentlőrinci templom harangja 1524-ből.

u. o.

András

harangöntő

A késmárki templom-
torony felső emeletén
levő harangot 1523-
ban fenti öntötte.

Pajdussák 22. l.

András, harangöntő

1516, 1521.

Lázi Okv. nálam
poklandó az erőt-
ban.

Arch. Közl.

1876. X. k. III. f.

82. l.

Fentitől a szepesdarói
(1516) és a kötvélyési templom
harangja 1521-ből

Illenfeld A.?

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

582/1914 szám

Érk.: 914 év jul. hó 24. n.

megnívia

Andrái

kőfaragó

(Andreas v. Ofen)

A XVI. században a bécsi Szent István dómon dolgozott.

Mesterjegye repr.

Aus dem Genossenschafts-Archive der Baumeister und Steinmetze in Wien,

Wien, c. n. XI.

fábla

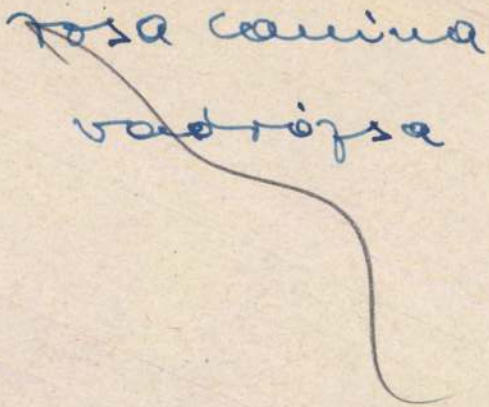
rosa canina
vadrózsa

(1768 Bécs)

ANDRÁS kőfaragó l. Körmöci András

XIV.2

András, Kőfaragó

megrova

András

könisves

1456-tól

l. Házi Sopron tört

II. r. 6-k.

1469. 231. l.

1470. 233. l. 234

1481. 246. l.

Andreas murátor

vegrendelete

233, 234. l.

1481. a cseh Katonaság

3 frt Kárt okozott

neki

Különösen elterjedt a *villamos A.*, melynek leghasználatosabb típusa az ólomlemezes. Ez szigetelő- (pl. üveg-) edényben higított kénsavat és ebbe merítve kétfelé ólomlemezt tartalmaz. Az előállítás ma is használt módját *Planté* elvei alapján két selmecbányai professzor, *Schenek* és *Farbaky* állapította meg 1883-ban. = A villamos A. másik használt típusa az *Edison*-féle; ennél két különböző fémlemez és pedig szivacsos vas és nikkelhidroxid merül vízzel higított kálilúgba. A villamos A.-ok hátránya a hasznosítható energiatartalmukhoz képest aránylag nagy súlyuk és aránylag drága voltuk.

Akmolinszki plató. Elpusztult tönk Ural-Tien-san között.

Akna. A hegyek belsejébe függőlegesen vagy lejtősen behatoló folyosó. Bejáratra, szállításra, szellőztetésre, vízemelésre szolgál. Keresztmetszete szabályos idom, leginkább kör. A legmélyebb A. 1830 m. Földalatti üreg, melyet robbanóanyaggal töltenek meg és biztonságot nyújtó távolságról gyújtózsinórral vagy elektromos árammal felrobbantanak, hogy a robbanás az A.-t beroppantó kőzetet szétvesse, meglazítsa. A bányászat alkalmazza. = *A.* (a hadviselésben). A haderők kötelékében a rombolásra hivatott töltések általános neve. Vannak folyó-, tengeri-, dobó-, romboló- stb. A.-k. = *Aknafúró.* Robbantóaknák fúrására használt gép, melyet kézi erővel, víznyomással, sűrített levegővel vagy villamosárammal hajtanak. Kisebb ellenállású kőzetben spriccsan, keményebb kőzetben ütögetve működő aknafúrót alkalmaznak. = *Aknavető,* olyan harci eszköz, mely A.-k vetésére szolgál; szer-

Akragas (lat. Agrigentum, ma Girgenti), gör. város volt Szicíliában. Róma Kr. e. 210-ben foglalta el.

Akribia (gör.), pontosság, gondosság, főként tudományos eljárásoknál.

Akrobata, ma erőművész, kötéltáncos. A régi görögöknél olyan embert jelentett, aki óvatosan, lábujjhegyen jár.

Akrokorinthos. A korinthosi fellegvár.

Akropolis. Így nevezték a régi görögök a városban vagy mellette magaslaton emelkedő fallal megerősített erődítményt. Legismertebb a pergamoni és az athéni, mely utóbbiban Perikles idejében a legszebb templomok (Parthenon, Erechteion) és szobrok állottak.

Akrostichon. A versszakok v. versorok első (ritkábban utolsó) betűjének összeolvasásából formálódó név v. mondás.

Akroterion. A görög épületek ormozatainak sarkait és közepét koronázó, növényi, állati vagy emberi motívumokból álló díszítmény.

Akt. A ruhátlan emberi test művészi ábrázolása. Mivel a művészt fejlett formalátást és biztos technikai tudást igénylő feladatok elé állítja, a művészpaedagogia fontos eszköze. Az A. a görög-római művészetnek mindvégig centrális problémája volt. A keresztény európai kultúra idején a XV. sz. vége óta mint önálló műfaj lép fel.

Aktaion *(Actaeon).* Thebai vadász, aki Artemist megsértette s ezért büntetésből szarvassá változott át és a saját kutyái tépték szét.

Aktinium. Radioaktív elem. (Felfed. *Debierne,* 1899.) Mindig a lanthanumot kíséri s attól még nem tudták különválasztani. Atomsúlyát Szilárd 227-nek veszi.

zsiának a Föld

András

Soproni könnyves

1470 – 1488.

végrendelete

közölve

Háci. Sopron város

tört. II. r. 6. k.

233. l.

i v ó .

nyek miatt immár több, mint egy éve
müködésének meginditása tárgyában vá-
.-án pénteken d.e. 11 órakor a
n y e g y e t e m M ü v é s z e t -
t é b e n /VIII;Muzeum krt.6-8.I./
élést tart,
eghivja

az Elnökség

n.

András

Könnüves m

1456 – 1468

l.

Házi: Sopron tört

II. r. 4. k.

439. l

igen sok adat.

10f
MAGYAR KIR. POSTA

4f
MAGYARORSZÁG
4f
MAGYARORSZÁG

megnyva

Andre,

könnives, Kőfaragó

1454-1459

l.

Hoffmann Pozsony

26. l

Hoffmann Südost

FRANKLIN-TÁRSULAT BUDAPEST

M. kir. postatakarékpénztári
cheque-számla: 130. sz.
Telefon: 185-617.

Válaszában szíveskedjék a borítékon levő számra hivatkozni.

Az előző hónapban felszól
tisztelettel kértük az esedékes

Minthogy az összeg a mai na
felkérjük, hogy az elmaradt r
juttatni szíveskedjék, mert el
tunkra kénytelenek lennénk követ
felkérni.

Ha szíves átutalása sora
kérjük. Méltóztassék ez esetben

III. FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

megírva

András

sárosi kőnűves

1454

l.

Muz Kot. Ért

1918. 117. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

András

nagyszebeni mester

l. XV ?

vége

Evang. templ. 147. l

muzsnai kérégo-
tikus csarnok
templom
fam nagyszeb-
eni mester mve

András kőfarajó
(Andreas lapicida)

1495. Nagyszeben.

cód
2

Teutsch Herm

2101

Kerczel Capcolatban
~~nem nőtt~~, hanem 6 tétel-
szerepel az elszámolásban
és nem 36 fol., hanem 40 tétel
Capott.

A kerci apátsági
templom helyreállí-
tásával Capcos-
latban, melyt-
lyel öt bizta meg
Nagyszeben vársa.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
BUDAPEST, IX., HŐGYES ENDRE-U. 10.

04/1947 szám

Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium

Budapest

V. Báthory ú.

megírva

András kőfaragó

Andreas Lapicida

nagyszebeni mester

1490–96. gotikussá épi-

tette át a muzsnai

románkori templomot

Sigerus

Buchdruckerei und Papierhandlung

JOS. DROTLEFF

Lichtdruckanstalt, Lithographie u. Steindruckerei

HERMANNSTADT

(Siebenbürgen).

Herstellung von Heliotypien, Illustrationen für feine Werke Portraits etc. Ausführung von Farbenlichtdruck nach gan neuartigem Verfahren. Anfertigung von Ansichtspostkarten getre nach eingesandten Photographien und Zeichnungen.

Entgegennahme und Ausführung von Briefköpfen, Fakturen Aktien, Pfandbriefen, Reklame- und Geschäftskarten, sowie alle

nevezetes babonás napja. Ezek az andrásnapi babonák, babonás szokások s a velük kapcsolatos böjtök a nép hite szerint különösen arra alkalmasak, hogy a leány vagy legény jövendőbelijét meglássa, megálmodja, a neki tetsző egyén vonzalmát megnyerje. Tokaj vidékén Andrásnap estéjén a fiatalok papirosdarabokra neveket írnak, egy kivételével, galuskába gyúrják, megfőzik s amelyik galuska először jön fel a vízben, a benne lévő név megmondja, hogy mi lesz jövendőbelijének neve. Akinek az üres papiros jut, az nem megy férjhez, vagy nőtlen marad abban az évben. Szokásban van ilyenkor az ólomöntés, papucsdobás, dióhéjból való jóslás stb. is. Sok helyen a leányok egész nap böjtölnek, hogy álmukban meglássák jövendőbelijüket. Baja környékén éjjelre párnájuk alá férfiruhát tesznek, hogy megálmodják jövendőbelijüket. Ha éjfélkor tükörbe néznek, akkor is megláthatják őt. Az andrásnapi babonák és szokások nagy része visszanyúlik a közép-, sőt ókorba s az ősi animisztikus gondolkodással kapcsolatosak. BARTUCZ L.

Andrašová, a jelenleg Csehszlovákiához tartozó *Turócandrásfalva* régi turócvm.-i község mai neve.

Andrašovce, a jelenleg Csehszlovákiához tartozó *Andrásvágás* régi sárosvm.-i közs. mai neve.

Andrašovce pri Seredom, a jelenleg Csehszlovákiához tartozó *Andrásháza* a régi ungvm.-i község mai neve.

Andrasovszky *József*, botanikus, szül. 1889 aug. 15-én Jekelfalván, Szepes vármegyében. Középiskoláit az iglói főgimnáziumban, egyetemi tanulmányait a budapesti tudományegyetem bölcsészeti karán végezte. 1911-ben részt vett a Milekker Rezső által vezetett kisázsiai expedicióban. 1912 óta szőlő- és borgazdasági központi kísérleti állomás tisztviselője. Szőlővédelmi, valamint ampelográfiai (szőlőfajtaismei) dolgozatai a m. kir. Ampelológiai Intézet évkönyveiben jelentek meg. Önálló munkája: *Adatok Galatia és Lycaonia flórájához* (Budapest, 1914); Jávorka Sándor *Magyar Flora* c. új növényhatározójában ő dolgozta fel a *Vitis* (szőlő) fajt. RIGLER J.

Andráspénzek, e néven az érmészet a Szt. András apostol képével vagy jelvényével (Andráskereszt) ellátott érméket ismeri. Ilyeneket először Skótországban III. Róbert (1390—1406) veretett aranyból, nevük St. Andrew vagy lion. Félforintosain csak az Andráskereszt volt; II. Jakabtól kezdve (1437—1460) ezeken is az egész alak. E pénznem verése 1500 körül szűnt meg. Brabantban 1467—1489 között vertek aranyforintokat András-képpel, Oroszországban Nagy Péter (1689—1725) alatt két rubel értékben. Ezüstből András-tallérokat legelőbb 1535-ben a hohensteini grófok készíttettek, 1594 óta a lüneburgi hercegek és a hannoveri választófejedelmek 1779-ig. VARJÚ E.

András-rend *(Szent András-rend)*, a cári Oroszország legmagasabb rendjele, melyet előbb kék szalag-rendnek neveztek. Alapította Nagy Péter cár 1698-ban. Az 1720. évi alapszabályok szerint a renddel az altábornagyi rang járt és birtokosaivá lettek az Alexandr Nyevszkij, a Szent Anna és Fehér sas rendeknek. DARÓCZY Z.

András-rend

Andrássavich *Géza (Verőcei)*, gazdasági író, szül. 1871 febr. 6-án Sárpentelén. A keszthelyi gazdasági akadémia elvégzése után több éven át nagy uradalmak gazdatisztje volt, majd a földmívelésügyi minisztérium állattenyésztési ügyosztályában működött s mint gazdasági főtanácsos ment nyugalomba. A *Magyar Nemzet* gazdasági rovatvezetője s a *Gazdasági Lapok* szerkesztője volt. Művei: *Házinyúltenyésztés és értékesítés* (1903, VIII. kiad. 1930); úttörő munkája: *Kecsketenyésztés* (1921). Munkatársa e Lexikonnak is.

Andrássy-család *(Csikszentkirályi és Krasznahorkai)*. A monda szerint őse Andorás vitéz, aki Szent István koronázásakor a lovagjátékon egy páncélos idegen vitézt kettéhasított; a családi krónika mesebeli alakokkal folytatja a család leszármazását Mártonig, ki az első, okiratilag igazolható őse a családnak. Annyi bizonyos, hogy a család eredetét a székelyek között kell keresni. *Márton* a Szapolyay-család hű embere; részt vett a Dózsa-féle parasztlázadás leverésében. 1540-ben mint a szászok és székelyek egyik vezére, elfoglalja Diósd és Álmos várakat. 1550-ben új adományt szerez szentkirályi birtokrészére, meghalt 1565-ben. Fia, *Péter* (megh. 1591-ben) Csík- és Gyergyószék királybírája, a Báthory—Békéssy pártharcokban Békéssy híve volt, a szentpáli vereség (1575) után menekülnie kellett s így került Kiskomáromba; itt azonban nem sokáig maradt, mivel 1578-ban megkapta a krasznahorkai kapitányságot. A vár karbantartásáról és őrzéséről Péternek kellett gondoskodnia s így a tetemes költségek fejében 1585-ben 10 évre és 80.000 frt erejéig szóló adományt kapott a királytól, a várat azonban véglegesen csak unokája, *II. Mátyás* tudja megszerezni 1642-ben. Fia *I. Miklós* aranysarkantyús vitéz, jász-kun kapitány, ki-

Zrínyi Miklós és az ő barátai; Házi kereszt; Krollin óbester. VAJTHÓ L.

Andrád *Sámuel*, háromszéki származású bécsi orvos, író, nyelvész, szül. 1751-ben, megh. 1807-ben. Főbb művei, amelyek mind Bécsben jelentek meg: *Elmés és mulatságos anekdoták* (2 köt. 1789—90); *A magyar Democritus életének délig való része* (1791); *A magyar szóllásnak módjáról* (1791); *A magyar írásmódról* (1791); *Legelső virágos kert* (1793).

Andradaea *Allem.*, növénygénusz a *Nyctaginaceák* családjából. Csupán egy faja van és ez az *Andradaea floribunda* All. A belőle előállított kék festék értékes, fáját is felhasználják. FEHÉR J.

Andrade *Francesco d'*, kiváló portugál operaés hangversenyénekes, szül. 1859 január 11-én Lisszabonban, megh. 1921 február 8-án Berlinben. 1882-ben lépett föl először és hamarosan ünnepelt bariton lett. Legkitünőbb szerepe Mozart Don Juanja és Mefisztó volt. GOMBOSI O.

Andradit, más néven *aplom*, a gránát csoportba tartozó szilikátásvány. Összetételére nézve mészvasszilikát, képlete $(Si\,O_4)_3\,Fe_2\,Ca_3$. Pompás, a szabályos rendszerbe tartozó kristályai rendesen deltoidhuszonnégyesek vagy rombtizenkettősök. Szine a barnának számtalan árnyalata, esetleg sárgás vagy zöldes. Fénye üvegfény. Pompás kristályokban fordul elő a krassószörényi Vaskőn és Dognácskán. KOCH S.

Andrae *Walter*, német archeológus, szül. 1875-ben Angerben (Lipcse közelében). Élénk tevékenységet fejtett ki Babilon és Fara ásatásai körül 1899—1903 között, majd tíz éven át Asszur és Hatra városokat dolgozta fel archeológiailag. 1927-től a berlin-charlottenburgi technológiai főiskola tanára. MIHALIK J.

Andras., növénynevek után *Andrasovszky József*, magyar botanikus nevének rövidítése.

András *apostol*, Péter testvére, mindketten Keresztelő Szt János tanítványai voltak s annak újjmutatására csatlakoztak Jézushoz. Az apostolok oszlása után András Scythiában hirdette az evangéliumot s állítólag Kievig jutott el, miért is Oroszország védőszentjének tisztelik. Onnét Tráciába, Epirusba és Achajába ment s Patraszban halt vértanuhalált, valószinűleg Trajanus császár alatt (98—117). Ereklyéi 357-ben kerültek Konstantinápolyba, később Amalfiba, fejét II. Pius Rómába vitette, hol a Szt Péter-templom négy nagy ereklyéjének egyike. Emléknapja nov. 30. HUSZÁR E.

András, három Árpádházi magyar király és három herceg az Árpád- és Anjou-házból. Lásd: *Endre.*

András, a XV. században élt nagyszebeni kőfaragó és építőmester. 1486-ban helyreállította a török háborúkban leégett kereszténységeti, valamint a musnai templomot. (Archív des Vereins für siebenb. Landeskunde N. F. XXII. 1.) A. BALOGH L.

Andrásfa, kisközség Vas vm. vasvári j.-ában, (1920) 741 lak. U. p. és u. t. Győrvár. Határában prehisztorikus leleteket találtak. P. ORMÓS J.

Andrásfalu, jelenleg *Ondrašová* néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Liptó vm.-ben.

András hava, a. m. november hó, az e hó 30-án ünnepelt Szent András apostol nevéről.

Andrásháza, jelenleg *Andrašovce pri Seredom* néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Ung vm.-ben.

Andráshida, kisk. Zala vm. zalaegerszegi j.-ában, (1920) 834 lak. vasúti megállóhely, u. p. és u. t. Zalaegerszeg.

Andrási, jelenleg *Pača* néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Gömör-Kishont vm.-ben.

András-kereszt, az a kereszt, melynek két fája ferdén van egymásra szegezve; Szt András apostolt állítólag ilyen keresztre feszítették fel. Stilizálva a brabanti címerben, a brabanti és az osztrák koronatallérokon, továbbá mint pótbélyeg az osztrák első kiadású és a német, valamint bajor XX. századi bélyegkiadásoknál fordul elő. RAMPACHER P.

András-kereszt a görögkeletieknél használatos hármas kereszt alsó, ferdeágú része. KOZMA J.

Az építészetben tartók merevítésére szolgáló két vízszintes fagerenda közé ékelt, keresztben álló gerenda-sor, amelynek mindegyike nyomásra van igénybevéve. A tartóban az egyes gerenda-kereszteket egy-egy függőleges gerenda választja el. Favázas falakban, ugyancsak merevítés céljából, a talpgerenda és a süvegfa között lévő függőleges szárfák között szintén Andráskeresztet alkalmazunk. Vasszerkezetekben hasonló célt szolgál. A. BALOGH L.

András mester *(Andreas Ungarus)*, IV. Béla és V. István udvari káplánja. Történeti művében leírta: Anjou Károlynak Manfréd (Hohenstaufeni II. Frigyes természetes fia) ellen Beneventumnál 1266-ban kivívott győzelmét, Konradino (IV. Konrád fia) halálát s Nápoly-Sziciliának Anjou Károly által történt birtokba vételét. Munkáját először a párisi könyvtár kódexéből adták ki 1649-ben, másodszor Budán 1779-ben (In Opusculis fugientibus), harmadszor a Monumenta Germaniae XXVII. kötetében jelent meg. TAKÁTS GY.

András napja, november 30-ika, a magyarságnak, valamint a legtöbb európai népnek egyik

Gutenberg lex. III. k.

András kőfaragó és építőmester

A XV. század második felében

Nagyszebenben

L.

Szendrey-Szentiványi

30. l.

Nachträgliche Anweisung.

_____évi_____hó____n.
_____*den*_____*19*____

_____ állomását felkér$^{em,}_{jük,}$
*bahn in*_____*ersuche(n) ich (wir)*

n kelt fuvarlevéllel _____
_____*19*____*zur Beförderung*

el feladott, az alábbiakban megjelölt küldemény:
gelieferte, nachstehend bezeichnete Sendung:

Tartalom *Inhalt*	Súly kilogramm *Gewicht Kg*

_____ visszaadassék;
_____ *zurückzugeben;*

_____ vasút
_____*in*_____

András

wód

z

Thieme-Becker

I. 471. l.

(Lyka)

ARKOSSY SÁNDOR
CSEIGER

Alle Rechte vorbehalten.

Phot. H. ROTH, Schässburg.

KIRCHENKASTELL IN MESCHEN.

Die einst von doppelter Ringmauer, starken Türmen und Basteien geschützte Kirche der Grosskokler Komitatsgemeinde MESCHEN hat bis heutigen Tags ein burgähnliches Aussehen bewahrt. Der im Westen stehende Turm gehört der ursprünglich romanischen Kirche an, die in den Jahren 1490—1496 von dem Hermannstädter Meister ANDREAS LAPICIDA in eine gotische umgebaut wurde. Das Innere der Kirche weist schöne Steinmetzarbeiten, so auch ein Sakramentshäuschen auf. Der in der Ringmauer stehende östliche, mit Schiessscharten versehene Turm wurde erst am Ausgange des XVI. Jahrhunderts erbaut.

Druck u. Verlag von JOS. DROTLEFF. Inhaber: PETER DROTLEFF, Hermannstadt.

András kőfarajó

Nagyszeben XV. 27

Sigerus

506/1906 - hoz!

András kézsmárki ácsmester

1503-ban 100 frtért elvállalja az eperjesi szent Miklós templomnak a hajótető folytatásaként építendő új szentélytető építését.

Diveperjmikltpl. 44. l.

Author's Comments

mégírva

András késmárki

ácsmester

1503

l.

Muz-Kvt-Ért

1918. 124. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

kerismarki

András eperjesi ácsmester

1501-ben Eperjes város kikérte fenti és Péter lőcsei kőfaragó véleményét az eperjesi szent Miklós-templom kibővítésére vonatkozóan. 1502 január 25-én meghőtia szerzidést András mesterrel és Brengiszeyn János eperjesi kőfaragóval. Ketten 500 frtért vállalják a kibővítést, a szükséges anyagról a város gondoskodik. A két eperjesi mester a középső hajó folytatásában a szentély meghosszabbítására és magasabbra emelésére s a déli hajó folytatásában új szentély építésére vállalkozott. A munkát 1505-ben fejezték be.

Diveperjmikltpl. 42–43. l.

Iváni: Muz. és Kat. Értesítő 1917. 246. l.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Méltóságos

Gróf Zichy István úrnak,
a Magyar Történeti Múzeum
főigazgatójának

Budapest.

VIII. Magyar Nemzeti Múzeum

niegrova

András

ácsmester

1501.

l. Eperjes

Muz. Kot. Ert

1917. 246. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

MARKOVITS IZIDOR
Könyv- és ujságárusító

Budapest, V.,

Vigadó utca 26

megyvá

András

ács

1457 – 1464.

l,

Hási Sopron tört.

II. r. 4. k.

434. l.

1454. 8, 15. 20

1457. 57.

1458. 54, 73-4

1459. 146.

1461. 161.

1463. 192, 206.

1464. 229.

Ó András, ács

(Andreas Alch)

1485 Jára

Balzel 120. l.

25. l.

Orsz. Levéttár

36.397. 18. l.

Ács alak van

Europa film. Kompr
Cap teresenti V. Kiadó ja

Budapest
V Rothemere u
III. 2.

megírva

András festőseged

(Endres moler-
gesell)

15.20 Kassa

l.

Arch. Ért
1902. 411. l.

lásd még nálam
Endres alatt is

feldolgozni!

SCHVARTZ FERENC

NYIRBATOR

András, ács

(Andreas Alch)

a bačsi püspökség
részére beszedett
egyházi tized
lajstroma 1522

Reizner

Szeged tört -
IV. k. 121. l.

15 Március

András, diós
(Andreas Zekerchyes)
1522. Szeged
Bal Hel 121. l.
25. l.
Reizner János
Szeged tört. -
IV. Szeged 1900.

könyv- és papírkereskedő
— DÉVAVÁNYA. —

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

megírva N

András
antalos

Andre schreyner Sopron

schreiner 1524. 369.

adó és 1525. 382

pordeszma- 406.

jegyzek 1526. 416.

427

gabonadezm 436. l.

Házi Sopron tört

II r. 6. k.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
1404/1916 szám
Ék.: ... 26. n.

A török vesselyre tekintettel
1526. ~~fel~~ neve a katonaköte-
les soproni polgárok közt
szerepel.

Reininger I. László Müemlékek Or

Dunaszerdahely, Po

N a g y m é l t ó

K e g y e l

Alulirott bizottság

Nagyméltóságodhoz, miszerint keg

országi müemlékek jegyzékére az

be.

Dunaszerdahely, 1916, év

András

asztalos m.

l. Anndre Schreiner

Hari Sopron tört

II r. 5. k.

1523. 357. 361. l.

5 fst adót fizet.

Nyomtat

Feladó Surányi Kár

a Müemlékek Orsz

könyvtárán

magyar

András
ácsm.

l.

Hári-Sopron tört
II. r. 5. k.
1524. 418. l.

Reiter Emil.

I. A. oszt. tan.

1890. III/26.

Јелисавета Рајтер.
уч. V раз. ж. гимн.

Хох N N
N N
N N
Reiter Emil
N
N M

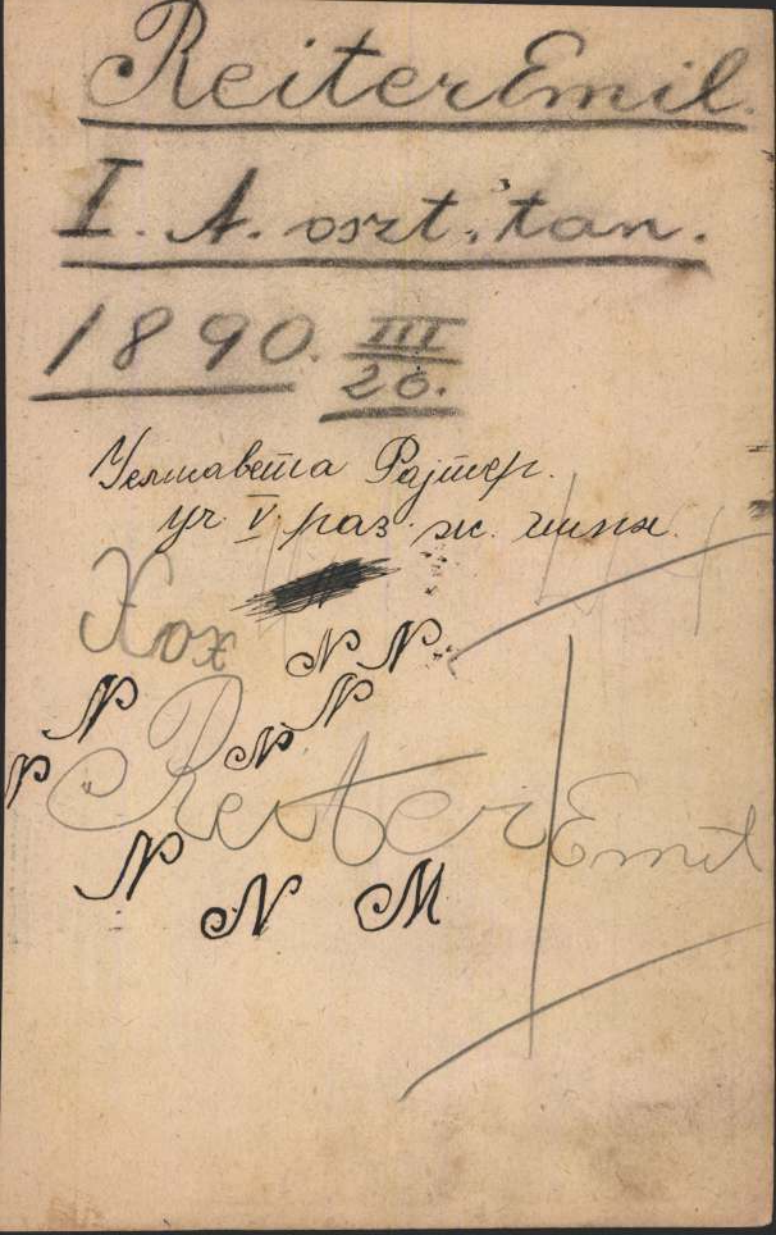

[illegible]

András festő

Buda 1525

l.

Budapest Régiségei

XIII 324. l.

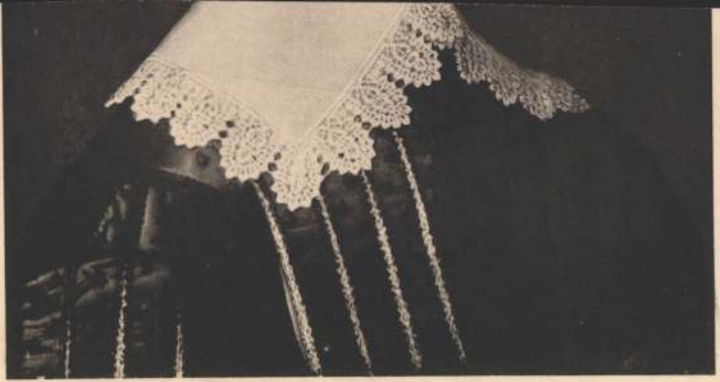

Ø András
lakatos

l. Házi Sopron tört
II r. 6. k.

1525. 385. l.
1526. 416. l.

megerva

András

arcufex

1529, Brassó

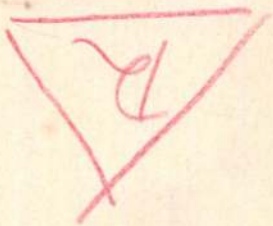

148, 153. P-

№ 96.

4276. Erasmus Quellinus II.

Sz. Antwerpenben 1607 november 19-

[redacted]

Saul Dávid hárfaját

[redacted]

jelenet az

A előtérben van ábrázolv

folyképen

balról egy menyezetes tro
ki jobb kezében [redacted] lefelé
lő baljával fejét támasztotta me
feldöntött székre lépett és piro
masztott hárfán játszik, a mi kö
talmas uralkodó felé. Szemközt h
portot. Közülök a turbános kezei
[redacted] a kék palástos ba
ha beszélne, a sisakot és vértet
zson nyugtatja, a két szolga pe
a zen

A háttérben [redacted] bolthajtásos nyiláson
bolt felhőzött.

Fa, méretei ~~58.3: 79.7~~ 58.2: 79.5 cm
~~Gróf Pálffy János hagyomá~~

Jegyzet. Szama a törzsle

~~Jegyzet. A leltár szerint~~
~~Erasmus Quellinus: Sa~~
~~Goldleisten, gekauft zu S~~
Salon No. 7)

63 (8)

magyar

András Ottó

Brassó

l.

Goldschmidt András

alatt is.

XVI.22

nincs

Goldschmidt

alatt

Gyöngy üvegből VII. 240, 242,

Andrásötvös

l

XV?

Roth: Geschichte des deutschen Kunstgewerbes

33. l

1541

Morvaország VIII. 211.

András Ötvös

l. XV 2.

Rott. Geschichte
des deutschen
Kunstgewerbes

59. l.

1534

Melchior VIII. 211.

András, ötvös

(Aurifaber András)

l.

1534

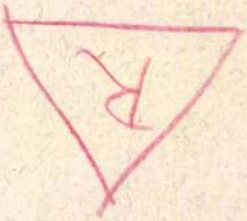

362. l., Brassó

XVI.

4275. Jacobi d

Működött a XVII–

Csendélet

Paraszt helyiséget ábráz
hátrafordultan, míg a fatalpú p
nyen túl, négy szárnyas s
kecskeláb reáakasztott mécse
cseréplábas, merőkanál, vágóa
tollas kalappal, rézüst fogóva
a benne lévő holmik tetejére tett
a melyre egy csíkos szélű ter
rocska képez csoportot. Előtte
káposzta, törött tojás, fehér ré
térben a falon cserépedény és
hal lóg. A tűzhelynél ülő férfi
kabát és szürke nadrág. Kö
van a falhoz támasztva. Jelzé

Jacobi. D

Fa, méretei 49 : 63·5 cm.
3400 K. — Néhai gróf Pálffy Já
ber 14-én (1429–908). — Az á
gyására vonatkozó adatokat lás
jelentetett 1913 márczius 16-án

Kifüggesztésére vonatkozó
ban. 1913 : 65. *Jacobi de la F*

Jegyzet. Az ezen festmény
pedig :

a) a törzsleltárban (1920
gemälde: Milchkammer. Im sc
mit Goldstab (II. Salon);

b) a leltári kivonatban
Foix de Lion: Stilleben. Ölgen
Manier des jüngeren Teniers, n
zu Wien 1859 bei Plach, im
60 breit (II. Salon);

c) a hagyományi jegyzékbe
la Fugger (Fouquières): Csend

d) az átvételi okmányba
de la Fugger (Fouquières): C

Hagy. 1912
Palffy

András, ötvös

Brassó

1541

86, 99. l.

Brassó

XVI. n

András

(Andreas goltsmidt)

~~1543.~~ 1534

l.

Gyártás: Brassai ötv. tört.

144. l.

Megnézni nálam

Goldschmidt alatt.

András

sagittarum praeparator

II Notet

1538

541. l

Brassó

XVI. 22

4276. Erasmus

Sz. Antwerpenben 1607 novemb
november

(*Saul Dávid hárfajátékát*

A jelenet az előtérben oly
balról egy mennyezetes trónuson
a ki jobb kezében lefelé fordít
baljával fejét támasztotta meg,
a feldöntött székre lépett és pi
dére támasztott hárfán játszik,
tekintget a hatalmas uralkodó
és két szolga képez csoportot.
összekulcsolta és kétségbeesette
kezével olyan mozdulatot tesz,
és vértet viselő jobbra mutat, d
a két szolga pedig a zenét hal
tásos nyíláson át, a szabadba
felhőzött.

Fa, méretei 58·2 : 79·5 cm
téke 3500 K. — Néhai gróf P
november 14-én (1429-908). —
jóváhagyására vonatkozó adatok
— Bejelentetett 1913 márczius 1

Kifüggesztésére vonatkozó
ban. 1913 : 96. *Erasmus Quellinu*
hallgatja.

Jegyzet. Az e festményre vo

a) a törzsleltárban (1920-
Quélin: Salamon und David. Öl
ten und gepressten Holzrahmen

b) a leltári kivonatban
Erasme Quélin: Saul und Da
Rahmen, mit Goldleisten, gekauf
78 breit (II. Salon);

c) a hagyományi jegyzékb
Quellinus: Dávid a pásztorfiú;

d) az átvételi okmányban
Quellinus: Dávid a pásztorfiú.

Hagy. 1912
Pálffy

András,

ajjgyártó

l.

RIII

Brassó

1540. Brassó

79. l.

4513/1916.-

Nagyméltóságu E l n

Öszinte igaz köszönett
szeptember hó 6-án 347/1916. szám al
a sztropkói templom megvédésére irán
toztatott engem értesiteni.-

Igaz nagyrabecsülésem
méltóságednak

Ø András

ijj gyarto

R III

1542

U. az. aus Türkös

u. o. 50. 1.

115.536-1916. szám.

III.

Folyó évi szept
fölterjesztésére értesite
hadműveletek által megron
tetőzetének ideiglenes he
ségtöbblet tekintetében t
vettem.

Ø András
(Andreas)
lakatos és fegyver-
kovács (1547)
XVI. n
l. Besztercé

Kramer
Archiv f. s.
Landesk.
21. k. 53. l.

nem Ell

n kelt 1797/1947.számu kérelmére vála-
jelentésüket, hogy 1947.julius 6.-án
koznak rendezni, a Műemlékek Országos
a területnek ez alkalomból dijtalan
i.
ulek János műépitész-tanár urat, hogy
ésében a rendezőségnek segitségére le-

megirva

András, ötvös

(Andreas)

1547

Berikrec

l.

Kramer: Archiv f.

s. Landesk.

21. k. 79. l.

a legjobban foglal-
kozlatott ötvösök
egyike volt.

magyarva

András

ágyúöntő

Besztercе 1570

l.

Hadtört. Közl

1928. 422. l.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

András

ágyúöntőmester.

Bencerce 1570

l.

Hadtört. Közl

1927. 21. l.

1907.
~~[illegible]~~ Mészöly Géza

Ramsaui tt

A Watzmann-he
helység környékének
ton innen, dobogó
jobbról és balról (egy-eg
épü
égbolt felhőzött. Jel

Vászon, méretet
vétetett Keszler J
Kifizettetett 1900: XII. 2

Sz. N. 85

András ötvös

1574. Nagybánya

L.:

Szendrey-Szentiványi

32. ~~[illegible]~~ l.

magyar

Minta-nyomtatvány iskolai használatra.

Magyar királyi államvasutak

Az árú csomago
általános

Ezennel elismerem, hogy _____

_____

vasút _____

általam feladott árúk, nevezetesen:

_____

_____

_____

csomagolatlanul

magyarra

András ács

1585, Kassa

lásd okv.

Arch. Ért.

1904. 273. l.

András, építő- és ácsmester. 1585-ben Kassán saját tervei alapján kijavította a szent Erzsébet templom tornyát, s újjáépítette annak tetőzetét. Ez építkezés azért vált szükségessé, mert a templom 1584-ben leégett. Az egykorú feljegyzések András mestert »ein ungerischer Zimmermann«-nak mondják.

Kemény Lajos: Műtörténeti adatok Kassa multjából. *Arch. Ért.* 1904. 273. l.

András

épitő és ácsmester

1585. Kassa

L.

Hendrey-Hentiváný

32. ~~[illegible]~~ l.

4% -kal

JÁRADÉK

Kibocsáttatott az 1892. év

ÁLLAMADÓSS

100 ko

A magyar kir. pénzügymin

EGYSZÁZ K

András ácsmester

Kassa 1585

l.

Arch. Ért. 1899. 112. l

András az ez évben leégett templomtornyának (Kassai vikkesegyház) felállítására tervet (készít)

425492

mdk

Ács András ácsmester

Tervezte meg a városi tanács megbízásából a harmadik tűzvész után 1585-ben leégett toronysisakot. Réz és bádoglemezzel ekkor fedik be a templom tornyát.

Milalik József. A Kassai Szent Erzsébet Templom Bp. 1912. Kiadja a M.T.A. 73.l

M.D.K.

András, kőfaragó

a nebeni városi számadáskönyver tanusága szerint a tanácstól 1495-ben 40 forintot kapott a kerci templom és kolostor javitási munkáiért.

Entz Géza: A kerci /cirtai/ cisztercita épitőmühely
Művészettörténeti Értesitő, 1963. XII. 2-3. sz. 131.

mlk

András kamaraispán

1322 előtt a Buda-esztergomi egyesített kamara név-fermi ismert ispánja. Budai polgár. A kirillyal szerződéses viszonyban állt.

Hegyi Lajos. A Budai Pénzverés Története a Középkorban. Bpest 1955 28.!

ANDRÁS,

László és Máté debreceni kőművesek épitették Kecskeméten a reformátusok uj templomát 1680-84 között.

Entz Géza - Genthon István - Szapanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki Könyvkiadó. /Városképek - Müemlékek sorozat./ 33. l., 127. l., 148. l.

mák

II András

1214ben írja fia érdekében a pápához intézett kérésében, hogy a pénzverési tized az esztergomi egyház jogához tartozik. A 13. sz.-ban Esztergom volt a főpénzverőhely.

Huszár Lajos. A Budai Pénzverés Története a Középkorban
Bpest 1958 23. l

M.D.K.

András, ötvös

(Endris Thijsmacker)

1479-ben Hélsner is szerepel a nagyszebeni adójegyzékben: tehát két azonos nevű mester dolgozott ekkor a városban. Nevük még 1478-, 1480- és 1485-ben is előfordul.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp. 1967. 59. old.

András mester

1550 körül Hegykőn, a hurián kőműves munkálatokat végzett.

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970.

1491

M.D.K.

András, festő (Andris moler de Gelnicz)

nevét 1526-ban é 1539-ben említik, mint aki Krakkóban működött. Mellékneve Gölnicbányai származására utal.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp.1967. 96. old.

PÉNZVERŐ ANDRÁS, pénzverő

Emlitve:-29.-1718,1720.Adókivetés."Platea Nagy Pénzverő-Domus Dni Zachariae Frölich...ibidem Pénzverő András & /76." 65.old.

SZASZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőház alkalmazottairól /1660-1828/ 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLEMÉNYEK,LX-LXI.évf. 1961-1962. Akad.Kiadó,Bpest. 1962

Pén

András, festő

M.D.K.

cej Esztergomban folytatott per tárgyalásánál 1525. január 2-án a pesti tanács képviseletében jelent meg.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp.1967. 96. old.

M.D.K.

András, harangöntő

1506. őszén önti Budán az egri várszékesegyház tűrvéz, utáni helyreállítása alkalmából a két nagyobb harangot, melyeket dec. 11-én a legnagyobb jégzajlás idején hajóztatnak át Pestre és szállítják onnét Egerbe két szekeren 14 Ft-ért. András mester összesen 60 Ft-ot kap munkájáért.

Détshy Mihály: Az egri várszékesegyház építéstörténetének okleveles adatai.

Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1964.XIII.évf.

/7 szöv.á./ 1. sz, 5. old.

M.D.K.

András, mureator

1394-1402 között, a városi jegyzőkönyvek tanúsága szerint, Kassán működött

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1904. 38. köt. 41. old.

András, murator, (1394-402)

Kemény Lajos: Kassai építő mesterek. - MMÉE Közl.
1904. 38. k. II. füz. - ~~6~~ 41. l.

ANDRÁS faragó mester, gyöngyöstarjáni faragó, akinek balesetéről 1766-ból van hirünk /Orczy Ltár oecom.41./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

András kőfaragó

Iványi Béla dr: Eperjes középkori kőfaragói és szobrászai. Muz. és Könyvt. Ért. 1917. 4. füzet 237 l.

András késmárki ács

Iványi Béla dr: Eperjes város középkori építkezései és építészei. Hus. és Könyvt. Rt. 1918.

124 l.

M. D. K.

András (Kötnös) ötvös

1644. Királyhelmec

„mesterségével szolgál"

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 177. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

András lőcsei v. Eperjesi ács

Iványi Béla dr: Eperjes város középkori épitkezései és épitészei. Muz. és Könyvt. Ért. 1918.

121 l.

M. D. L.

András (Oetvoes) ötvös

1569 Nagybánya

Horváth Tibor adatai. Összevetlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI-XVII. században 178. l.

Megjelent. 1953. 1-2. sz.

M. D. K.

András (Eötvös) ötvös

1644. Olaszliszka

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 178. l.

művért. 1953. 1–2. A.

M. D. K.

András ötvös

lásd. Sárvári

Horváth Tibor tutol: Ismeretlen levél-
tári adatok az ötvösök történetéhez
főleg a XVI–XVII. században 179. l.
levéltár. 1953. 1-2. sz.

K. J. K.

András (Ötvös) ötvös

1569. Szatmár

Horváth Tibor-Mutal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 179. l
Művészet. 1953. 1-2. sz

M. D. K.

András (Oetvoes) ötvös

1569. Szatmárnémeti

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 179. l.

Művészet. 1953. 1–2. sz.

MDK

András, szebeni kőfaragó

~~XX~~ A XV. sz. 80-as-90-es éveiben dolgozott a kereszténysziget i és muzsnai templomokon.
1495-től a kerci (hajdani ciszterci ta kolostor-) templom boltozatait javitja.
1504-ben Sebestyén nevü mester lép helyébe.
260.o.

Entz Géza:Müvészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml 249-264.o.

R. D. L.

András (Lutheres) ötvös

1555. Szombathely

Horváth Tibor adatai: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez fő-leg a XVI–XVII. században 179. l.

Művészet. 1953. 1-2. sz.

M. D. K.

András (Ewthwes) ötvös

1554. Vizsoly

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen leveltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 180. l.

Művért. 1953. 1–2. sz.

MDK

András kőmüves

dr.Iványi B: Eperjes város középkori épitkezései és épitészei. Muz. és Kvt. Ért. 1918. XII.évf.2.sz. 117 l.

MDK

András meuwrer , Sáros

dr.Iványi B: Eperjes város középkori épitkezései és épitészei. Muz. és Kvt. Ért. 1918. XII. évf.2.sz.

147 l.

[illegible]

András kőfaragó

dr.Iványi B: Eperjes város középkori építkezései és építészei. Műv. és kvt. tört. 1918.III.évf. 2.sz.

116 l.

András harangöntő mester 1506. és 1508.

Archaeologiai Értesítő

V. (1871.) 173–178.

Rómer Flóris: Régi harangjaink és keresztelő kútjaink ismertetéséhez.

András László /Nagyvárad,Bihar vm.,191o.okt.19. -- Kolozsvár, 1981.aug.3o./:rajztanár,festő. -- 1938:a Bukaresti Szépművészeti Akadémián tanári okl. szerzett. 1938/39: tanulmányúton járt Olaszországban,Belgiumban és Hollandiában. 1938/5o:a Kv-i Református Kollégiumban és más kv-i középiskolákban rajztanárként dolgozott. 195o-től nyugdíjazásáig a kv-i Tehnofrig vállalat és más üzemek tervezője volt. 1939,1941:a Barabás Miklós Céh fiatal művészeinek csoportkiállításain jelentkezett. 1941/44:tagja és rendszeres kiállítója volt a Barabás Miklós Céhnek. Tájképeket,kompozíciókat festett olajban és akvarellben. 1958-tól több egyéni kiállítása volt Kv-on,Nagyváradon, Marosbsárhelyen,Sepsiszentgyörgyön.

Murádin Jenő:A Barabás Miklós Céh.Buk.,1978.

András Lánló

A „Napsugár" c. lap állandó rajzolója.

Kornuk 1972. 2. a. 297.

Andrási László

„Föltés"

Korunk

1976 VIII. 597 oldal

András László

„Tűzfal" vízfestmény d.u.

23. 4. Rép

Murádin Jenő: A Barabás Miklós Céh, Bukarest, Kriterion, 1978.

A Tollas Julia /festő akvarelista/

Született 1911 szeptember 5.Csombord/Alsófehér vm./Kolozsvári Szépmüvészeti Főiskolán,majd a bukaresti Akadémián tanult. 1935-ben szrzett tanári oklevelet,ezt követő években Bukarestben rajzólóként müködik.1938-ban Olaszországba,Hollandia és Belgiumban volt tanulmányuton.194o-ben András László festővel lép házasságra.Ezóta Kolozsváron müködik,mint festő és tanár.A Barabás Miklós céh tagja.

Kiállitásai:

1939.december Kolozsvárott a Barabás Miklós Céh fiataljainak kiállitása.

1941,január a Barabás Miklós Céh fiataljainak kiállitása.

1941,május/?/ Budapest mübarát Erdélyi Képzömüvészek kiállitása.

1942.május Kolozsvár a VI.-ik Nemzeti Képzömüvészeti Kiállitás,ahol Kolozsvár város megvásárolta Önarckép cimü fesményét.

1943.február Marosvásárhely Barabás Miklós Céh kiállitása.

1943.május Kolozsvári Mücsarnok megnyitó kiállitása,itt Kolozsvár város megvásárolta Cigányleány és Birsalmák cimü festményét.

1943.december Kolozsvár Barabás Miklós Céh kiállitása.

1943.december Kolozsvár Erdélyi Képzömüvészek kiállitása.

Kolozsvár,1943,december lo.

András László

András László

nül. Tollas Julia

festő

megírva

A. Tollas Julia

l.

Szépművészet
1944. 204. l.

„EUROPA"
filmes, könyvs, lapcsiusztás és
könyvkiadó rt.
Bp. V., Rothermere-s. 12.
Telefon: 127-8-7.

A. TOLLAS JÚLIA

116.	Akt, vizfestmény	800.-
117.	Akt, vizfestmény	800.-
118.	Zöldfátyolos fej, vizfestmény	700.-
119.	Ülő akt, vizfestmény	1000.-

Nemzeti Szalon

1944. május -

Barabás Miklós Céh

kiáll -

A. Tollas Júlia

festő

89. Csendélet, vízf –
90. Leányfej, vízf –

Erdélyi képzőm. pun-
kösdi kiáll –
Kolozsvár 1944 –

Andrásné Tollas Julia

festō

l

Szépmüvèszet

1942.125.1.

Bálint Benedek. Budapest. (422.)
Balló Ede. Budapest. (151. 155.)
Bányai Ferencz. Bécs. (489.)
Bardella C. Milano. (438. 439. 440.)
Barison Giuseppe. Velencze. (168. 254.)
Baron Théodore. St. Gervais (Namur mellett). (57. 191. 351.)
Bartels Hans. München. (234. 472.)
Basch Gyula. Budapest. (36. 111.)
Bazzani Luigi. Roma. (419. 467. 468. 479. 480. 481.)
Bedini Paolo. Bologna. (278. 418.)
Beernaert Euphrosine. Brüsszel. (164. 384.)
Behm Karl. München (149.)
Bellis Hubert. Brüsszel. (81. 174. 321.)
Benczúr Gyula. Budapest. (84. 385.)
Bianchi Mosè. Milano. (93)
Bihari Sándor. Budapest. (152.)
Binjé Franz. Brüsszel. (241. 260. 343.)
Biseo Cesare. Roma. (291.)
Boemm Ritta. Drezda. (394. 448. 449.)

III. András

házioltára a XIII. sz.-i bizánci és velencei bizantinizáló festészet modorában készült

Magyar Kódexek Bp. 1965. 22. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

III. András

hájoltárháján: Anonyali üdvözlet és Krisztus életének bibliai jelenetei mellett félalakos szentek, magyar szentek

Magyar Kódexek Bp 1965. 22. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

III. András

kázioltárkáján 44 pergamenre festett miniatúra van elhelyezve

Magyar Kódexek Bp. 1965. 22. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

III. András 1290–1301

hárfioltárkájú ötvösremek XIII. sz.-ban készült díjtikhon. Ágnes hiróslyné az általa alapított hömajfaldi kolostornak adta 1308-ban

Magyar Kódexek Bp. 1965. 22. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

III. András

hájioltárát feltehetően olasz iskolázatsági művész festette

Magyar Kódexek Bp 1965. 22. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

András Ferencné, népművész

Kuwaitban tart népművészeti bemutatókat.

Szentgyörgyvölgyi Rezső: Kalocsáról induktak el 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. ápr. 19.

András, Kusztos

restaurátor (fém).

Budapesti Történeti Muzeum, Vármuzeum. Bp. I. Szentháromság u. 3.

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. II. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1005-1861 l., ill., 1813. l.

MDK

András Mihály

tömüves

Rákóczy György Küldi a sárospataki Lorántffy-szárny építésére Brassóból.
(A tér épületen a Lorántffy címer mellett az 1643-as évszám szerepel)

Dercs. Gerő: Sárp. Rák. 1953. 17

ANDRAS MIKLÓS, grafikus

Kósa László és Szemerkényi Anna: Néprajzi kalauz c.könyvét ő illusztrálta szép rajzaival. -Móra Könyvkiadó, 1973. 111.old.

HOPPAL MIHALY: Könyvekről...Néprajzi kalauz 110.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 4.sz. Bp.

---

megírva

András Pista Gabora

Sok oláhos mintájú
föstött butor maradt
Magyarvalkón a nehány
év előtt elhunyt fenti
után.

Malmagynépművi I.

39. l.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR
SAJTÓKAMARA
dr. széki gróf Teleki Pál

Andrés Salpó festő

magyar származású, Mexikóban él.
Kiállítása nyílt a Dorottya utcában

Nógrád 1965 nov. 6.

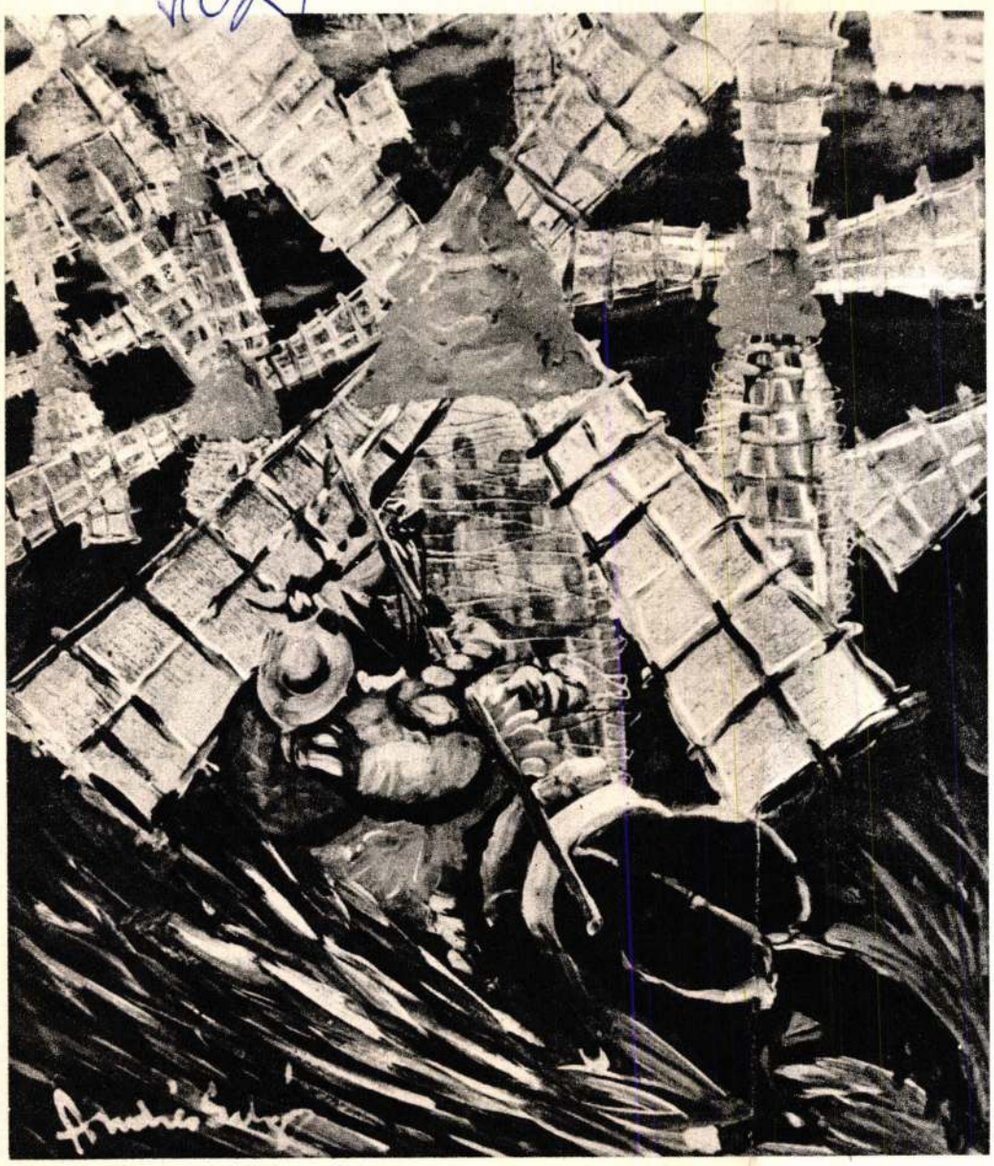

Andrés Salgó: Új malmok ellen
Contre de nouveaux moulins
Борьба с новыми мельницами

ANDRÉS SALGÓ: DON QUIJOTE A XX. SZÁZADBAN

Amint a mexikói reneszánsz hármas csillagképét: Orozco, Siqueiros és Rivera pályáját a rézmetsző Posada vezette be, épp így a továbbiakban ők éreztetik csillagvonzásukat, a történetiség legkézenfekvőbb szabálya szerint, melynek értelmében mindennek van előzménye és kialakított közege, illetve következménye.

Az égövi egyezések alapján hadd idézzem egy közelmúltban játszott dél-amerikai film programját: a szertelenségből, az extázisból eljutni a kiegyensúlyozottabb és ezáltal mélyebb és teljesebb humánumhoz.

Ebből a történeti és ebből az Andrés Salgó művészetére is érvényes, a humanitás programját meghirdető nyilatkozatból, illetve megállapításból kiindulva szeretnénk megközelíteni az előttünk fekvő reprezentatív kötetben összegyűjtött Don Quijote-sorozatát, melynek két példányát küldte el Mexikóból, az egyiket a Magyar Nemzeti Galéria részére, a másikat szülővárosa Mezőtúr Városi Tanácsának.

Mint neve is jelzi, távolra szakadt hazánk-fiával adódott találkozásunk. Képzőművészeti tanulmányait Párizsban az École Supérieure des Beaux-Arts hallgatójaként végezte. Ma már jelentős mexikói és nemzetközi sikereket és elismeréseket vehetünk számba munkásságának közvetett értékelésekor.

Képei megformálására jellemző a mexikói inspirációval kialakított neoprimitív egyszerűsítés, ami az agitatív, felhívó művészetnek is formanyalve és amit az egyéni, expresszív indulatok differenciált vonásai gazdagítanak, hitelesítenek és mélyítenek el.

Don Quijote-ja a XX. századba csöppent „Búsképű lovag". Sorsa még reménytelenebb, még esendőbb, mint nagynevű elődének kalandos pályafutása. A hajdani manchai nemes kocsmatöltelékekkel, fogadósokkal, pásztorokkal, vagy éppen jámbor bárányokkal mérte össze erejét és vitézségét. A XX. századi Don Quijote ellen a szervezett erőszak és fanatizmus emeli szuronyait és dárdáit, fogja szúrófegyvereinek szoros gyűrűjébe. Ez a szervezett erőszak és fanatizmus zárja koncentrációs táborba, löki felhőkarcolóinak szakadékaiba, kérlelhetetlen vasszerkezeteinek fogaskerekei közé.

Andrés Salgó művein nem Fernand Léger szinte idillikus kábelkígyóival, vastraverz óriás-märklinével találkozunk, hanem a fenyegető, gigantomániás technikával, mely már nem veszi tekintetbe az embert, mert önmagát nemzve túlburjánzott rajta és az emberi igények és célok figyelembevételén.

Rocinante csontos hátán ügetve olyan szélmalmot rohamoz, melynek szélvitorláin a történelem legvéresebb küzdelmeit feltűntető térképek forognak és képzeletünkben Kölcseynek Vanitatum vanitas című és refrénű sorait nyikorogják:

S waterlooi diadal:
Mind csak kakasviadal.

A sorozat képein tulajdonképpen két fanatizmus csap össze, a keserű irónia groteszkségével, az avittas erény és az elvetemült, fékét, mértékét vesztettség fanatizmusa. De mivel az elvetemültségek, az elembertelenedés közepette a lovag megtört, ám csak azért is hetyke alakja bár kificamodott, mégis humánus jellegű értékeket képvisel, pillanatig sem kétséges, hogy rokonszenvünk tüstént az ő oldalára áll.

A kötet végén, mintegy függelékként közölve, Andrés Salgó két folklorisztikus festményét találjuk. Az egyik lényegében és nem csak azért, mert tűznél kuporgó peonokat ábrázol – kígyózó izzás, lángolás – mivel kénytelenek vagyunk hasonlítással élni – nyugtalan ecsetkezelésében guttusói vonásokra utalhatunk. A másik, vásárosokat megjelenítő képe színek és formák élénk mozaikja, ez kissé egysíkúbb, visszafogottabb megjelenítés, előbb említett vásznának forró kavargó életteljessége mellett.

Képeinek szemlélete közben olyan művész egyénisége bontakozik ki előttünk, aki szívén viseli művészfelelősségét, hazájának és az emberiségnek sorsát. Elkíséri ábrázolt hőseit az élet útvesztőibe, kátyúiba, emberi és gépi szörnyetegei közé, olykor kilátástalan küzdelmei, látszólagos szélmalomharcok közepette sem szűnő termékeny reménységgel, bátorítással.

Th. K.

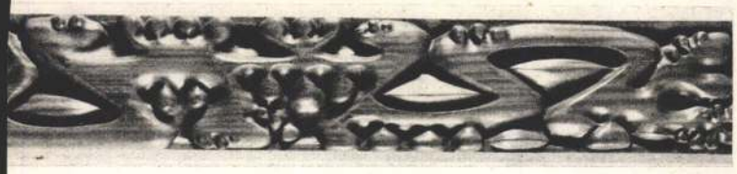

Csiky Tibor: Organikus struktúra
Structure organique
Органическая структура

A quantummechanika, az anyag szerkezetének átfogó tudománya éppúgy hozzátartozik információival a fiatal művész világképéhez, akár a történeti ismeretek. A művészet természetesen nem illusztrátora semmiféle tudománynak; a geometrikus jellegű struktúráktól a plasztikusabb, elevenebb, organikusabb kompozíciók felé vezet az út. Rajzban találta meg ezt az ötvözetet először a szobrász, 1967-től készült grafikai munkáin, melyeket 1969-től közel egy négyzetméteres fehér-fekete és színes rajzok sorozata követett.

Néhány éve foglalkoztatja a színes plasztika problémaköre is, de ebbe nem merülhetett bele, mert reliefjeit félig-meddig csak modelleknek érezte addig, amíg a tőlük megkövetelt méretek néhányát meg nem valósította. 1965-ös évjáratú „Mozgás struktúrájához" (32 × 142 centiméter) megfaragott két újabbat: a „Tér struktúrát" (47 × 240), és a „Hullám struktúrát" (43 × 220). A három darab összefüggő, egymást kiegészítő egészet alkot a falon.

Az „organikus" munkákat képviselte a pécsi kisplasztikai biennálén szerepelt háromrészes kisplasztikája, amely a pécsi múzeum tulajdona. 1969-ben keletkezett az „Organikus struktúra" címet viselő (34 × 200 méretű, 7 centiméter mélységű, mahagóni) érzékien erőteljes, mozgalmas szépségű relief, amellyel lezárta munkássága első évtizedét, a hatvanas éveket.

A fa anyagát utóbb túlságosan lírainak, érzékenynek találta. Múlt év végén készült polirozott kisbronz sorozatai még a fából faragott előkép-kompozíciók formáit viszik tovább, de kemény, villogó felületekkel. (Magyar Nemzeti Galéria tulajdona). Ábrándjai – ha lehet ilyen szót használni – a kibernetika, automatika korszakának plasztikai megoldásait keresik, anyag, és módszer tekintetében is.

Csiky Tibor program és felfogás dolgában Korniss Dezső tanítványa. Vele és a fiatal Hencze Tamással alakított ki szorosabb elvi közösséget. Kornissal vallja azt az elvet, hogy tévedni lehet, de hazudni nem. A művészetnek létkérdése ez a tétel. Szembe kell néznie az emberi lét és nemlét alternatívájával, tisztán és kérlelhetetlenül reagálnia kell a korában születő tényekre. Az örökös újrakezdés elkötelezettsége ez. Hit, amely erőszakos, de inkább csak önmagával szemben, s a napjainkban legfontosabbnak látszó cél felé törekszik: a hitelességre.

Csiky Tibor 1964-től 1969-ig tizenegy alkalommal vett részt kiállításon munkáival. Az első, e lapban megjelent közlemény óta számos művészeti írás foglalkozott plasztikáival önálló cikk formájában is. Szobrászatunk táguló lélegzésének, sokrétűvé, gazdagabbá válásának jele, hogy művészeti életünkben nem ütközik kizáró tilalmakba Csiky Tibor részvétele, s hogy néhány fiatalabb szobrász társával – Haraszti Istvánnal, Pauer Gyulával együtt – jelentkezhet „új időknek új dalaival".

Solymár István

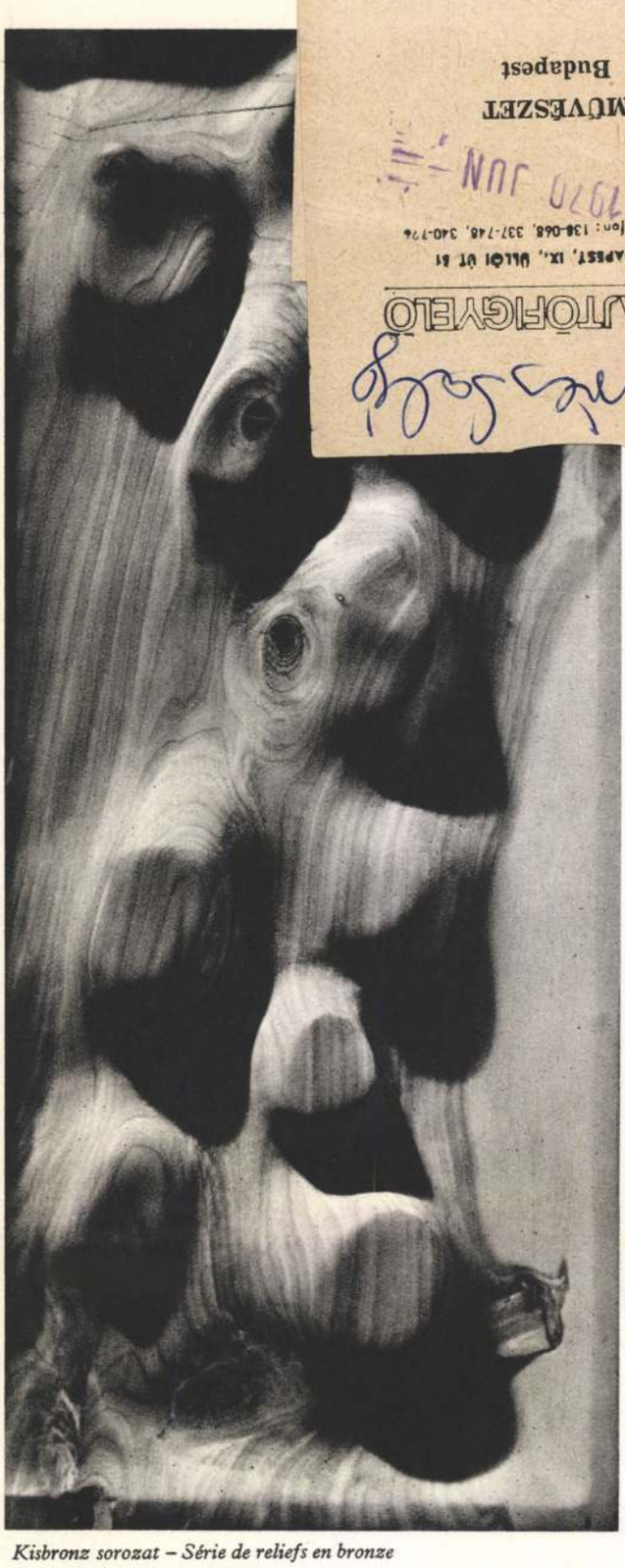

Kisbronz sorozat – Série de reliefs en bronze
Серия рельефов из бронзы

MŰVÉSZET
Budapest
JUN 1970
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796
SZÁLLÍTÓLEVÉL

Andrés Salgó

Dalaló mudrások (szepró) c.
festménye mezepel a Kult.
Kapcsolatok intézete kiállításmé-
ben rendezett kiállításán

Nagyvonya 1965 nov. 14

Andrés Salpó

Magyar származású festő,
Mexikóban él.
Előadást tartott a Nemzeti
Galériában a mexikói
képzőművészetről

Négyesy 1967 nov. 21

Andrásné Baranyai Klára, építész

L. Ettér István

– : Szövetségi kiírok

Magyar

Építőművészet Bn. 1983

10-12

83/4

Andrásné Baranyai Klára, építész

a Belváros déli részének rendezése, Tervpályázat, 1985.

a pályaművek díjazása:

A Bizottság 80-80000 Ft-os V. díjban részesítette a 2. bírálati sorszámú pályaművet is; szerzői: Böjthe Tamás, Hamány Géza, Kapy Jenő, Tóth Tibor, László Zoltán, Nedelykov ákos, Nagy Ildikó, Andrásné Baranyai Klára és Kovács András.

4. V. díjas terv. (repr.)

Magyar Építőművészet, 1986. 3., 18-old.

András Tibor festő

Karapel a ferencvárosi Pincetárlat

Kiállításán

Szocialista Művészetért 1968 XII.

András Tibor

IX kerületi képzőművész pedagogus kép tárla_
tán a Ferencvárosi Pinceklubban részt vett
András Tibor, Czizmadia , Hernádi Paula, Lampertné
Miskolci Eva , Szabó Éva, Széki Piroska, Tatai
Gyuláné., 1974. V.31- junius 13 között.

Rajztanitás 1974/5

András Tibor

tájképei igazolják,hogy a fiatal rajztanárok,igy ő is-
igen jó felkészültséggel kerülnek ki a főiskoláról.
Kiállitott a Mester utcai Pincetárlaton.

Dr Maksay:Három kiállitás
Rajztanitás 1969/1 29.old.

András Tibor

A mester utcai áll. ist. tanára.
Kenesei táj c. képe (ennek) szerepel
a Ferencvárosi Pincetáslel
kiállításán

Dr. Haksay László: Ötven a IX.
Kerület Lőbl

Pedagógusok Lapja 1968 XI. 20.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

ANDRÁS TIBOR

Szij R: András Tibor a Fehérgyűrű Egyesület ren-
= M. Fórum, III. évf. 42. sz. 1991. okt. 17. 9. p.

Bp. Fehérgyűrű Kórhasznú Egyesület, 1991

ANDRÁS TIBOR

Szij R: András Tibor a Fehérgyűrű Egyesületben-
= M. Fórum, III. évf. 42. sz. 1991. okt. 17. 9. p.

Bp. Fehérgyűrű Közhasznú Egyesület, 1991

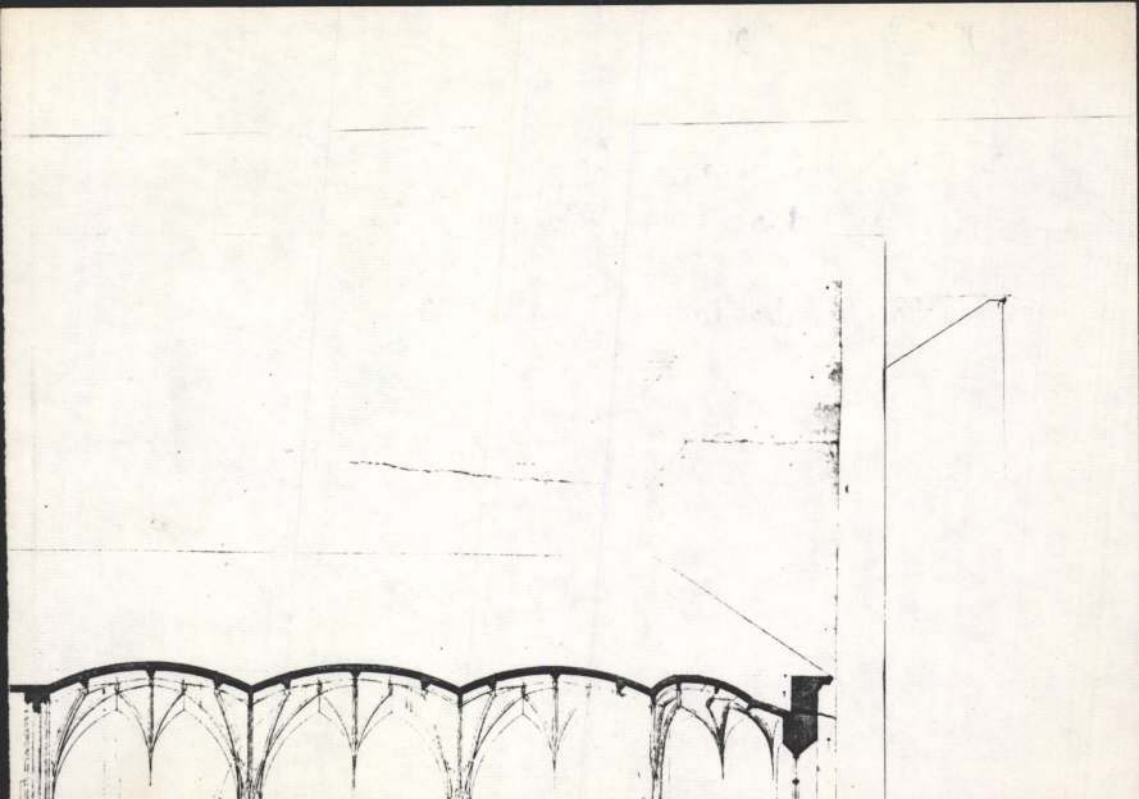

Andrási Tibor
festő

M.D.

A Ferencvárosi Pincetárlaton
vett részt.

— Kiállítások
Művészet, 1968. november – 44 lap.

András Tibor

Tájképekkel

szerepel az alábbi tárlatok

N.N: Pedagógus képzőművészek a ferencvárosi Pincetárlatok

Művészet 1969 II. sz.

András Tibor
festő

M.D.Ly

Balatonkenesei tájakat ábrázol
művein.

Losonci Miklós: Pedagógus képzőművészek a ..
Művészet, 1969. február – 4 lap

András Tibor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188—296, 188—307

1960 ÓRT 241

MAGYAR HÍRLAP

A FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT otthonában október 26-án, szombaton délután 5 órakor, Dési Huber Istvánné nyitja meg András Tibor, Balikó Ferenc, Csizmadia Emil, Lambert András festőművészek és Széky Piroska grafikusművész közös kiállítását.

1021

megvis

András Tibor

festő

XIV. Abonyi u. 4.

MKSz 1947

tovább

András Tibor

~~Antal Imre~~

~~Antalffy Mária~~

l.

Alkotás művészhar

XXXVI. kiáll.

Őszi tárlata

1947. szept.

Van példány

az anyagban?

...est.	10. 50 „
...ten az indóház-	
...hordár	3. 00 „
. . . . .	10. 00 „
...szesen Korona:	42·60

...sztus hó 21.

Jelmerzánod

épitész-tanár.

MDK

András Tibor, festö

A bálház Köszegen. Pasztell.

Alkotás Müvészház. XXXVL. kiáll. Öszi tárlat .1947.szept.
Kat.

András Tibor

A stúdió tafja

Abudapesti pedagógusok képzőművén stúdiója
1953-1963. Bev. Vajkai Aurél Bps. 1963.
37.o.

András Tibor,

Balikó Ferenc, Csizmadia Emil, Lampért András festők és Széky Piroska grafikus közös kiállítása október 26-án, szombaton délután 5 órakor nyílik a Ferencvárosi Pince-tárlat otthonában.

Krónika (kultura-művészet)

Magyar Hírlap, 1968 október 24. G. l.

Hudrás Tibor festő

művei szerepelnek a Ferencvárosi
Pincetárlat helyiségeiben október 26-án
nyíló kiállításon

Magyar Nemzet 1968. 11. 24.
— Napló —

MDK

András Tibor, festő

Kiállít a ferencvárosi pincegalé-
riában.

– : Kis híradó 2

ESTI HIRLAP Br. 1968. okt. 26.

András Tibor festő

Kiállításon szerepel a Pince tárlat helyiségében

Magyar Nemzet 1968 X. 27

Szeretettel várjuk

ANDRÁS TIBOR

festőművész

KÉPTÖREDÉKEK

című retrospektív tárlatára,
amelyet a 2000-ben elhunyt művész tanítványa,

MUHARI-PAPP SÁNDOR BALÁZS

festőművész rendezett.
A kiállítást 2002. május 23-án,
csütörtökön délután 6 órakor

KÉRI ÁDÁM

festőművész, egyetemi tanár nyitja meg a Duna Galériában
(Budapest XIII. Pannónia u. 95.)

A megnyitón fellép az Aula kamarakórus
Vezényel Murányi Eszter (a művész unokája)
Apjára visszaemlékezik (elmélkedik): András Ferenc

A tárlat 2002. június 9-ig - hétfő kivételével -
naponta 10 és 18 óra között tekinthető meg.
András Tibor és Muhari-Papp Sándor Balázs művei
az alábbi internetcímen is láthatóak:
www.andrasek.hu

Köszönet támogatóinknak:
Magyar Alkotóművészeti Alapítvány
Duna Galéria

M E G H Í V Ó

ANDRÁS TIBOR: KÉPTÖREDÉK. 1975. OLAJ, VÁSZON

Gondolatfoszlányaim
felvillanó képtöredékek,
mit homályba von
a sürgető holnap,
tört tükörcserepek-érzésmaszatok,
repedt ritmusában nyüszítő kifejezések,
kuszálom-keverem maradékotok
hátha egységbe áll valami
bennem vagy környezetem hőfokán.
törlöm-beszegzem közös mentségünk,
gyengült versvéget-hiábavalóságot,
akár e képet,
hát be se fejezem...
(1975) ANDRÁS TIBOR

Andraschofski Dániel, érczöntő. A mult század elején Kolozsvárt működött. Jelentékenyebb művei: 1. A szamosújvári plébánia templom egyik harangja, melyet a régi elhasadt harang anyagából 1807-ben Kolozsvárt öntött. 2. A kolozsvári ágostai hitvallású evangelikus egyház kis harangja 1817-ből. 3. A kolozsvári szent Mihály egyház nagy harangja, melyet ő és A. Efraim (l. o.) 1818-ban öntöttek újra, s amely szent Mihály domborművű képével van díszítve.

Jakab Elek: Kolozsvár története. Budapest, 1888. III. 382, 877. l. — *Szongott Kristóf:* Szamosújvár monographiája. 1901. II. 29. l.

Andraschofski Dániel

öntötte a vajda-
tentiványi ref. templom
harangját Kolozs-
várt 1808-ban

Debreczeni L. 1928.
165. l.

Andráschofski Dániel

Andraschofski Efraim

1818. ötetter a kolozsvári szent mihály templom-ban harangját. Ujra-öntés.

Jakab Elek. III. 382. l.

18..

1893

Andraschofski

Daniel a Efraim

l.

Jakab Kolozsvár

III. 877. l.

876.

ige Cäcilia.

e von Rafael Sanzio.

Andraschovszki Dániel
és Efraim
Kolozsvári harangöntők
1820. öntötték a sax-
masági ref. templom
nagyobbik harangját.

Petri Mór dr.
Szilágy vármegye
monographiája.
IV. 312. l.

✓

1.-170. ll., 4 képes
tábla

Budapest
Franklin-Társulat, 1884

Andráschofski Dániel

és Efraim

kolozsvári harangöntők

1818-ban nyra öntöttek a kolozsvári
~~[illegible]~~ szent Mihály pleb. templom
~~[illegible]~~ egyik ~~első~~ harangját, melyet
1759-ban ~~Zechenter~~ Steinstock
~~Antal~~ Vörtet budai harangönto öntött.

Jakab Kolozsvár

III. 381, 382. l.

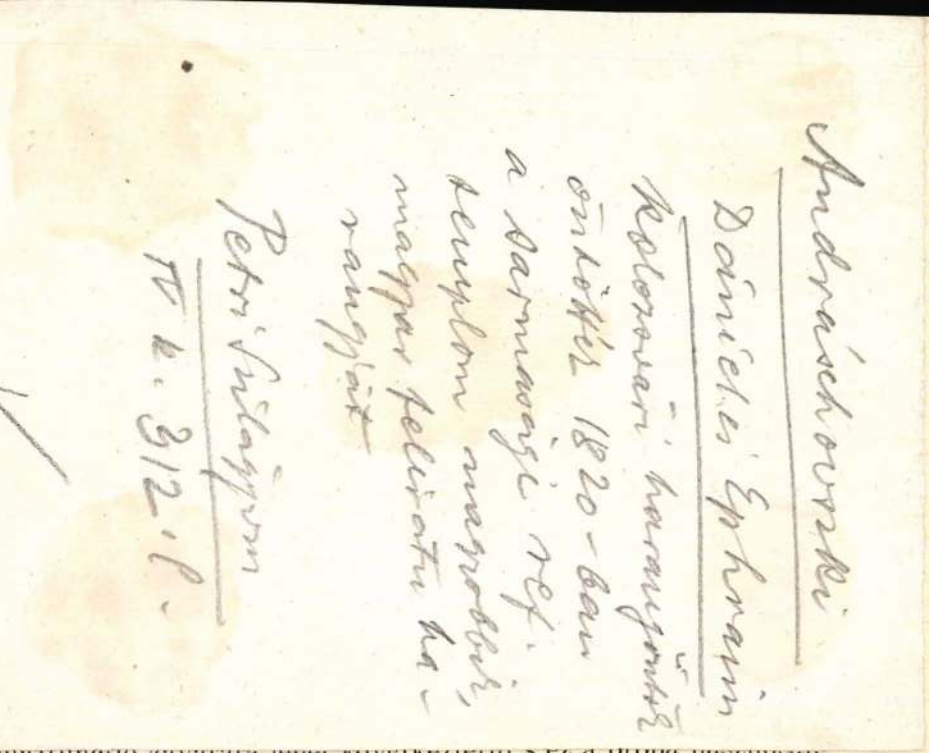

Andráschovszki

Dániel és Ephraim

Kolozsvári harangöntők öntötték 1820-ban a sarmasági ref. templom nagyobbik, magyar feliratu harangját

Petri Szilágyom

IV k. 312. l.

okozhatja, de Volhard felfogása a vesegyulladás kórtanában nem tartható fenn, mert a megbetegedés lényegét a glomerulus kacsok lobos folyamataiban kell keresnünk. *b)* Vizsgálta a C-vitamin hatását az immunhaemolysisre, a vér complement tartalmára és a Wassermann-reakcióra. Megállapította, hogy a C-vitamin gátolja az immunhaemolysist és 32 lueses beteg közül három esetben negatívvá változtatta a Wassermann-reakciót; viszont a kísérleti pozitív Wassermann-reakciót kutyákban, amelyeket tripanosomával fertőzött és a pozitív Wassermann-kötést in vitro nem sikerült befolyásolnia, úgyszintén a vér complement tartalmát sem. Kísérletei azt látszanak bizonyítani, hogy a C-vitamin hatása az antigin-antitest reakciókra savhatáson alapul, amelyet ez az amboceptorra gyakorol. *c)* Kemény röntgensugarakkal vizsgálta, hogy miként befolyásolja ez a typhusbacillusok alaki és biológiai tulajdonságait: a besugárzás nyomán minusvarians fejlődött ki a csillóantigent illetőleg, tehát röntgensugarakkal bizonyos fokban meg lehet változtatni a typhusbacillusok antigenszerkezetét. Ezen kutatásainak eredményéről Erich Foforta társszerzőségében megjelent „Über die Wirkung harter Röntgenstrahlen auf Typhusbazillen" című közleménye. (Zentralblatt für Bakteriologie und Infektionskrankheiten, I. Abt. 1937. Bd. 139.)

A debreceni tudományegyetem orvostudományi karáról:

M.D.K.

Andrascrofski Dániel és Ephraim

harangöntö mesterek

Készitették el helybeli műhelyük ben a Kolozsvári szt. Mihály templom legnagyobb un. „Szent Mihály" harangját (1818-ban), melynek súlya 64.25 régi mársa volt. Ez a nagy harang 1924. III. 7-én megrepedt. A többi 3 harang-gal együtt a hatonaság 1917. jan. 9-én leszerel-tette (összetöretve ledobáltatta) és elvitette.

P. Jánossy Béla: Régi harangok - uj harangok. A kolozsvári szt. Mihály templom harangszentelési ünnepsége alkalmából kiadott Emlékfüzet. /Szerk. György Lajos. Cluj-Kolozsvár, 1924. 66. old.

Andraschofski III. János

megrova

érczöntő

L.

Szendrey Szentiványi

30. l.

liefern;

vasút állomásán
Station der

k;
n;

(betűkkel)
trages von *(mit Worten)*
ék ki;

f angegebenen, sondern des Nachnamebetrages von
(betűkkel)
(mit Worten)
ék ki;

ki;
efern;

tattassék ki;
n;
assék.
zuhalten.

(Aláírás)
(Unterschrift)

setre nem vonatkoznak, törlendők.
uf den einzelnen Fall nicht passen, sind zu durchstreichen.

sznia-hercegovinai vasútak forgalmában engedtetnek meg.
chischen, ungarischen und bosnisch-hercegovinischen Bahnen zulässig.

Andrasofszki János

1887 ben ütöntötte a dési ref. egyház Rákóczi – harangját Kolozsvárt.

MOB 15/1918 z. akta

LAUFFER TIVADAR
KÖNYVTÁRI ÉRTÉDÉS & ANTIQUAR
BUDAPEST, V. VÁCZI-UTCA

Kappagos
p. Szentiványi Gyula úrnak
Budapest
Arcna út 41.

M. O. K.

Andraschofski Fámos, harangöntő

készíti fiaival Fámossal és Ephraimmal 1858-ban a kolozsvári szt. király templom második 34 mázsa súlyu harangját. Ugyancsak az ő műve volt a negyedik, 8 mázsa súlyu harang is a torony nyugati felében 1859-es évszámmal.

65-66

P. Fámossy Béla: Régi harangok - új harangok. A harangszentelési ünnepség alkalmából kiadott Emlékfüzet. /Szerk. György Lajos./ Cluj-Kolozsvár, 1924. 65-66.old.

Andráschovszky János M.D.K.

harangöntő

1833-ban öntötte a marosvásárhelyi vártemplom ucy harangját, halovsvárott Dániel testvérével együtt.

Fodor István: A várbeli ref. nemtegyháza Parga Mures 1936 14

MDK

Andrásfalvy Adrienne, textilmüv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

ZX 43.1.

Andrásfalvy Kálmán

Andrásfalvy Kálmán m. kir.
ezredes, okl. építészmérnök,
II. Margit-krt 7. 351-889

Budapest, 1940. sept

u 1942. jan

Y ZOLTÁN: ÚJ MAGY

ANDRÁSTY ANDRÁS

"A gerai városháza" c. cikke

Müemlékvédelem, 1974. 2. sz. 116-117. l.

Andrásfy András

beszámolója: A gerai vízvezeszára

Müemlékvédelem, 1974.2.sz.

116-117.l.

Andrássffy László

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveit állította ki:

1875. (és 1876.) évben kiáll.: Rembrandt arcképe, másolat, 150 frt. – Az éneklő fiú, másolat Rembrandt után, 100 frt. – Arcképe. – Arcképe. – Mellőzött nő, 200 frt. – Rembrandt anyja, másolat, 150 ft.

Andrássffy László

Pet

Andrássffy László neve alatt az OMKT 1875. és 1876. évi kiállításain Rembrandt után három másolat, a Mellőzött nő c. életkép és két arckép volt kiállítva. Alighanem művészi álnév.

~~Mihalik Sándor: A rimaszombati ötvöserék.~~
~~Bpest, 1919. 92. l.~~

Andrásffy László

Előbb egy csőkot

Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat Szegeden rendezett kiállitás, 1876. katalogusa

Andrássfy László

Tanulmányfő /Budapest/

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat által
Szegeden rendeleztt kiállitás, 1876. katalogusa

MDK

Andrási Balogh Lóránt

Az iparműv. isk. jub. Vállalk. Közl. 1905. nov. 1.

4 f

Kolduljunk vagy menedzseljünk?

Mostanában kultúráról beszélni a pénzhiány emlegetése nélkül szinte nem is illik. Az azonban csak ritkán kerül szóba, hogy ennek a pénzhiánynak az egyik oka : nincsenek megfelelően képzett menedzserei a kulturális szervezeteknek, intézményeknek. Így a művész kénytelen belekontárkodni gazdasági kérdésekbe, a pénzosztó pedig kényе-kedve szerint ad vagy nem ad, közvetve irányítva ezzel a kulturális életet.

Anthony Field az ötvenes évektől kezdve hossзú ideig volt az Arts Council gazdasági igazgatója. Alapítója volt a londoni City University művészeti menedzsment karának. Jelenleg is előadó az egyetemen, valamint a Theatre Project Consultant gazdasági menedzsere. Arról faggattam, hogy ki is a művészeti menedzser, vagy — az angol kifejezés tükörfordításával élve — a művészeti adminisztrátor.

— *Ön az Arts Council munkatársa volt, amikor elkezdett dolgozni egy művészeti menedzser iskola kialakításán. Miért érezte szükségesnek, hogy ezt a — sokak szerint nem tanítható — szaknát egyetemi keretek között oktassák?*

— Az Arts Council megindulásakor egymillió fontból kellett gazdálkodnunk. Ebből a pénzből egyre többen kértek támogatást, így szükségessé vált a tőke növelése. A kormány azonban joggal tette fel a kérdést, hogy a szétosztott pénz megfelelő helyekre kerül-e. Kimutatásokat, statisztikákat, költségvetéseket kértek tőlünk. Mivel a színházak, különböző csoportok úgy gondolták, hogy minden pénzt a produkcióba kell fektetniük, természetesen luxusnak tartották azt, hogy gazdasági, adminisztratív szakembereket foglalkoztassanak. Hiába kérte volna az Arts Council, hogy saját érdekükben készítsenek elemzést marketing tevékenységükről, tételesen számoljanak el kiadásaikról, azokat indokolják meg, küldjenek éves elemzést, statisztikát, nem volt, aki mindezeket el tudta volna készíteni. Mindenképpen körül kellett határolni azokat az ismereteket, amelyek szükségesek ehhez a munkához.

Több kérdés merült fel a művészeti menedzselésnek, mint szakmának létjogosultságával kapcsolatban. Néhányan nem tartják helyesnek, ha művészetekkel valaki nem megszállottságból, hanem a számok, az üzlet szempontjából foglalkozik. A másik nézet képviselői azt állították, hogy felesleges a menedzserképzés, egyszerűen gazdasági szakembereknek, üzletembereknek kell ezzel is foglalkozniuk. A harmadik fontos dilemma valóban az volt, hogy oktatható-e ez a szakma, vagy a munka során tapasztalatszerzéssel is el lehet sajátítani.

— *A kifogások ellenére mégis beindult egy egyéves kurzus a City Universityn, mely egyetemi (MA) diplomát ad…*

— Az egyetemről kikerült hallgatók közül mára már sokan vezető pozíciókban vannak. Itt végzett például a Sidney Opera, a Torontói Szimfonikus Zenekar és a Berlini Filharmonikusok mostani igazgatója is. A végzett diákokra nagy szükség van, rendszerint már az egyetem befejezése előtt találnak munkát, hiszen a művészet, a szóraoztatás, a művészeti turizmus egyre inkább meghatározó „iparága" Angliának.

— *Mi a különbség egy ipari területen dolgozó és egy művészeti menedzser között?*

— Minden iparágról elmondható, hogy bizonyos értelemben speciális. A művészeti „iparban" ez különösen így van. Kreatív művészekkel kell dolgoznunk, az ő tehetségüket kell eladnunk. Érzékenynek kell lennünk sajátos problémáikra. Ha nem törődünk vágyaikkal, munkájukkal, lelkükkel, csak számokban, trendekben gondolkozunk, nagyon könnyen tönkretehetünk bármilyen produkciót. Ki kell szolgálnunk a művészt vagy a művészeti igazgatót, lehetővé kell tennünk, hogy terveik, álmaik megvalósuljanak. A „terméket" természetesen ebben az esetben is el kell adni, és ennek a terméknek ára is van.

— *Mihez kell értenie egy menedzsernek?*

— Mindennel kell foglalkoznia, ami például egy társulat üzleti oldalát érinti. Alapvető tájékozottsággal kell rendelkeznie jogi kérdésekben. Értenie kell a szerződésekhez, a munkajoghoz. Tudnia kell a biztonsági, tűzvédelmi előírásokat, mindent, ami az épület fenntartásával kapcsolatos. Költségvetést kell készítenie, a jegyárak megállapításában kell döntenie, tudnia kell, hogy bizonyos produkciók létrehozásához mennyi támogatásra van szükség, és azt honnan lehet beszerezni. Mindehhez természetesen széles körű kapcsolatokkal kell rendelkeznie. A City Universityn a különböző tantárgyak keretében a fentiekhez szükséges ismereteket sajátítják el a hallgatók. Az állandó előadókon kívül minden héten 2-3 menedzser vagy művész vendégelőadó tart órát. A diákoknak az egy év alatt természetesen „terepgyakorlatra" is kell menniük.

— *Sokszor szóba került beszélgetésünk során a támogatás kérdése. Hogyan működik a kultúrafinanszírozási rendszer Angliában?*

— Országunkban „kevert" szisztéma uralkodik. Vannak intézmények — ilyenek például a West End-i show színházak —, melyek egyáltalán nem részesülnek állami támogatásban.

A produkciókat magánszemélyek vagy vállalkozások szponzorálják, de az előadásoknak nagyrészt önmagukat kell eltartaniuk. Ezek a színházak általában egyszerre csak egy produkciót tartanak műsoron, egészen addig, amíg az előadások telt házat vonznak. Egy darabot akár éveken keresztül is műsoron tarthatnak. A többi színház állami támogatást kap, de ennek mértéke sem haladja meg általában a 30 százalékot. A támogatott társulatoknak is bevételük nagy részét a jegyárakból kell előteremteniük.

— *Ez látszik is a londoni színházjegyárakon…*

— Valóban, például a Royal Ballet előadásaira az árak 50 font körül vannak, de elérhetik a 100 fontot is. A legtöbb ember még azt sem engedheti meg magának, hogy ezt az árat legalább alkalmanként megfizesse. Véleményem szerint azonban nem a színház dolga, hogy leijebb vigye a a jegyárakat. Nem szabad, hogy a társulat szenvedje el a szociális problémák költségét. Ha az a cél, hogy a szegényebb rétegek is járhassanak színházba, operába, kiállításokra, akkor szociális feladat a különbözet megteremtése. A színház marketingjének a lényege: eladni az összes jegyet minél magasabb áron. Mint művészetszerető ember, természetesen azt szeretném, hogy az országban mindenkinek az élete gazdagodhasson a művészetek segítségével. De ez irreális gondolat. Először is a jegyek 90 százaléka így is elkel, pedig a „kultúrafogyasztó" népesség csak a lakosság 4-5 százaléka. A falvakban lakók nagy része még színházépületet sem látott. Az emberek többségének megvan a lehetősége arra, hogy megválaszthassa lakóhelyét. Lehet, hogy aki egy hegyi folyó partján telepszik le, azt a horgászat érdekli, a színházi, zenei események pedig egyáltalán nem. Demokratikus országban élünk, mindenki maga határozza el, hogy mivel tölti az idejét, mire költi a pénzét. A modern technika jelenlétével egyébként is másképp vetődnek fel ezek a kérdések. A televízió, rádió, egyéb médiumok segítségével sok emberhez jutnak el a produkciók. Azt hiszem, hogy nincs olyan ember ebben az országban, aki közvetett módon ne részesülne az Arts Council támogatásából. A támogatásnak nem mindig közvetlenül kell megjelennie. Bizonyos színházi előadások, koncertek, kiállítások számtalan külföldit vonzanak Angliába. Köztudomású, hogy hozzánk nem a kitűnő időjárás miatt jönnek a turisták. A növekvő idegenforgalom pedig nagyon sok embernek ad munkát.

— *Hogyan lehet meggyőzni a pénzvilágot arról, hogy támogassanak kultúrát?*

— Ez nagyon hosszú, következetes „nevelőmunka" eredménye lehet csak. Először is meggyőző minőséget kell produkálni profi marketingmunkával. Információkat kell kibocsátani és begyűjteni. Senki nem ad pénzt, ha nem tudja biztos helyen. Partnerekre van szükség, akik egyenlő félként, biztos szaktudással a hátuk mögött tudnak fellépni.

GÁNCS ANDREA

Árucikk — piac nélkül

A Casus Kortárs Művészeti Kollégium az egyetlen olyan iskola Magyarországon, amely kizárólag kulturális menedzserképzéssel foglalkozik. Lendületes fiatal vezetői, Pocsai József és Gáncs Andrea beszélnek előbb az iskoláról, majd a kulturális piac újjáéledésének lehetőségéről.

— *Hogyan született az iskola ötlete?*

— A Casus Művészeti Társulást néhány éve alakítottuk azzal a céllal, hogy kortárs művészetekkel és kortárs művészeti képzéssel foglalkozzon. Az első olyan ötlet, amelyet meg tudtunk valósítani, a kulturális menedzserképző iskola volt. Később Promóció Előnevezéssel tehetségkutató rendszert találtunk ki, amit az idén el is indítottunk, most pedig a kulturális menedzsment területén próbálunk információs szolgáltatásokat kiépíteni. Az iskolában nyelveket tanítunk, technikai eszközök, főleg a számítógép kezelését és a kortárs művészeti ágak sajátosságait és helyzetét. Tavaly nyáron hirdettük meg a kollégiumot, ötven főt vettünk fel.

— *Hogyan szelektáltatok, volt felvételi vizsga?*

— Igen, a vizsga két részből állt, egy angol szintfelmérőből, egy személyiségteszből és egy beszélgetésből, amelyen a jelentkezők motivációjára, érdeklődési területeire voltunk kíváncsiak. A zsűri az iskola két szervezőjéből és az iskolában tanító kollégákból állt.

— *Kikből áll a tanári kar?*

— Például Regős János tanít modern színházat, Fuchs Lívia modern táncot, Szkárossy Endre, Nagy Attila Kristóf kortárs irodalmat, Andrássy Gábor kortárs képzőművészetet.

— *Hogyan épül fel a képzési rendszer?*

— Két egység különül el a három év alatt. Az első két év alapképzés, ahol nappali tagozaton, órarend szerint járnak be a hallgatók. Ennek során tanítunk nyelveket és számítógépes ismereteket, valamint adminisztrációs, jogi tudnivalókat, amelyek a szakma gyakorlati oldalához elengedhetetlenek. Az egyik „tartalmi" tantárgycsoportunk a társadalom és művészet nevet viseli. Ilyen órákon azt vizsgáljuk, egy-egy kortársadalmán belül mi volt a művészet szerepe, és hogyan alkalmazták a mindennapok során, valamint azt, hogyan lehet a művészeket olyan intézményekhez közvetíteni, amelyek használni tudják produktumaikat. A másik egység a kortárs művészetekkel foglalkozó órák blokkja. Ezen belül négy művészeti ágat tanítunk: előadóművészetet, amelyen tánc-, színházművészetet és performance-irányzatokat kell érteni, vizuális kultúrát, amelynek keretében képzőművészetet és film-videóművészetet tanítunk, a 20. század zenéjét, és a kortárs irodalmat. Ez arra elég, ha valaki majd menedzser lesz, meg tudja különböztetni az értékeset az értéktelentől. A diákok később, a második évben arra a területre specializálódnak, amelyik őket érdekli. A harmadik év gyakorlati képzés, amelynek során a diákok valamelyik művelődési intézményben dolgoznak és ekkor sajátítják el a jogi, adminisztrációs és marketingismereteket.

— *Milyen okmánnyal zárul a képzés?*

— Minden évben meg lehet szerezni egy úgynevezett művelődési ágazati szakmát. Az első év végén kiállításrendezésből lehet szakvizsgát tenni, amelyhez a Magyar Művelődési Intézet hív össze egy állami vizsgabizottságot. A második év végén van sajtó-, reklám- és hirdetésszervezői szakvizsga, amelyet a MÚOSZ szervez. Harmadik év végén pedig művészeti szolgáltatásszervezésből szintén a Magyar Művelődési Intézet vizsgáztat. A harmadik év végén menedzseri diplomát szerezhet az, akinek mindhárom záróvizsgája megvan, középfokú nyelvvizsgával rendelkezik, elér egy általunk meghatározott tanulmányi szintet és diplomamunkát ír.

— *Úgy tudom, magánfőiskolák eddig két kivétellel — a felsőoktatás törvényi szabályozása előtt — nem indultak. A Casus főiskolaként vagy középiskolaként működik?*

— A mi iskolánk középfokú végzettséget ad, pillanatnyilag politechnikumként működik. Diplománkat — remélhetőleg — előbb-utóbb államilag is főiskolai szintűnek fogadják majd el. Ehhez el kell végre készülnie az új felsőoktatási törvénynek, nekünk pedig bizonyítanunk kell, hogy rendelkezésünkre áll a főiskola működtetéséhez szükséges anyagi alap és saját tanári karral és infrastruktúrával rendelkezünk. Ebben a témában nincsenek még képzési anyagok, ezeknek kidolgozása vagy beszerzése is előttünk álló feladat. Most úgy érzem, talán két év múlva főiskolává válhat a Casus. Reméljük, hogy itt is ki fog alakulni egy olyan felsőoktatási rendszer, mint Angliában, ahol a középiskola és a főiskola vagy egyetem között működik egy körbenső és választható oktatási szint.

— *Hol tudnak majd dolgozni az itt végzett fiatalok?*

— A Szkéné színházzal állandó kapcsolatunk van, a Petőfi Csarnok is fogad talár majd néhány, tánccal foglalkozó tanítványt. Jók a kapcsolataink magángalériákkal és a Nyitott Tér Alapítvánnyal is.

— *Ezek a helyek egy idő után telítődnek…*

— A nyelvet, a reklám- és hirdetésszervezést erősíteni akarjuk, ezeket a ismereteket ugyanis bárhol tudják a diákok kamatoztatni. Kortárs színházi csoportok is jelezték igényüket, hogy menedzsert lenne szükségük, de akár saját vállalkozásukat is beindíthatják azok, akiknek szánára már nem jut hely a létező intézményekben. Számítunk arra, hogy egyre több független művész lesz és egyre több művész ismeri fel annak előnyeit, ha nem saját magát kell menedzselnie. Úgy tudom, ilyen területen még nem volt munkaerő-piackutatás, pedig mindenkiben tudatosítani kellene, hogy nem csak hegesztőkre van szükség és szövegszerkeszteni tudó titkárnőkre, hanem kulturális szervezőre is. Máshol már rájöttek, hogy a művészet jó exportcikk, jó befektetés és jelentős turisztikai vonzerőt jelent. Amíg ezt nem ismerik fel itt is, addig kulturális munkásokra sem lesz szükség.

— *Létezik egyáltalán kulturális piac, amelyben az iskolából majdan kikerülő menedzserek elfoglalhatják helyüket?*

— A kulturális menedzserek a kialakuló finanszírozási rendszerbe és alkalmazott művészeti szférába épülhetnek majd be. De túl sok minden hiányzik ahhoz, hogy kulturális piacról beszélhessünk. Hiányzik például a vásárlóerő: az a középosztály, amely reális áron meg tudja venni a kultúrát. Egyelőre legtöbben a rossz és olcsó kultúrterméket vásárolják, mert eddig nem vehették meg, de ebből egy idő után sokaknak elegük lesz, és igényelni fogják a színvonalas művészetet is. A kereskedelmi vállalatok közül még kevésnek van pénze arra, hogy művészek és kulturális események segítségével alakítsa arculatát. A menedzserek akkor rúghatnak igazán labdába, amikor gazdag szponzorálási és mecénálási gyakorlat alakul ki.

VITÉZY ZSÓFIA

Londoni levél

Kicsapongó hercegek

Korunkban a brit királyi család értelme és létjogosultsága az, hogy a sziget ország lakói berzenkedhek valamiféle köztiszteletnek örvendő, és kiérdemesült politikai személyiséget megtenni államfőnek, inkább hisznek egy Isten kegyelméből az ország legmagasabb méltóságába helyezett személy célszerűségében, olyan uralkodónak a szerepében, aki nem avatkozik a politikába, minden adódó szituációban képes méltóságteljesen viselkedni, tud késsel és villával enni, emellett pedig példásan angolos és meghitt családi életet él.

Eddig többé-kevésbé rendben ment minden. A királynő hallatlanul unalmas vidéki arisztokrata asszonyság, elsősorban a versenylovak és a kutyusok érdeklik. Évente egyszer-kétszer kivonul bárka nagyságú limuzinján, feléskezrezve, káprázatos diadémmal a fején, valamelyik belvárosi mozipalotába, hogy megtekintse egy érzelgős amerikai film bemutatóját és kezet fogjon a felsorakoztatott filmművészekkel, sztárokkal. Ugyancsak egyszer egy évben hasonló parádés körülmények között, megnéz egy showt, ilyenkor összegyűjti neki (és a jótékony cél javára borsos belépődíjat fizető úri közönséghez) a legjobb komikus színészeket, slágerénekeseket és varietészámokat. Abban viszont bizonyosak lehetünk, hogy például a királyi műgyűjteményben lévő Leonardo da Vinci rajzokat, melyek páratlanok az egész világon, évek óta nem látta. Még szerencse, hogy legalább a családban van néhány művészetpártoló, elsősorban a királynő vihara maganéletű huga: Margit hercegnő, valamint balettpatrónusként Diana. II. Erzsébet legkisebb fia, Edward herceg a színházért rajong és a trónörökös Károly (diákkorában tanult csellózni is) előszeretettel avatkozik a kortárs brit építőművészet szakmai ügyeibe.

Csak a magamfajta hóbortos alattvaló várja el II. Erzsébettől, hogy például adva a népnek operába, koncertekre, jó színházi előadásokra és kiállításokra járjon, hogy fantasztikus vagyonát felhasználva netán művészeti díjakat alapítson, fesztiválokat patronáljon. Maga az Isten adta nép ilyen elvárást nem támaszt vele szemben, kielégítőnek tartja, hogy a királynő szinte naponta leleplez és megnyit egy-egy új létesítményt, díszvacsorákon elnökől, esetleg megjelenésével adja meg valamiféle társadalmi esemény súlyát. Még amiatt sem tört ki Angliában forradalom, hogy Erzsébet vérlázítóan fölésteln kosztümöket és kalapokat hord jelenései alkalmával.

Legújabban viszont a királyi családdal szembeni zúgolódás egyre erősebb morajlással hallik, Anglia minden sarkából. A Gallup-felmérés szerint azért morognak az emberek, mert az államkasszát túlzottan megterhelik Windsorék, a néptől elszakadtak és amit házasságtörési skandallumokban produkálnak, az már sok a jóból. A megkérdezettek háromnegyed része András yorki herceg és Sára hercegné (azaz Fergie) botrányos életkörülményeit tartja legkárosabbnak a királyi család renomájára. Naponta találják a pletykaanyagot a tekintélyesebb lapok is, a The Independent az egyetlen, amely igyekszik elegánsan kivonni magát a királyi pletykalkodásból. Pedig az apró részletek is zaftosak, csámcsogni lehet például azon, hogy a szerény tízszobás vidéki házba száműzött Fergiet a Buckingham palotában minap rendezett jótékonysági összejövetelre csak a személyzeti bejárón át bocsájtották be.

Természetes, hogy olyan időkben, amikor az angoloknak elég rosszul megy, nem örül a nép, hogy a királyi család tizenegy tagja összesen több mint tízmilliő font évi juttatást kap. A királynő, a világ leggazdagabb asszonya, hétmillió kilencszáz ezret, férje: Fülöp herceg — aki néhanapján a vadvédelemben vagy a kocsihajtó sportben jeleskedik — évi háromszázhatvanezer fontot. És ebből még palotáik javításait, a hatalmas királyi jacht, a Britannia vagy a különrepülőgépek útjait sem kell fizetniök, ezeket egy másik kasszából fedezi az állam. Tetemes juttatásban részesül a kilencvenkét éves anyakirálynő (évi 640 000) is, becsületére szolgál, hogy korát meghazudtoló energiával hetente legalább háromszor nyit, leplez, avat és unalmas bankettéken megadóan kanalazza az elmaradhatatlan hamis teknősbéka levest.

A Gallup által megkérdezettek negyvenkét százaléka véli úgy, hogy az angol királyi család túlságosan eliidegenedett a nép mindennapi életétől. Mennyire igaz ez? Jellemző történet, hogy Erzsébet királynőt egyszer beállították egy arisztokraták részére rendezett jótékonysági bazáron az egyik pult mögé, hogy áruljon szárított levendulával töltött, szekrényillatosító párnácskákat. Ekkor derült ki, hogy egyáltalán nem ismeri a pénzt, sejtelme sincs, hogy miként kell egy ötfontosból visszaadni. Ő ugyanis, ha vásárol, reggel kilenckor, nyitás után, amikor még alig lézeng egy-két vevő, beviteti magát a Harrods luxusáruházba és ott egyszerűen rámutat azokra a holmikra, amelyeket meg akar venni. A csomagot a Buckingham Palotában kapja meg, a számlával együtt, pénztárcára ehhez nincs szüksége. Feltehető tehát, hogy a napi gondokkal küzdő átlagangol életvitelétől sejtelme sincs az uralkodónak, vagy gondtalanul sétál, üdülő, utazgató hozzátartozóinak. Ám a modern idők szele éppen a zűrös magánélet jelenségeivel csapta meg ezt a családot, amelynek feje, II. Erzsébet, királynői rangja folytán egyben anglikán egyházfő. Leánya, Anna hercegnő a napokban vált el katonatiszt férjétől, mindketten nyílt viszonyt folytattak mással. A Yorki herceg válni készül. Erzsébet elvált hugától, Margitról fotó jelent meg a lapokban, amelyek két anyaszült meztelen férfi társaságában ábrázolják a karibi tengerparton. (Nem az a baj, hogy pucérkodtak, inkább az, hogy egy királyi hercegnő odaáll melléjük fényképezkedni és ezt a fotót végül megszerezheti a sajtó.) Sajnos, a trónörökspár házassága sem tűnik zavartalannak, a susmus körülöttük is élénkül, hiszen legutóbb Diana egyedül utazott el a mindkettejüknek szóló egyiptomi meghívásra, míg Károly herceg, idős piktortanára kíséretében Törökországba kirándult skiccelni. A közvélemény ebből azt a konzekvenciát vonja le, hogy jóllehet, a királynő más vonatkozásban talán megfelelően szuperál, de a gyerekeit gyalázatosan nevelte, nincs bennük emberi jóérzés a házastársaik iránt. Az ifjú Edward a sok rossz példa láttán talán meg se nősül.

Komoly veszély fenyegeti tehát a Windsor család kicsapongásai miatt a brit monarchiát? Úgy vélem, nem. Az angolok nehezen adnák fel legerősebb történelmi hagyományukat. De lehet, hogy a juttatásokat megnyírbálja a kormány, II. Erzsébetet pedig figyelmeztetik a tanácsadói: adja jelét a társadalom iránti érdeklődésének és mielőbb teremtsen rendet a hátatáján.

SÁRKÖZI MÁTYÁS

Az eltűnt idő nyomában

Amíg a világ szerencsésebb felén rendkívüli helyzeteket szimulálva milliókat költenek arra, hogy megtudják, — mit bír ki az ember? —, addig mifelénk (a „boldogító" utópiák laboratóriumában) a fizikai és a lelki szilárdság szakítópróbáját spontán kegyetlenséggel végzi el a történelem.

Aki végig tudja nézni a Blue Box mozian Zsigmond Dezső és Erdélyi János dokumentumfilmjét, azt talán tűrőképességünknek a halált megszégyenítő, és a szenvedést irgalmatlanul kiterjesztő határtalanságára ijeszti meg. A Prousttól kölcsönzött cím is — Az eltünt idő nyomában — némileteltenül ironikus, és sajátos kelet-európai kifordítottságában a sosemvolt „békeidők" hétköznapjainak édes emlékei híján a létezésnek azt a legvégső stáciját idézi, aminek már nincs emberi minősége.

A nem mindennapi történet ötvenhat őszén kezdődik, mikor a kaposvári munkások katonai tanácsának élére megválasztják Somogyi Lajost, az akkor huszönöt éves főhadnagyot, aki a forradalom bukása után Kecelre költözik feleségéhez. 1957 márciusában egy ismeretlen fiatal nő kopogtat be hozzá, és figyelmezteti: meneküljön, mert távolléte miatt halálra ítélték.., És a baljós hírhozó nyomában megjelenik egy — a néhai vármegyék derék pandúrjához hasonló, „betyárérzelmű" bumfordi figura, — a helyi rendőr, hogy letartóztassa. De aztán ütközben megesik rajta a szíve, és futni hagyja „bűnös" földjét. S hogy ez valóban megtörténhetett, abban közrejátszott a kor máig ható kettős lelkisége , amelyben némi önmarcangolás árán megfér a hatalom (az üldözők) kiszolgálása és az (üldözöttek), a forradalmárok iránti titkos szimpátia.

Egy átvirrasztott éjszaka után úgy döntött a családi tanács, (a feleség és öreg szülei), hogy „elássák" a népmesei lelleménnyel bőszoknyába és nagykendőbe bugyolált szökevényt — a leglármásabb baromfiak oltalmába ajánlva — a kacsaól alá. Még fel sem kelt a nap, s már kivájták a nagyjából sírgödör méretű vermet, Somogyi Lajos sötét és fullasztó privátzárkáját, ahol télen csonttá fagyva nyáron a hőségtől fölpuffadva, megpuhult csontokkal, mindenben zajra fölriadva hánykolódott hat esztendőn át. Mikor kisfia fölcseperedett és beavatták a titokba, a gyerek rémülten sikoltott föl megpillantva szinte kísértetté feléredett apját: Mama, ez halott!

Az irdatlanul hosszú idő során a bujdosó elkeseredetten dacolt az alvás közben mozdulatlan testet kikezdő hullafélgekkel; drótkukacokkal és fehércsótányokkal, és a horkolásának hangját túlröfögő disznókkal. (Egyszer a jámbor kocák széttúrva verem fedelét majdnem élve falták föl „védencüket", máskor belevizelték egész napra odakészített elemózsiájába). A hat esztendő alatt csak nyolc alkalommal mert följönni az „árnyékvilágba" sebtében megtisztálkodni, vagy néha a felesége mászott le hozzá, hogy megvígasztalja. De a szerelem mindig az evilági dolgok irgalmatlanul pontos lenyomata... S legtöbbször csak arra volt erejük, hogy egymásra borulva csendesen sírdogáljanak. Emberi szem soha nem látta a kacsaól alatti Piétát, mikor már a szavak nem használtak semmit, és az asszony némán tartotta ölében a férfit, aki krisztusi alázattal vezekelt a feje fölött rendőrkutyákkal és géppisztolyokkal kutakodó „disznófejűek" bűneiért. Csak gubbasztott a föld alatt többtucatszor végigolvasva a Don Quijotét, vagy a beszűrődő fényben több száz csillagból horgolt csipketerítőt, aztán annak a családi idillnek megrajzolásával múlatta az időt, ami ott volt tőle néhány lépésre, mégis elérhetetlennek tűnt. De a csipkében és a rajzokban az volt szörnyű, hogy előbb-utóbb mindegyik készen lett, és Lajos egyre mélyebb depresszióba süllyedve gubbasztott a gödör fenekén. Közben odafönn a világ gömbölyödött, gazdagodott, konszolidálódott, és nem tudta (s nem is akarta tudni), hogy léteznek olyan sorsok, amilyen az övé. Végül, mikor az újságból hírét vette az amnesztiának, kimászott a gödörből, és jelentkezett a hatóságoknál. Akkor derült csak fény a szörnyű történelmi tréfára: semmiféle írott nyoma nincs annak, hogy halálra ítélték, sőt annak sem, hogy ellene bármilyen eljárást indítottak volna.

— Na Lajos ezt aztán jól megúsztad! — mondta a szomszédasszony csipőre tett kézzel. — Hát igen — sóhajtott az ötvenhatos főhadnagy, aki egy immár nem közönséges lény gyámoltalan, de számonkérő tekintetével néz farkaszemet a kaméráival —, de a te pofád által nem ütsztam volna meg!

Somogyi Lajosban mégsincs bosszúvágy. Rádöbbent ugyan, hogy annak a (falu)közösségnek az önmentegető megalkuvása tartotta őt a föld alatt, (öntudatlanul is belévetítve a mindig „lapítók" rossz lelkiismeretét), amelynek egy emberségesebb korszakban „védőkart" kellett volna föléje nyújtania. Szomorúan néz körül, és látja, semmi sem változott. Hiábavaló minden szenvedés. (Még a nyugdíjába sem számítják be a hat évet.) Nem lettek jobbak az emberek. A világ sem ment előrébb. Talán éppen ezt akarják érzékeltetni az alkotók, az ábrázolásnak — az egyiptomi sírkamrák festményeire emlékeztető — statikusságával, „nézőkínzó" képi szikárságával.

STARK R. LÁSZLÓ

Gervai András

A Vízöntő-„összeesküvés”

Szerény kiállítású, érdekes kis füzet akadt a kezembe nemrég. Megtudhattam belőle: megnyílt a Rítusház". „Az önmagát kereső ember számára itt jra értelmet nyernek a rítusok, hogy a mágikus ultúrákban még létező föld—ember—isten kör mét teljes legyen." Az irányt, a törekvéseket jól utatják a programok.

A Rebirthing (újászületés) meditáción példáz az úgynevezett összekötő légzés sajátítható el: zel az egész test mélyen ellazul, s „érzelmeink, ondolataink, egész energiánk szabadon áramolat". A Do-in bioenergetikai önfejlesztő torna, nellyel diagnosztizálni is lehet. „Filozófiájának" nyege: ami belül „igaz", az vetítődik kívülre. A ndszeres napi „önmasszázs" elzárt energiaáramlákat indíthat el, s a test „válaszolni" kezd — az téssséggel. A Mélyebb viszonyulás elnevezésű éning a párkapcsolatok, de általában a mások- oz való kapcsolat „kitisztítását", elmélyítését cézza. Egy sorozat az ezoterikus tanításokkal, a küönböző analóg gondolkodási rendszerekkel — arot, asztrológia, I ching, kabbala, alkímia stb. — mertet meg, megtanít olvasni a szimbólumok yelvén. Legelőször a Bibliáról, Hamvas Béláról s Jungról hangzik el majd előadás. A Vízöntő-ko- i megismerés című sorozat középpontjában — a nost beköszöntő korszak szellemiségének jegyében — a gondolat és annak élete áll. A tucatnyinál több program között — néhányuk havonta ismétlődik majd — jóga, radiesztézia és vegetáriánus főzőtanfolyam is található.

A test és lélek ismeretlen területeit — és főleg ismeretlen módszerekkel — feltérképező tanfolyamok felkelteték a kíváncsiságomat. A tájékoztató szerint a csütörtöki nyitott napokon az érdeklődők kérdéseire, kételyeire szakemberek adnak választ.

A Rítusház. Kicsi, de lakályos helyiség a Tétényi úton, a kórház mellett üzletsoron, a cukrászda és a Patyolat szomszédságában. A nagyobb szobában, körben a fal mellett matracok sorakoznak, rajtuk párnák, mögöttük háttámla, középen alacsony kis asztalka. A puritán berendezés derűt, nyugalmat sugároz. A kisebb irodaként és konyhaként is szolgál.

Először arra szeretnék választ kapni házigazdámtól, Pápes Évától, a programok összeállítójától, hogy az itt folyó előadásokat, tanfolyamokat szellemi értelemben mi köti össze, összeköti-e valami.

„Házunk »filozófiája« a szellem—lélek—test egységén alapul. A legfontosabb források: a szellemtudományok, Rudolf Steiner, mindenekelőtt pedig Jung. És a Vízöntő-kori gondolkozás. Tevékenységünk célja, hogy az isteneitől elszakadt, csak a materiálisra koncentráló egyént segítsük önmaga megtalálásában. Sokan rossz érzik magukat a világban, mert távol vannak attól a helytől, ahol lenniük kellene."

Éva főállását cserélte fel heti pár órásra, hogy ideje jelentős részében itt dolgozhasson — gyakorlatilag ingyen. A közreműködők között is akadnak jónéhányan, akik részben vagy teljesen szakírottak bármiből kitöltségeikkel, munkájukkal. Külföldi előadók is gyakran jönnek. Barátságból, belátásból — nagyon kevés pénzért. Az alapítványként működő Rítusház havi rezsije hatvanezer forint, s jó, ha ennek a fele befolyik. Szponzorokat eddig még nem sikerült találniuk.

A Rítusház létrehozásának gondolata Erdész Judittól származik. A berendezési tárgyakat is ő vette, s a fenntartás költségeit is fedezi. Kíváncsiságát eredendően évekkel ezelőtt egy újságcikk keltette fel, a reiki, a kézrátétellel történő energiaátadás iránt. (Ma Magyarországon a három mester egyike.) Akkortájt végzett el Frankfurtban egy tanfolyamot, s az ott elsajátított metódus segítségével két hónap alatt sikerült megszüntetnie örökös vibrálását. Lelassult, eredményesebben kezdett dolgozni. Élete mélypontján elvégezte az intenzív megvilágosodás elnevezésű kurzust, amelynek technikáját eredetileg egy amerikai indián dolgozta ki. Amerikai vendégpszichológus segítségével hat napon kora hajnaltól késő éjszakáig szigorú rituálé szerint dolgoztak. Közös munkával a problémáikat tudatosították önmagukkal. Később elsajátította a dinamikus meditációt is, amivel a dühöt, feszültséget lehet levezetni, „kikommunikálni" (ő például reggelente dobolni szokott), és főleg az energiaköröket lehet beindítani. „Az összes technika lényege — teszi hozzá — az energia mozgatása." Házassági konfliktusai, e miatti folyamatos önvizsgálata és főleg a különböző technikák megismerése lassanként változásokat indított el benne. Ateizmusát fokozatosan felváltotta az örökléte vetett hit.

Néhány hónappal ezelőtt, mikor új helyre költözött innen a ruhakészítő műhelye, úgy érezte, kár lenne visszaadnia a bérelt helyiséget a Patyolatnak. Szerinte kurzusaik lényege: alkalmassá tenni az egyént a szeretet régen elveszett képességének visszaszerzésére. Programjaikra havonta körülbelül háromszázan-négyszázan jönnek el. (Többen nem is férnének be.) Ő maga is részt vesz a csoportok munkájában. Ennek eredményeképpen munkastílusa, a többiekhez fűződő viszonya sokat változott. Rádöbbent arra is, hogy érzelmileg és lelkileg mennyire zárt. Mostanában kezdi megtapasztalni, mit jelent elvárások, feltételek nélkül szeretni. Elfogadni a másikat olyannak, amilyen. „A Rítusházban eszközöket kapok a problémáim megoldásához."

Közben időnként különböző korú látogatók érkeznek. Programokról érdeklődnek, beszélgetnek, vagy élnek a nyitott nap lehetőségeivel. Én is kipróbálom a reikit. Hanyatt fekszem a matracon, behunyom a szemem, ellazulok — s közben a reikis „körbesimogat" a kezével. Érzem, meleg sugárzik belőle.

A reiki — magyarázza K. Sándor 42 éves munkás nélküli villamos üzemmérnök — a tudósok által egyelőre nem ismert univerzális életanyag. Tele van vele a világmindenség. Az energetikai rendszer pontos tükre a test és a lélek állapotainak, bajainak. A reikis nem tesz mást, mint hogy a betegek auráján keresztül képessé teszi az energia felvételére. Legalábbis, ha nincs benne ellenállás. Ilyenkor az alfaállapotba kerül, személyisége „félreáll" a gyógyulás útjából.

Egyébként két évvel ezelőtt a parajelenségek között élet-„recept" után kutatva ismerkedett meg a reikivel. Az előadást hitetlenkedve végig sem hallgatta, de kíváncsisága nem hagyta nyugodni. Részt vett egy amerikai pszichológus kétnapos budapesti reikis-tanfolyamán. Az iskolaihoz nem hasonlítható tanulási folyamat során — Hamvas Béla kifejezését idézve — „beavatódott". „Egy kicsit más lettem, mint a többiek. Megtudtam egy titkot. A reikinek köszönhetően toleránsabb, megértőbb, alázatosabb vagyok az embertársaimmal. Szelídebb. És azóta naponta történnek velem apró csodák..."

Tudásával sokakon segített. Folyamatosan képezi magát: elvégezte a három, különböző fokozatú reiki-tanfolyamot. Most pedig — negyedmagával — készül a szakma nagyja, a Németországból érkező Karl Everding mesterképzőjére. Csak valahonnan még össze kell szednie a tíznapos kurzus meglehetősen borsos árát, 200 ezer forintot. De akárhogy is, eltökélte, beleássa magát a parapszichológiába, a reikit pedig főfoglalkozásként kívánja „művelni".

K. T. 26 éves angoltanárnő már „törzsvendégnek" számít. „Érdekel az ezoterika és a New Age. Három különféle workshopon is részt vettem. Mindegyik tetszett, nem utolsósorban azért, mert nem próbáltak meggyőzni semmiről sem. A reinkarnációs tanfolyamot azért végeztem el, mert mindig foglalkoztatott, hogy miért alakult úgy az életem, ahogy alakult, miért szeretek bizonyos dolgokat, másokat meg nem. Az együttlét során — pszichológus segítségével — megtapasztalhattuk előző életeink valamelyikét, s elsajátítottunk egy módszert, amellyel önállóan is tehetünk reinkarnációs utazást. Ez nem hasonlít az analízisre vagy a hipnózisra: rendkívül érzelmi igénybevételt igénylő irányított meditáció. Közben mindvégig a tudatomnál voltam. Teljes biztonságban éreztem magam. Nagyon sok minden a felszínre került abból, hogy milyen is vagyok valójában."

A legjobban egy oszträk pszichológusnő vezette úgynevezett „női csoportot" élvezte. A sokban dr. Ovic Guvec szufi mester tanításain alapuló módszerhez szervesen hozzátartozik, hogy keleti zenére furcsa táncokat járnak, s közben meditálnak, önmagukra koncentrálnak. A csoportban a lágy, sima, „látszólag csupa megengedés női energiák" felszabadításával újra tanulták érezni a nőiség lényegét. Meglátni az ez elé saját maguk emlétegátakat. És „megtanulni" a legfontosabbat: szeretni.

Mit profitálhat mindebből? — kérdezem. „Nyitottabb és elfogadóbb lettem. Megváltozott a világhoz, az emberekhez, a tárgyakhoz való viszonyom. Átérzem és elfogadom, hogy én is a nagy egész részét képezem. Jobban tudom, hogy mit akar tőlem a gondviselés, a sors. Ezért is szeretnék itt részt venni minden olyan foglalkozáson, amely teljesebbé tehet."

*

Nem tudom, hogy a látottak, hallottak tudományosan mennyire megalapozottak. Az egészet könnyű lenne egy vállrándítással vagy lekezelő mosollyal elintézni. De több mint négy évtizeden keresztül vulgármarxista, materialista buzgalmunkban túlságosan is sok olyasmit leírtunk, tiltottunk, ami lelki és testi épülésünket szolgálhatja. A Rítusházban — hosszú idő után először — láthatóan kiegyensúlyozott emberekkel találkozhattam. És megsejthettem: önmagunk megismerése-megértése s a hit révén mire lehetünk képesek.

Az estébe nyúló délutánon többen többször is emlegették a „Vízöntőket". Barátom, Reisenbüchler Sándor rajzfilmrendező gondolatai jutnak eszembe: „Hiszek a reinkarnációban és abban, hogy a földi léten kívül ezernyi más is létezik. Hiszek a kozmikus igazságokban. És hiszem, hogy a világ különböző szegletein egy »titkos társaság« tevékenykedik, amelynek tagjai — diákok, háziasszonyok, művészek vagy buszsofőrök — megőrzik a civilizáció kevéske értékét. És előkészítenek egy új korszakot. Egy amerikai szerző ezt Vízöntő-összeesküvésnek nevezte. Ez a »konspiráció« reménységem legfőbb forrása is."

Talán neki van igaza.

Puskás Tamás az Egyetemi Színpadról

Csak reményeink vannak

Kétszáz személyes, boltíves, gyönyörűen rendbehozott, de modern technika nélküli színházterem. Egy pódiumkávézónak használható előtér. Zárt udvar, kúttal és fával. Lovagterem pincével. Ezek mind az új Egyetemi Színpad helyiségei, ha lesz elég pénz az üzemeléshez. Összel mindenképpen nyitni szeretnének. A rektor által kinevezett igazgató, Puskás Tamás színész-rendező.

— *Nincs süllyesztő, zsinórpadlás, a székek és inkább konferenciákra valók, mint színházba. Milyen felszerelés kellene ahhoz, hogy jól használható legyen a terem?*

— Könnyen mozgatható, variálható, lépcsőzetes emelvényekre lenne szükség. Hiszen ezen a helyen nem három-négy darabot mutatunk be, mint általában a nagyszínházak. Akár kétszáz különböző produkcióhoz is illeszkednie kell a térnek. A lámpapark özönvíz előtti, az egykori Egyetemi Színpadról való, lényegében használhatatlan. Olyan, vaspályán mozgó függönyre is szükségünk lenne, amellyel az éppen műsoron lévő előadásnak megfelelően alakíthatjuk ki a teret.

— *Az egyetem nem ad támogatást?*

— A sovány költségvetéséből csak a státuszban lévők bérkeretét tudja fizetni, ezen kívül biztosítja még a rezsiköltséget. Az összes fővárosi nagyszínház főleg támogatásból él. Nekünk ebben a pillanatban csak reményeink vannak.

— *A régi Egyetemi Színpad az ELTÉ-hez tartozott. Azért is adták olyan könnyen vissza az egyháznak, mert így megtakaríthatták azt az összeget, amibe a fenntartása került. Nem lenne jobb, ha inkább az önkormányzathoz tartoznátok?*

— Az Egyetemi Színpad nyilván az egyetemé, ha jól működünk, akkor a dicsőségére válik majd. Szerencsésebb lenne, ha jelentősebb támogatást tudnának adni, hiszen egyáltalán nem biztos, hogy a fő profilunk a színház lesz. Ebben a több teremből álló intézményben sokminden elképzelhető. A tánc-művészet, a különböző együttesek, a pódiumművészet, az amatőrök.

— *Ilyen jellegű jól működő színház Budapesten a Szkéné. Miben különbözne ez attól?*

— Nemcsak a Szkénéről, hanem a Merlinről is érdemes beszélni. Hiszen ez a színház, amikor a szerepét kereste Budapest kulturális életében, azt mondta, hogy az Egyetemi Színpad megszűnt, de ettől az egyetemi ifjúság még létezik. Szeretne színházba járni, egyéb kulturális eseményeken részt venni. Nem nagyon figyel rájuk senki, ők vállalták, hogy programokat szerveznek nekik. Ez azért is lényeges kérdés, mert a mi profilunk hasonló. Kellene tárgyalnunk arról, melyikünknek mi legyen a fő profilja. Például, hogy a Szkéné foglalkozna továbbra is a mozgás-, az undergroundszínházakkal, a Merlin a kamaraoperákkal, a dzsesszel. Nekünk is meg kellene találnunk, mi az, amit leginkább csinálnunk kellene. Persze az is lehet, hogy hasonló profilú intézményekből többet is elbír a város.

— *A Szkéné — úgy tudom —*

Puskás Tamás FOTÓ: I.SZA FERENC

nem kap lényegesen több támogatást, mint hogy fizetik a béreket és a rezsit. A többit valahogy küüggyeskedik. A külföldi együttesek jórészе például ingyen lép fel náluk.

— Az indítás pillanatában minden „motor" sokkal nagyobb energiát vesz fel, mint amikor már működik. Tetemes összeget fordítottak arra is, hogy a volt Egyetemi Színpadot visszaalakítsák kápolnává. Azon kívül, hogy hat és fél millió forintért rendbehozták a termeket, még igen sok költséget emésztene fel, amíg ezek a helyiségek a céljaiknak megfelelően működhetnek. Ez pedig a város közepén egy olyan műemléki együttes, aminek a lehetőségei elképesztően gazdagok. „Vigalmi" centrumot lehetne kialakítani az ifjúság részére. Elvileg — már csak a hely miatt is — jóval nagyobbak a lehetőségeink, mint a Szkénének. Ők azonban már olajozottan működnek, temérdek a kapcsolatuk, nekünk pedig még be kell járatnunk az intézményt. Később természetesen mi is gazdálkodni fogunk. Akkor sem kérhetünk azonban horribilis összegeket a belépőkért, nehogy épp azokat zárjuk ki, akikért megalakultunk.

— *Amikor megszűnt az Egyetemi Színpad, ha nem is egészen konkrétan, de felmerült, hogy biztosítani kell az új létrejöttét. Mennyire volt most erről szó?*

— A Színpad bezárása politikai botránykő volt. Sokan azt mondták, hogy a döntés a régi, rossz időket idézte. Akik akkor nagy erővel szóltak a megszüntetés ellen, azoknak ugyanilyen energiával kellene tenniük azért, hogy elindulhassunk.

— *Lehet azt tudni, hogy az egyetem mennyit spórolt azzal, hogy megszűnt az Egyetemi Színpad?*

— Átadott egy helyiséget a Mikroelektronikának, ezért szép pénzt kapott. Egy másik vállalatnak át fogja adni az Eötvös Klubot, valószínűleg szintén nem kis összegért.

— *És azzal mennyit takarítottak meg, hogy nem kellett fizetni a rezsit, a béreket?*

— Ezeket a kérdéseket én is feltettem. A válasz egyelőre még várat magára, hiszen ezekből a plusz összegekből csak minimális pénzt fordítottak a mi céljainkra.

— *Összel nyitni akartok?*

— Mindenképpen. Föl kell térképezzük, hogy milyen produkciók vannak, amelyek nálunk játszhatók lennének. Megnézzük azt is, hogy a profi színházi világból kik azok, akiknek a neve hallatára az egyetemisták szeme felcsillan, és idehozhatók. Gondolok például Eperjes Károlyra, Básti Julira, Dörnerre, Bánra, Taub János rendezőre. Nagy kérdés, hogy a kezdeti időszakban miből tudjuk honorálni őket.

— *Honnan reméltek pénzt?*

— Bízunk benne, hogy az ötödik kerületi önkormányzat mint „legközelebbi hozzátartozónk" segít rajtunk. Reméljük, hogy a fővárosi önkormányzat a kulturális alapból nem a nagyszínházak művészinek kikiáltott produkcióit, hanem inkább az alternatív színházakat támogatja majd. Ezek ugyanis csak kis bevételeket reménylhetnek.

— *Színészként, rendezőként is tovább akarsz dolgozni?*

— Feltétlenül. Erre azonban — mivel most minden energiámat az Egyetemi Színpad köti le — az idén kevesebb időm marad.

BÓTA GÁBOR

Karinthy Frigyes

Hölgyeim és Uraim,

a gépről és az emberről, a lélekről és az automatáról írtam minap, a szegény kereskedőről, aki automatának, halottnak szimulálta magát, hogy nagyobb hitele legyen a megélhetéshez.

Egy újabb adalék.

Ezúttal inkább az emberről, mint a gépről.

Ma délelőtt az Andrássy úton volt dolgom; Budára visszafordulván, az egyes számú autóbuszra ültem (mellesleg, rémes, milyen hőség van benne, mérlt nem eresztik le az összes ablakokat?), melynek útiránya a Belvároson át Ferenc József híd, Gellért-szálló, végállomás.

Újságot olvastam, azzal a bedigezett érzéssel, hogy körülbelül a vezércikket és a nagy riportot fogom elolvasni, feltekintés nélkül, míg a Gellérttig érünk — a soksor tett, egyforma utaknál csinál magának az ember önkéntelenül ilyen természetes időméréseket.

Egyszerre csak arra riadok fel, hogy körülöttem nyugtalan, ideges mozgolódás, morgás támad a kocsiban. Felnézek — az utasok egy része felállt, a többi csodálkozva néz ki az ablakon, aztán egymásra: egyik se tud szólni, úgy meg vannak lepetve, mintha váratlanul valami természeti csoda történne, a nap szaladgálni kezdene az égen, vagy egy leejtett kő fölfelé esne.

Kinézek — hát a Lánchíd előtt vagyunk, a kocsi jobbra fordult, alhelyett, hogy balra fordult volna. Egy pillanatra megáll, tétovázik, aztán csikorogva megfordul, és visszaszalad.

Mi történt?

A jegyszedő kiszól a sofőrfülkébe, halk suttogás — aztán visszafordul, és zavartan, mosolyogva legyint: — Kérem — mondja vállat vonva... Semmi... A sofőr eltévesztette egy pillanatra... mindig hármas kocsit vezetett eddig... ma kapott először egyest... bele volt szokva... majd jól megbüntetik a késés miatt...

Mindenki visszaül. És mindenki abbahagyja egy pillanatra az újságolvasást. És mindenki kinéz egy pillanatra — megnézik maguknak azt a gépet, ami ott ül a volán előtt és amit eddig egy pillantásra se méltattunk.

Hát nem is gép, mégse.

Tévedett. Tévedett, tehát nem gép.

Nem gép, ember. Embertárs.

Embertársam, nekem is, neked is, Plátónak is, akit a Tragédia falanszterjelenetében szintén megpirongatnak egy ilyen tévedés miatt — belőle is felordíthatna a fájdalom, ha költő volna:

„Igen, mert mindig széklábat faragtam..."

1929

(Az Est)

Dalos György

A Szőke Vénusz és kora

Marlene Dietrich pályaképe 3.

A tizenkét éves lány úgy érezte, mintha ő volna a háború első áldozata. Emlékezése szerint 1915 júliusában, a franciák nemzeti ünnepén ellátogatott a város közelében lévő hadifogolytáborba, s ott fehér rózsával kedveskedett a fogoly katonáknak. A gloire nemzete iránti rajongása bizonyosan ebből az alapélményből fakadt. Az indíténak azonban lehetett egy mélyebb rétege is: a poroszsággal, a családi tradícióval való öntudatlan szembeszegülés. Pedig Marlene Dietrich édesanyja, legkevésbé a politikában volt rugalmatlan. Hűsége szemlátomást emberekhez kötődött, az eszmék, így a háborús ideológiák is hidegen hagyták. Lányának könnyen megbocsátotta a Bastille lerombolásának ezt a nem egészen veszélytelen, magánjellegű ünneplését. A porosz katonai erkölcskódexbe ez még belefért: az ellenfél katonáit is tisztelni kellett.

A háború végén Marlene Dietrich édesanyjával együtt őszintén várta az amerikaiakat. Jönnek az amerikaiak, és meghozzák a békét, remélték. Ez a reménység lett a forrása Marlene Dietrich erős vonzalmának Amerika iránt, amely később, a harmincas években második hazája lett.

1919-ben Dietrichet anyja Weimarba küldte, hogy ott zenét tanuljon. Elutzásának időpontjából arra lehet következtetni, hogy az anya nemcsak Goethe és Schiller városának légkörére vagy az ottani Musikhochschule jóhírére gondolt, amikor lányát odaküldte. Berlint nem találta elég megnyugtató helyszínnek egy kezdő hegedűművész számára. (Márpedig, hogy lánya az legyen, ez egyes életrajzírók szerint Eduard von Losch végakarata volt.) 1919 januárjában fegyveres munkásfelkelés tört ki Berlinben, egy évvel később jobboldali katonatisztek próbálták magukhoz ragadni a hatalmat. A háborúban demoralizálódott város közbiztonsága is sok kívánnivalót hagyott hátra. A csendesebb Weimar a béke szigetének tűnt.

Ott tanult a fiatal lány roppant erőfeszítéssel, napi nyolc órán át. Egyszercsak nem tudta megmozdítani a kezét. Az orvosok megállapították, hogy ingyulladása van a bal gyűrűsujjában. A gipszkötés nem segített: Marlene Dietrichnek le kellett mondania a hegedűléről.

Az ebből fakadó pályaválasztási gondot súlyosbította a család anyagi helyzetének gyors romlása. Schönebergi házukat kénytelenek voltak eladni, és egy szerény lakásba költöztek. A munka nélkül álló Marlene Dietrichben ekkortájt merült fel először a színészi pálya lehetősége.

Ő maga így beszéli el felvételije történetét:

„Idősebb úriemberek ültek süppedő karosszékekben, és szigorú tekintettel vizsláltak. Örökkévalóságnak tűnt. Kötelező feladatnak Margit imáját adták meg a Faustból. Amikor rám került a sor, felszólítottak, hogy térdeljek le. Tétováztam, mert meglehetősen fölöslegesnek tartottam letérdelni egy szobában. Erre az egyik tanár lábam elé dobott egy párnát. Nem értettem, mit akar, ránéztem a tanár úrra és megkérdeztem: — Ez meg mire való? — Hogy rátérdeljen — válaszolta. ...letérdeltem, elmondtam a szöveget — jóllehet a párna erősen zavart.

Másnap reggelre ismét berendeltek. Annyi fiatal lány volt ott, hogy úgy tűnt, mintha megjött iskolában lennénk... Magában az a tény, hogy felvettek Reinhardt iskolájában, nagy előrelépés volt."

Max Reinhardt, a Deutsches Theater igazgatója, a modern német színjátszás koronázatlan királya a nyílvánosság előtt sohasem nevezte Dietrichet tanítványának. Ezért sokan kételkedtek a sztár legendájának ebben a részletében. Későbbi nagy felfedezője, Josef von Sternberg leírja, hogy a negyvenes évek elején, amikor Reinhardt emigránsként New Yorkban tartott fenn színiiskolát, egyiztben hármasban beszélgetnek. Marlene Dietrich ekkor említette a mesternek, hogy valaha ő is tanítványai közé tartozott. Reinhardtnak, Sternberg szerint, fennakadt a szeme a meglepetéstől, és — úgymond — a nagy rendező „szemöldökének több mint húsz percre volt szüksége, hogy visszatérjen eredeti pozíciójába". Sternberg azonban túlságosan is érdekelt volt ebben a kérdésben. Dietrich felfedezésének dicsőségét nem szívesen engedte át még az általa módfelett tisztelt Reinhardtnak sem.

Két dolog bizonyosnak látszik: az egyik, hogy Marlene Dietrich buzgón látogatta a Reinhardt vezette színházat, s legalábbis nézőként sokat tanult ott. A másik dolog, amivel szemben nem merülhet fel kétség, hogy édesanyja egy szóra elhitte lányának a Reinhardt-iskolában aratott sikerét. Elhitte és kellőképpen meg is rémült. Hogy egy porosz tiszt leánya éppen a színésznői pályát választja, ez az ő szemében valósággal istenkísértésnek tűnt. Wilhelmine asszonyt azonban ekkorra a nélkülözés és az elszenvedett emberi vesztesége valamelyest hajlékonyabbá tették. Ezért kénytelenkelletlen beleegyezett lánya színésznői pályakezdésébe, annál is inkább, mert örült, hogy egyáltalán munkát talált. Beérte azzal, hogy lánya a szakmában nem használta a dicső von Losch nevet, hanem édesapjának, Dietrichnek kevésbé fényesen csengő nevén szerepelt. A Maria és a Magdelene név összevonásából származó Marlene nevet is ekkor kezdte használni.

Hogy Reinhardt-tanítvány volt-e, az tehát máig sem egészen világos. Lett azonban Thielscher-girl. Guido Thielscher akkoriban egy kis revűvel utazgatott Németországban. Sheridan Marley szerint ilyen turné alkalmával, 1921 karácsonyán lépett Marlene Dietrich első ízben a világot jelentő deszkákra, egyelőre mint táncosnő. Ő azonban inkább komoly színpadi szerepekre vágyott. Akkori példaképe Elisabeth Bergner, a nemrégiben elhúnyt nagy német színésznő volt, aki Shakespeare- és Schnitzler-darabokban tűnt fel. 1922-ben Dietrichnek sikerült is egy darabban fellépnie bálványával, mégpedig Makrancos hölgyben. (Dietrich jelentéktelen epizódszerepet kapott.)

(Folytatjuk)

Ahogy tetszik

a Magyar Hírlap melléklete megjelenik minden szombaton 8 oldalon

Szerkesztő: **MÉSZÁROS TAMÁS**

Tervezőszerkesztő: **KŰ MARIANNA**

Szerkesztőség címe: 1087 Bp., Kerepesi út 29/b. Tel.: 134-33-30

Kiadja a Magyar Hírlap Rt. Nyomja a Maxwell Színes Nyomda Kft.

Andrási Gábor, művészettörténész

Kovács Albert: Minotaurusz alakváltozatai.

Mózes Katalin festő-grafikusművész kiállítását Andrási Gábor rendezte az Óbudai Pincegalériában, 1988. VI. 12 – VII. 2. – ig volt látogatható.

Művészet, 1989., okt., 2-old.

ANDRÁSI Gábor Vigília 1984/5

lyeken ráolvasással, jövendőmondással, mágikus szertartásokkal próbálnak felülkerekedni.

Túlvilági elképzeléseik, temetési szokásaik leírása mind hozzájárul ahhoz, hogy – ha megközelítően is – teljes képet kapjunk a mezopotámiaiak világfelfogásáról. Az emberi történelem eddig ismert legrégibb, agyagtáblákra írt törvényeiből megtudhatjuk, mit tartalmaztak az első rendeletek, amelyek az emberi együttélés ókorában is alapvetőnek mutatkoztak a rend megteremtéséhez. Nyilvánvalóan érzékelhető a reformokból egy-egy uralkodó jellegzetes személyisége és lemérhető a gazdasági, társadalmi változás mértéke. A művészettel foglalkozó fejezetben talán több színes képre lett volna szükség ahhoz, hogy még pontosabb fogalmat alkothasson az olvasó a mezopotámiai kultúra legmaradandóbb alkotásairól, a csodálatos szobrokról, melyek festett szemükkel mintha az időtlenségbe, az örökkévalóságba tekintenének. Ma éppúgy jelentésük van számunkra, éppúgy megborzadunk „nézésüktől", aránytalanságukban is fellelhető harmóniájuktól, mint születésük idején. Megdöbbenti a mai kor civilizált emberét, hogy több ezer évvel ezelőtt már léteztek levéltárak és könyvtárak, szótárak és enciklopédiák, és újra felvetődik a kérdés: vajon egyértelmű-e, folyamatos-e a fejlődés a történelem, a kultúrtörténet során? (A Dávid Antal professzor emlékének ajánlott magyar-csehszlovák közös kiadású könyvet *Ágh András* fordította.) *(Gondolat, 1983)*

V. T.

ZENE

Brockhaus–Riemann: Zenei lexikon I.

Az eredeti német lexikon alighanem méltán világhírű: címszavai többnyire a kutatás legújabb eredményeinek összefoglalását adják, tömör, jól tájékoztató formában, mindenre kiterjedő alapossággal, igen gondos műjegyzékkel és irodalommal kísérve.

Amikor a Zeneműkiadó illetékesei arra vállalkoztak, hogy megveszik a német kiadás licencét és azt a magyar nyelvterület igényeinek megfelelő módon adaptálják, igen nagy fába vágták fejszéjüket. Már a fordítás maga, majd a lefordított címszavak egységesítése is nagy körültekintést igényel, s még nehezebb, felelősebb ezeknek magyar kiegészítése. A megfelelő felkészültségű, kellő ismeretekkel rendelkező szakembergárda a jelek szerint rendelkezésre állt, s bár a magyar zenetörténeti kutatások nem minden évszázadra és jelenségre terjeszkednek ki egyforma intenzitással, mégis azt mondhatjuk, a fejlődés legfontosabb csomópontjait ma már megfelelően látjuk, s a leglényegesebb alkotókat is ismerjük.

A Brockhaus-Riemann átültetése és kiegészítése – az első kötet alapján legalábbis – mégsem sikerült maradéktalanul. Sajnos, nincsenek kellő arányban a címszavak, s ez olykor komoly értékelési zavarok forrása. Hadd említsünk ennek érzékeltetésére egyetlen példát. A múlt században tevékenykedő, nem túlságosan jelentős zeneszerző-zenetanár, Allaga Géza nagyobb terjedelmet, alaposabb méltatást kapott, mint Alban Berg. Nem az ellen van s lehet kifogásunk, hogy a magyar zenetörténet ismeretanyaga megfelelő értékelésben és leírásban részesült, hanem hogy nem láthatjuk zenénk és művészeink európai környezetét, s nem tudhatjuk, milyen mértékben nyerünk teret a világ zenei életében. A lexikonok egyik alapvető jellegzetessége, hogy terjedelmükkel is tájékoztatnak. Ha Csire Jó-

zsef zeneszerző-karmesterről ugyanannyit olvashatunk, mint Wilhelm Furtwänglerről; az egyfelől elmélyült kutatómunkáról árulkodik, másfelelől viszont olyan aránytévesztésről, ami rontja a lexikon hitelét és információinak pontosságát. Ha Csajkovszkij – a terjedelem sugallatában – kisebb zeneszerzőnek mutatkozik Erkel Ferencnél, akkor ez olyan kérdéseket vet föl, amelyeket érzésünk szerint a lexikon következő kötetében kellő határozottsággal még meg lehet válaszolni.

Néhány kiegészítés kitűnően sikerült – mindenekelőtt a zeneelméletiek – s ezek a címszavak is jelzik, hogy egy ilyen közös kiadásnak nemcsak a szükségszerű hátrányokkal kell számolnia, hanem jelentős előnyei is vannak, mert új energiákat szabadíthat föl a hazai zenetudományban. *(Zeneműkiadó, 1983)*

R. L.

KÉPZŐMŰVÉSZET

Két könyv

JOSÉ ORTEGA Y GASSET: GOYA. Hogy mi mindenről szólhat egy művészeti könyv, melyet egy magát a műfajban laikusnak minősítő szerző vet papírra? Nos, mindenekelőtt természetesen Goyáról, a Goya szó *jelentéséről*. Ne hamarkodjuk el az ítéletet: Ortega esszéjéből az is kiderül, hogy ez számára maximális program egy művészéletrajz megírásánál, hiszen nem kevesebbre vállalkozik, mint hogy „a megfigyelő szemszögét felcserélje a megfigyelt ember szemszögével". Felderíteni Goya egykori, talán még önmaga előtt is titokzatos *én*-jét, az alkotó személyiség tendenciáját – mindehhez szembe kellett nézni és leszámolni a Goya-legendával. A mítosz gyökeréig hatolva Ortega írása egyúttal remek történelmi és szellemi panorámát nyújt a XVIII. század végének Spanyolországáról, a népies divattól átitatott s bikaviadalokkal izgalomban tartott mindennapokról.

„Mellesleg" megismerkedhetünk Ortega személyiségfilozófiájával, szellemes és szokatlan lendülettel célratörő érvelési módszerével is. Az életút fordulatait elemezve pedig megsemmisítő kritikát gyakorol az életrajzok és más művészettörténeti megközelítések naiv-pozitivisztikus „tény"-fetisizmusán. S hogy Ortega szerénysége – mindjárt az első mondatban megvallott „tudatlansága" – mennyire túlzott, azt nem nehéz belátni a könyv olvastán, mely nemcsak Goya személyiségének hiteles vonásait rajzolja meg, hanem meggyőz a festői mesterség képben gondolkodó kézműves jellegéről is, s érzékeny műelemzéseivel rámutat Goya portréfestészetének tünékeny, jelenésszerű sajátosságára.

A honi művészeti irodalomban manapság szinte ismeretlen a tudós, lábjegyzetektől hemzsegő tanulmány, monográfia és a tárgyán lelkendező, kritikátlan „népszerűsítő" irodalom műfaja közötti esszé, így Ortega műve ritka csemegének számít. *(Helikon, 1983)*

KRISTÓ NAGY ISTVÁN: EDVARD MUNCH. Vannak életművek a modern európai művészetben, melyeknek igazi jelentősége csak „késleltetve" tudatosulhat. Népszerűségük nem vetekedhet a zajos pró és kontra indulatok napvilágánál alakuló pályákéval. Picasso, Dali – egyben *sztárok* is, bőséges publicitással; a közélet nyilvánossága előtt a szüntelen „ítéltetés" változó szerencsétől áldottan vagy gúnyoltan. A norvég Edvard Munch nem tartozott közéjük sohasem, noha hosszú élete során mindvégig a progresszió jegyében alkotott. Minderre számos nagyszabású korabeli tárlata lehetett a bizonyíték. Mégis a *Sikoly* (1893) tette – persze némiképp megkésve – világhírűvé nevét; e műve a rémület és szorongás Munch által képbe transzponált életérzésének hiteles és máig eleven szimbólumává lett.

Kristó Nagy István könyve megismertet az életmű *egészével* és módosulásaival. Tudatosítanunk kell, hogy Munch művészetére nem vetíthető rá a *Sikoly* „árnya"; jóval gazdagabb és „kapcsolódásaiban" igen bonyolult, számos formai és szellemi változáson át alakuló pálya az övé. Mégis talán legizgalmasabb (és legmesszebb mutató) a századforduló körüli évek termése – személyes sorsa és művészi világa alakulása; a lázas utazások korszaka, közvetlen és sikeres részvétele az akkori művészeti élet nemzetközi forgatagában. Ekkor érlelődött meg benne az *Életfríz* – e torzóban maradt monumentális képsorozat – gondolata, mely élete központi feladatává, „programjává" lett, talán a szétomlónak és alaktalannak átélt *Egész* megragadásának egyik utolsó festői kísérlete. *(Gondolat, 1983)*

ANDRÁSI GÁBOR

KÖNYVJELZŐ

Görgey Gábor: A FÉL KUTYA MÁSIK FELE. E cikkgyűjtemény tulajdonképpen párja az 1980-ban megjelent *Találkozás a fél kutyával* című kötetnek. A válogatás alapját ezúttal is a szerző *vasárnapi tárcái* adták, amelyek éveken át rendszeresen a *Magyar Nemzet* hasábjain láttak napvilágot.

Görgey Gábor sosem lépi túl választott műfajának klasszikus határvonalait: sohasem ír afféle „mély publicisztikát", mint ahogy nem válik az ellenkező véglet, az aktivizált kritika képviselőjévé sem. Pedig azok a jelenségek, amelyeket egy-egy tárcájának a középpontjába állít, könnyen előadhatók lettek volna akár az egyik, akár a másik véglet szempontjai szerint. Hiszen kevés romantikával s némi pátosszal mindig kényelmesen lehet „szónokolni" környező világunk *örök hibáiról*. Vagy mi sem könnyebb, mint célba venni a felesleges hivatalok felesleges döntéseit, hogy végül rá lehessen mutatni a *megoldásra*.

Görgey nem folytat szélmalomharcot! Szerencsésen óvja ettől a nála mindig pontosan működő irónia és önirónia, s életszemléletének az a „praktikus" vonása, amely a megélt és a megélhető valóságot mindenkor alkalmasnak találja a gondolkodásra, az értelmezésre, a hasznos tűnődésre. Ezért hatja át cikkeit mosoly és derű. Ezért írhat köznapjaink folydogálásáról, gyarló viselkedésünkről bővérű szatírákat, melyeknek hősei közé természetesen önmagát is besorolja. De épp ez a „besorolás" adja művészi – és állampolgári! – szuverenitásának egyik biztos támaszát, egyszersmind józan, minden ízében racionális világfelfogásának aktuális érvényét. A szerzőt nem lehet általtani: *nem dől be* a világ csábításainak: nem hiszi, hogy az, ami szemmel láthatóan zűrzavaros, az a rend volna; hogy ami riasztóan dilettáns, az volna a korszerű művészet; hogy ami a humanizmus jelmezében mutatkozik, az már maga az erkölcsi magasmérce...

Görgey Gábor érzékletes nyelven írt tárcáit s a kötetét bezáró tárcanovellákat ezért olvassuk a jelentős publicistának kijáró különös érdeklődéssel. *(Szépirodalmi Könyvkiadó, 1983)*

De Coll Lajos

1984 ANNÉE XLIX.

VIGILIA

MAI–MAY MAGGIO

Revue mensuelle – Monatsschrift – Redacteur en chef – Chefredakteur: BÉLA HEGYI
1053 Budapest, Kossuth Lajos u. 1. – Abbonnements pour un an – Abbonnement für das Jahr: 16,50 US dollar

RÉSUMÉ

Ce numéro de mai est consacré au dialogue œcuménique. A l'occasion de l'année commémorative Luther, JÓZSEF CSERHÁTI, évêque fait l'analyse de la prise de position du Vatican, des personnalités dirigeœntes de l'Eglise catholique et du corps épiscopal hongrois, sur les questions de l'activité de Luther et de l'oecuménisme. ANDOR GUTHY, président du Szent István Társulat (Editions Saint Etienne) traite des bases bibliques de l'unité chrétienne. ZSUZSA UNGER rend compte du séminaire Teilhard de Chardin, organisé régulièrement depuis des années dans une communauté luthérienne de Budapest. MÁRIA PUSKELY, dans son article qui clôt la série d'études sur Saint Jean de la Croix, explique l'unité dans l'amour avec Dieu qui suit „la sombre nuit de l'âme". Dans la rubrique „dispute" GÉZA VERMES résume les débats soulevés autour de son livre: *Jésus le Juif* (Jesus the Jew) paru à Londres en 1974. Alors que FERENC GÁL, professeur à l'Académie Théologique Péter Pázmány répond aux idées du professeur Géza Vermes. Cette matière est complétée par un choix des textes de Martin Luther.

Le reportage de IMRE HEGYI: *„Notre pain quotidien"* met en relief l'importance alimentaire, symbolique et religieuse du pain, – donnant la parole entre autres à LÁSZLÓ LÉKAI, primat hongrois, à GYÖRGY MAROSÁN, politicien et à LAJOS LÉNÁRT, p.d.g. du Trust des Céréales. Dans sa revue: *L'histoire de quoi?* KÁZMÉR NAGY glane dans les périodiques hongrois de l'année passée, analysant les articles et les textes informatifs qui traitent du passé et du rôle social de l'Eglise catholique hongroise. Dans la seconde partie de l'interview fait avec MIKLÓS SZENTKUTHY – nous avons publié la première partie dans le numéro d'avril – l'écrivain médite sur sa vie, son activité, son oeuvre et sur sa parenté spirituelle avec Loukianos, Jean de Meung et Salvator Rosa. A la fin de l'interview il dit ceci: „quant à mon christianisme, depuis soixante quinze ans je suis penseur passionné, furieux frère du Saint Esprit, rempli de scolastique et du mysticisme ardent, je suis chercheur, fidèle, douteur ... Combat avec l'Ange!"

INHALT

Unsere Nummer ist dem ökumenischen Dialog gewidmet. Bischof JÓZSEF CSERHÁTI berichtet über Stellungnahmen des Vatikans sowie jener von leitenden Persönlichkeiten der katholischen Kirche und des ungarischen Episkopats gelegentlich des Luther Gedenkjahres, und behandelt die Tätigkeit Luthers und Fragen des Ökumenismus. ANDOR GUTHY, Präsident der Sankt Stephan Gesellschaft schreibt über die biblischen Grundlagen der christlichen Einheit. ZSUZSA UNGER referiert über ein Teilhard Seminar das seit mehreren Jahren in einer reformierten Gemeinde läuft. MÁRIA PUSKELY beendet ihre Artikelreihe über den Heiligen Johannes vom Kreuze und behandelt diesmal die erlebte Liebeseinheit mit Gott die der „dunkle Nacht der Seele" folgt. In unserer Diskussions-Spalte fasst Professor GÉZA VERMES den Disput zusammen der sich nach seinem im Jahre 1974 in London erschienenem Buch *Jesus der Jude* (Jesus the Jew) entfaltete; die Gedanken des Professors Géza Vermes beantwortet FERENC GÁL, Professor an der Theologischen Akademie Péter Pázmány. Unser Material endet mit einer Auswahl aus Schriften Martin Luthers.

ANDRÁSI Gábor művt.

RÓL 1. 471.

ANDRÁSI Gábor

Munkácy-díj 1993

Attalai G., Matola Magda és Adamis Gusztáv kiállítása, Új Művé

Adorjáni Zoltán (Szászrégen [Reghin], 1949. szeptember 26.)
Lakás/Műterem: 8440 Herend, Pipacs u. 22.
Tel: (06-88) 361-786

1975-ben diplomázott a kolozsvári Képző- és Iparművészeti Főisk
1992-től a Herendi Porcelánmanufaktúra Rt. alkotói közösségéne

Bibliográfia:
Chikán B., Vázlat egy csoportképben. Körkép a romániai magyar

Ajtai Tamás (1952. május 27.)
Lakás/Műterem: 1119 Budapest, Mohai köz 5.
Tel: 203-5786

A MIF-án 1978-ban diplomázott. A Budapesti Porcelángyár terve
1981, 82, 83, 85, 87-ben a kecskeméti NKS ösztöndíjasa volt.

ANDRÁSI Gábor művészet. Vigília 1983/12

volt válasz, a telefon egy földúlt lakásban berregett.

Kisiettek a helyszínre. Jó barátja, Mensáros László legelsőként. Be kellett törni az ajtót. Hol van Edit? Ott volt. Háromszorosan: méreggel, zsilettel, zsineggel... Biztos, háromszoros halál az egyszemélyes csatatéren.

Edit – csodaművésznő volt. Ha megjelent a színpadon, megtelt vele a levegő. Bársonyos lett a tér, megmoccantak a bútorok, fölbizseregtek a művésztársak. Barna haja meglebbent – mintha szél fútta volna, mosolyában indiai madonnák rebbentek –, s mint egy elállíthatatlan zene, szólt, búgott a hangja – talán a legszebb hangú színésznőnk volt.

És szomorú. Megáldott a szerencse, hogy első színdarabom főszereplőjeként megismertem egy kicsit közelebbről. Az olvasópróbára lepkenagyságú napszemüvegben jött be – olvasta a szerepét –, könnyek csordogáltak a szemüvege mögül. Megrendültem – ennyire átéli a szerepét elsőre. A darab címe: „Estére meghalsz..."

Játszott Edit mindenféle halálos és vidám szerepet is. De az olvasópróbán csak peregtek a könnyek.

Ma is tűnődöm rajta: nem lehetett volna megmenteni? Nem nekem – én távol estem ettől –, de azoknak, akik szerették közvetlenül, akik jobban beleláttak, akik fölfoghatták volna a mélybe hulló kezet?

A katekizmus úgy tanította, a két főbűn: a vakmerő bizakodás és a végső kétségbeesés. Főbűn?

Domján Edit hangja, mintha ma hallanám: a lemez, kínzóan és puhán estéről estére belezümmög a fülünkbe: „Látom, fátyolos a szemed...", és a kiáltó, fokozódó refrén: „Beszélj... beszélj... beszélj...!" – lekottázhatatlan segélykiáltás.

Az ember álarcok mögött él. Emlékszem, egyszer december hatodikán, sűrű hóhullásban találkoztam Edittel. A Martinelli tér sarkán toppant elém, nagy hóbundás kapucniban, kiragyogtak a fogai, vidám, női mikulásként nevetett a szállingózó hóban. Elolvadtak a hócseppek melegségétől. A Rózsavölgyi könyvesbolt neoncsövei enyhe piros árnyékot vetettek a reszkető havazásban. De a ragyogó hósütésben, fogmosolyban – magányos volt.

„Solus eris" – írta Ambrus Zoltán regénye címeként. „Egyedül maradsz." Milyen furfangos jövőidő – mintha a jelenben is intene.

Középiskolai gazdaságtan tanárom, a piarista Kanszky Márton tanította nekünk negyvenöt után a kezdődő szociológiai tudományt, lediktálva az első mondatokat: „Az ember társas lény... Az ember önmagában nem tud megélni..."

Akkoriban majdhogynem humorosnak találtam ezeket a bevezető mondatokat. Hiszen kamasz voltam, s mint minden kamasz – szuverenitásra, egyedüllétre áhítoztam. Inkább egy eldugott szalmakazalra vágytam, mint rokonok, emberek emberközelségére. Hogy végre – önmagam legyek! „Az ember önmagában nem tud megélni..."

Tragikus individualista az ember. Csak másokkal – valaki. Magában – semmi. Meghal, elpusztul. Hiába növeszti „karmát és fogát". Hiába növeszti ötévesre, huszonévesre, ötvenévesre magát, képessége szerint hiába Einstein, Rockefeller, színésznő vagy kiváló író, csak társakkal az, aki. Akik szidják, ölelik, verik, etetik.

Minek egyedül élni? Lehet-e?

A hóbuckás úton most is elém jön ragyogó mikulás-bundájában Domján Edit, mint csillogó hótündér, hangtalan hómosolyával, s közben suttogja a sötétfekete lemezről: „Beszélj... beszélj..." A lemez szerint mintha a másikat akarná szóra bírni.

GYURKOVICS TIBOR

●

Molnár Gál Péter:

A Latabárok

Molnár Gál Péter „nagy" könyvet akart írni. Ez a „nagyság" azonban csak az oldalszámban jelentkezik. Vastag könyv született, telezsúfolva sok-sok érdektelen adattal, korabeli dokumentumok – kritikák, rendőri jelentések, naplók – idézésével. Itt is áll a mondás: aki sokat markol, keveset fog.

A kötet megismerteti velünk a Latabár-dinasztia tagjainak hosszabb-rövidebb éle-

tét: sikerek és sikertelenségek, tragikus és kevésbé tragikus sorsok, élők és holtak, érdekesek és érdektelenek, színészek és más foglalkozásúak... Végül elérkezünk a közelmúlthoz és a jelenhez, a már általunk is jól ismert Latabárokhoz: ifj. Latabár Árpádhoz (a hosszú Latyihoz), ifj. Latabár Kálmánhoz (Latyi-Matyihoz, aki a legjelentősebb, legvérbelibb magyar színészek egyike volt) és a legifjabb Latabár Kálmánhoz.

A szerző – ha éppen nem idéz – közhelyt közhelyre halmoz, és gyakorta él általánosításokkal, kategorikus kijelentésekkel. Ezt írja többek között: „Kevés foglalkozás űzői hajlanak erőteljesebben a nyárspolgári életmódra, mint a színészek, akik énjük sötétebb, démonikusabb rétegeit elégetik szerepeikben, magánéletükben beosztók, takarékosak, sőt: fukarok; visszahúzódóak, és kilengések nélkül élnek. A Kean-típusú, nyilvánosan randalírozó színészek jóval kevesebben vannak a nyárspolgári csendes, kertészkedő színészeknél."

Tehát ha valaki elégeti sötét, démonikus énjét, már csak a nyárspolgáriságra van esélye? Aki kertészkedik, az feltétlenül nyárspolgár? És egyáltalán: olyan egyértelműen siralmas és kisstílű állapot ez? Nézzük csak, mit ír Kierkegaard a hit lovagjáról: „A végtelen rezignáció lovagjai könnyen felismerhetőek, járásuk lebegő és merész. Ellenben azok, akik a hit ékszerét viselik, könnyen félrevezetnek, mert külsejük feltűnő hasonlatosságot mutat avval, amit mind a végtelen rezignáció, mind a hit mélységesen megvet – a nyárspolgáriassággal."

Ezzel az összevetéssel semmiképp sem szeretném azt bizonyítani, hogy minden nyárspolgár a hit lovagja. Egyáltalán nem. De lehet az! Ne ítélkezzünk tehát elhamarkodottan. Hiszem és vallom: az igazán jó színészek a hit lovagjai is egyben. De létezik-e még ez a színész-típus? Teljes bizonyossággal sohasem ismerhetjük fel őket.

A pongyola fogalmazásra példa a következő mondat is a könyvből: „1873-ban 430 000 ember kapta meg a kolerajárványt Magyarországon". Valószínűbbnek tartom, hogy inkább a kolerát kapták meg, mégpedig azért, mert akkoriban kolerajárvány volt Magyarországon. *(Népművelési Propaganda Iroda, 1983)*

Cs. Á.

KÉPZŐMŰVÉSZET

Új művészetért

A fenti címmel láthattuk Szegeden azt a nagyszabású kiállítást, mely összefoglaló igénnyel kívánta demonstrálni a magyarországi avantgarde művészet 1960 és 1975 közötti *tendenciáit.* A vállalkozás arányait érzékelteti, hogy ebből az alkalomból több száz mű – festmény, szobor, grafika – töltötte meg a Horváth Mihály utcai képtár mindhárom szintjét, a Móra Ferenc Múzeum kupola-galériáját, valamint a Bartók Művelődési Központ három termét. A kiállítás – nemcsak méreteit, hanem a bemutatott anyag jellegét tekintve is – elvben revelációszámba mehetett volna a közönség és a „szakma" számára egyaránt, hiszen így együtt, egyetlen alkalomra összegyűjtve és ekképpen csoportosítva még nem találkozhattunk ezekkel a művekkel. Korábbi tárlatokról már ismert alkotások mellett újdonságszámba menő munkákra is felfigyelhettünk.

Hogy miért a feltételes mód? A látogatók, a közönség reagálását megítélni – az efféle nyilvánosság csatornái híján – meglehetősen kockázatos vállalkozás lenne (hacsak az obligát vendégkönyvi bejegyzéseket nem számítjuk ide). A „szakma" pedig mindeddig adós a tanulmányigényű, elemző értékelésekkel. Néhány hosszabb-rövidebb írás méltatta az egyéni koncepció szerint egybegyűjtött és rendszerezett kiállítási anyagot, művészettörténeti igényű kollektív kiállításoknál bevált módszerrel: ki-ki összeállította a maga „hiánylistáját", vagy ellenkezőleg: az „értéknivelláló rendezést" marasztalta el,

publicisztikus indulatában megfeledkezve arról, hogy megnevezze azokat a törekvéseket és műveket, amelyek véleménye szerint érdemtelenül kerültek a kiállításra („rossz értelemben vett modern művészet"), s ugyanakkor kifejtve, melyik az üdvözítő, népművészethez és magas kultúrákhoz kötődő, „jó értelemben vett modern művészet", melyet a tudós értékelés után „érdemes és kötelességünk támogatni"?

Elméleti fantomok helyett *művek* népesítették be a szegedi kiállítás termeit; az anyag egybegyűjtőjének és rendezőjének, *Mezei Ottó*nak elgondolása szerint. Munkáját a térben jól elkülönülő három helyszín is segítette, a bemutató így áttekinthetőbbé és „megemészthetőbbé" vált.

A *múzeum*ban (s talán nem véletlenül érezzük szimbolikusnak ezt az elhelyezést) kaptak helyet – *Visszapillantás* címmel – azok az életműveket reprezentáló alkotások, melyek „viszonyítási alapként", „haladó hagyományként" jöhettek számításba a hatvanas évek modern törekvéseinél (többek között *Gulácsy, Moholy-Nagy, Ámos, Vajda Lajos, Gadányi, Bene),* valamint az idősebb mestergeneráció meghatározó fontosságú műveiben *(Kassák, Bálint, Kondor, Gyarmathy, Lossonczy, Korniss),* akiknek munkásságához ezek az új törekvések kapcsolódhattak. A múzeum kupola-galériájában tapasztalható formai sokszínűség alapján is világossá vált, hogy e „kapcsolódásokat" sokszor csak metaforikusan lehet értelmezni. Az összefüggés esetenként más és más: a közelebbi formai rokonságtól egészen az alkotói magatartás rokonszenvéig, a közösen választott, művészi szempontból gyakorta önállóan-magányosan járt út etikai összetartó erejéig terjedhet.

A Horváth Mihály utcai képtár termeiben mindez nemcsak megerősítést kapott, hanem egyben bonyolultabbá is vált: a „kapcsolódások" rendszerének illeszkednie kellett a felbukkanó, formailag újat és mást hozó tendenciákhoz, azokhoz, melyeket immár a „hatvanas évek avantgarde művészeté"-nek nevezhetünk. Mindez két következménnyel járt: egy gyakorlati jellegűvel (nevezetesen, hogy szükségessé vált a művek további, „stíluskritikai" csoportosítása), valamint egy elvi tanulsággal. Azzal, hogy kockázatos az új periódusban született alkotások közvetlen „megfelelőinek", „előzményeinek" azonosítása a hazai modern művészetben (a határainkon túli példák szerepe ennél bevallhatóan lényegesebb), ám ugyanakkor lehetetlen nem látni, hogy a szélesen értelmezett magyarországi avantgarde művészetnek mégis van *honi* folytonossága, sajátos értékteremtő áramlása. Hagyományokról és új nekirugaszkodásokról van tehát szó egyszerre, sokszínű, de ellentmondásoktól is terhes, *művészetet* termő szellemiségről s nem lepárolható funkciók és világnézetek műbe-fogalmazásáról.

Ez az összetettség meglepetésekkel is szolgált; mindenekelőtt a képtár földszintjének jó részét megtöltő, absztrakt-szürreálisnak nevezhető munkákkal. Kiváló művekkel szerepelt ebben az összeállításban többek között *Illés Árpád, Fekete Béla, Molnár Sándor, Vaszkó Erzsébet, Magyarász Imre.*

Egy szinttel feljebb kerültek a – kényszerűen átfogó terminológiával – absztrakt-expresszívnek minősíthető törekvések. Mert sokféleségük láttán világossá vált: a művészi vállalkozás egyéni hitelét megteremtve, a korlátlan formai lehetőségek birodalma nyílik meg e korszakban is az alkotók előtt. E „lehetőségek"-ből, e csupa „egyedül üdvözítő" útból kaptunk ízelítőt ebben a teremben, ahol például Korniss kalligráfiája, *Tóth Menyhért* színes faktúrái, *Országh Lili* mítoszteremtő ereje, *Altorjai Sándor* abszurd humora és *Halmy Miklós* ősi kultúránk motívumaiból építkező művészete kerülhetett közös térbe.

A második emeleten különösen jó volt emlékezni a honi új-konstruktív törekvések felfelé ívelő korszakára *(Nádler István, Deim Pál, Bak Imre, Erdős János, Porkoláb Sándor* és mások munkáival) most, amikor az irányzat „utánpótlása" elsekélyesedésének és akademizálódásának lehetünk tanúi.

A nyugati művészet háború utáni újavantgarde izmusainak hatását tükrözte fő vonalaiban a kiállítás további – a művelődési házban bemutatott – része. Ebből határozottan rajzolódott ki a pop-art – relatíve korai – hazai jelentkezése *(Donáth Péter, Tót Endre);* itt voltak az objekt *(Paizs László, Schéner Mihály)* és annak szürreális változata *(Szlávics László),* valamint a hiperrealizmus és módosulásai *(Siskov Ludmil, Szkok Iván),* és mintegy „kitekintés"-ként a különféle vizuális rendszerek megteremtésére irá-

nyuló törekvések *(Türk Péter, Mengyán András, Maurer Dóra).*

A válogatás e sokféle tendenciát felmutató záróegysége nyilvánvalóvá tette, hogy a hazai klasszikus avantgarde tradíciókhoz kevéssé kapcsolódó irányzatok árnyalt, előítéletektől mentes megítélésére van szükség, hiszen – s ez ténykérdés – a hatvanas években induló folyamat teremtette meg a hazai új-avantgarde máig felélhető „tartalékait" és „hagyományait"; olyan életművekben és életmű-szeletekben, mint *Jovánovics György* konceptuális szobrászata, *Melocco Miklós* monumentális poliészter- és gipszplasztikái, *Méhes László* akrilfestményei, *Baranyay András* litográfiái, *Hencze Tamás* szerkezet- és térkutatásai, vagy *Haraszty István* intellektuális mobiljai.

Szerencsésnek bizonyult az az egész kiállításon alkalmazott rendezési alapelv, mely bátran „felbontotta" az életműveket. Így számos, több munkával is szerepeltetett alkotó egyes munkái olykor egymástól távolra, akár másik terembe, épületbe kerültek. Újra és újra, más és más „környezet"-ben találva rá e művészekre, érzékelhetővé váltak azok a korszakot jellemző szellemi és formai „érintések", melyek módosították-befolyásolták vagy éppen egy-egy periódusra alapvetően meghatározták életművük alakulását. Másrészt mindez stiláris összevetésekre is alkalmat adott; magányosnak, kapcsolat nélkülinek vélt törekvések és művek lelték meg közeli és távolabbi rokonaikat – s ezáltal hangsúlyt a legfontosabb irányok és vonulatok kaptak.

A látottakat összegezve, ha végigtekintünk a kiállításon szerepeltetett művészek névsorán, örömmel tapasztalhatjuk, hogy a sokat hallott, a művészeti köztudatban aktív életet élő mestereken kívül is bőséggel találhatunk olyan – nem kevésbé jelentős – művészegyéniségeket, akik a nyilvánosság csatornáitól távolabb, csendben és kitartóan, elsősorban „befelé figyelve" dolgoztak és dolgoznak. (Példaként említhetjük *Veszelszky Béla, Cerovszki Iván, Ilyés István, Veress Pál, Major János nevét.)* Sokuk „felfedezése" vagy akár „újrafelfedezése" még várat magára. Mindenesetre Szegeden látott műveik erre inspirálnak, mert munkálkodásuk nem pusztán saját „mégis-jelenlétük" bizonysága, hanem egyben a magyarországi új művészet keresztmetszetét, életképességét és értékteremtő bőségét segít pontosabban felbecsülni. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy már „felfedezett" társaik hitelét szavatolják.

ANDRÁSI GÁBOR

Újesztendő, lyukas kendő

Újesztendő, lyukas kendő,
kelj fel, Ferkó, ég az erdő!
Köszöntgetni járok,
aranykrajcárt várok,
boldog új évet kívánok!

Kiss Gyula, 47 éves, Bükkaranyos

(Bari Károly gyűjtéséből)

Képzőművészek közgyűlése

A Kállai Ernő Kör nyilatkozata

A Kállai Ernő Kör tagjai, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének műkritikus tagjaiként megkaptuk az 1992. június 3-ára összehívott „művészeti tanácskozás és elnökválasztó közgyűlés" meghívóját. Túl azon, hogy nem értjük, mit is jelent e kettősség, alább az elnökválasztás módjával kapcsolatban szeretnénk a széles nyilvánosság előtt a közgyűlés összehívóihoz, illetve az ott szereplést vállaló kollégákhoz fordulni.

Mint a több száz példányban kiküldött programból megtudhattuk, a Németh Lajos professzor elhunyta óta üres elnöki hely betöltésére, azaz az elnökválasztás procedúrájára 15, azaz tizenöt percet szántak az előkészítők. Ez az elképzelés aggodalommal tölt el bennünket. Tizenöt perc alatt egy átlagos úttörőőrs vezetőjét sem lehetett tisztességesen és korrekten megválasztani.

Ebből az elképzelésből a demokrácia működésének és lényegének, a vitának a helye hiányzik. Nem mehetünk el szó nélkül emellett. Ugyanis az elmúlt hónapokban több olyan aggasztó jellel találkoztunk, mely azt bizonyította, hogy a Magyar Köztársaságban még nem alakultak ki és nem rögzültek a demokrácia lényegét alkotó pluralizmus gyakorlatának elméletei és eljárásai.

Azért fordulunk a nyilvánosság előtt a magyar művészetért felelősséget érző kollégáinkhoz és a közvéleményhez, hogy gondolkodjanak el azon, miféle választást is készítenek elő.

Azt javasoljuk, hogy a szövetség új elnökét meghatározott időre, egy szabályszerűen előkészített, e célból összehívott közgyűlés válassza meg.

Attól tartunk, hogy 15 perc alatt akkor lehet elnököt választani, ha a politika ismét radikálisan beleszól a művészet dolgaiba, s épp ez az, amit szeretnénk elkerülni.

Budapest, 1992. május 14.

A Kállai Ernő Kör nevében:

Andrási Gábor, Chikán Bálint, Dobai Ágnes, Fitz Péter, Forgács Éva, Frank János, Gergely Mariann, György Péter, Hajdú István, Haulisch Lenke, Jerger Krisztina, Kovács Péter, Lóska Lajos, Méray Katalin, Pataki Gábor, Peternák Miklós, Sárosdy Judit, Szegő György, Tímár Árpád, Tóth Ferenc, dr. Ury Endréné, Wehner Tibor

Élő népmű

„Kultúrát nem lehet
elődök kultúrája egy-ke
log, ha minden nemzed
újra meg nem szerzi ma
Kodály Zoltán ezen szav
pénteken megnyíló tár
rajzi Múzeum. A X. Or
művészeti Kiállítás a Ma
lődési Intézet rendezésé
Több mint 3000 beérke
a zsűri által kiállításra
és díjazott tárgyak egyi
nek az elmúlt 10 év leg
munkáival. Így a Nyíre
jubileumi alkalomra a fő
rült anyag teljes keresztm
ja a hagyományokból ú
zott kézműves-tevékeny
fafaragásnak, népi szo
bútorkészítésnek, nádfon
kasságnak. A tárlat az id
mi főszezonban mindv
lesz, augusztusban zárja

ANDRÁSI Gábor munk.

A MŰVÉSZETKRITIKA MINT SZERVIZ

Kerekasztal-beszélgetés

A MŰCSARNOK FENNTARTÓJA:
NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

2001. szeptember 14., 17 óra • MŰCSARNOK – Menesi Terem – Szerviz kiállítás

A Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület,
a Műcsarnok és a Műkritikusok Nemzetközi Szövetsége (AICA)
Magyar Tagozata rendezésében

2001. szeptember 14-én, pénteken 17 órakor kezdődik

A MŰVÉSZETKRITIKA MINT SZERVIZ című kerekasztal-beszélgetés

Andrási Gáborral, Süvecz Emesével
és Sturcz Jánossal beszélget Tatai Erzsébet arról,
hogy a művészetkritika mennyiben fogható fel szerviznek, illetve,
hogy a művészetkritika minek a „javítóműhelye".

ANDRÁSI GÁBOR

A MŰVÉSZETKRITIKA MINT SZERVIZ

„Bolondok panaszolják csak, hogy a kritika hanyatlik. A kritika a helyes távolságtartás dolga. Olyan világban otthonos, amelyben számít egyáltalán a perspektíva és kilátás, és ahol még lehetséges valamiféle álláspont. A dolgok azonban most már túl közelről égetik az emberi társadalmat"[1]

A MŰVÉSZETKRITIKÁRÓL

A művészetkritika a művészetről való beszéd egy fajtája; mindenekelőtt alkalmazott művészettörténet, ám sokan művészi (irodalmi) alkotásnak tartják: „Gyűlölöm azt a fajta műkritikát, amely kizárólag műkritika, és nem bír semmiféle önálló értékkel", „írói teljesítményként ítélem meg" – mondja Peter Schjeldahl[2], de lehet vizuális alkotás is. Ordasi Zsuzsa Archile Bonito Oliva főkurátori tevékenységét, az 1995. évi Velencei Biennálén művészetkritikának definiálja: „...a kortárs művészetnek elkötelezett művészetkritikus művészetkritikája volt. Nem írott kritika, hanem koncepciózus megakiállításban megfogalmazott problémafelvető kritika, ami a művészetkritikusnak elsődleges feladata".[3] A művészetkritika azonban sem nem tudomány, de nem is művészet, különböző tudományok (a művészettörténet mellett az esztétika, a pszichológia, szociológia, antropológia stb.) között helyezkedik el. De akár tudomány, írott vagy tárgyiasult műalkotás vagy interkategoriális entitás, a tárgyául választott műalkotástól és annak minőségétől is független, önálló léttel bír.

A művészetkritika a tárgyával kapcsolatosan lehet értelmező vagy bíráló; a befogadó és alkotó szempontjából magyarázó-közvetítő vagy nevelő; a művészeti élet egészét tekintve szorgalmazhatja a művészet fejlődését, miközben akarva-akaratlan normatív értékelést és értékelő normaképzést valósít meg; végül, de nem utolsósorban világképet alkot és önmeghatározó funkciója van: „minden kritikai ítélettel lappangó értékrendszerünk tudatosítását vagy továbbfejlesztését visszük előbbre... végső soron minden kritikai értékítélet létértelmezésünk egy részletmozzanatát fogalmazza meg, miközben szűkebb feladatát sem alacsonyíthatja ürüggyé".[4]

Mielőtt interpretálnánk vagy bírálnánk – a megismerésnél, értelmezésnél maradva – azt is tisztáznunk kell, hogy pozíciónktól függően miféle megismerésre tarthatunk számot. Az, a ma már tudományos közhely, hogy a megfigyelés ténye is megváltoztatja a valóságot, nemcsak a természeti és történelmi, de a jelenkori tényekre és jelenségekre is vonatkozik. „A szöveg valódi jelentését az értelmező történelmi helyzete is meghatározza, így jelentése nemcsak alkalmanként, hanem mindig túllép szerzőjén (...), s ezért a megértés nem pusztán reproduktív, hanem mindig produktív tevékenység is (...), amelyet immár nem jobban megértésnek, hanem mást értésnek, másképpen értésnek kell neveznünk..."[5]

Explicite vagy implicite a kritika központi kategóriája az érték. Köznapi értelemben a minőség és érték szinonimák, ám a művészeteknél, kiváltképp a tárgyalkotó művészeteknél, a „minőség" bár az érték alkotóeleme, az értékképzésben legalább olyan mértékben esik latba a tárgyi, piaci- vagy csereérték. A minőség (némileg leegyszerűsítve) esztétikai/művészi értéket jelent, a művészeti szóhasználatban a színvonalra utal.

A kortárs művészettörténet minden esztétikai értéket – beleértve a művészetit is – relatívnak tart.[6] A közvéleménnyel ellentétben úgy véli, hogy a szépség nem a tárgy elidegeníthetetlen tulajdonsága, hanem a néző fejében keletkezik. Az érték vizsgálata ma arra irányul, hogy milyen módon egzisztál egyfajta értékkonszenzus, a kortárs művészetkritika pedig elsősorban azt az elképzelést bírálja, miszerint a műnek előállításától és fogyasztásától független, belső értéke lenne.

Kant a modern kort a kritika korszakának nevezte, és úgy gondolta, mindent kritika alá kell vetni. A modern kornak azonban vége van, de vajon a nagy narratíva megszűntével véget ért a kritika is? Igaz, hogy nincs már egy közös nyelv, de már nem is egyszerűen arról van szó, hogy gyors egymásutánban elévülnek és jönnek újabb és újabb, a szubjektivitást zászlajukra tűző vagy politeista esztétikák, inkább arról van szó, hogy egy pusztán esztétikai alapú, formalista kritika fölött járt el az idő, bármiféle kritériumrendszert állítson is az fel.[7] Ehelyett újfajta kritika alakul ki, mely a tartalomra irányul, és más tudomány szempontjait felhasználva[8], szituálja a megváltozott funkciójú művészetet és műveket, saját relativitásának tudatában megérteni igyekszik azokat.

Tatai Erzsébet

1 Walter Benjamin: Az Egyirányú utca. (1928) Felület Kiadó. Ford.: Tandori Dezső, in: Angelus Novus, Bp. 1980, 513. o.
2 Peter Schjeldahl: Waldónak. Esszé a műkritikáról. Balkon, 2000/12–2001/1. 14–17. o. Ford.: Nagy Márta
3 Ordasi Zsuzsa: Archile Bonito Oliva, a kortárs művészet professzora, Pro Philosophia Füzetek, 1997, I–II
4 Dávidházi Péter: Hunyt mesterünk Arany János kritikusi öröksége. Bp., 1994. 28. o.
5 Dávidházi: uo. 53. o. idéz Gadamer Wahrheit und Metode című művéből.
6 J. L. Coerner & L. Coerner: Value. In: Critical Terms for Art History. Ed.: Robert S. Nelson & Richard Shiff, Chicago & London, 1996. 292. 306. o.
7 Míg például Hauser csak a formalista kritikát veti el [Hauser Arnold: A művészet szociológiája (A műkritika című fejezet) Bp., 1982.], addig Belting és Danto művészettörténeti paradigmaváltást regisztrálnak (A. C. Danto: Art After the End of Art, New Jersey, 1995).
8 J. L. & L. Coerner a műtárgy értékére vonatkozó kritikai elméleteknek négy legbefolyásosabb tényezőjének forrását a marxi gazdaságtanban, a freudi pszichológiában, M. Mauss antropológiájában és Saussure nyelvfilozófiájában nevezi meg (J. L. & L. Coerner i. m.).

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Andrási cepula

KELETMAGYARORSZÁG

1965 ÁPR 9

1021

Maillard-kép Párizsb a nyíregyházi

Egy 44 éve kivándorolt nyíregy

Múlt év végén reszkető sorokkal telerótt levelet hozott a posta Franciaországból a nyíregyházi Jósa András Múzeumba. A levél írója Andrási Gyula, idegenben élő honfitársunk volt.

Szerény hangvétellel arról számolt be, elhatározta, hogy gyűjteményéből egy olajfestményt kíván a múzeumnak ajándékozni.

A meglepő ajánlatot többszöri levélváltás követte, minek eredményeként 1965 március végén megérkezett a küldemény: Horace Maillard olajfestménye, a „Soirs d' été".

Mecénás — a hajdani szabósegéd

Andrási Gyula, a párizsi Montmartre művésznegyed lakója, — mint azt egyik levelében írja — bérmunkás család gyermekeként született a szabolcs megyei Pócspetriben, 71 évvel ezelőtt. Tizennégy éves korában került szabó iparos tanulónak Nyíregyházára.

Az I. világháború Egerben éri utól és dobálja egyik harctérről a másikra. Csak miután végigélte a háború borzalmait, került vissza Nyíregyházára. De itt sem nyugodhatott:

„Látva az általános élet nehézségeit, 1921 tavaszán, nagy lelkifájdalmak közepette hagytam el hazámat, szüleimet, s kivándoroltam külföldre, Franciaországba. 44 éves párizsi tartózkodásom alatt két esetben voltam odahaza Nyíregyházán látogatóban: 1963-ban és 1964-ben. Ez alkalommal látogattam meg régi városom nagyértékű múzeumát is, mely nagy élmény volt számomra."

Ez a látogatás érlelte meg benne a gondolatot, hogy négy évtized múltán ő adjon annak a városnak, amely valaha a munkásembernek oly szűkmarkúan osztotta kegyeit. Saját gyűjteményének egy féltve őrzött darabjától vált meg, melyet barátja alkotott.

Klasszikus

ábrázolásra törekvés jellemzi Maillard festői tevékenységét. Nemcsak festő, de költő és író is volt egy személyben.

Maillard 1881-ben született egy vidéki francia városban. Apja saját mintájára asztalost akart faragni belőle. De ő, már 13 éves korában elhagyva a szülői házat, portré festéssel kereste sovány kenyerét.

Párizsban letelepedve Montmartre-ban került kapcsolatba az igazi művészettel. Továbbfejlesztette képességeit és 1912-ben már egy nemzetközi kiállításon egyik képével elnyerte Párizs város nagydíját.

Neve ismertté vált Franciaországban. Tagja lett a független festőművészek társulatának és a szépművészeti, valamint az irodalmi társulatnak is.

A milliárdos Morgan még 1925-ben megvásárolta a művésztől egyik festményét a New York-i magángaléria részére.

1959-ben kiállítás nyílt emlékére a „Société des Artistes Indépendants" nagykiállítása alkalmával, a „Grand Palais"-ban. Egy festményét a francia állami múzeum vette át, művelt a Notre dame apátság múzeumában és a párizsi Montmartre-i múzeumban rendszeresen kiállítják.

Idősebb korában stílusáért mellőzték. Utolsó közéleti szereplése 1955-ben volt, amikor ő nyitotta meg a francia festőművészek országos konfe-

...ól

...múzeumba

...házi ajándéka

renciáját. Két hónapra rá elhunyt.

Emlékének barátja, Andrási Gyula állított sírkövet.

„Nyári este"

A zöld számtalan árnyalatában megfestett kép megragadja a nézőt kellemes hangulatával, színeivel. De kellemes érzéssel tölti el akkor is, ha arra gondol, hogy egy messze idegenbe szakadt honfitársunk küldte, ezáltal állítva emléket magának.

„Nagy sajnálattal gondolok arra, hogy nem kedvező az egészségem, és e 71 évvel már nemigen láthatom többé drága szülőhazámat"...

Csallány Géza

---

felgyújtotta Zelenák Ferenc tokaji lakos szénáját, és több betöréses lopást követett el a megyében. A lopások elkövetése után megszökött, ismeretlen helyen tartózkodott. Ugyancsak elfogták néhány órás nyomozás után a többszörösen büntetett előéletű T. László fiatalkorút. T. László nemrég szabadult a börtönből, és április 2-án este betöréses lopást követett el a nyíregyházi Lenin-téren.

A gépesített nyilvántartás meggyorsítja az ügyek intézését, a nyugdíjak folyósítását.

Az új nyilvántartási számrendszer úgynevezett törzsszám alapján működik. A nyugdíjfolyósítási igazgatóságon minden nyugdíjasnak törzsszáma van, s az illető valamennyi irata, beadványa, levele csak ezen a törzsszámon

---

...i krónika

A büntetett előéletű Révész Imre és János fia nemrég verekedésben vett részt, amiért jelenleg is büntetőeljárás folyik ellenük. Április 2-án szóváltás után megtámadták Fényeslitkén Rácz András helybeli lakost. Révész János lefogta Ráczot, apja pedig vasvillával ütlegelte, majd bal arcába szúrt. A szúrás következtében Rácz András bal szemére megvakult. Révész Imrét és fiát előzetes letartóztatásba helyezték, ügyük hamarosan bíróság elé kerül.

A Szabolcs-Szatmár megyei Közúti Balesetelháritási Tanács

közleménye

A KRESZ tanfolyam soron következő előadásai NYÍREGYHÁZÁN.

Szombaton, április 10-én *a Móricz Zsigmond Művelődési Házban* (5. 8. ...

le. D. K.

ANDRÁSI Katalin épitész hallg.

vác központjának rendezésére készített diplomatervet

Gárdonyi Jenő: Tornyszálloda, uj üdülőtelep, sport pálya

Érdekes témákat dolgoztak fel a végzős épitész hallgatók

Magyar Nemzet 1962. julius 18. 3.l.

Meghívó

A Magyar Iparművészeti Főiskola
Felsőfokú Tipográfusképző Tanfolyamának
végzős hallgatói tisztelettel meghívjuk Önt
kiállításunkra,

amelyet a Tölgyfa Galériában rendezünk
1995 június 13. és 16. között.
Látogatható 10-től 18 óráig.

TIPÓ

ANDRÁSI KATALIN
BAKONYI ÁGNES
BALÁZS LŐRINC
BALOGH GYÖNGYI
DAJKA KATALIN
HORVÁTH TERÉZIA
KARSAY ILDIKÓ
NÉMON BRIGITTA
TREXLER LÁSZLÓ
SULYOK ZSUZSANNA

ANDRÁSI Katalin

Andrási Tibor:

„Pátriadal" (rajz, 1974)
„Dinai halászok (cenura rajz, 1974)
„~~Andrási Tibor~~" „Körben" (rajz 1973)

Irodalmi Szemle 1976/5

András Tibor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188—296, 188—307

1900 OKT 24

MAGYAR NEMZET

Négy festő — András Tibor, Balikó Ferenc, Csizmadia Emil és Lamperth András, és egy grafikus: Széky Piroska műveiből nyílik meg kiállítás október 26-án délután a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében. A kiállítást Dési Huber Istvánné nyitja meg.

1990

TECHANIKAI

András Tibor
1900 UK I 26

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188—296, 188—307

ESTI HÍRLAP

Kis k

□ NÉGY FESTŐ — *Andras Tibor, Balikó Ferenc, Csizmadia Emil, Lambért András és egy grafikus: Széky Piroska műveiből nyílik kiállítás ma délután a ferencvárosi pincetárlat helyiségében. A kiállítást Dési Huber Istvánné nyitja meg.*

1021

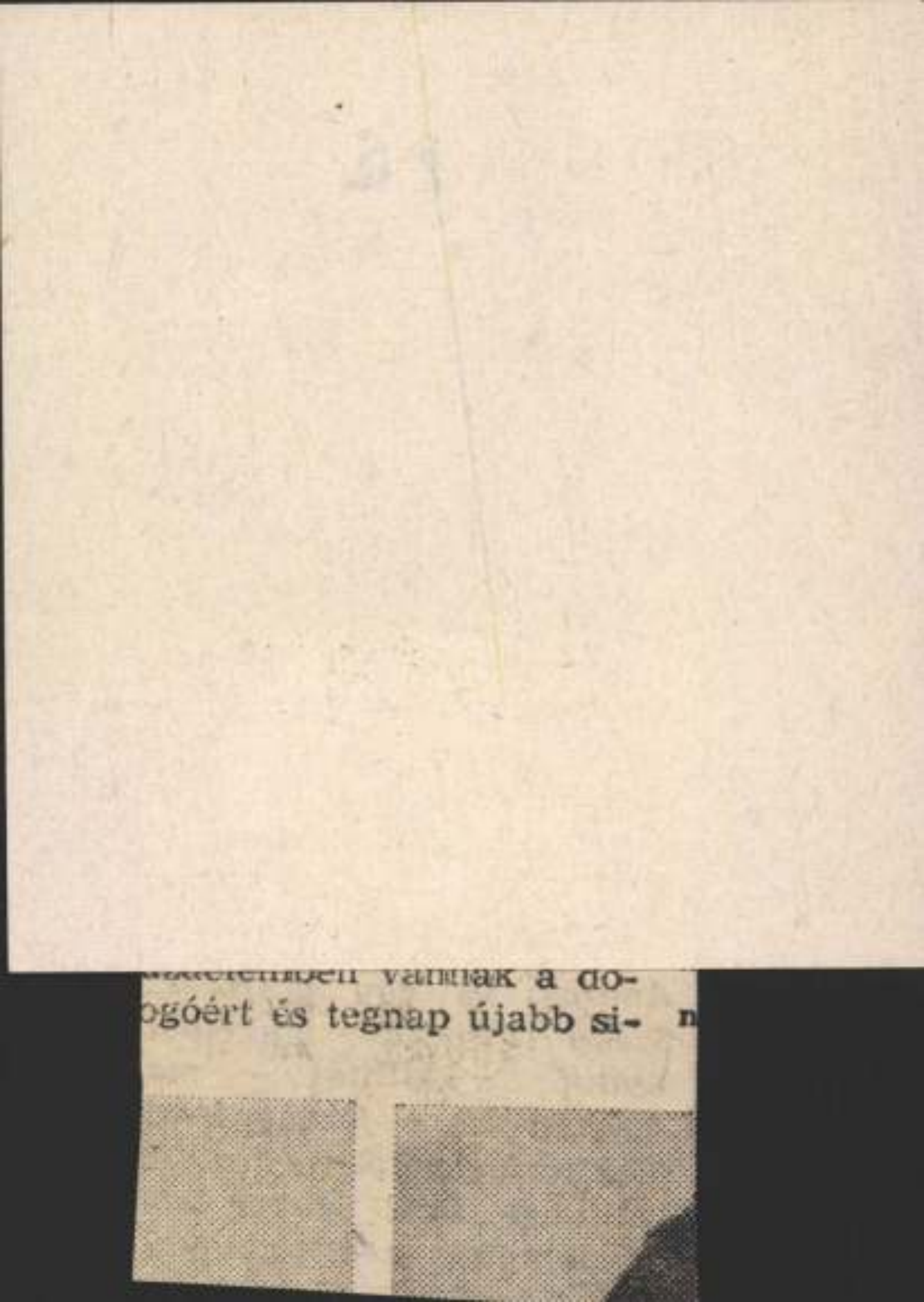

A **ST.ART Galéria**
tisztelettel meghívja Önt

Andráska József

üvegművész

kiállításának megnyitójára 1999. február 24-én (szerdán) 17 órára
Megnyitja: **Bohus Zoltán**
A kiállítás megtekinthető: 1999. március 15-ig, hétfőtől péntekig 10-18 óráig.

ST.ART Gallery
cordially invites you to the opening ceremony of the exhibition of the glass artist

József Andráska

to be held on 24 February 1999 (Wednesday) at 5 p.m. in ST.ART Gallery.
The exhibition will be introduced by **Zoltán Bohus**
The exhibition will take place in the Gallery between 24 February 1999 - 15 March 1999.
Opening hours: Monday-Friday 10.00-18.00

Gallery for Contemporary Art • H-1075 Budapest, Madách Imre utca 5. • Tel./Fax: (36-1) 342-2342

Objekt II. részlet, duplafalú tál

Andráska József ügyszűvész

Munkával szerepel a „Diplomamunkák Kiállításán" az Iparművészeti Főiskolán

Magyar Nemzet 1970 január 23
4. old

Andrásika József

Pohársorozatokkal

szerepel az alábbi tárlaton

Horváth György: A fiatal pozsonvészek
első orsz. kiáll. az Ernst Muzeumban

Magyar Nemzet 1970 VII. 9

Andráska József

Említve

Kiállítás... Kiállítás

A Jövő Mérnöke, Bp. 1970. ápr. 25.

Andráska József

Pohársorozatokkal

szerepel az alábbi tárlaton

Horváth György: A fiatal ipar művészek
első orsz. kiáll. az Ernst Museum-ban

Magyar Nemzet 1970 VII. 9 4 old.

Andráska József

Az Ernst Muzeumban rendezett kiállitáson bemutatott üvegtárgyak között Perneczky Géza kiemeli a müvész által készitett poharakat, kelyheket, -"Fiatal iparmüvészek"- c. kritikájában.
Ez az első országos kiállitás, melyen a fiatal iparmüvészek mutatták be alkotásaikat.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. juli. 11.
XIV. évf. 28. sz. 12. lap

Austriaska József

Említve

Pernaczky Géza: Fiatal ~~[illegible]~~ ipar mivészet

Élet és Irodalom, Bp. 1970. jul. 11.

M.D.K.

Andrásika József
iparművész

Terveit az ajkai üveggyár
kivitelezte, amit a kiállí-
táson bemutatott.

Sz. Szatmári Gizella: Üveg és finomkerámia . . .
Művészet, 1966. április – 21 lap

ANDRÁSKA 1999

A ST.ART Galéria
tisztelettel meghívja Önt

Andráska József

üvegművész

kiállításának megnyitójára 1999. február 24-én (szerdán) 17 órára
Megnyitja: **Bohus Zoltán**
A kiállítás megtekinthető: 1999. március 15-ig, hétfőtől péntekig 10-18 óráig.

ST.ART Gallery
cordially invites you to the opening ceremony of the exhibition of the glass artist

József Andráska

to be held on 24 February 1999 (Wednesday) at 5 p.m. in ST.ART Gallery.
The exhibition will be introduced by **Zoltán Bohus**
The exhibition will take place in the Gallery between 24 February 1999 - 15 March 1999.
Opening hours: Monday-Friday 10.00-18.00

Gallery for Contemporary Art • H-1075 Budapest, Madách Imre utca 5. • Tel./Fax: (36-1) 342-2342

Objekt II. részlet, duplafalú tál

ANDRÁSKAY Müller Ede épitész

Szombathely, Hunyadi u. 7. lakott

VÉRTES Ernő: Kapórák a történelmi Vas megyében. = Vasi Szemle, 47, 1993, 4. 576. és ill.

megint másutt selyemhernyók részére ültetett szeder-
ól,[22] itt azonban kifejezetten *kerti* fatelepítésről van
A fenti levél tehát immár a kertépítés egy kezdeti
zanatát dokumentálja.
Felmerül a kérdés: milyen stílusú volt a kert ekkor?
ncia barokk, avagy kialakításában kezdettől fogva az
olkert építésének szabályai érvényesültek? A családdal
hellyel kapcsolatos ismereteink birtokában ez utóbbi
évést tartjuk valószínűnek. Ifjabb Brunszvik Antal
anis már a felvilágosodás korának gyermeke volt. II.
sef odaadó híve, aki Benjamin Franklinért és a felvilá-
odás szabadságeszményeiért rajongott. És amint azt
k maradt könyvei is mutatják, a görög-római klasszikus-
mellett szívesen olvasta pl. Rousseau műveit, amelyek-
— mint köztudott — az egyszerű természeti állapot, a
on kert szépségeinek dicsérete áradt.[23] Hozzá tehát
ább közel állt a természetesség elvét valló, merev szabá-
któl mentes, az egyéni ízlésnek és fantáziának teret adó,
ertépítészeti stílus, mint a díszlet jellegű, merev építé-
i szabályokhoz kötött franciakert. Az alsókorompai csa-
könyvtárban megvolt Hirschfeld *Theorie der Garten-
st* című, igen népszerű munkája,[24] s ha máshonnan
n, hát ebből ifjabb Brunszvik Antalnak ismernie kellett
angol kertművészeti stílust, amely ekkoriban már Ma-
rországon is követőkre talált. Brunszvik gróf — ez idő
rint: helytartósági tanácsos — ismeretségben állt a park-
tés terén jeleskedő családok szinte mindegyikével: az
erházyakkal, Csákyakkal, Prónayakkal stb. Martonvá-
i tiszttartójának, Simoncsics Józsefnek is számos uradal-
mal volt kapcsolata. Leveleiben Tordas, Vereb, Nagy-
ény, Lovasberény stb. mellett többször említi Csák-
t[25] ahol az ország egyik legelső angolkertje létesült az
83-at követő évtizedben. Lehetetlennek tartjuk, hogy a
kvári példa Brunszvikékra ne hatott volna. És még egy
log: ifjabb Brunszvik Antal kifejezetten híve volt az
tásoknak. Egy II. Józsefhez írt kérvényében maga emlí-
hogy — „mint ismeretes" — sokat fáradozik Martonvá-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188—296, 188—307

NÉPSZAVA
1958 DEC 5.

— ANDRÁSKÓ ANTAL fiatal festőművész alkotásaiból kéthetes kiállítás nyílt az esztergomi Balassa Bálint Múzeumban.

MDK.

Andráskó Emilia

Csepeli fotókiállitásáról kritika

Csepel 1965.IV.9. lap 6.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1976 NOV 12
DOLGOZÓK LAPJA

Andráskó István, festőművész

1021

Oroszlányi mozaik

A *Madách Színház* társulata ebben az évadban egyetlen alkalommal szerepel az oroszlányi művelődési központban: 12-én, pénteken 19 órakor a B bérleti sorozatban Ibsen *Hedda Gabler* című színművét mutatja be a színház, népszerű fiatal művészek tolmácsolásában.

Ugyancsak 12-én nyílik *Andráskó István* festőművész tárlata Oroszlányban, a városi művelődési központ emeleti kiállítóhelyiségében. A tárlatot, amelyen huszonhét mű látható, 17 órakor nyítja meg *Győri Csaba*, a megyei tanács művelődésügyi osztályának előadója. Andráskó képeit november 28-ig tekintheti meg a közönség.

A szabad szombatos alsótagozatos iskolás gyerekek kellemes és hasznos időtöltéséről is igyekszik gondoskodni a művelődési központ. 13-án, délelőtt 9-től ismét rendeznek kulturális foglalkozást, ezúttal *Szabó Károly*, a szakmunkásképző intézet könyvtárosa szórakoztatja versekkel és zenés műsorával a kicsinyeket.

alkoztatni tudnak, alig van olyan munkaterület, ahonnan néhány hétre nélkülözni tudnák az embereket.

A téli felkészülésnek ez évben is az a legfőbb kritériuma, hogy elegendő fedett munkahely álljon az építésvezetőségek rendelkezésére. A vállalat termelésének ötvenszázalékát a lakásépítés jelenti. A lakóépületek kivitelezése olyan mértékben halad, hogy december végéig 1253 olyan összeszerelt lakásuk

csen hiány, mint 2600 f van látva te kérdés a mu lis ellátottsá

A vállalat zottsága az megvizsgálta téli felkészül ta, hogy sz guk ismételt rult. A válla gyártott ég ilyen célokra, azonban az építésvezetőségek sítsák.

Esztergom: Művészet Céhe

ANDRÁSKÓ ISTVÁN

ANDRÁSKÓ ISTVÁN (1930 –)

TÁJ (OLAJ; 70X50 CM)

1954 ÓTA SZEREPEL KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRLATOKON. KORÁBBAN ELSŐSORBAN AKVARELLEKET ÉS TÁBLAKÉPEKET ÁLLÍTOTT KI. MA INKÁBB PASZTELLEL KÉSZÍTI MUNKÁSSÁGA GERINCÉT ALKOTÓ ROMANTIKUS HANGVÉTELŰ TÁJKÉPEIT

Andráskó István

dolgozik

1021

...K LAPJA — 1972. április 1. szombat

A fegyelmezett magányosság

Amikor az ember festő lakásán jár, „elvárja" a rendetlenséget, a sarokba hajigált festékes tubusokat. *Andráskó Istvánnál* nincs effele „költői-

ség." A falakon a maga alkotta képek, s az íróasztalon csokornyi ecset vall a gazdáról.

Andráskó Istvánról nehéz írni. Úgy érzem, mindent tudok róla, s ezt a *„mindent"* talán mindenki tudja. Népszerű, közismert egyéniség Esztergomban. Sokoldalúságát nemcsak a halomnyi hanglemez-gyűjtemény jelzi. A. gol nyelvtanár, grafikus, díszlettervező — és sorolni lehetne még *„funkcióit."*

Húsz éve került a városba. A középiskola elvégzése után Budapesten az akkori Városi Színházban kapott állást. Szerencséje volt: *Muskovszki*, a jónevű plakátfestő-művész mellett dolgozott. Felvették a Képzőművészeti Főiskolára, de behívták katonának. Katona korában *Szentgyörgyi Kornél* festőművész stúdiójában tanul — ez némileg kárpótolta az elszalasztott alkalomért.

Aztán az esztergomi évek... A nagy nekigyűrkőzések és a nagy kudarcok. Élete korántsem alakul egyenletesen. Bár képei sokfelé szerepelnek — többek között *a Nemzeti Galéria is vásárolt tőle* — az igazán nagy siker még várat magára. Sokat utazik és ezek az utazások, benyomások formálják Andráskó István művészetét. *Darmstadtban* megnézte a *„Felelem jelei a modern képzőművészetben"* című tárlatot — élete nagy élményének tartja. Most a képzőművészetnek él. Úgy érzi, bizonyítania kell. *„Agyonproblémázok mindent, a régi képeimet átfestem — sürget az idő"* — mondja.

Tulajdonképpen fiatal ember. Energikus — azt a képzetet kelti, hogy nem sokáig maradhatnak előtte csukott kapuk. Valójában magányos művész. Sokat gyötrődik, vívódik a piktúrával. A régi mesterek műhelymunkáját kedveli, de témái, gondolatai a mai kor emberének érzékleteit tükrözik. E kettősségnek az ötvözetét keresi. És talán sikerrel, mert a mostani, *szombaton délután* megnyíló kiállításán új arcú, új karakterű művész mutatkozik be. Műveiben vissza-visszatérő motívum a kerítés, az út a sötétbe, a semmibe vesző háttér. *„Epp eleget tapasztaltam ahhoz, hogy ne lássak mindent rózsaszínben"* — mondja. —*„A bezártság arra kényszerít, hogy fegyelmezettebben dolgozzam, mint korábban."*

Andráskó nem városokat, nem tájakat fest — élményeit, belső világát sajátos szimbólumrendszerbe sűríti. Gyakran látjuk az esztergomi rózsa-ablak képét angol miliőbe vetítve. A magyarázat nemcsak az, hogy Angliában végez grafikai munkát. A festés a késő délutánokra és az éjszakai órákra marad. Mostani tárlatára régóta készül. Élményeit, gazdag tapasztalatát kívánja összegezni abban a 26 képben, amely szombaton délután a városi tanács nagytermének falaira kerül.

Végsősoron nem „borús" a szemlélete a festőnek, s ha van ilyen látszata, az vetülete a gyakori nonkonformista hangulatainak. Mint minden festőnek, neki is célja van a kiállítással. A kisvárosban, Esztergomban (és természetesen másutt is) szélsőségesebben ítélkeznek az emberek. Andráskó Istvánra is jó néhányan ráhúzták korábban a „kioltott gyertya" kategóriát. Hogy ez mennyire nem így

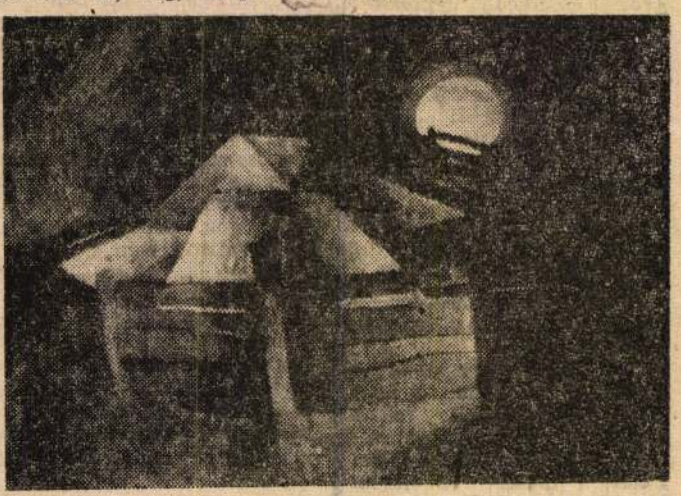

Kerítés

is találhatók ilyen emlékek... A naturális élet nem jelenik meg műveiben — mégis érezzük a képekben az embert, az élni akarót, nagy küdelmek előtt állót.

„Hivatala" az UNIKER Vállalathoz köti Andráskó Istvánt. Grafikus: 179 boltban van, — bizonyítják képeik.

Nem szívesen írnám azt, hogy Andráskó István mostani kiállítása a korábbi tárlatok időbeli folytatása. A magáratalálásnak, igazi egyéniségének tükrei a mostani képek.

— csolnoki —

1972. április 1. szombat

DOLGOZÓK LAPJA
Tatabánya

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 37-726

Nyugdíjasöröm

Az esztergomi SZTK várótermében „unatkoztam." Egy ideig semmi változatosság: asszisztensnők nyitották a rendelő ajtaját, érdeklődtek, kinek mije fáj, beszedték a beutalókat, szóval végezték a munkájukat. A páciensek egymással cseréltek szót.

Két javakorabeli férfi beszélgetésére lettem figyelmes. Nagy tisztelettel köszöntötték egymást. Kézfogásuk is olyan volt, mint ahogy a protokoll előírja a diplomáciában. Itt fáj, ott fáj, újságolták egymásnak, mignem újra elköszöntek. Az alacsonyabbik, aki maradt, ruganyos, szinte lábujjhegyre emelkedő léptekkel, mint aki neszét sem akarja hallatni annak, hogy mobolizálta magát, elindult, s még mielőtt a csapóajtó bezárult volna iménti beszélgető partnere mögött, csaknem kiáltva invitálta vissza:

— Kérlekszépen! Egy pillanatra még!

Amaz visszafordult, s a bácsika ujjheggyel mellen bökte ismerősét, hogy így is hangsúlyozza az ügy fontosságát.

— Tudod már? — így a kisöreg, aki ebben a nyárias tavaszban is fekete kalapot viselt, amilyet régen a tisztviselők. — Most már, akinek 700 forint alatt van a nyugdíja, az...

— Igen, igen — így a másik tudtul adva, hogy ő is értesült a kellemes hírről.

— Szóval, akkor most már többet kereshetünk. Megyünk, igaz? — beszélt mindkettőjük nevében az alacsonyabbik. És micsoda öröm ült az arcukon. Meg sem kísérlem leírni. Azt [illegible] kellett volna. Mert

A KARZATI

A Parlame[illegible] termében töl[illegible] vetkezeti küldött várakozik az elnök megnyitó szavaira. A karzat vendégserege is ezt teszi, köztük az újságírók, akik innen sem hiányoznak. A megyei krónikás persze szűkebb hazája küldötteit keresi. Meg is találja. Ott ül *Áy József*, a mocsai tsz elnöke, *Baranyai Gézáné*, a gyermelyi tsz tagja, *Kádár László*, a tokodi tsz elnöke — a megyei tszszövetség elnöke — *Mike István*, a környei Dózsa Tsz elnöke, *Simon István* az ászári tsz elnöke, *Tőkési Zoltán* a császári tsz elnöke, *Tóth Béla* a gyermelyi Tsz elnöke. A vendégek körében találni *Havasi Ferencet*, a megyei pártbizottság első titkárát, *Kroszner Lászlót*, a megyei tanács elnökét, *dr. Técsi Jánost*, a tsz-szövetség titkárát. Valamennyiük előtt vaskos jegyzetköteg: a kongresszus írásos dokumentumai, javaslatok, előterjesztések, vitaanyagok. Csinos blokktömb és golyóstoll sem hiányzik a kollekcióból, hogy — újdonsült hagyományaink szerint — teljesebb legyen a vendéglátás. Mire e pár sor napvilágot lát, a fehér lapokra sok okos gondolatot róttak, hogy szolgálják a kongresszus törekvéseit: termelőszövetkezeti mozgalmunk felvirágoztatását.

CSIZMA NÉLKÜL

Szünet van, s a folyosókat egyszeriben ellepi a cigarettára, friss levegőre, üdítő italokra vágyó emberek sokasága. Nagy a forgalom a hatalmas kávés asztalok előtt is, ahol ki tudja, hány liter feketét osztogatnak a gyors kezű pincérek. Nézem a sokadalmat, s

bennem. A feketébe öltözött, barátságos, de szigorú arcú, ősz[illegible], bajuszos bácsit, aki büszke járásával, kissé nyikorgó csizmájával siet az asztalhoz egy ital vízért, s viszi a piros bársony kanapéhoz, oda a sarokba, ahol már nagyon várja őt egy kedves arcú, fekete fejkendős néni. De a kép már a multé. A feketébe öltözött bácsi itt van ugyan, de úgy áll a többiek között, mint hazánk valamelyik nagykövete, fényes feketében, pantallósan, nyakkendősen. Ha itt lehetne közöttünk Péter bácsi, ő volna csizmájával — mert biztosan hordaná — az egyetlen „igazi" parasztember, a sok „diplomata" között. Veres Péter nincs itt, s így magunk merengünk el: egy színfolttal szegényebb lett a Parlament folyosója.

VESZEDELMES FEJLŐDÉS

A vitában egy tsz-elnök mondotta: napjainkban egy veszedelmesnek tűnő fejlődés szemtanúi és egyben szenvedő alanyai vagyunk. Az információ rohanó fejlődésének. Tavaly a tervinformáció témájában még „csak" háromszáz kérdésre kellett válaszolniuk a szövetkezeteiknek, az idén már hatszázra. És ez a tény csak egy a sok közül. Mire számíthatunk, ha ez a fejlődés így tart tovább? Nem kellene időben gátat vetni a rengeteg kérdőívnek, és statisztikának, amely sokszor lehetetlen kérdésekkel gyötri a gazdaságokat? Kinek jó, ha az egykor a fejlődést segítő információ maholnap a bürokrácia egyre bővülő forrásává lesz?

KÉPESLAPOK

A folyosó egyik asztalkája előtt nagy csődület. Valamit osztogatnak. Képeslapot. Parlamentünk jellegzetes boltívei, gyönyörű kandeláberei, termei, folyosói láthatók a szép, színes levelezőlapokon. Bélyegek, papírpénzek és sok sok kéz kavarog az asztallapon, s az elárusító hölgy kissé csodálkozik az óriási érdeklődésen. Nem győzi a munkát, a rövidre szabott szünet perceivel nem futhat versenyt. Pedig úgy kellene, hogy két keze legalábbis meg-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-743, 340-726

KÖZNEVELÉS
1978 ÁPR 2

Andráskó István

1021

Andráskó István rajza

tanári szobában, napközben. Osztozunk a nevelők gondjaiban, bajaiban, örömeiben, s közben megismerjük pedagógiai hitvallásukat, munkastílusukat, rátermettségüket, emberi tulajdonságaikat. Nagy előny, hogy nem szakadtunk el az iskoláktól, hogy ma is tanítunk.

— Nálunk minden házaspárnak van lakása. Volt olyan év, amelyikben tizennégy pedagógus jutott otthonhoz. Az egyedülállóknak szolgálati szállást rendeztünk be az egyik iskolában. Városunkban nincs pedagógushiány, s minden képesítés nélküli továbbtanul. Rendszeresen szervezünk továbbképzéseket, pedagógiai kísérleteket indítunk, három esztendeje tanítjuk az új matematikát, megalakítottuk az újító pedagógusok klubját. A tanács arra törekszik, hogy a nevelők munkáját megbecsülje. Miként ismeretes, a jutalom a béralap egy százaléka, ami nálunk mindössze százhúszezer forint. Minden esztendőben megtoldjuk hét-nyolcszázezerrel a bérmaradványunkból. Van törzsgárdánk, és jutalmazzuk azokat

munkahelyükön aligha találnak házastársra, ezért a városban megnyitották a fiatal értelmiségiek klubját. Sok a pályakezdő műszaki és egyéb értelmiségi, ezért van remény a nevelők társkereső gondjainak enyhítésére.

Nevelők között

A 8-as számú, tizenhat tantermes általános iskolában — melyhez két tagiskola is tartozik — nyolcszázkilencvenkét gyerek tanul egy műszakban. Délután minden terem a napköziseké. A tantestület hetvenöt százaléka még harmincon innen van. A gyermekgondozási szabadságon levő több mint tíz tanárnőt főként az egy-két éve tanító fiatalok helyettesítik. Míg ők vállalják, addig nem vesznek föl több nyugdíjast vagy képesítés nélkülit.

István Andrásko

Balatonagyörök: Aquarelle von István Andrásko (tägl. v. 14–19).

Ausstellungen in der Provinz.

Daily News, 1948. jül. 12.

Andrásko István, festő

□ ANDRÁSKÓ ISTVÁN festőművész akvarellkiállítása július 8-án, szombaton este 6 órakor nyílik a balatongyöröki könyvtár klubhelyiségében. Megnyitja Paudits Béla színművész.

– □ Andrásko István 2.

Esti Hirlap,

Bp. 1978 júl. 5.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 JUL 15

NAPLÓ (VESZPRÉM)

Andráskó István, fest

Balatongyörök

Reggel

Andráskó István akvarelljei Balatongyörökön

A Hazafias Népfront szervezésében július 8-án nyílt meg Balatongyörökön a könyvtárban *Andráskó István* akvarelljeinek kiállítása.

A művész 1930-ban született Budapesten. 1952 óta él Esztergomban. Rendszeresen szerepel kiállításokon. Az érdeklődők képeit, többek között Esztergomban, Tatán, Vácott és Kaposváron tekinthették meg. Csoportos kiállításon Edinburgh-ban (Skócia) és Espoóban (Finnország) is részt vett. A művész tíz éve gyakran dolgozik Balatongyörökön. A táj ihlette képekkel készült tanulmányokat, vázlatokat a látogatók július 30-ig nézhetik meg.

Balaton
(Vida András felvételei)

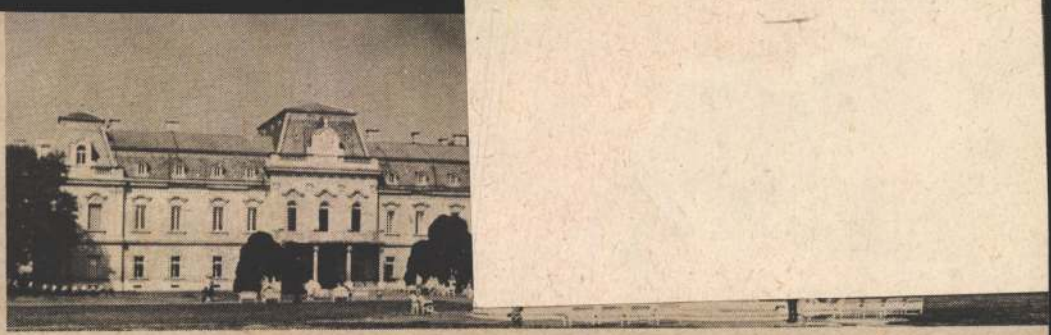

A Festetics-kastély.

Garay János, híres költőnk rótta ezeket a sorokat: „Kenesétől Keszthelyig terjed el a Balaton; Ott az édenkert kapuja, — Itt az édenkert vagyon!"...

Hát lássuk csak, mi is vagyon ebben az édenkertben? Ha valaki Keszthelyt emlegeti, az emberek döntő többségének — legyen az belvagy külföldi turista — rögtön a napsütötte tó szelíd, zöldkék vize, a hűs habok, a vidám kis hajók, vitorlások, a strand ezernyi öröme jut eszébe. Pedig a Balaton legnyugatibb s egyben déli csücskében elhelyezkedő város nem csak víz, napfény és jó levegő. Nemcsak a fürdőzés paradicsoma.

Keszthely a történelmi, irodalmi emlékek, a tudomány városa is! Keszthelyben akkor is lehet gyönyörködni, ha történetesen nincs a fürdőzésre alkalmas idő, ez az a település, ahol több napon át jól elfoglalhatja magát az ember, gyarapíthatja ismereteit.

Ha Balatonszentgyörgy felől közelítjük meg a várost, Európa egyik legszebb, védett gesztenyesorán haladhatunk. Nagy táblák hívják fel figyelmünket a fenékpusztai római katonai táborra, amelyet nemrégiben tártak fel. Ha az északi part felől, Györök irányából érkezünk, utunk jólápolt szőlők között, villasorok „árnyékában" vezet az ősi városba. A távolból idelátszanak a keszthelyi hegység sötét, tölgyesektől, fenyves ligetektől övezett koszorúi.

A természeti szépségek mellett megragadó a város lakóinak mediterrán derűje, kedvessége. Őket illetí a jog, hogy bemutassák a Balaton „székhelyét". *Koskán László* nyugdíjas vasutas, a városi pártbizottság tagja lelkes lokálpatrióta. Azt mondja: *„A tisztes, haladó hagyományt ápoló emberek laknak itt".*

Valóban. A Kossuth Lajos utcán az üzletek sorát megszakítják a műemlékek. Emitt Batsányi János tanult, amott Csokonai Vitéz Mihály szállt meg. Itt született Goldmark Károly, Nagy Ignác. Az egyik házban lakott Asbóth Sándor, a híres szabadságharcos tábornok. Petőfi Sándor feleségének, Szendrey Júliának a szülei pedig a Festeticseket szolgálták.

Keszthelyen három múzeum van. A Majormúzeumban a mezőgazdasági kultúra régi, tárgyi emlékeit őrzik, a Balaton múzeumban a tó növényi és állatvilágát, a halászat eszközeit, a környék néprajzi tárgyait mutatják be. A képtárban Mészöly Géza, Egry József tófestő világában gyönyörködhetünk. A neobarokk 100 szobás Festetics-kastélyban *Rakos József*, a Helikon Múzeum igazgatója kalauzol.

Több száz millió forintért állították helyre a hatalmas épületet és még mindig van rajta munka. A lakosztályrész már készen várja a látogatókat. Papucsba bújva

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 JUL 7
DAILY NEWS
István Andráskó

1021

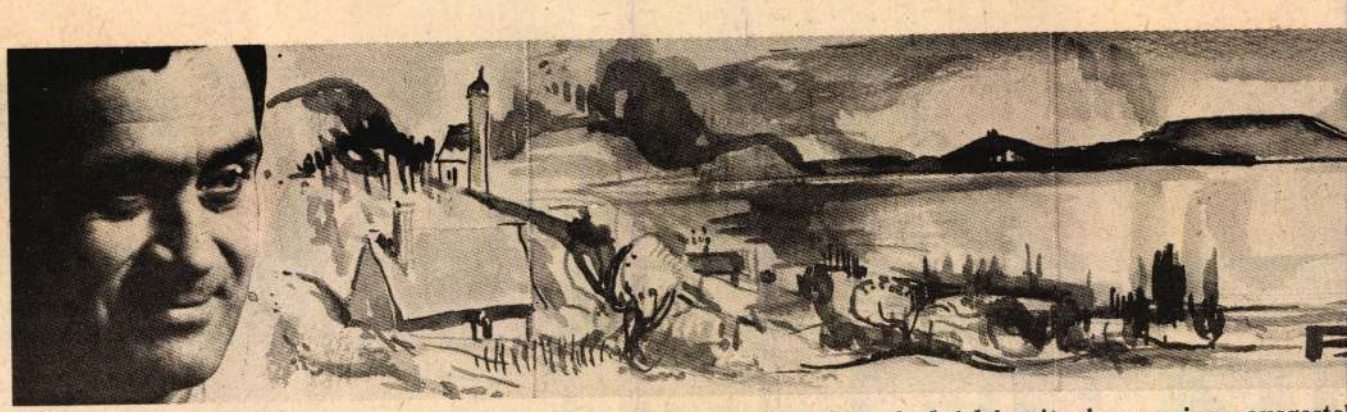

István Andráskó mit einem seiner ausgestel
von der Landschaft am Balaton inspiriert s

Kunstausstellungen am Balaton

Sommerfrischler am Balaton haben diesen Sommer die Qual der Wahl wegen des reichen kulturellen Angebots. In dieser Saison wird das Schwergewicht darauf gelegt, die ausländischen Gäste mit den Werken der ungarischen bildenden Kunst bekanntzumachen. Zu diesem Zwecke werden in zahlreichen Orten am Balaton Ausstellungen veranstaltet, bei denen vor allem jungen Künstlern die Gelegenheit geboten wird, sich dem Publikum vorzustellen. Schirmherr der Veranstaltungen sind meist die örtlichen Kulturorgane und die Patriotische Volksfront.

Eine dieser Ausstellungen wird am Samstag, dem 8. Juli, 18.00 Uhr in Balatongyörök mit Aquarellen von István Andráskó eröffnet. Die Ausstellung ist bis zum 30. Juli werktags 14.00 bis 19.00 Uhr, sonntags von 10.00 bis 12.00 Uhr geöffnet.

István Andráskó ist 1930 in Budapest geboren und lebt seit 1952 in Esztergom. Er ist seit 1954 ständiger Teilnehmer verschiedener Ausstellungen im Komitat Komárom und überall im Lande. Einzelausstellungen des Malers fanden in Esztergom, Tatabánya und Oroszlány statt. An Gruppenausstellungen nahm er in Esztergom, Tata, Tatabánya, Vác, Oroszlány, Budapest, Sárbogárd, Kaposvár, Edinburgh (Schottland), Espoo (Suomi) teil. Der Künstler arbeitet seit 10 Jahren oft in Balatongyörök. Vom Besucher können jetzt die Skizzen und Studien besichtigt werden, die vom Künstler zu den Bildern angefertigt worden sind, zu denen er von der Györöker Gegend inspiriert worden ist.

lten Aquarelle, die
ind.

achrichten

EWS

Freitag, 7. 7. 1978
12. Jahrgang, Nr. 131 4 Ft

ufgeschlossene,
e Atmosphäre

onalversammlung eröffnet

ANDRÁSKÓ István

POGÁNY Gábor: Dunántúli tárlat,
ketedner. = Somogy, XIX. évf. 1. n. 1991
96-99. p. 97. p.

Kaposvár, Somogy Megyei Múzeum
Somogyi ~~Megyei~~ Képtár } VII. Dunántúli Tárlat

Andrásko István festőművész

1972. ápr. 14. Petőfi 20.55 /11/ M

Láttuk, hallottuk.

- A másik kiállítás, amelyről most szólunk Esztergomba látható. Andrásko István festőművész tárlata. Dévényi Iván jegyzetét olvassuk fel.

- Április első napjaiban nyílt meg Esztergomban a Városi Tanács épületében Andrásko István festőművész tárlata. Andrásko István képeinek legtöbbje a táj és városrészek. A festmények túlnyomó részét a művész angliai tartózkodása inspirálta. Bucsi András művészettörténész, az esztergomi Keresztény Múzeum művészettörténésze a katalógus előszavában így mutatja be Andrásko munkásságát: " A festő sejtelmes hangulatú látomásokat sorakoztat fel az angol szigetország középkori városairól, gótikus templomairól, ősi temetőkertjeiről, viharos széltől korbácsolt tengerparti kikötőiről. A képekben titokzatos álmokat sugalló boltívek, ódon árkádok, elhagyatott épületek, a visszatérő motívumai." Bucsi András szavaiból is és a képekből is az tűnik ki, hogy Andrásko István romantikus alkatú, poétikus lelkületű alkotó, aki nem él a napjaink világában, mint inkább a rég elhanyagolt múltban érzi jól magát. A képek kiforrott stilusú együttesét, a művész nosztalgikus érzelmét hűségesen kifejező formai eszközök jellemzik. Különösen szuggesztívek a festmények foszforeszkáló, mágikus hatású színei. Kívánatos lenne azonban a tehetséges művész élmény anyagának és témakörének bővítése, hiszen jelenlegi képei minden szépségük, esztétikai értékük ellenére magukban hordják a beszűkülés és az önismétlés veszélyét.

Andrásko István
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

DUNAMENTE

1958 DEC 6.

Andrásko István műveinek kiállítása

Az esztergomi Petőfi Sándor kultúrház két helyiségében állította ki az esztergomi Balassa Múzeum, Andrásko István festőművész újabb alkotásait. Akik emlékeztek Andrásko korábbi munkáira, nagy várakozással mentek el a november 30-i megnyitásra, amelyen Kampis Antal egyetemi magántanár, művészettörténész szólott szakértő és meleg szavakkal a festő képeiről.

Már 1953-as, de még inkább 1955-ös kiállítása is elárulta a fiatal festő nem mindennapi képességeit. Régebbi munkáiban azonban imitt-amott önállótlanság és némi utánérzés is felmerült, a nagybányai festők, főleg Ferenczy és Németh Koszta József hatása. Az elmúlt egy-két esztendőben viszont kiteljesedett a festő munkássága. Már nem áll egy nagy mesternek sem a bűvkörében, és a festői eszközök feletti uralmat is hiánytalanul meghódította.

Témaválasztása változatos. Arckép, aktok, csendéletek, városképek, több figurás képek, de mindenekelőtt tájképek szerepelnek a kiállítás falain. Az a művészi szemlélet, amely Andrásko képeiből sugárzik, igen vonzó és egészséges. Nem dagályosan, nem harsogva, nem frázisszerűen, hanem csendesen és őszintén arról beszél a művész, hogy az életet szépnek és örömtelinek látja. Palettája gazdag, színei tiszták, kompozíciói kiérleltek. Legjobb alkotásai talán tájképei, amelyek szuggesztív hangulatúak. Andrásko is, mint sok idősebb festőnket (Egry, Szőnyi, Bernáth stb.) igen foglalkoztatja a víz és a vízpart atmoszférájának érzékeltetése. Gyöngéden megrajzolt ecsetvonásai nyomán szép női testek, parázsló színezésű virágcsendéletek, öreg folyóparti fák, kisvárosi utcák kelnek életre.

Andrásko István egyre mélyebben és tartalmasabban ragadja meg az eléje kerülő témát, a valóságot, a lüktető, elevén életet. Pályája, úgy véljük, egyre feljebb fog ívelni.

Befejezésül elismeréssel kell megemlékeznünk arról az ízléses meghívóról, amelyet a múzeum adott ki, és amely a kiállítás illusztrált katalógusául is szolgál. Örvendetes, hogy az esztergomi múzeum, amely régi korok kimagasló mesterműveit őrzi, szeretettel foglalkozik a kortársi magyar művészet bemutatásával is.

Dévényi Iván

ö- a magyar parasztság iránt ér-
ás deklődők jobb tájékoztatásá-
n, ban.

érföldes csizmákkal

gyártás Kínában

az
o-
na

gy
tt
ö-
az
o-
d
l-
g
ót

g
i-
ő
-
-

negyvenféle teherautó, személygépkocsi, jeep, háromkerekű motorosjármű és villamos automobil készült ebben az évben. Ezeknek egy részét már szériában gyártják. Jelenleg Kína ötféle személygépkocsit gyárt. A rendelkezésre álló nem teljes adatok szerint, kilenc városban több mint tízféle tehergépkocsit gyártanak, ezenkívül háromkerekű gépjárműveket állítanak elő tizenkét városban. Ezeken a helyeken állítják elő a jeepeket, autóbuszokat, túraautómobilokat, univerzális tehergépkocsikat. Háromkerekű villanygépkocsikat gyártanak, Sanghajban, Senjangban, Vu-

asztal előtt
relemmel v
aki ha arra
rá. Legjobb
laszt adja: „
asztalsorom."

E sorokat
ezen a napon
lan dolog szer

A LA MANCHE-CSATORNÁN megtartott sikeres próbaút után újabb 11 tengeri vitorlást rendelt a Balatonfüredi Hajógyárnál egy belga cég.

MEGINDULT a távgépíróforgalom Magyarország és Ausztrália között. A háromperces levelezés díja 147 forint, minden további percé 49 forint.

AZ ELSŐ KÍNAI TELEVÍZIÓS ADÓT Pekingben szerelték fel, a másodikat Sanghájban, míg a harmadikat Kantonban helyezik üzembe.

...szívesen
teszem meg, nálunk a vendég kérése és kívánsága parancs."

Ugy érzem, nem hiába szántam időt magamnak e sorok megírására. Sok felszolgáló tanulhatna ebből a történetből. Befejezésül még két dolgot említek. A dorogi Bányász Étterem e cikkben szereplő felszolgálója Kiss Zoltán. A töltöttkáposztával pedig egy újonnan megválasztott országyűlési képviselőnőnek kedveskedett. Ha tudta volna kinek a kérését teljesíti, akkor sem lehetett volna udvariasabb.

Pálfai E. Attila

ILONKA CSALA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Komárom megyei

1966 JUL 10

— KIÁLLÍTÁSI JEGYZET —

Andráskó István képei

Az esztergomi Petőfi Sándor Művelődési Házban az elmúlt napokban kiállítás nyílt a város egyik fiatal festőművészének, Andráskó Istvánnak alkotásaiból.

A kiállításon akvarelljeit és tusrajzait láthattuk. E művek jórészt badacsonyi, tatai, soproni, szentendrei, esztergomi tájakat, utcarészleteket, házcsoportokat ábrázolnak. A művészt a Balaton párás víztükre éppúgy érdekli, mint Sopron középkori boltíves épületei vagy Szentendre zegzúgos sikátorai. Andráskó a természeti látványtól nem kíván elszakadni, azonban nem naturalista festő, — munkái híjával vannak a sivár pepecselésnek, a részletekben való kicsinyes beleveszésnek. Szereti használni a filctollat, mint sok más művész nálunk és külföldön. Szívesen láttunk volna azonban néhányat a rajztudás biztonságát jobban megmutató, nem filc-ironnal készült rajzaiból is.

Andráskónak az akvarellek a legkülönb munkái: e technikában igen otthonos. Legsikerültebb vízfestményének a „Soproni reggel"-t tartjuk.

Az a művészi szemlélet és az a festői hang, amely a kiállított művekben megnyilvánul, értéke és gyarapodása Esztergom képzőművészeti életének. Amit a tehetséges művésztől a jövőben várunk, az egyrészt a gyakoribb és elmélyültebb nekigyűrkőzés, az emberábrázolásnak, másrészt egy kicsit több kísérletező bátorság, és a modern festői törekvésekhez való felzárkózás.

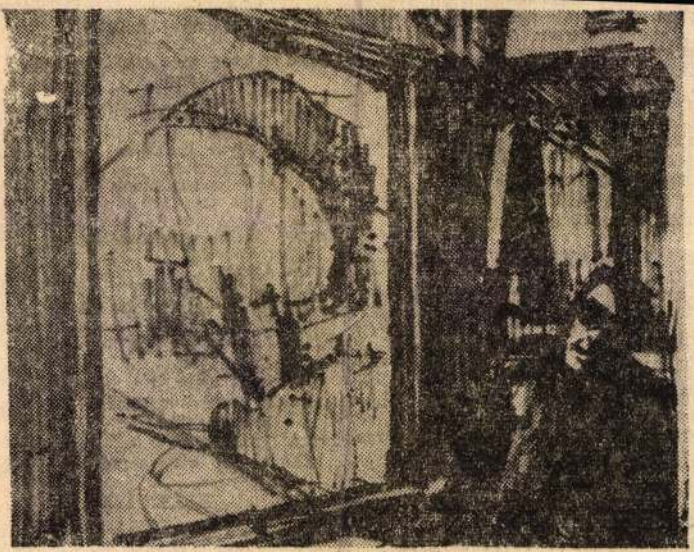

Andráskó István: Az utas.

sor

10,10 Meseposta.
10,30 Népi zene
11,00 Levendulaszüre
11,10 Fritz Lehmann vezényel
12,15 Mindenki kedv
14,05 Operarészletek
14,35 A Mongol Népköztársaság nemzetközi ünnepén
15,00 Tánczenei koktél
15,40 Az utolsó tévedés XIII.
16,15 Gyermekrádió
17,00 Könnyűzene
17,23 Világhírű előadóművészek hangversenye
19,09 Könyvszemle
19,19 Népi zene
20,20 Brecht: Koldusopera
22,56 Mai szemmel
23,06 Kamaramuzsika
23,36 Könnyűzene

17,20 Polka minden időben Csehszlovák revűfilm.
18,40 Delta
19,00 A kultúra történelemkönyvéből
19,50 Esti mese
20,00 Tv-híradó
20,20 A család rémei.
21,55 Komlós János műsora
22,05 Sporthírek
22,15 Tv-híradó 2.
22,35 Gusztáv válik

PETŐFI RÁDIÓ

14,00 Kristóf rózsafái. Részletek Rideg Sándor regényéből
14,20 Mezei csokor
14,45 Dzsessz
15,05 Magyar muzsika
16,00 János vitéz.
16,40 Schubert-kórusok
17,05 Csák Gyula: Játék.
17,31 Ötórai tea
18,20 Lányok, asszonyok
18,50 Indulók
19,10 Áriák
19,42 Gazdaszemmel.
19,57 Jeanne-Marie Darré zongoraestje
20,30 Két egyszemélyes hangjáték
21,20 Népi zene
21,40 A Ruhr-konfliktus kuliszatitkai
22,00 Táncdalok
22,15 A hét zeneszerzői...

BRATISLAVAI TV

9,00 Belépés csak tv-nézőknek
10,00 Riport a pardubicei népi keramikusokról
15,30 Sportközvetítés Berlinből
18,00 Úttörőhíradó
19,00 Tv-híradó
19,20 Telesport
19,55 Malachiás csodája
21,55 Gaudeamus igitur... 30 éves a szakolcai gimnázium

TELEVÍZIÓ

19,00 *Labdarúgó VB*
A megnyitó és az Anglia—Uruguay mérk. köz. Londonból

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8,15 A robotember háza. Ifj. rádiójáték
8,34 Operettrészletek
9,00 Riport
9,15 A hét zeneszerzői:

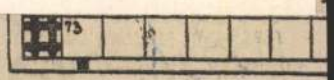

dony, amely hozzájárult a korszerű vasúti közlekedés megteremtéséhez 9. Zamat 10. Régen — sír 11. Titokban figyeli 12. Tiltószó 13. Az országon áthaladó egyetlen nemzetközi expressz, amelyet belföldi utazásra is igénybe lehet venni 15. Körmével piszkál 18. Uralkodói „székhely" 20. B. L. 21. Hajlatú 23. Juttatás 24. Békaporonty 25. Nem tart vissza 27. Kettőzött német prepozíció 28. A Déli-pályaudvarról Balaton felé induló expressz, amelynek neve egyben ünnepséget is jelöl 30. Halfajta 31. R, K, 33. Az emberiség számára nélkülözhetetlen 34. Jövedelem után százalékot befizető (—') 36. Francia folyó 38. Összebarkácsol 40. Mélyedés 42. Mozdonytípus, amelynek fejlesztése fokozottan előtérbe került 45. Letakará 47. Cérna-tartó 48. Férfinév 51. Névelős orosz női keresztnév — keverve 52. Ez a készülék teszi lehetővé, hogy a mozdonyvezető és a menetirányító állandó kapcsolatban legyenek egymással 55. Ételízesítő 56. Fás terület 57. Birtokolt 59. Évszak (+r) 62. Duplázott — tetejére 64. Elkövet 66. Romániai város 67. Kevert — fűszer 69. Olasz — út, utca 71. Indíték 73. Villanymozdonytípus, amely az alkotóról kapta nevét 74. Kicsinyítőképző.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 SEP 1 1

DOLGOZÓK LAPJA
(Komárom)

ANDRÁSKÓ ISTVÁN

Kiállítások Esztergomban

Esztergomban szeptember 7-én, a városi művelődési osztály, a művelődési központ, valamint a képzőművészeti élet képviselői megtárgyalták a város jövő évi képzőművészeti kiállításait, megfogalmazták a felhívást a kiállításokon való részvételre. 1972. május 1-én első ízben rendezik meg a városban élő és alkotó képzőművészek közös kiállítását. Ezen kívül önálló kiállításon mutatja be alkotásait Andráskó István, s több kiállítást rendeznek a Műcsarnok anyagaiból is.

Mivel Esztergomban a legjobb kiállítási teremnek a Zodiákus klub bizonyult, ezentúl minden kiállítást itt rendeznek meg.

kohó 224 ezer forintnál töb
a Füszért Vállalat közel
ezer, a Fatelítő Vállalat p
126 ezer forintot fizetett
az első félév során. A jó
kodókhoz tartozik a lába
és a komáromi vasbeton
vállalat, a Tokodi Üveg
valamint az Ácsi Cuko
A megyei szállítási bizot
jól rakodó vállalatok ve
nek levélben fejezte ki
merését, a rosszul rakodók i
gyelmét pedig felhívta a pon-
tosabb munka fontosságára.

A jól rakodó vállalatok ez

tem Idegrendszer
gek Intézetének docense és
dr. Marian Frackowiak, a
Poznáni Műszaki Egyet

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Balázsa István

Komárom Megyei Dolgozók
Lapja

1965. MAJ 4

1021

DOLGOZÓK LAPJA

Az esztergomi libresszóban

DÉLUTÁN négy óra van. Az esztergomi Petőfi Művelődési Ház presszójának ajtaja egyre sűrűbben tárul fel. — Rövidre nyírt frizurájú, lobogó szárú trapéznadrágba bújt fiatalemberek lépnek be az ízlésesen berendezett helyiségbe. A sokszínű kis asztalok körül aprócska székek terpeszkednek, az ablakokon modern mintájú függönyök, a pult fölött egy üvegre festett, stilizált városkép Esztergomot ábrázolja. (*Andráskó István* esztergomi tanító munkája.) Valaki bekapcsolja a zenegépet, és halkan, ritmusosan árad a muzsika...

Látszólag egy közönséges eszpresszóba léptünk be — valójában különleges helyen járunk: *libresszóban*. Az asztalokon újságok, folyóiratok. S a látogatók is *legelőször a „betűszomjukat" oltják el*, csak aztán rendelnek hűsítőt, feketét. De nemcsak olvasni lehet itt. Közben a falon egy alkalmi grafikai kiállítás anyaga a dekoráció. (A rajzok is Andráskó István munkái.)

— *Lassan ideszoknak a fiatalok* — jegyzi meg *Kostály Károlyné*, a libresszó vezetője —, *hat-hét óra körül már telt házunk van.*

— *Ezt is szeretnénk* — szól közbe a művelődési ház igazgatója, *Ipolyi Ferenc*. — *Ezért is hoztuk létre a vendéglátóipari vállalattal közösen ezt a libresszót, hogy kulturált körülmények között olcsó és jó szórakozást biztosítsunk a város fiataljai számára. Ez eddig nagyon hiányzott.*

Hogy mennyire hiányzott? Nyilatkozzanak erről a legilletékesebbek a már kialakuló törzsközönség tagjai.

VIDA PÁL hosszúra nyúlt, gyerekes arcú legényke tömören így jellemzi az új libresszót!

— *Nagyon klassz.*

A többiek nevetnek. Mit is lehetne többet mondani ennél? De azért mondanak.

Gurzsó Júliának, a városi tanács fiatal dolgozójának is kedvenc helye lett a libresszó.

— *Nagyon hangulatos a presszó. Lehet olvasgatni, beszélgetni. A fiúk elhozzák lemezeiket, magnó-felvételeiket, zenét hallgatunk, és táncolni is lehet. Ezért itt töltöm a délutáni szabad időm egy részét, s mindig jól szórakozom.*

— *És főleg olcsón* — veti közbe *Vodicska István*, a marógépgyár fényezője. Mert ez sem utolsó szempont. Nincs tömény ital, üdítő szörpöket, feketét és könnyű sört lehet inni. És „csak" olvasni is lehet, mert a fogyasztás sem kötelező. Belépődíj sincs.

— *De nemcsak a diákok számára vonzó, hogy nem „közönséges" szórakozóhely a libresszó. Ez tanáraink számára is mond valamit* — veti be az érvek közé a „taktikai fegyvert" *Szalva Tamás* gimnazista. — *Szívesebben engednek bennünket ide, mintha „csak úgy" egyszerűen presszóba mennénk.*

PANASZ, kérés is akad. Jó lenne egy-két ötletes asztali játékkal szórakozni, de ebből kevés van. S gyakran rossz a lemezjátszó is.

A művelődési otthon igazgatója megszívleli a kritikát, mégis azt mondja:

— *Egyelőre sajnos, csak ennyire telt. Tudjuk, sok minden hiányzik még. Jelenleg csak újságok, folyóiratok számára van helyünk. De szeretnénk, ha könyvek is állnának a látogatók rendelkezésére. Az újság-repertoárt idegen nyelvű lapokkal, folyóiratokkal szeretnénk bővíteni. Rendszeressé akarjuk tenni a klub-műsorokat is. Egy zenei bemutatót rendeztünk már.*

Egyelőre csak ennyire telt. De ez máris nagyon sok. És főleg nagyon vonzó.

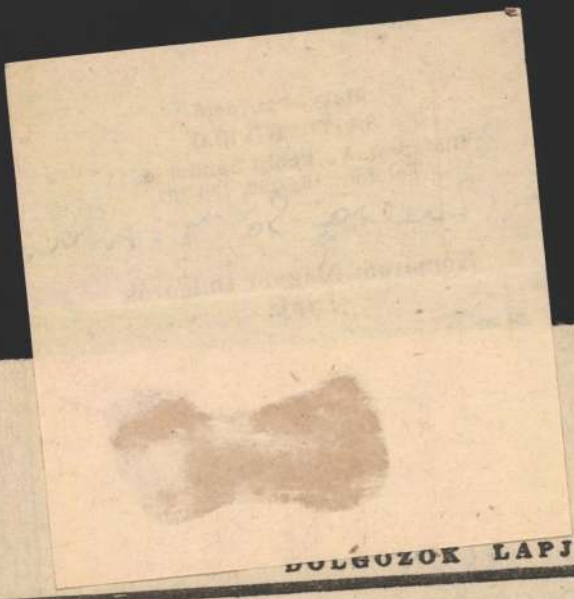

DOLGOZÓK LAPJA

...bbé válik ...i ellenőrzés

...hibák feltárásával időben figyelmeztessék a kereskedelem dolgozóit, akik ezzel elkerülhetik, megelőzhetik a nagyobb visszaéléseket.

A társadalmi ellenőrök elhatározták, hogy a hatékonyabb munka érdekében a jövőben többször együtt dolgoznak a vállalati ellenőrökkel, így rendelkezésre állnak a vizsgálatokhoz szükséges eszközök is. Esetenként közös célvizsgálatokat is tartanak.

A társadalmi ellenőrök állandó kapcsolatot tartanak a népi ellenőrzéssel is. A népi ellenőrzés előre meghatározott program szerint, időnként megvizsgálja, hogy a társadalmi aktívák bejegyzéseit, javaslatait, miként hasznosítják a gazdasági szervek.

A tanácskozás úgy határozott, hogy a társadalmi ellenőrzésben még nagyobb tervszerűséget valósítanak meg. A szakszervezeti bizottságok és a tanácsok kereskedelmi állandó bizottságai pedig, ahol erre mód és lehetőség kínálkozik — szakosított társadalmi ellenőri csoportokat hoznak létre.

Országgyűlési képviselő fogadónapja

Az országgyűlési képviselők Komárom megyei csoportja értesíti a lakosságot, hogy május 5-én Szendrei Sándor országgyűlési képviselő tart fogadónapot. Szendrei Sándor a megyei tanács 104-es számú szobájában délelőtt 9,30-tól áll az őt felkeresők rendelkezésére.

A bányásznapra elkészül a dorogi súlyfürdő

A dorogi rendelőintézet szomszédságában még a múlt év őszén hozzáláttak egy súlyfürdő építéséhez, amely a tavasz beállával jó ütemben halad, s az idei bányásznapra elkészül. A mintegy 20 helyiségből álló súlyfürdő a harkányi, hajdúszoboszlói, valamint hévízi gyógyfürdőket hivatott tehermentesíteni. Ezzel a létesítménnyel ismét tovább javul majd a dorogi járás lakosságának egészségügyi ellátottsága. Az enyhébb reumatikus betegségek kezelésére helyben nyílik lehetőség, sőt azok kifejlődésének megelőzésére is. Jelentősen növelhető majd a gyógykezelésben részesülők száma.

Háznagyságú törvény

— Micsoda ötlet, hogy korszerű, emeletes lakóházak tövébe földszintes épületet bigygyesztenek? — fakadt ki a múltkor az egyik utas a vonaton, amikor a szerelvény Tatabánya-Újváros szélső házaihoz ért. A bíráló csak akkor nyugodott meg, mikor egy jólértesült helybeli megmagyarázta, hogy az új lakónegyed végéhez tapadó földszintes — egyébként korszerű — lakóház a KOMÉP-é és rövidesen lebontják. Talán nem kell bővebben magyarázni, hogy az új negyedek létesítésénél mennyi forgó nemzetközi útvonalat kétsávossá bővítik. S éppen az út szabta körülmények miatt az ide épülő lakóházakat közművesíteni sem lehetne.

Az építési korlátozást áthágó, meggondolatlan emberek ezért csak magukra vessenek, ha a városi tanács szigorú rendszabályokat foganatosít ellenük. Sajnos, voltak többen, akik fittyet hánytak a közérdeknek. A városi tanács kénytelen volt szigorú bűntetést kiszabni tíz nem rég épült ház tulajdonosára. Az ügy másodfokon a megyei tanács ül-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Andrásko István

DUNAMENTE

1958 DEC 13

610

KÉP A KIÁLLÍTÁSRÓL

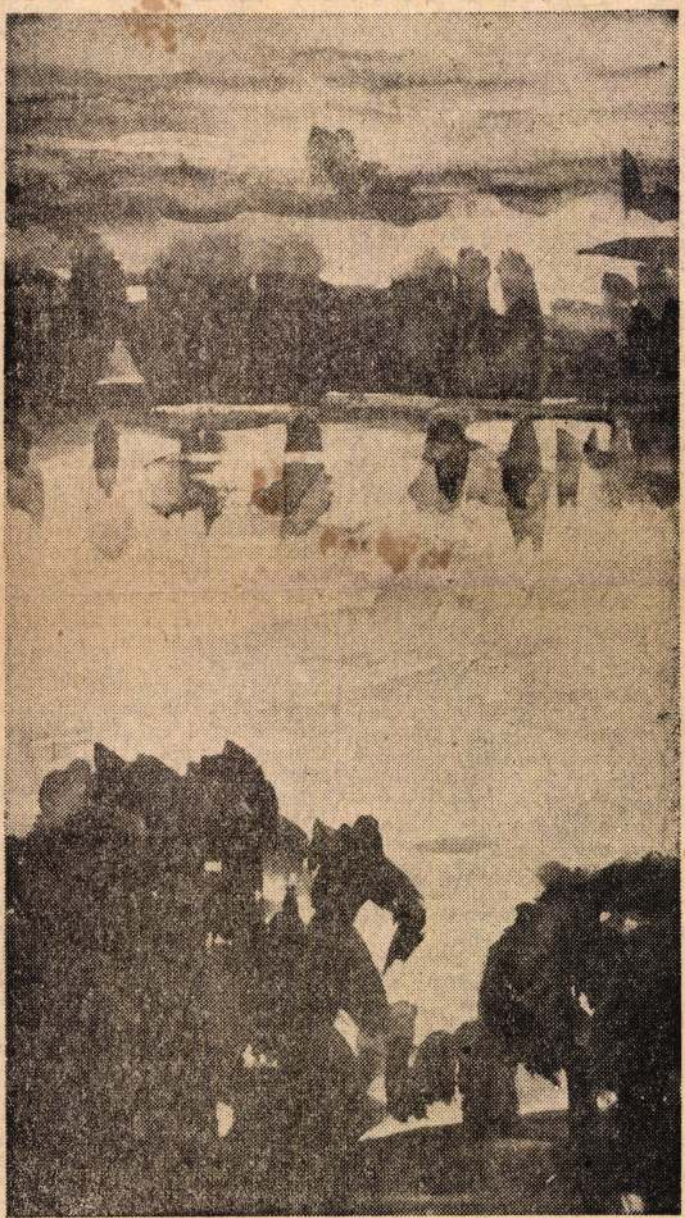

Múlt számunkban méltattuk Andráskó István festőművész esztergomi kiállítását, amelyet a Balassi Bálint Múzeum rendezett. Most közöljük a művész „Duna" című akvarelljét. A kiállítás egyébként december 15-én zárul. Megtekinthető minden nap délelőtt 11 órától 1 óráig, és délután 3-tól 6-ig.

MUNKA ÉS ERED

DOROGON, a járási tanács nagytermében 1958 december hó 5-én ülést tartott a *Hazafias Népfront* járási elnöksége. A választást követően ez volt a *Hazafias Népfront* járási elnökségének első ülése. Az ülésen *Gergely* elvtárs, a *Hazafias Népfront* járási titkára mondott beszámolót a választások alatt végzett munkáról.

A november 16-i országgyűlési képviselői és tanácsválasztásokon a *Magyar Szocialista Munkáspárt*, a *forradalmi munkás-paraszt kormány* és a Hazafias Népfront teljes győzelmet aratott. A *Hazafias Népfront* kiállta a próbát. A *Hazafias Népfront* zászlaja alatt tömörültek a párttagok és pártonkívüliek és közös erővel dolgoztak. A *Hazafias Népfront* jelöltjeire országos viszonylatban a választópolgárok 99,6 százaléka, megyei és járási tekintetben pedig 99,8 százaléka szavazott. *Ezek a számok azt bizonyítják, hogy dolgozó népünk helyesli pártunk politikáját és segíti megvalósítani a forradalmi munkás-paraszt kormány programját.* Ez a választás két évvel az ellenforradalom után zajlott le és az eredmény azt igazolja, hogy az ellenség hazug propagandája nem tudta megingatni dolgozó népünk jövőbe vetett hitét, a kormány politikája iránt érzett bizalmát.

Gergely elvtárs beszámolójában méltatta azokat a sikereket, melyeket a *Hazafias Népfront* elért a választások ideje alatt. A járási elnökség megjelölte azokat a választással kapcsolatos szervezési tennivalókat, melyek a választás eredményessége érdekében fontosak voltak. Elvégezték a tanácstag jelöltek, a választási elnökségek, a választókerületi bizottságok, a szavazatszedő bizottságok gondos kiválasztását, komoly részt vállaltak a jelölőgyűlések, a választási nagygyűlések megszervezéséből és az agitációs munkák elvégzéséből. Biztosították azokat a feltételeket, melyek a

A nemzetiségi községek lakosai aktív szerepet vállaltak a választási előkészületekből, részt vettek a jelölőgyűléseken és hozzászólásaikkal segítették a jelölőgyűlések munkáját. A falvakban népfront-esteket, nemzetiségi napokat rendeztek. Ezeken a népfront-esteken és nemzetiségi napokon a községek lakosai igen szép számmal jelentek meg. A kultúrotthonokban mindenütt telt ház volt. A népfront-estek sikeres megrendezésében nagy része volt *Pruzsinszky* elvtársnak.

Nemzetiségi napokat szerveztek a népfront-bizottságok *Kesztölcön*, *Piliscséven*, továbbá *Csolnokon*. A kesztölci és piliscsévei nemzetiségi napok megszervezéséhez nagy segítséget adott a magyarországi szlovákok szövetsége és a megyei népfront-titkárság. *Csolnokon* a német nemzetiségi nap alkalmával a Tokod-altárói vegyes kórus és a helyi kultúrcsoport adott műsort. *Piliscséven* a Pest megyei maglódi szlovák együttes szerepelt. A műsor előtt magyar és szlovák nyelven politikai beszámolók hangzottak el a választásokkal kapcsolatban. A termek valamennyi nemzetiségi napon zsúfolásig megteltek.

Igen nagy szerepe volt a választási előkészületekben a szemléltető agitációknak is. A dolgozók sok üzemben feldolgozták az üzem fejlődését. Egyes üzemeknél szemléltető táblákon mutatták be a munkások szociális részesedését a nemzeti jövedelemből.

A választások tiszteletére a népfront-bizottságok megrendezték a Népfront Kupáért folyó versenyt. A sportrendezvényeket járásunkban a Hazafias Népfront nevében nyitották meg. Ezek a versenyek igen jólsikerült rendezvények voltak. *Dorogon* például ötszáz fő vett részt a röplabdaverseny megnyitóján.

Járásunkban több helyen volt választói nagygyűlés. Ezek közül három helyen orszá

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Komárom Megyei Dolgozók
Lapja

1966 JUN 2

1021

„Új világ a vásznakon"

Jegyzetek az esztergomi képzőművészek kiállításáról

I.

Az idézet, mely a címben szerepel, az esztergomi képzőművészek kiállításának megnyitásán hangzott el. És valóban a kiállítás anyaga nemcsak új nevekkel ismertet meg, hanem egy más világot is tár elénk az első bemutatkozáshoz képest.

Az esztergomi festők elsőízben 1962-ben rendezték meg közös kiállításukat. Jelentkezésük a nyilvánosság előtt akkor inkább felmérő jellegű volt, amit a zsűri is figyelembe vett. Olyan képek is felkerültek akkor a falakra, amelyek a művészi szándékot nagyon tiszteletre méltóan magukba foglalták, de a megvalósításig még nem jutottak el. A kiállítók száma most csökkent, ugyanakkor viszont újak is jelentkeztek. Örvendetes, hogy a közös kiállításon először résztvevő művészek között az idősebbek, középkorúak mellett a fiatalokat is rangos lista képviseli. És új színfoltja a kiállításnak két keramikusunk első bemutatkozása.

Az esztergomi iskola kialakulásáról, távlatairól sok szó esett a kiállításon. A képek valóban azt mutatják, hogy közös törekvések hasonló megfogalmazásáról van szó. Milyen tényezők segítették elő eddig is az iskola-jellegű kifejezésmód megszületését? A város művészeti emlékeivel és hagyományaival, a táj szelid lankáival, a Duna-kanyar fensége közös, vagy egymáshoz közelálló, rokon élményeket vált ki a festőkből. De az iskola kialakulásához szükség volt erős művész egyéniségekre, bátor kezdeményezőkre: művésztársakra, akikben hasonló szándékok, törekvések lobognak. Már korábban is rámutattunk arra, hogy a tanítónőképző intézet „hármasa" milyen nagy szerepet játszott abban, hogy ez a sajátos esztergomi piktúra kialakulhatott. De kétségkívül szerepet játszott az a hatás is, mely főleg a szentendrei iskola részéről érte az esztergomi művészeket. Szentendre hagyományát nem lehet elszigetelni attól, ami ma a képzőművészet terén Esztergomban történik. Azt viszont az esztergomiak is tudják, hogy a hagyományok tisztelete és követése előrelendítőleg hat, de köthet, merevíthet is.

A festmények jelzik elsősorban az esztergomi iskola kialakulását. Ennek a zártabb egységnek az érzékeltetése feltétlenül megköveteli, hogy az egyes művészek bemutatásával ráirányítsuk a figyelmet az összekötő szálakra is.

Andráskó István képeit egyéni látásmód, gazdag színhatásra való törekvés jellemzi. Művei éppen ezért igen kellemes benyomást gyakorolnak a nézőkre. Alaposabb szemlélődés után azonban bizonyos kettősséget fedezhetünk fel, ami elsősorban a kihangsúlyozott, kontúros szerkesztés a pasztózus festői megoldás közti ellentmondásból adódik.

Kaposi Antal az esztergomi képzőművészek legidősebb tagja. Kiállított művei arról vallanak, hogy a konzervatizmus a megmerevedés nem az emberi korral együtt járó jelenségek. Mindkettő távol áll Kaposi Antaltól. Modern művész, aki meghallja és érti is az idők szavát. Egyik legszebb képe, a Duna-part télen, az eddig megtett út fontos állomását jelzi. Korábbi festési látásmódja szerencsésen találkozik művében az újjal és egy át nemes konstruktivizmusba.

Kaposi Endre a fiatal nemzedék markáns és tehetséges képviselője. Képei nem mutatnak egységes arculatot, ami elsősorban a művész nyugtalan, szüntelenül új utakat kereső egyéniségből fakad. Az esztergomi iskolához felfogásban és színhasználatban legszorosabban a Halász köti. Úgy tűnik, korábbi gátlásossága feloldódott, érzelmi melegség ömlik el a képen, a dolgozó ember tisztelete és megbecsülése tükröződik az arcon. Korábbi stílusát, felfogását szigorúan zárt, leegyszerűsített geometriai formáival leginkább a Magtár őrzi. Feltehetően ő maga is érzi, hogy ez a fajta festészet könyen öncélúvá válhat, ezen túl kell lépnie. A felismerés és az útkeresés jelét véljük a Ladikos-ban felfedezni; komponálásával, derűsebb koloritjával újszerűen hat régebbi képeihez viszonyítva.

Környei László a csoport egyik legérdekesebb tagja. Viszonylag későn, már deresedő fejjel, néhány évvel ezelőtt vette az ecsetet kézbe; fejlődése, felfutása viszont igen gyors volt. Rövid 3-4 év alatt rangos művésszé vált. Legszebb alkotása a Tél. Képén megtalálható mindaz, ami Környei Lászlóban művészi érték: a konstruktív szerkesztési mód, a színek és hangulatok harmóniája.

Szentessy László és *Vincze László* a fiatalokhoz tartoznak, kiállított képeik azonban erősen a múlthoz kötődnek. Szentessy László művészi felfogása a régi zsánerképekre emlékeztet, úgy érezzük, további fejlődése itt megköveteli, hogy ezen minél előbb túljusson. Vincze László két arcképe azt mutatja, hogy túlságosan a felszínen mozog, csak az arcvonások rögzítésére törekszik. Felkészültsége és mesterségbeli tudása alapján feltétlen szigorúbb, racionálisabb látásmódra, egy a mostaninál sokkal korszerűbb szemléletre kellene törekednie.

Hegedüs Raimund

(Folytatjuk)

pártvezetőséghez, mert tapasztalhatják, hogy segítjük a jó elgondolások valóraváltását.

Ennek ellenére akadnak gondjaink. Az alapszervezet tagsága 11 községből jár az üzembe dolgozni, s figyelembe véve a három műszakot, nem könnyű a pártrendezvények, a taggyűlések megtartása. A bányászjáratok több üzem dolgozóit szállítják egy-egy községbe. Ezért ezeket visszatartani nem lehet, a menetrendszerinti járatok viszont csak meghatározott időben közlekednek. Ezért olykor sok időt veszít — az utazási költségről nem is beszélve —, aki valamilyen összejövetelen részt vesz az üzemben.

Ugyan ilyen nehézségek jelentkeznek a politikai oktatás szervezésénél is. Az elmúlt oktatási évben két tanfolyamot szerveztünk. Az egyik, a gazdaságpolitikai tanfolyam — melynek hallgatói nagyrészt dorogi lakosok voltak — elérte célját. Jó volt a megjelenés és az aktivitás, egészséges viták ala-

Egyetértek Nyirbátori elvtárssal

A bányaüzemi pártmunka fellendítése körül kibontakozó vitában a magam részéről száz százalékosan egyetértek Nyirbátori elvtárs javaslataival. Magam is úgy vélem, hogy a pártnapokat és a politikai oktatást a jövőben a területi alapszervezetekben kellene tartani.

Legyünk őszinték: a nyolcórás fárasztó műszak után a bányászok legtöbbjének nincs különösebb kedve egy vagy másfél órás előadásokat hallgatni, vitákon részt venni. Inkább sietnének haza, ebédelni, egy kicsit meg pihenni. Ezért hasznosabb a területi szervezés.

Ezért azt javasolnám, hogy a pártoktatás megszervezése, az emberekkel való elbeszélgetés az üzemi elbeszélgető bizottságok feladata maradjon, a propagandistákat és a hallgatókat az üzemi pártszervezet válogassa ki, de az üzemi alapszervezet vezetősége állandóan tartsa a kapcsolatot a területi pártszervezetekkel, tájékoztassa őket az oktatásra jelentkezőkről, s ugyancsak tájékoztassa a jelentkezőket arról, hogy kikkel vegyék fel lakóterületükön a kapcsolatot. Ugyanezt a módszert lehetne követni a pártnapok rendezésénél is, itt is összehangolt munkát végezne az üzemi és a területi pártszervezet. Úgy gondolom, hogy ez nem menne a bányaüzemi pártmunka kárára: az ott szükséges szervezési feladatokat továbra is el lehetne látni, csupán a pártnapokra és a szemináriumokra járnának el a bány[illegible]

mszervezés

Premier plan címmel a közönség Andrzej Wajda, Jancsó Miklós életművével, Ingmar *Bergman* s a modern olasz és angol filmművészet legkiválóbb alkotásaival találkozhatott. Kialakult a rangos sorozatok *baráti köre*, s az odatartozást *tagsági igazolvány* is tanúsította, jegyváltásnál kedvezményt biztosítva a tagoknak, akik rendszeresen megkapták a sorozatokhoz készült *tájékoztató anyagok*at. Országosan és nálunk is a filmbarátok köre 1972–73-tól a második vetítési hálózat kerete lett.

Esztergomban néhány évig – amíg a filmbeszerzési lehetőségek le nem szűkültek – *két filmbarátköri műsor* futott: az egyik egy-egy filmtörténeti szakasz, irányzat, alkotói életmű, a másik a MOKÉP által megjelentetett második hálózati filmek bemutatására vállalkozott. Az érdeklődést jelzi a nézők számának emelkedése (1971: 4159, 1976: 13 404, de 1978: 11 058).

A *filmművészeti ismeretterjesztés* 1969 előtt a TIT feladata volt, bázisai a filmklubok. Vállalatunk rendelkezett a technikai eszközökkel, szakképzett személyzettel és a filmklubok műsorára kerülő filmek egy részével (amelyeknek igénybevételéért a TIT-nek térítést kellett fizetnie), ezért inkább mi kezdeményeztük filmklubok szervezését és üzemeltetését. A felügyeleti hatóság jóváhagyta e javaslatot, így 1970-ben a vállalat átvett három középiskolai filmklubot, s hozzálátott újak szervezéséhez. En-

Andráskó István, festőművész 2) Folytatás

„Szeles dombok".

Wehner Tibor:
Befogad, ötvöz,
kisugárzik.

Népművelés, 1980. 1.

Andrásko István, festőművész

az esztergomi Vármúzeumban rendezett tárlaton szerepelnek a művész művei.

Neuberger Róbert: Az V. Esztergomi Tárlat, Dolgozók Lapja, 1949. máj. 11.
Komáromi.

Andráskó István, festőművész 1) Folytatás

Esztergom képzőművészete sok irányból összefutó, eredőkből táplálkozik, vállalva a befogadó, az ötvöző és a kisugárzó szerepkört. A napjainkban Esztergomban élő-dolgozó művész alkotásaival gyakran találkozhatunk országos tárlatokon. A művész tájképfestészetét sejtelmes hangulatok, nosztalgikus emlékek éltetik. (emlitve).

Wehner Tibor: Befogad, ötvöz, kisugárzik.
Népmüvelés, 1980. 1.

Andráskó István, festő

ANDRÁSKÓ ISTVÁN festőművész kiállítását pénteken megnyitották Veszprémben, a Dimitrov Művelődési Központban. A tárlaton a Duna-kanyar tájait megörökítő akvarellekből ez alkalommal harmincat mutatnak be.

– : Hír

8.

Népszabadság Bp. 1980 okt. 4.

Andráskó István, festő

A tatai Várban megrendezett hagyományos kiállításon szerepelvek a művész művei; meleg hangvételű kompozíciói.

Jenkei János: Észrevételek az Ózi-Téli tárlatról.
Dalgozók Lapja, Komárom, 1977. dec. 18.

Andráskó István

„Csendes hajnal" akril 60x80 cm

Őszi táslat 1976 Tata, Vár, 1976 dec.-1977 jan.

1979.XII.4.Televizió 2.MÜSOR 21.o5
TV Híradó 2

1021

- A Főiskola óta sok mindent csinált Árendás József grafikusművész. Ma késő délután például még kiállitást rendezett, amely éppen adásunk előtt nyilt meg a Fészek Klubban. Persze e kis teremben jogos a kérdés, ki látott engem. Pedig az utcán mindenki. 5 év alatt tervezett faliplakátjai között nincs két egyforma. Fotó, montázs ésszinte minden grafikai módszer. Mert mint

Árendás József, grafikus-
művész

látják szive van a gitárnak, de szive van a grafikusnak is. Ettől válnak plakátjai kis érzelmi filmismertetőkké. A Fészek Klub kiállitásai nem zártkörüek, délután 2-től 8-ig bárki megtekintheti. És Ha Árendes József kiállitását nézi meg egy biztos, nem fenyegeti a nagy unalom.

Andrási István festő

Vallása a tatai Kuny Domonkos

Múzeumban, a tatai Városban

1976 szeptember 19 - okt. 16.

– Katalógus a Tot-ban –

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA
András Kó István
festőművész
1978 MÁR 2 51

1021

Akvarellek, közérzet, közönség

Andráskó István kiállítása az esztergomi Fürdő Szálló halljában

Még nem ültek el annak a vitának a hullámai, vajon szentségtörés-e egy szálloda halljában képzőművészeti kiállítást rendezni. Erőteljesen tiltakozó és szerényebben védekező álláspontok csaptak össze a témában. Közben a múzsák nem szereztek tudomást a vitáról, mert újabb randevút adtak a közönségnek. A légyottra ezúttal Andráskó István festőművész akvarelljei várták a közönséget. Szerencsére a közönség sem zavartatta magát a vitáktól, nem tekintette a műélvezet lebecsülésének, hogy „csak egy vendéglátóipari egység" helyiségébe megy, — mert a tárlatot szép számmal látogatják. Nemcsak esztergomiak, hanem a meginduló idegenforgalom (ottjártamkor két szovjet és egy NDK-s túristacsoport szemlélte a képeket) is szívesen veszi ezt az újabb látványosságot.

A vitához nem hullámtörő gátnak, hanem szerény közbevetésnek hadd idézzek föl egy művészettörténeti adalékot. Nem „kuriózumot" vagy „anekdótát" írtam, mert valóban megtörtént esetről számolok be: Velencében a Flórián-kávéház tulajdonosának (az 1700-as évek végén) valamilyen baja támadt a lábával. Az orvosok azt mondták, utazzon el Milánóba, ott járógépet készítenek a beteg végtagra. A kávéház jól ment, Flórián úrnak nem volt ideje utazgatni. A világ egyik legnagyobb szobrásza, Canova márványból megfaragta a beteg lábat, oly tökéletesen, hogy azt küldték a beteg ember helyett Milánóba, arra készítettek járógépet. További igazolásra még hadd mondjam el, Canova kandallót is faragott a kávéházba. A továbbiak már közhelyek: Jónevű festőművészek éttermek étlapjait rajzolták meg, kiállításokat rendeztek a húsleves illatú étkezdékben.

Esztergomban tehát nem elkezdődött, hanem folytatódott valami, aminek a művészettörténetben nagyon gazdag, előrevivő múltja van.

Andráskó Istvánt a közönség elsősorban olajképeiről ismeri. Most a Fürdő Szállóban harminckét akvarellje látható. Manapság szemlesütve kell a művészetek templomai mellett elosonnia annak a festőnek, aki akvarellre adja fejét. Valahogy lebecsült műfaj lett. Pedig kár lenne a nagy műfajok árnyékában észre nem venni ezt a többre hivatott akvarell technikát. Minthogy Beethovent sem csak a IX. szimfónia tette géniusszá, hanem szonátái, sőt, táncdalai is az örökkévalóságát hirdetik. Nos, a festészetben nyilván az akvarellekkel nem az „örökkévalóságnak" dolgozik a művész. Amolyan „jegyzetelések" ezek, a látvány, a benyomás gyors megragadása. Így van ez Andráskónál is. A természeti képek mindig elindítói voltak és lesznek is a műalkotásnak. Andráskónál könnyen fölfedezhető ez a párhuzamosság. Mintha akvarelljeiben is „előre gondolkozna" — olajban fogalmazna. A festői közérzet tesztje, iránytűje lehet — véleményem szerint — az akvarell. Andráskónál is megújult alkotókedvről, optimistább, derűsebb szemlélet kialakulásáról vallanak a képek. A festő sokat utazó, vándorló ember: örök szerelme a Balaton, ám vízfestékeit

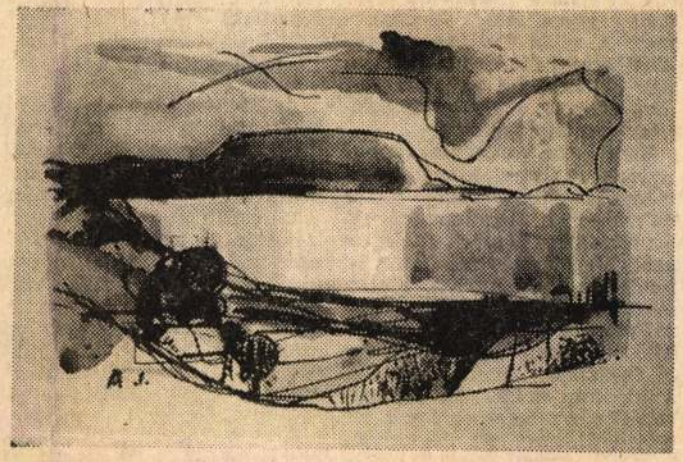

Balaton — Andráskó István grafikája.

elővette Selmecbányán, a bajnai utcákon, a blackpooli tornyok tövében, Londonban — hogy frissen, elevenen rögzítse benyomásait. Andráskó István mindent tud, amit az akvarellben tudni lehet. Látjuk a dekoratívitás iránti igényét, a színek szertelen kezelését. Kísérletet tesz arra, hogy az akvarell adta lehetőségek keretei közt a vaskossággal, nehézkességgel is próbálkozzon. Mert nem igaz, hogy ez a műfaj nem alkalmas tartalmasabb gondolatok továbbadására. Ha más haszna nem is lenne a kiállításnak, (persze ez így nem igaz, mert összetett esztétikai élmény forrása a tárlat), mint hogy a természet szépségére, a pillanat megragadásának örömére hívja fel a közönség figyelmét, a művész célba talált.

—csolnoki—

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Andrásfi István

Műve szerepel a Tatai Kuny Domokos

Múzeum Őszi Tárlatán

Tata, Vár, 1977 december - 1978 január

– katalógus a könyvtárban –

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 DEC 15
Dolgozók Lapja (Komárom)

Andráskó István
1021

Kísérletek, próbálkozások, átlagszint az őszi tárlaton

A Komárom megyei képzőművészek 1974. évi őszi tárlatának katalógusa harminchárom alkotó neve alatt, kilencvenhét alkotást sorol fel. A kilencvenhét kiállított mű közül több mint húsz kép és szobor ismerősen köszönt ránk a Kuny Domokos Múzeum termeiben, ezekkel már találkozhattunk valahol. *Brém Ferenc* Emberkéjét például az 1973-as Őszi tárlaton (!), Gömbön ülő fiúját a megyei képzőművészek elmúlt évi, budapesti kiállításán és a JEL '73-on már megcsodálhattuk. Kiáltó fiú című kisplasztikája pedig 1970-ben, Esztergomban, a jubileumi felszabadulási kiállításon szerepelt — ez minden bizonnyal negatív rekord az új termést felvonultató Őszi tárlatok történetében. *Sz. Győrfy Klára* Alkony; és Tó este című képét a művész 1973-ban önálló kiállításon, Tatabányán és Oroszlányban mutatta be. *Végvári János* Pásztorfiú című alkotását 1973-ban a Balassa Bálint Múzeumban, majd Tatán, a Komárom megyei művelődési központban tekinthettük meg, Siratókja a budapesti műcsarnoki kiállítás egyik rangos alkotása volt (részletes képelemzést erről a TV-galériájában hallhattunk-láthattunk), s grafikáit, a Temetést és a Ketten Rómában-t ugyancsak az esztergomi önálló kiállításról örökölte az Őszi tárlat. *Kóthay Ernő* három képe úgyszólván le sem került a falról: az őszi seregszemle előtti hónapban ugyanezekben a termekben függtek, csak önálló kiállításának keretei között. *Krajcsirovits Henrik* Megkövesedett világ című képének reprodukcióját az Észak-dunántúli Képzőművészek VI., székesfehérvári kiállításának katalógusában is láthatjuk, s ugyanezen a kiállításon szerepelt már *Bondor István* fadombormüve, a Kislány urnával is. És még sorolhatnánk. E művészek és e művek nem várhatnak, és reméljük, nem várnak — így megkésetten —, e kritikától kritikát.

A harminchárom alkotó közül jó néhány, köztük *Gerber Pál, Jakus Sándor, Józan Ildikó, B. Juhász Mária* és *Makuch Mihály* műkedvelőszintű munkái még nem juttatták el művelőiket a művészet szintjére —, ezt bizonyára ők maguk is tudják. A tehetség megcsillanása, egy-egy „megtalált" kompozíció még nem bizonyíték: semmi esetre sem múzeumi keretek között közkinccsé tehető, több ezer ember elé tárható kulturális érték.

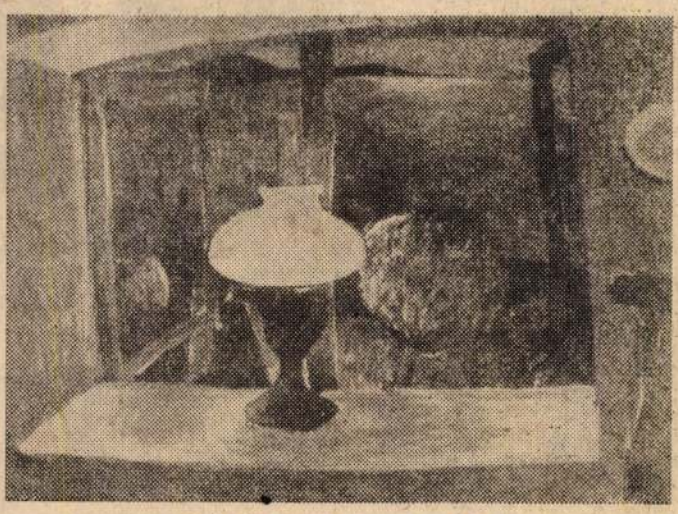

Andráskó István: Becehegyi est

De ha művészként számon tartott alkotóink műveit vizsgáljuk, akkor is szürkül az összkép. *Krajcsirovits Henrik* Óriások című képe, véleményem szerint talán csak egy válságos periódus lezárulásaként született meg. Grafikáiból hiányzik a megújító erő: stílusjegyeiben a divatjamúlt op-art visszhangzik, a gondolati töltést ezért utánérzések tompítják, gyengítik. *Kerti Károly* egyszerűségében szép, két ellentétes, egymást feltételező pólusra bontott tusrajzai variánsai az elmúlt években kimunkált gondolati-érzelmi problémakörnek, de ezek a rajzok — a továbblépés sodró lendületének hiányában —, művészünk munkásságában bizonyára nem jeleznek majd újabb mérföldkövet. *Furlán Ferenc* egyetlen grafikai lapja — a szűnni nem akaró terméketlenség jelzéseként —, *Zámbó Kornél* két olajtempera képe, *Smédja Miklós* két vegyes technikájú alkotása ezúttal nem tűnik a művészi erő forrongásának. *Andráskó István* szűkszavú, mégis gazdag színvilágúvá érlelt, összefogott kompozíciójú három képe kiemelkedik az új termés — hangsúlyozom, az új termés —, anyagából. *Kádas István, Karkus István, Szendőfi Pál* és *Szentessy László* műveire a grafikusi igényesség, a mesterségbeli kimunkáltság, az esztétikus megjelenítés a jellemző, s kollekcióik fölé azért emelkedik a ritkán —, s ezúttal, örömünkre —, ismét jelentkező *Varga József* és a sajátosan egyéni képi világot kifejlesztő *Neuberger István* érzelmileg képes — feszültséggel, töltéssel telítve grafikáikat —, többet adni a szemlélőnek. *Szijj Sándor* Április című szőnyegtervével, *Vincze László* Holt-Szamos című képével ad némi biztatást a festői tehetségről a látogatónak.

A kiállítás láttán levonható első konklúziónk: művészeink e szemlélettel — hogy az Őszi tárlatot csak utánközlő fórumnak tekintik —, a tárlat szükségességét, jogosságát, rangját kérdőjelezik meg. Második konklúziónk: harminchárom kiállító, kilencvenhét kiállított mű — megyei viszonylatban —, ezek túlságosan magas számok. Meghatványozzák a tévedések lehetőségét, devalválják a kiállítás értékét. Harmadik konklúziónk: az 1974. évi Őszi tárlat kétségtelenül szürkébb, erőtlenebb, mint az elmúlt esztendei.

Halvány, egyéni kísérletek, kiérleletlen, félbemaradt próbálkozások, megelégedéssel nyugtázott átlagszint és egy-egy kiugró teljesítmény —, ez az emlékkép maradhat meg a látogatóban kilépve az Őszi tárlat alkotásai közül. A művészi törekvések szerteágazó

Nyergesi János: Nyergesi táj

érrendszerében az utak egymástól elszigetelődtek, különváltak — ez törvényszerű —, az éltető lüktetés lelassult, elhalkult.

Megerősödéséért, a megújulásért születtek ezek a sorok.

Wehner Tibor

Mindnyájan feltalálók vagyunk

Harminc éve békében élünk. Lassan középkorúvá érik az a generáció, amely a Donkanyar forgetegében vesztette el apáit. Felnőtt, családot alapított a második világháborút — akár a középkor történelmét —, csak könyvekből, filmekből ismerő új nemzedék. A játszótereken rohangáló gyerekek szülei sem ébredtek sziréna-víjjogásra, nem szorult össze szívük a katonai behívó ismerős cédulája láttán.

Mit tudnak szüleik, és mit tudnak majd ők békéjük áráról? Tudnak-e eleget róla ahhoz, hogy napról napra újrateremthessék, megőrizzék, gyarapítsák örökségüket?

Mert örökségünk ez a megszenvedett béke. És aki nem tud eleget a haladás nagy konfliktusairól, az a hétköznapi csatatereken sem tud helytállni.

A történelmi tudat, önismeret hiányosságai miatt ezért bizonyulunk gyakran harcképtelennek mindennapjaink csatáiban is. Egyszerűen nem vesszük észre, hogy küzdőtéren vagyunk. Bezárkózunk munkánkba, magánéletünkbe, s ebből a védettnek vélt fedezékből kizárjuk a nagyvilágot. Egyedi, önző kis békénket védelmezzük. Kitérünk a konfliktusok elől, mert nem akarunk gondot okozni. Félünk a döntés felelősségétől, tehát nem vállaljuk, mert az a legkényelmesebb. Saját véleményünket jeligés takarékbetét-könyvként óvjuk a nyilvánosságtól. Hagyjuk, hogy mások vívják meg helyettünk a harcokat, melyekben mi is érdekeltek vagyunk; szemlélők maradunk, holott cselekednünk kellene.

Ki más alakítsa szűkebb és tágabb világunkat, ha nem mi magunk? Hogyan fejlődjön a társadalom, ha a magunk közömbössége visszahúzó erővé válik? A szocialista demokrácia alapelve a társadalom minden tagja számára megadja a nyílt, őszinte eszmecsere jogát, a jog gyakorlása azonban kötelesség így egyben —, vállalnunk kell véleményünket. A viták, a vélemények és az ellenvélemények közepette rajzolódik ki közös elhatározásunk szerint a fejlődés következő lépése, amelyet ismét csak együtt kell megtennünk. Rendszerint újabb viták, vélemények és ellenvélemények kíséretében, föloldódó régi és születő új konfliktusok, feszültségek áramkörében, mert nem lehet másként.

Környezetünk a régi és az új ellentétpárjával telített. Munkánk technikai feltételeinek közege és a társadalom egyaránt. Mint a társadalom tagjai, önmagunk is hordozói vagyunk az előre mutató és a visszahúzó erőknek. Választásainak, véleménynyilvánításainak, az általuk teremtett vagy fölbontott helyzetek, sikereink és kudarcaink mind-mind a bennünk is létező ellentétek megnyilvánulásai.

Az újítók, a feltalálók — a sokat emlegetett nehéz emberek —, konfliktusai mindannyiunkra érvényesek. Ők, a technikai haladás úttörői lépten-nyomon a technicizmus köntösébe öltözött társadalmi maradisággal kénytelenek megütközni. Akkor is erről van szó, ha nyomós műszaki érvek híjján csupán a bürokrácia, az aktatologatás, a felelősségtől való félsz hátráltatja munkájukat. A feltalálóknak a találmányuk sorsáért folytatott küzdelemben óhatatlanul a haladásba vetített hit válik fegyverükké. Tudják, hogy ember és gép megbonthatatlan egységet képez, műszaki haladás sincs emberi-társadalmi háttér nélkül és tudják, hogy minden eredmény harc közben születik.

A magunk életében mindannyian újítók, feltalálók vagyunk. Rajtunk múlik, hogyan találjuk meg helyünket a társadalomban, élni tudunk-e a szocializmus, a béke lehetőségeivel. Rajtunk múlik, hogyan, mit dolgozunk, miképpen rendezzük be életünket, megtanítjuk-e gyerekeinket érteni, nem csak élni.

Minden rajtunk múlik. Létezhet-e tágabb terep a kísérletezésre, újításra, mint az ember egyetlen élete? Őrizzük magunkban a feltalálók hitét, hiszen a haladás harc közben — sokszor önmagunk legyőzése árán —, ölt testet.

Viczián Erzsébet

TALÁL

A SOK VÁLSÁG után végre egy boom-ot (föllendülést, bombaüzletet) is meghirdettek Nyugaton. Igaz, csak az NSZK-beli táncoktatók szövetségének elnöke hirdetett a sok bessz után örvendetes hosszot, dehát ez is valami, hiszen a napnyugati országokban az utóbbi években a tánciskolák is gondokkal küszködtek. Lévén a táncban a kimért távolságtartás és a blazírt egy helyben topogás a divat, vagy a ritmust követő egyéni rángatódzás. Amihez semmi szükség sem volt tánciskolára, vagy tánctanárra. Gyéren látogatták, tehát a tánctanfolyamokat, főleg a társastánc-tanfolyamokat. Hiszen az egyéniség kidomborítása volt a fontos!

Ennek azonban vége. Hádrich úr, a szövetség elnöke népes sajtóértekezleten jelentette be: újból jön a *swing!* A *beat* alkonyával föltámadt *rock* után új boom áll a küszöbön: ismét divat lesz a swing. Sőt, vele együtt újból járni fogjuk a többi, csak az idősebbek emlékeiben élő társastáncot, *a keringőt, foxtrottot, tangót is.* Swing '75 — ez az új szezon jelszava —

Kovács Lajos:

PÁRHUZAMOS BALLADA

Akik a vizen útrakeltek,
csak az anyjukról énekeltek.
Ha hallgattak,
házaikról gondolkodtak.

Rólam ha ősszel madár
csetten,
zörren a vágy is kék
szememben:
tarisznyával
szélbe dőlök a vándorokkal.

Akik a lányokról álmodtak,
minden ablakon behajoltak.
Mikor ittak,
bűnös ágyban forgolódtak.

Itt akiket már megöleltek,
nem rejtegetik a szerelmet.
Hazafelé
nem térdelnek senki elé.

Akik a vizek szélén járnak,
mindennap küldenek egy ágat.
Kezük vérzik.

Imre László

KEM

A reggeli műszak szereti a fura tökfődőket. A szerelőcsarnokban sokféle idegen fordul meg, s csodálkozva nézik a tárgoncás Bimóczi kárminpiros kötött

Andráskó István MDK

résztvett a megyei képzőművészek
esztergomi kiállitásán.

-őv-: Meglepetések nélkül.

Komárom Megyei Dolgozók Lapja. 1962. # dec. 8.

Anisháskó István

Résztvesz a jub-i kiállításon

(is) A jubileumi kiállításnál
Dolgozat Lapja, Tatabánya,
1970. ápr. 12. 7. l.

Andráskó István

„Esztergomi tárlat, 1972" c. kiállításon három képe szerepel. „Esti templom" c. kép (szulítve).

Jenkei János: Esztergomi tárlat, 1972.

Dalgozók Lapja, Tatabánya, 1972. máj. 11.

Andráskó István festőművész

Kiállítása ápr. 1-16.-ig, Esztergomban, a városi tanács nagytermében lesz megtartva.

Kiállítások.

Dalgozók Lapja, Tatabánya, 1972. márc. 26.

Andrásfalvi Istvánné

„Esztergomi tájkat – 1942" c. kiállítása ápr. 29.-én nyílt meg, melegen alkotásai szerepelnek.

-gög-: Esztergomi tájkat – 1942.

Dalnoki Lapja, Tatabánya, 1942. máj. 3.

András Kó István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JUN 3.

MAGYAR NEMZET

– fesztiválon.

1021

Az esztergomiak három képzőművészeti kiállításban is gyönyörködhetnek ezekben a napokban. A Balassa Bálint Múzeumban rendezték meg a helyi képzőművészek tárlatát, ahol a többi közt Andráskó István, Kaposy Antal és Endre, Környey László és Szentessy László képei láthatók. A Technika Házában Vincze László friss hangulatú olaszországi képei szerepelnek, a Tanítóképző épületében pedig Prunkl János egyéni invenciójú, sokszor fantasztikus formákból felépülő festményei láthatók.

6

pedig oly módon, hogy a meglevő üzem termelését is fokozzák és megvalósítsák azt, hogy évente — az első ütem eredményeként — harmincnégyezer tonnával több timföldet gyártsanak. Ennek érdekében a többi között nagy teljesítményű új Dorr-ülepítő és mosótartályt építettek. *Eltérőleg az eddigi hagyományos, épületen*

Andrásikó István

Andrásikó István festőművész kiállítása. Esztergom, Petőfi Művelődési Ház. - Ism.: Komáromi Mezei Dolgozók Lapja, 1966. júl. 10.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

~~258~~ 265.l.

Andráskó István festő

Esztergomban, az esztergomi képzőművészek új tárlatán szerepelnek művei.

Wehner Tibor: Esztergom, képzőművészet.
Dalgozók Lapja /Komárom/, 1975. máj. 21.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-7 ., 340-726
1975 MÁJ 17

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

András kó István
1021

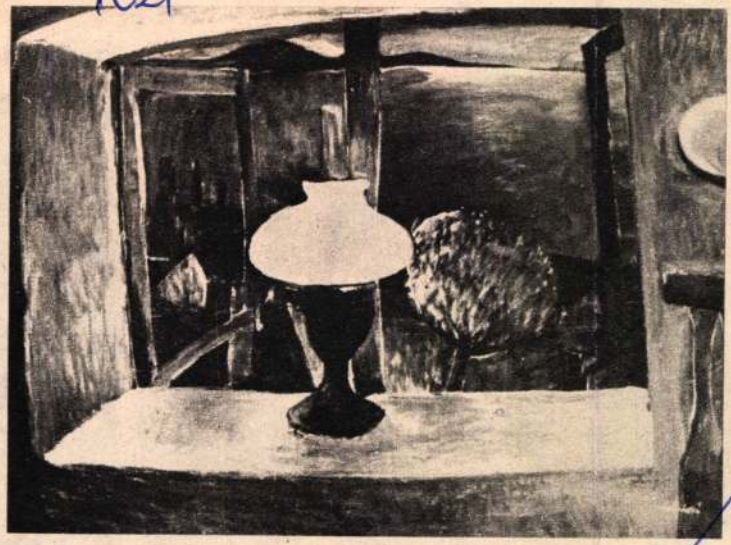

Andráskó István: BECEHEGYI EST (polimer)

gatot.

Festmények. Gobelinek.
plakettek. Rajzok. Metszete

Szalay Ferenc: HÁZAS

Andráskó István
jó kolorista érzékről tanúskodó, holdas hangulatú, műanyag festésű képei egyelőre még megmaradnak, az önkifejezés igényénél. Részt vett az Ózsi Tárlat '72 kiállításon, melyet a Komárom megyei képzőművészek rendeztek a tatai művelődési házban.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/330 6 old.

ANDRÁSKÓ ISTVÁN, festő

ESZTERGOMI KIÁLLITÁSOK, 1945-1960

1958.nov.30.-Andráskó István festőművész gyüjteményes kiállitása a Városi Könyvtárban. 195.old

ZOLNAY LÁSZLÓ: Esztergomi kiállitások, 1945-1960
195-old

Esztergom évlapjai.-Annales Strigonienses.-1960.
Bp.1960

ANDRÁSKÓ ISTVÁN, festő

ESZTERGOMI KIÁLLITÁSOK, 1945-1960

1955. márc. 15.-Esztergomi és esztergom-vidéki festők- és szobrászok csoportkiállitása.-Andráskó mü is szere
repelt azon.-/Magyar-Szovjet Társaság/. 194.old

ZOLNAY LÁSZLÓ: Esztergomi kiallitasok, 1945-1960
193.old

Esztergom évlapjai,-Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

ANDRÁSKÓ ISTVÁN, festő

ESZTERGOMI KIÁLLITÁSOK, 1945-1960

1955. jan.-Andráskó István festőművész kiallitása. Rendezte Mucsi András. /Városi Kulturotthon/. 194. old

ZOLNAY LÁSZLÓ: Esztergomi kiallitások, 1945-1960 193. old

Esztergom évlapjai, -Annales Strigonienses, 1960 Bp. 1960

Andráskó István

A Tatán megrejelt Őszi Tárlaton szerepelt két képe. „Kerítés" c. (repr.)

Jenkei János: Őszi Tárlat '72
Dalgozók Lapja, 1972. nov. 26.

Andráskó István festő

A tatai várban rendezett őszi-téli tárlaton szerepelnek a műnész képei.

Jenkei János: Jegyzetek az őszi-téli tárlatról.
Dolgozók Lapja /Komárom/, 1975. dec. 21.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

Andrásko István
képzőművész

1976 SEP 18

— A képzőművészeti világhét keretében Andrásko István festőművész kiállítása nyílik meg szeptember 19-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a tatai Várban.

... százmilliárdból a

Andrásló István

„Györöki öv" polimer 60x80 cm
„A régi Scarborough" polimer 70x80 cm

Övzi Tašlat 1975 Tata, Vás 1975 dec. - 1976 jamis

A KÉPZŐMŰVÉSZETI VILÁGHÉT
keretében

megrendezett kiállítást megnyitja:

CSIK ISTVÁN
Munkácsy-díjas festőművész

A Kuny Domokos Múzeum meghívja Önt

ANDRÁSKÓ ISTVÁN
festőművész

kiállításának megnyitására 1976. szeptember 19-én,
vasárnap délelőtt 11 órára a tatai Várba

A kiállítás megtekinthető: október 16-ig

ANDRÁSKO ISTVÁN

76.5176 KmNyVet Fk.: Biró Endre

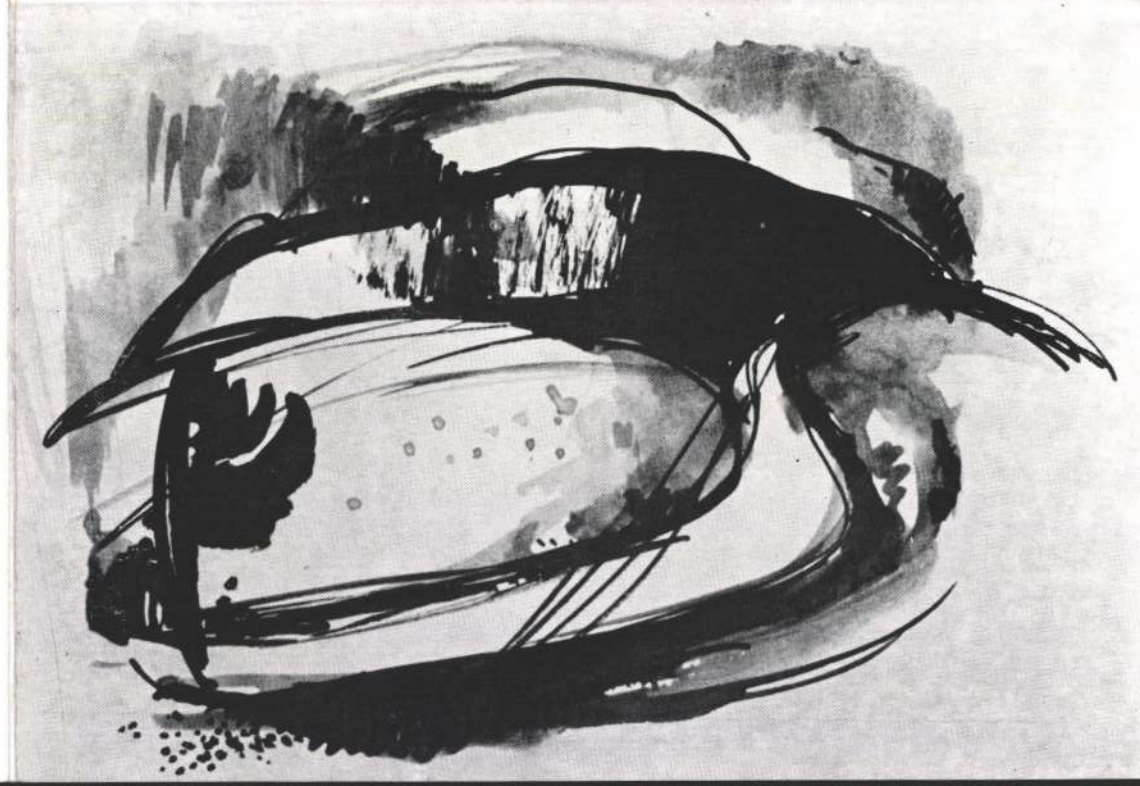

Andrásko István, Jr.

— REPREZENTATÍV KIÁLLÍTÁST nyitottak meg vasárnap a tatai várban. Andrásko István festőművész 31 festményét és 8 grafikáját mutatják be október 16-ig.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1976. szept. 21.

Andrásko István, festő

• ANDRÁSKÓ ISTVÁN festőművész munkáiból nyílik kiállítás ma délután a Szerszámgépipari Művek esztergomi marógépgyárában.

O-: Andrásko István ...

Esti Hírlap, Bp. 1977. márc. 23.

Andráskó István

Herverth József festőművész a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében rendezett kiállítása megtekinthető szeptember 29.-ig
Aknay János festőművész és Holdas György szobrász a szentendrei Vajda Lajos Studió helyiségében szeptember 19.-én,
Czene Gábor festőművész a nagykanizsai Egry József teremben szeptember 23.-án
Dér István festőművész a szegedi Gulácsy Lajos teremben szeptember 23.-án,
Mészáros Mihály grafikusművész szept.23.-án,
Andráskó István festőművész a tatai várban szeptember 19.-én nyitja meg kiállitását.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. szept. 18.
XX. évf. 38. sz. 8. lap.

Andráskó István, festő

az Őszi Tárlaton szerepelnek a
művész művei. „Csendes hajnal"
c. festménye (emlitve)

Gombkötő Gábor: Őszi Tárlat, 1976,
Dolgozók Lapja, 1976. dec. 14.

Andráskó István

Andráskó István kiállítása

Tatán

Ő is, Cságoly Erzsébethez, Tavaszy Noémihoz hasonlóan érintette művészetében a Du-

lattat. A part szuperplánja, a Kis malom összpontosított zártsága és a Kis viadukt formai feszültsége bizonyítja képességeit, melyek az elvonatkoztatás és a realizmus közös állomásainak eredményei. Vácott egyszer már bemutatkozott műveivel, újabb érkezése Pest megye egyik kiállítóterembe éppen tisztázott fejlődése miatt időszerű.

Losonci Miklós

Losonci Miklós: A Dunakanyaris ihletőjük.
Pest Megyei Hírlap, 1976. szept. 29.

Josné munkásőrfelesé[illegible]
rei nyugdíjas, **Csibráki Ferenc**, a
Telefongyár Bugyi községi gyár-
egységének vezetője, **Farkas Sán-
dor**, a monori tsz elnöke, **Furu-
lyás János**, a vácszentlászlói Egye-
sült Zöld Mező Tsz elnöke, **id.
Gabina József**, az Ipari
vény- és Gép[illegible]

Andrásko István, festő

Kiállítások.

Élet és Irodalom, 1976. szept. 18.

MDK.

Andráskó István

Kiállitási kritika

Komárommegyei dolgozók lapja 1965 máj.1.lap -

András Kó István egy tájképpel

szerepelt a tatai Vasvary Általános Iskola egyik termében megnyílt kiállításon.

Gombkötő Gábor: Szubjektív jegyzetek a megyei képzőművészek tatai kiállításáról.

Komáromi Megyei Dolgozók Lapja. 1963 jun. 22.

Andráskó István akvarelljeiről

A festőkészségüket magukkal cipelő, állványukat a tájban felállító, a természet szépségeit fürkésző és sugallatait meghalló festők megfogyatkoztak. A megmaradt kevesek közül való az esztergomi Andráskó István, aki a Dunántúl művészeként elsősorban a Duna-kanyar és a Balaton panorámáit és bensőséges hangulatú tájrészleteit festi kora tavasztól késő őszig, amíg a szabadban dolgozhat. Elmélyült helyszíni munkájának köszönhető képeinek magától értetődő keresetlensége.

Nem vázlatokat fest, hanem *önálló képeket*. Akvarelljei könnyedek, de nem úsznak el, tárgyiasak anélkül, hogy leragadnának a motívum leltározásánál, költőiek, ugyanakkor a józan szemlélődés vonzásait is magukon viselik. A látványt csak annyira módosítja, hogy sem az egész, sem részei karakterén csorba ne essék; — nagyobb mértékű átírást, a szellemi részek kiemelését telente festett olajképeire hagyja, melyek a nyárideji helyszíni művek alapján születnek.

Ért hozzá, hogy se elnagyolt, se aggályosan részletező ne legyen a munkája, ecsetje könnyedén járja be a képet, követve a klasszikus vízfestő módszert: csak egyszer érintse a papírt. Ebből ered színeinek ereje és könnyedsége. Keveset markol, de azt biztosan megrakadja. Mit mond kisméretű képeivel? A természet szépségét és értékét hirdeti, azét a természetét, mely egyre fogy, holott veszendősége egyre mélyebb fájdalmunk, mert jobban kívánkozunk benne felrissülni, mint az előttünk járó korok bármelyikének emberei.

A csendes szemlélődés dokumentumai Andráskó képei, melyek Balatongyörök, Veszprém és Tapolca után most Pápán, a Pedagógus Művelődési Házban láthatók. A festészetnek arról a mezejéről valók, melyiken szívesen nézelődik, aki akár a természeti motívumnak, akár a magabiztos festői technikának, akár a derűs színvilágnak, akár a békés hangulatoknak adja az elsőséget, ha kiállításon jár. Sok emberhez szólnak és sok ember kedveli ezt a fajta festészetet.

Heitler László

SZÍNHÁZI MŰSOROK

Erkel Színház: Giselle (9. b. 2. ea., 7), **Nemzeti Színház:** Jövedelmező állás (7), **Fővárosi Művelődési Ház:** Két úr szolgája (7), **Népszínház—Városház:** Frontátvonulás — Régi dalok (7), **Népszínház—Józsefvárosi Színház:** Veszélyes forduló (7), **Madách Színház:** Mégis, kinek az élete? (M. b., 7), **Vígszínház:** A 88. utca foglya (sajtóbemutató, 7), **Pesti Színház:** Protestánsok (XIII. b. 1. ea., 7), **Operettszínház:** Csárdáskirálynő (T. b. 1. ea., 7), **Zsebszínház:** A nagy nő. Interjú (fél 8), **József Attila Színház:** A koronatanú (Nyilvános főpróba, 7), **Thália Színház:** Égszínkék lovak, vörös fűvön (7), **Mikroszkóp Színpad:** Bimm-Bumm Bömbölő (de. 10), Hogyan? Tovább!! (fél 9), **Vidám Színpad:** Családban marad (7), **Kiss Színpad:** Idefigyeljenek emberek! (fél 8), **Radnóti Miklós Színpad:** Kései sirató (du. 3), **Korona-Pódium:** „Házasság", Orosz—magyar est (7), **Egyetemi Színpad:** Pilinszky János: Előképek (9), **Budapesti Gyermekszínház:** Karácsonyi ének (du. 3), **Bábszínház: Népköztársaság útja:** Szentiványéji álom (du. 3), **Jókai tér:** A bűvös tűzszerszám (de. 10), **Játékszín:** Tribádok éjszakája (7), **„Színházi esték a Vigadóban":** Altona foglyai (éjjel fél 11), **Zeneakadémia:** Liszt Ferenc Kamarazenekar (Corelli—Bach 2., fél 8).

Népszava 1980. dec. 12.

jövő évi előirányzatairól, majd vita következett. *Dr. Fancsik János* képviselő (Salgótarján) felhívta a figyelmet arra az ellentmondásra, amit az *életkörülmények javulása és az életmód kedvezőtlen vonásai* — túlzott alkoholfogyasztás, dohányzás, mozgáshiány — jeleznek.

A lehetőségek kihasználásáról, a tartalékok feltárásának szerepéről beszélt *dr. Kiss István* Komárom megyei képviselő. *Dr. Zsolnay Mária* (Dunaújváros) a gyakorlóorvos szemszögéből vizsgálódva szóvá tette, hogy a *fejlesztéshez a személyi feltételeket* is biztosítani kell, majd a keresőképesség, illetve a rokkantság elbírálásában tapasztalható visszásságokat kifogásolta.

L. M.

—lengyel mi tárgyalások

eredményesen fejlődtek a két ország kereskedelmi kapcsolatai, a közvetlen áruforgalom több mint kétszeresére emelkedett, és kétmilliárd forintot tett ki.

A megbeszélések eredményeként a két miniszterhelyettes aláírta az 1981. évi magyar—lengyel belkereskedelmi együttműködés jegyzőkönyvét.

szere, s az a kötöttség is, hogy legfeljebb 3 helyre lehet pályázni. A munkáltatók se tanúsítottak mindig megfelelő magatartást, gyakran csak *késve és pontatlanul* közölték a pályázati információkat. Mindezek a hiányosságok még nem kérdőjelezik meg az alapjában jónak mondható pályá-

érvényesítése döntően *az álláskínálat szabályozásával* történjék. A módosított pályázati rendszerben továbbra is fennmarad a munkáltatók igénybejelentésének és a pályázati felhívások megjelentetésének kötelezettsége, a felsőoktatási intézmények hallgatóiról készített jellemzések gyakorlata, valamint az egyes intézmé-

Bővíteni kell a gy

A nők gazdasági és társadalmi aktivitásának fokozódásával kiemelkedő szociális feladattá vált a gyermekek napközbeni ellátása. Ezért is hozott határozatot a Minisztertanács 1976-ban a gyermekétkeztetés javítására.

A határozat végrehajtását a társadalom élénk érdeklődéssel kíséri. Az elmúlt években áttekintette a gyermek- és diákétkeztetés helyzetét például az *Állami Ifjúsági Bizottság, a Magyar Nők Országos Tanácsa* és ez év első felében vizsgálta a *Központi Népi Ellenőrzési Bizottság* is. A *Belkereskedelmi Minisztérium* első ízben 1978-ban, azt követően pedig ezen a héten, csütörtökön a *Művelődési Minisztériummal* egyetértésben adott újabb jelentést a Minisztertanácsnak a határozatban előírt feladatok időarányos teljesítéséről.

Az előterjesztésből megállapítható, hogy az érdekeltek sokat tettek az említett határozat végrehajtására, s — a meglevő gondok mellett — *javult a gyermekellátás helyzete*, bővült a szervezett étkeztetésben részt vevők száma. Az 1975—1976-os tanévben 380 ezer, a mostaniban már 596 ezer általános iskolás vett, illetve vesz részt a szervezett étkeztetés valamilyen formájában, így arányuk 35.1 százalékról 49,7 százalékra emelkedett. Ezen belül a napi háromszori étkeztetést nyújtó napközis ellátásban a korábbi 328 ezer helyett ma már 455 ezer általános iskolai tanuló részesül, arányuk 30.2 százalékról 37.9 százalékra növekedett. Ezzel az 1976. évi kormányhatározat mennyiségi előírásait teljesítették.

ifj.Andrássy festö.

Pesti Hirlap.1841.53.sz.447-48.l.

Andrásko István

Andrásko István csaknem 30 éve él és dolgozik Esztergomba.

Wehner Tibor: Visszhangtalanul.
Művészet, 1979. május – 36. lap.

Andráskó István

Andráskó István mesterei a képzőművészeti szabadiskolát an Kurucz D. István és Szent Györgyi József voltak. Andráskó 1954 óta kiállító művész.

—: Komárom megye képzőművészei.
Művészet, 1979. május – 40. lap.

Andrásko István

Andrásko István festőművész
1930-ban Budapesten született.
1946-tól a képzőművészeti ma-
gániskolában tanult.

— : Komárom megye képzőművészei.
Művészet, 1979. május — 40. lap.

Andrásko István

Önálló kiállításai: Esztergom, Mű-
velődési Ház, 1955, 1958, 1965, 1972:
Tata Kuny Domokos Múzeum, 1976,
Tatabánya Munkásmozgalmi Mú-
zeum Galéria 1977.

— : Komárom megye képzőművészet
Művészet, 1979 május – 40. lap.

Andráskó István

Andráskó István munkássá gát leginkább a Balaton-felvidék ihletésére festett, hideg színekkel komponált, átéltelmezett tájábrázolások jellemzik.

—: Komárom megye képzőművészei.
Művészet, 1979. május – 40. lap.

Andrásko István

Önálló kiállításai: Oroszlány Művelődési Központ, 1977. Balaton györök 1978. A művész 1951 óta Esztergomban él.

— : Komárom megye képzőművészei. Művészet, 1979. május – 40. lap.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Andrásko István festőművész

ZALAI HÍRLAP

1980 JUL 27

1021

Andráskó István akvarelljei Ba

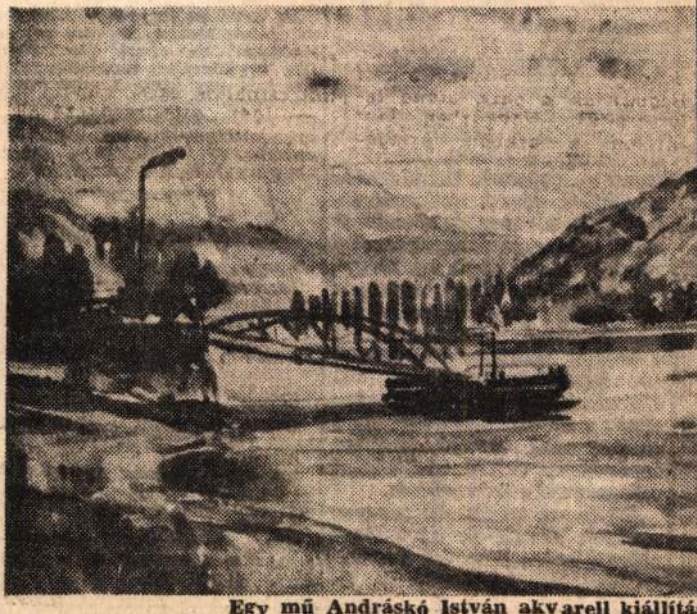

Egy mű Andráskó István akvarell kiállítá

Második alkalommal rendezett kiállítást képeiből a Hazafias Népfront községi bizottsága közreműködésével Balatongyörökön Andráskó István a könyvtár klubhelyiségében. A kiállítást Simándy József Kossuth-díjas Kiváló művész operaénekes nyitotta meg.

Az esztergomi festő évenként visszajár Balatongyörökre, képei tekintélyes részét itt készíti. A különös szépségű táj vonzza ide az év különböző szakaiban, az készteti munkára. A gyorsan változó látvány keltette élményeinek megragadására kézenfekvő anyagot, az akvarellt használja a helyszíni munkához, kiállításán is vízfestményeit tárja a közönség elé. Témáit illetően két csoportra oszthatók a képek: a Balaton és a Dunakanyar jelenik meg rajtuk. „A két táj valahogy rokon: vízre néző arcuk vonásaiban keresem a magaméhoz hasonlókat" — írja törekvéseiről a művész a meghívóban, s ezt a rokonságot igazolja a kiállítás is, amelyben harmonikusan illeszkednek egymáshoz a két vidék ihlette munkák.

Valódi akvarellek Andráskó képei, fedőfesték nélkül; egy, vagy csak néhány rétegben rakja fel a színeket. A távolabbi motívumokat oldottan, a közelebbieket valamelyest töményebb festékkel jeleníti meg, ezáltal a táj párásságát, vagy napfényes derűjét jól érzékelhetővé teszi. Tájai igazi tájképek; ami elé odaül szerszámaival, azt úgy látjuk viszont a képen, ahogy elénk tárul. Semmi elnagyolás és semmi kicsinyes aggályoskodás nem vezérli.

Aki a tájat akarja viszontlátni „a maga valóságában", örömét lelj a festő képeiben. Aki derűs hatású színhasználatot és magabiztos festésmódot kíván az akvarelltől, kedvére nézelődhet itt. S, ha valaki líraiságot, békés hangulatot árasztó festmények között érzi magát legjobban, Andráskó kiállítása a legjobb hely számára.

A balatongyöröki kiállítás a forrásnál beszél, arról, ami ide vonzotta a festőt. És amit merít ebből a forrásból, az a balatoni nyár egyéb csábító élvezetei között is tiszta, friss és üdítő.

Művészek csapata jár a Balatonhoz élményt gyűjteni, alkotni, de kevesen vannak, akik nem csupán kapni akarnak, de adni is szándékoznak. Andráskó István és Simándy József az úttörő szerepére vállalkozott. Lesznek-e követőik?

Heitler László

üzemek,

latongyörökön

sáról.

Vasárnapi sportműsor

LABDARÚGÁS:
Nemzetközi barátságos mérkőzés: **Keszthelyi Haladás—NK Rijeka**, Keszthely, Balaton-parti pálya, 18.
Nyári Totó Kupa: **Z. Dózsa—Veszprémi Volán**, Zalaegerszeg, Dózsa pálya, 17.

KÉZILABDA:
Georgikon Kupa — férfi és női torna. Keszthely, Ligeti pálya, 9.

MODELLEZÉS:
Vitorlás hajómodellek XII. Európa-bajnokság. Nagykanizsa, Csónakázótó, 9-től 19 óráig.

TÖMEGSPORT:
Aranyjelvényesek őtpróbája — megyei úszó felmérő. Zalaegerszeg, városi strand, 10.

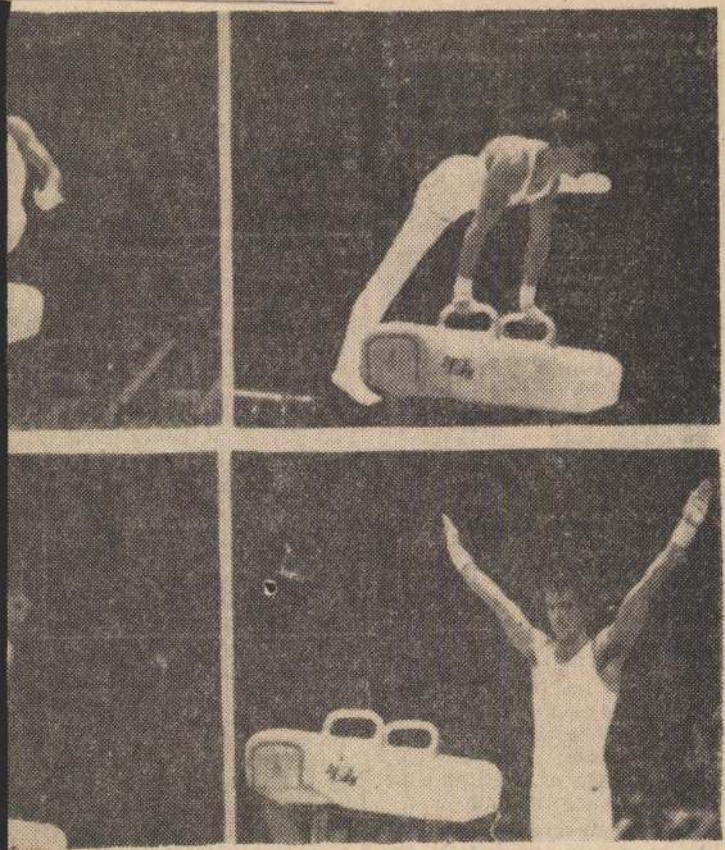

agyar Zoltán az egyetlen, akinek sikerült megvédenie négy évvel ott olimpiai bajnoki címét. Nagyszerű tornászunk a moszkr is megkapta a maximális tíz pontot lólengésben. Képsorozaméneyező, a szerenkénti döntőben bemutatott gyakorlat közben

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

István Andráskó

DAILY NEWS
1980 JUL 11

1021

Am Samstag wird in der Bibliothek in Balatongyörök, Kossuth L. u. 16., eine Ausstellung mit Aquarellen des Malers István Andráskó eröffnet. Die Welt des Balaton und der Donau begegnen sich auf diesen Aquarellen. Ich wohne in Esztergom an der Donau, aber seit mehr als einem Jahrzehnt verbringe ich hier bei den Weinkellern oder auf den Wiesen von Szigliget am Balaton sehr viel Zeit. Beide Landschaften sind irgendwie verwandt: In ihrem aufs Wasser blickenden Gesicht suche ich dem meinen ähnliche Züge", sagt der 1930 in Budapest geborene István Andráskó zu seiner jetzigen Ausstellung, die bis zum 27. Juli geöffnet ist. Andráskó, der in ganz Ungarn häufig ausstellt, nahm auch bereits an Kollektivausstellungen u.a. in Edinburgh (Schottland) und Espo (Finnland) teil.

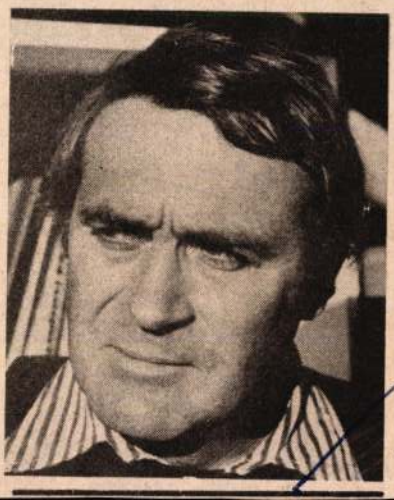

NEWS

Freitag, 11. 7. 1980
14. Jahrgang, Nr. 135 5,60 Ft

onen zum uß des hs Giscards

nett die völlige Identität der Ansichten beider Seiten. Bölling vermied jedoch bei der Wiedergabe, ausdrücklich auf die Aufforderung Giscards Bezug zu nehmen, gemeinsam wieder für eine stärkere Rolle Europas in der Welt zu arbeiten. Auf eine Frage versicherte Bölling jedoch, daß sich die Bundesregierung dadurch nicht vor eine Wahl zwischen Europa und der USA gestellt sehe.

Wie aus Regeierungskreisen verlautet, werden trotz der ständigen und engen Kontakte die Ereignisse der letzten Monate, das heißt die Entwicklung in Afghanistan, Iran und dem Nahen Osten, sowie die sich daraus ergebenden Perspektiven im Mittelpunkt der Konsultationen ste-

Wiener Verhandlungen

Neue Vorschläge der sozialistischen Staaten

Wien, 10. Juli (ADN) — Neue Vorschläge hat der Leiter der sowjetischen Delegation, Botschafter Nikolai Tarassow, am Donnerstag im Namen der sozialistischen Teilnehmerstaaten auf der Plenarsitzung der Wiener Vernandlungen über eine gegenseitige Reduzierung von Streitkräften und Rüstungen in Mitteleuropa unterbreitet. Das Wesen dieser Vorschläge besteht darin, die Hauptanstrengungen beider Seiten auf die Ausarbeitung eines Abkommens zur ersten Reduzierungsetappe zu konzentrieren. Eines der Schlüsselelemente ist dabei die Verminde-

vorgeschlagen, der die Einhaltung der Obergrenzen für die Personalstärke der Streitkräfte beider militärische Bündnisse nach Abschluß aller Reduzierungen regeln soll. Dieser Vorschlag entspricht einerseits der Forderung der Warschauer Vertragsstaaten, daß einzelne Staaten nicht ungehindert die zahlenmäßige Stärke ihrer Streitkräfte erhöhen dürfen. Andererseits verlangt er aber keine individuellen Begrenzungen, zu denen die NATO-Länder bisher nicht bereit waren.

Botschafter Tarassow stellte fest, daß die neuen Vorschlä-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

András Kó István
festőművész

HÉTFŐI HÍREK

1980 JUL 14

1021

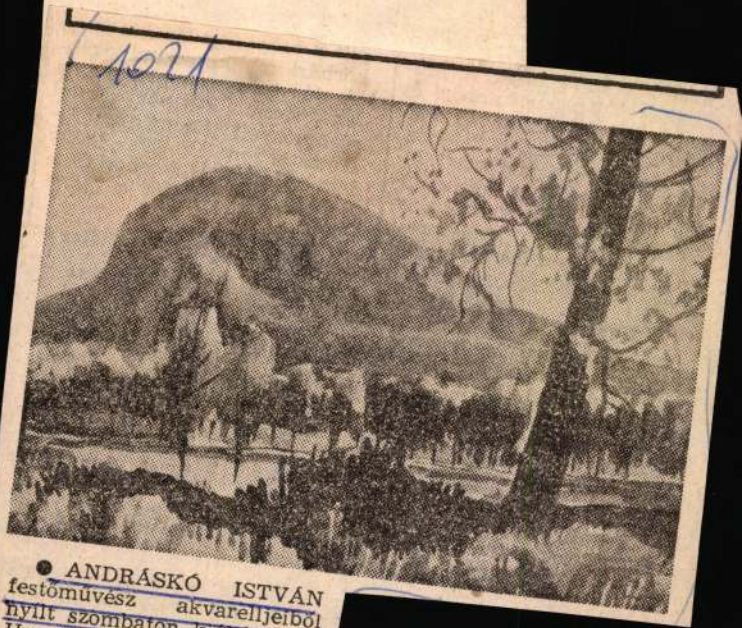

● ANDRÁSKÓ ISTVÁN festőművész akvarelljeiből nyílt szombaton kiállítás a Hazafias Népfront balatongyöröki bizottságának rendezésében, a helyi könyvtárban. Az Esztergomban élő művész képein a Balaton és a Duna világát örökíti meg. A tárlatot Simándy József Kossuth-díjas operaénekes nyitotta meg. Képünkön a kiállítás egyik akvarellje.

tartanak az iskol
velődési Miniszté
a Fővárosi Taná
dési Főosztályán
tattak, hogy a b
talános iskolák
ként, általában
középiskolákat
szerint minden szerdai napon
délelőtt lehet fölkeresni.

tást.

Tőke Péter

Közvetítő az élethez

A szék szélén ül. Viselt-
tes kalapját forgatja, csak
néha-lopva pillant a telefo-
náló fiatal nőre. Huszonöt
perce változatlan a kép. Mo-
dellt is ülhetnének. Mind-
össze a címet illetően érzek
bizonytalanságot. Ha elfogult
vagyok, azt adom; Öregség.
Ha tárgyszerű, ezt: *nyugdí-
jas munkaközvetítő.*

*kerestek napi nyolc órára,
szabad hétvégekkel portást?*

És kis csönd után:

— *Kit kell megkeresni
majd?* — Volcz Erika arcán
a győztesek mosolya. A ne-
mezkalap forgása megáll. —
Köszönöm, viszontlátásra. —
A kagyló helyére kerül. —
Ugye mondtam, hogy nem
szabad feladni a reményt.

A hetven körüli férfi
egy szót válaszol: — *Igen.*

★

Dr. Volcz Erika kemény

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Andrásko István, festőművész

DOLGOZÓK LAPJA
1980 SEP. 19

1021

Akvarellek

Andráskó István kiállítása Dömösön

Andráskó István festőművészt nem kell bemutatni a lap olvasóinak. Képeinek gazdag színvilága, a művész eredeti látásmódja emlékezetes marad kiállításainak látogatói számára. A nyaranta Balatongyörökön dolgozó — kiállító — esztergomi művész akvarelljeivel hét végén, a dömösi galériában találkozhatnak az érdeklődők. A szombaton este 6 órakor nyíló kiállítás előtt Losonczy Miklós műtörténész méltatja a festő művészetét.

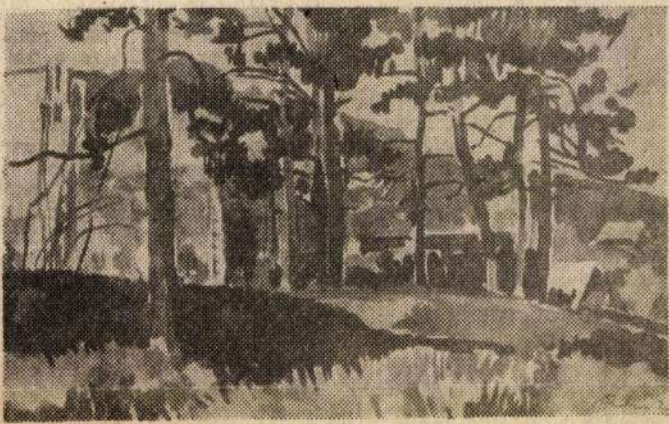

Egy akvarell a dömösi tárlatról: Paphegyi fenyves

Gazd

Vasárnap
Ifjúsági hon
dezvénysoroz
ban, a repül
programját
jükommunisti
elő. Együttm
veres alakulatokkal, sok feladat hárult a Dorogi Szénbányák, illetve Dorog nagyközség KISZ-alapszervezeteire és az Ifjú Gárda parancsnokságokra.

A KISZ megyei bizottságának azon törekvését, hogy ismerjék meg a fiatalok a honvédelmi nevelés módszereit és formáit, továbbá betekintést nyerjenek a fegyveres testületek munkájába — ezt szeretnék megvalósítani a rendezők már a megnyitó napján is.

Kora reggel, az ünnepélyes megemlékezés előtt megtekinthetik a résztvevők a fegyveres erők és testületek életét és harci eszközeit felsorakoztató kiállítást.

Az ünnepséget a dorogi zeneiskola fanfárosai nyitják motorral és kerékpárral érkezők az ügyességi pályán mutathatják be tudásukat.

Megismertetik a nap résztvevőivel az MHSZ és a polgári védelem tevékenységét. A kiállítók között szerepel a határőrség és a tűzoltóság. A házigazda az esztergomi repülőtér, szintén részese lesz a bemutatóknak. Reggel 8-tól délután 4-ig nonstop filmvetítésre hívják az érdeklődőket.

A nap egyik leglátványosabb programjának ígérkezik a repülős bemutató. Egyéni és kötelék műrepülés szerepel a programban. Tapasztalt versenyzők hajtják végre az ejtőernyős ugrásokat. Láthatunk még helikopter- és sárkányrepülő-bemutatót.

Az MHSZ rádióirányítású, valamint körrepülő modellek-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

István Andráskó

DAILY NEWS

1981 JUL 26

1021

Am Samstagabend (19.00 Uhr) wird in der Klubgalerie in Szigliget am Balaton (Kossuth L. u. 43) eine Ausstellung mit Werken des Malers István Andráskó eröffnet. Die Schau ist bis zum 9. August täglich 15.00—19.00 Uhr, sonntags 10.00—12.00 und 15.00—19.00 Uhr geöffnet

INTERFOTO MTI/AP

**gte Philip Habib verliest die Er-
30 Uhr Lokalzeit an ein Waffen-
elischem Territorium in Kraft ist.**

troffen wurden, die t
die Schlußakte von
ausgehen und echte
darstellen, gibt es
drei Hauptfragen
Einigung.

In der Diskussio
Beschluss über die Vertagung folgte, betonte der Schweizer Botschafter Eduard Brunner u. a., daß es in der gegenwärtigen gespannten internationalen Lage nicht überraschen könne, wenn das Madrider Treffen die Behandlung jener komplizierten Fragen nicht abschließen konnte, die es in Angriff genommen hat. Er schlug vor, daß alle Delegationen die Sommerpause zu bi- und multilateralen Konsultationen nutzen sollten.

Botschafter Dr. János Petrán, Leiter der ungarischen Delegation, verwies u. a. darauf, daß nur die gegenseitige Beachtung der Interessen bei der Erarbeitung des Textes für das Ab-

doumi, und der Leiter der libanesischen Delegation, Ghassan Toueini, setzten sich für die dringliche Einberufung einer arabischen Gipfelkonferenz ein, auf der eine gemeinsame Strategie der arabischen Staaten gegenüber der Aggressionspolitik Tel Avivs erörtert werden soll. Kaddoumi prangerte die Nahostpolitik der USA an, die darauf gerichtet sei, die arabischen Staa-

**Der Eingang der iranischen Bot
Polizei Posten bezogen hat, nac
Auseinandersetzungen zwischen
gendlichen gekommen war.**

Iran

Tote bei Zw

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
András kó István festő
művész
DOLGOZÓK LAPJA

1021 1981 AUG 05

Balatoni akvarellek Szigligeten

Andráskó István kiállításáról

A szigligeti könyvtár egyik helyiségében a fal fölső részén erősebb lécet erősítettek a falhoz körbefutón, s nyárra kiállítóteremmé vált a világos helyiség. Most esztergomi festő, *Andráskó István* képeit mutatják be.

Andráskó az idei tavasz jókora részét ezen a tájon töltötte szorgalmas munkával, de korábban is sokat járt a Balatonnak erre a tájára. Termését most a klubkönyvtárban tárja elénk. Gazdag az aratás, a közönség élvezettel szemléli a derűs, világos színvilágú vízfestményeket. A helyszínen készíti őket a festő, innen közvetlen természetábrázoló jellegük és jellegzetes balatoniságuk. A szép természet a fő ihletője, de nem felejti el, hogy a kép már kép, nem a természetet becsüljük benne elsősorban, hanem a szellemi teljesítményt. Nem rekednek meg ezek a képek a leltározó feldolgozásnál, de el sem úsznak egy tévesen értelmezett festőiség vizein. Egység van bennük, józan harmónia, mely megragadja a szemlélőt. Ami a fő erejük: a színi a könnyed, világos kolorit. Technikájuk is figyelemreméltó, mert a festő ért a vízfesték nyelvén, nem akar többet tőle, mint amire alkalmas, de az elérhető hatást igyekszik elérni.

Hogy mire futja még az élményekből, a helyszínen festett képek tanulságából, azt két temperafestmény mutatja. Közülük is kiemelkedik a *Nádas* című; finom kékekben tartva a Balaton opálos, derengő világát idézi elénk megkapóan.

Nyári tárlat Andráskó István szigligeti kiállítása, melyet élvezettel néz végig az üdülővendég és a helybeli lakos, és számos jó kép kellemes emlékével távozik.

Heitler László

melőszövetkezeti üdülő.

A tsz-üdülők beruházásához nem jár állami támogatás. Az üzemek az anyagi erők összeadásával biztosítanak további lehetőséget tagjaiknak a pihenéshez. Jelenleg két termelőszövetkezeti „társüdülő" van szervezés alatt: az egyiket Zamárdiban, a másikat pedig Gyulán építik fel.

budapesti egyik gyermekhallószerv-vizsgálóba. Az ottani megállapítás alapján még idejében be lehet avatkozni, például úgy, hogy hallókészüléket kap a baba — hangzik a részletes magyarázat.

S a beszélgetést folytatva feltárulnak a reménytkeltő lehetőségek. A károsodással született csecsemőknél a hangingert kevéssé feldolgozó agysejtek például rendszeres edzéssel kifejleszthetők. A gyógyító beavatkozás eszköze a hallókészülék. Persze más esetekben más módon gyógyítanak a szakorvosok. A lényeg, az időbeni szűrés, a lehető

se az általános iskolák első osztályaira, a pályaválasztás előtt álló tanulókra. Fontos az is, hogy a zajos munkakörben dolgozók hallásgondozása még szervezettebb, még általánosabb lehessen. Megyénk fejlett iparát figyelembe véve emberek ezreiről van szó.

Berde Mihály

A dolgozók érdekét szolgáló fejlesztések

Az utóbbi években több alkalommal is beszámoltunk arról, milyen kedvező változáson, fejlődésen ment keresztül a sárisápi Új Élet és a kesztölci Jószerencsét Tsz közös építőipari vállalatának, a dömösi ÉSZV-nek a tevékenysége.

működésével kapcsolatos elképzeléseiről érdeklődjünk.

A vállalati tevékenységben lényeges változásról nincs szó. Feladataink adottak, lehetőségeink pedig eléggé behatároltak. Arra azonban törekszünk, hogy a korábbinál egységesebb

átlagban mintegy 50 dolgozót — szerelőket, szakipari munkásokat — átadtunk fővállalkozóknak exportmunkára. Csehszlovákiában, az NDK-ban, az NSZK-ban, illetve Algériában.

Közismert, hogy az ÉSZV építésvezetőségeinek műszaki felszereltsége meglehetősen

„Csak kisebb változtatásokra törekszünk — vállalkozáspolitikánk ugyanaz marad"

mértékben hozzájárulhatna az építésvezetőségek közötti szocialista munkaverseny, csak

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 JUL 20
DOLGOZÓK LAPJA
Andráskó István,
festőművész

1021

A Duna-kanyar és a Balaton

Andráskó István kiállítása Balatongyörökön

A genius loci, a hely munkára, alkotásra késztető szelleme szemmel látható Andráskó István balatongyöröki kiállításán. A címben említett két nevezetes táj mindegyike ismerős az esztergomi festő számára: a Duna-kanyar otthona, Balatongyörök tájéka pedig jó évtizede kedvelt pihenőhelye.

Munka ez a pihenés is, mert Andráskó ahogy Esztergom, Dömös vagy Visegrád tájait, úgy Györök, Becehegy és Szigliget hegyeit, szőlőit, nádasait, vízpartjait és széles panorámáit is festői témának tekinti. „A két táj valahogy rokon: vízre néző arcuk vonásaiban keresem a magaméhoz hasonlókat" — írja igyekezetéről a kiállítás meghívójában. A rokonságot nem nehéz felfedeznünk: a megjelenítés azonos szelleme hangolja össze a képeket.

Esztergom, Tata, Tatabánya művészetbarát közönsége jól ismeri Andráskó balatoni és Duna-kanyari ihletésű korábbi képeit. A közvetlen élményt átköltötte bennük a festő, egyszerűsített alakzataik szép ritmusba rendeződnek és a higgadt formáláshoz megszűrt színek társulnak.

A balatongyöröki tárlatlátogatók másfajta élményekben részesülnek. Úgy jelenik meg az itteni képeken a táj, ahogy az üdülővendég és a turista is láthatja (ha szerencséje van...). A festő nem szándékozza magával vinni közönségét az átírás, átértelmezés nehezebb járható mezeire. Ért hozzá, hogy se elnagyolt, se aggályosan kicsinyes ne legyen a kép. Könnyedén fut ecsetje a papíron, de figyel a fontos részletekre is. Tárgyias, de vigyáz, hogy ne legyen leltározás a munkája. A könnyed festésmód, a magabiztos színhasználat kedvelői is találnak néznivalót képein.

Képeket és nem vázlatokat, tájtanulmányokat állított ki Andráskó István a Hazafias Népfront Balatongyöröki Bizottsága közreműködésével, ahogy két éve is tette. Befejezett munkák, melyek kevés elmondására vállalkoznak ugyan, de azt többségükben világosan és változatosan mondják. Mit? A természet változásait, változatosságát és az általuk kiváltott kellemes érzelmeinket idézik fel ezek a képek, melyek a csendes szemlélődés dokumentumai. A közönség is ezt méltányolja bennük, amikor nem elégszik meg a megtekintés élményével, hanem meg is vásárolja őket.

Andráskó István: Szigligeti állomás

Heitler László

Gordos Géza

brigádjai ke
országos verse

Aratás elejé
a tatai határb

A mocsai út mentén talán 100 méterre a város legszélsőbb házaitól, finom porfelhőbe burkolózva 5 kombájn rója a köröket, vágja, gyűri magába az érett kalászokat. A tatai Egyetértés Termelőszövetkezetben három napja vágják az őszi árpát. A dübörgő, zakatoló E—516-os NDK kombájnokon dolgozók — kora reggeltől késő estig — jövő évi kenyerünkért munkálkodnak. A közös gazdaságban jó előre felkészültek az aratásra. Bár nem volt gondtalan ez a munka, hiszen az alkatrész-hiány nagymértékben gátolta munkájukat. Hiányoznak a szalmarázó ládák, valamint az ékszíjak. Márpedig ez utóbbiból igen sok kell és meg kell mondani őszintén, a minőséggel is baj van. Ennek ellenére a hét kombájnból 5-6 állandóan munkában van, s a kiesőkön gyors munkáskezek serénykednek, igyekeznek mihamarabb visszaállítani a táblába. Ebben az évben 960 hektáron termelnek gabonát, ebből több mint 90 az őszi árpa. Sajnos az időjárás kedvezőtlen alakulása miatt, valamint azért, mert őszi árpából nem találtak olyan fajtát, amelynek szárszilárdsága megfelelő lenne, elég nagy kárt tett benne a vihar és a nagy szél. Most folynak az Állami Biztosító szakembereivel a kárfelmérések, s eddig úgy néz ki, hogy mintegy 6 mázsás hektáronkénti kiesést vállal magára az ÁB. Ennek ellenére kedvezőnek ígérkezik a hektáronkénti terméshozam.

Munkában a szalmaössz

Sajnos, a vihar sok kárt tett a gabonában. Ezt nézegetik a kombájnosok is

A búza aratására jövő hét első napjaiban kerül sor. 870 hektárról kell betakarítaniuk a termést. Itt már mutatkozik annak a munkának az eredménye, amelyet a fajta összehasonlítási kísérlet során értek el. Az Országos Minőségi Fajtakísérleti Intézettel közösen két-három hektáros táblákon 18 féle őszi búzafajtát vetettek, s számukra a nagyüzemi táblákon a legideálisabb fajtát használták fel, így a továbbiakban az időjárás

Andráskó István, festőművész

A tatai várban rendeztek meg a „Tavaszi tárlat '82" c. kiállítást. – Andráskó István műve „Szomszédok" c. kompozíciója szerepel a kiállításon. (említve). Meglepően egységes, a korábbi művektől némileg elütő a művész 3 festménye. Összetartozásukat a különleges, odvas fatörzsekből levezetett „figurák"-on kívül azonos, finom átmenetekkel gazdagított, sárga-szürke színvilág biztosítja, – újdván új, másfajta kibontakozás irányát ígérő művek.

Salamon Nándor: Vita képzőművészeti életünkről.
Dolgozók Lapja, 1982. máj. 29.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

1982 JUL 21

Andráskó István, festőművész

/1021

Kiállítások

Andráskó István keszthelyi bemutatkozása

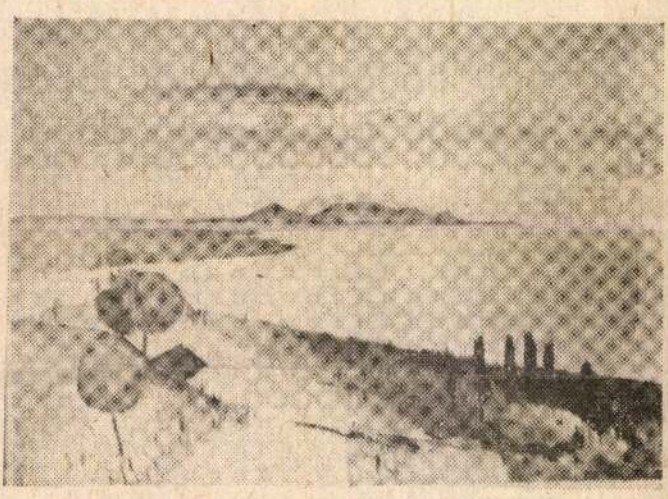

Andráskó István egyik kiállított képe

Esztergomi festő képeit mutatja be július 23-ig a Goldmark Károly Művelődési Központ Keszthelyen.

„A Balaton változó fényei, a tanúhegyek szelíd fensége, a horizontig nyúló nyárfasorok távolságigérete régóta belső béke utáni vágyam menedékhelyei" — írja magáról a kiállítás meghívójában Andráskó István, aki évek óta visszavisszatér Balatongyörökre. Szigligetre és festi az innét feltáruló valóban csodálatos táj kisebb-nagyobb látképeit. Leggyakoribb témája az a gyönyörű panoráma, amely Györökről, Becéről tárul a néző szeme elé a távolban a Szentgyörgy-heggyel, a Guláccsal, a Badacsonnyal, a szigligeti kúpokkal.

A nagy távlatok rajzbeli és színbeli megragadása egyik erénye Andráskó képeinek. Sem akvarelljein, sem akrillal festett nagyobb képein nem oldja fel a táj formáit, érzékeny színfokozatokkal jelöli a távolságot, egy-egy finom szín-hatású szerkezetbe jelöli bele apróbb motívumait — házakat, szőlőket, fasorokat, utakat —, mintegy változatokkal, gazdag ritmusokkal egészítve ki a fő dallamot.

A napfényjárta táj a kedvence, így képein is a világos színhatások uralkodnak. A vízfesték könnyed, többnyire lendületes felfestésű használata is elősegíti ezt a derűs hatást és az akril fénytelen anyaga is jól szolgálja a festő szándékait.

Mintha csak a tájat látnám — mondja sok néző Andráskó képeit látva. Ugyanezek az emberek festő ecsetjére kívánkozónak vélik az előttük levő tájat, midőn a természetben járnak, holott a táj és a kép — kettő. A képtől készítője szellemi teljesítményét kérem számon, azt, hogy mit tudott kezdeni a megcsodált természettel, hogyan tudta az átélt hatásokat, élményeket sajátjává formálni. És végül: hogyan közvetíti ezt hozzám, a kép nézőjéhez.

abdarúgó mérleg 1981-82

A H. Katona S
nem fenyegették kiesé

Tegnapi lapszámunkban ál-alános képet adtunk a terü-eti bajnokságról, s néhány ellemző adatot közöltünk, ki-melve a bennünket közve-ebbről érintő Bakony-csoport rdekesebb eseményeit, szá-nait. A következőkben a négy alai csapat értékelését adjuk.

Előljáróban szeretnénk arra szakkörökben sokszor fel-nerült kérdésre választ adni, ogy a Zala megyei bajnok-ágban szereplő csapatok tu-lásszintje hogyan viszonylik nás megyék hasonló együtte-eihez. A vélemények többsé-e azt állítja, hogy megyénk-ben alacsonyabb szinten áll a abdarúgás, mint például zomszédainknál, mások vi-zont úgy vélik, hogy a me-yei bajnokságok nagyjából azonos tudású csapatokat vo-nultatnak fel. Nos, az egy év-vel ezelőtt létrehívott terüle-i bajnokság ennek felmérésé-re jó alapot adott, hiszen a mezőny főleg a megyei baj-nokságok élén végzett együt-eseiből tevődött össze. A vég-eredmény ismeretében azok-nak kell igazat adnunk, akik megyénk bajnokságának szín-vonalát a többi mögé helve-zik. Mert igaz ugyan, hogy a erületi bajnokságból kiesett nyolc csapat közül mind a négy megye (Győr-Sopron, Vas, Veszprém, Zala) két-két csapattal van képviselve, de ezek között a zalaiak a 16. és 18. helyet foglalják el. Ugyan-ez a helyzet a bentmaradot-takkal, mert a Hévíz SE ép-pen csak a vonal fölé került, a H. Katona SE pedig a 7. lett, tehát az első hat helyet *nem tudta egyik megyénkbeli csapat sem megszerezni*.

A legjobb zalai együttes a erületi bajnokságban a tavasszal újra kezdődhetett a csapatépítés. Ekkor került az egerszegi honvédekhez *Szekeres, Kánya, Horváth, Páli, Takács, Zalai* és *Magosi*. Ezek gyors beépítése sikerrel járt, amit bizonyít, hogy az ősz végi 9. helyről előbbre tudtak lépni. Az évvégi bizonyítvány ez:

7. H. Katona SE 34 12 13 9 44-33 37

E sorból azonnal szembetűnik egy szám: a 33 kapott gól, ami a csapat kitűnő védekező munkáját dicséri. Náluk kevesebbet csak a 2. helyen végzett MOTIM TE kapott. A rúgott gólok tekintetében viszont korántsem ilyen jó a helyzet, sok hátrább végzett csapat lényegesen többet ért el.

Dicséretként kell megemlíteni, hogy a H. Katona SE a bajnokság során *sohasem volt kieső helyen*, nem kellett rettegnie attól, hogy célkitűzését, vagyis a bentmaradást nem tudja megvalósítani. Volt ugyan néhány kisiklása (vereség a Z. Dózsától, hazai döntetlen a Szombathelyi Spartacussal és a Zirci Bányásszal), de ezeket ellensúlyozta nem remélt idegenbeli pontszerzésekkel.

A már említett ok (leszerelések bajnokság közben) következtében sok játékost szerepeltettek, összesen 26 labdarúgó játszott a bajnoki mérkőzéseken. (*Igricz, Brodorics, Keskeny, Nagy, Cziráky, Szekeres, Békefi, Kelemen, Kánya, Papp F., Kabhegyi, Horváth, Lőrincz, Páli, Séfer, Lipokatity, Takács, Zalai, Liviczky, Urbancsov, Kellner, Lukács, Janzsó, Hernicz, Györki, Papp J.* A góllövőlista: *Séfer* 12, *Békefi* 10, *Papp F.* 4, *Kabhegyi* 3, *Lőrincz* 3, *Lukács* 3, *Páli* 3, *Janzsó* 2, *Keskeny, Cziráky, Kelemen* és *Györki* 1—1 gólt szerzett.

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Andrásko István festő m.
NAPLÓ (VESZPRÉM)
1983 SEP 30
1021

Szezonvégi kiállítás Tapolcán

A Batsányi Művelődési Központ tóparti kiállítóházában álló Andráskó-bemutatót az első igazán őszi napon, vasárnap láttam. Az esztergomi művész képeivel való találkozásomkor a délelőtt borúja és a festmények között valamiféle titkos kapcsolat kísértett. Andráskó István vízfestményei és olajképei nem természetköltemények vagy illusztrációk. A Balaton-vidék témáit és hangulatait úgy tűzik ecsetvégre, ahogy azt minden valamirevaló magyar képzőművésztől elvárjuk.

Az akvarell vázlatszerűsége lazább fogalmazása éppúgy ezt a benyomásunkat táplálja, mint az olajfestményen a harsányabb színellentétektől óvakodó világa. Andráskónál ezek a jellegzetességek ugyanakkor nem következetességgel, alkotói elhatározásból állnak elő, hanem valamiféle önkéntelen nehézkedéssel. A művész tehát nem tudatosan dönt efelől, az alkotások összképe automatikusan alakul ilyenné. Van ebben valami megnyugtató: ezek a képek nem kényszerítenek elemzésre, értelmezésre, olyan világot tárnak elénk, amelyet – így vagy úgy – ismerősként üdvözlünk. Hogy miért mond le Andráskó e szép témavilág szigorúbb alakításáról, az közben eszünkbe sem jut.

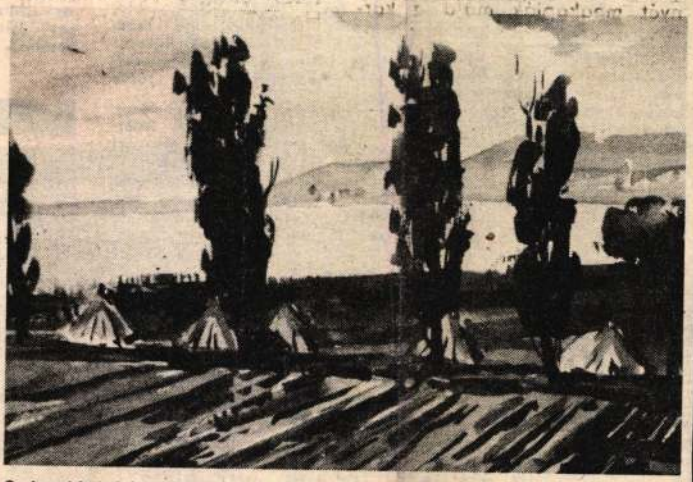

Száradó nád

Országúton

Fotó: Cservenka György

Az egymás mellett sorjázó, egymás hatására licitáló vízfestmények sorra veszik a hőn szeretett vidék színhelyeit. Az Országút kékjei álomszerűek, a Vízpart nádárnyékai varázslatosan élnek, a Csobánc és a Szentgyörgy-hegyi pedig remekül eltalált tájpillanatok. Ebben a „dupla vagy semmi" műfajban Andráskó jószerével csalhatatlan. Amellett, hogy a kellő időben hagyja abba a kép alakítását, arra is van ereje, hogy komponáljon, lekerekítsen. A Tájkép és a Fasor a legszebb példák erre. Az olajképek súlyosabbak és nagyobbak, bár nem egyszer csak anyagukkal sugallják másneműségüket. A Kilátás a Szigligetre erőteljes fogalmazású kép, csak jelzi a teret, mégis megáll a lábán. A többi festmény inkább felnagyított, „olajba öntött" akvarell. Ez különösen az Őszi délután címűn érződik, amely a színek egyhangúsága és a felidézett tárgyak esetlegessége folytán nélkülözi az andráskói líra melegét.

Andráskó István egészében sikeres tapolcai kiállítása újabb hozzájárulás a Batsányi Művelődési Központ képzőművészeti műhellyé válásához, melynek arculatát egyre inkább a vidékhez kötődő művészet nyilvánossága határozza meg.

Szelényi Pál

[redacted]

bérelszámolót. Jelentkezés és felvilágosítás a gyáregység munkaügyi osztályán. Telefon: 13-160, 13-760.

Az „Ernst Thälmann" Megyei Úttörőház Veszprém, Kopácsi u. 1. felvételre keres vasas szakmával rendelkező fűtőket, takarítónőket. Jelentkezés: a gazdasági csoportnál.

A VOLÁN 15. sz. Vállalat felvételre keres segédmunkásokat, vízvezetékszerelőket, központifűtés-szerelőket, érintésvédelmi és szabványossági vizsgával rendelkező villanyszerelőket. Jelentkezni lehet: VOLÁN 15. sz. Vállalat Veszprém, Pápai út 30. Műszaki Fejlesztési és Beruházási Osztály.

Egyetem Személyzeti O
ra kell benyújtani.

A Balaton Bútorgyár
telre keres konyhai d
és takarítónőt.

A balatonkenesei „
tés" Mg. Tsz. a litéri
anyag segédüzemébe r
gozókat, továbbá forg
lakatos és gépszerelő
munkásokat vesz fel.
teljesítmény szerint. J
zés: Litér Hypo Uzem,
Gy. u.

Az Alsófokú Oktatás
mények Gazdasági I
Ellátó Szervezete felvételre keres csőszerelő szakmunkásokat. Jelentkezni az intézmény székhelyén Veszprém, Vöröshadsereg tér 22. alatt lehet.

Balatontól 8 km-re, Pécselyen 700 öl szőlőföld eladó. Érdeklődni: Móró István, Pécsely, Hosszú u. 17. délután 16-tól.

Kossuth u. 63.

Balatonfüzfőn
bás, összkomfor
zetméter alapte
ház melléképüle
zsal, 360 négys
eladó. Megoszt
ni helyszínen: B

LA

Veszprém be
n.-öles kert e
megkezdett
sürgősen átad
„Sürgős 777" je
rém megyei L
lathoz, Veszpré
tér 15.

Veszprémben,
eladó három és
vetkezeti lakás.
deklődni hétköz
a 13-554-es tele

Fiatal házasp
egy évre kiad
lakást, vagy l
Veszprémben.
gős 778" jeligé
megyei Lapkiad
Veszprém, Szab

Elkészültek az „Ötletmeccs"-en díjazott „légcsatornás párnahatás" elv alapján működő univerzális műanyag csónakok

PINGVIN horgász-, vadász-, túracsónak 2–3 személyes.
FLAMINGÓ sport-, mentő-, járőrcsónak 4–5 személyes.

Készülnek:
evezős, vitorlás, motoros vagy kombinált változatban.

Érdeklődni:
NOVOTRADE RT. (1136 Budapest, XIII. Fürst Sándor u. 24.)
Telefon: 110-687 – és 310-546. Telex: 22-5959
vagy NOVOTRADE RT. Kirendeltsége
Darabos Zsolt kir. vez. (8360 Keszthely, Deák F. u. 47.)
Telefon: 11-452. Telex: 035-278.

A magyar és a külfö

MAGYAR TELEVÍZIÓ

8.00: Idősebbek is elkezdhetik. Tévétorna (ism. – színes) 8.05: Iskolatévé. Fizika (ált. isk. 6. oszt.) A testek kölcsönhatása 8.35: Deltácska. Környezetismeret 8.55: Stop! Közlekedj okosan! (színes). 3. rész: Átkelés az úttesten, egyirányú utcában 9.00: Osztályfőnöki óra (ált. isk. 3–4. oszt.) Családi munkamegosztás 9.25: Történelem (ált. isk. 5. oszt.) Az ember a térben és időben (színes) 9.55: Kisfilmek kedvelőinek. Aphrodité másik szigete. Angol rövidfilm (színes) 10.40: Las Vegas (színes) Amerikai zenés film (ism.) 11.15: A repülő hollandi. Holland rövidfilm (ism. – színes) 11.50: Képújság 14.55: Iskolatévé. Stop. Közlekedj okosan! 4. rész: A járda és az úttest nem játszótér (színes) 15.00: Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön 15.35: Párhuzamok. Magyar mesterművek 16.00: Korok művészete. A görög művészetek fénykora 16.35: Hírek 16.40: Természetbarát (színes) A Telesport turisztikai magazinja 17.00: Csali. Horgásztízperc (színes) 17.15: Öt perc meteorológia 17.20: Keresztkérdés. Fejtörőjáték (színes) 17.50: Képújság 17.55: Reklám 18.00: Reflektormagazin (színes) 19.00: Reklám 19.10: Idősebbek is elkezdhetik. Tévétorna (színes) 19.15: Esti mese (színes) 19.30: Tv-híradó (szí-
nes) 20.00: Az
fantasztikus an
koprodukciós fil
Novák Vilmos:
Nemzeti Galéria
nes) 22.30: Tv
sorozat. Jang Ku
Japán film.

II. MŰSOR

20.00: Útjaink „
hetik igazán . . .
(színes) 21.20:
hölgyei. Francia
részegség 1917–
Könnyű, zenei p
újság

MOSZKVAI T

6.00: Hírek 6.20:
brigád születésn
Tv-film A. P. C
8.15: Iskolások t
val, a nyikolajev

András István

Wehner Tibor: Képzőművészeti krónika
Komárom megye 1985 márc, ápr

Új forrás, 1985. 4. szám

Andrásko István festőművész

ANDRÁSKÓ ISTVÁN festőművész kiállítása nyílt meg csütörtökön a szegedi Gulácsy Lajos-teremben. Az Esztergomban élő művész április 19-ig megtekinthető tárlatán 30, többségében Balaton-felvidéki tájakat ábrázoló festményét mutatja be.

Népszabadság, 1986. 10. 11

ANDRÁSKÓ ISTVÁN (festő)

Sokkal hitelesebbnek érezzük Andráskó István és Papp Albert festői programját. Mindkettem - más uton haladva - vállalják a természet a mai valóság ábrázolásának kényszerét. A táj jelenti számukra az éltető kutfőt, nem sémákban gondolkodnak. Az ő kifejező-eszközeik is hagyomány-gyökerüek. de a szineket , formákat küzdelem árán irták át a maguk képére. Andráskó lirai tájképe (Éjszaka) időtlenebb, légiesebb,Papp Albert tömbökből rakott kép-jelentése komorabb valóságra tereli figyelmünket (Völgy télen). Harmadikként Novák Lajos társul melléjük,aki ugyancsak a föld igézettje, de a látványból kiszürí az ösztönösség minden nyomát,s néhány visszafogott,élesen elkülönülő szinre támaszkodva emeli trónra a geometriát (Kapuban). Sz. Györffy Klára Őszi dombok cimü festménye zárhatja le a festők mérlegelését.
SALSMON Nándor: Észak-dunántuli tárlat Szombathelyen.
Uj Forrás, 1986/2. 76.p.

ANDRÁSKÓ István (festő)

szegedi Gulácsy Teremben volt kiállitása

WEHNER Tibor: Képzőművészeti krónika : Komárom megye 1986. március, április. = Uj Forrás, 1986. 4.sz. 73.p.

Andráskó István, festőművész

Megnyílt a Komárom megyei képzőművészek kétévenkénti tárlata. – Szerepel(nek) Andráskó István tájképei. Visszafogottabbak a színek, mint korábban, így a hangulatok és érzelmek is sejtelmesebbé váltak. (említve).

Vaderna József: Tavaszi tárlat 1984.
Dolgozók Lapja, 1984. máj. 17.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
András kó István festőművész
VAS NÉPE
1984 MÁJ 3 0.
1021

A Balaton igézetében

Andráskó István kiállítása

A Balaton százarcú szépségének néhány vonása van jelen a szombathelyi Derkovits Teremben. Andráskó István, a képek alkotója, Esztergomban él, de jó évtizede a tó egy szegletének igézetében tölti a nyarakat. Visszavonhatatlan, a festményekből kiolvasható tény, hogy élményforrása kiapadhatatlan s gyökeresen átformálta szemléletét, festészetét. Mára a Balaton egyedi hangon szóló ábrázolóinak sorába emelkedett.

Ő is, mint sokan, a tóvidék egyetlen tájszeletét választotta tárgyául. Sátorfáját mindig Balatongyörök és Szigliget között üti fel. Tekintetének határait a Becehegy magasából húzható egyenesek, meg a kéklő égbolt végtelenje szabja meg. E különös szépségű természet és tájkivágás adja képei számára a tárgyat, témát, motívumokat, inspiráló élményt és a mondanivalót. Nézőpontjától függ, hogy széles panorámákat vagy a parti „kisvilág" apró szépségeit festi-e vásznaira.

Alaptónusa mindenkor a csend, a nyugalom, a feszültségeket rejtő mozdulatlanság. Képei egyszerű szerkezetbe rendeződő elemekből épülnek. Hosszan elnyúló egyenesek közé szorítva, meleg fényben csillog a víz, kéklően ragyog az ég tükre. Áttetsző párában „úszik" a Badacsony komor sziklahajója. Amott a szigligeti hegysor szelíd hullámai fodrozódnak a vízen. Egy másik képen a nyugvó Nap fénye botlik meg a györöki hegy táblás tömegén. Szelíd dombok tekintenek alá a „nagy vízre". Barázdák, ösvények mentén magányos fák, bokrok vigyázzák a harmóniát. Viharfelhők tornyozódását, a stég, a kikötött vitorlás magányát festi vagy a Szent Mihály hegy különös sziklaszigetét.

A ma már alig lelhető érintetlenség, békesség iránti vágy árad egységesre fogott színeiből is. Az okkerek számolatlan változata finom szürkék ellentéteként szólal meg. Hangsúlyozó szerep jut a villanásnyi fehéreknek, halk kékeknek, de a csend világát, a fények tisztaságát, a hangulat fenségét, költőiségét semmi nem zavarja. Zavartalan az élmény is, amely a tömör fogalmazású, festői érzékenységre valló, hiteles képekből sugárzik a nézőre.

Andráskó István pályája nélkülözi a látványos fordulatokat. Logikus fejlődés eredményeként érkezett szombathelyi kiállításához. Kibontakozása egyenletes, eredményeit világos, áttekinthető megjelenési szándék hozta emberközelbe. Következetesen vállalja sorsát. Éltető kútfője a természet, a táj, a maga leszűrt és átírt valóságában. Rezdülékeny hangulatok, finom, érzékeny színharmóniák festője ő, aki képes lelki azonosulást kelteni bennünk. Elszürkülő érzelmi világunkban talán ez egyik érdeme festészetének, amely jelentős múltra épül s lehetőségei koránt sem merültek ki.

Salamon Nándor

SPORT

Főiskolás sportolók jutalmazása

Hagyomány a szombathe-
i Berzsenyi Dániel Tanár-
pző Főiskolán, hogy a ta-
lmányi év végén háziün-
pség keretében főigazga-
dicséretben és jutalom-
n részesülnek azok a hall-
tók, akik kiváló tanulmá-
i eredményük mellett a
rsenysportban is kiemel-
dő teljesítményt nyújta-
k.

Évek óta szép eredménye-
t ér el a főiskola Univer-
as Sportegyesülete. Az idei
kersorozat azonban felül-
ült minden várakozást.

— Nincs az a költségve-
s, amelybe e szép ered-
ényeket be lehetett volna
rvezni — köszöntötte elé-
dett mosollyal a hallgató-
t *Szalay László* főigazga-
Megemlítette, hogy az
dozatvállalás meghozta a
zös örömet. 4 főiskola ta-
rai, oktatói is meghajtják
jüket tanítványaik, azaz
endő kollégáik teljesítmé-
e előtt. Vállalkozni, össze-
érni az erőket, tisztessége-
n sportolni — immár az
yéni érdekeltségen túlmu-
t. A kimagasló eredmények
főiskola jó hírnevét öreg-
tik.

Az intézmény labdarúgó-
apata bravúrt hajtott vég-
: az idén harmadszor sze-
zte meg az országos baj-
oki címet. A tájfutók leg-
bbjainak versenyén össze-
n hat számban osztottak
anyérmeket; főjskolásaink
öt hazahoztak.

Az EFOB kézilabda dön-
jének színhelye ezúttal a szombathelyi főiskola volt. A női és férfi csapat is bekerült a négyes döntőbe. Már ez is elismerésre méltó eredmény. A férfiak lelkes, fegyelmezett játékkal még egy dobogós helyezést is elcsíptek. Nem utolsósorban mint vendéglátók is kitettek magukért a berzsenyisek.

A női kosárlabda csapat is döntős volt; megelőzött több NB I-es szakosztályt működtető csapatot. Az atléták egy arany- és egy bronzérmet a napokban hoztak haza Nyíregyházáról.

A tájfutó *Barki Andrea* most negyedéves, tarsolyában három aranyérem van. A Jó tanuló, jó sportoló címet többször elnyerte. Arról faggattam, hogyan kell ezt csinálni.

— Szeretek tanulni is, sportolni is. Naponta 10—15 kilométert futok, szombat—vasárnap versenyzek. S még is, mindenre jut időm. Szívesen olvasok, főleg a történelem érdekel. Szerencsém, hogy a szüleim na-

gyon sokat segítenek. Jó érzés, hogy ők is örülnek sikereimnek.

A Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola eredményei pedig nemcsak az ottani hallgatóknak, oktatóknak okoznak örömet, hanem a szombathelyieknek s megyénk más településén élőknek is.

— **szenkovits** —

Kaczmarski Zoltán felvétele

Az I. osztályú bajnokságban
onka fordulót játszottak, mert
Szentgotthárd ausztriai ven-
gszereplése miatt az Építők—
entgotthárd rangadót csütör-
kre halasztották. A Körmend
92. percben lőtt góllal nyert
nöckön. Az Egyházasrádóc

A megyei labdarúgó-bajnokságban történt

Csepreg a harmadik kieső!

Andrásikó István

ANDRÁSKÓ ISTVÁN FESTŐMŰVÉSZ kiállítása nyílt meg csütörtökön a szegedi Gulácsy Lajos-teremben. Az Esztergomban élő művész április 19-ig megtekinthető tárlatán mintegy 30, többségében Balaton-felvidéki tájakat ábrázoló festményét mutatja be.

Magyar Hírlap 1986. IV. 11.

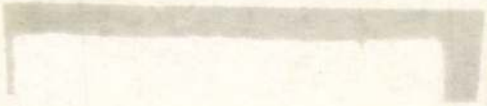

Andrásko István

ANDRÁSKÓ ISTVÁN festőművész munkáiból nyílt kiállítás vasárnap Keszthelyen, a Goldmark Károly Művelődési Központban. A művész mintegy 30 legújabb alkotását tárta közönség elé. Valamennyinek a hazai táj, elsősorban a Balaton és a Balaton-vidék szépsége volt az ihletője. A tárlat június 25-ig látogatható.

Népszabadság, 1987. VI. 8

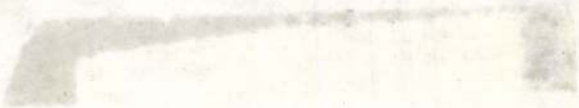

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

ANDRÁSKÓ ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1984. MÁJUS 17-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

SALAMON NÁNDOR

MŰVÉSZETI ÍRÓ

MEGTEKINTHETŐ:
1984. MÁJUS 17—26.

KÉPCSARNOK

DERKOVITS GYULA TEREM
SZOMBATHELY, BAJCSY-ZS. U. 27.

84-64 GENERALART Dorogi Nyomda — Fk.: KÖTELES ISTVÁN

ANDRÁSKÓ ISTVÁN:
„Hajnal" olaj 60x80 cm

F. k.: Köteles István 86-225 GENERALART Nyomda – Dorog

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

ANDRÁSKÓ ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1986. ÁPRILIS 10-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA

dr. DÖMÖTÖR JÁNOS
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A TÁRLAT MEGTEKINTHETŐ
1986. ÁPRILIS 10–19.
GULÁCSY LAJOS TEREM
SZEGED, KÁRÁSZ UTCA 17.

ANDRÁSKÓ ISTVÁN 1930-ban született Budapesten. Különböző szabadiskolákban tanult 1944–1953-ig. 1952 óta Esztergomban él.

1954 óta vesz részt csoportos kiállításokon Esztergomban, Tatán, Vácott, Győrött, Kaposvárott stb., valamint külföldön Espooban (Finnország), Edinburgban (Skócia), Zugban (Svájc).

Fontosabb önálló kiállításai: Esztergom, Tata, Dömös, Keszthely, Tapolca, Zalaegerszeg, Veszprém, Szombathely.

Az utóbbi évtizedben munkásságát főleg a Balaton-felvidék ihlette tájábrázolások jellemzik.

Andrásko István

festőművén

lendületes balatoni kompozíciói az V. Dunántúli Tárlaton. (Kaposvár)

Dolgozó Lapja
1984 11. 4.

Andráskó István

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festőművés

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1982 OKT 30

1021

Andráskó István alkotásai

györgy
zete

alkalmából koszorúzási
Bölöni György sírjánál a
-parcellájában.

zai irodalmi élet már
öni bácsinak" ismerhet-
eg közelebbről. Diplo-
ai szolgálatot teljesít
ában követ), majd meg-
tója, első igazgatója az
lmi Alapnak 1950-től.
irodalmi életben több
ciót is betölt; az ellen-
dalom után meginduló
és Irodalom című poli-
irodalmi hetilap fő-
esztője, a Magyar PEN
elnöke, s az irodalmi
konszolidációját elindító
lmi Tanácsnak is elnö-
z Írószövetség újjáala-
áig.
löni György tevékeny-
el végigkísérte a szá-
első felének haladó moz-

Csütörtöktől

Szovjet filmek fesztiválja

A művészdelegáció tagja Csuhraj is

November 4-én, csütörtökön nyitják meg a szovjet filmek fesztiválját Szolnokon, a Vörös Csillag Filmszínházban.

Az ünnepélyes megnyitó alkalmával szovjet filmművész delegáció érkezik a megyébe; Alexander Karaganov, a Szovjet Filmművész Szövetség első titkára, Vlagyimir Baszkakov, a Szovjetunió Filmtudományi Intézetének igazgatója, Grigorij Csuhraj Lenin-díjas rendező és felesége, Janasz Grikjusz filmrendező, Vlagyimir Ma-

Központi alapból

Támogatás művelődési célokra

A közművelődési alap támogatásai jól szolgálták a kulturális munka színvonalának emelkedését, gazdagították a művelődő közösségek életét, javították ellátottságuk mértékét, hozzájárultak az egyes korosztályok és rétegek művelődési szokásainak formálásához, lehetővé tették hasznos módszerek, tevékenységi formák kialakítását, elterjesztését — állapítja meg az a napokban készült beszámoló, amelyben az 1979-es és az 1980-as úgynevezett céltámogatási keretek felhasználásának tapasztalatait összegzi a Művelődési Minisztérium és az Országos Közművelődési Tanács.

Az ebben az időszakban kifizetett 53,5 millió forintból valamennyi megyei és a fővárosi tanács, több mi-

szolgáltatások, ha egy — a járási-városi könyvtárakra alapozott — ellátórendszer épül ki. A közművelődési alap hatékony felhasználásával az aprófalvas megyékben — Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár, Vas, Zala — jelentősen javult az ilyen szolgáltatások színvonala. Erre a célra 1979-ben és 1980-ban például Borsod-Abaúj-Zemplén megyében egymillió 430 ezer, Szabolcs-Szatmár megyében pedig egymillió 535 ezer forintot fordítottak. A lakosság azonnal élvezhette az új módszer előnyeit: mivel a központi könyvtárak átvették és — bővítetten — újra elosztották a kiskönyvtárak anyagát, a választék gazdagabb, színesebb lett. Az új ellátási forma sikerét tükrö-

padi körülmények között is bemutathassák.

A jelesebb együttesek mellett más csoportok; a pávakörök úgynevezett „szomszédoló" fellépései is általánossá váltak. Vas megyében az összetett műsorok — gyermekek napja, hétvégi rendezvények, falunap — honosodtak meg. A műsorellátás — a felnőttek kulturális rendezvényein kívül — iskolákra, táborokra és üdülőkre is kiterjed.

A művelődési házakban létrehozott játszóházak — amelyek a nyitottságra, az öntevékenységre és a játékosságra épülnek — fontos szerepet kaptak a megnövekedett szabadidő tartalmas eltöltésében. Kialakításukhoz 24 intézmény kapott tá-

ANDRÁSKÓ István festő

Vasárnapi Hírek
1993. jún. 6.

Zsonglőrfogások mesterfokon

Nem vagyok képzőművészeti szakíró, így felmentettem magam egy-egy képzőművésznek időben, térben való elhelyezése, származásbeli, festészeti családfájának szabályos meghatározása alól. Közelebb jut így általában a szépíró egy-egy művész munkáinak reális megítéléséhez. Persze az „ítélet" nem feladatom, azt rábízom a szakemberekre, mert jobb, ha ők tévednek és nem én. Mindezt azért mondom, mert 11-én, pénteken nyílik meg az esztergomi Balassa Múzeumban *Andráskó István* festőművész barátom legújabb kiállítása. Nem tudom, hányadik kiállítása ez itthon és külföldön, de azt tudom, hogy Andráskó egy hosszú művészi pálya újabb állomásához érkezett. Elmélyültebb, szikárabb önarckép lett már minden képe, noha leginkább csak tájképet fest; ihletői a Dunakanyar, a Balaton, a víz, az égbolt, a kettő harmóniája, a fák, a ködök, a napfény szellemes játéka, a fény és árnyék mesteri zsonglőrfogásai. Hát még mi mindent tud a nap sugarairól vagy akár a hold sejtelmes, szinte kísérteties ragyogásáról! Majd elfelejtettem megemlíteni azt az igazán művészi megoldást, amellyel Andráskó István szívet gyönyörködtető akvarelljeit rálehel li ecsetje végére.

Egyszer egy kitűnő esztergomi barátom hiányolta az emberábrázolást Andráskó képeiről. Igen ám, csakhogy az ember nekem nem hiányzik a képekről, mert Andráskóban van egy egészen sajátos képesség: ő a természet minden eleméből lényegében embert teremt. Ember a fa, ember az ég, ember a hold és a nap, a szélfútta nádasok, a százféle színű víztükör, a tócsák — egyszóval minden. Az egész természet nála az embert sugározza. De nem azt az embert, akit nem fest bele a tájba, hanem aki kívülről nézi azt az elfogulatlan, humánus világot, amely a természetből árad. Mintha Andráskó azt mondaná nekünk, hogy mindennek ellenére a természet az emberrel együtt hatalmas, nagy és gyönyörű.

Goda Gábor

ANDRÁSKÓ István festő

Komárom-Esztergom megyei

HÍRLAP 1996. június 28-29-Jo Víz, Zene, Virág Fesztivál

raszán

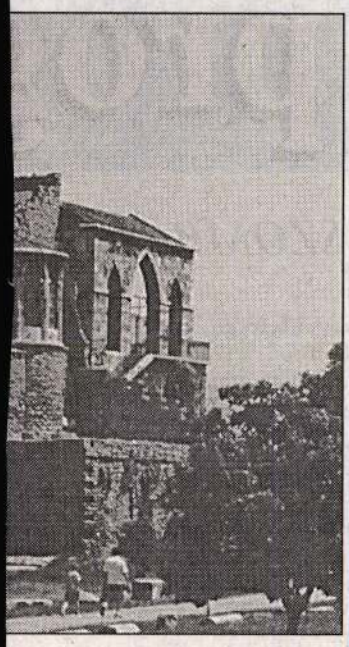

járt arra gondoltam, hogy a mostani fesztiválon kellene ezt megtennünk.

A vőlegény eleinte egy kicsit ódzkodott a nagy nyilvánosságtól – Aztán mégis úgy döntöttem, hogy nagyon szép és örök élmény lesz, ha a fesztiválon lesz az esküvőnk! – mondta.

– A programban az áll: „Esküvő humorba ágyazva". Megtudhatunk valamit a terveikről?

Kinga kezdi a választ:

– A családunk és a barátaink is egy kicsit bohókásak. A fesztivál is a vidámság és a humor jegyében zajlik, így nem esett nehezünkre egy-két humoros dolog kitalálása. Annyit talán elmondhatunk, hogy…

Itt közbeszólt a vőlegény:

– Nem, legyen inkább minden meglepetés! Ez még „államtitok!

Kedves Olvasó! Ezek után nincs más hátra, el kell mennünk a várudvarra, hogy megtudjuk, milyen a „humorba ágyazott esküvő"!

Hartman

Andráskó István kiállítása Tatán

A vizek és a virágok szerelmese

Andráskó István Budapesten született. Művészeti tanulmányait különböző szabad iskolákban végezte. Több mint harminc egyéni kiállítása közül fontosabbak Budapesten, Esztergomban, Tatán, Szegeden, Veszprémben, Keszthelyen és Szombathelyen voltak. Már több külföldi városban is megcsodálhatták képeit, szerepelt Skóciában, Finnországban, Svájcban, Németországban és Hollandiában is. A tatai Víz, Zene, Virág Fesztiválról sem hiányozhat a vizek és a virágok festője. Nagyfalusi Tibor irodalomtörténész június 28-án nyitja meg a művész kiállítását a művelődési házban.

„Mára a Balaton egyedi hangon szóló ábrázolóinak sorába emelkedett" – vallja *Salamon Ernő* művészeti szakíró *Andráskó István*ról.

Pogány Ö. Gábor, a Nemzeti Galéria nyugalmazott főigazgatója „a tájfestészet lírikusának" nevezi. Képein a táj, az élénk színek, a csendéletek bársonyos finomsága közvetíti felénk a művész örök érvényű üzenetét. A békét, a harmóniát, a természetes természetet. Talán ezért nem szerepel túl gyakran képein az ember. Mi, akik hajlamosak vagyunk tönkretenni mindazt, amit az évezredek megteremtettek: a napsütést, a tiszta levegőt, a virágokat…

Nem is hiányzunk a művész alkotásairól.

A színek sziporkázó özönébe talán nem is illenénk bele.

Andráskó István Esztergomban él és alkot. Képein a táj ábrázolásmódja, értelmezése csodálatos harmóniában áll a színekkel. A legtöbb művén valamilyen formában jelen van a víz vagy folyó, vagy patak formájában. A leggyakoribb, örökké visszatérő téma azonban a Balaton, a „magyar tenger" .

„Ma mindenki menekül valahová, keresi a nyugalmat" – nyilatkozta egyszer a művész – „Nekem az észak-balatoni táj jelenti az igazi harmóniát. Sokan furcsállják, hogy egy esztergomi festő miért a Balatonról „szól". – Már hosszú évek óta bizonyítom képeimmel, hogy miért szeretem ezt a tájat. A Balaton szellemét festem meg képeimen, azt, amit ez a csodálatos vidék nekem jelent. A tájképek motívumait itt szívom magamba – vallja a művész.

Próbálkozott valamikor az absztrakt ábrázolással, új kifejezési formák keresésével is, de a rövid „kaland" után mégis visszatért a lírai expresszionizmushoz.

– Az embernek mindent ki kell próbálnia ahhoz, hogy megtudja, mi jelenti számára az igazit, az értékeset, a valóban megfoghatatlant. Ma már tudom. Ezért tértem vissza a lírához – mondja hitéről, ars poeticájáról.

Jól választott, mert ez az ő igazi világa. A miénk is. Ezt igazolja, hogy egyre ismertebbek és egyre kedveltebbek képei. Valami árad belőlük, valami, amire mindannyian vágyunk: nyugalom, csönd, végtelen.

A fény, a titokzatos, a megmagyarázhatatlan.

Az időnként ködös, sötét felhők mögül mindig kibukkan a csillámló, reményt adó sugár. Lehet viharos, téli a Balaton, ködben, szélben, jégben, napfelkeltekor, alkonyatkor.

A fénysugár azonban mindenhol ott van…

Muzsikus család

A fesztivál prog

JÚNIUS 28. PÉNTEK

12.00	Népművészeti- és kézművesvásár – várudvar
12.30	Ki nyer ma? Játék és muzsika 10 percben. A M.R. vetélkedője a Várkanyar Kávéházban.
16.00	A fesztivál ünnepi megnyitója a várudvaron. Megnyitóbeszédet mond Kerti Katalin polgármester, majd Steve Taylor Szabó (Stockholm) pánsípművész ad koncertet.
16.30	A Perpetuum Mobile című virágkiállítás megnyitása a vár időszaki kiállítótermeiben. A Lovagteremben Mátyás király meséit idézik a virágok. A nézőket Jankovics Marcell író és képzőművész indítja útnak a gyönyörűségekben. Az Interflora Világkupa Amsterdam 1997. magyarországi döntőjének remekeit nézhetik meg a törökkori átjáróban. A jegyek ára: 100.– és 50.– Ft
17.00	Tájak és virágok címmel nyílik Andráskó István festőművész kiállítása a művelődési központban. Megnyitja: Nagyfalusi Tibor irodalmár
17.30	Néptáncműsor a művelődési központ előtt
19.00	GáspÁRGUSztáv karikatúra-kiállításán mulathatnak kedves vendégeink, amelyet dr. Veress Pál orvos, újságíró ajánl a figyelmükbe a művelődési központban.
20.00	A Gárdonyi Rockszínház társulata várja a Szabadtéri Színpadon a hallgatóságot musical világslágerekkel
20.30	A Benkó Dixieland Band hagyományos nyári koncertje a várudvarban. Közreműködik: Berki Tamás A jegyek ára: 400.– Ft
23.00	Éjszakai Kabaré a művelődési központban: Maksa Zoltán Humor – Rock című műsora A jegyek ára: 300.– Ft

JÚNIUS 29. SZOMBAT

8.00	Térzene a Kossuth téren, a Miklós Malomnál, a Harangláb és a művelődési központ előtt
9.00	Vásár, nyitott műhelyek a várudvarban
10.00–13.00	A Pinocchio Bábcsoport, Bőrönd Ödön és Koffer Gabi zenés gyermekműsora
11.00	Barcsa Pál és Vida Furrer (Svájc) festményeinek kiállítása a Környezetvédelmi Rt. malom épületében. A kiállítást megnyitja: Szentessy Lászlóné.
14.00	Torta és virágparádé a művelődési központban. Megnyitja: Juhász József, a Komárom-Esztergom Megyei Kézműves Kamara elnöke és Kovács Gábor, a Kristály Hotel igazgatója
14.00	Regattaverseny az Öreg-tavon
14.00–20.00	Megyei rockfesztivál: feltörekvő zenekarok műsora a Szabadtéri Színpadon
15.00	Esküvő a vár bástyáján, kamaramuzsikával
16.20	Lady Moletti divatbemutató, az eggyel nagyobb méretű ruhák üzletláncának műsora
17.00	Esküvő avVár teraszán – humorba ágyazva
17.30	A Mesekereső verseny eredményhirdetése
18.30	A Smirgli Paródia Együttes műsora, Szociális életképtelenségek '96 címmel
19.30	Xantus Hungarórum címmel hangverseny a várudvari színpadon, a Honvéd Együttes műsora: Ősmagyar dallamvilág, a nyugati gregorián és magyar népdal, Cantus Gregoriánus ex-Hungária, Lant és kard, Történelmi dalok, Újstílusú népdalok
21.00	Vízikarnevál az Öreg-tavon
22.00	Tűzijáték
22.30	Utcabál a művelődési központ előtti téren, játszik a Memory Band, a szünetekben tombolahúzás

A Víz, Zene, Virág Fesztivál

FŐSZPONZOR:

TATA – MIRELTA CSOPORT

SZPONZOROK:

BÁBOLNA Rt. SZÁMÍTÁSTECHNIKAI KÖZPONT
VÉRTES VOLÁN Rt.
INFO-BÖRZE BUSINESS CENTER
MATÁV Rt.
OTP KOMÁROM-ESZTERGOM
MEGYEI IGAZGATÓSÁGA

Agrárkamara
Barta Kávéház és Butik
Bebesi István, Tata
Bláthy Ottó Ipari Szakmunkásképző Iskola
Emmer Autószerviz, Tata
Komárom-Esztergom Megyei Múzeumok Igazgatósága
ÉLFORK Kft., Tata
Építőipari Kft., Tata
Fix Kft.
Gabler Hungária Kft.

Tárlatnyitás Mindszenten

Tisza mentén nincsenek határok

Szeptember 7-re újabb kiállításra invitált a Mindszenti Városi Könyvtár szerény, de ízléses meghívója. A belső helyiség falait köröskörül a zentai illetőségű *Andrusko Károly* (1915) metszetei borították. Kubikos jelenetei, tanyaképei, az 1970-évi árvizet idéző lapjai akár Mindszenten vagy Szentesen készültek volna, annyira közel állottak a nézőhöz.

Fuchsné Benák Katalin könyvtárigazgató köszöntötte a megjelenteket és az előadót, Rózsa Gábor szentesi mérnök-muzeológust, aki a rá jellemző széles műveltséggel sokoldalúan világította meg a tiszai régióhoz tartozó mester életét, alkotóvilágát. Utána a fiatal mindszenti zeneiskola furulyáscsoportja adott elő régi muzsikát, általános iskolás fiatalok mondtak verseket (nagy tetszést aratott Antal Mária 7. o. tanulói kulturált és átélt interpretációja). A rövid kulturális műsort a mindszenti asszonykórus hangulatos népdalcsokra zárta, melyet citeraszó kísért.

Ezután Belga József csongrádi galéria-igazgató, aki az anyagot rendelkezésre bocsátotta, fűzött néhány hasznos reflexiót a képekhez.

Andrusko Károly, a Jugoszláv Köztársaság megbecsült művésze, a régi magyarországon született. Nagyapja kubikos bandagazda volt. A nehéz munkát így közvetlen közelről ismerhette, tapasztalhatta meg (Kubikosélet című 64 darabos linó-sorozatát a Csongrádi Tari László Múzeumnak ajándékozta.). Fiatalkorában számtalan módon próbált kenyeret keresni, mire eljutott a nyomdászatig, amiből 1942-ben Szegeden szakvizsgát tett. De ekkor már eljegyezte magát a művészettel. Rövid ideig tartó kőfaragói, festői időszak után a kisgrafikában –

linóleum- és fametszésben talált igazán magára. Ontotta a munkákat. Az alföldi tájképekhez, jelenetekhez európai utazásai nyomán míves városképek csatlakoztak. Különleges színfoltot képeznek életművében a minikönyvek, amelyekben a nyomdász és a metsző találkozott: a 250 apró remekmű ugyanis metszeteket tartalmaz, köztük a világcsúcsot jelentő kicsinységű, 5 x 5 millimétereseket. Érdekes a története az árvízi sorozatának: a károsultak segélyezésére felajánlotta a Jugoszláv Vöröskeresztnek. Az lesokszorosította, és nyolc millió akkori dinárt árult, illetve juttatott belőle a rászorulóknak. (Összehasonlításul megtudtuk, hogy az állam 5 millióval támogatta a károsultakat.)

Ez év júniusában, a mester 80-ik születésnapján a Zentai Thurzó Lajos Múzeum életműkiállítást rendezett, amelyen többszáz alkotás került a nézők elé.

A mindszenti Andruskó-kiállítás szeptember 25-ig tekinthető meg keddtől péntekig 8 és 17 óra közt, szombaton 8-12 óráig.

F. B.

ANDRUSKO Károly
Reggel Délután 1995. szept. 11.

dennapi esemény a hódmezővásárhelyi 62-es Bercsényi Miklós Lövészdandár, illetve a lugosi 80-as gépesített zászlóalj egy-egy szakaszának közös hadgyakorlata.

A jelkép értékű együttműködés a *lós alezredes,* Magyarország 3-as katonai körzetének kiképzési parancsnokságáról és mások voltak jelen.

Az említett "rajtaütés"-bemutató csupán "bemelegítés" volt a kellemes szeptemberi délelőttön, az igazi had-

alegység, egy román és egy magyar szakasz között közvetlen kapcsolat jött létre. Ez azért lehetséges, mert a politikai viszonylatokkal ellentétben katonai kapcsolataink Magyarországgal példamutatóak. Mi nem vagyunk a

– Hogy van, min dolgozik, mit publikált mostanában Kristó Nagy István?

– Pár héttel ezelőtt komisz vesebántalmaim voltak, most azonban elég jól vagyok, eltekintve attól, hogy a koromat a 3 emeletnyi lépcsőmászásban egyre jobban érzem... Hogy miket publikálok? Soha annyi cikkem nem jelent meg, mint mostanság – a tavalyi évben például 60. Havonta van rádió-tévészereplésem, rendszeresen írok – hogy csak néhány példát mondjak –, a *Könyvvilágba, a Művészet és Barátaiba,* az *Ezredvég* című, erősen baloldali folyóiratba, s bármily meglepő: a *Figyelő* című gazdasági lapba; de legutóbb a katolikus *Konzervatív Szemlébe* írtam egy nagy cikket a KALOT-ról. Nem panaszkodhatom tehát, hogy nem tudom közzétenni az írásaimat. A baj az, hogy éppen ezek miatt a napi feladatok miatt nem vagyok képes nagyobb irodalmi vállalkozást tető alá hozni. A legutolsó ilyen nagyobb munkám *A Világirodalom története* volt, illetőleg a *Bölcsességek Könyve* harmadik kiadása, amely mostani ezer forintot meghaladó ára ellenére immár összesen negyedmillió példányban fogyott el.

– Közéleti ember is vagy, nemcsak irodalmár – a Társadalmi Érdekegyeztető Tanács társelnöki tisztét viseled –, a minap A Szabadság című lapban úgy elverted a port a jelenlegi kormányon, hogy Csurka meg Torgyán is megirigyelhetné. Milyen hát a politikai közérzeted?

– Nem a legjobb, mint ahogy az egész országban csalódás érződik. Ma Magyarországon egy szociáldemokratának mondott kormány van uralmon, ez azonban egy fél- vagy inkább áldemokrácia, ami az MSZMP-sek "átképzéséből" jött létre. Ha visszagondolok azokra a szociáldemokratákra, akiket én még Vásárhelyről ismertem, például Takács Ferencre, akkor azt kell mondanom, hogy ez a kormány messze van még attól, hogy szocialista legyen, nemhogy demokrata.

– Jó-jó, de hát akkor ki és mi? A választék lassan kimerül!

– Nézd, én világéletemben baloldalinak számítottam, és ma is annak vallom magam. Mégis nyugodt lélekkel állíthatom: a kereszténydemokrácia sok szempontból tisztább ügy, mint a mai uralkodó irányzat. Az legalább emelt fővel vállalja a maga krisztusi alapokon nyugvó szociális álláspontját. Nem véletlen, hogy a jóléti államok jórészt olyan indítással jöttek létre.

– Ha nem vagyok indiszkrét, honnan ez az "új elem" a gondolkodásodban?

– Egyáltalán nem új. Először is a Bethlen Gábor Református Gimnáziumban

jai – Ady, Móricz, Szekfű, Fülep Lajos – mi születtek. Utánuk egy hullámvölgy keletkeze körül látták meg a napvilágot. Az én nemzedé odavannak. Hogy mi van most? Nézd, ha végén még realista regényeket, hagyomány értelme van, akkor most is találhatunk kom véleményem van Esterházy Péter nyegleség datokat én írtam le róla, de ez mit sem válto prózairó. Szinte egyetlen, aki világirodalmi dés, mit lehet tőle elfogadni, elolvasni. Nag olyanra gondolok, mint a *Kis magyar por* pornográf), hanem az anyja halála kapcsán mű.

Hóhéral

avagy indiszkr Kristó Nagy Is kíméletlen k

Andráskovics

"Vásári jelenete kitünő" -irja Romhányi Sándor: "Mükiállitások" c. kritikájában a Szalonban rendezetttárlaton szereplő müvéről.

Képes Családi Lapok, Bp. 1893. dec. 17.
XV. évf. 51. sz. 811-813. lap

Andráskovics Tamás MDK

Félreértés, vizf.

Szerelmi vallomás, vizf.

Micsarnok 1892/93. téli kiáll.

Arndráskovich Tamás MDK

Vásári jelenet, vizf.

Mezei virágok, vizf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

Andráskovics Tamás

A felsorolt müvésznevek között szerepel, mint első kiállitó. M.: "A Mücsarnok téli kiállitása" cimmel ir a tárlatról, s itt emliti meg a müvészt.

Képes Családi Lapok, Bp. 1892. dec. 18.
XIV. évf. 812. lap 51. sz.

 M. D. K.

Andráskovics Tamás, festő, 1871–1944

1886-tól 15 évig élt Münchenben, tanul mányait is ott végezte. Később Bécsbe élt, az általa 1903-ba szorgalmazott „magyar-Slovák festők" zsolnai kiállítása után végleg Pozsonyba telepedett le. Szegenységben és az kézis-

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945.
Slovenské vydavatelstvo krásnej literatury. 1960.

41. old.

 m. D. K.

andráskovics Tamás, festő, 1871-1944

ben töltötte életé utolsó éveit, nézeteiben mind jobban közeledve a proletár szocializmus felé. Képeinek nivoja mind jobban hanyatlott. Inkább. Szines fenyképeknek mint festménjeknek mondhatok.

Mariana Váross: Slovenské výtvarné umení 1918-1945, Slovenské vydavatelstvo krásnej literatury 1960.

41. old.

Andráskovich Tamás MDK

Tavaszi gondolatok, vizf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Andrásfalvi István
festő

M.D.K.

Részvett a kiállításon

Székely Zoltán: A Komárom megyei képzőművészek.
Művészet, 1961, augusztus — 39 l.

megírva

Andráshovich Tamás

festő

L.

Szendrey - Szentiványi

32. l.

erő vagyontárgyakkal megnyitom.

	P	500.—
	~~P~~	~~500.—~~
Bank Bp.	"	1200.—
rtár Bp.	"	1000.—
	"	2000.—
24.—	"	2400.—
60.—	"	12000.—
120.—	"	36000.—
150	"	600.—
2.—	"	400.—
febr. 30-án	"	500.—
	"	10000.—
		1000.—

Budapest

Andráskovich Tamás

festő

magyar állampolgár

l.

Múcsarnok

1893/94. téli

kiáll

360, 362 sz

363 sz

✓

K

n a budapesti IX.ker.állampénztárnál

ottakról,akik az 1918.évi 6,700/M.E.

segélyben részesülnek.

ott	A megállapitott havi drágasági segély összege	Jegyzet
	300 kor.	
	300 kor.	Szolgálatra kirendelt miniszteri számvizsgáló
ga	300 kor.	

900 K

Andráškovič, Tomaš

festō

nul. dec. 8. 1871.

ve Fráštáku (Nitranská stolice)

Münchenben tanult.

Bécsben él.

Toman 14. l.

%&!/§-:ö3456

&!/§-:ö

56789IUJ

njmzokjgfredoi-:§&&%"!/

Andráskovich Tamás, festő. Az 1890-es években Münchenben élt. A Képzőművészeti Társulat 1893. évi téli kiállításának tárgymutatója szerint magyar állampolgár. A Műcsarnokban a következő képeivel szerepelt: Félreértés, vízf., 180 frt. — Szerelmi vallomás, vízf., 180 frt. (1892). — Tavaszi gondolatok, vízf., 200 frt. — Vásári jelenet, vízf., 100 frt. — Mezei virágok, vízf., 300 frt. (1893).

Kiáll. tárgymutatók.

Andráškovič Tomáš

Wagner Profil

40 l

utca hat er - wie schon erwähnt - Benedikt Kőfaragó zusammen gearbei Seinen frühen Hauptwerk /1638/ dem Georg Apafis, des Vaters des Fürst Almakerék /Budapest, Nationalmuseu den Einfluss der ungarischen Renai noch an.

Die ungarischen Bildhaue in XVII. Jahrhundert, bedienten si ckung der Schlossäle mit geübter Stukkotechnik bedient, Die Muste ferten warscheinlich die Arbeiter lienischen Kollegen.

Bezeichnend für die lang der siebenbürgischen Renaissance i dass sie abgegriffenen provinziell den Bauten des XVIII. Jahrhundert ben, wie an dem Danielschloss zu Schloss Mikes in Uzon und an dem Zeitlich berührt sie sich ebenfal zum Teile wieder durch italienisc mittelten, gleichgestimmten und s gleichfalls auf italienischem Bod Neoklassicismus.

Andrásofszki Dániel idősebb

meghalt 1827. Harangöntő. Neve Andreasovtzky, Andrásovszki, Andráschofchy és Andráschofszki formában is szerepel. 1807 a szamosujvári örmény nagytemplom harangját önti.

B. Nagy Margit: Renesánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

20

Andrásofszki Dániel idősebb

1812 Kolozsvárott Halmágyi Istvánnak két pár gyertyatartót önt. 1817-ben uo. az evangelikus templom kis harangjál, 1818 uo. a Szent Mihály templom nagy harangjál önti Efraimmal együtt.

B. Nagy Margit: Renesánszés barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

2951

Andrásofszki Dániel legidősebb

harangöntő, meghalt 1806 előtt.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk

Erdélyben. Bukarest, 1970.

295 l.

megirva

Andrásofszky (II) Efraim

Kolozsvár 1907.

szód

Kovács Harang

63. l.

Andrásofsky Efraim

harangöntő

l -

Közlezrk[illegible]

1359. l -

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Andrásofszky Efraim

Kádár Szol Dob

VI 90. l.

Kádár József: Szolnok-Doboka vármegye monographiája. VI k. Dés 90. l.

1887. öntötte a kissolymosi (Szolnok Doboka vm.) görög kath. templom egyik harangjai

u. o. 90. l.

7975. 19 7 JAN. 23
128

1 5689

avz.

Cu

III a.

Andrásofszky Efraim

harangöntő

Kolozsvár

l.

Erredeti kiáll.

VII 6.-csop. 117. l.

21/a

324 Az ír miniatúrákra és stílusleszármazottaira emlékeztet az apostol-lemezek beosztása, az erősen leegyszerűsített

magyar

Andrásowszky (I) Efraim

ujra öltötte 1867-ben a sajómagyarosi (Szolnok Doboka vm) cv. templom nagyobbik harangját

Kádár Szol Dob

VI. 28. l.

Andraschofski Efraim

ércöntő.

L.

Hendrli-Hentivainyi

30.1.

Station der _____ *Eisenbahn abzu*

3 a _____

an _____ *in* _____

_____ nak kiszolgáltattassél

_____ *Eisenbahn abzuliefer*

4. csak

nur gegen Bezahlung des Nachnahmebe

utánvéti összeg lefizetése ellenében szolgáltattas*abzuliefern;*

5. nem a fuvarlevélben megjelölt, hanem *nicht gegen Bezahlung des im Frachtbrie*

utánvéti összeg lefizetése ellenében szolgáltattass*abzuliefern;*

6. utánvét behajtáss nélkül szolgáltattassék *ohne Erhebung einer Nachnahme abzuli*

7. díjmentesen szolgáltattassék ki. *frachtfrei abzuliefern.*

8. *) fuvardíj- és illetékmentesen szolgál
*) *fracht- und gebührenfrei abzuliefer*

9. *) a rendeltetési állomáson visszaárta
*) *auf der Bestimmungsstation zurück*

Andrásfoszky (?) Ephraim

harangöntő Brassóban

1860-as évek.

Römer Flóris hagy. XXXVII.
Co

V

11206

k.

11. Jobb kezét az asztalon
jával pedig palástjának al-
na és egy másik rend jelvé-
ettős nyaklánczon viseli. Öl-
cingulummal és palást. Mel-
érben diszitmény látszik. Fel-
ak másaképen:

s Zsigmond
ai püspök.

XX-IK SZÁZADBAN.
ZÉL BUDAPEST.

rézlapnak
~~szélessége~~ 31.1:21.4 cm.

09
17

Id. Andrásofszki János

harangöntő". 1779-ben Kolozsvárott a minorita templom harangját önti.
1784 Aranyosrákos unitárius templomának 4 mázsás harangját önti.

B. Nagy Margit: Renezánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

295 l.

id. Andrásofszki János

1796: Kolozsvárott az unitárius templom 2 harangját, 1798 uo. a jezsuita templom kis harangját, 1799 uo. a Magyar utcai ref. templom két harangját önti.

B. Nagy Margit: Renesánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

2951.

id. Andrásofszki János

1800-ban Kolozsvárott a jezsuita templom két nagy harangját önti

B. Nagy Margit: Renesánsz és barokk Erdélyben. Bukarest, 1970.

295 f.

megírva (I)

Andrásofszki János

kolozsvári harangöntő
öntötte a kolozsvári
unitárius templom
második harangját
1779-ben.

Jakab Kolozsvár

III. 380. l.

(I)

Andraschowszky János

kolozsvári harangöntő

1793-ban öntötte a

magyarláposi. rk.-templom

kisebbik harangját.

Kádár Szol Dob

V.K.20.l.

✓

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
1802
ORSZÁGOS MAGYAR
TÖRTÉNETI MÚZEUM
BUDAPEST, VIII., MÚZEUM-KORÚT 14.

Dr. Szentiványi Gyula

urnak

B:u d a p e s t

Müemlékek Orsz. Bizottsága
IX. Hőgyes Endre u. 10.

Andrásofski János I.

Kolozsvárt 1779.
ontotte a kolozsvári
minoriták templomá-
nak második harang-
ját – Szen a felirat „A
mi minorita kon-
ventunk tbb.

Jakab Elek. Kolozsvár
tört. III. 380-l.

(I)

Andraschofszki János

harangöntő

1800.

lásd

Jakab Kolozsvár

III. 863. l.

MOB kt. 3608.

megírva

Andrasovszky János (I.)

1796-ban Kolozsvárt öntötte a szászszentmiklósi ref. egyház harangját, mely 1917-ben hadi célokra rekviráltatott.

MOB. 518/1917. sz. akta.

LEVELEZŐLAP

Feladó:

Viktória-nyomda.

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Andrásofszky János

Körösfő 1788.

Ördöngösfüzes 1769

~~Hegyhátkisbér 1766~~

Imi

(Harangöntők)

~~Arch. Ért. 1911. 447. l.~~

Batthyáneum

I. k. Brassó 1911.
106. l.

Jakab Elek. Kolozsvár tört. Bp. 1888.
III k.
380, 863. l.

Gongrád vármegye VI. 70.

Andrascho[illegible]zki János

Kolozsvári harangöntő

1788-ban öntötte a
Kőrösfői ref. templom
nagyobbik harangját.

Debreceni László 1936

44. l.

TX. k.

Andraschofski János

kolozsvári harangöntő

1799-ben öntötte a
gyalni ref. templom
kisebbik harangját.

Debreczeni László

1935. 11. l.

VIII

M. KIR. POSTA HIVATALBÓJA
ZALASZENTGRÓT

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Andrasofski János

Kolozsvári
harangöntő
készítette az ördön-
gösfüzesi ref.
faharangtorony ha-
rangját 1796-ban

Debreczeni L.
1928. 97. l.

I. B.

tsága

UDAPEST.

s Endre utca 10.

Andraschofski I. János

erzsönto

L.

Szendrey - Szentiványi

30. l.

csomagolatlanul

az alább körülírt hiányos csomagolással

amennyiben a fuvarlevélben ezen nyilatk

_____, 19____ év ___

(Aláírás.)

*) A küldemények minőségéhez képest a „csoma
szavakat ki kell törülni.

megírva

Andrasovszky (II) Janos

Kolozsvári harangöntő

1827. öntötte a görcsöni (Szilágy vm) ref. templom kisebbik, 1841. u. a. nagyobbik harangját.

Petri Mór di

Szilágyvármegye monographiája

III. k. 460. l.

Lásd nálam

Andraschofski

alatt.

vegges

LXVIII

1 Röt-fol.

Prileszky,

R. P. Joannis Baptistae, e Soc. Jesu

Annales compendiarii regum, & rerum Syriae,

numis veteribus illustrati, deducti ab obitu Alexandri Magni, ad Cn. Pompeji in Syriam adventum, cum amplis prolegomenis.

Inscripti honoribus .... Mariae Theresiae ...
dum sub Ejusdem augustis auspiciis
in alma, ac celeberrima archi-episcopali
Universitati Tyrnaviensi ex praelectionibus

(II.)

megirva

Andraschofszki János

és fiai János

és Ephraim

Kolozsvárt

1859-ben öntöttéka

a besztercei ev.

templom kisebb ha-

rangját.

Wortitsch, Theobald:

Das evangelische Kir-

chengebäude ~~[illegible]~~ in

Bistritz. Bistritz

1885. 25. l.

Ellenőrizni.

~~József, I. sö, arczk. III. 39, 40.~~

— ~~diadalmenete (réznetszet)~~

III. 40.

Andraschofszki

(II) Janos és fiai.

(Janos és Ephraim)

kolozsvári harang-

öntők

l. Batthyáneum

I. 106. f.

Szabó Kálmán dr. V. 176.

Andrasfosky (?) János

Narangöntö Kolozsvárt
1860 aszerch.

Rómer Flóris hagy XXXVII cs.

I. Ferencz József megkoronáz

Jobbról látjuk a fő
kinek fejére Simor János h
bizásából gróf Andrássy Gy
szi. A főoltár körül az or
egyháznagyok és a jelenlév
el, mig balról a trónuson
házi koronával. Közelében
képeznek csoportot.

Aquarell, méretei 47.

Szn. 44-909
729-909-1

Andraschofski (II.) János, ércöntő. A ~~(I.) János~~ (l. o.) fia. A mult század közepén Kolozsvárt élt. 1855-ben fiával, Jánossal együtt ő öntötte a kolozsvári ágost. hitv. evang. egyházközség egyik harangját.

Arch. Ért. ~~1911. 447.~~ l. — *Batthyáneum.* I. 1911. 106. l. — *Jakab Elek:* Kolozsvár története. Budapest, 1888. III. 877. l.

1 I. Ephraim

Andráschofszki János

Kolozsvári harangöntő

1852-ben öntötte a
Kraznahorváti ref. temp-
lom egyik harangját.

Debreczeni László 1937

36. l.

Andrásofszky János

Krasznahorvát 1852

Szászhidvég 1831

Iml

(Harangöntők)

Csongrádmegye
flórája VI. 179

Andraschofski II. János

érczöntő

L.

Szendrey-Szentiványi

30. l.

állomásán

Station der *Eisenbahn abzuli*

3 a

an *in*

nak kiszolgáltattassék

Eisenbahn abzuliefern

4. csak

nur gegen Bezahlung des Nachnahmebet

utánvéti összeg lefizetése ellenében szolgáltattasé

abzuliefern;

5. nem a fuvarlevélben megjelölt, hanem

nicht gegen Bezahlung des im Frachtbrief

utánvéti összeg lefizetése ellenében szolgáltattass

abzuliefern;

6. utánvét behajtáss nélkül szolgáltattassék

ohne Erhebung einer Nachnahme abzuli

7. díjmentesen szolgáltattassék ki.

frachtfrei abzuliefern.

8. *) fuvardíj- és illetékmentesen szolgá

*) *fracht- und gebührenfrei abzuliefe*

9. *) a rendeltetési állomáson visszatar

*) *auf der Bestimmungsstation zurüc*

JEGYZET: A mintának azon részei, amelyek az adott

ANMERKUNG: Diejenige Teile des Formulars, welche

*) A 8. és 9. alatt foglalt rendelkezések csak a magyar, osztrák és

Ajdarzew Wanda

BODOR BÉLA:

Samu Gábor, a fűtők Mikulása

„Nem kérek én direkte tán sokat,
Szaktárs! Szeresd a dilettánsokat!"
(Az Ismeretlen Szerkesztő kifakadásaiból)

Ha egyszer lehajoltál értem
mielőtt eldobnál messzire
forgass meg gondolataidban

Ezzel az eposzba illő segélykéréssel fordul az isteneket helyettesítő Olvasóhoz a *Kavicsok* című kisalakú, ám annál vastagabb magánkiadású kötet szerzője, a formaápolás és formabontás dialektikájának gyakorlati megvalósítója. A formabontást mindjárt a könyv borítófedelén elkezdi, ahol is szakít azzal az unalmas hagyománnyal, hogy a könyvön először a szerző nevét, azután a mű címét tüntetjük fel. Ő — szellemesen *srég* elhelyezéssel — fölülre a családnevét, alulra a keresztnevét, középre pedig a könyv címét írta fel. A borítón tehát ez olvasható: SAMU KAVICSOK GÁBOR. Ezzel az eljárással — akárcsak az ókori kínai szerzők — azonosítja magát a művel, és viszont. Ez az azonosulás mutatkozott meg már a könyvet nyitó három sorban is, de később a dolog még komolyabbra fordul:

Éltem
sziszifuszi-sziklájáť görgető
hegyéről
bukdácsolnak
részegülnek
szikrát ütődnek

Samu Gábor nem közönséges kavics; olyan kavics ő, akinek az élete egy hegy, és még ez a hegy sem akármilyen. Egy sziklát görgető hegy. Hogy közben a legördülő kavics-költő még szikrát is ütődik, az szinte már csak ráadás. Mégsem kell azt hinnünk, hogy érzéketlen kődarab lenne. Ugyanúgy hús-vér ember ő, mint mindenki más, csak éppen a költő. Aki az olyan egyszerű dolgot, mint a lélegzés, ilyen

A szám töröttes
csontfésűi között
por-erezetű
korom-varas
uszályos léggörcs
szalad a mélybe.

bonyolultan tudja átélni, az csak költő lehet.

No de félre az élet tényeivel, Samu Gábor nem hőköl hátra a megmagyarázhatatlan jelenségek láttán sem. Ha értelmezni nem is tudja, mindenesetre leírja őket. Íme, az Örök Ébredő:

Mamuttojás-ízzógömb
kölykei elszundításakor
az eltávozó éjszaka
sarkánál ébred.

Lehetne találós kérdés, és akkor azt mondhatnám: szabad a gazda. Ez azonban vers, méghozzá teljes egészében idézve, a megfejtéseket tehát kéretik nem beküldeni. A mamuttojás egyébként még szerencsésnek mondható, *A csend viszontagságai*-hoz képest:

Fülébe vermek izomlapátjai
nedvszeplős, faragatlan,
orkánköpenyű, láthatatlan
betűtömeget dobálnak.

Nem is beszélve az alkonyról:

Vérén tejsav-buborékok pattannak szét.
Megfésüli ízzó, kopasz fejét.
Lesütött szemmel, megviselten,
vérző orral belehanyatlik

átleng a város pereme fölött alacsonyan; végig a lépcsőházon, ahol

Nyálas-filter-cseppkövek a mennyezeten,
Köpedéken ciroktutaj sodrásra vár,
Négy olajos ujj nyomára vérnyál-férc ül sügg.

és

Dobozkomp vesztegel sóska-tenger szélén.
Lépcsők lerúgta, gyűrt PVC-szegélyek.
Fent, rozsda-dudorok, beton-pattanások...
„Asszonyt Robi-kertigépre cserélek!"

„Te kemény lélek, te lágy képzelet!" — mondaná stílusosan a költő, aki azonban — sematikusan — csak az „ucca és a föld fiának" vallhatta magát. Samu Gábor ennél választékosabban határozza meg lelki habitusát, amiről egyik versének címe tanúskodik:

ÉN, A FŰTŐK MIKULÁSA

Sajnos, a költeményből nem derül ki, hogy Samu Gábor miért nevezi magát a fűtők Mikulásának. Igazán kár. Végezetül inkább egy dilettánsok körében ritka verset idézek: egy hamisítatlan szonettet. Igaz, parnasszistának aligha, talán inkább katakombistának lehetne nevezni:

Gombád egyre csak nő ültetvényemen.
Ne tagadd! tudom, hogy belőle élsz.
Növekedését, fejlődését nézem...
Bátor vagy, benned sohasem volt félsz.

Kalapja megóv engem a vad fénytől,
tönkjén megrázó áram szaladgál...
Bocskora rúg kacsintó tyúkszememtől,
illatától pusztul a szaglóhám.

Az ápolt, párás termésed fehérjedús,
büszkén rázzák orrom, szemem előtt.
Engem letipor, téged magasra húz?

Nem szabad elfelejtened valamit:
ha én élek, adok talajt kellőt,
ha nem, nem lesz hová dugnod spóráid...

A vers címe: KÉPESLAP. Fordítsuk meg tehát, és írjuk rá:

Kedves Samu Kavicsok Gábor, micéliumokban gazdag, kimeríthetetlen talajkészleteket kívánunk további

NORMAN KÁROLY:

Az arc

Informatikai fejtegetésekbe bocsátkozom, mert mágikus tartalmak izgatnak.

„Ikonnak" nevezik a számítástechnikában a kis képet, amely harmincszor harminc négyzetkéből áll. Lehessen minden eleme csak négyféle színű (például fehér, világosszürke, sötétszürke vagy fekete), ez mégis elég ikon-ábrázolta arc fölismeréséhez. Nem kell a korlátozott részletgazdagság miatt különböző személyeknek ugyanazon ikont adni: a legalább egy négyzetke színében különbözők száma ugyanis négynek a kilencszázadik, az összes embereké pedig mindössze a tizenhatodik hatványa.

Állítsunk a harminckétféle magyar betűből annyit egymás után, amennyi megfelel az összes négyszínű ikonok változatosságának. Egyszerű számtan: az ilyen információcsomagnak háromszázhatvan jel körüli hosszúságúnak kell lennie. Az például, amely a következő passzussal kezdődik, négyszáznegyvenből áll:

„Milyen volt szőkesége, nem tudom már,
de azt tudom, hogy szőkék a mezők,
ha dús kalásszal jő a sárguló nyár.

Andrassew Vanda rajza

TÉREY JÁNOS:

A májusi Termann

1

Látnom kellett, hogy megint van egy Jadwigám.

2

Az úgy esett, hogy szét lettünk választva. Anélkül, hogy a tudomására hoztam volna, mibevételével ünnepelték a május. Azon a napon odakinn sem ült senki villamosra és nem vett magához hírlapot, mert a pénz egyenesen az ő kezükbe folyik. Mikor valaki egy csokor virágot lopott az Ismeretlen Katona sírjára. A föld alatti főhadiszállásán vagyok a Mila utca 18-ban. Reggel 8 óra. A rádiót Moszkvára állítjuk. A május elsejei hadparancs, ez recseg most. Megszomorítóink összeroppanása Sztálingrád alatt. Érzem, nem húzhatják sokáig.

Andrássi Ferenc fafaragó amatőr népművész

műveivel részt vett az üzemi amatőr népművészek országos kiállításán Bács-Kiskun megye képviseletében a dunaújvárosi Munkás Művelődési Központban

repr. egyik faragásáról

„Az üzemi amatőr népművészek második országos találkozója" a. cikk „K. J." szignóval

Petőfi Népe, 1978. XII. 5

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 DEC - 5
PETŐFI NÉPE

1021

Az üzemi amatőr népművészek második országos találkozója

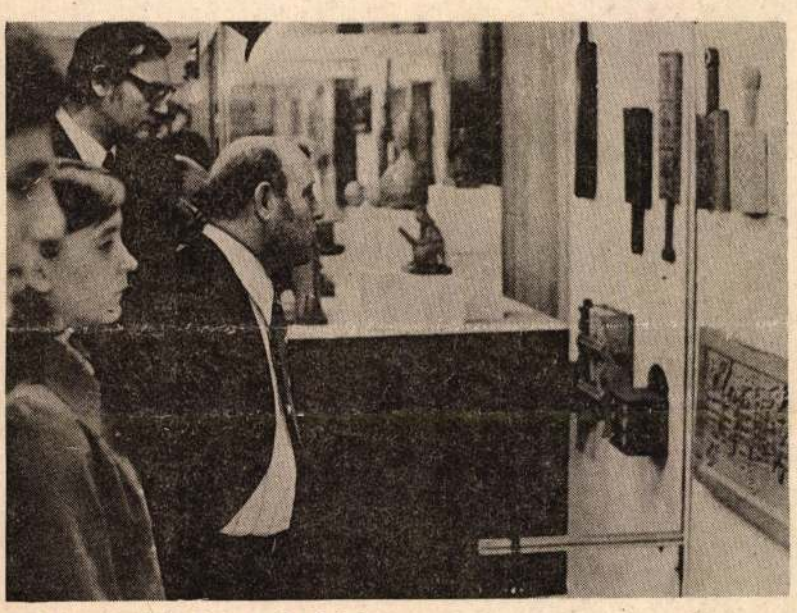

● A megnyitón igen sok érdeklődő vett részt.

Nyolcszáz üzemi amatőr népművész kétezer alkotásából válogatva rendezték meg az elmúlt hónapokban a megyei népművészeti kiállításokat, hogy azután ezt az anyagot újra gondosan zsürizve — most már másodízben — rendezzék meg a dunaújvárosi Munkás Művelődési Központ aulájában az üzemi népművészek országos kiállítását.

Megnyitó beszédében *Forgács Istvánné* — a SZOT kulturális-agitációs és propaganda osztályának főmunkatársa — egyebek között azt méltatta, hogy e kiállítást másodízben rendezték meg Dunaújvárosban, s hogy ez a biennálé jellegű kiállítás jól beilleszkedett a szakszervezeti mozgalomba.

A tárlaton egyébként háromszáz alkotást állítottak ki. Bács-Kiskun megyét *Andrássi Ferenc, Horváth József, Faragó József, Vincze Ferencné, Papp Sándorné, Fábián Pálné, Takács Gusztávné* és *Balla Béláné* képviseli.

A találkozó a megnyitót követően szekcióülésekkel, vitákkal, megbeszélésekkel folytatódott, majd az ünnepélyes zárás következett, amelynek végszava ez volt: viszontlátásra, 1980-ban újra Dunaújvárosban.

K. J.

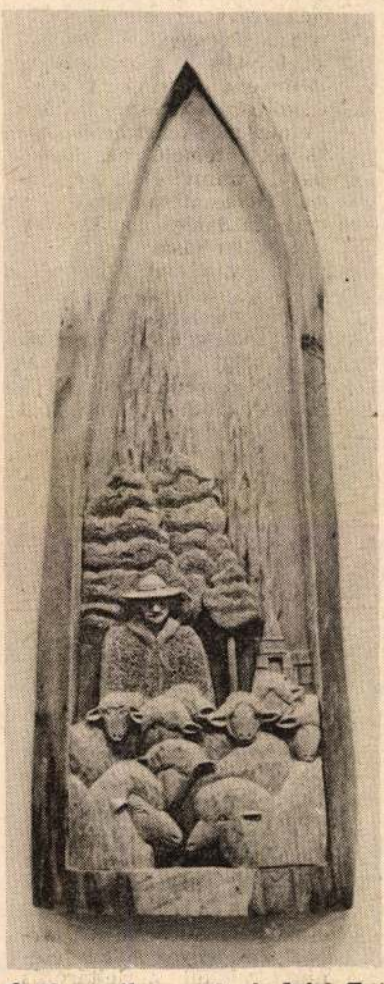

● Nagy sikere volt András Ferenc Bács megyei fafaragó alkotásainak.

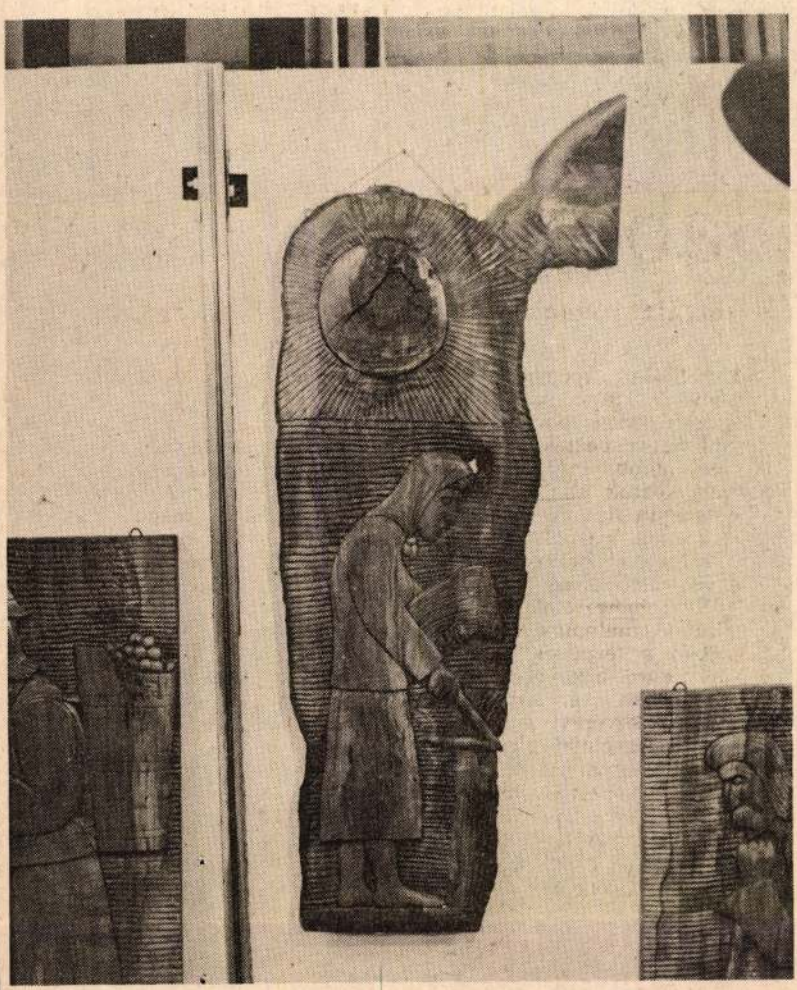

● Faragó József kiskunfélegyházi fafaragó munkái előtt sokan megálltak.

● A megnyitó ünnepséget követően különböző szekciókban vitatták meg az amatőr művészeti mozgalom gondjait. — Képünkön: a hímző asszonyok. (Bárándy István fotói)

A PROHIRDETÉS

Ingatlan

KECSKEMÉTEN házrész 2-szer kétszobás, vízvezetékes, gázfűtéses lakással eladó, az egyik lakás azonnal beköltözhető. Leveleket „Központi fekvés 74 397" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe. 5018

ELADÓ Kecskemét, Felsőszéktó 69. szám alatti kertes családi ház melléknyelvi-ségekkel, 236 négyszögöl területtel. (Újosztás, Kulai köz) Kulcsárék. 5117

ÁLLATTARTÁSRA alkalmas tanya eladó uzovics-telepi vasúti megállóhely mellett. Víz, villany bevezetve. Cím: özv. Takács Sándorné, Fülöpszállás, Hármaspuszta 90. sz. 6795

ELADÓ Kecskeméten 650 négyszögöl átírható, Műkertvároshoz közel hajtatásos zöldségtermesztésre is beállított gyümölcsös. Leveleket „Műkertváros III. utca 74 502" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe. 5129

ELADÓ Ballószög III. kerület 98. szám alatti állattartásra alkalmas tanya. 1600 négyszögöl területtel, gazdasági új épületekkel. Ugyanott: vemhes és fiatal kocák eladók. Érdeklődni: egész nap. Megközelíthető az Agasegyházi úton 800 méternél balra. 5141

2000 négyszögöl szőlő 960 négyszögöl zártkert 2 szobás lakással Kiskörösön eladó. Érdeklődni: Kecskemét Csáktornya u. 27. Lászlóék. 6852

ÜDÜLŐTELEK eladó Tiszakécskén a Tiszaparton. Szabó Vince, Kecskemét, Sárvár u. 3. 5159

KÉTRENDBELI, kétszobás összkomfortos kertes családi ház eladó. Kecskemét, Kalocsa utca 4. (László Károly utcáról, Boldogh utcából nyílik.) 5157

KISKÖRÖSI műút mellett Tüzéphez 500 m 483 négyszögöl bekerített prima kert eladó részletekben is, víz—villany van. Érdeklődni: délután 4 órától és vasárnap egész nap. Pölös, Kecskemét, Déryné utca 3. 5149

CSENGŐDÖN a kiscsengődi köves út mellett egy kh. jó karban levő szőlő eladó. Cím: Sásdi Gyula Csengőd, Szabadság u. 1 a szám. 6361

CSALÁDI ház, készpénzért, beköltözhetően eladó. Baja, Dózsa Gy. u. 253. sz. alatt. 1221

NAGY tanya eladó, jutányos áron. Kecskemét, Czigány János utca 21 a. 5163

HÁROMSZOBÁS ház azonnal beköltözhetően eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Jász utca 10. 5161

ELADÓ Hetényegyháza, Szarkás 134. számú tanya 800 négyszögöl földterülettel. Villany megoldható. Érdeklődni: Kalmár Pál Hetényegyháza, Szarkás 123. 6329

BUGAC, Rákóczi u. 43. szám alatti telek kész alappal eladó. Érdeklődni lehet: Bugac, Cserényi u. 14. szám alatt, mindennap. 6332

ELADÓ beköltözhetően szoba, konyhás, mellékhelyiségekből álló házrész. Kecskemét, Budai u. 35. 6838

Lakás

2 SZOBA összkomfortos lakás eladó, Kecskemét, Petőfi Sándor u. 5. V. em. 164. Érdeklődni: 17 és 19 óra között. 6881

BÉKE fasoron társasházban 4 szobás garázsos, pincés, gázfűtéses lakás eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Lőwy Sándor u. 10. 6730

KETTŐ szobás, összkomfortos, központi fűtéses, főzőfülkés, étkezőkonyhával, garázzsal, I. emeleti szövetkezeti lakás OTP-hitelátvállalással Kecskeméten eladó. Leveleket „Műkertváros III. utca 74 501" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe. 5128

SZEGED, Kertvárosában I. emeleti kétszobás, összkomfortos, gázfűtéses tanácsi rendelkezésű lakásomat hasonló kecskeméti re cserélem. Ajánlatokat: „Tavaszi költözés 74 522" jeligére kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 5151

Gépek és alkatrészek

ELADÓ IV rendszámú M—21-es fekete Volga személygépkocsi. Kecskemét, Irinyi u. 34. III. em. 24. 6812

750-es Zastawa alkatrészenként eladó. Kecskemét, Szélmalom u. 1. 5144

UR-ÉS 1200-as Zsiguli eladó. Soltvadkert, Arany J. u. 20. 6790

CH-s Skoda Oktávia augusztusba vizsgázott sürgősen eladó. Tázlár, Zalka Máté u. 26. 6746

JÓ állapotban levő UE 28-as traktor pótkocsival eladó. Cegléd, Molnár u. 21. a. 6821

JÓ karban levő Dácia sürgősen eladó. Kecskemét, Nagykőrösi u. 7." Szücs. 6862

MOST vizsgázott 408-as Moszkvics eladó. Tiszakécske, Jókai u. 7. Laczkó Károly. 6867

50-ES Super Zetor jó állapotban, sok pótalkatrésszel eladó. Cím: Szabó Ferenc Lajosmizse, Alsólajos 280. (teljes) 6823

GAZ 69-es terepjáró személygépkocsi, kis teherszállítására alkalmas, jó állapotban érvényes műszakival eladó. Kecskemét, Erzsébet krt. 2. 6824

M 21-es Volga eladó, vagy elcserélem Fiat 850-esre, vagy Trabantra. Kecskemét, Kisfái 14. Hevér. 6327

408-AS Moszkvics 2 évig érvényes műszaki vizsgával eladó. Érdeklődni: mindennap 14 óra után Kisoál Mihály 6200 Kiskőrös, Ligeti Károly u. 34. fszt. 1. 6871

HIDRAULIKUS emelő-rakodó szerkezetet vesz kőműves kisiparos, 0,75—2 tonna teherbírás között. Leveleket „Technika 74 540" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe. 5167

WARTBURG de Luxe friss műszakival eladó. Kecskemét, Dévény utca 9. szám. 5164

SKODA mikróbusz eladó. Kecskemét, Czigány János utca 21 a. 5132

1200-AS Ladát vennék 1 évesig, vagy 3 éves frissen műszakizottat. Ajánlatokat „Ármegjelölés" jeligére az oroshází hirdetőbe. 1520

ZA-S Skoda Octávia üzemképes állapotban eladó. Kaskantyú, Kossuth u. 44. Dóra László. 2279

POLSKI Fiat 1500-as alkatrészenként eladó. Gátér, Petőfi u. 5. 3164

1300-AS Polski Fiat alkatrészenként eladó. Imrehegy, Szarkás 125 Érdeklődni 18 órától, szombat és vasárnap egész nap. 2286

HÁZTÁJI munkagép (10 mázsáig) 2 db terménydaráló 7 kW-os villanymotorral, valamint UE—28-as blokk, féltengelyek aggyal eladók. Akasztó Csengődi u. 22. Érdeklődni 14 óra után. 2263

Egyéb adásvé

ELADÓ szép hálós tor, ágybetétekkel Kecskemét, IV. Martinovics utca 6.

VÍZMELEGÍTŐ után gázas, 12 lite kg-os pb-palack. C falifűtő eladó. Érd Kecskemét, Kelemer 19.

ELADÓ újszerű ál levő diófa fényezet binált bútor. Megté tő mindennap regg este 6 óráig. Kec Tinódi u. 8. I. em.

SAJÁT gyökerű cs és bor-szőlővesszők választékban megre tők, kaphatók. Ung György, Csongrád, badulás u. 42.

ELADÓ cserép, ajtó, léc, deszka, mozaikl rendák, horogfák, házhoz szállítva is. F félegyháza, Móra F.

40 DB vemhes anyab tpkjó eladó. Péntek Tiszajenő, Dózsa te

ELADÓ olajkályha, monkannák, olajo kályhacsövek. K mét, X. ker. Rózs renc utca 13. Érde délután 15 órától.

„RADAL" radiátor adó, 4 db 518-as, 2 es, 1 db 605-ös. K mét, Kandó Kálmán

ELADÓ süllyeszthetős pel" varrógép és kö polc. Kecskemét, Bottyán utca 6. (Bejárat Kurucz kö

KCSM öntöttvas központi fűtéshez ela deklődni: 10—18 Univer. Könyvesb Kecskemét, Petőfi utca. (Képcsarnok m

PADSOROK jó álla eladók, Kecskeméten deklődni lehet: Kecs Kaszap u. 2. sz. D 5—6 óra között. A kopogni.

ELADÓ szép rekam telok, előszobafal tükör. Kecskemét, Bottyán utca 9. (B út végénél.)

NAGYOBB mennyisé állótrágyát vennék, leket ármegjelöléssel keméttől 15 km-es ben" jeligére a k kérek.

2 DB dán hallók eladó. Érdeklődni: 3 órától. Kecskemét u. 20.

NEMZETKÖZI díjat apától származó Ro kiskutyák eladók. A Eötvös utca 14. Gyula.

GÁZKÁLYHA eladó kemét, Tinódi u. 1 30.

SINGER varrógép Kecskemét Árok u.

BONTÁSBÓL eladó rép, léc, gerendák, fák, deszkák, ajtó, mozaiklap, tégla. Bé nizsi u. 12/a.

ELADÓ 35 db vemhe birka és 14 db nőst vaszi bárány. Balá rene Kiskunhalas, szállás 278. Váczi-ta

ELADÓ 6 éves, 9 l vemhes sárga kanc deklődni Gyöngyösi Borota, Jókai u. 22.

ÖTVEN db birka é jerke bárány eladó csak délelőtt 10—12-ig, III. ker. tanya

SKÓT juhász fajtis tya eladó. Cím: Ba gedi u. 91. sz.

GARÁZS eladó. mét, Petőfi S. u. 135.

Tisztelt ügyfelünk!

A posta várható év végi csúcsforgalmára tekintettel kér

külföldre szóló üdvöz

már lehetőleg adja postára.

A bérmentesítésre vonatkozóan a postahivata gesztett díjszabás és plakát, valamint a postai nak felvilágosítást.

A belföldi üdvözlő lapok feladását ne halassz előtti napokra, adja postára december elején.

DÍJA — HA MÉRETE A 10,5×15 C NEM NAGYOBB — 40 FILLÉR, NAGYOBB MÉRETŰ 1,— Ft.

A borítékos üdvözlő kártya bérmentesítése a fe ezért feladás előtt kérjen tájékoztatást.

A nemzetközi távbeszélő-forgalom zavartala érdekében az ünnepek körüli időre kért

KÜLFÖLDRE SZÓLÓ BESZÉLGETÉS

már december 1-től be lehet jelenteni.

SZEGEDI POSTAIGA

MAI MŰSOR

TELEVÍZIÓ

7.59: Tévétorna
8.05: Iskolatévé
Magyar irodalom (ált isk. 8. oszt.)
Móricz útja a Hét krajcárig
9.05: Deltácska
Környezetismeret (ált. isk. 4. oszt.)
Az űrhajózás története
10.05: Szó-ra-ka-té-nusz
Magyar nyelv és irodalom (ált. isk. 2. oszt.)
Pörgetjük a pörgettyűt (Színes) (Kiejtés—írás)
10.15: Idesüss!
Ajánlóműsor gyerekeknek
10.40: Kosársuli
V. rész (ism.) (Színes)
12.05: Földrajz (ált. isk. 5. oszt.)
A Zalai-dombság
14.40: Iskolatévé
Magyar irodalom (ism.)
15.15: Deltácska (ism.)
15.45: Szó-ra-ka-té-nusz (ism.) (Színes)
16.00: Földrajz (ism.)
16.28: Hírek
16.35: Villanófény
16.50: Itt a Télapó
Kisfilm-összeállítás
1. Az örökzöld fácska
NDK bábfilm (ism.) (Színes)
2. Walter, a lusta egér
Lengyel rajzfilm (Színes)
3. Korong a jégen
Lengyel rajzfilm (ism.) (Színes)
17.25: Reklám
17.30: Mindenki iskolája
5. Biológia. Emberré válás
18.05: 4. Földrajz. Energiahordozók
18.35: Mos
A
mű
Szo
19.00: Rek
19.05: Olva
Gye
19.10: Esti
19.20: Tév
19.30: TV-
20.00: Golg
zat.
zás
21.10: Műv
22.00: Rek
22.10: TV-

2. MŰSOR

19.53: Női
nok
zson
A s
21.05: TV-
21.25: Rek
21.30: Nem
film

Andrássfy Berta, festőm. MDK

festménye a "haza bölcsét" ábrázolja.
Felirata: Deák Ferenc, a kiegyezés és a honvédség megalkotója".

Tamás Ernő: Művelődés és jellemtörténet, politika és művészet - fegyverek, hadiszerek között.
Amit minden magyar ifjunak meg kell néznie a Kadimuzeumban.
Pesti Hirlap. 1941. aug.13. 4 v. 5.l.

Andrássy
Andrássy Gabriella

Andrássy Gabriella festő
Délvilág '96. 11. 12.

Tárlat Hódmezővásárhelyen

Mártélyi tél

Tegnap déli tizenkettő órakor a Hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum emeleti kiállítótermeiben megnyílt a 30. Jubileumi Mártélyi Képzőművészeti Szabadiskola téli tárlata. A kiállításon azok a meghívott alkotók vehettek részt, akik hallgatói voltak a tavaly augusztusi nyári szabadiskolai kurzusnak. A felhívásra több mint harminc alkotó küldte el munkáit. A szabadiskola művésztanáraiból alakult zsűri közel kettőszáz alkotásból válogatott. A megnyitón a Péczely Attila Zeneiskola kürtegyüttese közreműködött. A rövid megnyitón a szabadiskola hallgatói nevében a kulturális egyesület elnöke köszöntötte a 60 éves *Fodor József* festőművészt, a szabadiskola alapító csoportvezető művésztanárát.

Az országos és nemzetközi hírű Mártélyi Képzőművészeti Szabadiskola nyári együttléteit számolva tavaly már harminc szál gyertyát gyújthattak születésnapi tortájukon. A két augusztus közötti félidőben rendezett téli tárlatok első alkalmát azonban nem őrizte meg pontosan az emlékezet. Annyi bizonyos, hogy másfél évtizede már rendeztek téli seregszemlét. A kiállítások célja és nem titkolt szándéka, hogy a nyári alkotótelepen részt vevők számot adhassanak arról is, milyen élményeket, tapasztalatokat gyűjtöttek be, s hogyan tudták hasznosítani azokat otthon a szakkörök, műtermek falain belül. A mártélyi nyár két hete időben és technikában korlátozott, elsősorban rajz- és színtanulmányok, vázlatok, élményanyagok rögzítésére alkalmas.

Nos, az idei tárlat az előbbiekhez képest színesebb és izgalmasabb. Igazán a „nagy öregek" kiállítása ez. Rég volt, hogy – talán a 25 éves jubileumin – ennyi régi, évekig, évtizedig mártélyi hallgató alkotásai láthatók együtt. Az is meglepő, hogy a hagyományosan erős grafikai anyag most szerényebb, azonban a plasztikák látványa kárpótolja a tárlatlátogatót.

Ungvári László (Szolnok) VII. emelet című reliefsorozata lakótelepi élettörténeteket sűrít egy-egy darabjába, az ölelkezők bronz kisplasztikája mérete ellenére monumentális és izgalmas. *Józsa Gábor* (Szeged–Zákányszék) bronzba öntött remeke, a leheletfinoman mintázott kettősportré a Mártélyi Képzőművészeti Tábor barokk hegedűje címet kapta. *Réthey Sarolta* (Szeged) tenyérbe simuló éremplasztikáin a mártélyi ártér fűzfáit mintázta meg. *Szabó Péter* (Hódmezővásárhely) a fölsoroltakkal szemben, szokásához hűen, meghökkentő kiállítási tárggyal lepi meg nézőit. Az Esztrádista szoborpantomimot, ahogy szokták mondani, nem lehet leírni – látni kell. Különösen azért, mert a kiállítási terem közepén fölállított „életnagyságú" gémeskút alkatrészei: karikás ostor, bográcsban megdermedt gipszben imbolygó horgásztutaj, az evezőlapátot ellensúlyozó madárkalitka, és a mindent átszövő nemzeti színű szalagok mindenkinek mást és mást mondanak, akár a terem bal, vagy jobb sarkából nézi azt.

A festmények, pasztellek legjobbjai is régi mártélyiak alkotásai. Ők, mint az eddig soroltak, valamilyen művészeti szövetség, egyesület, csoport tagjai, de első és meghatározó iskolájukban Mártélyt vállalják és vallják.

Andrássy Gabriella (Szeged–Kecskemét) pasztelljein egy-egy motívummal egész történetet, annak összes hangulatát meséli el. Ilyen remek lap a Vasárnapi havas eső és a megriadt vadkacsát ábrázoló Készülődés. *Barcsa Pál* (Almásneszmély) egész sorozatot szentelt a női testnek. Aktjai a líra és az erotika finom keverése. *Bányai Béla* (Hódmezővásárhely) a tőle megszokott, sejtelmes, ködös párába burkolódzó Vízpartja megnyugtató képélmény. *Kakuk Tünde* (Hódmezővásárhely) tájreflexiói, egymásra épülő színsugarai mártélyi impressziók. *Erdélyi Tibor* (Hódmezővásárhely) Készülődő Ikarusza az elvont és a reális közelítése technikában, gondolatban egyaránt. Képzeljük el, hogy Ikarusz mielőtt felvenné viaszszárnyait, hogy elvégezze kudarcra ítélt feladatát – fürdés után gondosan megtörölközik.

Szalay Pál (Budapest) két kisméretű olajképén valamikori szörnyősállatok, tengeri micsodák mosolyognak ránk: íme a megszelídített őslénytan. Vele rokon *Tarpataki Károly* (Budapest) drótüveg lapra festett Akváriuma is. *Zoltai Attila* (Kistelek) minden, számára fölösleges konkrétumtól megtisztította képeit. A barnák, vörösek, kékek, zöldek, izgalmas faktúrák ugyan csónakokat, fákat sejtetnek, azok nagyítón keresztüli mikrokörnyezetét. Kaleidoszkópok ezek, amelyek összeforgatva, végül képpé válnak.

A tárlaton kiállítók másik fele talán először járt, vagy csak 1-2 éve jár Mártélyra. Rajzaik, akvarelljeik, vonal- és színtanulmányaik primer élményeket örökítettek meg szépen és precízen, amelyek fontos és biztos alapok lehetnek majdani alkotások létrehozásához.

– cézéjé –

(Fotó: Veréb)

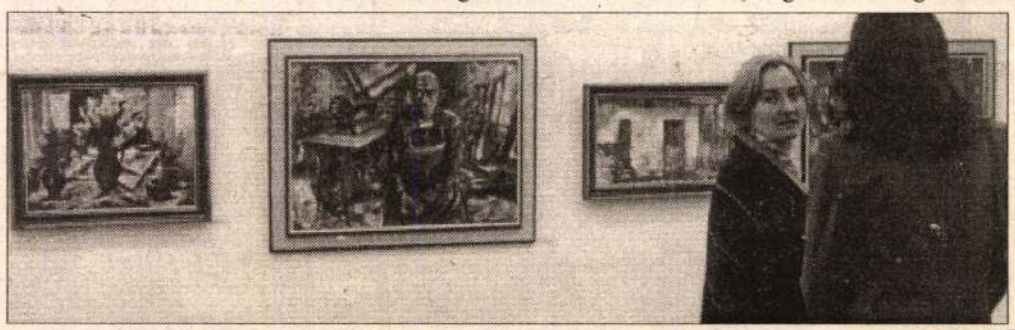

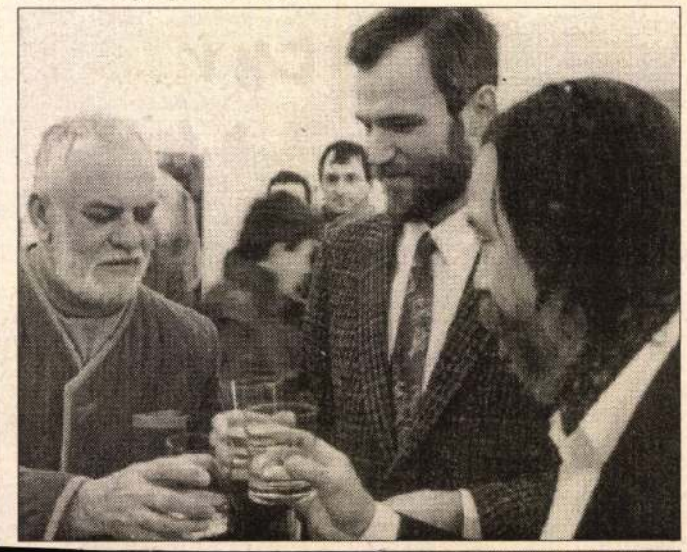

Balettbemutató

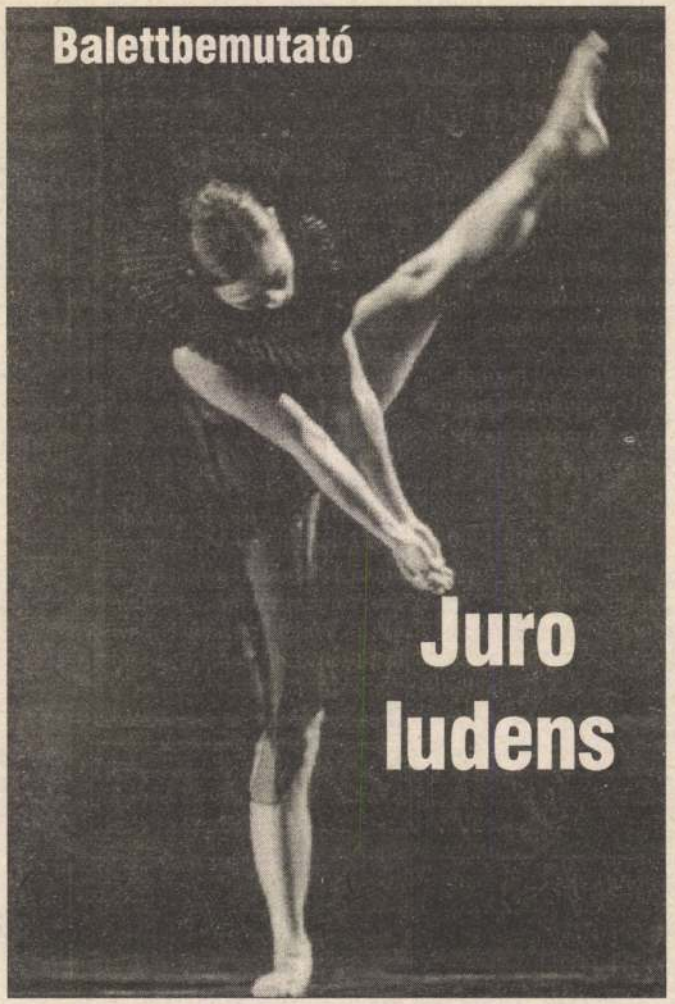

Juro ludens

„Signo” ez a címe a Szegedi Kortárs Balett pénteki bemutatója első darabjának, s annyit tesz, mint jel, kézjegy, aláírás. Ám ha az ember megfordítja a színlapot, az angol nyelvű változat címe egészen más. A „Tracks”-szónak többféle jelentése is van: nyomok, sávok, ösvények, útvonalak vagy sínek. A hirdetőplakáton sínek közt rohanó alak látható, elképzelhető, hogy erre gondolt *Piet Rogie*, a darab koreográfusa. Akkor viszont a „Signó”-t nem értem, különösen, hogy az sem magyar, hanem latin, sőt nemzetközi szó.

Vajon érdemes-e ennyit bajlódni egy balettelőadás címével? Szerintem igen, különösen, ha az ember hozzáolvassa a koreográfus magyarázatát: *„A mű összegzés: öt nő portréja. A mai nőket is a titok fátyla borítja, és még mindig meghatározott szerepet kell játszaniuk ahhoz, hogy a társadalomban bizonyos pozíciót töltsenek be, akár szeretik, akár nem...”* Ez elég világos beszéd, mindössze két probléma van vele: 1. semmi köze a címek bármelyikéhez, 2. alig valami köze van ahhoz, ami a színpadon történik.

A színen hátul hatalmas, vörös függöny. A hangszórókból vontatott muzsika szól, a függöny előtt nők áttetsző, fekete ruhában mozdulatokat végeznek. A zenét *John Cage* szerezte, címe *Four Walls*, azaz *Négy fal*. (Íme, újabb fogalomkör, s előzőek közül egyikhez sem illeszkedik.) Nem mondom, vannak érdekes mozdulatok. Bizonyára akad táncos szakember, aki talál benne elemezni valót és élvezetet.

A közönséget azonban mérhetetlenül bosszantják azok a táncszínházi alkotások, amelyekben nem talál magának fogódzót. Természetesen nem iskolás történetfelmondásra gondolok, csak mégis valami *elgondolhatóra*. Arra, hogy nagyjából szituációk jöjjenek létre, embereket lássunk, tettenérhető vágyakkal, érzelmekkel, félelmekkel. Ennek a mellőzésére csak olyan konzseniális alkotók vállalkozhatnak, amilyen például a finn *Yorma Uottinen* volt, aki mit sem törődött a történettel, ám a mozgásformák, a képek és az anyagok lenyűgöző dinamikája egy sokkal hosszabb darabban is ébren tartotta figyelmünket.

Piet Rogie darabja objektíve 34 perc – érzésünk szerint azonban kétórányi. A táncosok ugrásokat, lábemeléseket, bukfenceket *hajtanak végre*. Egyetlen színpadi effektusként a függöny néha felmegy; akkor öt szék válik láthatóvá, hol sejtelmes fényben nyújtózkodnak az éppen szolgálatban nem lévő táncosnők. Ugyanúgy unatkoznak, mint mi a másik oldalon.

Végül slusszpoénként a nők levetik a fekete fátylat, s ott állnak előttünk piros bikiniben. Az effektus elég közhelyszerű ahhoz, hogy bárki bárhogy értelmezhesse. Ha éppen van kedve ehhez. Nekem nincs kedvem hozzá, s gyanítom, a publikum jó részének sincs.

Különösen, hogy a szünet után olyan pompásan elszórakoztam *Juronics Tamás* új darabján, a *Homo ludensen*. Az ötperces történetek a különböző zenei és táncstílusokat veszik sorra. Első közelítésben paródiákat látunk, s aki nem ezen a szinten közelít a darabhoz, az is teljes élvezetet kap. A tánc azonban Juronics sajátos, akrobatikus, modern balettes stílusában van megalkotva, no és persze nem holmi szalontáncosok adják elő, hanem a Szegedi Kortárs Balett sokoldalúan képzett, sokoldalúan tehetséges művészei. Már ennyi is biztosítja, hogy amit látunk, túl van az egyszerű paródián.

Ám Juronics műve nem mozdulatokról, hanem emberekről szól. Míg az est első darabjáról szinte semmilyen asszociációja nem támad az embernek, itt folyvást gondolatok kergetik egymást a fejünkben.

Milyen is a koreográfus által ábrázolt emberfajta?

Először is mérhetetlenül siet. A nyitókép lázasan fel-alá rohangáló forgataga többször visszatér. Aztán monomániás. Az öltönyös úr egy vécékagylót ölelget, szíve választottja pedig egy hatalmas, lágy puffot. Ezekkel, s ezeken fognak szenvedélyes Pas de deux-be. Kettősük egyszerre ironizál a klasszikus balett szerelmi kettősein és Juronics Triójának trambulinjain. *Pataki András* szuggesztíven ábrázolja az erős vágyat, amely azonban nem talál célt. Nagy érzelem reménytelenül „elzúg” a kiszemelt hölgy mellett, akit *Giuliana Urciuoli* kelt életre. Juronics embereit folyvást érzelmek fűtik, hatalmas energiával keresik boldogulásukat, ám boldogságot, beteljesülést nem nyernek.

Milyen profán például a „magas férfi panasza”, aki a padon csábít el hölgyet, s amikor felállnak, kiderül, hogy a derekáig sem ér! Az efféle komikai patentek mindig mosolyt fakasztanak, ám olyannyira elcsépeltek, hogy a művészi ábrázolás igényével életveszélyes hozzájuk folyamodni. Juronics különös mozdulatvilága, *Beatrice Scherz, Farkas Zsuzsanna* és főképp *Kalmár Attila* komolysága ezen a vékony ösvényen (angolul: track...) jár. Amikor az apró primadonna leszáll a görgőpadról, és fél méterrel összemegy, a poén melankóliát és beletörődést áraszt. A *Juro ludens* játékos, ám szomorúan esetlen embertípus.

Hihetetlen mennyiségű színpadi ötlet van ebben a darabban.

A félhomályban lejátszódó jelenetváltás alatt táncospárok áramlanak. Gyenge fényben kezdik ropni, s csak nagy sokára esik le a tantusz: a fiúk *női babákat* tartanak a karjaikban. A hatás frenetikus. Ám a lényeg most jön: a párostánc a lelepleződés

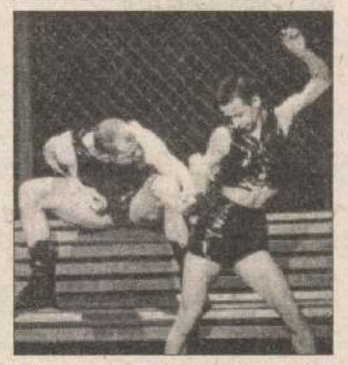

után is teljes komolysággal folyik tovább. Csak finom túlzások utalnak a valóságra. Ez sem önmagáért való azonban: ez az öt perc a *tánc szintjén* arról a stílusról beszél, amelyben a férfiak csak forgatják, dobálják női partnereiket. *Az élet szintjén*, nos ott is ugyanerről szól... A betét csak a legutolsó pillanatában vállalja az abszurditást: a fiúk partnerüket a sarokba hajítják.

Ebből azonban újabb trükk épül. A szín jó része sötétbe borul, figyelmünket a fény a jobb első traktusra vonja. Amikor megint kigyúlnak a lámpák, a babák váratlanul életre s táncra kelnek. A sötétben Juronics kilopta őket, s igazi táncosnők feküdtek a helyükre.

Megint más a technós páros, akik a gépzene híján nem tudnak megmozdulni. A zene kelti életre őket, s ha elhallgat, ők elhalnak. *Panja Fraderer* elképesztő akrobatikával őrjöngi a lányt.

Nagyhatású a lenyaltfejű Elvis-figura is (maga Juronics táncolja), miniruhás *szívhártjával (Kovács Anita)*, aki csakcsak nem akar belészeretni. Elkeseredésében – mi telhetett tőle – lekapja parókáját, s az elővillanó kopasz kobak váratlanul meghozza számára a lány szerelmét. Ez az egyetlen valamelyest boldog pillanat a darabban.

Ám a közönség maradéktalanul boldog, minden jelenet után tapsol, bravózik. A végén meg különösen. A több mint egy óra hamar elröppen. Nem nehéz megjósolni, hogy a Homo ludensnek nagy közönségsikere lesz.

Rafinált alkotás. Ördögi kézzel keveri a magas művészetet a popularitással.

MÁROK TAMÁS

Matyi bácsi Szentesen

Egy életmű díszletei

rosnak volt egy varázsa. Ez a kiállításom Budapesten szerepelt, tulajdonképpen a 85. születésnapomra készült. Ablonczy László, a Nemzeti Színház igazgatója kérte, hogy csináljunk egy ilyet. Aztán ők meg Szeged közösen rendeztek egy ünnepséget december elsején.

– Milyen gondolatok jegyében ajánlja e tárlatot a szentesieknek?

– Talán még be tudom fejezni a művek soroza-

Az Andrássyak

A mi nagy kincsünk — Budapest

Az Andrássy gyüjtemény értékei

Van a tárgyaknak is lelke

— Az *Uj Nemzedék* tudósitójától. —

Zárt formáik mögött elrejtve várnak reá, hogy az emberi lélek felfedezze, megértse őket és beszéljen velük. Minden tárgy lelke magába szivta a művészét, az iparosét, amelynek örömmel tellitett munkájában a kor lelke már öntudatlanul benne élt és magába lehelte annak az otthonnak a lelkét, ahol ő is otthonra talált. Együtt élt azokkal, akik szerették, használták, akiknek örömében, bánatában részt vett, megérezte az emberi lelkeket a mozdulaton át, ha egy izgatott kéz markolta meg a nehéz faragott támlát, ha finom ujjak siklottak végig a pamlag bársonyán, ha lelkesült, fáradt, vagy kérdő tekintet futott végig a falak diszein. Nem mulik el a nehéz lépések nyoma, vagy a könnyü selyem uszályok surlódása a szőnyegeken és ahol harmóniává kopott rajtuk a színek gazdagsága, a tárgy lelke egy család életének hozott ezzel külső áldozatot.

Az *Andrássyak* családjának otthona egy ország történelmi korainak belső életét hordta magában és a képek, butorok, selymek, szobrok, szőnyegek ennek a belső életnek tanuiként állanak most előttünk. Kétszáz évvel ezelőtt kezdődött meg a gyüjteménynek a megalapozása, de a gyüjtők izlése mindig tág keretekben mozgott és a művészet különböző korain kivül az iparmüvészet terén éppen ugy értékelték a XVIII. század erőteljes vonalait, mint az empire kissé merev bájosságát vagy a késői rokokó játékos formáit. De mintha a szőnyegek lettek volna a gyüjtők kiválasztott kedvencei. A meleg színü, geometrikus rajzu, és az elhalaványodott régi perzsa, letünt keleti nemzedékek csillagos, pálmettás, oszlopos vonalu álmai tárják elénk szimbolikus rajzaikat, szineiket muzeumi gazdagságban.

A képek közül főleg *Palma Vecchio* Madonnája, nemes vonalu bájával, aranyosan patinás szinével már nemcsak a művészi berendezés, hanem a nagy művészet leheletét is érezteti, harmóniája tulemeli a müvet a koron és helyen. De már a *Füger* császárnéjának fáradt tekintete, arisztokratikus vonásai mintha csak most vették volna fel közömbösen lenéző kifejezésüket. Átnéz rajtunk a remek ragyogásu selymek és fátylak közül: „Mi közöm hozzátok idegenek?" Gyöngyös diadémje hidegen fogja össze arany haját, hidegen, mint ez a bánatos arc hidegnek látszik a pompázó meleg szinek között.

És a tájképek, arcok, jelenetek, messze levegős atmoszférák, korok és karakterek nem türik a muzeumi fal egymásmellettiségét — egy nagy terem, vagy egy intim szoba, egy sötét falburkolat felébe, vagy egy világos selyemmel kárpitozott fal hátterére kivánkoznak. Mert mindenből az otthon beszél itt, az otthon, ahol régen éltek s melynek bensőségével eggyé váltak valamikor.

Vidám *Louis-Philippe* gobelinek társaságot várnak, francia szavakkal kevert magyar beszédet, suhogó selyem szoknyákat, szines frakban meghajló urakat . . . A bársony-brokátdarab vajjon egy régi metszett üvegpohár alatt állott-e, vagy annak a zörgő szürke vaspáncélnak volt a háttere? Az óra hány nemzedéknek mérte az időt, hány várakozó, aggódó, reménykedő tekintet akadt meg mutatóján? Nehéz ládákban, faragott szekrényekben kiknek a ruhái hevertek, csüggtek testetlenül . . . milyen levelek rejtették titkaikat, érzelmeiket a fiókok finom müvü zárja mögé?

De uj és uj nemzedékek jönnek és minden kornak divatja, érdeklődése, beszédmodora, alkalmazkodik a környezethez s a környezet viszont hozzájuk. És az interieur egysége mindig ujra megszületik az otthon szelleméből. Lágyan omló empire uszályok simulnak a rokokó butor lábai köré, vagy puffos selyem ujjak hajolnak a kinyujtott karral az empire pamlag hátához — az otthon szelleme mindent stilusossá változtat. A japán izlés beleszól Európába és a XVIII század vidáman fogadja el. Krinolinos, görög leples, vagy modern vonalu asszonyok — magyar ruhás vagy csipke zsabós férfiak nyugodtan nyulhatnak hozzá apró fiókjaihoz, keztyüs ujjak hegye érintheti a lakkozott felületet — semmi sem stilustalan — a belső egység erősebb a külső megjelenésnél, az interieur magához öleli mindet.

De itt — kiszakitottság . . . ez az érzés ütközik lelkünkbe. Kiszakitottság . . . mert hol vannak a kezek, melyek annyiszor nyitották ki a fiókokat, hol vannak az arcok és alakok, melyek a tükrök vizében felrévültek és tovább suhantak, vagy megálltak, hogy egy pillantással végigmérjék azt az idegent, vagy jól ismertet, akik önmaguk voltak? Hol van a kar, mely a rokokó faragásra támaszkodott, mikor a kis szánba beszállt — talán férfi hajlott kézcsókkal felébe — mielőtt a kecses játékszer hullámvonalával továbbsiklott havon, vagy jégen, a tél kemény, sikos padlóján. Talán csak disszé vált később a szánkagyló delfinjeivel és a faragott arany-fekete szánbölcső mitológiai jeleneteivel.

Ez a gyüjtemény két évszázad boldog és boldogtalan korának nyomát hordja magán. De nem is gyüjtemény a szó szokott értelmében. Ezek a tárgyak, képek, butorok, szőnyegek egy nagy család otthonának részei voltak, melynek férfiai történelmi hivatást teljesitettek, asszonyai történelmet éltek. Nem gyüjtemény ez ma sem, hanem egy szétszórt otthonnak történelmi tanuja és mint ahogy gyüjtése is korokat jelentett, szétszórása is kort jelent — a legszerencsétlenebbet. Mint ahogy annak a kornak is tanuja, mikor az előkelőség nemcsak a lakás bebutorozására, hanem müvészetére is gondolhatott, ugy magán viseli a legszomorubb kornak a nyomát is és az a pamlag, melyről az *Aubusson* kárpitozást letépték, szörnyü jelenetekre emlékeztet a közelmultból.

Ez a *kiállitás*, mely nem is kiállitás, egy *intim darabja a magyar történelemnek* az otthon tárgyain át látva, melyek otthontalanokká lettek . . . De a *tárgyaknak lelke van*. És ez a sok tárgylélek most elzártan, magába vonultan várja, hogy olyan embernek a lelke találjon rá, akinek otthonában ujra egységgé, egy stilussá olvadhat a többi tárgy lelkével, hogy megtalálja a helyét nemcsak négy fal közötti elzártságban és intimitásban, hanem lakói lelkében is. Szerető és megértő lelkekre vár a kiállitott tárgyak lelke.

R. E.

Budapesten tizenegy fokig, az *Alföldön* egész tizennégy fokig, *Pécsett* tizenöt, *Kaposvárott* pedig tizennyolc fokig ment föl a hőmérő, de éjjel az Alföldön ujból erős lehülés volt, aminek következtében reggelre köd keletkezett, de ez nem volt olyan sürü, mint tegnap vagy tegnapelőtt. A talajmenti hőmérséklet *Kecskeméten* a fagypontig, *Budapesten* és *Debrecenben* pedig *minusz egy fokig szállott alá.* Csak a hegyek között volt éjjel is enyhe az időjárás, igy például a *Galya-*

pedig *Innsbruckban* november végén rendesen havazni szokott.

Az időjárás fejlődése számunkra a legkedvezőbb irányban halad, mert a franciaországi viharos „esőfront" minden energiáját *Nyugateurópában* őrli felí nálunk pedig csak egészen csekély hatásokat fog kiváltani. A nappali hőmérséklet aránylag enyha marad, csupán az éjjeli lehülés lesz az eddiginél erősebb. Eső a legtöbb helyen egyáltalában nem lesz, de ahol lesz is, csak *egészen csekély mennyiségü.*

A gazda- és kisgazdakenyér után már „gazdász"- és „gazdasszony"-kenyeret is árulnak a piacon

— Az *Uj Nemzedék* tudósitójától. —

A hónapvégi pénztelenség most is erősen érezteti hatását az élelmiszerpiacon. A Központi Vásárcsarnok forgalma a legminimálisabb. A csarnok főutvonalán csak itt-ott látni egy-egy „komoly" vásárlót, a mellékutakon pedig meg ritkábban akad dolga az árusoknak. A csarnokba vetődő néhány vásárló valóságos rohamnak van kitéve. Szokatlan jelenség ez a csarnokban, ahol azelőtt az elfoglalt kereskedők alig győzték a kiszolgálást. Ma: utánakiabálnak az érdeklődőnek, csalogatják, valóságos szóáradat zudul rá, ha végighalad az árusok sorfala előtt a „vevő".

Az árusok panaszkodnak. Nincs forgalom, nincs kereset, nem tudják miből fizetik a decemberi helybért. Most még a szokásos késő őszi drágulás is elmaradt, csakhogy fogyjon az áru, de mindhiába, a közönségnek a mai élelmiszerárak is tuldrágák, azt sem tudja megfizetni.

A csarnoki élet pangása mellett *csupán az olcsó kenyér harca eleveníti fel az élelmiszerpiacot.* A harmincfilléres *„gazdakenyér"* valóságos forradalmat okozott a kenyérfronton. Sikeres betörését igazolta az — utánzat. A kéretlen „követők" sorában a *„kisgazdakenyér"* lepte meg legelőször a fogyasztókat, most pedig már a „gazdavonatkozásu" kenyerek egész hada található a piacon: *„Gazdász-kenyér", „Gazdasszonykenyér"* és egyéb elnevezés alatt.

A valódi „gazdakenyér" gyártói természetesen nem veszik jónéven a konkurrencia megtévesztő igyekezetét és — mint értesülünk — megteszik a megtorló lépéseket ellenük.

A gazdák különben hétfőn uj, olcsó cikket hoznak forgalomba. Egyelőre egy *lisztfajtát, a dupla nullás tészta-lisztet* vezetik be a piacon, *harmincnyolc filléres áron.* Ez mintegy kettő-négy fillérrel olcsóbb a hasonló jóizü liszt piaci áránál.

Pinkertonék harca az alvilággal

Hogyan alakult meg nyolcvan évvel ezelőtt a világ legelső detektiv-irodája?

— Az *Uj Nemzedék* tudósitójától —

Newyork, november.

A világhirü *Pinkerton* detektivirodának, több, mint *husz amerikai városban vannak fiókjai,* szervezete pedig, amely a világháboruban is nagy szerepet játszott, behálózza az egész földet. Fennlált. Évtizedeken keresztül szorongatták egymást a „bandita-király" és a mesterdetektiv.

A „nagy" Worth mindig arról álmodozott, hogy egy jól sikerült zsákmány után *nyugalomba vonul* és mint gazdag magánzó, fényüző gondatlansággal éli tovább az életét. Husz évi „munka" után összegyüjtött megfelelő összeget és egyik bosztoni bank egymillió dolláros betétkönyvével a zsebében *Európába menekült.* Pinkertonék követték, de *nem tudtak nyomára akadni.* A visszavonulásból azonban még sem lett semmi, mert amint régi büntársai megtudták, hogy Worth mennyi pénzt vitt magával, utánajöttek és zsarolással minden pénzét elszed-

ANDRÁSSY családi gyűjteménye Uj Tükör 1988.36.sz.1988

ZÜRZÜRZ

ZAVAROK

...gatja az óvónő az ...anodott kis óvodáso... ...iknek a többiek nem ...jak meg a kezét, mert piszkos.

Andrea azt mondja, hogy mi családgondozók vagyunk, s ez szolgáltatás. Nem ellenőrizünk, nem büntetünk.

Szeretnénk együttműködni.

Az óvónő megnyugszik.

Hálásan felírja az ajánlott szakkönyvek címét, s kéri Andreát, jöjjön el máskor is.

*

Megint egy lakótelep. Bő húzott szoknyás fiatalaszszony. Szoknyáján a pálmák meglebbennek, ahogy követjük a kicsike lakásba.

— Mióta elváltunk, azóta sír az Orsika. Áll az ablakban, várja az apját, és sír. Az óvodában se hagyja abba. Nagyon sírós lett. Áron, a férjem, legénykorában udvarolt egy ideig, aztán elvette az Évát. Házas volt, amikor újra megkeresett. Nagyon szerettem. Elszerettem a feleségétől. Még nem vált el, mikor terhes lettem. Mindkét család ellenezte a házasságunkat. Talán ezért is nagyon összetartottunk. Az ágyba vittem neki a reggelit, mindent megtettem a kedvéért. Orsikát is imádta. Aztán különféle névnapok, túlórák jöttek, kezdett kimaradozni. Lassanként az éjszakát is házon kívül töltötte. Majd csak enni és átöltözni járt haza. Hét végén se volt otthon. Egy téli napon kölcsönkértem kabátot, nadrágot, kucsmát. A hajamat betűrtem, a kucsmát behúztam a homlokom közepéig, és elsétáltam a munkahelye felé. Vártam. Kijött egy nővel. Felszálltak egy buszra. Követtem őket. Szemben áll...m Áronnal, de csak bá...lt, nem ismert meg. Mi... elindult a busz, behí... hangon megszólaltam: ... te nem erre laksz... ...tem kiabálni vele. A ...első megállónál le...i is. Akkor a csúcs... kellős közepén ...n... Hiába volt. ...ette tőlem a fér... ...ó költözött. De ...a ő is a ma... ...lik, van már ...z Áronnak: az

...édülök ennyi női ...atalmas plakátok a ...két férfi popsztárral ...zek. Ezek a képek ... hevenyészve vannak ...agasztva a falra, annyira ...m illenek az ízlésesen be...endezett szobába, hogy megkérdezem, mi volt a helyükön régebben?

Az asszony perdül-fordul, s előveszi a férje képét a szekrényből. Két popsztárplakát méretű esküvői képen végre látom, ki az a férfi, akiért ennyire törik magukat a nők.

Hát... mit mondjak? Magas, karcsú, széles vállú, sötét hajú, kék szemű.

Az asszony lesi a hatást. Hát... szépnek szép az ő Áronja, de olyan csapodár, mint a mennykő.

— Nemrégen csöngettek. Jött az első felesége. Beengedtem, beszélgettünk. Mondtam, együtt kellene megkeresnünk, hogy itt a volt, a van és a lesz. Vagyis az első feleség, a második és a leendő harmadik, a jelenlegi szerető.

Áron szerelmi ámokfutása senkit se érdekelne, ha a gyerek, Orsika nem sírna. Orsika pedig sír.

Andrea pszichológust ajánl a kislánynak, az alig huszonéves anyának pedig segít munkahelyet szerezni.

*

— Én vagyok az a bizonyos Áron! — Kezet szorítunk. (Fényképen mutatósabb.) — Nem igaz, amit a volt feleségem beszél. A múltját, bezzeg, nem mesélte el.

— *A múltját?*

— Azt, hogy hány palija volt.

— *A múltját vette feleségül?*

— A gyerek miatt vettem el.

— *Ágyba vitte a reggelit...*

— Egyetlenegyszer. Hírbe hozott a házban. Nem lehet vele élni.

— *Ön pedig máshoz költözött.*

— Azért, mert olyan. Nem lehet vele élni.

— *Áron, nem csapodár maga egy kicsit?*

— Én? Csapodár? Akkor maga nem látott még olyat. Hiába híreszteli a volt feleségem, a munkatársnőm nem a kedvesem.

— *Mi lesz a kislányával? Folyton sír.*

— Persze, mert az anyja ellenem oltogatja. Ha velem van, megnyugszik. Könyörög, ne vigyem vissza.

S ebben a pillanatban Áron, ez az izmos, nagy darab férfi elfordítja a fejét. Elkésett. Már láttam. a csábító kék szeme lassan bepárásodik.

*

Eldugott kis utca. Családi ház.

Hiába csöngetünk.

— Kórházba kerültek — kiabál át a kerítésen a szomszédasszony. — Az asszonyt és a gyerekeket megbaltázta a férje.

Nekünk itt már nincs keresnivalónk.

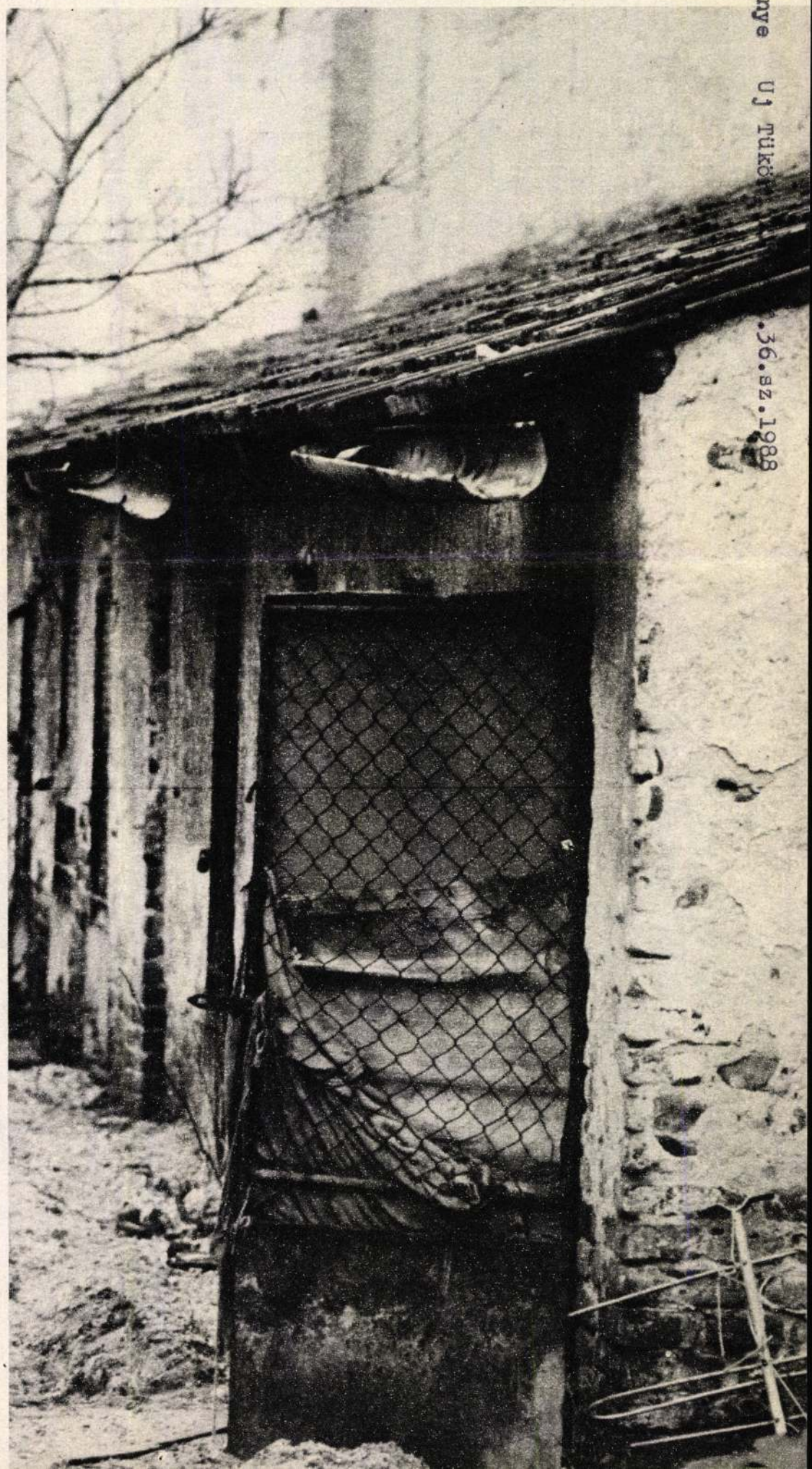

A MECÉNÁS KAROSSZÉKE

Múzeumaink, képtáraink gyűjteményeiben nemritkán láthatók régi itáliai műalkotások. Tehetős műgyűjtők nagyvonalú vásárlásai révén kerültek tájainkra. Az egykori Felvidék talán legjelentősebb régiséggyűjteménye az Andrássyak néhai betléri (Betliar) kastélyában látható.

A patinás nemesi família generációi halmozták fel az ott kiállított festményeket, fegyvereket, keleti szőnyegeket, márkás porcelántárgyakat és a híres könyvtár ritkaságait. Ugyanakkor az egykori tulajdonosok nagy szakértelemmel gyűjtötték a régi bútorokat is. A kastélymúzeum látogatói évtizedek óta ámulattal szemlélik a különböző korok lakberendezési tárgyait, műkincseit és az iparművészet számlálhatatlan remekét.

A kiállított értékes tárgyak özönében bizonyosan csak kevesek érdeklődését vonta magára a kastély nyugati előcsarnokában szerényen meghúzódó karosszék. Pedig ez a látszólag jelentéktelen bútordarab a gyűjtemény legfigyelemreméltóbb és legértékesebb darabja.

Az úgynevezett „savonarola" típusú székek egyik változatát képviselő karosszéket minden oldalról gazdag faragások díszítik: stilizált elefántfejek, rózsák és sakktáblaszerű mintával díszített címerpajzsok, a szék különböző részein felbukkanó, egymásba fonodó S és I betűk.

Elefánt és rózsa – ezek az itáliai Rimini városában a XIII. századtól uralkodó Malatesta család címerjelvényei. Gonosz ármánykodással, féktelen kegyetlenségekkel, gyilkosságokkal biztosított uralmuk Dante Isteni színjátéka poklának földi mása.

A betléri Andrássy-kastély

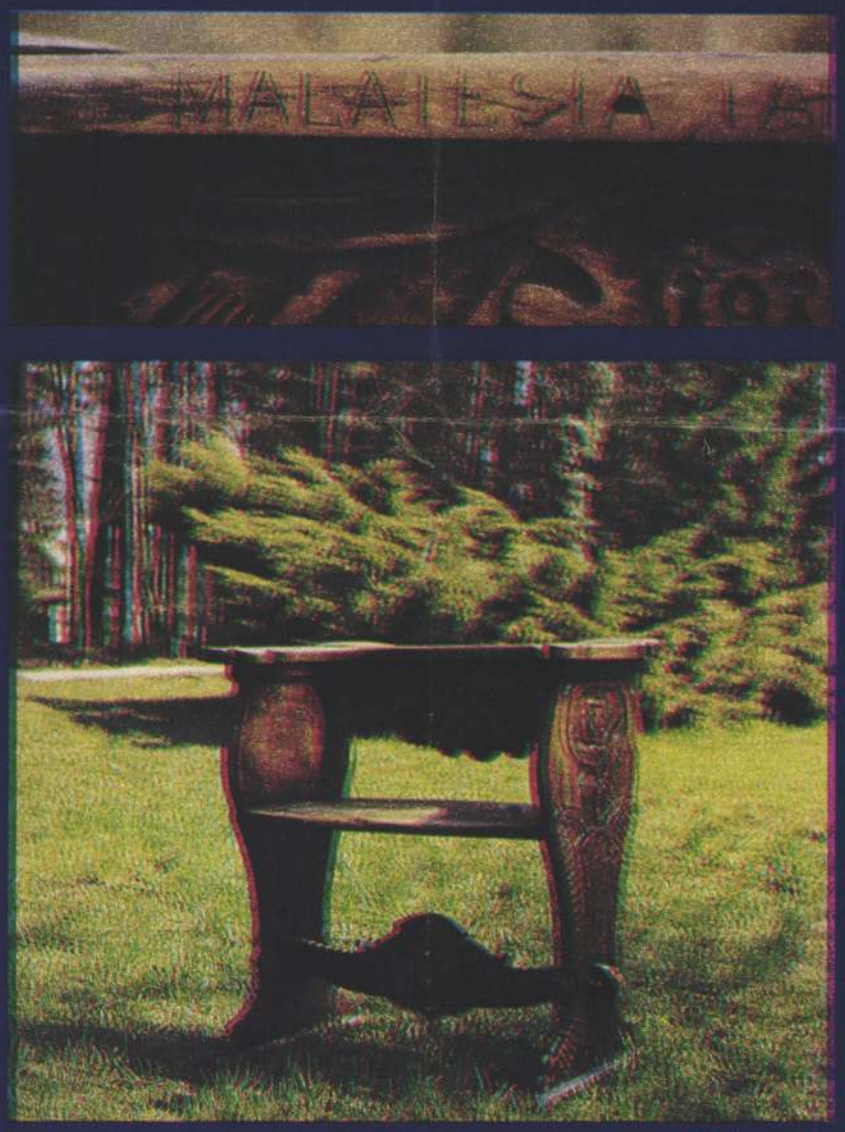

Vésett felirat a szék karfáján

A szék oldalnézetben

Monogramos díszítés

Sigismondo Malatesta karosszéke

A család Paolo Malatesta és Francesca Polenta szomorú története révén jutott az európai történelem halhatatlanjainak sorába. A szerelmeseket Francesca férje, Giovanni Malatesta fékevesztett féltékenységében meggyilkolta, s a tragikus szerelmi történet számos művészeti alkotás ihletőjévé vált. Sigismondo Pandolfo Malatesta, Rimini zord erődjének építtetője szintén ellentétekkel terhes, kimagasló egyénisége korának, méltó folytatója elődei rémuralmának. Ugyanakkor hamisítatlan reneszánsz uralkodó, álnokul törtető condotier, kegyetlen hódító; nevéhez híven (Mala – testa = gonosz fej) öregbítette családja hírnevét, de aki kora szellemében rendkívüli érdeklődéssel és figyelemmel viseltetett a művészetek és a tudományok iránt. Órákon át hallgatta tudósok okfejtéseit és hódításaival szerzett javai nagy részét művészetek támogatására, művészek pártolására fordította.

Rimini Szt. Ferenc templomának átépítését Leone Battista Albertire, a quattrocento neves építészére és műértőjére bízta. A templomot Itália építészeti emlékeinek sorában ma, mint Tempio Malatestianot tartja számon a művészettörténet. Bár építését valójában sohasem fejezték be, s a második világháború folyamán súlyosan megrongálódott, ez Rimini egyik legismertebb műemléke, s egyben Sigismondo Malatesta halhatatlanság iránti kielégíthetetlen vágyának jelképe.

Elefántfejek, rózsák, monogramos címerek díszítik a betléri reneszánsz karosszéket. Ha kibetűzzük a támlája belső élébe vésett feliratot – „SIGISMUNDUS PANDOLFUS MALATESTA PAN. F. FECIT ANNO GRATIAE MCCCCL" – nem lehet kétséges, hogy ez az 1450-h való szék Sigismondo Malatesta tula na volt. Nem lehetetlen, hogy éppe mini templomából származik, ahol des elmélkedés kényelmét szolgál már aligha rekonstruálható a ke útja Riminiből Betlérbe, de jel tathatatlanul bizonyítja a kése tők kifinomult ízlését és műér

A betléri karosszék az it szánsz kiteljesedésének d emléke a kornak, mely olyan emlékművet állít mint addig és azóta e em.

KUŠNIER

TÖKÖLY GÁBOR FELVÉTELEI

ségüket. 1873-ban, atyja halála után átvette Andrássy Dénes gróf a hitbizományi birtokot, a 61,000 holdnyi területű gazdaságot, melyből 29,000 hold erdőség s melyhez több értékes bánya, vasgyár, nyolcz ősrégi kastély tartozik. Az uradalmak központja a krasznahorka-váraljai vár. Ezt a Rákóczi-korabeli várat gróf Andrássy Dénes nyittatta meg 1875-ben a nagyközönség számára. Maga Dénes gróf, mióta tulajdonosa a krasznahorkai hitbizománynak, először 1879-ben volt itt örökét megtekinteni. Rozsnyón szállott meg s onnan ment ki nejével a krasznahorkai vár, a hosszúréti kastély és a dernői vasöntőde megtekintésére. Jövetelérőt a titok pecsétje alatt csakis az uradalom akkori főügyészét, Erőssy Lajost értesítette. A gróf megtekintvén a várat, megmutogatta nejének szüleinek arczképeit: «Ez itt az apám, ez az anyám arczképe.» Az őket kalauzoló várkapus beszédjükből csakhamar kitalálta, hogy a vár ura és neje jártak gömöri birtokaikon. Azóta még egyszer, négy évvel ezelőtt tett a gróf inkognito-látogatást Kassán, megtekintette az új Andrássy-udvart és az épülő felsőmagyarországi múzeumot, melynek létesítéséhez nagy adománynyal járult.

Andrássy Dénes grófnak és nejének nagyszabású jótékonysága immár országos hírű. 12 év óta jövedelme nagyobb részét különböző jótékony nemzeti és kulturális czélra adja. A nagymérvű adakozást a 80-as évek vége felé kezdte. A gróf adományai, melyeket a krasznahorkai pénztár kiutalványozott, 12 év alatt óriási összegekre mennek. Ezenkívül nagyon sokat szétosztott maga.

Köztudomású volt Krasznahorkán, hogy az évnegyedenkint felküldött tiszta jövedelem sokszor megkétszerezve jött vissza kisebb részletekben, a gróf azon megjegyzésével, hogy «ezt a grófné adja, én pedig egy pár ezer forinttal megtoldom». Ezen rendkivüli nagylelkü adományok tetemes része valláskülönbség nélkül templomokra és iskolákra szolgált. Közhasznú és jótékony egyesületek is nagy adományokat kaptak; művészeti czélokra 240,000 koronás alapítványt bocsátott a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezésére a gróf. A közjóra áldozott milliókból jutott az arra érdemes, önhibájukon kívül elszegényedettek, árvák, özvegyek sokaságának is. Uradalmi alkalmazottai javára is Francziska grófné kezdeményezésére oly alapítványt tett, mely példa nélkül áll a hazai főuri uradalmakban. 1898 karácsony napján egy sulyosabb ajánlott postai küldemény érkezett a krasznahorkai postára, melyben 128,000 forint értékü magyar állami értékpapirt találtak azzal az utasítással, hogy ez összeg az összes uradalmak tiszti nyugdíjalapjára szolgáljon. A hálás uradalmi tisztikar e valóban fejedelmi adományt a krasznahorkai várt védő szikla falába szép kivitelü gránittáblán örökítette meg és az emlékkő ünnepélyes leleplezési napján elhatározták, hogy az alapítvány kamataiból önként és megfelelő arányban részesítik a fontos szolgálatot teljesítő erdővédeket is. Később a gróf az alapítványt 400,000 koronára emelte fel. Emlékezetes tette a grófi párnak az 1899-ik évben Szelepka felső-zemplén i községnek áttelepítése is. Ez a község egy rakonczátlan patak által örökös árvizveszedelemnek volt kitéve; midőn a grófi pár erről értesült, száztiz családnak saját területén adott házhelyet és ugyanekkor a falu közintézményeire 20,000 koronát és vagy 80,000 korona értékü épitési anyagot adatott ki, mire Szelepka lakosai hálából Dénesfalvára magyarosították a község nevét. Nagy összegeket adományozott a gróf Kassán az újonnan épült felsőmagyarországi múzeumra, az új szinházra és az ottani görög-katholikus templom javára s számos más közintézet is kapott kisebb-nagyobb adományokat. Nagyobb összeget kapott Rozsnyó városa is, ez adományok közt van a polgári kaszinó házalapjára adott 6000 korona és 2000 korona az uri kaszinó könyvtárára, mely ezenkívül a krasznahorkai vár könyvtárának újabb müveit is megkapta. Húszezer koronás adományt kapott évekkel ezelőtt a Hirlapirók Nyugdíjintézete, tizezer koronásat az újságirók egyesülete, öt-ötezer koronást a Petőfi-ház és a kassai Rákóczi-szobor, stb. Ezek a nyilvánosságra került összegek csak kisebb részét teszik a különböző közhasznú és jótékony czélokra szóló adományoknak.

A gróf kifogyhatatlan jóságú neje, ki utolsó éveit nehéz, gyógyithatatlan betegségben szenvedte át, úgyszólván kizárólag csak a jótékonyságnak élt. Különös pártfogásában részesitette a rozsnyói nőegyletet, a kisdedóvodát, valamint az irgalmas nénék ottani zárda-nevelőintézetét. Végrendeletében megemlékezett szülővárosáról, Bécsről s e város szegényei javára 160,000 koronás alapitványt tett, ezenkívül felajánlotta bécsi palotáját a szegényház czéljaira. Megemlékezett a nemeslelkü grófné Rozsnyó városáról is: szegényházára 60,000 koronát hagyott, melyet hálából, örök emlékül nevéről *Francziska-menedékház*-nak neveznek el s még az idén fölépitik. A hálás rozsnyóiak elhatározták, hogy Francziska grófné szobrát elkészittetik s azt a rozsnyói történeti nevezetességü Rákóczi-téren még ez év október 26-án, halála évfordulóján fölállítják. A boldogult grófné holttestе ideiglenesen Münchenben van eltemetve; de az ez évi október 26-ikára hazaszállítják Krasznahorkára, hol a gróf e tavaszon Czigler Győző tervei szerint pompás mauzoleumot épittet a vár egyik teljes épségben levő bástyájában. A krasznahorkai várban Sulyovszky István uradalmi kormányzó kezdeményezésére «Francziska-szobát» rendeznek be, melyben az elhúnyt grófné emléktárgyait s a reá vonatkozó ereklyéket helyezik el.

Krasznahorka ura, bár most is külföldön tölti ideje legnagyobb részét, figyelemmel kiséri a hazai közélet mozgalmait, a politikai eseményeket ép úgy, mint a közgazdasági és művészeti ügyeket. Sürü levelezést tart fenn uradalmi kormányzójával, Sulyovszky Istvánnal. Sulyovszky a gróf közhasznú és jótékonysági terveinek végrehajtoja; nagy műveltségü férfiú, a ki nemcsak uradalmai gondjának viselésében, hanem nemes szándékai megvalósításában is mondhatni jobbkeze a grófnak.

Csöndes visszavonúltságban élt már neje életében is Andrássy Dénes gróf s most özvegységében még inkább félrevonúl a világ zajától. A jótéteményeiért őt megillető ünneplések elől kitér; magányában filozofiai irók olvasásával enyhíti gyászát. Folytatja nemes emberbaráti tevékenységét; «áldott jó felesége emléke iránti szeretetből» teszi most újabb meg újabb adományait; a mint hogy életében a grófné, ha valami czélra nagyobb összeget ajándékozott, sohasem mulasztotta el hozzátenni, hogy: «férjem beleegyezésével», a gróf pedig szintén hozzátette az általa tett adományokról intézkedő leveleiben, hogy «feleségem meghagyásából».

A nemeslelkü grófi házaspár bőkezü áldozatkészségével örök emlékezetet szerzett magának. Életükkel, tetteikkel híven megfeleltek annak a jelmondatnak, a mely a krasznahorkai vár egyik termének falát ékesíti: «Iparkodj a mulandókon örökkévalókat vásárolni».

—*ó.*

TEMETŐ MELLETT ROBOGÓ VONAT.*

Gyorsan robog a vonat
A temető mellett,
Látom el-eltünni ott
A sok sirkeresztet.

Van közöttük mostani,
Van közöttük régi,
Itt-ott egy-egy kőszobor
Emeli fejét ki.

De legyenek bár minők,
Mind egyformák abban:
Alattuk egy porladó
Álmodik nyugodtan.

A ki rég leszámola
Élettel, világgal,
És kibékült csöndesen
A mulandósággal.

Oly különös látomány!
Ott nyugalom, béke,
Itt a lázas sietés,
Melynek nincsen vége.

A mint tovarobogok,
Tünő sirkeresztek
Mind azt mondják, oly nagyon
Sohase siessek.

Sorsát ki nem kerüli
A világon senki,
Ki porból lett, annak itt
Porrá is kell lenni.

A vonat bárhova visz,
Kalandozzak bárhol,
A temető visszavár,
Sohase lesz távol.

Dalmady Győző.

AZ UTOLSÓ EGYEDÜLLÉT.

Az élők óriás álarczos tömegében,
Senki se szól, se lép saját tetszésekint;
A szó a szándokot inkább burkolja szépen,
S az arczokról reád tanult álarcz tekint.

De eljő majd a percz, s a test e hűtlen szolga,
A réveteg lélek szavára mit se tesz,
S merűlve hirtelen komor, mély nyúgalomba,
Többé nem czinkosa, vádló tanúja lesz.

És kél sötét raja sok titkos gondolatnak,
Melyeket elnyomott eddig az akarat;
Most a homlok felett felhőként gomolyognak,
A tettek indoka elrejtve nem marad.

A szív az arczra űl, s mit a gond keze hintett,
A ránczot nem lehet mosolylyal födni már;
Hazudni a szemet nem készti a tekintet,
S a ki nem mondott szó az ajkon írva áll.

Ez a vallomások órája. A csak épen
Elszállt lélek nyomát még őrzi a tetem,
S az ember, a midőn az lesz, mi voltaképen,
Másoknak egyszerre idegenné leszen.

Bús lesz a legvigabb, fagyos komorra váltan,
A bús pedig pihen nevető arczczal ott.
Őszinte és igaz mindenki a halálban,
És ép ezért olyan ijesztő a halott.

Sully Prudhomme után franczióból:

Vargha Gyula.

AZ A BIZONYOS «MIKOS.»

Elbeszélés.

Irta **MIKSZÁTH KÁLMÁN.**

Minden jog fentartásával. (Folytatás.

Teljes pompával sütött a nap, szinte szürt, de ilyenkor még nem bágyasztó, mert a természet fiatal. Bécsnek ezt a parkját abban az időben nagyon elhanyagolták, még békák is kurutytyol-

* A Kisfaludy-Társaság nagygyűlésén fölolvasott költemény.

7. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. | FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, FEBRUÁR 15.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre **24** korona, félévre **12** korona. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre **16** korona, félévre **8** korona. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre **10** korona, félévre **5** korona. Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

GRÓF ANDRÁSSY DÉNES ÉS NEJE.

Ezúttal először van alkalmunk a magyar arisztokráczia egyik kitűnő tagját, gróf *Andrássy* Dénest bemutatni, a ki nejével együtt kifejtett nagyarányú, nálunk valóban párját ritkító adakozásával tette nevét emlékezetessé. Bőkezűségét mindig névtelenül, kilétét titkolva gyakorolta s csak az újabb időben vált szélesebb körben ismeretessé, hogy e névtelen adakozó ő. Kerülve a nyilvánosságot, az arczképét sem lehetett ez ideig megszerezni s csak most a «Vasárnapi Ujság»-ban kerül először az ő és neje arczképe a nyilvánosság elé.

Az ősrégi Andrássy-család mely a hagyomány szerint a honfoglalók egyik ivadékától, Andorástól származik s melynek tagjai mindig nagy szerepet játszottak történetünkben, úgy a harcztéren, mint a polgári tisztségekben, a XVII. században Andrássy Miklós, e néven az első, után két ágra szakadt, a betléri és a hosszúréti, illetőleg monoki ágra. Ez utóbbi ágnak utolsó sarja gróf *Andrássy* Dénes, a ki Krasznahorka-Hosszúréten 1835 november 19-én született. Atyja György gróf országbiró, a nagy Széchenyi kortársa és barátja volt, kinek neve mellett ott van az övé is az Akadémia és Lánczhid megalkotásában. Édes anyja, Königsegg Aulendorf Francziska, születésére előkelő württembergi család leánya, mint menyasszony megtanúlta hazánk nyelvét egy e czélra Württembergbe kiküldött magyar nevelőnőtől. Andrássy Dénes gróf gyermek- és ifjúkorát a Rozsnyó melletti hosszúréti kastélyban töltötte. Már ifjú korában jellemző vonása volt a gyöngédség s az adakozás. Édes atyja a diplomácziai pályára szánta s a hatvanas években a bécsi keleti akadémiára küldte, bár neki inkább volt hajlama tehetségét gazdasági téren érvényesiteni. Szive sugallatát követve, kivonta magát a szülői befolyás alól s 1866 április 6-án megnősült s azóta külföldön visszavonúlva él. Nejével, Francziska grófnővel harminczhat évet töltött boldog házasságban, melynek a grófné múlt évi október 26-ikán bekövetkezett halála vetett véget.

Gyermektelen házaséletüket a jótékonyság áldásos munkája tette emlékezetessé; a nemes pár páratlan humánus érzékkel ismerte meg és karolta fel a szegények, a mostoha sors által sújtottak ügyét-baját, s enyhitette szük-

GRÓF ANDRÁSSY DÉNES.

GRÓF ANDRÁSSY DÉNESNÉ.

GRÓF ANDRÁSSY DÉNES KRASZNAHORKAI KÉPTÁRÁNAK EGYIK TERME

letet emel a számára. Így jött létre Krasznahorkaváralján a várhegy lábánál az a gyönyörű csarnok, mely hivatva volt az ő képeit és szoborműveit magába fogadni.

Ez év tavaszán nekem jutott osztályrészül a megtisztelő feladat, hogy e gyűjteményt a helyszínén elrendezzem, a festményeket a falakra felfüggesszem. A Bánréve és Rozsnyó közötti útvonal új volt előttem s a mint a vonat a fokozatosan szűkülő és természeti szépségekben folyton gazdagodó völgyben északnak haladt, egyre türelmetlenebbül égetett a vágy, hogy végre megpillanthassam a regényes hagyományok övezte büszke fekvésű krasznahorkai várat és láthassam egyszer igazi otthonában annak birtokosát, ki ezen a félreeső helyen építtetett kedvencz műtárgyainak és szeretettel ápolt családi emlékeinek muzeumot. Kivánságom csakhamar teljesült. Előttem állott a várúr. Magas, karcsú férfi, hatalmas pátriárkaszakállal és gyönyörű gyermeki tekintetű kékszemekkel. Mintha csak a régmúlt idők hagyták volna itt ezt az embert. E mellett bizonyít a környezete is. Lassanként mindennel megismerkedtem és láttam, hogy itt, ebben a várban nem a mostani, nem a *mi* életünk folyik, hanem az emlékek ütöttek tanyát és lettek valósággá A gróf forrón szeretett hitvesének emlékezetét ápolják és őrzik itten gondos, gyöngéd kezekkel. Ez a nemeslelkű nő volt férjének mindene s midőn meghalt, az életben maradt házastárs fájdalma valóságos halottkultuszban nyilvánúlt meg. Művészeti érzéke azonban megkövetelte, hogy ennek valami látható, szép emlékműben adjon kifejezést. Így létesült a drága márványból épült, aranymozaikkal kirakott nagyszerű mauzoleum, hogy az elhunyt emlékét hirdesse az eljövő századok gyermekeinek.

A képtárépület nincs a várban, hanem a várhegy lábánál, bent a községben, dr. *Sulyovszky* István királyi tanácsos, jószágkormányzó kertjében, ki maga is nagy műbarát és hervadhatatlan érdemei vannak a muzeum létrejötte körül. Az ő személyes felügyelete alatt épült ez a csarnok, mely minden tekintetben mintája lehet az előkelő magángalleriának. A múlt év folyamán emeltetett, *Hültl* Dezső dr. tervei után, a modern műszaki tudomány minden szükséges vívmányával fölszerelve, mint különálló épület, homlokzatával az utcza felé fordúlva. Néhány lépcső vezet föl a bejárathoz, a honnan eljutunk a két felsővilágitású terembe, melyek a gyűjteményt foglalják magukba. Az első terem meglep impozáns méreteivel (8 m. széltében és 14 m. hosszában), ebből néhány lépcsőfokon át lépünk a kisebbik, ötszögletű terembe, melyet az előbbitől egy zöld márványoszlopokon nyugvó ív választ el. A két terem képe pompás látványul szolgál a belépőnek, nemcsak szerencsésen megválasztott összhangzatos arányai miatt, hanem belső berendezésével is. A mennyezeten elhelyezett ablaküregeken át szépen, egyenletesen özönlik be a fény, a falakat régi mustra után készült vöröses-rózsaszinű szövet takarja, melyhez alul harmónikusan illeszkedik a világosszinű lambris. A nagyteremben elhelyezett bútorok és diszkiadványok az egésznek bizonyos lakályos jelleget adnak. A legkisebb részletig minden összhangzatosan van itt kigondolva és még arról sem feledkeztek meg, hogy esténként villanyfény mellett tekinthessük meg a gyűjteményt. Valóban megérdemlik mindazok, a kik ezen épület létesitésénél oly sok gonddal és izléssel közreműködtek, hogy munkájukhoz őszinte szívből szerencsét kivánjunk. Művük immár készen áll, a távolból idehozott képek a falakon díszlenek és elegáns talapzatokon emelkednek a szobrászat különböző alkotásai.

Mint már jeleztük, a gróf Andrássy gyűjtötte képek túlnyomó része a müncheni iskolából került elő, de néhány olasz, franczia és magyar munkával is találkozunk, — az utóbbiak közül kiemeljük gróf Andrássy Géza festményeit. Itt-ott egy-egy jól ismert névre bukkanunk, máshol megint kevésbé hires művészek sikerült alkotásai kötik le figyelmünket, de a legtöbbet valami láthatatlan kötelék fűzi egymáshoz, a német bensőségnek és kedélynek azonossága. Ha a nevezetesebb mesterek művei felé fordulunk, egy csodálatosan szép *Fritz August von Kaulbach* ötlik szemünkbe: az *Érett gyümölcsök*, — egy csinos, sötéthajú nő, gyönyörű festői öltözékben, kezeiben gyümölcsöstálat tartva. Minden mély, teli szinekben. Mintha csak Tiziannal álmodott volna a mester, midőn e képét festé. Egy remek *Böcklin*, *Tavaszest*, igen szerencsésen mutatja be a nagy szinpoétát. A hogyan a faun a mohos sziklatömbön esti dalát fújva elmereng és a mint a két női alak a fatörzsnél figyel reá, az a tájképi háttérrel együtt oly festői és elragadó, hogy az ember alig képes megválni tőle. *Walter Firle* négy kis lánykát állit elénk egy hollandus szobában, a mint épen az asztalnál kávéznak és a beözönlő fény játszadozik fehér főkötőcskéiken. *Fritz von Uhde* sem hiányzik. Egy kis *Sírbatétel* tesz tanuságot az ő nagy tudásáról, mely előszeretettel fordul a hatásos fényeffektusok felé s alakjait realisztikus felfogással rögzíti meg egy egy ritmikus kompoziczió keretében. Mint interieurkép *Hermann Graf* biedermeier-szobája vonja magára érdeklődésünket. Bizalmas szobasarok tekint ránk hivogatólag, tarkavirágú sopha terpeszkedik benne, a falon kis családi képek lógnak ovális keretekben, egy üvegajtó és világosszinű függönyök egészitik ki a kedélyes berendezést. Kabinetképnek elsőrangú a *Pierre Benis Bergeret* festette csendélet: *Sevres-i porczellán*, — két kecses virágmintás porczellán-edény és egy gyümölcsöstál fehér csipketerítőn. A genre-ek közül különösen kiválik *Wilhelm von Diez* kis festménye. Neve: *A czivakodók*. Két marczona legényt tüntet föl, a mint az asztalon keresztül egymással összetűztek. Az asztal már dülőfélben s nemsokára majd a földön lesz a két veszekedő czimbora is. Ostade vagy Brouwer erejét érezzük a képen, azok nagy kolorisztikus képességeivel együtt. Igen finom az olasz *Pio Jous* festménye: *Áldás után*, — egy sereg hivő a templom előtt összegyűlve.

Különösen nagy számmal vannak a tájképek. Kivált a München környékét és a bajor havasokat ábrázolók. Itt látjuk pl. *Joseph Wenglein* elsőrangú műveit. Teszem azt a *Grosshesselohé*-t, mely a koratavasz köntösében örökit meg egy tájat. Az előtérben tavacska mellett fehér nyirtörzsek, egész a távolban parasztház teteje fölött enyhevonalú hegyek emelkednek, melyeken a hó épen olvadásba kezd. Az élet vidám oldala iránt is sok érzéket árult el gróf Andrássy képei gyűjtésénél. Erről győznek meg egyes mulatságos jelenetek *René Reinicke* keze alól, mint a *Vigalom után* és a *Kávénénikék* cziműek. Jelenlegi feladatomtól messze vezetne, ha az egész gazdag gyűjteményt, mely most, a nyáron nyilott meg a nagyközönség részére, minden érdekes apró részletében megbeszélném. Legyen elég, ha ezúttal még csak annyit említek meg, hogy a kiállított műtárgyak száma, hozzájuk adva a legújabbi vásárlásokat, mintegy százötvenre megy. Az új szerzemények közül legjelentősebb *Franz von Stuck* bájos allegorikus képe, a *Tavasz*, melyet annak idején annyira megbámultak a muzeumokban s a mely jelenleg gróf Andrássy Dénes krasznahorkaváraljai gyűjteményének egyik legnagyobb ékessége.

Dr. Térey Gábor.

KÖNYÖRGÉS FÁRAÓHOZ.

Uram, mi mind a te gúlád építjük,
Mi ifjak s frissek, vének s betegek,
Számítunk, ásunk, faragunk s kotyvasztunk,
Mi sötét egyiptomi emberek.
Mi végre mind? Te tudod, bölcs és jó úr,
Mondják, haragszol, hogyha kérdezünk,
Mi nem értjük az egész roppant terved,
De mondják, örülsz, ha dicsérgetünk.

Engem is, uram, küldtél kőfejtésre
Sivatag szérűn, perzselő napon,
Erősnek hittél keserűbb munkára,
Mert karom szijjas s vas a homlokom;
Hiszen jó, állom, Faraó, te láttál,
De e kő már mégis nehéz, nehéz,
Föl a fejem, a szivem betegen zúg,
Izmomba áll a hideg reszketés.

Nem vagyok gyáva. Álltam én nehéz sort,
Keserű kínom nem czégérezem,
De sok ez uram, ez a kő csontig mar,
Ajkam kékül és megáll az eszem.
S számomra szűken osztasz ételt s álmot,
Szépre, finomra — szomjazom csupán,
S nincs egy nő, uram, nincs egy csókos jó nő,
Ki csókoljon e kőmarás után.

Uram, fakadtam daczra is; megszegtem
Búsúlt fejem: Hej Faraó, átkozlak,
Átkozom gúlád és minden kövét is,
Mert vérszagúak s könnyet szomjuhoznak.
Sirtam, leültem. De akkor arczomba
Ostorod sujtott húst harapva, fájva,
Jaj, ostorodba, uram, szöget fontál,
Tudod, rabszolgahús hosszan nem állja.

Hát loholok a többi közt lihegve,
Fogcsikorgatva, éhen és szédülve,
Fájó emberkék közt, — egyformán tűrünk,
Ki gyáván tűrve, ki hősileg tűrve.
Mi végre mind? Mi nem látunk a csúcsig,
Csak a rögünkig s töprenkedünk fájva:
Vajjon nem szörnyű, irgalmatlan játék
Egész gúlád, a szent világcsodája?

51. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, DECZEMBER 19.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5. *Kiadóhivatal:* IV. Egyetem-utcza 4. | Egyes szám ára 40 fillér. | *Előfizetési feltételek:* Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. | A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 80 fillérrel több. | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

GRÓF ANDRÁSSY DÉNES KÉPTÁRA KRASZNAHORKAVÁRALJÁN.

Korunk szürke egyformaságában egyre ritkábban találkozunk különleges egyéniségekkel. Hozzászoktunk, hogy az azonos nevelés és társadalmi állás az embereket nivellálja, egymáshoz hasonlóvá tegye. Így mindenkor nevezetes esemény számba megy, ha oly valakivel ismerkedünk meg, ki saját énje törvényei szerint fejlődött és az évek során elérte azt a lelki tökéletességet, a melyet az átlagembernél hiában keresünk. *Gróf Andrássy Dénes* ezen ritka jelenségek közé tartozik. A nyilvánosságot sohasem szerette s ezért csak kevesen láthatták. Csupán regényes szerelmének és házasságának története terjedt el szélesebb körökbe évekkel ezelőtt. A művészvilágban pedig a táj- és állatfestők számára alapított két nagy ösztöndíja tette nevét híressé. Jellemző a nagylelkű műbarátra az alapító okirat azon kikötése, mely megkivánja az ösztöndíjat élvező művésztől, hogy a tanulmányi időt külföldön töltse, de egyszersmind megtiltja neki, hogy Párisba menjen. Mert rokonszenvével mindig a német, különösen pedig a müncheni művészetet tüntette ki. A müncheni festészet jeleseinek alkotásait gyűjtötte mindenütt, miközben bámulatosan biztos művészeti érzékkel tudta megválasztani a megvásárolandó műveket. Mikor azután gyűjteménye kezdett egyre nagyobb és nagyobb méretűvé válni, eszébe jutott, hogy külön épü-

GRÓF ANDRÁSSY DÉNES KRASZNAHORKAI KÉPTÁRA. — Balogh Rudolf fölvétele.

Andrássy Dénes gróf

fertő

l.

Lykaközöns

40. l.

Rézkarcot is

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

145 lo

PUTNOK
47 XI. -3 18.
C/
KÖZBESÍTŐ

Műemlékek Országos Bizottság

Budapest
IX Kogyes Endre u. 1

Hivatalból
Díj átalányozva

Andrássy Dénes gróf

Tród

Vas. Ujs. 1913. 210, 211. l. (A krasznahorkai temetés; képekkel.)

Budapest székesfő

K 421 szám

19 60.-Mü

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

A

Müemlékek Orsz

R Ajánlott | Budapest 4
Bp. 4 | 3580 /d

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Központi borítékol

Andrássy Dénes gr

festő

cred Sokáig a Szentkirályi Dénes nevet használta.

Varga Scheffer Etelka:

Andrássy Dénes.

1835 – 1935.

Rozsnyói Hirlap

1935. nov. 10

Fenti nyilvtésének 100 éves évfordulója alkalmából

Anikor atyja kilagadta házasága miatt sem nevét, sem grófi cí-
mét nem használta, hanem Szentkirályi elő nevét

Andrássy Dénes gróf

festményei

a Krasznahorkai Fran-
ciska-ereklyemu-
zeumban

Balázs Mihály:

Krasznahorka várának
története és kalauza
a vár látogatói számára
Rozsnyó 1939. 73. l.

Árva vára.

E látkép a kúpalakú hegy t
részeit tisztán tünteti föl. Az e
több emeletes ház látszik, jobbra
dig hegység látszik. Felirata fö

ARUA.

Rm., mér. a vk. 9.8: 14.2

126-94-3.

Andrássy Dénes gr.

Közlezrkiáll

1237.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Andrássy Dénes gr.

l.

Gyulyás Magyarok

I. k. 549. l.

7 =

venruhákban, amelyeket a római Gránáto-
zésre. Miközben a harcterek első vona-
natatlan erővel lángol fel a harci zaj,
portozat, váltakozva a monferrinoi,
s egyéb uniformisokban jelenik meg.
enruhák, amelyeket a ma katonái maguk-
örökségének és kötelességének a foly-

gazi értékelése valóságos ~~és nagyter-~~
ert csak igy lehetne teljesen feltár-
letet, amely a müvészeknek ebben a
kimagasló alkotásokra képes, többnyi-

miután megértették és öntudatukba
eszmei okokat, amelyek a jelenlegi
ak

Andrássy Dénes gróf

számos olaj- és vízfestmeye
és rajza
az alabbi muzeumban
az 1850-es évektől
az 1880-as "

Mihalik József. A
Krasznahorkai várban
létesített Andrássy Fran-
ciska grófné évekljenuzeum
leíró lajstroma. 2 ik kiad.
Kassa 1912. ✓

MOB kut. 1609

s z e m é l y

lakóhelye (község, járás, ország) és pontos lakcíme (út, utca, házszám)	vallása	békefoglalkozása (állása, alkalmazása) és annak helye	szakk (tanult kép
8.	9.	10.	

Andrássy Dénes gróf

Éber László dr.:

Két főúri ajándék a Nemzeti Múzeum régiségtárabán (Egy képes táblával és 9 ábrával.)

Arch. Ert. 1903.

193-205. l.

ajándékozta fenti!

költségek Önköltségi ár

.624.08	P	18.03 P
.749.17	"	17.70 "
.264.32	"	17.86 "
.954.13	"	21.29 "
.047.18	"	21.29 "

, végrehajtó- és segédszemély-

1939.évi

előirányzott: 51 tényleges: 47

rányzat Zárószámadás

szerint

380.- P 309.885.52 P

volt a kiadás. Az emelkedést

zuk, másnapig hideg helyen tartjuk. Ekkor látni fogjuk a tetején mennyi fölösleges viz van, hogy ezt forralással ujból elpárologtassuk, természetesen állandó keveres mellett. Harmadnap — az átpasszirozott péphez számitva — kilónként 20 dg cukorból kevés vizzel felolvasztva, szirupot főzünk és a kétszer átfőzött gyümölcspépet belekeverve, 10—15 percig összefőzzük. Hütve tisztára mosott, száraz üvegekbe tesszük, szorosan lekötjük. Gőzölni nem kell és évekig eláll.

FINOM TURÓSLEPÉNY.

KÉRDÉS: Életemben Szegeden ettem a legfinomabb turóslepényt. Nem kaphatnánk meg a Hölgyfutárban a krémszerü töltelék leirását?

VÁLASZ: Szinte jóesik olyasmiről irni, amely a tárlatokból mosolyog felénk, nehogy elfeledjük, hogyan is készitse, akinek anyagja van hozzá. Most ott kezdjük, hogy ebben a hires szegedi turóslepényben legkevesebb a turó. Ide finom lecsurgatott tejfel és tojás szükségeltetik elsősorban. Tehát: 6 tojás sárgáját, 6 kanál porcukorral jól kikeverjük. Ekkor beleadunk 8 kanál sürü tejfelt, 6 kanál passzirozott friss tehénturót, 2 kanál daráslisztet, 2 kanál darát, a 6 tojás habját, amelyhez a pitetésztából kimaradt 2 tojás fehérjét is hozzáverhetjük, mindezt könnyedén keverjük össze és a sütőlemezbe nyomott tésztára egyenletesen kenjük rá; 1 dl. tejfelt keverjünk el 1 tojássárgájával és a turómassza tetejét ezzel kenjük meg. A sütőben tegyük középbordára, de a sütő csak mérsékelt meleg legyen, mert forró sütőben, egyszerre kérget kap a töltelék felső része és nem tud szép magasra — 3 ujjnyi magasra! — felemelkedni. Gázsütőben alsó takarékláng on sütjük, 30 perc alatt készen van.

Tésztája lehet omlós, leveles, egyszerü kelt tészta, filléres pitetészta, de egyik se legyen 25 dg-nál több lisztből készitve, ehhez a töltelékmennyiséghez.

PENZIÓK KÉRDÉSEIRE.

KÉRDÉS: Első izben tartunk fizető vendégeket tágas kuriánkban. Gyakorlatlan igyekezetünkben helyesen járunk el, ha egyik napon ebédre, másik napon vacsorára adunk hust? Penzió ára 12 P.

VÁLASZ: Teljesen elegendő, ha naponként husételt csak egyszer szolgáltatnak. Viszont ha a husbeszerzés könnyü, husétellel legkönnyebb az igényeket kielégiteni. Mert ne feledjük, a huspótló ételek, hogy az a jólakásig kielégitő legyen, rendszerint többe kerülnek, mint egy szelet hus körettel és salátával.

KÉRDÉS: Tavasszal elhunyt édesanyánk módszere szerint, vendégeink elé tálakban került az étel, kétszer körülhordozva. Bizonyos okok miatt, most a szezon alatt célszerü lenne áttérni az adagolás szerinti tálalásra?

VÁLASZ: Azok a bizonyos okok közismertek. De ne csodáljuk, hiszen a városi emberek áhitoznak kiadós ételekre, jólakni akarnak és ha hozzájutnak, élnek az alkalommal a szerénytebbek rovására, illetve penziósok terhére. Feltétlenül ajánljuk nemcsak Önöknek, hanem minden fizető vendéglátó urinéznak, vezessék be a vendéglő szerinti adagolást.

KÉRDÉS: Vasárnap a személyzet szabad estét követel, igy penziónkban aznap hideg vacsorát szolgáltatunk, de észrevettük, ez vendégeinket nem elégiti ki, pedig a hideg husétel után gyümölcsöt is adunk. Viszont főzni mi sem akarunk és cukorszükben este tésztát sem adhatunk. Kérjük, adjon tanácsot, mivel, hogyan elégitsük ki vendégeinket?

VÁLASZ: A hideg husétel mellé köretet nem lehet adni és ez hiányzik a vendégeknek. Kiadós majonézes salátát ajánlok, amely előző nap, vagy jég hiányában, aznap délelőtt elkészithető. Ma, amikor bőven van burgonya, káposzta, karotta, paradicsom, zöldbab, gomba, hagyma, zeller, paprika, ezekből könnyen előállitható egy pompás kevert saláta, még majonéz sem kell hozzá, csak ízesen legyen elkészitve, picit sózva, cukros ecettel leöntve, jó csészényi mennyiséget a hus mellé téve, majd meglátják mennyire kielégiti a legkényesebb, de a legszerénytelenebb igényeket is.

OLCSÓ MAJONÉZ.

Forraljunk fel 3 deci vizet 3 kanál ecettel, 3 kávéskanál cukorral, pici sóval. Közben egy mélyebb tálban verjünk habosra 2 tojássárgáját, keverjünk bele egy csapott evőkanálnyi lisztet és a forró ecetes vizet csurgatással — tehát nem hirtelen öntéssel — keverjük bele. Öntsük vissza a fazékba és takarék lángon kevergetve forrpöntig főzzük. A tűzhelyről vegyük el, kevergetve hütsük, adjunk bele 5 deka mustárt és ha van 1—2 deci tejfelt. Savanykás, pikáns ízének kell lenni, tehát ha kell, még cukorral, ecettel javitsunk ízén. Hideg halhoz, hushoz, salátához pompásan felhasználható.

ARANYTANÁCSOK

Csakis száraz időben szedett gyümölcsöt vagy főzeléket konzerváljunk. Esős időben felesleges vizzel telitődik meg minden termény, ez hátrányára van ízének, de sulyának is.

Kaprot tegyünk el sóval rétegezve.

Egészségesebb gyümölcsöt enni, mint vizet inni.

Füzöscipő zsinórja, hogy ki ne oldódjon a zsinór csokrára vizet csepegtessünk.

Meszelt szobában a mész közé timsót kell tenni, légy és poloska elkerüli ezt a helyet.

Forró timsóoldattal lemosott ágyból, falból a poloska kipusztul.

Madár Imréné, Szeged.

Napi események

(31. SZÁMU KERESZTREJTVÉNY.)

Számos levélbeli kérésnek teszünk eleget, amikor mai keresztrejtvényünkben két napiesemény megfejtését bizzuk az olvasóra. A vizszintes 1. alatti az egész világot megdöbbentette és most fordult először elő a történelemben. A függőleges 12. alatti pár nappal ezelőtt jött létre, élén Badoglio marsallal.

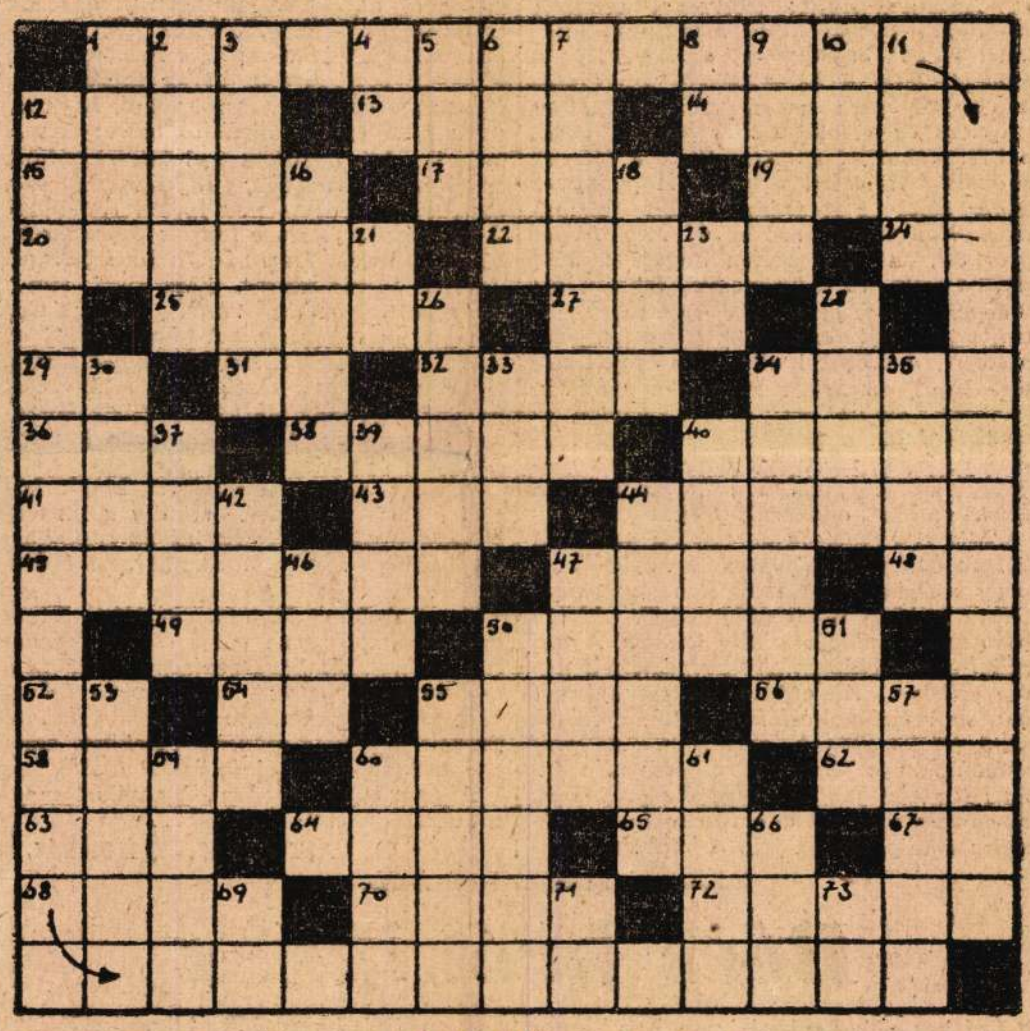

Vizszintes sorok: 12. Kut része. 13. Kelet-magyarországi város. 14. Befed. 15. Idegen női név. 17. Szláv férfinév. 19. Kioltja valakinek az életét. 20. Olasz főnemesi család. 22. Élősdi növény. 24. Aaaa. 25. Kitünő gondolat. 27. Kémiai halogén-elem. 29. Nagybecsü. 31. Két magánhangzó. 32. Több orosz cár keresztneve. 34. Visszafelé: alvás közben történik. 36. Japán őslakó. 38. Budapest egyik lebontott negyede. 40. Vakar. 41. Elemi iskolai tantárgy. 43. Hic és hec ikertestvére. 44. Nem tulságosan bizalmasan szólit meg valakit. 45. A szél befujja a nyitott ablakon. 47. Borsodmegyei nagyközség. 48. Római rézpénz. 49. Fut, szédi a lábait. 50. Magaviseleti kalkulus. 52. Német prepozició. 54. Azonos mássalhangzók. 55. Utca, Budán. 56. Madárruha. 58. Minden széknek van. 60. Cérnaorsó. 62. Káposztafélé. 63. C beszurásával: galambeledel. 64. Ékezet nélkül: primitiv hangszer. 65. Hangnem. 67. Igekötő. 68. Mozgóképszinház. 70. Sport-szakiró. 72. Erről a helyről.

Függőleges sorok: 1. Portéka-tároló. 2. Ilyen növény is van. 3. Konstantinápoly egyik negyede. 4. A tantal kémiai jele. 5. Portéka. 6. Nagy, idegen nyelven. 7. Férfinév. 8. Igekötő. 9. Népszerü rádióelőadó volt. 10. Svéd férfinév. Dunántuli megye. 16. Mond, valamit felhoz. 18. Magaslat Jeruzsálem mellett. 21. Két magánhangzó. 23. Egymást követő mássalhangzók az abc-ben. 26. Férfinév. 28. Visszafelé: elősegiti a gyógyulást. 30. Volt hozzá ereje. 33. Pestmegyei rendezett tanácsu város. 34. Ha kicsapják: film-vigjáték cime. 35. Tágan összefüzött. 37. Becézett férfinév. 39. Helyhatározó szó. 40. Oldalfegyver. 42. Ilyen gyanu is van. 44. Boráról és szőlőjéről világhirü spanyol város. 46. Pihenőhely. 47. Ilyen hadjárat is volt a közelmultban. 50. Izzó szén- vagy fadarabkák. 51. Több. 53. Kopiroz. 55. Női arcápolószer. 57. Élni, idegen nyelven. 59. Kalászos növény. 60. A burgonya is ez tulajdonképpen. 61. Éppen hogy csak. 66. T. N. B. 69. Kötőszó. 70. Erdei vad. 73. A nátrium kémiai jele.

Multheti keresztrejtvényünk megfejtése:

Vizszintes 1. Mert nem adott hozzá evőeszközt.

Függőleges 12. Bocsánat, de ez a tegnapi maradék.

Orsi gazdálkodik

A nagy buzatábla a földeken átfutó vasuti sinek és az országut között terült el. Ősz óta mindenki megcsodálta, aki áthaladt Somogynak ezen a részén, szakértők vitatkoztak, hogy tizennégy, vagy tizenhat mázsás termést fog-e majd adni és ahányszor hullámokat verve átsuhant rajta a szél, annyiszor sóhajtott fel nagy boldogan Orsi:

— Istenem, de szép!

A terraszról messzire belátni a domb lábánál elterülő sikságot. Mintha orrával a földek felé forditott nagy hajó tetején állnánk, innen fentről olyan a kép. Fejünk fölött az ég, előttünk a föld élete. Lispei olajat szállitó hosszu vonatok, falvak és városok közt közlekedő kocsik és szekerek vonulnak el szemünk előtt, emberek jönnek-mennek, de mindez alig észrevehető, elenyésző pont csak, mert ami messze a határban szétterül, uralkodik és hatalmába keriti a föld lakóit, az a buza aranyló kalásztengere, kévékbe rakott gazdagsága, a tengeri haragos zöldje és arrább, az erdők szélén, a magas bokrokba szökő szója, meg a rétek és vizek friss, erős illata.

Orsi reggel óta a terraszon ül és kétségbeesett hangulatban dolgozik. Körülötte vastag könyvek, előtte egy kockásfedelü füzet, melybe német dolgozatot kellene irni.

Csendesen figyeljük a kinlódását. A szekfü hajából már rég a földre hullt, de még a kockás füzet első oldala sem telt meg. Csak töltőtolla forog gyorsan a kezében, aztán azt is leteszi és nagy könnyeket töröl ki a szeméből.

— Az aratókhoz szeretnék menni, — ismétli már vagy tizedszer konokul.

Tizenhat évének legnagyobb keserüsége az, ha a nyári szünidőben tanulnia kell. Hajnalban boldog volt. Ablakán át alig derengett még világosság, és ébresztőórája máris megszólalt. Ilyenkor kettőthármat fordul gyorsan az ágyában, megrázza borzos üstökét, aztán nagy iramban öltözni kezd. Kutyája, Ripp, hol egy térdharisnyát, hol egy fél pár cipőt tesz le eléje a földre. Még nincs négy óra, mikor vizslájával együtt elindul az istállók felé.

Reggelinél aztán érdeklődőknek és nem érdeklődőknek egyforma közlékenységgel ujságolja, hogy a hajnali fejésnél melyik tehén mennyi tejet adott, hogy a takarmányuk most nagyszerü és hogy őneki sikerült végre „szájba fejni", ami annyit jelent, hogy ha megéhezik, kinyitja a száját és fejés közben a sajtár helyett oda tárnyitja a tejet.

Hat órakor teherautó kaptat fel az uton. Orsi a baromfiudvarban tartott szemlét abbahagyva már a gyümölcsösben terem. Tanyai gyerekek mennek utána, izgatott, lármás hadsereg.

Sohase láttam még ilyen baracktermést. A városból érkező gyümölcskereskedő ámulva csapja össze a kezét. Az arany és piros szép keverékü virit ki az alátámasztott gallyak közül. Az ivben meghajlott ágak nehezen hordozzák az illatos gyümölcsöt és szinte hallatszik megkönnyebbült lélekzetvételük, mikor sulyuktól megszabadulva visszacsapódnak.

Orsi szeme lelkesen villog, miközben dolgozik. Hol a mázsához fut és maga méri le a barackkal megtöltött ládikákat, hol a szedőkkel versenyez, csak ugy, hangtalanul, hogy beszélni ne kelljen róla, mégis lássák, hogy gyors mozdulatokkal mire megy.

— Ez a fa majd négy mázsás termést adott — dörzsölte kezét a gyümölcskereskedő. — Valóságos csoda ez.

Orsi tekintetében egy pillanat alatt tükröződik az üzleti szándék.

fööll. dmaböué vbgkq mbfypw xzöü öüii

— A hullott almát is megveheti — jelenti ki választ sem váró hangon, mert ő már kora gyereksége óta arra törekszik, hogy a gazdasági üzletkötésben is tökéletes legyen.

Élete első üzletét bámulatos leleményességgel és egészen egyéni módon intézte el. Tizennégy éves lehetett akkor és mert zsebpénze a hónap első napjainál tovább soha sem tartott, valamelyik ajándékot jelentő alkalomra kivánt magának egy süldőt. A süldőből szép, egészséges koca lett, hamarosan megfiadzott és Orsi jó pénzért eladott néhány malacot. Történt aztán egyszer, hogy az ország egyik nagytekintélyü és kiváló pénzügyi embere vendégségbe jött ide a házhoz. Orsi három napig teniszezett vele, mulattatta, sétálni vitte és a komoly ember meg a jókedvü kislány nagy barátok lettek. Pár hónap mulva, hirtelen támadt zsebpénzgondjai között rögtön eszébe jutott Orsinak, hogy hiszen van neki egy barátja, aki bizonyára mindenkinél jobban elintézhetné számára az üzletet. Igy kapott a világéletében csak pénzügyi kérdésekkel foglalkozó vezérigazgató felszólitást, hogy adja el a lehető legjobb áron a még meglévő állatállományt. Egy ideig törte a fejét, zsebében hordta a levelet, de a kislány kivánsága nem hagyta nyugodni, és mivel ő maga kocákhoz és malacokhoz vajmi keveset értett, megkérdezte Orsi édesanyját, a legilletékesebbet.

— Mondd, kérlek, körülbelül mennyit érhet az Orsi állatállománya?

Ezekre gondolok, mig a füzet fölé hajló fekete fejet figyelem. És látom magam előtt sok közös utunkon, ahogy kint a természetben felragyog a szeme. Látom a vonat ablakában állni, mikor elmarad mögöttünk a nagyváros kőrengetege és a nyitott ablakon át frissen kaszált fü illatát hozza felénk a szél. Ilyenkor mélyet, nagyot szi a levegőből, mint aki máris hazaért, aztán felém fordul:

— Most minden fa, bokor és növény nevét el szeretném mondani, amit utközben látunk. Ha tudom... teszi hozzá szerényen.

Mert őtet csak a föld érdekli és a rajta élő emberek. Aki önhibáján kivül elszakad a földtől, azt szivéből, nagyon megsajnálja, de aki elkivánkozik a földtől, az az ő szemében megvetendő renegát.

Munkája végeztével együtt indulunk a földek felé. Német dolgozata, néhány tintafolttal szaporitva, végre elkészült. Megnéztem a cimet: Die Ernte.

Most egylovas kordét hajt és a ló minden lépése szerint erőset zökkenünk. A nagy buzatáblánál, az utolsónál, mely ebben az évben kasza alá kerül, már felsorakoztak az aratók. Érdeklődve morzsolgatják tenyerükben a szemet, magasba dobják, majd visszaejtik mintha már mázsán mérnék le a sulyát. Aki ebbe a táblába beleállt, annak lesz a télen mit a tejbe apritani.

Valaki dalolni kezd és az első kaszás széles rendet hasit maga előtt.

— Nézze, milyen szép — ragadja meg a karom Orsi. — Szinte belefekszik a buzába. Az ember azt hinné, csak a buza tartja fenn, máskülönben hajlásában előre esne.

Marokszedőlányok, kévekötők sorakoznak fel a kaszások mögött. Már messze vannak tőlünk, a tábla tulsó szélén.

— Én is megyek — kiáltja lelkesen Orsi.

Szoknyácskája nagyot libben utána, ahogy gyors iramban végigfut a frissen kaszált tarlón. Aztán hajlani látom, markot szedni, kévét kötni. Ahányszor közelembe ér, rám villan a szeme. A fejével is int. Igen, ez neki való munka. Haja már a homlokához tapadt — hátrasimitja, meztelen lábán nagy karcolás — nem törődik vele.

— Nincs a világon ennél szebb munka — kiáltja most boldogan felém...

Nagy örömétől az aratók is jókedvre kapnak. Különösen mikor déli pihenőkor leül közéjük és sorra kérdezi mindegyiknek gondját, baját.

— Nekem igy kell tanulni — magyarázza tárgyilagosan, mikor végre hazamegyünk. — Nem lesz érettségim és igy nem mehetek felsőbb gazdasági iskolába. Miért is nem teszik ezt nekünk érettségi nélkül is lehetővé?

Orsi panaszát és kivánságát szeretném az illetékesekhez továbbitani. Oly fontos ma, nemzeti érdek, hogy a föld tulajdonosa, akár férfi, akár nő az illető, képzett gazda legyen. Néha a körülmények lehetetlenné teszik azt, hogy egy falun vagy pusztán élő gyerek az érettségit megszerezze. Előfordul az is, hogy nem gimnáziumi, de más tanulmányt végez és ezek miatt elveszíti a gazdasági oklevél lehetőségének megszerzését. Kérjük, hogy ilyen esetekben legalább a leányok számára engedély adassék arra, hogy érettségi nélkül is elvégezhessék valamelyik felsőbb gazdasági iskolát.

Gyakorlatot és tapasztalatokat otthon is szerezhetnek, de ma az oklevélre is szükségük van és ezt azok tudják a legjobban, akik az oklevél megszerzésének szükségességét előirták.

Védenünk kell a földet, de minden lehetőséget is meg kell adnunk, hogy aki szereti a földet az annak közelében maradhasson.

AMBRÓZY MIGAZZI NÓRA

HÖLGYFUTÁR

Rozsnyói emlékek között

Még nem ismertem embert, aki Rozsnyóról, rozsnyói nyaralásáról nem a legkellemesebben emlékezett volna meg. A párost körülvevő dus erdők illatával borított magas hegyek és az erdőkben csobogó kristálytiszta patakok üdítő vize a rohanó munka zajában üdülést, nyugalmat, a pihenést kereső ember életét tiz évvel meghosszabbitják. Hát még a vendégszerető népe, akiknek meleg szive és kedélye felejthetetlen, nem hiába élnek a természet ölén, nem hiába Gömör az országnak természeti kincsekben egyik leggazdagabb vármegyéje. Ismertem egy bölcsészhallgatót, akinek ázsiai tanulmányutja annyira megárfolt a szervezetének, hogy már négy évig orvosok kezelték, hogy a sorvadástól megmentsék, mindhiába s amikor Rozsnyóra ment, Rozsnyó visszaadta az egészségét, azóta erős, egészséges, munkaképes és áldja a Gondviselést, hogy Rozsnyóra vezérelte.

De kevesen tudják, akik Rozsnyón nyaraltak, hogy a 700 éves püspöki templomban, amelynek különálló és átjáró harangtornya van és amely templomnak freskói a legszebbek az egész felvidéken, az egyik oltár fölött látható fehér márvány Jézus szive szobor a pozsonyi Mária Terézia szobor egyik darabjából készült. Amikor Fadrusz János hires alkotását a csehek vandalizmusa ledöntötte és összetörte, Bubnics János ez a nemeslelkü rozsnyói püspök az összerombolt gyönyörü karrarai fehér márványszobor darabjából faragtatta ezt a Jézus szive szobrát. A szobor majd életnagyságu és Jézus Krisztus két kezével a szivére mutat, mintha mondaná: az Én szivemet szeressétek, az én tanomat kövessétek s akkor nem lesz gyülölködés, megszünik a háboru. A székesegyház hátsó jobboldali mellékoltára fölött aranyozott üvegkoporsóban szent Nitus római katona vértanu holtteste látható. Diszintőn egyenesen Rómából hozták, amikor a rozsnyói egyházmegye Mária Terézia idejében megalakult.

De kevesen látták, akik már nyaraltak Rozsnyón a Városháza dísztermében Paczka Ferenc gyönyörü, hatalmas festményét, amely Attila halálát ábrázolja. Attila derékig meztelenül fekszik nászéjszakai ágyán, feje lehanyatlik és véres. Az ágy mellett áll arája, Ildikó, drágakövekkel összetüzött hálókontösben derékig meztelenül gyönyörü alakjával, amint kétségbeesésében két karját megbomló agyához emeli. Az ember lába gyökeret ver és nem tud a festménytől megválni, olyan szép és annyi gondolatot rejt magában.

Kevesen voltak még fenn a Rákóczi-toronyban, amelynek erkélyéről fölséges kilátás nyilik az egész környékre, messze tájakra. De nem voltak abban a házban sem a Városháza szomszédságában, amely Rákóczi pénzverdéje volt. És kérdem a nyaralókat, voltak-e már a Kálvárián, amelynek csucsáról tiszta időben gyönyörüen lehet látni a Magas Tátra csucsait, hogy az ember szinte megdöbben: hát ilyen közel vagyunk a Magas Tátrához?! Ezt nem is tudtuk! Mert madárdal hangzik a kertekben és az erdőben mindenfelé, az erdőben őzzel is találkozunk, amint szeliden legelészik. A rozsnyói vasas fürdőt minden nyaraló szereti felkeresni, mert a forró vize olyan bő vastartalmu, hogy amint a csapon a kádba beeresztik, mintha paradicsomlébe ülne az ember, nem hiába azután ettől a sok vastól és a forrásvizek vastartalmától a sápadt budapesti ember hamar piros szint, lüktető vért, vig kedélyt, jó étvágyat, rugékonyságot, erőt, egészséget nyer, ugy hogy amikor nyaralás után visszatér a fővárosba, rá se ismernek. Ez inditotta Szendy Károlyt, Budapest szociális gondolkodásu polgármesterét, hogy a rozsnyói vasasfürdőn tul a csucsomi völgyben egy kétemeletes modern berendezésü gyermeküdülőt épittetett, ahol állandóan 400 fővárosi gyermeket fognak gondozni és ipari munkára tanitani. A gyermeküdülő már elkészült.

Rozsnyó közelében van Krasznahorka büszke vára, az Andrássy-grófok ősi fészke teljesen ép állapotban, a szomszédságában pedig a világ legszebb mauzoleuma, a hitvesi szeretet leggyönyörübb példája. A sok válásnak, családi züllésnek mai szomoru korszakában érdemes idezarándokolni és példát venni a nemes gróf hüségéről és tiszta szerelméről.

Müncheni szobrászművészekkel készittette el 1903-ban Andrássy Dénes gróf e gyönyörü mauzoleumot. Ekkor halt meg hitvese, Hablavecz Franciska, a müncheni zeneakadémia igazgatójának leánya és Dénes grófnak megértő hitvese. Hatalmas fekete zászlók erdejében vitte az Andrássy-grófok cimerével diszitett négylovas üveges hinto a rozsnyói állomástól az országuton a koporsót a mauzoleumig. E halottaskocsi senki más koporsóját nem vitte, csak Franciska grófnéét és később Dénes grófét, azóta a krasznahorkai várban őrzik a sok-sok Franciska-emlékkel együtt. A gyönyörü cimer alatt az Andrássy-grófok jelmondata: Non videri, sed esse! Mig Dénes gróf élt, a mauzoleum kapuja mindig nyitva volt és a harmadik lépcsőn ott üldögélt Dénes gróf, a kezében rajztömbbel, aquarellel és festegette a templom belsejét, a művészi oltárt, a fájdalmas sarcofágot, amelyben Franciska pihen. A sarcofág elején az Andrássy-cimer, az egyik oldalán a véréből gyermekeit tápláló pelikán, mint az önfeláldozás jelképe, másik oldalán a grófné reliefje. Évek mulva odakerült Dénes gróf koporsója is Franciska sorcofágja mellé. A két sarcofág laesi fehérmárványból van, négy sarkán 4—4 inádkozó angyallal. Dénes grófnál a sarcofág egyik oldalán két páva a halhatatlanság jelképe. A gróf reliefje két oldalán két kutyaalak a hüség jelképe. A grófné domboru képét gazdag relief-csoportok diszitik, amelyek az ő jótékonyságát mutatják. A gróf sarcofágján e felirat olvasható: vita fumus (az élet füst), Franciska grófnénál: non quam diu, sed quam bene (nem annyira sokáig, hanem jól). A kupolán tizenkét életnagyságu angyal képe. A kupola zárógyürüjét gyümölcskoszoru disziti, amelyből hatalmas lángsugarak ágaznak le az angyalokra. Az oltár fölötti párkányon e felirat olvasható: In corde meo abscondi eloquia tua, ut ne peccem tibi (Szivembe rejtem ékesszólásodat, hogy ne vétkezzem ellened). Ettől balra: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Jobbra: Ingemisce tacens, mortuorum luctum non facies. A mauzoleum kapuja fölött e felirat: Sepulchrum ei. Ettől balra: Morte beata nihil beatius. Jobbra: Si vis vivere, disce mori. Majd: Sic separat amara mors. Végül: Cor innopis ne afflixeris. A kapu fölött az Andrássyak cimere. Ezt két angyal tartja. Az egyik angyal kezében a letünt élet jelképéül kialudt fáklyát, a másik koszorut és pálmaágat tart kezében a megdicsőülés és gyász jeléül.

Amikor valakit borzalmas kinok között látunk meghalni, mindig a mauzoleum gyönyörü felirata jut az eszünkbe: „A boldog halálnál semmi sem boldogabb".

A mauzoleum kapuja, amióta Dénes gróf meghalt, zárva van, csak a látogatóknak nyitják ki. De bizony nincs nap, amikor a látogatók nagy száma fel ne keresné. A mauzoleum mögött látható Franciska grófné müncheni sirköve, amig a mauzoleum gondolata testet öltött.

A természet gazdag kincseivel megnemesiti az ember szivét...

FARKASFALVY KORNÉL

Bécs krónikása

Érdekes nők centenáriuma kerül most a legélesebb ellentétbe az idővel, élénk tanuságaképpen a világ gyors és gyökeres változásának. Alig néhány hete olvastunk Berta *Suttnernek*, a béke legharciasabb agitátorának centenáriumáról a világháboru legrettenetesebb napjaiban a Béke világvárosának, Rómának bombázása idején. Most a régi, császári Bécs egyik legjellegzetesebb alakjának s emlékei elmulhatatlan megörökitőjének, Karoline *Pichlernek* centenáriuma van soron akkor, amikor ez a régi Bécset minden kedves romantikájával, aranyos derüjével ugyszólván teljesen elnyelte már az események forgataga. Ebben a hónapban száz éve, hogy hetvennégyéves korában meghalt ez a korában rendkivül népszerü irónő, a kölcsönkönyvtárolvasók öröme, aki azonban annyira hozzátartozott a multszázad első felének bécsi levegőjéhez, hogy *Atterboom* svéd költő a következő, szállóigévé vált szavakkal jellemezte: *„Bécsnek két jellegzetes ismertetőjele van: Pichler és a Szent István-dóm."*

Karoline Pichler a multszázad első felében a legolvasottabb irónők közé tartozott. Az irodalomban először egy igen közepes verskötettel jelentkezett s ez nem nagy port vert fel még szülővárosában sem. De váratlanul annál népszerübbek lettek regényei az egész német nyelvterületen. Alig volt akkor olvasottabb iró nála s a nyilvános elismerés hangzatos fortissimokban zengte dicséretét. Az olvasóközönség minden rétege türelmetlenül várta egy-egy ujabb regényének megjelenését és könyveiért valósággal megostromolták a kölcsönkönyvtárakat.

Agathokles cimü regényének még komoly irodalmi sikere is volt. Még a különben szigoru és igen választékos izlésü *Goethe* is meghajtotta előtte az elismerés pálmáját. „Az Agathokles nagyon tetszett nekem, — irta —, bár az elvek, amelyek ott diadalmaskodnak, távol állnak az én felfogásomtól. Szinte érthetetlen mi tévesztette meg ennyire ezt a világos és itéleteiben olyan biztos szellemet. De nemcsak neki, hanem egész korának alapos tévedése volt Karoline Pichler, akinek nem csak Agathoklese, hanem több hosszulére bocsátott, legalább 3—4 kötetes történelmi regénye, kisebb elbeszéléseinek egész áradata, szóval egész több mint ötven nyolcadrét kötetre rugó müve tökéletesen elmerült a teljes feledés homályába.

Ma talán nem is beszélne róla senki, talán nevét sem emlitenék meg a döntő sulyu eseményeknek mai száguldó rohamában, ha meg nem irja élete egyetlen művét, amely az életből fakadt. Ez a mü: *Denkwürdigkeiten aus meinem Leben* (Életem figyelemreméltó eseményei) már csak halála után jelent meg, élete nagy sikerében nem volt semmi része, mégis ennek köszöni halhatatlanságát.

Karoline Pichler már közel járt hetvenedik évéhez, mikor hozzákezdett élete emlékeinek megirásához. Körülbelül hetven évet ölel fel ez az emlékirat Bécs életéből, fesztelen csevegés formájában, nagyanyáink bőbeszédü közvetlenségével hordja össze azt, amit látott vagy csak hallott, de ebben a csevegésben lebilincselő érdekességgel ott él az egész Bécs 1770-től egész 1840-ig, a francia uralom kora, a nagy kolera, az egymást követő divatok változása, megismerkedünk benne Bécs egész nemességével, a hivatalnokvilággal, a költőkkel, művészekkel és tudósokkal és azoknak ellenfeleivel, a felvilágosultság hirdetőivel s maga az emlékirat szines, roppant mozgalmasságával lebilincselő olvasmány, hanem igen komoly történetirók tanusága szerint legelsőrangu forrásmunka is.

Karoline Pichler két látogatott szalonon keresztül ismerkedett meg Bécs nevezetességeivel. Az első apjának szalonja volt, majd apja halála után saját termeiben gyüjtötte össze Bécs társadalmi és szellemi életének csaknem valamennyi kiválóságát. Karolinának anyja is igen érdekes nő volt. Már tizenhárom éves korában személyes szolgálatra rendelték be a császárné mellé. Mint a császárné egyik komornája, hasonló szolgálatot teljesitett a vele egyrangu kisasszonyokkal, segédkezett a császárné öltözködésénél, gondoskodott urnője személyes kiszolgálásáról, de egyedül csak neki jutott a kiváltság társnői közt, hogy fel is olvasott urnőjének. Általában igen erősen bejutott a császárné kegyeibe s ezért bőven akadt kérője is, akik közül Charlotte *Greinert* választotta, az udvari cseh kancellária titkárát, de soká kellett várnia, mig a császárné beleegyezését adta a házasságba.

Karolina szüleinek harmadik gyermeke volt. Gyermekéveit a Grabenen lévő igen előkelő és nagy lakásban töltötte, ahol négy-öt helviség csak a házat sürün felkereső vendégek fogadására szolgált. A Greiner-szalon hires volt egész Bécsben. Karolina szüleinek művészi hajlandóságai voltak s ezért társaságukat irók és művészek is látogatták. Talán ez magyarázza meg azt, hogy leányuk, aki már ifjukorában mint „Széplélek" tünt fel, később hivatásos iróvá lett, bár az utókor itélete szerint alapjában mindig mükedvelő maradt.

Tizenhét éves korában már férjhez is ment Karolina Pichler kormányzósági titkárhoz. Férje tipusa volt a megcsontosodott Beamternek, sem külsőleg, sem lelkileg nem az az eszmény, akit egy fiatal költőnő választhat. De a józan gondolkodásu Karolina tisztában volt azzal, hogy férjeknek nem mindig a regényhősök a legalkalmasabbak. Házasélete valóban példás volt, az élettársak negyvenegy évig hiven kitartottak egymás mellett.

A fiatal asszony, aki gyermekkorában még Mária Terézia lábánál játszott, elveiben, felfogásában törhetetlenül ragaszkodott a régi feudális világhoz és a legszögegesebb ellentétben állt az uj eszmékkel, amelyeket Napoleon és a franciák hoztak Bécsbe. A franciákat egyképen gyülölte mint hazafi és mint az uj eszmék ellensége. Tőle származik ez a nérói mondás, „bár csak egyetlen nyaka volna valamennyi franciának, hogy egy csapásra le lehetne ütni". Azt tartotta, hogy Franciaországból jött a világra a négy legnagyobb csapás; az állandó hadsereg, a papirpénz, a forradalom és a divatkórság. És végül Napoleonban testesült meg szerinte az uj istenostora. Ferenc császárt igen szerette, mert valódi apja volt a népnek, de II. Józseftől, bár emberi nagyságát elismerte, már csak mint mély meggyőződésü és buzgó katolikus is, idegenkedett.

Jóllehet ő maga a kisnemesség soraiból került ki, de az ember, akárcsak Windischgreatz hercegnél, nála is a bárónál kezdődött. De azért egyáltalában nem volt szolgai lélek. Nagyszerü tapintat volt benne, hogy mindenkivel szemben megtalálja a megfelelő hangot, ezért a főrangu szülők igen szivesen vették, ha gyermekeik a Pichler-szalont látogatták.

Karolinának kedden és csütörtökön este voltak fogadó-órái. Ezeken a fogadóestéken zenéltek is, vagy költeményeket olvastak fel, olykor egyszerüen csak beszélgettek. A hölgyek kerek asztaloknál foglaltak helyet és kézimunkáztak, az urak közöttük, vagy hátuk mögött helyezkedtek el ugy, hogy azért az egész társaság egyet alkotott. A Pichler-féle szalon jellegzetességét, urnőjük nagy főrangu imádata ellenére sem a születési arisztokrácia adta meg, hanem a szellemi. Elsősorban költők és irók voltak legünnepeltebb látogatói ennek a szalonnak, akik mellett a képzőművészek és tudósok csak másodrangu szerepet játszottak. Karolinának ugyanis az volt a tapasztalata, hogy a képzőművészek és a tudósok közt kevés az igazán szeretetreméltó és társaságban is használható ember s hogy a legtöbb nagy müvésznek nagy emberi gyöngeségei is vannak, aminek kifejezést is ad emlékiratában.

A nagy zenészek, az akkori Bécs igazi fejedelmi nagyságai, szintén távolmaradtak Karolina szalonjától. Az emlékirat négy kötetében egyetlen egyszer sem fordul elő *Beethoven* neve. *Schubertről* röviden csak annyit mond, hogy őt is ismerte. Mert Karolina sok nagy embert ismert, de az igazi nagyságot ritkán ismerte jól. *Schillerrel* egysorban emliti, mint kora legkiemelkedőbb szellemi nagyságait, *Collins* és *Raupach* neveit.

Sürün megfordult nála az egykoru Bécs kelőben levő fényes irodalmi csillaga, *Grillparzer Schreyvogel*, a Burgszinház helyettes igazgatója, 1816 őszén beszélt neki először az *Ahnfrau* akkor még egészen ismeretlen fiatal költőjéről. De több mint egy év telt el, mig a diadalmas szerzőt csakugyan bevezette a Pichler-szalonba, ahol Grillparzer saját feljegyzései szerint igen jól érezte magát. Gyakran megtörtént, hogy vasárnap náluk is ebédelt s ilyenkor ebéd után együtt játszott a ház urnőjével és leányával, „mert igen jó fortepiano-játékos volt".

Theodor *Körner* egy időben csaknem mindennapos vendég volt Pichleréknél. Meg is énekelte Karolinát egyik szonettjében, mint a Hirnév templomának papnőjét. Sokkal kevésbbé melegedett fel Clemens *Brentano* iránt. Az uj nemzedék egész gondolkodásmódja távol állt tőle. „Csodálkozik azon, — irja — hogy gyakran egyáltalán nem is érti, amit Brentano beszél. Karolina nem szerette a romantikusokat, akik összezavarják a fogalmakat, nem tesznek különbséget igazság és hazugság közt és olyan elveket állitanak fel, amelyek a családok szétzüllésére, sőt nem egyszer öngyilkosságra vezetnek". Egyhelyt igy fakad ki: „Mit is akar tulajdonképpen ez az uj iskola? ha *Schillert* csak jó rethorikájunak ismeri el, *Kotzebuet* erkölcstelennek nyilvánitja és nem átalja *Iffland* jellemeit nyárspolgáriaknak gunyolni".

De amint ő nem értette meg az ujabb kor szellemét, ugy távolódott el tőle is a fiatalabb nemzedék. Szalonja kezdett lassankint elnéptelenedni, amit ő a társadalmi szokások eldurvulásának tud be. A valóság az volt, hogy az ő világa már meghalt, mikor még élt s posztumusz kötete egy rég sirban pihenő korra tette le az emlékezet koszoruját.

K. M.

Filléres főzés konyhája

KÉRDŐLEVELEKRE VÁLASZ

Annyi kedves, bizalomteli kérdés és kérés tárul felém, hogy miután bizonyára többeknek érdeklődési körébe belevág, itt adom le vagy ismételem meg a válaszadást.

VEGYSZEREK NÉLKÜL ELTETT LEKVÁR.

KÉRDÉS: Gyenge gyomrom miatt tiltva van vegyszerekkel konzervált dzsemeket fogyasztani. Kérem, mi az eljárás, hogy kevés cukorral és vegyszerek nélkül készitve, tartósan elálljanak.

VÁLASZ: Minden gyümölcs vegyszer nélkül is eláll, ha alaposan besüritjük. Legelőnyösebb eljárás a következő: mag alanitva, tisztitva összetörni, forralással a nedvességet belőle elpárologtatni, azután megpasszíroz-

Andrássy Dénes gróf

1835–1913

archépe repr

Vas. Hjs. 1913. 183. l

u. o. 1913. 201. l.

(Gróf Andrássy Dénes temetése Krasznahorkán köppel.)

BUDAPEST
1948 JÚN 21-8

ANDRÁSSY DÉNES GRÓF MEGHALT. Az ősz főur két évvel ezelőtt még szorgalmasan járt ki a csipős őszi időben a szabadba tájképet festeni. A krasznahorkaváraljai „Artibus“ képtárban egy szépiarajzán látjuk művészetének erőteljes, fiatalos kifejezését. Feltámad bennünk a kérdés: kialudt volna ez a gyönyörü lelkesedés, ez a kiapadhatatlannak tetsző energia? Ezt a lángot valóban csak egy gigászi lehellet fujhatta el, olthatta ki. Az a végzetes sötét hatalom, amelynek előirt utja: minden lépésnél életet oltani.

Az „Artibus“ képtár hü tükre a gróf mélyérzésü, költői kedélyének, disztingvált izlésének. A modern festőművészetet nem kisebb nevek, mint Böcklin, Uhde és Stuck képviselik a képtárban. A magyar festők közül pedig Markó Károly, Pállik Béla és Wágner Sándor szerepelnek egy-egy jelentősebb alkotással.

A történeti hűség kedvéért kell még megemliteni, hogy Andrássy Dénes gróf egyéniségét karakterisztikusan jellemzi ugyan a művészet iránt érzett tisztelete, azonban ez aligha ad kimeritő jellemzést életében kifejtett egyéb tevékenységéről. Andrássy Dénes gróf halála egy érzelmi szenzációktól komplex, monumentálisan egyszerü, de művészi formák közt leélt élet harmonikus befejezése.

(1913 február 26.) TICHY GYULA.

AZ „ÖSTERREICHISCHER KÜNSTLERBUND“ KIÁLLITÁSA. Akik figyelemmel kisérték az osztrák művészetnek az utolsó évtizedben való fejlődését, ismerik a Secessio és Kunstschau történetét, azoknak a bécsi művészek nálunk rendezett kiállitása csalódást hozott. Sajnálattal kellett látnunk, hogy ezek a bécsiek, akik néhány év előtt Bécsben annyira elkápráztatták az embereket munkásságuk stilusosságával, eredményeik tökéletességével, most energiájukban megfogyatkozva, hanyatlásuk jeleivel, művészetük elernyedt eredményeivel látogattak el hozzánk. A bécsi művészet eredményeit ez a kiállitás nem mutatja helyesen, mert sokkal erősebbek, sokkal többet birók ezek az emberek, mint amilyennek itt mutatkoznak. Legelsősorban áll ez Klimtről, akiről itteni munkái alapján egészen méltán mondják, hogy inkább genialis iparművész, mint festő. Nagy vásznain semmi sincs, ami az emberi lélekben mélyebb nyomokat tudna hagyni. Felület, nagyszerü izléssel telehimzett szines, csillogó felület — de az emberi élet meleg, buzgó mélységeiből semmi, de semmi. Örömet, derüs örömet okoznak, mint egy szép világos tavaszi női ruha,

A Kéve Könyve Budapest 1913. III. k

csupán a tüz hiányzik belőlük.
Van ott még egy festő — Schiele —, aki sokkal érdekesebb és jobban az emlékezetünkben marad, mint a mestere, Klimt. Egy nagy misztikus képe, a „Feltámadás", szineinek nemes tüzével, finom formaérzésével a kiállitás legérdekesebb és legszebb darabjai közül való.
A többi festő niveau-s, egyéb semmi; kellemes, üde képeik nem okoznak nagyobb emóciókat, de nem is bántanak. A nagy mozaikkartonok gyengék. Óriási felületen semmitmondó arcu babák, egyhanguságukkal teret sem engednek arra, hogy valami művészet is elférjen ott még. A Kunstschauban sokkal nagyobbszabásu ilyen törekvéseket láttunk. Ami szobrászat Metzneren kivül még van a kiállitáson, az nem sokat jelent. Minden nagyobb feszültségnélküli dolgok és ha azt mondjuk róluk, hogy a mértéket megütik, nem sokat mondtunk róluk ezzel. A kiállitás főereje az iparművészeti munkákban kulminál. Bármennyire is megszoktuk már ezeket a dolgokat, el kell ismernünk, hogy elsőrendü iparművészeti produktumok. Kiváló izlés és az anyagszerüség becsületes ismerete jellemzik a bécsi iparművészetet. És itt, az iparművészeti tárgyak között érződik meg aztán, hogy micsoda nagyjelentőségü volt a bécsi művészet és izlés fejlődésére nézve Klimt egyénisége. Az iparművészeti tárgyak egész tömkelegében alig akadunk néhány tárgyra, amelyen nem az ő kezenyoma látszik. Az egész kiállitás kétségtelenül az ő szelleme körül csoportosul. Ugy jár-kél ez a bécsi a többiek között, mint egy király az ő birodalmában. S ha mint festő nem is tudott a legnagyobbak közé eljutni, egyénisége, mint a bécsi finomult izlés megtestesitője, kitörülhetetlen nyomot fog hagyni nemzete kulturájának történetében.
(1913 március 8.) REMSEY JENŐ.

A KÉVE NEGYEDIK KIÁLLITÁSA. (A kiállitási interieurok képeivel.) Pár évig a nagyközönség nem sokat hallott a Kévéről, hisz a munkás hétköznapok számára nincs rovat a hirlapokban. Bizonyos meglepetést keltett tehát, midőn a Kéve márciusban Szablya Frischauf Ferenc tervei alapján hirtelenül átalakitotta a Nemzeti Szalon belsejét s az uj helyiségbe harmadfélszáz műtárgy megtekintésére hivta meg a közönséget. Ez a Kéve negyedik kiállitása. Itt is állta a szavát. Friss és elfogulatlan művészetet igért megalakulásakor s ezt kaptuk tőle most is. A Kéve nem párt, amelynek alapszabályai a munka meghitt óráira is kötelezők. Sokféle művészi meggyőződést tudott éltetőn fejleszteni s nem kivánt kom-

Andrássy Dénes gróf

cród Sulyovszky István:
Gróf Andrássy Dénes
krasznahorkavaraljai
képtárában levő
műnek lajstroma.
Bp. 1909.

✓

könyvtáramban

Andrássy Dénes gr.

igen röviden a

Revai Lexikon-

ból.

kihasitva van szerencsénk mellékelni.

4./ A Bizottságnak a "Művésze
egybegyüjtve külön könyvvé lehetne mind
zottság neve alatt jelennék meg. Ez az
ha a Bizottság súlyt helyezne arra, hog
megjelenjenek.

Midőn e szempontokat Méltóság
telten hangsúlyozzuk, hogy a mai körülm
hogy a nagy közönséget meglehessen nyer
a közönség felvilágositassék műemlékein
és műtörténeti tudása neveltessék s igy
az ország minden részében egy lelkes ga
kiséri a magyar műemlékeket, azok sorsa

Andrássy Dénes gróf, műkedvelő festő és rajzoló; szül. 1835 nov. 18-án Krasznahorkaváralján, megh. 1913 febr. 26-án Palermóban. A. György gróf fia. A közpályán mint kanczellériai fogalmazó szerepelt rövid ideig. 1866-ban nőül vette Hablawetz Francziskát, Hablawetz Ferencz bécsi zeneigazgató leányát s ettől az időtől teljesen visszavonultan csak a tudománynak és művészetnek élt. Nejével együtt igen sok jótékonyságot gyakorolt és több nagyszerű alapítványt tett. Kiválik ezek közül 240,000 koronás művészi alapítványa, melynek kamatait a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács előterjesztésére a vallás- és közoktatásügyi miniszterium ítéli oda. Évek során számos nagyértékű képet vásárolt össze s képtárát Krasznahorkaváralján külön e czélra épült A. nemcsak finom ízlésű műbarát, hanem maga is művész volt, aki az ecsetet és a karczoló tűt művészettel kezelte. Képeinek nagy részét neje őrízte meg s ezért kerültek azok a krasznahorkai Francziska ereklyemúzeumba.

Művei a következők: A semeringi Höllenthal, olajf. (1853). — Élőfa, vízf., jelzése »Denis 1854«. — Vízesés, a Hallstadt melletti Waldbachstrub, vízf. (1854). — A schottwieni templom, olajf. (1854). — Alpesi tájék, olajf. (1854). — Tájkép, olajf. — Spanyol nő, vízf. — Tanulmányfő, vízf. — Olasz nő, vízf. (1855). — Olasz férfi, vízf. (1855). — Kutyafej, vízf. (1855). —Tanulmányfő, vízf. (1856). — Kutyafej, vízf. (1856). — Öreg férfi, tanulmányfő, olajf. — Öreg asszony mellképe (1852), Öreg férfi mellképe (1852), A diószegi ringelspiel sátor alatt (1861), Ház fák között (1862), Tájkép, 7 darab (1866), Öleb karosszékben (1867), A veldeszi kastély (1881), Kutya két kölyökkel, Aulendorf és Krasznahorka—Hosszúrét látképe, Sertés- és kecskenyáj, Paraszthház fák között, Tanulmányfő, Olvasó nő, Kis kutya, Kis kutya pamlagon, A románfalvi kastély, Löwenstein várromja, Monok, Andrássy Dénes gróf ifjúkori arczképe, A lábodi kastély, A diószegi lakház, Andrássy Dénes gróf önarczképe, Antik romok Calameában, valamennyi irónrajz. — Krasznahorka—Hosszúrét, tollrajz (1855). — A Dachstein, tollrajz (1855). — Eszményi tájkép, rézkarcz (1852), Interlaken látképe, rézkarcz (1852), Rókafej, vésett lemez aczélból (1855).

Akadémiai Értesítő. 1913. 290. l. — *Mihalik József:* A krasznahorkai várban létesített Franczeska ereklyemúzeum leíró lajstroma. Kassa, 1912. — *Pallas Lexikon.* XVII. k. 54. l. — *Révai Nagy Lexikona.* I. 599. l. — *Térey Gábor dr.:* Gróf Andrássy Dénes képtára Krasznahorkaváralján. *Vas. Ujs.* 1909 decz. 19. — *Vas. Ujs.* 1913. 183. l. (arczképpel). — 210. l. (A krasznahorkai temetés; képekkel.)

volt Kochermacher György, 1495-ben pedig Sorger Gáspár végrendelkezésénél.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 104. l. — *Ortvay Tivadar:* Pozsony v. tört. Pozsony, 1903. II. k. IV. rész. 241. l.

András, ötvös *(Endris Goltsmid).* A XV. század második felében Nagyszebenben élt és működött. Neve a városi számadásokban (Thorhutrechnung) 1485—6-ban fordul elő.

Quellen z. Gesch. Sieb. Rechnungen a. d. Archiv d. St. Hermannstadt. I. k. Nagyszeben, 1880. 110. l.

András, lazurozó. 1491-ben Beszterczebányán élt.

Bártfa város lt. 2967. 2968. sz.

András, érczöntő. A XV. század második s a XVI. sz. első felében Kassán működött. Az egykorú feljegyzésekben neve 1489—1506-ig fordul elő. Tekintélyes ember, aki 1491—95-ig a közgyűlésnek is tagja volt. Főleg ágyú- és harangöntéssel foglalkozott.

Kemény Lajos: Magyarországi ágyú- és haranggöntők. *Arch. Ért.* 1903. 216. l.

András, ötvös *(Andreas Aurifaber).* 1492-ben Pest város esküdt polgára volt.

Fogel József dr.: II. Ulászló udvartartása. (1490—1516.) Budapest, 1913. 99. l. — *Waltherr Imre:* Adalék Pest város történetéhez. *Századok.* 1873. 551. l.

András, ötvös *(Andreas, Endris Goltsmidt).* A XV. század végén Brassóban működött. Zsellérségben élt s neve 1493-tól kezdve feleségével együtt többször előfordul a város egykorú adólajstromaiban.

Gyárfás Tihamér: Brassai ötvösök és ötvösművek a XV. és XVI. században. *Arch. Ért.* 1908. 9. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 80. l.

András, érczöntő. A XVI. század elején a Szepességben dolgozott. Tőle való a szepesdaróczi r. k. templom harangja 1516-ból.

Arch. Ért. VIII. 154. l. — *Gerecze Péter dr.:* A

A város legkeresettebb ötvösei közé tartozott, akit a tanács is gyakran látott el megbízásokkal.

Arch. Ért. 1887. 383. l. (Az erdélyi ötvösség.) — *Kramer:* Bistritz um die Mitte des 16. Jahrhunderts. *Archiv* des Vereines für sieb. Landeskunde. XXI. 79. l.

András, ötvös. 1554-ben Nagyszebenben működött.

Teutsch, Fr.: Hermannstädter Goldschmiede. *Korrespondenzblatt.* 1880. 9. szám.

András, építőmester. 1564 táján Kassán élt.

Kemény Lajos: A renaissance és roccoco Kassán. *Arch. Ért.* 1899. 111. l.

András, kőfaragó. A XVI. század második felében Kassán működött. Neve régi feljegyzésekben 1557—1565-ig fordul elő.

U. o.

múzeumban helyezte el, kapcsolatosan a Franciska ereklyegyűjteménnyel, melyet forrón szeretett neje (megh. 1902 okt. 26-án Münchenben) emlékének megörökítésére létesített. A képtár híresebb darabjait a müncheni Hanfstängl czég 1907-ben kitünő reprodukcziókban bocsátotta közre. A. elhúnyt neje részére Krasznahorkaváralján díszes mauzoleumot épittetett, amelybe 1904 okt. 26-án helyezték el neje holttestét. Ugyancsak Krasznahorkaváralján felesége emlékére szobrot emeltetett, amelyet 1905 okt. 29-én lepleztek

Gyárfás Tihamér: Brassai ötvösök és ötvösművek a XV. és XVI. században. *Arch. Ért.* 1908. 9. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 78. l. — *Quellen* z. Gesch. d. St. Kronstadt. Rechnungen. III. k. Brassó, 1896. 621, 652, 667, 671, 682. l.

András, aranyozó *(Endris Goldener, Guldener).* A XV. század második felében Nagyszeben polgára volt. Működéséről nincsenek adatok. Emlékét a városi adólajstromok (Steuerregister 1478—1480.) tartották fenn.

Quellen z. Gesch. Sieb. Rechnungen a. d. Archiv d. St. Hermannstadt. I. k. Nagyszeben, 1880. 43, 54,

Andrássy Dénes gróf

műkedvelő festő és rajzoló

L.

Szendrey-Szentiványi

32. l.

2P od 1P 50 f

Iskolai

$$\left[\left(\frac{6a^2}{2b} - 3ab^2\right) - \left(\frac{4a^2}{2b} + 5ab^2\right)\right] \cdot (3a^3b -$$

$$= \left[\frac{6a^2}{2b} - 3ab^2 - \frac{4a^2}{2b} - 5ab^2\right] \cdot \left(3a^3b - \frac{\quad}{b}\right) =$$

$$\frac{18a^5b}{2b} - 9a^4b^3 - \frac{12a^5b}{2b} - 15a^4b^3 - \frac{30a^4}{2b^3}$$

$$+ \frac{15a^3b^2}{b^2} + \frac{20a^4}{2b^3} + \frac{25a^3b^2}{b^2} =$$

$$= \cancel{\quad} + 9a^5 - 9a^4b^3 - 6a^5 - 15a^4b^3 - \frac{15a^4}{b^3} + 15a^3$$

$$+ \frac{10a^4}{b^3} + 25a^3 =$$

$$+ 3a^5 - 24a^4b^3 - \frac{5a^4}{b^3} + 40a^3$$

Andrássy Dénes gróf

MAGYAR MÜVÉSZET

1929. 169

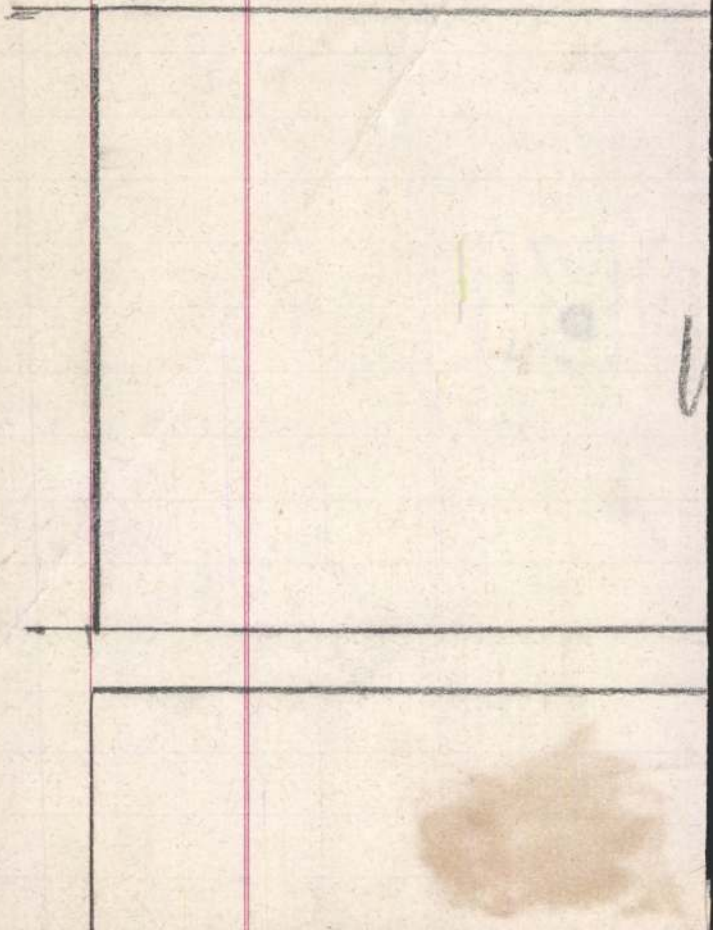

MA ÉJJEL AGYONLŐTTE MAGÁT
Szörtsey József, a TESz elnöke

Feltűnést keltő öngyilkosság történt ma éjjel a Vincellér-út 37. számú házban, ahol Szörtsey József, a TESz elnöke revolverével főbelőtte magát. Az öngyilkosságot a kora reggeli órákban hozzátartozói vették észre, de mire szobájába behatoltak, Szörtsey Józsefen segíteni már nem lehetett, halott volt. Az öngyilkossági ügyben rendőri nyomozás indult meg.

Szörtsey József 1887-ben született és 1919-ben vette át a TESz ügyvezető elnökségét. Néhány hónap mulva a TESz elnöke lett és 1940 novemberig töltötte be ezt a tisztet. Szörtsey József november óta visszavonult hivatalától és betegségével indokolta elmaradását. Minden valószínűség szerint a TESz elnökének öngyilkossága hosszas betegségével van összefüggésben. Szörtsey József búcsúlevelet nem hagyott hátra, így öngyilkossága okának megállapítására a rendőrség tovább folytatja a vizsgálatot.

Kovács Sándor püspök érdekes beszéde a dunáninneni evangélikus egyházkerület közgyűlésén

A *Magyar Értesítő* jelenti Martonvásárról: A szomszédos Tordason, a «Hangya-Szövetkezet» országos nevezetességű mintafalujában, *szerdán bonyolította le évi közgyűlését a dunáninneni evangélikus egyházkerület.*

Délelőtt fél tízkor kezdődött a «Hangya» modern új épületének nagytermében az egyházkerületi közgyülés, D. *Kovács* Sándor püspök-elnök imájával, majd az egyházkerület felügyelő-elnökének: *Sztranyavszky* Sándor titkostanácsos megnyitójával.

Sztranyavszky Sándor megemlékezett a felszabadult területek visszatéréséről és méltatta a kormányzó és a honvédség érdemeit. Beszédének ezt a részét a közgyülés szünni nem akaró lelkes tapssal fogadta.

D. *Kovács* Sándor püspök maga olvasta fel évi jelentését. Az a háború — úgymond —, amelynek zajlásába belejutottunk, egy újabb láncszeme a krisztusi lélek és a sátán küzdelmének.

— Pedig Krisztus nélkül csak muló perc az építés s meggyőződésem, hogy az emberiség visszatér Krisztus ösvényeire, törekvései enélkül hamuvá omlanak...

— A fajnál közelebb van Isten lelkéhez a nemzet, mert az Isten lelkétől átnemesített életközösség ez s a közös történelmi tudatnál is hatalmasabb az isteni küldetés tudata, amely a különböző népelemeket egységbe tudja foglalni.

Megemlékezett Kovács püspök *a lelkészhiányról is:*

— *Maholnap a visszavonult öreg lelkészeket kell újra csatasorba hívnunk...* Vissza kell térnünk a régi nyomokra is: segítsük tanulmányaik elvégzésében a teológus-ifjúságot minden eszközzel s a segédlelkészeket.

Közölte a püspök-elnök, hogy az egyházkerület nevében üdvözléssel kereste fel a jubiláló Ravasz László református püspököt és az unitáriusok új püspökét, Józan Miklóst.

Rendkívül meleg színekkel vázolta föl az egyházi halottak: Ohlemüller Gerhard protestáns-világszövetségi főtitkár, Thébusz Aladár kúriai tanácselnök, az egyház nagy jóltevője, *Gregersen* Lujza, volt protestáns-nőszövetségi főtitkár s a tragikusan elhúnyt *Szántó* Róbert kelenföldi lelkész szellemi arcképét. A közgyülés ezután különböző ügyeket tárgyalt.

Aba-Novák Vilmos temetése

Szerda délután temették el a farkasréti temetőben óriási részvét mellett a magyar festészet és képzőművészet nagy halottját, a fiatalon elhúnyt vitéz *Aba-Novák* Vilmos festőművész tanárt. A temetésen ott voltak többek között *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter, *Ugron* Gábor ny. miniszter, az Országos Képzőművészeti Tanács elnöke, képviseltették magukat az összes művészeti egyesületek, ott volt az Országos Képzőművészeti Főiskola tanári kara *Pilch* Dezső rektorral az élén, az Országos Iparművészeti Iskola részéről *Szablya-Frischauf* Ferenc igazgató és még igen sokan mások művészeti életünk kiválóságai közül, s az elhúnyt tisztelői és barátai sorából számosan.

Az egyházi szertartás után az Országos Képzőművészeti Főiskola nevében *Pilch* Dezső rektor, a Szinyei Merse Társaság részéről *Molnár* C. Pál festőművész, a Képzőművészek Országos Szövetsége nevében szentgyörgyvári *Gyenes* Lajos alelnök búcsúztatta a jeles tanárt, festőművészt. A sírnál az elhúnyt nagy művész tanítványai és legszűkebb munkatársai nevében *Azbej* Imre tanársegéd mondott utolsó istenhozzádot az elhúnytnak. Gyászének hangjai mellett hantolták el a koporsót. A sírt teljesen elborították a rokonok, barátok és tisztelők koszorúi.

Tűzoltóautó és autobusz karambolja

Ma reggel 8 órakor a József-körút és a József-utca kereszteződésénél *egy tűzoltóautó összeütközött egy 9-es autobusszal.* Az összeütközés következtében *Pintér* Szilveszter rendőrtiszthelyettes, *Geiger* Ferenc rendőri altiszt és *Kovács* János 26 éves irodai szolga sérült meg. A sérülteket a mentők a Rókus-kórházba szállították, a karambol ügyében vizsgálat indult.

Búcsú a Ferencvárosban

A *Magyar Kurir* jelenti: A ferencvárosi plébániatemplom (Bakács-tér) vasárnap, *október 5-én tartja szokott keretek között búcsúját.* Ebből az alkalomból d. e. 10 órakor *Ferenczy* Géza plébános celebrálja a nagymisét, amelyen közreműködik a templom vegyeskara az I. honv. gyalogezred zenekarának kíséretével. Evangélium után a szentbeszédet dr. *Zsigovits* Béla gimnáziumi hittanár mondja.

MAROSVÁSÁRHELY vezetősége a köztisztasági állapotok javítása érdekében azzal a kéréssel fordult Budapest polgármesteréhez, hogy adjanak a városnak kölcsön megfelelő számú öntözőkocsit. Hír szerint Budapest polgármestere két öntözőkocsit ad kölcsön Marosvásárhelynek.

A KERESKEDELMI HIVATAL KÖZLEMÉNYEI legújabb száma felárváltozásokat ismertet export és import viszonylatban, ezenkívül a baromfi, tojás és sertés piaci áralakulását adja.

— A Pesti Tőzsde új számában az értéktőzsdei helyzetről, az árupiacokról, a biztosítási napokról, a Lomási, a Dermata Művek, a Szlovák Gazdasági Bank, a Kőbányai Olajipar Rt., a Latinák Gépgyár tranzakcióiról, az új nagy pestkörnyéki gyárépítkezésekről, parcellázásokról érdekes információk és riportok számolnak be.

— A Városok Lapja legújabb száma közli *Lukács* Ödön kitűnő tanulmányát a városok háztartási helyzetéről és megállapítja, hogy a magyar városok költségvetési előirányzatában 344 millió pengő kiadás szerepel. A lap még számos közérdekű cikket tartalmaz.

A NEMZETI MUNKAKÖZPONT
és az EMSZO harca a bíróság előtt

Nagy érdeklődéssel kezdte meg ma a büntetőtörvényszék *Szemák* Jenő dr., a budapesti királyi törvényszék elnökének vezetésével, annak a sajtó útján elkövetett rágalmazási és becsületsértési bűnpernek tárgyalását, amelynek vádlottja *Fresz* József róm. kat. katolikus pap, érseki helytartó titkár. A rágalmazási bűnper sértettje pedig vitéz *Marton* Béla országgyűlési képviselő és a *Nemzeti Munkaközpont.*

A Nemzeti Munkaközpont és Marton Béla azért ültette a vádlottak padjára az érseki titkárt, mert az «Uj Rend» című lap egyik számában «Fresz József nyilt levele Marton Bélához» címmel cikk jelent meg, amely súlyosan sértette a főmagánvádlókat.

A cikkben *Fresz* a *Nemzeti Munkaközpont* egyik cikkére válaszolt.

Fresz az elnöki kérdésre kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek, közérdekből és jogos magánérdekből írta meg levelét vitéz Marton Bélához.

— Én egyízben — mondotta a vádlott — *Kovrig* Béla egyetemi tanárnál találkoztam vitéz Marton Bélával és megállapodtunk abban, mivel a *Nemzeti Munkaközpont* és a *Hivatásszervezet* nemzeti alapon álló munkás érdekképviselet, nem fogjuk egymást bántani és lapjainkban egymás ellen cikkezni.

Marton erre szavát adta, hogy a Nemzeti Munkaközpont hivatalos lapjában a támadások a Hivatásszervezet ellen nem folytatódnak.

Mégis „Észrevételek" címen megtámadták a Hivatásszervezetet.

— A vezetésem alatt álló szervezet — folytatta védekezését az érsek helynöki titkár, — valamint saját presztizsem megvédése céljából voltam kénytelen nyilt levelet intézni, ilyen előzmények után vitéz *Marton* Bélához.

Dr. *Mednyánszky* Miklós védő állott ezután fel szólásra és terjedelmes bizonyítási indítványt terjesztett elő.

Többek között igazolni kívánja, hogy a vádlott a cikkében valót írt, mert a vitéz Marton Bélával történt megállapodást nem tartották be.

Ezenfelül *Marton* kijelentette többek előtt hogy sokszor nem is tudja, mi jelenik meg a Nemzeti Munkaközpont lapjában, annak dacára, hogy ő az érdekképviselet elnöke.

Dr. *Sümegh* Géza, a főmagánvádló jogi képviselője hozzájárul a valóság bizonyításához, azonban csak a nyilt levélben foglalt állítások keretein belül. Ellenbizonyítékul a *Nemzeti Munkaközpont* alkalmazottjainak kihallgatását kérte arra nézve, hogy amikor az *„Észrevételek"* című cikk megjelent, amelyre *Fresz* megírta nyilt levelét vitéz *Marton* Bélához, *a főmagánvádó nem tudott a cikk megírásáról és megjelenéséről, mert a kérdéses időben nem tartózkodott Budapesten.*

A büntetőtörvényszék elrendelte a bizonyítást és az ellenbizonyítást arra nézve, hogy vitéz Marton Béla az egyik országos munkásszervezettel kapcsolatban közérdekű kérdésben igéretét nem tartotta meg, szavát szegte, valamint arra nézve, hogy a Nemzeti Munkaközpont nem áll a kereszténységhez közel és adott szavukat megszegték.

Az ellenbizonyításra vonatkozólag a törvényszék elrendelte vitéz *Marton* Béla országgyülési képviselő és több tanu kihallgatását.

Támadás a megállapodás után

Az elnök nyomban foganatosította is a tanukihallgatásokat. Elsőnek *Kovács* Ferenc EMSzO-titkárt szólította maga elé, aki elmondotta, hogy *a két munkásszervezet között hírlapi polémia folyt,* amelynek során *Martonék* és *Freszék* élesen támadták egymást. A vádbeli cikk megjelenése előtt *Fresz* és *Marton* Béla érintkezésbe léptek egymással, s megállapodtak, hogy a támadásokat kölcsönösen beszüntetik egymás ellen. Jóideig egyik fél sem gyakorolt kritikát, váratlanul azonban *Marton* lapjában, az *Uj Magyar Munkásban «Észrevételek»* címmel cikk jelent meg, amely eszemélyében éles támadást intézett *Fresz* ellen. *Fresz* erre levelet írt *Marton* Bélának. *Marton* telefonon beszélt *Fresszel.*

— Ezt beszélgetést én is hallottam — folytatta a tanu —, mert az EMSZO-központban utasításra minden fontosabb politikai vonatkozású beszélgetést lehallgatunk.

Marton Béla sajnálkozását fejezte ki [illegible] megjelenése miatt és *kijelentette, hogy annak megjelenése csak úgy vált lehetségessé, hogy amíg ő külföldön volt, a szerkesztő Marton rendelkezése ellenére jelentette meg a támadó élű cikkc. Fresz* azután közölte *Marton* Bélával, hogy azt a levelet, melyet neki előzőleg írt, le fogja közölni az EMSZO lapjában, az *«Uj Rend»*-ben. *Marton* kérte *Fresz* Józsefet, hogy álljon el szándékától és *hajlandó elégtételt adni a cikkért.*

Fresz azonban elutasította ezt és kijelentette, hogy már késő, a lap ki van nyomva és egy része már postán is volt.

Ezután *Fresz* József intézett kérdéseket a tanuhoz.

— Mit mondott a telefonba *Marton* Béla? — fordult Kovács Ferenchez.

— Kijelentette, hogy *Marschalkó* Lajos szerkesztőnek azonnal utasítást adott, üljön taxiba és azonnal menjen *Freszhez* sajnálkozását kifejezni. *Marschalkó* azonban nem kereste fel *Fresz* Józsefet a központban.

A tanu kihallgatása után az elnök szünetet rendelt el.

Szünet után *Szalay* Gyula, az EMSzO tisztviselője, vallomása következett, majd *Kovrig* Béla egyetemi tanárt hallgatta ki ezután a bíróság.

— A miniszterelnökségen voltam régebben beosztva, munkásszervezeti kérdésekkel foglalkoztam.

— Hivatali iszobámban találkozott Marton Béla Fresz Józseffel és megállapodás létesült közöttük, hogy kölcsönösen beszüntetik a támadásokat.

— A megegyezés nehezen ment, féltem, hogy a végén a *béke helyett még jobban elmérgesedik a viszony a két szervezet között.*

Marton megigérte, hogy nem enged többé támadni és az eddigi támadásokat is az ő távollétében tették. *Fresz erre megjegyezte, hogy nem lehet úgy megállapodni Martonékkal, hogy a béke csak akkor érvényes, ha Marton odahaza van.* Végül azonban mégis létrejött a megállapodás.

Vándor Lajos, a *Nemzeti Munkaközpont* főtitkára, kijelentette, hogy *Marton* utasítást adott az *EMSzO* elleni támadások beszüntetésére.

A tárgyalás tart.

Havonta kétszáz vagón
a hulladékpapírgyüjtés eredménye

Mielőtt a papírhulladék gyüjtést megszervezték volna, havonta átlag hatvan vagón hulladékpapír került vissza a gyárakhoz újból való feldolgozásra.

Most az eddigi gyüjtésnek a havi átlaga már meghaladja a kétszáz vagont, holott a háztartási hulladékpapír gyüjtése még csak kezdő stádiumban van.

Az eddig összegyüjtött hulladékmennyiséggel *máris biztosították az ország papírlemez és csomagolópapír szükségletét.* Ez a cellulose felhasználás területén is nagy megtakarítást jelent, mert *havi tizenöt vagonnal kevesebb celluloset kell a papírgyártáshoz felhasználni, mint eddig.*

Szakkörök véleménye szerint *nagy szerepe lehetne a papírhulladék gyüjtésben a házfelügyelőknek és segédházfelügyelőknek,* akik igen jelentékeny mennyiségű papirost gyüjthetnének össze eladásra.

Azok a házfelügyelők, akik a közelmuit hónapokban résztvettek a gyüjtésben, körülbelül tizenhatezer pengő külön keresethez jutottak, ezt a jövedelmet szakértői becslés szerint könnyen lehetne ötvenezer pengőig fokozni.

Célszerűnek tartanák az irattárak kiselejtezését is, ahol igen sok felesleges papír halmozódik fel.

FELMENTETTÉK
egy csalási ügyben Groedel Dóra bárónőt

Néhány nappal ezelőtt egy szélhámosság kapcsán letartóztatták *Korbuly* Lajosné *Groedel* Dóra bárónőt.

A bárónő családja 5000 pengő óvadékot tett le, mire Groedel Dóra bárónő szabadlábra került.

Ma a büntetőtörvényszéken *Keresztes* Ferenc dr. egyesbíró előtt állott vádlottként a szabadlábra került bárónő *csalás büntette címén.* A vád szerint megtévesztette Marton Pál rádiókereskedőt, *bemutatásra egy rádiót hozatott lakására, de nem adta vissza és az ellenértékét sem fizette ki.*

A bárónő a személyi adatok felvétele során elmondotta, hogy *nagy vagyona van, földbirtokos, szőlőtulajdonos, magántisztviselő felesége. Tagadta bűnösségét.*

Azzal védekezett, hogy a rádióról megfeledkezett, az felkerült a padlásra, semmiféle bűncselekményt nem követett el.

A sértett kihallgatása után *a törvényszék felmentő ítéletet hozott* a bárónő csalási bűnperében.

Szabályozták a gyanta forgalmát

Az iparügyi miniszter rendeletet adott ki, amely szerint belföldi gyantát csak a Magyar Gyanta és Vegyitermékek Rt. és ennek bizományosai vásárolhatnak. A részvénytársaság bizományosai belföldi gyantát csak a részvénytársaság részére vásárolhatnak.

BESZTERCE városa október 5-én, vasárnap avatja fel Országzászlóját. Az ünnepségre a városból elszármazottak és a környék népe nagyszámban jelentette be részvételét.

SZENZÁCIÓ A
CAPRI
OKTÓBERI MŰSORA OKVETLENÜL
Telefon: 125-645, 114-396 NÉZZE MEG!

BAROSS GRILL-ben
József-körút 45.
Kalmár Tibor zeneszerző és jazz-zenekara TÁNC 3-ig

Újra szabályozták *a motalkó kiszolgáltatást*

Bódy László h. polgármester közli a főváros közönségével, hogy a közúti benzinüzemű gépjáróművek hajtására szolgáló benzin-szeszkeverék (motalkó) kiszolgáltatását újra szabályozták és a rendelet alapján kiadott októberre érvényes motalkójegyeken lévő szelvények ellenében csak a szelvényeken feltüntetett motalkómennyiség fele szolgáltatható ki. A benzinkút-kezelő a beváltott szelvényekről továbbra is a megállapított módon, azonban az eladott motalkómennyiség kétszeresének megfelelő mennyiséget feltüntető szelvényekkel tartozik elszámolni. Hangsúlyozza az alpolgármester, hogy amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háborúban hat hónapig terjedhető elzárással, illetőleg 8000 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az, aki a most kiadott rendelkezések megszegésével az októberi motalkójegyek szelvényeire a megállapított mennyiségnél többet szolgáltat ki, vásárol, szerez meg, illetőleg használ fel. Ez a rendelet 1941 október 1-én lép hatályba.

Ungvárott nincs üres lakás

Nemrégiben még Ungváron lehetett *a legkönnyebben lakást kapni*, mert a cseh tisztviselők elköltözése után *csaknem egész utcasorok maradtak üresen.*

Azóta a helyzet lényegesen megváltozott, úgyhogy ma Ungváron nemcsak üresen álló lakás nincs, de bútorozott szobát sem lehet találni, vagy pedig megfizethetetlenül magas árat kérnek érte.

A lakásforgalom terén az ország számos városában elrendelt hatósági felügyeleti jogot *nem terjesztették ki Ungvárra* és ezért a helyzet *állandóan romlik.*

A lakások bérének emelését nyilt vagy burkolt lelépési díjak követelésével játsszák ki a ház- és lakástulajdonosok.

Ungváron a rendőrség már *több kihágási ügyben hozott ítélet olyanok ellen,* akik lakásukat csak olyan feltétellel akarták kiadni, illetve átadni, ha *az új bérlő a bútorokat is megvásárolja.* Ezen a címen *Aczél* Arnold nyugalmazott bankigazgatót *2000 pengő pénzbüntetésre ítélték,* amely behajthatatlanság esetén *20 napi fogházbüntetésre változtatható át.*

A főváros kapta meg a gróf Andrássy Dénes-múzeum *értékes műtárgyait*

Az *Országos Magyar Képzőművészeti Társulat* a *Fővárosi Képtárnak* átengedte a gróf *Andrássy* Géza örök alapítvány tulajdonát képező és egy majdan létesítendő *«Gróf Andrássy Dénes Múzeum* céljaira vásárolt *60 értékes műtárgyat.*

Az alapítvány még 1912-ben létesült azzal a céllal, hogy az alapítványi tőke kamataiból a társulat időszakonkint abszolut becsü műtárgyakat vásároljon a *magyar képzőművészek támogatására.*

Éveken keresztül a Műcsarnok kiállításain történtek is vásárlások, az értékpapirokban elhelyezett alapítványi vagyon azonban időközben elértéktelenedett és ma már céljait nem szolgálhatja.

A *Társulat* — minthogy a végrendeletben megjelölt cél, *egy külön múzeum felállítása a meglévő anyagból nem lehetséges* és nem áll többé semmiféle költség rendelkezésre — úgy véli a hagyományozó szándékát legteljesebben követni, *ha egy képtárban „Andrássy Dénes gróf Terem" létesítését biztosítja.*

Ezért felkérte a fővárost, hogy az alapítványból eddig vásárolt, szám szerint 60 művet saját képtárában, örök letétként vegye át, azzal a kikötéssel, hogy azok ott külön termekben egyesítve gyüjteményként néhai gróf Andrássy Dénes nevét viseljék.

A főváros az ajánlatot magáévá tette annál is inkább, mert *a felajánlott művek igen értékesek,* képtári szempontból nagyjelentőségüek.

A gyüjtemény darabjainak beszerzési értéke *81.700 aranykorona volt.*

A MÁV RENDELETE az őszi áruforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében

Az őszi áruforgalom minél zavartalanabb lebonyolításának biztosítása érdekében a MÁV szeptember 28-tól kezdődő és ez év végéig terjedő érvénnyel a következő újabb intézkedést léptette életbe:

Mindazokat a küldeményeket, amelyeknek kirakásáról az átvevőnek kell gondoskodnia és a kirakást az átvevő az elviteli határidő kezdetétől számított öt órán belül nem kezdi meg, a vasút az átvevő veszélyére és költségére kirakatja.

A vasár- és ünnepnapi kirakás eleömozdítása érdekében a vasút olyan fuvaroztató feleknél, akik *a vasár- és ünnepnapi kirakás elől ismételten elzárkóznak, az értesítéstől, illetve a rakterületre, vagy az iparvágányra történt beállítástól számított két óra elteltével kirakhatja a küldeményeket,* amennyiben az átvevő a kirakást ezen az időn belül nem kezdi meg.

Az éjjeli rakodások rendszeresítése érdekében az olyan küldemények után, amelyeknek kirakását az átvevő tizennégy óra után kezdi meg és a kocsit a következő nap 7 óráig kiürítve visszaadja, a vasút az átvevőnek kocsinként négy órai kirakási időt javára ír.

Franc Capra szellemes vigjátéka, Jean Arthur és James Stewart bűbájos alakítása!
ÍGY ÉLNI JÓ!... STUDIO
Óriási siker! 4. hétre prolongálva!

—RÖVID— NAPIHÍREK

A FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTER rendeletére a fennhatósága alá tartozó szőlő- és borpropaganda bizottság a fővárosi elemi iskolákban hétfő óta szőlőnapokat tart, amelyeken a tanulók mindegyike negyed-negyedkiló finom szőlőt kap tízóraira ajándékba. Ezzel egyidejüleg a tanítók magyarázatot tartanak a szőlő tápláló és egészségjavító hatásáról.

◆

SZENDY KÁROLY polgármester elrendelte, hogy a székesfővárosi községi leányiskolák minden osztályában — kivéve a népiskolák két alsó osztályát — arra alkalmas időben a tanulók személyenként legalább egypár érmelegitőt kössenek honvédeink számára.

◆

ÚJ SERTÉSNYÚZÓGÉPET mutatott be a budapesti sertésvágóhidon egy magyar feltaláló. A gép szakkörök figyelmét is felkeltette. Az iparügyi minisztérium szakértőkkel vizsgáltatta felül a gépet s a szakértők megállapították azokat a szükséges változtatásokat, amelyek a gép gyakorlati használatát elősegitik. Értesülésünk szerint a találmányt a Glóbus kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági rt. akarja megvásárolni. A Glóbus foglalkozik ugyanis az apróbőrök összevásárlásával.

◆

A MOZGÓ VONAT egyik kocsijából a másikba akart átmenni Anti Joahim 48 éves görgényoroszfalusi földmüves, a kerekek alá esett és azok egyik karját és lábát levágták. A szászrégeni kórházban még aznap belehalt sérüléseibe.

◆

A CSÉPLŐGÉP DOBJÁBA CSÚSZOTT Bélteki Tibor 12 éves kémeri fiú lóherecséplés közben. A gép a ballábát tőből leszakitotta. A kisfiú a zilahi kórházban belehalt sérüléseibe.

◆

AZ ERDÉLYI LÉGI JÁRATOK az első pillanattól kezdve nagy népszerüségnek és keresettségnek örvendtek. Egy év alatt 410.975 kilométert repültek a járat gépei, az utasok száma 16.187 volt, egy év alatt 138.550 kg. poggyászt, 51.182 kg. postát és 298.004 kg. árut szállitottak. A helyhiány miatt a fenti utaslétszám legalább 50 százaléka kénytelen volt lemondani a légi utazásról.

◆

A MAGYAR-NÉMET TÁRSASÁG október 8-án, szerdán délután 6 órakor az Országháza delegációs termében előadóülést tart, amelyen Hoffmann F. R. boroszlói müegyetemi tanár „Von der Kohle zum Kautschuk" cimmel olvas fel. Az előadás után az igazgatótanács tart ülést.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ ARADI SZÖVETSÉG a Délvidéki Otthonnal karöltve október 6-án gyászemlékünnepélyt rendez az aradi vértanuk emlékezetére. Reggel 9 órakor megkoszorúzzák a Kelet szobrát, fél 10 órakor gyászmise lesz a ferencesek belvárosi templomában, ahol P. Usztóczy-Zadravetz István ny. tábori püspök mond beszédet, 11 órakor az Akadémia nagytermében lesz az emlékünnepély, amelyen Kornis Gyula mond emlékbeszédet.

A VILÁG ARANYKÉSZLETÉNEK ÉS BANKJEGYFORGALMÁNAK *alakulása az utolsó négy évben*

A háború kitörése óta özönlik az arany az USA-ba

Két táblázatos összeállításban közöljük a világ fontosabb államainak *bankjegyforgalmában* és *aranykészletében* beállott változásokat 1937 óta.

A bankjegyforgalom alakulása 1937 óta:

Országok	Pénzegység milliókban	1937	1938	1939	1940	1941 július körül
		december				
Am. Egyesült Államok	dollár	4.283	4.470	4.978	5.883	6.829
Belgium	frank	21.460	22.020	27.900	34.475	41.495
Bulgária	leva	2.569	2.800	4.245	6.518	8.634
Csch-Morva Prot.	korona	—	—	6.345	6.453	7.101
Dánia	korona	417	441	600	742	736
Finnország	márka	2.052	2.086	4.039	5.371	5.659
Franciaország	frank	93.837	110.935	151.322	218.383	239.970
Görögország	drachma	6.776	7.239	9.453	15.369	17.614
Japán	yen	2.023	2.714	3.590	4.780	3.928
Jugoszlávia	dinár	5.834	6.921	9.698	13.834	15.281
Kanada	dollár	165	175	233	360	376
Magyarország	pengő	466	863	975	1.387	1.773
Nagy-Britannia	font	505	505	555	617	658
Németalföld	forint	868	992	1.152	1.552	1.705
Német Birodalom	márka	5.493	8.223	11.786	14.033	16.031
Olaszország	líra	17.468	18.956	24.400	—	—
Portugália	escudo	2.224	2.279	2.550	2.903	3.188
Románia	lei	29.391	34.902	48.800	64.349	81.861
Svájc	frank	1.531	1.751	2.050	2.273	2.115
Svédország	korona	980	1.061	1.422	1.482	1.440
Törökország	font	145	143	141	139	137

Az 1937. év volt gazdasági és pénzügyi szempontból az utolsó normálév.

1938-ban a háború előjeleként jelentkező *nyersanyagdrágulás — egy-két ország kivételével — világszerte a bankjegyforgalom emelkedésére vezetett.*

A háború kitörése után a fokozott ipari tevékenység, a munkabérek emelkedése és az ezt nyomon követő áremelkedés a bankjegyforgalom folytonos növekedését idézte elő a legtöbb országban. *Magyarországon, a Német Birodalomban és Bulgáriában ezenkívül a területgyarapodások következtében volt szükség a bankjegyforgalom emelésére.*

Az aranytartalék értékének alakulása 1937 óta:
(A = csak aranytartalék, AD = arany és deviza, AT = arany és egyéb tartalék)

Országok		Pénzegység milliókban	1937	1938	1939	1940	1941 július körül
			december				
Am. Egy. Államok	AT	dollár	9.461	12.123	15.453	19.909	20.600
Belgium	AD	frank	22.360	21.715	24.285	23.880	22.118
Bulgária	A	leva	1.994	2.006	2.010	2.010	2.010
Csch-Morva Prot.	A	korona	—	—	1.602	1.447	1.503
Dánia	A	korona	118	118	117	115	100
Finnország	A	márka	603	1.128	1.179	604	556
Franciaország	A	frank	58.933	87.265	97.267	84.616	84.597
Görögország	AD	drachma	4.172	3.937	4.346	11.856	19.099
Japán	A	yen	801	501	501	501	501
Jugoszlávia	AD	dinár	1.709	1.910	1.988	2.740	2.795
Kanada	AT	dollár	198	214	290	576	580
Magyarország	A	pengő	84	124	124	124	124
Nagybritannia	A	font	326	326	580	630	630
Németalföld	A	forint	1.366	1.461	1.014	1.102	1.023
Német Birodalom	AD	márka	76	76	78	78	78
Olaszország	A	líra	3.996	3.674	2.700	—	—
Portugália	A	escudo	917	919	921	1.240	1.273
Románia	A	lei	16.458	18.190	20.768	32.156	33.605
Svájc	A	frank	2.679	2.890	2.262	2.173	2.283
Svédország	A	korona	471	591	590	353	417
Törökország	A	font	28	24	22	102	102

Az *Amerikai Egyesült Államokba* már 1935 óta tart az arany beözönlése. 1933-tól 1939. évig az *Egyesült Államokba* bevitt és onnan kivitt aranyrudak és érmék értéke a következő volt:

Év	Bevitel	Kivitel
	ezer dollár	
1933	193.197	366.652
1935	1,740.979	1.960
1936	1,144.117	27.534
1937	1,631.523	46.020
1938	1,979.458	5.889
1939	3,574.151	508

A jelenlegi háború kitörése óta *az arany még fokozottabb mértékben menekül az USA-ba.*

A legtöbb országban az aranytartalék értékcsökkenése amerikai kiszámitással magyarázható *(Franciaország, Németalföld, Svájc, Svédország, stb.),* de sok országban szembeötlő az aranytartalék értékének emelkedése, ami az aranyértékelés új megállapításának következménye *(Franciaország, Görögország, Jugoszlávia, Románia, stb.).*

10 milliméter ára 4 P
Állás — oktatás 2 P

KISHIRDETÉS

HÁZ
budai prima, 3 em., összkomf. 275.000. 2 em. hallos lakásos 167.000, 3 em. kitünő adóm. 355.000 kondiciókkal.
BÉRVILLA
jobb. adóm., budaiak. 2 lakásos 67.000. 4 lakásos 175 ezer. 6 lakásos, közp. fütéses 290.000-ért. fiz. feltételek.
VILLÁK
beköltözhetők: Pasarétnél 5 szobás 82.000. Rózsadombi adóm., körkilátásos 115.000. Telefon: 186—647.

Kifogástalan
Underwood írógép
csak privátnak eladó. VI., Bulcsu-utca 21/a. Lehelkürtvendéglő.

FÉRFIRUHÁKÉRT
legtöbbet fizet Rottenberg, Akácfa-utca 65, üzlet. Telefon: 428—244. Lev. hivás.

PAPIRÜZLETET
VENNÉK. Ajánlatot «Forgalmas» jeligére Aratóhoz, Erzsébet-körút 14.

10 raktárban 100 készitő 1000 butora Universal
WESSELÉNYI-U. 8.
Iroda- és műbútorgyár
Tel.: 226-692, 226-693.

DIVATJAMULT SZŐRMEBUNDÁKAT
béléseket, garniturákat veszek. Weiszmann, Rumbach Sebestyén-u. 8. T.: 427—174.

HÁZVEZETŐNŐT
izraelitát, 40—45 éveset
KERES
magános öreg úr. Budapest, Margit-körút 40. Szabolcsi.

VENNÉK használt, jó állapotban lévő
6-os VASKÁLYHÁT.
Ajánlatokat «Ármegjelöléssel» jeligére a kiadóba kérek.

KERESEK
V—VI. kerületben tágas, ÜRES SZOBÁT modern fürdőszobával, közp. fütés h. m. víz, esti konyhahasználattal. I., II. em. liftes ház, november 1-re.
Telefon: 122—303.

2—3 szobás komfortos lakást KERESEK
bútort átveszek, minden költséget térítek. Szabadosné, Akácfa-utca 36.

Magas áron veszek modern
KÖNYVEKET
Sex appealt, Beautét. Könyvüzlet, Vilmos cs.-út 27.

ZONGORÁT
vagy pianinót vesz vidéken is. Mendől. Bezerédi-utca 10.
Telefon: 14-64-11.

Ezüstróka ceppe
jutányos árban, női ruhák középtermetre, privátnak eladó. Telefon: 298—956.

IRODA és RAKTÁRHELYISÉGET MŰSZAKI ÜZLET RÉSZÉRE KERESÜNK.
Költséget térítünk. Berendezést átveszünk. Bért egy évre kifizetünk. Duribell Kereskedelmi Vállalat, Lázár Károly-utca 39.
Telefon: 493—770.

Balatonkápolnán-füreden, Balatonalmádi mellett 2000-es
TELEK
2000 P-ért ELADÓ.
Ajánlatok «Alkalmi vétel» jeligére kiadóba.

RÁDIÓT
privättól VESZEK, «3+1» jeligére.

SORBONNE-t
végzett fiatal lány FRANCIÁT TANIT, korrepetál. Telefon 2—4-ig 117—578.

fekete és fehér szemű igazgyöngy szemek, ritka szép rubintok és smaragdok stb. A kehelyre a következő felirat van vésve: «Ezen kelyhet örök emlékezetül hűn szeretett jó nejének Andrássy Franciska grófnőnek arany ékszerei és drágaköveiből készíttette hű férje Dénes. 1904.» Igen nagybecsű még a vertezüst oltári felszerelés: oltári szentség, tizenkét ezüst gyertyatartó s aranyba foglalt misetáblák. Ez egyházi szereket a temetés napján d. e. Bubics püspök szentelte fel. *Markó Miklós.*

DUSE «MONNA VANNÁ»-JA.

Duse ismét ellátogatott hozzánk. Hir szerint búcsú-körútját járja. Föllép mindazon nagy városokban, a melyeknek szinházai annyi babért, hoztak neki. Hogy időnként benne is fölmerül az idején való visszavonulás eszméje, teljesen értem. Minden igazi művészlélek viaskodik ezzel. Az önkritikusok különösen is. Ő pedig az. Aggódva fékezi magát, hogy túlhajtásba ne menjen. Az ilyen művészlelkek nem ismernek önmagukra nézve általtást. Nyomban észreveszik, hogy a tegnaphoz képest miben nem hajlik akaratuknak a lelki erő. Ez kinos ébredés; de nem ez a nehezebb rész. Azt annak a réme teszi, hogy *más* ne vegye észre az idő boronájának a művét. A búcsúkörútak eszméjének rendszerint ez az aggály a szülője. *Duse* nem búcsúzik. Teljes művészi erőt hozott ide. Őt az impresszáriója búcsúztatja csupán. Ez kizárólag annak a számviteli kérdése. Kasszalép az igazi neve, a mi azonban ezúttal nem vált be.

A mi fővárosunk középosztálya nem birja el a megháromszorozott árakat. A szinházakat nem a pénzarisztokráczia tartja fönn, hanem a középosztály. Abban a rétegben lakik a művészet igazi lelki szükséglete; annak a viszonyaihoz kell hát alkalmazni az árakat is. Ez kölcsönös érdek művészre, közönségre egyaránt. Csak sajnálni lehet, hogy távol állott a teltségtől, a *Duse* föllépései alkalmából, a Népszinház. De nem csupán az indokolatlan árakban rejlik az ok. A mi közönségünk rég fölébredt arra, hogy ezeknek az utazó előadásoknak bevált két oldaluk van. Az egyik a társaság egyetlen művésze által nyujtott lelki élvezet, a másik a kiséret részéről okozott gyötrelem. Neki művészi egész kell, mint a minőt a Nemzeti Szinház drámai előadásai adnak. És igaza van.

Én bevallom, nem tudom élvezni ezeket az óriási erőkülönbségekkel összeboronált előadásokat. Megkap egy-egy lélekbe nyilalló drámai mozzanatával a művész s nyomban mosolyra fakaszt nagyképű erőlködésével a társa. Hogy példával füszerezzem, előttem áll a *Duse* «*Monna Vanná*»-*ja*, a mely különösen érdekelt abból a szempontból, hogy ugyan mit csinál az igaz érzések legigazibb tolmácsolója abban a hazug helyzetben, a melybe őt *Maeterlinck* ügyes fogással helyezi. Hát én egészen természetesnek találtam, hogy handabandázó, férfiatlan férjével szemben, a harminczezer ember élete megmentésének nagy szempontja nyer tulsúlyt az agyában. Czélzattal mondom az agyat és nem a szivet, — bár együttes a művök, — mert kétségtelenül nagyobb rész jut az agynak, mikor a humanizmus közszempontjára tud emelkedni a nő. De hogy visszatérjek a férjre, ebben az esetben kissé tán igaztalan is vagyok hozzá, mint szinészhez, mikor kongó ürességgel vádolom. Az tulajdonképen véve nem az ő hibája, hanem a Maeterlincké; a mint hogy a darab főhősének «barbár vágya» sem annak a lelkületéből ered. Az is a Maeterlinck szertelenkedő hajlamának a találmánya.

Mint előkelő iró termékét, két évvel ezelőtt történt megjelenésekor, apróra szétszedegette a világsajtó és jórészt hozsánnát zengett neki, mint a ki magasabb piedesztálra helyezi hivatása tekintetében a nőt. Ime egy iró, a ki dogmául hirdeti, hogy adott helyzetben szentté avatja a nőt a testi önfeláldozás. Hát igen! Éhhalál szélén álló harminczezer lélek sorsa igen nagy dolog. Megmentésére nincsen áldozat: különösen ha csakis egy emberi lényen fordul meg a kérdés. De a férjét szerető nőtől óriási áldozat. Az ő szivvilága téresebb világ neki, mint a harminczezer ember befogadására szükséges terület. Ha *ez* a nő hozza meg az áldozatot, nincs kizárva részére a glóriafény.

Áldozatot hozott-e a férjével szemben Monna

ROSZDOSZTVENSZKI TENGERNAGY, A BALTI TENGERI OROSZ HAJÓHAD PARANCSNOKA.

Vanna, ez a kérdés. Az én szememben csakis mérsékelt áldozatot.

Nem az a szerelem vitte őt a férje oldalára hitvesül, a mely a nőre nézve életet vagy sorvadást jelent. Félre nem érthető világossággal önmaga állapitja meg ezt. A jelenet ismeretes. Annak a kedvéért irta meg egész darabját az iró. Egy becsületes asszonyt, éj idején, egy könnyű lebernyeggel a vállán, átsétáltat a Pisát kiéheztető firenzei zsoldos hadak vezérének a sátorába. Maeterlinck szerint a vezér kivánja ezt az éji kalandot, a melyért cserébe fölmenti Pisát és elárulja Firenzét. Monna Vanna kész meghozni az áldozatot.

*

Mikor ez a hősnő a városi tanács és az éhes emberek reménytől csillogó tekintetei és férje dühöngő, üres szószátyárkodásai közt fölszabadító éji útjára megindul, természetes, hogy a borsos szinházi fűszerektől eltompult érzékek is életre vidulnak, s hogy minden szem a sátorjelenetre feszíti kiváncsiságának a húrját. A satyrok egy lélektelen torz alakját várja *Prinzivalle* személyében a közönség. Kiderül, hogy talpig gavallér. Egy visszafejlődött rokonszenves idealista. Ennek a Prinzivallenek távolról sincs meg a saját lelkületéből kifolyólag az a «barbár vágy»-a, melyet *Maeterlinck* neki tulajdonit. Ez egy gyermekes idealista. Neki csak egyetlen vágya van. Az, hogy az életben még egyszer láthassa *Giovannát:* gyermekévei el nem felejtett egykori álmát. Nem a Maeterlinck által az éji meghülésnek kitett *Monna Vannát* várja sátorába ő, hanem gyermekkori társát: *Giovannát.* Rá nézve nem a ruhamennyiség a kérdés. Az a szerző kérdése csupán. Még egy durva Prinzivallevel szemben is csupán a szerzőé. A lényeget nem az dönti el, hogy *Monna Vanna* miféle könnyűségű lepelben megy az éjjeli útra, hanem az, hogy elmegy.

Prinzivalle rokonszenves egyéniség. Meg is érthető a karaktere. Mindössze is csak meg kellene valamivel toldani Giovannának azt a korát, a melyhez Prinzivalle köti a szerelmét. Mert hát ki hinné neki, az élvek útján át haladottnak, hogy a *nyolcz* éves *Giovanna* emléke üldözte őt ellenállhatatlan elemi erővel, *tizenkét éves* korától mostanig. Megesik, hogy az élénkebb fantáziával biró fiú tizenkét éves korában álmokat sző, de szinte kizárt dolog, hogy nálánál *gyerekebb* leány legyen az álmodozásának a tárgya. Tegyük föl, hogy legalább is tizenkét évet számlált Giovanna is. Nos hát az emléke még ez esetben sem égethette egyetlen szerelmi lángul, férfikoráig, Prinzivallét; de az nincs kizárva, hogy megjelenhetett neki időnként, mint az ártatlanság képe, vezeklésül az elmerülés fenyegető óráiban; hogy a sötétség réme tiszta égtájak felé vitte, menekvésül, a képzeletét,

Most is egy válságos helyzet juttatja *Giovannát* az eszébe. Fondorkodnak ellene; árulással gyanusitják Pisa bevételének késedelméért; Firenze a hadvezérségtől meg is fosztja őt. A kalandos élet emberében, a ki tulajdonképen véve csakis zsoldos hadvezér, föllép a visszatorlás ingere. Az Arnoparti város nem hazája neki. Baszk vér foly az ereiben. Hirtelen lobbanó, heves és sértést nem tűrő. Igaztalan támadással szemben végletekre kész. Firenze hálátlansága kapóra is jő neki. Pisa követe a város érdekében épen nála jár. A véletlen úgy hozza magával, hogy Monna Vanna apósa a követ. Vigye meg küldőinek a választ, hogy Pisa fölmentésének *Monna Vanna* az ára. Ezen a nyomon kerül át hozzá éj idején az áldozat.

Találkozásukból kiderül, hogy nem az ára és nem is áldozat. Egy gyermekkori idyll föleleventésének a vágya lepte meg Prinzivallét, ebben a válságos pillanatában. Gyerekek voltak. Az apja velenczei ékszerész. A Giovanna anyja vásárolgatott nála. Egyszer az apjával együtt vitt oda valami nyaklánczot a gyerek. Giovanna a kertben játszadozott s véletlenül egy aranygyűrűt ejtett a vizmedenczébe. A tizenkét éves Prinzivalle életveszély közt, utána ugrott s kihozta a siró lánykának a gyűrűt. A lányka örömében megcsókolta őt. Ennek a gyermeki csóknak az emléke kisérti most is a férfit.

És *Monna Vanna?* Az nem emlékezik reá. Ismeretlen emberhez jött. A kötelesség hozta ide. Szenvtelenül hallgatja beszédét, mígnem a gyöngéd bánásmód éleszteni kezdi. Nyugodt, finom lelkület szól ki a férfi minden mozdulatából. Szava gyógyir. Monna Vanna egyszerre fölébred. Állat helyett nemes lelket talált. A gyűrűeset aztán emlékébe idézi gyermekkori érintkezésüket; és megmozdul a szive is azon a nyomon, hogy ennek a férfinak a lelkében annyi idő óta hely jutott neki. Világos lesz gyötrelmes idehivatásának a czélja. Prinzivalle szerelmes a gyermekkori álmába ma is. Könnyítni akart magán annak a megvallásával, hogy szive első életjeladásának a mozgató lelkét becsüli és szereti benne ma is. Minden nőre hatna ez a vallomás. *Vannának* nyomban a saját otthonát juttatja eszébe. Kiderül, hogy álmok nélkül kötötte férjéhez a sorsát. Szegény volt. Gyámol nélkül állt. A férfikar oltalmát kereste és nyerte meg benne. Azt meg is becsüli. «Ezt a szerelmet a sors adta nekem; nem voltam vak, a mikor elfogadtam; más érzésnek nem adok helyet; nem én leszek, a ki megszegi azt.» Ez azonban csak akademikus beszéd. Már itt belopta magát a szivébe a mindennapi sorral szemben a nem mindennapi; a köznapi férjjel szemben a nemes gondolkozás.

Nyilatkozata más szempontból is becses. Nyitjára visz annak, hogy milyen mérvű áldozatot hoz *Monna Vanna*, mikor Pisa megmentésére adja magát. Csakis félküzdelme volt neki. A becsületes asszonynak önmagával való viaskodását végezte el. A harminczezer ember megmentésének emelő gondolatát nem ellensúlyozta a szerelemtől égő asszony szivének a gyötrődése. A férje lelki kínlódására nem volt benne egyenértékü viszonzás. A köteles hűség küzdött a humanizmus parancsával. A két kötelességből a nagyobbnak engedett Monna Vanna.

Ezt a Monna Vannát juttatja érvényre rendkivüli finom művészi lelkületével *Duse.* Megkorrigálja Maeterlincket. A kötelesség szoboralakjakép megy az útjára. A sátorjelenetben egész magatartása annak a helyzetnek bélyegét viseli, a melyet a *Prinzivalle* nemes álláspontja diktál neki. Még akkor sem megy közvetlen közelébe, a mikor a gyermekkori emlékezés nyomán a lelke fölenged. Nem nehezíti a szenvedélylyel égő férfi helyzetét. Mindvégig állva adja a jelenetet. Emberileg is lehető karakternek engedi beválni Prinzivallét. Kár, hogy ez az ő társa sehogy sem illett a keretbe. Merev, nehézkes alak volt. Távol állott annak a művelt, olvasott, és művészetkedvelő világfinak a könnyedségétől, a melyről az öreg Marco Colonna, követségéből visszatérőben, annyi elragadtatással beszél. Aztán meg egy kissé öreges lovag is volt — illusióba vinni képtelen. Egyáltalán a környezet rendkivüli módon nehezíti a *Duse* művészete érvényesülését. Hozzájárulnak ehez a darab mesterségesen összeszőtt helyzetei. Szerintem az életigazság legigazabb visszaadója se hathat meg az életigazságot teljesen nélkülöző viszonyok közt.

Nem ismerek visszataszítóbb véget, mint a melyre Monna Vannát Maeterlinck kárhoztatja. A modern szinpad legtorzabb jelenete az, mikor a neje ártatlanságát el nem hivő férj vad kitöréseit népszavazással is megkoronáztatja a szerző; s ezen a nyomon abba az örjöngő hangulatba kergeti a nőt, hogy érintetlenségét ő maga, ezrek előtt, letagadja. Igaz, hogy ezen a borzalmas letagadáson a Prinzivalle élete függ, — a kihez a férje által teremtett szégyenitő helyzet hatása alatt, természetszerűleg, mindinkább vonzódik a szive is — de még sincs

benne életigazság. Nem a férj teremti azt a monstruozus helyzetet, hanem az iró. Egyáltalán ezzel a férjjel bánik a legkegyetlenebbül. Zsinóron ránczigálja őt. A felesége éjjeli útjára készülésekor jár-kel, dühöng és szószátyárkodik. Azt hiszi az ember, hogy nyomban lemészároltatja az egész környezetét. És mi jő ki belőle? Útjára ereszti a feleségét és a sátorjelenet eredményének bevárásáig fölfüggeszti a további dühöngést. Ezek nem hús és vérből alkotott emberek. Nem hathat meg a cselekvésök, mert nem az emberi mivoltukból folyik az. Ők a közönség gyöngéjére számított irói szertelenkedések áldozatai. A végjelenetben *Duse* se hathatott meg. Csakis lekötő figyelem kisérhette a művészetét.

*

Sajnálatos, hogy búcsú-előadása, gyöngélkedése következtében elmaradt. Ibsen *Hedda Gabler*-ét kellett volna adnia. Szerep, a mely teljesen az ő egyénisége által nyerhet életet. Finom lelki mozzanatokkal van tele. Nem könnyen tolmácsolhatók. Ibsen különleges karaktereinek egyik legérdekesebb alakja. A *Duse* művészete formálhat belőle egészet. Csakhogy a Hedda Gabler megértésére művészi környezet is kell, mert az ő tragédiája tulajdonképen véve egy a darabban szereplő genialis iró tragédiája is.

Gauthier Margit-tal fejezte be vendégszereplését. Ezen az estén telt háztól nyerte a tapsot. Egész virágeső hullott reá a szinpadon.

Szüry Dénes.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Emlékezzünk régiekről. Ezen czim alatt adott ki ifj. *Szilágyi* Gyula egy kötetet, melyben Hódmezővásárhely multjából mond el különféle történeteket, vagy rajzol apró képeket, anyaga nagyobb részét a városi levéltár adataiból, vagy szájhagyományból merítvén. Többek közt elmondja, miként huzakodtak a kurucz háborúk után Schlick tábornok és gróf Károlyi Sándor Vásárhely birtokáért, míg végre a roppant uradalmat ez utóbbinak sikerült megszerezni. A régi közigazgatás félszegségeiről is sok jellemző adatot felsorol, végül pedig a vásárhelyi boszorkányok dolgát ismerteti. A könyv Hódmezővásárhelyen jelent meg; ára nincs feltüntetve.

Vándorbiráskodás Mátyás király alatt. Irta *dr. Küffer* Béla. A szerző tanulmányában a középkori magyar vándorbiráskodás érdekes kérdését taglalja, főkép összefüggésben Mátyás királylyal, a ki ezt az ősrégi intézményt felélesztette és Pestmegyében maga vezette. A csinos kiállítású füzet ára 1 korona 20 fillér.

«Pálma Panna», regény, irta *Bányász* László. Egy fiatal iró első nagyobb kisérlete e regény; a kiforratlan kezdő meglátszik szerkezete egyenetlenségén, jellemrajza ingadozásán; de vannak sikerült részei is, melyek a szerző regényirói tehetségéről tanuskodnak. A kötet az «Országos irodalmi részvénytársulat» kiadásában jelent meg.

A «Budapest» című politikai napi szerkesztője *Gracza* György, ki husz év óta szerkesztette e lapot, egészségi okokból visszalépett, s a szerkesztést *Szatmári* Mór Kossuth-párti képviselő vette át.

* **Zichy-estély Hajdu-Szoboszlón.** Nagy műélvezetben részesült a mult vasárnap Hajdu-Szoboszló város közönsége. Gróf *Zichy* Géza mint az ottani dalegylet díszelnöke, családjával tetétleni kastélyából átrándult a tiszteletére rendezett estélyre. A kiválóan sikerült estély műsorát a művész-gróf szerzeményeiből állították össze s műkedvelők adták elő, de maga *Zichy* gróf is a közönség óhajtására zongorán eljátszott nehány darabot.

Lovasbandérium, hosszú kocsisor fogadta a vasutnál gróf *Zichyt*, hol a város nevében *Fekete* Sándor polgármester, a dalegylet nevében pedig *Kovács* Gyula országgyűlési képviselő üdvözölte. A Zichy-estély összes számai mind a *Zichy* gróf műveiből kerültek ki. Különösen nagyban fokozta az estély érdekességét a gróf új dalműve, a «*Nemo*» című opera több hatásos részletének előadása. A «*Nemo*» története II. *Rákóczi* Ferencz korszakából van merítve s már legközelebb a m. kir. Operában is előadásra kerül. Egyes énekszólamokat kiváló sikerrel előadtak *Jánossy* Antal és *Szabó* Antal baritonisták, a szövegrészleteket dr. *Baltazár* Dezső esperes-lelkész szavalta, a karokat a dalegylet énekelte. Az előadás valamennyi száma rendkívüli hatást gyakorolt a közönségre. *Zichy* grófot a nyilt szinen *Kovács* Gyula országgyűlési képviselő üdvözölte, mire gróf *Zichy* meghatottan válaszolt. Majd a múzsákat személyesítő úrhölgyek átadták a művésznek a dalegylet ezüst koszorúját, *Foghtűy* Jánosné úrnő pedig a szoboszlói nők élővirág koszorúját. A közönség kértére *Zichy* gróf ezután zongorához ült. Előbb a Szózatot, majd a Hymnust játszotta el. Azután «Magyar ábránd»-jaiból mutatott be nehányat. A főuri művész remek játékát szünni nem akaró tetszésnyilatkozatokkal jutalmazta a nagy számban összegyült közönség, mely előtt mindig feledhetetlen marad a szép estély.

Gróf Andrássy Dénes a gyászkocsi mögött.

Gróf Andrássy Dénes a vasutnál a koporsó megérkezésekor.

Gyászkapu a nyirjesi erdészlaknál (alatta a gyászkocsi látható).

GRÓF ANDRÁSSY DÉNESNÉ TEMETÉSE KRASZNAHORKÁN.

Magyar Szinház. «*A fecskefészek*». Operett két felvonásban, előjátékkal. Irta: *Ordonneau*; fordította: *Mérei* Adolf. Zenéjét szerzette: Henry *Herblay*. Bemutatták f. hó 28-án. Ordonneaunak több darabját adták már budapesti szinpadon és többnyire megállották helyüket. Az új operett meséje vékony és nem valami új. Két ifjú szerelmes két leányba és a «Fecskefészek» című zárdából meg akarja szöktetni ideálját. Az egyik barátruhában, a másik pedig leányok öltözködve megy a zárdába. És némi bonyodalom után egymáséi lesznek. A darab muzsikája a modern operettzenében előkelő helyet foglal el. Az egyes énekszámoknak fülbemászó dallama van és a finálék is jól vannak megalkotva. Az új díszletek és ruhák csinosak. Az előadásban a szinház művészi személyzete a tőle telhetőt megtette. Anday Blanka és Kornai Berta szép énekével és merész tánczával kiérdemelték a tapsot; Ráthonyi és B. Szabó is jól énekelt s Sziklai és Sziklainé ügyes mókáin jól mulatott a közönség.

K—ő.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia október 24-iki ülése ir. *Heinrich* Gusztáv elnöklésével ment végbe.

Hegedüs István fölolvasta: «Raguzai emlékbeszéd Mátyás királyról» czimű tanulmányát. Raguza a XIV. század derekától a XV. század végéig szivósan ragaszkodott Magyarországhoz. A mikor Mátyás király ifjan s olyan váratlanul meghalt, a raguzai tanács emlékünnepet rendezett, s Mátyás királyról az emlékbeszédet *Cervinus* raguzai költő tartotta. Ez a Cervinus Raguzában született 1463 táján s már tizenhárom éves korában Rómába került, a hol Pomponius Laetusnak volt a tanítványa s másfél évtizeden át lakott Rómában. Valamivel 1490 előtt tért vissza Raguzába s mert híres költő volt, a tanács azért bizta rá Mátyás király emlékezetének dicsőítését. A mint maga készítette siriratából tudjuk, 1520-ban halt meg. Mátyás királyról mondott dicsőítő beszédét, a melyben a Hunyadi-ház történetét is nagy vonásokban, de hitelesen mondta el, Hegedüs magyarra fordította s fordításából pár részletet föl is olvasott. Ezután *Gyomlay* Gyula levelező-tag magyarázgatta a «Szent István-féle görög adománylevél» egy eddig megfejtetlen szavát.

A Kisfaludy-társaság október 26-iki havi ülésén *Vargha* Gyula főtitkár jelentései után a felolvasások sorát *Lévay* József három mély hatásu költeményének («Haladás», «Csermely», «Egy barátném távozásakor») bemutatása kezdte meg. Ezeket *Vargha* Gyula olvasta föl. — *Radó* Antal egy szatirikus költeményét adta elő «Vojtina levele öcscséhez» czím alatt, mely az ujságirás dicséretét elmés versekben mondja el. *Kozma* Andor olvasta fel *Viszota* Gyula vendégnek «Kisfaludy Károly mint hirlapiró» című tanulmányát. Az utolsó felolvasásnak is vendég volt a szerzője: *Gábor* Ignácz, a kinek a magyar ősi ritmusról irt tanulmányát *Vargha* Gyula mutatta be.

Az ülés után a társaság tagjai nagy számban gyültek össze a «Continental» fogadó egyik termében, a hol *Berzeviczy* Albert közoktatási miniszter, a társaság alelnöke is megjelent. A minisztert ünnepelték abból az alkalomból, hogy a napokban adta be a képviselőházban a népoktatási törvényjavaslat módosítását. *Beöthy* Zsolt, a Kisfaludy-Társaság elnöke köszöntötte fel a minisztert, fejtegetvén a törvényjavaslatnak az irodalom szempontjából is fölöttébb fontos jelentőségét. *Berzeviczy* miniszter azonnal válaszolt. Hangoztatta, hogy azon a helyen, a melyről, politikai hivatásában, a magyar közművelődést vezeti, sohasem tudna olyat tenni hivatalosan, a miben ne értenének vele egyet a magyar irodalom jelesei, ellenben ugy érzi, hogy minden nyilt és közérdekű szereplésében az növeli erejét s bátorságát, ha a hazafias magyar irók testületének az erkölcsi támogatását érzi és ezzel egyetértve cselekszik.

MI UJSÁG?

A király ideje nagy részét Gödöllőn tölti s majd minden nap vadászik. Gödöllőn fogadta október 26-ikán *Körber* osztrák miniszterelnököt is. *Gizella* főherczegasszony már a mult hét elején elutazott Gödöllőről Kis-Tapolcsányba, leánya, Auguszta főherczegasszony látogatására. *Lipót* bajor herczeg október 26-ikán este indult vissza Münchenbe. *Ő Felsége* október 29-ikén délután megy Bécsbe és november 5-ikén tér vissza Budapestre, két heti tartózkodásra.

Műemlékek Budapesten. A jövő 1905. év a fővárosra különösen a miatt lesz nevezetes, mert számos nagyszabásu mű alkotása éri meg befejezését, *Hauszmann* Alajos az 1871. óta épülő budavári *királyi palotát* adja át véglegesen rendeltetésének; *Kauser* József a lipótvárosi hatalmas *bazilikát* 1905 nyarán fejezi be. (Ennek építését *Hild* Károly 1851-ben kezdte, majd az 1867. évi kupolabeomlás után *Ybl* Miklós ujra tervezte.) Ugyancsak a jövő évre várható *Strobl* Alajos *Szent István lovas-szobra*, a mely a Mátyás-templom jobboldalán a Halászbástya belső udvarán fog állani; a kerepesi-uti temetőben a Strobl és Gerster Kálmán tervezte *Kossuth-mauzoleum*; *Zala* György két munkája: az ezredéves emlékmű, továbbá *Andrássy* Gyula gróf lovas-szobra és több kisebb műtárgy, köztük *Szécsi* hagyatéka: az Erzsébet-térre állítandó szökőkut.

Az ezredévi emlékműre kerülő szobrok, allegórikus csoportok és domborművek közül eddigelé tizenhét részlet készült el teljesen, a melyek még

ez év folyamán az érczöntőbe kerülnek. A szobrokat nálunk fogják érczbe önteni, Haraszti József és Róna József öntődéjében. Az egyes részleteknek arányai oly nagyok, hogy az emlékmű egyike lesz a legmonumentálisabbaknak. Az allegorikus csoportok számát Zala ujabban még kettővel megtoldotta; az egyik a«Szántó-vető embert», a másik az «Életünket és vérünket» ábrázolja. Az előbbi egy izmos ősmagyar szántóvetőt ábrázol, az utóbbin pedig Petőfit látjuk a csatatéren, a mint halálos sebével lováról lehanyatlik, de jobb kezével végső erőfeszítéssel a kebelére szorítja a nemzeti lobogót s a költőt a géniusz fölemeli a csatatérről.

[redacted]

Vasárhely pedig [redacted] elő egyik jeles uttörő színésznek és zeneszerzőnek, *Szerdahelyi* Józsefnek (kinek fia volt a Nemzeti Színház kitünő művésze, Szerdahelyi Kálmán) emel szobrot. A gyűjtést megindították, a városi tanács ezer koronát szavazott meg. Remélik, hogy a mellszobor a nyárra kész lesz. — *Csiky* Gergelynek, a jeles drámairónak mellszobrával diszítik a *aradi* szinház előcsarnokát.

Rákóczi hamvainak hazahozatala. *Thaly* Kálmán képviselő, a jeles történetiró a kormány kérésére legközelebb Konstantinápolyba megy, hogy II. Rákóczi Ferencz fejedelem és bujdosó társai hamvainak hazaszállítása ügyében az előkészítő lépéseket megtegye. *Thaly* Konstantinápolyból kimegy Rodostóba és a kis-ázsiai Iszmidbe, hol az illetékes hatóságok és a sirok őrizetével megbizott lazaristák közbejöttével a sirokat újból felnyittatja, s meg fogja állapítani a hamvak kivételének és elszállításának részleteit is. Thaly Kálmán kutatásai közben a fejedelem rodostói tartózkodására és környezetének tagjaira vonatkozólag uj érdekes adatok birtokába jutott.

Kun Gyula fővárosi tanácsost megtisztelő elismerésben részesítette Budapest közgyülése október 26-ikán. *Kun* Gyula, a nagy műveltségű, puritán jellemű tanácsos, már harmincz évnél régebben szolgálja ritka képességeivel a fővárost. Ha olyan őszinte és egyenes szavú nem volna, bizonyára gyorsabban halad előre. Így is a mely ügyosztálynál hosszabban kellett maradnia (például a fővárosi vizvezeték intézésénél), ott az ő ismeretei, intézkedései a város fejlődésére annál hathatósabb eredménynyel jártak. Jelenleg az építési ügyek vezetője.

Az október 26-iki közgyűlésen a legünnepélyesebb alakban *Heltai* Ferencz azt az indítványt tette, hogy a jeles férfiunak a főváros fejlődése és a adminisztráczió körül szerzett érdemei elismeréséül évi 3000 korona személyes pótlékot szavazzon meg, s ezt a nyugdíj megállapításánál is tekintetbe vegyék. Az indítványt 197 városatya irta alá és egyhangulag, taps és éljenzés közt szavazták meg.

Eljegyzés. Uglyai *Nyegre* László országgyűlési képviselő és neje szül. Illyasevich Emma leányát, *Margit* kisasszonyt eljegyezte dr. *Morelli* Gusztáv, a jeles fametsző és iparművészeti tanár Morelli Gusztáv fia.

Emberbaráti új intézet alapját tették le október 27-ikén a fővárosban, a Szövetség-utczában. Ez a *Poliklinika* intézetét egészíti ki, mely eddig egy kisebb épületben szorongott. Szegény betegeknek előkelő orvosok adnak tanácsot, irnak reczeptet és a mennyire lehet, az orvosságot is ingyen kapja a beteg. A 400,000 koronába kerülő új épület a járó betegek számára lesz berendezve. Az alapkő letevésénél gróf *Apponyi* Albert, az egyesület elnöke mondott beszédet, melyben megemlékezett az állam és főváros hozzájárulásáról, valamint egy jótékony külföldi emberről, a kinek tetemes áldozatkészsége tette lehetővé a nagy arányu fejlődést, nevét azonban titokban kivánja tartani. Az intézet új épülete két év alatt készül el.

Angol-orosz bonyodalom. Az angol hadi flotta középtengeri részének egy csoportja a mult napokban tette meg az adriai tengeren szokott útját és látogatásait a barátságos államok kikötőiben. Egy része, négy nagy csatahajó és két torpedónaszád október 26-án reggel Fiuméba érkezett, *Custanze* tengernagy vezetése alatt. Az angol tengerészeket a fiumei hatóságok, élükön báró *Roszner* Ervin kormányzóval, igen szivélyesen és előzékenyen fogadták, de ott tartózkodásukat a közbejött riasztó események miatt meg kellett rövidíteni. Október 27-ikén éjjel a flotta fölszedte horgonyát és az angol admirálitás parancsára Malta szigetéhez sietett, hogy ott egyesüljön a közép-tengeri angol hajórajjal és a Gibraltárnál esetleg útját állja a Kelet-Ázsiába igyekező orosz balti flottának. A balti flotta

GRÓF ANDRÁSSY DÉNESNÉ MAUZOLEUMA KRASZNAHORKÁN.

Jelfy Gyula fölvételei.

BUBICS ZSIGMOND KASSAI PÜSPÖK A MAUZOLEUM FÖLSZENTELÉSÉRŐL KIJÖVET ÁLDÁST OSZT.

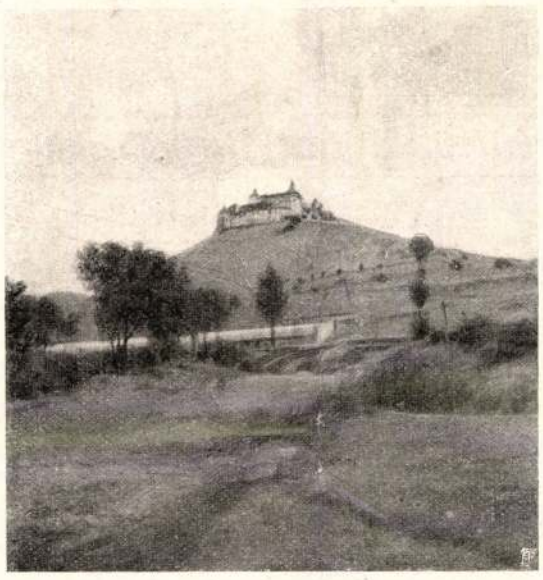

Benke Sándor amateur fölvétele.

KRASZNAKORKA VÁRA.

ugyanis az angol partokon, *Hull* közelében angol halász-hajókra ágyúztatott, két embert megölt, néhányat megsebesített, egy gőzös-bárkát elsülyesztett. Ezért az angol kormány a legrövidebb idő alatt a legteljesebb elégtételt követeli Oroszországtól. A czár részvétét fejezte ki az október 21-iki «szerencsétlenség» miatt, de mivel az angol kormány a bünös orosz tisztek megfenyítését is sürgősen követeli s az oroszok erre még nem tettek igéretet, az angol hajóhad mindenütt, a hol csak található, parancsot kapott, hogy bizonyos pontokon összegyűljön, hogy a mint szükséges, az orosz flottát feltartóztassa. *Roszdosztvenszky* orosz admirális és tisztjeinek előadása a hull-i szomoru eseményről annyira ellenkezik az angol hivatalos vizsgálat adataival, az angol nép annyira ingerült, hogy e pillanatban sokan a legkomolyabb következményektől tartanak.

HALÁLOZÁS.

Jávorszky Appolinár lovag, volt osztrák miniszter, a lengyel klub főnöke, az osztrák politikának egyik szereplője, meghalt 79 éves korában. Több izben a delegáczió tagja volt, 1893-ban pedig a Windischgrätz-miniszteriumban tárcza nélküli miniszter. Temetése országos költségen ment végbe Lembergben.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Nyilhegyi Rupp Imre, nyug. miniszteri tanácsos, sokáig fővárosi tisztviselő, aztán a közmunkatanács tagja és előadója, ki csak nemrég vonult nyugalomba, 64 éves korában Budapesten. — Fülöp Flórián János kolozsvári minorita segédtestvér 64-ik évében. — Schultz Antal munkácsi főgimnáziumi tanár, kiérdemült róm. kath. lelkész 60 éves korában Munkácson. — Neuhold János, ki a villamossági technikában az úttörők közé tartozott Magyarországon, a telefongyár részvénytársaság igazgatója, Hannoverben, a honnan holttestét Budapestre hozták. Az elhunytban dr. Szabó Imre fővárosi tiszti ügyész apósát gyászolja. — Stoczek Károly, a «Bácskai Ellenőr» szerkesztője, 62 éves korában Szabadkán, hol a lapot huszonöt évig szerkesztette hazafias szellemben, a város költségén temették el. — Sankovics Ignácz dr., az egri egyházmegye fiatal theologiai tanára, Győrrévfaluban. — Szenessy Mihály fővárosi polg. iskolai igazgató 50 éves korában. — Szuper Lajos dr., elsőosztályu m. kir. honvéd főtörzs-orvos 67 éves korában Kis-Kun-Halason. — Szigeti Samu dr., tiszafüredi orvos Budapesten, 52 éves korában, Tiszafüreden. — Góger Ferencz, volt 48-as honvédtizedes, 79 éves korában Rákospalotán. Egyike volt azoknak a Haller-huszároknak, a kik a szabadságharcz hirére ezredükkel együtt haza jöttek Magyarországba. — Jung József bognármester, a ki részt vett a Napoleon elleni lipcsei csatában, *száztizenhárom éves* korában Szabadkán, s öt házasságából egyetlen élő gyermeke, hetvenhárom éves leánya gyászolja. — Braun Vincze őrnagy, a katonai tudományos- és kaszinó-egyesület titkára Budapesten. — Lipsitz Lipót, az orthodox izr. hitfelekezet közvetítő bizottságának elnöke, jeles Talmud-tudós, ki Abauj-Szántón sokáig volt rabbinus, Budapesten. — Lakatos Dezső, váczi egyházmegyei IV. éves hittudományhallgató, a papnevelő-intézet Pázmány-irodalmi egyletének elnöke, 23 éves korában Hatvanban. — Rauschan János vajdahunyadi vasgyári segédellenőr, 30 éves korában Budapesten. — Géczy József államvasuti igazgatósági ellenőr, 50 éves korában Budapesten. — Hartmann János nyug. községi jegyző, 64 éves korában Ujsóvén.

Özv. Schlauch Józsefné, szül. Fiala Anna, néhai Schlauch Lőrincz bibornok-püspök sógornője, 92 éves korában Nagy-Váradon. — Özv. Kerepessy Jenőné, szül. Gömöri Szontágh Teréz, Szontágh

Pál és báró Fejérváry Géza volt honvédelmi miniszter unokatestvére, a gömörmegyei Csetneken, a hol az agg urihölgy rablógyilkosságnak lett áldozata. — Özv. id. Kelemen Andrásné, szül. Denk Julianna 72 éves korában Baranya-Selye községben. — Özv. Mandély Józsefné budapesti óvónő Taksonyban 84 éves korában. — Seidl Antalné szül. Hugel Katalin, háztulajdonosné, budaujlaki patriczius család tagja, 73 éves korában. Prém József iró nagynénjét gyászolja az elhunytban. — Aninger Lászlóné szül. Pongrácz Jolán 39-ik évében Balassagyarmaton. — Huber Mária, volt fejérvármegyei dinnyési postamesternő Maglódon. — Daróczi Vilmosné, szül. Lemberger Mária, a «Magyar Dohányujság» szerkesztőjének felesége, 58 éves korában Budapesten.

SAKKJÁTÉK

2404. számu feladvány. Lasker M.-tól.

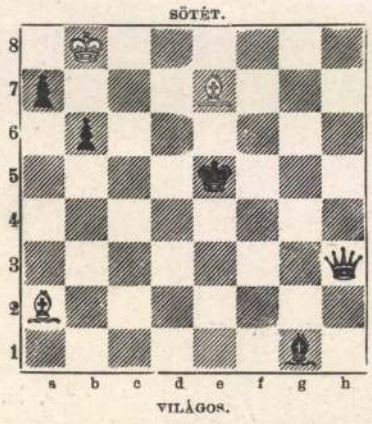

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2390. számu feladvány megfejtése Palkoska E.-től.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Hd2—c4	... Kf5—e4 (a)	1. ...	...	... c7—c6 (b)
2. Hd7—c5 +	... Ke4—f5	2. d2—d4 +	...	t. sz.
3. F mat.		3. H mat.		

Világos.	*b.*	*Sötét.*
1. ...	...	... Ff3—c6
2. Ke3—d4 stb.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi Sándor. — Kovács József. — *Csomonyán:* Németh Péter. — *Bakonyszentlászlón:* Szabó János. — *Fakerten:* Kintzig R. — *A pesti sakk-kör.*

Szerkesztői üzenetek.

Arad, S. B. A nemzetközi jog szerint formaszerü hadizenet nélkül az ellenségeskedések két állam közt meg nem kezdődhetnek. A történelem azonban több esetet említ fel, midőn a háború hadizenet nélkül megkezdődött. 1866-ban a poroszok két órával a Bécsbe küldött hadizenet után a határt átlépték.

Kassa, R. A. A mostani orosz külügyminiszter Lamsdorff gróf (tulajdonképen: von der Wenge-Lambsdorff): családja Poroszországból származik és csak 1817-ben kapta az orosz grófi czimet. A család feje most is Poroszországban lakik.

Kassa, B. G. A német hadsereg gyalogságánál legújabban 16 golyószóró osztályt állitottak fel. Az új golyószórók a régi mitrailleuse-től úgy alakra, mint belső szerkezetre nézve teljesen különböznek s jelenleg még csak a japán hadseregben vannak alkalmazásban. A mi a Port-Arturban levő orosz hadihajók neveit illeti, ezek a következők: *Pobjeda* = «győzelem», *Bjesumnyi* = «az őrült», *Bjespostsadnyi* = «az irgalmatlan» és *Bjesstrasnyi* = [illegible]kmerő». Csatatérképeket melléklapunk, a «Világkr[illegible]» több számában találhat, igy a legutóbbi hetiben is.

M. E. Az egyiptomi nyelv már a Krisztus utáni első századokban teljesen kihalt. Maradványa a kopt nyelv, a melyet a kopt kereszténység templomi nyelv gyanánt használnak olyan formán, mint pl. a római katholikusok a latint. Az ősi egyiptomi nép maradványai ma mind arabúl beszélnek.

Kalandom Spanyolországban. Közölni fogjuk; tárgyhalmaz miatt késik.

Őszi borongás. Több sora Petőfi «Szeptember végén» czimű költeményére emlékeztet; mindjárt a kezdete is világos reminiscentia. Az ily öntudatlan átvételek mutatják az önálló, eredeti költői felfogás hiányát.

Emlék és vágy. Apám névnapjára. A hosszadalmas két vers csak jó törekvésre vall, költői tehetségnek nyoma sincs bennük.

Isten veled. Van benne egy kis hangulat, de nem elég arra, hogy a vers irodalmi szinvonalra jusson.

Ismertem én egy énekest. A három toll. Elég ügyesen vannak fordítva, arra azonban, hogy közöljük, jelentéktelen dolgok.

KÉPTALÁNY

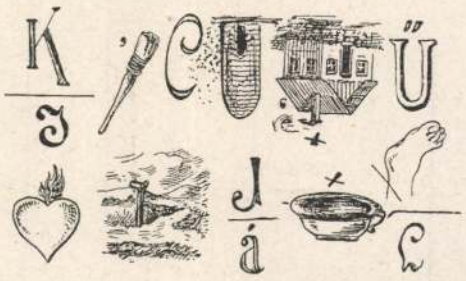

A «Vasárnapi Ujság» 42. számában megjelent képtalány megfejtése: *Rosszra viszi az embert a harag.*

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: **Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.**

RIVIERA-
JBOLYA
IGAZI JBOLYA ILLAT.
MOTSCH A. ÉS TSA
BÉCS
I/3. QUELLENG. 116. SZ.
ÉS I., LUGECK 3. SZ.

Fiume. **Kávé** közvetlen behozatal. Legjobb, jóizü áruért kezeskedtetik. Fiume.

Bérmentve elvámolva utánvét
kiló 4½ 10682

Santos, kiválasztott . .	frt 5.35
Salvador, zöld	« 5.85
Arany Jáva, sárgás .	« 6.20
Gyöngykávé, legfin. .	« 6.62
Cuba, kiváló finom . . .	« 6.75
Ceylon, kékeszöld . . .	« 7.10
Portorico, nagyszemü .	« 7.20
Cuba-gyöngy, legkiv. fin.	7.70

Kimeritő árjegyzék ingyen.

Giovannini és társa
Fiume, postafiók 133. A/6.

+ Soványság +
Szép telt testidomok a D. Pran Steiner & Co. Berlin erőpor által. Aranyéremmel kitüntetve Páris 1900, Hygiene-kiállitás é Hamburg 1901. 6—8 hét alat már 30 fontnyi gyarapodásért k zesség. Orvosi rend. szerint. Szig ruan becsületes. Nem szédelgés. Sz mos köszönőlevél. Ára kartononké 2 kor. 50 fillér. Postautalvány va utánvéttel. Szállitja: 1012
TÖRÖK JÓZSEF
gyógyszerész,
Budapest, 18, Király-u. 1

SZÉP
mellékkeresetet kaphat mindenki kinek nagy ismeretsége van. Tisztességes, kényelmes foglalkozás. Küldje be czimét U. 13. alatt a következő czimre: Annoncen Bureau des Merkur. Manheim, Baden. Postafiók 351.

Villamfelszerelési vállalat.

10608

Villamos világitás és motorok, telefon, házisürgöny és villámháritók szakszerü berendezését a biztonsági szabályok szerint eszközli
Id. RIEDER OTTO
BUDAPEST,
IV., Irányt-utcza 20. sz.
(Király-bazár.)

Salvator Természetes vasmentes **Lithion-forrás**
kitün hatású
vese-, hólyag-, rheuma- és köszvenybántalmaknál, vizeleti nehézségeknél, czukorbetegségeknél a légzö- és emésztési szervek hurutainál. 10346
Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

PURGO
[redacted]
nagy raktára.
Mindennemü üvegáru háztartások. gazdaságok stb. számára mérsékelt árakon. 10627
Képes árjegyzék ingyen.

Hosszas kisérletezés után sikerült P. BOYER párisi (Boulevard Strassbourg 12.) gyógyszerésznek egy oly gyakorlatias és elismerésre méltó szert föltalálni, melytől a haj egyszerü bedörzsölés után természetes hullámos lesz és hullámosságát 10—12 napig megtartja. Bebizonyitott dolog, hogy a sütés a hajat rövid idő alatt tönkre teszi, de meg oly sok fáradtsággal is jár, hogy igen sok hölgy inkább lemond a sütött hajról, minthogy hajat tönkre tegye, vagy pedig naponkint órák hosszáig sütögesse. De legfőbb sikere ezen szernek, mely «**Ondulatrice**» néven jön forgalomba, hogy az nem oly kikolmizott, mesterkélt hullámossá teszi a hajat, mint a sütővas, hanem mint az itt föltüntetett ábrán is látható, szép lapos, természetes hullámossá. Orvosilag felülvizsgálva, teljesen ártalmatlan. Festett hajaknál is használható. Számtalan elismerő-levél. Egy üveg «**Ondulatrice**» ára 3 korona. Megrendeléseket utánvét mellett eszközöl a magyarországi főraktár:

Vanicsek Gyula, 10685
női fodrász, Budapest, IX., Soroksári-utcza 16.

Költözködők figyelmébe.
Budapest székesfőváros
Lakbérleti szabályrendelete
a kir. igazságügyminiszternek 4873—1894. számu rendelete tekintettel a birói gyakorlatra, valamint a vonatkozó bélyegtörvények és rendeletek. Összegyüjtötte és tárgymutatóval ellátta: **Schopf Endre.**
Ára 2 korona 40 fillér.

Budapest székesfőváros
Lakbérleti szabályzata
a legujabb módositással, illetve kiegészitéssel és kuriai döntvényekkel, Budapest székesfőváros lakbérleti szabályzatára és a lakbérleti ügyekre vonatkozólag. **Jegyzetekkel,** magyarázatokkal és betürendes tárgymutatóval.
Ára 50 fillér. ***Ára 50 fillér.***

Vérszegénység,
étvágytalanság, sápkór, idegesség
gyógyitására és gyenge gyermekek erősbitésére a leghatásosabb készitmény a
KRIEGNER-féle
Tokaji China Vasbor.
E nagyon kellemes izü ital kiváló sajátságait az **orsz. egészségügyi tanács** is méltatta, s ajánlásra a **belügyminiszterium engedélylyel látta el. Kis üveg K 3.20, nagy üveg K 6.**
Főraktár:
KORONA-GYÓGYSZERTÁR
Budapest, Kálvin-tér.
10644

A XX. században 10245
az amateur-fényképész filmjeit nem a sötét, egészségtelen sötétkamrában fejleszti, hanem világos, kedélyes lakószobában a
KODAK-napvilágot fejlesztő-géppel.
Árak nagyság szerint 13 kor.-tól 50 kor.-ig.
Kapható valamennyi kereskedőnél.
Üzemben látható KODAK Ltd. Wien, I. kerület, Graben 29. szám alatt.

A kétezredik szám.

E lapoknak 38½ évvel, 2000 héttel ezelőtt 1877. január 7-én „Az Építési Ipar“ cím alatt megindítása óta a mai a 2000-ik szám.

Mi öregek e mellett a tény mellett nem haladhatunk el közömbösen, sőt bizonyos megindultság vesz rajtunk erőt; mert a közül a húsz technikus közül, kik (*Hieronymi* Károly, *Lechner* Lajos, *Tolnay* Lajos, *Ambrozovics* Béla, *Pucher* József, *Freund* Vilmos, *Feszty* Adolf, *Schlick* Béla, *Kund* Endre, *Zellerin* Mátyás, *Ybl* Miklós, *Weber* Antal, *Pártos* Gyula, *Steindl* Imre, *Hauszmannn* Alajos, *Bukovits* Gyula, *Bobula* János, *Kauser* János, *Langenfeld* Frigyes és *Slavek* Vince; szerkesztő *Neÿ* Béla) annak idejében ezt a szaklapot anyagi áldozatkészségükkel és szellemi energiájukkal megindították, vajmi kevesen vannak már az élők között, — s akik élünk, akkor, 39 évvel ezelőtt egész fiatalok, telve munkakedvvel, ambitióval, s világraszóló tervekkel, most pedig — öregek vagyunk; s ami szépet és jót az élet igért, bár egyeseknek beváltotta, de sokakra csak igéret maradt. Azóta nagyot fordult a világ, ma pedig egy valóságos világháború kellő közepén hazánk igaz ügyének győzelmét várjuk.

„Az Építési Ipar“ 1877-ben a mostaniaknál sokkal fejletlenebb, mondhatni kezdetleges viszonyok között indult, meg s bizony — bár különösen eleinte egyetlen műszaki hetilap volt — nemcsak anyagi, hanem szellemi tekintetben is sok nehézséggel kellett megküzdenie.

E körülmények dacára mégis azt tapasztaltuk, hogy rendületlen bizalomtól táplálva, tartalma folyton bővült, gazdagodott, s szinttája is emelkedett.

Az építő tevékenységnek nagyarányú kibontakozása mind több és több érdekes föladatot nyujtott, a szellemi munkások gárdája is megnövekedett, úgy hogy a lapnak az építészet minden terét felölelő változatos tartalmával — ezt önérzettel mondhatja — a hozzáfűzött méltányos igényeket sikerült kielégítenie. A dolog természetében rejlik, hogy a mai nagy küzdelem, mint minden társadalmi téren, úgy itt is erősen érezteti bénító hatását; hisz munkaerőink javarésze a harctéren teljesíti hazafiúi kötelességét, azért a mai, szaklapra nem mindennapi — jubileum méltó megünneplésérőI is le kellett mondanunk.

1. ábra. Andrássy Dénes gróf képtára Krasznahorkaváralján. Tervezte *dr. Hültl Dezső.*

Egészen bizonyos azonban, hogy a rendes viszonyok helyreállta, a most lenyügözött szellemi erők felszabadulása után az egész vonalon fokozott tevékenység fog megindulni és az „Építő Ipar :: Építő Művészet“ gárdája a háború következtében látottak s tapasztaltak által okulva, serkentve és megtermékenyítve újult kedvvel és erővel lát ismét munkához, hogy a magyar építészetnek még ma is magában álló ily hetilapját az eddiginél is tartalmasabbá s értékesebbé tegye.

Adja Isten, hogy úgy legyen! *Rozinay István.*

Gróf Andrássy Dénesről.

A Magyar Képzőművészeti Társulat április 30-iki közgyűlésén olvasták föl annak a fejedelmi hagyatéknak az alapító levelét, mely Andrássy Dénes gróf emlékezetét van hivatva megörökíteni a magyar képzőművészet pártolásában.

Az alapítvány kamatait művészi alkotások megvásárlására és művészek jutalmazására fogják fordítani. És itt először történik meg, hogy a megjutalmazandó művek közt az *építő művészeti alkotásokat* is megnevezték.

Hálás szívvel kell tehát az építőművészetnek is megemlékeznie arról a férfiúról, ki e nagyszerű hagyományával annyit tett a művészet javára.

2. ábra. Andrássy Dénes gróf képtárának főajtója.

Amint az ő nagy szívéhez minden ember közel állott, úgy szerette ő mindazt, ami szép és amily eszményien szép volt az ő élete, olyan volt a művészet, amelyet szeretett.

Ő a művészetben is a nemesnek és szépnek ábrázolását kereste. Hajlandósága inkább a borongó hangulatú képek felé vonzotta. Kezdetben régi, kivált olasz mesterek alkotásait gyüjtötte, de nehány keserű csalódás után a modern művészek felé fordult.

Lelki szükségből gyüjtött csak azért, mert szerette a szépet, anélkül, hogy a műalkotásokkal valami célja lett volna, hiszen alig tudta azokat elhelyezni. Családi körülmények miatt külföldön töltve az esztendő legnagyobb részét, itthon állandó lakást nem tartott. Sok kastélyát nem használta, hanem évenkint eljött egy pár hónapra az ősi vár tövébe, oda, ahol hozzá méltó galamblelkű párja aludta immár örök álmát, abban a fejedelmi fényű sírboltban, melyet ő, a gyászoló férj emeltetett nemtőjének. Itt, Kraszna-Horka-Váralján jószágkormányzójának lakásában, mint annak vendége és meghitt barátja, töltött el pár hetet tavaszszal és őszszel, a magyar klima legkellemesebb idejében. A külföldi képtárlatok és a műkereskedők látogatása alkalmával megvásárolt szebbnélszebb alkotások ebben a lakásban gyűltek össze, köztük valódi műkincsek, a legelőkelőbb mesterek művei is.

A falak mindjobban megteltek képekkel, a szobák plasztikai alkotásokkal, úgy hogy már egy részüket raktározni kellett és még mindig jöttek az értesítések a kormányzóhoz, hogy újabb szállítmányok fognak érkezni.

Ekkor határozta el a nagy Maecenas, hogy műtárgyainak elhelyezésére kis képtárat építtet a kormányzói lakóház szomszédságában vásárolt telken. A kis épület a főúr nemes passziójának kielégítésére szolgált, hogy legyen egy olyan terem, melyben megszerzett kedves képeiben gyönyörködhetik, ahol azok kellőképpen jó világításban érvényesülnek és ahol ebben a szép környezetben szabad idejét kellemesen eltöltheti, rossz időben sétálgathat.

Így keletkezett 1908-ban az a kis pavillonszerű épület Kraszna-Horka-Váralján, amely Andrássy Dénes grófnak élete utolsó éveiben oly kedves tartózkodó helye lett és amelyet az idenyomott négy képben olvasóinknak bemutatunk.

A gróf egyéniségét a végtelen szerénység jellemezte. Sem modorában, sem gondolkozásában nem volt egy atomja a hatalmas olygarchának, akinek vagyona és származása folytán lennie kellett volna. Még jótékonyságát is szerény névtelenségben, vagy föltünés nélkül gyakorolta, de fejedelmi összegekkel. Építkezései is ezt e jellemvonást mutatják. Képtára is szerény, kis épület, melynek a tartalom adott becset, de finom és szolid minden részletében. A tervezéskor személyesen adott utasításokat, az építés idejében a nyár hosszabb részét töltötte Kraszna-Horkán, érdeklődve a munka minden részlete iránt. Finom ízlésével adott útmutatást a belső díszítés és fölszerelés dolgában. Maga választotta ki a márványokat, kárpitot, határozta meg a színeket. És sürgette az építés befejeztét, mintha érezte volna, hogy hosszú szép élete nyugovó felé hajlik már.

Csak pár évig élhetett és örülhetett még nemes gyüjtő szenvedélyének; azután elutazott a müncheni zord tél elől a verőfényes Itáliába, nagyban fölkészülve, hogy képtárát onnan is gazdagítani fogja. És ott a napsugaras Palermóban támadta meg az alattomos hűlés, mely hamar végzett a legjobb emberrel, akinek a szíve csak a nemesért és a szépért dobogott, embertársaiért és a művészetért.

Képtárának gazdag tartalma most már elszállt, hogy a nemzet kulturális vagyonát gyarapítsa, annak számára nyujtson élvezetet és tanulságot; művészi célú nagy hagyatékával pedig módot nyujtott, hogy tovább folytassák az ő gyönyörű és nemes passzióját, a művészetek pártolását.

ANDRÁSSY Dénes gr.

Gulyás I. 549.h.

Andrássy Deszö

építőmester

Szarvas

l.

Váljubal

554. l.

555 -

képekkel -

Archeppel -

Budapest, 1937 tavaszán.
Kossuth Lajos-utca 4

erencsés véletlennek

ogy Nagyságodnak a mellékelt rendelőlapon fel-
gyet felajánlhatjuk. A nyerőesélyek nemrég történt
óta kevés szabaddá váló sorsjegy felett rendel-
en ezek rendszerint mindjárt nagyon szerencsések-
k.

esetben nyerhető

9.000

Andrássy Dezső

építész

Andrássy Dezső építész 64 éves korában Budapesten elhunyt.

Pesti Hirlap

1942. június 16.

kh. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium

1942. szám,

BUDAPEST 942 JUN. 16 N 1 5 AC

A Műemlékek Országos Bizottsága tek. Elnökségének,

Budapest,
IX. Hőgyes Endre-u.10.

vatalból.
gálati ügyben.

megirva Andrássy Ferenc

épitész

laia 1844-1866.

Zamborszky Ilona

A magyar

Országház

Bp. 1937

14. l

BUDAPEST
23 MAR 1922

O Andrássy Ferenc
építém
l. Budapest

LMMÉEÉvk

1934, 190 l.

:: tárgy szinezését. ::

Költségvetéssel kész-
séggel szolgálunk.

TELEFON 157 - 51.

a) Epitő

Budapest. (Vashi
A máv. igazgatósága
Budapest—Orsova,
pest—Marchegg, G
nána—Léva, Tótme
szükséges vashidszer
mint kavicságyas hid
tartók és gyalogfelül
költségvetés, szerződés
a pályázati föltételek

eri-szakiskolá

, Rákóczi-ut 78., II. em. 9.

izsgákra: kőmives-, ács-

teri-tanfolyammal.

CR S.
SÉGLETEK GYÁRA
roksári-ut 55.

gak:
bféle typus szabadalmazva; a
ázautomaták, nedves és száraz
beállithatók. Gázszivógépek
omási légszeszmérők, tetszés
lezések, Jäger-féle szabadalom
uly és automatikus megterhe-
s és nyomásra, csinos kiálli-
yomásmérők (Manometer) ál-
erek és kellékek. Gázfőző- és
takaréktüzhelyek.

Molnár And

iparművészeti asztalos

Budapest, VI., Kis János-utca 6.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát.
lakberendezéseket, saját művészi tervei sz
legmodernebb stylusban és legjobb kiv

Művészi kivitelü képkeretezése

és LAJOS

ÉGSZESZ, VIZVE-
ÁS, CLOSET, FÜR-
NY BERENDEZÉSI

FECSKE-U. 18.
68—99.

Izzólámpa raktár. Valódi Auerègők ka

Telefon: 69—91.

Schrettner

elektrotechnikai vál
Baross-utca 5. (Ca
tér közelében.)

Elvállal minden e sza
vágó munkát, ugy
**házicsengő-, telefo
lamosvilágitás-,
pák-, motorok- és
mók** szakszerü és
ismeretes szerelésé
vitását.

Szerelési anyagok raktáron.

V., Gresham-palota

efon szám 81—08.

izhatóbb irodája.

szobák és bérhelyiségek azon-

e és eladása

Szolid munka. — Házak jókarban ta

Színes jelző-üvegek :: ::
Talapzat lapok sodrony betéttel és anélkül ∴ ∴
Üvegtetőcserép különféle alakban
Prizma-üveg :: :: ::

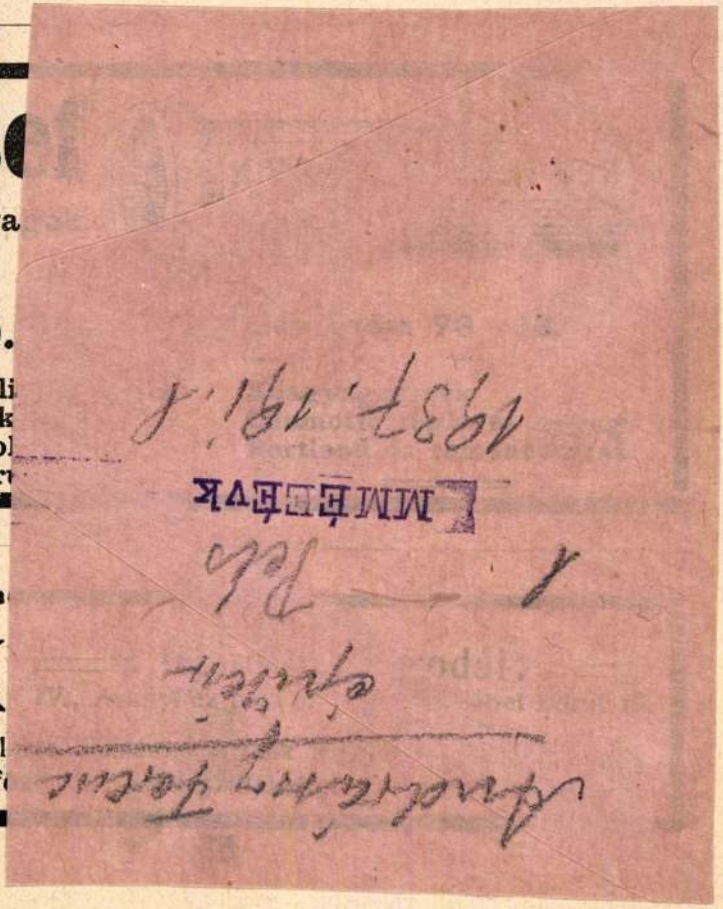

Saját műhely mindennemü fürószerszámokra.

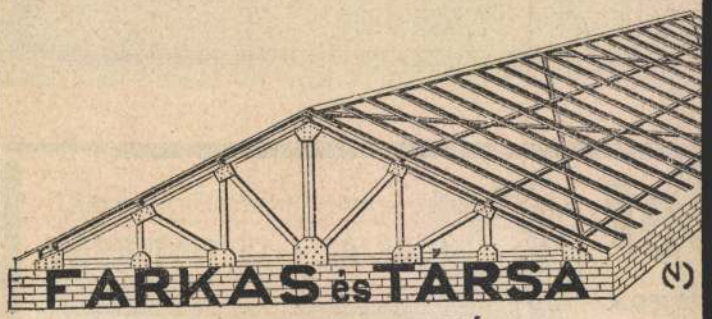

FARKAS és TÁRSA

VASSZERKEZETI GYÁR

BUDAPEST, VI., Lehel-utca 8.

TELEFON: 82—70. **INTERURBAN**

Készit: **Szegecselt tartókat és oszlopokat, mindenn szerkezeteket, idomvasablakokat, csigalépcsőket, fedélszékeket, ivlámpa oszlopokat, vasgerenda ha és annak szerelését.**

Tervek és költségvetések készitése a gyár mérnö a legnagyobb szakértelemmel végeztetnek

Vidéki szállitásokra különösen berend

M.D.K.

Andrásy Ferenc
villanyszerelő

A villanyszerelési munkákat végezte.

Bachó Kázmér: A gyöngyösi templom története 1321.
A református templom története.

Gr. Andrássy Géza festőművész.

8 órai Ujság.
1929. III. 27., 2.
(: kritika :)

MDK

gr.Andrássy Géza, festö

1a.	Nyári vitorlázás Tijany körül.	Ol.
1b.	Balatoni hangulat.	"
1c.	Déli hangulat a Balatonon.	"
1d.	Nyári hangulat.	"
1e.	Nyári balatoni hangulat.	

Nemzeti Szalon. -A Balatoni Társ. IV.kiáll.
Bp.1930 szept. Kat.

Andrássy Gabriella, pedagógus, grafikus

A grafika különféle ágainak az idei művésztelep résztvevői között különösen sok és tehetséges képviselője volt.
Andrássy Gabriella, Jávoriné Virányi Éva és Bakos Tamás érzékeny grafikáit emeljük ki.

(fényi): Művésztelep Debrecenben, Kőszegen és Gyulán.
Pedagógusok Lapja. 1983. aug. 25.

Andrassy Géza

M.D.K.

Andrássy Géza /gr./ /1856-1936/

17. Bükkösben. Olajf. 79 x 63, vászon.
18. Vizesés. Olajf. 50.2 x 33.5, karton.

Háborus műtárgyveszteségjegyzékek. I. Füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 3. 1.

MOK

gr. Andrássy Géza, festő.

1. Adria részlet.
2. Olaj.
3. Matterhorn.
4. Fadarukunyhó.

Nemz. Szal. - A Független Műv. Társ. IV. kiáll. - 1931 XI. Kat.

MOK

gr. Andrássy Géza, festő.

Háborgó Balaton. Of.

Müterem. – VII Balatoni Kiáll. Katalog. 1935 nov.-dec.

MDK

Andrássy Géza gr.

Tájkép

A Gyüjtő, 5.sz. 1918. 175 1.

MDK

Gr.Andrássy Géza, festö

Magas felsöausztriai hegység. Olf.
Sötét Bazalt hegység havas.
Erös hóolvadás a Tátrában,lengyel oldal.

Nemz.Szalon.-A Független Müvészek társ. III.kiáll.
1930.okt. Kat.

MDK

Andrássy Géza gróf, festöm.
1856-1938

Krasznahorka büszke vára. Olf. Jelz.

Árv.Közl.1940.1.rk.sz. 17.1.

gróf Andrássy Géza

Hullámverés a Balatonnál, olf.
Napkelte a Balatonnál , olf.
Napnyugta a Balatonnál, olf.

Balatoni társaság V. kiáll.
Nemzeti Szalon 1933. máj.

gróf Andrássy Géza MDK

Vihar, olf.
Vitorlás a Balatonnál, olf.

Balatoni Társaság V. Kiáll.
Nemzeti Szalon 1933. máj.

MDK

gróf Andrássy Géza

Vár, Kastély, Kuria. Színházi Élet 1925. 31. sz. 49.l.

MDK

gróf Andrássy Géza, festőm.

Tengerszem. Olf.

Műcs.-OMKT 1931-32 évi téli kiáll. dec.2o.-jan.17.
Kat. 21.1.

Andrássy Géza gróf

Festményei ~~[illegible]~~ kiállításon
szerepelnek a gróf Károly-
palotában Wágner Géza-val
körösen

Magarság 1926 XII. 16

Gr. Andrássy Géza

adriai tája kitüntető elismerésben részesült az őszi kiállitáson.

Független Művészek Társ. - (Nemz. Sz.)

P. H. 931. XI. 22.

gr. Andrássy Géza

(— —ó):

Független Művészek

P. H. 931. XI. 15

Független Művészek Társasága.

Az ugynevezett *művészbéke* fölött nagy viták folynak a művésztársadalomban. Csak a *művésznyomor* aktuálisabb ma ennél.

A „művészbéke" azt jelenti, hogy a magyar képzőművészet minden iránya, a konzervativ akadémikusoktól a modern ujitókig egyesüljön, egy kalap alatt dolgozzék.

A „Független Művészek Társasága" ezt már alakulása óta megvalósitotta.

A *Nemzeti Szalonban* most megnyiló negyedik nagy őszi tárlatán minden művészeti irány szerepel. A társaság nevében használt „független" szó ezt a teljes művészi függetlenséget jelenti. És ugy látjuk, hogy ebben a művészi családban (melynek 150 művésztagja van), egészen harmonikusan fér össze a különféle irányzat. A tagok nem kapnak hajba azért, hogy az egyik négy lábbal festi a lovast s a másik nyolc lábat lát rajta futás közben. (Ez a „mouvement!")

Igy jut össze például ebbe a művészcsaládba a nagyapa és az unoka művészete is. Gróf *Andrássy Géza*, a társaság egyik elnöke, éppugy művésztag, mint az unokája: herceg *Liechtenstein János*. De mig a kegyelmes piktor a családjában egy évszázad óta átörökölt művésztehetséget régibb módi, de még mindig friss és erőteljes tájképekben szólaltatja meg, unokája a vérbeli grafikus és karrikaturista gyors szemejárásával örökiti meg sport- és állatképeit. Együtt lehet tehát élvezni gróf Andrássy szép havasi tájait és herceg Liechtenstein repülő vadlibáit, vadkacsáit s humorosan iramló dámvadait.

A tárlatnak kimagasló művészi értékei közül is kiválik *Gyügyei Nagy Zsiga* három kitünő vászna; egy pompás felhőzet s két buja mélységü szinakkordban festett erdei képe. Egyikben a „Golgota", másikban az elvonuló aratók mozgalmas csoportja.

Értékes képmásokat látunk *Lengyel Rheinfuss Edétől* (különösen feltünik gróf Andrássyról és a maga feleségéről festett arcképeinek meglepő élethűsége). De a mester mint ló-portraitista is elismert művész, aki az angol telivérek egész sorozatát örökitette már meg, mint volt tüzértiszt pedig a tüzérség haditetteinek hű tolmácsa. Igen komoly értékü vásznakkal szerepel megint a kecskeméti *Prohászka József*, fiatalabb mestereink egyik legnagyobb erejü tagja. Egy igen finom ülő leány-portrait, a „Gitározó nő" és a „Szoptató anya" mind az ő kivételes tehetségét dicsérik. — Két poétikuson szép leányképmást látunk *Náray Auréltól* is, a „Kiti"-t lágy rózsaszinekben, a „Nő hegedüvel" cimüt szürke-kék szinharmóniában. — *Endrey Sándor* művészetét egy iskolásfiu hű portraitja képviseli. Feltünik *Gecse János* artisztikus önarcképe és női feje, *Csermely János* őszinte önarcképe, *N. Fodor Olga* szépen átérzett feje édesanyjáról, *Kiss Farkas Imre* karakteres csikós-önarcképe, *Péchyné Rónay Kynga* plein airben festett evezős-portraitja. Két akt-kompozició kétféle modern törekvést hirdet: *Kézdi-Kovács Elemér* hármas női aktja finom vonaljátékban és lágy formákban, — *Székely Géza* kettős akt-csoportja erősen hangsulyozott konturokkal és formákkal (szépen megrajzolt skurzzal) fejezi ki művészi mondanivalóját. *Bokor Vilmos* „Madonna a Dunaparton" c. poétikus kisebb vászna egészen olaszos és inkább az Arno partjára való. *Vasinka Géza* biblikus krétarajzait őszinte egyszerüséggel tolmácsolja. *Dukai Takách Jenő* muzsikáló cigányai a romantikát képviselik. *Csallóközi Farkas Lőrinctől* két pompás, magyaros apróság, vásári jeleneteket ábrázol, szép magyaros vászon *Viski János* ökörfogata és *Rainerné Istvánffy Gabriella* „Kosok az akol előtt" c. vászna. *Merényi Rudolf* mesteri grafikái közt az „Álom" c. rézbe karcolt akt a legszebb. Báró *Nyáry Alberttől* két finom női aktot, *Szőllősy Jánostól* egy fekvő aktot látunk, akadémikus finomsággal. Vaskos erővel festette meg *Steller Gizella* a „Pihenő öregasszony" c. vásznát. Egészen friss impresszió jellemzi *Popper Samu* versenyt futó lovait és hajóra várakozó tömegét.

A tájképek gazdag sorozatában *Kézdi-Kovács László* tájpoémái mellett feltünnek ifj. *Gaár Vilmos* erőteljes balatonmenti részletei („Balatonpart Fonyódnál", „Fonyódi kikötő"), *Gaál Ferenc* jól benépesitett vázlatai a Városligetből s az Erzsébet-téri parkból, *Kristsóvi Szebeni Jenő* szines őszi alkonya, *Vitéz Mátyás* „Tavaszi szürkület a Dunán" c. finom hangulata, *Radnay József* napsütéses jó „Tabáni utca" részletei, *Klimó István* artisztikus tájhangulata, *Telek Antal* igen friss hatásu tavaszi témái, *Udvary Pál* üde szépségü Ipoly-parti tája, *Turmayer Sándor* budapesti látképe, vitéz *Pataky Ferenc* tabáni motivumai, *Scholler Rezső* szines őszi tája, *Csillag József* és a felesége, *Cs. Mágócsy Etus* erőteljes, szép falusi részletei, *Dala József* mezőkövesdi vásári vázlata és hangulatos nagy őszi erdei tája, *Csányi Lajos*, *Bauer István*, *Ehrenhafné Havasi Margit*, *Gajzágó Sándor*, *Mendly Gyula*, *Mészáros Jenő*, *Porter Paula*, *Tóth-Bartók Jenő*, *Ujházy János*, *Vadon Benjamin*, *Wagner Géza*, *Záhonyi Géza*, *Zorkóczy Gyula* tájképei. Feltünő és ragyogóan szines darabja a tárlatnak *Szentgyörgyvári Gyenes Lajos* gyümölcs- és virág-csendélete, szépek a *Demeczkyné Volf Irma* pünkösdi rózsái, *Bundschuh Ottó* és *Klammer Mariska* művészi interieur-képeket állitottak ki.

A szobrászati anyagot *Pankotai Farkas Béla* Gaál Endre-plakettje, *Zichy-Teleki Margit* grófnő finom gyermekfeje, *Nagy-Gosztonyi Alice* leánykaszobormása, *Bethlen Gyula* és *Turchányi László* kis plasztikái, *Wesselényiné Tonzor Eszter* arcmásai jól képviselik.

(— —ó)

csengők. A közönség sietve betódult a folyosóról. A vádlottak sorban fölállottak a bírói emelvény előtt, amikor bevonult a bíróság.

— *Kihirdetem a törvényszék ítéletét: A Magyar Szent Korona Nevében!* — mondotta Szemák tanácselnök.

A bíróság tagjai leültek, helyet foglalt a hallgatóság is, csak az öt vádlott állott a bíróság előtt. A védői padsorhoz legközelebb *Czillér Antal*, mellette *Littke Kázmér*, a középen *Klauschek Rezső*, azután *Halasy Géza* és a sor szélén *Vay Kázmér*.

Szemák tanácselnök az ítélet rendelkező részét papirlapról olvasta fel.

A törvényszék bünösnek mondotta ki Littke Kázmért mint felbujtót, megvesztegetés vétségében, Klauschek Rezsőt pedig mint tettest ugyanebben a cselekményben és ezért Littkét tizenegy hónapi, Klauscheket pedig nyolc hónapi fogházbüntetésre és hivatalvesztésre ítélte.

A vizsgálati fogsággal Littke büntetéséből nyolc hónapot és husz napot, Klauschek büntetéséből pedig öt hónapot és tizenhét napot vett kitöltöttnek a törvényszék.

Ellenben

Czillér Antalt, Halasy Gézát és Vay Kázmért az összes vádak alól fölmentette a törvényszék

és fölmentette Littkét is a többi megvesztegetési vád alól.

— Most pedig a vádlottak üljenek le —, mondta az elnök az ítélet rendelkező részének befejezése után.

Egy-két percnyi szünet után megkezdte a tanácselnök az ítélet megokolásának ismertetését.

Littke 5000 pengőt adott Klauscheknak.

Általánosságban ismertette először a belügyminisztériumi épitkezések pályázati kiirásának, a munkák vállalatba adásának és a minisztériumi ellenőrzések technikáját. A népjóléti minisztérium muszaki osztályán a belügyminisztériumi csendőrségi és rendőrségi épitkezések müszaki felülvizsgálását *Klauschek Rezső* min. osztálytanácsos végezte.

— **Elrontott gyomor,** bélzavarok, émelygés, kellemetlen szájiz, homlokfájás, láz, székrekedés, hányás vagy hasmenés eseteinél már egy pohár természetes **„Ferenc József“** keserüviz gyorsan, biztosan és kellemesen hat. A gyakorlati orvostudomány igazolja, hogy a **Ferenc József** viz használata a sok evés és ivás káros következményeinél igazi jótéteménynek bizonyul. A **Ferenc József** keserüviz gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben kapható.

[illegible] tartozik, de mérlegelte a bíróság családos állapotát.

Vay Kázmér nem szegte meg hivatali kötelességét.

A felmentő ítéletek megokolására tért át ezután a tanácselnök. A főtárgyaláson *Czillér Antal, Halasy Géza* és *Vay Kázmér* is tagadták bünösségüket. A makói épitkezéssel kapcsolatos vádak jogosságát Littke is kétségbevonta. *Vay Kázmér nem ismerte el, hogy bármilyen kötelességszegést, avagy csak mulasztást is elkövetett volna és hogy hivatali kötelességének teljesitésében való befolyásolásra jutalmat, vagy ajándékot fogadott volna el.* A törvényszék a fölmerült bizonyitékokból

nem látta bizonyitottnak azt, hogy Vay Kázmér megszegte hivatali kötelességét, akár cselekvésével, akár pedig azzal, hogy bizonyos cselekedeteket eltürt.

Balássy László határozott és *Szelecsényi Andor* határozott tanuvallomása a törvényszék megitélése szerint *nem megnyugtató bizonyitók*, mert

az ő vallomásukra marasztaló ítéletet építeni

Andrássy Géza gróf
festő művén

A kiállitás felfedezése *Andrássy* Géza gróf müvészete. Az Ernst Muzeum nagy termét töltik meg ezek a képek, amelyek bizonyára előkelő kedvtelésből születtek, igy azonban együtt komoly müvészi elmerülést és sok tudást és izlést reprezentálnak. Andrássy Géza gróf elsősorban tájfestő. Főleg a tengerek hullámjátéka, a vizfelületek csillám- és fényproblémái érdeklik. Rendkivül hangulatosak balatoni részletei. Érdekesen ábrázolja hegyvidékek romantikus szin- és világitási kontrasztjait. A Kárpátokból ad néhány vadregényes hangulatot. Itt szemmelláthatólag *Segantini* hatása alatt áll technikájában, de erős spachtnizással igen megkapó hatásokat tud kihozni.

Ebben a teremben ott vannak még *Sidló* Ferencnek az előző kiállitáson bemutatott és rendkivül nagy sikert aratott uj alkotásai.

Kemenes ujság
1929 III. 24.

17 ni

Kiadás után

2. sorsz. Iroda minta. — Pallas nyomda, Budapest.

Andrássy Géza gróf
festménye

— **Az Ernst-muzeum uj kiállitásának megnyitása.** Az Ernst-muzeum kiállitása, melyen gróf *Andrássy Géza*, *Magyar-Mannheimer Gusztáv* és *Sidló Ferenc* állitanak ki, a közönség rendkivüli érdeklődése közben nyilt meg. A kiállitást *Petri Pál* államtitkár nyitotta meg a kultuszminiszter nevében. Másnap, hétfőn, *Vass József* miniszterelnökhelyettes *Drehr Imre* államtitkár kiséretében jelent meg. Ott voltak: *József* főherceg, herceg *Odescalchi Károly*, gróf *Széchenyi*, gróf *Batthyány*, gróf *Cziráki*, gróf *Károlyi*, az állami muzeumok főigazgatói: *Petrovics Elek* és *Végh Gyula*, báró *Kornfeld*, *Wolfner Gyula*, Beckói *Biró Henrik* és mások, a gyüjtők, művészek, irók és kritikusok sokan vettek részt a megnyitón. A kiállitáson a vásárlás nagy lendülettel indult meg.

Petri Pál
1929 III. 27

Kiadás előtt

A csatolt ügyiratok számai: .....

.....

.....

Gróf Andrássy Géza
festőművész

Gróf Andrássy Géza

képeivel, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv kollekciójával együtt, az Ernst-múzeumnak egy termében különös kis meglepetést kapunk. Gróf *Andrássy* Géza mint festőművész mutatkozik be. Idős arisztokrata, akinek nevét ismerjük a magyar közéletből, főleg a magyar sportvilágból, az előkelő társaság és társadalmi élet névsorából, de — talán legszűkebb baráti körét kivéve — senki sem tudta róla, hogy festőművészettel foglalkozik. E késő bemutatkozása a nagy nyilvánosság előtt pedig arról győz meg, hogy kár volt ez a titkolózás. Kár volt elsősorban a saját szempontjából, fejlődése és teljesítményei szempontjából. Mert amint ezt a teljes nagy termet betöltő tájképsorozatot végignézzük, azt kell megállapítanunk, hogy itt nem dilettáns passziózás szokványos darabjairól van szó. Látásban, felfogásban, eszközökben és technikában legtöbb képén komoly festői problémákat vet fel a maga számára és azok megoldási útjait keresi. Az ecset kezelésében néha szinte bátor tud lenni. Van egy tengerparti képe, amely megragad széleskezelésű vehemenciájával. Színes víziói vannak a természetről. Egészen bizonyos: ha nem így titkolózva és magárahagyva dolgozott volna, messzebb és még teljesebb eredményekhez ért volna el. Mert gróf *Andrássy* Gézának minden darabjáról megállapítható, hogy van piktúrai hivatottsága és eszközeiben sem szegény. A kiállítást kiegészíti *Sidló* Ferenc finom szobor-kollekciója, melyet már a legutóbbi kiállítás alkalmával ismertettünk.

Magyar Hírlap
1924. III. 24.

Összesen

BI/..... ügyoszt

A főpénztárkönyvbe bejegyezte:

192 .....

Könyveltetett a folyószámla-könyvben:

192 .....

Könyveltetett ..... a könyvben:

192 .....

95. Andrássy Géza

a Független Művészek művészcsaládjába tartozik, melybe így jut össze a nagyapa és unoka művészete is. Unokája herceg Lichtenstein János vérbeli grafikus és karrikaturista, míg a nagyapa friss és erőteljes tájképfestő.

(– – ó): Független Művészek Társasaga

P. H. 931. XI. 15.

gróf Andrássy Gyula
festőművén

Ernst Múzeumban
kiállítás

Pesti Napló
1929 III. 22

nra.	
2 nap alatt.	
3 nap alatt.	

.....osztálynak.

nvasutak igazgatósága.

Tisztázta: .....

Összeolvasta: .....

Kiadta: .....

Előirat száma: .....

Utóirat száma: .....

Összefüggésben ..... számmal.

Egyuttal elintézett szám: .....

Előterjesztés előtt

gr. Andrássy Géza festőművész

Ernst Múzeumban kiállítás

Egy új festőt is megismerünk ezen a kiállításon: gróf *Andrássy* Gézát. Egy egész nagy termet töltenek meg az agg főúr művei. Amit Andrássy Géza alkotott, az több, mint egy arisztokrata műkedvelő próbálkozásának és műkedvelő időtöltésének eredménye.

Gr. Andrássy Géza

Abból a nemes művészi tehetségből, amely az Andrássy-család olyan sok tagjában megvan és megvolt, neki is jutott. Méltó szeme annak az Andrássy-láncnak, amelyet Andrássy Manó, Andrássy Tivadar — a két festő — és Andrássy Gyula — a fényes tehetségű író — alkot. Ezzel a meghatározással, érzésünk szerint, meg is jelöltük Andrássy Géza művészi értékét és helyét. *(ks.)*

Az Est

1929 III. 24

grafikai osztálya
LVII. Kiáll.
Honoré Daumier
emlékkiállítása
1929. V. 18—

Katalogus
60 fillér

1929. V. 18.

Andrássy Géza gróf
festőművész

Andrássy Géza grót képei

Magyar-Mannheimer Gusztáv jubiláris kiállításával együtt, — amelyről már részletesen megemlékeztünk — az *Ernst-Múzeum*nak egy külön nagytermében, mint festőművész mutatkozik be *Andrássy* Géza gróf. Ez a bemutatkozás egész bizonyosan meglepetés nemcsak azért, mert *Andrássy* Géza gróf arisztokrata és a korosabb generáció embere, ismert sportember és eddig egészen ismeretlen festő, hanem mindenekfölött azért, mert mostani jelentkezésében, mintegy kéttucatnyi, nagyrészt tengerparti és hegyvidéki tájképpel, egészen komoly pikturai hajlandóságot árul el. Jó és becsületes kolorisztikus értékeket, festői fantáziát, amely nem elégszik meg, hogy csak a látott természetet közvetítse, hanem a maga mondanivalóját is hozzáadja. Talán kár érte, hogy ilyen későn és meglepetésszerűen jött ki, miután évtizedek óta egyedül és titokban dolgozott. Kár, hogy ennek következtében technikai felkészültsége nem adhatja meg azt mindig, amit festői látomása kíván. Igy is szépek, színesek és sohasem érdektelenek a kiállított és néha egészen bátorkezelésű vásznai.

Ugyanebben a teremben a múzeum legutóbbi kiállításáról ott maradtak *Sidló* Ferenc szobrai is. Multkor már részletesen ismertettük ezeket a finom, gyengéd kézzel mintázott figurákat és fejeket, tisztakultúrájú és bravúrosan szeretetre méltó játékait a plasztikus formának, amelyek most is mély hatást gyakorolnak.

Budai napló
1929. III. 27.

A kiállítást egyébként még ilyen vernissageon is szokatlanul előkelő és nagyszámú közönség jelenlétében nyitotta meg *Petri* Pál államtitkár, a fővárost pedig *Liber* Endre tanácsnok képviselte. A megjelentek sorában ott volt az arisztokrácia színejava, akik Andrássy Géza gróf kiállítása kedvéért jöttek el, de nagyszámban voltak jelen a magyar művészi élet reprezentánsai is. *Andrássy* Géza gróf egyébként képeit jótékonycélra adja el s már az első napon több képe kelt el.

192..... cheque száma.....

A főpénztár:

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, B

gr. Andrássy Géza
festőművész

Az Ernst-muzeum *Andrássy* Géza gróf harminc festményét is kiállitja. A művészetrajongó és műpártoló gróf festőművészetének komolyságát, s a dilettantizmusnál többet jelentő értékét az támasztja a'á, hogy az Ernst-muzeum a maga komolyságát állitotta melléje. A gróf szinérzéke, távlatérzékeltetése valóban művészi. *(b. m.)*

Est. Kurir
1929 III. 24

Újra be kell mutatni: ..... n.....

Magyar királyi álla

Iktató-szám..... 19

.....osztály.

A beadvány { száma.....
kelte .....
beérkezése .....

Tárgy:

.....db melléklet .....csomag .....súl

MDK

Andrássy Géza gr,

Bükkösben, o.

Vizesés, o.

Szépm. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke.
Bp. 1952.

Andrássy Géza gróf

P.H.930.X.5.
8.O.U.930.X.5.

1930. október 5., vasárnap. P.H.

A Független Művészek tárlata.

Kiállítás a Nemzeti Szalonban.

A *„Független Művészek Társasága"* uj elnöke, *Kézdi-Kovács László* agilitása mellett, a zsürimentességet hirdető jelentéktelen művészcsoportból, ma egyik előkelő művészklubbá fejlődött, melynek 600 műpártoló- és 154 művésztagja van. Ezek között egész sereg országosan elismert, kiváló művész. Színvonalának emelkedését jellemzi, hogy mostani tárlatán *László Fülöpnek* Ripka Ferencről festett pompás képmása látható s művésztagjai között van gróf *Andrássy Géza* kegyelmes ur, a kitünő sportsman, a fővárosi társaság egyik ünnepelt alakja, akinek alpesi tájaiban a művészi szakértők is értékes művészi tudást állapitanak meg.

...„Lelkiismeretes, minden ellenségeskedéstől mentes, hü munkásság s a művészetben való komoly elmélyedés a Független Művészek Társaságának összetartó ereje", mondja a katalógus előszava. S ehhez képest 96 kiállitó művésztől majdnem 250 festmény, rajz és szobormü sorakozik a *Nemzeti Szalon*

Andrássy Géza gróf

— **Két kiállítás.** Két kiállítás nyílik meg holnap. A Nemzeti Szalónban az úgynevezett *Független Művészek Társasága* rendezi most már harmadik kiállítását, holott ezeknek a tárlatoknak nem sok értelmük van. Úgy hat az egész, mintha hírnevére nem valami sokat adó műkereskedő minden rendszer nélkül összehalmozna egy csomó képet és szobrot. A közel 200 állítólagos művészi munkák szerzői közül említésre méltóak gróf *Andrássy* Géza, *Basch* A. Mihály, *Bayer* Ákos, *Bokor* Vilmos, *Borsos* István József, *Elekes Engel* Marienna, *Endrei* Sándor, *Farkas* Béla, *Gimes* Lajos, *Nagy* Zsigmond, a két *Kézdi Kovács*, *Kunfi* Lajos, *Nárai* Aurél, *Olaszi* Sándor, *Prohászka* József, *Ravasz* István, *Sóvári* János, *Szőllősi* János, *Udvari* Pál, *Sasheggi* Kálmán. *Tóth* Erzsébet Psyche című szobra szép.

Est, 930.X.5.
Uj Nemzedék, 930.X.5.

Andrássy Géza

— **A Balatoni Társaság kiállítása.** Balatonföldváron *Sebestyén Gyula* ny. nemzeti muzeumi igazgató mint elnök vasárnap nyitotta meg a vitéz dr. *József Ferenc* kir. herceg országos elnök vezetése mellett működő Balatoni Társaság ezévi, a Balatont népszerüsitő kiállitását. A kiállitáson gróf *Andrássy Géza*, *Aldor János László*, *Baransky E. László*, *Edvi-Illés Aladár*, *Glatz Oszkár*, *Hermann Lipót*, *Ilosvay János*, *Ivánvi-Grünwald Béla*, *Szlányi Lajos*, vitéz *Pataky Ferenc*, *R. Reisman Gizella* és még számos kiváló balatonfestő legjobb balatoni festményeivel szerepel. A nagysikerü kiállitáson már az első napon több vásárlás történt. Este tiz órakor a kaszinóban hangverseny volt, amelyen, *Tóth Erzsi* operaénekesnő, *Sz. Bárány Erzsi* hegedümüvésznő, *Bodán Margit*, *Kubányi György* és *Tóth Béla* zongoramüvész arattak nagy sikert.

PH. 933. VIII. 8

PH 1933. VIII. 8.

Andrássy Géza

szerepelt a Balatoni Társaság földvári

kiállításán.

M. N. M. 1933. VIII. 11.

Andrássy Géza

de. 1933. VIII. 8.

1933. VIII. 8 MAGY

SZINHÁZ MŰVÉSZET

* **A Balatoni Társaság kiállítása.** *Balatonföldvárról* jelentik: Balatonföldváron augusztus 6-án nyitotta meg a vitéz *József Ferenc* dr. főherceg, országos elnök vezetése alatt működő *Balatoni Társaság* ezévi második reprezentatív kiállítását a Balaton propagálásért. A kiállításon *Andrássy* Géza gróf, *Áldor* János László, *Baransky* E. László, *Edvi-Illés* Aladár, *Glatz* Oszkár, *Hermann* Lipót, *Ilosvay* János, *Iványi-Grünwald* Béla, *Szlányi* Lajos, vitéz *Pataky* Ferenc, R. *Reisman* Gizella és számos kiváló festő szerepelt legjobb balatani festményeivel. A kiállítást *Sebestyén* Gyula nyugalmazott nemzeti muzeumi igazgató, a társaság elnöke nyitotta meg ünnepélyes keretek közt a balatonföldvári nyaralóközönség részvételével.

gróf Andrássy Géza

festőművész

A Balatoni Társaság VII.kiállitása - képével szerepe
expressziv,háborgó Balatonja

Nemzeti Ujság
1935.VII.5.

Andrássy Géza gróf

festőművész

A Balatoni Társaság képkiállitása - a Müterem helyiségében - képével szerepel.

Egy szélesen festett,háborgó Balaton.

Budapesti Hirlap
1935.XII.5.

gróf Andrássy Géza

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban- képével szerepel.

Erőteljes alpesi tájak.

Pesti Hirlap
1930.XII.21.

Andrássy Géza gróf

utiemlékei a legjobb dolgok közé tartoznak

(gy. t.): Függetl. Művészek kiállítása. (N. Sz.)

8 ó.m. 931. XI. 15.

Andrássy Géza gróf
különösen meglepő tájképeinek üde
frissesége és komoly kvalitása.

A Független Műv.-k Társ.-nak kiállitása
(Nemz. Sz. IV. kiáll.)
N.U. 931. XI. 15

Andrássy Géza gróf

— **A Független Művészek Társaságának kiállítása.** A *Független Művészek Társaságának* IV. kiállítása vasárnap nyilik meg a *Nemzeti Szalonban*. Kevesebb, de jobb anyag kerül bemutatásra, mint tavaly, különösen meglepő *Andrássy* Geza gróf néhány tájképének üde frissesége és komoly kvalitása, a legjobbak között kell megemliteni vitéz *Darvassy* István erőteljes *Tiszapartját*, *Kézdi Kovács* Elemér harmonikus kompozicióját, Gy. *Nagy* Vilmos szinpompás erdőrészleteit, *Klimó* István, *Lengyel Rheimfusz* Ede, *Prohászka* József, *Rainerné Istvánffy* Gabriella, *Turmayer* Sándor, *Udvary* Pál, *Viski* János, vitéz *Pataky* Ferenc, *Télek* Antal, *Cs. Farkas* Lőrinc, *Borsos* István József és *Bokor* Vilmos jó dolgait. A szobrászanyagban feltünik a tehetséges *Z. Teleki* M. erőteljesen komponált és finoman megmodellált karakteres Gyermekfeje és *Turchányi* László belga hatásra való zsáner-kompoziciója.

N. U. 931. XI. 15.

Andrássy Géza gr.

a Társasag kitüntető elismerisében részesült.
(Függetl. M.-ek Társ.-nak IV. őszi kiáll.)

József Ferenc fhg. és Anna fhgnő látogatása a
Nemz. Szal.-ban.

N. U. 931. XI. 22.

Andrássy Géza grófFestőművész

Téli Tárlat - Képzőművészeti Társulat kiállítása - Műcsarnokban - képével szerepel.

Alpesi hegyvidéke igen szép.

Uj Szazadok
1930.XII.21.

gr. Andrássy Géza MDK

Alpesi hegyvidék, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

gr. Andrássy Géza MDK

A volt délu harcszintérről, olf.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

gr. Andrássy Géza

MDK

Tengerszem, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Andrássy Géza gróf

"Viharos tenger" c. műve, a Képzőm.Társ. tav. tárlatán.

P.H.932.IV.24.

Andrássy Géza gróf

"Viharos tenger" c. műve, a Képzőm.Térs. tav. térlatán.

P.H.932.IV.24.

Andrássy Géza gróf

Alkotásával szerepel a Képzőm.Társ. tav.tárlatán.

N.U.932.IV.24.

Andrássy Géza gróf

Alkotásával szerepel a Képzőm.Társ. tav.tér-latén.

N.U.932.IV.24.

Andrássy Géza gróf

festőművész

Téli Tárlat - a Műcsarnokban - képével szerepel.-
a "Tengerszem", friss tájrészletek.

Pesti Hirlap 1931.XII.22.

Andrássy Géza gróf

festőművész

Képzőművészeti Társulat kiállitása - Mücsarnokban - képével szerepel. Poétikus "Tengerszem"-e

Nemzeti Ujság 1931.XII.22

gr. Andrássy Géza MDK

Vihar, olf.

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

MDK

Gr. Andrássy Géza, festöm.

Tengerszem c képe frappáns.

A Mücs. téli tárlata.
Képzömüvészet.1932.VI.évf. 46.sz.18.l.

Andrássy Géza gr., festőm. MDK

özv. gr. Karátsonyi Jenőné hátrahagyott keramiczési tárgyaiból.

4. sz. különösen szép tájkép-pasztel tőle.

A család működő tagjaitól: A.K. és M.K. jelzéssel ellátott rajzok.

Árverési Közlöny. 1938. 1. kl. sz.

Gr.Andrássy Géza
Völgyben

Dr. Ferenc

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.
1932. május, 12 1.

Andrássy Géza.

Müveiből kiállitást rendezett az Ernst muzeom 1929-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

gróf Andrássy Géza, festöm.

két hegyi tájképét határozott ecsetkezelés s kétségtelen erö jellemzi.

Mücsarnok jubiláris kiállitása.
Képzömüvészet.1931. 37.sz.

Andrássy Géza

Szerepelt az V. balatoni Szalónkiállításon.

NM. 1933. V. 9.

Andrássy Géza

Szerepelt az V. baloldali kiállításon.

PH. 1933 V. 7.

Andrássy Géza gróf

Műveivel szerepelt a Balatoni műtárlaton a Nemzeti Szalónban.

P.H.930.IX.21.

Andrássy Géza gróf

M.H. 930. IX. 21

Balatoni kiállítás

A *Nemzeti Szalónban*, mint minden esztendőben, az idén is felvonulnak a Balaton tájképei és egyéb motívumai, amelyeket a *Balatoni Társaság* gyüjt össze erre az alkalomra. Nem nagyon szigorú válogatással szedik össze ennek a tárlatnak az anyagát, mert számukra mindenesetre az a fő, hogy a Balaton gazdag tájszépségei minél több képen szóljanak a közönséghez. Így művészi szempontból nem jelent túlzottan nagy eseményt ez a balatoni kiállítás, mindenesetre azonban sok jó és szép kép is akad az összegyüjtött anyagban. Néhány művész nagyobb kollekcióval is szerepel. Ezek sorát gróf *Andrássy* Géza kezdi meg, aki most is néhány ügyes tájképpel bizonyítja festői hajlandóságait. *Czencz* János ismert nevével szignált széria mellett *Baranszky* grafikái, *Halasi-Horváth*, *Edvi-Illés* Aladár, a nagyon tehetséges *Bánd* Viktória, *Endrő* Margit, *Porter* Paula, *Pölöskei* Nándor, *Lukács* Gyula, *Hadzsi* Olga, az ismert pasztelfestő és főleg *Wágner* Géza szerepelnek nagyobb sorozattal.

M. 930 IX. 21

Andrássy Géza gróf

Az Est, 930. IX. 21.

— **Két propaganda kiállítás.** Két propaganda kiállítás nyílik meg holnap. A *Nemzeti Szalónban* a *Balatoni Társaság* már a negyedik képzőművészeti kiállítást rendezi. A Balatonkultuszt akarják terjeszteni, sőt hozzáteszik, hogy »képzőművészeti kiállításokkal kellene kopogtatni a külföldi metropolisokban, hogy a Balaton idegenforgalmát fel lehessen lendíteni«. Ha ilyen tervvel foglalkoznak, úgy *jobban meg kellene válogatni az anyagot*, mert művészi képekkel nem igen találkozunk, inkább megnagyított levelezőlapok függenek a Nemzeti Szalón falain.

Sok kiváló művészünket inspirálta a Balaton, ezek a képek azonban hiányoznak a kiállításról. A rengeteg kép közül érdekesebbek: gróf *Andrássy* Géza, *Borszéky* Frigyes, *Bán* Viktória, *Cselényi Walleshausen* Zsigmond, *Csóka* István, *Hermann* Lipót, *Kató* Kálmán, *Déri* Béla, *Emánuel* Béla, *Farkasházy* Miklós, *Nótiné*, *Orbán* Dezső, *Csürös* Béla, *Say* Géza, *Sóváry* János, *Tobisch* Ilona, *Pölöskey* Sándor, *Bakonyi* Kató munkái. Nagyon szépek *Endrő* Margit új vázái.

A másik kiállítást a székesfőváros

Andrássy Géza gróf

Alkotásával szerepelt a Balatoni Társaság kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

N.U.930.IX.21.

Andrássy Géza gróf

Alkotásával szerepelt a Balatoni Társaság
kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

M.O.930.IX.21.

megrova

Andrássy Géza gr.
mint festő

l.

Magyarvidéki áll

94. l.

Magyarország
a wiem első nemzet-
közi vadászati
kiállításon. Bp. 1910.

Jegesmedve vadá-
szat sc. olyf.

/16.

Kiadom Borbély József
min. főszámtanácsos únak
arral, hogy a bénti nyugth
ellenében Glatz üveges-
nek 25 P 40 f. + kifi-
zetni szíveskedjék.

Budapest, 1939. jun. 16

h

[illegible]
elnök

Andrássy Géza gróf

l.

Műv. Krónika

1904. 9. 27. 10. l.

(Műkedvelők kiall-
tása.)

1904. Műkedvelők
pótékony célu kiall-
vasztellokat
alitott ki-

Kenyér-

Hámlák

Andrássy *Gyula gróf (Csikszentkirályi és Krasznahorkai)*, az *idősb*, államférfiú és diplomata, szül. 1823 márc. 3-án Kassán, megh. 1890 febr. 18-án Voloscában. Gr. Andrássy Károly fia. Jogi tanulmányainak elvégzése után több ízben nagyobb tanulmányutakat tett Európában. Nagy hatással volt reá gr. Széchenyi István. Az 1847—48. utolsó rendi országgyűlésen, mint Zemplén megye egyik követe vett részt. A nagy átalakulás után elfogadta a zemplénmegyei főispánságot, a szabadságharcban részt vett a pákozdi és a schwechati ütközetekben s az 1849-iki tavaszi hadjáratban Görgey egyik segédtisztje volt. A debreceni országgyűlés követül küldötte Konstantinápolyba. Innen Londonba, majd Párisba ment, hogy a magyar ügyet európai kérdéssé tegye. Haynau 1851-ben in contumaciam halálra ítéltette s a következő évben in effigie felakasztották. Párisi tartózkodása idején 1856-ban feleségül vette *Kendeffy Katinka* grófnőt. 1858-ban, miután anyja kérésére kegyelmet nyert, hazatért. Az 1861. és 1865. országgyűléseken mint Sátoraljaujhely képviselője vett részt és Deákhoz csatlakozott. Elnöke lett a kiegyezés előkészítése végett kiküldött 67-es bizottságnak. A kiegyezés nagy munkáján Deák és Andrássy osztozkodtak. Deáké volt a jogi elgondolás, Andrássyé az akadályok elhárítása és a közbenjárás munkája. Az ő eszméje volt, hogy a delegációk külön tanácskozzanak és külön szavazzanak. 1867 febr. 17-én Deák ajánlatára, aki őt providenciális férfiúnak nevezte, ő lett a második felelős minisztérium elnöke s ezenfelül a honvédelmi tárcát tartotta meg. Az országgyűlés őt bízta meg, hogy a koronázási szertartáson a koronát a hercegprímással együtt ő tegye a király fejére. Rövid néhány évre terjedő miniszterelnöksége alatt óriási munkát végzett. Meg kellett küzdenie a kiegyezés védelmében a szélsőbal és a balközép kíméletlen támadásaival s e mellett a 48-iki törvényekben lefektetett elveket kellett kidolgozott törvényekben biztosítani. Miniszterelnökségének főbb eredményei: a Határőrvidék polgárosítása, az erdélyi unió végrehajtása, a horvát kiegyezés megkötése, a nemzetiségi és véderőtörvény megalkotása, a honvédség megszervezése. A katonai körök különösen a magyar szolgálati és vezényleti nyelv ellen támasztottak nehézségeket, amelyeket csakis az ő nagy tekintélye és ügyessége tudott leküzdeni. Andrássy egyik legnagyobb politikai teljesítménye volt, hogy a királyt rávette a Határőrvidék feloszlatására. Az ő politikai éleslátásának volt köszönhető az is, hogy az 1870—71-iki porosz-francia háború alkalmával a kettős monarchia semleges maradt. 1871-ben megbuktatta Hochenwart osztrák miniszterelnököt, aki Csehország önállóságának elismerésével az ausztriai tartományokat föderativ alkotmánnyal akarta egybekapcsolni. Hochenwart bukása magával rántotta Beust Frigyes külügyminisztert is, akinek politikája az 1870-iki semlegesség kimondásával tárgytalanná vált. Helyét Andrássy foglalta el. 1878-ban ő képviselte a kettős monarchiát a berlini kongresszuson (jún. 13.—júl. 13.). Mint miniszterelnök és közös külügyminiszter is elejétől fogva azon dolgozott, hogy a monarchia számára minden oldalról kedvező helyzetet biztosítson. Midőn 1875-ben a keleti kérdésben az orosz diplomácia politikáját látta, szakított Oroszországgal s a Németbirodalommal való szövetség lehetőségeit kereste. Sikerült a kettős szövetséget a Németbirodalom s Ausztria-Magyarország között 1879 okt. 7-én megkötni. Egy hónappal utóbb megvált külügyminiszteri állásától, de nagy tekintélyével ezentúl is fontos szerepet vitt politikai és társadalmi téren egyaránt. Utolsó nyilvános szereplése 1889 márc. 5-én volt a véderővitában, midőn hatalmas beszédben kelt a kiegyezés védelmére. Ő vitte keresztül a királynál a hírhedt 14. szakasz elejtését. Betegségében az isztriai tengerparton, Voloscában keresett enyhülést. Itt érte a halál. Érdemeit az 1890: III. t.-c. örökítette meg. Zala Györgytől készített szobra az Országház déli oldalán áll.

Irodalom. *Kállay Béni:* Akadémiai emlékbeszéde (1891.); *Kónyi Manó:* Beust és Andrássy 1870—71 (1898); *Wertheimer Ede:* Gróf Andrássy Gyula élete és kora. I—III. (1910—1913. Német nyelven is); *Halász Imre:* Egy letünt nemzedék (1911); *U. A.:* Bismarck és Andrássy (1913); *Lederer Béla:* Andrássy Gyula gróf beszédei. (I. 1847—1868. II. 1869—1871.)

TAKÁTS GY.

Andrássy Gyula *gróf (Csikszentkirályi és Krasznahorkai), ifjabb*, államférfiú, id. Andrássy Gyula második fia, szül. 1860 június 30-án Tőketerebesen, megh. 1929 június 11-én Budapesten. Tanulmányainak elvégzése után mint nagykövetségi attasé szolgált Berlinben és Konstantinápolyban. 1885-ben képviselő, 1892-ben belügyminiszteri államtitkár, két év mulva pe-

rályi tanácsos, Gömörmegye főispánja, 1676 február 15-én bárónságot kapott (megh. 1685-ben). *I. István* II. Rákóczi Ferenc híres tábornoka, a betléri kastély építője. Nevéhez fűződik a lőcsei fehér asszony regéje. I. Miklósnak *István* nevű fia a betléri, másik fia *György* a monoki ág megalapítói lettek. A betléri ágból I. József ezredes és ezredtulajdonos volt, fia *Károly* kamarás és tábornok, valamint gyermekei *Károly*, *József*, *Lipót*, *Rebeka*, *Amália* 1779 dec. 17-én kapnak grófságot. (Megh. Betléren 1792 szept. 5.) A monoki ágból *III. Péter* mint kiváló katona tábornagyságig emelkedett. *Antal* 1760-ban belépett a jezsuita-rendbe, a rend eltörlése után 1776-ban a rozsnyói káptalan tagja lett, 1780-ban rozsnyói püspök (megh. 1799 nov. 15.); fivére *III. István*, valamint ennek gyermekei *Miklós*, *Klára*, *Anna* 1766 szept. 17-én nyerik el a grófi rangot. *III. István* 1776-ban Bihar vármegye főispáni helyettese, 1780-ban belső titkos tanácsos volt, megh. Kassán 1812. febr. 22-én. (*Csucsomi:* A csikszentkirályi és krasznahorkai gróf Andrássy-nemzetség történetére vonatkozó adatok gyüjteménye. Rozsnyó, 1900.) DARÓCZY Z.

Andrássy *Aladár gróf* (a betléri ágból), főkamarásmester, szül. 1827 febr. 16-án Pesten, megh. 1903 ápr. 2-án Budapesten. A szabadságharcban mint Bem hadsegéde több ütközetben vett részt. A fegyverletétel után külföldre menekült és csak az általános amnesztia alkalmával tért vissza. A kiegyezés után Zemplén és Gömör vármegyék főispánja lett. Tevékeny részt vett a főrendiház bizottságaiban, különösen közgazdasági és pénzügyi kérdésekben. 1895-ben főkamarásmesterré lett. a millennium évében pedig a király az aranygyapjas renddel tüntette ki. TAKÁTS GY.

Andrássy *Antal (Csikszentkirályi és Krasznahorkai) báró*, püspök, szül. 1742 szept. 9-én Románfalván (Nyitra vm.), megh. 1799 nov. 15-én. 1760-ban a jezsuitarendbe lépett; a rend feloszlatása után 1773—76-ig Krasznahorkán élt, 1776-ban az akkor alapított rozsnyói egyházmegye kanonokja lett, majd nagyprépost, 1780-ban rozsnyói püspök. Mint az egyház jogainak rendíthetlen védője, II. József alatt ellentétbe került az államhatalommal, mikor a m. kir. helytartóság rendelete ellenére is megtagadta a diszpenzációt egy vegyesházassági ügyben. 1796-ban egy más vegyesházassági ügy miatt püspöki javadalmát zár alá vették. Ekkor kolostorba vonult s onnét kormányozta egyházmegyéjét. HUSZÁR E.

Andrássy *Dávid (nemeskéri)*, tábornok, szül. 1762-ben Győrött, elesett 1813 aug. 27-én a drezdai csatában. 1778-ban lett katona. Jelesen harcolt a törökök és a franciák ellen. Az asperni csatában lett ezredes, a Mária Terézia-rend lovagja és báró. Részt vett még 1812-ben a lengyelországi harcokban és 1813-ban a drezdai csatában, ahol ágyúgolyótól találva halt meg. UJHELYI P.

Andrássy *Dénes (Csikszentkirályi és Krasznahorkai*, a monoki ágból), *gróf* a főrendiház örökös tagja, szül. 1835 nov. 18-án Krasznahorkaváralján, megh. 1913 febr. 27-én Palermóban. Fiatal korában a kancelláriánál mint fogalmazó működött, de csakhamar visszavonult a közpályától s az országgyülésen is ritkán vett részt. Azontúl a műpártolásnak és a jótékonyságnak élt. Képtárában külföldi (Böcklin, Uhde, Kaulbach, Lenbach, Stuck) és hazai (Pállik, Markó stb.) művészek legértékesebb alkotásait gyüjtötte össze. Alapítványai közül fontosabbak: művészeti célokra 240.000 K-t, uradalmi tisztjei nyugdíjalapjára 400.000 K-t, a magyarországi hírlapírók nyugdíjintézete számára 20.000 K-t, a M. Tud. Akadémiának 20.000 K-t adományozott. 1908-ban monoki birtokát az Országos Gyermekvédő Ligának ajándékozta; Budapest szegényeinek 40.000 K-t juttatott. TAKÁTS GY.

Andrássy *Géza gróf*, politikus, szül. 1856 júl. 22-én. Andrássy Manó gróf és Pálffy Gabriella grófnő fia, a főrendiház örökös tagja. Tanulmányait Budapesten és Genfben végezte. 1881-ben hosszabb tanulmányutat tett az Északamerikai Egyesült Államokban. A képviselőháznak több cikluson keresztül tagja volt. Mint kiváló sportférfiú, a lovaspólót ő honosította meg hazánkban. Telivérlő tenyésztése és versenyistállója egyike hazánkban a legkiválóbbaknak. Híresek Betléren tartott medvevadászatai is. Ferenc József királytól a v. b. t. tanácsosi méltóságot kapta. TAKÁTS GY.

Andrássy *György gróf*, a reformkorszak egyik legkiválóbb államférfia, szül. 1797 febr. 5-én, megh. 1872 dec. 19-én. Andrássy István gróf és Festetich Mária grófnő fia. Az 1825—27. országgyűlésen mint Gömör vármegye követe vett részt. Széchenyi legszorosabb környezetéhez tartozott; egyike volt az Akadémia első öt nagy alapítóinak. A budapesti Lánchíd építésének előkészítése ügyében 1833-ban Széchenyivel együtt Angliába utazott s tanulmányaik eredményéről igen értékes közös jelentésben számoltak be. A szabadságharc után főkép az ország gazdasági fejlesztésén fáradozott s elnöke volt a Gazdasági Egyesületnek. 1861-ben főispán, 1863-ban országbíró lett. Mindvégig egyik legkiválóbb tagja volt a mérsékelt konzervativ pártnak. TAKÁTS GY.

Gutenberg Lex. III. k.

Andrássy Géza gróf

festő

förendiházi Tag

Elektr. archép

Haeffler

56, 57 l.

Haeffler István: Országgyűlési almanach az 1935-40. évi országgyűlésre. Bp. 1935

Andrássy Géza gróf festő

Eszterházy u. 42. Műcsarnok

1930/31. pib. kiáll. 655, 663.

1931/32. téli kiáll. 353

1932. tav. kiáll. 65

O.M. Kepzm Tár

1931–32. téli kiáll.

Tengerszem of-

1932. ~~tav.~~ ápr. máj. tárl-Vihar of

✓

Andrásy Géza gr

Ernst Museum kiállításai

CXXXI. 1932

90

169
134
30

gróf. A n d r á s s y G é z a.

1930. IV. Balatoni kiáll.

Nyári vitorlázás Tihany körül,olajf.
Balatoni hangulat,olajf.
Déli hangulat,olajf.
Nyári hangulat,olajf.
Nyári balatoni hangulat,olajf.

1931. Független Müvészek kiáll.

Adria részlet,olajf.
Olajfestmény
Matterhorn,
Vadászkunyhó,

1933. Balatoni Társ V. kiáll.

Hullámverés a Balatonnál,olajf.
Napkelte a Balatonnál,olajf.
Napnyugta a Balatonnál,olajf.
Vihar,olajf,
Vitorlás a Balatonnál

-Nemzeti Szalon

Andrássy Géza gr

Nemzeti Szalon

A Ernst Múzeum kiállításai.

CTV. Csoportkiállítás.
Andrássy Géza gróf és magyar
Mannheimer Gusztáv festő
és Sidló Ferenc szobrai.
Bp. 1929
márc.

Andrássy Géza gróf.

Csak rá kell nézni s aki ismeri a művészlelket, látja azonnal, hogy a kegyelmes ur telivér művész. Már túl van a hetvenen, de a kedélye gyermekded üdeségét épen megőrizte. Csupa mozgékonyság, csapongás és közvetlenség. Mindent a művész szemével lát. A művészetet elsősorban.

Ezt, ugylátszik, családi örökségkép kapta. Az Andrássyaknál veleszületett hagyomány a művészetszeretet, de már a XVI. században is volt festő a családban: Ippolito Andreasi (1548—1608), aki Mantuában élt és freskókat festett, Lorenzo Costa tanitványa volt, később megérezte Parmigiannino hatását is. A rokon Szapáry-családban és Zichy-családokban is sok volt a művészetszerető ember. Nagyapja, Károly, miniatürfestő volt és apja, Manó gróf is, már kora ifjuságában nagy szeretettel foglalkozott festéssel, ő maga illusztrálta indiai utinaplóját, számos képe metszetekben is közismertté vált, — nem is szólva Andrássy Tivadarról, kinek halála után a Műcsarnokban rendezett kiállitása nagy reveláció volt. De hogy Géza gróf — gyakorló festő is, ezt csak a legszükebb baráti köre tudta. Palotájának műkincsei közt elrejtve lappangtak festményei, de ő azokról nem szivesen beszélt. Most, hogy Batthyány Gyula grófnak oly nagy sikere volt, — *elszólta* magát. Igy került a féltve őrzött titok napfényre.

És jól van ez igy! Mert ilykép megismertünk egy nagy tehetséget, akit a természet, ha izgalomba ejt, képzeletét felgyujtja és látományai támadnak, melyeket nagy műérzékével kifejez. Ha életét a festészetnek szentelte volna, egy nagy magyar festővel gazdagabbak lennénk. A viz élete érdekli elsősorban. A hullámverés játékát szerető szemmel figyelte. S anélkül, hogy „iskolába" járt volna, csak ugy kapásra, erővel teljes és élettől duzzadó jelenségeket vetit elénk. A viz és ég anyagát nem egy helyen mesterien érezteti. Iskolája — a nagy művészek, kiket látott, Turner, Segantini — csak a formalátását segitették, az érzése csapongását, a képzelete játszi-ságát, a hangulatai fel-felviharzását, a hirtelen fellendüléseket önmaga igyekezett formába — a maga formájába — foglalni.

Mily érdekes egy művészi esettel kerültünk szembe! A hagyományos felfogás, mely a mesterségbeli elemek szorgos elsajátitását követeli, mely szinte kivánja az ugynevezett „biztos" tudást, melynek elengedhetetlen feltétele az akadémiai leckefelmondás, itt ugyan félre van rugva. Vitte őt az intuitiv érzése. Vezette a belső látása, az ösztönére hallgatott csupán. Fiatal korában volt egy rajztanitója, évtizedek multak el anélkül, hogy gyakorolta volna a mesterségbeli fogásokat, de ahol csak megfordult, muzeumokban, palotákban, művészek között, kiállitásokon, a veleszületett művészi ösztöne arra kényszeritette, hogy elmerüljön a nagy mesterek alkotásaiba, a *titkos művész* szemével nézze őket s titokban megkisérelje a maga belső képeit megragadni. Évek teltek el aközben, hogy egyszer-egyszer ecsethez nyult. De azért festett ő a szemével akkor is, mikor keze pihent. Sokoldalu társadalmi tevékenysége közben ugy érezte,

hogy vannak pillanatok, melyeket titkos szerelmének áldozhat és áldoznia kell. Minden egyéb cél nélkül. Csak ugy, a maga érzései kielégitésére.

S a tiltott szerelem e gyümölcsei most vádlóként lépnek fel: — Miért hanyagoltál el? Miért oly ritkán, szinte csak érzéseid elemi kényszere alatt dolgoztál műveiden, mikor szunnyadt benned az isteni szikra? . . .

Itt állunk művei közt és némán szemléljük a szép álomképeket. Egy mély érzésü, néma költő szavát. „Ha Rafael kéz nélkül születik, akkor is nagy mester lett volna." (Lessing.) Igaz, de hol maradtak volna a vatikáni freskók?

Andrássy Géza gróf is művésznek született. Ezt alkotásai napnál fényesebben igazolják. Ezt a közönség meglepetéssel fogja megállapitani. Dehát hiába, a sors szeszélyes, az élet utjai tekervényesek, ki lát be az élet titokzatos misztikumába?

Mindenesetre egy művészi tehetséget ismertünk meg.

*

Az a szokatlan siker, melyet *Sidló* Ferenc szobrai előbbi csoportkiállitásunkon arattak, az a nagy érdeklődés, mely azokat állandóan körülvette, oka annak, hogy szoborkollekcióját átvettük jelen kiállitásunkra is.

Dr. Lázár Béla.

NAGY TEREMBEN.

Gróf Andrássy Géza festményei.

139. Nedves tavasz Felvidéken . . . . . 600.—
140. Doberdo . . . . . 500.—
141. Ősz . . . . . 600.—
142. Ravaruska a háboru alatt . . . . . 1000.—
143. Háborgó Adria . . . . . 1800.—
144. Az Adrián . . . . . 2500.—
145. Balaton. Magántulajdon.
146. A dalmát part . . . . . 500.—
147. Balaton tükre . . . . . 1500.—
148. Ruska Krajna . . . . . 600.—
149. Riviera . . . . . 600.—
150. Dervis kolostor . . . . . 500.—
151. Lago di Como . . . . . 600.—
152. Kárpátok . . . . . 1500.—
153. Olvadás a Balaton partján . . . . . 1500.—
154. Libahuzás a Hortobágyon . . . . . 400.—
155. Kárpátok közt . . . . . 600.—
156. Halászbárka a lagunákon. Magántulajdon.
157. Balaton Tihanynál. Magántulajdon.
158. San Moric . . . . . 600.—
159. Zakopanei szoros . . . . . 1500.—
160. Adria . . . . . 600.—
161. Medvecsalád a Spitzbergákon . . . . . 600.—
162. Velence. Magántulajdon.
163. Cigánytanya a Felvidéken . . . . . 500.—
164. Erdőszéle. Magántulajdon.
165. Tisza mellett . . . . . 500.—
166. Fasor. Magántulajdon.
167. Aratás előtt . . . . . 600.—
168. Krasznahorka vára . . . . . 500.—
169. Ház a Tisza partján . . . . . 800.—

Andrássy Géza gróf: Kárpátok.

Andrássy Géza gróf : Lago di Como.

Andrássy Géza gróf

fecit

Andrássy Géza gróf

szül. Pesten 1857. jul. 23.

A bükkösben, olajf. 1907.

Fagyás után, olajf.

Vizeres, olajf.

Képmüvészeti Nemzetben

gróf Andrássy Dénes

hagyományából

Domboldal cső

után virmosás-

sal olajf.

a ajándék

523

Dietrich Ch. W. E.

Heroikus tájkép Poussin modorában. (~~Heroische Landschaft in Poussins Geschmack.~~) Rk.

144 m. 183 sz.

K. 10.—

Andrássy Géza gróf

festő

1929. márc. koll. kiák

az Ernstben.

Mind festőt a víz élék ér-
dekli elsősorban. ~~[illegible]~~
Iskolája: Turner és Segantini

ind

~~[illegible]~~ Ernst-Múzeum kiállítása
CIV. ~~Csoport kiállítás~~. Andrássy
Géza gróf és Magyar-Mann-
heimer Gusztáv festők és Sidló
Ferenc szobrász. Bpest 1929.

Saïga antilope X. 46.

Andrássy Gyula gróf

festő

l.

Nemzeti Szalon

IV. Balatoni kiáll. 1930

szept.

Andrássy Géza gróf

cród

Ki-kicsoda? 20. l.

1937?

NYOMTATVÁNY

Budapest

úrnak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^1/_2$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

ANDRÁSSY 1. *Géza* gróf, festő. * Pest 1856 júl. 22. Turner és Segantini hatása alatt dolgozik s elsősorban a víz élete érdekli. Andrássy Dénes gróf hagyományából A bükkösben, Fagyás után és Vízesés c. olajfestményei kerültek a Szépművészeti Múzeumba. Műveiből 1929. márc. az Ernst Múzeum gyüjteményes kiállítást rendezett.

E. Gy. I. 32. l.

1440. L. Lotto:

Sz. valószinűleg Venezi
Férfi képe.

Derékig van ábrázolva, kis
kezét úgy tartja, mintha beszéln
szemöldöke, szeme, bajusza és sz
lérja kissé látható; kabátja mag
piros.

Vászon, méretei 66.7: 50

Vétetett A. Glisentito
Elnámoltatott 1895
Az elnámolásra n

904:IV.26.

az 1374 jzmal.

59601-95

Andrássy Gerő gr

l.

Gulyás magyar írók

I. k. 550, 557. l.

édés vállalásán, a tántorithatatlan
a támadó hacos szellemnek a kifeje-
ti fönnmaradás és a minden ellenséges
elszabadulás eszméjét szólaltatják
k a pompás művészi alkotások, hogy
avagy áldozzák fel magukat azok a
észtvesznek, s látjuk ezeken a képe-
xxxx hogy küzdelmük egy magasztos
el: a
haza. [illegible]. A festők ecsetje
ények, máskor viszont kemény, drámai
egész röviden, csak úgy hirtelenjé-
e felületességnek vélhetnénk, holott
tből ered, amellyel a művész a küzde-
enik, s nemcsak meglesni, hanem hiány-
kat az érzéseket, amelyeket a haza-
ölcsének izlelése, valamint az xxx
kifejtése kelt a küzdelemben.

Andrássy Gézagi

l.

Arv. Kőrl

1938. jan.

1. rk. Hahn

6 hétkel ájulásig. Szanatorium. 2 hét alt
szelhűvés, me s.n. 1/45-ig emelkedik.
Felesége szilyes. (beg, fejé hétek me
Andja. 42 éves.

Közepes t. rajztanár. Festőtanár
Benczúr-tanár. Utazott 7 évig
Párizs, Bruges, Siena, Rapa. Elsi
kép-ével t. Nadagyinándy. 2-ik kép
Papagyos alt. (Szépmű M.) Tiszaki
(hellenik Szépmű M.) Gellértfürdő
Zenekabéja fredrés. Kén-ecsi -

Andrássy Géza gróf

koll. kiáll. az Ernstben
1929. márc. – Táj képek
mégek kösul kiválik
Lago di Como cimi
képe

fordultan és sima karimájú
prázolva. Jobb kezét kinyuj-
ére támasztotta. Bajusza és
te : prémkucsma tollas for-
köntös és vállravetett bő kö-
tt perem mentén : »SABOLCH.
.«.

6·8 : 6·9 cm. — Lelt. sz. 1066. —
Emil ajándéka 1907 április 30-án
909 november 24-iki 5395 (1950—
5 (351—910) és a 3211—910 eln. sz.
iár 10-iki (2095—909) és az 1910
jegyzékek alapján. — Bejelente-
58).

Andrássy Géza gróf

MAGYAR MUVESZET

1929. 169. 180

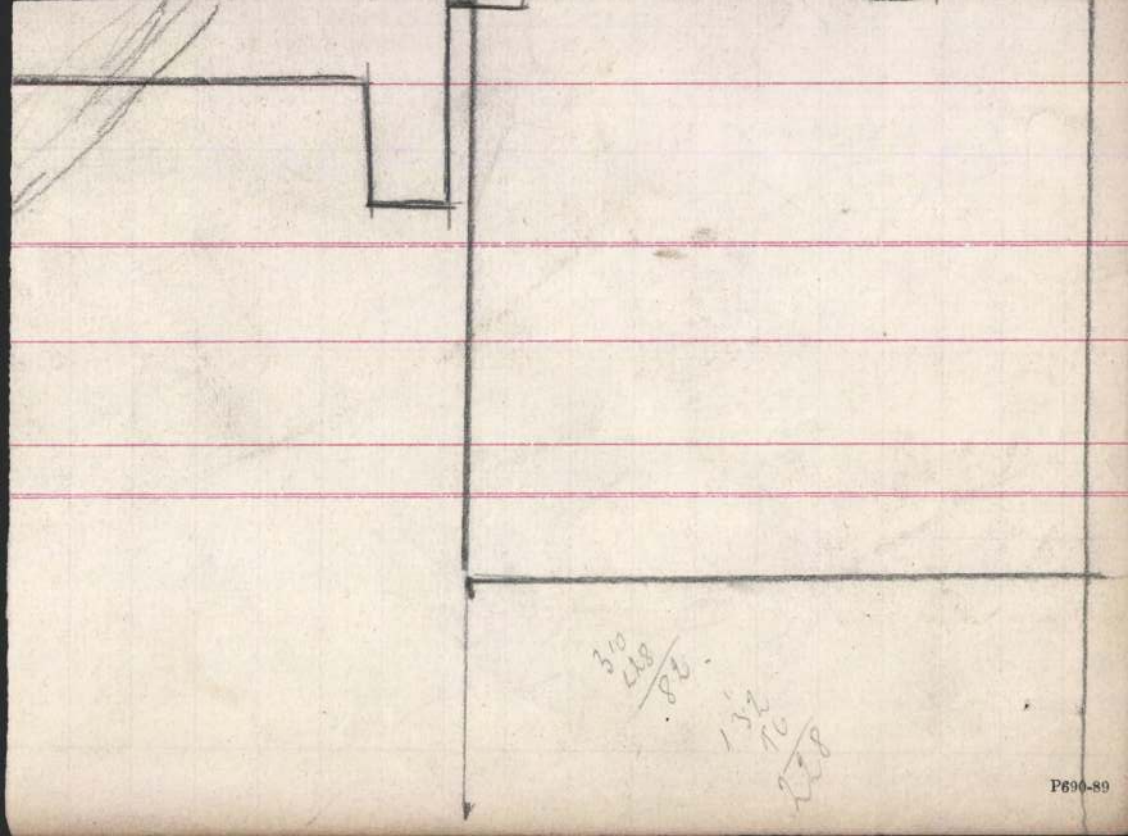

P690-89

Andrássy Géza gróf
Bükkerdőben, Vizes és
Fagy után c. képei az
alábbi képtárban, resp.
az alábbi műben

Galerie zu Krasna-
Horka Várallya. Mün-
chen, (é. n.) I. 28. l.
II. 28, 29. l.

1907

Andrássy Géza

vrod

Lyka Károly – Mü-
vészeti krónika. Magyar
Művészet, 1929. 169. l.

103/905/a

Andrássy Géza gr.

l.

Siklóssy FKT tört

610 l.

Andrássy Géza gr.

l. [illegible]

Siklóssy FKT tört

290. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ernst-Museum kiállításai. CXXXI.

Ernst Museum kiáll. 1932.
(20 éves jubilaeum)

Az Ernst=Múzeum XX. éves fennállása alatt rendezett kiállításokon résztvett kiállítók névsora.

RÉGI MESTEREK; Biedermeier-kori magyar művészek 10. kiállitás. Fadrusz János 99. Gerhárdt Alajos 21. Ismeretlen magyar remekművek 108. Izsó Miklós 79. Kazinczy-emlékkiállitás 118. Kisfaludy Károly kiállitás 44. Kupeczky-kiállitás 13. Lotz Károly 20, 26. Mányoki Ádám 13. Magyar remekművek kiállitása 47. Mednyánszky László báró 18. Mohács-emlékkiállitás 87. Munkácsy Mihály 16, 76, 83. Paál László 76. Szinyei-Merse Pál 1, 13, 24. Thán Mór 21, 28. Vágó Pál 26. Zichy Mihály 90.

UJABB MAGYAR MESTEREK: Balló Ede másolatai 69. Benkhardt Ágost 57. Burghardt Rezső 102. Csencz János 32, 40. Csók István 13, 18, 24, 30, 46, 75, 95, 108. Czóbel Béla 123. Deák-Ébner Lajos 31. Fényes Adolf 4, 35, 64, 94. Ferenczy Károly 8, 13, 23, 34, 78. Frank Frigyes 69, 93. Glatz Oszkár 18, 78. Goth Móric 86. Horthy Béla 44. Iványi-Grünwald Béla 7, 13, 24, 26, 30, 36, 39, 45, 51, 73, 87, 103. Kalmár Elza 46. Kernstok Károly 2, 28, 96. Koszta József 27, 39, 52. Ligeti Miklós 8, 118. Magyar-Mannheimer Gusztáv 12, 18, 41, 52, 75, 103. Márffy Ödön 79, 95, 111. Márk Lajos 58, 87. Moiret Ödön 61. Nagy Sándor 79. Perlmutter Izsák 49, 108. Pesztelis-Molnár János 42. Póllya Celestin 56. Rippl-Rónai József 17, 25, 43, 63, 80, 92, 100. Réti István 87. Strobl Alajos 89. Szüle Péter 58, 80, 102. Telcs Ede 99. Thorma János 26. Vaszary János 37, 40, 66, 110. Zombory Lajos 27.

KÜLFÖLDI MESTEREK: Brangwyn 3. Da Osina 112. Francia impresszionisták 6. Francia nagymesterek 11. Francia festők rajzai 107. Klimt Gusztáv 41. Német és osztrák mesterek 21. Pascin 41. Servolini 112. Schiele 41. Zuloaga 3.

Az Ernst=Múzeumban állitottak ki kollektive először:

Ába-Novák Vilmos az 55, 71, 88 és 117. kiállitáson. Ábonyi Tivadar 102. Ágoston Vendel 123. Andrássy Géza gróf 104. André 27.

Barcsay Jenő a 77. kiállitáson. Barzó Endre 121. Basch Andor 38, 67, 127. Basch Edith 129. Basilides Barna 98. BasilidesSándor 98. Batthyány Gyula gróf 15, 46, 66, 103, 130. Bató József 62. Beck Ö. Fülöp 15, 52. Békeffy György 97. Belányi Viktor 40, 111. Berán Lajos 80. Beron Gyula 39, 48, 80. Berény Róbert 97. Bernáth Aurél 98, 99, 111. Bertalan Albert 99. Biai-Föglein István 97, 112, 121. Boldizsár István 85, 124. Bor Pál 69.

Csabai-Wagner József a 124. kiállitáson. Csáktornyai Zoltán 36, 45, 52. Cserepes István 103, 111. Csontváry 113, 114. Csóka István 108, 123. Czene János 123.

Deli Antal a 60. kiállitáson. Derkovics Gyula 91. Dénes Rudolf 121. Dési-Huber István 129. Domanoszky Endre 115.

Ecsődi Ákos a 97, 112. kiállitáson. Esseö Erzsébet 90.

Farkas István a 70, 126. kiállításon. Fáy Dezső 56, 85, 118. Feiks Alfréd 24, 30, 52, 118. 130. Feiks Jenő 24, 30, 42, 79, 88, 130. Fenyő György 114. Ferenczy Béni 23, 34. Ferenczy Valér 23, 34, 118. Ferenczy Noémi 23, 34, 120. Feszty Masa 60, 89, 99, 108, 118. Finta Gergely 119. Fried Pál 129, 130.

Gaál Ferenc a 61. Gallé Tibor 103, 118. kiállításon. Gara Arnold 18. 30, 46, 57, 80. Garay Ákos 39. Gádor István 62. Gárdos Aladár 107. Gárdos Miklós 121. Gedő Lipót 122. Gergely Tibor 129. Gimes Lajos 70. Goebel Jenő 77, 86, 122. Gulácsy Lajos 54. Győri Frigyes 92. Gy. Sándor József 32, 42. Gy. Szabó Kálmán 86, 98.

Harmos Károly a 127. kiállításon. Hatvany Ferenc br. 14, 29, 41, 53. 87, 122. Hámor Ilona 119. Heller Andor 24. Hermann Lipót 6, 13, 41, 45, 51, 72, 107, 120. Holló László 85, 109. H. Mattioni Eszter 105. Hubay Andor 99. H. Winsloe Christa 29.

Istokovics Kálmán a 77, 92, 102, 120. kiállításon.

Jándi Dávid a 130. kiállításon. Jankai D. Tibor 123. Jávor Pál 22. Jeges Ernő 55. Jobágyi Gaiger Miklós 32, 48, 121.

Kádár Béla a 30. kiálliáson. Kalmár Elza 79. Kandó László 36, 45, 51. Karácsonyi Géza 55. Kaszás Miklós 111. Kelemen Emil 88, 105. Kemény László 111. Ifj. Kernstok Károly 97. Kirchner Jenő 114. Kisfaludi Strobl Zsigmond 24, 45, 51, 73, 87. Klie Zoltán 112. Kohner Ida br. 58. Komjáti Gyula 69. Korb Böske 62, 81. Kottósz Károly 77. Körmendi F. Ervin 97. Kósa Mária 9.

Lahner Emil a 92. kiállításon. Lányi Dezső 30. Lehel Mária 92, 120. Lesznai Anna 130. Liipola Yrjö 80. Lux Elek 38, 95.

Márkus Imre a 112. kiállításon. Mattyasovszky-Zsolnay László 19, 46, 67, 87. Medveczky Jenő 105, 124. Meitner László 124. Miháltz Pál 119. Mikus Sándor 129, 130. Molnár C. Pál 91.

Nagy Imre a 103, 119. kiállításon. Nemes József 83, 119.

Orbán Dezső 32, 78, 92, 121. kiállításon. Orsos Ferenc 93, 127.

Paczka Kornélia 41. kiállításon. Pándy Lajos 61. Parobek Alajos 61. Pártay János 86. Pásztor János 33, 74. Patkó Károly 79, 88, 125. Pátzay Pál 117. Péri László 120. Perlrott Csaba Vilmos 36, 79, 118. Péter Mária 98. Peterdi Gábor 114. Petri-Pick Lajos 56, 102. Plány Ervin 7. Pólya Iván 67, 119. Pólya Tibor 26, 36, 41, 46. Prihoda István 52.

Rauscher György a 91. kiállításon. Réfi-Kádi János 98, 129. Reményi József 57. Reiter László 118. Rózsaffy Dezső 99. Rudnay Gyula 33, 38, 50, 67, 74, 103.

Sámuel Kornél 13, 18. kiállításon. Scheiber Hugó 93. Schilling Oszkár 70, 83. Schossberger Klára br. 83, 119. Sidló Ferenc 103, 104. Simkovics Jenő 87, 92, 102. Simon György János 91, 99. Sugár Andor 130. Szantrucsek Eugén 112. Szász Vilmos 32. Székely-Kovács Olga 57, 89, 122. Szemere Lenke 77, 89. Szentgyörgyi István 44, 75. Szinyei-Merse Rózsi 55. Szirt Oszkár 60. Szőnyi István 48, 65, 101. Szopori-Nagy Miklós 127.

Tihanyi I. Lajos a 93. kiállításon. Tóth Gyula 77.

Vadász Endre a 105, 123. kiállításon. Vadász Miklós 5, 13. Vaszkó Ödön 98. Varga Nándor 79, 124. Várkonyi Ferenc 94, 119. Vass Elemér 56, 61, 80, 93, 102, 124. Vértes Marcel 80. Vidai-Brenner Nándor 109. Vidovszky Béla 51, 86. Végh Gusztáv 78. Vörös Géza 105.

Zádor István a 30, 45, 51, 75. kiállításon. Ziffer Sándor 88. Zilzer Gyula 99.

áll régi altisztjeinkre is. Éppúgy a növen-
a Volt Növendékek Egyesületének, mint
ykirándulásoknak támogatásáért. Hálával
skedelmi kormányról, melynek nevében

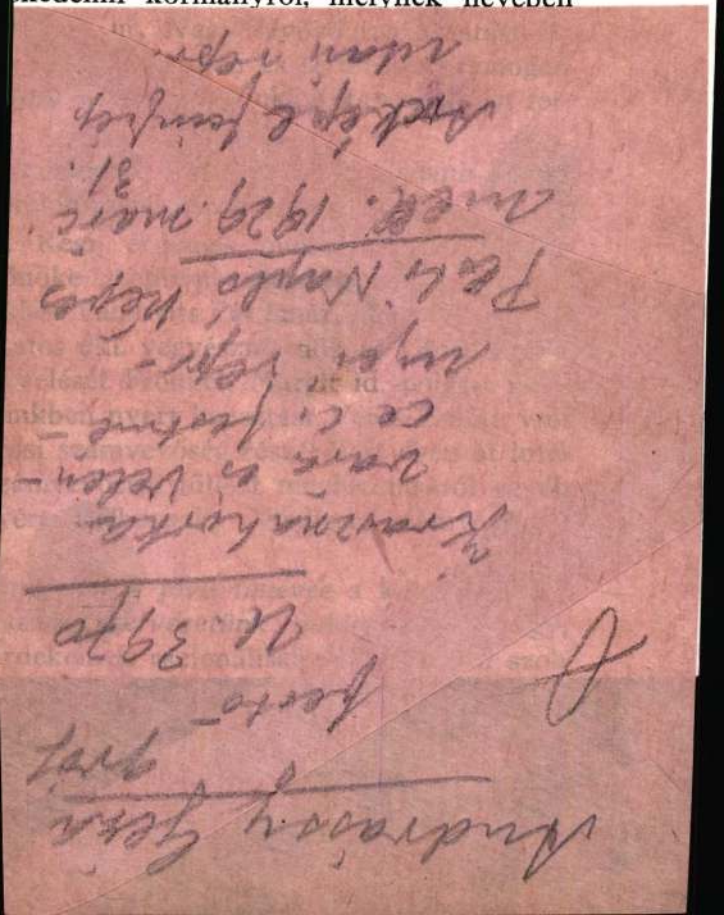

tottuk meg; ezt követte június 19-én Sza
tése" című előadása és június 28-án Bo
című előadása. Dr. Brummer előadását

Az Orsz. Magy. Kir. Képzőművésze
multban, tanműhelyeinkben nyerték ipa

Gyakori szakértekezleteink az isko
nyosságait vitatták meg, mely alapon a
munkálatait végeztük. Szakosztályaink n
szerű módosítást vezettünk be és az évz
tásokon és megbeszéléseinken a pedag
irányait vitattuk meg.

Indexeket, bizonyítvány-, anyakönyv
szervezetnek megfelelően kellett megszer

A növendékek önképzése és bajtársi
több ünnepélyt, felolvasást, színi előadá
látogatását és tervszerűen előkészített
külön fejezet számol be.

Résztvettünk a *firenzei Nyomdater*
milánói decennáris kiállításon.

Szomorú gazdasági viszonyaink köv
roknak, mint kvalitásiparoknak fontossá
hozni. Ezért iskolánk propagálására *pla*
ki és küldöttünk szét, valamint *rádióelőa*

Andrássy Géza gróf

MAGYAR MŰVÉSZET

Virágvasárnapon nyilt meg *Andrássy* Géza gróf és *Magyar-Mannheimer* Gusztáv képeinek kiállítása az Ernst-Múzeumban. Művészeti premierje volt ez a grófnak, körülbelül félszázados ünnepe *Magyar-Mannheimernek*, pedig kettőjük között alig van korkülönbség. Csakhogy *Andrássy* grófról alig tudta valaki, hogy fest, mindenütt a nagystílusú gyárost és kitűnő sportfejlesztőt tisztelték benne. Most kitűnt, hogy szívesen, sőt szenvedéllyel fest s tájképei, amelyek motívumait a Spitzbergáktól Egyiptomig terjedő földterületről szemelgette össze, már messziről elárulják, hogy a festés valóban összenőtt lelkiéletével. Az élénkség és határozottság, amellyel széles színfoltjait a vászonra rakja, nem az egyszerű időtöltésből való képcsinálás jegyei. Az *Andrássy*-nemzetség régtől fogva összeforrt a művészettel. Sokat és szépen festett *Tivadar* gróf s hagyatéki kiállítása még ma is él emlékezetünkben. *Manó* gróf, a negyvennyolcas főrend, kitűnő karikatúráival országos hírt szerzett. *Dénes* gróf után egész kis galéria maradt Krasznahorka-Váraljan magafestette képeiből. A két *Gyula* gróf kitűnő műértő s az ifjabbik szemenszedett darabokból értékes képtárt is gyüjtött, melyet a Magyar Művészet 1927. évi 2. és 7. számaiban ismertetett. Nehéz lenne többi mágnáscsaládunkban a művészet akkora szeretetét találni, mint az *Andrássyakéban*. Senkit sem lepett tehát meg, hogy egy új festő bukkant fel e kiváló nemzetség körében, csak az lepett meg, hogy nem tudtunk róla.

Képei sorában a romantikus, mozgalmas motívumok uralkodnak: vihar, tenger-árja, vad sziklarendszerek, felvonuló förgeteg. Azonban nem hiányzott ott a szelídebb líra hangja sem, nevezetesen két nagyon egyszerűen festett lankás kötötte le figyelmünket, ezek a biztos tónusérzékkel formált darabok a legjava munkái közé tartoznak.

benne, hogy a főváros szakbizottsága egyenlő elbírálás alá veszi fiatalok és öregek művett, s hogy *válogató munkájának egyetlen szempontja a művészeti szempont lesz.* Jól tudjuk, hogy ily alapon sincs kizárva a tévedés, azonban a tévedést elvvé tenni talán még sem vezet művészeti célhoz.

Egyelőre alig van rá kilátás, hogy a főváros példáját többi városaink is kövessék. Már azért sem, mert művészet dolgában a központ elhanyagolta őket. Hiszen még odáig sem jutottunk, hogy *vidéki múzeumaink művészeti anyagát bármily szerény mértékben, de rendszeresen gyarapítsuk.* Egy-két városban a mult örökségeként van egy-egy oly múzeum, amelynek művészeti anyaga számottevő: Esztergom, Eger s talán Debrecen. Ezek anyagának messze túlnyomó része főpapi vagy magángyűjtés gyümölcse. Nagy örömünk telnék abban, ha az állam az ő bőséges művészeti anyagából jóval többet juttatna e vidéki múzeumoknak, mint amennyit eddig juttatott. Az a művészeti anyag, amelyet például oly fontos városokban láthattunk, mint amilyen Szombathely vagy Szeged, siralmasan elégtelen. Ilyen kezdetleges eszközökkel a művészet megismerését, szeretetét terjeszteni nem lehet. Ilymódon mindenkorra az egyetlen Budapestre fog korlátozódni a művészeti élet és művészeti kultúra és nemzedékeken át parlagon marad a becses, jobbra hivatott vidék, amelyben azért nem fog egy magasabbrendű kultúra felvirágozhatni, mert nincs, ami a puszta ráció kiművelésén túl az intuitív képességeket költögetné, tettre serkentené, egy szebb világgal hozná benső kapcsolatba. *Sürgős szükségességnek vélnők jelentékeny állami művészeti anyagnak vidékre, legelsősorban egyetemi városainkba való küldését,* ha a férőhelyviszonyok nem engednék másként, *legalább vándor-letétek formájában.*

SCHMIDT GABRIELLA

a kivilgozásban s különösen a festékelési eljárás kivitelében, az átnyomás tökéletességében valóban minden próbát kiálló alkotások.

A KAC fotószakosztályának vezetősége elismerésre méltó munkát végzett a kiállítás megrendezésével. A bemutatott anyag ugyan kissé egyenetlen volt, de a kezdet nehézségeinek legyőzésére, a jövendőt illető folytonos fejlődésre már ez is elég volt. Kíváncsian várjuk a KAC fotoszakosztályának további munkaprogrammját, amelynek már a közeljövőben egy országos jellegü fotókiállítás megrendezését kel eredményeznie.

FINTA ZOLTÁN.

Sternberg

magy. kir. udv. szállitók

ZONGORAAJÁNLATA

10 évi jótálással * *

Sternberg rövid kereszthúros, modern körpánczéltőkés zongora Pengő 1400

Stelzhammer, Stingl, Hamburger, modern kereszthúros zongora Pengő 1500

Árak: ab Budapest, hajóállomás.

STERNBERG

KIR. UDVARI SZÁLLITÓK

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-UT 60. * SAJÁT PALOTA.

FIÓKÜZLET NINCS!

Andrássy Géza gróf

élet.

l.

Karczag magyállam

316, ~~[illegible]~~ h.

Andrássy Géza gróf

csikszentkirályi és krasznahorkai -

wod

Rátsbr. 342. 1 -

*

Andrássy Géza gróf

Elektr. arch.

Mad Str. 10. f.

Andrássy Géza gr.

wód

z

Gell Mad. 15. l.

arch.

A torinói és modenai olasz katonai akadémiák növendékeinek egy csoportja kéthetes tartózkodásra szerdán Budapestre érkezett.

Chamberlain angol miniszterelnök, baloldalon Lord Halifax külügyminiszter és Sir Neville Henderson berlini angol nagykövet megérkeznek a Downing Street-re, a cseh kérdésben tartott keddi minisztertanácsra.

Albrecht
MAC siófo
szélget. S

Nedic Mil
uj jugoszlá
Jobboldalo
nok, az uj
niszter, be
talán

KÉPES PESTI HIRLAP

LX. ÉVFOLYAM, 161. SZÁM — 1938 SZEPT. 1. CSÜTÖRTÖK

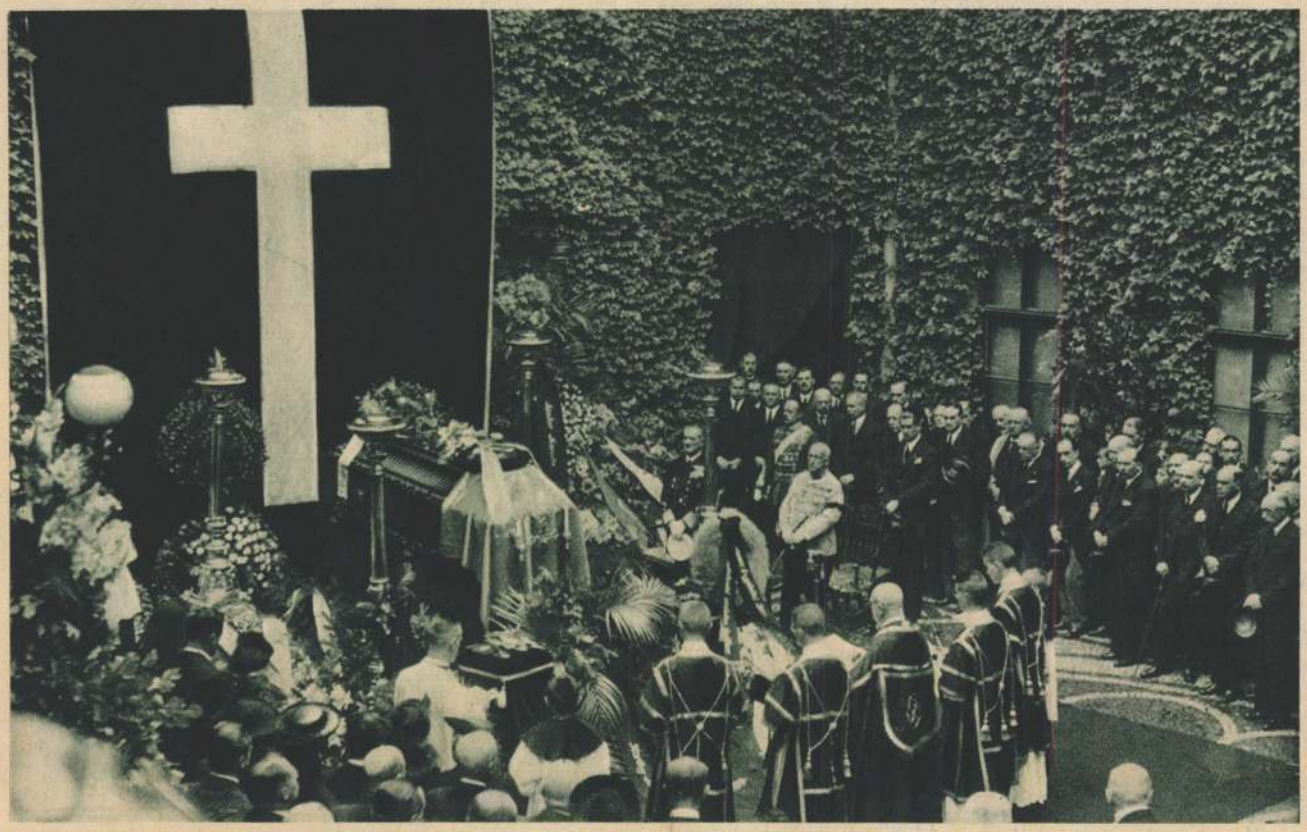

Horthy Miklós kormányzó és József kir. herceg jelenlétében. az Esterházy-utcai családi palotában szentelték be szerdán délelőtt gróf Andrássy Géza holttestét. A felső képen jobbszélen gróf Teleki Pál kultuszminiszter, a kormány képviseletében, mellette gróf Khuen-Héderváry Károly, a felsőház képviseletében. Alsó kép: Horthy Miklós kormányzó, József kir. herceg és ifj. Horthy Miklós a gyászszertartáson.

ÉLETEM REGÉNYE

Móricz Zsigmond önéletrajza

36

Itt felismerhetjük, hogy úr és úr közt is különbség van a magyar földön. A magyar úr típusa az alispán. A nagy birtokos, a Kende Zsiga! Az már messze van a közfelfogás számára, hogy ezek a legnagyobb helyi birtokos nagyságok az udvar, már a királyi udvar szelleméből sarjadzanak, — mert bizonyos tekintetben, magyarságukban rebellisek, szemben állanak az aulikus felfogással, még Kende Zsiga is, aki pedig megkérte az aranykulcsos királyi kamarásságot. A magyar úr a vagyonilag önálló, senkire rá nem szoruló, senkinek engedelmességgel nem tartozó, — csak a törvénynek — az abszolút és rendíthetetlen függetlenség maga. Laci bátyám, mint gépész, azt szokta mondani: »Ha kötelességemnek eleget tettem, éppen olyan magamura vagyok, mint akarki.«

Laci bátyám vidéki kis magyar úr volt. Kicsit elkovácsosodott, de azért azt is szívesebben csinálta, mint a földet túrta vóna. Számára mindennél lehetetlenebb volt, hogy ő egy darab földet megszántasson, bevettessen, learattasson. Már inkább kalapált s számlát csinált. Ez mégis csak úribb foglalkozás volt. Mint gépészt egyenrangúnak érezte magát, mint ispán szolga lett volna.

Mikor édesnagyanyám bejött a konyhából, azt mondja Laci bátyám:

— Bizony édesanyám, ha én most pap vagyok, a Krisztusát, megismételném a nagyapám virtusát.

Édesnagyanyám bizonyára nagyot nézett.

— Tudja édesanyám, itt van most ennek a Kende Zsigának egy kis unokahúga. Ha én most pap volnék és nem kovács!... Ha én most nem ebbe a rozzant vityillóba vagyok bezárva, hanem egy házzal odább, a templomon túl lakok... a parókhián!... megkérném...

— Mit beszélsz már megint! nem szégyelled magad!

S édesnagyanyám megtörülte a szemét.

— Mért? Ha az én nagyapám elvehette Isaák Erzsébetet, én se ijednék meg ettől a Kende Juliskától.

Édesnagyanyám lángvörös lett és igen mérges. Felpattant.

— Fogd be a szád szamár. Isaák Erzsébetnek semmije se volt, összesen húsz holdat öröklött Csetfalván. Ezek meg ezerholdasok. Ennek gróf lesz az ura, azt se tudja mi a falusi pap.

— Ej, én csak azt mondom, édes jó anyám, hogy ebből a Juliskából olyan aranyos kis papné tudna lenni, de olyan, hogy olyan még nem is vót.

— Ostoba, — mondta édesnagyanyám s kiment.

Nem felejthettem el ezt a dolgot, mert aztán ahogy nőttem, évről évre egyre nagyobb hullámokat vert bennem. Laci bátyám ezzel parírozta ki bennem a főúri renddel szemben való rémületet s félelmet. Mikor már kis diák voltam, elalvás előtti fantazmagóriáimban egyre nagyobb szerepet játszott, hogy mi lenne most, ha Laci bátyám elveszi Kende Juliskát? Egyszer életemben benéztem a kastély udvarára az uccáról. Istvándi oly hosszú falu volt, Csécse után elképzelhetetlen hosszú és félelmes útvonala nyúlik messzire a templomtól távol, távol s valahol ennek a hosszú útnak a végén volt a kastély. Valahegy, mint iskolás, a gyerekekkel jártam egyszer arra; nyár volt, kora nyár s nyitott kapun benéztem az »udvarba«. Nagy fák voltak és zöld fű, kavicsos tér s földszintes öreg kúria... Sose láttam azóta, szeretném tudni olyan-e? Igazán valami görcsös vágy van bennem ötvenkét év óta, hogy azon az uccán mégegyszer végigmenjek és abba az udvarba benézzek... Már akkor bennem volt, hogy Laci bátyám ide akar házasodni s megértettem az édesnagyanyám indulatát, éreztem hatéves fővel, hogy az a lány, aki itt él, nem fog eljönni a gépészházba, mert ott nincs kert és székek és padok... még talán páva is volt... Csak én remegtem, egész testem reszketett s a szemem kitágult és mint álomban, mikor az ember nem bír megmozdulni, úgy maradtam kővé válva s a gyerekek már vígan elszaladtak s én még mindig ott állottam, megdermedve s még benézni se mertem: nem mertem nézni, csak éppen nyitott szemmel láttam, de mintha már az is lopás lett volna, hogy látom s szégyeltem, hogy Laci bátyám olyat mert mondani...

1910-ben a Sári bíró után, finom levelet kaptam, nagyon öregasszonyos kis betűkkel írva, Kende Juliskától, hogy a legközelebbi vasárnapra délután ötórai teára meghív.

A levél utánam jött Barsendrére, ahol egy nagyon kedves sógoromnál, a jegyzőnél voltam a feleségemmel... Roppant láz, amit bennem a levél keltett... Rögtön mondtam hogy vasárnap reggel utazom Pestre... Janka nagyon felháborodott s meg volt sértve:

— És maga elmegy egy asszonyhoz, aki magát a felesége nélkül hívja meg?

Istvándii rémülettel néztem rá.

— Nem engem hív meg, — mondtam mentegetőzve — nem a maga urát hívja meg... a Sári bíró szerzőjét... a hirtelen divatba jött fiatal írót...

— S ez nem az én uram?

— Véletlenül összeesik a kettő, — tréfáltam s ezzel végkép felgyujtottam a házat.

Hogy én okvetlen elmegyek, abban semmi kétség nem volt, de hogy a feleségemet mivel győzöm meg, úgy gondoltam, erre nem is kell gondolni: ő éppen úgy tudja, mint én, hogy a magas társaságbelieknek megvan az az előjoguk, hogy a hírneves embereket saját szolgáiknak, vagy mondjuk, barátjaiknak használhatják s eszükbe sem jut, hogy a feleségtől viszonzást várjanak, ami a legtöbb esetben nagyon meg is nehezítené a dolgot, mert kétszoba-konyhás lakásban elég kényelmetlen egy palota úrnőjét viszontfogadni. Janka ugyan egy pillanatig sem érezte volna magát kényelmetlenül, mert benne különösképpen megvolt az életharmónia.

Nekem el kellett menni. Bár ez nem volt könnyű. Ha 1886 nyarán valaki int nekem az istvándii kastély udvaráról, hogy menjek be, valószínűleg úgy elszaladtam volna, mint a nyúl, s most sem volt könnyű magamat beleképzelni abba, hogy a legelső grófné, aki életemben meghív, éppen a legelső nagyúri asszony, akivel valami távoli értesülésbeli találkozásom volt. Jankának nem magyarázhattam meg, hogy miről van szó, ő ugyanis nagyon érzékeny volt az én »henceegéseimmel« szemben. Nem bírta elviselni a bárónőnagyanyákat. Ezt oly illetlen s alaptalan szennynek tekintette, ha ezek szóba kerültek, — egész házasságunk alatt, húsz év alatt legfeljebb kétszer-háromszor — hogy azt hiszem, szivesebben vette volna, ha tetvesen kap az anyám kezéből, mint ezekkel a »flekkekkel«. A tetűből kitisztíthat, de hogy irtsa ki a fejemből a bárónőket? Én nem is mondom, hogy nem volt veszedelem az ő számára ez a probléma nálam: én ez ősanyák miatt magasan felette éreztem magamat a »polgári életnek«, mindig ott volt az a lehellet, hogy mosolyba fullaszthatom türelmetlenségemet az ismerős rokon és baráti nőtársaság között. Hirtelen nem is vagyok bizonyos benne, hogy Barsendréden ért-e utól a grófné levele, vagy már Zólyomban voltunk, ahol a feleségem egyik unokanővére gyári előmunkás felesége volt s hihetetlen spórolással, de a viszonyokhoz képest jómódban élt. Ebben a miliőben a grófnők világa távolabb volt, mint a mennyország. A paradicsomba erényes és egyházilag előírt élet után mindenki eljuthatott, de oda? Legfeljebb cselédnek. Én tehát avval mulattam magamat, hogy a bárónő-ősanyák következtében éppen olyan jogot érzek rá, hogy abban a világban otthon legyek, mint feleségem atyafisága révén ebben. Dehogy is nem megyek én el Kende Juliskához.

Csak azt nem tudtam, meg fogom-e neki mondani, hogy Laci bátyám ha pap lett volna, papnévá tette volna?

Az attól függ, hogy milyen fesztelenséggel fogadnak.

Itt érzem az idegeimben azt a kényelmetlen érzést, amellyel elutaztam: árulónak éreztem magam. A feleségem fájdalmasan hideg volt s szürke és elfakult. Úgy nézett, mintha utoljára látna: most engem elkap a nagyvilág s már ezután lenézem azt, amelyben élünk, együtt... Nem mutattam meg neki, csak említettem, hogy táviratoztam, hogy ott leszek. Nem örült volna a távirat fogalmazásának. Dzsentri nyelven volt valahogy: »kegyelmes asszony parancsára örömmel jelentkezik«... Ezt a Janka nyugodt, tárgyilagos ízlése konfidenciának mondta volna s illetlennek az én polgári méltóságomhoz. De engemet hihetetlenül mulattatott ez a sorszerű véletlen, hogy vasárnap délután nem Pucsekéknál leszek haboskávén, hanem Telekiéknél teán. Nem voltam már fiatal ember, harmincegyéves voltam, de az, hogy pontosan huszonöt éve volt annak, mikor Istvándiban bekukucskáltam a Kende Juliskáék udvarába s most »meg vagyok hijva irodalmi teára«, valósággal gyermekké tett. Még a kovácsműhely szagát is éreztem s a Laci bátyám dudorászó hangját... Szerettem volna neki is táviratozni, — még élt — de először is meg kell várni, míg lefolyik a dolog s aztán Laci bátyám már öregember, s ki tudja, Emma néném, a felesége mit mondana. Sőt még az is lehet, hogy már Laci se igen emlékszik arra, ami nekem oly hosszú időn át annyira megfeküdte a gyomromat.

(Folytatása következik.)

SZÜLŐK!
Forduljanak bizalommal gyermekeik
tankönyv
beszerzése miatt AZ EST KönyvKereskedéséhez, VII., Erzsébet körút 18-20. T. 145-559, könyvosztály

A következő adatokra van szükségünk:

1. Melyik tanintézet hányadik osztályába jár a tanuló?
2. Hazaküldjük-e lakására és mikor a rendelt tankönyveket?
3. Milyen vallástan szükséges?
4. Beköttessük-e tartós, egészvászonkötésbe a tankönyveket? (Bekötés ára P 1.— kötetenkint, atlaszkötés ára P 1.50)
5. Vidéki iskolákban előírt tankönyveket is szállítjuk, rendelésnél kérjük a könyvek pontos címét közölni.

A megrendelt tankönyveket a közoktatási miniszter által meghatározott árakon még a megrendelés napján hazaküldjük és minden tekintetben a legelőzékenyebb kiszolgálást nyujtjuk. — Tankönyvek megrendelhetők a kihordók útján is.

AZ EST könyvkereskedése.

CHRYSLER MINDEN TÍPUSÁT SZÁLLÍTJUK (Részben raktárról)
József Nádor tér 11. T. 382-127. Gépjárműkereskedelmi K. F.T.

Gróf Andrássy Géza halála

Csikszentkirályi és krasznahorkai gróf *Andrássy* Géza, néhai Ferenc József valóságos belső titkos tanácsosa, 82 éves korában Budapesten meghalt. Balatonföldváron pihent, pár nappal ezelőtt szívattakot kapott. Megérezte, hogy közeledik a halála, Budapestre, Esterházy uccai palotájába kívánkozott. Felhozták és vasárnapról hétfőre virradó hajnalban, a halotti szentségek felvétele után örökre elszenderült. Holttestét csütörtökön *Krasznahorkára*, az Andrássyak ősi fészkébe viszik, a vár kriptájában helyezik örök nyugalomra.

Gróf Andrássy Géza

Az Andrássy-nemzetség fejének halálával a magyar élet szegényebb lett egy nagystílusú, színes, érdekes egyéniséggel, aki méltósággal viselte történelmi nevét, tudatában mindannak a kötelességnek, amely az Andrássy-névből fakadt. *Arisztokrata volt a szó legnemesebb értelmében és demokrata volt;* nem pózból, hanem azért, mert előkelő lényéből, gondolkozásából természetesen következett, hogy demokrata legyen. Gróf volt, de volt-e osztályának élesebb szavú kritikusa, mint ő? Képviselő volt, főrend, majd később felsőházi tag, de sohasem volt politikus abban az értelemben, amint ma a politikust elképzelni szokták. Nem szónokolt, nem hadakozott, de résztvett mindenben, *szinte Istentől kapott jogon*, mint magyar főnemes, aki régi rákosi országgyülések keretéből lépett át a modern országgyülésbe, választók akaratától függetlenül hozta a jogot, hogy résztvegyen az ország ügyeinek intézésében. Főúr volt... Mily kevesen vannak már főurak...

Festői szép alakja végigkísérte fél évszázad minden nagy eseményét. Bosznia zászlóját viszi *a millenniumi menetben*, pompás jelenség *IV. Károly* koronázási mentében, azután — még mindig délcegen — dísze a megcsonkított ország minden pompát és fényt csillogtató ünnepségének.

Andrássy Manónak, a híres gömöri »*vasgrófnak*« volt a fia. Hatalmas birtokot örökölt tőle. (A háború előtt megjelent gazdacímtárban *60—70.000 hold föld* szerepelt a nevén.) Óriási erdőségeket a Gömör—Szepesi Érchegységben és Zemplénben. Betléri kastélyában, a Szulova tövében világhíresség eket látott vendégül, híres vadászatokra. Ha királyi neveket emlegettek a háború utáni idők királyokban elszegényedett éveiben, *Andrássy* Géza egy-egy nagy név után szelíden megjegyezte:

— Igen, *vadászott nálam*...

Ama velszi herceg, aki *VII. Edvárd* néven az angol világbirodalom ura lett és megteremtője a nagyantantnak, *barátjának* nevezte *gróf Andrássy* Gézát. (Az a *Prince of Walles*, aki később *VIII. Edvárd* lett, most pedig *Windsori herceg* címmel járja a világot, egyik budapesti látogatása alkalmával magához kérette gróf *Andrássyt*. Nagyatyjától hallott beszélni róla.)

Andrássy Géza 1856-ban Budapesten született. Budapesten és Genfben jogi tanulmányokat végzett, egy ideig tényleges huszártiszt volt, majd megszervezte *a monarchia hadseregének első autós osztagait*. Azután világkörüli utat tett, 1881-ben hatodmagával nemzetgazdasági tanulmányokat végzett Amerikában. Hazaérkezése után Zemplénben gazdálkodott.

Vonzódott a sport minden ágához, a sportért minden áldozatra kész volt. Atletizált, lovagolt, — büszke volt rá, hogy Magyarországon ő honosította meg a *lovaspólót*, Angliából hozatott pólóponnikat és nemzetközileg nyilvántartott híres játékos lett ebben a versenynemben — vezére volt a lovassportnak, — még az idén is résztvett nehéz tereplovaglásokon — megszervezője annak a *császári és királyi vitorlázórajnak*, amely Károly István főherceg védnöksége alatt működött és a mai magyar vitorlázósportnak is őse. Elnöke volt a Magyar Atletikai Clubnak, s a Nemzeti Lovardának. Harminc évig tagja volt a Nemzetközi Olimpiai Bizottságnak és Magyarország képviselője több olimpiai kongresszuson.

1891-től résztvett az országos politikában, a szabadelvűpártnak, később az alkotmánypártnak volt tagja. A rozsnyói kerületet képviselte, csak egyszer ment át Nagymihályra, amikor *Andrássy* Gyulának kellett helyet adnia, mert megbukott a maga kerületében. Képviselő volt az összeomlásig. 1908-ban Ferenc József valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki.

Mikor a világháború kitört, gróf *Andrássy* Géza önként jelentkezett katonának és Ferenc József *az önkéntes autósosztagok parancsnokává* nevezte ki. Ezredesi rangban végigharcolta a háborút, többször kitüntették. Megkapta a Mária Terézia Rend aranyérmét is.

1918-ban visszatért Betlérbe, az összeomlás zűrzavarában sem érte semmiféle bántalom. *A nép szerette*, — minden Andrássy *Andrássy* volt, őt »*Géza grófnak* nevezték a palócok és a tótok, híres vadászataival, a személyéhez fűződő rengeteg anekdotával szívükbe zárták. a sok komor, méltóságos Andrássy, Zichy, Széchenyi, Maldeghem gróf közül kiemelték és legendát szőttek róla: *hogyan védelmezte meg a magyar nemzetet Ferenc József előtt, mint fiatal huszártiszt, valami bécsi katonai parádén.* Ha vállalja, akár Nemzeti Tanács elnökké is megválasztották volna Rozsnyón, annyira a néphez tartozónak érezték.

A Felvidéken azután idegen uralom alá került Betlér, a Szulova, sok-sok ezer hold szántó és a még többezer hold erdő. S idegen uralom alá került Krasznahorka vára is. Azóta *Andrássy* Géza itt is élt, ott is élt. A Felvidéken megmaradt birtokát fia, *Manó* vette át.

Andrássy Géza Budapesten lakott, az Esterházy uccai palotában, amelyben színes, változatos főúri életének ezer meg ezer értékes, összehalmozott emlékét őrizte. A főrangú családok választott képviselője volt a felsőházban, népszerűség és tisztelet vette körül az országgyűlésen épúgy, mint a közélet egyéb területein.

A nyarat a Balaton mellett töltötte. Ott érte a szívroham, amely a halál közeledésének jele volt.

Andrássy Géza halála mély részvétet keltett. A kormány nevében *Keresztes-Fischer* Ferenc helyettes miniszterelnök meleghangú részvéttáviratot intézett gróf *Andrássy* Manóhoz. Hazaérkezése után *Imrédy* Béla miniszterelnök is táviratilag fejezte ki részvétét.

Detonáció az Ybl Miklós téren

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti:

Ma délután 6 óra tájban az Ybl Miklós téren erős dörrenéssel járt detonáció történt. A rendőrség szakértők bevonásával a következőket állapította meg:

A detonáció az Ybl Miklós téri kioszk déli oldalán lévő szemétlerakodóhelyen kálium, kén és vörös foszfor keverékéből álló anyag felrobbanása következtében állott elő. Tudvalevően ezek azok az anyagok, amelyeken az iskolákban kísérletképpen szokták bemutatni, hogy levegővel érintkezve felrobbannak. A robbanás, annak ellenére, hogy közvetlen közelében többen tartózkodtak, senkiben kárt nem tett és anyagi kárt sem okozott. Az azonnal folyamatba tett nyomozás van hivatva kideríteni, hogy gondatlanságról vagy gyerekes csínytevésről van-e szó.

Az európai kisebbségek értekezlete a nemzetiségi elnyomatás súlyos veszélyeiről

A felvidéki és erdélyi magyarság képviselőinek felszólalása

Stockholm, augusztus 29.

Most ért véget Stockholmban az *európai kisebbségek értekezlete*, amelyen tizenhárom országból mintegy ötven kiküldött vett részt, aki az összesen 35—40 millió lelket számláló európai kisebbségek közül 25 millió főnyi kisebbség képviseletében jelent meg.

Nagy hatást keltett az értekezleten dr. *Szüllő* Géza felvidéki egyesült magyarpárti képviselő, a csehszlovákiai magyarság kiküldöttje és báró *Jósika* János, az erdélyi magyarság képviselője előadása.

— Közismert tény, — mondotta dr. Szüllő — hogy *Európa sok államában a kisebbségek helyzete ma sokkal rosszabb, mint a háború előtt.* Gazdasági, kulturális, politikai és vallási téren ijesztően rosszabbodott a kisebbségek fejlődési lehetősége. *Különösen súlyos a helyzet az iskoláztatás terén.* Az egyes államok éppen ezen a ponton igyekeznek a kisebbségeket elnemzetleníteni, sajnos, meglehetős eredménnyel. A kisebbségi kérdés megoldására sok javaslat fekszik az értekezlet előtt s ha ezek közül csak egyet is megvalósítanának, könnyen és símán megoldható lenne a kisebbségi kérdés. Ha ez mindmáig nem történt meg, ezért nem a kisebbségeket terheli a felelősség, biztos azonban, hogy a kisebbségi kérdést meg kell oldani. *Európa nem vállalhatja örökké az őrtálló szerepét, hogy e kérdésből fakadó fenyegető viszályokat elhárítsa. Senki sem hajlandó belátni, miért kelljen háborúnak kitörni néhány ország miatt, amely nem akarja megérteni, hogy a kisebbségeknek biztosítani kell legelemibb jogaikat az élethez.*

Báró *Jósika* János szintén megállapította előadásában, hogy a kisebbségi kérdés egyik forrása az európai háborús veszélynek. A Népszövetség, amely mint a kisebbségvédelmi szerződések biztosítója szerepel, vajmi kevéssel járult hozzá a kisebbségi kérdés megoldásához. Ha keressük az okait annak, hogy a kisebbségi kérdés annyira kiéleződött, mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy bár hirdették a népek önrendelkezési jogát ma is még negyvenmillió főnyi kisebbség él Európában. Ezek a kisebbségek hajlandók teljesíteni állampolgárságukból folyó kötelességüket, de ezzel szemben követelik, hogy tartsák tiszteletben legelemibb népi jogaikat.

— Lehetetlen — folytatta báró Jósika — Európa térképét úgy megalkotni, hogy minden kisebbség az anyanemzettől lakott ország határain belül kerüljön. Svájc és az északi államok példája mutatja, hogy a kisebbségi kérdés megoldható. *Ha nem oldják meg ugyanígy másutt is ezt a problémát, ez súlyos nemzetközi viszályokra vezethet, sőt háború előidézőjévé is válhatik. A kisebbségek nem követelnek semmi jogosulatlant*, hanem csak azoknak a jogoknak a megadását, kívánják, amelyek őket tulajdonképpen minden további vita nélkül megilleti. A kisebbségi kérdés tényleges és általános megelégedésre történő megoldása csak a nemzetiségi jogok lelkiismeretes tiszteletbentartása lehet.

Az értekezlet *két fontos határozati javaslatot* fogadott el. Az első kimondja, hogy a kisebbségi értekezlet meggyőződése szerint a saját nemzetiség szeretete, az ahhoz való hűség és az élet jogaiért való síkraszállás erkölcsi parancsolat, de ép ilyen erkölcsi parancsolat a saját nép iránti áldozatos szeretet mellett *más népek élniakarásának és életjogának tiszteletbentartása.* A második határozati javaslat megállapítja, hogy az *európai népcsoportok helyzete ijesztő mértékben rosszabbodott.* Majdnem mindegyiket hármas veszély fenyegeti: politikai érvényesülésük teljes elvesztése, gazdasági elszegényedés és lélekszámuk csökkenése beolvasztás és kikényszerített kivándorlás révén. *Az európai nemzetiségi értekezlet óva inti az egyes államokat attól, hogy továbbfolytassák ezt az eljárást.* A nemzetiségi elnyomás miatt a népek között felgyülemlett gyűlölet máris veszedelmes feszültségeket idézett elő és veszedelmes kitöréssel fenyeget. A nemzetiségi értekezlet az európai államok kormányaihoz azt a sürgős felhívást intézi, igyekezzenek megvalósítani olyan új rendezést, amely politikai és kulturális téren tiszteletben tartja a nemzetiségek életjogait, biztosítja azok egyenjogúságát, mindenekfelett az iskoláztatást az egyházak terén és gazdasági téren.

Blüh Vilmos és **Serényi Zsigmondné** szül. **Blüh Leona** fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy hőn szeretett Édesanyánk

özv. Blüh Zsigmondné
szül. Roth Janetta

e hó 28-án visszaadta nemes lelkét a Teremtőnek.

Temetése e hó 30-án délután 1½ órakor, a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Gyászolják: **Blüh Vilmosné** szül. **Susiczky Kamilla** menye, **Serényi Zsigmond** veje, **ifj. Serényi Zsigmond** és **Blüh Róbert** unokái.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük!

Klug Gyula és kisfia **Tamás** mély fájdalomtól megrendülten jelentik, hogy a Mindenható a végtelenségig önfeláldozó, jóságos feleségét, illetőleg édesanyját

Klug Gyuláné Renner Máriát

évekig tartó kínos szenvedés után, 38 éves korában magához szólította.

A megboldogultban **Renner Ernő és neje** egyetlen gyermeküket, **Kauders Emília** unokáját és a **Klug-család** felejthetetlen rokonukat gyászolják.

Temetése e hó 31-én délben 12 órakor lesz a rákoskeresztúri új izr. temetőben.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük!

A beteg munkások számára diétás étkezőket állít fel a főváros

Egy menü ára 50 fillér lesz

(Saját tudósítónktól.) Budapest városa már évekkel ezelőtt a városházán diétás éttermet nyitott, amely nem üzleti célokat szolgál, hanem *szociális intézmény*, mert itt a legszerényebb anyagi körülmények között élő gyomorbajos és diétás étkezésre szoruló közönség olcsó ellátáshoz jut. Ezt a konyhát naponta 600-an keresik fel.

A főváros most arra gondol, hogy *a beteg munkásság számára a város különböző részein fiókkonyhákat állít fel.* A munkásság között ugyanis még több gyomorbeteg található, mint a társadalom egyéb rétegeiben. Egyelőre három ilyen étkezőt rendeznének be, egyenként 500 személyre.

A főváros érintkezésbe lépett az OTI-val, amely hajlandó bekapcsolódni az akcióba. Az *OTI naponta mintegy 1000 munkást utal majd be ezekbe a diétás étkezőkbe.*

Többféle diétás menü lesz, orvosi előírás szerint. Minden menü három fogásból áll és egy ebéd ára 50 fillér lesz. A diétás étkezőket természetesen nagyon *szerényen rendezik be*, az asztalon fehér terítő helyett csak viaszkosvászon lesz.

Még egy módon szeretnék elősegíteni a betegeknek megfelelő ételekkel való ellátását. A városházi diétás konyha keretében *diétás főzőtanfolyamokat rendeznek a háziasszonyok számára.* Három-négy hétig tart egy-egy ilyen tanfolyam és egy-egy csoportban 23—50 háziasszonyt **látnak el tanácsokkal.**

Antal István hazaérkezett Rómából

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Antal István dr. államtitkár személyi titkára, *Agh* János dr. miniszteri osztálytanácsos kíséretében hétfőn délelőtt *hazaérkezett Rómából*, ahol az olasz népművelési minisztériumot, valamint a különböző sajtóintézményeket, film- és rádiószerveket tanulmányozta. Székesfehérváron felszállott Antal István kocsijába *Rákóczy* Imre dr. miniszteri tanácsos, a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetője, a Délipályaudvaron pedig *Vinci* gróf budapesti olasz követ, valamint a miniszterelnökség több tisztviselője fogadta Antal István államtitkárt.

— **A kvirináli magyar követ Rómából Tiranába utazott.** Rómából jelentik: Villani Frigyes báró kvirináli magyar követ, aki a magyar kormányt az albán királynál is képviseli, Tiranába utazott, hogy résztvegyen az albán királyság kikiáltásának 10-ik évfordulója alkalmából rendezett ünnepségeken. A magyar követet Bethlen Gábor gróf követségi titkár kísérte el útjára.

— **Eltemették P. Biró Ferenc volt jezsuita tartományfőnököt.** Vasárnap délután a részvét őszinte megnyilatkozása kísérte utolsó útjára a kerepesiúti temetőben P. Biró Ferenc volt jezsuita rendtartományi főnököt. A nagy ravatalozó körül hatezerfőnyi hívősereg gyűlt össze, hogy búcsút vegyen a kiváló hitszónoktól és nagy szervezőtől, akinek emlékét az alkotások egész serege őrzi meg. A gyászoló közönség soraiban ott voltak: Mészáros János érseki helytartó, Czapik Gyula prelátus, Merva Imre prépost, Kovács Sándor és Mahunka Imre apát, Skerlecz Iván báró volt horvát bán, Kühár Flóris egyetemi tanár, Zimányi Gyula, a piarista Kalazantinum igazgatója, Horváth Konstantin ciszterci főiskolai igazgató, Marchi Cirill szervitarendi tartományfőnök, a férfi és női szerzetesrendek küldöttségei és a jámbor társulatok képviselői. A beszentelés szertartását P. Somonyi Jenő jezsuita tartományfőnök végezte, azután halottaskocsira tették az egyszerű fekete koporsót, amelynek két oldalán díszruhás szívgárdisták haladtak. A jezsuiták kriptájánál a papnövendékek énekkara az egyházi örömhimnuszt intonálta s ennek hangjai közben bocsátották le a koporsót a sírboltba. Az elhunyt lekiüdvéért az engesztelő misét hétfőn reggel 8 órakor a Jézus-szíve templomban mutatta be P. Somogyi Jenő tartományfőnök.

— **Takaró Géza newyorki lelkész prédikációja az amerikai magyarokról.** A Kálvintéri református templomban vasárnap délelőtt nagyszámú hívősereg jelenlétében Takaró Géza newyorki lelkész mondott megható prédikációt a kivándorolt magyarságról. A haza földjétől elszakadt véreinket Noé galambjaihoz hasonlította, majd arról beszélt, hogy a szegénység és nyomorúság miatt idegen földekre kényszerült véreink Amerikában az utolsó félszázad alatt százhusz új templomot építettek minden segítség nélkül. Ugyancsak ezek a „koldustarisznyás magyarok" teremtették meg a világ leggazdagabb magyar református egyesületét, amelynek huszonegyezer tagja, ötnegyedmillió dollár vagyona és Washington főutcáján pompás székháza van. Befejezésül arról szólott a newyorki reformátusok papja, hogy az utolsó félszázad alatt a magyar állam nem volt híján szépen hangzó programoknak, de ha csakugyan megcselekedték volna azt, amiért Rákóczi és Kossuth is harcolt már, nem következett volna be népi erőink olyan megcsappanása, amely a világháború kitöréséig kétmillió magyart szórt szét a világ minden tája felé...

— **Halálos szerencsétlenség a várpalotai homokbányában.** Székesfehérvárról jelentik: A várpalotai homokbányában Morócz István kubikosra munkaközben rászakadt a föld és teljesen eltemette. Társainak sikerült kimenteniök. Beszállították a székesfehérvári kórházba, de olyan súlyos belső sérüléseket szenvedett, hogy a kórházba érkezése után meghalt.

x **A jól öltözködő hölgyek divattanácsadója a László és Fekete cég** (IV., Petőfi Sándor-utca 14—16), ahol az őszi divatujdonságok, különlegesen finom lágyesésű női ruhaszövetek, köpeny- és kosztümkelmék minden versenyen felüli olcsó árakon szerezhetők be.

— **Az agy- és a gerincvelő megbetegedéseinek kezelésénél** a régóta bevált, tisztán természetes **„Ferenc József"** keserűvíz — korán reggel egy pohárral bevéve — a tápcsatornát alaposan kitisztítja, a további bélmüködést elősegíti, a gyomoremésztést megjavítja és fokozott anyagcserét eredményez. Kérdezze meg orvosát.

Napihírek

— **A kormány táviratban üdvözölte a vasmisés egri érseket.** Egerből jelentik: Vasárnap, minden ünneplestől visszavonulva, ülte meg Szmrecsányi Lajos érsek, pápai trónálló pappászentelésének 65-ik évfordulóját. Palotája kápolnájában mutatta be vasmiséjét az agg főpásztor, hivei azonban így is alkalmat kerestek, hogy személye iránt érzett ragaszkodásuknak és szeretetüknek kifejezést adjanak. A főszékesegyházban Kriston Endre püspök, nagyprépost pontifikált misét, amelyen megjelentek a főkáptalan tagjai, a polgári és katonai hatóságok vezetői, valamint a különböző intézmények, testületek és egyesületek képviselői. Délelőtt 11 órakor az egri egyházközségek a ferences kulturházban tartottak díszgyűlést, amelyen Novák Sándor kanonok mondott megnyitót és emelkedett szavakkal emlékezett meg a ritka jubileumról, a gyűlés ünnepi szónoka pedig vitéz Veszprémy Dezső volt, aki méltatta az érsek kivételes papi és emberi egyéniségének értékeit. A díszgyűlés közönsége hódoló feliratban üdvözölte a vasmisés érseket. A ritka évforduló alkalmából az egyházi és közélet előkelőségei közül többen keresték fel jókívánságaikkal Szmrecsányi Lajost, akihez a kormány nevében vitéz Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter a következő szövegű táviratot intézte: „Abból a különösen szép alkalomból, hogy Isten kegyelme folytán Nagyméltóságod az ősi Eger város érseki palotájában vasmiséjét mondhatta el, a kormány nevében mély tisztelettel és őszinte szívből fakadó melegséggel köszöntöm Nagyméltóságodat. A jó Isten áldása kisérje további főpásztori működésében."

ESZTERGOM Komárom és Esztergom vármegye népművelési bizottsága és törvényhatósági dalosbizottsága Frey Vilmos dr. alispán elnöklésével, továbbá Reviczky István főszolgabíró és Wiesenbacher József népművelési titkár irányításával Szent István király emlékére vasárnap dalosünnepélyt rendezett, amelyre zászlók alatt vonult fel a kettős vármegye helységeinek mintegy 600 dalosa. A dalosok a hősök szobra elé vonultak, amelyre Ray Gyula bányafelügyelő koszorút helyezett el, majd Glatz Gyula polgármester üdvözlő szavai után megkoszorúzták a zászlókat. A bazilikában szent misét hallgattak, majd megnézték a várhegy nevezetességeit. Délután volt az ünnepélyes hangverseny, amelyet a katolikus legényegylet nagytermében rendeztek. Reviczky István Szent Istvánról, Eyssen Tibor dr., az országos magyar dalosegyletek elnöke pedig a magyar dal jelentőségéről beszélt, végül Frey Vilmos dr. alispán kiosztotta a jutalmakat. A hangverseny után az egyesített énekkar a Széchenyi-téren alkalmi énekeket adott elő Szent István emlékére.

— **A nemzeti munkaközpont propagandanagygyűlése Bodrogkeresztúron.** A nemzeti munkaközpont zemplénvármegyei szervezete Bodrogkeresztúron propaganda nagygyűlést tartott, amelyen a föld- és bányamunkások helyzetével foglalkoztak. Megjelentek az ülésen Tarcal, Tokaj és Erdőbénye kiküldöttei is és nagy örömmel fogadták a bejelentést, hogy Zemplén megye főispánja mindenben segítségére van a nemzeti munkaközpontnak. Legutóbb a vármegye négy munkást delegált a nemzeti munkaközpont olaszországi tanulmányútjára. A gyűlésen Andorka Béla elnök üdvözölte a munkásságot, utána Csürös Zoltán vármegyei titkár ismertette a munkaközpont célkitűzéseit, majd Rákóczy Béla tanár az országos központ nevében megjelölte azokat a törekvéseket, amelyek a szebb és magyarabb munkásjövendőt biztosítják. A gyűlés lelkes hangulatban ért véget.

— **A keresztény községi párt józsefvárosi szervezete** augusztus 30-ára a tisztviselő kaszinó (VIII., Eszterházy-utca 4) kerthelyiségébe összehivott társasvacsoráját kedvezőtlen idő esetén nem a kertben, hanem a kaszinó éttermeiben tartja meg.

MOHÁCS A város közönsége az idén is megünnepelte a mohácsi vész évfordulóját. A hagyományok szerint a csatakápolnában sokác, a plébániatemplomban német, a mohácsi csata emlékére épülő fogadalmi templomban pedig magyar ünnepi istentiszteletet tartottak. A fogadalmi templomban Tihanyi János pápai kamarás mondta a misét fényes segédlettel és Madarász Ferenc dr. cisztercitarendi bakonykúti plébános mondott nagyhatású szentbeszédet. Délután közel ezerfőnyi közönség ment fel hajón a Csele-patakhoz, ahol ünnepség volt.

— **Kánya Kálmán külügyminiszter átvette minisztériumának vezetését.** A Magyar Távirati Iroda jelenti: Kánya Kálmán külügyminiszter Horthy Miklós kormányzó németországi hivatalos látogatásának befejeztével hétfőn a délelőtti órákban visszaérkezett Budapestre és átvette miniszteriumának vezetését.

— **A pécsi megyéspüspök látogatása Vácon.** Vácról jelentik: Virág Ferenc pécsi megyéspüspök Hanauer István váci megyéspüspök meglátogatására hivatalos ügyek megbeszelése céljából hétfőn este Vácra érkezett.

NAGYKANIZSA Zala vármegye törvényhatósága megalapításának évfordulóját Szent István évében országos ünnepség keretében tartotta meg vasárnap a Szent Benedek-rendi zalavári apátságban, amelyet Szent István 1019-ben alapított. Itt gyültek össze a vármegye törvényhatósági bizottságának tagjai, a zalai városoknak ünnepi küldöttségei. Megjelent Darányi Kálmán volt miniszterelnök, Teleki Béla gróf zalai főispán, Somssich Antal gróf képviselő, Strommer Viktorin dr. tihanyi apát, Malatinszky Ferenc felsőházi tag, Kroller Miksa dr. zalavári apát és több más előkelőség. A régi vár helyén, ott, ahol az emlékmű áll, a 91 éves Kroller Miksa zalavári apát ünnepi misét mondott. Ugyanezen a helyen tartották meg Zala vármegye törvényhatóságának díszgyűlését. Déli 11 órakor került sor a vármegye törvényhatóságának díszközgyűlésére. Az ünnepi közgyűlést Teleki Béla gróf főispán szavai nyitották meg. Beszédében áldozott Szent István emlékének, azután a Bencés-rend jelentőségéről és érdemeiről szólott. A főispán beszéde után Strommer Viktorin dr. mondott ünnepi beszédet és beszédében Szent István országalapító tevékenységét méltatta. Brandt Sándor dr. alispán határozati javaslatot terjesztett elő, hogy Szent István emlékezetét a régi zalai vár helyén örökítsék meg. Az ünnepség a Himnusz hangjai mellett ért véget.

— **Hitler-ifjak és lengyel diákok Székesfehérváron.** Székesfehérvárról jelentik: Vasárnap Székesfehérvárra érkezett a Hitler-ifjúság húszfőnyi csoportja. A német ifjakat a pályaudvaron ünnepélyesen fogadták. A város részéről Juhász István főszámvevő üdvözölte őket s kivonult a levente lövészek díszszázada. A német ifjak megkoszorúzták a hősök emlékművét, tisztelegtek az országzászló előtt, majd megtekintették a város történelmi nevezetességeit. Délben a város vendégül látta őket ebédre és délután tovább utaztak a Balatonra. Negyven főből álló lengyel egyetemi hallgató-csoport is Székesfehérváron tartózkodott Horajda János, a krakói egyetem magyar lektora vezetésével. A lengyel diákok szombaton este hangversenyt rendeztek s bemutatták nemzeti táncaikat is. Vasárnap délelőtt résztvettek a Szent István-szobor előtt tartott hazafias ünnepségen. A lengyel diákok hétfőn reggel Budapestre utaztak.

ZALAEGERSZEG Zala megye nyugati részében kétnapos felhőszakadás pusztított és rengeteg kárt okozott. A Váliczka-patak Zalaegerszeg körül több község határát elöntötte és az alacsonyabban fekvő házakba is befolyt; az országutakat több helyen megrongálta. Diószkál községben a falu melletti patak vize elöntötte az alacsonyabban fekvő házakat és hét házat, úgyszintén több istállót rombadöntött. Zalaszentmihályon a villám felgyujtott egy házat, amely leégett. Pacsatüttösön a villám beütött egy istállóba és két marhát agyonsujtott.

— **Szeptember 1-én nyitja meg pápai leányliceumát a dunántúli református egyházkerület.** Az 1938. évi XIII. törvénycikk értelmében a dunántúli református egyházkerület a pápai nőnevelő-intézet tanítónőképzőjének helyébe szeptember 1-től négyévfolyamú, érettségi bizonyítványt adó leányliceumot nyit, 1942 szeptemberétől pedig kétévfolyamú tanítónőképző-akadémiát. A leányliceum első osztályába pótfelvételért a szeptemberi beiratásokig lehet jelentkezni, akár személyesen, akár levél útján. Részletes tájékoztatót készséggel küld az intézet igazgatósága.

— **Felvétel a kisanyák iskolájába.** A fővárosi népmüvelési bizottság felügyelete alatt működő kisanyák iskolája egyéves egészségügyi és pedagógiai tanfolyának 1938/39-es évfolyamára megkezdődtek a felvételek. Mindennemü felvilágositással szivesen szolgál Baloghy Mária igazgató: II., Keleti Károly-utca 29, telefonon kizárólag reggel 8—9 óra között a 157-182 számon.

Amy Johnson gyors válása, 20 font pénzbirsággal

Londonból jelentik, hogy az ottani törvényszék felbontotta Amy Johnson, a világhirű angol repülőhősnő és Jim Mollison, az ismert repülőhős házasságát. Amy Johnson oly gyorsan sietett haza a bontóitélet kihirdetése után a törvényszékről, hogy a rendőrség sebes hajtás miatt 20 font pénzbirsággal sujtotta. A londoni társaságban azt beszélik, hogy a repülőnő rövidesen újból férjhez megy; második férje egy dúsgazdag francia arisztokrata lesz, akivel nemrég ismerkedett meg Párisban. Maga Amy Johnson csak annyit jegyzett meg erre a hiresztelésre, hogy mielőtt újabb házasságra gondolna, magához akar térni első házassági kalandja után és élvezni akarja szabadságát.

A BALATON VIZÉNEK HŐFOKA

A Balaton vizének hőfoka hétfőn reggel Keszhelyen, Bogláron 21, Balatonfüreden 20, Siófokon 18, Kenesén 19 fok volt.

ISMÉT ÁTUSZTAK A LA MANCHE-CSATORNAT

Londonból jelentik: Wheat Croft 42 éves angol kertész Cap Grisnez és Folkestone között 13 óra 37 perc alatt átúszta a La Manche-csatornát. Az új csatornaúszó négy évvel ezelőtt még egyáltalán nem tudott úszni.

CHILÉBEN KÉNYSZERMUNKAT VÉGEZNEK A MEGRÖGZÖTT ISZÁKOSOK

Buenos-Airesből jelentik: Chile kormánya rendeletileg kényszermunkára kötelezte a megrögzött iszákosokat, hogy „a testi munka elősegítse javulásukat és testi regenerációjukat". A részegeskedés miatt több izben elitélt személyek a rendelet szerint az illetékes helyi hatóságoknak adandók át, amelyek közmunkákat végeztetnek velük fizetés nélkül.

KALAP OSTYÁBÓL

Most már szavának állhat, aki fogadkozik, hogy megeszi a kalapját. Legalábbis Amerikában. Mindennapos ott vita közben a könnyelmű kijelentés, hogy „megeszem a kalapom, ha nincs igazam". A hebehurgyán fogadkozó, ha szavánál fogták, természetesen zavarba jutott. Most azonban már a legnagyobb nyugalommal leveheti fejéről és elfogyaszthatja kalapját, még pedig jóizűen. Ugyanis egyik amerikai ostyagyár különleges, kalapalakú süteményeket hozott forgalomba, éppen az ilyen tréfás fogadások céljára.

HAJUKAT TÉPIK A NŐK RUDOLF VALENTINO SIREMLÉKÉNÉL

Newyorkból jelentik: Többezer gyászruhás nő zokogott órák hosszat a hollywoodi temetőben Rudolf Valentino, a híres film-hősszerelmes síremléke körül, Valentino halálának 12-ik évfordulóján. Sokan elájultak, vagy hisztérikus rohamokat kaptak. Többen hajukat tépve sikoltoztak és könnyekkel áztatták az emlékművet. Az est beálltával több „gyászolót", aki rosszul lett, a mentők szállították el. A „zarándoklat" másnap folytatódott. Az imádók nagyobb része éltesebb nő.

GYERMEKBÉNULÁSI JÁRVÁNY PUSZTIT ANGLIÁBAN

Londonból jelentik: Az Essex-megyei Braintreeben kitört gyermekbénulási járvány aggasztó módon terjed. Eddig negyvenegy megbetegedési esetet jelentettek és a járvány újabban a szomszédos megyékben is felüti fejét. Az egészségügyi hatóságok karácsonyig bezárattak Braintree összes iskoláit.

FELTÜNŐEN CSÖKKEN AMERIKÁBAN A HÁZASSÁGKÖTÉSEK SZÁMA

Newyorkból jelentik: Newyork államban a házasságkötések száma 70—80 százalékkal csökkent, amióta életbelépett az új törvény, amely előzetes vérvizsgálattól teszi függővé a házasságkötési engedély megadását.

— **Orvosi hir.** Paulikovits Elemér dr. mütősebész-főorvos, az ujságirók szanatóriumegyesületének szakorvosa, szabadságáról visszaérkezett és rendelését II., Szilágyi Dezsőtér 6. szám alatt hétköznapokon (délután ½3—5-ig), újból megkezdte.

A háborus veszély legfőbb forrása a megoldatlan kisebbségi kérdés

Stockholm, augusztus 29.

Most ért véget Stockholmban az európai kisebbségek értekezlete, amelyen tizenhárom országból mintegy 40 millió lelket számláló kisebbségek képviseletében ötven kiküldött vett részt. Az értekezlet *Wilfan* dr. volt szlovén képviselő elnökletével tartotta üléseit.

Nagy hatást keltett az értekezleten *Szüllő* Gézának, a felvidéki egyesült magyar párt képviselőjének és *Jósika* János bárónak, az erdélyi magyarság képviselőjének előadása. *Szüllő* Géza arra mutatott rá, hogy *az európai kisebbségek helyzete ma sokkal rosszabb, mint a háború előtt volt.* Azok a raffinált bántalmak, amelyek sok államban a kisebbségeket érik, lehetetlenné teszik számukra, hogy kifejlesszék nemzeti életüket. *A kisebbségi kérdést meg kell oldani és nem a kisebbségeket terheli felelősség, hogy a kérdés megoldására készített javaslatokat eddig nem valósították meg. Senki sem hajlandó belátni, miért kelljen háborúnak kitörnie néhány ország miatt, amely nem akarja megérteni, hogy a kisebbségeknek biztosítani kell az élethez való legelemibb jogaikat.*

Jósika János báró előadásában azzal foglalkozott, hogy a megoldatlan kisebbségi kérdés *az európai háborús veszély legfőbb forrása.* A népszövetség vajmi kevéssel járult hozzá a kérdés megoldásához s a helyzet kiéleződésének oka az, hogy *a népek önrendelkezési jogát csak hirdették, de nem valósították meg.* A kisebbségi kérdést általános megelégedésre csak akkor lehet megoldani, ha az államok a nemzetiségi jogokat tiszteletben tartják.

Az értekezlet két fontos határozatot hozott. Az első kimondja, hogy a saját nemzetiséghez való hűség és *az életjogokért való síkraszállás erkölcsi parancs,* a másik határozat megállapítja, hogy az európai népcsoportok helyzete ijesztő mértékben rosszabbodott, *s a nemzetiségi elnyomás miatt a népek között felgyülemlett gyűlölet veszedelmes kitöréssel fenyeget.* Az értekezlet az európai államok kormányaihoz azt a *sürgős felhívást intézte, igyekezzenek megvalósítani olyan új rendezést, amely tiszteletben tartja a nemzetiségek jogait* és biztosítja egyenjogúságukat.

Bécsi Vásár

A Nagynémet Birodalom első Bécsi Vására 1938 szept. 11-17

60% kedvezmény a német vasútvonalakon

33 1/3% kedvezmény a magyar vasútvonalakon

Vásárlátogatók 600.— márkáig felármentes hitellevelet igényelhetnek.

Felvilágosítás és vásárigazolvány: Wiener Messe A. G., Wien VII., valamint az összes utazási irodákban, továbbá az összes IBUSZ-képviseleteknél és a Bécsi Vásár kirendeltségénél: VI., Andrássy-út 28. Telefon: 119-156.

Így lettem pilóta

IRTA: MORVAY ZSIGMOND

Nyiregyháza, augusztus hó

(IV.) Arról írtam legutóbb, hogy a kis oktató-gép helyett nagy utasgépen repülhettem csak, aminek nem örültem túlságosan. Elfelejtettem megemlíteni akkor, hogy a *Hungária* és *Udet* gépek mellett állt egy pompás kis *Bücker Jungmann,* amit igen vágyó szemmel nézegettünk. Pedig még nagyon messze vagyunk tőle. *Ez a kis műrepülőgép már a kiképzés végét jelenti, a műrepülést.* Őszintén megmondom, attól tartottam, hogy majd csak hosszú hónapok multán írhatok a műrepülésről, de hála Istennek nem így történt. Na ne tessék megijedni, nem én tettem már le a műrepülő-vizsgát, hanem a repülőtér vezetőjének jóvoltából élhettem át a dugóhúzók, bukfencek, orsók és merülések első élményeit.

Itt már menthetetlenül tudják rólam, hogy a hírlapírás egyik szerény (szerintük nem is olyan szerény...) harcosa vagyok, éppen ezért röviden *„a firkász" név alatt ismernek.* Ugy látszik, a reptér vezetőjének előzékenysége nem ismer határt, mert azt akarta, hogy a műrepülésről is írhassak. Felvette a pilótaruhát, a sapkát és a szemüveget, azután hozzámfordult:

— *Na, gyere fel velem, ha van hozzá kedved.*

Nem kérettem magam kétszer, hanem lázas sietséggel kapkodtam magamra az előbb felsorolt öltözékdarabokat és már másztam is be az első ülésbe. Az öregebb fiúk sugdolóztak valamit maguk között és a reptér vezetőjeinek szemében is bujkált valami baljós hamiska. Megmagyarázták, hogy mihez nem szabad hozzányúlnom, mibe kapaszkodjam, ha éppen nagyon kapaszkodó kedvem szottyanna, azután felcsatoltam az ejtőernyőt s a következő percben már forgott az orrom előtt a légcsavar.

A motorzúgáson keresztül is meghallottam *Pista bácsi* hangját, amint odakiáltott *H. Dömének:*

— *Idenézz Dömc, most keverik meg a firkászt!*

Ebből megtudtam, hogy nem holmi mazsolázás lészen, hanem valami műrepülés készül, hadd lássák meg, milyen vastag a gyomorfalam.

— *Ülök elébe,* — gondoltam és egykedvűen vártam a próbát.

Felszálltunk. Úgy háromszáz méteren akkorát kanyarodtunk, hogy majdnem párhuzamosan ültem a földdel. azután még feljebb srófoltuk magunkat a levegőbe. A motor egyenletes zúgása, a sebességmérő százhúsz kilométere megnyugtatott, hogy egyelőre nem készül semmi. Úgy nyolcszáz méter magasan lehettünk, amikor egyszerre kivágta a motor a magas cét és mászni kezdett a sebességmutató a hétszáz felé.

Azután — hadd szedjem össze a gondolataimat, — jött az első orsó balra. *Méltóztassék elképzelni, hogy a gép egy kapukulcs, amit megforgatnak a zárban. A kulcs nyolcszáz méter magasan van, százhetvenöt kilométeres sebességgel rohan és én a kulcsban ülök. Valami olyasmit éreztem, hogy a bokám megindult a fejem, a fejem pedig a bokám felé, a gyomromban találkoztak és ott kezetráztak.*

Amikor magamhoztértem, hátrapislantottam. A felügyelő úr éppen egy ásítást nyomott el balkezével, azután odaintett felém, hogy *„na, mi van?"* Én visszaintettem, hogy *„all right"*, gyerünk tovább ezzel a biológiai kísérlettel. Megfordultam és vártam. Lent a gép árnyéka ugrált a tarlókon, árkokon, házakon keresztül, amíg egyszerre megint sétálni indult a boka meg a fő. Most csak a térdemig meg a nyeldeklőig jutottak el és azt is meg tudtam figyelni, hogy *fejen ülve, milyen érdekes az égbolt.* Eszembe jutott az is, hogy tulajdonképpen éreznem kellene, amint ki akarok esni az ülésből és csak a bekötés tart vissza, de éppen az ellenkezőjét tapasztaltam. Valami úgy odanyomott a bőrpárnához, hogy moccanni sem tudtam.

— *Áhá,* — mondtam ujra helyrevándorolt fejemnek, — *a centrifugális erő!*

A két orsó után *jött az első bukfenc, a „looping the loop".* Ez még mókásabb volt, mint az orsózás. A kissé sántító kulcs-hasonlat helyett most a sétabot rokkant példájához folyamodom segítségül. Méltóztattak már látni füttyösked vű ifju arszlánokat, amint a korzó verőfényében könnyed mozdulattal pergetik meg sétapálcájukat. Hát a bukfenc is ilyen, csakhogy szép és nem olyan merev, mint a botorkál a paragrafusok útvesztőjében, mint jegyző. A mai nap is azzal ért véget, hogy a többi jogásszal törvénycikkek számai felett rendezett parázs vitát, mígnem jobb belátásra tértek és leültek a komoly munkához, amit magyarul zsirozásnak neveznek s az ördög kissé elkopott bibliája szolgál segédeszköz gyanánt...

szemet veszélyeztető pálcapenderítés. *A horizont egyszerre csak búcsút mond és eltűnik a lábam irányában, a felhők elmasiroznak előttem, azután megint jön a látóhatár, most a hajam felől, ami után az anyaföld surran el a szemem előtt és megint megpillantom az eredeti horizontot.* (Boka és fej ujfent elindultak, de éppen csak hogy.) A második bukfencnél már nem is csodálkoztam és újra hátrafordultam, hogy jelbeszéddel megkérdezzem:

— *Mi lesz még?*

Műsorunk következő száma a *merülés, műnyelven a „taucher" volt.* Ugyebár, valamennyien méltóztatnak ismerni a vöcsök című vízimadarat? Hát a merülést éppen úgy csinálta a Bücker, mint a vöcsök. *Kissé felemeli a fejét, azután le a csőrrel, és gyerünk alá, mit a kő.* Sipol a levegő a fülem mellett, na, mondom, ez már komoly dolog, azután *újból ránt egyet a gép és megy fel, mint az eszelős.*

Élettani megfigyelésem a merülésnél oda vezetett, hogy ezúttal csupán a gyomrom indul meg a fejem felé, de szerencsére kellő időben megállt. A taucher után egy kicsit még repkedtünk, amíg a repülőtér közlébe nem értünk. Ott azután *jött a dugóhúzó, ami ugyanaz, mint az orsó, csak orral a föld felé* és így kissé nyugtalanítóbb, mint vízszintes rokona. Nyolcszázról pillanatok alatt értünk le így háromszázig, ott egy kis csusztatás következett, hogy lejjebb érjünk és már gurult is a futószerkezet a zöld gyepen.

Lent nagy várakozással fogadtak.

— *Na, hogy ízlett?* — kérdezték minden oldalról és én cézári gőggel feleltem, hogy nagyon szép volt, csak túl rövid ideig tartott. Egyes rosszakaróim felvetették a plénum előtt a kérdést, hogy vajjon a szépségbe, avagy a tulzott rövidségbe sápadtam bele? Sértődötten vonultam el.

Mint utólag hallottam, a felügyelő úr meg volt elégedve, hogy az első műrepülésnél nem lettem rosszul és a szervezetem jól birja a hirtelen magasságváltozásokat és a műrepülés gyönyöreit.

— *Holnap elkezded a vezetést,* — mondta és bennem feltört a nagy ujjongás: repülök, végre repülök...

Ebéd után úgy döntöttünk, hogy a labdarúgásban képezzük majd magunkat, különös tekintettel G. s. ellenőr úrra, aki a meccslátogatók előtt is jól ismert. Nemrég még az Attila csapatában játszott, most pedig a tokodi üveggyár együttesének főerőssége. Megkértük az „üvegest", álljon be közénk és a bőrlabda szerelmese nem is tudott ellenállni a csábításnak.

Miután bakancscsal nem szabad futballozni a gyepen, csak úgy csóré lábbal kergettük a labdát és így senki nem sérült meg. Én ugyan csúful megrándítottam a bokámat, de *Béla,* a „kisdoktorka", aki a telep segédorvosa, megvigasztalt, mondván:

— *Oda se nosza!*

Meg kell említenem, hogy a magyar nyelv váratlan szófüzései a repülőtér környékén elképesztő méreteket öltenek s nem egy olyan kifejezéssel találkoztam, amelyre otthon a szedők a nyomdában percekig bámulnának, azután visszaküldenék a kéziratot, nagy tintaceruzás kérdőjellel az itt ellesett szó mellett.

Házi Kazinczynk, B. Jenő dr., aki, ha éppen nem repül, akkor az ügyészségen

Andrássy Géza gróf meghalt

Andrássy Géza gróf, felsőházi tag, az országos testnevelési tanács tagja, a MAC örökös tiszteletbeli elnöke, a nemzeti lovarda elnöke, hosszas betegség után hétfőre virradón budapesti palotájában 83 éves korában elhunyt.

Andrássy Géza gróf 1856-ban született Budapesten, atyja néhai *Andrássy* Manó gróf volt. Iskoláit és jogi tanulmányait Kalocsán, Kalksburgban, Genfben és Budapesten végezte. 1881-ben nemzetgazdasági tanulmányutat tett Amerikában, majd tíz évvel később, 1891-ben a rozsnyói kerület elhunyt atyja mandátumát ajánlotta fel neki, s országgyűlési képviselő lett. A kerületet 1897-ig képviselte, akkor lemondott, mert mint terjedelmes vasművek tulajdonosa, szerződéses viszonyba került az állammal. Nemsokára eladta vasműveit s akkor a nagymihályi kerület választotta újból képviselővé. A szabadelvű pártból, amelynek tagja volt, *Tisza* István első miniszterelnöksége idején kilépett s előbb a disszidensekhez, majd később az alkotmánypárthoz csatlakozott. A háború kitörésekor magas kora ellenére is önként jelentkezett. Ezredesi rangban teljesített szolgálatot, mint a 3-as huszárezred harctéri parancsnoka, s magatartásáért a király a Mária Terézia-rend tiszti keresztjével tüntette ki. A háború után a honvédség és a magyar lovassport fejlesztése körül szerzett érdemeiért a kormányzó az arany Signum Laudist adományozta neki.

Andrássy Géza gróf a felsőháznak megalakulása óta választott tagja volt. Elhunyta alkalmából *vitéz Imrédy Béla miniszterelnök a következő táviratot intézte fiához, Andrássy Manó grófhoz:* „Édesatyjának, Andrássy Géza gróf belső titkos tanácsosnak, a felsőház tagjának elhunyta alkalmából fogadja Méltóságod őszinte, mély részvétem kifejezését. *Andrássy Géza halála az ország súlyos vesztesége, mert azok közé a kiválóságaink közé tartozott, akik mind politikai, mind közgazdasági téren legjobb tudásukat adták hazájuknak.* Különös szeretetének tárgya volt nemzeti sportunk fejlesztése, amelynek érdekében mindenkor lelkes, hazafias érzéstől vezetve, teljes odaadással és fáradságot nem ismerő önzetlen, nemes hevülettel munkálkodott. Emlékét igaz nagyrabecsüléssel fogjuk megőrizni."

Ugyancsak részvéttáviratot intézett az elhunyt fiához vitéz Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter is, aki a kormány nevében tolmácsolta együttérzését. „Mély megilletődéssel értesültem, így szól a távirat, Méltóságod forrón szeretett édesatyjának, nagyméltóságú Andrássy Géza gróf, belső titkos tanácsos úrnak, a magyar felsőház tagjának elhunytáról. *A magyar haza a megboldogultban lelkes fiát vesztette el,* aki köztiszteletben és közszeretetben álló kiváló nemes egyéniségével mind a közélet, mind a sport terén, az olympiai mérkőzések kapcsán éppen úgy, mint a magyar atlétikai klubban és a magyar lovassport fejlesztése körül egyformán önzetlen és odaadó munkával szerzett felejthetetlen érdemeket. Kérem Méltóságodat, fogadja a kormány őszintén átérzett részvétét és tolmácsolja azt a gyászoló család valamennyi tagjának is. A megboldogult emlékét a magyar nemzet mindig kegyelettel fogja megőrizni azon fiainak sorában, akikre mindig hálával és szeretettel emlékezik vissza."

Andrássy Géza gróf földi maradványait Budapesten szentelik be s innen szállítják *Krasznahorkára,* ahol a várkápolna sírboltjában helyezik örök nyugalomra. A temetés részleteiről még nem történt intézkedés.

PALATINUS JÓZSEF:

A Szabadkőművesek bűnei

Ára: 5 P

Megrendelhető: lapunk kiadóhivatalánál, VIII., József-körút 5

2500 km-t futott

4 ajtós Opel Olympia 1938, eladó

szakszerű bejárás alatt, kifogástalan állapotban családi okok miatt

Debrecen, Dr. Árvay László, Batthyány-u. 12.

Lansbury George Horthy Miklós kormányzónál

Látogatás a miniszterelnöknél, ebéd a külügyminiszternél, esték a Külügyi Társaságban

Horthy Miklós kormányzó csütörtökön délelőtt 11 órakor a gödöllői kastélyban kihallgatáson fogadta *Mr. Lansbury George*-ot, az angol parlament ellenzékének vezérférfiát. Az audiencia egy óra hosszat tartott.

Lansbury a kihalgatásról a miniszterelnökségi palotába hajtatott, ahol *Imrédy Béla* miniszterelnök fogadta. Ez a beszélgetés is tovább tartott egy óránál.

A kiváló vendég programjának következő pontja az a délebéd volt, amelyet *Kánya Kálmán* külügyminiszter adott tiszteletére a Nemzeti Kaszinóban. Az ebéden résztvett *Mr. F. Gascoigne*, a budapesti angol követség ügyvivője, gróf *Bethlen István*, *Lukács György*, gróf *Teleki Pál*, *Kornis Gyula*, *Reményi-Schneller Lajos*, *Kenéz Béla*, *Eckhardt Tibor*, bárcziházi *Bárczy István*, báró *Láng Boldizsár*, báró *Apor Gábor*, *Nickl Alfréd*, *Malasits Géza*. Az ebéd negyed három órakor kezdődött és azon Lansbury megszokott nyugalmával, frisseségével és kedvességével vett részt. Nyilvánvalóan kedvére volt, hogy a magyar közéletnek mind több vezérférfiával ismerkedhetik meg, mind több oldalról kaphat felvilágositásokat, viszont mind szélesebb körben terjesztheti azokat a magasröptü eszméket, amelyek szolgálatában — amint ő szokta mondani — „a világot járja".

Este 9 órakor a *Magyar Külügyi Társaság* látta vendégül *Mr. Lansburyt* és barátait, *Rev. Henry Cartert és Mr. Percy Bartlett*-et, a Hungária szállóban rendezett estebéden. A vendégeket *Kenéz Béla*, a Külügyi Társaság elnöke, a budapesti Tudományegyetem rektora fogadta. A vacsorán résztvettek: *Baranyai Zoltán*, *Drucker György*, *Fall Endre*, *Horváth Jenő*, *Hordóssy Iván*, *Kenéz Béla*, *Kornis Gyula*, *Kuhl Lajos*, *Lukács György*, *Nagy Emil*, *Nickl Alfréd*, *Papházy Ferenc*, *Stróbl Zsigmond*, *Schmidt-Pap Ernő*, *Siklóssy László*, gróf *Teleki Pál*.

A vacsora a legjobb hangulatban zajlott le s a társaság még sokáig együtt maradt. *Rev. Carter Nagy Emillel, Mr. Bartlett Lukács Györggyel, Mr. Lansbury Kornis Gyulával, a képviselőház elnökével és Teleki Pál kultuszminiszterrel beszélgetett hosszasan.* Lansbury részletesen érdeklődött a magyar alkotmány s a magyar parlament szervezete, a magyar választójog s annak most végbement átformálása iránt. A hallottakat mingyárt összehasonlitotta az angol rendszerrel s ezen közben sok érdekes megjegyzést tett. Mr. Lansbury megjegyezte, hogy milyen érdekes jelenség az, hogy a demokrácia uralma alatt centralizálódik az államhatalom; az tehát a kérdés, hogyan lehet összhangba hozni az egyéni erők kibontakozásának lehetőségét a szociális megkötöttséggel, mert a fejlődés iránya a szocializálódás, azonban vigyázni kell arra, hogy az egyén ne legyen elnyomva, mert ez az emberiségben lévő művészi elem elvesztését is jelentené.

Lansburyék pénteken csendes napot szántak maguknak; hogy ha szép lesz az idő, talán egy vidéki kirándulást tesznek. Holnapután, szombaton fogják elhagyni Budapestet.

Az olasz kormány intézkedései a zsidó-kérdés rendezésére

Róma, szept. 1. Mussolini miniszterelnök elnöklete alatt csütörtökön délelőtt tartották az *első őszi rendes minisztertanácsot*, amelyen részletesen megtárgyalták a *faji és zsidókérdést*. A Duce mint belügyminiszter javaslatára a minisztertanács az 1919 január 1-je óta Olaszországban, Libiában és az Égei tenger szigetein letelepedett külföldi eredetü zsidókra vonatkozólag a következő határozatot hozta:

Külföldi zsidók végérvényesen nem telepedhetnek le Olaszországban, Libiában és az Égei tengeri olasz gyarmatokon. A törvény értelmében zsidóknak számitanak azok, akik zsidó szülőktől származnak, akkor is, ha ők maguk nem a zsidó vallást követik. *Azoknak a zsidóknak olasz állampolgárságát, akik állampolgárságukat 1919 január 1-e után szerezték, megszüntnek tekintik.* Mindazok a zsidó faju külföldiek, akik ennek a törvénynek kihirdetésekor Olaszországban, Libiában, vagy az Égei tengeri olasz gyarmatokon tartózkodnak *és csak 1919 január 1-je után telepedtek le*, kötelesek Olaszország, Libia vagy az Égei tengeri olasz gyarmatok területét a törvény kihirdetésétől számitott *hat hónapon belül elhagyni.*

Amennyiben a törvény rendelkezéseinek a törvényszabta határidőn belül nem tesznek eleget, *kiutasitják őket.*

A minisztertanács elhatározta, hogy a belügyminisztériumban a *népesedési politika és a faji kérdés ügyével foglalkozó tanácsadó szervet* állit fel. Állami tisztviselői kinevezéseknél ezentul a *családi állapotot is tekintetbe veszik. Harminc éven felüli nőtlen embereket nem neveznek ki állami tisztviselővé.* Közüzemeknél és magánüzemeknél a női alkalmazottak száma nem lehet több az alkalmazottak *tiz százalékánál. A volt osztrák-magyar hadsereg nyugdijjogosultjait*, akik a békeszerződések értelmében olasz állampolgárok lettek, valamint ezek hozzátartozóit *az olasz nyugdijasokkal teljesen egyenlő elbánásban részesitik.*

Brazilia tizezer németországi és ausztriai zsidót hajlandó befogadni

Párizs, szept. 1. A francia lapok jelentése szerint *Brazilia kormánya elhatározta, hogy befogad 10.000 Németországból és Ausztriából menekült zsidót*, de azzal a feltétellel, hogy a befogadottak *kizáróan mezőgazdasággal fognak foglalkozni* s a nemzetközi zsidó szervezetektől *megfelelő tőkéket kapnak gazdasági felszerelés beszerzésére.* A braziliai sajtó *bevándorlási minisztérium felállitását sürgeti, mivel az országnak még mintegy 50.000 bevándorló munkásra van szüksége* a természet nyujtotta gazdasági lehetőségek kiaknázása céljából.

Egy másik lapjelentés szerint a *paraguayai* kormány közölte a lengyel kormánnyal, hogy *hajlandó bizonyos számu zsidó bevándorlót befogadni*, főleg olyan egyéneket, akik fölmivelésre akarják adni magukat s mintegy *10.000 frank tőke felett rendelkeznek.*

A gyomorbajos ember

Irta Timár József

Abban az időben gyakran volt miniszterjárás felénk, no mert miniszter volt a képviselőnk.

Gyakran látogatta kerületét s hol ebben, hol abban a községben mondott beszámoló beszédet. Ilyenkor — már jóval érkezése előtt — ki szoktam menni abba a faluba, hogy a község elöljáróival együtt fogadhassam.

Egyik ilyen derüs juniusi reggel szintén kiballagtam elibe, mert előző nap jelezték, hogy másnap érkezik. A falu végén széles kőhid terpeszkedett, ott szoktunk mindig sorbaállni, hogy a minisztert fogadjuk. Most is odamentem.

A hid párkányán már ott ült Irkásszy, a hivatalos sajtótudósitó. Ez ugy járt mindenütt a miniszter előtt, mint a kengyelfutó. Ahol ő feltünt a látóhatáron, ott nemsokára meg kellett jelenni a miniszternek is.

Sovány, hórihorgas ember volt ez az Irkásszy, a háta domboru, a melle horpadt. Hóna alatt mindig irattáskát szorongatott, de sohasem irt semmit. Irattáskájában valószinüleg fogkefét és hálóinget rejtegetett.

Ült a hidon és lógatta bőnadrágos, hosszu lábszárait.

— Jó reggelt, Irkásszy ur — köszöntöttem —, ugyancsak korán érkezett. Ne mennénk be néhány percre a bíróhoz? Itt kutyául tűz a nap!

— Nem szivesen — felelt Irkásszy —, mert falusi háznál mingyárt itallal kinálják az embert, holott gyomorbajos ember vagyok.

— Ugyan, ugyan! — Biztattam szeliden, — egy kis törkölypálinka a legrosszabb gyomornak sem árt!

— Hogyne ártana! — Szörnyűködött Irkásszy, — hiszen gyomorsavam van!

— Mindenkinek van gyomorsava — biztattam az elsavanyodott embert —, kérünk majd valami kis harapni valót, s akkor nem árt meg az a kis törköly.

Irkásszy a harapni való szavakra leugrott a hid párkányáról s derültebb arccal mondta.

— Hát Isten neki, faköröszt!

Bementünk a bíróhoz.

Már ki is volt készitve a törkölypálinka, s biró uram hangos örvendezéssel köszöntött bennünket.

— Hozta Isten!

— Áldja vigye! — Feleltem tréfásan, — a törkölypálinka mellé azonban kérünk egy kis harapni valót, mert ez az ur itten, gyomorbajos.

— Akkor jó lesz egy kis fokhagymás szárazkóbász — vélte a biró s már kiáltott is az anyjuknak. — Hozzatok le pár szál kóbászt a padlásról.

Nemsokára jó dunántuli rozskenyér, meg két szál félméteres szárazkolbász diszitette az asztalt, s Irkásszy barátunk az egyik félméteres darabkát hamarosan be is kebelezte egy darab lópatkónyi rozskenyérrel együtt.

— Most már következhetik a törköly — dörmögött Irkásszy és koccintottunk.

— Lássa, ez jó a gyomorbajra — mondta a biró s Irkásszy már nyult is a másik szál kolbász után, de akkor berohant a kisbiró és lihegve jelentette, hogy megérkezett a miniszter, gyerünk!

Otthagytunk kolbászt, törkölyt és siettünk a miniszter elé, aztán fogadtuk illendőképpen. Fogadás után a miniszter beszámoló beszédét mondta el a községház tanácstermében és tovább mentünk egy faluval.

Ott a birónál paszitára készülődtek s éppen akkor tisztitották a sok kacsát, libát, a konyhában meg lábasokban, tepsikben sütötték a sok kacsamájat, libamájat.

Irkásszy ugy szimatolt, mint a vizsla, mikor vadat érez, s lelkesülten kiáltott fel.

— Istenem, libamáj!

— Szereti az ur a libamájat? — Kérdezte a biró s már kiáltott is ki a konyhába!

— Hozzatok be néhány sült libamájat!

Behoztak egy egész tállal, de Irkásszy szabadkozott.

— Tetszik tudni, gyomorbajom van!

— Hiszen éppen ez jó a gyomorbajra — kiáltott a biró s Irkásszy elé tolta a tálat.

Irkásszy bekeblezett három egész libamájat, a negyediket már nem tudta megenni, mert beizentek értünk, hogy kezdődik a beszámoló beszéd.

Délben a református esperesnél voltunk ebéden. Velem szemben Irkásszy ült. Csak lestem, hogy mit csinál majd ebéd alatt ez a gyomorbajos ember, kebelében a félméteres szárazkolbásszal, törkölypálinkával és három sült libamájjal. Rá sem tud ez nézni az ételre — gondoltam.

Az ebéd elég kiadós volt. Előétel: rizses libaaprólék, utána vesepecsenye köritéssel. Figyeltem Irkásszyt, hogy vajjon érinti-e a tálat?

Hát bizony érintette. Az előételből is jócskán szedett a tányérjára, meg a vesepecsenyéből is. A köritésből meg egész kis halommal.

Almás- és turósrétest szolgáltak fel. Irkásszy mindegyikből szedett két-két darabot.

Malacpecsenye, libapecsenye, meg kirántott csirke következett zöld salátával.

— No, ezt már nem birja — gondoltam —, de csalódtam.

Irkásszy ugy falta a malacpecsenyét meg a libacombot, mintha még ma egy falatot sem evett volna.

Még sajt volt, gyümölcs és feketekávé. In-

Külföldi kitüntetések

A kormányzó a külügyminiszter előterjesztésére megengedte, hogy dr. *Bessenyey Zénó*, a Fővárosi Közmunkák Tanácsának elnöke az olasz Koronarend nagykeresztjét, dr. *Senn Ottó* államtitkár, az Államvasutak igazgatóságának ny. elnöke a német Sasrend nagykeresztjét, *Orsovai Láner Kornél*, az Államvasutak elnöke a német Sasrend érdemkeresztjét a csillaggal,

dr. *Csánky Dénes*, a Szépművészeti Muzeum főigazgatója a finn Fehér Rózsarend középkeresztjét, *Kmetykó János*, a Testnevelési Főiskola tanára a német II. osztályu olimpiai díszjelvényt, dr. *Hankiss János* egyetemi tanár az észt Fehér Csillag rend középkeresztjét és a francia Becsületrend lovagkeresztjét, dr. *Lupkovics György* itélőtáblai biró a lengyel Polonia Restituta rend középkeresztjét,

gróf *Teleki János*, a Magyar Teherautófuvarozók Országos Központi Szövetkezete elnökvezérigazgatója a svéd királyi Vasarend középkeresztjét, *Bársony Oszkár*, az Ibusz vezérigazgatója az olasz Koronarend középkeresztjét, dr. *Kelenffy Gyula* államvasuti tanácsos a német Sasrend II. osztályu érdemkeresztjét, dr. *Paikert Géza* min. titkár a német Sasrend III. osztályu érdemkeresztjét, a lengyel Polonia Restituta rend tiszti keresztjét és az észt Fehér Csillagrend tiszti keresztjét,

Bornemisza Géza iparügyi miniszter a német Sasrend nagykeresztjét, dr. Muthnai és Nagycsepcsényi *Vladár Gábor* kuriai tanácselnök a német Sasrend nagykeresztjét, *Mikecz Ödön* igazságügyminiszter a német Sasrend nagykeresztjét, gróf *Széchenyi Viktorné* született *Ledebur-Wicheln Karolin* grófnő palota- és csillagkeresztes hölgy a Pro Ecclesia et Pontifice jelvényt,

dr. *Veress Gábor* államvasuti igazgató, az Ibusz alelnök-vezérigázgatója az olasz Koronarend nagytiszti keresztjét, *Láner Kornél* miniszteri osztályfőnök, az államvasutak igazgatóságának elnöke a szuverén máltai lovagrend magisztrális keresztjét, dr. *Horváth Dániel* miniszteri osztályfőnök a német Sasrend érdemkeresztjét a csillaggal, dr. *Komáromi Térfy Béla* miniszteri osztálytanácsos a német Sasrend I. osztályu érdemkeresztjét,

dr. *Szájbely Jenő* államvasuti főtanácsos az olasz Koronarend középkeresztjét, dr. *Rakonitz Dezső* ügyvéd, a bolgár követség jogtanácsosa a bolgár Polgári Érdemrend középkeresztjét, dr. *Lénárd János* ügyvéd, a Szent Szilveszter-rend középkeresztjét, dr. *Hegyessy Béla* rendőrkapitány az olasz Koronarend lovagkeresztjét, *Vadas János* a MFTR irodatisztje a Pro Ecclesia et Pontifice jelvényt,

dr. *Sombor-Schweinitzer József* rendőrfőtanácsos a bolgár Polgári Érdemrend tiszti keresztjét, a német Vörös Kereszt I. osztályu érdemkeresztjét, a német Sasrend I. osztályu érdemkeresztjét, az olasz Koronarend középkeresztjét és a lengyel Polonia Restituta rend tiszti keresztjét, dr. *Nagy Sándor* és *Urs Nándor* rendőrfőtanácsos az olasz Koronarend tiszti keresztjét, dr. *Gömbös László* rendőrfőtanácsos az osztrák Érdemrend I. osztályu lovagkeresztjét, dr. *Bárthfay Ernő* rendőrtanácsis, detektivfőnök-helyettes az olasz Koronarend tiszti keresztjét és az osztrák Érdemrend lovagkeresztjét,

dr. *Reidl Rezső* rendőrfőtanácsos az olasz Koronarend tiszti keresztjét, a német Sasrend II. osztályu Érdemkeresztjét és az osztrák Érdemrend tiszti keresztjét, dr. *Szepesváry Lajos* rendőrtanácsos az olasz Koronarend tiszti keresztjét, dr. vitéz *Barsy Sándor* rendőrtanácsos a német Sasrend III. osztályu érdemkeresztjét, dr. *Schréder Gyula* rendőrtanácsos a német Sasrend III. osztályu érdemkeresztjét és az olympiai emlékérmet,

mendy Sándor rendőrkapitány,

dr. *Körmendy Sándor* rendőrkapitány, dr. vitéz *Szentirmay Endre* rendőrkapitány, *Marinovich Marcell* rendőrfogalmazó, dr. *Ecsedy Gedeon* rendőrfogalmazó és dr. *Zajk Sándor* rendőrfelügyelő az olasz Koronarend lovagkersztjét, dr. *Seres Lajos* rendőrfogalmazó az olasz Koronarend lovagkeresztjét és az osztrák Arany Érdemjelvényt,

dr. *Szajoli Fejér Miklós* földbirtokos, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye főszolgabirája a szuverén máltai lovagrendbe tiszteletbeli lovagként való felvétele alkalmából adományozott lovagerndi jelvényeket, *Bernáthfalvy Bernáth Gyula*, Sátoraljaujhely pénztárnoka, szolgálatonkiviili tüzérfőhadnagy a Johannita-lovagrend tiszteletbeli lovagként való felvétele alkalmából adományozott lovagrendi jelvényeket,

dr. *Fabinyi Tihamér* ny. pénzügyminiszter a bolgár Polgári Érdemrend nagykeresztjét, dr. *Johan Béla* államtitkár az olasz Koronarend nagytiszti keresztjét, dr. *Sédeni Ambrózy Gyula* államtitkár és kabinetirodai főnökhelyettes a lengyel Polonia Restituta rend középkeresztjét a csillaggal, dr. *Papp Antal* ny. államtitkár a német Sasrend érdemkeresztjét a csillaggal, dr. *Ferenczi Izsó* ny. államtitkár a bolgár Polgári Érdemrend nagytiszti keresztjét, dr. *Éliássy Sándor* budapesti főkapitány az olasz Koronarend nagytiszti keresztjét és az osztrák Érdemrend középkeresztjét a csillaggal,

Fáji Fáy István Pest vármegye főispánja az észt II. osztályu Fehér Csillag Érdemrendet, *Folyovich József* min. tanácsos a lengyel Polonia Restituta rend középkeresztjét, *Szajoli Fejér Aladár* pénzintézeti ügyvezető igazgató a szuverén máltai lovagrendbe tiszteletbeli lovagként való felvétele alkalmából adományozott lovagrendi jelvényeket, *Stankovits Szilárd* ny. tanácsnok az olasz Koronarend középkeresztjét és a német I. osztályu olympiai díszjelvényt,

dr. vitéz *Antalffy Sándor* min. osztálytanácsos a német Sasrend I. osztályu érdemkeresztjét, dr. *Boros Pál* székesfővárosi főjegyző az osztrák Érdemrend I. osztályu lovagkeresztjét, *Vaszy Viktor*, a Zeneművészeti Főiskola tanára az észt IV. osztályu Fehér Csillag-rendet, dr. *Baitz Géza* főorvos a német II. osztályu olympiai díszjelvényt, dr. *Bodnár Gyula* tanár az osztrák Érdemrend I. osztályu lovagkeresztjét, dr. *Jenes Árpád* egyetemi segédfogalmazó a bolgár Polgári Érdemrend tiszti keresztjét, dr. *Rozgonyi György* magántisztviselő a német II. osztályu olympiai diszjelvényt.

Krause Rolf rigai m. kir. konzult az észt III. osztályu Fehér Csillag-rendet, *Lóránt Endre* budapesti lakos az olasz Koronarend lovagkeresztjét.

A hercegprimás résztvesz az Aranyvonat utolsó országjáró utján

Szent István király Szent Jobbjával október 2-án indul utolsó országjáró utjára az Aranyvonat. A jubileumi évet bezáró ut állomásai: *Veszprém, Zirc* és *Pannonhalma*. A Szent Jobbot az utolsó országjárásra elkiséri dr. *Serédi Jusztinián* bíboros hercegprimás is.

Az Aranyvonat október 2-án, vasárnap reggel 5 óra 35 perckor indul Budapest Déli pályaudvarról Utja Albertfalva, Martonvásár és Velence érintésével *Székesfehérvárra* vezet, ahová reggel 7 órakor érkezik meg. Tiz percnyi időzés után tovább indul, majd *Várpalotán* 8 percet és *Hajmáskéren* 3 percet tölt. Nyolc óra 19 perckor érkezik Veszprém külső pályaudvarra, ahol öt percet időzik, majd *Veszprém* főpályaudvarára fut be 8 óra 35 perckor. A Szent Jobbot Veszprémben ünnepélyesen fogadják és díszes körmenetben kisérik a városba. Szentmise és szentbeszéd után az egybegyereglett hívek hódoló menetben járulnak a Szent Jobb elé.

Az Aranyvonat délelőtt 11 óra 05 perckor folytatja utját *Zirc* felé, ahová 12 óra 13 perckor érkezik meg. Itt a Szent Jobbot díszes körmenetben az apátsági templomba viszik.

Délután 1 óra 45 perckor indul tovább az Aranyvonat Zircről, majd Bakonyszentlászló, Veszprémvarsány és Tarjánpuszta érintésével délután 3 órakor érkezik meg *Pannonhalmára*. A Szent Jobbot ünnepélyes menetben viszik a Szenthegyen épült ősi monostor falai közé, ahol nem egyszer személyesen is megfordult Szent István király.

Pannonhalmáról 6 óra 10 perckor indul tovább az Aranyvonat, amely Nyulfalu, Kismegyer és Győrszabadhegy érintésével *Győr* felé halad, ahová 6 óra 50 perckor érkezik meg. Huszonötperces győri tartózkodás után Győrszentiványon, Nagyszentjánoson és Ácson keresztül 7 óra 57 perckor *Komáromba* érkezik, ahonnan hatperces tartózkodás után Almásfüzitőn, Tatán, Bánhidán, Felsőgallán, Száron, Bicskén, Herceghalmon, Torbágyon és Budaörsön keresztül visszatér Budapestre. Az Aranyvonat éjjel 10 órakor fut be a Déli pályaudvarra, ahol ünnepélyes keretek között fogadják.

Gróf Andrássy Géza temetése Krasznahorkán

Kassa, szept. 1. Csütörtökön délután két órakor helyezték örök nyugalomra nagy részvét mellett a krasznahorkai várban gróf *Andrássy Gézát*. A gyászszertartást *Bubnics* rozsnyói püspök végezte tizenöt főnyi papi segédlettel. A gyászszertartás egy óra hosszat tartott.

A ravatalt koszoruk tömege boritotta. Kivételesen megengedték, hogy Krasznahorkára szállitsák és elhelyezzék a ravatalon a Budapestről hozott koszorukat is. A katafalk körül a rimamurányi bányavállalat alkalmazottai álltak diszőrséget bányászegyenruhában. A Budapestről érkezett és a felvidéki előkelőségek teljesen megtöltötték a várkápolnát. A ravatal közelében gróf *Andrássy Móric*, az elhunyt fia, annak felesége és leánya állott. A családtagokon kivül az előkelőségek között ott voltak a *Pálffy-*, *Pallavicini-*, *Lobkowitz-* és a *Mayláth*-családok tagjai, *Tost Barna* prelátus-plébános, Rozsnyó számos előkelősége és teljes számban résztvett a temetésen az uradalom tisztikara.

A gyászünnepségek során a rozsnyói énekkar gyászdalokat adott elő.

Letárgyalta a minisztertanács a kormány munkatervét

A szerda esti minisztertanács, amely hajnali négy órakor végződött, befejezte a kormány jövő évi munkatervének tárgyalását. Az utolsó tanácskozáson közlekedési és idegenforgalmi kérdések voltak napirenden, majd az igazságügyi tárca körébe tartozó javaslatokkal foglalkoztak, többek közt a *részvényjoggal* és a *szövetkezeti jog* reformjával, végül pedig a közoktatásügyi tárca hatáskörébe tartozó *testnevelési kérdések* szervezeti ügyével. Az elhatározott tervekről és a kormány egész munkaprogramjáról *Imrédy Béla* miniszterelnök részletesen nyilatkozik a Nemzeti Egység Pártjának kaposvári nagygyülésén. A gyülésre a miniszterelnök kiséretében a kormány több tagja és mintegy száz képviselő utazik le.

Miskolcon hatezer választót hagytak ki az uj névjegyzékből

Miskolci tudósitónk jelenti: Miskolcon *közel hatezer választót hagytak ki az uj névjegyzékből*. A csütörtöki törvényhatósági közgyülésen *Reisinger Ferenc* országgyülési képviselő és dr. *Bródy Sándor*, a Független Demokrata Párt elnöke a névjegyzék összeállitása ügyében interpellációt intézett a polgármesterhez. Dr. *Bródy Sándor* fegyelmi vizsgálatot kért azok ellen az összeiró közegek ellen, akik törvénysértést követtek el. *Fekete Bertalan* polgármester válaszában rámutatott arra, hogy a csökkenést az uj törvényben megállapitott korlátozó feltételek okozzák és az, hogy az igazolóiratokat alaposabban felülvizsgálták. Az egyik hibát elkövető tisztviselő ellen vizsgálat indult vétségéért. A polgármester válaszát a közgyülés tudomásul vette.

Kicserélték a magyar-csehszlovák kereskedelmi szerződést

Báró *Apor Gábor* titkos tanácsos, rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter, a külügyminiszter állandó helyettese és *Kobr Milos*, a Csehszlovák Köztársaság budapesti rendkivüli követe és meghatalmazott minisztere, ez évi augusztus hó 31-én a m. kir. külügyminisztériumban kicserélték a Prágában 1937. évi november 17-én kelt *magyar-csehszlovák kereskedelmi szerződést*, továbbá a határforgalom szabályozása tárgyában Prágában ugyancsak 1937 november 17-én kelt *magyar-csehszlovák egyezményt* és a vámkezelésnél való kölcsönös támogatás, a vámjövedéki kihágások megakadályozása, üldözése és megbüntetése, valamint a vámjövedéki büntető ügyekben nyujtandó kölcsönös jogsegély szabályozása tárgyában Prágában 1937 november 17-én kelt magyar-csehszlovák egyezmény megerősitő okiratait.

A fentemlitett kereskedelmi szerződés és határforgalmi egyezmény ideiglenes érvénnyel már ez évi április elseje óta hatályban van.

Ünnepségek Tiranában és Durazzóban a független királyság kikiáltásának tizedik évfordulóján

Tiránа, szept. 1. Az albán fővárosban csütörtökön is folytatódtak a független királyság kikiáltásának tizedik évfordulója alkalmából rendezett ünnepségek.

Pompás, napfényes reggelre ébredt *Tiránа* lakossága. A kora reggeli órákban valamennyi templomban istentiszteletet tartottak. A főtemplomban tartott szertartáson a kormány tagjai is résztvettek. Azután népes küldöttség koszorut helyezett el az anyakirályné siremlékén.

Az ünnepségek fénypontja a *Skander*-bég téren zajlott le, ahol sokezer ember gyült össze, hogy meghallgassa a képviselőház elnökének hangszórókon közvetitett beszédét. A beszéd pontosan *kilenc óra tizenkét perckor kezdődött*, annak emlékére, hogy tiz évvel ezelőtt, 1928 szeptember 1-én délelőtt kilenc óra 12 perckor *kiáltotta ki az albán nemzetgyülés a független királyságot*.

Durazzóban nagy hajófelvonulást rendeztek a király, a királyné, a királyi hercegnők és a királyi család tagjai, valamint nagyszámu albán és külföldi előkelőség jelenlétében. Este a durazzói városházán nagy fogadóest volt.

---

kásszyt már nem is figyeltem, mert ilyen étvágyról nem vélhettem, hogy ezekből nem eszik, iszik.

Távozóban megkérdeztem:

— Izlett-e az ebéd, Irkásszy ur?

— Elég jó volt — felelte olyan hangon, mint aki nincsen egészen megelégedve.

— Valami hibát talált az ebéd körül? — Kérdeztem ijedten.

— Dehogy is — felelt mosolyogva —, csak éppen...

— Kevés volt?

— Na, nem volt éppen kevés, hanem azért egy kis töltött káposzta azért nem ártott volna!

Már nem értem rá csodálkozni, mert indulást jeleztek s a következő községbe mentünk. Itt be is végeztük a politikai látogatásokat.

Mikor a faluba értünk, éppen litániáról tódult ki a nép s a plébánoshoz mentünk először.

Ebéd után volt, mindenki torkig jól lakva, egyebet hát nem adhattak, mint feketekávét, meg finom óbort.

Megittuk a feketét, koccintottunk a finom óborral, aztán mentünk a templomtérre, hol a miniszter elmondta beszámolóját.

A beszéd ideje alatt Irkásszy mellett álltam. Csak lógatta fejét és igen lehangolt volt.

— Talán a gyomra fáj? — Kérdeztem joggal.

— Dehogy fáj — felelt meglepődve kérdésemtől. — Miért fájna?

— Olyan lehangolt.

— Hogyne volnék lehangolt, mikor olyan barátságtalanul fogadott bennünket ez a plébános!

Elcsodálkoztam.

— Barátságtalanul? Téved uram, hiszen olyan kedves volt, majdnem elolvadt. Mingyárt feketével, borral, szivarral kinált. Aki nem kedves vendég, azt nem kinálják!

— Na jó, mi az a kis bor, az a kis fekete!

— De uram, hiszen nincsen egy órája, hogy torkig jól laktunk?

— Azért egy kis ennivalót adhatott volna, ördög bujjék a fukar papjába! — Dörmögött Irkásszy s fogpiszkálót halászott elő mellényzsebéből s azt rágta mérgében.

— De hiszen ön gyomorbajos — védtem a papot.

— Az nem számit — felelt Irkásszy.

— Ha önnek gyomorbaja van, akkor miért eszik mindig?

— Mert ilyen természetü a gyomorbajom.

— Szóval nincsen a gyomrának kutya baja!

Irkásszy elmosolyodott és aktatáskáját egyik hóna alól a másik alá csapta.

— Éppen az a bajom, hogy olyan kutya gyomrom van, hogy mindig ételt kiván.

A miniszter bevégezte beszédét s Irkásszy megkönnyebbülten sóhajtott fel.

— Nem mehetnénk vissza abba a paszitába?

— Visszamehetünk!

— Hát akkor gyerünk, talán még kapunk egy kis ételmaradékot!

A paszitán éppen akkor teritettek uzsonnára s mingyárt elibénk helyeztek egy főtt sonkát.

— Ez igen — kiáltott Irkásszy és ugy esett a főtt sonkának, mint az éhes farkas.

Csak néztem, néztem jóllakottan és mindenféle ételtől undorodva, aztán megkérdeztem.

— Mondja, Irkásszy ur, mennyit enne, ha nem volna gyomorbaja?

— Még többet — felelte teleszájjal s akkorákat nyelt, hogy azt hittem, az ádámcsutkája is leszalad a gyomrába.

— Lehetne is ennél többet enni!

— Persze, hogy lehetne, ha — még egy gyomrom volna! — válaszolt nevetve és körülnézett, hogy a sonka után mi következik?

Karinthy Frigyesért

Irta: BRÓDY LILI

Hát üljünk le a földre és jajgassunk, mint a törzsfő halálakor a vadak; nem afféle kegyeletes-kultúrált gyász ez ám a nagy íróért, emberek, nem erőlködve emlékeket kereső úri részvét, nem finom boncolása az irodalmi veszteségnek, — más ez, emberek, ti tudjátok jól, ti tudjátok mind, akik olvastátok és szerettétek, előreszaladva tapsoltatok neki szerzői estjein, autogramot kértetek tőle a könyvnapon, utána fordultatok az uccán, megszólítottátok a kávéházban, beleírtátok szerelmes leveleitekbe és idéztétek a leánynak, a Szigeten, amikor nem jutott eszetekbe a percre, az érzelemre, a valószínűtlenre, a fájdalomra és a fonák örömre illőbb, találóbb és pontosabb, mint egy Karinthy-mondat, mint egy Karinthy-novella, mint egy Karinthy-sor. Ti tudjátok, hogy más ez az érzés, nem részvét és nem kegyelet, — ősi és szaggatóan fájdalmas gyász, a mélyen összetartozók merev és szótlan gyásza, maró és formátlan, néma és gyűlölködő, amely csak tátogni tud s nem keresi a kifejezést. Ó, a kifejezés már árulás is egyúttal, önzés és dicsekvés, álnok és megkönnyebbült öröm a fájdalomban, az élet mutatós részvéte — az igaz gyászoló elharapja nyelvét s elmarja maga mellől a vígasztalót s nem tud beszélni s amikor már beszélni tudna, sírni kezd.

Bocsáss meg Karinthy Frigyes, hogy kétnapos néma gyászom után már sírni tudok — egyedül sírok itt az írógép előtt, el szeretnék búcsúzni tőled, nagyon szerettelek.

Nagyon szerettelek, nagyon szerettünk, — tudtad-e igazán, megértettettük-e veled valaha teljesen, suta beszélgetéseink alkalmával, hogy mit jelentettél nekünk, mindnyájunknak? Én mindig ezt akartam közölni veled és mindig dadogó tizenhatéves lettem, akinek ez sose sikerült, — tavaly, amikor az »Utazás a koponyám körül« megjelent s én írhattam róla a lapban, akkor is ezt próbáltam »eldadogni« neked, az a kritika inkább neked szólt, mint a közönségnek. A papiron beszéltem, nyiltabb lehettem és kevésbé elfogult, mint amikor szemben álltunk, megírhattam, megmondhattam, hogy minden sorod menynyire átitatta ifjúságunkat, hogy titkos jelet rajzolt ismerőjére, hogy hozzánk tartozik: hogy egy világ, egy ifjúság, egy kör, egy emberfajta vagyunk, egy lelki és szellemi választókerület, amelynek Karinthy a képviselője az irodalom parlamentjében. Elmondhattam, hogy amikor valami bonyolultat magyaráztunk egymásnak, mindig Karinthynak ütődtünk, hogy amikor kerestük a megvilágosítás sugarát, egyszerre ránksugárzott egy Karinthy-novellából, elmondhattam, hogy minden rossz helyzetben Te beszéltél értünk, vigasztaltál és segítettél, súgtál és magyaráztál, helyettünk beszéltél, mint Christian helyett Cyrano az erkély alatt. Bocsássatok meg a dicsekvésért, de levelet kaptam tőle akkor, hosszú, kedves, tréfás »köszönetet«, amelyet hetekig hordtam magamnál, aztán megköszöntem, hiszen kétszeresen is nekem volt köszönnivalóm. És megköszöntem, hogy írt és nekünk írt, egy szerzői estjén, amikor bevezetőt tarthattam és elmondhattam ugyanazt, — és mindig, amikor beszéltem vele, mindig csak ezt köszöntem meg és mindig ezt próbáltam magyarázni, de sose sikerült, soha. Csak gyerekesen idéztem neki, folyton idéztem, szemérmesen és idézőjel nélkül és utalóan, hiszen tudtam mindent, amit írt, tudtunk mindent, mindnyájan, — most is, hogy írok, régi Karinthy-sorok törnek fel az emlékezetből, már nem is idéznivaló sorok, szürke kötőszövet-sorok, semmik, ilyenek: »képzelje, Fricike, megjött az uram. Most átszaladok borért.« És ilyenek: »a régi Hanna, aki itt jár közöttünk Berlin uccáin, ujját ajkára téve és intve minket, hogy csendben legyünk, a régi Hanna, az ifjúság.« És ilyenek: »Hiszen ismerem a mesterséget és vannak hasonlataim.« És ilyenek: »...melynek dallamát itt érthetjük csak meg igazabban, mint azok, akik szavakat adtak ennek a zenének.«

Most látom, hogy nincs olyan írása, amely ne volna alkalmas jelkép, keret, átgyúrható forma a nekrológoknak, a »Találkozás egy fiatalemberrel« épúgy, mint a »Ki kérdezett«, vagy a sírásba fúlt »Vak csibe«, — minden hátrahagyott darabkából felépíthető egy Karinthy-szobor, minden apró firkájából egy Karinthy-portré, minden »jellemző«, minden »sorsszerű«, minden talál, minden végzetes. Nem idézlek többet Karinthy Frigyes, nem szeretted a saját munkáidból való idézeteket, ingerült lettél tőlük. Féltékeny voltál a saját régi írásaidra s ugyanakkor azonnal átlépted őket, egyszerre sokaltad és keveselted magadat, eltúloztad, aztán kinevetted. Persze, hiszen már *megvolt*, valóság volt s Te, aki egyszer arról írtál, hogy a lövészárkokban detektívregényt olvastak izgatottan a katonák, mert a valóság mindig kevés, — Te tudtad jól s Te tanítottál meg mindnyájunkat a Napoleon-novellával és a Régen vannal és a többiekkel, hogy a mult és a jövő a mi igazi jelenünk s hogy a mi igazi valóságunk a képzelet.

Üljünk le a földre és jajgassunk. Egész nap valami furcsát érzünk mindannyian: valami feszült és borzongó áramot, amely egyformákat juttat az eszünkbe, mintha szelleme itt keringene fölöttünk és közöttünk s diktálná és közölné, amit tovább kell adnunk az élőknek. Éveken át, sok éven át volt valami hasonló közöttünk, amikor reggel valami ötlettel vagy megfigyeléssel ébredtünk s anélkül, hogy bárkinek elmondtuk volna, Karintuy már aznap megírta. Jobb volt a felvevőállomása mindenkiénél, érzékenyebb, frissebb, pontosabb, — a többiekben még formátlanul kinlódott a közösség üzenete s ő már készen volt a gondolat riportjával, írta, adta tovább. Olvasói voltunk és tanítványai lettünk, jobban, mint akárki másnak, az ő dicsérete volt a csillagos egyes, a legtöbb, amit kaphattunk egy írásért az ő rokonszenve, az ő szeretete maga volt az áldás, amely még napokon át dolgozott és hatott bennünk. Ha esik a hó, amíg élünk, őrá fogunk gondolni. Ha visszafelé forog a film, az az ő visszafelé forgatott filmje lesz. Ha magányos estéken versek mellett sírni fogunk, erről a sírásról ő fog eszünkbe jutni. Ha Petőfi szobra mellett megyünk el, az ő anyókája is ott fog állni mellette és felnéz rá. A kávéház, ahol gömbölyű betűit firkálta a trafikostól vett levélpapírra kéziratpapír helyett, az ő kávéháza marad; ifjúságunk, igazságunk, humorunk, véleményünk, szeretetünk, fájdalmunk, elnézésünk örökké megőrzi azt az édes és áldott oltást, ami gyönge fiatal ágán Karinthy szelleme volt.

Meg ne halj, Karinthy Frigyes, meg ne halj soha úgy igazán, ahogy elkallódnak a halálban a közönséges emberek. Meg ne halj, ki ne kapcsold ezt az áramot, leadód el ne némuljon mibennünk. Maradj meg elvesztett testeddel is hatásnak, vezetőnek, a lelked maradjon »szabad és megfoghatatlan«, ahogy Telma Tituszról írtad egyszer. S mint Telma Tituszként kívántad: legyen belőled fény és hő és villám — s mint mi kívánjuk most sírva és jajgatva a fájdalomban, amelyben mint az árvák, olyan védtelennek érezzük magunkat nélküled: legyen belőled igazság, amely szabadon és megfoghatatlanul dolgozzon tovább helyetted a világban, legyen belőled gondolat, amely a humor édes hegedűjén adja tovább a dallamot, legyen belőled fény és hő, kétség és lelkifurdalás, önálló ítélet és gyógyító irónia, legyen belőled erő, amely az igazságért, a világosságért és a szeretetért dolgozik tovább a földön. Maradj közöttünk halott és halhatatlan Karinthy Frigyes — Isten hozott mibenünk, Isten hozott.

»És ennyiben maradjon a legenda«.

MA PREMIER!
RADIUS
1/4 6 1/2 8 3/4 10

Kabos:
A PAPUCS-HŐS

Irta: Mihály István
Rendezte: Vaszary János. Zenéjét szerezték: Kálmán Tibor és dr. Pataky Mária.
Kertész Dezső, Erdélyi Mici, Bárczi Kató, Vaszary Piri, Pethes Sándor

Ma délután temetik Karinthy Frigyest

A főváros díszsírhelyet adományozott a halott költőnek

(Saját tudósítónktól.) A Kerepesi temető halottasházából ma, csütörtök délután négy órakor temetik a főváros által adományozott díszsírhelyre *Karinthy* Frigyest. A gyászszertartást *Kemény* Lajos evangélikus főesperes végzi, a *Magyar Ujságirók Egyesületének* nevében *Pünkösti* Andor, a *Magyar Színpadi Szerzők Egyesülete* nevében *Mohácsi* Jenő, *Az Est-lapok* és az *Athenaeum* nevében pedig *Móricz* Zsigmond búcsuztatja a halott költőt. A *Nyugat* koszorúját *Nagy* Zoltán helyezi el a koporsón.

A magyar irodalom nagy halottjának temetésén megjelenik az irodalmi világ sok kitűnősége s ott lesznek a politikai és a társadalmi élet kiválóságai is. Nagy temetés lesz, szerető szívek baráti érzelmei, hatalmas olvasótáborának könnyes részvéte kísérik utolsó útjára a költőt, aki oly tragikus hirtelenséggel távozott az élők sorából.

Családjához és *Az Est*-lapok szerkesztőségéhez szakadatlanul érkeznek a részvéttáviratok, megható hangú levelek, fájdalmasan szomorú írások, az egész magyar társadalom részt kér a gyászból, amely mindannyiunkra lesujtott Karinthy Frigyes halálával. A Magyar Színpadi Szerzők Egyesülete a következő részvéttáviratot küldte: »*Megrendülve értesülünk Karinthy Frigyesnek, a zseniális magyar költőnek és írónak, a »Holnap reggel« és más színpadi művek felejthetetlen szerzőjének váratlan elhúnytáról. Kérjük, fogadják részvétünket. Önökkel együtt mi is a legbensőbb, legmélyebb részvéttel gyászoljuk a magyar és európai irodalom büszkeségét. Harsányi Zsolt elnök.*«

A volt 32-es ezred tagjai a következő részvéttáviratot küldték: »Mi, a 32-es bajtársak *Karinthy* bajtárs elhalálozása alkalmával őszinte részvétünk kifejezése mellett osztozunk úgy a szerkesztőség, mint özvegye mély gyászában«.

Részvétüket fejezték ki még: *Ugron* Gábor, *Hegedüs* Lóránt, *Rakovszky* Iván, *Bókay* János, *Kosztolányi* Dezsőné, *Heltai* Jenő, *Buday-Goldberger* Leó, *Márai* Sándor, *Vitéz* Miklós, báró *Hatvany* Lajos, *Ignotus*, *Brabécz* Alfréd bankigazgató, *Holló* Márton, *Gyarmathy* Sándor és dr. *Nagy* Lajos ügyvéd. De ezenkívül is megszámlálhatatlan távirat és levél beszél még a nagy gyászról.

BÚTOROK ÓRIÁSI VÁLASZTÉKBAN BALASSÁNÁL
Baross ucca 11 és Üllői út 14. Részletre is
Résztvesz az Őszi Lakberendezési Kiállításon

Ma temetik Krasznahorka várában gróf Andrássy Gézát

(Saját tudósítónktól.) Grófi *Andrássy* Géza holttestét Eszterházy utcai palotájának udvarán ravatalozták fel. Szerdán délelőtt *Horthy* Miklós kormányzó, *József* főherceg, gróf *Teleki* Pál kultuszminiszter, a magyar arisztokrácia fővárosban időző tagjai és nagyobb honvédküldöttség jelenlétében *Vargyas* Tivadar érseki helynök szentelte be a holttestet. Gyászbeszédében hangoztatta, hogy a régi Nagy-Magyarország egyik oszlopa dőlt ki gróf Andrássy Gézával az élők sorából.

A gyászbeszéd után a kormányzó és a megjelent előkelőségek kondoleáltak a család tagjainak. Utána gyászfurgónra tették a koporsót. Gróf Andrássy Géza háborús rangjának megfelelően *huszárezredesi egyenruhába öltöztetve fekszik a koporsóban,* amelyen felül csákó és kard van. A koporsó előtt két bíborpárnán díszelegnek *kitüntetései:* a svéd Észak Csillaga, az olasz Korona Rend nagykeresztje, a görög Megváltó Rend nagykeresztje, valamint a legmagasabb kormányzói elismerés aranyozott bronz érdemrendje és a Mária Terézia Rend tiszti érdemrendje.

A gyászfurgónra helyezett *koporsót Krasznahorkára szállították, az ősi családi várba.* A halottaskocsit a család tagjait vivő autók kísérték. Délután érkezett meg a menet Krasznahorkára, ahol a koporsót *a várkápolnában felravatalozták.* Csütörtökön délben *ünnepélyes gyászszertartás után helyezik el a családi kriptába.*

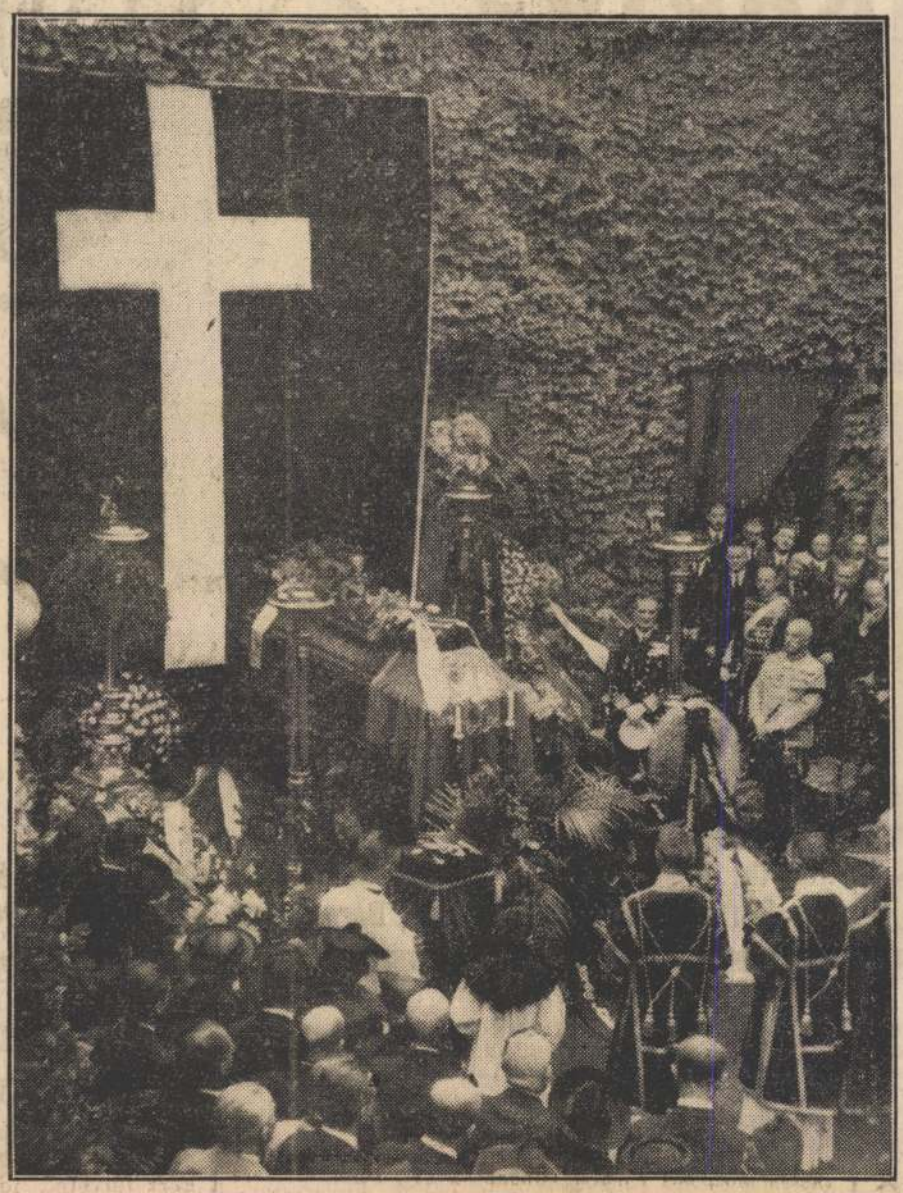

Horthy Miklós kormányzó és József főherceg a budapesti gyászszertartáson

Az osztálysorsjáték

A XL. sorsjáték V. osztályának főhúzása, 7. nap.

20.000 pengőt nyert: 7553 20581 86374

10.000 pengőt nyert: 23354 26410 78450

5000 pengőt nyert: 19802 27242 42648

2000 pengőt nyert: 33219 39927 71614 81117

1000 pengőt nyert: 16377 18095

800 pengőt nyert: 1186 45810 50183 52141 55910 56562 62513 84006

600 pengőt nyert: 108 4314 22026 22961 28749 37813 43769 80130 87099

500 pengőt nyert: 7497 10290 16214 19479 24286 27527 34884 47839 48511 69861 76971 82006

300 pengőt nyert: 485 1604 2068 2122 3588 3817 6268 8110 8273 9811 11197 11866 12359 15489 15709 16041 17859 18430 20787 23818 24081 24710 24879 25018 26193 26937 27267 28913 31181 38739 40643 41633 41930 46860 47718 49746 52338 53733 57640 62552 62556 63673 63680 66104 67909 68525 68531 69288 69838 73331 74061 75258 77628 78286 79009 80096 82469 83353 83889 85125 85839

175 pengőt nyert:

0058 113 197 305 340 366 385 453 493 524 528 531 549 663 801 827 867 881 888 905 918 992 1047 100 157 208 313 365 384 388 488 495 501 534 652 709 716 727 785 860 866 2013 014 085 088 352 410 423 477 553 642 650 767 838 901 935 992 3346 362 397 409 457 485 495 500 506 532 571 652 770 814 835 901 937 973 4001 007 104 134 180 233 255 256 261 299 303 334 371 387 517 592 677 694 704 719 767 828 832 845 847 5026 053 158 197 344 368 427 433 456 469 897 942 977 6029 044 081 122 228 250 286 374 410 418 420 449 521 548 589 614 778 786 810 857 862 7082 106 180 237 253 282 464 540 557 693 711 717 750 821 897 980 8003 171 207 219 241 424 440 441 480 615 629 641 663 711 727 760 951 9089 104 164 166 379 387 388 453 475 496 515 653 657 713 732 788 805 869 884 953 983

10005 072 082 085 182 226 288 435 464 497 499 612 625 658 660 701 728 760 806 852 871 946 968 979 11002 034 035 054 147 153 244 365 413 475 554 556 571 577 612 655 685 715 726 732 778 780 835 842 896 897 999 12040 041 056 190 309 404 414 423 437 506 529 561 635 692 722 783 852 871 921 927 938 13267 274 313 356 384 481 507 557 565 672 775 776 799 865 894 997 14003 010 066 069 087 109 150 183 188 189 250 328 373 395 402 455 501 569 626 627 690 694 889 15032 034 101 122 140 141 150 201 349 381 392 463 503 537 539 574 591 747 776 811 847 16063 135 174 220 255 307 483 607 615 618 680 682 707 712 851 855 907 909 17000 032 063 121 135 137 149 178 180 300 307 314 318 347 350 444 545 572 573 576 606 653 665 740 748 797 808 878 896 18123 161 166 238 249 251 393 417 454 491 549 642 653 662 753 760 830 880 896 897 915 929 973 19121 154 191 198 344 379 404 416 455 473 505 508 614 719 812 814 894 968

20029 059 122 149 184 225 245 262 315 338 364 379 383 501 538 564 595 692 707 732 753 810 859 873 952 953 21000 043 111 120 141 189 197 243 355 417 430 544 566 581 662 707 779 848 856 945 961 975 22000 018 042 086 220 252 274 278 453 475 525 560 592 643 665 709 746 805 816 855 881 917 973 23011 031 025 071 087 182 279 296 392 409 416 435 441 472 533 653 655 679 727 869 929 930 963 24088 102 149 198 230 309 320 340 417 502 509 594 606 737 739 774 797 900 953 995 25073 272 318 342 450 489 491 523 554 579 615 656 672 676 717 780 826 832 970 990 26061 127 149 232 239 250 352 395 421 458 520 522 576 669 772 842 845 881 928 945 27001 027 047 108 218 228 257 285 315 331 337 344 362 428 445 452 474 478 483 587 603 641 660 684 698 784 814 885 921 935 28004 054 071 106 138 151 164 210 227 234 257 261 375 482 490 494 545 547 633 709 770 777 811 867 902 946 950 974 29132 168 235 296 297 304 374 463 545 577 583 601 604 618 661 771 880 943 946

30112 188 203 222 249 321 432 443 450 632 685 709 755 31026 105 130 147 248 260 273 287 291 318 370 446 473 502 592 613 617 637 656 675 779 785 862 878 889 907 959 32010 059 203 210 217 222 228 283 363 403 413 433 439 524 550 582 629 681 702 717 780 865 33005 041 239 276 304 316 410 565 592 663 707 773 793 813 860 893 925 927 996 34082 177 209 262 272 278 400 408 424 484 491 493 507 537 574 577 587 667 673 686 698 822 872 885 977 988 35075 082 086 100 181 188 258 300 389 390 391 432 449 457 495 647 653 663 722 849 911 945 36001 017 048 051 054 087 098 108 127 140 188 192 206 307 232 316 325 352 369 383 474 479 507 631 695 731 800 808 830 844 908 922 956 996 37100 163 165 172 186 216 387 427 449 517 574 587 639 642 711 759 788 817 850 894 38006 009 087 095 166 174 211 225 254 280 291 293 295 389 577 587 634 648 701 730 770 776 789 814 847 859 39034 062 063 064 092 132 178 293 310 323 466 486 500 501 662 683 743 745 746 827 960 966 979

Töltsön egy vidám hetet a Balatonon

Egy heti teljes ellátás a legjobb szállodákban és penziókban, díjmentes strandhasználat, összes borravalók, adók, gyógy és zenedíj, Budapesttől Budapestig gyorsvonat III. osztály vagy személyvonat II. osztályú vasúti jegy

57.- PENGŐ

Az utazás bármikor megkezdhető

Jelentkezés:

Az Est Utazási és Menetjegyirodájában

Budapest, VII., Erzsébet körút 18—20. szám

Üzemvezetői vagy hasonló **elhelyezkedést keres** gyár- vagy iparvállalatnál nagy praxissal, mechanikai konstruktiv tudással, német és angol nyelvtudással **keresztény** komoly fiatalember. „Azonnalra vagy később 268" jeligére a főkiadóba

40144 160 168 204 357 504 507 564 576 632 654 684 774 856 859 998 41104 167 221 301 335 350 416 482 484 511 513 523 545 562 603 605 632 636 638 644 646 695 701 800 871 880 957 988 42001 034 045 046 101 109 164 167 266 357 409 429 433 459 549 682 822 825 842 844 872 946 967 991 43044 121 133 135 152 164 185 210 242 319 333 376 473 508 653 661 678 719 751 985 44036 043 046 066 278 280 337 343 376 415 582 653 675 717 744 750 751 771 787 836 855 879 891 901 928 989 999 45172 414 430 448 522 587 614 662 718 758 794 860 861 926 939 46105 117 140 155 189 195 222 242 321 323 363 379 445 489 535 696 784 884 977 47005 039 073 079 181 190 192 260 268 386 438 453 507 544 553 649 656 689 735 776 832 840 896 966 48027 092 126 171 182 208 221 224 229 230 246 309 314 316 373 390 392 417 418 523 546 554 561 633 641 642 707 741 749 829 830 859 49004 064 068 084 150 179 239 381 445 471 605 619 628 691 724 763 787 799 812 847 883 900 937

50008 081 222 230 247 304 319 330 333 356 440 463 468 547 548 569 642 754 777 794 816 832 843 915 940 952 51078 137 323 327 347 433 502 529 595 774 954 981 52002 012 124 287 295 353 356 437 675 703 738 766 883 892 918 993 53026 035 041 081 114 175 240 328 372 407 413 419 459 648 747 764 792 864 898 54052 055 164 237 274 314 415 434 515 551 565 597 740 742 769 849 873 55038 062 110 154 172 176 343 389 628 644 684 707 743 756 758 760 798 804 981 56027 038 052 127 144 240 258 273 287 299 311 321 329 380 399 490 520 523 550 632 639 675 679 718 791 815 827 876 899 956 57036 052 060 083 106 107 250 266 309 343 368 379 382 390 413 582 654 799 888 987 58042 044 057 110 126 188 191 379 409 457 445 466 476 599 607 674 734 741 844 874 885 890 897 962 969 59026 095 157 167 239 312 499 511 550 563 581 618 636 646 707 719 728 791 850 874 922 979 989

60008 089 206 221 222 332 382 395 427 448 453 475 495 577 629 645 843 909 925 61125 161 165 176 192 224 310 321 349 436 638 783 798 822 835 837 844 887 62022 026 039 140 282 340 384 408 494 598 706 740 819 832 833 841 846 849 856 863 882 906 955 992 63120 242 360 463 467 518 552 622 663 713 751 761 764 786 861 916 949 981 984 64008 032 057 145 231 330 341 371 395 433 452 540 566 661 729 741 811 854 885 894 65003 065 068 157 192 272 282 298 371 372 377 418 456 581 611 706 724 758 894 915 973 66021 032 085 101 177 202 260 294 339 387 447 474 550 577 631 634 675 782 799 864 899 928 942 950 67034 058 217 231 259 268 405 431 604 667 796 882 941 943 68009 018 020 040 286 301 330 362 449 576 578 612 658 696 720 761 861 873 916 973 974 69113 125 196 199 215 262 299 334 373 409 463 569 622 629 719 729 731 764 921 961 974 997

70004 034 056 066 156 249 260 279 365 389 445 520 602 611 647 752 755 821 965 71022 141 282 283 340 412 468 474 580 516 603 653 668 680 750 801 937 968 994 72031 086 218 260 278 346 355 397 452 459 542 614 625 660 682 760 847 901 950 984 986 73001 050 111 218 337 347 355 395 399 471 483 490 526 533 611 612 635 647 742 775 894 923 969 74008 024 088 089 145 221 235 247 259 386 412 420 423 484 521 522 604 632 795 840 863 872 987 75207 218 277 424 484 639 664 688 730 771 802 835 846 880 931 946 960 76046 188 216 292 313 314 399 453 500 515 547 561 569 716 751 779 794 896 930 974 987 77004 025 057 166 303 317 488 526 633 721 749 756 829 870 921 932 78063 095 103 218 408 422 435 515 521 534 568 600 625 672 681 718 780 835 840 857 859 883 947 79001 095 188 202 203 224 299 372 389 415 427 592 627 629 640 670 673 735 751 758 817 951 952 974

80031 117 138 175 298 339 463 524 558 620 647 687 705 719 772 845 857 898 908 912 939 950 965 969 81034 046 069 092 102 199 202 247 302 354 397 417 503 607 628 719 740 766 850 981 82059 088 089 144 157 161 163 242 277 294 304 366 455 458 486 647 653 667 679 684 733 740 756 780 883 889 925 83081 082 116 228 253 314 320 505 570 628 636 636 678 719 772 783 798 897 928 951 958 84047 123 153 299 326 378 477 495 497 590 613 615 674 747 775 936 959 85011 015 026 067 123 144 274 290 297 303 343 383 533 943 86025 047 104 132 197 198 211 225 236 311 330 345 378 390 410 418 440 466 470 505 562 577 605 654 692 700 732 751 846 892 962 87010 170 197 252 297 356 361 426 503 507 531 606 710 839 933 941

Mindne felelősség nélkül.

*

A *Pesti Napló* gyorslistáját, amely a szerdán kihúzott összes számokat tartalmazza, a húzásteremben összeállította a Glória ker. rt. osztálysorsjegyfőárusító, Budapest, VI., Andrássy út 18. Telefon: 11—89—99.

*

Húzás folytatása 2-án, pénteken.

XI. Pius pápa: „A jövő Isten kezében van"

Róma, augusztus 31.

XI. Pius pápa szerdai kihallgatása alkalmából nagyhatású beszédet mondott, amelyben kitért a jelenlegi helyzet veszélyeire.

— A jövő — mondotta — Isten kezében van. Isten segítsége nélkül semmi sem mehet jól. Ezt legjobban látjuk most, amikor minden összevisszaságban van és mindenütt veszélyek rejlenek. Baj, nagy baj származnék, ha ezek a veszélyek valósággá válnának, mert a világ olyan valamit tenne, ami Isten nélkül történik.

A PESTI TŐZSDE ÚJ SZÁMÁNAK FŐBB CIKKEI:

Dr. Dengl János egyet. tanár a kereskedelmi tanárok továbbképzéséről — Morvay Endre a főváros új beruházásairól — Dr. Tóth László: Észtország — Lengyel Géza a magyar-jugoszláv áruforgalom emeléséről — Mi történt az Ingatlanbank közgyűlésén — A Ganz új nagy külföldi rendelése — Milyen szakmákban indul meg az átképzés — Ujabb részletek a Rokkantegylet botrányáról — Beszélgetés egy pesti bankdirektorral — Érdekes textil, biztosítási, vegyészeti, vidéki hitelélet rovatok

Egyes szám ára 40 fillér

Főszerkesztő: Kallós János

Daladier megállapitotta, hogy a helyzet komoly, de nincs ok nyugtalanságra

Párizs, aug. 31. Daladier miniszterelnök, hadügyminiszter, szerdán délután a kamara hadügyi bizottságában beszámolót mondott. A kamara folyosóin szerzett értesülések szerint *Daladier* beszéde három részből állott. Az első részben a nemzetközi helyzettel foglalkozott. *Megállapitotta, hogy a helyzet komoly, de nincsen ok arra, hogy a közvélemény nyugtalankodjék.* A második részben összehasonlitotta az európai államok fegyverkezését. Kimutatta, mennyi a jelenleg fegyverben álló katonaság és hogy *milyen a teljes erőkészlete háboru esetére Németországnak, Olaszországnak és Magyarországnak,* amit a fegyvergyártás mutat meg a mozgósitás által nyujtott későbbi lehetőségekkel.

A miniszterelnök ezután azokat az erőket vette számba, *amelyeket megtámadtatás esetén nemcsak Franciaország, hanem Anglia, Oroszország és Csehország védelmére mozgósitani lehet.* A harmadik részben azokat az eredményeket ismertette a miniszterelnök, amelyeket a mai napig elértek a fegyvergyártás terén a francia kormány és országgyülés programjának megvalósitásában.

Adatokat sorolt fel az állam által kisajátitott gyárak termeléséről és bebizonyitotta, hogy *ez a termelés éppen akkora, vagy még nagyobb, mint a magánipar termelése.*

Beszéde végén a következőket jelentette ki:

— Kétféle politikát követhet Franciaország: *vagy biztositja a vállalt kötelezettségek tiszteletben tartását és továbbra is a nagy nemzet szerepét játssza a világban, vagy pedig bizonyos semlegességbe burkolózik és nem érdeklődik a külső események iránt.*

A miniszterelnök az elsőnek emlitett politikát választotta és azt akarja továbbra is követni. Ez azonban bizonyos szükségleteket hoz magával, amellyel a kormánynak szembe kellett néznie. Hogy ezek megvalósitására megszerezze a szükséges eszközöket, — *elkerülhetetlennek látta növelni a termelést, elsősorban különórák utján.*

A Pesti Hirlap megkönnyiti a szülőknek a tankönyvek beszerzését.

Minden uj tanév ujabb fáradságos munkát jelent azoknak az *előfizetőknek,* akik gyermekeiket iskoláztatják.

Kötelességünknek tartjuk segitségükre sietni s felajánljuk

ugy fővárosi, mint vidéki előfizetőinknek, hogy főkiadóhivatalaink a szükséges tankönyveket beszerzik és cimükre el is juttatják a következő módozatok mellett:

A megrendelést ajánlott levélben kérjük a Pesti Hirlap főkiadóhivatalának

Budapest, V., Vilmos császár-ut 78. vagy VII., Erzsébet-körut 1.

cimezve. A boritékon feltünően jelzendő:

Tankönyvmegrendelés.

A levélnek tartalmaznia kell:

1. *a megrendelő pontos cimét;*

2. *az iskola nevét, az osztály megjelölését,* továbbá, hogy *leány- vagy fiuiskola* részére kellenek-e a könyvek;

3. *hittankönyveknél a felekezet megjelölését;*

4. *felsőbb osztályu tanulóknál,* hogy *görögöt* tanul-e vagy *angolt, franciát, olaszt.*

Vidéki iskolákra szóló megrendeléseknél az illető iskola nyomtatott értesitőjéből a tankönyvelőirás melléklendő.

A megrendeléseket *utánvéttel* küldjük a *Vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium által előirt bolti áron.* Kivánságra előre jelezzük az utánvét összegét.

Fővárosi előfizetőink személyesen is megrendelhetik a szükséges tankönyveket és azokat személyesen át is vehetik.

Kilenc repülőtéren nagyszabásu előkészületek történtek a pénteki repülőversenyre

Pénteken rendezi meg a *Magyar Athlétikai Club Motorsport, Repülő és Yacht Osztálya Albrecht királyi herceg* és *Algya-Pap Sándor* altábornagy elnöklete mellett, *a magyar sportrepülők első megbizhatósági repülőversenyét.* Amint jelentettük, a verseny startja a *budaörsi* repülőtéren lesz, a cél pedig a *siófok-balatonkiliti* repülőtér hangárjára merőlegesen kifestett fehér utvonal. A versenyzők reggel 8 órakor és ezt követőleg percenként startolnak a budaörsi repülőtérről. A verseny távja 905 kilométer, a verseny utvonala — öt szakaszban — *Budapestről Kalocsán* át *Pécsre,* majd *Kecskeméten* át *Szegedre,* onnan *Tapolcára,* azután *Szombathelyre,* végül *Szombathelyről Székesfehérváron* át a *siófok-balatonkiliti* repülőtérre vezet. Kalocsa, Kecskemét és Székesfehérvár repülőterére a versenyzők *ötven méter magasból ugynevezett „jelentkezési palackot" dobnak le,* mig Pécs, Szeged, Tapolca és Szombathely repülőterén a gépeknek le kell szállaniok, hogy a pilóták jelentkezhessenek az ellenőrző állomások közegeinél.

Az egyes repülőtereken, összesen tehát *kilenc repülőtéren már nagyszabásu előkészületek történtek a megbizhatósági verseny sikere érdekében.* A versenyző gépek utazósebessége ismert, az egyes versenyszakaszok távja kilométerekben adva van, *a versenyzők számára tehát előre meg van állapitva a repülési idő, ugyhogy ha előbb vagy később érkezik a célba, percenként büntetési pontozásban részesül.* Miután pedig a pilótának a gépen utitársa *nem* lesz, igy a navigálás teendőit is el kell végeznie. Ha esős lesz az idő, ugy rossz lesz a kilátás, kétszeresen nehéz lesz a versenyző pilóta feladata. *A versenyt ugyanis esős időben is megtartják, miután a pilótákat az eső vagy a zivatar ma már nem zavarja: jó vagy rossz időben egyaránt repülnek.*

A rendkivül érdekes versenyen a következő magyar sportrepülők indulnak. *Bücker-Jungmann géppel: Vitán Béla* (LÜH), *Balkó László* (LÜH), *Kovács Sándor* (Bszkrt), *Felleg Róbert* (LÜH), *Kovács József* (LÜH), *Trón Zoltán* (LÜH), *Hollós János* (LÜH), *Bene László* (LÜH), *Németh János* (LÜH), *Osskó Zénó* (LÜH), *Inokai András* (LÜH), *Csegery József* (LÜH). — *Fokker W. 56. tipusu géppel: Csekme Béla* (LÜH), *Novotny Antal* (LÜH), *Chirke Jenő* (LÜH), *Pronavölgyi István* (LÜH), *Kalándy Tasziló* (LÜH), *Scholz Miklós* (LÜH). — *Gerle tipusu géppel: Hild Károly* (MSE), *Szokolay András* (MSE). — *Klemm 25. tipusu géppel: Rakitay Dezső* (BSE), *Köszegi Gyula* (BSE). — *Udet tipusu géppel: vitéz Szücs Dénes* (MSE). A versenyen tehát öt tipusu sportgép lesz képviselve.

Beszéltünk *Máry Dezső* ny. ezredessel, a *MAC Motorsport, Repülő és Yacht Osztálya* ügyvezető elnökével, aki a rendkivül érdekes repülőversenyről a következőket mondotta:

— Ezek a mi kiváló sportrepülőink ugy ismerik Magyarországot, mint a tenyerüket. A mostani versenyen tehát elsősorban a navigálás, az utvonalmegállapitás tudományából vizsgáznak le. Másodsorban a pénteki verseny a — *„pontos repülés"* versenye! A versenyzőnek, ha győzni akar, percnyi pontossággal kell a célba érkeznie. A célban a beérkező gépeket ünnepélyesen fogadjuk. A sok gép érkezése igazi aviatikai látványosság lesz, de nagy lesz a forgalom pénteken az ország többi repülőterein is. Mig végül — vasárnap délelőtt a balatonkiliti repülőtéren műrepülőbemutatót rendezünk.

A verseny vezérkara: *Máry Dezső* ny. ezredes, *Szirmai Aladár* vezérkari őrnagy, *Magyarek László* légügyi főfelügyelő. A célnál jelen lesz számos sportelőkelőség élén *Albrecht kir. herceg.* A verseny legértékesebb dijait ugyanis *Albrecht kir. herceg* és vitéz *Sónyi Hugó* honvédfőparancsnok adták. Pénteken, szombaton és vasárnap *Siófok a magyar sportrepülés és légi turisztika főhadiszállása lesz.*

Vasárnap rendezik meg — dijkiosztás keretében — az immár hagyományos *„repülő-vacsorát"* is, amelyen a katonai és polgári hatóságok, a *Magyar Touring Club,* az *Aero Szövetség* és a polgári aviatikával foglalkozó különböző egyesületek is képviseltetik magukat

—ke.

Az estremadurai harctéren szünetel a harc

Bilbao, aug. 31. Az estremadurai hadszintéren az utóbbi hetek véres harcai után szünet állt be, amelyet mindkét oldalon *ujabb megerősitések hozatalára és a hadianyag kiegészitésére használnak fel.* Az Ebro-könyökben a nemzeti ütegek folytatják a köztársasági védelmi vonalak bombázását. A szétmorzsolás munkájában a nemzetiek repülőhadereje is részt vesz. Jelentékenyebb hadi eseményekre nem került sor.

Ciano még mindig nincs abban a helyzetben, hogy válaszolhasson az angol jegyzékre

London, aug. 31. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* Lapjelentések szerint Rómában Sir *Noel Charles* brit ügyvivő hosszabb megbeszélést folytatott gróf *Ciano* olasz külügyminiszterrel. *Ciano kijelentette, még mindig nincsen abban a helyzetben, hogy választ adhasson az angol kormánynak két héttel ezelőtt előterjesztett jegyzékére, amely a Franco tábornoknak szóló állitólagos fegyverszállitásokra vonatkozott.* Valószinünek látszik, hogy az olasz külügyminiszter és az angol diplomata megbeszélésén szóba került a cseh kérdés is. *(Sz.)*

NAPI HIREK

Versenyfőzés

„Azért eszünk, hogy éljünk" — vágták fejünkhöz az iskolai olvasókönyvek — „de nem azért élünk, hogy együnk." Jó, hát ez igaz. Jól fejlett, sőt szinte tultáplált igazság — olyannyira, hogy már-már kihivja az ellentmondást, a kételyt. Hátha mégis azért élünk, hogy együnk? Hátha azért helyezett bennünket erre a sárgolyóra egy felsőbb akarat s azért tett meg az „arasznyi lét" vándoraivá, hogy együnk, vagyis, hogy élvezzük a földkerekség pazar adományait és azért ajándékozott meg a kutató, alkotó értelem fegyvereivel, hogy minél könnyebben és teljesebben magunkévá tehessük Természetanya örökségét? Efelől még sokat lehetne bölcselkedni, de attól tartok, hogy tulságos mélyre bányásznánk az egyszerü téma nyomán. Hiszen csak arról van szó, hogy az őszi lakberendezési vásáron az idén főzőversenyt is rendeznek a háziasszonyok azzal a kitüzött céllal, hogy erősitsék és előbbre vigyék a magyar konyha becsületét.

Okos gondolat és oly magától értetődő, amilyenek az igazán jó dolgok szoktak lenni. Hiszen a lakásnak nélkülözhetetlen tartozéka a konyha. A konyhát pedig csak működésben lehet jól bemutatni, a takaréktüzhely értékét kézzelfogható, szagolható, ízlelhető, sőt ehető termékei szerint mérlegeljük.

Helyeseljük tehát mindenképen a tervbevett főzőversenyt és a hozzá kapcsolódó egyéb műsorszámokat: az ételbemutatót, a befőtt-szépségversenyt (képzeletem máris ott csettintget a leendő Miss Baracklekvár bájai körül), ugyancsak helyeseljük az asztalteritési versenyt és a „Háztartási Kiskáté" cimü szakmunkát, amelyet az érdeklődő háziasszonyok közt ingyen fognak osztogatni. Érdemes vállalkozások ezek, mert igenis közérdek, hogy a jó főzés mestersége, vagy művészete minél jobban virágozzon a háztartásokban és a vendéglőüzemekben. Nem holmi fényüző gurmandériáról ábrándozunk. Ahhoz ugyan nem kell különösebb inyencség, hogy valaki egy polgári étlap egyszerü fogásaival szemben a tisztaság, egészségesség és izletesség igényét támassza.

A háziasszony-rendezőséget is bizonyára a jó átlagszinvonal becsületes és hasznos elve vezeti munkájában. Csinálják meg a versenyfőzést, de az legyen a törekvés, hogy a mintakonyhából kikerülő ételek minél jobbak, nem az, hogy minél pazarabbak legyenek. Jól tudják a nők, hogy a férfi-bestiát legjobban a gyomrán keresztül lehet féken tartani. És mi férfiak ugy vagyunk vele, hogy otthon egy rosszul sikerült borjupörkölt miatt képesek vagyunk olyan méregbe jönni, hogy no . . .

Lictor.

— **Kitüntetések az Eucharisztikus Világkongresszus előkészitése és lebonyolitása terén szerzett érdemekért.** A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére a XXXIV. Eucharisztikus Világkongresszus előkészitése és lebonyolitása terén szerzett érdemei elismeréséül dr. *Madarász István* kanonok, miniszteri osztályfőnöknek, dr. *Bangha Béla* Jézustársasági áldozópapnak, *Czapik Gyula* kanonoknak, dr. *Zsembery Istvánnak,* a Magánalkalmazottak Biztositó Intézete elnökének és *Mihalovics Zsigmond* m. kir. kormányfőtanácsos, tiszteletbeli kanonoknak a Magyar Érdemrend középkeresztjét, *Esty Miklós* pápai világi kamarásnak egyházi téren két évtizeden át végzett értékes munkássága, valamint a Budapesten megtartott eucharisztikus világkongresszus sikere érdekében kifejtett eredményes tevékenysége elismeréséül a kormányfőtancásosi cimet adományozta; egyuttal megengedte, hogy a XXXIV. Eucharisztikus Világkongresszus előkészitése és lebonyolitása terén szerzett érdemeik elismeréséül *Jakabffy Károly* miniszteri osztályfőnöki cimmel felruházott pénzügyminisztériumi tanácsosnak ujbóli elismerését, *Fekete Márton* kormánytanácsosnak és *Jámbor Dezső* hirlapirónak pedig elismerését tudtul adják.

AZ IDŐJÁRÁS

A Meteorológiai Intézet jelenti augusztus 31-én este: A Nyugat-Európát boritó hüvös, óceáni eredetü és az Európa keleti részein elhelyezkedő melegebb levegőtömegek határvonala még mindig Közép-Európán vonul végig. Ennek következtében itt, de különösen az Alpok környékén és Felső-Olaszország táján, tovább tart a csapadékos időjárás. A határvonal két oldalán meglehetősen kiélesedett a hőmérsékleti ellentét és legjobban éppen hazánkban jut kifejezésre. Nálunk ugyanis a keleti és déli megyékben ma még nyárias meleg volt 26—27 fokos hőmérsékleti csúcsértékkel. — Sopronban, Szombathelyen ezzel szemben már csak 17 fokig emelkedett a hőmérséklet.

A nap folyamán többfelé volt eső és különösen az esti órákban fejlődtek ki a nyugati és déli megyékben hatalmas zivatarok. A Mecsekben mogyorónagyságu jég is esett. A fővárosban is többizben volt zivatar és az esti órákban a rádióvételt is erősen akadályozta, ugyhogy a Meteorológiai Intézet rendelkezésére álló hiranyag is meglehetősen kevés ahhoz, hogy az esti órák időjárási térképe megrajzolható legyen.

Budapesten este kilenc órakor a hőmérséklet 16 Celsius fok, a tengerszintre átszámitott légnyomás 756 milliméter, szabálytalan menetü.

Várható időjárás a következő huszonnégy órára: Mérsékelt szél. Sok helyen további eső, zivatar. A hőmérséklet nyugat felől fokozatosan csökken.

Vizállás. Duna: Linznél és Pozsony-Dunapentele között apad, máshol árad, Esztergom-Mohács között magas, másutt közepes vizállásu. Bécs 144, Pozsony 289, Komárom 460, Budapest 463, Paks 412, Baja 500, Mohács 504. **Dráva:** Barcs 80, Drávaszabolcs 165, Eszék 230. **Száva:** Bród 164. **Tisza:** Vásárosnamény-Tiszafüred között apad, máshol árad. Záhonyig alacsony, lejjebb közepes vizállásu. Tiszaujlak 70, Vásárosnamény 190, Tokaj 424, Tiszafüred 476, Szolnok 498, Csongrád 383, Szeged 355. **Szamos:** Csenger 58. **Körös:** Körösszakáll 40, Békés 152, Gyoma 210. **Maros:** Makó 18. **Balaton:** Siófok 60. **Velencei tó:** Agárd 23.

Gróf Andrássy Gézát csütörtökön temetik el Krasznahorkán

Horthy Miklós kormányzó jelen volt a budapesti gyászszertartáson

(Fölvételeink a Képes Pesti Hirlapban.)

Gróf *Andrássy Géza* cs. és kir. kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, felsőházi tag holttestét szerdán délelőtt felravatalozták az Esterházy-utcai Andrássy-palota udvarán. Gróf *Andrássy Géza* huszárezredesi egyenruhában feküdt a koporsóban, amely körül négy hatalmas kandelláberben lobogott a fáklyafény. Kétoldalon bibor párnán feküdtek az elhunyt magas kitüntetései: jobboldali párnán a legmagasabb kormányzói elismerés érdemrendje és a Mária Terézia-rend tiszti érdemrendje.

Délelőtt 11 órakor kezdődött meg a gyászszertartás, amelyen megjelent *Horthy Miklós* kormányzó, aki őszinte részvétét fejezte ki a család tagjainak.

Az előkelő közönség soraiban ott volt *József* kir. herceg, gróf *Teleki Pál* kultuszminiszter a kormány képviseletében, gróf *Khuen-Héderváry Károly* a felsőház képviseletében. Ott voltak továbbá az *Andrássy*-nemzetség összes tagjai, gróf *Bethlen Istvánné*, dr. *Kelemen Kornél*, az *Odescalchi* hercegi és a gróf *Széchenyi* család tagjai, gróf *Hunyadi József*, gróf *Széchenyi Domokos*, gróf *Hoyos Miksa*, *Lenz Albin* altábornagy, *Tóth Gábor* tüzérségi tábornok és sokan mások. Az Angol-Magyar Bankot, amelynek az elhunyt két évtizeden át igazgatósági tagja volt, *Fleissig Sándor* felsőházi tag, alelnök-vezérigazgató és *Kálmán Henrik* vezérigazgató-helyettes képviselte.

A gyászszertartást dr. *Vargyas Tivadar* józsefvárosi plébános végezte nagy papi segédlettel. Gyászbeszédében a régi Magyarország egyik oszlopának mondotta gróf Andrássy Gézát, akit a társadalmi, a politikai és sportéletben mindenki szeretett. Rámutatott arra, hogy bár a holttestet megszállt területen, *Krasznahorkán* fogják eltemetni, a kegyelet, a részvét és a szeretet számára nem huzhat határvonalat Trianon.

Gróf *Andrássy Géza* holttestét Krasznahorkára viszik és ott az Andrássy-kriptában két évvel ezelőtt elhunyt felesége, gróf *Kaunitz Eleonora* mellé temetik el. Krasznahorkán csütörtökön délben a vártemplomban gyászszertartást végez a rozsnyói püspök, majd a koporsót a családi kriptában helyezik el.

Mit kivánnak a vasutasok?

A Mavosz széleskörü mozgalmat tervez a vasutasság érdekében

A közalkalmazottak megmozdulásával kapcsolatosan a vasutas egyesületek is széleskörü mozgalmat terveznek a vasutasság legsürgősebb kivánságainak, jogos sérelmeinek teljesitéséért. A Magyar Vasutasok Országos Szövetsége, a vasutasság érdekeit szolgáló törekvéseiről a következőkben számol be:

A mezőgazdasági termények kedvező áralakulása, az ipar és kereskedelem arányalagos fellendülése, a nagy beruházásoknak a gazdasági életre gyakorolt jótékony hatása, továbbá azok a szociális törekvések, amelyek a munkabérek emelését és a munkás emberi megélhetését mozditották elő, mind azt eredményezték, hogy *ugy az élelmiszereknek, mint a többi közszükségleti cikknek az árai lényegesen emelkedtek. Amióta a köztisztviselők fizetését csökkentették, a létfentartási index 26 százalékkal emelkedett.*

Ilyen körülmények között elodázhatatlanok azok a törvényes intézkedések, amelyek hivatva lesznek segiteni a vasutasság mai tarthatatlan helyzetén.

A vasutasság *az összes fizetés, nyugdij és nyugbércsökkentések teljes hatályonkivül helyezését kérik.* Kérik a *lakbéreknek a valóságos helyzethez mért felemelését.* Kérik a *vasutasság régi pótlékainak visszaállitását*, mintegy méltányos ellenértékét annak a többletmunkának, amely az évi 18 millió rendes és 20 millió pengős külön beruházási program végrehajtásával kapcsolatos. Kérik az *üzemi jutaléknak a csökkentés előtti összegre való felemelését, a családi pótlék lényeges emelését, a nyugdijasok szanálási levonásainak megszüntetését és a vasutasság adósságainak rendezését, a pénzintézeti kölcsön összegének lényeges felemelésével és az állandó munkásságra való kiterjesztésével kapcsolatban.*

Minden rendelkezésre álló törvényes eszközzel küzd a vasutasáó a *tisztességes előléptetésért, a gyors rendszeresitésért, a családi munkabérért, a munkabérek egységesitéséért, a legalacsonyabb bér betartásáért, a frontharcos törvény végrehajtásáért, a munkaidő, a szabadság és a pihenőidő szociálisabb megszabásáért.*

Végezetül *a vasutas pragmatika mielőbbi sürgős és gyökeres visszaállitását kérik*, ugy, amint azt a mai nemzeti, szociális és népi kormánypolitika is célul kitüzte.

A vasutasság, amely gazdasági téren való elhagyatottságában elviselhetetlen gondokkal küzd, bizik benne, hogy erőfeszitései ezuttal nem lesznek eredménytelenek.

A Mefhosz állásfoglalása a cseh kérdésben

A Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Szövetsége szeptember 2-án este rendkivüli elnöki tanácsot tart a magyar sajtó és a magyar ifjusági szervezetek delegátusainak meghivásával. Ezen a rendkivüli elnöki tanácson a Mefhosz elnöksége kifejti külpolitikai álláspontját a döntés előtt álló cseh kérdésben és szózatot intéz a világ közvéleményéhez a csehszlovákiai kisebbségi politika foglyok érdekében.

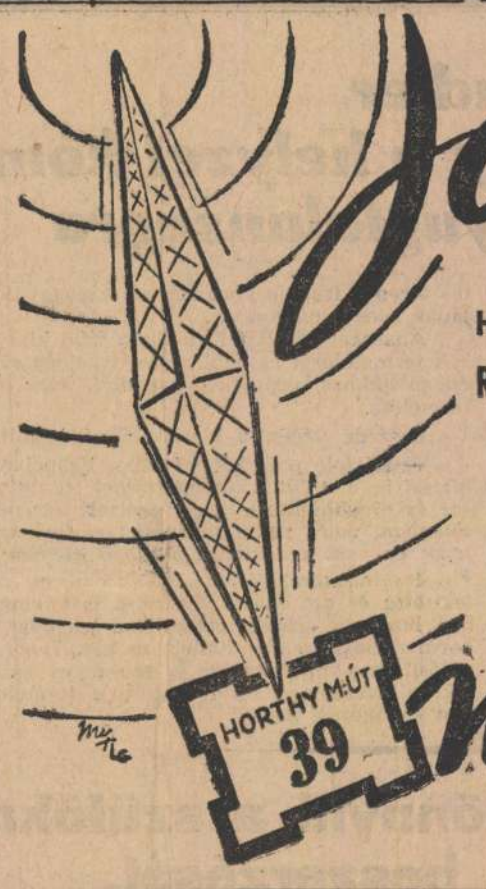

Jó hir!

Vevőink régi kivánsága teljesült!...

Horthy Miklós-uti fióküzletünkben

RÁDIÓ-, GRAMOFON- ÉS LEMEZ-

osztályt nyitottunk. Pompás raktárunk — amelyben a magyar rádió- és gramofongyárak minden darabja képviselve van, — minden igényt kielégit.

Uj cikkeinket kizárólag Horthy Miklós-uti fióküzletünkben árusitjuk

Nagykovácsy BUDAI FIÓKÜZLETE

A damaszkuszi arab papok tiltakozása Jenin város házainak lerombolása miatt

Jeruzsálem, aug. 31. Arab szabadcsapatok szerdán délelőtt *elhurcolták a hebroni állami kórház két arab orvosát*, akik beteglátogatásról jövet hazatérőben voltak. Ugylátszik, hogy az arabok sebesültjeiket akarják kezeltetni az elhurcolt orvosokkal. A két orvos után katonai csapatok kutatnak, eddig azonban még *nem találták meg őket.*

Jaffában agyonlőttek egy arabot, Haifában egy menekülő arab foglyot, Jeruzsálemben pedig egy *arab rendőrt.* Az éjszaka ismeretlen tettesek *felgyujtották Deiren-Sheikh városka pályaudvarát*, amely porig égett.

Beirut, aug. 31. A damaszkuszi arab papok elhatározták, hogy tiltakoznak a Népszövetségnél, a brit külügyminiszternél és a palesztinai brit főbiztosnál *Jenin város házai egyrészének lerombolása miatt.* Tudvalevő, hogy ezeket a házakat *angol katonák romboltak le, mert arab terroristák buvóhelyei voltak.*

Ma d. e. 11 órakor nyilik az

ŐSZI Lakberendezési és Háztartási VÁSÁR

Szeptember 1–12.

Belépőjegyek elővételben

köztisztviselők, székesfővárosi tisztviselők, OTI- és MABI-tagok, valamint egyéb igényjogosultak és a magyar munkásság részére

1.- pengő helyett 70 fillérért

beszerezhetők

a PESTI HIRLAP kiadóhivatalában

Kulturjegyirodánál

Központi iroda: Petőfi Sándor-utca 16. Telefon: 189-999. Fiókok: OTI, MABI székházakban, Központi Városházán és a Köztisztviselők Szövetkezetének összes árudájánál.

Vizsgálatot rendelt el a közigazgatási bíróság a szolnoki polgármester-választás petíciója ügyében

Szolnok, augusztus 31
(Az Est tudósítójának telefonjelentése)

A szolnoki városházán 1935 őszén megindult belügyminisztériumi vizsgálat után felfüggesztették az autonómiát és egy esztendeig *Madarász* Adorján megyebiztos, majd két esztendeig dr. *Lévay* Gyula városi főügyész, behelyettesített polgármester vezette az ügyeket. Az idén júniusban megtartott polgármester-választáson dr. *Szabó* Ferenc törökszentmiklósi főszolgabírót választotta meg tizenkét szótöbbséggel a képviselőtestület polgármesterré.

A kisebbségben maradt városházi ellenzék *petícióval támadta meg a választást;* a vármegye közigazgatási bizottsága a petíciót elutasította. Az ellenzék erre *a közigazgatási bírósághoz* fordult és petíciójában hangoztatta, hogy a választás erőszakoskodások árán jött létre, a képviselőtestület tagjai között és különösen a szavazattal bíró városi tisztviselők között olyan *erőszakos agitáció* folyt, amely a választás eredményét meghamisította. A közigazgatási bíróság a bejelentett adatok alapján *elrendelte a panasz teljes kivizsgálását,* valamennyi tanu esküalatti kihallgatását és elrendelte azt is, hogy az eskü alatti kihallgatások alkalmával dr. *Juhász* János ügyvéd, a peticionálók képviselője is, jelen lehessen. *A kihallgatások már a napokban megkezdődnek.*

Szerda augusztus 31 MŰSOROK Szerda augusztus 31

SZÍNHÁZ

SZIGETI SZINPAD: *János vitéz* (8). — **TERÉZKÖRUTI:** *Megsértették a minisztériumot* (¼10). — **VÁROSI:** *Ide gyere rózsám* (8). — **ERZSÉBETVÁROSI:** *Legyen úgy mint régen volt* (8). — **KOMÉDIA:** *Bikavonat* (½9). — **FÉNYES-CIRKUSZ:** *Rimac-csoport* (4, 8).

MOZI

Rövidítések: H = Híradók. Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnep. M = Matiné.

ADMIRAL (1—537—07. Margit körút 5): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert). Bosco és Ali baba (színesfilm). H. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. órakor.) — **ALKOTÁS** (1—553—74. Gömbös Gyula utca 11. szám): **Rose-Marie** (Jeanette Mac-Donald). Híradók. (Előadások kezdete: 4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ANDRÁSSY** (1—241—27. Csengery u. 39., Andrássy út sarok): **Tarantella** (Jeanette MacDonald). H. (½5 7 ½10; Sz ½4 ½6 ½8 10; V Ü 1 ½4 ½6 ½8 10.) — **ASTRA** (15—44—22. Ugocsa u. 10): Nyitott tetői **Az ember néha téved** (Dayka, Páger). Bonbon-parádé. Zúg az erdő. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10. órakor.) — **ÁTRIUM** (1—540—24, 1—530—34. Margit körút 55): **Piros hugyelláris** (Bordy Bella, Kiss Ferenc). Magyarország kormányzójának németországi látogatása. H. (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ½4 ½6 ½8 ½10 órakor.) — **BELVÁROSI** (8—845—63. Irányi u. 21): **Az ember néha téved** (Tőkés, Csortos). Modern légi haderők. H. (Jobbterem: ½5 7 ½10, balterem: 8; V Ü jobbterem: ½3 5 ½8 ½10, balterem: ½4 6 ½9.) — **BODOGRÁF** (14—95—10. József körút 63): **Hurricane** (Dorothy Lamour). H. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) — **BUDAI APOLLO** (1—515—00. Csalogány u. 46): **Első mámor** (Gigli) és a kiegészítő műsor. Híradók. (½5 ½7 9; V Ü 3 ½6 ½8 ½10.) — **CAPITOL** (1—343—87. Baross tér 32): **Megvédtem egy aszszonyt** (Lázár Mária, Páger). A hazug égér (színes filmcsemege). Híradók. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) — **CITY** (1—111—40. Vilmos császár út 36): **Dsungelszerelem** (Dorothy Lamour). Kis kutya, nagy kutya (Popeye-film). Autókirály. H. (⅜6 ⅜8 ½10; Sz V Ü ½4 ½6 ½8 ½10.) — **CORSO** (18—28—18. Váci u. 9): **Mannequin** (Joan Crawford). Híradók. (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ½4 ½6 ½8 ½10 órakor.) — **CORVIN** (1—395—84, 1—389—88. József körút és Üllői út sarok): **Az elcserélt ember** (Dayka, Kiss Ferenc) és a kísérő műsor. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) — **DÉCSI** (125—952, 121—343. Teréz körút 28): **Mannequin** (Joan Crawford). Hector gazdát keres (kutyafilm). Magyarország kormányzójának németországi látogatása. H. (6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **ELIT** (114—502. Lipót körút 16): **Az elcserélt ember** (Dayka, Kiss Ferenc). Tüzes jeges (színes rajzfilm). H. (Mindennap: 4 6 8 10.) — **FORUM** (188—528, 189—543, 189—707. Kossuth Lajos utca 18): Harmadik hétre prolongálva! **Borcsa Amerikában** (Dayka, Mály). Csacska halacska (színes rajzfilm). A kormányzói pár németországi látogatása. Híradók. (⅜6 ⅜8 ½10; Sz V Ü ½4 ½6 ⅜8 10.) — **GLÓRIA** (1—448—00. Thököly út 56): **Hurricane** (Dorothy Lamour). H. (½5 ⅜7 9; Sz ½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) — **HOLLYWOOD** (14—24—55. Bethlen tér 3): **Az elcserélt ember** (Kiss F., Dayka). H. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü 2 4 6 8 10 órakor.) — **JÓZSEFVÁROSI** (1—346—44. Kálvária tér 7): **Hurricane** (Dorothy Lamour). Hinta-pinta (Popeye filmmókája). H. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10 órakor.) — **KAMARA** (1—440—27, 1—359—67. Dohány u. és Nyár u. sarok): **Piros hugyelláris** (Bordy Bella, Kiss F.). H. (6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) Nyitott tetői — **KULTÚR KERTMOZGÓ** (3-861-93. Kinizsi u. 16): **Három kis kadett** (Robert Young). Szerelmes sheriff (Djék Foran). H. (Teremben: 5. kertben: ½8 ½10; V Ü ½2 ¾4 ¾4 ⅜6 ⅜8 ½10 órakor.) — **LLOYD** (111—994. Hollán u. 7/a., Szent István körútnál): **Szívek csalogánya** (Deanna Durbin). H. (Mindennap: 4 6 8 10.) — **NYUGAT** (1—271—62. Teréz körút 41. szám): **Gangsterek alkonya** (E. G. Robinson). Díszelőadás a pincében. H. (Előadások: ½5 7 ½10; V Ü 2 4 6 8 10 órakor.) — **ODEON** (1—302—63. Rottenbiller u. 37/b): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert). Szemet szemért (Stan és Pan). Hogy készül a film? Híradók. (Folyt. előadások: ½5 7 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) Vasárnap d. e. ½11 órakor: Matiné. — **OLYMPIA** (3—429—47. Erzsébet körút 26. sz.): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Gary Cooper). Két bohóc (Popeye-rajzfilm). Texas, a cowboyok hazája (kultúrfilm). H. (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 és 10.) — **OMNIA** (1—301—25. József körút és Kölcsey u. sarok): Második hétre prolongálva! **Dsungelszerelem** (Dorothy Lamour). Kieg: Kis kutya, nagy kutya. Autókirály. Híradók. (5 ⅛8 ½10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **OTTHON** (14—64—47. Benczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert). Fog ez menni (burleszk). (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ⅛8 ½10.) — **PALACE** (1—365—23. Erzsébet körút 8): **Finom úriház** (a Metro jubileumi évének attrakciója; Constance Bennet). H. (D. e.: 11; d. u.: 2 4 6 8 10.) Nyitott tetői — **PÁTRIA** (1—456—73. Népszínház u. 13): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert) és a kísérő műsor. (⅜4 ⅜6 ⅜8 ½10; V Ü ½2 ¾4 ⅝6 ⅝8 ½10.) — **PHÖNIX** (14—44—54. Rákóczi út 68): **Hurricane** (Dorothy Lamour). Ősd, nem apád (színes trükkfilm). H. (Folyt. előadások: d. e.: 11; d. u.: 1 3 5 ⅛8 ½10). — **RADIUS** (1—220—98, 1—292—50. Nagymező u. 22—24): **Piros hugyelláris** (Bordy Bella, Kiss Ferenc). Magyarország kormányzójának németországi látogatása. H. (⅜6 ⅜8 ½10; Sz V Ü ¾4 ⅝6 ⅝8 ½10.) — **REX** (1—394—16. István út 39): **Szerelmi riport** (Loretta Young). Embercsapda. Híradók. (Előadások: ½5 ½7 9; Sz ½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) — **RIALTO** (1—394—97. Rákóczi út 70): **A lázadó férj** (Robert Montgomery). Árverési hiénák (Stan és Pan). H. (D. e.: ½11; d. u.: ½1 ⅜3 5 ⅛8 ½10; V Ü d. e.: 10 12; d. u.: 2 4 6 8 10.) — **ROYAL APOLLO** (141—902, 342—946. Erzsébet körút 45): **A rend katonái** (James Cagney). H. (Előadások: 6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 és 10.) — **SAVOY** (1—460—40. Kálvin tér sarok, Üllői út 2): **Szívek csalogánya** (Deanna Durbin). A kormányzói pár németországi látogatása. H. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) Vas. d. e. ½11-kor: Matiné. — **SCALA** (11—44—11. Teréz körút 60): **Csikágó, a bűnös város** (Alice Faye). Híradók. (Előadások: ½6 ½8 ⅜10; V 4 ½6 ½8 és ⅜10.) — **SIMPLON** (2—689—98, 2—689—99. Horthy Miklós út 62): **Az elcserélt ember** (Dayka, Kiss Ferenc). Magyarország kormányzójának németországi útja és a kísérő műsor. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **STUDIÓ** (140—840. Akácfa u. 4): Harmadik hétre prolongálva! **Szívek csalogánya** (Deanna Durbin). H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **TIVOLI** (1—280—49. Nagymező u. 8): **Hurricane** (Dorothy Lamour). Hogy készül a film? (Trükkfilm). H. (Folyt. előadások: ½5 ⅜7 ½10; Sz ¾4 ⅜6 ⅜8 ½10; V Ü ⅜2 ¾4 ⅝6 ⅜8 ½10 órakor.) Vasárnap d. e. 11 órakor: Matiné. — **TURÁN** (128—401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert). Bosco és Ali baba (színesfilm). H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **URÁNIA** (1—460—46. Rákóczi út 21): **A kétlelkű ember** (Raimu; Pierre Blanchar). Szent István-film. H. (5 ⅛8 ½10 V Ü ⅜3 5 ⅛8 ½10.)

Textilgyárosok és mérnökök figyelmébe!

Schams: **Textilszövés kézikönyve,** 3 kötet, kb. 2600 képpel, (német nyelvű) olcsó alkalmi áron! Kapható: Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 18

Express hirdetések

Szabaduljon a háztartási gondoktól, lakjék az **ESPLANADE nagyszállodában,** Lukács-fürdővel szemben. Hideg-meleg folyóvíz. Béreljen rózsadombi és újonnan épített fürdőszobás szobákat. Penzió-rendszer megállapodás szerint. III., Zsigmond u. 38/40. T. 151-738, 151-735

Megbízható minőségű, gyönyörű mintájú és színezésű magyarperzsa és törökös **szőnyegek** legolcsóbban: **RÉVÉSZ JENŐ** szőnyegházában, VI., Teréz körút 8. Kokuszfutók minden méretben!

Jégszekrények 10 P-től fürdőszobaberendezések **Wiesel A.** Vilmos császár út 52. Őszi vásáron déli bejáró 75.

Misley Anna (m.kir. Operaház v. magántáncosnője) személyesen tanítja a **balett és színpadi tánc** tanfolyamait. HARASZTI ISKOLÁBAN, V., Gróf Tisza István u. 1. Tel.: 182-822

PAX olcsón cliánoz Tel.: 123-114, 118-822

Victoria Penzió Erzsébet térre nyíló, délifekvésű nagy szobáiból néhány még szabad és állandó lakóknak **igen mérsékelt áron** kiadó. Teljes komfort. Kitűnő ellátás. Bejárat V., Sas utca 1. Tel.: 181-182 és 381-182.

Garszónlakás szeptemberre—októberre kiadó, esetleg bútorozva. Tel.: 164-741. 2520

Precíziós gépek és gépalkatrészek gyártásában hosszú gyakorlattal, alapos elméleti ismeretekkel, német, angol, francia nyelvtudással rendelkező **üzemvezető gépészmérnök elhelyezkedést keres.** Jelige: »Kitűnő referenciák, 30 éves« főkiadóba.

Világhírű táncos fiatal, feltétlen **úrileányt keres partnerül** külföldi turnéra. Cím a kiadóhivatalban

Zsebkendőspecialista Zsebkendő 10 fillértől Kamermayer Károly utca 8. **DIVATZSEBKENDŐ!**

Üzemhelyiség világos, modern, erősárammal, Andrássy út mellett **kiadó.** Rózsa utca 72. szám

VÁCI UCCA legfrekventáltabb részén nívós, portálos **üzlethelyiség** berendezéssel is, más vállalkozás miatt, esetleg azonnalra, szolid bérrel **átadó.** Telefon: 126-945.

Kozmetikai tanulót érettségizett 18—20 évest, azonnal szerződtet Schadek Antalné, IV., Váci u. 9, I. 3

37-es típusú AUSTIN kitünő állapotban, készpénzért **eladó.** Közvetítő kizárva. — 187-870, 8—10-ig. 2455

Izraelita diákot főiskolák közelében, teljes ellátással **vállal úricsalád.** Jelige **„Családtagként"** a főkiadóba.

Gyümölcsösnek vagy gyógynövénytermesztésre alkalmas **5½ kat. hold Szigetmonostoron** jutányosan **eladó.** T. 122-839 2525

Nyugdíjasok otthona Magános hölgyek és urak, jó, kellemes és családi ellátásban részesülnek saját házamban, kitünő házi koszt, folyóvizes szobák, társalgóterem. Orvosi felügyelet. Mérsékelt árak. Levélcím: özv. Frey Józsefné, Siófok—Balatonújhely.

Megnagyobbított selyem-, szövet-, vászon- divatházamban dúsan felszerelt, **jó minőségű** áruimat nálam megszokott **olcsó árban** árusítom. **Friedmann Farkas** Király utca **30.** szám.

GARÁZS Rottenbiller u. 60. Tel. 330-728 legmodernebb felszereléssel, központi fűtéssel **megnyílt**

3- és 4-szobás összkomfortos lakások azonnal V., Klotild u. 10/a, b és c szám alatt **kiadók**

Garszónlakások egyszobás, **központi fűtés** és **meleg vízzel,** továbbá **üzlethelyiség** méltányosan **bérelhető.** Értekezés a helyszínen: V., Pannonia utca 34. sz

FORD-EIFFEL alig használt, négyüléses, nagyon szép, alkalmi vétel, sürgősen **eladó.** Tevan, Ajtósi Dürer sor 5. Háromig: 344-726.

Lázár Júlia női divatszalónja **felvesz tanulókat** magasabb iskolai képzettséggel. **IV., Párisi utca 1, I/4.**

Szabadalmakat, találmányokat megvásárlás céljából elsőkelő külföldi érdekeltség részére készpénzfizetés ellenében **keresek.** Tüzetes leírások Balogh hirdetőbe, Szent István körút 9. »Gyors lebonyolítás« jeligére küldendők

Hatóságilag engedélyezett **légkiárusítás** a **Gruber gyermekruha-üzletben,** VII., Király utca **85.**

2 SZOBA HALLOS bútorozott, budai dunaparti, központi fűtéses **lakás** teljes felszereléssel **kiadó.** T. 167-311

Július 23-án este ½8 és ½8 között a Szentendrei úton történt **autókarambol szemtanuit felkérem** hogy címüket tudassák Molnár és Moser Szent István körút 4-es számú fiókjában **Telefon: 114-123.**

Próbakisasszonyt felveszünk. Márton nővérek, Petőfi Sándor utca 6, III. em. 2

UTAZÓ elsőrangú, fiatal munkaerő azonnalra **elhelyezkedik.** Választ »Bérletem van 2523« jeligére a kiadóba.

Alfa Romeo Cabriolet, kitünő karban, luxus kivitelben **eladó.** Opel képviselet telepe, V., Révész u. 4.

3 és 4 szoba hallos zárterkélyes, parkranézős **LAKÁSOK** etázsfűtés, lépcsőházi bejárattal, novemberre **kiadók.** I., Böszörményi út 3/a 2526

Földszintes gyárépület lakással, üzemi és világítási árammal, közművekkel Pestszenterzsébeten, Nagy Sándor uccában **bérbeadó v. eladó.** Érdeklődés: Pestszenterzsébet, Nagy Sándor u. 2

20 évig adómentes, kétszobás, összkomfortos családi ház kitünő épület, közművekkel kerttel, gyümölcsfákkal, villamostól 3 percre, **családi okok miatt eladó** XIV., Kassai utca 26. szám

ŐSZI női táska-újdonságaim elkészültek Reklámcikkem Ia kecskebőrből (30×20 cm) **P 9.80** Közvetlen a készítőnél **CSÁNGÓ FERENC** kizárólag IV., **SZERVITA TÉR 4** (udvarban)

SVÁBHEGY GYÖNGYE a **Mátyás király üdülő,** ahol minden kényelmet megtalál. Elsőrangú ellátás, kívánatra diétás konyha. Fogaskerekű mellett (400 méter magasan) Hideg-meleg folyóvizes, teraszos szobák, gyönyörű kilátás, nagy park. Utóidényárak. Telefon 165-361, 165-362 **Mátyás király út 7.**

Takarítást, parkettfényesítést gyönyörűen, olcsón végzi **Cleanex** Pozsonyi út 21. Tel. 124-453.

FOGAS PENZIÓ Balatonlelle. — Folyóvizes szobák, teljes komfort, négyszeri bőséges étkezés. Hízókúra. Szeptember 1-től penzió P 4.50

MALOM heveder moly ellen impregnálva, pamutból, kenderből és **teveszőrszíjat** gyárt **Makart** Bp., Lovag utca 19

Érdekképviselet szerény igényű **klubvendéglőst keres** Jelige »Szerény igényű« a kiadóhivatalba

SZEITLER **dauer** és **Rezső hajfestő** specialista, Gróf Tisza István utca 5. Telefon 186-167

Sofőrházaspár 10 éves gyakorlattal, feleség szobalány, főz, varr, úriházban **elhelyezkedne** belső személyzetnek. Vincze, Pozsonyi út 14. V. 26. 2527

Dunántúli utazót keresünk fűszerkereskedők látogatására. Bevezetett urak részletes ajánlatát kérjük »Azonnali« jeligére a főkiadóba

Alig használt **Renault Ia Quatre luxusautó** elsőkézből **eladó.** Magyar Bőripari, Paulay Ede utca 48 2457

BÉRBEADÓ Városligetben, Jávor uccában **magányos, legmodernebb** 5-szobás VILLA, **nagy kerttel, teraszokkal, központi fűtéssel,** esetleg bútorozva. Telefon: 296-554, délután 1—4 óráig.

Finoman bútorozott különbejáratú, légfűtéses **nagy uccai szoba** fürdőbenyílóval két hölgynek **kiadó,** kivánatra prima ellátás jutányosan. Városház u. 16, III. 2.

OPEL 6-üléses követ használt **Balilla csukott,** 4-ajtós, újtípusú, sürgősen **eladók.** Eskü tér 8.

Festőiszta héthónapos **PEKINÉZ kutyakölykök eladók** Fényves, Nagymező u. 37. Tel. 121-743.

Mátra Penzió PARÁDFÜRDŐ. Tel. 3. sz. **Magasiati gyógy- és üdülőhely.** Hideg-meleg folyóvizes szobák, bőséges ellátás, kívánatra diétával. Szept. 1-étől olcsó utószezónárak. Prospektust küldünk. Érdeklődés Bpesten is Az Est Utazási Irodában

DR. PAUNCZ PENZIÓ Parádfürdő közvetlen közelében. Mindenigényt kielégít. Parkettás, folyóvizes, erkélyes szobák. Gyönyörű kilátás. Diétás konyha, subalpin klíma, állandó orvosi felügyelet. Utószezóni olcsó árak. Kívánatra prospektust küld. Telefon Parádfürdő 12. Budapesti érdeklődés: DR. PAUNCZ. Tel. 118-959, d. u. ½3—½6-ig

Express hirdetések

Ebbe a rovatba délelőtt 10 óráig fogadunk el hirdetést. — A szombati és hétfői lapok részére a hirdetések már előző nap feladandók. — A legkisebb hirdetés ára 4 pengő.

Fiú
Bocskay-öltöny
jó, sötétkék seviotból, bélelt kabát és nadrággal, 5-ös nagyság, 6 évesnek
14.80
Számonként kis emelkedés.
FENYVES
Kálvin tér 7

Óriási árakat fizetek
használt férfiruhákért, zálogjegyekért.
Leitersdorfer Kisdiófa ucca 4 Tel.: 135-283

Márton **Uj Detra Bérautók**
óránként P 2.70. Túra km 25 fillér. Temetőbe **8** pengő.
Telefon: 11-30-11.

HANOMAG bérautó
Uj túrakocsik 1 óra **3** pengő. Külföldre, vidékre legolcsóbban.
Esti szolgálat. Telefon: 124-666

Használt ruhákért csodálatos árakat
üzet Fischbein. Dob u. 25. T. 135-422

STEYR 200, LANCIA és MERCEDES uj túra- és órás **bérautók** legolcsóbban
Uránia garázs. Tel. 143-572 133-883

Használt férfi és női ruhákért, egyenruhákért, cipőkért legtöbbet fizetek **Freund,** Dobozi ucca 27. T. 142-673. Hívásra jövök. Szövetcsere

Tömöri Uj Bérautók
túra km 26 fill., városban óránként 2.70 pengő. Temetőbe 8.— pengő
Telefon: 133-880

Használt férfi, női ruháért egyenruháért szenzációs árat fizetek vagy **divatos szövetre** becserélem. Gerstl, István út 28. Hívásra jövök. T. 134-685

Bognár **BÉRAUTÓ**
4- és 6-üléses, csukott és cabriolet luxus kocsik órára és túrára legolcsóbban. **Tel. 142-710**

Horribilis árakat fizetek **viselt férfiruhákért** saját üzletem részére. **FROST Ruhakereskedő,** Kazár ucca 5. Tel. 127-659

8 BÉRAUTÓK
P temetőbe, óra 2.70, km, 25 fill.
Apolló 120-324 Katona József u. 8

Zálog jegyet, téliruhát, ékszert, író-, varró-, fényképezőgépet, szőnyeget és minden tárgyat legmagasabban **veszek.** Tel. 118-439. Király ucca 50., udvarban

7.50 Uj **BÉRAUTÓ**
temetőbe, óránként 2.70. Túra km 24 fillértől **130-459**

LUXUSBERAUTÓ
temetőbe 8.— P, óra 2.70, km 25 fillér. Tel. 188-577

29-29-88
RAPID BÉRAUTO
Legolcsóbb óra- és túraiuvar.

BÉRAUTÓ
1 órára 3 pengő
Budapesten vámon belül. Temetőbe és kirándulási helyekre megegyezés szerint.
UNITAS Rt.
Telefon A 292-385.

Autóvezetéshez „Tour-ing" pullovert!
hölgyeknek..... 12.80
uraknak 15.50
KOVÁCS VICTOR
IV., Szervita tér 4.
VI., Király ucca 2.

Használt ruhákért
óriási árat fizetek.
Spiegel, Teréz krt 2., I. 9. T. 128-942

Mach **TAXIGÉPÍRÓ**
vállalat óránként **P 1** 132-799, 130-777

Viselt ruháit prima gyapjúszövetre **becseréli** vagy magas áron megveszi **Wertheimer,** Teréz körút 29 Tel 1-277-32. Hívásra házhoz jövök

Gyorsmérlegek sonkavágók, jégszekrények, márványpultok, pultüveg felszerelések, használtak, nagyon olcsón **ROSENFELD,** Népszínház ucca 31

Alfa Romeo
Type Grand Turismo, 4-ajtós, csukott, prima karban!
SÁRKÁNY és DÉNES
Autókereskedelmi k. f. t.
V., Gróf Klebelsberg (Hold) ucca 21.
Telefon: 123-656.

Fantasztikus
árakat fizetek használt ruhákért. **HOCH,** Dob ucca 42. Telefon: 143-925 2524

PÓTKOCSI
2—10 tonnásig, egmodernebb acélvázas könnyű kivitelben, előnyösen kapható.
Használt pótkocsiját becseréljük
MAGYAR AUTO FORGALMI RT.
V., Szemere ucca 17. Telefon: 115-911.

Briliáns
nagyköveket és smaragdékszert veszek privátfól, 1000—2000 P-ig fizetek karátonként. »Drágakő 3564« jeligére

Használt autók

Topolino	Opel Kadett
Balilla	Opel Olympia
Ford Eifel	Opel Cabriolet
Ford Köln	Hanomag Sturm
O. K. W.	Minerva 40-es

keveset használtak, nagyon előnyös árakon
Opel telepen, V., Révész u. 4

Autójába olajcsere esedékes?!
Vegye igénybe a Modern Autó **SERVICE** szolgálatait. Olcsó árak. Kis service 4.— P, kompl. service 6.50 P. **Próba service** olajcserével **díjtalan.** Minden márkás olaj raktáron. Aréna út 57. szám. Telefon: 290-609.

Aramvonalas **BÉRAUTOK**
MERCEDES, RENAULT, ADLER
Elite bérautóüzem **144-558**
2434

Közműves villatelkek
Budán, a Lenke út mellett, Budaörsi Daróczi, Aga és Hamzsabégi uccák között **eladók:** Kedvező feltételek! Érdeklődni: Magyar Tisztviselők Takarékpénztáránál, IX., Ferenc körút 14. Telefon: 188-878 vagy a helyszínen, Ibrahim ucca 13. szám alatt, vasárnap egész nap

„Antonia" Szinszappan
1 kiló **82** fillér
elsőrendű, 60%-os
Párisi Nagyáruházban

Berzsenyi, Bencés, Ciszter, Eötvös-ruhák
EDELMANN
IV. ker., Kamermayer Károly ucca 3

Szabad órákban
kézimunkázzék
Megtanítjuk
NÁDAS
IV., Petőfi Sándor ucca 11.

Esőköpeny
ballonkabát, raglán
Salamonovits Manó
esőköpenygyár
SAS UCCA 25.

Eső-ballon-raglán
lóden- és viharkabát
Márton és Szász
Bálvány ucca 3. Címre ügyelni. Ezen hirdetés felmutatója 5% eng. kap

MAJESTIC az **üdülők királya**
Luxuspenzió a Svábhegyen
Nyilv. Café-Rest. Tel.: 16-54-16 v. 17.

3.90 pengőért nyaralhat **utószezónban Balatonbogláron a Nemzeti Szállóban,** 3, étlapszerinti étkezés, folyóvizes szoba, ingyenes fürdőkabin- és strandhasználattal.

Ballon-raglán
Tiroli loden felöltők
nagy választékban
Sportruházatnál
Vilmos császár út 13.
Andrássy út sarok

Saját kötésű kosztümjét, ruháját **kész modelek után** összeállítjuk, **snittel,** útbaigazítást adunk. Megrendeléseket vállalunk. **Kötöttruha szalon, áthelyezve** Tátra u. 26. T. 292-886

Használt finom **bőröndök** szekrénykofferek, neszeszerek, könnyű légitáskák vétele, eladása, becserélése. **Weil,** Népszínház u. 26. Tel. 144-208.

NŐI SIELBUNDA
középtermetre, gyönyörű szép divatos szabású, **150 pengőért eladó.** Erzsébet körút ötven, II. emelet 2.

VÁSÁROLJON
MUSICA zongorát!
bérlet, csere, javítás, hangolás.
Budapest, VII., Erzsébet körút 43. (Royal)
Kérjen díjmentes ajánlatot

A kormányzó jelenlétében beszentelték és Krasznahorkára szállították gróf Andrássy Géza holttestét

Gróf Andrássy Géza

— Az Est tudósítójától —

Ma délelőtt 11 órakor szentelte be *Vargyas* Tivadar érseki helynök, a Krisztus király egyházközség plébánosa gróf *Andrássy* Géza holttestét az Esterházy uccai családi palotában.

A gyászszertartáson megjelent a kormányzó úr,

azonkívül József főherceg, gróf Teleki Pál kultuszminiszter, valamint a magyar arisztokrácia Budapesten időző valamennyi tagja.

Nagy számban képviseltette magát a szertartáson a *honvédség* is, mert hiszen *Andrássy* Géza sokat tett a honvédség fejlesztése, különösen pedig a honvédlovaglás fejlesztése érdekében. A világháborúban is kitüntette magát.

Háborús rangjának megfelelően huszárezredesi egyenruhában fektették tetemét a koporsóba.

Felül a koporsón *csákó és kard.* A koporsó előtt két párnán ott díszelegnek kitüntetései. Az egyiken a három nagykereszt: *a svéd Észak Csillaga, az olasz Korona Rend nagykeresztje és a görög Megváltó Rend nagykeresztje.* A másik párnán pedig számos katonai kitüntetése. Elsősorban

a legmagasabb kormányzói elismerés aranyozott bronz érdemrendje és a Mária Terézia Rend tiszti érdemrendje.

Gróf *Andrássy* Géza halála nemcsak az országban, hanem egész európaszerte mély részvétet keltett. *Alfonz* spanyol exkirály is kifejezte részvétét, továbbá gróf *Baillet-Latour,* a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnöke és az európai arisztokrácia képviselői közül sokan.

A ma délelőtti díszes egyházi beszentelés után a koporsót autóra tették, amely

Krasznahorkára, az ősi családi várba

indult. A halottas autó után a család tagjait vivő autók következtek.

Ma délután 4 órára érkezik meg Krasznahorkára, ahol a *koporsót a várkápolnában ravatalozzák fel.* Ott lesz holnap déli 2 óráig, amikor is ünnepies gyászszertartás után elhelyezik a családi kriptában.

Nem változik a hőmérséklet

— A Meteorológiai Intézet jelentése —

BUDAPESTEN MA DÉLBEN 19 C. FOK VOLT A HŐMÉRSÉKLET. Várható időjárás a következő 24 órára: Mérsékelt szél, sok helyen további eső, a hőmérséklet alig változik.

További esők, később lehülés

– Az Est meteorológiai tudósítójától –

Az időjárási helyzet nagyjából változatlan. Tovább tart a csapadékos idő, egész Közép-Európában és főként Olaszországban és az Adria környékén. A hőmérsékleti ellentét is megvan, a keleti, délkeleti meleg és a nyugati hűvös országok között és a határvonal még mindig Németország közepén és az Alpokon húzódik végig.

Hazánkban tegnap még különösen a keleti részeken meleg volt és a hőmérséklet meghaladta a 25—26 fokot. Ma sem kaptunk még hűvösebb légáramlást, csupán az erős borultság akadályozza meg kissé a nappali felmelegedést. *Eső az ország nagyrészében volt ismét,*

Ma déli hőmérséklet

de ezúttal kevesebb mennyiségben, úgy, hogy a tíz millimétert csak egy-két helyen értük el.

A továbbiakban azonban *számítanunk kell arra, hogy az eső országszerte még ismétlődik* és főként a délnyugati, nyugati megyékben újból nagyobb mennyiségben fog hullani. A hőmérsékleti viszonyok alakulása kissé bizonytalan, de *valószínű, hogy még holnapra nem kapunk erősebb lehülést.* Később azonban mi sem kerülhetjük el a hűvösebb északnyugati légáramlás beérkezését.

Az időjárási elemek várható értékei Budapesten: Legalacsonyabb éjjeli hőmérséklet 13—15 fok, déli hőmérséklet holnap: 20—22 fok. **T. G.**

Értéktőzsde

A külpolitikai feszültség enyhülése a külföldi tőzsdéken *megszilárdította az irányzatot* és ennek hatása alatt nálunk is *barátságosabb hangulatban* indult meg a mai forgalom. Az érdeklődés a vezető értékek iránt *megjavult,* ami a bánya- és a vaspiacon az üzletidő első felében kisebb-nagyobb árjavulást eredményezett.

Gabonatőzsde

A gabonapiacon *a tegnapi árkeretek között* indult meg a búzaforgalom. A malmok különösen a mintaszerinti elsőrangú búzákat keresik, amelyekért a hivatalos árjegyzésnél többet is fizettek. Elkelt ma 82 kilós alsótiszai búza 20.70 pengős áron budapesti paritásban. A szokványminőségű 80 kilós búza ára 20.50 pengő körül mozgott.

A *rozspiac* irányzata tartott. Pestmegyei rozsot ma délelőtt 14.75 pengővel kötöttek. A kínálat egyébként egészen jelentéktelen és így a forgalom megcsappant.

A *takarmányfélék* irányzata változatlanul szilárd.

Az *árpapiac* irányzata tovább szilárdult.

A szerkesztésért felelős:
SALUSINSZKY IMRE
főszerkesztő
A kiadásért felelős:
Dr. VADNAI BÉLA
vezérigazgató
Szerkesztő: **KEMÉNY SIMON**
Kiadótulajdonos:
Az Est lapkiadó r. t.
Igazgató 1910-től 1930-ig: **Sebestyén Arnold**

Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Ma a 12. és 13. oldalon is közlünk Express hirdetéseket

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős nyomdavezető: Kárpáti Antal.

Lelkes ünneplés közben hazaérkezett a kormányzó

Magyarország kormányzója és felesége hétfőn délután öt óra után néhány perccel érkeztek meg németországi látogatásukról Budapestre, a *Zsófia* termesgőzösön. A Vigadó-téri hajóállomáson a hivatalos Magyarország, a kormány tagjaival az élén, nagy ünnepélyességgel fogadta a kormányzói párt.

A fővárosnak a dunaparti tájai a Margitsziget felső csucsától a nemzeti szinü lobogók diszében pompáztak, le az Erzsébet-hidig. Reggel óta a piros-fehér-zöld zászló lengett a szigeti viztorony ormán, a Dunahidakon s a pesti őrségállomásokon és kikötőkön. Kora délután diszruhás rendőrszakaszok sorakoztak az ünnepi fogadtatás hajóutja mentén s mind sürübb sorokban érkezett a kormányzói pár üdvözlésére a főváros közönsége. Pedig az égbolt már esőt igért. Alkonyati sötétség ült fél három körül Budapest fölött és három óra tájban eleredt az eső.

A hivatalos Magyarország a fogadtatáson

A sürü zápor nem zavarta a lelkes ünneplőket. A rakodópartok sorfala csak tömöttebb lett. Esernyők alatt szorongott az ünneplő sereg, amikor a Vigadó-térre félórával az érkezés előtt megérkeztek *Imrédy* Béla miniszterelnök vezetésével a kormány tagjai, az államtitkárok, a hadsereg főparancsnoka és vezérkari főnöke. Egymásután jöttek a főrendiház tagjai, az országgyülési képviselők, a parlament két házának elnökei. Katonatiszti küldöttség érkezett, majd ütemes léptekkel közelgett zenekarral és zászlóval a diszszázad. Kétoldalt a vitézek, hadirokkantak és frontharcosok csoportjai álltak diszben.

Ott van a fogadáson Otto von *Erdmannsdorff* német követ vezetésével a budapesti német követség teljes tisztikara, valamint *Vreede* báró ezredes, katonai atassé és *Futterer* őrnagy, légügyi atassé, továbbá Conte Luigi Orazio *Vinci* olasz követ Omero *Formentinivel*, az olasz követség első titkárával.

A *Zsófia*-hajó állomásépületét délszaki növények emelték pompázó jelenséggé.

A várakozás idején a kormányzói pár kijelölt utvonala, a Gödöllő irányába vezető *Tisza István-utca, Andrássy-ut, Stefánia-ut* már megtelt érdeklődő ünneplő emberekkel. Hangosan beszélő jelentette, hogy a *Zsófia*-hajó már Vácot is elhagyta és pontosan megérkezik céljához.

Megérkezik a kormányzói pár

Öt órakor tünt fel a Margithid felől a Zsófia termesgőzös. A *Lánchidnál* a Zsófia a budai part felé tartva, kört irt le és néhány pillanat mulva kikötött a Vigadótéren. A kormányzó a parancsnoki hid előrészén állott és amikor az előkelő közönség és a parton kitartóan várakozó tömeg megpillantotta a kormányzó daliás alakját, szünni nem akaró üdvrivalgásba és éljenzésbe tört ki. A kormányzó ekkor lejött a parancsnoki hidról és feleségével a folyamőrség diszszakaszának sorfala között elhagyta a Zsófiát. A kikötőhidra lépő kormányzót elsőnek *Winchkler* István, a MFTR elnöke köszöntötte. A hajóhid végénél állott a kormányzó leánya, férjével, ifju *Károlyi* Gyula gróffal és a kormányzó fiatalabbik fia, *Miklós*. A kormányzói pár szülői melegséggel és szeretettel köszöntötte üdvözlésükre sietö gyermekeit. Amig a kormányzó ezután a *Himnusz* hangjai mellett katonai kiséretével elvonult a tisztelgő diszszázad arcéle előtt, aközben *Imrédy* Béla miniszterelnök nemzeti szinü szalaggal átkötött hatalmas rózsacsokrot nyujtott át a kormányzónénak, akinek *Werkmeister* német követségi tanácsos felesége pompás gladyoluscsokrot, özvegy *Ráday* Gedeonné grófné palotahölgy, a MANSz elnöknője szintén a szövetség nevében csokrot nyujtott át. A Budapesten tartózkodó egyiptomi anyakirályné nevében udvarmestere köszöntötte a kormányzói párt és a kormányzónénak orchideacsokrot nyujtott át.

A diszszázad arcvonalának lelépése után *Horthy* Miklós kormányzó visszatért a hajóhid előtt várakozó polgári és katonai előkelőségekhez. Legelőször *Erdmannsdorff* német követtel fogott kezet, majd *Imrédy* Béla miniszterelnökkel és minisztertársaival beszélgetett és a tábornoki kar tagjait tüntette ki megszólításával.

Horthy Miklós kormányzó és felesége ezután a szolgálattevő szárnysegéd kiséretében gépkocsiba szálltak és a frontharcosok arcvonala előtt elhaladva, távozott az ünnepélyes fogadtatás szinhelyéről, majd Gödöllőre hajtatott. Amig a kormányzói gépkocsi a város feldiszitett utvonalain hajtott át, mindenütt lelkesen ünnepelte a tömeg Horthy Miklóst és feleségét.

A kormányzói pár utja Linztől Budapestig

Horthy Miklós kormányzó és feleségének bucsuztatása német földön Linztől kezdve — ahol a hajóut kezdődött — mindenütt a legszivélyesebb és tiszteletteljesebb volt.

Linzben vasárnap reggel a karmeliták templomában szentmisét hallgatott a kormányzó és felesége, a Turán-különvonatról azután féltizenegykor indult el *Horthy* Miklós és kisérete a diszbeöltöztetett hajóállomásra. A hajóállomáson a linzi magyarság kis csoportja várta a kormányzói párt. A hajóállomás előtt a nemzeti szocialista párt nevében egyenruhás SS- és SA-alakulatok tisztelegtek a kormányzó előtt, mig a hajóhiddal szemben a dunai német flottilla legénységének diszszázada állott *Degenhardt* kapitány, a dunai flotta parancsnokának vezetésével. A dunai flottilla legénységének tisztelgő sorfala között szállott fel *Horthy* Miklós kormányzó és hitvese a *Zsófia* fedélzetére, *Uray* István kabinetirodai főnök, *Jány* Gusztáv altábornagy, katonai irodai főnök, *Koós* Miklós ezredes első szárnysegéd, *Brunswick* György ezredes, utimarsall, *Gerlóczy* Gábor alezredes, *Németh* Tibor őrnagy és *Scholtz* András folyamőrkapitány szárnysegédek kiséretében.

Amikor a kormányzó a *Zsófia* fedélzetére lépett, a hajó árbocára felröppent a kormányzó főparancsnoki lobogója, megszólalt a hajókürt és a *Zsófia* a német dunai flottilla *Alberich* nevü monitorának, valamint négy kisebb egységének kiséretében elindult a Dunán. A *Zsófia* lassan elhaladt a cimeres magyar és német zászlókkal boritott linzi Duna-hid alatt. A hid elhagyása után csatlakozott a hajósorhoz a Franz *Schubert* személyszállitó-gőzös, amely fedélzetén a diszkiséreit tagjait, *Sztójay* Döme berlini magyar követet, *Erdmannsdorff* Ottó budapesti német követet és *Hardy* Kálmán alezredest, Magyarország berlini katonai attaséját vitte, akik *Höfleinnél* bucsuztak el a kormányzói pártól.

Tizezer ember ünnepelte Pozsonyban Horthy Miklóst

A *Zsófia* kikötés nélkül hagyta el a Felső-Duna szakaszának vidékét. Reggel 6 órakor ért a hajó Bécs elé. A zuhogó eső ellenére nagy tömeg integetett az uj Dunahidról a *Zsófia* hajónak. A kormányzói pár ekkor még aludt.

Pozsonynál tizezernyi magyar, német és szlovák sereg ünnepelte kendőlobogtatással és néma karlenditéssel az áthajózó kormányzói párt.

Komáromnál, ahol már három magyar monitor kisérte a *Zsófia* hajót, a kormányzó a fedélzetről viszonozta a part felől harsogó ünneplést.

Két óra tájt Esztergom alatt siklott el a *Zsófia* gőzös, három óra tájt Vácot érintette. A partok mentén ezernyi ünneplősereg várakozott zenekarokkal.

Horthy Miklós és a magyar államférfiak üdvözlőtáviratai

Berlinből jelentik: Magyarország kormányzója a német földről hazatérőben, Hainburgból, a határról a következő üdvözlőtáviratot küldte *Hitler* vezérkancellárnak:

— A német határ átlépésekor belső szükségét érzem, hogy Excellenciádnak, a birodalmi kormány tagjainak s az egész német népnek legőszintébb és szivből jövő köszönetemet fejezem ki azért az őszinte bánásmódért, amelyben feleségemmel együtt részesitettek. Elképzelhető legszebb benyomásokkal és rendkivül szivélyes fogadás emlékével bucsuzom most a német földtől.

Horthy s. k.

A határról hazautaztában *Imrédy* Béla miniszterelnök *Göring* vezértábornagyhoz, *Kánya* Kálmán külügyminiszter *Ribbentrop* birodalmi külügyminiszterhez intézett meleghangu üdvözlőtáviratot.

MAGYARSÁG
5% értékben elfogadjuk
készpénzvásárlásoknál a Magyarság bélyegszelvényeit. Éljen ezzel a lehetőséggel — s jöjjön hozzánk! Uzletházunk alábbi osztályain 5%-kal olcsóbban, kényelmesen és egy helyen vásárolhat — mindent!

FÖLDSZINTEN — Uri és női divatáru. Kötöttáru. Kesztyü. Szövet. Mosóáru. Selyem. Fürdőruhák.
FÉLEMELETEN — Gyermekruha és kabát. Intézeti felszerelések. Szőnyeg. Paplan. Függöny. Kerti butor. Bokrétaruhák.
I. EMELETEN — Női ruha, kabát, blúz, kalap. Menyasszonyi és gyermekkelengye. Vászonáru. Női fehérnemü.
II. EMELETEN — Női, férfi divatcipők. Sport- és turacipők. Gyermekcipők. Házicipők.
III. EMELETEN — Férfiruha, felöltő, esőkabát, átmeneti kabát. Sport és utazási felszerelések.

KOSSÚTH L. U. 9 Nagykovácsy ÜZLETHÁZ

Ostromállapot Palesztinában

Jeruzsálemből jelentik: A délpalesztinai beduin kerületekben hétfőn kihirdették az ostromállapotot. A beduin törzsek tagjainak az éjszakát falvaikban kell tölteniök és csak nappal járhatnak dolguk után. Az egyiptomi lapok szerint a délpalesztinai arab szabadcsapatok az utóbbi napokban nagyobb megerősitéseket kaptak Egyiptomból. Az egyiptomi fellahok a rossz termés miatt éhinségnek néznek elébe s ezért tömegesen szöknek át Palesztinába, ahol csatlakoznak az arab szabadcsapatokhoz.

Nablusban letartóztattak huszonkét arabot, mert megszegték az otthonmaradási tilalmat. Haifában öt arabot elfogtak. Egy arabot lövésekkel megsebesitettek. Jeruzsálem közelében arab szabadharcosok tüzharcba keveredtek zsidó segédrendőrökkel. A jeruzsálemi haditörvényszék egy arabot jogtalan fegyverviselésért halálra itélt. Haifában a rendőrség tiz arab tüntetőt letartóztatott, mert sztrájkra szólitották fel a haifai arab kereskedőket. Haifa közelében fegyveres arabok felgyujtottak több teherkocsit, a tüzoltók azonban még idejében eloltották a tüzet. Palesztina többi részéből is kisebb-nagyobb incidenseket jelentenek.

Lapjelentések szerint a rendőrség letartóztatta *a tolavivi zsidó revizionista munkásszövetség titkárát.*

Az egyiptomi határ mentén ismeretlen tettesek felgyujtottak három vasuti állomást. A távbeszélő vonalakat megrongálták. Haifában agyonlőttek egy zsidó polgárt.

Finnországban nem szállhatnak partra az emigráns zsidók

Helsinkiből jelentik: Az *Adriane* nevü hajón nagyobb csapat *zsidó emigráns érkezett Stettinből Helsinkibe,* a finn kormány azonban *a zsidók partraszállását megtiltotta.* A sajtó érdeklődésére *Kekkonen* miniszter kijelentette, hogy teljesen bizonyos, hogy az emigránsoknak tudomásuk volt arról, hogy *Finnországban nem szállhatnak partra* s azért a finn hatóságoknak nem lehetett más kötelességük, mint hogy a zsidókat visszaküldjék. Ugyanakkor a finn ipari és kereskedelmi kamara, valamint számos ipartestület beadványt intézett a kormányhoz, amelyben rámutat arra, hogy *a zsidó emigránsok elözönlik a kereskedelmi és ipari pályákat és kérik a kormányt, hogy a bevándorlást tiltsa meg* a finn gazdasági élet egészséges alakulásának biztositása céljából. A már beköltözött zsidó emigránsokat pedig — kéri a beadvány — *utasitsák ki az országból.*

gos diadalai milyen semmikké váltak amellett a drága pihenés mellett, amelyet a „természetfeletti szeretet" csodálatos hősének, Ferencnek, az assisi szentnek követése harmatozott a lelkébe! Csak akkor ismerte meg az igazi boldogságot, amikor a szeráfi hadsereg egyszerü katonájává lett, akinek szive szegénységet éhezett és alázatosságot szomjuzott. A tömjénszagu cellában, amelynek nyirkos hüvössége és tulvilági csendje tisztára fürdette a lelket és elsimitotta a sziv háborgásait, nem volt vágya más, csak hogy méltó szavakkal hálálhassa meg Istennek végtelen irgalmát, amely megizleltette vele az igaz elet gyönyörü boldogságát. Mindennap a földre borulva köszönte meg, hogy tárt szivvel csodálhatja a kék eget, mezők ékességét, madárkák énekét. Azt hitte: imás ajakkal, békés szivvel adhatja vissza lelkét a Teremtőnek... Ám a király s a pápa szava a hadak élére szólitotta... Elhagyta Szent Ferenc csendjét, békességét, de az alázatát magával hozta, a szivében... Mit bánta, hogy Báthoryék lenézik és megvetik, hogy guny van a szavukban, amikor róla beszélnek, a „barát"-ról. Tudta: kevés jószándékkal vannak iránta a főurak. A sánta nádor: Báthory a foghusát mutatja feléje... s igy a többi is, aki Báthoryval trafikál.

— Aki sántával jár, sántikálni tanul... — gondolta a „barát", azután mélyet sóhajtott és térderogyott a sátorfalon függő feszület előtt. Sokáig imádkozott forrón, bensőségesen...

Kivülről beszüremkedett a lobogó máglyák körül éjszakázó sereg lármája. Borszagu nóták, durva röhejek s az augusztusvégi éjszaka terhes fülledtsége... Tomory felállt s kilépett a sátorból.

III.

Délnek, az udvardi halmokon tul, rőt fények lobogtak fel az éjszakában. Messze, messze, égtek a falvak; ott már a török dult-fult rettentő haraggal. A Dunán ijedten kiáltoztak a vizimadarak, nyugtalanitották őket az éjszakai tüzek. A sötét égen különös vörös szinben ragyogtak a csillagok s mind remegni látszottak a földről felszálló párákon keresztül.

A folyón tul, a füzesek felett világosodni kezdett az ég alja. A máglyák lángja elomlott... Tomory belemeredt a keleti égbe, mintha azt lesné, hogy feltünik-e Zápolya serege a hajnali derengésben? De csak a füzesek ezüstzöld csikjait látta. Köröskörül elcsendesedett a tábor. A hüs szellő álmot rakott az elnehezült szemekre. Tomory végigtekintett a sikon és arra gondolt, milyen egyedül van...! Csak a két ferenciskánus barát virrasztott a sátor mellett; egészen magukba rogyva morzsolgatták az olvasót.

A Duna felől szürke köd hömpölygött szét a sikon. Már a füzesek szinét is elmosta. Semmi sem látszott, csak a nagy szürkeség s a két imádkozó barát.

Tomory felsóhajtott s bement a sátorba. A feszület alatt, az ágyon, ott hevert a kardja. Megállt s egy pillanatig tétovázott: a kereszt felé nyujtsa-e ki kezét, vagy a kard után? Csak egy pillanatig tartott ez a határozatlanság — azután megmarkolta a kardot.

Irtak pedig ezen a napon huszonkilencet, Kisasszony havában, azaz augusztusban, az Urnak 1526. esztendőjében...

Andrássy Géza grófmeghalt

A magyar közéletnek és a magyar sportnak sulyos gyásza van: a hétfőre virradó éjjel meghalt *Andrássy* Géza gróf. Hosszas betegség után, 83 éves korában érte a halál. Andrássy Géza gróf a magyar sportnak egyik legnagyobb pártfogója volt. Elmultával változatos, eredményekben gazdag élet zárult le.

Andrássy Géza gróf 1856-ban született Budapesten, cs. és kir. kamarás és cs. és kir. v. b. t. t. volt. Fia néhai *Andrássy* Manó grófnak és *Pálffy* Gabriella grófnőnek. A törvényhozásnak elsőizben 1891-ben lett tagja — amikor a rozsnyói kerület elhunyt atyja helyére választotta meg képviselőjévé. A kerületet 1897-ig képviselte, ekkor önként letette mandátumát, *mert mint terjedelmes vasmüvek tulajdonosa, szerződéses viszonyban volt az állammal.* Nemsokára azonban vasmüveit eladta és ekkor a nagymihályi kerület választotta meg. 1910-ben ujra a rozsnyói kerület mandátumát nyerte el. A szabadelvü párt hive volt, innen azonban *Tisza* István gróf első miniszterelnöksége idején kilépett és előbb a diszidensekhez, majd az alkotmánypárthoz csatlakozott s *részt vett a Khuen-Héderváry-, Lukács- és Tisza-kormány elleni küzdelmekben.* A régi főrendiháznak örökös tagja volt. A felsőháznak megalakulása óta választott tagja lett.

A háboru kitörésekor magas kora ellenére is *önkéntesen jelentkezett,* ezredesi rangban teljesitett szolgálatot s a *3-ik honvédhuszárezrednek harctéri parancsnoka volt.* Kitünő harctéri szolgálatai során megkapta a Mária Terézia-rend tiszti aranyérdemérmét. A máltai szuverén rendnek tiszteletbeli lovagja. Több magas katonai kitüntetés tulajdonosa, majd a honvédség és a lovassport fejlesztése körül tett szolgálatai alapján a kormányzói teljes elismerés aranyozott bronzérdemérmének lett tulajdonosa, a több külföldi rendjel nagykeresztese.

A Magyar Tudományos Akadémia igazgatótanácsának tagja volt. Az Országos Testnevelési tanács, a Magyar Atlétikai Club örökös tiszteletbeli elnöke, a Nemzeti Lovarda elnöke, a Nemzetközi Olympiai Bizottság tagja.

Halála országszerte nagy részvétet keltett. A kormány nevében *Keresztes-Fischer* Ferenc miniszterelnökhelyettes intézett meleghangu részvéttáviratot az elhunyt fiához, *Andrássy* Manó grófhoz. *Imrédy* Béla miniszterelnök hazaérkezése után szintén részvéttáviratot intézett Andrássy Manóhoz. Az OTT a temetésen testületileg vesz részt.

Andrássy Géza holttestét beszentelés után *Krasznahorkára szállitják* s a várkápolnában levő családi sirboltba helyezik örök nyugalomra.

Ujabb nemzeti előnyomulás az ebrói harctéren

Salamancából jelentik: A vasárnapi hivatalos hadijelentés közli, hogy a nemzeti csapatok az ebrói harctéren tovább haladtak előre és megerősitették állásaikat. Az estramadurai harctéren teljesen visszaverték a köztársaságiak heves támadásait. A köztársaságiak négyszáz embere maradt holtan a nemzeti hadállások előtt. A nemzetiek azonkivül többszáz foglyot ejtettek. A repülők eredményesen támogatták a gyalogság előrenyomulását.

A madridi harctéren Cuesta Perdizes szakaszán a nemzetiek két állást elfoglaltak, Barcelona kikötőjét öt repülőgép bombázta.

Londonból jelentik: *Prieto* volt köztársasági spanyol hadügyminiszter Barcelonában a szociáldemokraták gyülésén tartott beszédében, melyben az angol lapok a köztársaságiak tárgyalási és megbékélési készségének első jeleit ismerik fel többek között a délamerikai államokhoz fordult hogy a *polgárháboru befejeztével nagyobb kölcsönnel támogassák a spanyol ujjáépités munkáját.*

Római értesüléseink szerint ugyanez a *Prieto* felszólitotta Franciaországot, hogy szállitson további *500 hadi repülőgépet Barcelonának.*

Franco meghivta Alfonz volt királyt a spanyol trónra?

Londonból jelentik: A *Daily Herald* feltünést keltő bázeli jelentést közöl, amely szerint *Franco* tábornok felkérte volna *Alfonz* spanyol exkirályt, hogy látogasson el a nemzeti Spanyolországba. Az exkirály, aki jelenleg a karintiai *Velden* fürdőhelyen tartózkodik, állitólag meg is igérte, hogy a meghivásnak eleget tesz. A jelentés szerint Franco tábornok azt az ajánlatot tette az exkirálynak, hogy a polgárháboru befejeztével *foglalja el a spanyol trónt* és pedig olyképpen, mint ahogyan *Viktor Emánuel* olasz király uralkodik Olaszországban. Alfonz királysága mellett Franco tábornok a *tekintély elv alapján, mint miniszterelnök irányitaná a kormányzást.*

A CSURGÓI KISKIRÁLY

Csurgó, augusztus hó

(A Magyarság tudósitójától.) A gyékényesi gyors a délszláv határ közelében bámulatosan szép meglepetéseket tartogat az utasok számára. Az egymásbanyuló dombokon még nyár végén is vakitóan zöldel a cserje. A frissen kapált földeken, mint megannyi pipacs, diszlik a dolgozó asszonyok szinpompás ruhája. Az utmenti fák alatt széparcu öregek pihennek. Az eső utáni napfény forró sugaraitól felfelé gomolygó párában valósággal délibábnak tünik fel a természet e csillogó pompája. Ez a kép azonban csak annak szórakoztató, aki nem lát a nagy Pán smaragdzöld kulisszái mögé. Aki már egyszer rátette lábát a frissen mázolt csurgói állomás kockaköveire, az tudja, hogy mindez csak külszin, az itteni nép szegénységét takarja ügyesen.

Egy évben csak egy gyermek születik a faluban

A vadregényes Somogynak ez a déli csucsa a vadászgató pszeudód gentryk, a gondtalan nagybirtokosok és a parasztok helyett is szaporodó zsidóknak hazája. *Berzence, Porrog, Bolhás* szociális viszonyairól van szó.

Inkey Gézának 8000 holdja van, a *Zichyek* 5000 holdon gazdálkodnak, a *Festetics*-uradalom 6000, *Kendeffy* Gáborék 2000, a *Földhitelintézeté* 5000, *Batthyány* Ilonáé 3000 és *Hohenlohe* herceg birtoka szintén 3000 hold. A nagybirtok mellett kevés a kisgazdaság. Azért a megélhetés nehéz. Ez az oka aztán annak is, hogy például Alsó községben ebben az évben egy gyermek született, de az elmult esztendőben *egyetlen bejegyzés sem volt a falu bábaasszonyának nyilvántartó naplójában.* Berzencén saját szememmel láttam, amikor az egyik füszerüzletben négy fillérért kért egy parasztasszony szalonnát. Amikor megkérdeztem tőle, hogy mire kell ez a kevés, azt mondotta, hogy a gyermekeinek akarja izesebbé tenni a száraz kenyerét. Nem csoda hát, hogy évek óta ujságiróknak és szociálpolitikusoknak egész sora próbálkozott azzal, hogy a szegény pusztuló magyaroknak, ha nem is tudja megoldani, legalább enyhitse a nyomorát.

A nagybirtokosok közül először Hohenlohe herceg mutatkozott hajlandónak arra, hogy birtokának egy részét bérletbe adja. Meg is indultak a tárgyalások és már-már ugy látszott, hogy a reális ajánlatokat benyujtó parasztok földhöz jutnak, amikor megjelent *Csurgó* koronázatlan kiskirálya, *Gáspár-Goldberger Ödön dr. ügyvéd.* A tárgyalások elakadtak, ezzel szemben Goldberger ügyvéd ur csakhamar mint nagybérlő tünt fel a csurgói közélet szinpadán.

Elindul egy bámulatos karrier

Gáspár-Goldberger ügyvéd urról sok mindent suttogtak a faluban. Érdemesnek tartottuk tehát, hogy utánanézzünk a kormányfőtanácsos ur bámulatos gazdasági karrierjének és ekkor a mai társadalmi rend egy különös dolga bontakozott ki előttünk. Kaposvárra vezetnek a legrégibb szálak. Gáspár-Goldberger Ödön, a szarvasi kis zsidó ügyvéd fia, 1910-ben szerepel a délsomogyi városban. Ez év október 28-án avatja fel *Ossmann* Aurél, a „Bersenyi" szabadkőmüves-páholy nagymestere *vakolóvá.* A háboru első éveiben Goldberger Csurgóra szivárog és későbbi bámulatos pályafutásának szinhelyén csakhamar megnyitja kezdetben gyengén menő, szegényes ügyvédi irodáját. Belső-Somogyban azonban nem igen pörösködnek az emberek. Az anyagi gyarapodásának e lassu tempójával elégedetlen Goldberger dr., tehát benősül a csurgói takarékba és elveszi *Pick* Irmát, a főrészvényes feleségének hugát. Érdemeinek jutalmazásául heteken belül a vállalat ügyésze lesz. Ezzel azután megkezdődik a szarvasi zsidó ifju meredeken emelkedő karrierje.

Néhai *Boné* Kálmán főbiró mellett az erőszakos és jó fellépésü takarékpénztári ügyész csakhamar tisztiügyész is lesz. A világháborunak ebben az ügyészi székben való dicsőséges végigharcolása után a kommün alatt hallat ismét magáról.

Megbizom elvtársat...

A proletárdiktatura kikiáltása után Goldberger dr. sietve rohant Kaposvárra, nehogy az uj rendszer gyümölcseinek összeszedésében véletlenül kimaradjon. Családi összeköttetései révén sikerült kiharcolnia azt, hogy *Dohány* Jenő dr. járási politikai megbizott elvtárs a *Somogy-megyei Földmives és Termelőszövetkezet* vezetőjévé nevezze ki. Sógora, *Szőnyi* Hugó dr. ügyvéd ekkor már a vörös uralom gazdasági szervének egyik magasállásu vezetője. A várva-várt kinevezési okmány csakhamar meg is érkezett.

„Goldberger Ödön dr. elvtársnak, Csurgó. A Somogy-megyei Földmives és Termelőszövetkezet felhatalmazása folytán *megbizom elvtársat, hogy Csurgón kirendeltséget szervezzen,* melynek hatáskörébe fog tartozni a Délszláviából behozandó áruk, termények és élőállatok, továbbá a csurgói járás területén rekvirálás vagy vétel utján beszerzendő termények és élőállatok átvétele, elszállitása, kifizetése és amely kirendeltségnek egyik legfontosabb hivatása a lánckereskedelem megakadályozása. A kirendeltséget *Rosenbaum* Izidor elvtárs, kereskedelmi szakemberre — ki a termelőszövetkezet alkalmazottja — egyetértően köteles lesz vezetni és müködésük az én ellenőrzésem alatt áll.

Rosenbaum elvtárssal egyetértőleg...

Fizetését havi *2000 koronában* állapitom meg és vidéki kiszállás esetén *60 korona napidijat számithat.* Kelt Csurgón, 1919 április 25-én. A csurgói főszolgabiró elmosódott pecsétje, *Dohány* dr. s. k., járási politikai megbizott."

Goldberger dr. nemcsak kitünő ügyvéd, tisztiügyész, hanem becsületes kereskedő is volt. Tehát a megbizatását 1919 május 6-án az alábbi levélben köszönte meg:

„T. Dohány Jenő dr. járási politikai megbizott elvtársnak, Csurgó. Megbizatásához képest Rosenbaum Izidor elvtárssal egyetértőleg a müködést folyó évi április hó 25-én megkezdtük. Az iroda és raktár a csurgói takarékpénztár épületében vannak elhelyezve. Kelt Csurgón, 1919 május 6-án. Pecsét, elvtársi üdvözlettel: *Goldberger* dr. s. k., *Rosenbaum* Izidor s. k."

A köz javára irányuló munkálkodása mellett Goldberger dr. hozzálátott, hogy a sajátmaga gazdasági felépülésének is megvesse ezen az üzleten keresztül az alapját. Ugyan a fizetése is elég jelentékeny összeg volt, hiszen 2000 koronát kapott egy hónapra és kiszállásonként 60 koronát számolhatott fel akkor. A fizetésen kivül magában az üzletben is megtalálta Goldberger dr. a maga számitásait. Fuvarok cimén *180 koronát* számitott fel olyan távolságra, amit gyalog is meg lehet tenni egy óra alatt.

A fizetéseket sem átallotta apró tételenként beirogatni, például *Kondics* Józsefnek fizetésként nyugtán elszámolt 360 koronát ugyanakkor a fizetési iven 660 koronát tüntetett fel.

Közben hatalmas üzleteket bonyolitott le. A változatosság kedvéért az egyik megrendelőlevélből közlünk egy-két részletet. „T. Goldberger elvtársnak, Csurgó. Kérem Goldberger elvtársat, miután már Dohány elvtárssal beszéltem, amiről önnek is tudomása van, hogy az *Iharosberényi Szövetkezet* részére kelmét kapjunk az önnél levő zefirekből. Elvtársi üdvözlettel: *Ádám* s. k."

Érdekes megjegyezni, hogy a levelet aláiró Ádám miként Goldberger dr. ügyfelei közül igen számosan, az ellenforradalom alatt *akasztófára kerültek.*

Győz az ellenforradalom

Csurgón még a nemzeti hadsereg beérkezése előtt kezdette meg a fehér polgárőrség a vörösök kitakaritását. 1919 szeptember elsején *Halvax* József jelenleg nyomorgó nyugdijas tanitó, akkor tartalékos főhadnagy, parancsot kapott arra, hogy Goldberger elvtársat is fogja el. Csendes, nyugodt szeptemberi estén hármat kopogott az őrjáratvezető főhadnagy puskatusa Goldbergerék kapuján. Geréb, Goldberger egyik alkalmazottja nyitotta ki az ajtót és arra kérte a katonákat, hogy egy-két percig legyenek türelemmel. *Halvax* főhadnagy várt és ezalatt a pár perc alatt *Goldberger dr. ur egy szál hálóingben kiugrott a házának hátsó keritésén és futott, futott ezen a szeptemberi éjszakán Kanizsára.* A főhadnagy a parancshoz képest átkutatta Goldbergerék lakását és amint most elmondja, hihetetlen mennyiségü ékszert, selymet és más egyéb drágaságot talált. Két éven keresztül volt távol Goldberger dr. falujából. Természetesen ezalatt sem tétlenkedett. Pesten a két *Krausszal bérházakat vett hitelbe.* Arra számitott, hogy a vételár elértéktelenedik és akkor kis csurgói pátriája mellett legalább Pesten is lesz két ötemeletes palota, ahol meghuzhatja magát. Igy is történt. Közben elmulott az ellenforradalom utáni megtorlás korszaka és Goldberger dr. ismét megjelent Csurgón.

Goldberger elvtárs Bethlen István gróf jogtanácsosa

A kellemes modoru ügyvéd először *Hohenlohe* hercegéknél kezdette el a tapogatódzást. Az excellenciás urnak felajánlotta, hogy szivesen vállalja el akár ingyen is a pöröket, csak kiirhassa azt, hogy ő a hercegi család jogi ügyeinek intézője. Ezen az uton keresztül ismerkedett meg *Bethlen* István gróffal. Bethlen István gróf jogtanácsosává fogadta és most az előkelő urak társaságában Goldberger dr. üstkököse meredek ivben száll az ég felé. A vörös forradalom alatt kifejtett közszolgálati tevékenységét csakhamar mindenki elfelejtette, Goldberger *Gáspárrá* szivárgott és ma, tizennyolc évvel később, *kormányfőtanácsos,* városának koronázatlan kiskirálya és alábbi földbirtokok boldog bérlője.

Az uj földesur birtokai

A barátpusztai ingatlan, 612 katasztrális hold szántó, 70 hold rét, 27.5 hold mezei legelő, 90 hold erdei legelő, összesen 799.5 katasztrális hold.

Bolhászpusztás 281.5 hold szántó, 156 katasztrális hold rét és 233.5 hold mezei legelő. A bérlet tartama, amelyet a jogosan kötött szerződés szerint a földmivelésügyi minisztérium jóváhagyott, nyolc év. A jelenlegi bérleti szerződés megkötése előtt a kormányfőtanácsos ur hat évig bérelte az ingatlanokat.

A *somogyszobi* és *bolhási* kisgazdák 1937 októberében a bérbeadott egész ingatlanra, mint bérlők jelentkeztek és a két község sokkal nagyobb területet jegyzett le, mint amennyit a fent ismertetett két bérleti terület együttesen kitesz. A kibirhatatlan földinségben szenvedő kisgazdák hiába próbalkoznak akár kedvezőbb ajánlattal is, a zsidó bérlőt nem lehet kiszoritani.

Sokat hallunk az uj szociális korszak megindulásáról. Vajjon mikor érkezik ez az uj korszak a berzencei határba?

Szabó Gyula dr.

A szociáldemokrata szakszervezet nem engedi dülőre jutni az ujpesti fonóipari sztrájk ügyét

Ujpesti tudósitónk jelenti: A *Magyar Pamutipar* ujpesti gyártelepe fonóipari munkásainak sztrájkja már a hatodik napja tart. Hétfőn délelőtt *Pohl* Sándor dr. polgármester magához kérette a gyár vezetőségét, valamint a sztrájkoló munkások megbizottait, akiknek nevében a budapesti szociáldemokrata szakszervezet egyik titkára jelentkezett *Zsák* Ferenc dr. városi aljegyző, ipari előadónál, akit a polgármester a békéltető tárgyalások lefolytatásával megbizott. Az iparügyi előadó a szakszervezeti titkárral közölte, hogy *az ügyet nem engedi politikai térre vinni. Nem hajlandó a szakszervezet közbenjöttével a tárgyalásokat levezetni.*

A szakszervezeti titkár erre eltávozott s most már a sztrájkoló munkások és a gyár egyik megbizott főmérnöke között folytak a tárgyalások. A munkások ragaszkodtak eredeti követeléseikhez, nevezetesen az ötvenfilléres órabérhez és a heti negyvenórás munkaidőhöz. Ezzel szemben a gyár képviselője közölte, hogy *hajlandó a prémiumot felemelni* abban az esetben, *ha a munkások elfoglalják munkahelyeiket,* azonkivül hozzájárul a vállalat *a heti 48 órai munkaidőhöz.* Ezen a réven a munkások megkereshetik a kivánt 50 filléres bért. A munkások azonban ezt *elutasitották.* Kimondották, hogy továbbra is sztrájkban maradnak, mire a gyár képviselője kijelentette, hogy ha szerda délig nem állnak munkába, az esetben a sztrájkoló munkásokat elbocsátja. Tudósitónk értesülése szerint megegyezésre már csak azért sem kerülhet sor, mert *a szociáldemokraták,* akik az egész sztrájknak az előidézői voltak, mint ahogy azt a *Magyarság* legutóbb megirta, most is *minden erejükkel azon vannak, hogy a közeledés ne jöhessen létre.*

A soproni vasárugyári bérmozgalom kulisszatitkai

Sopronból jelenti a *Magyarság* tudósitója: A *Soproni Vasárugyár* részvénytársaság 212 munkása több mint két hete elkeseredett harcot viv munkabérének 30 százalékos emeléséért. A sztrájk először az egész munkásság közös óhaja volt. Később egyre jobban előkerült a politikai háttér. Az történt ugyanis, hogy *Schwablauer* Oszkár, *a Hungarista Mozgalom vezetője a gyár részéről tizszázalékos béremelést eszközölt ki a munkásság részére.* Ám a szociáldemokraták, *nehogy ez a béremelés a nyilasok érdeme legyen,* nem kezdik meg a munkát, hanem egyre inkább tul akarják licitálni a követeléseket. A helyzet pedig az, hogy a gyár semmiképpen se fog 30 százalékos béremelést adni, mert a munkások mostani bére is magasabb az ugynevezett minimális munkabéreknél, tehát az fog történni, hogy a munkásság hiába éhezik most már majdnem három hete és munkabérét maximun hét és fél százalékkal fogják felemelni.

Egymásba rohant két japán villamosvonat

Tokióból jelentik: Kobe közelében egy alagutban összeütközött két villamosvonat. Az utasok közül *tiz meghalt,* ötven többékevésbé sulyosan megsebesült. A szerencsétlenséget egy jelzőkészülék elromlása okozta.

Nemzetgazdaság

Bombabiztos bányákba raktározza Anglia élelmiszer-tartalékát

Az angolok, mint már hírül adtuk, minden eshetőségre készen, óriási mennyiségű élelmiszerkészlet elraktározását kezdték meg. Csak nemrég határozták el hatalmas gabonaraktárak építését, máris a raktárhiány leküzdésére irányuló újabb érdekes kísérletbe fogtak. Dél-Walesben egy használaton kívül helyezett bányát, amelynek tárnái 800 méterre nyúlnak a föld alá, alakítanak át és rendeznek be földalatti raktárak céljára, ahol nagymennyiségű lisztet és egyéb élelmiszert akarnak tárolni már most a következő télre.

Ha ez a kísérlet beválik, jövőre más bányákat is felhasználnak hasonló célra.

Ennek nemcsak azért volna igen nagy jelentősége, mert ilyen módon óriási mennyiségű élelmiszer beraktározásának kérdése — éppen a legsűrűbben lakott iparvidékeken — nyerne aránylag könnyű megoldást, hanem azért is, mert ezek a raktárak légi támadások esetén bombabiztos elhelyezést jelentenének a bennük felhalmozott élelmiszereknek.

Anglia átveszi a dunai tengeritermés felét

Belgrádból jelenti az MTI:

Egy angol gazdasági bizottság tárgyalásokat folytat a dunai államokkal nagyarányú *tengeri-vásárlásra* vonatkozóan. A japán-kínai háború miatt ugyanis Anglia kénytelen tengeriszükségletét Európában beszerezni és hír szerint, *a dunai államok tengeri-termésének mintegy felét szándékozik megvásárolni.* Az év első felében Anglia összesen 150 ezer vagon tengerit vitt be, amelynek 60%-át *Magyarországon,* Jugoszláviában és Romániában vásárolta. A tengeri árát Anglia *devizában* fizeti.

A Balkánról kevesebbet szállítanak Németországba

Belgrádból jelenti az MTI:

Hivatalos adatok szerint a Balkán-államok részesedése Németország kivitelében az év első felében 8.11%-ról 10.4%-ra emelkedett. Ezzel szemben *a Balkán-államok Németországba irányuló bevitele az összes német bevitel 11.46%-áról 5.14 százalékra esett.* Jugoszláviának, Bulgáriának, Görögországnak, Romániának és Törökországnak Németországgal folytatott kereskedelmi forgalma *39.9* millió márka passzívumot mutat, míg a múlt év hasonló időszakában ugyanezeknek az országoknak *68.9* millió márka *kiviteli feleslegük* volt Németországgal szemben.

Aránytalanul nagy a búzakínálat a világpiacon

A római *Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet* a hozzá érkező adatok alapján június közepén az északi félgömb búzatermését a *szovjet, Irak, Irán* és *Kína* nélkül *egymilliárd métermázsánál többre* becsüli s megállapítja, hogy ez olyan nagy búzatermést jelent, amire *eddig még egyáltalában nem volt példa.* A búzatermés kilátásai az idén mindenütt igen kedvezőek és csak kevés állam kivétel ez alól, például a rosszul induló tavasz után, a nyáreleji szárazság után a helyzet Olaszországban is kedvezőbben alakult.

Európa búzatermését a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet a szovjet nélkül is 450 millió q-ra teszi s ez a termésmennyiség csak a 1933 évi termés mögött marad el valamivel, de 7%-kal több, mint a multévi termés volt és 20 millió q-val, vagyis 5%-kal nagyobb, mint az utolsó öt esztendő termésátlaga. A hat európai államban, amely kivitelre is termel, — a *dunai* államokban, Lengyelországban és Litvániában —, együtt 132 millió q-ra becsülhető a termés; ez tíz százalékkal haladja meg a multévi eredményt, s több mint egy negyedrésszel az utolsó öt év átlagát. A terméskilátások azonban a vásárló európai államokban is igen jók.

Az *északamerikai* termés szintén *kiválónak* igérkezik. Június elején az Egyesült Államok még 272 millió q búzatermésre számítottak, ami az amerikai mezőgazdaság történetében magában állóan kedvező eredmény lett volna. Később azonban a terméskilátás romlott, mindenesetre így is nagyobbnak igérkezik az a multévinél. A *kanadai* termés hasonló mértékben jónak igérkezik és így az amerikai északi részek az idén igen nagy kiviteli feleslegekkel rendelkeznek. Ugyancsak nagyon kedvező jelentések érkeztek *Ázsiának* kivitelre dolgozó államaiból, a francia észak-afrikai termés ellenben csak közepesnek látszik. Miután tehát a kiviteli feleslegek nagyok, *a fogyasztó államok kereslete pedig igen kicsiny,* a helyzet a világpiacon a búza ára tekintetében *igen komoly.*

Június elején a *Római Mezőgazdasági Intézet* még 73 millió q-ra becsülte a kivitelre rendelkezésre álló készleteket, ami az előző évi forgalom arányában éppen egy félévi szükségletnek felelne meg. De miután az idén a fogyasztó államok helyzete a belső termelés tekintetében javult, már maga *ez a készlet is hosszú időre fedezhetné a szükségletet,* jóllehet a júniusi forgalom ennek egy részét még igénybevette. Ez a 73 millió q-nyi készlet egyébként 195.0 millió q-nyi olyan kiviteli fölöslegnek a maradványa, amely a most lezárult gazdasági év elején rendelkezésre állott. *Az idén ennél sokkalta nagyobbak a gazdasági év elején mutatkozó fölöslegek.*

Európa az 1937—38. gazdasági év első tíz hónapja alatt 88.8 millió q búzát vásárolt idegen államoktól — beleértve ebbe a kivitelre dolgozó európai államokat is — s ebből *45.6 millió q volt Anglia és Irország vásárlása.* Ez a mennyiség hatmillió q-val maradt el az európai fogyasztó államok tavalyi vásárlásai mögött, de majdnem 11 millió q-val meghaladta a harmadévi forgalmat. Az egész gazdasági év európai vásárlásainak mennyisége pedig 110 millió q-ra tehető s ez mintegy 9 millió q-val kevesebb a tavalyi forgalomnál. A világnak 141 millió q-ra rugó kiviteléből Európa fogyasztó államai 110 millió q-t, az egésznek 78%-át vásárolták meg.

A búza világhelyzetét tehát legfőként az jellemzi, hogy *a termelés tekintetében a többi világrész dönt,* a *fogyasztás* tekintetében ellenben *Európa* a fő tényező s ezért elméletileg nem látszik lehetetlennek, hogy Európa, a nagy fogyasztó, a világpiacon mozgó búzakészletek árát saját érdekeinek megfelelően szabályozza.

—

Németország nemes valutáért ad el román dohányt

Bukarestből jelenti a Budapesti Tudósító:

A bukaresti sajtó szerint a dohánykivitel helytelen irányítására jellemző, hogy *Amszterdamban egy német cég 12 vagon romániai származású dohányt ajánl eladásra.* Így a németek erős valutát szereznek azért az áruért, amelyért Románia is kaphatott volna a német márkánál jobb fizetési eszközt.

—

A Duna-bizottság 80 év után megszűnt

Az európai Duna-bizottságnak az elmult napokban Sinajában tartott üléséről téves tudósítások jelentek meg. Ezeket most a *MÁV* hivatalos lapja, a Vasúti és Közlekedési Közlöny, helyreigazítja: az európai Duna-bizottság 80 éves működés után megszűnt, a Duna-torkolat pedig román felségjog alá került.

—

Növekszik a magyar olaj- és földgáztermelés

Az iparügyi minisztérium bányászati közigazgatási szakosztálya most tette közzé az év első hét hónapjának bánya- és kohótermelési adatait.

Rendkívül érdekes a jelentésnek az *új magyar olajkutak* termeléséről és a termelt mennyiség eladásáról szóló kimutatása. Az olajkutak július végéig 161.132 métermázsa olajat adtak, amit a fogyasztás mintegy másfélezer métermázsa hiján fölvett. Az *elmúlt év* hasonló időszakában a termelt olajmennyiség *még csak 491 métermázsát* tett ki, a 156181 métermázsás különbözet magyarázata az, hogy *az olajkutak kihasználása tulajdonképpen csak az elmúlt év végén kezdődött meg.* Ez év áprilisáig a termelt havi olajmennyiség kis eltéréssel majdnem minden hónapban egyforma volt. Májusban hirtelen majdnem 7000 métermázsával szökött fel a termelés, hogy júniusban már 33.662, júliusban pedig 33.495 métermázsává nőjjön.

Jelentékenyen emelkedik, mégpedig állandó emelkedő irányzattal, *a földgáztermelés* és fölhasználása is. Tavaly az év első hét hónapjában a termelt mennyiség még csak 1,861.928 köbmétert tett ki, az idén már 3,078.672 köbmétert, a többlet tehát 1,216.744 köbméter.

Változatlanok maradnak a szeszárak

A *Budapesti Közlöny* augusztus 30-án megjelenő száma a pénzügyminiszternek a *szeszegyedárusággal* kapcsolatban kiadott négy rendeletét közli.

Az első rendeletben a pénzügyminiszter a *mezőgazdasági és ipari szeszfőzdék* részére az 1938—39. évi termelési időszakra a törzstermelési kereten *felül 90.000 hektoliter póttermelési* keretet állapít meg.

A második rendelet a szeszfőzdékben előállított és a m. kir. Szeszegyedárusági Igazgatóság rendelkezésére bocsátott *nyers szesz beváltási árát* állapítja meg. A beváltási ár a *mezőgazdasági* szeszfőzdéknél absz. hektoliterenként *48 pengőtől 54 pengőig,* az *ipari* szeszfőzdéknél pedig *46 pengőtől 48 pengőig* terjed, aszerint, hogy a szeszt milyen eljárással, illetőleg milyen nyersanyagból állították elő és hogy az egyes szeszfőzdékben összesen mennyi szeszt termeltek. A *bor- és gyümölcsszeszfőzdékben* előállított szesz után a beváltási ár *112 pengőtől 160 pengőig* terjed, aszerint, hogy a szeszt (pálinkát, borpárlatot) milyen anyagból állították elő és hogy egyes szeszfőzdék mennyi szeszt termeltek. Az összes beváltási árat úgy állapították meg, hogy azok a szeszfőzdék, amelyek több szeszt termelnek, *a többlettermelés után kevesebb beváltási árat* kapnak. A szilvából, körtéből, barackból és egyéb nemes gyümölcsből, valamint a nem akciós borból előállított szeszt (pálinkát, borpárlatot) a szeszfőzdevállalkozók visszaváltani jogosultak és így ezekből a drágább nyersanyagokból előállított pálinkákra vonatkozólag a beváltási ár megállapítása is *elvi jelentőségű* és a visszaváltási ár kiszámításának alapjául szolgál. Ugyanez a rendelet a *szesz finomítási díját hektoliterenként 5.50 pengőben,* a szesz víztelenítési díját hektoliterenként 5.75 pengőben, a szesz raktározási díját pedig hektoliterenként havonként 8 fillérben állapítja meg.

A harmadik rendelet a különböző célokra szolgáló szesznek egyedárusági eladási árát, valamint a kedvezményes egyedárusági eladási árat *az eddig érvényben volt árakkal azonos összegben* állapítja meg, azzal az eltéréssel, hogy a szesz után eddig fizetett fogyasztási, illetőleg termelési adót és ellenőrzési illetéket *az árakkal egybeolvasztja.*

A negyedik rendelet *a szesz denaturálásáért* járó díj összegét — amelyben a denaturáló szer ára is benne van — hektoliterenként 5.47 pengőben állapítja meg.

A gyapjúnál jobb műanyagot találtak Amerikában

New Yorkból jelentik:

Az Egyesült Államok földmívelésügyi minisztériumának bemutattak egy új eljárási módot, amellyel kazeinből gyapjút lehet előállítani. Az eljárás lényegesen különbözik az úgynevezett Lanital-szabadalomtól. Azt remélik, hogy ennek a kazeinből készült műgyapjúnak előállítására felhasználhatók lesznek azok a berendezések, amelyeket a viscosa-fonalnál alkalmaznak. A gyártási költségek megközelítőleg a műselyemfonaléval lesznek azonosak, tehát libránkint 50 cent.

Az új anyag tulajdonságai egészen megegyeznek a gyapjúéval, azzal a különbséggel, hogy kevésbé zsugorodik és a legérzékenyebb bőrön is hordható, anélkül, hogy izgatná.

A svéd parasztpárt harcol a tőke túlsúlya, de nem a tőke ellen

A svéd parasztpárt vezére, *Pehrsson-Bramstorp* földmívelésügyi miniszter, rendkívül éleshangú támadást intézett a svéd nagytőke ellen. A támadásnak különös jelentőséget ad, hogy Svédország *szeptemberben országgyűlési és községi választásokat tart,* amelyek — a *Neue Zürcher Zeitung* szerint — előreláthatóan *növelni fogják a parasztpárt mandátumainak számát.*

A miniszter kijelentése szerint a nagytőke *hatalmi túlsúlyát,* amely rendkívül veszélyes és végzetes volt már eddig is a svéd közgazdasági életre, *meg kell törni és a spekulációt meg kell akadályozni.* A parasztpártnak egy másik vezető tagja, *Ljungdahl* volt pénzügyminiszter kijelentette, hogy a parasztpárt *a tőke túlságos befolyása, de tulajdonképpen nem a tőke ellen küzd.* A svéd parasztok pszichológiailag és történelmileg megmagyarázható bizalmatlansággal viseltetnek a pénzfejedelmekkel szemben. A svéd nagyipar jelenlegi túlzott koncentrációja néhány bankár és Investment Trust kezében *természetellenes állapot* és nem engedhető meg, hogy a dolgozó ipar teljesen ki legyen szolgáltatva a bankok kénye-kedvének; hasonlóképpen nem tűrhető, hogy az ország valuta- és kamatpolitikája kizárólag bankérdekek szerint igazodjék. Ezért szükséges *a bankok állami felügyeletének revíziója,* elsősorban a bankok *ipari kapcsolatainak kritikai ellenőrzése* szempontjából, de ilyen értelemben kívánatos *a részvényjog reformja* is.

—

A világ autótermelése

New Yorkból jelentik: Amerikai statisztikai számítások szerint *a világ gépkocsi-gyártása* az év első felében csak mintegy 2 millió darabot ért el, szemben a tavalyi első félévben gyártott 3.6 millió kocsival. A *visszaesés* tehát egy félév alatt 1.6 millió kocsi, amely teljes egészében az Egyesült Államok gépkocsi iparára esik, ahol a tavalyihoz viszonyítva a termelés 2.8 millióról 1.2 millió darabra, vagyis 57%-kal esett vissza.

Debreceni disputák

Debrecen, augusztus.

(A Magyar Nemzet kiküldött tudósítójától.) Szombaton befejeződött Debrecenben a világgyűlést követett református konferencia.

A tiszteletes és nagytiszteletű urak nyájaik javáról, békességes épüléséről disputáltak, az „amerikás hittestvérek" pedig szélben-csepergésben — ahogy itt mondják: az „özvegyasszonyos" időben is csak kimentek a Hortobágyra, ahonnan a Jóisten elpirongatta a délibábot.

Debrecen és Sárospatak

Az öreg „kistemplomban" pedig lelki mélységekben és szárnyas emelkedésekkel folyt a nagy tanácskozás.

Az idő hozta meg, hogy ezen a konferencián már nem érzett úgy, mint azelőtt, a magyar kálvinizmus szellemének elkülönülése. Sárospataké és Debrecené. Egymagában egyik sem adta testét és lelkét a magyar kálvinizmusnak, csak együtt a kettő. Sárospataké volt mindig a kilobbanás, a szárnyak kisuhogása, Debrecené a félemesebb erők térbedobása. Sárospatakon mindig több volt a magyar lélek poéziséból, Debrecenben a retorikájából. Egy-egy nagy emberi csalódást Patak könnyedén takart el iróniával, amíg Debrecen komor filozófiával rágatta, tépette tovább nagy magyar sebeit. Patakon hamar megcsendült a kánai menyegző éneke s Debrecen erős, ótestamentomi parancsok szerint dobbantotta lépteit.

De magyar volt mindig mind a kettő. Borostyános és töviskoszorús.

Most is nagyon nekikomolyodott a debreceni filozófia. Keserű összenézések, nagy fejcsóválások *keresték a református világgyűlésen a kultuszkormány kálvinista államtitkárát.*

Egyik „pataki tudományú" tiszteletes annyit mondott rá, hogy egy gazdasági ismétlő iskola felavatásán is megjelenik egy miniszteri osztálytanácsos.

Magyar sorskérdés

Benne égett ez minden disputában. Valahogy azonban világosabb és energikusabb fejezetének kellett volna lennie a konferencia anyaganak. A hitélet ma már minden magyar felekezet életében szervesen kapcsolódik a magyar sorskérdésekkel. A gyülekezetek, a nép etikája úgyszólva onnan nő a magyar barázdából, visszavetődik *a földhöz,* amelynek síkját és halmait, még sok helyen és nagy térségekben nem érték el a krisztusi igazságok.

Sok pappal beszéltem a magyar lelkek imbolygásáról, erkölcsi rendüléseiről s minden gondolatváltásnak egy alfája és omegája volt: *a föld!*

Hiszen Balmazújváros és Józsa felől, az *„aranylábú civis város"* szomorú szomszédságából behallik a kiáltó szó Nem az Ady Endre vörös délibábjával közeleg s nem is a *zöld kísértet* „majd megmutatjuk" kürtölésével. Nem ordít ez és nem is fenyeget. Csak megértésért kiált és sorsbanérzésért. Csak a végzet és az emberi öröm két partja között akarná *végre-valahára* áthidaltatni az élet mélységeit. *Tizenhétezer magyarnak alig tizezer holdja van Balmazújvároson, más harminchárom pedig nagy kezekben van.* Papoktól s méltóságos uraktól hallottam, hogy voltak telek, amikor sokszáz magyar család csak *takarmányrépát evett Balmazújvároson.*

Milyen megrázó, útért és Krisztusért kiáltó lett volna, ha egy országtól megkérdezték volna most Debrecenben, *hogy kincsontó földeken miért ringat minden második bölcső vértanusorsot?!*

Nyilas tiszteletesek

Bakó időben, sötét vizeken lapátolt egyik anyai prédikátor-ősöm. Ebben az árvizes magyar időben sokszor fülembe ver a láncscsörgése.

Mint kálvinistának meg lehet és meg is kell mondanom, hogy új próféciák után indulókkal is találkoztam Debrecenben. *Nyilas papokkal!* Négyszáz közt voltak úgy tizenketten.

Nem kétségbeejtő percent, csak csodálatos. A nyilas eszméknek annyi közük lehet a történelmi magyar protestáns gondolatvilághoz, mint a mormonizmusnak a kálvini etikához. Most talán nagyobb szüksé gvan nálunk a korbácsra, mint az olajágra. De azt már igazán meg kell nézni, hogy ki akarja kezébe ragadni a korbácsot. Krisztus Urunk is kiostorozta a jeruzsálemi templomból a kufárokat, de vajjon az ő rájogosító, isteni etikájából van-e valami az új prófétákban? Századrésze sem egy harmatcsöppnek. Ennyi pedig kell, hogy csillogjon a gyarló emberben.

A kálvinista világfelfogás nagy mezőt ad a meggyőződés nyilvánításának, de a magyar kálvinista meggyőződés mindig a történelem értéktárából válogatott. A nyilas tiszteletesek — igaz — olyan helyekről valók, ahol híveik végzetén méltán kétségbe lehet esniök s csak egy szélsőjobboldali földbirtokpolitikától várnak megváltó sorsfordulást. A szélsőjobb elgondolások pedig éppen itt a legzavarosabbak.

Katolikus magyar testvéreinknél el tudtak bánni az ott is előfordult „kilengésekkel." Mi csak az evangéliumra és a magyar históriára való rámutatást állíthatjuk fegyelmező és térítő erőnek. De aki belenéz ezekbe, vissza kell, hogy forduljon.

Faj és vallás

Ezekről is disputált a konferencia. A sajtó egyik oldala a zsidókérdés tárgyalása összegezésének az ideális megértést adta képéül.

A témához történt hozzászólások azonban nagyon mást mondtak lényegükben, mint amit a sajtóban itt-ott olvashattunk.

Nagyon is erőteljes helyesiés és dörgő taps kísérte *Papp* Béla váci papnak, a református *„Magyar Út"* szerkesztőjének felszólalását.

— A kérdés nem csupán az — mondotta a felszólaló —, hogy folytassunk-e zsidó missziót, hanem arról van szó, hogy a magyar vér tud-e még felszívni több idegent? *A magyar vér már többet nem bir el* anélkül, hogy lelki állapotában veszteségek ne érjék a magyarságot. *Áll ez úgy a sváb, mint a zsidó asszimiláció tekintetében.*

— A keresztyén ember nem antiszemita — mondotta a továbbiakban —, de a keresztyén is szeretheti úgy a fajtáját, ahogy a zsidó.

Nagyon érdekes volt *Muraközy* Gyulának, a Kálvin-téri parókia lelkészének hozzászólása.

Abból indult ki, hogy a magyar keresztyén egyházak sohsem csináltak zsidó missziót. Nálunk csak zsidó *áttérések* voltak, de alig akadtak *megtérések.* Elmondotta, hogy a dunamelléki egyházkerület ma csak úgy fogadja kebelébe a más felekezetekből átlépőket, ha négy hónapig a református hit igazságaira tanítást vesznek az egyház lelkészétől.

Megemlítette, hogy a közeli idő egyik hetében *hetvenkét zsidóvallású jelentkezett* a Kálvin-téri parókián áttérésre. Mindegyiknek *sürgős volt a megkeresztelkedés.* Amikor azonban megtudták, hogy ez csak a négyhónapos lelki előkészítés után következhetik, *a hetvenkettő közül harmincöt mingyárt visszahátrált a kereszty énségtől* s legtöbbje haragosan csapta be a parókia ajtaját.

Szépítik a kollégiumot

Egy hónap mulva ünnepel az öreg iskola. Négyszáz esztendő dicsőségét borostyánozza s századok fájdalmára tesz ciprusságat a hálás emlékezet. Most adják rá már az ünneplőt az ősi falakra. Huszonkét bronzrelief már beszéli is róla a nagy históriát. *Szegedi Kis* István nyitja meg a sort s *Ady* Endre zárja be. zelőtt tíz esztendővel még haragudott rá a civisváros. Most szépen megbékült vele, mint Csokonaival, a másik nagyszárnyú garabonciással. *Vásáry* Istvánra is szívből ráadná már a méltatlanul lecibált palástot.

A maradék-ország, Erdély, Felvidék, Amerika magyarjai s papjai nézegetik a történelmi táblákat. Emberek örvendeznek egymasnak a magyar szellem kővárának udvarán.

Két hatalmas testű, kitáplált magyar találkozik össze az egyik emlékműnél.

— Én böszörminyi vónék, hát magyar testvírem hova valósi? — adja a szót az egyik terrnetes.

— Én meg Ungból jöttem — mondja a másik.

A böszörményi végigmustrálja a felvidéki koma pocakját. Kiveszi szájából a pipacsutorát s megszólal:

— *Úgy látom, arrafelé is élnek disznót.*

Magyarosan összekezelnek s indulnak, mennek az Arany Bika söntésébe: birkagulyásra.

Kecky István

Meghalt gróf Andrássy Géza

A halállal való hosszú és kemény viaskodás után hétfőn reggel itthagyta az árnyékvilágot a magyar mágnásvilág tiszteletreméltó doyenje, a jótékonykodásáról, sportszeretetéről és grandseikneur életfelfogásáról legendáshírű gróf Andrássy Géza. Nyolcvanhárom esztendőt ért meg. Nemsokára megindul a halottal a nehéz koporsó túl a határra, fenyőillatos erdők és égbeszökő hegycsúcsok között, hogy azután magábafogadja az ősi történelmi fészek: Krasznahorka büszke vára.

Örök eltűnése nemcsak tisztelőinek, híveinek megszámlálhatatlan táborából vált ki fájdalmas részvétet, de halála hírére elégikus hangulat fog el mindenkit, akit az emberi szeretetreméltóság lenyügöz, a színes élet csodálatba ejt, a nemzetségből áradó történelmi levegő megillet.

Mert gróf Andrássy Géza rendkívüli élet, nem mindennapi egyéniség volt és bár misem állt távolabb tőle, mint hogy rendkívüli életének vonásait kidomborítsa. A „királyok barátjává" épp a természetes, veleszületett grandseigneuri mivolta tette. A régi Nagymagyarországnak egyik leggazdagabb főura volt, akinek betléri és parnói kastélya egy időben nemcsak Közép-Európa, de Anglia és Oroszország legragyogóbb nevű mágnásainak volt a találkozóhelye. Messzeföldön hírések voltak medvevadászatai, melyeket minden évben megrendezett.

A vadászat mellett a lósport állt legközelebb a szívéhez. A Lovarda Egyesületet ő virágoztatta fel. De az atlétikát és vívósportot sem hanyagolta el. A MAC-nak sokáig elnöke, majd tiszteletbeli elnöke volt. Hervadhatatlan érdemei vannak a Balaton fejlesztése körül. A balatonföldvári fürdőtelepet is ő kezdeményezte. Nem volt a társadalmi, sport-, művészeti életnek olyan terrénuma, ahol gróf Andrássy Géza nevével ne találkozhattunk volna, akár mint aktív közreműködő, még gyakrabban mint bőkezű, nobilis mecenás.

Töretlen ősereje allandó aktivitásra szorította, amit az esztendők egyre nyomasztóbb súlya sem tudott megbénítani.

A politikai életben fényes nevének tisztán erkölcsi obligóival szerepelt. Típusa volt a független, előkelő ellenzéki magatartásnak, melyet mindig összeegyeztetett a koronás király iránti lojalitással és hűséggel.

A politikában unokatestvérének, ifj. *Andrássy* Gyulának volt meggyőződéses híve. A nagy államférfi közéleti tevékenységének minden fázisát hűségesen követte és nagy társadalmi súlyával mindig exponálta magát Andrássy mellett. A politikában egyébként úgy az elvekhez való kitartásban, mint gyakorlati állásfoglalásaiban épúgy a fair play szellemét érvényesítette, mint a sportban. Hogy hazafias érzése mennyire intenzív volt, bizonyítja, hogy a háború alatt magas kora ellenére is önkéntesen jelentkezett és a 3. honvédhuszárezred harctéri parancsnokává nevezték ki. Hősies magatartásáért a Mária Terézia-rend tiszti arany érdemrendjével tüntették ki.

Nemcsak Budapesten ismerték, tisztelték és szerették, de nem volt Európának olyan nagyobb városa, amelynek legexkluzívabb kaszinóiban, klubjaiban ne lett volna a legszívesebben látott vendég a jellegzetes külsejű magyar főúr. Most elment régi híres barátai, többek között VII. Edward angol király után a patriárkális kort megért gróf Andrássy Géza. Az utóbbi időben többször intézett ellene orvtámadást a halál, de vastermészete keményen visszaverte e támadásokat. Hétfőn azután az utolsó támadásnak az ő elpusztíthatatlannak hitt természete is áldozatul esett. A magyar társadalmi élet egy páratlanul színes egyéniséggel, nemeslelkű mecenással és igaz hazafival lett szegényebb.

Eletrajza

Gróf *Andrássy* Géza 1856-ban született Budapesten, cs. és kir. kamarás és cs. kir. v. b. t. t. volt. Fia néhai gróf *Andrássy* Manónak és gróf *Pálffy* Gabriellának. Kalocsán, Kalksburgban, Genfben és Budapesten végezte iskoláit és jogi tanulmányait. Önkéntesi éve leszolgálása után 1881-ben hatodmagával nemzetgazdasági tanulmányútat tett Amerikában. A törvényhozásnak elsőízben 1891-ben lett tagja, — amikor a rozsnyai kerület elhunyt atyja helyére választotta meg képviselőjévé. E kerületet 1897-ig képviselte, ekkor önként letette mandátumát. 1910-ben újból a rozsnyai kerület mandátumát nyerte el. A szabadelvű párt híve volt, innen azonban gróf *Tisza* István első miniszterelnöksége idején kilépett és előbb a disszidensekhez, majd az alkotmánypárthoz csatlakozott s résztvett a *Khuen-Héderváry-, Lukács-* és *Tisza*-kormány elleni küzdelmekben. A régi főrendiháznak örökös tagja volt. A felsőháznak megalakulása óta választott tagja lett. 1908-ban lett belső titkos tanácsos. 1885 óta cs. és kir. kamarás. A háború kitörésekor, magas kora ellenére is, önkéntesen jelentkezett, ezredesi rangban teljesített szolgálatot s a 3-ik honvédhuszárezrednek harctéri parancsnoka volt. Kitűnő harctéri szolgálatai folytán a Mária Terézia-rend tiszti aranyérdemérmének volt tulajdonosa. A Máltai szuverén rendnek tiszteletbeli lovagja. Több magas katonai kitüntetés tulajdonosa, majd a honvédség és a lovassport fejlesztése körül tett szolgálatai alapján a kormányzói teljes elismerés aranyozott bronz érdemérmének lett tulajdonosa és több külföldi rendjel nagykeresztese.

A Magyar Tudományos Akadémia igazgatótanácsának tagja volt. Az Országos Testnevelési Tanács, a Magyar Athletikai Club örökös tiszteletbeli elnöke, a Nemzeti Lovarda elnöke, a Nemzetközi Olympiai Bizottság tagja. A felsőház közigazgatási, közlekedésügyi és védelmi bizottságának tagja volt.

A miniszterelnök részvéte

Imrédy Béla miniszterelnök a következő táviratot intézte gróf *Andrássy* Manóhoz:

„Édesatyjának, gróf *Andrássy* Géza belső titkos tanácsosnak, a felsőház tagjának elhunyta alkalmából fogadja Méltóságod őszinte, mély részvétem kifejezését.

Andrássy Géza halala az ország súlyos vesztesége, mert azok közé a kiválóságaink közé tartozott, akik mind politikai, mind közgazdasági téren legjobb tudasukat adták hazájuknak.

Különös szeretetének tárgya volt nemzeti sportunk fejlesztése, amelynek érdekében mindenkor lelkes, hazafias érzéstől vezetve teljes odaadással és fáradságot nem ismerő önzetlen, nemes hevülettel munkálkodott.

Emlékét igaz nagyrabecsüléssel fogjuk megőrizni.

Dr. vitéz *Imrédy* Béla m. kir. miniszterelnök."

Hasonló meleghangú részvéttáviratot küldött gróf Andrássy Manónak *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter is.

ŐSZI FÉRFI FELÖLTŐK 74.– P-ÉRT
nagy választékban
FEHÉR M. MIKSA
FÉRFIRUHAÜZLETÉBEN, KÁROLY-KIRÁLY-UT 12.
SZABOTT ÁRAK!

A nagy sikerrel kezdődött Balatoni Sporthétbe jövőre a küzdősportokat is beiktatják

Siófokon versenyuszodát, Tihanyban motorkerékpár versenypályát építenek

Balaton, augusztus 29.

(A Magyarország tudósítójának telefonjelentése.) Vasárnap kezdődött meg a Balatoni Sporthét *Balatonfüreden, Siófokon, Földváron, Almádiban* indultak meg a sportversenyek. A zászlódíszbe öltözött mólókon, sétányokon kíváncsi ezrek figyelték az érkező sportvezéreket, előkelőségeket és lázas izgalommal szépítgették a tó partjain bukdácsoló vitorlásokat. A verseny főrendezőjével és a Balatoni Intézőbizottság elnökével, *Tormay* Géza államtitkárral beszélgettünk a balatonföldvári motorkerékpárverseny céljánál a 4-ik Balatoni Sporthétről.

— A Sporthét igazi központja — mondotta *Tormay* Géza államtitkár — Siófokon a MAC repülő-, jacht- és motorosztályának telepén kedvező körülmények között alakult és fejlődött ki. A Balatoni Sporthetek megrendezésének gondolata is itt született és most már beigazolást nyert, hogy a Balaton partján elterülő gyönyörű fürdőhelyeken milyen ideális oldhatók meg még a legnehezebb sportkérdések is.

— Ebben az évben mintha kevesebben látogattak volna el a versenyekre — jegyeztük meg.

— A Balatoni Sporthetek vezérkara évről-évre *válogatott versenyeket rendez a sportszövetségek lelkes támogatásával.* A Balatoni Sporthét lassan egész *kis balatoni olimpiássá nőtte ki magát* és minket nem tántorít el a pillanatnyi rossz idő következtében beállott kisebb csődeklődés.

— Szóval tovább folyik a munka?

— Ezek a rendezések sikeresen szolgálják — válaszolja *Tormay* Géza — nemcsak a sportágak balatoni meghonosítására irányuló törekvéseinket, hanem egyúttal komoly segítséget jelentenek szépen fejlődő balatoni idegenforgalmunk számára is. Ezeket a sportversenyeket ugyanis szívesen látja a külföldi vendég is és évről-évre nagyobb azoknak a száma, akik kizárólag a sporthét kedvéért jönnek el a Balatonra és látogatnak el Magyarországra.

— Úgy értesültünk, kegyelmes uram, hogy *a jövő évben tovább fejlesztik a Sporthét programját.*

— Felejthetetlenül szépséges balatoni környezetben a vitorlázás, úszás, teniszezés, lovaglás, motorjachtozás, automobilizmus, repülés és galamblövészet nemes vetélkedése mellett *még a küzdő sportokat is be akarjuk iktatni a Balatoni Sporthetek műsorába.* Már ebben az évben kerékpározás és motorkerékpározás is szerepel a programon; mindent elkövetünk, hogy jövőre *még nagyobb erővel, nagyobb programmal bővítsük a Balatoni Sporthetet.*

— Azt hallottuk, hogy építkezések is lesznek a jövő évben a Balatoni Sporthéttel kapcsolatban.

— Boldogan és örömmel nyitottuk meg a IV. Nemzetközi Balatoni Sporthetet és reméljük, hogy *jövőre több sport számára már állandó hajlékot tudunk adni és pályát biztosítani.*

— Reméljük, — folytatja nyilatkozatát Tormay Géza — hogy *a motorkerékpározás számára Tihanyban versenypályát tudunk létesíteni.* Az ezirányú tárgyalások már megindultak és lehetséges, hogy a jövő esztendőben már a motorkerékpárversenyt az új tihanyi pályán bonyolítjuk le. Az úszók részére is meglepetés készül, éspedig azt akarjuk, hogy *Siófokon, a MAC telepén felépítsük a siófoki úszóversenyek megrendezésére alkalmas versenyuszodát.*

A vasárnapi versenyek

Vasárnap a délután folyamán az egész Balaton körül megindultak a versenyek.

Siófokon hatalmas közönség előtt megkezdődtek a nagyszabású *lovasmérkőzések.* Az első nap versenyei a következő eredményekkel végződtek:

Nyeretlen lovak díjugratásában győzött Bartha Miklós. *A nehéz díjugratásban Szarka* Lajos fhgy lett az első. *Az úrlovasnők díjugrató versenyében Hoyos* Györgyné győzött *Derka* Clarisse előtt.

Balatonföldváron a KMAC rendezett motorkerékpáros versenyt rendkívüli közönségsikerrel. Az 500 ccm-es kategóriában *Kozma* győzött. 300 ccm: 1. *Forray.* 250 ccm: 1. *Lukavetz. Az oldalkocsis motorkerékpárok versenyében Zaymus* lett az első. Az oldalkocsis motorok versenyében *Gutschy* Károly, az FTC versenyzője *oly szerencsétlenül bukott, hogy a székesfehérvári kórházba kellett szállítani, szerencsére az állapota ma délelőtt már erősen javult.*

Balatonfüreden rendezték a Wesselényi Miklós báró emlékére kiírt *négy és félkilométeres úszóversenyt,* amelyet a tizenötéves *Veress* (MUE) nyerte meg 1 ó 2 p 40 mp alatt. *A hölgyek versenyében Molnár* Magda (MUE) és *Sándor* Éva (FTC) holtversenyben lett az első 1 ó 15 p 32 mp alatt.

Az elhúnyt gróf Andrássy Gézát csütörtökön temetik Krasznahorkán a családi sírboltba

A vasárnapról hétfőre virradó hajnalon 82 esztendős korában meghalt Andrássy Géza gróf, a békebeli Magyarország egyik legérdekesebb, legszínesebb és legvonzóbb egyénisége. Egészen az utolsó percéig, frissen, vidáman hódolt élete nagy eszményének, a magyar sportnak: alig két hete, hogy a Balatonon, szép fehér jachton gyönyörködött a magyar tenger tündöklő szépségében. Az egész nyarat a Balaton mellett töltötte, régi kedves helyén, Földváron, ahol néhány nappal ezelőtt megsuhintotta a halál szele. Majdnem végzetes szívattakot kapott, az egész éjszaka szenvedett, hajnaltájt azonban jobban lett, de — úgylátszik — megérezte, hogy elérkezett a vég, mert kijelentette:

— *Haza akarok menni Budapestre, otthon akarok meghalni.*

Titkára, *Friedl* Imre és kezelőorvosa, dr. *Perémy* Gábor egyetemi magántanár autón leutazott érte és hazahozta az utolsó napjait élő *Andrássy* Géza grófot.

Idehaza, a megnyugtató környezetben, szemmelláthatóan javult állapota, ő azonban tisztában volt sorsával, mert barátai és gyermekei társaságában derüsen beszélgetve, a hazaszállítását követő napon minden különösebb emoció nélkül megkérte a körülötte levőket, hogy hozzanak papot. Istenben bízó derék hívő volt: nyugodtan gyónt, megáldozott és felvette az utolsó kenetet. Miután Istennel elintézte földi dolgait, úgynak esett és két nap után, *ma hajnali két órakor szívgyengeség következtében* meghalt. Betegágyánál az egész idő alatt ott volt fia, *Andrássy* Manó gróf felvidéki földbirtokos és leánya, *Andrássy* Marica grófnő, *Liechtenstein* Jánosné hercegné.

Érdekes és mozgalmas élete volt. Jogi tanulmányainak befejezése után leszolgálta z önkéntesi évet, utána három évig mint hadnagy szolgált a hadseregben, a leszerelés után pedig 1881-ben hatodmagával kiment Amerikába, ahol nemzetgazdasági tanulmányokat folytatott. Hosszú ideig volt képviselő. A szabadelvűpárt híve volt, innen azonban Tisza István gróf első miniszterelnöksége idején kilépett és előbb a disszidensekhez, majd az alkotmánypárthoz csatlakozott.

A régi főrendiháznak örökös tagja volt. A háború kitörésekor önként jelentkezett katonai szolgálatra és mint a 3. honvéd huszárezred parancsnoka, kitűnő harctéri szolgálataiért *elnyerte a Mária Terézia rend tiszti arany érdemérmét.* Rengeteg kitüntetése volt, nevét azonban a honvédség és a lovassport fejlesztése terén tett szolgálataival tette ismertté, amiért is teljes kormányzói elismerést kapott és tulajdonosa lett az aranyozott bronz érdeméremnek.

A legelőkelőbb és legmagasabb nemzetközi társaságban szerették és tisztelték: barátja volt VII. Edvárd angol királynak, aki velszi herceg korában, amikor Budapesten tartózkodott, állandóan gróf Andrássy Géza társaságában mutatkozott.

Két elválhatatlan barátjával, gróf *Batthyány* Tivadarral és gróf *Károlyi* Lászlóval volt annakidején mindig együtt: a magyar előkelő társadalmi életben ez a vidám triász szinte fogalom volt. A sport, közelebbről a lovaglás és a vadászat volt főszenvedélye. Rengeteg áldozattal ő honosította meg Magyarországon a lovaspólót: igen nagy költséggel ő hozatott először Angliából a pólójátékhoz alkalmas ponnylovakat.

Nemzetközi viszonylatban is jól ismert vadász volt. 1911-ben *Jussuf* Kemal egyiptomi pasával közel félesztendeig együtt vadászott Szudánban. Betléri és parnói birtokán gyakori vadászvendége volt *Henrik* porosz királyi herceg, *József* királyi herceg, *Milán* király és *Festetich* Tasziló herceg. Nemrégiben még résztvett az Andrássy tereplovaglásón, általában olyan friss és erőteljes volt, hogy senki nem gondolt a végre.

Augusztus 31-én délelőtt 11 órakor szentelik be holttestét itt Budapesten, majd autón hazaviszik az elszakított területen lévő Krasznahorkára, ahol a vártemplomban lévő ősi kriptában szeptember 1-én helyezik örök nyugalomra felesége mellé, aki a nagy *Kaunitz*-család utolsó leszármazottja volt: *Kaunitz* Eleonora grófnő.

A kormány részvéttávirata

Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter gróf Andrássy Géza elhúnyta alkalmából a *kormány nevében* a következő táviratot intézte *Andrássy* Manó grófhoz:

»Mély megilletődéssel értesültem Méltóságod forrón szeretett édesatyjának, nagyméltóságú gróf Andrássy Géza belső titkos tanácsos úrnak, a magyar felsőház tagjának elhúnytáról. A magyar haza a megboldogultban lelkes fiát vesztette el, aki köztiszteletben és közszeretetben álló kiváló nemes egyéniségével mind a közélet, mind a sport terén, az olimpiai mérkőzések kapcsán éppen úgy, mint a Magyar Atlétikai Clubban és a magyar lovassport fejlesztése körül egyformán önzetlen és odaadó munkával szerzett felejthetetlen érdemeket.

Kérem Méltóságodat, fogadja a magyar királyi kormány őszintén átérzett részvétét és tolmácsolja azt a gyászoló család valamennyi tagjának is. A megboldogult emlékét a magyar nemzet mindig kegyelettel fogja megőrizni azon fiainak sorában, akikre mindig hálával és szeretettel emlékezik vissza. Dr. vitéz *Keresztes-Fischer* Ferenc, a miniszterelnöki teendők ideiglenes ellátásával megbízott m. kir. belügyminiszter.«

Munkanélküli csavargók elhelyezésére tolonctábor készül

Ma reggel olyan hírek jelentek meg, mintha a belügyminiszter *internálótábort akarna építtetni Egerben* és ott a város képviselőtestülete foglalkozott is a belügyminiszter állítólagos leiratával. A *Magyarország* munkatársa érdeklődött a hír valódisága felől. Megállapítottuk, hogy *nem felel meg a valóságnak, mintha a belügyminiszter bármiféle ilyen leiratot intézett volna,* ellenben tény az, hogy csakugyan szükség van megfelelő *toloncház* létesítésére. Az eddigi ideiglenes megoldások ugyanis nem kielégítőek. Szükség van *munkáltatótelep* létesítésére is, ahol *a munkanélküli csavargókat, akiket az országban összeszednek, megfelelően foglalkoztathassák.* A belügyminiszter, amint a *Magyarország* munkatársával közölték, foglalkozik ugyan ezekkel a kérdésekkel, de a megjelent hírekből mindössze annyi igaz, hogy a rendőrség részéről ment kérdés, illetve puhatolódzás egyes városokhoz, vajjon *van-e ott megfelelő megoldási lehetőség.*

x Gyorsaság—pontosság—kényelem—biztonság. Ezt a 4 fogalmat valósította meg a Standard az 1938—39. évi rádió típusainál. Gyorsaság az állomások behangolásánál. Pontosság a skálán, ezt szolgálja az önműködő élvilágítású fénymutató váltós óriásskála. Kényelem a kezelésnél. Egy gombnyomás és a kívánt állomás automatikusan ugrik be. Budapest I. a legkisebb készülékeknél is gobnyomással állítható be. Biztonság a vételnél. A Standard által épített adóállomások pihenés nélkül dolgoznak hibátlanul. Ez elég garancia arra, hogy a Standard rádiók hosszú évek mulva is kifogástalanul fognak dolgozni tehát maradandó értékűek.

Ma van legtöbb döntő a nemzetközi teniszbajnokságon

Vasárnap délután folytatták a MAC margitszigeti díszpályáján a magyar nemzetközi teniszbajnokságok döntő mérkőzéseit.

A küzdelem egyelőre két számban fejeződött be. A *női párosban* a német *Ullstein—Horn* pár nyerte a bajnokságot, 2. *Zsitvayné—Paksyné*, 3. *Körmöczy—Flórián* és *Bárd—Musitzné*. — *A női egyes döntőjét* 6:6, 7:5 állásnál a jugoszláv *Kovács* feladta, így *Horn* lett a bajnok, 2. *Kovács* jugoszláv, 3. *Zsitvayné* és *Ullstein* német. *A férfi egyes egyik elődöntőjét* a jugoszláv *Mitic* nyerte 6:2, 6:8, 6:4, 7:5 arányban *Szigeti* ellen, a másikat *Gábori* feladta 2:6, 5:7, 6:2 állásnál *Asbóth* ellen, így a *döntőt ma délután Mitic játssza Asbóthtal.*

A vegyespáros elődöntők közül csak egyet játszottak le. A *Dallos—Flórián*-pár 6:1 6:2 verte a *Tinling, Paksyné* kettőst. A *Pető—Horn, Szigeti—Bárd* elődöntő 6:4, 4:4 állásnál a sötétség miatt félbeszakadt.

A férfipáros elődöntők során a *Vido—Kucel*-pár 6:3, 6:3, 11:9 arányban verte a *Dallos-testvéreket.* A másik elődöntőt, az *Asbóth, Gábory—Pethő, Mitic*-meccset ma délután játsszák.

Különben is a mai nap lesz a verseny legérdekesebb napja, miután a legtöbb döntőre ma kerül sor.

x Túlságosan vérmes embereknél, kiváltkép akiknél az igen nagy nedvdússág mindenféle kellemetlen tünete, mint gyors elfáradás, elbágyadás, a teltség érzete gyakran jelentkezik, kitűnő hatással szokott járni, ha néhány hétig naponta reggel, éhgyomorra egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvizet isznak. Kérdezze meg orvosát.

Rendelet a tűzveszélyes folyadékokról

A kormány érdekes rendelettervezetet dolgozott ki a tűzveszélyes és robbanó folyadékok tartásáról, raktározásáról és szállításáról. A rendelet alá tartoznak mindazok az ásványi, növényi vagy állati eredetű, 15 Celsius fokon folyékony halmazállapotú anyagok és azok természetes vagy mesterséges származékai, amelyek 100 Celsius fokon alul robbannak. Az ilyen anyagok tartására az elsőfokú tűzrendészeti hatóságtól engedélyt kell kérni. A rendelet megállapítja a tartható mennyiség nagyságát, a tartásra szolgáló edények, hordók minőségét, a raktározás módjait, a szállítás körülményeit, az erre szolgáló tartánykocsik követelményeit.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara a rendelettervezettel közérdekből részletesen kíván foglalkozni. Elküldte hozzászólás végett az egyes szakmai érdekképviseleteknek. Főként a vegyi-kereskedelem s ezenkívül a vegyészeti ipar érdekelt ebben a kérdésben.

x A kézművesipar nagyszabású propagandája a Tiszántúli Ipari Kiállítás és Árumintavásáron. A szeptember 3—11-ike között tartandó Tiszántúli Ipari Kiállítás keretében Debrecenben a kereskedelmi és iparkamara a kamara kerületének kézművesiparossága számára iparos és mesterversenyt rendez. Az iparos- és mesterversenyre az egész kamarai kerületből igen nagy számmal jelentkeztek és közel 25 iparos nemes vetélkedéssel küzd a kitüntetésekért. Az iparos- és mesterverseny külsőségeiben is igen látványos lesz.

Ismét előveszik a kereskedelmi képesítés kérdését?

Az iparigazolványok és iparengedélyek kiadásának reformja ügyében a különféle érdekképviseletek kérdésekkel fordultak a kereskedelmi minisztériumhoz. Felvilágosítást azonban nem tudtak kapni, mert a belkereskedelmi osztály vezetője szabadságra utazott. A kérdés egyébként is *Imrédy* miniszterelnök hazaérkezése után fog eldőlni és pedig minisztertanácson.

A váratlanul kiadott tilalmi rendelet természetesen változatlanul fennáll. Időközben szakkörökben olyan hírek terjedtek el, hogy *a kereskedelmi minisztériumban ismét elővették a kereskedelem képesítéshez kötésének tervét* és most ezen dolgoznak.

E pillanatban nem lehet megállapítani, hogy az egyszer már eltemetett tervet valóban elővették-e ismét. Bizonyos azonban, hogy az iparengedélyek és iparigazolványok új rendjének bejelentése annyi izgalmat okozott kereskedelmi és ipari körökben, hogy kár volna ezt tetőzni újabb megszorítással, a képesítés kérdésének napirendre tűzésével.

Szüret után megalakul a Szőlő és Borpropaganda Bizottság

Még a tavasszal elhatározta a földmívelésügyi kormány, hogy a szőlő- és borfogyasztás fokozására intézményesen megszervezett *propagandát* indít. Március 21-én úgy döntött a minisztertanács, hogy erre a célra Szőlő- és Borpropaganda Bizottságot létesítenek.

Csak most, mintegy félévvel ez elhatározás után kerül sor a propagandabizottság megalakítására. A földmívelésügyi minisztérium a minap felszólította a szőlő- és borérdekeltségeket, hogy jelöljék ki, kit küldenek tagként ebbe a bizottságba. A Szőlő- és Borpropaganda Bizottság néven megalakuló szervben — a minisztériumi kiküldötteken kívül — a szőlősgazdák, a borkereskedők és a MASzOBSz képviselői kapnak tagsági helyet.

A bizottság, amely most már rövidesen, alighanem szüret után, az idei értékesítési kampány indulása előtt megalakul, tulajdonképpen csak *tanácsadó szerv* lesz. Magának a propagandának gyakorlati végrehajtását, hír szerint, *Dicenty* Dezsőre, az Ampelológiai Intézet igazgatójára bízza a földmívelésügyi minisztérium.

Nyilatkozat a Bata-ügyben

Az alábbi levél közlésére kértek:

Igen tisztelt Főszerkesztő Ur!

Hivatkozással b. lapjának, a »Magyarország«-nak 1938 július 30-iki számában »Elfogadták a Bata-ellenes akciót a cipészkongresszus mai záróülésén« cím alatt megjelent cikk egyes állításaira a Bata A. G. zlini cég ügyfelem megbízásából, a sajtótörvény 20. §-ára való hivatkozással tisztelettel kérem az alábbi helyreigazító nyilatkozat közzétételét:

Nem felel meg a valóságnak az, hogy a magyar kormány a Batakérdést olyképp oldotta volna meg, hogy Batának magyarországi cipőgyár felállítását megtiltotta.

Ezzel szemben való az, hogy a néhai Bata Tamás, illetőleg a Batakonszern hollandi érdekeltsége által alapított »Bata« Magyarországi Cipőipari és Kereskedelmi Részvénytársaság cége a budapesti kir. törvényszéknél mint cégbíróságnál Cg. 32707. számú, bejegyzést elrendelő végzés alapján a társascégek jegyzéke 135. kötetének 125. lapján be volt jegyezve és hogy ugyanezen cég Magyaróvár megyei város polgármestere mint I. fokú iparhatóság által 2648/1931. szám alatt kiállított iparigazolvány alapján jogosítva volt cipő és mindennemű más lábbeli, ehhez való anyag stb. gyártására és eladására és az ezzel kapcsolatos munkálatokra és így tisztán nevezett cégen múlott, hogy tényleges gyártási, illetőleg üzleti tevékenységét nem vette fel.

Kitünő tisztelettel: *Dr. Friedmann Ignác. Dr. Krausz Győző* ügyvédek irodája.

GAZDASÁGI JELENTÉSEK, PIACOK, VÁSÁROK

Lanyha a tőzsde

A külpolitikai feszültség hatása alatt a külföldi tőzsdék is *tartózkodó és lanyhuló irányzatot követtek* és ez alól az irányítás alól a budapesti tőzsde sem vonhatta ki magát. Az *árukínálat erősödött* és az árfolyamok *fokozatosan lemorzsolódtak*. A kereslet nem tudta felvenni a jelentkező árukínálatot, különösen a vezető értékek árfolyama esett vissza, bár a tőzsde hangulata aránylag nyugodt.

A részvénypiacon a Kőszén 11.50, a Bauxit 11, a Rima, Magyar Cukor 4.25—4.25, Kohó 2.50, Műtrágya 2, Salgó 1.70, Trőszt, Délcukor 1.50—1.50, Nasici 1.25, Ganz 1.20, Budapesti Gőzmalom, Urikányi 0.75—0.75, Telefon 0.50 pengővel *zárult alacsonyabban*, mint pénteken.

Az általánosan lanyhuló irányzattal ellentétben *egyedül az Izzó árfolyama emelkedett 5 pengővel.*

A *fixkamatozású értékek* piacán ugyancsak lanyhult az irányzat és különösen a fővárosi kötvények árfolyama esett vissza. Az *1914-es* kötvények 4 pengővel, az *1927-es* címletek 1.25%-kal estek a legutóbbi zárlat színvonala alá.

A *bankrészvények* magánforgalmában jelentéktelen üzlet mellett aránylag tartott az irányzat és az árfolyamokhoz képest alig volt változás. A forgalom szűk keretek között mozgott és *inkább az árukínálat erősödött*, de számottevő árlemorzsolódás nem következett be. *Árfolyamok ½12 órakor:* Bauxit 205, Kőszén 291, Kohó 21, Salgó 28.20, Rima 72.50, Ganz 20, Magyar Cukor 96 pengő.

A *Nemzeti Bank* az angol font, a dán és norvég koronák árfolyamát 5—5, a svéd korona és svájci frank árfolyamát 10—10 és a hollandi forintét 20 fillérrel leszállította, a dollár árfolyamát 10 fillérrel felemelte. Olcsóbb lett még a londoni kifizetés 1½ és a párizsi kifizetés 1 fillérrel.

Értéktőzsdei árfolyamok

	Előző zárlat	Elfordult kötések	Zárlat
Nemzeti Bank	159.—	159	159.—
Concordia-malom	—	3.85	3.8
Békéscsabai	7.5	—	7.5
Első Bp. malom	10.5	—	9.75
Bauxit	215.—	208—204	204.—
Beocsini	—	—	14.—
Borsodi szén	—	9.5	9.3
Cementia	98.5	—	98.—
Kohó	23.—	21.1—20.3	20.5
Aszfalt	8.—	8.05	8.—
Kőszén	304.—	290—293	292.5
Nagybátonyi	42.75	42.5	42.5
Salgó	29.8	28.9—28	28.1
Urikányi	41.25	41—40.5	40.5
Fegyver	60.5	61.2—60	60.25
Ganz	21.2	20.9—20	20.—
Rima	80.5	78.75—76.75	76.25
Ofa	15.—	—	15.—
Nasici	58.—	58.5—56.6	56.75
Duna-Száva	—	4.5—4	4.5
Nova	13.—	13.05	13.05
Trőszt	58.25	57.1—56.5	56.75
Délcukor	61.5	60	60.—
Magyar cukor	100.—	99.25—95.5	95.75
Georgia	20.—	—	20.—
Izzó	122.—	128—127	127.—
Dreher-Haggen.	132.5	132.5	132.5
Gschwindt	658.—	658	658.—
Polgári sör	106.5	106.5	106.5
Krausz-szesz	—	—	95.—
Gyapjúmosó	—	4	3.95
Pamutipar	32.5	—	32.5
Diana	—	51	51.—
Műtrágya	42.—	—	40.—
Vasuti forg.	—	18.75	18.5
Telefon	9. 3	8.8	8.8
Államadósság, kötvények, záloglevelek:			
1938. évi ptjegy	100.—	100	100.—
Népszövetségi	—	—	73.75
1914. évi főv. 4.5%	286.5	286.75—283.5	282.5
1927. évi főv. 6%	76.75	75.75—75.5	75.5

Változatlanok a bankrészvény árfolyamok

A bankok magánforgalmában az irányzat tartott. A mai tájékoztató árfolyamok (zárójelben az előzőnapi árak): Kereskedelmi Bank (54) 53—54, Hitelbank (37) 37, Leszámítolóbank (30.5) 30.5, Angol-Magyar Bank (23.75) 23.5, Hazai Bank (18.5) 18.5, Olasz Bank (30.5) 30—31, MOKTÁR (17) 17, Pesti Hazai (50) 50.

A mai zürichi árfolyamok

Zürich, augusztus 29. *(Záróárfolyamok.)* Párizs 11.9375, London 21.2875, NewYork 436.87, Brüsszel 73.8375, Milánó 22.975, Amszterdam 238.65, Berlin 175.20, Prága 15.05, Varsó 82.30, Belgrád 10.—, Athén 3.95, Bukarest 3.25.

Kedvetlen a londoni tőzsde

London, augusztus 29.

(A Magyarország különtudósítójától.) A piacon a hét első napján csekély üzlet mellett a *hangulat kedvetlen* volt, a spekuláció *tartózkodó* magatartást tanusított. Aranyszélű papírok *árveszteséget* szenvedtek. Arbitrázspapírok lanyha nyitás után némi javulásra tettek szert. Délafrikai aranybányaértékekben *eladások* történtek. Általában *kisebb árveszteségek* voltak túlsúlyban.

Mai árfolyamok (zárójelben az előző zárlat): Royal Dutch 37.875 (38.37), Rio Tinto 13.625 (13.87), Anaconda 7 (7.37), Tanganyika 6.75 (6.12), Central Mining 23.125 (23.25), Canadian Pacific 6.375 (6.62).

A *nemzetközi devizaforgalomban* a hét első napján említésreméltó áreltolódások nem mutatkoztak. A *font* árfolyama Zürichben kissé emelkedett, Párizsban lényegtelenül olcsóbbodott. A *dollár* Zürichben és Párizsban árnyereségre tett szert. A *francia frank* jegyzése Zürichben és Londonban emelkedett. Amszterdamban viszont kissé lemorzsolódott.

PRÁGA: lanyhuló

Zárlat (zárjelben az előző zárlat): Dux Bodenbach (870) 860, Poldi (1260) 1250, Bánya és kohó (3070) 2980, Skoda (1200) 1200, Pozsonyi Kábel (1140) 1120, Magnezit (1280—1300) 1260, Cseh Cukor (660) 650, Schöller (2400) 2380.

GENFI tőzsde. Nasici (29) 28, Ofa (—) 5.50.

LIVERPOOL: szilárd

Liverpool, augusztus 29. *(A Magyarország tudósítójának távirata.)* Búza októberre (5 sh 3.25 : 14.44 P) 5 sh 4.25 : 14.68 P, 5 sh 4.125 : 14.65 P; decemberre (5 sh 0.875 : 13.90 P) 5 sh 1.875 : 14.14 P, 5 sh 1.50 : 14.05 P; márciusra (4 sh 10.75 : 13.42 P) 4 sh 11.75 : 13.65 P, 4 sh 11.375 : 13.56 P.

ROTTERDAM: javuló

Rotterdam, augusztus 29. *(A Magyarország tudósítójának távirata.)* Búza szeptemberre (4.25) 4.275, novemberre (4.40) 4.45, januárra (4.50) 4.525, márciusra (4.50) 4.55 holland forint 100 kg-ként; tengeri szeptemberre (95.50) 96.50, novemberre (94) 95.50, januárra (93) 94.50, márciusa (92.75) 94.25 holland foint 2000 kg-ként.

LONDONI FÉMTŐZSDE

Vörösréz lanyhuló, ón lanyhuló, ólom lanyhuló, horgany lanyhuló

London, augusztus 29.

Jegyzések (zárójelben az előző zárlat): vörösréz standard ($40^{11}/_{16}$—$40^{7}/_{8}$) —, 3 hónapra ($41^{1}/_{16}$—$41^{1}/_{8}$) $40^{1}/_{2}$, elektrolyt (46—47) 46, ón 3 hónapra (194—$194^{1}/_{4}$) 192, későbbi ($193^{1}/_{2}$) —, straits ón ($198^{1}/_{2}$) —, ólom külföldi prompt ($14^{9}/_{16}$—$14^{11}/_{16}$) $14^{1}/_{4}$, későbbi ($14^{3}/_{8}$) $14^{7}//_{16}$, horgany prompt ($13^{1}/_{8}$—$13^{1}/_{4}$) $12^{7}/_{8}$, későbbi ($13^{1}/_{4}$) $13^{1}/_{8}$.

Londoni devizák

London, augusztus 29.

NewYork $4.87^{5}/_{32}$, Párizs 178.34, Berlin $12.15^{3}/_{8}$.

A mai hivatalos valuta- és devizaárfolyamok.

PÉNZNEMEK:	KÜLFÖLDI KIFIZETÉSEK:
Angol font 16.75—16.65	Amsterd. 184.90—186.50
Belga 57.05—57.65	Athén 3.025—3.055
Cseh kor. 9.50—12.— (a 20 kor.-nál nagyobb címletek kivételével)	Belgrád 7.82—7.88
Dán kor. 75.45—75.25	Berlin 135.70—136.70
Dinár 7.15—7.70	Brüsszel 57.23—57.67
USAdoll. 337.30—341.30	Bukarest 3.41—3.44
Kanadai doll 332—337	Koppenhága 73.65—74.25
Francia fr. 9.—9.40	London 16.49—16.64
Holl. frt 184.50—186.50	Madrid —.—.
Lengyel zl. 60—61.40	Milánó 17.66—17.8864
Leu 3.—3.45	Newyork 338.70—341.30
Leva 3.—3.60	Oslo 82.90—83.60
Lira 16.90—17.90 (500 és 1000 lirás bankjegyek kivételével)	Párizs 9.15—9.43
Ném. márka —.—	Prága 11.79—11.93
Norv. kor. 82.70—83.60	Szófia 4.11—4.15
Svájci fr 77.25—78.15	Stockholm 85.05—85.75
Svéd kor. 84.85—85.75	Varsó 63.75—64.25
	Zürich 77.475—78.175
	Isztanbul 268—271

Az arany Londonban

Londoni aranyárfolyam: 142/8.5 sh.

Húsvásár

Készlet: nagymarha 1 (1), növendék 1 (1), borjú 87 (87), szalonnás sertés 30 (30). Zárójelben az eladottak száma.

Árak: csontoznivaló marha 60, növendék 80, borjú, bőrben I. 146—150, II. 140—144, szalonnás sertés 108 fillér kg-kint. A vásár irányzata lanyha volt.

Éber Antal az iparigazolványok szüneteltetéséről

Kereskedelmi és ipari körökben nagy érdeklődésst keltett, hogy *Éber* Antal dr., a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara elnöke nyári szabadságát megszakitva, visszaérkezett Budapestre, hogy a *Kereskedelmi és Iparkamara az igazolványok szüneteltetéséről kiadott rendelet tárgyában illetékes körökkel, majd pedig az érdekeltségekkel a tájékoztató tárgyalásokat megkezdje.* Az *Esti Kurir* munkatársa felkereste ma délben Éber Antal dr.-t, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara elnökét, aki a következőket mondotta:

— Az iparigazolványok tárgyában kiadott rendelet ügyében *még csak a tájékozódásnál tartok.* Külföldön töltött szabadságom alatt azonban a megjelent sajtóközlemények, igy az *Esti Kurir* kimeritő magyarázata is, sok felvilágositást nyujtottak, mégis ismernem kell a beavatott és hivatalos tényezők álláspontját és programmját. Tudjuk, hogy rendkivüli időkben rendkivüli áldozat, vagy lemondás is szükséges lehet, de bizonyára a kormány is tisztában van azzal, hogy *szerény munka- és életlehetőséget mindenki számára, aki tud és akar dolgozni, nyitva kell tartani.*

Nem lehet célja senkinek és nem is érdeke senkinek, hogy munkaképes és dolgozni akaró emberek ezrei essenek kétségbe amiatt, mert nem engedik őket foglalkozáshoz jutni.

Meggyőződésem tehát, hogy az illetékes szakminisztérium és az érdekeltek fognak közös plattformot találni, amelyen nagyobb megrázkódtatás ki lesz kerülhető.

A kamarának természetes kötelessége, hogy ilyen irányban közbenjárjon és *szabadságomat is azért szakitottam félbe, hogy ezt a kötelességemet teljesitsem.*

Éber Antal kamarai elnök nyilatkozatát azzal az értesülésünkkel egészitjük ki, hogy *Árkay* Ferenc dr. kereskedelmi miniszteri osztályfőnök, aki az iparigazolványok szüneteltetése tárgyában kiadott rendeletről hivatott lenne nyilatkozni és aki e pillanatban szabadságon van, kedden vagy szerdán visszaérkezik Budapestre.

A kereskedelmi érdekképviseletek vezetői tehát *holnap vagy holnapután*

felkeresik Árkay osztályfőnököt, hogy rámutassanak arra, amit memorandumban is fognak hangoztatni,

hogy az iparigazolványok szüneteltetésére vonatkozó rendelkezés milyen károkat jelent a gazdasági életben. Az érdekképviseletek ugyanis mind azon az állásponton vannak, hogy *a gazdasági szabadság a legbiztosabb alapja a termelési rend fenntartásának.*

A Kereskedelmi Testület Állandó Bizottsága különben pénteken és szombaton folytatott tanácskozások alapján *ma vagy holnap memorandum részleteiről is tárgyalni fog* az összes érdekképviseletek vezetőivel, ugy hogy ezen a héten még érdekes események várhatók e kérdés körül.

Franco felajánlotta Alfonz exkirálynak a spanyol trónt?

London, augusztus 29.

(Inf.) A Daily Herald feltünéstkeltő bázeli jelentést közöl, amely szerint Franco tábornok állitólag felkérte Alfonz spanyol exkirályt, hogy látogasson el a nemzeti Spanyolországba. Az exkirály, aki jelenleg a karintiai Velden fürdőhelyen tartózkodik, állitólag meg is igérte, hogy a meghivásnak eleget tesz.

A jelentés szerint Franco tábornok azt az ajánlatot tette az exkirálynak, hogy

a polgárháboru befejeztével foglalja el a spanyol trónt

és pedig olyképpen, mint ahogyan Viktor Emánuel olasz király uralkodik Olaszországban. Alfonz királysága mellett Franco tábornok a tekintélyelv alapján mint miniszterelnök irányitaná a kormányzást.

Bárhogyan végződjék is a polgárháboru...

London, augusztus 29.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) Az angol sajtó nagy figyelmet szentel *Prieto* volt köztársasági spanyol hadügyminiszter egyik vasárnapi beszédének, amelyet *Barcelonában* a szociáldemokraták gyülésén mondott. A volt hadügyminiszter, aki a köztársaságiak körében most is nagy tekintélynek örvend, beszédében többek között a következőket hangoztatta:

— Bárhogyan végződik is a polgárháboru, annyi bizonyos, hogy Spanyolországnak csak romjai maradnak. A polgárháboru végeztével éppen ezért közös erőfeszitéssel kell majd ugy a monarchistáknak, mint a szocialistáknak résztvenniök az ujjáépités munkájában.

Az angol lapok hangoztatják, hogy a köztársaságiak részéről *ez a beszéd volt az első jele a tárgyalási és megbékélési készségnek.*

Figyelmet keltett *Prieto* beszédének az a része is, amelyben

a külföldhöz fordul, hogy a polgárháboru befejeztével nagyobb kölcsönnel támogassa Spanyolország ujjáépitésének müvét.

Nem kerülte el az angol lapok figyelmét, hogy *Prieto* ezzel kapcsolatban nem az európai hatalmakhoz, hanem a *délamerikai országokhoz fordult.*

Franco a háboru befejezéséről

Burgos, augusztus 27.

Franco tábornok a külföldi sajtó képviselői előtt tett nyilatkozatában részletesen kitért a külföldi önkéntesek visszavonásának kérdésében elfoglalt álláspontjára. *Franco* szerint a válasz nyomán *Párisban* és *Londonban* támadt idegesség főként arra vezethető vissza, hogy a két szóbanforgó nagyhatalom baloldali pártjai saját pártpolitikai céljaikat még mindig többre becsülik a haza érdekénél. *Franco* hangsulyozta, hogy *a köztársasági hadsereg külföldi önkénteseinek több mint fele Európán kivüli országokból származik.*

— A háboru — folytatta *Franco* —

már régen végetért volna,

ha az ellenfél soraiban nem küzdene negyvenezer főnyi külföldi csapat. Barcelona csak szinleg járult hozzá az angol tervhez, de valójában mindent megtett a köztársasági oldalon harcoló önkéntesek visszavonásának meghiusitására. Éppen ezért csak akkor lenne értelme az önkéntesek visszavonásának, ha azon kezdenék, **hogy mindkét oldalon tiz-tizezer önkéntest vonnának vissza.**

Lefoglalták a José Luis Diazt az angolok

Gibraltár, augusztus 29.

(Az Esti Kurir tudósitójától.) A *José Luiz Diaz* köztársasági spanyol torpedónaszád, amely pénteken a Francóék flottájával folytatott kétórás tengeri ütközetben *sulyosan megsérült,*

száraz-dokkra került.

A megsérült hadihajónak még sikerült elérnie a *gibraltári* kikötőt, ahol azután a sérült hajót *az angol hatóságok lefoglalták.* A hajót javitás céljából száraz-dokkra helyezték. Don Juan *Antonio* kapitánynak, a hajó parancsnokának

becsületszavát kellett adnia,

hogy mindaddig, amig a hadihajó a gibraltári kikötőben lesz, *nem használja a hajó rádiókészülékét.*

Ujabb fegyveres összeütközések Haifában

Jeruzsálem, augusztus 29.

(Az Esti Kurir tudósitójától.) Vasárnap Haifában ismét összetüzések támadtak a zsidók és arabok között.

A rendőrség tiz arab tüntetőt letartóztatott, mert szrtájkra szólitották fel a haifai arab kereskedőket. Haifa közelében fegyveres arabok felgyujtottak több teherkocsit, a tüzoltók azonban még idejében eloltották a tüzet.

Palesztina többi részéből is kisebb-nagyobb incidenseket jelentenek.

— **Halálozás.** *Fuchs* József tart. hadnagy, a Károly-csapatkereszt tulajdonosa, a berlini Fuchs Testvérek gyümölcsimportnagykereskedés volt beltagja rövid és sulyos szenvedés után, 42 éves korában, augusztus hó 28-án Budapesten elhunyt. Temetése a rákoskereszturi uj izr. temető halottasházából folyó hó 30-án 3 órakor lesz. (Részvétlátogatások mellőzését kérjük.)

Bemutatja
Sternberg
M. kir. és udv. hangszergyár
VII, Rákóczi-ut 60
Telefon: 136-068, 144-354, 137-708
Az ország legnagyobb és legszebb rádiótermo

VÉSZI
Szolid belvárosi kiszolgálás. Összes tipusok, csere, részlet
Irányi-utca 13
Váci-utca sarok
Tel.: 38-71-58

Szakszerüen bemutatja
Hoffmann Rádió
V., Szent István-körut 19.
Telefon: 120-531

A RÁDIÓ-GYÁRAK
1938-39 évi összes ujdonságait
dijtalanul bemutatja
BODNÁR
Vilmos császár-ut 60. Tel.: 113-497, 123-088
Részlet, csere

ÜDVÖZÖLJÜK
Önöket, kedves rádióhallgatók! — Ugye, bemutathatjuk Önöknél fenn modern készülékeket?
Kedvező fizetési feltételek
MORVAI RÁDIÓ
VII., Erzsébet-krt 49. T.: 13-43-64 és 14-06-96

Elült a francia belpolitikai válság

Páris, augusztus 29.

A *Daladier* miniszterelnök rádióbeszéde nyomán keletkezett

belpolitikai vihar elült.

A szélsőbaloldal kénytelen volt belátni, hogy a hadiüzmekben a munkaórák számát az ország biztonsága érdekében *feltétlenül növelni kell.* A miniszterelnök helyzetét az elmult hét belpolitikai eseményei *megszilárditották.* A kormány ma délután minisztertanácsra ül össze, amelynek munkarendjén a 40 órás munkahét rugalmasabb alkalmazása, a hadiipari termelés ütemének meggyorsitása, a pénzügyi és külpolitikai helyzet szerepelnek. *Daladier* kész javaslatokkal fog előállni a hadiipari termelés ütemének meggyorsitása tárgyában. *Marchandeau* pénzügyminiszter részletesen ismerteti a kincstár helyzetét.

A *Matin* jelentése szerint a pénzügyminiszter az adóterhek jelentékeny növelésére vonatkozó részletes javaslatot dolgozott ki, amely az állam bevételeit 8—9 milliárddal emelné. A miniszter emellett

uj kölcsön kibocsátását vette tervbe,

A kormány körében a pénzügyminiszter javaslata nem ütköznék komoly ellenvetésbe. Végül *Bonnet* külügyminiszter, aki a hétvéget *Bordeaux* környékén töltötte és az éjszaka folyamán utazott vissza Párisba,

ismertetni fogja a politikai helyzetet és a folyamatban levő nemzetközi tanácskozásokat.

A minisztertanácson szóba fog kerülni a képviselőház rendkivüli összehivásának kérdése is.

A miniszterelnök nézete szerint ezt az intézkedést csupán rendkivüli bel- vagy külpolitikai események tennék indokolttá.

Kedden délelőtt az *Elysée*-palotában

államtanács lesz,

amelyen *Lebrun* elnök jóváhagyása elé terjesztik a tervezett kormányintézkedéseket.

A miniszterelnök, aki egyben hadügyminiszter is, *a honvédelmet érdeklő kérdésekről*

szerdán a képviselőház hadügyi bizottsága előtt nyilatkozik

részletesen.

Az osztálysorsjáték huzása

20.000 pengőt nyert: 83625

3000 pengőt nyert: 18681

1000 pengőt nyert: 18418 30165 39903 61026 72251

800 pengőt nyert: 8797 9783 16229 34774 45300 46517 55193 64012

600 pengőt nyert: 11101 23242 82650 83174 85269

500 pengőt nyertek: 16665 20509 26148 2[illegible] 30241 32779 35683 39424 57942 59446 67078 70737 78144 79408

300 pengőt nyertek: 1094 5281 7221 10389 10483 10897 11776 12237 14772 15188 16009 17917 18674 19035 21658 27151 33417 35644 36514 38882 40657 41881 47154 49534 53430 57675 58746 60260 62452 67725 68172 68271 69887 71115 71925 72266 77652 78586 78741 83103 84442

175 pengőt nyertek:

166 263 324 350 403 442 520 637 691 727 746 766 772 796 826 908 **1035** 113 120 160 189 222 250 263 449 460 541 574 616 744 759 870 997 **2005** 010 028 053 069 096 186 222 246 293 311 351 401 407 439 461 466 510 524 570 726 732 800 828 856 902 960 963 **3001** 024 083 110 111 121 125 168 170 313 371 466 505 569 653 663 708 743 782 790 861 868 890 **4095** 101 149 188 251 301 328 417 490 570 615 619 646 674 721 734 780 807 901 918 920 953 995 **5040** 043 057 139 226 270 289 293 323 380 442 472 525 622 641 721 788 821 857 909 946 969 999 **6023** 043 124 136 208 218 274 302 312 313 316 366 373 375 386 462 472 487 547 555 611 621 628 660 674 833 848 900 930 935 952 **7081** 139 318 338 374 403 476 544 551 568 582 602 635 641 658 729 772 811 902 941 977 **8004** 031 086 202 228 229 239 240 493 536 578 582 628 665 700 719 764 756 793 865 918 **9071** 151 157 158 290 298 316 364 397 401 420 437 498 621 662 705 711 728 776 883 894 **10083** 160 176 195 202 222 224 260 298 423 536 594 607 655 664 713 851 894 995 **11037** 056 105 231 232 293 312 328 397 426 470 502 518 558 566 601 633 634 741 792 803 809 814 847 868 931 **12005** 038 207 227 276 317 456 508 590 663 678 708 817 861 900 939 **13098** 034 605 084 093 221 238 263 266 327 361 426 471 482 521 612 698 794 850 876 924 **14009** 025 037 046 112 187 219 241 245 251 317 364 454 667 577 597 702 764 792 826 838 852 882 904 966 985 **15070** 097 123 132 207 211 254 410 521 552 554 570 579 583 589 693 904 941 948 974 **16024** 040 066 115 238 341 369 400 423 480 485 534 564 589 598 673 687 779 792 819 845 891 915 926 933 934 991 993 **17001** 007 047 197 201 253 262 284 306 358 497 501 644 654 662 684 703 793 823 836 881 972 **18010** 084 107 118 162 210 286 304 308 391 412 413 457 495 506 508 511 539 540 715 750 784 790 794 862 892 902 910 928 993 **19037** 100 176 228 231 274 275 280 289 311 549 564 579 584 598 602 736 842 852 853

20005 136 145 153 244 248 253 328 371 380 508 511 586 660 750 762 781 788 798 805 837 841 866 922 926 939 **21058** 074 075 218 227 242 291 395 411 438 506 508 567 590 607 660 665 698 708 724 853 893 993 **22019** 154 184 266 299 403 408 422 450 574 585 610 703 743 787 793 811 830 **23167** 287 299 443 560 894 901 917 980 **24012** 037 069 071 140 169 271 291 318 353 376 424 456 495 497 507 524 534 537 634 659 688 707 723 772 872 875 **25039** 050 055 059 068 186 224 237 290 311 319 355 356 358 470 499 501 822 876 884 887 948 959 **26005** 022 079 101 116 191 215 315 338 360 454 487 837 884 923 947 **27031** 069 090 273 312 364 374 395 528 612 613 631 637 644 663 781 787 791 849 941 **28011** 029 033 114 122 126 146 157 160 167 191 213 250 268 296 356 411 419 473 541 629 748 766 788 854 871 879 **29022** 289 294 312 323 343 386 425 452 478 494 502 584 607 701 762 818 851 869 931 942

30000 014 210 236 291 431 515 536 549 568 635 686 705 951 968 978 **31002** 207 224 232 238 265 356 368 395 419 425 477 520 549 628 634 693 705 714 748 834 851 864 871 932 976 **32048** 116 231 242 290 465 488 519 586 616 651 662 748 753 882 993 **33007** 146 198 200 237 351 383 409 477 507 523 625 672 778 855 872 802 994 **34016** 146 211 279 368 419 448 527 549 629 639 641 654 710 768 841 927 942 959 968 **35028** 060 083 166 283 308 383 397 619 623 634 665 721 746 867 **36133** 175 224 268 336 338 341 377 431 446 539 665 684 700 717 779 791 842 872 888 970 993 **37003** 037 070 192 194 334 366 393 450 534 572 586 589 715 743 769 842 893 **38032** 038 099 139 144 185 275 279 292 346 350 588 611 664 708 765 795 831 866 874 966 **39009** 021 067 095 272 311 328 329 330 433 464 498 679 735 781 791 816 884 930 940 959 **40097** 236 258 326 359 391 460 529 544 607 637 743 782 818 830 857 919 967 971 **41252** 285 334 366 368 391 497 529 537 668 716 792 805 999 **42017** 093 205 309 321 326 338 353 385 501 512 580 634 649 698 **43004** 199 208 228 254 290 302 386 416 436 500 501 567 591 614 639 647 697 810 833 858 879 887 892 989 997 **44015** 031 163 184 233 236 238 286 334 342 459 496 537 542 561 586 661 665 743 753 805 869 893 940 944 948 **45009** 132 185 213 229 293 429 443 474 484 578 684 698 759 874 903 921 942 **46017** 065 106 191 206 283 333 342 395 463 591 653 659 665 883 **47173** 247 250 259 303 334 360 364 385 403 518 680 752 777 795 807 919 983 **48008** 033 080 095 119 140 167 183 196 243 245 263 289 354 406 555 670 721 756 763 878 **49092** 222 226 227 263 333 427 450 452 454 572 601 650 658 690 694 722 828 831 856 885 922 **50047** 104 133 467 508 582 648 669 757 814 835 847 873 882 898 951 966 995 **51043** 047 064 084 158 186 224 276 340 399 414 426 496 511 552 575 599 650 653 778 825 843 849 864 875 900 986 **52023** 055 112 120 291 308 397 403 512 558 709 712 740 747 796 839 955 979 **53040** 077 171 233 277 318 354 355 369 443 516 614 616 630 637 671 734 827 834 880 928 979 990 **54027** 050 110 111 124 129 132 134 150 234 284 316 379 441 453 548 475 482 535 540 546 550 577 620 651 663 758 800 847 866 886 911 974 978 **55033** 071 109 111 124 160 195 214 217 274 287 288 290 312 344 345 348 360 391 425 427 455 502 550 588 615 662 717 854 883 998 999 **56040** 045 065 123 274 300 315 413 422 459 527 680 728 761 778 799 859 865 897 990 995 **57013** 103 182 187 201 248 277 292 320 361 384 394 545 561 566 581 667 686 703 733 734 736 757 814 845 864 909 **58004** 121 132 149 151 329 376 400 413 441 623 724 731 842 930 968 986 **59030** 036 162 187 209 286 302 328 377 451 453 458 464 486 535 571 578 621 645 671 673 722 768 787 896 969

60055 060 077 102 111 114 127 142 165 212 290 348 417 469 541 551 571 609 633 639 773 788 798 846 876 877 953 **61016** 055 069 106 157 350 359 372 384 428 453 479 539 576 694 728 888 915 930 938 992 **62001** 051 068 070 087 182 222 235 246 354 496 498 527 532 567 593 665 736 821 824 835 859 864 964 **63025** 070 092 135 276 279 280 428 505 514 549 594 615 640 694 712 769 836 854 932 940 **64079** 080 211 248 361 437 462 504 646 721 749 761 780 813 859 913 976 **65007** 011 018 031 043 062 101 122 124 129 146 168 327 329 358 365 443 458 505 546 585 656 658 718 755 803 811 911 921 961 982 **66011** 065 077 109 163 268 280 283 289 311 380 397 524 616 767 777 797 926 **67047** 109 132 285 289 309 366 383 477 490 500 501 556 586 618 620 755 810 826 890 935 947 958 **68052** 060 070 207 288 306 313 321 365 398 467 468 475 480 605 623 657 666 693 701 766 840 851 942 **69004** 025 047 146 168 182 264 296 342 359 415 596 681 691 855 873 884 986

70057 133 158 222 243 258 347 358 392 518 608 692 705 836 879 883 894 **71000** 185 200 316 333 353 387 686 698 775 802 922 972 **72074** 180 283 302 332 437 476 536 586 696 704 713 738 910 **73021** 051 060 072 078 131 197 255 262 277 306 397 418 425 427 518 532 646 664 782 946 909 **74002** 036 103 155 205 273 303 330 333 336 337 349 397 418 433 452 456 477 510 612 641 679 722 731 851 933 954 990 **75047** 048 055 060 099 118 255 344 388 395 430 465 467 491 575 582 627 682 710 773 798 855 880 898 903 913 972 **76153** 208 212 291 298 360 498 533 573 643 649 741 748 783 889 908 912 949 977 **77052** 085 158 226 291 330 381 444 510 527 560 607 705 735 813 830 889 **78036** 077 142 147 173 198 205 285 290 297 299 328 343 370 429 469 513 605 609 675 678 766 906 963 982 **79016** 043 059 106 145 211 307 321 337 364 405 446 467 523 594 595 638 651 696 737 742 764 767 770 897 925 963 978 995

80025 039 142 217 302 327 406 434 439 445 478 513 567 573 584 603 800 881 894 895 **81008** 057 166 187 198 216 236 315 320 371 441 457 465 548 578 586 648 665 733 736 758 761 765 792 808 844 **82060** 080 137 138 154 206 239 261 353 354 391 434 446 471 498 505 528 663 691 781 904 930 949 993 **83058** 017 151 196 212 215 337 346 365 376 677 724 749 761 769 818 841 858 898 **84008** 033 034 105 171 211 243 259 278 331 340 436 501 518 564 588 654 721 773 778 797 854 881 927 **85030** 048 064 154 176 194 199 223 238 257 262 374 475 481 501 530 704 712 73 8746 748 803 809 814 825 904 976 981 **86014** 043 048 069 116 131 180 183 313 334 426 634 735 759 813 814 865 954 **87003** 102 174 204 228 267 302 347 431 436 437 485 527 539 571 614 683 693 716 772 780 811 882 943 952 966

★

A főhuzás szeptember 22-ig tart. Sorsjegyek még kaphatók a Benkő Bank Rt.-nál, Budapest, Andrássy-ut 56. Telefon: 128-647.

★

Ezt a gyorslistát a Dembinski-bankház (II., Zsigmond-utca 8) állitotta össze.

Ha vásárol, hivatkozzék az ESTI KURIR-ra!

BUTOR ERNST
CSAK
VIII., Baross-utca 47
(József krt saroknál)
Nagy választék. Tervezés. Részletre is

Véres utcai harcok Allahabadban

London, augusztus 29.

(Az Esti Kurir tudósitójától.) A középindiai tartomány fővárosából, *Allahabadból*

véres utcai harcokat jelentenek.

A hétfő virradó éjszaka *ujból fellángoltak a vallási villongások a hinduk és a mohamedánok között s többhelyütt véres összecsapásra került sor.* Az első jelentések szerint az éjszakai harcok során

négyen meghaltak, tizenöten pedig sulyosan megsebesültek.

A rend helyreállitására katonai csapatokat vezényeltek ki. *A városban kihirdették az ostromállapotot.* Mindenütt katonai járőrök cirkálnak és tömegesen tartóztatják le a verekedőket.

Londonra is átterjedt a gyermekbénulási járvány

London, augusztus 29.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) A gyermekbénulási járvány, amely már hónapok óta szedi áldozatait a vidéki kerületekben, most

Londonra is átterjedt.

A *romfordi* elővárosban sulyos bénulási tünetekkel kórházba vittek egy tizenegyéves kisfiut s ugyanakkor

a fulhami elővárosban is megbetegedett egy tizenegyéves kislány.

A két esetet szigoruan titokban tartják, mert nem akarják nyugtalanitani a lakosságot. Minden intézkedés megtörtént a járvány terjedésének megakadályozása érdekében.

Andrássy Géza gróf halála

A mára virradó éjszaka hosszas betegeskedés után budapesti palotájában meghalt *Andrássy* Géza gróf, a békebeli Magyarország hires, népszerü gavallérja.

Andrássy Géza gróf lelkes barátja volt a müvészeteknek és ő maga is foglalkozott festőművészettel. Tevékeny részt vett a magyar lósport fejlesztésében. Barátja volt *Rudolf* trónörökösnek és VII. *Edward* angol királynak. Amikor VII. *Edward* még mint walesi herceg Budapesten járt, *Andrássy* Géza gróf állandóan társaságában tartózkodott és amikor nemrégiben a *windsori herceg* Budapesten tartózkodott, meghatva hallgatta *Andrássy* Géza gróf visszaemlékezéseit királyi nagyapja pesti tartózkodásáról.

Gróf *Andrássy* Géza valóságos belső titkos tanácsos, felsőházi tag, az Országos Testnevelési Tanács tagja, a Magyar Atlétikai Club örökös tiszteletbeli elnöke, a Nemzeti Lovarda elnöke, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság alapitó tagja volt. Néhány hónappal ezelőtt *szivbaj támadta meg* és hosszas szenvedés után ma éjszaka két órakor kiszenvedett. Nyolcvanhárom éves volt. Holttestét Budapesten szentelik be, majd *Krasznahorkára szállitják,* ahol a családi sirboltban helyezik örök nyugalomra.

Andrássy Géza gróf 1856-ban született Budapesten. Fia néhai *Andrássy* Manó grófnak és *Pálffy* Gabriella grófnőnek. Kalocsán, Kalksburgban, Genfben és Budapesten végezte iskoláit és jogi tanulmányait. Önkéntesi éve leszolgálása után ténylegesitette magát, s *mint hadnagy 3 éven át teljesitett szolgálatot.* Ebből egy évet *Boszniában* töltött. 1881-ben hatodmagával nemzetgazdasági tanulmányutat tett *Amerikában.*

A törvényhozásnak elsőizben 1891-ben lett tagja, — amikor a rozsnyai kerület elhunyt atyja helyére választotta meg képviselőjévé. E kerületet 1897-ig képviselte, ekkor *önként letette mandátumát, mert* mint terjedelmes vasmüvek tulajdonosa, némileg szerződéses viszonyban volt az állammal. Nemsokára azonban *vasmüveit eladta és ekkor a nagymihályi* kerület választotta meg. 1910-ben ujból a rozsnyai kerület mandátumát nyerte el.

A szabadelvü párt hive volt, innen azonban *Tisza István gróf első miniszterelnöksége idején kilépett és előbb a diszidensekhez, majd az alkotmánypárthoz csatlakozott, s résztvett a Khuen-Héderváry-, Lukács- és Tisza-kormány elleni küzdelmekben.*

A régi főrendiháznak örökös tagja volt. A felsőháznak megalakulása óta választott tagja lett. 1908-ban lett belső titkos tanácsos. 1885 óta cs. és kir. kamarás.

A háboru kitörésekor magas kora ellenére is önkéntesen jelentkezett, ezredesi rangban teljesitett szolgálatot, s a 3-ik honvéd huszárezrednek harctéri parancsnoka volt. Kitünő harctéri szolgálatai folytán a Mária Terézia-rend tiszti aranyérdemének volt tulajdonosa. A Máltai szuverén rendnek tiszteletbeli lovagja. Több magas katonai kitüntetés tulajdonosa, majd a honvédség és a lovas-sport fejlesztése körül tett szolgálatai alapján a kormányzói teljes elismerés aranyozott bronz érdemének lett tulajdonosa, s több külföldi rendjel nagykeresztese.

Ismerd meg hazádat!
Weekend-kirándulás luxusautocaron a
BAKONYBA
szeptember 4-én
Menetirány: Budapest—Gárdony (Velencei-tó), Székesfehérvár—Zirc—Veszprém—Balatonalmádi—Balatonkenese—Székesfehérvár—Budapest
Részvételi dij . . . P 19,50
Indulás vasárnap, szeptember 4-én reggel 1/2 7 órakor.
Jelentkezés az ESTI KURIR Utazási Irodájában
Budapest, V., Vilmos császár-ut 34. Telefon: 12-54-05

— Adorjánné M. Frida okl. balett- és táncmesternő, a m. kir. Operaház v. tagja balett- és táncintézete (Erzsébet-körut 44.) szeptember 1-én megnyilik. A beiratások folyamatban. Megnyitó össztánc szeptember 4-én, vasárnap délután 6 órakor. Tájékoztatót kivánatra ingyen küldünk. Telefon 138—300.

x **Megjelentek az uj rádiók.** Az *Orion* ráidógyár idén az 1938-as tipusok után máris bemutatja az 1939-es sorozatot. Igy azután olyan nagy választék kinálkozik *Orion* rádióban, hogy mindenki, a kisebb pénzü ember éppen ugy, mint a különleges igényü rádióvásárlóközönség, egyaránt megtalálja, bármit óhajt. Mindazt, amit a rádiótechnika rohamos fejlődése során eddig produkált, megtaláljuk az *Orion*-rádiók idei, minden eddiginél népesebb és gazdagabb sorozatában. Akár kiskészülék, akár nagy luxusrádió, akár olcsó gép, akár fényüző és mindentudó zeneszekrény kell valakinek, Orionban idén mindent megtalál. Ezuttal különösen meg kell dicsérnünk az Orion-rádiók külső kivitelét is.

— Székszorulásoknál és az ezekkel járó felfuvódásnál, légzési zavarnál, szivdobogásnál, szédülésnél és fülzugásnál a belek müködését egy-két pohár természetes **«Ferenc József»** keserüviz csakhamar elrendezi, az emésztést előmozditja, a vérkeringést felfrissiti s tiszta fejet és nyugodt alvást teremt. Kérdezze meg orvosát.

SZINHÁZ

A Magyar Színház és az Andrássy Színház új szezónja

A Magyar Színház és az Andrássy Színház szeptember havában megkezdi évadját. A *Magyar Színház* változatlanul arra törekszik, hogy *a világviszonylatban is vezetőszerepet játszó magyar színházi kultúra erőssége maradhasson s a nemzet minden rétegének egyetemes kultúrigényét kívánja kielégíteni színvonalas szórakoztatással és a színpadi irodalom remekműveinek bemutatásával.* A Magyar Színház a *Sasfiók*, a *Kék madár*, a *Peer Gynt*, a *Jókai-darabok*, *Az Úr katonái*, *A néma levente*, *A szűz és a gödölye*, a *Vatikán*, a *Volpone* és a *III. Richard* király által megjelölt utat kívánja folytatni, amikor következő évadjának műsorára tűzi a nagy amerikai költő, *Elmer Rice* színművét és azt *Az utca* címen első ujdonságként bemutatja. Bemutatja *Móricz* Zsigmond *Légy jó mindhalálig* című remekművét, amelyet annak idején a Nemzeti Színház játszott, *Vaszary* János *Hazudj igazat!* című új vígjátékát, Henry *Bernstein Az utolsó szerelem* című nagyhatású színművét, Paul *Géraldy* költői színdarabját, amelynek *Mindenem* a címe és a legnagyobb élő francia író, *Fracois Mauriac* remekművét, amelynek *Heltai* Jenő fordításában *Démon* a címe. A tervek közt szerepel *Fraser Katonatisztek* című drámájának bemuteatása *Orbók* Attila fordításában. A magyar szerzők közül darabot kapott, iletve remél a színház *Heltai* Jenőtől *Hevesi* Sándortól *Zilahy* Lajostól, *Zsolt* Bélától. Az *Andrássy Színházban* pedig *Békeffi—Stellától Bónyi* Adorjántól, *Bálint* Lajostól és *Imrétől*, *Török* Rezsőtől, *Barabás* Páltól, *Éri Halász* Imrétől, *Vaszary* Gábortól és azoktól, akik időközben elkészülnek darabjaikkal. Új szerzők színrehozatalát szintén tervbevették. Régi műsordarabjai közül műsorába iktatja *Az Úr katonái*-t és *A néma levente*-t. A művésztársulat változatlan marad. Természetesen a fiatal nemzedék tehetségei számára ezúttal is teret nyujt a színház. i

A Margitszigeti Színpad szerdától ismét játssza a „János vitézt"

Egész héten kellemes nyári meleg idő várható, s a Margitszigeti Színpad az óriási érdeklődésre tekintettel, egyelőre *szerda estétől vasárnap estig ismét játssza nagysikerű darabját, a „János vitéz"-t.* Az előadások este 8 órakor kezdődnek. Előadás után azautobuszokon kívül — a nagy forgalomra tekintettel — hajó is indul. A hajó a Palatinus-strandi hajóállomástól a Szent Gellért-térig megy, közben a Pálffy- és Vigadó-téri hajóállomásoknál is kiköt.

= **Pythia, a külföldön is kitűnő hírnevű grafológusnő** a nyáron hazaérkezett. Eskütér 1., félemelet 1. A. tartja lélektani grafologiai óráit. Pythia, akinek érdekes és értékes analiziseit egyaránt elismerik a legmagasabb körök és kisemberek ezrei, kedden és pénteken négy és hét óra között a dolgozó nők, hivatalnokok, tanítónők, üzletasszonyok számára kedvezményes grafológiai tanácsadó órákat tart.

A mai műsor

ERZSÉBETVÁROSI: Legyen úgy, mint régen volt (8). — MARKUS PARKSZINHÁZ: A Pódium kabaré vendégjátéka (8). — TERÉZKÖRÚTI: Megsértették a minisztériumot (½10). — ROYAL: Ide gyere, rózsám (8). — KOMÉDIA: Bikavonat (½9). — FÉNYES CIRKUSZ: Rimac kubai revü és a királytigrisek (4, 8). — MAGYAR MŰSZINKÖR: Amikor egy kislány elindul (½5).

Milyen darabokat játszik a Vígszínház

Javában folyik a munka a Vígszínházban, Együtt van immár az egész művészszemélyzet és *Jób* Dániel művészeti igazgató a következőket mondotta nekünk az új szezonról:

— A két színház műsorának összeállításánál elsősorban magyar szerzők darabjaira helyeztük a fősúlyt. A magyar szerzők műsora, akiknek darabjait tervbe vettük: *Bókay* János, *Csathó* Kálmán, *Fodor* László, *Harsányi* Zsolt, *Heltai* Jenő, *Hunyady* Sándor, *Molnár* Ferenc, *Zágon* István és *Zilahy* Lajos. Elkészülésük sorrendjében kerülnek bemutatásra. Lekötöttük a következő külföldi darabokat is: Jaques *Duval Soubrette;* magyar címe: *„Francia szobalány"*; Frederick *Lansdale: „Once is enough"*, magyar címe: *„Egyszer is elég"*; Sommerset *Maugham „The Human Element"*, átdolgozta: Zoe *Akins*, a *„Két asszony"* szerzője, magyar címe: *„Emberi gyöngeség"*; André *Puget: „Jours hereux"*, magyarul: *„Boldog órák"*. Tervbe vette a színház Bernhard *Shaw* híres darabjának: *„Az orvos dilemmája"*-nak a felújítását; ez lesz a második darab a Vígszínház műsorán és *Ibsen „Nőgyülölő"*-jének reprizét *Móricz* Zsigmond új fordításában. Ezt a műsort kiegészítik természetesen az ujonnan beérkező magyar darabok, amiket a színház be fog szerezni. *Az előadó személyzet nagyjából ugyanaz, mint a tavalyi.*

Frasquita mindig beszél

Ez a címe a legújabb Pirandello-bohózatnak, amelyet Bolognában készülnek bemutatni.

4000 személyes új olasz szabadtéri színpad

Szeptember 1-én *Puccini „Nyugat lánya"* című operájának díszelőadásával avatják fel *Como* új, állandó szabadtéri színpadát. Az amfiteátrumszerűen, lépcsőzetesen elhelyezett ülőhelyek kőből készültek és a színpad megkonstruálásánál a legmodernebb színpadépítészi szempontokat érvényesítették. Az új olasz szabadtéri színház hatalmas nézőtere *négyezer személy befogadására alkalmas.*

„Péntek Rézi" sikere Velencében

A *velencei* filmkiállításon nagy és előkelő közönség előtt került bemutatásra a *„Péntek Rézi"*, a *Hunnia* reprezentatív filmje. A közönség nagy tetszéssel fogadta a filmet. Az olasz sajtó, amely részletesen ismerteti a film meséjét, elismeréssel nyilatkozik *Vajda* László rendezői munkájáról és a szereplők közül különösen *Turay* Idát, *Erdélyi* Micit, *Gózon* Gyulát és *Juhász* Józsefet dicséri.

150 ÉVES *a bécsi Josefstädter Theater. Az új szezonban Hans Moser is állandó tagja lesz.*

A BELGRÁDI OPERÁBAN *szeptemberben színre kerül Verdi: A végzet hatalma, Puccini: Manon Lescaut, d'Albert: Holt szemek, a Boris Godunov, a Traviata, a Carmen, az Álarcosbál és más operák.*

FRANKFURTBAN *előadják Graener: Hannele című operáját, egy évvel a drezdai ősbemutató után.*

Pengős hirdetés

„MARS" gyermekkocsik megbízhatók, olcsók. **Andrássy-út 36.** Párisival szemben.

Gábor Fiunevelő Intézet Bentlakóknak, bejáróknak. ✳ Budapest, Munkácsy Mihály-u. 21 Telefon: 129—000

Olcsó utóidényi árak szeptember 1-től a korszerűen berendezett kiváló gyógyhatású **PARÁD-fürdőben.** Arzén-vasas-timsós és szénsavas fürdők. Modern vízgyógyintézet. Ivókúrák. Szőlőkúrák. Straud. 126 hold park. Őszi erdei hangulat. Diétás ellátás. Elsőrendű konyha. — Kérjen prospektust.

TANULJON **szabni-varrni** KISSNÉ VOGEL ZSUZSÁNÁL Előkészítés szakvizsgára. Külön esti tanítás IV., Ferenciek-tere 4., II. 8.

10 raktárban 100 készítő 1000 butora **UNIVERSAL** VII., Wesselényi-u. 8. sz.

Szépen berendezett, abszolút tiszta, világos, levegős, nagy kőszárkra nyíló és gyönyörű kilátást nyujtó **különbejáratú szoba** a főváros centrumában, magányos uri házaspárnál, csakis feltétlen uriember részére, akár azonnal is **bérbeadó.** Fürdőszoba. Telefon. Érdeklődni lehet: Népszínház-utca 31. V. em. 2. szám alatt. Telefon: 145-831.

Nyerskoszt irta: **Dr. Bucsányi Gyula** főorvos. **Ára 3 pengő** Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47. A könyvek kaphatók reggel 9—2-ig

Jégszekrények 10.-P-től, fürdőszobaberendezések **WIESEL A.** Vilmos császár-út 52. szám. Őszi Vásáron déli bejárat 75. szám.

Minden művelt embert érdekel! **ÉLETTARTAM ÉS ÖREGEDÉS** irta: **Dr. Szabó István** főorvos Előszóval ellátta: **Dr. Gorka Sándor** e. tanár **ARA 6 PENGŐ.** Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47 (9—2 óra között)

Mi is a **Kuffler** étteremből hozatjuk ebédünket Telefon: 116—757.

A RENDŐR-MINISZTER **(Fouché élete)** irta: STEPHAN ZWEIG Ára: 2.80 pengő. Kapható a 8 ÓRAI UJSÁG kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47.

Az összes rendszerű **töltőtollakat** szakszerűen javítja **Bacsik Ferenc üzeme** VII., Wesselényi-utca 24. sz.

Dunára néző gyönyörű **kétágyas szobák** gőzfűtéssel, hideg-meleg vízzel, elsőrendű reggeli, ebéddel száz pengőtől Dunacorsoban, IV., Molnár-u. 53. II. 1.

Ut a családi házhoz Hasznos tájékoztató! Telekvétel — Kertépítés Házépítés Ára 1·40 P. Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, VI. Andrássy-út 47.

Szőrme szükségletét most szerezze be, még előszezon árak mellett. SZESZLER szőrcsszalon, Bécsi-utca 1. I. emelet.

Különbejáratú nagyobb bútorozott utcai szoba 2 úr részére kiadó, esetleg ellátással is. Retek-utca 20., földszint 1.

Irógépet irodájába, otthonába, üzletébe legolcsóbban **Édes** és **Decsynéi** vehet — Karbantartás, javítás — Telefon: 1-442-24, Budapest, VII. Akácfa utca tizenhárom.

Mit tegyek ne tegyek? HA SZÉP AKAROK LENNI A nő és férfi kozmetikája Irta: MEZEY KÁROLY dr. kozmetikus bőrorvos. ÁRA P 1.80 Kapható a 8 ÓRAI UJSÁG kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47

Egycsodálatos könyv! ALEXY E. **A siker és boldogulás titka** **Tartalma:** A magnetikus erők fejlesztése és felhasználása. A gondolaterő hatalma. Önnevelés, önszuggesztió utján. Akaratátvitel, idegerősítő és energiafejlesztő gyakorlatok. Önbizalom fejlesztése. A magnetikus szem. A telepátia felhasználása gondolatainknak és akaratunknak átvitelére. Nem elméleti fejtegetések, hanem gyakorlati tanitások Ára 2.80 P. Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, Andrássy-út 47. sz.

HAMIS FOGAT zálogcédulát, higanyt **veszek.** GROSS, József-körút 23. félemelet.

Fürdőszobaberendezések, szobakályhák bontásából, használtak, garanciával, olcsón. **Állöldi-utca 2.** Népszínház-utcai oldalon

Női kalapban **Herzog** VEZET Király-u. 59/a. (Kertész utcánál)

„Hogyan kisérjük a magyar nótát zongorán", ötletes módon megtanít magánúton dal v. csárdás — cigányosan is — helyes és fzléses összhangosítására. Számos kotta és dallampéldával. III lőv. kiadás. Ára 2·20 P. Kapható a 8 Órai Ujság könyvosztályánál VI., Andrássy-út 47. szám.

Garszonlakás, földszint, központi fűtés, villanyresó, azonnal kiadó. **Keleti Károly-utca 42/a.** Értesítés házfelügyelőnél és telefonon 16-47-41.

Kerékpárok, alkatrészek, segédmótoros kerékpárok, elsőrendű gyártmányok, gyári olcsó árak, kedvező részletfizetésre is kaphatók **Radó és Társa** VII., Almássy-tér 17. és VII., Thököly-út 17.

Olcsó hajlított **székárusítás** VII., Garay-utca 37. sz. I. em. 2.

„HARC A „HARC" ELLEN Dr. BALÁZS DEZSŐ írása Minden trafikban kapható! Vegye! Terjessze!

A KISGYERMEKKOR Irta: dr. Wilhelm Stekel Ára: P 2.60 Kapható: a 8 ÓRAI UJSÁG kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47.

Sarjadó fű irta: Remenyik Zsigmond Ára: P 4.40. Kapható: a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47

FŐLÉPCSŐHÁZI SZOBA bútorozva kiadó IV., Bástya-utca 24.

Ma a 4., 8. oldalon is közlünk Pengős hirdetéseket

MINDEN **TRAFIKBAN** FELADHATJA **PENGŐS HIRDETÉSÉT**

Holnap folytatják a sorozatos minisztertanácsot

— A 8 Órai Ujság tudósítása —

A kormány tagjai *holnap folytatják a sorozatos minisztertanácsot,* amelyet a berlini utazás miatt szakítottak meg. Hat napon át tárgyalt már a kormány az őszi munkaprogramról és úgy tervezik, hogy *holnap és holnapután, két nap alatt minden vonatkozásában letárgyalják a még függőben lévő reszortkérdéseket* és szerdán már befejeződnek az őszi munkaprogramra vonatkozó minisztertanácsok.

„Ha van a világon vesztes, én vagyok..."

— A 8 Órai Ujság tudósítása —

Gróf Ákos, egy Rákóczi-uti vendéglő alkalmazottja eltünt munkahelyéről s levelt hagyott hátra, amelyben ezt írja: „Engem nem lát többé senki, ha van a világon vesztes, én vagyok az..."

Antal István hazaérkezett Olaszországból

— A 8 Órai Ujság tudósítása —

Antal István igazságügyi államtitkár többnapos olaszországi tartózkodás után *ma Budapestre érkezett.* Az államtitkárt a pályaudvaron gróf *Vinci* olasz követ és a miniszterelnökségi sajtóosztály vezetője több olasz követségi főtisztviselő társaságában fogadta Antal István majd egy hetet töltött Olaszországban, ahol *az olasz propagandaminisztérium működését tanulmányozta* és tájékozódást szerzett az olasz sajtószolgálat szervezetéről, úgy a belső, mint a külső sajtószolgálat tekintetében. Az államtitkár az olasz filmügyek iránt is érdeklődött és a különböző testnevelési intézmények működését is tanulmányozta. Antal István államtitkár olaszországi tapasztalatairól részletesen fogja tájékoztatni Imrédy Béla miniszterelnököt.

— A rohanó pillanatok korát éljük. Az események villámsebességgel cikáznak tovább. Mindnyájunk sorsa tőlük függ. Múlhatatlanul szükséges tehát, hogy minden mozzanatukról tájékozódjunk. Ezt teszi a legideálisabban az EKA-rádió lehetővé. Szerkezetben a legmagasabb követelményeknek, árban a legszerényebb igényeknek megfelel. Az EKA-rádió a fül öröme, mert a világ minden táját a maga nagyszerű akusztikai valóságában elénk varázsolja.

— Szeptember 3-án nyilik meg a Tiszántúli Ipari Kiállítás és Árumintavásár. Közel 500 kiállítója lesz az idén a TIKÁV-nak. A kiállítás hatalmas anyagából különösen ki kell emelnünk a magyar textilipar igen szép felvonulását, továbbá a kamarakerületi kézművesipar versenyét. A kiállítás a szeptember 4-én tartandó Iparos Kongresszus alkalmából a MÁV szeptember 4-én számos filléres vonatot hirdetett meg Debrecenbe. A féláru utazásra jogosító igazolványokat a Menetjegyirodában lehet kapni.

BUTOR ERNST
csak
VIII., Baross-utca 47
(József-körút saroknál)
Nagy választék. Tervezés. • Részletre is.

MEMORANDUM

Megjelent az ujságíró kamara felállításáról szóló rendelet.

„...És diltakozunk az elen hogy büntetet elöéledüek és analfabédák ne lehesenek lapszerkezdők és ujságirók..."

Meghalt gróf Andrássy Géza

Gróf *Andrássy* Géza valóságos belső titkos tanácsos, felsőházi tag, az Országos Testnevelési Tanács tagja, a Magyar Atlétikai Club örökös tisztelbeli elnöke, a Nemzeti Lovarda elnöke, a Nemzeti Olympiai Bizottság alapító tagja hosszas betegség után a *hétfőre virradó éjjelen 83 éves korában budapesti palotájában elhunyt.* Beszentelése Budapesten lesz, innen Krasznahorkára szállítják, ahol a várkápolnában lévő családi sírboltban helyezik örök nyugalomra. Beszentelésének, szállításának és temetésének részleteiről később történik intézkedés.

Gróf Andrássy Géza 1856 július 22-én Budapesten született. Középiskoláit elvégezve a jogi pályára lépett és tanulmányait a budapesti és genfi egyetemeken végezte. Diplomá ját megszerezve, bevonult a magyar hadsereghez. Hosszabb időt töltött, mint aktiv huszártiszt, Boszniában. A közéletre különösen a gazdasági viszonyok tanulmányozásával készült és e célból 1881-ben nagy utazást tett az Amerikai Egyesült Államokba az agrárius irányú Mayer nemzetgazdának vezetése alatt. 1882 május 17-én feleségül vette gróf Kaunitz Eleonorát. Apja halála után, 1891 áprilisában a rozsnyói kerület őt választotta meg képviselővé, majd 1897-ben mandátumáról önként lemondott, de a kormányváltozás után csakhamar ismét tagja lett a képviselőháznak. Hosszú éveken keresztül saját maga vezette vasműveit, majd 1897-ben eladta a Rimamurányi Salgótarjáni Részvénytársaságnak. 1899-ben a királytól megkapta a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot, majd a cs. és kir. kamarási rangot és örökös jogon a főrendiház tagja lett. A háború kitörésekor magas kora ellenére is önként jelentkezett katonának és az önkéntes automobilosztagok élén végig harcolta a világháborút, ezredesi rangban.

Az ő nevéhez fűződik Magyarországon a telivér lovaknak a tenyésztése és, mint a Magyar Lovaregylet elnöke, ő maga is állandóan futtatott.

Gróf Andrássy Géza *egyik legismertebb sportmanünk volt,* aki a Magyar Atlétikai Club élén sportunk fejlődésében óriási szerepet vitt.

A művészetek *lelkes pártfogója* volt, ő maga *mint festő jelentős sikereket ért el.* A békebeli Magyarországon nem volt olyan kulturesemény, amelyen jellegzetes szakállas arca fel ne tünt volna. Lelkes barátja volt a színháznak, az utóbbi időben a politikával teljesen szakítva, *a művészetek istápolójává lett.*

Baráti jóviszony kötötte Rudolf trónörököshöz és VII. Edvárd angol királyhoz, aki még walesi herceg korában Budapesten járva állandóan gróf Andrássy Géza társaságában tartózkodott.

A mindig mosolygósszemű öregúr *mult esztendőben sulyosan megbetegedett,* de erős szerezete leküzdötte a bajt. Pár hónappal ezelőtt ismét *régi szivbetegsége* támadta meg és vasárnap éjszaka már annyira rosszul volt, hogy *betegágyához hivatták családjának tagjait.* Vasárnap reggelre kissé jobban lett, de a délutáni órákban állapota *mindegyre sulyosbbodott,* éjfél felé agonizálni kezdett, *éjjel kettőkor gróf Andrássy Géza meghalt.*

Halála az egész magyar közéletben nagy részvétet keltett, az OTT, MAC és a Lovaregylet házaira *kitűzték a fekete lobogót.* Halálával a régi békevilág jellegzetes alakja tünt el a

„A mi külföldi németjeink nem avatkoznak más országok viszonyaiba"

Hess Rudolf stuttgarti beszéde

Stuttgart, aug. 28.
(Német Távirati Iroda)

Vasárnap nyitották meg a városi csarnokban a német nemzeti szocialista párt külföldi szervezetének hatodik ülésezését. A megnyitó ünnepségen *Hess* Rudolf, a vezér helyettese mondott beszédet, melyben megemlékezett *Hitler* olaszországi útjáról és *Horthy* kormányzó németországi látogatásáról.

— A ti németségtek — mondotta Hess — és a ti nemzeti szocialista felfogástok a ti legegyénibb ügyetek. Ti nem gondoltok arra, hogy

a benneteket vendégül látó népeket békés uton áthassátok a nemzeti szocializmussal.

Mi és a mi külföldi németjeink nem avatkoznak be más államok viszonyaiba. Legyenek más államok boldogok az ő maguk módján. Természetesen azonban mi is elvárjuk, hogy más államok sem avatkoznak a mi ügyünkbe és hagyják, hogy mi is a magunk módján boldoguljunk.

A szudétanémetek helyzetével kapcsolatban többi között ezeket mondotta: Senki a világon, aki népét szereti, nem veheti tőlünk rossz néven, ha azt mondjuk a szudétanémeteknek, hogy csodálattal szemléljük, amikor *állandó zaklatások és terror mellett is megőrzik a vasfegyelmet. Ti szudétanémetek tudjátok:*

mi egész szivünkkel veletek vagyunk.

A vezér helyettese ezután felavatott huszonnégy zászlót.

SCALA
CHICAGO
A BŰNÖS VÁROS

Bécsi Vásár
A Nagynémet Birodalom első Bécsi Vására 1938 szeptember 11—17
60% kedvezmény a német vasútvonalakon
33⅓% kedvezmény a magyar vasútvonalakon
Vásárlátogatók 600.— márkáig felármentes hitellevelet igényelhetnek
Felvilágosítás és vásárigazolvány a 8 Órai Ujság Utazási Irodájában, VI. ker. Andrássy-út 16. Tel. 128-981 és a Bécsi Vásár kirendeltségénél, VI., Andrássy-út 28. Telefon: 119—156.

Andrássy Géza grófmeghalt

Arra a finom kis palotára, amely az Esterházy-utca és a Muzeum-utca sarkán hordozza az Andrássy-nemzetség büszke cimerét, ezen a hüvös nyárvégi reggelen *szomoru nehézkességgel kuszott fel a fekete lobogó.* Ez adta tudtul a világnak, hogy *az előkelő hangulatu, nemes kis palota ura, Andrássy Géza grófnincs többé.* Szellemes, előkelő, jóakaratot, vidámságot, bőlcseséget, emberséget sugárzó arca örökre eltünt abból a képrámából, amely a mi magyar életünket foglalja egybe. *Nyolcvanhárom évet élt,* történelmi idők tanuja és részese volt. *Igazi nagyur, a szó magyar és a szó európai értelmében: olyan ember, aki öröklött vagyonát, rangját, tekintélyét mindenkor a köz javára használta fel.*

Andrássy Géza zömök, erőteljes alakját, franciásan hegyesre nyirt szakállal bekeretezett mosolygós arcát mindenki ismerte a fővárosban. *Nem tartozott az elvonult arisztokraták közé. Valóságos nemzeti köztulajdonná vált mindaz a szeretetreméltóság, derekség, férfiasság, uriasság és kedves optimizmus, amely lényéből kisugárzott.*

Itt született, a fővárosban, 1856-ban, mint *Andrássy* Manó gróf fia. A kassai huszárezredben volt önkéntes, majd néhány évig tényleges tiszt. *Szenvedélyes lovas volt,* aki a mult század nyolcvanas éveiben *a tereplovaglásnak és a concours-sportnak* csinált propagandát. Később *az atletikában és a vizisportokban tevékenyedett.* Sokáig elnöke volt a *Magyar Atletikai Clubnak,* majd tiszteletbeli elnöke. Ő virágoztatta fel a *Lovarda Egyesületet* és ő szervezte *Károly István főherceg* védnökségével az első vitorlázó rajt, amelynek ő lett az első *contre-commodore*-ja.

1891-ben képviselő lett: a rozsnyói, a nagymihályi, majd ismét a rozsnyói kerületet képviselte. Örökös jogu tagja volt a régi főrendiháznak és Ferenc József király 1908-ban *titkos tanácsossá* nevezete ki. *A világháboru kitörésekor magas kora ellenére önként jelentkezett* katonai szolgálatra és ezredesi rangban az önkéntes képkocsizó testület parancsnoka volt. Érdekes alakja a harctereken épp oly népszerü lett, mint az előkelő társaságban, a lóversenypályán, a törvényhozásban, az operában és a hangversenytermekben, ahol szintén nap-nap után megjelent. *A kommün rémuralma alatt itthon maradt, Budapesten és férfiasan vállalta mindazt a kockázatot, amelyet személye és rangja jelentett.*

Késő öregségében is *fáradhatatlan, daliás lovas volt. A* Királydijról sohasem hiányzott: *ő* volt ilyenkor a pálya legnagyobb nevezetessége. *A felsőház folyosóján valóságos udvar vette körül a szeretetreméltóan társalgó öreg arisztokratát.* De személyisége nemcsak Magyarországon volt népszerü; nevét tisztelték európaszerte. *Barátságával tüntette ki VII. Edward angol király,* akinek unokája, Edward windsori herceg, mikor walesi herceg korában Budapesten járt, *hosszan elbeszélgetett Andrássy Géza gróffal, ki nagyapjának nemcsak barátja volt, de feltünően is hasonlitott az egykori angol királyra.*

Andrássy Géza gróf *tehetséges festő* is volt: képeit többször kiállitotta és nagy sikere volt velük. Evekkel ezelőtt elveszitette feleségét, *Kaunitz* Eleonóra grófnőt, majd nővérét, *Karátsonyi* Jenő gróf özvegyét. Most eltünt körünkből ő maga is, aki egy mozgalmas életen át *a magyar főur, az előkelő gavallér és az európai gentleman tündöklő mintaképe* volt.

Holttetemét palotájában szentelik be és azután Krasznahorkára szállitják, őseinek a várkápolnában lévő sirboltjába.

Tekintse meg ujdonságainkat az Őszi Lakberendezési Vásáron és az összes rádiószaküzletekben.

Ma délután 5 órakor érkezik haza a kormányzó

A miniszterelnök, Kánya és Rátz már átvették hivataluk vezetését

Horthy Miklós kormányzó és feleségének németországi utja végetért, vasárnap délelőtt Linzben kiséretükkel együtt felszálltak *a Zsófia fedélzetére,* amely a Dunán hozza vissza őket Magyarországra. Bár csak félnappal előbb vált ismertté a kormányzó utiprogramjának megváltozása, Linz városa gazdag zászló- és virágdiszben fogadta Németország vendégeit, akiknek

különvonata felékesitett és gazdag lobogódiszben pompázó állomások között tette meg az utat Nürnbergtől Linzig.

Vasárnap reggel a kormányzó felesége *Dörnberg* szertartásfőnök és *Gerlóczy* Gábor alezredes szárnysegéd kiséretében a karmeliták templomában misét hallgatott. A kormányzó és feleségének ünnepélyes bucsuztatása a Dunaparton külön erre az alkalomra létesitett diszes hajóállomáson történt meg. Amerre a kormányzó és feleségének és a kiséret tagjainak kocsijai végighaladtak a városon a kikötőig, mindenütt lelkesen ünnepelte őket a lakosság.

A hajóállomáson diszszázad tisztelgett a kormányzó előtt. Az államfő, miután elbucsuzott a német előkelőségektől, a Zsófia fedélzetére ment. A hajó árbocára ugyanekkor felröppent a kormányzó parancsnoki lobogója. A Zsófia háromnegyed 11 órakor indult el lefelé a Dunán a német dunai flottila *Alberich* nevü monitorának, valamint négy kisebb egységének kiséretében. A hajó vasárnap áthaladt *Wachaun,* felső-Duna egyik legszebb szakaszán és este 7 órakor érkezett meg Höflein-ba, ahol lehorgonyzott. A kormányzó és felesége itt töltötte az éjszakát a hajón.

A kormányzó és felesége itt elbucsuzott a mellékük beosztott német diszkiséret tagjaitól. Reggel 6 órakor indultak tovább és fél 8 órakor érkeztek Heinburg kikötőjébe, ahol

Magyarország kormányzója és felesége 9 napos németországi tartózkodás után elhagyták a német birodalom területét.

Imrédy Béla miniszterelnök, *Kánya* Kálmán külügyminiszter és *Rátz* Jenő honvédelmi miniszter Linzben vett bucsut a kormányzótól és feleségétől s még *az éjszaka folyamán folytatták utjukat Magyarország felé.* A miniszterelnök

vasárnap délelőtt 10 órakor autón érkezett meg Bécsből Sopronba és lövéri villájába hajtatott, ahol a hét végét családja körében töltötte.

Hétfőn délelőtt érkezett vissza a miniszterelnök Budapestre és

átvette hivatalának vezetését.

Ugyancsak hétfőn reggel vették át minisztériumuk vezetését *Kánya* Kádmán külügyminiszter és *Rátz* Jenő honvédelmi miniszter.

Ünnepélyes fogadtatás

A kormányzó és felesége kiséretükkel *ma délután 5 órakor érkeznek haza.* Ünnepélyes fogadtatás lesz a Vigadó-téri hajóállomáson. A fényes pompáju fogadtatás kifejezésre fogja juttatni a főváros és az ország közönségének hüségét és szeretetét *Horthy* Miklós kormányzó iránt. *Szendy* Károly polgármester felhivására a pesti és

a budai Dunaparton és Budapest főutvonalain már hétfőn reggel valamennyi házra kitüzték a nemzetiszinü lobogót.

A kormányzó ás feleségének fogadására megjelennek a Vigadó előtti hajóállomáson

Imrédy Béla miniszterelnök vezetésével

a kormány tagjai, a hodsereg főparancsnok, a vezérkari főnök, a külügyminiszter állandó helyettese, valamennyi államtitkár, a főpolgármester, a polgármester, továbbá Budapest rendőrkapitánya. Jelen lesznek a felsőház és a képviselőház tagjai és egy nagyobb tisztiküldöttség. A hajóállomás előtti térségen díszszázad és zenekar sorakozik fel. A rakparton helyezkednek el a vitézek, hadirokkantak és a fronthárcosok küldöttségei is. A kormányzó az ünnepélyes fogadtatás után gépkocsiba száll és

a fellobogózott Vigadó-téren, Tisza István-utcán, Andrássy-uton, Mussolini-téren, a Körönd-ön, a Hősök-terén, Stefánia-uton, a Hungária-köruton és a Kerepesi-uton át

a gödöllői kastélyba hajtat.

A pozsonyi magyarok melegen ünnepelték a Pozsony előtt elhaladó Horthy kormányzót

Pozsony, augusztus 29.

A Zsófia termesgőzös a kormányzói párral ma reggel pontosan 8 órakor haladt el Pozsony alatt a megáradt Dunán. A pozsonyi közönség a budapesti rádióból értesült, hogy a kormányzói pár utban hazafelé érinteni fogja Pozsonyt. A pozsonyi Dunaparton, a személyhajók kikötőjétől egészen az egyetemig és a Duna-hidon *több mint ötezer ember jelent meg, leginkább magyarok, de voltak közöttük németek, szlovákok és csehek is.* Ott volt a parton *Zák* tábornok, a pozsonyi helyőrség parancsnoka is.

Amikor a Zsófia-gőzös Pozsony alá érkezett, *Horthy* kormányzó a hajó orránál állott a fedélzeten, sötét felöltőben, hajadonfővel és távcsővel nézte a várost s partot. Megható volt a parton összegyült közönség viselkedése. Karok emelkedtek a levegőbe és *kendőlobogtatással üdvözölték Horthy kormányzót.* A kormányzó a pozsonyi közönség néma üvvözlését kézintéssel köszönte meg.

Szörnyü kegyetlenkedés a távolkeleti hadszintéren

A FELVÉTELEK BORZALMAS TANUBIZONYSÁGAI ANNAK, HOVÁ DURVULTAK AZ ERKÖLCSÖK A JAPÁN—KINAI FRONTON. A JAPÁN HADSEREG UJONCAI SEBESÜLT KINAI FOGLYOKON GYAKOROLJÁK A SZURONYDÖFÉST. A SZERENCSÉTLENEKET KARÓHOZ KÖTÖZIK ÉS IGY ÉLŐ CÉLUL SZOLGÁLNAK A SZURONYGYAKORLATOKNÁL.

AZ UJ NEMZEDÉK LEVELESLÁDÁJA

SZENT ISTVÁN-NAPI CSENDÉLET BUCSATELEPEN

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur! Bucsatelepen minden magyarok nagy ünnepén, Szent István király napjának az áhitatába és az országos munkaszünetről szóló rendelkezésbe *belényikorogtak egy „20 százalékos" földbirtokos szekerei.* Ez az illető, talán azért, hogy az iga ne álljon az ünnepet követő vasárnappal együtt két napot, *cséplési munkát végeztetett, szalmakazlakat tetejeztetett munkásaival Szent Istvánkor.* Azt hiszem, az illetékes hatóság figyelmét nem kerülte el ez a dolog s e sorokat csupán azért irom, hogy a jövőben fokozottabb mértékben ügyeljenek: *Ne forduljon elő efféle jelenség sem itt, sem máshol Mária országában.* Hiszen ebben az esetben sem olyan munkáról volt szó, amit ne lehetett volna a kettős ünnep után is elvégeztetni. Kiváló tisztelettel: *M. A. Bucsatelep.*

Segitsenek a pécsi városi kertészet munkásain!

Tisztelt Szerkesztő Ur! A pécsi városi kertészetben heti 60 órát dolgoztat a munkásokkal és ezért ird és mondd: *13 pengősökkal* és ezért ird és mondd: 13 pengőt *fizet nekik* Nyole éve ott dolgozó családos embereknek is!

A mai szociális korszakban, amikor attól függ az ország sorsa, felváltja-e végre a jelszavakat a cselekvő szeretet, efféle munkabérrel, — hogy ugy mondjam — *szomoru példát mutat egy erkölcsi testület, egy város a magánérdekeltségeknek.* Hogy éljen meg 13 pengőből a szegény, családos ember? De a nőtlen is? Más pécsi városi üzemekben heti 48 órás munkaidő mellett 23.30 pengőt keresnek a munkások. Ha panaszra mennek a városi kertészet soványbérü alkalmazottjai, állitólag ez a válasz:

— *Akiknek nem tetszik, az elmehet!...*

Annak fentartásával, hogy valószinünek tartom: Pécset, a püspökvárosban ismerik a Qudragesimo Annot, az *Uj Nemzedék* nagy nyilvánossága előtt kérném Pécs meleg szociális érzékü polgármesterét, *segitse kicsit tisztességesebb bérhez, nagyobb karaj kenyérhez a kertészet munkásait.* Pillanatig sem kételkedem abban, hogy erre a csupán emberbaráti szeretetből motivált levelemre *nem marad el* a megfelelő intézkedés. *Tisztelettel: K. B., Pécs.*

A kérvény felszerelése hiányos...

Igen tisztelt Főszerkesztő Ur! Mint frontharcos hadirokkant négy évvel ezelőtt a füszerüzletemhez korlátolt italmérési engedélyt kaptam. Fél évvel ezelőtt felszólitott a pénzügyigazgatóság, hogy igazoljam magyar állampolgárságomat. Erre a felszólitásra benyujtottam illetőségi bizonyitványomat, amelyből kiderül, hogy születésem óta — a frontszolgálatot leszámitva — a Jászságban élek. Csatoltam szüleim házasságlevelét, amelyet Jászapátin állitottak ki, apám keresztlevelét, amely szintén a Jászságban kelt, saját okmányaimat, amelyek mind azt igazolják, hogy magyar vagyok, őseim itt születtek, itt élek születésemtől kezdve. Be is adtam kérvényemet a belügyminisztériumba.

Az állampolgársági bizonyitvány helyett azonban elintézetlenül visszakaptam kérvényemet, azzal a megjegyzéssel, hogy a felszerelés hiányos. Azt azonban nem irták oda, hogy miért hiányos, milyen iratra van még szükség. Most kezdhetem előlről az egészet. A baj azonban az, hogy hiába futok a községházára, szolgabirói hivatalba, sehol nem tudják megmondani: milyen iratokat kell még beszereznem? A belügyminisztérium, amely meg tudta állapitani, hogy a kérvényem felszerelése hiányos, valószinüleg azt is tudja, hogy milyen okiratok hiányzanak. Nem került volna nagy fáradságukba, ezt velem közölni. Panaszommal elsősorban azért fordulok az Uj Nemzedékhez, mert nemcsak én vagyok ilyen kellemetlen helyzetben, hanem több ismerősöm is. Kiváló tisztelettel: Név és cim.

Szabad orvosválasztást a MABI-nál és az OTI-nál!

Nagyságos Főszerkesztő Ur! Sokezer ember lelkéből fakadó kivánságnak ad hangot az *Uj Nemzedék,* ha a méltán oly népszerü Levelesláda-rovatban odaállitja az ujságoldalba a kérdést:

— *Miért nem adnak módot arra, hogy a MABI-nál és az OTI-nál szabad orvosválasztás legyen?*

Miért kullogunk ezen a téren Európának ugyszólván valamennyi állama után? Miért nem változtatnak nálunk azon az állapoton, hogy *sulyos betegeknek sokszor óraszámra kell várakozniok, kilincselniök, mig orvoshoz juthatnak?* Miért van az, hogy a mi kezelési rendszerünkben ennek a két, egyébként magasszinvonalu intézményünknek keretében az orvosnak többet kell adminisztrálnia, irodai munkát végeznie, minden egyes betegnél, mint amennyi időt a beteg megvizsgálására, tehát orvosi tevékenységre fordithat?

Sok *miért?*-et lehetne még egymás mellé irni: ehelyett inkább tisztelettel kérném az illetékeseket, *orvosolják mindkét intézmény munkavállaló tagjainak régi panaszát* és rendeljék el, hogy a beteg szabadon választhasson orvost magának. Kiváló tisztelettel: *Aláirás,* Debrecen.

Védjék meg a vadőröket!

Tekintetes Szerkesztőség! Sulyos feladat nehezedik az erdőőr vállaira, magányos utjain sok veszedelem leskelődik rája, életét saját magának kell megvédelmeznie, mégis, ha fegyverét használja, szigoruan megbüntetik. Ezzel szemben *az orvvadászokat sujtó vadászati kihágási büntetések tulgyengék.* Az orvvadászt első esetben *három heti elzárásra és puskájának elkobzására, második esetben két havi elzárásra és puskájának elkobzására itélik.* Ha általánosságokban irok is, megtörtént esetek alapján emelem fel szavamat. Az orvvadász gondatlanságával életveszélybe hozhatja a békés polgárokat, mégsem veszik el kedvüket a garázdálkodástól szigorubb büntetésekkel. Ezzel szemben a vadőr sok esetben egyáltalán nem használhatja fegyverét, vagy csak *nagyon későn.* Ha a vadorzó hátat fordit a vadőrnek, ez utóbbi már nem használhatja fegyverét, mig a vadorzó közvetlen közelből biztos lövéseket adhat le. A vadőrök fegyverhasználata körül sok rendezni való volna még. Kiváló tisztelettel: *Princzes* József, erdőőr.

A SZINHÁZAK HÉTFŐI MÜSORA:

Margitszigeti Szabadtéri Szinpad: Nincs előadás. — *Terézkörúti Szinpad:* Megsértették a minisztériumot (negyed 10). — *Városi Szinház:* Szünet. — *Erzsébetvárosi Szinház:* Legyen ugy, mint régen volt (8). — *Márkus Parkszinház:* Pódium kabaré vendégjátéka (8). — *Magyar Müszinkör:* Amikor egy kislány elindul (háromn. 5). — *Fényes Nagycirkusz:* Rimac kubai revü és a királytigrisek (4 és 8). — *Pestszenterzsébeti Szinház* (a debreceni Csokonai Szinház vendégjátéka): Salamon Béla vendégjátéka (8).

20.000 pengőt nyert: 83625-ös szám

Ma folytatták a 40-ik osztálysorsjáték ötödik osztályának húzásait. A kihúzott nyeremények részletes listája a következő:

20.000 pengőt nyert: 83625

3.000 pengőt nyert: 18681

1.000 pengőt nyertek: 18418 30165 39903 61026 72251

800 pengőt nyertek: 8797 9783 16229 34774 45300 46517 55193 64012

600 pengőt nyertek: 11101 23242 82650 83174 85269

500 pengőt nyertek: 16665 20509 26148 30241 32779 35683 39424 57942 59446 67078 70737 78144 79408

300 pengőt nyertek: 1094 5281 7221 10389 10483 10897 11776 12237 14772 15188 16009 17917 18674 19035 21658 27151 28745 33417 35644 36514 38882 40657 41881 47154 49534 53430 57675 58746 60260 62452 67725 68172 68271 69887 71115 71925 72266 77652 78586 78741 83103 84442

175 pengőt nyertek:

166 263 324 350 403 442 520 637 691 727 746 766 772 781 796 826 908
10035 113 1120 1160 1189 1222 1250 1263 1449 1460 1541 1574 1616 1744 1759 1870 1997
2005 2010 2028 2053 2096 2186 2222 2246 2293 2311 2357 2401 2407 2439 2461 2466 2510 2524 2570 2610 2726 2732 2800 2828 2856 2902 2960 2963
3001 3024 3083 30110 3111 3121 3125 3168 3313 3466 3490 3569 3653 3663 3708 3743 3782 3790 3861 3868 3890
4095 4101 4149 4188 4251 4031 4328 4417 4570 4615 4619 4646 4674 4721 4734 4807 4901 4918 4920 4953 4995
5040 5043 5057 5139 5226 5270 5289 5293 5323 5380 5442 5472 5525 5641 5721 5788 5821 5857 5909 5946 5969 6999
6023 6043 6124 6136 6208 6218 6274 6302 6312 6313 6316 6366 6373 6375 6386 6462 6472 6487 6547 6555 6611 6621 6622 6628 6660 6674 6833 6848 6900 6930 6935 6952
7139 7318 7338 7374 7403 7472 7476 7544 7551 7568 7582 7602 7635 7641 7658 7729 7780 7811 7902 7941 7977
8004 80031 8086 8202 8228 8229 8239 8240 8253 8493 8536 8578 8582 8628 8665 8700 8719 8764 8756 8793 8865 8918
9071 9151 9157 9158 9290 9298 9316 9364 9397 9401 9420 9498 9628 9662 9711 9705 9728 9776 9883 9894
10083 160 176 195 202 222 224 260 298 423 536 594 607 655 664 713 851 894 995
11037 056 105 231 232 293 312 328 397 426 470 502 518 558 566 601 633 634 741 792 803 809 814 847 868 931
1205 038 207 227 276 317 508 590 663 678 708 817 861 900 939
13034 065 084 093 170 224 238 263 266 327 361 426 456 471 482 521 612 698 794 850 876 924
14009 025 037 046 112 187 219 241 245 251 317 364 454 577 597 667 702 704 792 826 838 852 882 904 966 985
15070 097 123 132 146 207 211 254 410 521 552 570 579 583 589 693 904 941 948 974
16024 040 066 115 238 341 369 400 423 455 480 485 534 564 589 598 673 687 779 792 819 845 891 915 926 933 934 991 993
17091 007 047 197 201 253 262 284 306 358 497 501 644 654 662 684 703 793 823 836 881 972
18010 014 107 118 162 210 215 286 304 308 391 412 413 457 495 506 508 511 539 540 750 784 790 794 862 892 902 910 928 993
19037 100 176 228 231 274 275 280 289 311 549 564 579 584 598 602 736 842 852 853
20005 136 145 153 244 248 262 328 371 380 508 511 586 660 755 781 788 798 805 837 841 866 922 926 939
21058 074 075 218 227 242 291 395 438 506 508 567 590 610 660 665 698 708 724 853 893 993
22019 154 184 266 299 403 408 432 450 574 585 703 743 787 793 811 830
23167 287 299 443 560 834 901 917 980
24012 037 069 071 140 169 271 291 313 318 376 411 424 456 495 497 507 524 534 537 634 659 688 707 772 872 875
25039 050 055 059 068 186 224 238 290 311 319 355 356 358 470 499 501 723 822 876 884 887 948 959
26005 022 079 101 116 191 215 315 338 360 454 487 837 884 923 947
27031 069 090 273 312 364 374 395 528 612 613 631 637 644 663 781 787 791 849 941
28011 029 033 114 122 126 146 157 160 167 191 213 250 268 296 356 411 419 443 541 629 748 766 788 854 871 879
29022 289 294 312 323 343 386 425 452 478 494 502 584 603 607 701 762 818 851 869 931 942
30000 014 210 236 291 431 515 536 549 562 635 686 705 951 968 978
31002 207 224 232 265 356 368 395 419 425 477 549 628 634 693 705 714 748 834 851 864 871 932 976
32048 116 231 242 290 465 488 519 586 616 651 662 748 753 882 993 997
33097 146 198 200 237 351 383 409 477 507 523 625 672 778 855 872 902 994
34016 146 211 279 368 419 488 520 527 549 629 639 641 654 710 768 841 927 942 959 968
35028 060 083 166 283 308 383 397 619 623 634 665 721 746 867
36133 175 224 2568 336 338 341 377 431 446 539 665 684 700 717 779 791 842 872 888 936 970 993
37003 037 070 192 194 238 334 366 393 450 534 572 586 589 715 753 769 842 893
38032 038 099 139 144 185 275 279 292 346 350 558 611 664 708 765 795 831 866 874 966
39009 021 067 095 272 311 328 329 330 433 464 498 679 735 767 781 791 816 884 930 940 959
40097 236 258 326 359 391 460 529 544 607 634 743 782 818 830 857 919 967 971
41252 285 334 366 368 391 497 529 537 668 716 792 835 999
42017 093 205 309 321 326 338 353 385 501 512 580 634 649 698 772 732 737 794 959 961 995
43004 199 208 228 254 302 386 416 436 500 501 567 591 614 639 647 697 810 833 858 879 887 892 989 997
44015 031 163 184 233 236 238 286 334 342 459 475 496 537 542 561 586 661 665 743 753 805 869 893 940 944 958
45099 132 185 213 229 293 429 443 474 484 578 684 759 874 903 921 942
46017 065 106 191 206 283 333 342 395 463 591 653 659 665 883
47119 173 247 250 259 303 334 360 364 385 403 518 680 752 777 795 807
48008 033 080 095 119 140 167 183 196 243 245 263 289 406 555 670 698 721 756 763 878
49222 226 227 263 333 427 450 452 454 572 601 650 658 690 694 722 828 831 885 856 922
50047 133 467 508 582 648 669 757 814 835 847 873 882 898 951 966 995
51043 047 064 108 112 158 186 224 276 340 399 414 426 496 511 552 575 599 650 653 778 825 843 849 864 875 900 986
52023 055 120 291 308 403 512 558 709 712 740 747 796 839 955 979
5304 077 171 233 277 318 351 355 369 443 614 616 630 637 671 734 824 834 880 928 879 990
54027 050 110 111 124 129 132 134 150 234 284 316 379 441 453 458 482 535 540 546 550 577 620 651 663 758 800 847 866 911 974 978 986
55071 104 111 124 160 195 214 217 274 288 290 312 344 345 348 360 391 425 427 455 502 550 588 615 633 662 717 883 9998 999
56040 045 065 123 274 300 315 413 422 459 527 680 728 763 799 859 865 897 990 995
57013 103 182 187 201 277 290 320 361 387 394 545 561 566 581 667 686 703 733 734 736 757 814 845 864 909 983
58121 132 149 151 329 376 400 404 413 441 623 724 731 842 930 968 986
59030 036 162 187 209 286 302 328 377 451 453 458 464 486 571 578 621 645 671 673 722 768 787 896 969
60055 060 077 102 111 114 127 142 165 212 287 290 348 417 469 551 570 571 609 633 639 773 788 798 846 876 877953
61016 055 069 106 157 350 359 372 384 428 453 479 539 576 694 728 778 888 915 930 938
62001 051 068 070 087 182 222 235 246 354 496 498 527 532 567 593 665 736 821 824 835 859 867 964
63025 070 092 135 276 279 280 428 505 514 549 594 615 640 694 712 769 836 857 932 940
64079 080 211 248 361 437 462 504 646 721 749 761 780 813 859 973 976
65007 011 018 031 043 062 101 122 124 129 146 168 327 329 358 365 443 458 505 546 585 656 658 718 755 803 811 866 911 921 961 982
66011 065 077 109 163 268 280 283 289 311 380 397 524 616 767 777 797 926
67047 109 132 285 289 309 366 383 477 490 500 501 556 586 618 620 755 810 826 890 935 947 958
68052 060 070 207 228 306 313 321 365 398 467 468 475 480 605 623 657 666 693 701 766 840 851 942 999
69004 025 047 146 168 182 264 296 342 359 415 596 681 691 855 873 884 986
70057 069 133 158 222 243 258 347 358 392 518 608 692 705 836 879 883 894
71000 185 200 316 333 353 387 686 698 775 802 922 972
72074 180 283 302 332 397 437 474 536 586 696 704 713 738 910
73021 051 060 072 078 131 197 255 262 277 290 306 397 418 425 427 518 532 646 664 782 846 909
74002 036 103 155 205 273 303 330 333 336 337 349 397 418 433 452 456 477 510 612 679 722 731 851 933 954 990
75047 048 055 060 099 109 118 255 344 388 395 430 465 467 491 575 582 627 682 710 773 798 855 880 898 903 913 972
76153 212 208 291 298 360 449 498 533 573 643 649 749 753 889 908 912 949 977
77052 085 158 226 248 291 330 381 494 510 522 560 607 705 735 813 830 889
78036 077 142 147 173 198 205 285 290 297 299 328 343 370 429 469 513 535 605 609 675 678 766 906 963 982
79016 043 059 092 106 145 211 321 337 364 405 446 467 523 594 595 638 641 651 696 737
80025 039 142 217 302 327 406 434 439 445 478 513 567 573 584 603 800 881 894
81008 033 057 166 187 198 216 236 292 315 320 371 441 457 465 548 564 578 586 648 665 733 736 758 761 765 808 844
82060 080 137 138 154 239 206 261 353 354 391 434 446 471 505 528 663 691 781 904 930 949 993 998
83058 117 151 196 212 215 281 346 365 376 337 677 724 749 761 769 818 841 851 898
84008 034 105 171 211 243 259 278 331 340 436 501 518 588 651 721 773 778 797 854 881 927
85030 048 064 154 176 194 199 223 238 257 262 374 475 481 501 530 704 712 738 746 748 803 809 814 825 904 976 981
86048 014 043 069 116 131 180 183 313 426 334 735 759 634 813 814 865 891 954
87003 102 174 204 228 267 302 347 431 436 437 485 527 539 571 614 683 693 716 772 786 811 882 943 952 966

*

Ezt a gyorslistát a húzási teremben, kizárólag az Esti Ujság részére, a Tömöry és Társa Bankház (VII., Erzsébet-körút 9—11., tel.: 1-319-33) állította össze.

*

Az esetleges számhibákért felelősséget nem vállalunk.

*

A legközelebbi húzás: holnap.

az Esti Ujság közgazdasága

Rekordfelhozatal zöldpaprikából

A hétfői piacra különösen sok vagón és hajószállítmány érkezett. Vasúton 115 vagón, hajón pedig 600 mázsán felüli áru futott be a nagyvásártelepre. A legnagyobb emelkedés a zöldpaprika felhozatalban mutatkozik.

Ebből a cikkből 17 teljes vagónnal érkebett a piacra, azonkívül öt vagón mennyiségű darabárut is hoztak fel és a hajószállítmányok legnagyobb része is paprika volt.

A piacon igen nagy bőség van zöldpaprikában. A múlt héten ugyanis a rossz időjárás miatt nem lehetett a paprikát szedni és az árak felszöktek. Vasárnap mindenütt nagy erővel láttak neki a szedésnek és ma elárasztották a piacot. Az árak még nem állapodtak meg, de a *zöldpaprika* egyre tobább *olcsóbbodik*. A másik nagy áresés a szilvánál volt, amelyből szintén nagy mennyiség érkezett a piacra, egyelőre még félérett állapotban, lekvárnak fel nem használható, csak befőzésre és étkezésre való minőségben.

Érdekes jelenség, hogy a *görögdinnye*, amelynek felhozatala nagy volt — 13 teljes vagónnal érkezett a piacra —

a bőséges felhozatal ellenére is szilárdult,

mert a kereslet ez iránt a cikk iránt rendkívüli mértékben megnövekedett. Nagy felhozatal volt *szőlőben* is, amelynek ára mérséklődött. A burgonyapiacra m aérkezett fel az első *őszirózsa-burgonya*, amelyet *7.5 pengőért* árultak kilónkint. Egyébként a *zöldségfélék* piacán és a gyümölcspiacon is lanyhulás felé hajlik az irányzat. A *baromfipiacon* és a *tojáspiacon* sem számottevő forgalom, sem lényeges árváltozás nem volt.

Felhozatal: 115 vagón, darabáru 39, gyümölcs 7, burgonya 26, paprika 17, görögdinnye 13, hagyma 2, zöldség 2, sárgadinnye 3, szőlő 3, káposzta 3 vagón; hajón 632 mázsa darabáru, östermelőkocsi 569, autó 4, rendeltáru-kocsi 105, autó 169, kertészkocsi 2, batyus 181, élőbaromfi 173 ketrec, vágott 50, tojás 214 láda.

Baromfi: élő tyúk 135—140, csirke 140—160, ruca 140—145, lúd 160, vágott tyúk 90—150, csirke 110—220, ruca 125—150, lúd 125—170 fillér.

Tojás: ládaáru 138—142, kosaras 142, apró 134—138.

Zöldség: vegyes zöldség, új, csomós, párja 7—26, paraj 14—18, kalarábé, új 6—12, karfiol, leveles 20—50, tisztított 50—80, makói hagyma 8—9, sóska 14—20, fokhagyma 14—22, fejeskáposzta 4—8, kelkáposzta 5—12, vöröskáposzta 12—16, fejessaláta 4—10, burgonya, nyári rózsa 8.5—9, Gül-Baba 7.5—8.5, Ella 6—7, csipkegomba 120—180, uborka, savanyitani való 12—22, salátának való 6—12, zöldpaprika, hegyes 10—16, tölteni való 10—20, paradicsom 6—10, tök 4—6, zöldbab 8—16, zöld tengericső daabja 5—6 fillér.

Gyümölcs: citrom, darabja 5—11, alma, nemes faj II. 50—60, közönséges 10—40, körte nem magvaváló, kék 26—60, vörös 26—32, nem s faj 20—70, közönséges 20—50, szilva kék, magvaváló 24—36, olasz, kék 45—65, ringló, nemes 30—55, befőznivaló 30—36, közönséges 32—40, sárgandinnye, kantalup 8—12, ananász 8—14, turkesztáni 8—12, togó 6—14, görögdinnnye 4—8, őszibarack 30—90, kajszinbarck 25—60, csemegeszőlő 35—65, közönséges szőlő 25—35 fillér.

Mit veszünk és mennyiért a kispiacon?

Borjúcomb szeletelve 280—320, vesés 160—260, marhahús, leveshús 120—200, juh, hátulja 160—200, sertéskaraj 200—250, oldalas 128—164, háj 156—172, zsir 160—176, élőcsirke drb 80—230, élőtyúk 180—350, vágott lúd és ruca 150—200, vágott tyúk 140—180, vágott sütnivaló csirke 160—280, élőponty 150—200, teatojás 8—10, aprótojás 7—8, teavaj 320—340, karfiol tiszt. 50—100, sóska 16—28, paraj 16—28, vöröshagyma, makói, új 10—14, fokhagyma 20—32, leveszöldség 6—20, kelkáposzta, új 8—14, fejeskáposzta 6—12, zöldpaprika, töltenivaló 14—26, paradicsom 6—14, uborka 10—32, csemegetengeri 8—10, zöldborsó 40—80, zöldbab 12—26, tök, főző 6—9, kalarábé 3—6, burgonya, Gül-Baba 10—12, nyári rózsa 10—12, Ella 8—10, őszibarack 50—160, alma, közönséges 32—70, körte 30—60, ásrgadinnye 8—20, görögdinnye 8—12, szilva 28—48, szőlő 32 fillér.

Tartott irányzat a gabonapiacon

A gabonatözsdén tartott az irányzat. A malmok a szombati árkeretek között vásárolták fel az eladásra került búzatételeket. Vásárlásaik szoros kapcsolatban vannak a németországi lisztkivitellel, mert bár a korábbi vételek révén elegendő őrlőanyaggal rendelkeznek a malmok, azonban őrlésük folyamatosságát mégis biztosítják olyképpen, hogy ezen felül is vásárolják az eladásra kerülő tételeket.

A budapesti tárházi búzakészlet egyébként napról-napra emelkedik és már túlhaladja a 2000 vagónt.

A rozspiacon tartottak az árak. Az arbitrázs *14.60 pengő* körül vásárolja eladásra kerülő pestmegyei *rozstételeket*, amelyekben a kínálat azonban igen szórványos. A takarmánypiacon gyengülő az irányzat. *Tengeri* iránt az érdeklődés erősen megcsappant, úgy hogy paritásos árura *18.75 pengőnél* magasabb pénzajánlat nincsen a piacon. Uj morzsolt tengeriben december—januári szállításra *12.50 pengő* körül történtek eladások. A zabüzlet tartott, szokványminőségü *zabot 16.30 pengővel* kötöttek. Az árpa iránt tovább tart a kereslet és különösen a jobb minőségü árpát keresik azonnali berakásra *16.25—16.50 pengő* között. A *magpiacon* árváltozás nem történt.

—o—

Külföldi hírekre lanyhult az értéktőzsde

Az értéktőzsdén egy árnyalattal alacsonyabb árfolyamokkal indult meg a mai forgalom. A külföldi tőzsdékről gyengébb irányzatot jelentettek, a newyorki értékpiacon átlag 1 dollárral gyengültek az árfolyamok, a középeurópai tőzsdék közül pedig Genfben csökkentek a magyar értékek árfolyamai.

Ennek hatása alatt nálunk is némi tartózkodás mutatkozik az értékpapirok vásárlásával szemben,

ami a mai megnyitáskor a forgalmasabb értékekben kisebb árlemorzsolódást okozott. A forgalom azonban igen vontatott és a bányaés vasértékeken kivül csak szórványosan fordultak elő üzletkötések a többi értékcsoportban.

A bányapiacon a *Bauxit*, a *Kőszén* és a *Salgó* részvény árfolyama gyengült valamelyest, a vaspiacon pedig a *Ganz* és a *Rimamurányi* részvényből felajánlott kötések voltak kisebb árengedménnyel elhelyezhetők. A többi értékek közül az üzletidő első felében csak a *Nasici, Trust, Magyar Cukor* és a *Gumi* részvényben fejlődött ki kisebb forgalom egy árnyalattal a pénteki záróárfolyamok alatt. A fixkamatozású értékek piacán lényeges árváltozás nem történt.

—o—

Szilárd a sertéspiac

A mai ferencvárosi sertésvásárra összesen *5600 darab* sertést hajtottak fel.

A vásár forgalma élénken indult és az árakat ennek megfelelően kissé felemelték.

Később azonban az irányzat gyengült, de az árakat azért tartották, mert a készletek a húsvásáron az élénk szombat-vasárnapi fogyasztás következtében kifogytak. Kezdőárak: *Ia uradalmi zsirsertés 103—105, Ia szedett sertés 102—104, öregsertés 82—94, angol tökesertés 101—104 fillér élő kg-kint.*

— **A kritikus életkorban** reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes „Ferenc József" keserűvíz réges-régóta bevált kitűnő hatású háziszer, amely állandó használatra is igen alkalmas. Kérdezze meg orvosát.

Helyenként eső — a hőmérséklet nem változik

Budapesten ma délben: plusz 25 fok

A METEOROLÓGIAI INTÉZET DÉLI JELENTÉSE:

Várható időjárás a következő huszonnégy órára:

Gyenge szél. Változó felhőzet, helyenként eső, esetleg zivatar. A hőmérséklet alig változik.

Horthy Miklós kormányzó Nürnbergben

A kormányzót a nürnbergi pályaudvaron Hess Rudolf, a vezér állandó helyettese fogadja — Horthy Miklós kormányzó ellép a dí szszázad arcvonala előtt

A kommunista párt befolyására nem hozzák nyilvánosságra Trockij titkára meggyilkolásának részleteit

Páris, augusztus 29.

Trockij Leó magántitkárát *Clemens* Rudolfot, aki június óta nyomtalanul eltünt Párisból, az *Epoque* jelentése szerint

holtan halászták ki a Szajnából.

Még kedden történt, hogy a Páristól nyugatra fekvő *Meulan* szajnaparti városkában a fövenyen játszadozó gyermekek gondosan összekötözött csomagot halásztak ki a folyóból. Amikor a csomagot partra hozták, szörnyűlködve látták, hogy

emberi kéz lóg ki belőle.

A rendőrségen kinyitották a csomagot s egy fej- és lábnélküli emberi törzset találtak benne, amely már hosszabb ideje lehetett a vízben, mert már oszlásnak indult. A két kar a könyök magasságában vastag cérnával a törzshöz volt kötve. A fejet és a két lábat

a vizsgálat megállapítása szerint, lefürészelték.

A szív táján törzsürást fedeztek fel, amely a törvényszéki orvosszakértők véleménye szerint

azonnali halált okozhatott.

Amióta a holttestet kedden kihalászták a Szajnából, a rendőrség az orvosszakértők megállapításain kívül

semmi további közleményt nem adott ki

s a jobboldali Epoque most azt állítja, hogy ez a mély hallgatás a francia kommunista párt befolyására vezethető vissza. A kommunisták el akarják titkolni a nyilvánosság előtt, hogy a Szajna halottja a GPU bosszújának esett áldozatul. A fej- és lábnélküli férfi — írja az Epoque — nem más, mint *Clemens* Rudolf, a Trockij Leó negyedévvel ezelőtt eltűnt magántitkára, akiről június óta semmi hír sincs. Noha a holttest hosszabb ideig volt a vízben és már teljesen oszlásnak indult.

Clemens Rudolf barátai teljes határozottsággal felismerték benne Trockij Leó eltűnt magántitkárát.

Semmi kétség sem fér ahhoz — írja az Epoque —, hogy *Clemens Rudolfot*

a GPU titkos ügynökei tették el láb alól szörnyű kegyetlenséggel.

A lap felszólítja a kormányt, hogy lépjen közbe és ne tűrje tovább ezeket az állapotokat.

Franco tábornok és Alfonz spanyol exkirály tárgyalásai

London, augusztus 29.

A *Daily Herald* feltünést keltő bázeli jelentést közöl, amely szerint

Franco tábornok felkérte volna Alfonz spanyol exkirályt, hogy távozzon el a nemzeti Spanyolországba.

Az exkirály, aki jelenleg a karintiai *Velden* fürdőhelyen tartózkodik,

meg is ígérte, hogy a meghívásnak eleget tesz.

A jelentés szerint *Franco* tábornok azt az ajánlatot tette az exkirálynak, hogy

a polgárháború befejeztével foglalja el a spanyol trónt

és pedig olyképpen, mint ahogyan Viktor Emánuel olasz király uralkodik Olaszországban. *Alfonz* királysága mellett *Franco* tábornok a tekintélyelv alapján mint miniszterelnök irányítaná a kormányzást.

Meghalt gróf Andrássy Géza

Az Esterházy-utca 42. szám alatti Andrássy-palota homlokzatán gyászlobogó hirdeti, hogy

csikszentkirályi és krasznahorkai gróf Andrássy Géza v. b. t. t., felsőházi tag hétfőn hajnali két órakor meghalt.

Az elhúnyttal a magyar közélet és a főúri társadalom egyik legmarkánsabb egyénisége távozott az élők sorából. *Augusztus 25-én még Balatonföldváron nyaralt, ahol váratlanul rosszul lett.* Dr. *Perényi* Gábor egyetemi magántanár, háziorvosa tanácsára megszakította balatonföldvári nyaralását és Budapestre szállították. Ekkor még nem sejtették, hogy ez a könnyű betegség végzetessé válhat.

Betegsége alatt szívgyengeség lépett fel és állapota rohamosan hanyatlott.

Betegágyához siettek gyermekei, gróf *Andrássy* Manó és herceg *Lichtenstein* Jánosné szül. *Andrássy* Marica grófnő. Vasárnap este a nagybeteg már időközönként elvesztette az eszméletét és ez az állapot az éjféli órákig tartott, amikor végleg elvesztette eszméletét. Kezelőorvosa mindent elkövetett, hogy az egyre kihagyó szívműködést felélénkítse és

hajnalban anélkül, hogy eszméletre tért volna, meghalt.

Halálos ágyánál virrasztottak gyermekei.

Gróf *Andrássy* Géza 1856-ban született. Fia volt néhai *Andrássy* Manó és *Pálffy* Gabriela grófnőnek. A fiatal főúr Kalocsán, Karlsburgban és Budapesten végezte iskolai tanulmányait. Önkéntesi éve leszolgálása után ténylegesítette magát és mint hadnagy három éven át teljesített szolgálatot.

A törvényhozásnak elsőízben 1891-ben lett tagja,

amikor a rozsnyai kerület elhúnyt atyja helyére választotta meg képviselőek. Ezt a kerületet 1897-ig képviselte, majd tizenhárom évre visszavonult teljesen a politikai élettől. 1910-ben újból a rozsnyai kerület mandátumát nyerte el.

Gróf Andrássy Géza bejárta az egész világot. Hosszabb időt töltött Amerikában, valamint Egyiptomban és Szudánban. Budapesti palotájában a legértékesebb vadásztrófeákat gyüjtötte össze, majd évek multán hazatért zemplénmegyei birtokára gazdálkodni. Ebből az időből való a sportélethez való vonzódása. *Híresek voltak a bellér medvevadászatai, amelyeken az európai uralkodóházak legtöbb tagjai is résztvettek.* Belső baráti viszony fűzte VII. Edward angol királyhoz és a windsori herceg is meleg barátságával tüntette ki.

A háború kitörésekor magas kora ellenére is önként jelentkezett és a 3-ik honvédhuszárezrednek ezredesi rangban parancsnoka volt. Kitünő harctéri szolgálatai folytán a Mária Terézia Rend tiszti Aranyérmét nyerte el. A honvédség és a honvédlovasság sportjának fejlesztése körül is megbecsülhetetlen szolgálatokat tett. A Magyar Tudományos Akadémiának igazgató-tanácsi tagja volt, továbbá a Magyar Atletikai Clubnak örökös tiszteletbeli elnöke, a Nemzeti Lovarda elnöke és az Országos Testnevelési Tanács tiszteletbeli elnöke volt. Tagja volt a felsőház közigazgatási, közlekedésügyi és védelmi bizottságának.

A Balatonföldváron kezdődött betegsége alatt halálsejtelmek gyötörték. A budapesti palotájába való felszállítása után lelkészt kéretett magához, meggyónt és megáldozott, majd az ötnapos betegséget a legnagyobb türelemmel viselte.

Augusztus 31-én délelőtt tizenegy órakor fogják beszentelni a nagy halottat, majd szeptember elsején a krasznahorkai családi sirboltba szállítják,

ahol az 1936 április 8-án elhúnyt felesége, született *Kaunitz* Eleonóra grófnő mellé temetik el.

— **Eltörött a lába a kórház előtt.** Ujpestről jelentik: *Marton* József 28 éves ácssegéd az újpesti *Városi Kórház* előtt olyan szerencsétlenül lépett le a gyalogjáróról, hogy eltörött a lába. A kórházi kapus vette észre a szerencsétlenséget és az eszméletét vesztett embert a hátán vitte be a kórházba.

A RÁDIÓ MŰSORA:

HÉTFŐ:

Budapest I. 13.30: Veres Károly cigányzenekara. — **16.50:** Magyarország kormányzója megérkezik németországi útjáról. Közvetítés a budapesti hajóállomásról. — **17.20:** Hanglemezek. — **19.15:** Hírek szlovák nyelven. — **19.20:** Senta Benesch gordonkázik a magyar-német művészcsere keretében. — **19.50:** Színésztréfák. (Csevegés). — **20.20:** Budapesti hangversenyzenekar. — **21.50:** Hírek időjárásjelentés. — **22.10:** Sárai Elemér cigányzenekara. — **23:** Hírek angol és francia nyelven. — **23.10:** Heinemann Ede jazz-zenekara.

Budapest II. 18.10: Hanglemezek. — **19.20:** Az olaszországi szabadtéri játékok. (Előadás). — **19.50:** Schmitzer Paula énekel. — **20.20:** Hírek. — **20.40:** Uray Margit magyar nótákat zongorázik.

KEDD:

Budapest I. 13: A rádió szalonzenekara. — **16.10:** Asszonyok tanácsadója. — **17:** Kalocsavidéki magyarok. (Előadás). — **17.30:** Szentgyörgyi László hegedül. — **19:** Oláh Kálmán cigányzenekara. — **19.30:** Vándorlás a Keleti-tenger partján. (Útleírás). — **20:** A gésák. Operett három felvonásban. — **22.10:** Miletin Géza jazz-hármasa. — **23:** Hírek német és olasz nyelven. — **23.10:** Hanglemezek.

Esti Ujság

POLITIKAI NAPILAP
MEGJELENIK MINDEN HÉTKÖZNAP DÉLBEN

Főszerkesztő: TÖRS TIBOR
Felelős szerkesztő: MAKKAI JÁNOS

Felelős kiadó:
Dr. BATHORY-HUTTNER JÁNOS

Nyomatott a Stádium Sajtóvállalat körforgógépein (Budapest, VIII., József-körút 5. sz.)
Felelős: Győry Aladár igazgató.

Andrássy Géza gróf

Nemzeti Újság Esős mell
1938. szept. 11.

Balatoni táj. Az elhunyt gróf Andrássy Géza festménye, a MAC siófoki sport-telepének szalonjában

Méltóságos
Nagyságos

Asszonyom, Uram!

Van szerencsém becses figyelmét felhivni, hogy

XI., Horthy Miklós-út 60. sz. alatt

(Simplon-mozi mellett)

szűcs- és szőrme-áru üzletemet

kibővitettem.

Ezuton szives tudomására hozom, hogy kész szőrmeáruk, bundák, boák és gyermekkabátok állandoan raktáron

Átalakitásokat, javitásokat a legjobb

MAGYARORSZÁG

Lelkesült örömmel

fogadja, üdvözli, ünnepli az egész magyarság Horthy Miklós kormányzót és hitvesét, akik egyheti útjuk után ma délután érkeztek haza Budapestre. Ez az út pompájában és méreteiben is valóban diadalút volt. A hódolatban, amely Magyarország kormányzóját német földön körülvette s az ünnepélyes visszhangban, melyet az az egész világközvéleményben keltett, a magyarság poziciójának és tekintélyének az a fényes emelkedése fejeződik ki, amely világtörténelmileg elválaszthatatlan Horthy Miklós nevétől és országépítő dicsőségétől. A német nép Magyarország ihletett vezérét ünnepelte a kormányzóban, azt a férfiút, akit a magyarság világtörténelmi életösztöne állított a nemzet élére és akinek Európa ujjáépítése is annyit köszönhet. A magyar nemzet végtelen szeretete és hódolata kísérte útjában a kormányzót és a főméltóságú asszonyt és végtelen szeretet, szavakban ki nem fejezhető hála fogadja hazaérkezésükkor. Az eltelt hét minden napját a história veszi át a nap krónikájából s a múló napokból maradandóan emelkedik ki a magyar élet történelmi súlya és tekintélye, amely oly nagyszerűen testesül meg Horthy Miklós kormányzó ragyogó egyéniségében.

Az iskola és az élet

o Debrecennek szólt, de az egész ország meghallgathatja dr. Kiss József főigazgató nyilatkozatát. Debrecen új tankerületi főigazgatója programot adott. »Azt szeretném, ha iskoláinkban a szeretet jegyében folyna a tanítás — mondta. — Minden magyar lélek drága kincsünk, amit lelkes szeretettel kell csiszolnunk. Egyenesség, becsületes őszinteség, emberszeretet, jóakarat, egymás megbecsülése és segítése, a nemzeti közösség iránti áldozatkészség legyen a magyar jellem alapja. Az iskolából száműzni akarom a napi politikát, a társadalmi és világnézeti harcok minden vonatkozását. Az iskola az életre nevel, de *maga* nevel és e nevelés zavartalan egyöntetűsége érdekében ki kell zárnunk az iskolánkívüli tényezők zavaró beavatkozását.« A szeretet, az emelkedett humanitás elvei ezek. Az iskola valóban az életre nevel — és éppen ezért kell ezeket az elveket követnie. Mert mindaz, amit most »élet« cím alatt az iskolával szembeszegeznek, tulajdonképpen félreértett, eltorzított, veszélyes vágányokra siklatott élet. Az élet lényege végeredményben mégis csak az, amit a főigazgató mondott és nem ama vészes gyakorlat, mely pillanatnyilag helyenként nagyon »eleven« ugyan, de mégis csak a barbárság, a szenvedés és a pusztulás csiráit hordozza magában.

Gróf Andrássy Géza

halálával egy letűnő nemzedéknek egyik legvonzóbb, legrokonszenvesebb, legszinesebb egyénisége dőlt ki, életrajzában nemzedékek találkoznak, korszakok útja ágazódik el, a kiegyezés korának Magyarországában ép olyan tisztelt és előkelő szerepet játszott, mint a világháború utáni, független Magyarországon. Élete korszakok történelmével vegyül el, valamikor résztvett a politikai életben, de vezető tényezője volt a sportéletnek is, rajongott a művészetekért, festményeiből is kibontakozik tehetségének eredetisége és sokoldalúsága. Élén állt sok nemes társadalmi mozgalomnak, minden komoly kulturális akció bízvást számíthatott rá. Élete gazdag, tartalmas élet volt. Egyike azoknak az életpályáknak, amelyekben históriai korszakok hídja ívelődik át, egyike azoknak az életpályáknak, amelyek küzdelmeikben és mozgalmasságukban is harmóniát árasztanak maguk körül.

Majom a romokon

o A világsajtó egy majom képét közli, egy apró állatkerti majomét, mely kissé ijedten néz a magasba. Romhalmaz fölött áll négykézláb. Körülötte összetört csövek, beomlott falak. Riadtan néz, amire megvan minden oka. E majom tudniillik barcelonai majom. Az ottani állatkertben élt eddig békésen, majom-kollegák, tigrisek, oroszlánok, farkasok és egyéb szelid fenevadak között. Azután néhány repülőgép tünt fel a magasban, iszonyú robaj támadt — és a majom most romok fölött mászkál. Az állatkert a levegőbe röpült, összeomlott, szétmállott. A romok alatt széttépett, összeégett jámbor vadállatok. A majom magányosan bolyong a gyászos tájon. Mélán támaszkodik négykezére és így gondolkodik: »Nekem nem voltak érdekeltségeim ebben az egész bonyolult ügyben. Kezdettől fogva semleges voltam, szigorúan ragaszkodtam a benemavatkozás elvéhez. Mégis, miért tették ezt velem? Ember legyek, ha értem.«

KÉT GYŰLÉSEN TILTAKOZOTT A KISGAZDAPÁRT A HECCELŐDŐK ELLEN

„Mi, a dolgozó magyar nép békét és nyugalmat akarunk" mondotta Tildy Zoltán Füzesgyarmaton

Füzesgyarmat, augusztus 29. *Tildy* Zoltán, a szeghalmi kerület országgyűlési képviselője, a független kisgazdapárt ügyvezető alelnöke *Füzesgyarmaton* mondott tegnap beszámoló beszédet. Bejelentette, hogy a kisgazdapárt *küzdeni fog a választójogi törvény reformjáért*, mert a választók összeírásánál kitűnt, hogy *a mai törvény nem felel meg a nép igényeinek.* Hangoztatta, hogy olyan erős nemzetet akar a kisgazdapárt, amely folytatni tudja a magyar nép történelmi hivatását, amelyet senki sem tud elvégezni helyettünk.

— Innen üzenem azoknak, — mondotta a kisgazdapárt alelnöke — akik *terjesztik az országban a félelmet és kishitűséget és bele akarnak kapaszkodni mások kabátjába, üzenem azoknak, akiknek lelke mélyén felrémlett az országárulás szelleme, üzenem, hogy állott már ez a magyar nép nagyobb viharban századokon keresztül.* Óriási világhatalmak ereje csapott össze felette és *mégis itt vagyunk, megvagyunk, magyarok vagyunk* és ettől a magyarságunktól *semmiféle hatalma ennek a földnek nem fog bennünket eltántorítani.*

— Magyarok vagyunk és magyarok akarunk maradni. Mi lehetünk *barátai* idegen nagy népeknek, amelyek velünk barátságot akarnak, de mi a barátságot, ha kevesebben is vagyunk, *csak mint egyenlő felek vagyunk hajlandók tartani.* Barátságról csak ott lehet beszélni, *ahol egyenlő, egyformán megbecsült felek állanak egymással szemben.* Azt üzenjük a világ minden tája felé, hogy bennünk barátokat csak akkor lehet kapni, *ha az ezeréves függetlenségünket és a magyar nép szabadságakaratát megbecsülik és tiszteletben tartják.*

Tildy Zoltán ezután a gyűlés közönségének állandó helyeslése mellett a *honvédség fejlesztésének szükségességét hangoztatta.* Most, amikor meg kell teremteni a magyar honvédséget, *a magyar nemzetnek nem szabad sajnálni semmi észszerű áldozatot.*

A hadsereghez azonban *testileg és lelkileg erős népre van szükség.* Ennek az alapja a *helyes földbirtokpolitika.*

— Mi nem nyugszunk addig, — folytatta *Tildy* Zoltán — amíg egészséges földbirtokmegoszlás nem lesz ebben az országban. Végső célunk *a nagybirtokrendszer felszámolása és a kisbirtokrendszer felépítése.* Nem hirdetjük azt, amit néhány *bolondgomba-párt* hirdet, hogy *ingyen osszák szét a földeket,* de hirdetjük, hogy *megfelelő ellenérték mellett a nagybirtokrendszer az erdőbirtok kivételével felszámolandó és azonnal meg kell szüntetni a hitbizományi rendszert.* Minden olyan helyen, ahol nagyszámban élnek dolgozni kívánó földmíves magyarok, *a legsürgősebben, még az őszi vetés megkezdése előtt keresztül kell vinni a hosszú kisbérleti rendszer megvalósítását.*

— *Mi, a dolgozó magyar nép békét és nyugalmat akarunk ebben az országban* — mondotta emelt hangon Tildy. — Mert a magunk bőrén tapasztaljuk, hogy *mihelyt nyugtalanság van valahol, rögtön megszűnik a munka, megszűnik a munkakedv, a vállalkozási kedv és ha ez megszűnik, akkor mindig a szegény dolgosember vallja ennek kárát.* Üzenjük a *könnyelmű heccelődőknek,* annak *a néhány városi jampecnek,* aki nem fér a bőrében, *hagyják már békén az országot,* szűnjék meg a *heccelődés,* a gazdasági élet *folytonos nyugtalanítása,* mert ebből az országnak csak *kára* van.

— Az országnak egyik legdrágább kincse a *belső rend és nyugalom.* A valaki által rendezett *autobuszsztrájk harmincket dolgos ember kenyerébe került,* mert kitették őket állásukból. A háttérben nevettek azok, akik a felbujtás munkáját végezték.

Varga Béla balatonboglári plébános, a kisgazdapárt országos alelnöke is beszédet mondott a nagygyűlésen. *Gaal* Gastonról, a legtisztább erkölcsű férfiúról emlékezett meg, *akinek neve egy volt a tiszta erkölcs fogalmával.*

— Mi ezt a kereszténységet nemcsak hirdetjük, — mondotta — hanem meg is fogjuk valósítani, akkor, amikor a hatalmat alkotmányos úton megszerezzük, mert már nem állunk tőle messze. *Mi az evangéliumot, a felebaráti szeretetet nem hagyjuk meghamisítani és feltétlenül szemben állunk a gyülölséggel.* Ez a párt nem engedi többé, hogy *a pesti aszfalt diktáljon a népnek.*

„Nekünk nem a tegnap született prófétáknak agytákolmánya kell"

Haller Gábor és Berg Miksa beszéde Abonyban

Abony, augusztus 29. A kisgazdapárt még egy nagygyülést tartott tegnap *az abonyi választókerületben.* Gróf *Haller* Gábor református lelkész mondotta az első beszédet.

— Az a kérdőjel mered elénk, *maradhatunk-e magyarok. Nekünk nem a tegnap született prófétáknak agytákolmánya kell,* hanem a *Bethlen* Gáborok, *Rákóczi, Bocskay, Kossuth, Széchenyi* lelkének tisztítótüzében égő igaz, falusi magyarok magyarsága. A magyar népnek van egyedül joga arra, hogy egy mélységes *történelmi alapon álló hungarizmust hirdessen.* Történelem nélkül történelmet, *hit nélkül keresztény politikát nem lehet csinálni. A falu népe őrzi történelmünket és a bibliát.* E két eszmén keresztül lehet megvalósítani a népi politikát.

Báró *Berg* Miksa országgyűlési képviselő rendszerváltozást követelt, majd a *vígmunkás intézménnyel* foglalkozott.

— Ez megvan Németországban és Olaszországban, — mondotta — ha nekik tetszik, csinálják és folytassák. De mit csináljon a falusi munkásnép, *menjen el vigadni egy-két hétre, azután hazajöjjön szomorúságot látni.* Arra kell törekedni, hogy legyen meg mindenkinek a tisztességes megélhetése.

Dr. *Pongrácz* Aladár éles támadást intézett a szélsőséges mozgalmak vezetői ellen. *Cseh-Szombathy* László és *Dulin* Jenő szintén a szélsőségeket támadta.

SCALA
CHICAGO
A BŰNÖS VÁROS

szín SZÓRAKOZÁS művészet

A windsori herceg kapál és más apróságok a Rivieráról

Irta: Stella Adorján

Francia Riviera, augusztus hó.

Befejezésül még néhány apróság a Cote d'Azur nagy nyári szezónjának eseményeiről és érdekesebb személyeiről. Nem lehet eleget írni a »*kis fehérágyacskák báljáról*«, amely az idén is pompásan sikerült. Háromszázezer frank értékű ajándékot nyertek a hölgyek tombolán. A rendezőségnek egyetlen szantimjába sem került ez a mulatság, mert a nyereménytárgyakat a nagy cégek ingyen ajánlották fel.

*

A Croe-kastély népszerű vendége, *Windsor* hercege a legkedveltebb nyaraló a Rivierán. Szeretne úgy élni, mint a többi polgár, de nem engedik. Előfordul, hogy a kaszinóba is ellátogat, néhány zsetont a zöldasztalra dob, de nem maradhat sokáig, mert azonnal felismerik és — bámulják. Egyébként szorgalmasan dolgozik a kastély kertjében, *délelőttönként órák hosszat kapálgat* és délután barátaival Antibes kikötőjének közelében fürdik.

*

Elegáns karcsú hölgy jelent meg az egyik canneskörnyéki vendéglőben. Nagyon ismerősnek tetszett. A mindenttudó főpincértől megkérdeztük, hogy ki a vendég.

— Mrs. Irving Netcher Amerikából.

Senki sem ismerte ezt a nevet a társaságban. Szerencsére a főpincér hozzátette:

— *Valamikor híres táncosnő volt, az egyik Dolly nővér.*

Valóban *Dolly Rózsi nyaral a Rivierán.* Elmondotta, hogy állandóan Amerikában él és néhány heti látogatásra érkezett Franciaországba. Még mindig beszél magyarul, de már csak törve.

— Sajnos, nincs alkalmam magyarul beszélni — mentegetőzik.

— Mikor jön Budapestre?

— Egyelőre nem mehetek, mert vissza kell utaznom Amerikába.

Elmondotta a művésznő, hogy *a nyolc esztendővel ezelőtt örökbe fogadott kislányok intézetben vannak és gyönyörűen fejlődtek.*

*

Az antibesi Garoup-strand híres éttermének aranykönyvét odarakták illusztris londoni barátom elé.

— Legyen szíves írja be a nevét!

Forgattuk a sűrűn teleírt oldalakat. A sok érdekes név között a következő sort találtuk:

— Besten Dank Kurt Schuschnigg...

*

Az étterem egyébként arról nevezetes, hogy a tulajdonosa, Champfleury közismert zeneszerző. Ő komponálta a »Toi c'est moi« című népszerű operett muzsikáját. A művészpályát felcserélte a főzőkanállal. Ő maga készíti a nyári restaurant híresebb ételeit.

Remekül sikerültek az idén a virágkorzók a Rivierán. Nizzában száztíz autó vonult fel, Cannesban még ennél is több. Pompás illat áradt a kocsik nyomán a Promenade des Anglais-én és a Croisetten. Kiderült, hogy az úrvezetők csalnak egy kicsit: a pompás virágokat *finom parfőmökkel öntözik meg* és így a felvonulást nemcsak a szem élvezi, hanem az orr is.

*

Josephine Baker is megjelent a strandon vadonatúj férjével, Monsieur Lyonnal. Népes udvar veszi körül. A táncosnő mosolyogva mutatja sok-sok fogát a társaságnak és tréfálkozva mondotta Van Dongennek:

— Mit szól hozzá, *tegnap este érkeztem és már milyen jól le vagyok sülve!*

*

Riadalom is volt az előkelő cannesi hotelben. Letartóztattak egy angol vállalkozót. Magyar felesége szörnyen meg volt rémülve. Hat óra mulva kiderült, hogy tévedés történt. Teljesen ártatlanul és véletlenül fogták le. De az ilyesmit nem lehet minden fürdővendégnek külön magyarázni. A házaspár egy óra mulva elutazott Deauvilleba. Talán ott is ki lehet bírni a nyarat!

*

Már egyszer írtam a kis Korda Péterről, a világhírű filmrendező fiáról, a strand legnépszerűbb kis angol gentlemanjáról. A tizennyolc éves ifjú most kóstolta meg először a nagyvilági életet. Egy este nagy társaságban vacsorázott apjával és annak társaságával. Az egyik úriember, akit a fiatal Korda ezen az estén ismert meg, vacsora közben így szólt a barátjához:

— Nincs nálam pénz, légy szíves adjál 500 frankot, el akarok menni a kaszinóba.

Az aposztrofált úr lassan motoszkálni kezdett a zsebében. A kis Korda gyorsan megelőzte. Kivette a zsebéből a pénztárcáját és átnyujtotta a kölcsönkérő felé:

— Tessék kérem! Szolgálja ki magát!

Általános derültség támadt. Valaki odaszólt a könnyű kezéről híres Korda Sándornak:

— Alex, ezt aztán magától örökölte!

—

Előadást hirdet a szigeti szabadtéri színpad — újból beborult

Néhány esztendővel ezelőtt, amikor Bródy István bérelte a margitszigeti szabadtéri színpadot, állandóan tréfálkoztak azzal, hogy *az új műintézet meghozta a mindennapos esőt.* Bródy István tűrte a vicceket, sőt maga is megtoldotta. Egy ízben azt mesélte a klubban, hogy *a mezőgazdasági érdekeltségek egyenesen finanszírozni akarják az ő szabadtéri színházát,* mert az biztosítja, hogy *elegendő eső lesz a nyáron.*

Úgylátszik, hogy a kedvezőtlen időjárás az új vállalkozást is kísérti. A nagysikerű *János vitéz* előadásait az eső miatt abba kellett hagyni. Vasárnap kiderült és nagy ház előtt játszották ismét a klasszikus magyar operettet. Ma újból bejelentette a *Szigeti Színpad, hogy szerdától kezdve minden este játssza az operettet,* tekintettel a várható enyhe időjárásra. Erre délután ismét cseperegni kezdett az eső. Mint értesülünk, szerdától kezdve egyelőre *mégis meg akarják tartani az előadásokat* abban a reményben, hogy *ismét kisüt a nap és meleg esték lesznek a szigeten.*

Margitszigeti Színpad
augusztus 31-én, szerdán és a következő napokon minden este 8 órakor
János vitéz

Keddtől, aug. 30-tól a VAROSI SZINHAZBAN
folytatja diadalútját a legnagyobb operettsiker az
IDE GYERE RÓZSÁM
Főszereplők: Szepes Lia, Sziklai Szeréna, László Lola, Dalmady Erzsi, Szücs, Feleky, Solti, Kertész Dezső, Pálóczy, Fodor, Horti, Heltay, Kompóthy és Gábor

Színházak műsora

TERÉZKÖRUTI: Hétfő és kedd: Megsértették a minisztériumot (1/10). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Hétfő és kedd: Legyen úgy mint régen volt (8). — **VÁROSI:** Kedd: Ide gyere rózsám (8). — **KOMEDIA:** Hétfő és kedd: Bikavonat (1/29). — **FÉNYES-CIRKUSZ:** Hétfő és kedd: Rimac-csoport (4, 8). — **PESTSZENTERZSÉBETI:** Hétfő: Salamon Béla vendégjátéka (8).

Mozik műsora

Rövidítések: H = Híradók. Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnep M = Matiné.

ADMIRÁL (1—537—07. Margit körút 5): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert). Bosco és Ali baba (színesfilm). H. (1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü 1/22 1/24 1/26 1/28 és 1/210.) — **ALKOTÁS** (1—553—74. Gömbös Gyula u. 11): **Rose-Marie** (Jeanette MacDonald). H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ANDRÁSSY** (1—241—27. Csengery u. 39., Andrássy út sarok): **Tarantella** (Jeanette MacDonald) H. (1/25 7 1/210; Sz 1/24 1/26 1/28 10; V Ü 1 1/44 1/26 1/28 10.) — **ASTRA** (15—44—22. Ugocsa u. 10): Nyitott tető! **Az ember néha téved** (Dayka, Páger). Bonbon parádé. Zúg az erdő. (1/44 1/26 1/28 1/410; V Ü 1/42 1/44 1/46 1/48 és 1/410.) — **ÁTRIUM** (1—540—24, 1—530—34. Margit körút 55): **Piros bugyelláris** (Bordy Bella, Kiss Ferenc). Magyarország kormányzójának németországi látogatása. H (1/26 1/28 1/210; Sz V Ü 1/24 1/26 1/28 1/210 órakor.) — **BELVÁROSI** (3—845—63 Irányi u 21): **Az ember néha téved** (Tőkés, Csortos). Modern légi haderők. H. (Jobbterem: 1/25 7 1/210, balterem: 8; V Ü jobbterem: 1/23 5 1/28 1/210, balterem: 1/24 6 1/29.) — **BODOGRÁF** (14—95—10. József körút 63): **Hurricane** (Dorothy Lamour). H. (1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü 1/22 1/24 1/26 1/28 1/210.) — **BUDAI APOLLO** (1—515—00. Csalogány u. 46): **Első mámor** (Gigli) és a kiegészítő műsor. Híradók. (1/25 3/47 9; V Ü 3 1/46 1/28 3/410.) — **CAPITOL** (1—343—37. Baross tér 32): **Megvédtem egy asszonyt** (Lázár Mária, Páger). A hazug egér (színes filmcsemege). Híradók. (1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü 1/22 1/24 1/26 1/28 1/210.) — **CITY** (1—111—40. Vilmos császár út 36): **Dsungelszerelem** (Dorothy Lamour). Kis kutya, nagy kutya (Popeye-film). Autókirály. H. (3/46 3/48 3/410; Sz V Ü 3/44 3/46 3/48 3/410.) — **CORSO** (18—28—18. Váci u. 9): **Mannequin** (Joan Crawford). Híradók. (1/26 1/28 1/210; Sz V Ü 1/24 1/26 1/28 1/210 órakor.) — **CORVIN** (1—395—84, 1—389—88. József körút s Üllői út sarok): **Az elcserélt ember** (Dayka, Kiss Ferenc) és a kísérő műsor. (1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü 1/22 1/24 1/26 1/28 1/210.) — **DÉCSI** (125—952, 121—343. Teréz körút 28): **Mannequin** (Joan Crawford). Hector gazdát keres (kutyafilm). Magyarország kormányzójának németországi látogatása. H. (6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **ELIT** (114—502. Lipót körút 16): **Az elcserélt ember** (Dayka, Kiss Ferenc). Tüzes jeges (színes rajzfilm). H. (Mindennap: 4 6 8 és 10.) — **FORUM** (188—528, 189—543, 189—707. Kossuth Lajos ucca 18): Harmadik hétre prolongálva! **Borcsa Amerikában** (Dayka, Mály). Csacska halacska (színes rajzfilm). A kormányzói pár németországi látogatása. H. (1/46 1/28 3/410; Sz V Ü 1/24 1/26 3/48 10.) — **GLÓRIA** (1—448—00. Thököly út 56): **Hurricane** (Dorothy Lamour). H. (1/25 3/47 9; Sz 1/24 7/26 1/28 1/210; V Ü 1/22 1/24 1/26 1/28 1/210.) — **HOLLYWOOD** (14—24—55. Bethlen tér 3): **Az elcserélt ember** (Kiss F., Dayka). Híradók. (1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü 2 4 6 8 és 10.) — **JÓZSEFVÁROSI** (1—346—44. Kálvária tér 7): **Hurricane** (Dorothy Lamour) Hinta-palinta (Popeye filmmókája). Híradók. (1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü 1/22 1/24 1/26 1/28 1/210 órakor.) — **KAMARA** (1—440—27, 1—359—67. Dohány u. és Nyár u. sarok): **Piros bugyelláris** (Bordy Bella, Kiss F.). H. (6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) Nyitott tető! **KULTUR KERTMOZGÓ** (3-861-93. Kinizsi u. 16): **Három kis kadett** (Robert Young). Szerelmes sheriff (Dick Foran). Híradók. (Teremben: 5, kertben: 1/28 1/210; V Ü 3/42 3/44 3/46 3/48 és 3/410 órakor.) — **LLOYD** (111—994. Hollán u. 7/a., Szent István körútnál): **Szívek csalogánya** (Deanna Durbin). H. (Mindennap: 4 6 8 10.) — **NYUGAT** (1—271—62. Teréz körút 41. szám): **Gangsterek alkonya** (E. G. Robinson). Díszelőadás a pincében. Híradók. (Előadások: (1/45 7 1/210; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ODEON** (1-302-63. Rottenbiller u. 37/b): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert). Szemet szemért (Stan és Pan). Hogy készül a film? Híradók. (Folyt. előadások: 1/25 7 1/210; V Ü 1/22 1/24 1/26 1/28 1/210 órakor.) Vasárnap d. e. 1/211-kor: Matiné. — **OLYMPIA** (3—429—47. Erzsébet körút 26. sz.): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Gary Cooper). Két bohóc (Popeye-rajzfilm). Texas, a cowboyok hazája (kultúrfilm). H. (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (1—301—25. József körut és Kölcsey u. sarok): Második hétre prolongálva! **Dsungelszerelem** (Dorothy Lamour). Kieg: Kis kutya, nagy kutya. Autókirály. Híradók. (5 1/48 1/210; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **OTTHON** (14—64—47. Beniczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert). Fog ez menni (burleszk). (1/44 1/46 1/48 1/410; V Ü 1/42 1/44 1/46 1/48 1/410.) — **PALACE** (1—365—23. Erzsébet körút 8): **Finom úriház** (a Metro jubileumi évének attrakciója: Constance Bennet) H. (D. e.: 11; d. u.: 2 4 6 8 és 10.) Nyitott tető! — **PÁTRIA** (1—456—73. Népszínház u. 13): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert) és a kísérő műsor. (3/44 3/46 3/48 3/410. V Ü 3/42 3/44 3/46 3/48 3/410.) — **PHÖNIX** (14—44—54. Rákóczi út 68): **Hurricane** (Dorothy Lamour). Üsd, nem apád (színes trükkfilm). H. (Folyt. előadások: d. e. 11; **d. u. 1 3 5 1/48 1/210.) — RADIUS** (1—220—98, 1—292—50. Nagymező u. 22—24): **Piros bugyelláris** (Bordy Bella, Kiss Ferenc). Magyarország kormányzójának németországi látogatása. H. (3/46 3/48 3/410; Sz V Ü 3/44 3/46 3/48 3/410.) — **REX** (1—394—16. István út 39): **Szerelmi riport** (Loretta Young). Embercsapda. Híradók. (Előadások: 1/25 3/47 9; Sz 1/24 1/26 1/28 és 1/210; V Ü 1/22 1/24 1/26 1/28 1/210.) — **RIALTO** (1—394—97. Rákóczi út 70): **A lázadó férj** (Robert Montgomery). Árverési hiénák (Stan és Pan). H. (D. e. 1/211; d. u. 1/21 3/43 5 1/48 1/210; V Ü d. e. 10 12; d. u. 2 4 6 8 10.) — **ROYAL APOLLO** (141—902, 342—946. Erzsébet körút 45): **A rend katonái** (James Cagney). H. (Előadások: 6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 és 10.) — **SAVOY** (1—460—40. Kálvin tér sarok, Üllői út 2): **Szívek csalogánya** (Deanna Durbin). A kormányzói pár németországi látogatása. H. (1/24 1/26 1/28 1/210 V Ü 1/22 1/24 1/26 1/28 1/210.) Vas. d. e. 1/211-kor: Matiné. — **SCALA** (11—44—11. Teréz körút 60): Nyitott tető! **Négy férfi, egy nő** (Loretta Young). H. (3/46 1/28 3/410; Sz V Ü 3 1/46 1/28 3/410.) — **SIMPLON** (2—689—98, 2—689—99. Horthy Miklós út 62): **Az elcserélt ember** (Dayka, Kiss Ferenc). Magyarország kormányzójának németországi útja és a kísérő műsor. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) - **STUDIÓ** (140—840. Akácfa u. 4): Harmadik hétre prolongálva! **Szívek csalogánya** (Deanna Durbin). H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **TIVOLI** (1—230—49. Nagymező u. 8): **Hurricane** (Dorothy Lamour). Hogy készül a film? (trükkfilm). H. (Folyt. előadások: 1/25 3/47 1/210; Sz 1/24 3/46 3/48 3/410; V Ü 1/24 3/44 3/46 3/48 3/410 órakor.) Vasárnap d. e. 11 órakor: Matiné. — **TURÁN** (128—401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert). Bosco és Ali baba (színesfilm). H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **URÁNIA** (1—460—46. Rákóczi út 21): **A kétlelkű ember** (Raimu, Pierre Blanchar). Szent István-film. H. (1/2 1/48 1/210; V Ü 1/23 5 1/48 1/210.)

SPORT

GÓLZÁPOR A FUTBALLBAJNOKSÁG II. FORDULÓJÁN

Ferencváros 8, Hungária és Újpest 4—4 gól

— Az Est tudósítójától —

Az első teljes futballbajnoki forduló már jobban kielégítette a közönséget, annál is inkább, mert hét bajnoki mérkőzésen összesen 43 gól esett, tehát átlag több mint hat gól egy mérkőzésen. Biztatóan mutatkozott be a Ferencváros, de sokkal nehezebb ellenfelek ellen a Hungária és az Ujpest is biztosan nyerte a maga mérkőzését. A várakozásnak megfelelően végig izgalmas volt a Korányival megerősödött Phöbus és a Kispest mérkőzése, amely végül döntetlenül és a bíró megkövezésével végződött. Ugyancsak nyilt és döntetlen volt a Szeged—Budafok küzdelme, míg a Szolnok derék csapata pompásan mutatkozott be a mérkőzést végig nem bíró Elektromosok ellen. Megkezdődtek a II. liga küzdelmei is s mingyárt sikert arattak, mert nagy közönség nézte végig a 14 mérkőzést, amelyek érdekes és jó színvonalú játékot hoztak. Megkezdődött az amatőr bajnokság is és mindent összevéve meghaladta a 200.000-et is az egész ország futballnézőinek a száma.

Hungária—Bocskai 4:1 (1:0)

A Hungária úton hatezer néző jelent meg a premieren, amely *kitűnő futballt* hozott, ha a közönség nem is volt teljesen megelégedve a csatárok gólképességével. A Bocskai *nagyon sokáig egyenlő ellenfél volt,* de a végén a fiatalok visszaestek, a *nagyobb rutin, játéktudás* érvényesült és a Hungária biztosan győzött.

Góllövők: Titkos, Vermes, Hajdu, Vermes, Kisutzki.

A Hungária Sas nélkül állott fel, ismét két ujonccal, akik tehetséges játékosok, különösen Kisutzki. Neki azonban nem szabad annyira lemaradni a csatársorból, hogy Titkos öt-hat gólhelyzete menjen veszendőbe. Ugyanez áll Kardosra is. Turán gyorsaságával van baj. A Hungária legjobb játékosai Titkos és Turay voltak, akik folyton előrevitték a támadást. De jól játszott Müller, Dudás, a góllövésben Vermes is, míg a védelem még kissé bizonytalan és inkább a Bocskai - csatároknak köszönhette, hogy nem kapott több gólt. A Bocskai lelke ismét Teleki volt, aki finom szöktetéseivel mindig veszélyt teremtett. Kivüle a Takács—Hajdu balszárny, Békési balfedezet és Vörös kapus váltak ki a csapatból, a Nádas—Janzsó hátvédpár jó lesz, a fiatalok is nagyon tehetségesek, ellenben Markoson nagyon látszott, hogy beteg volt.

Szigeti bíró kisebb tréninghibáktól eltekintve jól vezette a meccset.

Ferencváros—Zugló 8:1 (3:0)

A zuglói övuccai pályán nem fért el több, mint 5000 néző, ebből is nagyrésze nem látott. A mérkőzés előtt *a derék ZSE vezetősége melegen üdvözölte a nála először vendégszereplő bajnokcsapatot.* A Ferencváros dr. Sárosi és Magda nélkül állt ki, de így is *nagy fölényben volt. A ZSE szünet után még pár percig birta,* akkor gólt is lőtt, de azután megadta magát, s a Ferencváros tetszése szerint lőtte a gólokat.

Góllövők: Toldi, Toldi, Kemény, Fekecs III., Toldi, Jakab, Toldi, Kiss, Jakab.

A Ferencvárosban természetesen a csatársor volt a legjobb és abban is a Kemény—Toldi balszárny, de biztatóan mozgott a fedezetsor és kifogástalanul működött a védelem is. A Zuglóban legtöbb dolga volt a védelemnek, míg a csatársorban Fekecs III.-tól láttunk ismét tehetséges dolgokat.

Iváncsics jól vezette a mérkőzést.

Ujpest—Taxi 4:2 (4:1)

A Latorca uccában 3000 néző előtt az Ujpest volt fölényben, pár Zsengellér gyors gólját a Szürketaxi gyorsan ki is egyenlítette. Ezután Kiszely, a Taxi balösszekötője megsérült és végig sántikált. Az Ujpest ekkor szerzi meg háromgólos előnyét. A játék végén a Taxi fölénybe kerül, de csak szépíteni tud.

Góllövők: Zsengellér, Kiszely, Zsengellér, Zsengellér (11-esből), Vince, Takács II.

Az Ujpest csak az első félidőben elégitett ki, amikor jól kihasználta a Szürketaxi védelmének hibáit. Szünet után az ujpestiek W-formációban védekeztek és ekkor a Taxi majdnem kiegyenlitett. Két izben is csak a kapufa mentett. Az Ujpestben Sziklai, Jóos és Zsengellér, a Szürkeaxiban csak Takács II. és Kiszely II. volt jó.

Gellért bíró sokat hibázott.

Szeged—Budafok 1:1 (1:0)

Szegeden 3000 néző előtt *a hazai csapat volt fölényben,* de amikor Szeged gólját a Budafok kiegyenlítette, a vendégcsapat már jól védekezett.

Góllövők: Lukács, Szegedi.

Szeged csapatában a védelemben Pálinkás és Raffay, a csatársorban Lukács, Budafoknál pedig Vági kapus, Sós középfedezet, a csatársorban a két Kovács játszott jól.

Vas Antal biztos kézzel vezette a mérkőzést.

Nemzeti—SSE 8:1 (4:1)

A Hungária út előmérkőzésén a Salgótarjániak negyedóráig *egészen tetszetősen* játszottak és a Nemzeti vezető gólját ki is egyenlítették, azután *felőrölte őket a Nemzeti pontos összjátéka.* Ismét bebizonyult, hogy *a stílus és technika, szóval a szép játék egyben a legeredményesebb is.* A Nemzeti szünet után már teljesen úr volt a pályán és tetszés szerint lőtte a gólokat.

Góllövők: Barabás (öngól), Somogyi, Sztancsik, Sztancsik, Kisalagi, Pálya, Kisalagi, Pálya, Pálya.

A Nemzetiben legjobb volt a fedezetsor, a csatársorban pedig a Fenyvesi—Pálya—Kisalagi jobbszárny, míg Sztancsik csak az első félidőben, Horváth a másodikban elégitett ki. A védelemnek nem volt dolga; a Salgótarján legtehetségesebb játékosai Kőszegi és Hernádi.

Hertzka kifogástalanul vezette a könnyű meccset.

Kispest—Phöbus 3:3 (2:2)

2000 néző előtt Kispest támad, de a Phöbus szerzi meg a vezetést, Nemes kiegyenlít s ettől kezdve felváltva esnek a gólok. Szünet után *izgalmas lesz a játék,* amikor a Phöbus 3:2-re vezet, *a bíró egy 11-est nem ad meg, de a Kispestnek sikerül az utolsó percekben kiegyenlítenie.* A levonuló bírót még a pályán kívül is kísérte és villamosát *kővel megdobálta* a közönség.

Góllövők: Solti, Nemes, Turay II., Nemes, Tóth, Déri.

A mutatott játék alapján a döntetlen megfelelt az erőviszonyoknak. A Kispest a multhetinél gyengébben, a Korányival erősödött Phöbus pedig sokkal jobban játszott. Korányin kívül Solti volt nagyon jó még, a Kispestben Boldizsár kapus és Nemes tünt ki.

Salgó bíró játékvezetésén nagyon látszott a tréninghiány, egyik fél sem volt vele megelégedve.

Szolnoki MÁV—Elektromos 4:1 (0:0)

Szolnokon 5000 néző jelent meg a hazai csapat első ligameccsén. Az Elektromos *csak az első félidőben volt egyenlő ellenfél, szünet után visszaesett.* A vasutascsapat már 4:0-ra vezetett, amikor az utolsó percekben az Elektromos csapat megszerezte a vigasz-gólt.

Góllövők: Szántó, Kolláth, Kolláth, Korom, Szendrődi.

Az egész szolnoki csapat remekül játszott, különösen a belső csatársor és a védelem, míg az Elektromosok védekező futballt játszottak és ezért kaptak olyan sok gólt.

Klein Árpád jó bíró volt.

*

II. Ligamérkőzések: Győri ETO—Beszkár 3:1 (1:0) Törekvés—MÁV Gépgyár 3:0 (1:0), Haladás—UTE 2:1 (1:0), Pereces—SBTC 3:1 (3:1), Tokod—Tatabánya 2:0 (0:0), Sopron—Rákoskeresztur 6:0 (3:0), Vasasok—Alba Regia 2:1 (2:1), Lampart—Pénzügy 3:1 (2:1), Postások—Pécsi Délivasút 3:2 (1:2), Debreceni Villany—FTC 2:1 (2:0), Weiss Manfréd FC—Váci Reménység 5:1 (3:1), Diósgyőr—Szentlőrinc 3:0 (1:0), Mezőtur—Szegedi AK 3:1 (1:1), Csepel—Vác 2:0 (2:0). A győri meccset *Zeitler* Imre vezette.

Amatőrbajnokság. *Bíró-csoport:* Beszkár—ZSTE 3:2, BRSC—Testvériség 3:0, B. Vasutasok—MRK 2:1, BLK—Turul 1:0, HAC—MSC 1:1. *Pártos-csoport:* Weiss Manfréd—Goldberger 5:2, KAC—Szentlőrinc 2:2, Budafok—Magyarposztó 2:1, Hungária—EMTK 3:2, Ganz—FSC 3:1, ETC—KTC 3:0.

Külföldi eredmények. *Zágráb:* Csehszlovákia—Jugoszlávia 3:1 (2:0). Góllövők: Bradac, Bican, Szenecki, illetve Sipos. *Belgrád:* Prága—Belgrád 1:0. *Bécs:* Admira—Vienna 4:1, Rapid—Steyr 8:2, Austria—Grác 3:2, Sportklub—Wacker 0:0.

Kovács és Sir dr. is kimegy az atlétikai Európabajnokságokra

A MAC 4 × 1500 m-es stafétája rekordot javított

— Az Est tudósítójától —

A BEAC vasárnap rendezte Mezei—Wiesner Frigyes-emlékversenyét, amelynek keretében a MASz az utolsó próbát rendezte az Európabajnokságokra. A próba kitünően sikerült: a 4×100 m staféta Gyenes—Pajzs—Kovács—dr. Sir összeállításban 41.8 mp-et futott, tehát elérte a kiküldetésre kitüzött időt. Előzetesen Pajzs helyén Kissel csak 42.2 mp volt az idő.

Kovács starthoz állt a 400 m gátfutásban is, de kényelmesen futva csak 55.6 mp volt az ideje. Azt azonban láttuk, hogy a lába javult. Gyenes 100 m-en 10.9 mp alatt győzött. 200 és 400 m-en nem indult s így mind a három számban résztvevő Minai nyerte a Mezei emlékversenyt. Ideje 200-on 22.4, 400-on 51.4 mp volt. 800-on Harsányi 1 p 54.6 mp idővel legyőzte Aradit (1 p 56 mp), a MAC 4×1500 m-es stafétája dr. Istenes, Csaplár, Iglói, Szabó összeállításban 16 p 01 mp-cel országos rekordot állitott fel. Szabó ideje 3 p 56.2 mp, Iglóiéi 3 p 58.6 mp volt. Az olimpiai stafétát a BBTE nyerte 3 p 56 mp idővel. Itt is futott dr. Sir, aki tehát teljesen rendben van.

A verseny után a MASz nemzetközi bizottsága úgy döntött, hogy a 4×100 m staféta Gyenes, Pajzs, Kovács, Sir összeállításban indul, de tartaléknak kiviszik Kisst is. Magyarország európabajnoki csapata ezzel teljessé vált.

SPORT EGY MONDATBAN

AZ AMERIKA—EURÓPA—MAGYARORSZÁG szombat-vasárnapi úszóversenyére, a Margitszigetre, jegyeket elővételben már árusit Az Est-lapok körúti sportjegyirodája.

—•—

GRÓF ANDRÁSSY MIHÁLY a legjobb magyar motorcsónakázó, ő nyerte a Szentendre sziget körül rendezett versenyt 1 óra 39 p idővel.

—•—

SZEKERES a kerékpáros 100 kilométeres motorvezetéses világbajnokság előfutamában görcsöt kapott és feladta a versenyt, míg a flyerek között a holland Van Viver (amatőr) és Van Vliet (profi) lett világbajnok.

—•—

LEVONULTAK A HÖLGYATLÉTÁK a vasárnapi GFB versenyen, miután a MASz megengedte a nem nevezett debreceni Nagy Aranka indulását, de a magasugrást megtartották, amelyen Csák Ibolya 155 cm-t ugrott.

—•—

A VIZIPÓLÓBAJNOKSÁGBAN az FTC 7:1-re verte a SZUE-t, amely most kieshet az I. osztályból, ha a BEAC legalább döntetlenül játszik a BSE-vel.

BUDGE—MAKÓ nyerte Amerika férfipáros teniszbajnokságát 6:3, 6:2, 6:1 arányban az ausztráliai Quist—Brouwich pár ellen.

—•—

KÉT KERÉKPÁRVERSENYT rendezett a nyomdászok egyesülete, a Typographia, amelyek közül a hegyiversenyt a székesfehérvári Adorján nyerte, a 176 kilométeres országúti versenyt pedig Németh.

—•—

EYSTON KAPITÁNY új autós világrekordokat állitott fel, a km-en 555.56, az angol mérföldön 556.01 km-es óraátlaggal.

—•—

A TENISZ KK döntőjében Lengyelország 2:1 arányban vezet Csehszlovákia ellen.

—•—

ÚSZÓINK sorozatos vereségeket szenvedtek Münchenben és a szombat-vasárnapi öt staféta és az összes egyéni versenyeken Magyarország csak a 3×100 m vegyesstafétában tudott második lenni, Angyal pedig a 100 m mellúszásban Balke mögött 1 p 11.4 mp idővel benyulással, egyébként az összes számokban a németek és amerikaiak mögött végeztünk.

SPORT

Asbóth legyőzte Gáborit, Szigeti kikapott Mitictől

Ma játsszák a nemzetközi teniszbajnokság férfiegyes és vegyespáros döntőjét

— *Az Est tudósítójától* —

A nemzetközi teniszbajnokságok során vasárnap délelőtt és délután folytak a mérkőzések. A férfiegyesben *Gábori* az elődöntő előtt nehéz csatát vívott Snopekkel, úgy hogy kifáradt és amikor 6:3 és 7:5 nyert szetek után a harmadikat elvesztette 2:6 arányban Asbóth ellen, *feladta a küzdelmet.* A másik elődöntőben *Szigeti* 2:6, 8:6, 4:6, 5:7 arányban vereséget szenvedett a jugoszláv *Mitictől.* (Tehát nem használt, hogy nem állították ki a KK-ban Palmieri ellen.) A döntőt ma délután ½3 órakor játssza le Mitic—Asbóth.

Vasárnap lejátszották a női egyes és női páros döntőket. Mint előrelátható volt, mind a kettőt külföldi hölgyek nyerték. A női egyes döntőjében a német *Horn* azért győzött, mert a jugoszláv *Kovács* kisasszony 6:3, 5:7 után feladta a küzdelmet. A női páros döntőjében a német *Horn—Ullstein* pár 3:6, 6:3, 6:3 arányban legyőzte a magyar *Paksiné—Zsitvayné* párt.

A férfipáros első elődöntőjében az olasz *Vido—Kucel* pár győzött a *Dallos-testvérek* ellen 6:3, 6:4, 11:9 arányban. *Asbóth* és *Gábori* ma játszik a *Pető—Mitic* párral. A vegyespáros egyik elődöntőjében Dallos—Flórián 6:1, 6:2-re verte a Paksiné—Tilling párt, míg Pető—Horn és Szigeti—Bárd mérkőzését 6:1, 4:4 állásról ma folytatják és *ma még a döntőt is lejátsszák.*

Vasárnapi lóverseny

A Kozma Emlékverseny győztese: Melvyn

A 16.000 pengős Kozma Ferenc Emlékversenyben 7 ló állt az 1100 méteres starthoz. A kétévesek nagy túlsúlyban voltak a háromévesek felett, mely utóbbiak között *Oculi*, a fiatalok között viszont *Pereputy* volt favorit, mindkettő a Horthy-istálló lova. Jelöltünk, *Melvyn* vitte el a pálmát biztos győzelemmel.

Részletes eredmény:

I. **Nordwind** (Gutai) 1, Sokrates (Teltschik) 2. Fm.: Moulin Rouge, Gyöngy. 2½ h., ötnegyedh. 10:18. 8/10, 2½. Befutó: 10:43.

II. **Aldershot** (Balog) 1, St. Gallen (Nagy G.) 2. Fm.: Pu Yi, Henricus, Ezüstsirály. 3 h., 2 h. 10:24, 10, 10. 1½, 7/10. Befutó: 10:29.

III. **Mire való** (Kolonics) 1, Szekfü (Alt) 2, Ábránd (Klimscha A.) 3. Fm.: Figaro, Pénz, Napnyugta, Rianás, Napoleon, Farandole, Diadém, Medina, Cavaliero, Aprilia, Aratás, Hindu. 1½ h., fejh. 10:120, 29, 25, 20. 12, 5, 8. Befutók: 748 és 414.

IV. **Melvyn** (Klimscha A.) 1, Oculi (Teltschik) 2, Hiu (Gutai) 3. Fm.: Osborne, Nemes, Ezredes, Pereputy. ½ h., 1 h. 10:27, 11, 13, 15. 2, 3, 4. Befutó 10:100.

V. **Sanbloc** (Nagy G.) 1, Ezresbankó (Szentgyörgyi) 2, Menta (Alt) 3. Fm.: Blagueur, Etelköz, Lándzsa, Szíves, Bacchus. Nyakh., 1 h. 10:56, 23, 29, 31. 4, 10, 6. Befutó: 10:754.

VI. **Medici** (Teltschik) 1, Kópia (Gutai) 2, Ciráda (Simics) 3. Fm.: Clarion, Gellért, Tréfa, Bearnaise, Dálnok, Cinus, Mindenes, Panama. 1½ h., fejh. 10:38, 16, 14, 42. 8, 2, 12. Befutók: 58 és 545.

VII. **Agrippina** (Félix) 1, Progressiva (Máthé) 2 Signorina (Mátyus) 3. Fm.: Rojtos, Rummy, San Francisco, Viszta, Padisah, Vaklárma, Pir, Brezova, Albusz, Siber League of Nations, Bokréta, Kibocsátó, Ravasz, Dráma, Nincs több. Ötnegyedh., 1½ h. 10:56, 24, 176, 35, 5, 33, 6. Befutók 10:4514 és 308.

Legközelebbi versenynap kedden: Ügető.

Strassburger István agyaggalamblövő világbajnok

Luhacovice, augusztus 29

Az agyaggalamblövő világbajnoki versenyben a magyar Strassburger István győzött a cseh Hoche előtt. A európabajnoki versenyben holtverseny után a francia Cavroy legyőzte a magyar dr. Lumitzert.

Ma ökölvívópróba és válogatás Csehszlovákia ellen

— *Az Est tudósítójától* —

Forrai ökölvívó kapitány ma estére próbamérkőzéseket rendelt el, amelyeken *Mándi, Bondi* és *Jákits* formájáról fog meggyőződni. Amennyiben ez a három ökölvívó beválik, *ők fognak szerepelni a csütörtökön, szeptember 1-én Csehszlovákia ellen vivandó válogatott mérkőzésen.*

A kapitány egyébként is *ma este jelöli ki a végleges csapatot,* amely legalább *felerészben el fog térni az Olaszországban* vereséget szenvedett *összeállítástól.*

A magyar-cseh mérkőzés jegyeit elővételben *Az Est erzsébetkörúti sportjegyirodája* árusítja.

Ma hajnalban meghalt gróf Andrássy Géza

— *Az Est tudósítójától* —

Színes és mozgalmas élet után, a békebeli Magyarország egyik vonzó egyénisége dőlt ki az elők sorából: ma hajnalban 82 esztendős korában meghalt gróf Andrássy Géza. A magyar sportnak ez a délceg pátriárkája mindhalálig fiatalos lendülettel, a jóindulatú és vidám bölcsek derűjével járt-kelt ebben a zavaros világban: több mint nyolcvan esztendejével az élet lankadatlan frisseségének olyan szép és megnyugtató látványa volt, hogy — akik ismerték — szinte el sem tudják hinni, hogy ennyi életkedv és életerő örökre megszünhetett.

Váratlanul jött a halál. Az öreg kegyelmes úr nemrégiben még lovagolt az Andrássy-tereplovagláson, ezt az egész nyarat vidáman és frissen töltötte megszokott kedves nyaralóhelyén, Balatonföldváron. Nincs egész két hete, hogy vitorlás jachton élvezte a magyar tenger szépségeit, néhány nappal ezelőtt azonban egy éjszaka súlyos szívrohamot kapott.

A környezetében lévő személyzet Budapestre telefonált, hogy hozzák haza Andrássy Gézát. Az öreg úr, aki törhetetlen életerejének belső meggyőződésében

soha nem beszélt a halálról, most egyszerre megérezte, hogy ütött az utolsó óra.

Maga kérte hazaszállítását, mondván, hogy itthon, az Esterházy uccai palotában akar meghalni.

Titkára, Friedl Imre és kezelőorvosa, Perényi Gábor egyetemi magántanár hozta haza autón, amiután látszólag javult állapota. Andrássy Géza azonban megérezte, hogy földi élete végéhez ért és a hazaszállítását követő napon a félemeleti szalonban üldögélve váratlanul kijelentette, hogy papot kér, meg akar gyónni, áldozni kíván és kéri az utolsó kenetet. A hívők és a bölcsek szép és megrázó nyugalmával tett eleget a halottas szertartásoknak, majd

a következő napon ágynak dőlt és kétnapi csendes szenvedés után ma hajnali két órakor meghalt.

Betegágyánál az egész idő alatt ott volt fia: Andrássy Manó gróf, felvidéki földbirtokos és lánya: Andrássy Marica grófnő, férjezett Liechtenstein Jánosné hercegné.

*

A háború kitörésekor önként jelentkezett katonai szolgálatra

és mint a 3. honvéd huszázezred parancsnoka, *hősies magatartásáért elnyerte a Mária Terézia Rend tiszti arany érdemérmét.*

Rengeteg kitüntetése volt, nevét azonban a honvédség és a lovassport fejlesztése terén tett szolgálataival tette ismertté, ezért teljes kormányzói elismerést kapott és az aranyozott bronz érdemérem tulajdonosa lett. Tagja volt az Akadémia igazgató tanácsának és örökös tiszteletbeli elnöke az Országos Testnevelési Tanács, valamint a MAC-nak. Fiatalabb éveiben élénken résztvett a politikai életben.

Elnöke volt a Nemzeti Lovardának, 30 éven át tagja a Nemzetközi Olimpiai Bizottságnak és tagja a felsőház közigazgatási, közlekedési és védelmi bizottságának. Gróf *Andrássy* Manó és *Pálffy* Gabriella grófnő fia volt. *Felesége a nagy Kaunitz-család utolsó leszármazottja volt, Kaunitz* Eleonóra grófnő, aki 1936-ban halt meg.

Barátja volt VII. Edvárd angol királynak.

Híres vadász volt, nagyszerű trófeái ma is legszebb díszei az Esterházy uccai palotának, amelynek falain ott vannak gróf *Andrássy* Gézának, a finomízlésű festőnek alkotásai is, amelyeket néhány évvel ezelőtt az Ernst-múzeum állított ki.

Holttestét augusztus 31-én délelőtt 11 órakor szentelik be Budapesten, majd

autón hazaviszik az elszakított területen lévő Krasznahorkára,

a vártemplomban lévő ősi kriptába, ahol szeptember 1-én helyezik örök nyugalomra felesége mellé és a *híres ősanya, Serédy Juliána mellé,* aki — amint azt Jókai a »Lőcsei fehérasszony«-ban megírta, — ott fekszik *üvegkoporsójában,* épen és szépen, feltartott kézzel, amelylyel — utolsó gesztusával — *fiát figyelmeztette, hogy ne lőjön ágyúval apjára,* aki az áruló fehér asszony bűvöletében tulajdon vára ellen vezette seregeit.

Hétlő **RÁDIÓ** augusztus 29

A kormányzói pár megérkezése

BUDAPEST I.: 4.50 Magyarország kormányzója megérkezik németországi útjáról. Közvetítés a hajóállomásról. — 5.20 Hanglemezek. — **7.20** Senta **Benesch** gordonkázik. — **7.50 Kürthy** György csevegése. — **8.20** Budapesti Hangversenyzenekar. — **10.00** Cigányzene. — **11.10** Jazz.

BUDAPEST II.: 6.10 Hanglemezek. — **7.20 Hoor-Tempis** István előadása. — **7.50 Schmitzer** Paula énekel. — **8.40** Magyar nóták.

Hallgassa meg ma! Bruno Walter vezényel

Beromünster: A luzerni zenehét.. Bruno **Walter** vezényel (8.40). Brüsszel I., D.-sender: **»A nürnbergi mesterdalnokok«** Salzburgból (5.00). Brüsszel I.: **Astrid** királyné emlékezete (8.00). Droitwich: **Wagner-est** (8.00). Róma: **Mascagni** vezényel (9.00). Prága: Belga vonósnégyes (10.30). Strassburg: A párizsi Odeon színház (11.00).

Express hirdetések

KOMLÓS legkiválóbb kabátjai, őszi szövetújdonságai **beérkeztek** ANDRÁSSY ÚT 5.

KOMBINÁLT berendezések **ÉBNER** Karpfenstein ucca 2/a, sarokház

Használt autókat legmagasabb áron vásárolunk. Kölcsönfolyósítás kamatmentesen. Csere **Márkás autósalonban** VI., Andrássy út 2. Telefon: 120-814.

Rádióbérlet havi 5 P-től. Vételnél árbeszámítás. Legújabb típusú rádiókat csekély felárral automatikus ki- és bekapcsoló órával szállítjuk. — Részlet—Csere. **Odeon,** Károly király út 5. T. 149-607

Rátky-penzió Rákóczi út 36. (Corvin Áruházzal szemben). Összkomfort, elegáns, erkélyes szobák, elsőrangú ellátás, napi 4.— P-től. Telefon 322-097

Victoria Penzió Erzsébet térre nyíló, délifekvésű nagy szobáiból néhány még szabad és állandó lakóknak **igen mérsékelt áron** kiadó. Teljes komfort. Kitünő ellátás. Bejárat V., Sas ucca 1. Tel.: 181-182 és 381-182.

ZÁLOGJEGYET aranyat, ezüstöt legmagasabb áron **veszek. Ajándékboltot,** VII., Károly király út **21,** Madách-palota

4-szobás elegáns lakások **hallal** és anélkül, november 1-re jutányosan **kiadók.** Visegrádi ucca 15

Briliáns nagyköveket és smaragdékszert **veszek priváttól,** 1000—2000 P-ig fizetek karátonként »Drágakő 3564« jeligére

Nőiruha, fehérnemű, férfiing szabás-varrás tanítás Grosz-szalón Erzsébet tér 5. Telefon: 186-764

Legszebb az ősz a **Svábhegyen** a gyönyörű fekvésű **KUX PENZIÓBAN** Melinda út 14/16. Telefon: 165-145.

BERHÁZ Belváros szívében, 5-em., pazar lakásokkal, 1963-ig adóm., 19.500+25% bér, átírva 180.000-ért, **kedvezménnyel eladó.** 139-683

Spanyol v. **francia** társalgásért angolul tanítana tanár. »Társalgás« jeligére **Tenzer** hirdetőirodába, Szervita tér 8.

Tisztviselőnő esetleg **tisztviselő,** aki mag vagy terményszakmában működött, gyorsés gépíró, német nyelvet bírja, **azonnali belépésre felvétetik.** »Megyeszékhely Ve« jeligére.

Ludnavölgyi Kőszénbánya, Miskolc, Széchenyi ucca 105, 76-os nyomtávú, üzemképes **gőzmozdonyt megvételre keres.**

Vennék zongorát sürgősen készpénzért. Telefon: 121-598, délelőtt 9—11-ig, délután 2—5-ig. Szent György tér 7. Kállayné

Gépírást, sokszorosítást és fordítást **olcsón,** pontosan vállalok. **„Perfekt".** VI., Aradi ucca 26. Vörösmarty u. sarok

Fogadószoba berendezést vennék. »Elegáns stílusbútor« jeligére Bloch nerhez, Andrássy út 4

15. SZÁM. 1896. BUDAPEST, ÁPRILIS 12. 43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASARNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt { egész évre **12** frt, félévre — **6** «. Csupán a VASÁRNAPI UJSAG { egész évre **8** frt, félévre — **4** «. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre **5.**—, félévre — **2.50**. Külföld előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

A CS. ÉS KIR. YACHT-RAJ.

Az evező- és vitorla-sportot bizonyos értelemben már a hajózás legrégibb idejében gyakorolták. Már a fönikiaiak és syrakuzai Dyonisios is hódoltak az evező-sportnak. A római császárság korában hiresek voltak az arénákban tartott u. n. «*naumachiák*» (hajóscsaták), melyek számára teljes berendezésű mesterséges vízvezeték volt az «arena» (porond) alatt.

A vitorla-sport mai alakjában újabb keletkezésű. Az első vízi sport-klub 1720-ban keletkezett Corkban, Irországban. 1815-ben pedig megalakult az első yacht-klub Angliában «Royal Yacht-Squadroon» név alatt, mely máig is az első helyet foglalja el a hasonló klubok között.

Ismeretesek Anglia déli tengerpartjain, a Wight sziget által szegélyezett tengerágban, az u. n. Solentben tartatni szokott yacht-versenyek.

A vitorla-sport e század közepe óta valóban nagyszerű fejlődést nyert. Különösen Anglia és az Egyesült-Államok vetélkednek e téren.

A «Le Yacht» czimü, Dasyl Fülöp szerkesztette statisztikai munka szerint az angol yacht-sportnak 1890-ben több mint 6000 hajója volt, összesen 165,000 tonnatartalommal s 7 millió font sterling értékben, melyek 35,000 embernek adnak foglalkozást. E yachtoknak csak mintegy kétharmad része vitorlás, a többi gőz-yacht.

Hunt-nak 1890. évi Yacht-List-je szerint Angliában, a gyarmatokat nem számítva, 115 yacht-klub van. Többnyire az angol tartalék-tengerészeti lobogót használják külön czimerrel, vagy a nélkül. A hadi lobogót csak a walesi herczeg főparancsnoksága alatt álló «Royal-Yacht-Squadroon» van jogosítva viselni.

Míg a vitorla-sport Angliában és talán még nagyobb mértékben Éjszak-Amerikában ily gyors lendületet vett, Franciaország sem maradt hátra e tekintetben. A nagy fontosságú yacht-sportot, mint tengeri hatalmának erkölcsi és physikai támaszát, a kormány is hathatósan támogatja. Ily módon a franczia yacht-épités idők folytán szintén tökéletességre jutott és manap a vitorla-sport Franciaországban is igen népszerű.

A franczia egyesületek között a «Yacht-Club de France» az első helyet foglalja el. Mindjárt megalakulásakor, 1867-ben, kieszközölte a yacht-sportnak hivatalos elismertetését és számos előjogot. A többi között szabad bejárata van az állam kikötő-medenczéibe és arzenáljaiba. A klub 1890-ben 429 tagot számlált és 214 gőz- és vitorlás yachtja volt, ugyanakkor az összes franczia yacht-flotta 1049 hajót számlált. Ezek közt voltak 337 gőz-yacht, összesen 11,165 tonnával. Továbbá 588 cutter és sloop 4996 tonnával, 47 schooner 2684 tonnával és 77 yawl 1290 tonnával, összesen 712 vitorlás yacht 8970 tonnatartalommal.

KÁROLY ISTVÁN FŐHERCZEG,
a cs. és kir. yacht-raj főparancsnok kommodorja.

A franczia yacht-raj készenlétére 3500 matróz és gépszemélyzet szükséges; összesen mintegy 6 millió frank értéket képvisel, mely az ipar javára esik.

Bizonyára érdekes tudni, hogy az amerikai yacht-kluboknak majdnem mindnyája teljesen katonai szervezetű és hogy a kommodornak alapszabályszerüleg joga van követelni, hogy ha ő valamely, a klubhoz tartozó yacht mellett elhalad, az neki bizonyos vitorlák bevonásával katonailag tisztelegjen. 1890-ben az amerikai klubok 1260 yachtot számítottak.

A vizi sport újabb időben Németországban is igen kezd emelkedni, különösen mióta a németek ifjú császára hathatós példájával buzdítólag jár elől. A német császár, tudvalevőleg, a császári német yacht-klub kommodorja és tulajdonosa egyik legjelesebb verseny-yachtnak, mely valaha a tengeren járt.

A laikus közönség talán azt kérdezi tőlünk: mi haszon van a vizi sportban. Erre azt feleljük: nézd meg a tengerészt, a hajóst a folyókon, a halászt, mint duzzadnak izmai az erőtől és szél- és napbarnitotta arcza az egészségtől. Igaza van a latin példabeszédnek: «mens sana in corpore sano». (Egészséges lélek csak egészséges testben lehet.) Bátorság és vállalkozó szellem, — ezek a lélek ama virágai, a melyek mindent elpuhító kulturánkban elhervadnak, de nyílnak és díszlenek a vihar tombolásában és az elemekkel való küzdelemben. A férfias élvezet csak az erő szabad játékában rejlik. A természet erőivel együtt a magad énjét is hatalmad alá hajtod.

Minden sportnemek között a vízi sport határozottan a legférfiasabb, testet és lelket egyformán edző.

Azonkivül ne feledjük a dolog *eszthetikai* oldalát se! Mily élvezet például egy régi hollandus festőnek u. n. marina-képein gyönyörködni a háromárboczú nagy vitorlás gályák méltóságos csoportjában, melyeknek az itt-ott közéjük elegyedő apró bárkák, s árúkkal, szállitmány-állatokkal megrakott egyárboczú teherszállító dereglyék élénkitik a hátterét. Mai napság a

Liechtenstein János uralkodó herczeg, a cs. és kir. yacht-raj alkommodorja (osztrák részről).

Coburg Fülöp herczeg, a cs. és kir. yacht-raj alkommodorja (magyar részről).

zakatoló gépek, a légrontó kürtők korában egy-egy tengeri kikötő a legkomorabb látvány. Minden csak a haszonra, a létért való küzdelemre mutat ott; nincsen egy tenyérnyi hely sem, a melyen a festői iránt fogékony szem gyönyörködve megakadjon.

Az ide s tova sikamló yachtok vakító fehérségű vitorláikkal fölelevenítik a vitorlák korának örökre letűnt szép napjait!

Tudvalevőleg a mi tengerpartunkon is 1891-ben megalakult az első yacht-klub Póla székhelylyel, «Cs. és kir. yacht-raj» czim alatt. Alapitója *Károly István* főherczeg ellentengernagy, halhatatlan emlékű József nádorunk unokája és haditengerészetünknek nagy tehetségű kiválósága.

Maga is évek óta lelkes és hírneves yachtsportsman lévén, sikerült neki az addig nálunk e téren uralkodott közönyt legyőzni, az útban állott számtalan akadályt vasakarattal elhárítani, megteremteni és biztos alapokra fektetni első tengeri yacht-klubunkat.

Ez kétségkivül nagy hézagot pótol. Mindenütt hathatós eszköznek bizonyúlt a legfontosabb nemzetgazdasági tér, a tenger iránt való érdeklődés fölélesztésére és a hajóépitő művészet fejlesztésére.

Különösen nagy fontosságú monarkhiánkra nézve, ha meggondoljuk, hogy vitorlás tengeri hajóink száma, kiszoríttatván a gőzhajóktól, évről-évre csökken. Tengerpartunk lakossága ennélfogva kenyerét vesztvén, mind tömegesebben vándorol ki főleg Dél-Amerikába, a hol mint ügyes és edzett tengerészek nagyon keresettek. A legénység ilyen elszegődése pedig háború esetére azzal a veszélylyel jár, hogy tartalékosaink távol lévén, nem lesz elegendő legénységünk hadihajóinknak kellő őrséggel való ellátására.

Hálával tartozunk tehát Károly István főherczeg iránt, hogy az első tengeri yacht-klub megteremtésének fáradságos munkájára vállalkozott.

A megalakult yacht-klub tudvalevőleg a *király* védnöksége alatt áll; ezzel Ő Felsége is láttatni kivánta azt a fontosságot, melyet az ügynek tulajdonit.

A király védnöksége s az uralkodó család egy tagjának személyes vezetése alatt álló yacht-klubnak, «Cs. és kir. yacht-raj» czim alatt dualisztikus a szervezete. A király a klubot olyan rendkivüli előjogokkal ruházta fel, a minők az angol Royal Yacht klubéi. Magyar tagjai megkülönböztető jelvényeikben Magyarország czimerét és a Szent István koronáját viselik, míg az osztrák tagok a császári sast és koronát jogositvák viselni. A klub yachtjai a hadi lobogót használják (vörös-fehér-vörös szín) és a monarkhia hadi kikötőiben szabadon tartózkodhatnak.

A klubnak nagy nyeresége az is, hogy hajóik a pólai hadi arzenál kikötőjében dijtalanúl kapnak elhelyezést és védelmet, a mivel igen tetemes költségektől kiméltetett meg.

A klubnak már is 187 alapitó, 12 tiszteletbeli és 50 rendes tagja van, 63 vitorlás és 35 gőz-yachttal. Az alapitók közt helyet foglalnak: *Ferdinánd* toszkánai nagyherczeg, *Jenő*, *Lipót*, *József* és *József Ágost* főherczegek, a walesi herczeg, *Bourbon Róbert*, *Bourbon Henrik*, *Bárdi* gróf, *Dom Miguel* braganzai herczeg, *Leuchtenbergi György* orosz herczeg, a monacói fejedelem, stb.

Batthyány-Strattmann herczeg, a cs. és kir. yacht-raj ellenkommodorja (osztrák részről).

Gróf Andrássy Géza, a cs. és kir. yacht-raj ellenkommodorja (magyar részről).

A főparancsnok kommodor maga *Károly István* főherczeg. Al- és ellen-kommodorok: *Coburg-Góthai Fülöp* kir. herczeg, *Liechtenstein János* uralkodó herczeg, *Batthyány-Strattmann* herczeg és *Andrássy Géza* gróf. Az alapitók és tagok között vannak *Batthyány* József gróf, *Hohenlohe* herczeg, *Eszterházy* Alajos herczeg, *Hütterott* György cs. japáni konzul, *Harrach* Alfréd gróf, *Sterneck* báró tengernagy, lord *Brassey*, *Vay* Miklós báró, *Spauer* Miksa gróf, *Vanderbilt* Vilmos, *Wilczek* János gróf, *Esterházy* Mihály, *Spaun* báró altengernagy, *Horthy* Miklós, *Wahrmann* Rikhárd, *Gurowski* gróf, *Bartakovics* Árpád, *Dreher* Antal, *Turony* R., d'Almeida Pál őrgróf, báró *Mednyánszky* Imre, stb.

A YACHT-KLUB ÉPÜLETE PÓLÁBAN.

A legközelebbi regatták ez évi április 21-ikén veszik kezdetüket és 25-én végződnek. Lesz 8 nemzetközi verseny is; 4 verseny egyedül csak a klub yachtjai között, továbbá a bragozzik (halász-vitorlás bárkák) versenye; azután a hadihajók vitorlás és evezős csónakjainak egy-egy versenye, 36 díjjal, a melyek részint igen értékes és művészi készitésű műtárgyakból, részint pedig készpénzből állanak. A versenyek részint a Póla melletti partok mentén, részint a pólai hadi kikötőben fognak tartatni.

Az útra Triesztből Pólába, valamint a regatták befejezése után onnan vissza Triesztbe a résztvevőket és vendégeket egy Lloyd-gőzös fogja szállitani. A vendégek Triesztben április 20-án délben szállnak a Lloyd-gőzösre. A visszautazás április 26-án történik, hogy úgy a tagok, mint a vendégek a «Budapest» nevű csatahajónak 27-én d. e. 9.30 órakor történendő vizrebocsátásánál is jelen lehessenek, a mely esemény bizonyára egy újabb, csak ritkán élvezhető érdekes látványnyal fogja emelni a regattáknak már magukban is igen változatos festői képét.

Póla tehát szép napoknak néz elébe. Ránduljunk le minél többen a legnemesebb és férfiasabb, testet és lelket egyaránt edző sport látványosságaiban gyönyörködni.

Nekünk magyaroknak különösen ajánlatos lenne mennél számosabban belépnünk a hazafias főherczeg vezette klubba és mennél gyakrabban ellátogatni a tengerre, a hol még egyéb tekintetben is nagy feladat vár reánk.*

Reményi Antal.

KIS LEÁNYUNK BETEG...

I.

Nehéz napok viradtak fel ránk,
— Nem is nap ez már, — éjszaka...
Minden sötét, hisz napunk, fényünk,
Üdvösségünk, vágyunk, reményünk,
Ő volt a kedves, ő maga.

* Ajánlatos, hogy a regattákban résztvenni ohajtó vendégek megjelenésüket a «Cs. és kir. yacht-raj» titkárságánál Pólában (Banfield Rikhárd nyug. sorhajókapitány) idejekorán, legkésőbb április 19-ének déli órájáig bejelentsék, hogy a hajón részükre helyet tarthassanak fenn. (A kabinokban egy egy ágy 5 frt napjára.)

sze, a mely első sorban Mahlert tüntette ki, különösen mikor egyik szerzeményét, egy menuettet előadták. Ezután következett Weber *Felhívás keringőre* rondója Weingartner új zenekari átdolgozásában, *Sedlmayer* Zsófia asszony éneke, a Rienzi-nyitány és Bethoven ötödik szimfóniájának előadása. Kiváló sikere volt Mahlernek a Weber-féle rondó révén, a melynél teljes fényében ragyogtatta karmesteri zseniálitását.

—

Szabadulás. Április másodikán került színre először a Nemzeti Színházban Brieux színműve, a *Szabadulás*, mely tulajdonképpen éppen úgy lehetne tudományos munka is, az átöröklés tana ellen írva. Hogy mennyiben igazolt dolog, helyes, vagy nem helyes az orvosi tudományt a színpadra vinni, azzal most nincs terünk foglalkozni. Tény az, hogy a francia színműíró nehány gyönyörü jelenetben fejtegeti és fűzi teóriáit, s igazán mesteri a megoldás, midőn az átöröklés törvényével, a szabad akarat hiányának tudatával megmérgezett Lucienneben önkénytelenül, elementáris erővel fölébred az akarat, s bár nagybátyja, a hires Berthry orvos beleoltotta azt a tudatot, hogy neki is örökölnie kellett anyja könnyelmü vérét, a döntő pillanatban ösztönszerü undorral taszítja el magától a csábítót. Berthry doktor teóriái pedig halomra dűlnek s ő maga is halálos bajával küzdve, beismeri, hogy minden tudomány csak hipotézis, teória. Jean és Lucienne, kik majdnem áldozatai lettek az átöröklés tanának, szabadon föllélegzenek és minden orvosi tudomány ellenére boldogok maradnak. — *Márkus* Emilia és *Ujházy* mesteri alakítást nyujtanak a két főszerepben, *Szacsvay*, *Császár*, *Dezső*, *Gabányi* meg kisebb szerepeikben. *Iványi* mint Jean kitünően érvényesítette tehetségét.

—

Aubrayné elvei. *Dumas* fils egy régi és elmés színművét mutatta be legutóbb a Vígszínház. Aubrayné elveit ismerjük a Deniseből. Ez elvek szerint a nőnek ballépését meg lehet, sőt meg kell bocsájtani, ha igazi és önzetlen szerelemből követte el. Ez az a gondolat, a mely különben benne lappang Dumas minden egyes darabjában s a mely az ő szerető fiúi szívéből fakadt. Tudvalevő dolog, hogy Dumas anyja varrónő volt, a ki sohasem volt felesége az öregebbik Dumasnak s innen van az, hogy Dumas minden darabjában a nők pártjára állott. *Aubrayné elvei*-ben *Jeannine* a hősnő, a ki csak abban különbözik Denisetől, hogy a gyermeke nem halt meg s hogy nem is annyira szerelemből, mint inkább könnyelműségből vétkezett. A dolog vége pedig az, hogy a huszonnégyéves, naiv, rajongó Camille feleségül veszi Jeannine-t s Dumas tiszta szívből adja áldását a frigyre. A nézőre azonban itt kevésbbé megnyugtató a befejezés, mint Deniseben, a hol a hősnő mellett igazi szerelem hozható föl mentségül, de csak akkor ér rá e fölött elmélkedni, mikor már vége a darabnak. Mert míg az előadás tart, nem jut hozzá. Ugyanis mint valamennyi Dumas-darab, *Aubrayné elvei* is csak úgy sziporkázik az elmésségtől és sohasem untató. A főszerepeket *Hunyadi* Margit, *Lánczy* Ilka és *Beregi* Oszkár játszszák. Az apróbb szerepek is jól vannak betöltve.

—

Kisfaludy-színház. Darab, a mely a szociálizmust tárgyalja, alig fordult még meg magyar színpadon. Az ó-budai Kisfaludy-színház mutatott be ilyent vasárnap. Szerzője *Ilosvai* Hugó, a ki nem akart új eszméket produkálni, hanem beérte azzal, hogy egy eleven, meglehetősen érdekes mese keretében perszíflálja azókat, a kik népszerü jelszavakkal bolondítják a munkásokat. Bizonyára több sikere lett volna, ha a szociálizmus jó oldalait is bemutatja, de odáig már nem terjedt a nagyravágyása. Így is szép hatása volt a darabnak, a miben az előadásnak is volt része.

Politikai arcképek.

Nem a tavasz édes igézetével, hanem a politikai bóra nehéz szagával van tele a magyar levegő. Sőt a hideg vihar már működött is; hogyan? Hál'istennek nem tartozik ránk. Roppant nehéz, de igen jó most nem politizálni és nekünk valóban örömünkre szolgál, hogy nem kell az ujságunkba teletömködni az utolsó hét politikai eseményeinek arcképeivel. (Tudniillik az események mind személyek, kedvesek vagy nem kedvesek.)

Andrássy Géza gróf.

Az aktuális arcképek közül mégis közre adunk egyet, az Andrássy Gyuláét, az idősebbét, a halottét, a ki legalább ebben a században még mindég aktuális, jelen való, a hatása érezhető, a hiánya siralmas. A nagy és szép férfi ez arcképe, tudtunkkal, ismeretlen volt eddig. Nézzék és gyönyörködjenek velünk Európa egykor legelmésebb diplomatájának, a monarkia legbecsületesebb kancellárjának, a nem barátkozó Bismarck személyes barátjának bájos és magyar fejében. Ugy-e szörnyü, megszokhatatlan törvény, hogy ez a teknikai úton előállitott arc még itt él és az eredetije fölismerhetetlenül beburkolózva a sírbolt sötétjébe, nem látható soha többé!

Mi nem foglalkozunk politikával és

Horánszky Nándor.

éppen azért fájt nekünk, hogy a nemes és tiszta nagy nevet mindenféle pesti pletykákba szőtték bele az elmúlt hetekben. — Azonban, belátjuk, kikerülni ezt alig lehetett, egy Andrássy nyilvánosan szerepelt is ezúttal. Nem a fia, hanem az öcscse a család büszkeségének: Andrássy Géza gróf ez, a kinek az arcképét itten kiadjuk. Pedig se jót, se rosszat nem tett eddig a közéletben. Most letette a mandátumát, a miért bizonyos mértékig kár, mert jól festett a Házban, a hogy a festők mondják: szép tónus volt a maga helyén. De ha az öcscse, Andrássy Gyula gróf, a nagynak a fia jön be helyette, a mire alapos a kilátás, akkor talán még is jó cserét csináltunk.

A viharok közepette, az elmult héten láttunk egy félig kedves, félig szomoru szimpóziont is. *Horánszky* Nándort — a kinek az arcképét szintén itt adjuk — ünnepelték hívei, abból az alkalomból, hogy harminc esztendeje elsőrangú politikus és — még sem volt miniszter. Búsak és haragosak voltak az ünneplők; szubjektiv okuk lehetett is rá; semmi közünk ehhez. Bennünket legfőképpen Horánszky alakja érdekelt. Nagyeszü, tudós és okos férfiúban ennyi hűséget, ily kitartást és önzetlenséget! Ritka alak a jubiláns és párthívei, akármint tiltották is ki az idegeneket abból, hogy tiszteljék őt, akárhogy gorombáskodtak egyéb pártokkal: csudálattal, rokonszenvvel és némi részvéttel fordult mindenki Horánszky felé.

—

Nagyböjti szónokok.

A katolikus anyaszentegyházban leginkább a nagyböjtben tartják a hitszónoklatokat. A husvétot megelőző időszakon kivül nem nagy sulyt fektetnek a prédikációkra és a templomokban rendesen havonkint csak egy-két rövid hitszónoklatokat mondanak.

Pedig a katolikusoknak is voltak és vannak máig is híres szónokaik, kivált úgynevezett *nagyböjti* szónokaik.

A mult században kitünő egyházi beszédeket mondott *Batthyány* Ignác gróf, egri kanonok, a nagy irodalombarát, ennek a századnak a harmincas éveiben pedig kiváló szónok gyanánt emlegették *Hohenlohe* Sándor herceget, a nagyváradi kis-prépostot. De a rendkivüli egyházi, nevezetesen a nagyböjti szónokok nem a főpapság sorából kerültek ki.

Uj Idők 1897. III. 15.

A harmincas és negyvenes években óriási hatást keltett szónoklataival *Albach* ferencrendi szerzetes. Valami túlvilági varázs volt már megjelenésében is ennek az aszkéta papnak. Hangja tele volt érccel és úgy a szívhez szólt, hogy az asszonyok sohasem jöttek ki száraz szemmel a templomból. Albach hitszónoklatain annyira zsúfolva volt a ferencrendiek temploma, hogy még az ajtóban is a legelőkelőbb körökhöz tartozó egyéniségek állottak.

Szónoklatait különösen rendkívül felvilágosodott hang jellemezte. Nyiltan hirdette a katedráról, hogy minden vallás egyformán kedves Isten előtt, hogy egyformák az emberek is, és a mennyei trón előtt nincsen hatalmas és szegény, az örökbíró előtt mindenki egyenlő.

Ez a merész, bátor hang bizonyos körökben nagy visszatetszést szült, és noha *József* nádor neje, a ki protestáns voltának ellenére nagyon gyakran eljárt a jeles szónokot hallgatni, közbevetette magát érette, megtiltották Albachnak a további szónoklatok tartását, sőt még Pestről is el kellett mennie. Osztrák kolostorban végezte be életét.

Albach óta nem volt aztán nagyobb szabású böjti szónokunk *Hock* Jánosnál. Ő is, mint Albach, nem ragaszkodva a formákhoz, az emberi kedélyt, a szívet és lelket ragadja magával. A fővárosi közönség szereti is Hock Jánost hallgatni, különösen mint nagyböjti szónokot. Ilyenkor alig lehet a templomban helyet kapni, éppen úgy, mint Albach idejében.

Érdekesek voltak néhány év előtt Weninger, Jézus társasági atya nagyböjti szónoklatai — *kizárólag férfiak számára.*

Ez egy speciálitás, a melyet Franciaországból hoztak be hozzánk. A nagyböjt idején ott is vannak ilyen tanítások, a hol csak férfiak jelenhetnek meg. Tárgyuk leginkább figyelmeztetés a nős embereknek, hogy ne legyenek hűtlenek családi tűzhelyeikhez, mert a kicsapongó férfi ezer veszedelmet hozhat a szegény asszonyra, majd a nőtlen ifjakat inti a tartózkodásra. Némelyike ezeknek a szónoklatoknak igazi nagyböjti prédikáció és nincs benne semmi magasztos vagy fölemelő.

A franciák leghíresebb nagyböjti szónoka páter *Hyacinth* volt, a második császárság korában. Ő már egészen más anyagból volt gyúrva, mint Albach vagy Hock. Páter Hyacinth, mint a vihar, úgy dörgött a szószéken és a császári udvartól kezdve végigmosta a *bűnös Szodomához hasonlatos* Páris fejét. És azért mégis rajongtak a mezitlábas barátért és Eugénia császárné egyetlen egy prédikációját sem mulasztotta volna el. Magára a nagyon szkeptikus, nagyon fanyar III. Napoleonra is erősen hatott páter Hyacinth és egyik ilyen terjedelmes prédikációja után mondta bizalmasának, Mornynak.

— Akárhogy és mint légyen is kedves hercegem, mégis csak az ördög visz el majd bennünket.

A kíméletlenségben csak *Abraham a Santa Clara* múlta felül Hyacinthot.

Ez a páter olyan goromba volt, hogy a szószékről rendre kiprédikálta az osztrák arisztokráciát, még pedig név szerint. Egyik másik grófnéra, hercegnére meg úgy rá pirított, hogy a női hallgatóság sikoltozva futott ki a templomból és a kire rápörkölt, hetekig nem mert mutatkozni a szalonokban. Egyízben fogadott Trautmannsdorf gróffal, hogy a katedráról leszamarazza. Megjegyzendő, hogy a gróf, otthon, a falujában elüljáró is volt, a mit a pap tudott. A jelzett nagyböjti napon fölment Abraham a Santa Clara a szószékre és éppen vele szembe foglalt helyet a gróf. A pap a falusi állapotokat is beszédébe szőtte, említve, hogy milyen rosszul vezetik itt-ott a népet, olyanokra bízva a falukat, a kik nem értenek a vezetéshez. Ide érve, egyszerre rámutatott Trautmannsdorfra, mondván: Und so einen Esel traut man's Dorf. (Az ilyen szamárra bízzák a falut.) Természetesen a szójátékot csak ő meg a gróf értették s így a páter megnyerte a fogadást. KRÓNIKÁS.

GAZDASÁGI ÉLET.

Kábelek a tenger alatt. A legújabb statisztikai adatok szerint a föld kerekségén jelenleg 1300 tengeralatti kábel működik. Ezeknek a hosszúsága együttvéve 162,000 tengeri mértföld. A legrövidebb kábel hossza egynegyed mértföld, a leghosszabb kábel pedig 2600 tengeri mértföld. Olyan kábel, melynek hossza a 2000 mértföldet meghaladja, jelenleg csak nyolc van.

Villámos omnibuszok. Most, hogy az omnibuszkérdés a fővárosban ismét napirendre került, talán nem érdektelen az a hír, hogy Londonban a villámos omnibuszok nagyon is beváltak. A kocsik zajtalanul közlekednek London utcáin és a megállítás is sokkal könnyebb és biztosabb, mint a lovak által húzta kocsiknál.

A Magyar Általános Hitelbank legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy 15,000 darab teljesen befizetett részvény kibocsájtása által 14 millió forintról 17 millió forintra emeli alaptőkéjét. A tőkefölemelés keresztülvitelével az igazgatóságot bízták meg.

A pénz. A nemzetközi pénzpiacon valamivel szűkebb viszonyok uralkodnak. *Londonban* a legjobb két—hathónapos váltók $1-1^1/_2$, a tizennégynapos váltók kamatlába pedig $2^1/_2-3^3/_4\%$ között ingadozik. *Berlinben* a magánkamatláb $4^1/_8\%$, tehát csak $^1/_8\%$-kal olcsóbb a bankkamatlábnál. *Budapesten* és *Bécsben* a pénz szintén drágább lett. Itt a nagyobb kereslet idézte elő a pénz megdrágulását. Budapesten a hét elején két nap folyamán mintegy 5.000,000 frt ára váltót nyujtottak be a jegybankhoz.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI.

Áprilistól októberig.

Az *Uj Idők* harmadik évfolyamának első évnegyede letelt. A szíves olvasó láthatta törekvésünket, és szíves volt elismerésének több jelét adni. Mi a magunk részéről azon vagyunk, hogy az *Uj Idők*-et fokozatosan erősítsük, gazdagságát, terjedelmét növeljük, minden tekintetben tökéletesítsük.

Főcélunk: jó, magyar képes hetilapot szerkeszteni a művelt magyar családok számára, nagy részben teljesült, olvasóink családtagnak tekintik az *Uj Idők*-et, látjuk ezt a lapnak nagy elterjedéséről és hogy olvasóink bizalommal fordulnak hozzánk bármilyen általános érdekü kérdésben.

A szerkesztő, mint eddig, ezután is csaknem minden héten ír elbeszélést, társadalmi képet, apróságot és a mi ezenkívül a szerkesztő munkakörébe tartozik. Ebben segítségére vannak főmunkatársai: *Mikszáth* Kálmán és *Bródy* Sándor és belső dolgozótársai: *Lyka* Károly, *Pósa* Lajos, *Sebők* Zsigmond, *Tábori* Róbert és *Tutsek* Anna — és a legkiválóbb magyar írók és festők.

Kérjük az olvasó jóakaratát.

Az Uj Idők szerkesztősége.

Az *Uj Idők* előfizetési ára az áprilistól októberig terjedő félévre: 4 frt. Április 1-étől julius 1-ig: 2 frt. Előfizetni legcélszerűbb postautalványnyal, de minden könyvárus útján is lehet.

Az Uj Idők kiadóhivatala
Budapest, Andrássy-út 10.

—

Életalkony. Nagyon bőven vagyunk ellátva az ehhez hasonló cikkekkel, a melyeket lapunk belmunkatársai írnak. Még az az egy is, a mit már elfogadtunk, csak a nyár derekán fog megjelenni. Az újabban beküldöttek különben sem felelnek meg az Uj Idők mértékének.

Gyula. Önnek talán megfelelne a *Gabányi* Árpád *Arcismetana*. Megjelent a mult évi *Színésznaptár*-ban. Legjobb, ha magához a szerzőhöz fordul és levelét a Nemzeti Színházhoz küldi.

A. E., Budapest. A gótai krematórium természetesen Gótában van. Onnan bárkinek küldenek prospektust. Tudtunkkal még Olaszország némely városában, mint Rómában és Génuában is vannak halottégető intézetek.

Natália. Az *Uj Idők*-ben csak olyan közlemények jelenhetnek meg, amiket egyenesen a lap számára írnak. Más lapokban megjelent cikkeket nem közlünk. Hogy mi a szokás ebben a tekintetben más lapoknál, azt mi nem tudhatjuk.

Balatonmellékl előfizető. I. Törvény szerint nem kötelezhető, hogy az illető számokat megfizesse, de az illendőség úgy hozza magával, hogy ne sajnálja a kíváncsiságáért járó csekély áldozatot. — II. Erre a kérdésre a legközelebbi számban kapja meg a szakértői választ. — III. Olyan nevü előfizetője nincs az *Uj Idők*-nek.

K. M., Keszthely. A lapot rendesen csütörtökön zárják le és a mely levél azután érkezik, arra csak a következő számban válaszolhatunk.

Könyörgés. Mint működvelő rajza elég csinos, de nem való az Uj Időkbe.

Szerelmi bajok. I. Kérjen tanácsot a szívétől és tegye meg azt, a mit szíve sugal. Annyi bizonyos, hogy az igazi szerelemből fakadó féltékenység nem ok a szakításra. Ha a leány belátja, hogy ön hű hozzá, bizonyára majd alább is hagy féltékenykedésével. — II. Mindenesetre helytelenül cselekszik mert az ilyen eljárás dicsekvés számba megy a mi pedig semmi esetre sem férfias.

Bálkirálynő. Az idei juristabál táncrendjét Morzsányi I. táncrendkészítőnél kaphatja (Kigyó-utca 8. sz.), a képviselőházi piknik, meg a medikus bál táncrendjét Edlauer és Szlavik kereskedésében (Kigyó-utca 4. sz.)

F. I., Igal. Alkalom adtával eleget teszünk óhajának, de most nincs arra semmi alkalomszerüség.

Andrássy Gyula gróf

Irod

Kállay Miklós: Tárlatok Magyar Mannheimer Gusztáv és Andrássy Gyula gróf az Ernst Museumban. Képzőművészet 1929. 19. sz. 95–96. l.

A lila arckép

Künstlerhausban más műveivel együtt újból bemutatta, ekkor a Pacsirta mellett, melyet gúnyoltak és szidtak, észre se vették.

A Majális készültének évében ismét hazatért Jernyére, a nagy fellángolás után megkezdődött művészetének lassú kihűlése. A vonal egyenesen vezet a mélybe, minél közelebb állnak képei a Majálishoz, annál kvalitásosabbak, a távolibbak mindinkább jelentéktelenebbek. Odahaza, elkeseredve a balsikereken, egyre ritkábban vett ecsetet a kezébe, belesüllyedt, beletompult a gazdaság ügyeinek intézésébe, a társadalmi élet unalmas körforgásába. Visszavonulásának első éveiben még egy megragadó művet alkotott, ifjú feleségének lilaruhás arcképét (1874, Budapest, Szépművészeti Múzeum), mely a Majális mellett egyik főműve. Az egészalakos ábrázolt, ki divatos ruhában az út partján ül, merengve néz a levegőbe. Mögötte a messzeségben virágos, napsüté-

25. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, JUNIUS 18.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5. *Kiadóhivatal:* IV. Egyetem-utcza 4. | Egyes szám ára 40 fillér. | *Előfizetési feltételek:* Egész évre — — 20 korona. Félévre — — 10 korona. Negyedévre — — 5 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 1 koronával több. | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA PALOTÁJÁNAK MŰKINCSEI.

A MULT NAPOKBAN lezajlott olimpiai nemzetközi konferenczia tagjainak itt tartózkodásuk alatt volt alkalmuk megismerni a régi magyar dicsőséges idők kegyeletes kezek által megőrzött műkincseit, melyeket a nagy közönség alig-alig ismer. Gróf Andrássy Géza, a magyar olimpiai bizottság elnöke a kongresszus utolsó napjainak egyik délutánján Eszterházy-utczai palotájában theára látta vendégeiül a a nemzetközi bizottság delegáltjait s egyben sorra mutogatta nekik azokat a képeket és egyéb műkincseket, a melyeknek legnagyobb részét édesatyja, Manó, a «vasgróf», a kiváló archeológus ritka műizléssel és fáradságos utánjárással még az ötvenes évek végén egyes kihalt erdélyi fejedelmi és főuri családok örököseitől megszerzett. A magyar műkincsek időközben az osztrák főnemesség egyik legrégibb családjának leszármazója, Mária Terézia császárné hirneves kanczellárjának, *Kaunitz* Venczel grófnak Napoleon-ereklyéivel és más mesés értékű családi, nagyobbrészt aranyserviceekkel és csodás épségben maradt, ugyancsak nagyértékű gobelinekkel is szaporodtak. Ezek részben egykor a Mária Terézia és I. Napoleon császár által huzamosabb ideig lakott austerlitzi kastély termeit diszítették azelőtt. Vannak köztük a harminczéves háborúban szereplő Wallenstein hadvezértől származó ereklyék is, a kinek egyetlen leánya gróf Kaunitzhoz ment férjhez.

Balogh Rudolf fölvétele

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA BUDAPESTI PALOTÁJÁNAK MŰKINCSEIBŐL. — SZALON RÉGI MESTEREK FESTMÉNYEIVEL.

A palota üvegezett lépcsőházába lépve, több kivaló olasz mester szobrai kötik le figyelmünket, majd az ablakokat takaró nagyértékű régi gobelinek ragadják meg érdeklődésünket. Átlépve innét az előszobába, a Mária Terézia királyné által használt barok-stílü gobelines butorgarnitura áll előttünk. A terem falaiban üvegszekrények tárulnak elénk, bennük látjuk Hollós Mátyás király ezüstnyergét, valamint II. Rákóczi Ferencz, a Bocskay és Báthory fejedelmi családok őseinek arany és ezüstveretű csótáros paripafölszereléseit. Ugyanitt van elhelyezve II. Rákóczi Ferencz fejedelem udvari festőinek, Kupeczkynek és Mányokinak négy darab eredeti festménye, köztük a költő Zrinyi olajfestésű képe.

A következő nagy terem a felsővilágitású ebédlő, melynek falait tölgyfaállványok övezik körül, rajtuk nem kevesebb, mint *száztiz* darab vert arany-, ezüstkupa és serleg sorakozik, kezdve Nagy Lajos korától, egytől-egyig a régi hires magyar ötvösművészet remeke. E kincseket érő csodás serlegek és kupák közé van állítva Bebek Ferencz várúrnak, az Andrássy-család egyik anyai ágon való ősének ezüstből készült sisakja, a kinek elődje Gömörben egymásután hét várat építtetett és a kinek Krasznahorkaváraljan saját pénzverőműhelye volt. Itt találjuk a palota urnőjének életnagyságú olajfestésű arczképét, a mely Benczúr Gyula művészi ecsetje alól került ki. A fal mellett ma már ritkaság számba menő ó-bécsi porczellánedényt látunk, a falakon pedig több németalföldi csendéletet ábrázoló értékes olajfestmény sorakozik.

Az ebédlőtől balra nyilik a palota irószobája, melynek falait az austerlitzi kastélyból származó tíz darab Hamilton-féle lovaskép, valamint a *Canaletto* olasz mestertől származó, Bécsnek a XVIII. századból való látképe diszíti, rajta a Kaunitz-palotával. A képek alatt az Andrássy-nemzetség őseinek fringiái, díszkardjai, drágaköves pisztolyai vannak, köztük Kun László király zsidó feliratú kardja, valamint báró Andrássy István kurucz generálisó kardja.

Az irószobából a pipázó-szobába lépünk, hol mesés értékü eredeti olajfestmények, gyürü- és aranypénz-gyüjtemények ragadnak bennünket bámulatra. Van több kép Rubenstől, Van Dyktől. Kupeczkynek, Mányoki, Tizian, Veronese és Munkácsynak több ismeretlen képe itt pompázik. Üvegburkolat alatt négyféle, díszmagyar ruhára való gyönyörü ékszer részben a kihalt *Drugeth-*, *Széchy-*, *Monoki-* és *Scrédy*-nemzetség őseitől. Amott hét darab ezüst buzogány hever, köztük II. Rákóczi Ferenczé, ugyancsak ennek czitromfából készült tábornagyi vezénylő botja, a mely rokonság révén került a család birtokába. Ugyanis Lorántffy Zsuzsánnának, Rákóczi György feleségének anyja: báró Andrássy Zsuzsa volt. Páratlan gróf Andrássy Manó gyürügyüjteménye, a melyben van 20 történelmi, 150 XVI—XVII. századbeli különféle ékü s 30 válogatott gyürü, köztük Izabella királynénak, Báthory Istvánnak stb. gyürüi. Római régiségei közt ott vannak a Bachus tiszteletére emelt oltár eszközei és egy 1848-ban talált arany csákány, mely 250 darab 20 koronás aranyat nyom. Van továbbá 87 darab értékes görög és római gemma és sculptura. Mindezeket hatalmas pánczél-szekrényekben őrzik.

A pipázó-szobából a grófné szalonjába lépünk, hol az austerlitzi kastély Napoleon-szobájának gobelinjei függnek. Ugyanitt két eredeti igen régi japán remekművü ékszertartót látunk, melyek a prágai Kaunitz-kastélyból kerültek ide. A terem pazar ékessége a velenczei csillár.

Érdekes a palota urának úgynevezett kis festőterme, melynek falait értékes gobelinek borítják. A falakon természet után készült, magától a palota urától származó festmények, a melyek nem közönséges tehetségről tesznek tanuságot. Itt van Ottó főherczeg és Rudolf trónörökös sajátkezü festménye, melyeket a főherczegek halála után a hozzátartozók ajándékoztak a palota urának barátságuk jeléül. Itt vannak fölhalmozva azok az értékes tiszteletdíjak, a melyeket a palota ura yacht- és pólóversenyeken a külföldön szerzett az általa vezetett magyar csapatokkal.

Markó Miklós.

ÉBREDÉS — ELALVÁS.

Jön a napsugár a zöld erdőbe
Harmatos reggel,
Ébred az erdő galyzugással,
Madár sereggel.
Fű alatt siklanak,
Egész nap játszanak
Levelen, törzseken,
Mohán, virágokon
Folyton szétáradó,
Folyton beözönlő
Remegő, reszkető,
Rezgő, megrebbenő
Napsugarak.

Reggelből dél lesz, délután a délből,
Napsugár szálak
Erdő mélyéből, sürüjéből
Mind vissza szállnak.
Lassan, egyenként kúsznak vissza
A kékes éjbe,
Kékes-hamvas lesz, idegen lesz
Az erdő mélye.
Mint előbb által járta
Hő napsugár,
Átjárja, elborítja,
Elönti, elözönli
Kékes homály.

Czóbel Minka.

AZ ÉN NYARAM UTÁN.

Hadd mondok még egy bús istenhozzádot,
Utánad, én eliramló nyaram.
Már nem csavargom össze a világot
Bolygóként egyedül és társtalan.

Szebben ragyogott rám az eged kékje,
S nem csábítottak távoli hegyek.
És napod langyos, augusztusi fénye
Tánczolt a kertes kis tanyám felett.

Záporesők és viharok nem értek,
S nem kergettek a szeles éjszakák,
Csak ablakomon át ha fütyürészek,
Hallgattam el a szél kaján dalát.

És szemeim megnyiltak, többet láttak,
És szivem vidámabban zakatolt,
És jobban örültem az orgonáknak,
És körülöttem minden csak dalolt.

A tavalyi redők mind elsimultak,
Az arczomon, a barna arczomon,
S a bánat csillagai ó nem hulltak
Bús szemeimből úgy éjfélkoron.

A hajnalok csókokkal költögettek
S így altattak el az alkonyatok
És rózsafátyolt vontak szemeimre
A sugaras, a nyári nappalok.

Isten veled, nyaram, teljesülésem,
Hozzám már úgy sem térsz meg, ég veled.
Veled száll minden nagy gyönyörűségem,
Mit föl nem ér álom, se képzelet!

Peterdi Andor.

PAMINÓ. (Folytatás.)

Elbeszélés. — Irta **Zsoldos László.**

II. FEJEZET.

— Micsoda lány! — ez volt első szava a mesternek, a mikor másnap nagyot nyújtózkodva az ágyon, kinyitotta a szemét. Odakint delet harangoztak.

— Tizenkét óra, — ásított egyet, s olyan mozdulatot tett, a melyiknek a kezdetéről arra lehetne következtetni, hogy menten kiugrik a nyoszolyáról, de a vége már csak a gyürött vánkosba süppesztette bele a bal könyökét. A kinek lefeküdni nehéz, annak fölkelni is nehéz: már pedig Fidélinek az Angelával végigtánczolt éjszaka után sokáig nem jött a szemére az álom. Most még egy görcsöset ásítva, lassan nyúlt a jobbkezével az éjjeliszekrényen heverő czigarettás-szelencze után, s rendíthetetlen nyugalommal könyökölve tovább a párnán, némi ügygyel-bajjal rágyújtott.

— Micsoda lány!

Az orra előtt felkunkorodott a szoba mennyezete felé az első füstszalag, s kékes-szürkén tekergődzött a feje fölött a szellőzetlen levegőben. A szobrász rajtuk felejtette a szemét a virgoncz füstfodrokon. Még Angelára gondolt, a remek szép kicsi szőke gróflányra, a kit a mamájával együtt, bizonyosan már régen és bizonyosan a mamájának valami hibája miatt (én tudom: a mamája is Himesházy grófnő volt, meg a lánya is csak a Himesházy nevet viseli) kitagadott a gőgös atyafiság, és a ki minden lehetne a nevével meg a szépségével, de inkább mégsem lesz semmi, s kecsegtető jólét helyett megelégszik inkább a kétszobás városi lakással a harmadik emeleten, és megint csak bizonyosan félhónapon át is himez a rózsás újjaival, csak hogy egyszer egy farsangon elmehessen rózsaszinü ruhában, fiakkeren a bálba. Akárcsak Hamupipőke. Mese, mese!

Mese. Fidéli most — az Isten tudja miért, — oly merően függesztette rá az álmodozó szemét a feje fölött imbolygó füstuszályra, mintha csak valami kampóra akasztotta volna rá a tekintetét. S ebben az észrevétlenül, szinte öntudatlanul megmerevülő pillantásban — ejh, hogy is lehet ekkorát ugrani Hamupipőkéről? — egyszerre megjelent a szeme előtt, mintha csak most látná, egy gyöngén, sejtelmesen szinesedő kép az ő meséinek a virágkorából.

Hm. Reggel. Félix két és fél évtizeddel ezelőtt még koránkelő gyermek volt; ökelme már hat órakor kipattant az ágyból, és rövid ingecskéjében, mezitláb és meztelen lábszárral (mert a nadrágocskáját álmában mindig lerugdalta magáról) tip-top, elkezdett körbe tapicskolni a szobában. Úgy pacskolódott a kis talpa a padlón, mintha talán bizony a nagyszakállú szellem (emlékszel, Félix? Fáni néni mesélte) kotyogtatná a vizet a tengerből kihalászott palaczkban. Nagyszerű volt szegény mamának az ágya, a hogy a lábtól a fáján vékonyan kidomborodó oroszlánfejecskére rá lehetett állni. Aztán a picziny kacsóval belekapaszkodni jó erősen fönt az ágy szélébe, és mint valami pikszenspanner a király kocsiján, felnyújtózkodva kiegyenesedni, s átcsintalankodni szembe az álmos, jó mamának (a kire még nyakig rája tapadt a paplan), hogy:

— Mama! Mama! Tutucs!

A mama kinyitotta azt az áldott, barna szemét és nagyot pislantott.

— Liczike, fekszel vissza tüstént az ágyba?

A mire Liczike, vagyis a négyesztendős kicsi Félix megrázta az aranyszinbe játszó dús sörényét, és:

— Nem, mama, — felelte büszkén, — én most pittnipanni (már mint hogy pikszenspanner) vagyot. (A «k»-t még nem tudta kimondani.)

— Istenem, meghül ez a gyerek, — mondta ilyenkor a mama. — De hogy vegyem ide, a mikor . . . (S a mondat befejezése gyanánt kissé visszahajtván magáról a paplant, gyöngéden tekintett a karján szuszogó kétesztendős leánykára, a ki is testvérhuga volt Félix ifiúrnak.

— Mama, mama, pittnipanni! — pötyögte egyre hangosabban az ágyon felkukucskáló fiatalember, elannyira, hogy az áldott barnaszemü asszony végre is egy gyöngéd érintéssel fölkeltette a másik nyoszolyán csöndesen szunnyadó urát:

— Edvárd! (Mi . . . mi az, lelkem?) Nézd, nem vehetnéd magadhoz az ágyba ezt a kis pittnipannit?

A férfi (— Szegény, jó apám! — sóhajtotta a vánkoson czigarettázó szobrász) egy-kettőre kidörzsölte a szeméből az álmot s szelid szeretettel szólt oda a pendeles gavallérnak:

— Liczi! Liczike! Gyere hamar apuskához az ágyba! Mesélek a Paminóról!

Ez hatott. A pittnipanni leereszkedett a magas álltából, s picziny talpacskáján odatapicskolva — tip-top — az édesapja ágya mellé, mulatságos nyögdécselés közt (mintha legalább is Budavára bástyáját kellene megmásznia) fölkapaszkodott a lepedőre, s csillogó mosolylyal búját be az édesapja paplanja alá:

medtől, — tréfált vele Emil barátom, — csak a szőnyegre ne lépjen kend, mert még kilyukasztja a szöges talpú csizmáival.

Az idegen vándor rápislantott a szeme csücskéből a féltett szőnyegre.

— Arra ne legyék gond; ha kilyukasztom, kireparálom.

Mosolyogtunk.

— Tudja-e kend, — oktatta Emil, — miféle szőnyeg ez? Ez valódi perzsa szőnyeg.

— E?

— E hát.

A jövevénynek egyszeribe megcsappant a jókedve.

— A mán mögmeg nem igaz, — jelentette ki szomorúan. — E sose vót perzsiai pokrócz.

Most már hangosan nevettük.

— Hát miféle? — kérdeztem én.

— Eme pokrócz — jelentette ki az atyafi, — afganistrani pokrócz.

Csakugyan afghanisztani szőnyeg volt. (Emil minden keleti szőnyeget perzsának mondott.) fejembe, de a szent képekből aztán mindent megértettem. Egy év se telt bele, ördögi lelkem kiszállott belőlem s a mi Urunk Jézus Krisztus lett a gyámolom.

István keresztet vetett magára aztán így folytatta:

— Tizennégy éves koromban kisinas levék a grófi udvarban, Mihály, a komornyik mellett. Czifra liberiát kaptam s nem volt egyéb dolgom, mint czipőt subiczkolni és a kutyákat etetni. A nagy szolgák csúfoltak érte, peczérnek vagy sintérnek mondtak. De én nem bántam. Szerettem a kutyáimat, imádtam a grófnét, egyéb nem kellett nekem a világon. Tán a kecsketej, a min fölnevelődtem tette, hogy egész másforma kívánságaim voltak, mint a többi emberfiának. Ha a grófné megdicsért, vagy megsimogatott, olyan üdvösséget éreztem, hogy menten kicsordult szememből a könny. Játszani nem szerettem, a helyett zsoltárt énekeltem s a szent képekben gyönyörködtem, a miket a grófnétól kaptam.

játékot faragtam a gyerekeknek, lovat, báránykát, boczit: így tengődtem.

Mégse állhattam meg, egy pillanatra megállítottam Istvánt beszédjében.

— Hát ezeket a mesterségeket hol, kitől tanulta kend?

— Senkitől. Én mindig tudtam mindent eleitől fogva. Ha mit egyszer megláttam, annak ura is lettem...

Aztán elbeszélte Száraz Fa István, hogy két évig Romániában, négyig Konstantinápolyban élt. Az utóbbi helyen két mestersége volt. Teherhordással és szőnyegjavítással foglalkozott, de, ha kellett, megfaragta a sakkfigurát is, akár fából, akár elefántcsontból.

Ránéztünk Istvánra. Alig öt láb magas, hihetetlenül szikár alak volt, csak energikus, szögletes formájú homloka, inas nyaka s szinte térdig lógó gorilla karja sejtették, hogy ványadt teste titokzatos erőket rejteget.

— Birta kend a terhet? — kérdezte Emil.

— Birom ma is, — jelentette ki István, —

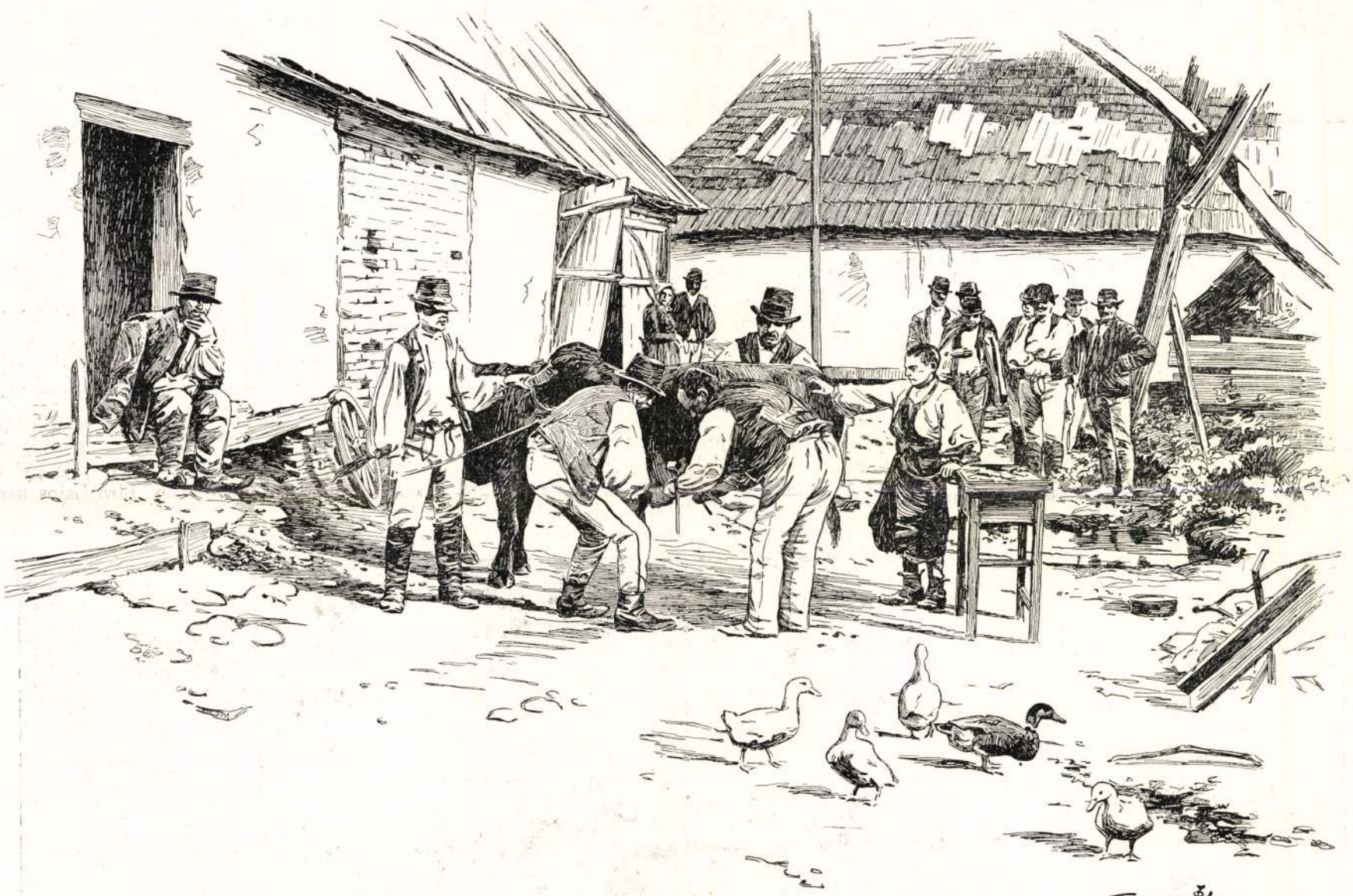

BIVALYPATKOLÁS. — Dobay Zsigmond rajza.

Ezentúl már inkább csodálkoztunk a mi emberünkön, mintsem nevettünk. Először láttuk életünkben. Érdeklődni kezdtünk iránta. Ki-bekérdeztük: mi a neve, hovávaló, hol tanulta meg a viragos beszédet és a pokróczokat.

— Száraz Fa István vónék, — mesélte az öregecske atyafi, — Csikban születtem a bérczen. Egy vén kecske vót a nevelő anyám, mert az igazi belémhótt, a mikor a világra hozott vala. Apám nem volt ösméretes, de alighanem valamék gonoszszellem lehetett. Emberi segítség nélkül növekedtem fel; nyolcz éves koromban leparittyáztam a vércsét a fa tetejéről, beloptam a vaczkán s megfogtam a nyulat. Tiz éves koromban bekerítettek a vadászok, megfogtak és a B. gróf udvarába vittek. Ott ruhát adtak rám s elkezdtek tanittatni. A ruhát eleinte leszaggattam magamról s beleharaptam a kántortanitó ujjába. Azért nem kergettek el. A méltóságos grófné megváltott. Bőrgunyát szabatott rám, a mit nem lehetett elszakítani s a bötük helyett Istent magyarázgatta nekem. A szó soká nem fért a

«Igen szerencsés voltam a kastélyban — folytatta a furcsa emberke, meghatottságában könnyeivel küzködve, — ma is ott élnék én, ha el nem kergettek volna. De elkergettek. Mihály, a komornyik, rámfogta, hogy loptam; el kellett mennem.

«Elsőbben egy csizmadiamesterhez kerültem inasnak. Smakkolt a mesterség, a tizedik csizmámat már akkurátosabban megcsináltam, mint a majszterem maga. S mégis el kellett mennem innen is. A majszterné megcsókolt egyszer és én elszöktem.

Az általános érdeklődés csendbontó nesze: torokköszörülés, feszengés s egy pár tagolatlan csodálkozást kifejező hang szakította félbe az előadót.

Emil mondani akart valamit, de mi leintettük.

— Halljuk!

— Azutánd — vette fel emberünk a fonalat, — vándoroltam egy ideig. Ehen koppant az állam, kéregetni röstellettem: épen nyár volt, szalmakalapot és kosarat fonogattam vagy pedig idestova hatvan esztendős leszek. Ám ezt a zongorát — s mutató ujjával megczélozta a hatmázsás hangszert, — ezt a zongorát még kiviszem az udvarra egy magam.

Annyira el voltunk bámészkodva, hogy eszünkbe se jutott Istvántól megkérdezni, mi járatban van nálam, mit akar. Először hadd mesélje el egész élete történetét... Nógattuk. kérdéseket intéztünk hozzá. A főtisztelendő úr, a ki szintén vendégem volt, csak a fejét rázta.

— Valami világcsaló — sugta oda a szomszédjának, — kár vele foglalkozni.

Ám emberünk további beszédje fonalán más véleményre térítette a papocskát is.

Elmondta, hogy kivételes testi erejét három körülménynek köszönheti. Asszonyt nem ölelt, szeszt nem ivott és mióta megváltatott, soha senkit meg nem bántott.

— Én el tudtam aludni a kövön is — fejezte be szavait, — mert tiszta volt a lelkiismeretem.

Csodálatos ember! — Rendkívüli lény! — gondoltuk magunkban. Én megkérdeztem:

JAN TYT (1611—1661) FESTMÉNYE, ALATTA EZÜST SERLEGEK.

— Voltak-e barátjai?

— Soha senki, — hangzott a válasz. — Arra mindétig vigyáztam, hogy igen meg ne szeressek valakit.

— Ej, — botránkozott meg a szentatya az érthetetlen beszéden, — szeretetre még a gonosztevő is vágyik. Hogy tudott egy életet leélni szeretet nélkül?

István szomorúan mosolygott.

— Szeretek én mindeneket — állította — a mit a mi Urunk Istenünk csak megteremtett, azt is bűnösnek vallom, a ki eltapossa a férget. Annak, hogy valakibe nem akartam kiváltságosképen belegyönyörködni, egyéb oka van.

— Mi?!...

— Az, hogy idáig még nem akartam meghalni.

Kérdőleg néztünk egymásra. Ez az ember bolond, valami csendes őrült, — közölte szemünk gondolatunkat.

A főtisztelendő most már belekapaszkodott a furcsa problémába.

— Azért, — mondta keményen, — mert nagyon szeretett, még nem halt meg senki sem.

Erre egy olyan jelenet következett, a mire örökké vissza fogok emlékezni. A kis szürke ember kiegyenesedett, egy fejet nőtt, a mint a pap felé fordulva magasra emelte idétlenül hosszú karjait. Arcza kigyúlt, midőn szót emelt:

— Engedelemmel legyen mondva — szinte búgott a hangja kitörő lelke húrjain, — nem akarom megsérteni a főtisztelendő urat, de annak, a ki igen tud szeretni, meg kell halnia. Krisztus urunk is abba halt meg: nagyon szerette az embereket.

Fejünk végkép összezavarodott. Annyi bizonyos, hogy az idegen emberke magatartása mindnyájunknak imponált. Mint házigazda, megkináltam helylyel. Nem fogadta el.

— Köszönöm, egyéb kérésem lenne a nagyságos úrhoz.

— Szivesen teljesítem — mondtam, — érzem, hogy kérése nem lesz szerénytelen.

— A hogy veszszük. Itt szeretnék meghalni ezen a portán.

Zavarba jöttem.

— Talán élni akar itt. Szivesen szolgálatomba fogadom; egy ilyen sokat tapasztalt embernek, mint kend, nagy hasznát vehetem a gazdaságban.

— Hű leszek.

Egyebet nem mondott. Külön-külön elköszönt mindnyájunktól s boldogan, ragyogó arczczal távozott. Azt se kérdezte, mi lesz a dolga, hova hajtsa éjszakára fejét.

Én és vendégeim némán követtük tekintetünkkel. Először Emilnek jött meg a szava.

— Szentatyám, svindlernek tartja-e még?

— Nem.

— Inkább bolond lesz, — motyogta barátom maga elé.

— Az sem, — vélte a páter egyik túlzásból a másikba esve, — ez egy szent ember. Az a meggyőződésem, hogy érzi a halálát, el fog itt pusztulni, nem adok neki egy hetet.

De erre már kinevettük a jó szent atyát.... Pedig neki lett igaza...

Száraz Fa István még aznap kerített nálam foglalkozást. Körülnézett a házamban és tájékán s a kocsiszinben fölfedezett egy rozoga félfedeles hintót. Este beizent hozzám, hogy ő az ócska járművet ki szeretné javítani, adjak rá tizenöt forint húsz krajczárt, annyit fog a költség kitenni akkuratusan.

Szattler, kocsigyártó bizony száz forintért

RÉSZLET AZ EBÉDLŐBŐL.

VÉNUSZ-SZOBOR AZ ELŐCSARNOKBAN.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA BUDAPESTI PALOTÁJÁNAK MŰKINCSEIBŐL. — Balogh Rudolf fölvételei.

sem vállalta volna a hálátlan munkát: átadtam Istvánnak a költséget s cseléd létére önkénytelenül kezet fogtam vele.

István, mielőtt megakadályozhattam volna, megcsókolta feléje nyujtott jobbomat.

— Jó ember a nagyságos úr, — mondta meghatottan, — érdemes lesz érette meghalni...

Valami megmagyarázhatatlan, fájdalmas érzés nyilallott át a szivemen. Hátha igaza lesz a szentatyának! A csudálatos zarándok meghalni jött hozzám, engem szemelt ki, hogy megadja kiváltságos szeretetének az árát, a mi szerinte csak az élete lehet.... Miféle ember ez? Szent-e csakugyan, vagy őrült? Miféle földfeletti talajból sarjadzottak ki megmagyarázhatlan misztikus érzései?

Egész éjjel vele álmodtam. Hajnalban keltem, üzött a vágy, hogy beszéljek vele.

Munkában találtam Száraz Fa Istvánt. Tatározta a hintót, még pedig oly kézbeli ügyességgel és gyorsasággal, hogy szinte szemfényvesztésnek tetszett a munkája. Szolid volt, csinos, egyszóval tökéletes.

Megkérdeztem az öregtől, miért idegenkedett a női nemtől. Ezt felelte:

— A méltóságos grófné után, a ki engem megváltott, vétek lett volna egy más nőszemély szemébe néznem, mert ő angyal volt, igazi égi csuda, rokona és szolgálója az én Istenemnek...

Öt nap alatt elkészült István a hintóval. Olyan lett, mintha a kocsigyártó akkor húzta volna ki a szinjéből. Meglepetésemben és örömemben megöleltem a szent beszédű öreget.

— Pompás ember maga, kedves atyámfia, köszönöm.

Ő mosolygott és könnyezett.

— Csakhogy idején elkészültem vele, — mondta.

— Hiszen nem volt sürgős, — jegyeztem meg én.

— Nekem sürgős volt...

Neki csakugyan sürgős volt, mert estére meghalt... A kocsissal, a ki jelen volt élete utolsó lobbanásánál, azt üzente nekem, hogy rám testálta a szivét.

Én elfogadtam s azóta úgy érzem, hogy két szivem van. De minduntalan elragad mind a kettő: az én haszontalan régi szivem s a szent ember öröklött szent szive is.

Azért még nem érzem, hogy meg kellene halnom...

———

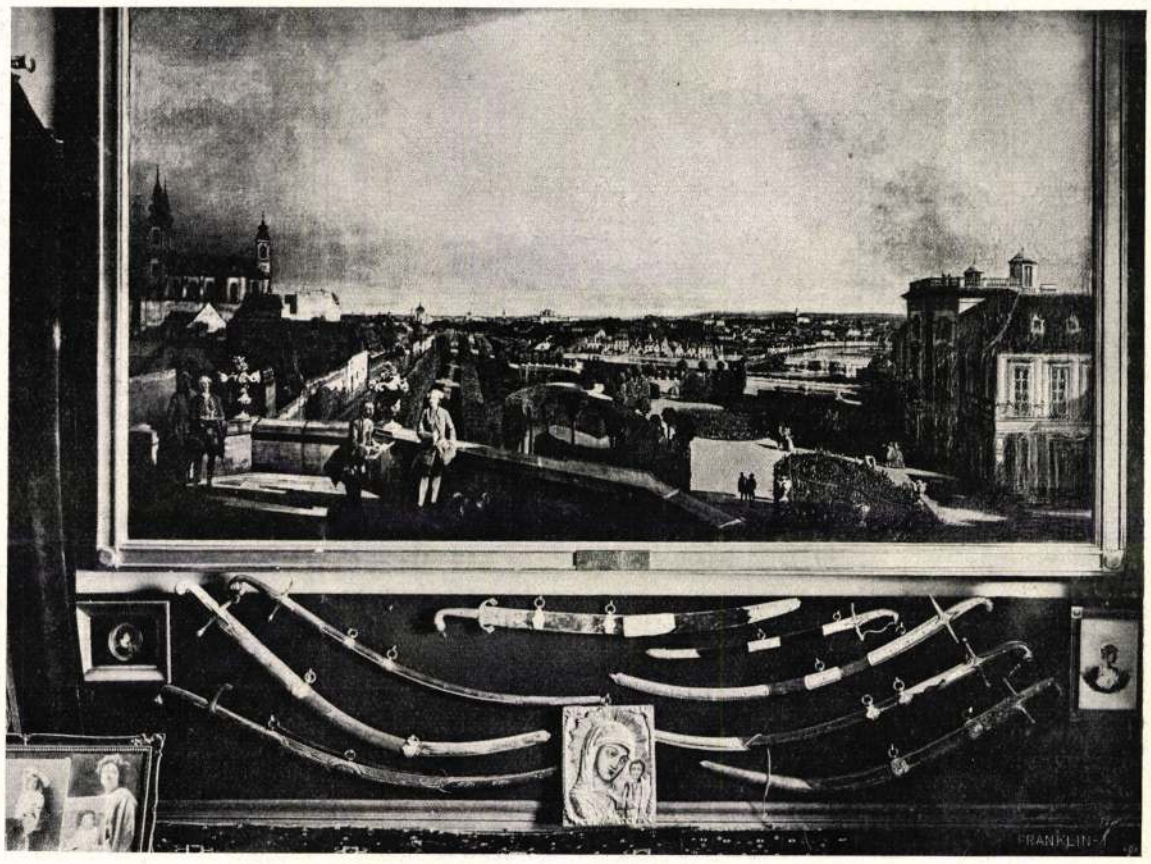

BÉCS A XVIII. SZÁZADBAN, CANALETTO FESTMÉNYE, ALATTA RÉGI MAGYAR KARDOK.

ISASZEGHTŐL BUDAVÁRIG.

Iglói *Szontagh* Boldizsár 48-as honvédhadnagy kézirati naplójából.

Isaszegh ... Itt sütött föl végre tartósan a honvéd dicsőség napja. Döntő csatát nyertünk, a kétségbeesett erőfeszítés gyönyörű pályabérét. De nem akarok én történelmet irni. Csak epizódokat jegyzek föl, a mikben magamat is mindben megforgatott a sors, a miket

NŐI SZALON, EGYKORÚ ROKKOKÓ GARNITURA, KÉZI SELYEMHIMZÉSSEL.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA BUDAPESTI PALOTÁJÁNAK MŰKINCSEIBŐL. — Balogh Rudolf fölvételei.

kár volna elfeledni, mert nagyon jellemzőek a viszonyokra és az emberekre, de a mik mégis alkalmasint feljegyzetlenül maradnának. Kár lenne értük. Sok nagy eseményre fényt vetnek némely oldalról ez apróságok és sok dolgot megmagyaráznak, a minek okát-fokát az unoka oly távolból már aligha érthetné meg. Azért mondom, kár lenne ezekért az apró forgácsokért is nemzetem legnagyobb esztendejéből . . .

Az isaszeghi csatában tevékeny részt vett az én zászlóaljam * is, most már, hál' Istennek, jómagammal együtt. Új parancsnok, új segédtiszt alatt. A parancsnok *Nyeregjártó* János őrnagy, a ki segédtisztjévé engem nevezett ki, tegnap ott a bicskei őrtűznél, nyomban a hogy miskolczi betegeskedésemből megérkeztem. Parancsunk az volt, hogy csatárláncban oszoljunk a Királyerdőbe s verjük ki onnan az ellenséget. Az őrnagy öt századot küldött az erdőre, a hatodikat az erdő előtt tartalékban tartotta — a zászló és saját személyisége védelmére. Én, mint adjutáns, persze mellette ácsorogtam, álmélkodva az újmódi harczászaton, hogy zászló és parancsnok nélkül rohan tűzbe egy bataillon.

Még jobban álmélkodott pedig az a lovas tiszt, a ki im' nekünk vágtat s rárivall az őrnagyra:

— Mit tátja itt a száját ez a század? Mért nem megy harczolni az erdőbe?

Sértett büszkeséggel felel jó Nyeregjártó major.

— Én *Nyeregjártó* János őrnagy vagyok s e századot a zászló őrizetére itt tartani jónak látom!

— No hát én meg *Kiss* Pál ezredes vagyok — dörgött vissza a lovas — s parancsolom őrnagy úrnak, hogy a századdal rögtön induljon tűzbe!

Parirozni kellett, az én titkos nagy örömemre. *Első sorba* álltam, buzdítottam embereimet s ugyancsak nyeltem a füstöt. De nini, hirtelen retirál, sőt fut a század, ott hagyva engem két káplárral s hat bakancsossal. Én meg rohanok a szemből ránk lövöldözőkre, éktelen szidom őket, mért pufogtatnak, nem látják, hogy honvédek vagyunk? Még mutatom is veres galléros köpönyegemet nekik, mire az erdő szélén lábhoz is eresztik a fegyvert a puskások s ránk bámúlnak. Csak ekkor látom, hogy mind granicsár az. Egyforma parolink tévesztett meg engem is, őket is . . . Nosza hátra! Futottunk biz' ugyancsak a zászló után, ők meg, felocsudva ámulatukból, küldték utánunk a sortüzeket. Rosz puskások lehettek, kilenczünk közül egyet se találtak.

Téres rétre értünk nagy lihegve, a hol újabb csoda várt. Ott állt már rangirozva teljes zászlóaljunk. Hogyan jutottak ide a csatárláncba oszolt századok oly hamar, ma sem tudom. Újra megrohantuk a királyerdőt, de benne már egy szál granicsárt se találtunk. Míg mi a réten sorakoztunk, kiverték a németet az erdőből a *vörössipkások*, elvive így előlünk a pálmát. Bezzeg azok ugyan nem sokat sorakozgattak!

Óh, ez a 9-ik zászlóalj! Fiaim, unokáim, a kik írásom olvassátok, vegyétek le a kalapot, ha halljátok e nevet: vörössipkások. Az volt a regiment! Minő a holdvilág, ragyog, világít és mosolyogva fogy el, hogy újra megteljék. Nevetve, dalolva rohantak halálba a vörössipkások is, *elfogyták négyszer is* önvédelmi harczaink alatt, de megtelt ugyanannyiszor zászlóaljuk. Csupa fényességgel, a legvitézebb honvédekkel. Dicsőség volt e zászló alá bejutni, hát még alatta meghalni! . . .

Másnap, április 7-én, nagy ágyuzás Gödöllő felül. Aztán Kerepesen, Fóton át el *Váczra*. Itt 10-én diadalmas nagy csata, de benne, sajnos, mi tűzbe nem jöhettünk. Rezervában voltunk. Aztán Szerdahely, Rétság, Drégely, Gyarmat, A.-Várad, Türe, Kissarlón keresztül el *Nagysarlóra*. Április 19-én vívtuk meg a dicsőséges nagysarlói csatát. A gömöri zászlóaljat Nagysarló ostromára parancsolták, mely valósággal meg volt rakva némettel.

A szélső utczákhoz érve, ostromcsapataink szélén már *egyetlen tisztet se láttam*. Magam ugrottam hát a csapat élére s utánam! kiáltással vezettem a rohamot az utczákra. Előttünk

* A gömöri és szepesi fiúkból álló 19-ik honvédzászlóalj.

Vértesi Károly a Bácsbodrogmegyei Irodalmi Társaság elnöke, kinek most ünneplik negyven éves írói jubileumát.

német zászlóalj retirált szép sorokban s csak utolsó szakaszai fordúlgattak vissza, hogy ránk lövöldözzenek. Az ő bataillonuk közepén azonban ott ült nagy szürke lován a parancsnok s rendben dirigálta őket. Nem úgy, mint a mi tisztjeink, a kik mihelyt közel az ellenség, mindjárt leszálltunk a nyeregből, s gyalog bújtunk a sorokba!

Ez jutott eszembe, azért öntött el annyira a méreg, hogy minden áron lelőhessem azt a német komandánst. Onnan a nagy szürke lóról. Kapkodtam is három honvéd puskájáért is, rá is czéloztam sorban mindhárommal a németre, de *egyetlenegy sem sült el*, pedig mind czinderes * volt.

A német zászlóalj különben csakhamar szétugrott. Házakba, udvarokba hova; ott fogdostuk, löttük össze. E gyors siker egyébként nem a mi érdemünk, hanem újra a vörössipkásoké, a kik egy másik utczából egyenszögben rohanták meg a németséget s szétszórták. Azok nem sokat czélozgatták az ellenséget, hanem a hol meglátták, szuronyt szegezz, előre! — rárohantak, akármennyi volt.

A szérűkert végéig üldöztük most csak a németet. Itt sorakoztunk, persze nagy bajjal, mert 3—4 zászlóalj legénysége volt egy rakáson, *önmaguk feje után*, pedig alig 400 lépésről folyton kartácsolt ránk egy német ágyútelep. Bukdostunk hát a sövények mellé s a kartács a fejünk felett csapkodott a csürökbe. Boszúsan keresem, hol van hát a mi ágyúinkból is legalább egy, hadd feleljünk méltóan a németnek. De biz' az ellenséges üteg elretirálásáig nem találtam sehol honvédágyút. Akkor lett szerencsém egy-két tiszthez is zászlóaljunkból. Előkerült derék őrnagyunk is, mellén, azaz hogy kabátján egy kis lyukkal, a mit egy fáradt golyó vágott oda, de a lajblit már nem birta átütni. Lett sopánkodás s hálálkodás, hogy drága őrnagyunknak nem esett nagyobb baja.

Aztán nekiláttunk az ellenség üldözésének. Fajkürt, Kolta, Perbete, Újgyalla, Szentpéteren át *Komáromba* jutottunk.

A Vág-redoutok előtt tanyáztunk. Csipős, szeles hideg járt, tüzet raktunk. A mi tiszti tüzünkhöz egyszer csak lepislog a sánczról egy utász s hamarosan szervusz Boldi! kiáltással a nyakamba omlik.

— Ez meg a másik honvéd testvérem, Ábris — ölelgetem s mutatom be a kamarádoknak. — De mért vagy te utász, mikor te tüzér vagy? — nézek rá csodálkozva.

Elmondta, hogy *Guyon*, mint bizalmas emberét, őt küldte a várba még az ostromzár alatt. Parasztnak kellett öltöznie és sok kaland, még több viszontagság után tudott bejutni a németen át Komáromba. Viziteltem én is náluk, ott tanyáztak egyik vágoldali redoutban s megvendégeltek prófunttal, szalonnával, törkölypálinkával. Egyéb nem akadt a várban. S még azt mondták, hogy Komárom vára dúsan fel volt szerelve!

* Gyújtós.

Ábris a dunai oldalon inspicziált egy ízben, mint tüzmester, az ágyúpark fölött. Látogatóban voltam nála s ő szeretettel magyarázgatta nekem 24 fontosait s 50 fontos bombamozsarait. «Csak valami mozgást látnék Szőny felől, mondotta, hogy láthatnád s hallhatnád ezt az *öreget* is. De így Isten nevében nem lőhetek a németre. Drága a puskapor!» Most ért oda *Guyon* Rikárd is s jelentést tétetett magának öcsémmel. Én feszesen szalutálva, félre álltam s gyönyörködve néztem az «oroszlánszívű» tábornok szép, büszke alakját. Akkor láttam először életemben. Tán odaátról is észrevehették, mert egyszerre megdördültek az ágyúk a szőnyi német sánczok felől. Záporként röpültek fejünk felett a sistergő tüzes ördögök, de Guyon úgy állt alattuk, mintha csak gyerekek dobálták volna hógolyóbisokkal.

— Feleljünk nekik, őrmester! — kiáltotta kedélyesen s maga igazgatta gyakorlott kézzel Ábris ágyúit.

A német golyók hátunknál vagdostak le a mocsárba s ugyancsak verték föl a vizes sarat. Alig győztük egymásról letörölgetni . . .

Éjfélre a mi zászlóaljunkat is fölrendelték a várba. Frissen vert hajóhidon a csillagsánczba húzódtunk, onnan meg el a szőnyi fövenysánczok ostromára. Bár a parancs szerint rögtön támadnunk kellett, derék őrnagyunk csak világos reggelen vezetett rohamra. «Sötétben nem lehet erélyesen föllépni» — mondotta a kiváló stratéga. A sánczból, mely Új-Szőny mellett a legelső volt, ki is vertük a németet, de benne is maradtunk egész nap, az egész komáromi csata alatt. Seregünk fényesen megnyerte ezt az áprilisi csatát s Győrig kergette a németet.

Aztán elindúltunk *Budavára* felé. Lassú marsban s *feltünően kis stácziókat téve*. Szép tavaszi napokat éltünk, tömérdeket pihentünk s faluról-falura virágon jártunk. Teli szórta virággal a nép a vitéz feldunai hadsereg útjait. Legjobban kitettek magukért a jó tataiak, bár minket, gömöri zászlóaljat, eleinte nagyon lesajnáltak. Német hadifoglyoknak nézték a 19-ik bataillont. Századaink első sorai tudniillik medvesüveggel jártak, a mit mind a komáromi csatában akviráltak az elfogott gránátosoktól.

Budától délnyugatra egy lóherésben táboroztunk az első pár hétig. A szőlőkből elhoztak legényeim valami pavillon-szerű fabódét, az lett a tiszti sátor. Előttünk emelkedés, mely védett Hentzi ágyúgolyói ellen. A várbeli golyók mind átcsaptak fejünk felett s bennünk semmi kárt nem tettek. Mezei tanyánkról nehány hét múlva berendeltek a Ráczvárosba, egészen a vár ágyúinak s puskáinak csöve elé! Nappal senki se mehetett ki a golyózápor miatt új tanyánkról, mely földszintes korcsmaépület volt, nagy udvarral. Tövében már a szőlők leveleztek, gyümölcsfák virágoztak s pompásul sarjadzott az egész természet.

Virulő szép élet hátunknál, előttünk meg a sötét arczú halál . . . Különös, de mi már csak *ezt* láttuk, éreztük akkor. A halált. Csodálatos balsejtelem s ép dicsőségünk zenithje, Budavár megvívása előtt! . . .

Csoór Gáspár.

REZÁNOV.

REGÉNY.

Irta **Atherton Gertrude**. Angolból fordította **Esty Jánosné**.

I.

Midőn a kis hajó, mely már három izben daczolt a pusztító viharral, az 1806-ik év ama ragyogó áprilisi reggelén elvitorlázott a remek szép fensík mellett és beért a san-franciskói öbölbe, Rezánov feledte az elmúlt három év keserű megaláztatásait, testi-lelki gyötrelmeit, nélkülözéseit és veszedelmeit, feledte ama Nagasaki kikötőjében töltött nyomorúsággal teli hónapokat, midőn Oroszországot ellenséges, irigy szemek láttára érte megaláztatás; szorongatott helyzetét Kamcsatkában, midőn kénytelen volt másra bízni azt, hogy mentegesse kudarczát otthon, ő maga pedig továbbra is kitartott a czár éjszak-keleti barbár és örökösen lázongó tartományaiban, mint ő császári felsége képviselője és azon társulatnak teljhatalmú megbizottja, melyet saját lángesze hozott létre;

Andrássy Géza gróf

Lásd

Lex Magyarország

14. b. l.

Dunakömlöd h. n. VI. 35, 36

Andrássy Jenő gróf

arck. repr.

Lex Mag Tan

2. tábl.

Csicsóvár romjai. (
Csik-Delne, r. k. te
Csik-Ménaság, unit.
Csik-Szereda, vár.
Gyergyó-Szárhegy,

Andrássy Géza gróf

Gróf Andrássy Géza
(Rozsnyó k.)

Vas. Lap 1902. 812. l.

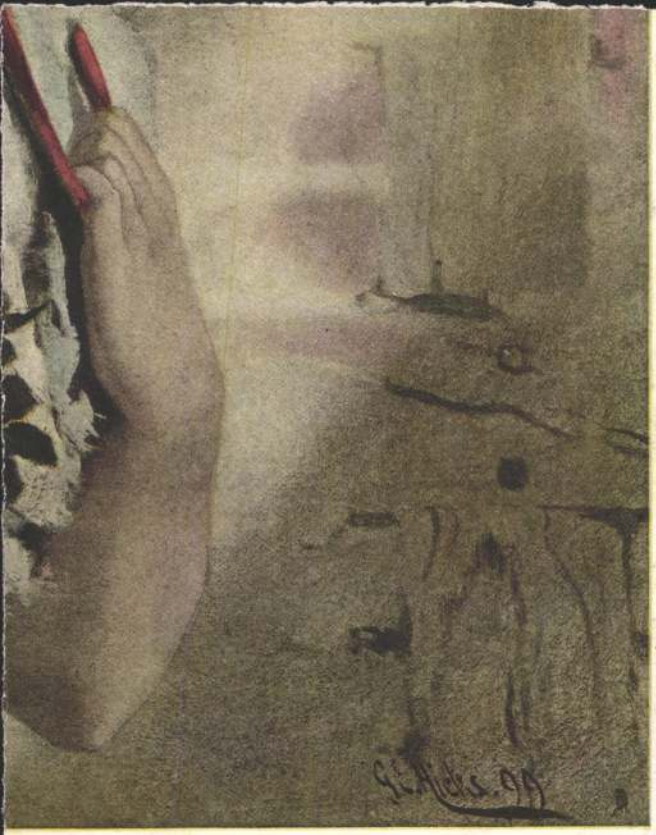

HICKS FESTMÉNYE.

YA.

után az asszony többször zsarolta és fenyegette a lelkészt. Mikor Kergya több pénzt nem volt hajlandó adni, az asszony megleste, mikor a falusi kaszinóból egyedül hazajön. Az udvaron aztán arconcöntötte kétliternyi sűrű lúgkőoldattal. Az asszony tagadott. A retikülién azonban *lúgfoltok* nyomait találták. A szabadkai törvényszék most *a gyilkos papnét kilencévi fegyházra ítélte.*

— **Templomfosztogatás.** A Mária Terézia téri templomban ismeretlen tettesek felfeszítették a perselyeket. A kár néhányszáz pengő. A tetteseket keresik.

— **Alkoholmámorban felakasztotta magát egy volt rendőrdijnok.** A Népszínház ucca 47. számú ház egyik lakásában ma reggel felakasztva találták *Rácz* Béla 45 éves volt rendőrdijnokot. Mire levágták, *már halott volt.* Rendőri bizottság ment ki, megállapították, hogy Rácz Béla este bort hozatott magának, több litert megivott és *alkoholmámorában akasztotta fel magát.* Hónapok óta nem volt állásban.

Frunkhahn posztógyár
szövetei közvetlen a gyárból
IV. PROHÁSZKA OTTOKÁR-U. 8.
VI. TERÉZ-KÖRUT 8.
VIDÉKRE MÉG MA KÉRJE SZÖVETMINTÁINKAT!

— **Éhségsztrájk a przemysli börtönben.** *Varsóból* jelenti tudósítónk: A przemysli börtönben 50 rab fellázadt és éhségsztrájkot kezdett, mert rossz az ellátás. A kormány vizsgáló bizottságot küldött ki, hogy utána járjon a panaszoknak. *(T.)*

— **Gyászrovat.** *Handelsmann* Péterné Weisz Julianna e hó 25-én Szolnokon 64 éves korában elhúnyt.

---

x **A magyar úriesaládok posztógyára** közvetlenül a fogyasztónak szállítja angolos gyártási módon készített szingyapjúszöveteit. Kérje megtekintésre a szövetmintáink költségmentes beküldését, nem fog csalódni. Trunkhahn Posztógyár és Ruhagyár Rt., Budapest, XI., Lenke út 117.

x **Az aranyér** székrekedés folytán súlyosbodik, sőt többnyire abból is keletkezik. A Darmol könnyebbülést szerez, mert enyhe hajtó hatásával a megszokás következménye nélkül elhárítja a székletétel fájdalmasságát.

x **Elhízott egyéneknél** reggelenként éhgyomorra egy-két pohár természetes »*Ferenc József*« keserűvíz a bélműködést hathatósan előmozdítja, az anyagcserét tetemesen élénkíti, a zsírmennyiséget megfelelően leapasztja és a testet könnyeddé teszi. Orvosok ajánlják.

x **Erzsébet jégpálya** (Thököly út 115., tel.: 2—960—75) 7000 m² jégfelület, hokkipálya. Bérlet 9, tanulóknak 7 P, napijegy 60 fill., **vasárnap d. u. 50 fill.**

— **A telefonközpontnak nem sürgős.** *(Panaszos levél.)* Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Nagykereskedő vagyok, automata telefonapparátust akartam felszereltetni. *A rendelést két hónappal ezelőtt adtam be a telefonközponthoz.* Nem győztem a beszerelést várni, ezért december 16-án megsürgettem. Erre azt a választ kaptam, hogy a telefonpersely felszerelése ezidőszerint még mindig akadályokba ütközik, kérelmemet azonban előjegyzésben tartják és *az akadályok megszüntével* azonnal intézkednek a bekapcsolás iránt. Nem furcsa, Szerkesztő Ur, hogy két hónap alatt sem képes egy szerény kis automatát beszerelni egy haladott európai ország különben kitünő postája? Tisztelettel: *B.* M. nagykereskedő.

Svábhegyi Szanatórium
szilveszteri műsora.
Vadnai László
Sólyom Janka
Hidas Hédy
(M. kir. Opera)
Asztalfoglalás. 1-654-47.

Zilahy Lajos
A FEGYVEREK VISSZANÉZNEK
az Athenaeum nagyregény sorozatában
Köte 4·80 P.

RÜSDI ARAS TÖRÖK KÜLÜGYMINISZTER fontos tárgyalásokat folytatott Párizsban. A képen balról jobbra áll: Vienot, Rüsdi Aras, Delbos francia külügyminiszter és a párizsi török követ

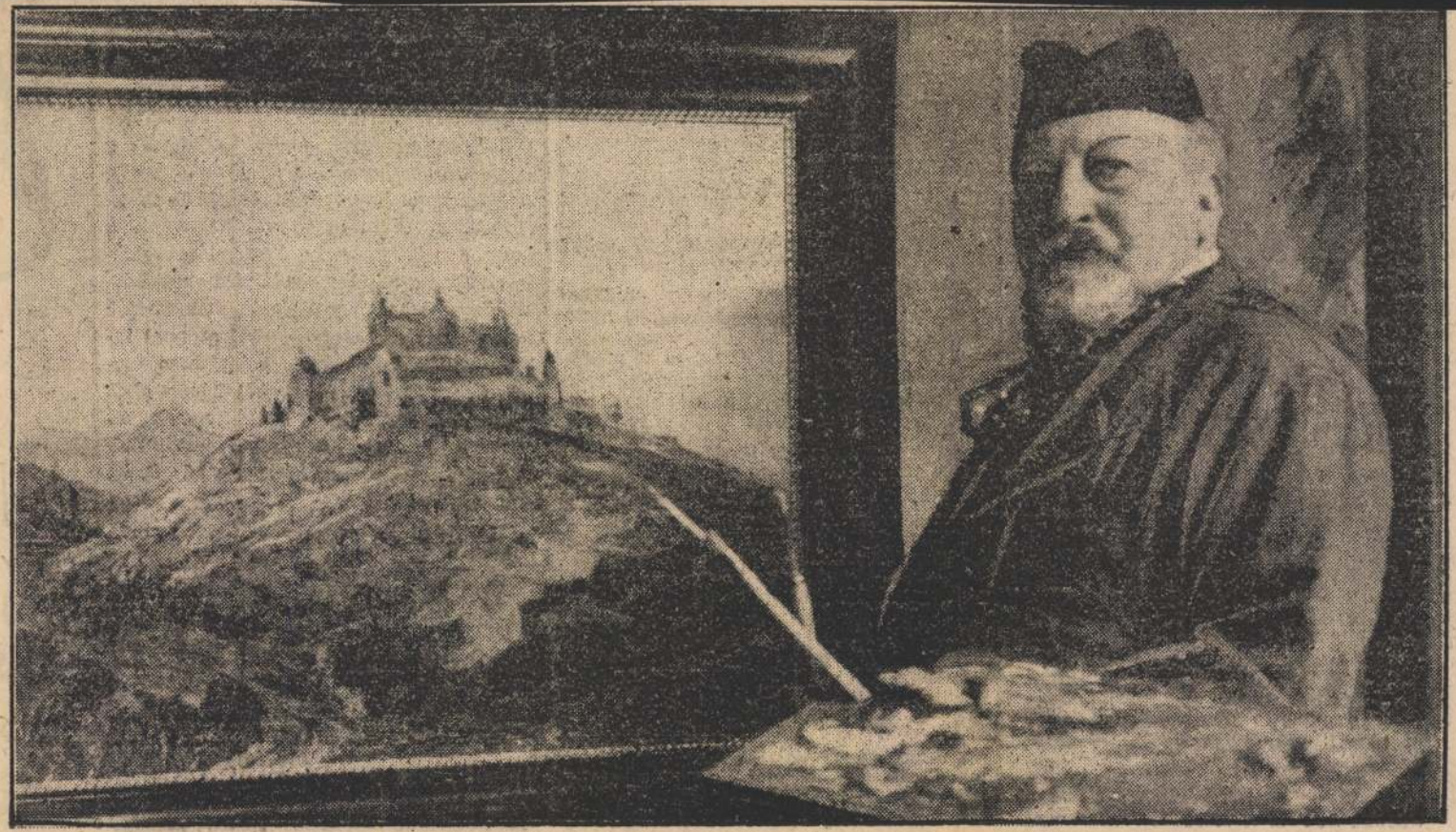

ÉRDEKES FELVÉTEL A NAGYBETEG GRÓF ANDRÁSSY GÉZÁRÓL, aki műkedvelő festő. Ez a festmény Krasznahorka várát ábrázolja

Az Est 1936. dec. 30.

ságos pillanatban, a mikor magyarázatot kap látszólag hitszegő imádójától s ép akkor fölmászni a hegyre, összeszedni egy csomó lelketlen fehérneműt. De ez a vége a dolognak, ha az ember lopva regényt olvas. A ruháskosarat fejére húzta, hogy a füle a vállára és mellére ért s két karját szabadon lógatva, sietett ki a szobából. De a sötétség egyszerre előtört a völgyből s Lanty egészen elmerült benne. A hegygerincz körvonala látszott még fölötte, s az égen csillagok fehérlettek, melyek az elébb még nem voltak ott. Lanty ebből látta, hogy már elkésett. Most már küzdenie kellett a suhogó széllel, a mely elébe állt és hátra felé nyomta. Összehúzta vállait s nagy bajjal végre feljutott a gerinczre. Itt azonban már teljes sötétség nyelte el. A tárgyak körvonalai elenyésztek s a libegő fehérnemű mintha megannyi a szélben tánczoló kisértet lett volna. De a ruhák mögött valami mozgott, a mit nem birt felismerni s a mint odaért az egyik karóhoz, valami meglökte a ruhákon keresztül. Aztán boszús hangot hallott.

— Mi a mennykőnek megyek én neki!

Férfihang volt s magasból jött: tehát lovas emberé. A leány félelem nélkűl, gyors elhatározással felelt:

— A mi ruhaszárító-kötelünknek, úgy hiszem.

— Oh, — mondta a férfi, bocsánatkérő hangon. Aztán vígabb hangon folytatta:

— Épen ez kell nekem. Nem adhatna egy darab kötelet? Kioldózott a hevederem, meg kellene kötözni.

— Majd adok, — válaszolt Lanty gondtalanúl s közelebb ment a sötétlő tömeghez, a mely most két részre vált, a mint a férfi leszállt a lóról. — Mennyi kell?

— Egy-két arasz elég lesz.

Szembe kerültek, de egymás arczát nem láthatták. Lanty a kezével végigtapogatta a szárító kötelet, a végéig, mely egy karóra volt kötve.

— Furcsa kis hely ruhaszárításra, — mondta a férfi.

— Jól szárad ám itt a ruha, — felelt a leány röviden.

— És a házuk közel van? — folytatta a férfi.

— Lenn a hegyoldalban — odaláthat a partszélről. Van-e kése? — mondta a leány leoldva a kötelet.

— Nincs — azaz hogy — megálljon —

A férfi egy pillanatig habozott s aztán elővett valamit a belső zsebéből, de nem adta oda a leánynak. Lanty ekkor kifeszített egy darab kötelet a két kezében s a férfi széjjelvágta. Lanty csak azt látta, hogy a vágó-szerszám hosszú és éles. Aztán segített a hevedert megigazítani, de a sötétben nem tudtak semmire se menni. Az ismeretlen lovasember káromkodott egyet s megtapogatta zsebeit.

— Az utolsó gyufám! — mondotta.

Meggyujtotta s föléje hajolt, hogy megvédje a széltől. Lanty is a láng fölé hajolt, még a kötényét is mellé tartotta. A láng egy pillanatra megvilágította a férfi sötét arczát, bajuszát, Lanty bársonyos barna szemeit s kerek, sima arczát. Aztán elaludt a gyufa, de ezalatt meglátták, hol a baj a nyergen.

— Köszönöm, — mondta a férfi kurtán elnevetve magát, — azt hittem a sötétben, maga valami görbehátú boszorkány.

— Én meg nem tudtam, maga tehén-e, vagy medve, — felelt a leány.

Ekkor a férfi gyorsan felugrott lovára, de ugrás közben valami kiesett a ruhájából, megcsördült egy kövön s aztán eltünt a sötétségben.

— A késem, — mondta a férfi sietve, — kérem, adja ide.

A leány letérdelt, gondosan körűltapogatózott, de a kést nem találta meg. A férfi visszafojtva káromkodását, leugrott a lóról s szintén elkezdett keresni.

— Nincs még egy gyufája? — kérdezte Lanty.

— Nincs, — az utolsót gyujtottam meg, — felelt a férfi boszúsan.

— Megálljon, majd én leszaladok a házba világosságért. Mindjárt itt leszek, — ajánlotta a leány.

— Nem, nem — mondta a férfi gyorsan. — Nem várhatok, nagyon elidőztem amúgy is. Tudja mit? Reggel jőjjön ide és keresse meg. Őrizze meg a számomra. Majd eljövök érte. — Nevetett e szóra. — De most, megköszönöm, ha kivezet az útra, mert olyan pokoli sötét van, hogy a lovam fülét se látom.

Lanty nyugodtan a ló fejéhez lépett, megfogta a zablát s egy pillanatra mintha eltűnt volna a sötétben. Néhány pillanat mulva azonban a lovas érezte, hogy lova az országút vastag és még mindig meleg porát tapodja és fölveri egész a szeméig.

— Köszönöm, — mondta, — most már rendben volnék.

Lantynak úgy tetszett, hogy kezet nyujt neki a sötétben. Odanyujtotta a magáét, de a sötétben a két kéz nem találta meg egymást. A férfi karja Lanty vállához ütődött s a leány egyszer csak érezte, hogy amaz lehajolt hozzá, hogy puha bajusza érinti arczát s aztán elvágtat. Lanty feléje vágott öklével büntetésül, de ütése már csak a sötétséget érte, a mely mintha egyszerre elnyelte volna a férfit és könnyed nevetését is.

Lanty egy pillanatig veszteg maradt, aztán méltatlankodva kapta le válláról a kosarat s újra hozzáfogott a munkájához. Ez pedig nem volt csekély dolog a folyton növekvő szélben, hozzá még a leoldott kötélről a földre is csúszott a ruha egy része. De a mint a lehullott ruhát összeszedegette, a keze valamibe beleütődött. Az idegen elvesztett kése! Hamar elrejtette a kosár fenekére és elvégezte a munkáját. A mint terhével lefelé ment a domboldalon, látta, hogy a konyhában már gyertyát is gyújtottak. Az anyja már bizonyosan vár reá.

— Ugyan jókor szeded be a ruhát, — mondta Foster asszony veszekedve. — De hát, persze, ha az ember eltereferél és elmókázik a hegyen, a helyett, hogy a dolgához látna!

Lanty jól tudta ugyan, hogy se nem «tereferélt», se nem «mókázott», — bár az elbúcsúzásra ráillett volna ez utóbbi kifejezés, — de észrevéve, hogy az anyja meghallotta a beszélgetésük hangját, röviden csak annyit mondott, — bővebb magyarázatok kikerűlése végett, — hogy megmutatta egy idegennek az útat. De, tekintve anyja igazságtalan vádját, szeretett volna többet is mondani. A mint Foster asszony morogva bement az ebédlőbe, Lanty elhatározta, hogy titokban tartja a kést s ezért kivette a kosárból. De csak most nézte meg jól a gyertyavilágánál és összerezzent.

Igazi, valóságos tőr volt! Drágaköves markolattal, finoman kidolgozva. Lanty még sohasem látott hozzá foghatót. A tokja is ki volt rakva drágakövekkel, a pengéje pedig kék és arany

A menyegzőkor fölvett fénykép után.

MÁRIA KRISZTINA FŐHERCZEGNŐ ÉS FÉRJE SALM EMÁNUEL HERCZEG.

szinűre volt edzve. Lantynak elállt a lélekzete; aztán a mint az anyja megszólalt a másik szobában, visszadugta a pengét bársony tokjába s elrejtette a zsebében. Ritka szépsége megerősítette abban az elhatározásában, hogy el fogja titkolni. Most már, ha megmutatja, a beszédnek nem volna se vége, se hoszsza. A szülei bizonyára maguknak követelnék az őrizetét, — pedig *ő* kapta *tőle*. A mint csak lehetett, beszaladt a hálószobájába s elrejtette a derekalja alá.

Egész este a tőrön járt az esze. Mikor a ház körüli dolgát elvégezte, elővette a regényét, részint megszokásból, részint, mert így zavartalanúl gondolkozhatott a tőrről. Mi volt most neki a regény! Legfeljebb bizonyos visszaemlékezések adtak neki értéket. «Tőr» több regényben is előfordúlt, a melyeket olvasott, de eddigelé sohasem alkotott magának róla tiszta fogalmat. «A gróf visszapattant s kivonva övéből drágakövekkel gazdagon ékesített tőrét, füttyentett a fogain keresztül», — vagy a mi még jobban illett a mostani helyzethez: — «Fogadd ezt, — mondta Orlando, odanyujtva a hölgynek rubintokkal kirakott tőrét, mely oldalán csillámlott — és ha a kalóz merészkednék védtelen ártatlanságodat» stb.

— Nem hallottad, mit mondott apád?

Lanty felrezzent. Az anyja hangja volt, a pitvaron, s egy másik, szintén panaszos hang is hallatszott. A kisbirtokosok majd mind ezen a hangon beszéltek ezen az Isten áldotta vidéken.

— Nem, — mondta Lanty szórakozottan. — Mit mondott?

— Hogy mindig abban a bolond könyvben bujkálsz! — mondta Forster asszony, egy tekintetet vetve leányára, a ki elpirúlt kissé. — Hallhattad volna. Azt mondta, hogy jó volna, ha a csikódat nem hagynád kinn a legelőn éjszakára. A mexikói lókötő-banda megint garázdálkodik. Az éjjel megdézsmálták Mac Kinnon ménesét.

Gróf Andrássy Géza kiséretével s ellenfelével, Ghyczy Albert századossal a lovagi tornában.

Ez nagyon közelről érintette Lantyt. A csikó saját tulajdona volt s ő maga tanította, a maga számára, nyereg alá. De bizalmatlansága szülei beavatkozása iránt még nagyobb volt, mint félelme a lókötőktől.

— Nem szeret istállóban lenni és — tette hozzá, büszkén gondolva a szobájában levő gyönyörű szép, de veszedelmes fegyverre, — azt hiszem, meg tudom védeni a csikómat magam is, még annyi mexikói lókötő ellen is.

— Ejnye, de megnőtt a szarvad, — felelt Foster úr mélységes gúnynyal. — Ezt is abból az ostoba könyvből tanúltad?

— Meglehet, — felelt Lanty kurtán.

Mindazáltal álmai ez éjjel nem csupán irott regényeken alapúltak. Szerette volna tudni: vajjon tudja-e az idegen, hogy ő csakugyan fültövön akarta ütni és hogy látta-e az arczát. Ő emlékezett a férfi arczára, sötét bőre és még sötétebb bajusza alól kivillanó fehér fogaira A bajusza ép olyan puha volt, mint az ő — Lanty — saját haja. De ha azt hitte csak egy pillanatig is, hogy megengedi magát egy vad idegentől csak úgy csókolni, akkor csalódik. Majd megtanítja erre hamarosan. Visszaadja neki a tőrét, közömbös méltósággal s nem is sejteti, hogy valaha gondolt rá. Talán ez volt az oka, hogy mielőtt lefeküdt volna, jól megnézte a tőrt s levetkőzés közben az élét is megpróbálta a szoknyája kemény kötőszalagján. Aztán imádkozott, mint a hogy jó leányhoz illik, s elaludt. Azt álmodta, hogy megint kiment a fehérneműért, de a ruha megannyi csodálatos, furcsa emberré változott, a kik mind viaskodtak, verekedtek egymással, míg végre ő — Lanty — kirántotta tőrét, közéjük rontott, ezt kiáltva: «takarodjatok, hitvány ficzkók, takarodjatok!» És azok eltakarodtak.

(Folytatása következik.)

KÉPEK A FŐÚRI LOVASJÁTÉKOKRÓL.

Legutóbbi számainkban közölt képeink kiegészítéseül még néhány érdekes képet közlünk a lovasjáték szereplőiről s egyes csoportjairól. Képeink egy része a solymászatra, másik pedig a lovassági tornára vonatkozik.

A solymász-társaság a mutatványokban a nyolcz solymászkocsi és két udvari fogat körül csoportosúlt lóháton. Az egyik udvari fogatot, melyet pompás négy lovával együtt gróf *Karácsonyi* Jenő állított ki, most mutatjuk be. A kocsit, mint a többit is, díszruhás csatlósok vezették s három főuri hölgy ült benne: gróf *Karácsonyi* Jenőné, gróf *Széchenyi* Jella és báró *Révay* Margit. Három solymász hölgy fényképét, kik lóháton vettek részt az előadásban, szintén mai számunkban találja az olvasó. A három hölgy: gróf *Karácsonyi* Mária, gróf *Keglevich* Ilona, gróf *Lónyay* Margit.

A lovagi torna képei közűl gróf *Széchenyi* Imrét mutatjuk be első sorban, a ki mint *tornavezér* vezette a gyakorlatokat, fényes kiséretétől körűlvéve, koszorús lándzsával kezében.

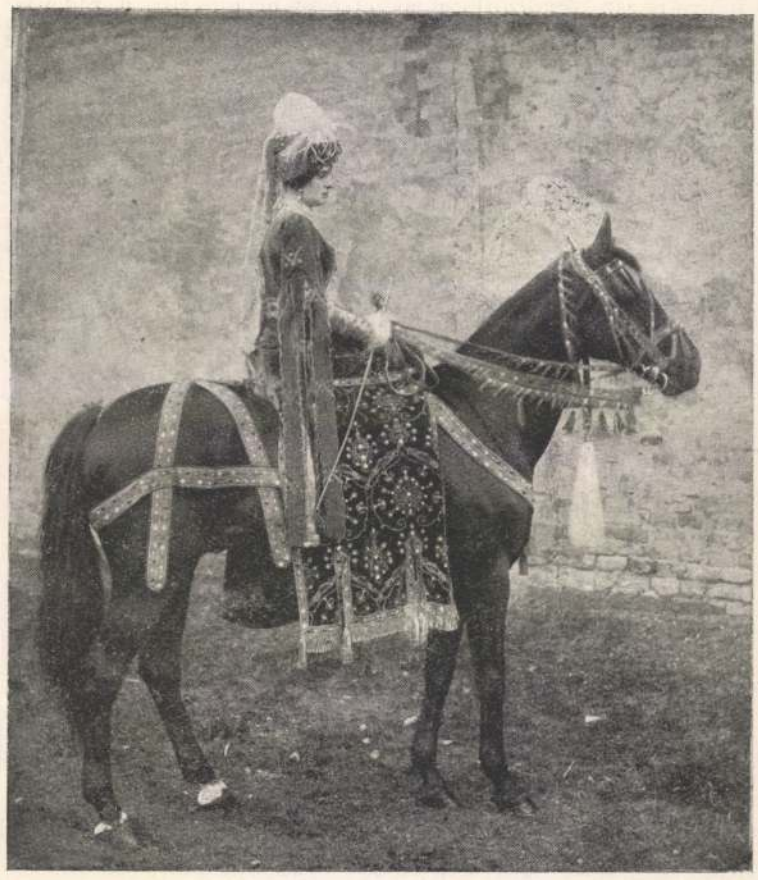

Gróf Keglevich Ilona.

Gróf Lónyay Margit.

A BUDAPESTEN RENDEZETT LOVASJÁTÉKOKBÓL. — Mártonfy fényképei után.

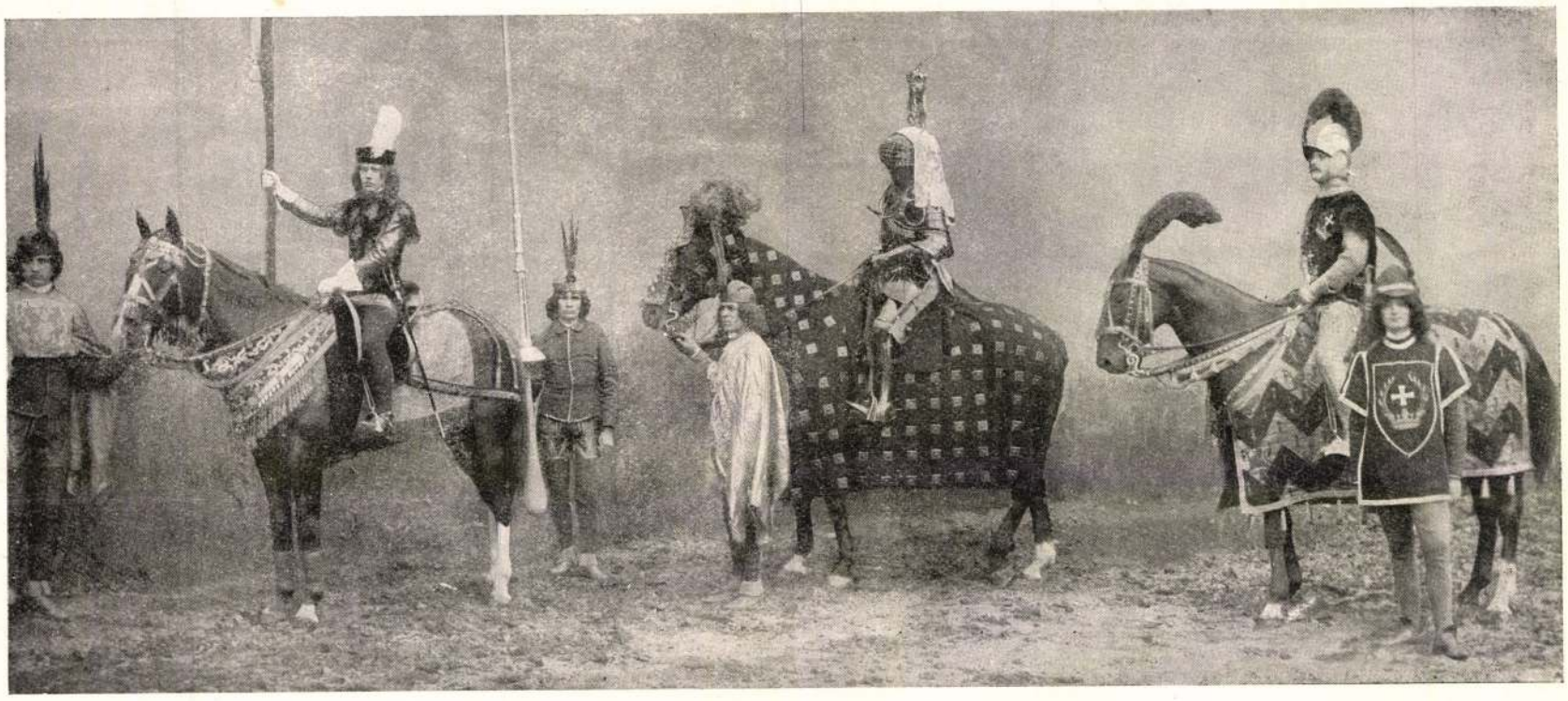

Gróf Andrássy Tivadar és kisérete a lovagi tornában.

A mérkőzők közül látható egyik képünkön gr. *Andrássy* Géza óriási fehér és piros strucztollakkal sisakján, vele mint kihivóval szemben *Ghyczy* Albert honvédhuszár-százados áll, mind a ketten koszorús lándzsával. Gróf *Andrássy* Géza kiséretének érdekes tagja volt a gróf serdülő fia, a tizenhárom éves Károly, lányos arczú, nyúlánk fiú, a ki mint zászlós kisérte atyját s a nehéz, kényelmetlen pánczélban is oly jól megülte a lovat, mint akármelyik meglett ember. Az ifjú grófot külön képben is bemutatjuk. Szintén az Andrássy-czímer lobog a másik csoport zászlaján. Gróf *Andrássy* Tivadar és kisérete ez; a gróf mint kihivó állott ki, teljesen fekete pánczélban, czímerén a családi czímer koronát tartó két oroszlánával. Kiséretéből a zászlós, *Sztankovánszky* Imre s az egyik segéd, gróf *Zichy* Béla vannak a képen.

PRIELLE KORNÉLIA LEVELES LÁDÁJÁBÓL.

Ünnepe van a magyar művészetnek, az egész országnak. Most hetvenhat esztendeje, piros pünkösd reggelén született mindnyájunk bálványozott kedvencze, Prielle Kornélia.

Egy piczinyke ház, közel az Iza partjához, a vadvirágos rét szélén volt az ő szüleinek hajléka. Derék, egyszerű emberpár lakta a hajlékot: Prielle József szíjgyártó mester, meg hitestársa Székely Eleonora. Az első gyermek születése még tökéletesebbé tette boldogságukat, ebből a kis lányból lett később az a nagy művésznő, a ki csupa rózsa-úton járta végig az országot s a ki még fehér hajával is ifjúnak maradt meg. Azután még három gyermekük lett, mind Thalia oltárán áldozók. *Lilla* — Rónai Gyula szinész neje, — talentumos, kedves művésznő volt. Férje halála, nagy bánata sötét felhővel borította elméjét s nemsokára szenvedéseitől megszabadította a könyörületes halál. *Emília* kevésbbé volt hivatott a szinpadra, mint nővérei, később férjhez ment az első magyar szinészek egyikének, Lángh Ádámnak unokájához, Lángh Boldizsárhoz, az ég sok gyermekkel áldotta meg, s a negyedik nemzedék is mind szinész. Legjelesebb közöttük, a vidék egyik kedvelt naivája, Lángh Ilona. Lángh Boldizsárné ez esztendőben halt meg. — *Péter*, a Nemzeti Szinház nyugalmazott tagja, újpesti házacskájában piheni az élet fáradalmalt.

A bájos kis *Kori* — a mely beczéző nevet anyjától örökölte, — választottja vala a múzsáknak. Nagyon ügyes volt és nagyon szép. Vágyott a szinpadra, — álmai voltak. Munkácson, nagy-

Gróf Karácsonyi Mária.

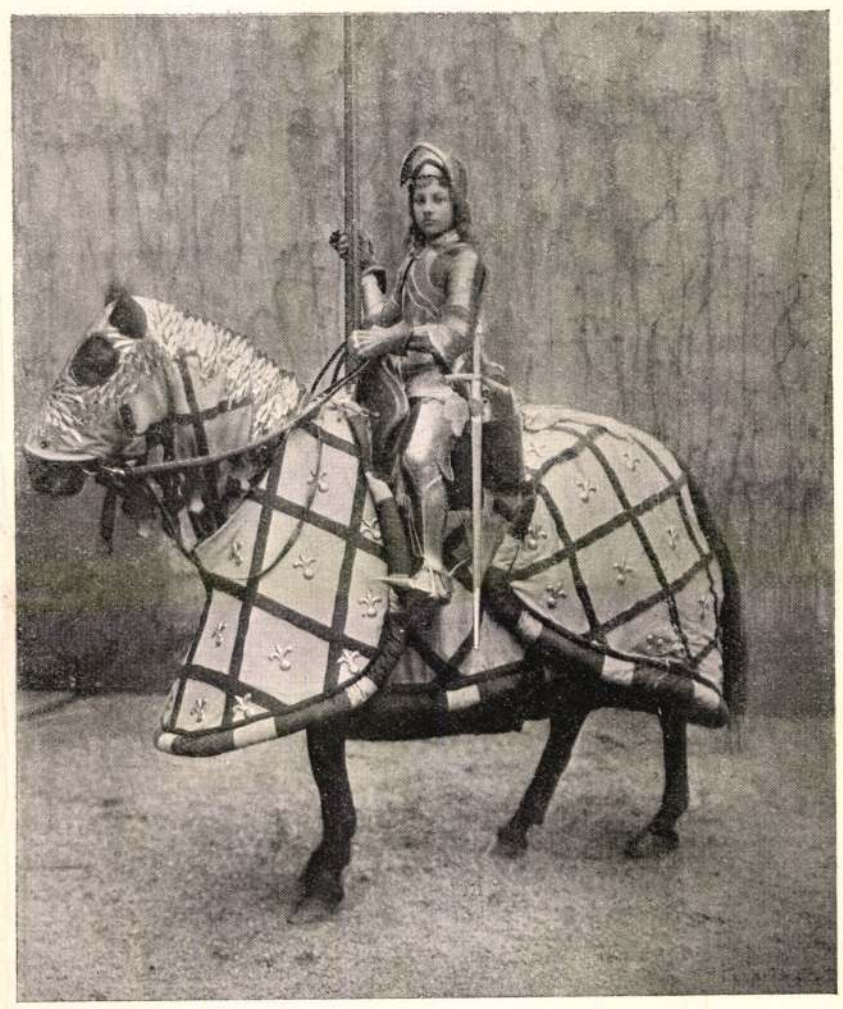

Gróf Andrássy Károly.

A BUDAPESTEN RENDEZETT LOVASJÁTÉKOKBÓL. — Mártonfy fényképei után.

Az udvari négyes fogat a solymászaton.

A BUDAPESTEN RENDEZETT LOVASJÁTÉKOKBÓL. — Mártonfy fényképe után.

nénjénél időzve, azzal a kifogással, hogy templomba megy, gyerekpajtását — Navarra Ninát — kereste fel, a ki a társulat tánczosnéja volt. Kolonits Alfonza, a híres színésznő, a tornáczról hallgatta a gyerekek beszédét s egyszer lekiáltotta:

— Elviszszük mi magát, kicsikém, majd bepakkoljuk egy ládába.

Pár év múlva már együtt bolyongtak az országban, osztozkodva dicsőségben és — nyomorban.

Talán az utolsóban több részök is volt. Hiszen a fehérhajú nagyasszony maga mesélte nekem, hogy már nemzeti szinházi tagsága idején is nem egyszer maga járt el az uzsoráskodó Kornélinéhoz, hogy zálogba tett köntösét, melyre este szüksége volt, egy másikkal kicserélje, s hogy ennivalója legyen. Egyszer olyan nehéz viszonyok között élt, hogy az utczasarkon majdnem összeesett — az éhségtől.

Ma sincsenek százezrei, mint a külföld híres színésznőinek, nincsen palotája, — s néha kedvesen boszankodik, mikor valamely látogatója azt tartja, hogy a vas-utczai szép bérház, melyben lakik, az övé.

Nem akarok életrajzot írni, — még csak vázlatosan sem. Hagyom azt hivatott tollra. Művészetét se méltatom, áldás nekünk, hogy még élvezhetjük azt. Én csak úgy böngészek most az ő leveles-ládájában.

Szerették mindig és mindenki. Kedves epizód az, mely a hetvenes évek elején az újvásártéri Miklósi-féle szinházban játszódott le. Ez a bódé esténként a magyar társasélet szinét-javát fogadta be. A földszint zsufolva volt urakkal, ott volt a kaszinó, a parlament, öreg, ifjú . . . Az első sor élén egy hangadó mágnás ült. Mikor Kornéliát belépni látja páholyába, köszönti és súg valamit szomszédjának. Az ép így tesz és a suttogás végig vonúl az egész földszinten. Az utolsó úr visszasúg, s ez így megy a grófig. Páholyvizitnél elmondja Priellenek: mi volt az. Figyelmeztette szomszédját, hogy a művésznő megérkezett s az tovább adta. A legutolsó visszasúgta: «Ő volt az én első szerelmem!» És ez is tovább ment szájról-szájra . . .

Bizony lába előtt hevert egy egész ország három nemzedéke. Én tudom azt, — a télen rendeztem levelezéseit, emlékeit . . . Sok, — oh be kár értök, — elhamvadt a kályha tüzében. Ép olyankor jött egyszer vendége.

— «Jaj be nagy hőség van nálad lelkem, Kornéliám!» — kiáltott fel a szobába lépve.

— «Hogyne, hiszen *szerelemmel* fütünk!» — felelte finom, lemondó mosolyával.

Nem utolsó a sok irás között az a fura levél, melyet az ötvenes években egy kecskeméti kis diák írt hozzá. Megőrizte és sokat mulat rajta most is. Ime ez az:

Kívül:

Tekintetes
Prielle Kornélia Asszonynak a Nemzeti Szinháznál működő nőnek, illő tisztelettel
Pesten.

Belől:

Kecskemétről Márczius hó.

Tekintetes Kornélia Asszony!

Itt léte nagyon ismeretessé lett, különösen a kecskeméti szinpadon föllépve, kitünően működött. Jobb oldalról magyarázva, irom ismeretlenül levelem, melyet kétségbe vonhatlanul kegygyel fogadand. Ámbár én mint 2-ik latin osztályt tanuló, melyet a kegyes rendieknél végzek, különben is kérem fogadja megvetlenül intézett levelem. Rég akarék Pestre menni, s megnézni, melyet oly sok idő alatt oly sokszor hallék kellemdusnak elbeszélni; de ezen idők lefolyta alatt, nem volt alkalom reá, hogy megnézhessem a sok mindennel bővelkedő s gazdag anya várost. Oh kérem! egy kérelmet, melyet imént felhozni akarok, nem vagyok oly bátor értelemre hozni. De mégis, nyilván irom levelem, bár egy kissé feltünő, hogy ily ismeretlennek ily szabadon kell nyilatkozni. Atyám nem akará ugyan, hogy engem fölvigyen, vagy talán meg is marad határozata mellett. De majd könyörögni fogok és ő teljesitendi. Én vágyom Pestre, a magyar városba menni, de nincs ismerős és még járatlan, hamar eltünök az utczák. Én vágyódom, a mint mondám Pestre menni jövő évre, mert gyermekségeim ily félékre igen hajlékonyak. Tehát ez alkalommal, hogy ismeretlenül ne járjunk, méltasson legalább is annyira, hogy levelemre kegygyel válaszoljon: miszerint elfogadand jövőre . . . . . (A pontok száma megfelel a «kosztra» szó betűinek, melyet a művésznő később be is irt a levélbe.) *Oh Istenem! bár csak eljutnék a nagy városba, mily betöltve lennének vágyaim. Igy tehát ott fogom tölteni a jövő évet és tanúlmányaimat. Kérem szépen, miszerint ne tegye oly föltünőnek bátorságomat, mely az előhozottakra nem vagyok érdemes, hogy kegyesen válaszoljon. Befejezve levelem*

Vagyok nagy tisztelője *M. András.*

A levelesláda egyik legérdekesebb darabja az, melyet Szabó Aurél ügyvédhez irt Prielle Kornélia Mármaros-Szigetre akkor, mikor szini pályájának úgyszólván majdnem minden emlékét oda leküldötte. Ennek az úrnak a tulajdona lett a telek, melyen Kornélia szülőháza állott, oda finom izlésével házat épített, márvány táblán ragyogó aranybetük hirdetik, hogy ott a város legnagyobb dicsősége született. Emeletén múzeum: Kornélia múzeuma. Ezzel a levéllel küldte oda arany-, ezüst- és fonnyadt babérkoszorúit, sok szép képét, diplomáit, a kolozsváriak babérfás trónusát, melynek szalagjára ezt himezték:

«Ha a multakról álmadozva kelsz,
Nyíló babér köszöntse ébredésed.»

Mélyen tisztelt uram!

Elszállittatván tőlem azon tárgyak, melyeket oda óhajtottam küldeni, kiknek kegyelete családi fészköket, azt a szép, fényes lakot, szivemmel összhangba kapcsolták, engem magamat pedig szeretetükbe zártak.

A mint utolsó megbeszélésünk alkalmával is mondtam, ezek a tárgyak az ön kiváló izlését és stylszerűen berendezett lakását megzavarnák, azért méltóztassék azokkal egészen belátása és a jelen körülményekhez képest elbánni. — Én részemről többé nem szólok hozzá, mert azokat ezentúl egészen úgy tekintem, mint Szabó Aurél úr és neje Jakobovits Erzsébet jogosúlt tulajdonát, olyan értelemben, hogy azokkal még utódaikra nézve is teljes akaratuk szerént rendelkezzenek.

Az egyelőre elküldött tárgyak nekem hosszú, dicsőségteljes szini pályám emlékei voltak és beismerem, hogy rajongásom sok olyan aprólékosságot is megőrzött, melyeket a mai érzés és szokás már számba sem vesz, mert soha nem is mérlegeltem értékét, szivemnek a két újjnyi keskeny szalagocska is drága volt, mert éreztem, hogy nincs közöttük egy babérlevél vagy betű sem, melyet nem az igaz, örökbecsű tisztelet nyújtott volna nekem, s azért hálám is igaz akart lenni.

A régibb korban nagyobb esemény volt egy tenyérnyi kis érczkoszorú, mint most a bársony tokba zárt ilyen óriások, — de hát, tetszik látni, hogy én is növekedtem ezekben a haladó korral. Nagyon szokásban volt különben az is, hogy a művészeket hasznos értékekkel is megtiszteljék és való, hogy volt részem számos ilyenekben is, de minthogy én azokat jutalomnak tekintettem, emezeket pedig dicsőségnek, hát azon módon osztályoztam elhelyezésöket is: azok az én szeretett jó leányom birtokába jutottak, míg a művészi jelvényeket ott kivánom tudni, a hol születtem s a hol engem állandóan melegen szeretnek, kegyelnek.

Nem ajánlom sok szóval küldeményemet, mert érzem, hogy hová és tudom, hogy kikhez jutnak, csak annyit mondok, hogy lelkem egy része is költözik velök.

Készséges szolgálója
Prielle Kornélia,
Szerdahelyiné.

Ma Somló Sándornak, a Nemzeti Szinház lelkes igazgatójának kezdeményezéséből az előcsarnokban felállítják Prielle szép szobrát, Telcs Ede művét. Maradandó emléket állítanak neki a legméltóbb helyen, férje mellett. *Újra* össze kerültek tehát, ismét együtt vannak. Tőle, — Szerdahelyi Kálmántól, a minden idők legnagyobb bonvivantjától is találtam levelet a láda fiában. Jellemző az és unicum, álljon itt tanuságúl:

Tekintetes Dániel Antal urnak, Aradon.

Hálásan tisztelt jó Uram!

Ma-holnap 20 éve lesz, midőn ön, tisztelt jó Uram, megkönyörülve akkori szorult helyzetemen, 51 frt. kölcsönt ajánlott nekem e szavakkal: «majd megfizeti, mikor a pesti szinház igazgatója lesz» Én elég vakmerő voltam a nagylelkűen ajánlott kölcsönt elfogadni, noha álmodnom sem lehetett arról, hogy azt valaha visszafizetni — a föltétel szerint — alkalmam lehessen.

Most is elérhetlen távolságban van ugyan tőlem e fizetési határidő, de annyira mégis közeledtem hozzá, hogy habár a pesti szinház igazgatója nem is, de a pesti szinészek egy részének az igazgatója már vagyok.

Többet elérni a mi viszonyaink között és a pesti szinháznál, az enyémhez hasonló szerény tehetséggel lehetetlen.

Minthogy tehát nem remélhetem, hogy az ön által kitüzött állást — mint fizetési határidőt —

Sátán, Sobri, Táltos, Narancs, Karcsi, Fiume és Ruca, aki tehén, de napi 53 liter tejet ad

Március 21-én nyilik meg az országos mezőgazdasági kiállitás és tenyészállatvásár — Lehet már tizenkéthavi részletre marhát is vásárolni

Aki soha életében nem foglalkozott mezőgazdasággal, vagy soha nem látta, amint az istállókban modern cementjászolok mellé sorbaállitják az állatokat és sohasem érezte a birkák nyers gyapjuszagát, nézze meg huzódozás nélkül a tenyészállatvásárt. Pesti, egyenesen városi embernek való kirándulás. Egy egész uj világot lehet összesüritve megtalálni benne.

Amint a gazdák vagy egyszerü lovászok ott állanak a lovaik mellett és az istállók cementrekeszei között fogják lovuknak kantárját és *hol az arrahaladó, nézdegélő városi ember szemébe, hol fényesrepucolt paripájuk büszketartásu fejére néznek,* ebben a szempillantásban, testtartásban, büszkeségben, öntudatban benne van mindannak a sikernek a magyarázata, lelke, ami ennek a vásárnak a létjogosultságát, élétt megadja. Amint a gazda a maga lovát, jószágát beállitja az ismeretlen szomszédgazdáé mellett, amint azon igyekszik tisztogatással, rendezgetéssel és a maga önérzetes arckifejezésével, hogy tultegyen a másikon, valamennyin, *ebben a buzgólkodásban, sürgés-forgásban benne él az az atavisztikus gazdalélek, mely — ha uraság lovásza, vagy uradalom kanásza is a megnyilatkoztatója — reménykedéssel és csökönyös bizakodással tölti el ezt a népet ebben a sivár, gazdasági eredménytelenségben.*

A kiállitott lovakról, a körülöttük élő legendákról regényeket, novellákat lehetne irni. Ha az ember megáll például a kalocsai érseki uradalom lovai között a hatalmas «Sátán» előtt és nézi annak testtartását, hatalmas alakját, figuráját, nem tud elszabadulni tőle. Van valami lenyügöző ebben a négylábu életben és aligha véletlen, hogy a főtisztelendő érseki uradalom ilyen ördögi névre keresztelte el ezt a mént, *nyakában, derekában, lábában ott ficánkol a legtélelmetesebb temperamentum.* Ki is van melléje irva büszkén a katalógusban, hogy *nem eladó.* Az érseki uradalom egyébként, ugy látszik, arról nevezetes, hogy nem a legjámborabb neveket adja paripáinak: *Sátán, Sobri, Táltos a legszelidebbek.*

Érdemes megnézni, amikor a vidékről ideérkező gazdák, kik maguk is kiállitók, ellátogatnak a szomszédos istállókba és — nem közvetlen szomszédokról lévén szó — a többi állat előnyét, értékét megvitatják. A legtöbb felragyogó arcot a lipizzaiak hatalmas istállójában látni. Itt két sorban annyi lipizzai büszkélkedik egymás mellett, hogy az értéküket ugy szemmel fel sem lehetne hamarjában becsülni. Lehetetlen ezek közé ugy beállani, hogy az ember csak városinak érezze magát. *Büszke rájuk az ember, akárkiéi is.*

Felsorolni aligha lehetne egymásután, hogy melyik uradalom, vagy gazda lova, jószága a legszebb. Ehhez már speciális szakértelem kell, mely kilóra, évre, képességek magvalatára tekint. Igy ha csak ugy laikus, csak szempillantással nézi az ember ezeket a lovakat, eltelik a szeme velük, el-elbámészkodik és ha őszinte, bevallhatja, hogy *a legkedvesebb vagy legiparosabb ember is egy kis gazdának érzi magát ebben a vidéki miliőszférában.*

Beliczay Miklós gerendáspusztai uradalma sohanem elvisz néhány kitünő dijat. Nem hiába kaptak ennek az uradalomnak a lovai is olyan neveket, mint: *Furcsa fia, Dóra lánya, Durcás lánya, Győztes lánya,* van ezekben a nevekben valami állatszülők dicsőségéből eredő, de gondos szeretettel tovább nemesitett imponáló származási érték. Amit valahogy ott viselnek ezek a lovak is értelmes homlokfájukon.

Az állami ménesek szebbnél-szebb példányain nem látszik meg a hivatalos nevelés hátránya.

József királyi hercegnek van egy el nem adó kancája, *Porosznak* hivják, ezt külön meg kell nézni. 1924 julius 16-án született.

A *lipizzai* istállóban *Pallavicini* Alfonz Károly őrgróf négy, *Széchenyi* Bertalan gróf egy, gróf *Hadik* Jánosné csekély tiz darabbal szerepel. A *kalocsai érseki uradalomnak* két, *Unger* Lajos dr.-nak egy, *turonyi Biedermann* Lászlónak négy, a *tata Eszterházy ménesnek* hat lipizzaija van. De a katalógus szerint *Biedermann Lászlónak például a megemlitetteken kivül még husz darab eladó lipizzaija van.*

A szarvasmarhák és tehenek birodalmában a lelkiismeretes látogatás legalább napokig kell, hogy eltartson. Az állami ménesbirtokok itt is csodálatos anyaggal és mennyiséggel vannak képviselve. Nem igen lehet velük konkurrálni. Bármennyire szép és érdekes is itt az egyes állatok feje felett a tábla, mely megmondja, hogy az egyik tehén husz, a másik harminc,

a paradicsompusztai Dőry-uradalom Ruca nevü tehene pedig nem kevesebb, mint 53 liter tejet ad maximálisan naponta,

a legérdekesebb mégis az a nyomtatott plakát — valami hirdetésféle —, amit ott látni minden marhaistálló ajtaján. Ezen a plakáton öles betükkel ugy kezdődik a szöveg, hogy

tizenkéthavi részletre marhát lehet vásárolni 9 százalékos kamat mellett.

Részletre. Rendesen meg van szabva, hogy mennyit kell előre, mennyit kell aztán fizetni és hogy hol hogyan, milyen egyéb feltételek mellett lehet az üzletet lebonyolitani. *A Ruca nevü tehén egyébként arról is nevezetes, hogy volt olyan napja, amikor egy nap alatt 21 kiló abrakot evett meg. Konkoly-Thege* Sándor főtanácsos szerint, ki nagy szeretettel kalauzolt bennünket is végig a kiállitás területén, ez sokkal nagyobb teljesitmény, mint a napi 53 liter tej.

Imponáló anyagot mutat be a Somogyvármegyei Szarvasmarhatenyésztő Egyesület is, melynek müködése azért érdemes a felemlitésre, mert tagjai csupa kisgazdák: *Füke* Ferenc, *Lőczi* Sándor, *Pokos* Sándor, *Zóka* István, *Cséplő* Imre, *Göröncsér* István, *Zakocs* Sándor, *Bódis* István és más hasonló nevü egyszerü gazdaemberek, kik Csurgó-Surkad, Alsok, Fonó, Somogyszil, Büssü községekben tenyésztik a maguk kis istállóiban a szebbnélszebb szimmentáliakat, mint amilyenek a fiatal, 1927-ben és 28-ban született bikák közül névszerint a *Narancs,* a *Cukor,* a *Komisz,* a *Karcsi,* a *Hullám,* a *Gyémánt,* a *Duhaj.* Nem is tudom, hogy került közéjük egy fonói bika, amelyik véletlenül a *Fiume* nevet kapta. Kirukkoltak a vasvármegyei és az ujmalomsoki gazdák is szebbnél-szebb, ápoltabbnál-ápoltabb bikáikkal, marháikkal.

A kiállitók között az üdén is a legtöbb állatot ifj. *Pajzs* Gyula rácalmási gazdasága állitotta ki, egy egész külön épületet töltött meg marháival. Ugyancsak emlitésreméltó anyaggal szerepel *Sztranyavszky* Sándor belügyi államtitkárnak és fivérének, Gézának nógrádmarcali gazdasága.

Amint az ember a gyapjas birkák, juhok közé ér, aligha állja meg, hogy bele ne nyuljon az ugynevezett *fésüsgyapjas merinói* bundájába és el ne csodálkozzék azon, hogy bármilyen mélyen dugja is ujját a gyapju közé, alig akad rá a tömött bundában a gyapjuszálak gyökerére.

A vásáron összesen 206 darab ló, 770 darab szarvasmarha, 940 darab sertés, 750 darab juh és mintegy 1200 darab baromfi szerepel.

Minél kisebb fajtáju állatok közé ér az ember a kiállitás pavillonjai között, *annál nagyobb lárma fogadja.* A bikák és mének méltóságteljes csendje után szinte fülsiketitő az a zaj, amit a baromfiketrecek rengetegjében hall az ember, innen valóban el kellene a rengeteg kukorékolástól és kotkodácsolástól, hápogástól és gőgicséléstől menekülni, ha le nem nyügözné laikus városi figyelmét az a szokatlanul érdekes tapasztalat, amit ennek a szárnyas birodalomnak rengeteg fajtáju képviselője személyenkint és csoportonkint jelent. Ezek között az apró baromfiak között látja meg az ember, mire képes a tenyésztés müvészete és mennyire müvészetté válhatik a baromfinevelés.

A birálóbizottság március 21-én reggel kezdi meg munkáját Jeszenszky Károly elnöklésével.

A tizennyolcféle birálóbizottság a különböző fajtáju állatok értékét vizsgálja meg, hogy aztán a diszbizottság kioszthassa a nyereményeket. Ez évben a kormányzó is adományozott egy értékes arany serleget annak a tenyésztőnek, akinek méneséből a legjobb angol félvért fogják kiválasztani.

Akik a mult években nézték végig a tenyészállatvásárt, meglepetéssel állapithatják meg azt a nagy fejlődést, mely az OMGE-nak ezt a vállalkozását ez idén már feltünően szemlélteti. Azok a területek, melyek a vásár környékén még a mult évben is elhanyagoltan álltak, ma már szebbnélszebb tornyos épületekkel vannak tele, mindegyikben egy-egy uj ötlet a magyar mezőgazdaság rendkivüli erőfeszitéseinek egy-egy ujabb bizonyitéka. Valóban megérdemelné ez az emberfeletti igyekezet, mely a rendezőségtől, résztvevőktől és gazdáktól egyaránt temérdek áldozatot követelt meg, hogy *olyan külföldi és belföldi gazdaságpolitikai megértésben és koncepcióban találjon méltó támogatást, amilyent ma részben a mostoha viszonyok, részben az egyre tehetetlenebb állami gazdálkodás miatt el nem érhet.* Mindent el kellene követni, hogy a külföld és főként a szomszédos államok érdeklődése erre forduljon, mert lehetetlen, hogy ennyi igyekezet és ennyi valóban nemzetközi viszonylatu érték láttára le ne lehessen vonni azokat a hasznos konzekvenciákat, melyek a külföldnek bármely államában egy-egy sokkal kevésbé jelentős nemzetközi kiállitás nyomán is sokszorosan megtalálhatók.

Különösen értékes anyaga a kiállitásnak az a rész, mely a magyar mezőgazdaság elméleti, kisérleti és tudományos eredményeiről számol be.

Az egyes mezőgazdasági kamarák, kisérletügyi intézetek és különböző gazdasági iskolák pavillonjaiban a legkevésbé hozzáértő laikus szem számára is bőven akad olyan elismerésreméltó látnivaló, mely *grafikonok, kisérleti preparátumok, statisztikai adatok, táblázatok anyagán keresztül teszi kétségtelenné a mezőgazdaság intellektuális kisembereinek szorgalmát és rendkivüli képességét.*

A vásár bejáratához legközelebb álló részen ismét a különböző gyárak épületei helyezkedtek el. E pavillonok között hatalmas magafonok kürtjén át szól a rádió cigányzenéje és a pattogó magyar melódiák furcsa vidámságot, derüt szórnak szét erre a nagy, országos igyekezetre, amely igy, ilyen pompás kiállitási anyagában talán még inkább van rámutalva arra, hogy gazdaságpolitikai életünk sivárságával szemben a vidámságnak egy kis szuggesztiv atmoszférájával legyen körülölelve.

Borbély Andor

FISCHER SIMON ÉS TÁRSAI R.-T.

BUDAPEST, V, BÉCSI-UTCA 10

Kötszövött-osztályunk ujdonságai:

Tennisz pullover fehér és szines	12.—
Gyapju pullover divatos, finom	16.50
Kötött ruha elegáns, kétrészes	56.—
Prima Bemberg **selyemharisnya**	5.20
Tiszta selyem harisnya eredeti francia Bas de Guy	13.50
Női flór harisnya legjobb minőségü	5.50
Férfi divatzokni legjobb minőségü	2.60
Gyermek félharisnya nagyság szerint	1.90
Női mosóbőr kesztyü legjobb minőségü	10.50
Női őzbőr kesztyü legfinomabb	11.50
Szines antilop kesztyü	10.20
Férfi (valódi) **őzbőr kesztyü**	14.50
Női mosóselyem nadrág	2.40
Női mosóselyem nadrág csipkés	3.90
Mosóselyem kombiné csipkediszes	4.50

Fenti minőségek hibátlanok és érettük cégünk szavatosságot vállal. Hasonló minőségek sokkal gyári hibával lényegesen olcsóbbak!

Nagy választék modell-ruhák, kabátok és pulloverek, jumperekben. Legujabb formák, divatszinek!

Versenyárak!

A kegyelmes ur harmincöt képe

Andrássy Géza gróf a nagy sportsman, mint festőmüvész mutatkozik be vasárnap az Ernszt-muzeum kiállitásán

A magyar sport- és lovassport-élet kiváló irányitójának és vezetőjének, Andrássy Géza grófnak harmincöt olajfestménye kerül kiállitásra az *Ernszt-muzeum* vasárnap délelőtt megnyiló kiállitásán.

A gróf intimebb ismeretségi köre előtt nem ujság, hogy az általánosságban inkább sportembernek ismert főur festéssel is foglalkozik. Az Eszterházy-utcai palota nagy hallja tele van a gróf által festett festményekkel. Annál nagyobb meglepetés, hogy ezeket a képeket, amelyektől soha nem tudott volna megválni és amelyeket semmi kérésre sem bocsátott a nyilvánosság elé, ezuttal mégis kiállitja.

A kegyelmes ur Eszterházy-utcai palotájában a következőket mondotta képeiről és a kiállitásról:

— Nem érdemlem meg azt az érdeklődést, amely szerény kiállitásom iránt megnyilvánul. Festményeim első elgondolásban nem a nyilvánosság elé készültek. Valami leküzdhetetlen erő diktálta, hogy megfessem azokat. Ha tulságosan jó volt a hangulatom, vagy szomoru voltam, palettát és ecsetet ragadtam és a hangulataimat igyekeztem megörökiteni a vásznon.

— Gyakran megtörtént, hogy kora délután vettem kezembe az ecsetet és az éjfél még a festőállvány előtt talált. Ha most birálni fogják ezeket a képeket, talán a rajzolás hézagosságai mellett is rájönnek arra, hogy hangulatot akart bennük a festőjük megörökiteni.

— Gyermekkoromban kezdtem festeni, azóta kisebb-nagyobb szünettel folytonosan festek. Körülbelül háromszáz képet festettem, melyekből Ernszt harmincötöt válogatott ki. Ezek nagyobbára tájképek. Hegyeket, erdőket, mezőket ábrázolnak. A festés különben családi vonás nálunk. Festett az apám és az unokám, a tizenhatéves *Lichtenstein* herceg máris igen figyelemreméltó karikaturákkal vonja magára a figyelmet.

— Ha az esztétikusok rossznak fogják találni képeimet, egyetlen mentségem, hogy ez a szenvedélyem nem kártékony szenvedély.

Arra a kérdésre, hogy eladásra is szánt-e képet, a következőket válaszolta a kegyelmes ur:

— Hogyne. Egynéhányat kivéve, amelyek már magántulajdonban vannak, a többi mind eladó. És remélem, hogy minél több kép fog elkelni. Ez annál is nagyobb örömet okozna nekem, mert a képek eladásából befolyó összeget a *Fészek Klub* vezetőségének rendelkezésére bocsátom azzal a kéréssel, hogy azt arra érdemes, a mostoha gazdasági viszonyok által szükös helyzetben levő müvészek között ossza szét.

A kiállitás ünnepélyes megnyitása vasárnap délelőtt lesz. Budapest előkelő társasága nagy érdeklődéssel várja a megnyitót.

Svábot, rusznit és hangyát

3—4 nap alatt már egyszeri felhintéssel tökéletesen kipusztit a

„REBUS" svábpor

Világmárka!

Kapható mindenütt! Vidékre utánvéttel!

Kisdoboz . P 1.80
Középdoboz P 4.—
Nagydoboz P 14.—

„REBUS" vegyimüvek
Budapest, V, Báthory-u. 9
Telefon 212—30

Csereüzlet

Elmentek az erdélyi magyar színészek és írók, nagy tisztességgel, nagy szeretettel fogadták őket, csak éppen 3000 pengőt fizetett rá Janovics, a kolozsvári színház igazgatója, a pesti kirándulásra, mert sok volt a költség, adó is, meg miegymás s utolsó este már az előadást se akarták megtartani. Nem baj, erdélyi testvérek, mi nagyon örültünk azért a látogatásnak, de be kell lássátok, nem telik egyszerre erkölcsi sikerre is, meg anyagi sikerre is, szegény ez a város s általában olyan a természete, hogy akinek erkölcsi sikert juttat, annak nem igen adogat anyagiakat. Csak azt sajnáljuk, hogy ilyen körülmények között egyhamar nem nagyon tisztelhetünk benneteket megint itt Budapesten, mert sovány stallum Erdélyben Thália magyar papjának lenni s nem akad sok 3000 pengő, amit ujólag ráfizessetek a rokoni látogatásra. Most láthattátok, hogy ez a magyarországi magyar élet se fenékig tejfel. Ha ti nélkülözésről, nyomorgásról, ekhós-szekéren rendezett vándorlásról meséltek, mi meg bizonyitottuk most, hogy itt jártatok, mennyire elkoldusodtunk, menyire elcsendesedtünk s nem telik ennek a nagyvárosnak arra, hogy megtöltse a színház kasszáját, ha ti játsszátok a komédiát. Hát hiszen ti nem is panaszoltátok fel, szeretettel, tehetséggel, jószándékkal jöttetek látogatóba s csendesen, egy kis deficittel tértek haza Erdélybe, amiknek kincses volt mindig a hire s talán most is módot nyujt majd arra, hogy szinészei kiheverjék az anyagi gondokat, amit a budapesti látogatás akasztott a nyakukba.

Nagy gondban vagyunk mi, erdélyi testvérek, nem telik nekünk komédiára és mulatozásra. A magyar állami szinház igazán nem teheti meg, hogy két vagy három estére ingyen, barátságból, vendégségbe hivjon meg benneteket a szinpadára. Magánszinház se teheti a maga rizikójára, mert a magánszinház tudja, hogy ti nem vagytok se orosz kabaré, se néger társulat, ti csak kolozsvári magyar szinészek vagytok, hát mit is csináljon veletek? Talán az is hiba volt, testvérek, hogy nem valami szép sallangos, vitézkötéses népszinmüvel jöttetek vizitbe, hanem egy világhirü iró müvészi értékü darabjával, ami nem akar mást, csak müvészetet. De akármi volt a hiba, mi mégis ugy érezzük, hogy egy kis magyarázattal tartozunk, amiért igy reá fizettetek a rokoni látogatásra.

Nincs nekünk ilyesmire pénzünk, kedves testvérek, értsetek a jó szóból. Ti azt mondjátok, hogy hát ti nem is pénzt keresni jöttetek ide, hanem megmutatni, hogy van Erdélyben magyar müvészet. Láttuk, van. Csak éppen kevesen láttuk... Borzasztó nagy elfoglaltsága van erre mifelénk mindenkinek, most láthattátok. Persze, hogy örvendeztünk, a szivünket kivettük, csak éppen pénzt nem vettünk elő. Nincs arra nálunk alap, rendelkezési pénztár, vendéglátásra nekünk nem telik.

A magyarországi magyar s az erdélyi magyar irodalom és müvészet már csak ilyen ideális csereüzleteket tud csinálni egymással. Tudunk egymásról, huzunk egymáshoz. Nem kértek ti alamizsnát, nem hivatkoztok ti arra, hogy erdélyiek vagytok, mint valami privilégiumra, csak éppen a müvészi valótok s érdemetek után járó megbecsülést reklamáljátok. Hát dicséretben, elismerésben, ugy hisszük, nem is volt hiány.

Most rosszul sikerült ez az ideális csereüzlet, de ez ne hangoljon le titeket. Majd jön egy jobb idő is, mikor pesti szinpadon magyar közönség nem átallja megnézni ujra az erdélyi magyar szinészeket. Addig kuporgassatok egy kis pénzt, szinészek, hogy kiheverjétek a mostani deficitet s legyen fedezet a legközelebbi látogatásra. Nekünk most másra kell a pénz, legközelebb is jön egy nagyon hires énekes ide, az nem énekel ám ingyen, képzelhetitek. A Baker se táncol bagóért, elhihetitek. És az állami szinház meg igazán nem reszkirozhat reátok, mert miből, ugy-e? Az ilyen komoly intézetet nagy felelősség vezetni.

Pension „Riviera" Ragusa Dubrovnik **S. H. S.**
Legszebb fekvésü penzió orvosi vezetés mellett. Prospektusok és felvilágositás az „Ujság" utazási irodájában, Budapest, VII. Royal-Szálló

Molesztálás az utcán

Megrendszabályozzák az alkalmatlankodó utcai árusokat. Ezután nem állja el senki az utunkat s nem kinál tolakodó módon inggombot, luftballont, mezőkövesdi himzést, kalotaszegi varrottast és debreceni fonottast. Egy hanggal, egy szinnel szegényebb lesz a pesti utca s most már csak a közlekedési rendőr állit meg ildomosan és udvariasan, hogy várj, nem érdemes sietni, hiszen végül igy is, ugy is meghalunk.

Micsoda éles szem az, amely azt is meglátja, hogy valaki molesztál bennünket az utcán. És mekkora felebaráti szeretet az, amely oltalmába vesz és azt kiáltja, hogy az utcán senki se alkalmatlankodjék a gyalogjáró polgárnak! Ez a felebaráti szeretet már csak azért is dicséretreméltó, mert idáig senkisem emelt panaszt amiatt, hogy az utcai árusok tolakodása elkeseriti, sőt elviselhetetlenné teszi az életét. Nem vesszük védelembe a tolakodókat. Sőt szeretnők, ha a rendőrség emberbaráti szeleme tulcsapna az utcai elárusitókon és védelmébe venne hatósági személy ellen is. Mert egészen más, ha hatósági személy állit meg az utcán, akinek a hatóságot megillető tisztelettel tartozunk és egészen más valami, ha egy szürke, nyeszlett verebecske toppan elénk, akit egy kézmozdulattal elintézhetünk. Tessék csak idefigyelni:

Két nappal ezelőtt dolgom volt egy szinházi lap kiadóhivatalában. Irói tiszteletdijamat vettem fel. Záróra után tiz perccel jöttem ki az utcára nyiló üzlethelyiségből, ahol a kiadóhivatalon kivül könyvesboltja is van a vállalatnak. Alig huztam be magam mögött a bolt ajtaját, amikor elém toppant egy rendőr. kardosan, revolveresen.

— Ön jött ki ebből a papirüzletből?

— Igen.

— Mit vásárolt?

— Semmit.

— Ha semmit, akkor mit keresett a boltban?

— Kérem, miért érdekli ez?

— Feleljen és ne kérdezzen. Mit vásárolt a boltban?

— A kiadóhivatalban voltam pénzért.

Ekkor már összecsődültek körülöttünk a járókelők és az emberek szenzációéhesen lesték, hogy micsoda botrány vagy büntény hőséről rántják le itt a leplet. De a rendőr sarkon fordult és ezzel vége volt az incidensnek.

Erre a hatósági beavatkozásra azért volt szükség, hogy a rendőr az én segitségemmel megállapithassa, vajjon záróra után nem adnak-e el könyvet a kiadóhivatalban. Az ellenőrzés joga kétségtelen, de a polgárok személyes szabadsága nem eshetik áldozatul ennek a jognak. Az állampolgár nem kényszerithető arra, hogy kémszolgálatokkal legyen segitségére a rendőrségnek. És ha szőrszálhasogatók lennénk, megállapithatnók, hogy ez mégis sulyosabb eset, mint inggombot és luftballont kinálni.

W.

NAPIREND

1929 március 21. Csütörtök. (1685: Bach János Sebestyén német zeneszerző született. 1714: E napon kezdte meg Pozsonyban a m. kir. helytartó tanács működését. 1763: Jean Paul Richter német esztéta iró született. 1916: B. Groller magyar származásu bécsi iró meghalt.) Róm. kat.: Benedek ap. Gör.: Jakab. Prot.: Benedek. Izr.: Veadar 9. — A Nap kél 6 óra 2 perckor, nyugszik 6 óra 13 perckor. A Hold kél 1 óra 27 perckor, nyugszik 4 óra 41 perckor.

Nyitvalévő muzeumok: Nemzeti Muzeum régiségtára 9—2. Mezőgazdasági Muzeum (Széchenyi-sziget) 10—1. Szépmüvészeti Muzeum (Aréna-ut 41.) régi képtár, közép- és ujkori szobrászat 10—½2. Kereskedelmi Iparcsarnok 8—6. Iparmüvészeti Muzeum (Üllői-ut 33.) textil, kerámia 10—½2. Erzsébet királyné emlékmuzeum (királyi palota) 9—1 és 3—5. Ernst-Muzeum (Nagymező-utca 8.) 9—4. Vörösmarty-szoba (Akadémia) 10—12. Széchenyi-szoba (Akadémia) 10—12. Aquincumi Muzeum (Szentendrei-ut 7.) 9—12 és 3—6. Ráth György-Muzeum (Vilma királynő-ut 12.) 9—½2. Népegészségügyi Muzeum (Eötvös-utca 3.) 11—1. Néprajzi Muzeum (Hungária-körut 347.) 9—½2. Királyi várpalota termei megtekinthetők ½10—3. Országháza megtekinthető 9—4.

Nyitvalévő könyvtárak: Fővárosi nyilvános könyvtár (Gróf Károlyi-utca 7.) 9—7 Akadémia könyvtára (Akadémia-utca 2.) nyitva 3—7 Egyetemi könyvtár (Ferenciek-tere 5/a) 9—2. Egyetemi olvasóterem (Ferenciek-tere 5/a) 9—7. Iparmüvészeti könyvtár (Üllői-ut 33.) 10—1 és 3—8. Kereskedelmi és Iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6.) 9—2. Statisztikai Hivatal könyvtára (Keleti Károly-utca 5—7.) 10—1. Széchenyi-könyvtár (Muzeum-körut 14.) 9—4 Vakok könyvtára (Ida-utca 5.) 8—12. Erzsébet Népakadémia könyvtára (Szentkirályi-utca 7.) 5—8 Természettudományi Társulat könyvtára és olvasóterme (Eszterházy-utca 14—16.) 9—12 és 3—7. Technológiai olvasóterem (József-körut 6.) 9—1 és 5—8. Állatkerti könyvtár (Állatkert) 2—5. Magyar Földrajzi Társaság könyvtára (Főherceg Sándor-utca 8.) 5—6. Ráday-könyvtár (Ráday-utca 28.) 4—6. Mezőgazdasági Muzeum (Széchenyi sziget) 10—1.

Nyitvalévő kiállitások: A Nemzeti Szalonban a francia művészek kiállitása 9—5. A Szépmüvészeti Muzeumban Balló Ede müveinek kiállitása 9—2. A Tavaszi Tárlat a Műcsarnokban 10—½2. Az Iparmüvészeti Társulat állandó kiállitás (Andrássy-ut 69.) 10—½2.

Miniszterek fogadnak: Miniszterelnök, külügyminiszter, pénzügyminiszter, gazdasági miniszter és a népjóléti minister előzetes bejelentés alapján. Igazságügyminiszter 12—2. Földmivelésügyi miniszter 12—2. Belügyminiszter a keddi előzetes bejelentés után 12—2.

— **Személyi hirek.** A kormányzó megengedte, hogy Buresch János miniszteri irodafőtiszt a pápai Pro Ecclesia et Pontifice-keresztet elfogadja és viselje. — A földmivelésügyi miniszter az állami mezőgazdasági birtokok állatorvosainak létszámában Babik József m. kir gazdasági főállatorvost m. kir. gazdasági állategészségügyi felügyelővé kinevezte.

— **Hogy meg ne kapja az influenzát, szopogasson Anacot-pasztillát.**

Stolberg-Wernigerode gróf meggyilkolása

Lehet, hogy a fiu gondatlansága okozta atyja halálát

Liegnitz, március 20. *(Wolff.) Stolberg-Wernigerode* gróf meggyilkolásáról a liegnitzi rendőrség közli, hogy a nyomozás adatai szerint meglehetős biztonsággal eloszlottnak lehet tekinteni azt a gyanut, mintha fiának, *Keresztély* grófnak tettében a grófi család tagjainak közvetve vagy közvetlenül részük lett volna. Sőt számolni kell azzal a lehetőséggel is, hogy az első feltevéssel szemben talán *Keresztély gróf gondatlansága okozta atyja halálát*. A rendőrség mindenesetre azon a nézeten van, hogy a letartóztatott első vallomásaiban mutatkozó ellentmondásokat tisztázni kell. Amig a letartóztatott ezeket az ellentmondásokat nem tudja tisztázni, *a szándékos emberölés esetével* kell számolni.

Még ma délután 5 óráig lehet jelentkezni

a tiznapos tartózkodásra Abbaziában!

Husvétot is beleértve Utiköltséggel együtt 250 pengő

Az árban benfoglaltatik az utazás gyorsvonat II. osztályon oda és vissza és teljes penzió.

Aki hálókocsin kiván menni, külön válthat hálókocsijegyet. Az utazás egyéni, tehát tovább is ott lehet maradni, mert a vasuti jegy érvényes

Utiprogram: **Indulás március 22-én este 6.30-kor a Délivasutról**
Erkezés Abbaziába március 23-án, reggel 9.30-kor
Visszaérkezés április 2-án, kedden d. e. 10.30-kor Budapestre

Az elszállásolás és étkezés a jóhirü dr. Szegő Szanatóriumban történik, ugy hogy elsőrendü és teljesen kifogástalan ellátás ezzel garantálva van

Az utazást mindenképen megtartjuk, a jelentkezők számára való tekintet nélkül.

A vonaton való étkezésről mindenki maga gondoskodik. Az utlevelet szintén mindenki egyedül szerzi meg, a vizumoztatást a költségek megtérítése ellenében elvállaljuk.

Beadott utlevelek és a menetjegyek pénteken délelőtt átvehetők az Ujság Utazási irodájában, Erzsébet-körut 45—47. Ugyanitt jelentkezés még ma!

„HUTTER" PENZIONÁTUS és GYÓGYPENZIÓ Fiuk és lányok részére (3—18 éves korig)
VÖSLAU NEBEN BADEN BEI WIEN MARIENGASSE 3
Nyelvek és zene — kivánatra iskolatantárgyak — oktatása. Egészséges napos, pormentes, csendes fekvés a villanegyedben. Az intézet igen alkalmas gyengélkedő, lábbadozó gyermekeknek is. Orvosi felügyelet. Kitünő ellátás. Prospektust az intézet készséggel küld. 2030

Pension Waldfrieden, Eggenberg, ¼ órányira villamoson Grácból, Steiermark egyik legszebb pontja, gyönyörü tartózkodási hely a hegyi fenyvesben, nagy saját park, fekvőcsarnok, télisport, télen déli napsütésben felmelegedés 30° R-ig, legjobb üdülés lábadozók részére, **előkelő, bőséges konyha.** 2045

Cirkvenica
Tengerifürdő és klimatikus gyógyhely a kroát Rivierán Jugoszláviában. Egész éven át nyitva. Tengeri-, homok- és napfürdők áprilistól októberig végéig. Tavaszi idény különösképen alkalmas influenza utáni üdülésre

Szállodák:
Teraphia és Miramare.
Szálloda-penziók: Adria, Crnković, Ivančić és Bellevue. Penziók: Liburnia, Juliana, Slavia, Wimmer és Morava. — Dr. Seidl gyógyintézete

Mindennemü felvilágositással és prospektussal az Ujság Utazási Irodája, Budapest, Erzsébet-körut 45—47 szolgál

WIMMER PENZIÓ és ÉTTEREM
CIRKVENICA — A fürdőtelep központjában
Kitünő magyar konyha és kiszolgálás! Mérsékelt árak!

— **Galli bibornok sulyos beteg.** *Rómából* táviratozzák: Galli Aurél bibornok hirtelen sulyosan megbetegedett. Állapota aggodalomra ad okot. A pápa saját kezelőorvosát küldte a beteg biboroshoz. Galli biboros kiváló latinista, ő mondta XIII. Leó, X. Pius és XV. Benedek pápa elhunyta alkalmából a gyászbeszédet.

— **Előadások az evangélikus ifjak számára.** A budapesti evangélikus vallástanárok a középfoku iskolák felsőosztályu fiunövendékei részére szerdán a Deák-téri templomban hiterősitő előadásokat tartottak. *Pap* Ferenc imája után *Algöven* Andor megemlékezett a speyeri birodalmi gyülés, továbbá Luther kátéjának négyszázados jubileumáról, *Szigethy* Lajos dr A protestantizmus lelke a magyar történelemben cimen adott elő. Ezt az előadássorozatot csütörtökön és pénteken, mindkét napon reggel 9 órai kezdettel, ugyancsak a Deák-téri templomban folytatják. Csütörtökön *Gaudy* László, *Kemény* Lajos és *Hüttl* Ármin, pénteken *Raffay* Sándor dr. püspök, *Lamnek* Vilmos, *Gaudy* László, *Mattony* Elek és *Reif* Pál szerepelnek az előadássorozatban.

BRASCH-CIPŐ CSAK ERZSÉBET KÖRUT 2.

— **Kossuth Lajos emlékezete.** *Kossuth* Lajos halálának évfordulóján országszerte kegyeletes ünnepségeket tartottak. Budapesten a Deák-téri evangelikus templomban ünnepi istentisztelet volt, amelyen vitéz *Kendeh-Kirchknopf* Gusztáv dr. bányakerületi központi lelkész intézett beszédet az egybegyültekhez. A többi között ezt mondotta:

— Harmincnégy év óta e napon minden esztendőben megnyitja templomát a pesti evangelikus egyház. A legmagyarabb magyarnak szól minden március 20-án az emlékezés, annak a férfiunak, akinek egész egyéniségére az apa és az anya evangelikus hite nyomta bélyegét és aki fennen csillogtatta a magyar igazság és a magyar sors lebirhatatlan erejé A politika hullámai nem csaphatnak fel i ide erre a szent helyre, de egy evangelikus te templomban, Kossuth Lajosra csak hálával le emlékezni. Kossuth eszméit ideiglenesen le séges egy csonka haza határai közé szori de megölni nem lehet.

Az egységes párt tagjai küldöttségile resték fel Kossuth Lajos sirját a kerepe temetőben. Az Acélhang daiárda eléneke magyar Hiszekegyet, majd *Erdélyi* Ala mondott emlékbeszédet: — Kossuth La hirdette a nemes demokráciát — mondotta a többi között —, amely nem ismer rendeket csak honpolgárokat. A nemzet ujjászületése csak azoknak a nagy és az egész nemzetet egybekovácsoló ideáloknak ápolásában történik meg, amelyekre Kossuth Lajos egész mun káséletet szentelt.

Herrmann Gábornak, az ifjuság szónokának beszéde után *Szabó* Sándor letette a sirra az egységes párt koszoruját. Az egyetemi ifjuság is megkoszoruzta Kossuth Lajos sirját.

Kossuth Lajos halálának harmincötödik évfordulóján megkoszoruzták Kossuth Lajos parlament előtti szobrát. Diszes koszorut helyezett el a szobron Budapest székesfőváros közönsége és a Magyar Ujságirók Egyesülete is. A pálmaágas babérkoszoruk mellett felirat nélküli nemzeti szinü szalagos koszoru és számos csokor is fekszik.

— **Tauffer professzor a születések ijesztő csökkenéséről.** A Bábaegyesület közgyülésén *Tauffer* Vilmos dr. egyetemi tanár nagyszabásu beszédet mondott. Azt hangoztatta, hogy a magyar nemzet nagy veszedelemben forog pusztul a magyar! Ugyanekkor az ellenséges népek ijesztő mértékben nagyobbodnak. Mig náluk 40—50 az ujszülöttek száma, ezret véve alapul, addig nálunk egy ezerlakosu községben 1927-ben 25, 1928-ban még ennél is kevesebb volt a születések száma. Ha ez tovább igy folytatódik, elérjük a 19-es születési arányszámot, ami azt jelenti, hogy ötven év mulva kihal a magyar nép. Ennek oka a nemzet fájának gyökerét rágó egyke, a gyermekszületés mesterséges megakadályozása.

4482.Gróf Andrássy Géza :

Fagyás után.

Kanyargó pataktól szelt hegyes és erdős, vidéki hangulat ~~a ábrázol~~ jobbról három terebélyes platánnal, melyeknek nagy levelei a fagytól aranysárga szinben pompáznak. A háttérben a hegy tetejét urasági kastély foglalja el. Az égbolt felhőzött. Jelvése alól jobbra: „G. Andrássy"

Vászon, mér.58:48.6 cm.-- Lelt.sz. 4482.-- Értéke 100 K.-- Gróf Andrássy Dénes hagyománya 1912 márczius 9-én (621-913).-- A Magyar Nemz. Muzeum örökletéte (1381-913).-- ~~Átvétetett 1913 április 23-án (2046-913)~~.-- Bejelentetett 1914 márczius 30-án (245-914).

77

( )

4468. Gróf Andrássy Géza:

A bükkösben.

Hegyes vidéken látható kis vadászhár~~s ábrázol~~ melynek oromzatán szatvasagancsok képeznek díszt, a melyet vén bükkfák vesznek körül és a melyen innen kivágott fa tuskója köti le figelmünket. A környék égboltja felhőzott. Jelzése jobbról a körön: „Andrássy G.“. A kép hátán e szöveg olvasható: „PINXIT Comes G. Andrássy 1907“.

Vászon, mér. 79:63 cm. -- Lelt. sz. 4468. --Értéke 200 K. -- Gróf Andrássy Dénes hagyománya 1912 márczius 9-én (621-913). -- A Magyar Nemz. Muzeum örökletéte (1381-913). --~~Átvétetett 1913 április 23-án (2046-913)~~. -- Bejelentetett 1914 márczius 30-án (245-914).

63

Andrássy Géza gróf

4571. Andrássy Géza:

Vizesés.

Hegyes vidéken szemlélhető, hol a fensík gyepes terület, a melyen egy patak kanyarogva közeledik az előtérfelé, hogy ott zuhatagot képezzen. A hátsó hegyet felhők takarják. Az égbolt borult. Jelzése alól jobbra piros betükkel: Andrássy G. z.

Lemezpapir, mér. 50.2:33.5 cm.-- Lelt.sz.4571.-- Értéke 100 K.-- Gróf Andrássy Dénes hagyománya 1912 márczius 9-én /621-913/.-- A Magyar Nemz. Muzeum örökletéte /1381-913/.-- ~~Átvétetett 1913 április 23-án /2046-913/.~~-- Bejelentetett 1914 márczius 30-án /245-914/.

163

Andrássy Gerá gróf

sobb Lépe a

Szépm. Mur. ban

Sárosvármegyei
~~Baitfai~~ múzeum V. 218.

Andrássy Géza gróf

a Közmunkatanács
tagjának terve
az Erzsébet sugárut és
központi városházának
elhelyezésére

repr.

Vas. Ujs. 1913. Fig. l.

Aquinas

3

315

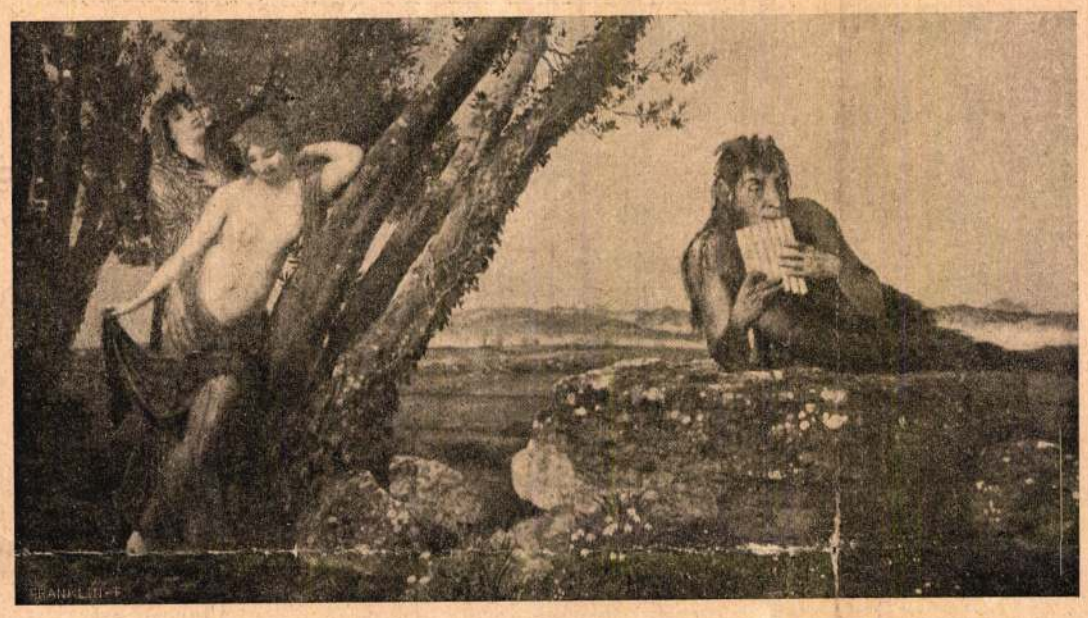

Böcklin: Tavaszest.

— Hát hogy volt, mi volt akkor az a találka a vendéglőben?

Fabriciusné vállat vont.

— Mit tudom én, hogy volt.

— Hogyan? — szólt Fabriczius elboruló homlokkal. — Kegyelmed nem tudja? Hát nem kérdezte?

— Kérdeztem én mindent, de a beszéd végre csak beszéd.

— Akkor aztán miképen mondhatja, hogy ártatlan? — fakadt ki ingerülten.

— Mert láttam.

— Látta? — mondá gúnyosan. — Hát lehet azt látni?

— Lehet bizony, csak szem kell hozzá . . . anyai szem. Hiába mosolyogsz kétkedőleg. Van olyan tudás is, mely fölötte áll annak, a mit a könyvekből, s a hogy ti mondjátok, összetett bizonyítékokból, tanúvallomásokból lehet megállapítani. Az anyai tekintet a lélekbe fúródik. Az anya lát az ilyenekben még vakon is. Ha máskép nem, hát megszagolja a mennye bűnét.

— Oh, anyám, bár csak igaz lenne!

— Az úgy is van. Mert a szeretetnek vannak olyan csodái. A mi te neked fájna, édes fiam, az előbb az én szivemen szalad át. Ha már most én azt mondom, hogy Rozália ártatlan, az nem üres levegő, és a ki ennek az ellenkezőjét meri állítani, annak én velem gyűlik meg a baja, forgós teremtette.

Fölrakta csipőjére mind a két kezét s kihivóan nézett szét, mintha láthatatlan ellenségekkel volna tele az egész szoba, pedig már akkor de szivesen adta meg magát az egyetlen kételkedő is.

Ezek után elbeszélte a nemzetes asszony a látogatása részleteit. Mohón szürcsölte fel a szenátor, mint a szomjas föld a harmatcsöppeket.

— Nos hát ott voltam, és már itthon elgondoltam a tervet. Nem mentem üres kézzel. Elvittem az utolsó georgina-rózsát, mert azokról, a mint jól tudod, az a babona él az itteni fejérszemély-világban, hogy a ki egy ilyen rózsát hajába tűz, kérője lesz abban az évben, a ki kettőt tűzhet, annak két kérője lesz. Hát jól van, megyek a rózsával, többnyire künn voltak a növendéklányok az ambituson, majd

Uhde: Krisztus sírbatétele.

kiugrott a szemgolyójuk, úgy nézték azt a rózsámat. Mind kérő után bomlik az. Tudakolom Rózikát, azt mondták, bent himez a Kröszter kisasszony szobájában. Csakugyan ott foglalatoskodott a keresztanyád oldala mellett. Beszéltünk prücsköt-bogarat, mint közönségesen, mikor egyszer csak ráviszem a szót nagy ravaszúl a georginára, hogy kinek adjam. «Magának már úgy-e adtam, Rózika?» Mire mosolyogva felelte, hogy ő már kapott egyet az idén, de elvesztette a hajából, hát elvesztette a kérőt is. «Érdekes volna, ha tudná, hol vesztette el», — kérdeztem, a tervemhez hiven. Kaczagott és süppedtek almavirágszin arczán azok a kis gödröcskék (ha láttad volna, te Toncsi!). «Hát biz én azt a kerti vendéglőben vesztettem el, mikor Quendel úr . . . mikor is volt az, Mathild néni?» «Kedden este, sőt éjjel», — szólt közbe Kröszter kisasszony. Nagy meglepetést szinleltem. «Éjjel? Megfoghatatlan! Mit csinált ott éjjel?» Tiszta tekintetét rám emelte s látszott elfogulatlanságán, büszke nyugodtságán, hogy nem veszi szavamat fürkésző nyomozásnak, inkább csodálkozásnak a bátorsága fölött. «Örökségi ügyben egy irást kellett aláirnom tanuk előtt.» «Kik voltak a tanúi?» — kérdeztem. «Quendel úr — felelte, — és Görgey György.»

Kowalski Vierusz: Farkasoktól megtámadott postakocsi.

GRÓF ANDRÁSSY DÉNES KRASZNAHORKAI KÉPTÁRÁBÓL.

Gróf Andrássy Géza: Erdő.

Walter Firle: Reggelinél.

GRÓF ANDRÁSSY DÉNES KRASZNAHORKAI KÉPTÁRÁBÓL.

Uram, többé már nem lázongok, ámde
Most igen súlyos követ kell hurczolnom,
Nem, mégse bírom, uram, ha ez így tart
Én elterülök a véres porondon.
Nem lázongok, csak illendőn könyörgök,
Uram, Fáraó, áldott vagy te, áldott,
Nem kisebb kő kell, óh csak adj melléje
Egy falat hitet, egy csókot s egy álmot.

Bodor Aladár.

KIKÖTŐ.

Halálsápadt, fénytelen, fáradt
Zöld vize lomhán apad meg árad:
Ez az én éltem, kikötő, régi,
Elhagyott, sírni való. —
— Talán ezért szeretem őket,
A régi, csendes kikötőket,
Hol egymást szánakozva nézi
Pár elfáradt hajó. —

Kint vad hullámok tánczuk járják,
A napfény arany-koronáját
Egymás fejéről tépik, zajgva
Kérlelhetlen csatán;
Ujjong a győztes, elsötétül
A győzött s felhörög a mélyből...
— Itt csend. A víz-szint kigyós rajza
Futkos a gát falán. —

A lelkem is, holt víz mezője,
Pár emlék ócska kikötője;
Hullám csak néha futja által,
Ha az eszembe jut
Valaki, a ki nékem drága,
S emléke, mint gyors könnyű bárka,
Feszülő fehér vitorlával
A kikötőbe fut. —

A tenger mozgó, izmos hátán
Hány elfelejtett, kedves bárkám
Bukdácsol, tépett zászlajával
Küzködve odaki.
Megjön egy-egy, megáll és hallgat,
Vitorlája fekete, lankadt,
S borzongás fut a vizen által,
Mert meghalt valaki.

— Ti szép hajók, vigak, erősök,
Asszonyok, lányok, ismerősök,
Diszítsenek nevető szinek,
Víg ünnepre valók!
Jertek dalolni, égni fényben
A fénylő kikötői éjben!...
— Csend van. S jönnek árnyán a víznek
A halálszín hajók.

A sötét vizet már belepték,
Mint nagy, feketeszárnyu lepkék,
Árnyékvető vitorlák rúdját
Meglengeti az ár.
Rosz árboczuk, mely meg-megreszket,
Vet rájuk fekete keresztet,
Fehér hajók az öböl útját
Rég elfeledték már. —

Nagy Zoltán.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Sokáig odamaradt a nemzetes asszony; Fabriczius mindenféle mulatságot próbált kitalálni, de soha még nem telt olyan lassan az idő; a raj csakugyan kijött, ráült egy cseresznyegallyra, Koch uram eljött, berázta a köpübe; ezt mind végig nézte Fabriczius, azután újra felment a szobájába, elővette az ó-testamentumot s rányitott az égő tüzes kemenczébe vetett három zsidó ferfiakról szóló fejezetre; olvasgatta, de ez egyszer épen nem szánakozott rajtuk, mert ő maga is most ép olyan tüzes kemenczében érezte magát, sőt inkább cserélt volna az ifjakkal, mert azokról már tudatik, hogy bent nem égtek, míg az ő sorsa még bizonytalan. Öreg uzsonna ideje is elmúlt, de még mindég nincs itt a mama. Néhány aktát szedett elő, talán a munka szalasztja meg az időt, de bizony nem értett ő azokból semmit, a fekete betük bolondjába tánczoltak előtte, végre is a kutyával, a Popráddal kezdett játszadozni, míg végre a füleit hegyezte Poprád, a mi jele, hogy az utczaajtó csikorgását hallja ott künn, egyet mordult, meg elhallgatott. Tudta már, ki érkezik. Az ismeretes ruhasuhogás hallható lett, a Fabriczius szive hevesen kezdett dobogni és benyitott a nemzetes asszony.

Letette mantilláját egy karszékre, aztán a gyöngyöt vette le a nyakáról. Fabriczius nem mert ránézni, hogy az arczából olvasson, kissé félrefordult s félénk, fojtott hangon kérdezte:

— Hogy állunk?

— Megállj, hadd vegyem ki előbb a fülbevalókat, mert egészen lehúznak. Tanulj egy kis türelmet. Hé, Zsuzsi, gyere be fiam. Ereszd meg egy kicsit hátul a midert, mert mindjárt megfulok benne. Nem való már öreg asszonynak a parádé. Puha zsölle, fehér czipó való az öreg asszonynak. No, most elkotródhatsz. Mit is kérdeztél, édes fiam?

— Hogy mi történt?

Fabriczisusné beült a zsöllejébe, de még mindég nem nyilatkozott, előbb még egyszer bekiáltotta Zsuzskát.

— Keresd meg a kötésemet, te kecskebéka. Így ni. Most pedig eredj a pinczébe és hozzál egy kis sárgarépát a kanárinak, hadd énekeljen. (Egyedül maradván, a fiához fordult.) Hát tudod, nem szeretek beszélni fontos dolgokról, csak ha teljes kényelemben ülök. A kötőtük és az eszem egyenletesen és szoros kapcsolatban mozognak; vagy mind mozog, vagy egy se.

— Köszönöm szépen, de engem valóságos kínpadra feszit.

— Ugyan eredj, te golyhó, hiszen az a leány olyan ártatlan, mint a ma született bárány.

Az öröm ragyogása öntötte el a szenátor arczát.

— Oh, mamókám, édes mamókám!

— Nincs azon annyi makula se, a mennyi egy pók lehellete a liliomon.

ságos pillanatban, a mikor magyarázatot kap látszólag hitszegő imádójától s ép akkor fölmászni a hegyre, összeszedni egy csomó lelketlen fehérneműt. De ez a vége a dolognak, ha az ember lopva regényt olvas. A ruháskosarat fejére húzta, hogy a füle a vállára és mellére ért s két karját szabadon lógatva, sietett ki a szobából. De a sötétség egyszerre előtört a völgyből s Lanty egészen elmerült benne. A hegygerincz körvonala látszott még fölötte, s az égen csillagok fehérlettek, melyek az elébb még nem voltak ott. Lanty ebből látta, hogy már elkésett. Most már küzdenie kellett a suhogó széllel, a mely elébe állt és hátra felé nyomta. Összehúzta vállait s nagy bajjal végre feljutott a gerinczre. Itt azonban már teljes sötétség nyelte el. A tárgyak körvonalai elenyésztek s a libegő fehérnemű mintha megannyi a szélben tánczoló kisértet lett volna. De a ruhák mögött valami mozgott, a mit nem birt felismerni s a mint odaért az egyik karóhoz, valami meglökte a ruhákon keresztül. Aztán boszús hangot hallott.

— Mi a mennykőnek megyek én neki!

Férfihang volt s magasból jött: tehát lovas emberé. A leány félelem nélkül, gyors elhatározással felelt:

— A mi ruhaszárító-kötelünknek, úgy hiszem.

— Oh, — mondta a férfi, bocsánatkérő hangon. Aztán vígabb hangon folytatta:

— Épen ez kell nekem. Nem adhatna egy darab kötelet? Kioldózott a hevederem, meg kellene kötözni.

— Majd adok, — válaszolt Lanty gondtalanúl s közelebb ment a sötétlő tömeghez, a mely most két részre vált, a mint a férfi leszállt a lóról. — Mennyi kell?

— Egy-két arasz elég lesz.

Szembe kerültek, de egymás arczát nem láthatták. Lanty a kezével végigtapogatta a szárító kötelet, a végéig, mely egy karóra volt kötve.

— Furcsa kis hely ruhaszárításra, — mondta a férfi.

— Jól szárad ám itt a ruha, — felelt a leány röviden.

— És a házuk közel van? — folytatta a férfi.

— Lenn a hegyoldalban — odaláthat a partszélről. Van-e kése? — mondta a leány leoldva a kötelet.

— Nincs — azaz hogy — megálljon —

A férfi egy pillanatig habozott s aztán elővett valamit a belső zsebéből, de nem adta oda a leánynak. Lanty ekkor kifeszített egy darab kötelet a két kezében s a férfi széjjelvágta. Lanty csak azt látta, hogy a vágó-szerszám hosszú és éles. Aztán segített a hevedert megigazítani, de a sötétben nem tudtak semmire se menni. Az ismeretlen lovasember káromkodott egyet s megtapogatta zsebeit.

— Az utolsó gyufám! — mondotta.

Meggyujtotta s föléje hajolt, hogy megvédje a széltől. Lanty is a láng fölé hajolt, még a kötényét is mellé tartotta. A láng egy pillanatra megvilágította a férfi sötét arczát, bajuszát, Lanty bársonyos barna szemeit s kerek, sima arczát. Aztán elaludt a gyufa, de ezalatt meglátták, hol a baj a nyergen.

— Köszönöm, — mondta a férfi kurtán elnevetve magát, — azt hittem a sötétben, maga valami görbehátú boszorkány.

— Én meg nem tudtam, maga tehén-e, vagy medve, — felelt a leány.

Ekkor a férfi gyorsan felugrott lovára, de ugrás közben valami kiesett a ruhájából, megcsördült egy kövön s aztán eltünt a sötétségben.

— A késem, — mondta a férfi sietve, — kérem, adja ide.

A leány letérdelt, gondosan körűltapogatózott, de a kést nem találta meg. A férfi visszafojtva káromkodását, leugrott a lóról s szintén elkezdett keresni.

— Nincs még egy gyufája? — kérdezte Lanty.

— Nincs, — az utolsót gyujtottam meg, — felelt a férfi boszúsan.

— Megálljon, majd én leszaladok a házba világosságért. Mindjárt itt leszek, — ajánlotta a leány.

— Nem, nem — mondta a férfi gyorsan. — Nem várhatok, nagyon elidőztem amúgy is. Tudja mit? Reggel jőjjön ide és keresse meg. Őrizze meg a számomra. Majd eljövök érte. — Nevetett e szóra. — De most, megköszönöm, ha kivezet az útra, mert olyan pokoli sötét van, hogy a lovam fülét se látom.

Lanty nyugodtan a ló fejéhez lépett, megfogta a zablát s egy pillanatra mintha eltűnt volna a sötétben. Néhány pillanat mulva azonban a lovas érezte, hogy lova az országút vastag és még mindig meleg porát tapodja és fölveri egész a szeméig.

— Köszönöm, — mondta, — most már rendben volnék.

Lantynak úgy tetszett, hogy kezet nyujt neki a sötétben. Odanyujtotta a magáét, de a sötétben a két kéz nem találta meg egymást. A férfi karja Lanty vállához ütődött s a leány egyszer csak érezte, hogy amaz lehajolt hozzá, hogy puha bajusza érinti arczát s aztán elvágtat. Lanty feléje vágott öklével büntetésűl, de ütése már csak a sötétséget érte, a mely mintha egyszerre elnyelte volna a férfit és könnyed nevetését is.

Lanty egy pillanatig veszteg maradt, aztán méltatlankodva kapta le válláról a kosarat s újra hozzáfogott a munkájához. Ez pedig nem volt csekély dolog a folyton növekvő szélben, hozzá még a leoldott kötélről a földre is csúszott a ruha egy része. De a mint a lehullott ruhát összeszedegette, a keze valamibe beleütődött. Az idegen elvesztett kése! Hamar elrejtette a kosár fenekére és elvégezte a munkáját. A mint terhével lefelé ment a domboldalon, látta, hogy a konyhában már gyertyát is gyújtottak. Az anyja már bizonyosan vár reá.

— Ugyan jókor szeded be a ruhát, — mondta Foster asszony veszekedve. — De hát, persze, ha az ember eltereferél és elmókázik a hegyen, a helyett, hogy a dolgához látna!

Lanty jól tudta ugyan, hogy se nem «tereferélt», se nem «mókázott», — bár az elbúcsúzásra ráillett volna ez utóbbi kifejezés, — de észrevéve, hogy az anyja meghallotta a beszélgetésük hangját, röviden csak annyit mondott, — bővebb magyarázatok kikerűlése végett, — hogy megmutatta egy idegennek az útat. De, tekintve anyja igazságtalan vádját, szeretett volna többet is mondani. A mint Foster asszony morogva bement az ebédlőbe, Lanty elhatározta, hogy titokban tartja a kést s ezért kivette a kosárból. De csak most nézte meg jól a gyertyavilágánál és összerezzent.

Igazi, valóságos tőr volt! Drágaköves markolattal, finoman kidolgozva. Lanty még sohasem látott hozzá foghatót. A tokja is ki volt rakva drágakövekkel, a pengéje pedig kék és arany

A menyegzőkor fölvett fénykép után.

MÁRIA KRISZTINA FŐHERCZEGNŐ ÉS FÉRJE SALM EMÁNUEL HERCZEG.

színűre volt edzve. Lantynak elállt a lélekzete; aztán a mint az anyja megszólalt a másik szobában, visszadugta a pengét bársony tokjába s elrejtette a zsebében. Ritka szépsége megerősítette abban az elhatározásában, hogy el fogja titkolni. Most már, ha megmutatja, a beszédnek nem volna se vége, se hoszsza. A szülei bizonyára maguknak követelnék az őrizetét, — pedig *ő* kapta *tőle*. A mint csak lehetett, beszaladt a hálószobájába s elrejtette a derekalja alá.

Egész este a tőrön járt az esze. Mikor a ház körüli dolgát elvégezte, elővette a regényét, részint megszokásból, részint, mert így zavartalanúl gondolkozhatott a tőrről. Mi volt most neki a regény! Legfeljebb bizonyos visszaemlékezések adtak neki értéket. «Tőr» több regényben is előfordúlt, a melyeket olvasott, de eddigelé sohasem alkotott magának róla tiszta fogalmat. «A gróf visszapattant s kivonva övéből drágakövekkel gazdagon ékesített tőrét, füttyentett a fogain keresztűl», — vagy a mi még jobban illett a mostani helyzethez: — «Fogadd ezt, — mondta Orlando, odanyujtva a hölgynek rubintokkal kirakott tőrét, mely oldalán csillámlott — és ha a kalóz merészkednék védtelen ártatlanságodat» stb.

— Nem hallottad, mit mondott apád?

Lanty felrezzent. Az anyja hangja volt, a pitvaron, s egy másik, szintén panaszos hang is hallatszott. A kisbirtokosok majd mind ezen a hangon beszéltek ezen az Isten áldotta vidéken.

— Nem, — mondta Lanty szórakozottan. — Mit mondott?

— Hogy mindig abban a bolond könyvben bujkálsz! — mondta Forster asszony, egy tekintetet vetve leányára, a ki elpirúlt kissé. — Hallhattad volna. Azt mondta, hogy jó volna, ha a csikódat nem hagynád kinn a legelőn éjszakára. A mexikói lókötő-banda megint garázdálkodik. Az éjjel megdézsmálták Mac Kinnon ménesét.

Gróf Andrássy Géza kiséretével s ellenfelével, Ghyczy Albert századossal a lovagi tornában.

Ez nagyon közelről érintette Lantyt. A csikó saját tulajdona volt s ő maga tanította, a maga számára, nyereg alá. De bizalmatlansága szülei beavatkozása iránt még nagyobb volt, mint félelme a lókötőktől.

— Nem szeret istállóban lenni és — tette hozzá, büszkén gondolva a szobájában levő gyönyörű szép, de veszedelmes fegyverre, — azt hiszem, meg tudom védeni a csikómat magam is, még annyi mexikói lókötő ellen is.

— Ejnye, de megnőtt a szarvad, — felelt Foster úr mélységes gúnynyal. — Ezt is abból az ostoba könyvből tanúltad?

— Meglehet, — felelt Lanty kurtán.

Mindazáltal álmai ez éjjel nem csupán irott regényeken alapúltak. Szerette volna tudni: vajjon tudja-e az idegen, hogy ő csakugyan fültövön akarta ütni és hogy látta-e az arcát. Ő emlékezett a férfi arczára, sötét bőre és még sötétebb bajusza alól kivillanó fehér fogaira A bajusza ép olyan puba volt, mint az ő — Lanty — saját haja. De ha azt hitte csak egy pillanatig is, hogy megengedi magát egy vad idegentől csak úgy csókolni, akkor csalódik. Majd megtanítja erre hamarosan. Visszaadja neki a tőrét, közömbös méltósággal s nem is sejteti, hogy valaha gondolt rá. Talán ez volt az oka, hogy mielőtt lefeküdt volna, jól megnézte a tőrt s levetkőzés közben az élét is megpróbálta a szoknyája kemény kötőszalagján. Aztán imádkozott, mint a hogy jó leányhoz illik, s elaludt. Azt álmodta, hogy megint kiment a fehérneműért, de a ruha megannyi csodálatos, furcsa emberré változott, a kik mind viaskodtak, verekedtek egymással, míg végre ő — Lanty — kirántotta tőrét, közéjük rontott, ezt kiáltva: «takarodjatok, hitvány ficzkók, takarodjatok!» És azok eltakarodtak.

(Folytatása következik.)

KÉPEK A FŐÚRI LOVASJÁTÉKOKRÓL.

Legutóbbi számainkban közölt képeink kiegészítéseül még néhány érdekes képet közlünk a lovasjáték szereplőiről s egyes csoportjairól. Képeink egy része a solymászatra, másik pedig a lovassági tornára vonatkozik.

A solymász-társaság a mutatványokban a nyolcz solymászkocsi és két udvari fogat körül csoportosúlt lóháton. Az egyik udvari fogatot, melyet pompás négy lovával együtt gróf *Karácsonyi* Jenő állított ki, most mutatjuk be. A kocsit, mint a többit is, díszruhás csatlósok vezették s három főuri hölgy ült benne: gróf *Karácsonyi* Jenőné, gróf *Széchenyi* Jella és báró *Révay* Margit. Három solymász hölgy fényképét, kik lóháton vettek részt az előadásban, szintén mai számunkban találja az olvasó. A három hölgy: gróf *Karácsonyi* Mária, gróf *Keglevich* Ilona, gróf *Lónyay* Margit.

A lovagi torna képei közül gróf *Széchenyi* Imrét mutatjuk be első sorban, a ki mint *tornavezér* vezette a gyakorlatokat, fényes kiséretétől körülvéve, koszorús lándzsával kezében.

Gróf Keglevich Ilona.

Gróf Lónyay Margit.

A BUDAPESTEN RENDEZETT LOVASJÁTÉKOKBÓL. — Mártonfy fényképei után.

nősült. 1861-ben Pestmegye tiszteletbeli főjegyzőjévé, a dunapataji választó-kerület pedig országos képviselőjévé választotta, mely minőségében a határozati párthoz csatlakozott. Innen kezdve minden országgyülésnek és a delegációknak is rendesen tagja volt. Ghyczy és Tisza Kálmán politikájához csatlakozott, s később a szabadelvű párt híve lett s az is maradt haláláig, de legutóbb már mint főrendiházi tag. A törvényhozás termein kívül legtöbbet és legbuzgóbban az evang. egyház és a közjótékonyság terén munkálkodott. A közlekedési ügyekben is élénk tevékenységet fejtett ki, s egyik alapítója és évek során vezérigazgatója volt az éjszakkeleti vasútnak. Egyik létesitője és vezértagja volt az országos honvéd-egyesületnek; nagy részt ő szervezte a magyar vörös-kereszt-egyesületet, annak számos vidéki fiókját, és a budapesti «Erzsébet-kórház»-at; ez egyesületnek tiz éven át elnöke is volt. Egyháza terén világi elnöke s buzgó támogatója is volt az evang. egyetemes gyámintézetnek. A magyarországi szabadkőműveseknek is ő volt a nagymestere. De magánúton is nagy jótékonyságot gyakorolt. Az osztrák fogságból való kibocsáttatásakor ugyanis ő felsége különös kegyelemből 1600 frtnyi évi díjat rendelt a számára; de Ivánka ezt az évdíjat élete végeig csak azért vette föl, hogy a szükölködő régi honvédeknek kiosztthassa, sőt ez összeget a sajátjából csaknem még ugyanannyival toldotta meg évenként.

Sokféle érdemeiért több királyi kitüntetés érte; igy a Szent István és a vaskoronarend lovagja volt; legutóbb v. b. titkos tanácsosi méltóságot kapott.

Boldog családi élete gyermektelen maradt; igy rokonaival és fogadott gyermekeivel éreztette minden szeretetét és gyöngédségét. Ő felsége, a király, külön táviratban fejeztette ki a gyászoló család előtt e régi híve halála fölötti részvétét.

AZ EZREDÉVI ÜNNEPÉLYEK.

Az ünnepélyekben szünet következett be. Majd augusztusban a kongresszusok gyülnek össze a fővárosban, a honalapítás emlékoszlopainak leleplezését folytatják, s bezárja a sorozatot a Vaskapu megnyitása.

A kiállításon megtetszik a nagy hőség, s hogy most a mezei munka tartja lekötve az ország nagy részét. A vidéki látogatók azonban most is sűrűn érkeznek. Augusztus elejétől pedig már egész rajokban érkeznek az ország különböző részeiből.

Bolgár vendégek. A kiállítás látogatói közt voltak a héten *Magyarov* Bulgária közmunkaminisztere és *Sztojanovich*, bolgár főpostaigazgató, a kik főleg a történelmi kiállítást tekintették meg, a hol három órát töltöttek.

Olasz tudós a kiállításon. Dr. Giuseppe *Marcotti* florenczi műtörténetiró ez idő szerint Budapesten tartózkodik, tisztán abból a czélból, hogy a Mátyás király korára vonatkozó emlékeket tanulmányozza. A jeles tudós Hohenlohe Egon herczegtől hozott magával ajánló levelet dr. Czobor Bélához, a történeti kiállítás előadójához. Dr. Czobor több napon keresztül szolgált az olasz műtörténetirónak a szükséges felvilágosításokkal, a ki különösen a Korvinákat tette tanulmánya tárgyává és pedig főkép azokat, melyek közülök Florencz városára vonatkoznak, továbbá Dante Divina Commedia-ja illusztrált hártyakötetét, melyet tudvalevőleg 1877-ben a szultán ajándékozott az egyetemi könyvtárnak. Giuseppe Marcotti utjának eredményével rendkivül meg van elégedve, minthogy igen becses adalékokat talált tanulmányához.

Az öreg honvédek a kiállításon. A 48-as honvédek kérvényileg kérték a kiállítás igazgatóságát, hogy számukra ingyenes utazási jegyeket és olcsó kedvezményes jegyfüzeteket adjon ki a kiállítás megtekintése czéljából. Az igazgatóság most tárgyal ez ügyben az országos honvédegyesülettel és valószinű, hogy e tárgyalások az öreg honvédek méltányos kivánalmainak kielégítésével fognak végződni.

Az országos turista kongresszus. A hazai turista-egyesületek közös czéljaik érdekében f. évi augusztus hó 19-én Budapesten országos turista kongresszust tartanak. A védnökséget *Dániel* Ernő kereskedelemügyi és dr. *Darányi* Ignácz földmivelésügyi miniszterek vállalták el. Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület, mint a kongresszust előkészítő egyesület a kongresszus előkészítésére gróf *Bethlen* Bálint és dr. *Téry* Ödön elnöklete alatt végrehajtó bizottságot küldött ki.

Az ezredévi kiállítás épületei közül ez alkalommal ismét bemutatunk egyet olvasóinknak. A közlekedésügyi kiállítás csarnoka ez, mely a kiállítás legnagyobb s legfeltünőbb épületeinek egyike. A kiállítási nagy körút keleti részén 3550 négyszögméter területet foglal el, s állandó épületnek tervezték, s úgy építették föl, hogy a kiállítás bezárása után megmaradjon. Valószinüleg vasúti múzeumot s állandó vasúti kiállítást rendeznek be benne.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Róna Béla. Mara és egyéb költemények. Budapest 1896. A költői beszély, melynek czimét a kis kötet homlokán olvassuk, romantikus történet. Egy gyermektelen házaspár kitett gyermeket talál a kapualjban s fölneveli. A fölserdült szép szőke lányt megszereti egy délczeg ifju, minthogy viszontszerelemre talál, megy apja áldását kieszközölni; de az apa ekkor bevallja, hogy a lány szintén az ő gyermeke. Az ifjú e rettentő fölfedezésre főbelövi magát, a lány pedig nagy betegségbe esik, de — s itt már szerző hátat fordít a romanticismusnak — nem hal bele, hanem kigyógyul és férjhez megy. A költeménynek nemcsak meséje gyönge, kidolgozása is az. Az elbeszélés nehézkes s még a sűrűn előforduló lyrai részekben sincs elég hév, költői lendület. A «Másodvirágzás» czimű kis dramolet sem sokat ér. Gyönge a pár ballada vagy románczféle költemény is (Gara Mária, Losárdi Zsuzsánna); csinosabbak a tisztán lyrai költemények. Legtöbbet ér azonban a kis kötetben egy fordítás: «*Örzsi meg én*» (Will Carletontól), melyben a finom lélektani rajz valóban megkapja az olvasót. A kötetből mutatványul közöljük az alábbi költeményt:

Virág-ünnepen.

Virágünnep czifra, fényes,
Már a mint az itt szokás;
Lenge, tündér úri dámák,
Oly mesés kép, oly csodás!

Kiváncsi nép sorfalat áll,
Irígy is, meg örül is,
Hogyha czifra, szép kisasszony
Virágot dob neki is.

. . . Mérthogy az a sápadt ifju
Egy fa alá félre áll,
S köny szemében, mig kezében
Száraz, hervadt rózsaszál? . . .

Magyarország földmivelése. Hogy az ezredévi ünnep alkalmával, hazánk földmivelési állapotának tiszta és könnyen áttekinthető képe is feltüntethető legyen, *Darányi* Igácz földmivelési miniszter intézkedést tett, hogy az ide vonatkozó legfontosabb adatok összegyüjtessenek s közzé tétessenek. Ez a mű 892 lapnyi vastag kötetben most jelent meg s teljesen alkalmas arra, hogy Magyarország mezőgazdasági állapotáról, az ennek érdekében kifejtett állami és társadalmi tevékenység eredményeiről, állami életünk ezredik évében számot adjon. Az egyes fejezetek, melyeket a legkiválóbb szakemberek irtak meg, a következők: Magyarország földtani alakulása, talajjavítások és vizszabályozás, földmivelés, állattenyésztés, kertészet, selyemtenyésztés, halászat, állategészségügy, gazdasági tanügy, kisérleti ügy, mezőrendőrség, gazdasági egyesületek, szőlőmivelés, borászat, baromfitenyésztés, vadászat, erdészet, korona-uradalom s ménes birtokok, telepités. A szerkesztést egy bizottság végezte, melynek tagjai voltak: *Bedő* Albert, *Tormay* Béla, *Máday* Izidor, *Rodiczky* Jenő és *Krisztinkovich* Ede.

Millenniumi tanügyi monografia. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium megbizásából irt s eddig megjelent tanügyi monografiákhoz sorakozik legújabban dr. *Fináczy* Ernő könyve «*A magyarországi középiskolák multja és jelene*» czímmel. 210 oldalon ismerteti középiskoláink multját s azok jelenlegi szervezetét, önálló forrástanulmányok alapján, kellő szakavatottsággal. Meg fog jelenni német nyelven is, az idegen szakférfiak tájékoztatására, s épen erre való tekintetből a munka rövidséggel, de világosan s tömören van megirva. Ára 2 forint 50 kr., s kapható minden könyvkereskedésben.

Emlékezés gyakorló lelkészi pályámra. E czím alatt adta közre *Bartha* Mór nyug. ref. lelkész lelkipásztori működése közben különféle alkalmakkor mondott válogatott imáit, beszédeit. A kötet Debreczenben jelent meg s ott vagy szerzőnél (Kis-csapó-utcza 388. sz.) vagy a Csáthy-féle könyvkereskedésben kapható 2 forintért, díszkötésben 2 frt 50 kr.

Budapesti emlék. *Jókai* Mór ily czimű művecskéjét Neugebauer László lefordította németre. «Andenken an Budapest» czímmel. A fordítás jó, s a füzetke kiállítása csinos. Budapestre jövő idegeneknek alkalmas ajándék.

A Vigszinház újdonságai. A Vigszinházban több eredeti darab előadására készülnek. Ezek: *Somló* Sándor «*Királyi házasélet*» czimű pályanyertes vigjátéka, továbbá a következő, egész estét betöltő 3 felvonásos eredeti vigjátékok: «*Az öreg*», Follinus Auréltól; «*Rózsaszinü levelek*», Gerő Károlytól; «*Zürzavar*», ifj. Bokor Józseftől; «*Hirharang*», Szabó Imrétől; «*Béni bácsi*», Beöthy Lászlótól, mely már legközelebb szinre kerül.

Új magyar szinház a fővárosban. A főváros középitési bizottsága megadta az építési engedélyt Evva Lajosnak és társainak, hogy az Erzsébetvárosban szinházat építhessenek.

MI UJSÁG?

Mária Dorothea főherczegnő esküvője. Mióta *Mária Dorothea* főherczegnő és *Fülöp* orleansi herczeg jegyváltása megtörtént, az esküvőről több hir terjedt el. Kezdetben azt beszélték, hogy az esküvő a budavári Zsigmond-kápolnában lesz, majd hogy a Mátyás-templomban, s ezt megelőzi a polgári házasság, melyet Perczel belügyminiszter, vagy Ráth Károly főpolgármester teljesít. Egy bécsi lap azonban azt jelentette, hogy az esküvőt Bécsben vagy Schönbrunnban tartják, Most végül az orleansi herczeg udvarmesterének, gr. Gramont-nak a kérdezősködésekre adott válaszát közlik, mely szerint az esküvőre nézve «még semmi sincs elhatározva, sem az, hogy hol, sem az, hogy mikor lesz».

Fülöp orleansi herczeg a franczia royalista bizottságokat körlevélben értesítette eljegyzéséről. A herczeg levelében a következőket irja:

«Kérem a bizottságot, hogy legyen a hűségnek és odaadásnak irántam mindenkor tanusított érzelmeivel az iránt is, ki rövid pár hónap mulva orleansi herczegné lesz. Mária Dorothea főherczegnő teljesen ismeri a franczia ügyeket és bizonyos vagyok bennne, hogy francziáknál is mihamarabb meg fogja magát kedveltetni. Tudom azt is, hogy mennyire szereti a főherczegnő a francziákat és hogy elszánta magát mindenre, a mit a haza érdeke megkiván.»

Erzsébet főherczegnő. A kis *Erzsébet* főherczegnő, boldogult Rudolf trónörökös leánya, nehány nappal ezelőtt édes anyjával nagyszülőihez, a belga királyi párhoz utazott. A kis főherczegnőről ez alkalomból a következőket irják:

Erzsébet főherczegnő nevelése Coudenhove Erzsébet grófnőre van bizva, a ki mellett Treuenzwölfi Toncet asszony segédkezik. Az irányt természetesen Stefánia főherczegnő adja meg a két urhölgynek, a kik a főherczegnőt a különféle ismeretekbe avatják. A tanítás nyelve német, de a magyar, franczia és angol nyelvekkel is eleget foglalkoznak. *Erzsébet* főherczegnő tiszta kiejtéssel beszéli a magyar nyelvet és általában a nyelvek tanulása iránt kitünő érzéke van. A zongorára és énekre is kellő gondot fordítanak és ezekben különösen szivesen fordul a főherczegnő segítségért édes anyjához. Legszivesebben a lovagló órákat tartja meg a főherczegnő, a melyekről soha sem szokott elkésni. Szabad idejében azután a laxenburgi park egy elzárt részében épített remetelakban időzik, a mely miniatür butorokkal teljesen be van rendezve. A remetelak mellett kis konyhakert van, a melyet a kis főherczegnő gondoz szorgalmasan. Most elhagyta néhány hétre a remetelakot, hogy meglátogassa nagyszülőit, a kiket olyan ritkán van alkalma láthatni.

Rudolf trónörökös emléktárgyai. *Rimély* Károly beszterczebányai püspök érdekes emléktárgyakat állíttatott ki a néprajzi misszió-kiállításban. Ezek Rudolf trónörököstől eredtek. A főpap ugyanis nevelő volt a trónörökös mellett, s őt a magyar nyelvre és irodalomtörténetre tanította. Ez időtől valók az emléktárgyak, köztük a néhai trónörökös első irási és stilisztikai gyakorlatai, Rudolf trónörökös és Gizella főherczegnő legelső arczképei, az elhunyt trónörökös és Gizella főherczegnő gyermekkori névaláirásaival, Rudolf trónörökös arczképe nagykoruvá nyilvánittatásának napjairól gyönyörű dedikáczióval. Ezenkivül a gyüjteményben van Rudolf trónörökös távirata Brüsszelből, a melyben Stefánia főherczegnővel való eljegyeztetéséről tudósítja egykori nevelőjét, stb. Ez a távirat azért is érdekes, mert Rudolf a királylyal és volt nevelőjével, Rimély Károly mostani beszterczebányai püspökkel tudatta csak az örvendetes hirt táviratban.

A díszmagyar ruhák között, melyek a jun. 8-iki díszmeneten láthatók voltak, a legszebbek közé tartozott gróf Andrássy Gézáé, ki úgy a maga, mint huszárjai és csatlósai öltözetét rendkivüli gonddal állíttatta össze, azoknak formáját és kivitelét szabójával, Karácsonyival, ki a díszmagyar ruháknak oly nagy mestere, maga állapitván meg.

Andrássy Géza gróf díszmagyar ruhájáról a következő szakleirást adhatjuk: *Mentéje* karmazsin piros antik perzsa bársony, valódi aranyvirágokkal himezve, hasadék nélküli kurta széles ujjakkal, elején 9 pár valódi aranykapcsolóval és ezekben massiv arany boglár gombokkal diszítve, minden zsinór és sujtás nélkül; bélése hasonló szinű, de sokkal világosabb carmoisin szinű eredeti perzsa satin faille tulajdon szinű virágokkal szőve; prémzete a legfinomabb orosz kabinet czoboly, egész darabban való prémzéssel. *Atillája* fényes és fénytelen aranyvirágokkal szőtt lyoni brocat, nagyon kurta szabású, valódi aranygömbölyű zsinórzattal diszítve, hátán kettős vitézkötéssel, ujján «Eszterházy» hajtókákkal, öt pár valódi aranykapcsolóval, és gombbal diszítve, gallérja kihajló állóval, a mellen fent három pár valódi arany, kurta kapocscsal, és ezek alatt és felett három pár széles ezüst pánczél lappal úgy alkalmazva, hogy a váll is egészen ezekkel van takarva, ezen atilla, alatt massiv sodrott oxidált-ezüst csipkés szoknya van. A *nadrág* bordeaux piros nehéz lyoni (pur-soie) gála selyemtrico, valódi aranyfonású zsinórzattal diszítve, minden sujtás nélkül, lent három pár kurta valódi arany topánka-zsinórzattal és gombokkal diszítve. *Kalpagja* bán föveg, aranybrocat atilla szövet tetejétől, s karimája orosz kabinet-czobolylyal diszítve, remek kivitelű boglárral, melybe gyönyörűen hajlított király kocsagtollcsokor van alkalmazva.

Ezen díszruhához használta a gróf a «Mária Terézia» korabelileg öltöztetett három huszárját és három csatlósát. Ezeknek díszruhája a következőkből állt:

A huszároké: czitromsárga «Mária Terézia» korabeli gála huszármente angol posztóból, franczia, arany zsinórzattal gazdagon diszítve szarufára és sujtással öt sor gombra, rókatorok-prémmel prémezve; a dolmány czitromsárga angol posztóból franczia aranyzsinórzattal gazdagon diszítve szarufára és sujtással öt sor gombra; a nadrág buzavirág kék angol posztóból készült, a leggazdagabban franczia aranyzsinórzattal és sujtással diszítve; kék huszáröv selyemből, arany buzogányokkal diszítve, elől aranyozott családi czimerrel és forgóval; huszár kalpag kék tetővel, franczia arany vitézkötéssel föl. Fehér, aranynyal hímzett gyöngyös és antik ékszerrel diszített főkötőjéről lefutó fátyla és finom köténye szintén aranynyal volt hímezve. A grófné ruhája oly izlésesen volt összeállítva, hogy — mint mondják — a királynénak is feltünt a Mátyás-templomi ünnepélynél, s igen dicsérőleg nyilatkozott róla.

A csatlósok ruhája: dolmány czitromsárga angol posztóból, dupla kék és sárga kivágott «Zrinyi» ujjakkal, franczia arany paszománttal és sujtásokkal gazdagon diszítve; a nadrág: buzavirág kék angol posztó topánka-nadrág, franczia aranypaszománt és sujtásokkal diszítve gazdagon; kalpag: kék tetejű sárga karimájú, franczia aranynyal gazdagon sujtásozott, elől aranyozott családi czimerrel, és forgóval; egyenes király kocsagtollcsokorral; fehér selyem valódi arany skófiumos gála magyar nyakkendő; kék csatlós öv selyemből arany buzogányokkal diszítve; a dolmány párduczbőr kaczagány, elől aranykapcsokkal diszítve. Ilyen volt mind a három csatlós ruhája.

Gróf Andrássy Gézáné díszmagyar ruhája a következőkből állt:

Sötétzöld bársonymente czobolyprémmel és arany sujtásozással; fűzöld pruszlik arany sujtással és az Andrássy-család antik ékszereivel díszítve. Szoknyája rózsaszín selyem-brokát, természetes színű rózsákkal, melyek közül egy ág a pruszlikra futott

Erdődy Ferencz gróf díszhintója. Lapunk mai számának egyik képe Erdődy Ferencz gróf v. b. t., főrendiházi tag díszhintóját tünteti föl a junius hó 8-iki díszmenetben. E díszkocsi egészen a családi színekkel volt kifestve. Két termetes fekete meklenburgi ló vonta pompás szerszámmal földiszítve. A gazdag hímzésű és nagy rojtos bakon roccoco-izlésű díszruhás kocsis ült, hátul pedig két huszár állott, kik magas szürke prémes és kócsagtollas kucsmát, dús ezüstzsinórzatú attilát és panyókára öltött mentét viseltek. A kocsi mellett két díszruhás csatlós haladt, mindegyik egy-egy régi divatú kerékfékező botot tartva kezében. Az egész fogat stilszerűséggel volt összeállítva.

Kitüntetés. A király *Ruschek* Antal győrnádorvárosi esperes-plébánosnak, az egyház, népnevelés és közügyek terén szerzett érdemei elismeréseül, a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta. A kitűntetett a győri egyházmegye egyik legnépszerűbb papja, jeles egyházi szónok és iró.

Esküvő. Ráczkevi dr. *Eötvös* Bálint, budapesti ügyvéd és a «Helvétia szőlőtelepítő társaság» igazgatója, Eötvös Károly országgyülési képviselő fia, jul. 28-án tartotta esküvőjét varannói *Hegedüs* Ödön, a m. kir. kereskedelmi muzeum és az ezredéves országos kiállítás felügyelője és neje, Halmai Berta leányával, *Mariskával.*

Tűz és robbanás. Julius 30-án délelőtt *Budapesten* és *Pécsett* nagy megdöbbenést okozó balesetek történtek. Budapesten a reggeli órákban kigyúlt a *központi vásárcsarnok* teteje és egész délelőtt égett, míg nagy nehezen elfojthatták a tüzet. Az óriás épület a vámpalota tőszomszédságában emelkedik 10 400 négyszögölnyi területen, s már az utolsó munkákat végezték rajta, hogy egy hó mulva átadják rendeltetésének. A tűz valószínüleg a tetőzet alatt dolgozó bádogosok vigyázatlanságából eredt, kik forrasztottak. Leégett a tető középső része, a mi körülbelől 60,000 frt kár. — A *pécsi szerencsétlenség* sokkal nagyobb; ott több emberélet pusztult el és sokan megsebesültek. A városháza épületében volt Köszl János fűszerkereskedése, a ki titokban nagy mennyiségű lőport tartott, a kirakatban pedig tüzijáték szerek, rakéták is voltak. Épen hetivásár lévén, az egész tér tömve volt, mikor reggel 9 órakor a lőpor felrobbant, roppant erővel törte ki a falakat, s a tűzijáték is meggyúlván, a robbanás ereje és a sustorgó rakéták, törmelékek, szilánkok a vásáros nép közt pusztítottak. Köszl kereskedő, ki alkalmasint égő szivarral közeledett a Wertheim-szekrénybe zárt lőporhoz, sulyosan megsebesült, míg egy inasa, és két cseléd-lány, kik vásárolni voltak a boltban, odaégtek. Megsérült az arczán, mellén Aidinger polgármester is, ki épen a városházára akart menni, mikor a robbanás a piaczon messzire eldobta. A sebesültek közt legtöbb piaczi kofák és piaczi népségből való, körülbelül vagy kétszázan. A városi kórházban ápolják a nehezebb sebesülteket, mig másokat lakásaikra vitték. A szakértők szerint a nagy robbanást csak igen sok lőpor idézhette elő s ugy számítják, hogy körülbelül 40 kilogram lőpor lehetett a boltban.

A Balaton átuszása. Pár esztendő előtt a Balatont Siófoktól B.-Füredig *Szekrényessy* Kálmán nem egészen 9 óra alatt úszta át, erős hullámverésben. A napokban *Gräfl* Károly és *Ejuri* Lajos vállalkoztak, hogy a 14 kilométernyi távolt keresztül uszszák. Teljes szélcsend volt s Gräfl 6 óra 54 percz

Morelli Gusztáv tanár fametszete.

AZ EZREDÉVI KIÁLLÍTÁSBÓL. — A KÖZLEKEDÉSÜGYI CSARNOK.

terelnök, mikor kalváriája végére jutott, utazni indúlt. A véletlen úgy akarta, hogy a párisi képviselőházban ép egy zajos ülésen volt jelen, mikor egy képviselő pofon ütött egy másikat. Néhány nap múlva egy párisi szalonban kérdezik Badenitől, mit szól a parlamenthez.

— Csodálom az önök törvényhozóinak higgadtságát, — feleli.

— Hogyan? Higgadtság? Hiszen pofozkodtak nyílt ülésben.

— Az igaz, de másnap nyoma se volt az egésznek, a legcsendesebb ülésnek voltam tanúja. Én alattam négy hónapig pofozkodtak az osztrák képviselőházban.

Ez a megfigyelés nem hiába *szakértőtől* származik, igen értékes. Az én tapasztalatom jó egy pár évről immár, azt bizonyítja, hogy hiba volna a franczia parlamentet féktelen, nehezen kormányozható testületnek tekinteni azért, mert néha olyan jelenetet látunk benne, melyet mi legbotrányosabbnak tartunk, t. i. verekedest. Ne mérjük ezt egészen a mi mértékünkkel; a franczia, mint általában a latin népek, heves természetű, vére hirtelen felforr és akkor üt. Politikai gyűléseiken csaknem mindennapos dolog az összeverekedés; egy naczionalista gyűlésre bocsáss be néhány szocziálistát vagy megfordítva és csaknem teljesen biztos lehetsz benne, hogy a napirend egy olyan számmal bővül, a melynek a nyomát némelyek egy pár napig viselik. Az efféle csete-patének, a milyen gyakori, ép olyan kevés fontosságot tulajdonítanak. Azt tartják, hogy mindenki megkapta a magáét és ezzel vége. Így a parlamentben is tényleg megtörténik, a mit Badeni tapasztalt, hogy egy botrányos pofozkodó ülésre a lenyugodtabb ülés következik. Azt lehet mondani, hogy a franczia parlamentben vannak viharos ülések, de nincsenek viharos ülésszakok. (A senatusban még viharos ülésekről is igen ritkán szólhatni.)

Jó példa erre épen a jelen története. Körülbelől másfél év óta folyik már a kormány harcza a szerzetek ellen; a törvény végrehajtása mindenütt ellenállásra talált, a mi Bretagneban csaknem forradalomig fokozódott s a képviselőháznak is sok viharos ülést szerzett. Azonban a mely pillanatban megszakította a parlament a vitát és más tárgyra tért át, nyugalmát is rögtön visszanyerte.

Hanem ennek talán olyan oka is lehet, a mire Badeni nem akart gondolni. A franczia parlamentben bármilyen szenvedélylyel állanak is egymással szemben a pártok, mindig francziák küzdenek francziák ellen, nem pedig németek, csehek, lengyelek, olaszok vivnak élet-halál harczot.

Szigetvári Iván.

VADDISZNÓK ETETÉSE A FELSŐBALOGI VADASKERTBEN.

KÉPEK GÖMÖR VÁRMEGYÉBŐL.

A gömöriek szeretik szülő vármegyéjüket «kis Magyarország»-nak nevezni, mert kicsiben megvannak benne mindazok a szépségek, melyek hazánk egyes vidékein elszórva találhatók. Történeti múltja kicsiben a magyar nemzet történetét tükrözi, nagy emberek, híres családok egész sora indúlt belőle történeti szereplésre, a természet megáldotta szép termő völgyekkel, hegyekkel, regényes erdőkkel, völgyeit dús vetéssel, hegyeit érczczel, erdeit vaddal, folyóit hallal. Népe mindig a magyar ügyet védte, a tiszta magyar ép úgy, mint a német és tót, a szegény jobbágy ép úgy, mint a büszke földesúr. Nem egy történeti emlékezetességű helye van, városaiban élénken pezsdűl az ipari, kereskedelmi élet, nagy uradalmait a különféle iparágak mívelése, a helyes erdőgazdálkodás teszik virágzóvá, a vadászoknak pedig a nem es vad ritka bősége s a vadászati eszközök és fölszerelések gazdagsága kínál élvezetet.

Gömör vármegye népe javarészben magyarokból és a honfoglalás idejében már itt lakott tótokból áll. Németek a vármegyének csak egy pontján, *Dobsinán* laknak nagyobb tömegben. Ezek a dobsinai németek eredetre, szokásokra, ethnographiai jellegre azonosak a szepesi németekkel s ugyanolyan jó magyar érzelműek is. Munkás, józan életű nép; hajdan, míg a bányaés kohóipar virágzott, a dobsinaiak legnagyobb része ez iparágakkal foglalkozott, most azonban a vasipar pangása miatt a város két kohója megszűntette működését s így a bányászok száma is nagyon leapadt. Földmívelésre pedig a hegyes, köves talaj kevéssé alkalmas s így nem csoda, ha a lakosság mindegyre szegényedik s nagy számmal vándorol ki Amerikába. Az otthon maradtak a szegénységgel küzködve élnek fából épített, zsindelyes házaikban, földmívelésből, állattenyésztésből, méhészetből, mint fűrészgyári s más egyéb ipari munkások.

A történelmi nevezetességű gömöri helyek között legemlékezetesebb *Murány* vára. Már a XIII. században is mint vár szerepel, némelyek szerint a Bebek, mások szerint az Ilsvay-család építette. Mátyás király előtt a rablócsehek kerítették hatalmukba, a mohácsi vész után Basó Mátyás rablófészke volt. A XVII. század elején jutott a Széchyek kezére. Katonai szempontból soha sem volt valami nagy fontossága, mert kívül esett a nagy hadjáratok útjain, de örök időkre emlékezetessé tette a magyar lovagkornak benne lejátszódott regényes szép története, melynek főalakjai Széchy Mária és Wesselényi Ferencz; s melyet Gyöngyösi István után legnagyobb költőink énekeltek meg. A ma már romban heverő vár Fülöp kóburgi herczeg uradalmaihoz tartozik; a herczegi családnak Murány községben szép, emeletes kastélya is van. Egyik képünk a vár mai állapotát tünteti fel a Kóburg herczegek által emelt emlékoszloppal, egy másik képünk pedig abban az állapotában mutatja be, a milyen a XVII. században, a «Murányi Vénus» idejében volt.

Vadászat tekintetében alig van hazánkban vidék, mely nagyobb gazdagságot és változatosságot nyújtana, mint Gömörmegye. Ez részben a természet kedvezésének köszönhető, de a vármegye egyes főurainak, nagybirtokosainak is, a kik nagy buzgalommal és költséggel gondoztatják a meglevő vadállományt és több új vadfajtát is honosítottak meg erdőikben, vadaskertjeikben. *Kóburg* herczeg és az *Andrássy* gróf család tagjai állnak itt az első sorban. Az előbbinek vadászterülete mintegy 112 ezer hold s több nagy vadaskertje is van, így pl. Felsőbalogon, a hol igen nagy számmal van a mindenfele nagy vad, különösen szarvas és a csürheszámra látható vaddisznó. Érdekes, hogy a szarvas, melyben most nagy a bőség, nem ősvadja Gömörmegye területének; Ágoston kóburgi herczeg, Fülöp herczeg atyja telepítette meg mintegy negyven évvel ezelőtt, a midőn a zavadkai határban szarvaskertet létesített, melyet, — midőn a szarvasok elszaporodtak benne — szétbontatott s a szarvasokat szabadon bocsátotta. Különösen délkelet és délnyugat felé terjedtek el a szarvasok. Vaddisznó sok van az egész vármegyében, különösen a rozsnyói, nagyrőczei és rimaszombati járásokban. Kártevései miatt folyton pusztítják, évenkint átlag 250 kerül terítékre. Dámvad, sörényes juh, muffion, őz, siket-fajd, nyír-fajd is szép számmal van a vármegyében, de nem ritka a medve sem, sőt néha hiúz is kerül a puskacső elé.

A «Magyarország vármegyéi és városai» legújabb kötetéből.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA BETLÉRI ÁLLATKERTJE.

KÉPEK GÖMÖR VÁRMEGYÉBŐL.

EGYVELEG

X. Pius pápáról irják, hogy csak szobájában szokott szivarozni. Bibornok korában a finom amerikai szivarokat nagyon szerette, de azért az utczán

vagy más nyilvános helyen soha sem dohányzott. A zongorán, valamint orgonán művészileg játszik, szép bariton hangjával pedig mindenütt feltűnést keltene.

⋆ **Drága szobadiszítés.** New-York egyik legnagyobb bankárja, Amory, nem régen egyik ottani házát eladta, melynek szobafalai több mint 24 millió korona értékű részvényekkel vannak borítva. Amory e részvényeket annak idején készpénzen vette meg, de a társulat, mely azokat kibocsájtotta, nehány hét mulva megbukván, a részvények teljesen értéktelenekké váltak.

⋆ **Az egész világ gyémántbányáiban** mintegy 28 ezer ember dolgozik. A mult században csak az indiai bányákban 60 ezeren dolgoztak. Mostanában a gépek felhasználásával egy ember husz embernek dolgát végzi. A világon levő valamennyi gyémánt értékét legalább 4800 millió koronára lehet tenni.

⋆ **Khinai lakodalom.** A khinai lakodalomban senki sem beszélget, senki sem mulat, de annál többet sírnak. mi a külföldi ember előtt úgy tünik fel, mintha temetésen volna. A szokásos ajándékok átvétele után a menyasszonyt vörös brokátba, vagy selyembe öltöztetik, szempilláit feketére festik és fejére vörös fátyolt borítnak. Ezután egy asztalra ételeket tálalnak fel. Az asztalhoz a menyasszonyt öt barátnője vezeti. Mindannyian helyet foglalnak, de az ételekhez nem nyúlnak. A mély csendet az örömanya sirása szakítja félbe, ugyanezt teszik a nyoszolyó leányok s végre a menyasszony is jajgatni kezd. A most távozó nyoszolyó-leányok helyett az örömanya ül a menyasszony mellé. E közben négy vőfély kiséretében a vőlegény is megérkezik. A vőfélyek a menyasszonyt a székkel együtt a szobában körülhordozzák és végre egy mellékhelyiségbe viszik annak jeléül, hogy most otthonába jutott. A menyasszony az egész idő alatt sírni és jajgatni szokott, példáját pedig a vendégek, valamint az egész rokonság követi.

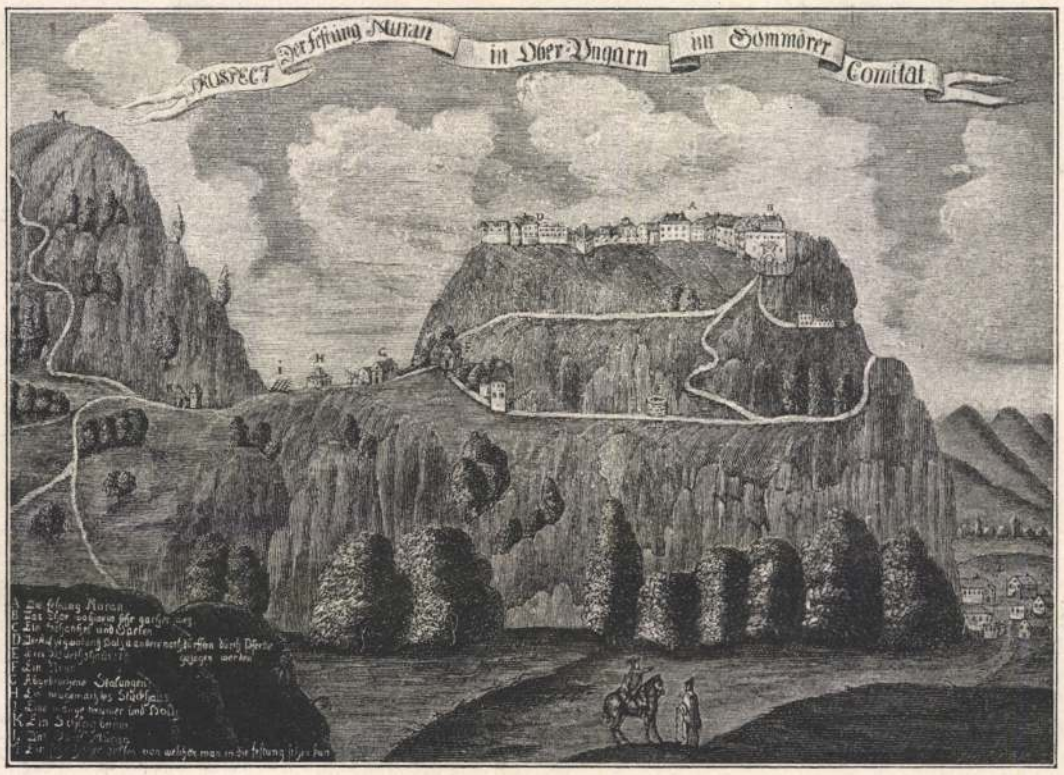

MURÁNY VÁRA A XVII. SZÁZADBAN.

⋆ **A legnagyobb new-yorki házasságközvetítő intézet** hetenként 20—25 párt ad össze és fennállásának ideje óta már mintegy 200 ezer házasulandó ügyében járt közbe. Az intézet két nagy épületben van elhelyezve, melyben díszesen berendezett fogadási termek, s egy nagy fényképező műterem áll a felek rendelkezésére.

⋆ **Rockefeller Jánosnak,** a világ egyik leggazdagabb emberének sült húst, kenyeret vagy kalácsot nem szabad enni. Eledele apróra vagdalt nyers húsból, tojásból és főzelékből áll. A bort, sört, kávét és teát csak hiréből ismeri. Leánya lakodalmán arra kérte orvosait, engednék meg, hogy egy pohár pezsgőt ihasson, utána pedig egy szivart elfüstölhessen. Ezt azonban az orvosok nem engedték meg s a sok száz millió dollárral rendelkező nábobnak le kellett mondania ez élvezetről.

⋆ **A tatárok** a foghagymát, vöröshagymát és a petrezselymet illatszernek tekintik. A tatár nő testét, arczát és kezeit rendesen friss vöröshagymával dörzsölgeti.

⋆ **A mexikói falusi iskolában** a tanulók szivarozhatnak, ha dolgozataikat a tanító megelégedésére elvégezték. Magától értetődik, hogy a jó példával rendesen a tanító jár elől, kinek szájából a szivar soha ki nem marad. Spanyolországban is így van néhol. A vendéglőkben pedig a pinczérek czigarettáznak még akkor is, mikor az ételt fölszolgálják a vendégeknek.

⋆ **Új női foglalkozás.** Amszterdamban a térparancsnokság megengedte, hogy nőket matrózokul alkalmazzanak, de azzal a megszorítással, hogy nő hajó vagy csónak parancsnoka nem lehet.

⋆ **A világ legolcsóbb postája** ez idő szerint a japáni, hol egy levelet az ország egyik végétől a másikig egy fillérért szállítanak. Ez olcsó vitelbér mellett is a mikádó postája óriási bevételt mutat fel.

⋆ **Hegedűkészítő falu.** Mittenwald bajorországi falu 1800 lakosa közűl mintegy 800-an hegedűkészítéssel foglalkoznak. Évenkint átlag 50 ezer darab hegedű kerül Mittenwaldból a világ különféle részeibe.

⋆ **A legnagyobb hadihajó.** A most tengerre bocsájtott «Erneste Renan» nevű franczia pánczélos, jelenleg a legnagyobb e nembeli hajó. Gépei 38 ezer lóerejűek, a hajó óránként 23 csomót halad és tizenkét 16 centiméteres kaliberű, valamint két 12 centiméteres kaliberű ágyúval van ellátva.

⋆ **Az orosz vasutakon** átlag egy millió utas közűl harmincz életét veszti vagy sulyosan megsebesül.

⋆ **A londoni egylovas bérkocsikban** évenkint átlag hatszázezer korona értékű különféle tárgyat hagynak el. S ezen elveszett holmik kétharmadáért rendszerint senki sem szokott jelentkezni.

⋆ **A nemrég rendezett «fodrász-verseny»-en** New-Yorkban egy *Baja* nevű magyar borbély lett a győztes, a ki két perez alatt egy urat megberetvált, haját lenyírta, fejét megmosta és a legutolsó divat szerint meg is fésülte.

A MURÁNYI VÁR. — Neogrády Antal festménye. *A „Magyarország vármegyéi és városai" legújabb kötetéből.*

KÉPEK GÖMÖR VÁRMEGYÉBŐL.

25. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, JUNIUS 18.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5. *Kiadóhivatal:* IV. Egyetem-utcza 4. | Egyes szám ára 40 fillér. | *Előfizetési feltételek:* Egész évre — — 20 korona. Félévre — — 10 korona. Negyedévre — — 5 korona. | A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 1 koronával több. | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA PALOTÁJÁNAK MŰKINCSEI.

A MULT NAPOKBAN lezajlott olimpiai nemzetközi konferenczia tagjainak itt tartózkodásuk alatt volt alkalmuk megismerni a régi magyar dicsőséges idők kegyeletes kezek által megőrzött műkincseit, melyeket a nagy közönség alig-alig ismer. Gróf Andrássy Géza, a magyar olimpiai bizottság elnöke a kongresszus utolsó napjainak egyik délutánján Eszterházy-utczai palotájában theára látta vendégeiül a a nemzetközi bizottság delegáltjait s egyben sorra mutogatta nekik azokat a képeket és egyéb műkincseket, a melyeknek legnagyobb részét édesatyja, Manó, a «vasgróf», a kiváló archeológus ritka műizléssel és fáradságos utánjárással még az ötvenes évek végén egyes kihalt erdélyi fejedelmi és főuri családok örököseitől megszerzett. A magyar műkincsek időközben az osztrák főnemesség egyik legrégibb családjának leszármazója, Mária Terézia császárné hírneves kanczellárjának, *Kaunitz* Venczel grófnak Napoleon-ereklyéivel és más mesés értékű családi, nagyobbrészt aranyserviceekkel és csodás épségben maradt, ugyancsak nagyértékű gobelinekkel is szaporodtak. Ezek részben egykor a Mária Terézia és I. Napoleon császár által huzamosabb ideig lakott austerlitzi kastély termeit diszítették azelőtt. Vannak köztük a harminczéves háborúban szereplő Wallenstein hadvezértől származó ereklyék is, a kinek egyetlen leánya gróf Kaunitzhoz ment férjhez.

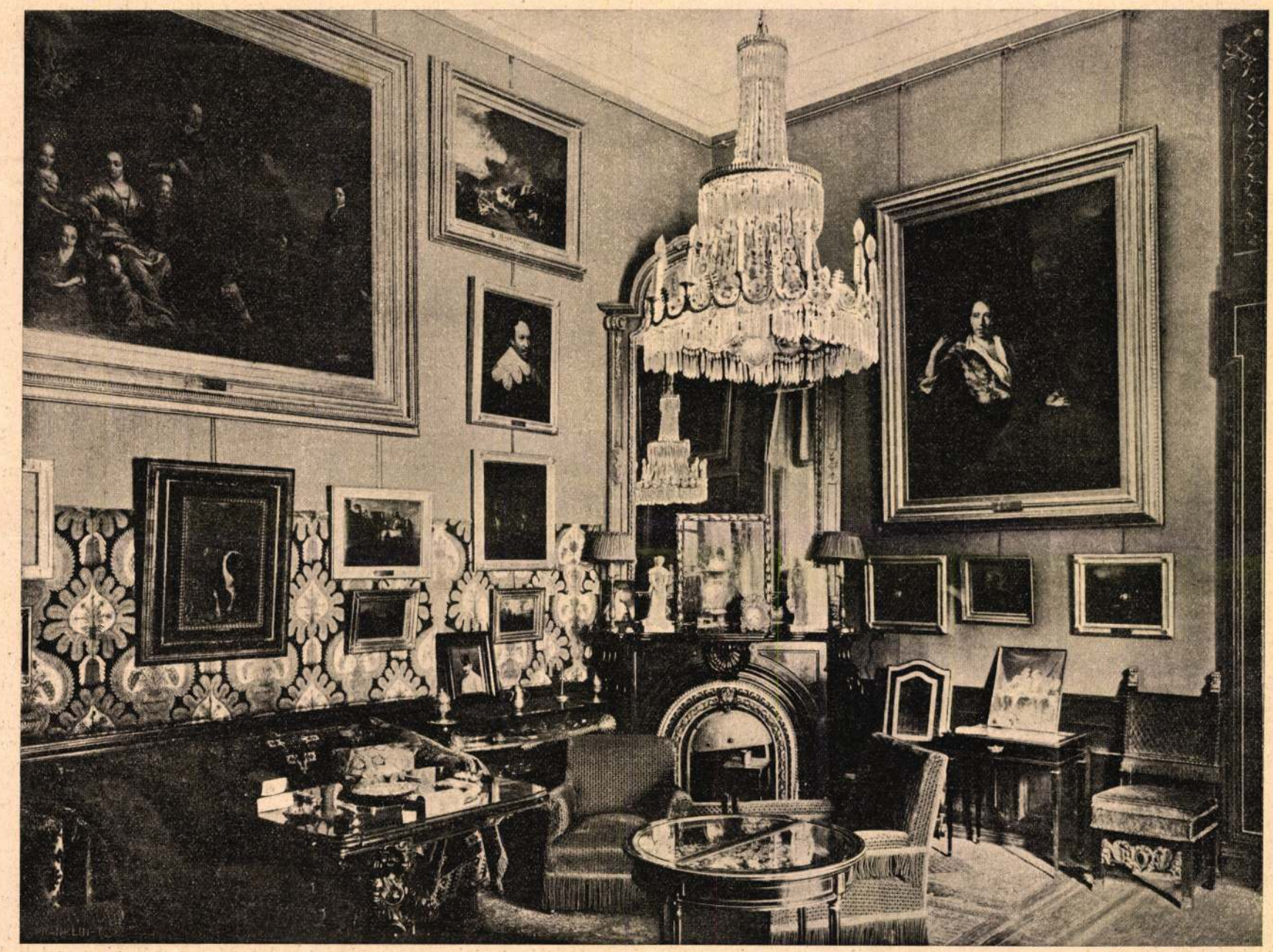

Baloqh Rudolf fölvétele

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA BUDAPESTI PALOTÁJÁNAK MŰKINCSEIBŐL. — SZALON RÉGI MESTEREK FESTMÉNYEIVEL.

A palota üvegezett lépcsőházába lépve, több kiváló olasz mester szobrai kötik le figyelmünket, majd az ablakokat takaró nagyértékű régi gobelinek ragadják meg érdeklődésünket. Átlépve innét az előszobába, a Mária Terézia királyné által használt barok-stílü gobelines butorgarnitura áll előttünk. A terem falaiban üvegszekrények tárulnak elénk, bennük látjuk Hollós Mátyás király ezüstnyergét, valamint II. Rákóczi Ferencz, a Bocskay és Báthory fejedelmi családok őseinek arany és ezüstveretű csótáros paripafölszereléseit. Ugyanitt van elhelyezve II. Rákóczi Ferencz fejedelem udvari festőinek, Kupeczkynek és Mányokinak négy darab eredeti festménye, köztük a költő Zrinyi olajfestésű képe.

A következő nagy terem a felsővilágitású ebédlő, melynek falait tölgyfaállványok övezik körül, rajtuk nem kevesebb, mint *száztiz* darab vert arany-, ezüstkupa és serleg sorakozik, kezdve Nagy Lajos korától, egytől-egyig a régi hires magyar ötvösművészet remeke. E kincseket érő csodás serlegek és kupák közé van állítva Bebek Ferencz várúrnak, az Andrássy-család egyik anyai ágon való ősének ezüstből készült sisakja, a kinek elődje Gömörben egymásután hét várat épittetett és a kinek Krasznahorkaváralján saját pénzverőműhelye volt. Itt találjuk a palota urnőjének életnagyságú olajfestésű arczképét, a mely Benczúr Gyula művészi ecsetje alól került ki. A fal mellett ma már ritkaság számba menő ó-bécsi porczellánedényt látunk, a falakon pedig több németalföldi csendéletet ábrázoló értékes olajfestmény sorakozik.

Az ebédlőtől balra nyilik a palota irószobája, melynek falait az austerlitzi kastélyból származó tiz darab Hamilton-féle lovaskép, valamint a *Canaletto* olasz mestertől származó, Bécsnek a XVIII. századból való látképe diszíti, rajta a Kaunitz-palotával. A képek alatt az Andrássy-nemzetség őseinek fringiái, díszkardjai, drágaköves pisztolyai vannak, köztük Kun László király zsidó feliratú kardja, valamint báró Andrássy István kurucz generálisó kardja.

Az irószobából a pipázó-szobába lépünk, hol mesés értékü eredeti olajfestmények, gyürü- és aranypénz-gyüjtemények ragadnak bennünket bámulatra. Van több kép Rubenstől, Van Dyktől. Kupeczkynek, Mányoki, Tizian, Veronese és Munkácsynak több ismeretlen képe itt pompázik. Üvegburkolat alatt négyféle, díszmagyar ruhára való gyönyörü ékszer részben a kihalt *Drugelh-*, *Széchy-*, *Monoki-* és *Serédy*-nemzetség őseitől. Amott hét darab ezüst buzogány hever, köztük II. Rákóczi Ferenczé, ugyancsak ennek czitromfából készült tábornagyi vezénylő botja, a mely rokonság révén került a család birtokába. Ugyanis Lorántffy Zsuzsánnának, Rákóczi György feleségének anyja: báró Andrássy Zsuzsa volt. Páratlan gróf Andrássy Manó gyürűgyüjteménye, a melyben van 20 történelmi, 150 XVI—XVII. századbeli különféle ékü s 30 válogatott gyürü, köztük Izabella királynénak, Báthory Istvánnak stb. gyürüi. Római régiségei közt ott vannak a Bachus tiszteletére emelt oltár eszközei és egy 1848-ban talált arany csákány, mely 250 darab 20 koronás aranyat nyom. Van továbbá 87 darab értékes görög és római gemma és sculptura. Mindezeket hatalmas pánczél-szekrényekben őrzik.

A pipázó-szobából a grófné szalonjába lépünk, hol az austerlitzi kastély Napoleon-szobájának gobelinjei függnek. Ugyanitt két eredeti igen régi japán remekművü ékszertartót látunk, melyek a prágai Kaunitz-kastélyból kerültek ide. A terem pazar ékessége a velenczei csillár.

Érdekes a palota urának úgynevezett kis festőterme, melynek falait értékes gobelinek borítják. A falakon természet után készült, magától a palota urától származó festmények, a melyek nem közönséges tehetségről tesznek tanuságot. Itt van Ottó főherczeg és Rudolf trónörökös sajátkezü festménye, melyeket a főherczegek halála után a hozzátartozók ajándékoztak a palota urának barátságuk jeléül. Itt vannak fölhalmozva azok az értékes tiszteletdíjak, a melyeket a palota ura yacht- és pólóversenyeken a külföldön szerzett az általa vezetett magyar csapatokkal.

Markó Miklós.

ÉBREDÉS — ELALVÁS.

Jön a napsugár a zöld erdőbe
Harmatos reggel,
Ébred az erdő galyzugással,
Madár sereggel.
Fű alatt siklanak,
Egész nap játszanak
Levelen, törzseken,
Mohán, virágokon
Folyton szétáradó,
Folyton beözönlő
Remegő, reszkető,
Rezgő, megrebbenő
Napsugarak.

Reggelből dél lesz, délután a délből,
Napsugár szálak
Erdő mélyéből, sürüjéből
Mind vissza szállnak.
Lassan, egyenként kúsznak vissza
A kékes éjbe,
Kékes-hamvas lesz, idegen lesz
Az erdő mélye.
Mint előbb által járta
Hő napsugár,
Átjárja, elborítja,
Elönti, elözönli
Kékes homály.

Czóbel Minka.

AZ ÉN NYARAM UTÁN.

Hadd mondok még egy bús istenhozzádot,
Utánad, én eliramló nyaram.
Már nem csavargom össze a világot
Bolygóként egyedül és társtalan.

Szebben ragyogott rám az eged kékje,
S nem csábítottak távoli hegyek.
És napod langyos, augusztusi fénye
Tánczolt a kertes kis tanyám felett.

Záporesők és viharok nem értek,
S nem kergettek a szeles éjszakák,
Csak ablakomon át ha fütyürészek,
Hallgattam el a szél kaján dalát.

És szemeim megnyiltak, többet láttak,
És szivem vidámabban zakatolt,
És jobban örültem az orgonáknak,
És körülöttem minden csak dalolt.

A tavalyi redők mind elsimultak,
Az arczomon, a barna arczomon,
S a bánat csillagai ó nem hulltak
Bús szemeimből úgy éjfélkoron.

A hajnalok csókokkal költögettek
S így altattak el az alkonyatok
És rózsafátyolt vontak szemeimre
A sugaras, a nyári nappalok.

Isten veled, nyaram, teljesülésem,
Hozzám már úgy sem térsz meg, ég veled.
Veled száll minden nagy gyönyörűségem,
Mit föl nem ér álom, se képzelet!

Peterdi Andor.

PAMINÓ. (Folytatás.)

Elbeszélés. — Irta **Zsoldos László.**

II. FEJEZET.

— Micsoda lány! — ez volt első szava a mesternek, a mikor másnap nagyot nyújtózkodva az ágyon, kinyitotta a szemét. Odakint delet harangoztak.

— Tizenkét óra, — ásított egyet, s olyan mozdulatot tett, a melyiknek a kezdetéről arra lehetne következtetni, hogy menten kiugrik a nyoszolyáról, de a vége már csak a gyürött vánkosba süppesztette bele a bal könyökét. A kinek lefeküdni nehéz, annak fölkelni is nehéz: már pedig Fidélinek az Angelával végigtánczolt éjszaka után sokáig nem jött a szemére az álom. Most még egy görcsöset ásítva, lassan nyúlt a jobbkezével az éjjeliszekrényen heverő czigarettás-szelencze után, s rendithetetlen nyugalommal könyökölve tovább a párnán, némi ügygyel-bajjal rágyújtott.

— Micsoda lány!

Az orra előtt felkunkorodott a szoba mennyezete felé az első füstszalag, s kékes-szürkén tekergődzött a feje fölött a szellőzetlen levegőben. A szobrász rajtuk felejtette a szemét a virgoncz füstfodrokon. Még Angelára gondolt, a remek szép kicsi szőke gróflányra, a kit a mamájával együtt, bizonyosan már régen és bizonyosan a mamájának valami hibája miatt (én tudom: a mamája is Himesházy grófnő volt, meg a lánya is csak a Himesházy nevet viseli) kitagadott a gőgös atyafiság, és a ki minden lehetne a nevével meg a szépségével, de inkább mégsem lesz semmi, s kecsegtető jólét helyett megelégszik inkább a kétszobás városi lakással a harmadik emeleten, és megint csak bizonyosan félhónapon át is himez a rózsás újjaival, csak hogy egyszer egy farsangon elmehessen rózsaszinü ruhában, fiakkeren a bálba. Akárcsak Hamupipőke. Mese, mese!

Mese. Fidéli most — az Isten tudja miért, — oly merően függesztette rá az álmodozó szemét a feje fölött imbolygó füstuszályra, mintha csak valami kampóra akasztotta volna rá a tekintetét. S ebben az észrevétlenül, szinte öntudatlanul megmerevülő pillantásban — ejh, hogy is lehet ekkorát ugrani Hamupipőkéről? — egyszerre megjelent a szeme előtt, mintha csak most látná, egy gyöngén, sejtelmesen szinesedő kép az ő meséinek a virágkorából.

Hm. Reggel. Félix két és fél évtizeddel ezelőtt még koránkelő gyermek volt; ökelme már hat órakor kipattant az ágyból, és rövid ingecskéjében, mezítláb és meztelen lábszárral (mert a nadrágocskáját álmában mindig lerugdalta magáról) tip-top, elkezdett körbe tapicskolni a szobában. Úgy pacskolódott a kis talpa a padlón, mintha talán bizony a nagyszakállú szellem (emlékszel, Félix? Fáni néni mesélte) kotyogtatná a vizet a tengerből kihalászott palaczkban. Nagyszerü volt szegény mamának az ágya, a hogy a lábtól a fáján vékonyan kidomborodó oroszlánfejecskére rá lehetett állni. Aztán a picziny kacsóval belekapaszkodni jó erősen fönt az ágy szélébe, és mint valami pikszenspanner a király kocsiján, felnyújtózkodva kiegyenesedni, s átcsintalankodni szembe az álmos, jó mamának (a kire még nyakig rája tapadt a paplan), hogy:

— Mama! Mama! Tutucs!

A mama kinyitotta azt az áldott, barna szemét és nagyot pislantott.

— Liczike, fekszel vissza tüstént az ágyba?

A mire Liczike, vagyis a négyesztendős kicsi Félix megrázta az aranyszinbe játszó dús sörényét, és:

— Nem, mama, — felelte büszkén, — én most pittnipanni (már mint hogy pikszenspanner) vagyot. (A «k»-t még nem tudta kimondani.)

— Istenem, meghül ez a gyerek, — mondta ilyenkor a mama. — De hogy vegyem ide, a mikor . . . (S a mondat befejezése gyanánt kissé visszahajtván magáról a paplant, gyöngéden tekintett a karján szuszogó kétesztendős leánykára, a ki is testvérhuga volt Félix ifiúrnak.

— Mama, mama, pittnipanni! — pötyögte egyre hangosabban az ágyon felkukucskáló fiatalember, elannyira, hogy az áldott barnaszemü asszony végre is egy gyöngéd érintéssel fölkeltette a másik nyoszolyán csöndesen szunnyadó urát:

— Edvárd! (Mi . . . mi az, lelkem?) Nézd, nem vehetnéd magadhoz az ágyba ezt a kis pittnipannit?

A férfi (— Szegény, jó apám! — sóhajtotta a vánkoson czigarettázó szobrász) egy-kettőre kidörzsölte a szeméből az álmot s szelid szeretettel szólt oda a pendeles gavallérnak:

— Liczi! Liczike! Gyere hamar apuskához az ágyba! Mesélek a Paminóról!

Ez hatott. A pittnipanni leereszkedett a magas álltából, s picziny talpacskáján odatapicskolva — tip-top — az édesapja ágya mellé, mulatságos nyögdécselés közt (mintha legalább is Budavára bástyáját kellene megmásznia) fölkapaszkodott a lepedőre, s csillogó mosolylyal búját be az édesapja paplanja alá:

sem vállalta volna a hálátlan munkát: átadtam Istvánnak a költséget s cseléd létére önkénytelenül kezet fogtam vele.

István, mielőtt megakadályozhattam volna, megcsókolta feléje nyujtott jobbomat.

— Jó ember a nagyságos úr, — mondta meghatottan, — érdemes lesz érette meghalni...

Valami megmagyarázhatatlan, fájdalmas érzés nyilallott át a szivemen. Hátha igaza lesz a szentatyának! A csudálatos zarándok meghalni jött hozzám, engem szemelt ki, hogy megadja kiváltságos szeretetének az árát, a mi szerinte csak az élete lehet.... Miféle ember ez? Szent-e csakugyan, vagy őrült? Miféle földfeletti talajból sarjadzottak ki megmagyarázhatlan misztikus érzései?

Egész éjjel vele álmodtam. Hajnalban keltem, üzött a vágy, hogy beszéljek vele.

Munkában találtam Száraz Fa Istvánt. Tatározta a hintót, még pedig oly kézbeli ügyességgel és gyorsasággal, hogy szinte szemfényvesztésnek tetszett a munkája. Szolid volt, csinos, egyszóval tökéletes.

Megkérdeztem az öregtől, miért idegenkedett a női nemtől. Ezt felelte:

— A méltóságos grófné után, a ki engem megváltott, vétek lett volna egy más nőszemély szemébe néznem, mert ő angyal volt, igazi égi csuda, rokona és szolgálója az én Istenemnek...

Öt nap alatt elkészült István a hintóval. Olyan lett, mintha a kocsigyártó akkor húzta volna ki a szinjéből. Meglepetésemben és örömemben megöleltem a szent beszédű öreget.

— Pompás ember maga, kedves atyámfia, köszönöm.

Ő mosolygott és könnyezett.

— Csakhogy idején elkészültem vele, — mondta.

— Hiszen nem volt sürgős, — jegyeztem meg én.

— Nekem sürgős volt...

Neki csakugyan sürgős volt, mert estére meghalt... A kocsissal, a ki jelen volt élete utolsó lobbanásánál, azt üzente nekem, hogy rám testálta a szivét.

Én elfogadtam s azóta úgy érzem, hogy két szivem van. De minduntalan elragad mind a kettő: az én haszontalan régi szivem s a szent ember öröklött szent szive is.

Azért még nem érzem, hogy meg kellene halnom...

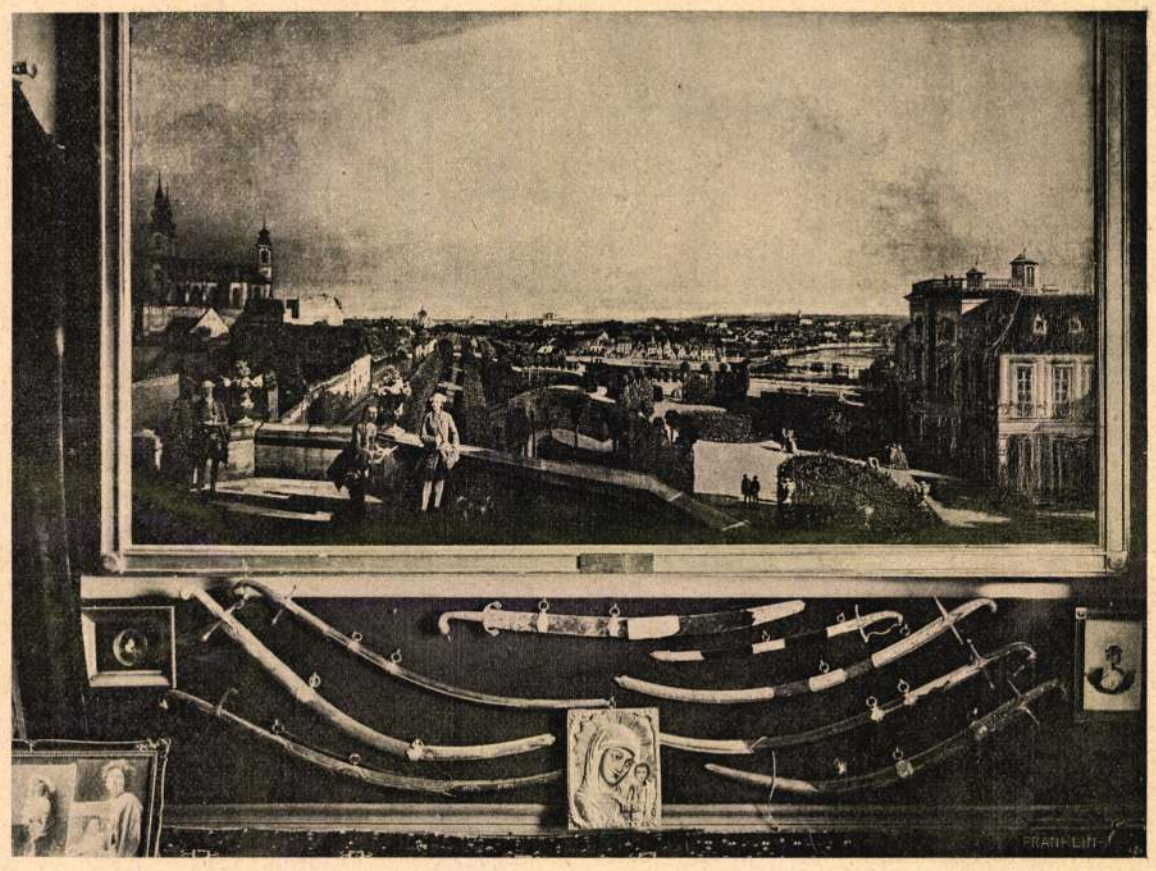

BÉCS A XVIII. SZÁZADBAN, CANALETTO FESTMÉNYE, ALATTA RÉGI MAGYAR KARDOK.

ISASZEGHTŐL BUDAVÁRIG.

Iglói *Szontagh* Boldizsár 48-as honvédhadnagy kézirati naplójából.

Isaszegh ... Itt sütött föl végre tartósan a honvéd dicsőség napja. Döntő csatát nyertünk, a kétségbeesett erőfeszítés gyönyörű pályabérét. De nem akarok én történelmet irni. Csak epizódokat jegyzek föl, a mikben magamat is mindben megforgatott a sors, a miket

NŐI SZALON, EGYKORÚ ROKKOKÓ GARNITURA, KÉZI SELYEMHIMZÉSSEL.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA BUDAPESTI PALOTÁJÁNAK MŰKINCSEIBŐL. — Balogh Rudolf fölvételei.

kár volna elfeledni, mert nagyon jellemzőek a viszonyokra és az emberekre, de a mik mégis alkalmasint feljegyzetlenül maradnának. Kár lenne értük. Sok nagy eseményre fényt vetnek némely oldalról ez apróságok és sok dolgot megmagyaráznak, a minek okát-fokát az unoka oly távolból már aligha érthetné meg. Azért mondom, kár lenne ezekért az apró forgácsokért is nemzetem legnagyobb esztendejéből . . .

Az isaszeghi csatában tevékeny részt vett az én zászlóaljam * is, most már, hál' Istennek, jómagammal együtt. Új parancsnok, új segédtiszt alatt. A parancsnok *Nyeregjártó* János őrnagy, a ki segédtisztjévé engem nevezett ki, tegnap ott a bicskei őrtűznél, nyomban a hogy miskolczi betegeskedésemből megérkeztem. Parancsunk az volt, hogy csatárlánczban oszoljunk a Királyerdőbe s verjük ki onnan az ellenséget. Az őrnagy öt századot küldött az erdőre, a hatodikat az erdő előtt tartalékban tartotta — a zászló és saját személyisége védelmére. Én, mint adjutáns, persze mellette ácsorogtam, álmélkodva az újmódi harczászaton, hogy zászló és parancsnok nélkül rohan tűzbe egy bataillon.

Még jobban álmélkodott pedig az a lovas tiszt, a ki im' nekünk vágtat s rárivall az őrnagyra:

— Mit tátja itt a száját ez a század? Mért nem megy harczolni az erdőbe?

Sértett büszkeséggel felel jó Nyeregjártó major.

— Én *Nyeregjártó* János őrnagy vagyok s e századot a zászló őrizetére itt tartani jónak látom!

— No hát én meg *Kiss* Pál ezredes vagyok — dörgött vissza a lovas — s parancsolom őrnagy úrnak, hogy a századdal rögtön induljon tűzbe!

Parirozni kellett, az én titkos nagy örömemre. *Első sorba* álltam, buzdítottam embereimet s ugyancsak nyeltem a füstöt. De nini, hirtelen retirál, sőt fut a század, ott hagyva engem két káplárral s hat bakancsossal. Én meg rohanok a szemből ránk lövöldözőkre, éktelen szidom őket, mért pufogtatnak, nem látják, hogy honvédek vagyunk? Még mutatom is veres galléros köpönyegemet nekik, mire az erdő szélén lábhoz is eresztik a fegyvert a puskások s ránk bámúlnak. Csak ekkor látom, hogy mind granicsár az. Egyforma parolink tévesztett meg engem is, őket is . . . Nosza hátra! Futottunk biz' ugyancsak a zászló után, ők meg, felocsudva ámulatukból, küldték utánunk a sortüzeket. Rosz puskások lehettek, kilenczünk közül egyet se találtak.

Téres rétre értünk nagy lihegve, a hol újabb csoda várt. Ott állt már rangirozva teljes zászlóaljunk. Hogyan jutottak ide a csatárlánczba oszolt századok oly hamar, ma sem tudom. Újra megrohantuk a királyerdőt, de benne már egy szál granicsárt se találtunk. Míg mi a réten sorakoztunk, kiverték a németet az erdőből a *vörössipkások*, elvíve így előlünk a pálmát. Bezzeg azok ugyan nem sokat sorakozgattak!

Óh, ez a 9-ik zászlóalj! Fiaim, unokáim, a kik írásom olvassátok, vegyétek le a kalapot, ha halljátok e nevet: vörössipkások. Az volt a regiment! Minő a holdvilág, ragyog, világít és mosolyogva fogy el, hogy újra megteljék. Nevetve, dalolva rohantak halálba a vörössipkások is, *elfogytak négyszer is* önvédelmi harczaink alatt, de megtelt ugyanannyiszor zászlóaljuk. Csupa fényességgel, a legvitézebb honvédekkel. Dicsőség volt e zászló alá bejutni, hát még alatta meghalni! . . .

Másnap, április 7-én, nagy ágyuzás Gödöllő felül. Aztán Kerepesen, Fóton át el *Váczra*. Itt 10-én diadalmas nagy csata, de benne, sajnos, mi tűzbe nem jöhettünk. Rezervában voltunk. Aztán Szerdahely, Rétság, Drégely, Gyarmat, A.-Várad, Türe, Kissarlón keresztül el *Nagysarlóra*. Április 19-én vívtuk meg a dicsőséges nagysarlói csatát. A gömöri zászlóaljat Nagysarló ostromára parancsolták, mely valósággal meg volt rakva némettel.

A szélső utczákhoz érve, ostromcsapataink szélén már *egyetlen tisztet se láttam*. Magam ugrottam hát a csapat élére s utánam! kiáltással vezettem a rohamot az utczákra. Előttünk

* A gömöri és szepesi fiúkból álló 19-ik honvéd-zászlóalj.

Vértesi Károly a Bácsbodrogmegyei Irodalmi Társaság elnöke, kinek most ünneplik negyven éves írói jubileumát.

német zászlóalj retirált szép sorokban s csak utolsó szakaszai fordúlgattak vissza, hogy ránk lövöldözzenek. Az ő bataillonuk közepén azonban ott ült nagy szürke lován a parancsnok s rendben dirigálta őket. Nem úgy, mint a mi tisztjeink, a kik mihelyt közel az ellenség, mindjárt leszálltunk a nyeregből, s gyalog bújtunk a sorokba!

Ez jutott eszembe, azért öntött el annyira a méreg, hogy minden áron lelőhessem azt a német komandánst. Onnan a nagy szürke lóról. Kapkodtam is három honvéd puskájáért is, rá is céloztam sorban mindhárommal a németre, de *egyetlenegy sem sült el*, pedig mind czinderes * volt.

A német zászlóalj különben csakhamar szétugrott. Házakba, udvarokba hova; ott fogdostuk, lőttük össze. E gyors siker egyébként nem a mi érdemünk, hanem újra a vörössipkásoké, a kik egy másik utczából egyenszögben rohanták meg a németséget s szétszórták. Azok nem sokat czélozgatták az ellenséget, hanem a hol meglátták, szuronyt szegezz, előre! — rárohantak, akármennyi volt.

A szérűkert végéig üldöztük most csak a németet. Itt sorakoztunk, persze nagy bajjal, mert 3—4 zászlóalj legénysége volt egy rakáson, *önmaguk feje után*, pedig alig 400 lépésről folyton kartácsolt ránk egy német ágyútelep. Bukdostunk hát a sövények mellé s a kartács a fejünk felett csapkodott a csürökbe. Boszúsan keresem, hol van hát a mi ágyúinkból is legalább egy, hadd feleljünk méltóan a németnek. De biz' az ellenséges üteg elretirálásáig nem találtam sehol honvédágyút. Akkor lett szerencsém egy-két tiszthez is zászlóaljunkból. Előkerült derék őrnagyunk is, mellén, azaz hogy kabátján egy kis lyukkal, a mit egy fáradt golyó vágott oda, de a lajblit már nem birta átütni. Lett sopánkodás s hálálkodás, hogy drága őrnagyunknak nem esett nagyobb baja.

Aztán nekiláttunk az ellenség üldözésének. Fajkürt, Kolta, Perbete, Újgyalla, Szentpéteren át *Komáromba* jutottunk.

A Vág-redoutok előtt tanyáztunk. Csipős, szeles hideg járt, tüzet raktunk. A mi tiszti tüzünkhöz egyszer csak lepislog a sánczról egy utász s hamarosan szervusz Boldi! kiáltással a nyakamba omlik.

— Ez meg a másik honvéd testvérem, Ábris — ölelgetem s mutatom be a kamarádoknak. — De mért vagy te utász, mikor te tüzér vagy? — nézek rá csodálkozva.

Elmondta, hogy *Guyon*, mint bizalmas emberét, őt küldte a várba még az ostromzár alatt. Parasztnak kellett öltöznie és sok kaland, még több viszontagság után tudott bejutni a németen át Komáromba. Viziteltem én is náluk, ott tanyáztak egyik vágoldali redoutban s megvendégeltek prófunttal, szalonnával, törkölypálinkával. Egyéb nem akadt a várban. S még azt mondták, hogy Komárom vára dúsan fel volt szerelve!

* Gyújtós.

Ábris a dunai oldalon inspicziált egy ízben, mint tűzmester, az ágyúpark fölött. Látogatóban voltam nála s ő szeretettel magyarázgatta nekem 24 fontosait s 50 fontos bombamozsarait. «Csak valami mozgást látnék Szőny felől, mondotta, hogy láthatnád s hallhatnád ezt az *öreget* is. De így Isten nevében nem lőhetek a németre. Drága a puskapor!» Most ért oda *Guyon* Rikárd is s jelentést tétetett magának öcsémmel. Én feszesen szalutálva, félre álltam s gyönyörködve néztem az «oroszlánszívű» tábornok szép, büszke alakját. Akkor láttam először életemben. Tán odaátról is észrevehették, mert egyszerre megdördültek az ágyúk a szőnyi német sánczok felől. Záporként röpültek fejünk felett a sistergő tüzes ördögök, de Guyon úgy állt alattuk, mintha csak gyerekek dobálták volna hógolyóbisokkal.

— Feleljünk nekik, őrmester! — kiáltotta kedélyesen s maga igazgatta gyakorlott kézzel Ábris ágyúit.

A német golyók hátunknál vagdostak le a mocsárba s ugyancsak verték föl a vizes sarat. Alig győztük egymásról letörölgetni . . .

Éjfélre a mi zászlóaljunkat is fölrendelték a várba. Frissen vert hajóhidon a csillagsánczba húzódtunk, onnan meg el a szőnyi fövenysánczok ostromára. Bár a parancs szerint rögtön támadnunk kellett, derék őrnagyunk csak világos reggelen vezetett rohamra. «Sötétben nem lehet erélyesen föllépni» — mondotta a kiváló stratéga. A sánczból, mely Új-Szőny mellett a legelső volt, ki is vertük a németet, de benne is maradtunk egész nap, az egész komáromi csata alatt. Seregünk fényesen megnyerte ezt az áprilisi csatát s Győrig kergette a németet.

Aztán elindúltunk *Budavára* felé. Lassú marsban s *feltünően kis stácziókat téve*. Szép tavaszi napokat éltünk, tömérdeket pihentünk s faluról-falura virágon jártunk. Teli szórta virággal a nép a vitéz feldunai hadsereg útjait. Legjobban kitettek magukért a jó tataiak, bár minket, gömöri zászlóaljat, eleinte nagyon lesajnáltak. Német hadifoglyoknak nézték a 19-ik bataillont. Századaink első sorai tudniillik medvesüveggel jártak, a mit mind a komáromi csatában akviráltak az elfogott gránátosoktól.

Budától délnyugatra egy lóherésben táboroztunk az első pár hétig. A szőlőkből elhoztak legényeim valami pavillon-szerű fabódét, az lett a tiszti sátor. Előttünk emelkedés, mely védett Hentzi ágyúgolyói ellen. A várbeli golyók mind átcsaptak fejünk felett s bennünk semmi kárt nem tettek. Mezei tanyánkról nehány hét múlva berendeltek a Ráczvárosba, egészen a vár ágyúinak s puskáinak csöve elé! Nappal senki se mehetett ki a golyózápor miatt új tanyánkról, mely földszintes korcsmaépület volt, nagy udvarral. Tövében már a szőlők leveleztek, gyümölcsfák virágoztak s pompásul sarjadzott az egész természet.

Viruló szép élet hátunknál, előttünk meg a sötét arczú halál . . . Különös, de mi már csak *ezt* láttuk, éreztük akkor. A halált. Csodálatos balsejtelem s ép dicsőségünk zenithje, Budavár megvívása előtt! . . .

Csoór Gáspár.

REZÁNOV.

REGÉNY.

Irta **Atherton Gertrude.** Angolból fordította **Esty Jánosné.**

I.

Midőn a kis hajó, mely már három izben daczolt a pusztító viharral, az 1806-ik év ama ragyogó áprilisi reggelén elvitorlázott a remek szép fensík mellett és beért a san-franciskói öbölbe, Rezánov feledte az elmúlt három év keserű megaláztatásait, testi-lelki gyötrelmeit, nélkülözéseit és veszedelmeit, feledte ama Nagasaki kikötőjében töltött nyomorúsággal teli hónapokat, midőn Oroszországot ellenséges, irigy szemek láttára érte megaláztatás; szorongatott helyzetét Kamcsatkában, midőn kénytelen volt másra bízni azt, hogy mentegesse kudarczát otthon, ő maga pedig továbbra is kitartott a czár éjszak-keleti barbár és örökösen lázongó tartományaiban, mint ő császári felsége képviselője és azon társulatnak teljhatalmú megbizottja, melyet saját lángesze hozott létre;

Andrássy Gerő gr.

Élet- és arcképe.

László
2
Lengyel László dr. és
Vidor Gyula dr.

Magyar országgyűlési
almanach 1931–1936.
Bp. 1931. 391, 392. l.

MOBKA. 1576. 2

Kőszeg, vár

282-283

Kari Eduard Kitől?

Tavaszi vernisszázs

A pesti főpróba már régen nem főpróba, hanem mondén szórakozás, csokoládészopogtatással és pletykálkodással egybekötve. A vernisszázs is régen elvesztette ősi alapelemét a firniszt, mellyel valaha a művészek vásznaikat a nagy bemutatóra felfrissítették. Nem firnisz- és festékillat van ilyenkor a levegőben, hanem divatos parfümök, titkos karmák és fekete nárcisszok, továbbá virágillat, mely nevetve suhog el a »nature morte«-ok és a püffedt banánok csendéletei felett. Tavasz van és az emberek ilyenkor többet törődnek a riviérai tapasztalatokkal meg a Pyrenée-be tervezett nyári túrájukkal, mint a »Besnyői cigánycsalád«-dal, vagy a »Műteremsarok«-kal. Viszont az is bizonyos, hogy az idei tavasz annyi nagy művészi kollekciót, olyan friss átváltozásokat hozott paletták színeiben, annyi francia értéket és kegyeletesen megrezzenő emléket lebbentett a téglavörös meg hamuszürke vászonfalakra, amennyit más években alig adott. Hozzájárult még az is, hogy az arisztokraták is leszálltak a nagytribünről és kezdenek a képzőművészetben passzív és aktív szavazati jogot gyakorolni . . . Egyszóval: a tavaszi vernisszázsokon is illik mindenkinek ott lenni, »aki számít«. Hogyne, hiszen olyan csemegéket lehet élvezni, mint egy régismert kitűnő sportsman-nak, Andrássy Géza grófnak a debütálása a festői pályán. Ebben a demokratikus világban nem is lehet jelentéktelen élvezet, ha egy lipótvárosi fiatalasszonyka majdnem megveszi egy öreg grófnak »első« tájképét. Ez persze nem jelenti azt, hogy Andrássy gróf maga is ne alakuljon át a vernisszázs első félórájában kiállítóból művásárlóvá, amiben már sokkal régibb gyakolata van, mint a — képkiállításban. Annyi bizonyos, hogyha érdekes fejeket keres az ember, a tavaszi vernisszázsokon még több akad a parketten, mint a — drótokon. A mindig mosolygó öreg gróffal szemben egy nem kevésbé érdekesen hangolt profil suhog végig a sok szép asszony és lány fölött: Széchenyi Géza grófé, aki már annyi képet és műtárgyat vásárolt össze eddigelé, hogy a maliciózusak komolyan tartanak tőle : legközelebb ő fog mint festő bemutatkozni az Ernst-Múzeumban. Hivatkoznak arra, hogy ezután mindig így is lesz, amint az utóbbi hónapokban volt: egy polgári piktorral egyidejűleg egy grófi festő fog bemutatkozni a múzsáknak. Olyanformán, mint Dankó Pista mesélt az angol királyi palotában muzsikáló cigányok egykori vacsorázásáról, hogy »utána odaültettek bennünket a nagyasztalhoz és megvendégeltek ; az ültetés úgy volt, hogy egy király, egy cigány, egy király, egy cigány«. Ezen azután mindenki elmosolyodik. Éppen csak egy ember marad komoly, a kultuszállamtitkár: Petri Pál, őméltósága. Az ő tekintete állandóbb és kiegyensúlyozottabb, mint egy külügyminiszteré a konferenciákon. Egy szemrebbenéssel sem árulja el a képvásárlásra vonatkozó terveket, sőt a kiállító művész festői irányára vonatkozó nézeteket sem. Állítólag egy fiatal és nagyon ambiciózus festővel történt, hogy mikor a méltóságos úr szándékát firtatta egy ilyen vernisszázson és arra hivatkozott, hogy a miniszter úr őexcellenciája is többizben tetszésének adott volna kifejezést a művész nagyszerű természetlátása felett, a méltóságos úr megtörölte a szemüvegét és kijelentette: óh kérem, a miniszter csak a parlamentnek felelős, de mit csináljak én, aki esküt tettem, hogy az egész államnak rám bízott titkait hiven megőrzöm . . .

Pedig bizonyos, hogy soha még a kormányzati körök annyira nem igyekeztek

A Magyarság 1929. 5. 24.

APRÓ HIREK

REMBRANDT-kiállítást terveznek a jövő évre Berlinben, amikor a berlini és a casseli múzeumok anyagát egyesítik.

MŰKERESKEDŐK magángyüjteményéből összeszedett gyönyörű modern képeket állított ki a párizsi Reneszánsz-szalon. Az impresszionistáktól a mai festészeti irányokig minden jelentős név képviselve volt kitünő munkákkal.

BARCELONÁBAN lesz a régiségtudományok negyedik nemzetközi kongresszusa az idei nyáron. Prehisztorikus korról, papyruszokról, klasszikus és ó-keresztény művészetekről lesznek előadások.

VAN GOGH szülőházában, Arles-ban, a nagy művész múzeumát rendezték be s a régi bútort érintetlenül meghagyták.

HAVEMEYER-nek hívták azt a cukorkirályt, akinek özvegye a newyorki Metropolitan-múzeumra hagyta palotáját mintegy kétszáz képpel. Ezek közt van : 7 Rembrandt, 1 Hals, 1 Rubens, 6 Goya, 2 Greco, 8 Manet, 19 Degas, 15 Courbet és 5 Cezanne.

MONACO fejedelme meghívta a francia városképei révén ismert Loukomski párizsi festőt és vele »országa« szebb részleteit festtette meg, amelyek egyesítve egy mappában kerülnek kiadásra.

HÉTEZER éves a világ legrégibb levele, mely ékírással van írva egy égetett agyagtáblára. Urban találták, egy ugyancsak égetett-agyag tartóban.

PORTRÉ-KIÁLLITÁST rendeztek a berlini Künstlerhaus-ban a »jelenkori arcképművészet« címmel. Ez a kiállítás azt mutatta, hogy egy folyton süllyedő művészeti ágról van szó.

PRIBIO horvát falu közelében nagy ásatásokba fogott a horvát régészeti társaság. Az a szándékuk, hogy húsz év alatt egy egész »horvát Pompéji«-t fognak a föld alól feltárni.

BELGRÁDBAN egy zsidó temetőben Diocletian császár korából származó 3 méter magas márványszobrot találtak. Beszáilították a szerb nemzeti múzeumba.

TUT-ANK-AMON ágyát állították ki nemrégen a kairói múzeumban. Az arany lemezekkel borított ágy egy elefántcsontból faragott emberi alakkal és türkisz- meg zafirkövekkel van gazdagon ékesítve.

REMBRANDT híres »Éjjeli őrség«-étmely az amszterdami birodalmi múzeum legféltettebb kincse, teljesen új elhelyezésben mutatják most be. Egy erős villanylámpa vet rá fényt és a kép hatása így még elragadóbb.

VILMOS német excsászár képeiből Duveen newyorki képkereskedő félmillió font értékű képet vett meg. Köztük van két Watteau, egy Lancret és egy Rubens-kép is.

TIZIAN-nak egy önarcképét fedezték fel egy newyorki képkereskedő kiállításán, Van Diemen-nél, aki a velencei festészetet mutatta be.

ARAMONT, délfrancia báró, sok vándorlás után a tizenhatodik század negyvenes éveiben Velencébe vetődött s ott lefestette őt Tizian, hosszú, selymes köpenyben, arany nyaklánccal. A képet most fedezték fel Trivulzio herceg milanoi palotájában.

LIECHTENSTEIN herceg bécsi galériájának egyik díszét, a Rubens-féle »Részeg Silen«-t, melynek autentikus voltát újabban egyesek kétségbevonták, egy Lindenbaum nevű amerikai petroleummágnás vette meg harmincezer dollárért.

KÉPCSERÉT akart csinálni a berlini múzeum a leningrádival. Egy-egy városképet kellett volna kicserélniök kölcsönösen. A berlini panoráma, mely Gärtnertől való, igen jó munka, a szovjet tehát megtartja magának. A moszkvai panorámáról, mely Berlinben van, örömmel lemondanak az oroszok.

VESTA-templomát, a híres Vestaszüzek örök-lángjának védőhelyét teljesen helyreállíttatja az olasz kormány. A Forum ez új látnivalóját Cozzo professzor rekonstrukciós tervei szerint épitik újjá.

BOURDELLE-nek, a franciák legnagyobb élő szobrászának összegyüjtött munkáit óriási sikerrel mutatták be nemrégen Brüsszelben, azután pedig Bázelben.

FIGDOR egykori híres gyüjteményét úgylátszik mégis csak kiengedik Bécsből. Hír szerint Nebehay megszerezte a kiviteli engedélyt és a háború előtt 18, most 28 millió dollárra becsült műtárgyakat Németországban fogják elárvereztetni.

a művészetnek minden életnyilvánulását figyelni, művészeinket munkához és vásárlásokhoz juttatni, mint mostanság, — éppen csak az az átkozott pénz támaszt némi nehézségeket. A mostani tárlatokon az államhatalom már nem a régi lakkban és klakkban sétál, hanem összevegyülve élvezőkkel, vásárlókkal, buzdítón, szinte gondok közepette, hogy miként népszerűsítse még jobban a művészeket.

A miniszter két parlamenti ülés közt kiszalad az Epreskertbe, az államtitkárok saccoban rohannak le egy-két tárlatot megnyitni — az ilyesmi államrezonból is okos dolog, amióta a külföldön kezdik jobban ismerni a magyar művészeket, mint a politikusokat. Viszont a művásárlásban is kezd újból az a fontos lenni, hogy mit szól a művész legújabb irányához a társasági műértő, a gyüjtő és a mecénás és kezd háttérbe szorulni az a kérdés, hogy a művész kis aranyérmet fog-e kapni életében, vagy nemzeti szemfedőt a koporsójára.

Ezért mondta egy szójátékáról híres művész nemrég az ő tavaszi vernisszázsán, mikor megkérdezték tőle: No, kedves Mester, most aztán ugy-e igazán mindenki itt van a maga születése napján, aki csak számit? — hogy »igen, tisztelet a kivételnek, azaz, pardon: a bevételnek«. A dolog ugyanis úgy áll, hogy ezidőszerint: az is számit, aki nem számit, csak az a fő, hogy vegyen. És ha társasági esemény is egy-egy vernisszázs, de nem utolsó sorban — eladási alkalom is. Ezért a művészeti megnyitók legszivesebben látott vendége még mindig a régi műbarát, aki az új vásárló köntösében közeledik a mit sem sejtő képekhez. Azok a »békebeli« kedves öreg műbarátok, akik valahogy finom megtiszteltetésnek veszik, ha a művész egy-egy szebb képére rátehetik az »elkelt« jelzésü táblácskájukat és akik egy egész örömszimfóniával tudják mosolyukban kifejezni, hogy milyen ritka szép darabbal gazdagodott e percben a gyüjteményük. A régi gáláns műbarátok élén még ma is Glück Frigyes halad, aki amellett, hogy tizféle idegenforgalmi és fővárosi bizottságban ülésezik, mégis résztvesz minden művészeti közügyben, akár iskolai diszterem freskójáról van szó, akár fiatal művész ösztöndíjáról. A régi patriciusok derüs bonhomiájával a szivében és egy szépségekben gazdag élettel a háta mögött — olyan ezeken a vernisszázsokon, mint egy emlékeztető a multból, egy rózsásarcú regényhős a Dickens világából. Nem egészen véletlen,

hogy mint a franciáknál, nálunk is közelesik a gasztronómia világa a műbarátsághoz. Annak a művészetnek, mellyel az ember a vegetatív köznap világából az Olympusig szárnyal, egész létrája van: ízekből, illatokból, színekből alkotott kromatikus skála.

Nem véletlen tehát, hogy a pesti műkiállítások egy másik tárlat-habitüéje is a gasztronómia úttörői és a fejedelmi butéliák legjobb ismerői közül kerül ki: Horváth Nándor személyében. Régi művásárló, akit családi, sőt vérségi kötelék füz a művészekhez, a fia, egy Newyorkban élő festőművész személyén keresztül. Ámde ennél sokkalta közvetlenebb kapcsolatai vannak élő művészeink javarészéhez: azoknak a houmard-oknak, lazacoknak és chablis-i pincetokoknak láncolatából fonva, melyeknek az alsó végén egy ifjú festő áll egy szépen terített asztal vendégkoszorújával, livrés inasokkal, ezüst szervizzel és egy üres számlablankettával, míg a lánc felső végénél áll a »műbarát«, a névtelen mecénás, a nagy cocktail-keverő. Ha tehát Önök azt látják, hogy a pesti vernisszázsokon egy ügyesen elhelyezett kis kartonlap hirdeti a képen: »Megvette H. N. úr«, az annyit jelent, hogy itt egy csereüzlet köttetett, amelynél a mecénás készpénzzel előre fizet, a művész pompás vacsorákat kap, a képet pedig — egyszer talán elküldik a lakására. Ma már mindent lehet ily módon »ellenszámlára« kapni: cipőt, kókuszszőnyeget, a

kisgyereknek gumicuclit, a helyszerzőtől cselédet, rézcsapot a fürdőszobába és egyéb földi javakat. No, gondolja erre Perlmutter bíró úr, próbáljanak én tőlem ellenszámlára ítéletet kapni, lévén ő a legfőbb szabadalmi bíróság ítélőbírája. Erre már azután igazán még álmában sincs szüksége a magyar képzőművészek testületének. Ennélfogva

őméltósága csak készpénzért vesz képeket és műtárgyakat, de az azután igazán elsőrendű alkotás legyen, ami az ő gyűjteményébe bekerülni szándékozik. Az is igaz, hogy kevés magyar műbarát van, nálánál iskolázottabb és disztingváltabb ízlésű. Szemüvege mögül okosan ragyogó szemeiből megveszteget a fölényes tudás. A tavaszi vernisszázsnak e kaleidoszkópja tehát még érdekesebb, mint az a tartalom, mely az aranyos képkeret be beleszorult. A bábjáték, mely a színen mozog, kezd érdekesebb

lenni a színjátéknál, mely a mise en scène-ben foglal helyet. Ilyenkor tavasszal. A tulipánok bágyadtan és édesen mosolyognak át a grófnők és a kis színházi sztárok vállai fölött a fiatal, kicsit raccsoló dandykre, a golf és a fox-trott hőseire, avagy a politikusra, aki itt pártállásra, fajra, felekezetre és világnézetre való különbség nélkül olvad bele a környező világba. A magyar szellemnek, műbarátságnak, a régi Erdély töretlen szépségeinek nagyvárosi képviselője mint élvező áll — egy fejjel mindenkinél magasabban — a sokaságban. Ugron Gábor egy pillanatra szembe kerül a német követtel: von Schön-nel aki minálunk a legfinomabb német kultúrát személyesíti meg: irodalmat, gyüjtést, nemes zenei élvezetet, a társasági életnek magasrendü formáját.

És mikor lassan kiürülnek a termek, elpuffognak az autók és a déli verőfény elkezd meghittebb csendben mosolyogni a képekre, az elszálló parfümökből és sóhajokból kiemelkedik az ünnepelt művész is. Akkor még élénken, össze-összenézve vizsgálja a képeket Lieber tanácsnok úr és az ő buzgó szárnysegédje, Pacher doktor úr. Derü, jóság, biztatás, kedv, megértés, hála, minden van szemükben. Ők igazán nem bürokraták. Ők igazán megértők, minden irányban, minden egyéniséggel, sőt szabadsággal szemben. Csak az a fedezet, az a fedezet . . . kérem. Mondja Lieber tanácsnok és kérdőleg néz Pacherre. Erre Pacher doktor, aki érti a tréfát, megkérdezi a művésztől: Mondja kedves mester, nem lehetne valamit csinálni, hogy is mondjam csak: ellenszámlára? A művész pedig elgondolkozik. És miután eszébe jut, hogy tizenöt képet adott már ma el ellenszámlára, szerényen megjegyzi, hogy talán mégis, tekintetes Tanács, adnék egy képet egy kis parcelláért ellenszámlára a Kerepesi-temetőben . . .

Andrássy Geza gróf

Színház

Most jelent meg!

— Bemutató a Kamara Színházban —

Bourdet az irodalom zsibvásárját tárja elénk. Azt a boszorkánykonyhát, ahol a hírnevet kotyvasztják, a modern technikai vívmányok teljes fölhasználásával.

Hajdan a költői dicsőség bizonyára ösztönösebben, becsületesebben, de sokkal lassabban jött létre. Valaki meghallotta az isteni dalnok egy költeményét s miután rokonhangot ébresztett lelkében, maga is eldalolta, megtanulta, majd fölkereste egyik-másik barátját, ismerősét, suttogva tovább adta a poéta nevét, mindaddig, míg ez a név egy láthatatlan, de elevenen ható fogalommá nem vált.

Minderre ma nincs idő. A kiadó a matrica segítségével egyetlen éjszakán husznötezer példányban nyomatja ki a könyvet, telefonoz különböző irodákba, gondoskodik arról, hogy a teherautóknak elegendő benzinjük legyen s a szállítmányt azonnal szétröppintsék, sor szerint fizetett hirdetéseket tétet közzé az ujságokba, intézkedik, hogy a szerző arcképét az összes mozikban levetítsék, sőt, ha szükséges — a tőkéje, összeköttetése, befolyása révén — megnyereti vele azt az irodalmi díjat, amelyiket akarja. Ha mindenki siet és repülőgépre száll, hogy lebonyolítson egy üzleti ügyet Berlinben, vagy Londonban, miért ne érjen célhoz legrövidebb úton az író is? Ha az író villamos felvonón megy ötödikemeleti lakásába, miért utazzék rozogább és lassúbb járművön a Parnassus tetejére?

Félek, hogy ez a leleplezés sok gyermeteglelkű olvasómra elszomorítólag hat. Sietek azonban megnyugtatni őket. Magukra az írókra nem hat elszomorítólag. Legalább nem ismerek kortársaim között egyet sem, aki finnyásságból, vagy önérzetből olyan maradi volna, hogy lemondana e kitünő hatáseszközök akármelyikéről. Nincs az az örjöngő vátesz, az a szende múzsafi, aki ne látná be, hogy a huszadik században a legfényesebb lángelménének is szüksége van legalább annyi reklámra, mint egy kitünő fénymáznak, vagy egy csodálatos mosópornak. Mindnyájan tisztában vannak azzal, hogy könyveiket a boltokban kiló- és grammszámra mérik, mint más egyéb portékát s nem igen ütköznek meg rajta. Mióta minden második ember ír és egyre több ember kenyérkereső foglalkozása az, hogy éjjel-nappal betűket vessen a papírra, nem is lehet ez másképp. Az írói hivatásból majdnem hivatal lett. A „dilettánsból", ebből a megtisztelő elnevezésből, mely azt jelenti, hogy az illető „szeret írni", gúnyszó lett az írók ajkán. Szemhatárunkat teljesen elsötétíti a folyton megjelenő könyvek vihara. Már magát a napot se látni tőle. A rotációsok szakadatlanul ontják az új szellemi termékeket, melyekről érdemes volna tudomást sze-

Új Idők 1929. ápr. 14.

16-n

Enyhült a válság Sir J. Simon beszéde és Runciman lord tárgyalásai után

Anglia nyitva tartja a közvetitési utját — A külpolitika eseményei

London, augusztus 29.

Sir John Simon beszéde, — bármilyen elégedetlen hangon fogadta is azt a német sajtó — nem tévesztette el hatását. A cseh kérdés kiéleződése által előidézett válsághangulat hétfőn délben lényegesen enyhült politikai körökben az a vélemény került felszinre, hogy a közeljövőben nem kell veszedelmes bonyodalmaktól tartani Középeurópában. Ezt a hangulatot a miniszterelnökség bizalmas közlése hozta felszinre, amely szerint Chamberlain miniszterelnök nem lát semmi okot arra, hogy lemondjon félbeszakadt nyári szabadsága folytatásáról. A miniszterelnök kedden György király meghivására rövid időre a balmorali királyi kastélyba utazik, majd folytatja skóciai nyaralását. A miniszterelnökség cáfolja azokat a hireszteléseket is, hogy a kedden délelőtt tizenegy órakor összeülő miniszteri értekezletnek rendkivüli minisztertanács jellege lesz, amelyen döntő jelentőségü határozatokat hoznak. Mindössze arról van szó, hogy a fővárosban időző miniszterek kedden délelőtt tizenegy órakor fesztelen megbeszélésre ülnek össze.

A Reuter-Iroda diplomáciai tudósitója hangsulyozza, hogy Neville Henderson berlini angol nagykövet londoni látogatásából angol illetékes helyen egyáltalán nem következtetnek a csehországi helyzet válságos voltára. Anglia — hangsulyozzák — továbbra is megtesz mindent, hogy nyitvatartsa a közvetités utját.

*

Prága, augusztus 29.

Prága: hovatovább *belefárad az emésztő belpolitikai feszültség egymást váltogató fordulataiba,* — „Prága" alatt most természetesen nem a kormányt és a hivatalos cseh államvezetést értjük, hanem *a prágai cseh közvéleményt,* amely hosszu idő óta jelenti az egész cseh nép közvéleményét.

Ezt a közvéleményt, egész észrevétlenül, hosszu játékra készitették elő a cseh politika irányitói, akiket igy a közhangulat részéről csak nagyon válságos esetben érhet valamiféle hirtelen pánik lökése. A háttérből óvatosan megdolgozott cseh közvélemény tudja, hogy *az uj cseh állam most éli alapitása óta legsulyosabb krizisét,* ha homályosan is, de sejtették vele, hogy *az állam alá is merülhet* ebben a krizisben; azonban ha végigjárják az ólomlábakon cammogó tárgyalásokat és nem veszitik el idegeiket, akkor a csehek nincsenek féltenivalóik, *csak engedniök kell,* mig nagyhatalmu nyugati barátaik diplomáciai játéka kibontakozik.

Nehéz volna azt mondani, hogy a cseh közvélemény szivesen és készségesen vállalta a nyugalmat, de azóta beletalálta magát valamiféle kinzott és ideges fegyelmezettségbe s ennek a fegyelmezettségnek kapaszkodó pontjaiként a közvélemény horizontján *Páris és London* lebegnek; amióta lord *Runciman* Prágában van, különösen London nyomult előtérbe. A *Simon-beszéd* jelentőségét, lehetőleg valódi jelentőségét éppen a prágai közvéleményre tett hatásán lehet pontosan leméri.

Ehhez azonban előbb vázolni kell az adott helyzetet. A prágai utcák fölé mint valami lélegzetet elállitott nyugtalanság feküdt a sulyos nyomás, a hir az egymillió német katona hadgyakorlatáról, a berlini lapok hangjának komorrá és élessé változásáról; *London egyszerre csak nagyon távolinak tünt fel, Runciman* lord prágai tárgyalásai formális és kilátástalan diplomáciai állóharcnak, — az eleve angol kormánynyilatkozatnak beharangozott Simonbeszédet fásult és fülledt hangulat várta; e különös módon végre angol részről éppen a vikend napjára tett diplomáciai akcióban Anglia a cseh kérdésben elfoglalt álláspontjáról kivánt nyilatkozni.

A kezdettől fogva külpolitikai légkörben nevelt cseh közvélemény minden további nélkül megértette, hogy *az angol kormány helyzete ilyen nyilatkozattétel számára hihetetlenül körülményes.* Angliának kétségtelenül amaz eredmények szerint kell nyilatkoznia, amelyeket megbizottjának, *Runciman* lordnak immár hetek óta tartó prágai tárgyalásai számára mint információk jelentenek. Ámde *Runciman lordot „nem"* a *hivatalos Anglia és az angol kormány küldte ki,* hivatalos helyzet szerint *Runciman* lord Prágában *egyszerü angol magánember,* aki magánszorgalomból tanulmányozza a cseh belpolitika problémáit. Az angol kormánynyilatkozat tehát nem nyilatkozhat lord *Runciman* információiról és tanácsairól.

Ez azonban csak *hivatalos forma.* Lord *Runciman* mégis csak az angol kormány megbizottja, tárgyalásairól, tapasztalatairól, az általa tárgyilagosan lemért tényekről gyorsan és közvetlenül tájékoztatja kormányát, *London pontosan tud mindent és pontosan mérlegel.* London tehát tudja azt is, hogy *„Prágában a helyzet változatlan",* azaz: a két szembenálló fél álláspontjában Runciman lord ott időzése óta hajszálnyi változás sem történt. A nyugtalan, de végeredményben irányitható és irányitott közvéleménnyel a háta mögött *a cseh kormány épp ugy nem engedett, mint ahogy nem engedtek követeléseikből a szudétanémetek,* a cseh kormány spekulativ jellegü reménységeinél sokkal komolyabb erőcsoportokra támaszkodva. *Runciman* lord maga *aligha tudja akármiféle irányban is megváltoztatni* ezeket a mozdulatlan hadállásokat, *de Anglia igen.* És Anglia most a *Simonbeszédben* üzent: a prágai kormánynak is, a szudétanémeteknek is, sőt a német birodalomnak is; üzent, *tartózkodó óvatossággal megfogalmazott mellékmondatokban,* szerény és csöndes jelzőkkel, erőteljes szónoki effektusokra való utalás nélkül, kinosan és tapasztaltan vigyázva a formákra. Azt üzente, hogy nem tekinti magát érdektelennek, ha Franciaország fontos érdekei jutnak veszélybe. Egyébként pedig — s ez ugyanabban az órában s ugyanazokon a vezetékeken jutott Prágába, mint a Simonbeszédről szóló tudósitás — az angol *Home Fleet,* magukat *a Brit Szigeteket védő óriásflotta megjelent az Északitengernek azon a pontján, ahol a világháboru alatt támadásra szokott felvonulni.* Nürnbergben pártnap lesz, nem lehetetlen, hogy fontos nyilatkozatok fognak elhangzani. Nos: a *Simon*-beszéd vastagbetüs szövege még vastagabb cimei mellett ezt a hirt közölte igen vastag betükkel a prágai sajtó...

De, ami Prága számára ebben a pillanatban a legfontosabb: *megvolt a Simon-beszéd,* még van néhány nap hátra a nürnbergi pártnapig, s ismét van néhány lemorzsolni való nyugtalan nap, *uj dátum, azután ismét előjön valami uj dátum* s a végén valahogy csak mégis lesz valami! De itt mindenki reméli és hiszi: *háboru nem lesz.* Mert Anglia... Egyelőre hát a békés módszerek ujra előtérben vannak s a megegyezés felé — ha nehezen is, kinosan — mégis csak közelednek a szembenálló felek!

téntő összevonása a nürnbergi nemzeti szocialista pártnappal áll összefüggésben.

*

Lord *Runcimannak* vasárnap *Henleinnal* folytatott tanácskozásai után

indokoltnak tartják Londonban a helyzet higgadtabb megitélését

és fölülkerekedett az a vélemény, hogy Neville *Henderson* berlini angol nagykövetnek londoni tájékozódása után alkalma lesz Berlinben

részletesen felvilágositani a német kormányt Anglia magatartásáról és arról a szándékáról, hogy a cseh—szudétanémet-kérdést kompromisszum utján oldják meg.

Remélni kell, irja a Star, hogy a felvilágositások *visszatartják Németországot olyan lépéstől, amelynek jóvátehetetlen következményei lehetnének.*

A helyzet *rendkivüli sulyosságát* Londonban nem leplezik, mert *incidensek zavarják és rontják a hangulatot* Csehországban.

A *Times* vezércikke szerint lord *Runciman* közvetitésének célja *a helyzet maradandó kialakitása* a szükséges felülvizsgálásokkal és változásokkal együtt, ami azután a helyzet tisztázását vonná maga után. *A csehektől több és nem kevesebb áldozatot kell várni,* ami kitünik abból, hogy *ezzel többet is nyerhetnének. Nem ér semmit, ha kevesebbet ajánlanak,* mint amennyi biztositható *a kisebbségek elégedetlensége által fenyegetett* állampolitikai biztonságának helyreállisát.

Jelentékeny önkormányzat megadása nélkül veszedelmes volna a vegyes lakosságu állam élete, amelynek szomszédai közvetlen faji érdeklődést éreznek a csehszlovák állam lakosságának fontos töredékei iránt. A harcászati biztonság csalóka ábránd volna ha önálló nemzeti csoportok elégedetlensége aknázta azt alá, amelyek csak keveset veszitenének az állam feldarabolása által.

A megegyezéses alapon létrejövő alkotmány volna a békés felülvizsgálás legnagyobb eredménye.

Hétfőn *Chamberlain* miniszterelnök megbeszélést folytatott Neville *Henderson* berlini angol követtel és *Masaryk* londoni cseh követtel, akik felkeresték *Halifax* lord külügyminisztert is. Bevonták a tanácskozásokba *Vanzittartot,* az angol kormány első diplomáciai tanácsadóját is. Illetékes helyen hétfőn délután abban foglalták össze a *cseh kérdésben tanusitott angol magatartást, hogy Anglia továbbra is reméli, hogy a csehországi nemzetiségi vita békés megoldást nyer* s ennek a kielégitő megoldásnak az érdekében minden erejét és befolyását latbaveti.

A külügyminisztérium és a miniszterelnökség épülete előtt egész nap nagy tömegekben hullámzott London népe a feszült érdeklődéssel figyelte az eseményeket.

*

Párisban ugy vélik, hogy a megkezdődő hét Csehországra és az európai béke sorsára *döntő fontosságu lesz.* Francia részről remélik, hogy *azok az ujabb engedmények, amelyeket Hodzsa kilátásba helyezett, megfelelő alapot nyujtanak a tárgyalások továbbfolytatására.* A sajtó egy része prágai táviratokra és Runciman lord környezetéből eredő kijelentésekre támaszkodva ugy véli, hogy a *helyzetben bizonyos megenyhülés mutatkozik.*

Runciman és Henlein találkozásán uj terv alapján tárgyaltak

Prága, augusztus 29.

A szudétanémet párt vezére kiséretével együtt megjelent vasárnap a *Hohenlohe* hercegek rothenhauseni kastélyában, ahol *Runciman* lorddal találkozott és egy órás megbeszélést folytatott. Lord *Runciman* és felesége a küldöttség tagjainak kiséretében délután félhét órakor tovább utazott *Prágába.* Az angol küldöttség tagjai hétfőn délután négy órakor a képviselőházi hatos bizottság itt ültek össze tanácskozásra. Lord *Runciman* küldöttségét ezuttal *Ashton-Gwatkin, Stopford* és *Henderson* képviselte.

A Runciman-küldöttség olyan *élénk tevékenységbe kezdett,* amilyet Csehszlovákiában tartózkodása óta eddig még nem tapasztaltak.

Ellenőrizhetetlen, de jó forrásból származó hir szerint

Runciman lord uj tervezet alapján tárgyal, amely a cseh kormány önkormányzati tervén alapul.

A lord *Runciman* és *Henlein* között vasárnap lefolytatott megbeszélés után a lord szükségesnek tartja, hogy *az uj önkormányzati tervezet kidolgozásával foglalkozzék.*

Benes kiáltványa latba veti az elnöki tekintélyt

A *Reuter-Iroda* prágai levelezője szerint lehetségesnek tartják, hogy

Benes elnök a közeli napokban kiáltványt bocsát ki. Prágában ugy vélik, hogy a helyzet sulyossága és az esetleges fontos határozatok messzemenő hordereje meghaladja a kormány politikai teherbiró képességét

és csak az *elnöki tekintélynek* lehet elég befolyása a cseh közvélemény valamennyi árnyalatára.

Az *Evening Standard* prágai értesülése szerint *Benes* kedden *Kundt* szudétanémet képviselőivel tanácskozik a cseh kormány uj javaslatáról, amely a további tárgyalások alapja lesz.

London, augusztus 29.

Óriási feltünést keltett az angol fővárosban hétfőn este az a Prágából érkező jelentés, hogy Benes köztársasági elnök és a szudétanémet párt öttagu tárgyalóbizottságának vezetője, Kundt képviselő kedden személyes megbeszélésre ülnek össze a nemzetiségi kérdés rendezése céljából. Politikai körökben döntő jelentőséget tulajdonitanak ennek a küszöbönálló találkozónak s kedvező fordulatra következtetnek belőle.

Az uj prágai tervről lesz szó, amely-

London álláspontja a „válságok hetéről"

London, augusztus 29.

A Prager Tagblatt vasárnapi száma, arra célozva, hogy Anglia feltétlenül kész Franciaországot Csehország védelmében támogatni s a „válságok heté"-nek a nürnbergi német nemzetiszocialista napon érkezik el sorsdöntő órája, — azt irta, hogy az angol flottát a nürnbergi napra való tekintettel vonták össze.

Angol körökben a leghatározottabban cáfolják a Prager Tagblattnak hirét, amely szerint az angol honi hajóhadnak a skóciai tengerpart mentén tör-

Rheumatikus fájdalmaknál

idegfájdalmaknál, fejfájásnál, tag- és izületi fájdalmaknál, gyorsan és biztosan hatnak a Togal-tabletták. Orvosok ezrei ajánlják a Togal-t, tehát Ön is bizalommal vásárolhatja. Tegyen még ma egy kisérletet. Kérje kifejezetten a kiváló hatásu Togal-t. Teljesen ártalmatlan. Minden gyógyszertárban. P. 1.60.

HÁLÓ- EBÉDLŐ- KOMBINÁLT- BUTOROK
Nagy választék, jó minőség, olcsó árak
BOG-MIL, VI., Vilmos császár-út 43.

nek alapján lord Runciman közvetit. A terv körzeti (gau) önkormányzatot javasol. 23 körzetet terveznek, lehetőleg egyforma nemzetiségü lakossággal.

Uj német tiltakozó lépés Prágában

Berlin, augusztus 29.

A német kormány hétfőn *ujabb erélyeshangu jegyzéket* intézett a cseh kormányhoz egy *torzkép* miatt, amely az egyik prágai üzletben volt kifüggesztve. Ez a torzkép vasárnap *zajos utcai jelenetekre* vezetett Prágában, mert a szudétanémet párt egyik tagja, *Worsch* kivette az illető üzlet kirakatából a karikatúrát és összetépte. Worschot üldözőbe vették a cseh járókelők és *agyba-főbe verték*. A szóbanforgó torzkép Hitler kancellár személyét sértette.

Különböző incidensek voltak még *Egerben*, továbbá Johnsdorfban, Eichichtben, ahol a verekedések folyamán több ember megsebesült.

Burgos:

Franco nyilatkozata.

Franco tábornok a külföldi sajtó képviselői előtt tett nyilatkozatában kitért a nemzeti kormánynak a *külföldi önkéntesek visszavonásának* kérdésében elfoglalt álláspontjára. *Franco* szerint a spanyol nemzeti válasz nyomán *Párisban és Londonban támadt idegesség főként arra vezethető vissza, hogy a két szóbanforgó nagyhatalom baloldali pártjai saját pártpolitikai céljaikat még mindig többre becsülik a haza érdekénél.* Franco hangsulyozta, hogy a köztársasági hadsereg külföldi *önkénteseinek több mint fele Európán kivüli országokból származik. A háboru már régen véget ért volna*, ha az ellenfél soraiban *nem küzdene negyvenezer főnyi külföldi csapat. Barcelona csak szinleg járult hozzá* az angol tervhez, de valójában mindent megtett az oldalán harcoló önkéntesek visszavonásának meghiusitására. *Franco* végül hangsulyozta, hogy a nemzeti Spanyolország *nem szorult külföldi közvetitésre, hanem egyedül vivja meg harcát* az ország nemzeti tekintélyének helyreállitása érdekében.

•

Burgosban cáfolják a londoni munkáspárti *Daily Herald* cikkét, amely szerint *Franco* visszahivta volna XIII. *Alfonz* királyt a trón elfoglalására. Gibraltári hirek szerint a szombati tengeri csatában Gibraltárba menekült vörös spanyol *„José Luie Diaz"* nevü, sulyosan sérült cirkálót, az angol hatóságok *lefoglalták*.

Páris:

Elült a francia belpolitikai vihar.

A *Daladier* miniszterelnök rádióbeszéde nyomán keletkezett *belpolitikai vihar elült. A szélsőbaloldal kénytelen volt belátni, hogy a hadiüzemekben a munkaórák számát az ország biztonsága érdekében feltétlenül növelni kell.* A miniszterelnök helyzetét az elmult hét belpolitikai eseményei megszilárditották. A kormány délután minisztertanácsra ül össze, amelynek munkarendjén *a 40 órás munkahét rugalmasabb alkalmazása a hadiipari termelés ütemének meggyorsitása, a pénzügyi és külpolitikai helyzet szerepelnek.* A minisztertanácson szóba került a képviselőház rendkivüli összehivásának kérdése is. A miniszterelnök nézete szerint ezt az intézkedést — amelyet a szélsőbaloldal néhány hét óta hangosan követel — *csupán rendkivüli belvagy külpolitikai események tennék indokolttá.*

Daladier helyzetét a francia sajtó magatartása is megerősitette, amely szinte kivétel nélkül szóról-szóra közli *Caillaux* szenátornak, a pénzügyi bizottság elnökének vasárnap *Moulinsban* mondott beszédét. A szenátor hangoztatta, hogy *valóságos bünténvt jelent a haza ellen, ha valaki ellenszegül a normális munkaidő helyreállitásának.* Ma Franciaországban minden erőforrás egyesitésére szükség van, *csak igy érhető el az ország biztonsága* és csak igy tudnak lépést tartani a többi országok rohamos fegyverkezésével.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA MEGHALT

Gróf Andrássy Géza, a magyar sportélet great oldmanje meghalt. Vasárnapról hétfőre virradó hajnalon nyolcvanháromesztendős korában, szivgyengeség következtében hunyt el budapesti palotájában. Néhány nappal ezelőtt érkezett haza *Balatonföldvárról*, ahol a nyarat töltötte. Augusztus közepén heves szivroham döntötte ágyba. Akkor ugyan jobban lett, de érezte, hogy napjai meg vannak számlálva. Kezelőorvosa, dr. *Perémy* Gábor egyetemi magántanár és titkára autón hozták haza, mert kijelentette, hogy budapesti palotájában akarja utolsó óráit eltölteni. A budapesti környezet, gyermekei, rokonai és baráti köre láthatóan jót tett neki, de már érezte, hogy a vég közeledik. Meggyónt, megáldozott, felvette az *utolsó kenetet*, pontosan két nappal halála előtt. Az utolsó percekig ott volt betegágya mellett fia, gróf *Andrássy* Manó nagybirtokos és leánya, herceg *Liechtenstein* Jánosné, *Andrássy* Marica grófnő.

•

Gróf *Andrássy* Géza császári és királyi kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, felsőházi tag 1856-ban született. Fia volt néhai gróf *Andrássy* Manónak és *Pálffy* Gabriella grófnőnek. Középiskolai és jogi tanulmányait Kalocsán, Kalksburgban, Genfben és Budapesten végezte. Önkéntesi éve leszolgálása után ténylegesitette magát s mint hadnagy, 3 éven át teljesitett szolgálatot. Ebből egy évet *Boszniában* töltött. 1881-ben hatodmagával nemzetgazdasági tanulmányutat tett *Amerikában*. A törvénwhozásnak elsőizben 1891-ben lett tagja, amikor a rozsnyai kerület elhunyt atyja helyére választotta meg képviselőjévé. E kerületet 1897-ig képviselte, ekkor *önként letette* mandátumát. Utóbb a *nagymihályi kerület választotta meg. 1910-ben ujból a rozsnyai kerület mandátumát nyerte el.* A szabadelvü párt hive volt, innen azonban gróf *Tisza* István első miniszterelnöksége idején kilépett és előbb a diszidensekhez, majd az alkotmánypárthoz csatlakozott. Részt vett a *Khuen-Héderváry*, Lukács és Tisza kormány elleni küzdelmekben. A régi főrendiháznak örökös tagja volt. *A felsőháznak megalakulása óta választott tagja lett.* 1908-ban lett belső titkos tanácsos. *A háboru kitörésekor magas kora ellenére is önkéntesen jelentkezett, ezredesi rangban teljesitett szolgálatot. A 3-ik honvéd huszárezrednek harctéri parancsnoka volt.* Kitünő harctéri szolgálatai folytán a Mária Terézia rend tiszti aranyérdem érmének volt tulajdonosa. A Máltai szuverén-rendnek tiszteletbeli lovagja. Több magas katonai kitüntetés tulajdonosa, majd a honvédség és a lovas sport fejlesztése körül tett szolgálatai alapján a kormányzói teljes elismerés aranyozott brouz érdemérmének lett tulajdonosa, s több külföldi rendjel nagykeresztese.

Külön fejezetet érdemel gróf Andrássy Géza a sportember. *Tagja volt az Országos Testnevelési Tanácsnak, örökös tiszteletbeli elnöke a MAC-nak.* Ő töltötte be haláláig a *Nemzeti Lovarda elnöki tisztét*, mert a lovassportok különösen a szivéhez nőttek. Ő hozatta Magyarországra az első angol pólólovakat és megalapozta az azóta szép fejlődésnek indult magyar lovaspólósportot. Értékes olympiai vándordijat alapitott, az Andrássy Géza-dijat, amelyet minden olympia alkalmával a lovasversenyekre irt ki a rendező állam. Megalapitotta az Andrássy-tereplovaglást, amelynek utvonala a Vérmezőről a Svábhegyre vezetett. Néhány évvel ezelőtt még ő maga is résztvett ezen a tereplovagláson. Egyik legrégibb tagja — 1908 óta — Nemzetközi Olympiai Bizottságnak.

Igazi világhirnévre mint vadász tett szert. Gömörmegyei pompás vadászterületén, Szulován megfordultak a békebeli világ, majd a háboruutáni esztendők legelőkelőbb vadászai. De más földrészekre is szivesen rándult el kedvelt sportja, a vadászat egy-egy kimagasló eseménye kedvéért.

Gróf Andrássy Géza földi maradványának beszentelése szerdán délelőtt 11 órakor lesz Budapesten az Andrássy palotában, innen Krasznahorkára szállitják, ahol a várkápolnában levő családi sirboltban helyezik örök nyugalomra. A családhoz intézett részvéttáviratok sorát vitéz *Imrédy* Béla miniszterelnöke és vitéz *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszteré nyitotta meg.

Villámcsapás felgyujtotta a győri gyakorlótér egyik raktárhelyiségét

Hétfőn délután hatalmas tüzet és robbanást okozott Győrött a villámcsapás. A robbanásnak egy halálos áldozata van: *Kertai* Róbert 48 éves győri tüzoltó, aki olyan sulyos sérülést szenvedett, hogy kórházba szállitása után néhány perc mulva meghalt.

Győr felett a délutáni órákban nagy vihar támadt. A villám becsapott a gyakorlótér egyik raktárhelyiségébe és felgyujtotta. Az épület a záporesőben is hatalmas lángokkal kezdett égni, a tüzoltóságot azonban nem tudták értesiteni, mert a vihar miatt kikapcsolták a telefont. Kerékpáros küldönc sietett a tüzoltóságra, ahonnan dr. *Erdélyi* Ernő főparancsnok és *Szabó* Dezső főtiszt vezetésével nyomban több szerelvény vonult ki a színhelyre. A tüzoltók körülvették az égő épületet, amikor hatalmas robbanás történt, amely teljesen szétvetette az égő raktárt. Egy kirepülő tégla olyan erővel sujtotta fejbe *Kertai* Róbert városi tüzoltót, hogy a szerencsétlen ember eszméletlenül terült el a földön. A mentők beszállitották a győri kórházba, ahol azonban már nem lehetett segiteni rajta. A robbanás következtében *Erdélyi* főparancsnok és *Szabó* főtiszt is elvesztették eszméletüket, komolyabb bajuk azonban nem történt. Két tüzoltó könnyebb sérüléseket szenvedett.

A vizsgálat megállapitotta, hogy felelősség senkit sem terhel, az épületet villámcsapás gyujtotta fel.

A szerencsétlenül járt tüzoltó 17 év óta állott a város alkalmazásában. Családos ember volt, temetéséről Győr városa gondoskodik.

OLVASSUK A KÉPES KRÓNIKÁT

SZEGÉNY MAMA

IRTA:
KINIZSI ANDOR

Sohasem ismertem a nagyanyámat.

Mire én megérkeztem, ő már eltávozott. Igy aztán csak szüleim, rokonaim elbeszélése után alakulhatott ki lelkemben a képe, amely egy finom, légies, gyenge lényt ábrázolt. Kisgyermek koromban az ifjuság kandi kiváncsiságával figyeltem a nagyok beszélgetését, hátha hallok valamit a nagymamáról. Pajtásaimnak éltek a nagyapáik, meg a nagyanyáik, csupán én nem büszkélkedhettem soha cukorral, játékszerrel, mint a többi gyerekek:

— A grószpapitól kaptam!

Én mindössze ezt a történetet kaptam a nagyanyámtól. Ezt is magamnak kellett megirnom, későn, nagyon későn, halála után...

Nagyszemü, vékonyka legény voltam. Ültem a sarokban és elmerülten könyvet olvastam, vagy játszogattam. A vendégek, rokonok nyugodtan hihették rólam, hogy nem figyelek beszédjükre. Pedig én már akkor szomjas füllel szivtam magamba minden szót, mesét és elbeszélést, mintha sejtettem volna, hogy egyszer még ujságiró kamarai tag lesz belőlem. A hácsik és nénik azonban vigan és önfeledten fecsegtek, vitatkoztak, csak néha halkult el szavuk, amikor szomoruan és áhitattal felsóhajtottak:

— Szegény mama...

Ilyenkor egy-egy megjegyzés, apró epizód kapcsán felrémlett előttem a nagymama képe, amint fehér hajjal, jóságos tekintettel, övében hatalmas kulcscsomóval, szivében pedig sok-sok fájdalommal járkál a Rózsa-utcai ház vastag, hüvös falai között. Szőlővel befuttatott, tenyérnyi udvara volt ennek az ódon, zömök épületnek, amelynek öt hatalmas szobáját a család idősebb tagjainak komoly beszéde és a fiatalok harsány hancurozása verte fel.

— Tizenhárman voltunk testvérek — mondogatta sokszor édesanyám. — Menynyi gondja, baja is volt velünk szegény mamának! Aránylag korán özvegységre jutott és akkor, a nagy család nevelésén kivül, az üzletvezetés kemény munkája is a nyakába szakadt. Mégis becsülettel, tisztességben felnevelt valamennyiünket. Tizenhárom gyereket ...

Nagyot sóhajtott az édesanyám.

Később már én is sóhajtgattam, amikor öt nagynénim és két nagybátyám bele-beleszóltak érdekesen alakuló életem folyásába. Amig a gimnáziumban az elsők közé tartoztam, még csak vidáman ment a dolog, később azonban jogászkodni és könnyelmüsködni kezdtem, amit józan és nyárspolgár rokonságom rossz szemmel nézett.

— Kitől örökölhette kajla természetét ez a gyerek? — csóválták fejüket és több-kevesebb jótanáccsal siettek elbillenő pályafutásomat a rendes, polgári kerékvágásba taszitani. Nem sikerült. Heves családi küzdelmeken, vitákon és veszekedéseken keresztül mégis én győztem. S ha erre most egy kissé büszke vagyok, bocsássanak meg érte nénikéim és bácsikáim, akik már valószinüleg megbocsájtottak a „tékozló fiunak." De nem mutatják. Konok volt mindig a családunk!

Egyedül Jancsi bácsi nem vitázott soha velem.

Ő volt az egyetlen bohém közöttük, tőle örököltem ideges, különös természetemet, amely nem enged korán lefeküdni, vagyont gyüjteni, takarékoskodni, hanem bolondos irásokat kényszerit ki belőlem. Talán bennem látta meg elnyomott életének folytatását? Nagyapám halála után, tizenötéves fejjel, rendkivüli tehetséggel és a művészetek iránti szomjas vággyal a szivében, ott kellett hagynia tanulmányait, amelyekben eminens volt, hogy beálljon a polcok, kesztyüs dobozok és orvosi műszerek idegenül józan világába. Nagyritkán tudott csak kiszakadni az üzleti könyvek, számlák, áruk és vevők, számadatok szürke, rideg köréből, hogy egy-egy kiállitásra vagy üzleti ügy kapcsán eljusson Párisba, Londonba, Bécsbe, Velencébe. Amikor hazajött, szomoruság borongott a szemén.

— Szegény mama ezt ugysem birná — törődött bele lassan a megváltoztathatatlan sorsba. — Gyenge asszony nem való a küzdelmes üzleti életbe. Ide férfi kell, aki egész ember a talpán.

Igy aztán a nagymama idővel vissza is huzódott az adás-vétel ezernyi sulyos gondjától, teljesen Jancsi bátyámra bizva a boltot. Legfeljebb néha lelátogatott, csendes szóval köszöntve a régi „kuncsaftokat", akik hódolattal csókolták meg kék eres, vékonyan előkelő fehér kezét. Tisztelte és szerette mindenki.

— Szegény mamának csodálatosan jó és érzékeny szive volt — hallottam mindig a rokonságban —, de az ő kezén tönkrement volna az üzlet. Nem tudott semmit sem megtagadni az emberektől, ha valaki panaszkodni kezdett előtte, vele könnyezett és halálsápadt lett az arca, ha véletlenül ajánlott levelet vagy pláne táviratot kapott. Ő nem ebből a világból való volt...

A nagyanyám képe évtizedeken át igy vésődött a szivembe. Ha ránéztem arcmására, amelyet egy Csillag nevü festő pingált 1895 táján, szinte megsajnáltam törékeny, lágy alakját. Fekete csipkeruha köritette a festményen nagyanyám termetét és a magas gallérból nemesen emelkedett ki ragyogó, kedves arca. Ezüstszálak bujtak meg hajában, aranyláncon kis óra csüngött keblére és kék szeméből galambok mosolyogtak rám. Keskeny vonalu szája körül fájdalmas öröm játszadozott, fejének tartásában volt valami félénkség, riadt őzike-rémület. Még az arcképhez sem mertem hozzányulni gyermeki kezemmel, mintha féltem volna attól, hogy rögtön sirni kezd szegényke...

— Nagyon jó, drága asszony volt szegény mama! — ezt mondta róla mindenki a családban. Gyermek voltam, élő legenda lett a lelkemben.

Később aztán fura változást vettem észre magamon: mintha nagyanyám emléke lassan kicserélődött volna bennem. A történeteknek, amiket már százszor hallottam különféle változatokban, egészen más értelmet kezdtem tulajdonitani, mint régen. Ahogy az eszem megjött és ráismertem az élet igazi izére, az a meggyőződés alakult ki bennem, hogy nagyanyám igen céltudatosan és meglehetősen kemény akarattal kormányozta népes családjának életét.

— Emlékszel? — hallottam Eta néni visszaemlékezését a családi összejövetelek alkalmával. — Milyen gyorsan és határozottan elintézett engem, amikor a megyebálra szerettem volna elmenni. És amikor a kelleténél tovább durcáskodtam, bizony, kijárt tüstént a nyakleves!

Irma néném bólintott és Lajos bácsihoz fordult:

— Te, meg az Irén voltatok a legrakoncátlanabbak. Gyakran kikaptatok szegény mamától! Nem szerette, ha ellenkeztek vele.

— Sokszor még apánk is félt tőle — szólt közbe Béla bátyám. — Ha a mama kimondott valamit, annak ugy kellett lenni. Akár tetszett, akár nem: asszony létére mégis ő volt a család feje! Ugy-e, Vilma?

És igy folyt tovább a beszélgetés.

Rémülten figyeltem magamat: mi játszódik le szivemben? A nagyanyamát kezdtem egészen másként látni. Arcképén két fölényes vonást fedeztem fel a szája mellett, nyakának tartása biztossá vált és galambszelid szeméből határozott tekintet nézett farkasszemet velem. Eddig féltettem az emlék-nagymamát, most már féltem tőle. Mind többször hallottam emliteni:

— Na, szegény mama ezt nem engedte volna meg neked!... Ha ezt szegény mama látná?!... Bizony, minket szigoru kézzel tartott...

Szeretnék még ma is gyermeki áhitattal visszagondolni nagyanyámra, de már nem tudok. Magasra nőtt, megváltozott bennem, állandóan érzem makacs, megtörhetetlen természetét. Toronymagasságban áll fölöttem, igyekszem meglapulni emléke előtt. Keskeny száján bizonyára hangos szavak pattantak egykor és ha arcképén a fehér, karcsu ujjaira nézek, nem az elmaradt cukorka jut eszembe, hanem az a csattanós pofon, amelyet kemény kis tenyerével adott az egyik inasnak, aki kesztyüt csent el az üzletből. Két foga bánta a megleckéztetett kölyöknek!

Szégyenlem, de én soha nem fogom ezt sóhajtani:

— Szegény nagymama...

Beszélgetés a Kinába induló három fiatal jézustársasági szerzetessel

(Fölvételünk a Képes Pesti Hirlapban.)

Három fiatalemberrel ülünk szemben a Jézustársasági Atyák rendházának egyik szerzetesi cellájában. A hely méltóságteljesen komor, a falon fekete feszület, rajta a legszentségesebb Corpus. A jezsuita nevelés nagyszerüen sikerült emberpéldányai ők, harcos, derüs, tisztalelkü emberek, akik ugy készülnek az egész életre való feladatra, ahogyan a tizennyolcéves angol diákok a háborura; mosolyogva, de elszántan.

A legidősebb huszonhétéves: *Nagy Kálmán*. Jogászfiuból lett a jezsuita rend tagja. A másik fiatal szerzetes huszonötéves *Tiszai Pálnak* hivják, érettségi után azonnal a rend tagja lett. A kis társaság Benjáminja, *Kaufmann József* mindössze huszonhárom esztendős, — *de már tizenötéves kora óta tagja a rendnek.*

Nagyon boldogok, hogy a Jézus Társaság őket választotta a nehéz feladatra.

— Mennyi ideig maradnak Kinában? — kérdeztem.

— *Örökre* — felel egyszerüen *Nagy Kálmán* és a többiek mosolyognak. — A rend éppen azért küld Kinába bennünket, fiatalokat, hogy megszokjuk az ottani életet. Csak akkor térnénk haza, ha egészségileg nem birnánk a munkát, dehát erről nem lehet szó.

— Évek óta készülünk mindhárman erre a feladatra — veszi át a szót *Tiszai Pál*. Mosolygós arcu fiatalember. Igy nézhetett ki Julián atya, amikor fiatal korában a tatárok közé indult. — *Annyit foglalkoztunk Kinával, hogy a mi részünket már szinte jobban ismerjük, mint például Budapestet.* Pedig a Szentatya hatalmas tartományt bizott a magyar jezsuiták gondjaira. *Körülbelül akkorát, mint a Duna-Tisza köze.* A nyolcezerhatszáz négyzetkilométernyi területen *kétmillió lélek van a magyar atyák gondjaira bizva, kétezer falu!* Bizony, még nagyon sok emberre lenne szükség, de sajnos, egyelőre nagyok az anyagi akadályok.

— Kinaiul tudnak már?

— Még nem — mondja *Kaufmann József*, a legfiatalabb szerzetes. — Ismerjük ugyan a nyelv alapjait, de beszélni majd csak Pekingben tanulunk. Tul nehéz nyelv, nagyon sok bajunk lesz vele.

Most ujra a fiatal *Tiszai* vág közbe:

— De nemcsak a nyelvvel, hanem a szokásokkal is. Például egy a sok között: *a kinaiak véleménye szerint a nőnek nincs lelke.* Ezért a kinai férfi nem is igen érintkezik a nőkkel másképpen, csak valami hallatlanul felsőbbséges, lenéző modorban. *A katolikus anyaszentegyház természetesen nem mondhat le a kinai nők megtérítéséről*, de ha a téritéssel mi, szerzetesek foglalkoznánk, az ottani férfiak lenéznének bennünket és őket veszitenénk el. Igy azután azt a megoldást találtuk ki, hogy *a nőket apácák téritik, a kalocsai zárda Kinába küldött tagjai.*

— Kinában most a század legnagyobb kolerajárványa dühöng. Nem félnek?

— *Nem!* — felelik egyszerre mind a hárman. Most már nem mosolyognak, halálos komolyság ül a fiatal arcokon.

Kaufmann folytatja:

— A kinai kolerát a nyomoruság okozza: *nyáron, ha rossz a termés, a nép nyolcvan százaléka dinnyét, tököt és nyers uborkát eszik.* Bennünket majd megvéd az Isten.

— Mit szólnak a szüleik?

Egy pillanatnyi csönd, azután *Nagy Kálmán* széttárja a karját:

— *Istenem, nekik a legnehezebb, tudjuk...* De nekünk hivatásunk, küldetésünk van. Most voltunk otthon egy hétig. Bizony, sok könny hullott, templomokban bucsuztattak el bennünket. *Kaufmann testvér a baranyamegyei Nyomjára való: a környékbeli falvak népe mind összesereglett, egy hétig tartott a nagy bucsu, kétezer ember kisérte el az állomásra... Dehát bennünket nem kétezer, hanem négyszázmillió ember vár Kinában!*

A fiatal jezsuita szerzeteseket *vasárnap este* bucsuztatta el *Krywald Ottó* pápai prelátus és *P. Reisz Elemér S. J.* A zsufolásig telt Mária-utcai jezsuita templomban meghatott tömeg vett részt a bucsuztató szentmisén, amelynek végén a hosszu utra induló szerzetesek szüleinek és barátainak zokogásától kisérve imádkozták el a katolikus egyház ősi imáját, az „*Itenáriumot*", amelyet a tengerre indulók nyugalmas utjáért és békességes megérkezéséért szoktak mondani. A bucsuztató beszédek után *fr. Nagy Kálmán* mondott köszönetet rendtársainak és jóakaróinak és további lelki támogatást kért nehéz munkájukhoz. A fiatal hittéritők különben kedden este negyedkilenckor indulnak el a Déli pályaudvarról Trieszten át Kina felé.

(De—én)

Ujabb vitás eset Franciaország és Olaszország között

Párizs, aug. 29. (Inf.) Franciaország és Olaszország között ujabb vitás eset támadt, amely élénken foglalkoztatja a párizsi lapokat. Még 1936 októberében az olasz kormány rendeletet adott ki, amelylyel nagymértékben felemelte a határmenti francia birtokosok olasz területen fekvő földbirtokának ingatlanadóját. A francia birtokosok nem fizették meg a felemelt ingatlanadó teljes összegét, mire olasz részről a végrehajtási eljáráson kivül a kisajátitási eljárást is folyamatba tették ellenük. A francia birtokosok most a párizsi kormányhoz fordultak segitségért és diplomáciai eljárás megindítását kérték annak megállapitása céljából, jogosult-e az olasz kormány kisajátitani a szóbanforgó birtokokat.

Kétszáz kilométeres arcvonalon dúl a kinai-japán háboru legnagyobb csatája

— A Pesti Hirlap és az International News Service különtudósitójának jelentése —

Copyright by Pesti Hirlap.

Hongkong, aug. 29. A Jangce mentén huszonnégy óra óta *kétszáz kilométeres arcvonalon folyik a kinai-japán háboru legnagyobb csatája*, amely Hankau sorsát fogja eldönteni. *Százezer főnyi japán hadsereg áll szemben mintegy félmillió kinaival.* A kinaiak számbeli fölényét ellensulyozza a japánok fölszerelése és müszaki felkészültsége. A legkeményebb harcok a Kiukiangtól nyugatra levő 800 méter magas Lusam-hegység három oldalán folynak. Itt a kinaiak óriási védműveket rendeztek be, szinte minden sziklakiugrás egy-egy gépfegyverállás. Japán jelentések szerint *a kinaiak mintegy 20.000 nőt alkalmaztak trénkatonáknak*, akik Nancsang és a Pojang-tó között mindenütt ott vannak a hadszintéren. Ezek a zászlóaljakba osztott kinai amazonok egészen a tüzvonalig elkisérik a katonákat.

Hankau és Hongkong között vasárnap óta megszakadt az összeköttetés. Vasárnap este tiz órakor a japánok elfoglalták Liuan városát.

Áttörték a kinai centrum állásait

Shanghai, aug. 29. A japánok jobbszárnyához tartozó csapatok, amelyek Juicsangból déli és nyugati irányba előretörtek, *hétfőn elérték a Sisan-hegy lábát.* A hegy Tejántól 25 kilométernyire van északnyugatra. *A japán hadsereg balszárnya a Pojang-tó nyugati partján partraszállott csapatokkal együtt bekerítő mozdulatot kezdett meg.* Ezek a japán csapatok kiküzdötték maguknak a *Ninsang-hegyhez vezető utat.* Ez a hegy a Sisan-heggyel együtt döntő jelentőségü a kinaiak számára. *A kinai hadsereg centruma — mindkét szárny veszélyeztetése miatt — mozgásnak indult.* Japán harctéri jelentések szerint a japán csapatok *a kinai centrum eddigi állásait már át is törték.* A japánok legközelebbi célja ugy látszik, Teijang, amely mintegy féluton fekszik Kiukiang és Nancsang között. (MTI.)

Vilma királynő jubileumi ünnepségei megkezdődtek

Hága, aug. 29. Vilma királynő negyvenéves uralkodói jubileum alkalmából *ma nagy csapatszemle volt s ez vezette be a jubileumi ünnepségeket.* A diszszemlén valamennyi fegyvernem részéről 14.000 főnyi katonaság vett részt. Részvettek a diszszemlében a légi haderő rajai is. A diszszemlén a királyi család tagjain kivül a kormány és a diplomáciai testület tagjai is megjelentek. Holland-India fejedelmei nemzeti viseletben jelentek meg.

A következő napokban további ünnepségeket tartanak, amelyek közül kiemelkedő Hága lakosságának nagyszabásu hódoló felvonulása a királynő előtt augusztus 31-én, a királynő születésnapján, majd szeptember 3-án a tengeri csapatszemle. Szeptember 6-án, a királynő uralkodásának negyvenedik évfordulóján a királynő Amsterdamban fog tartózkodni, ahol szintén különféle ünnepségek lesznek. *(MTI.)*

Sulyos repülőszerencsétlenségek

Bern, aug. 29. A dupendorfi repülőtáborból szombaton délután felszállott öt repülőgép, hogy *Luganóba* repülve ott résztvegyen a repülőnapon. A *schwyzi* hegyek közt a repülőraj sürü ködbe került. *Négy gép sziklának ütközött és lezuhant. Három gép teljesen elpusztult, hat főnyi legénységük életét vesztette.* A negyedik gép két főnyi személyzete sulyosan megsebesült. Az ötödik gép folytatta utját *Bellinzonába*, ahonnan segélygépeket küldtek a szerencsétlenség szinhelyére.

London, aug. 29. Egy uj angol óriásrepülőgép, amelyet a tengerentuli forgalom lebonyolitására szántak, a *hatfieldi* repülőtéren leszálláskor *kettétörött.* A gép már néhány száz métert gurult a repülőtéren, amikor *robbanás hallatszott és a gép abban a pillanatban két darabra szakadt.*

Sydney, aug. 29. Az északqueenslandi légiforgalmi társaság egyik utasszállító gépe *Innisfail* közelében *lezuhant.* A gép *vezetője és három utasa életét vesztette, öt utas sulyosan megsebesült.*

A negyvenedik osztálysorsjáték ötödik osztályának ötödik napi huzásán, hétfőn délelőtt, a következő számokat sorsolták ki:

20.000 pengőt nyert: 83625
3000 pengőt nyert: 18681
1000 pengőt nyertek: 18418 30165 39903 61026 72251
800 pengőt nyertek: 8797 9783 16229 34774 45500 46517 55193 64012
600 pengőt nyertek: 11101 23242 82650 83174 85269
500 pengőt nyertek: 16665 20509 26148 30241 32779 35683 39424 57942 59446 67078 70737 78144 79408
300 pengőt nyertek: 1094 5281 7221 10389 10483 10897 11776 12237 14772 15188 16009 17917 18674 19035 21658 27151 28745 33417 35644 36514 38882 40657 41881 47154 49534 53430 57675 58746 60260 62452 67725 68172 68271 69887 71115 71925 72266 77652 78586 78741 83103 84442
175 pengőt nyertek: 166 263 324 350 403 442 520 637 691 727 746 766 772 796 826 908 **1035** 113 120 160 189 222 250 263 449 460 541 574 616 744 759 870 997 **2005** 010 028 053 069 096 186 222 246 293 311 357 401 407 439 461 466 510 524 570 726 732 800 828 856 902 960 963 **3001** 024 083 110 111 121 125 168 170 313 371 466 505 569 653 663 708 743 782 790 861 868 890 **4095** 101 149 188 251 301 328 417 490 670 615 619 646 674 721 734 780 807 901 918 920 953 995 **5040** 043 057 139 226 270 289 293 323 380 442 472 525 622 641 721 788 821 857 909 946 969 999 **6023** 043 124 136 208 218 274 302 312 313 316 366 373 375 386 462 472 487 547 555 611 621 628 660 674 833 848 900 930 935 952 **7081** 139 318 338 374 403 476 544 551 568 582 602 635 641 658 729 772 811 902 941 977 **8004** 031 086 202 228 229 239 240 493 536 578 582 628 665 700 719 764 756 793 865 918 **9071** 151 157 158 290 298 316 364 397 401 420 437 498 628 662 705 711 728 776 883 894

10083 160 176 195 202 222 224 260 298 423 536 594 607 655 664 713 851 894 995 **11037** 056 105 231 232 293 312 328 397 426 470 502 518 558 566 601 633 634 741 792 803 809 814 847 868 931 **12005** 038 207 227 76 317 456 508 590 663 678 708 817 861 900 939 **13008** 034 065 084 093 224 238 263 266 327 361 426 471 482 521 612 698 794 850 876 924 **14009** 025 037 046 112 187 219 241 295 251 317 364 454 667 597 597 702 704 792 826 838 852 882 909 966 989 **15070** 097 125 132 146 207 211 254 410 521 552 570 579 583 589 693 904 941 948 974 **16024** 040 066 116 386 341 369 400 423 480 485 534 564 589 598 673 687 770 792 819 845 891 915 926 933 934 991 993 **17001** 007 047 197 201 253 262 284 306 358 497 501 644 654 662 684 703 793 823 836 881 872 **18010** 084 107 118 162 210 286 304 308 391 412 413 457 495 506 508 511 539 540 715 750 784 790 794 862 892 902 910 928 993 **19037** 100 176 228 231 274 275 280 289 311 549 564 579 584 598 602 736 842 852 853

20005 136 145 153 244 248 253 328 371 380 508 511 586 660 755 762 784 788 798 805 837 841 866 922 926 939 **21058** 074 075 218 227 242 291 395 411 438 506 508 567 590 607 660 665 698 708 724 853 893 993 **22019** 154 184 266 299 403 408 422 450 574 585 610 703 743 787 793 811 830 **23167** 187 199 443 560 834 901 917 980 **24012** 037 069 071 140 169 271 291 318 353 376 424 456 495 497 507 524 534 537 634 659 688 707 723 772 875 872 **25039** 050 055 059 068 186 224 137 190 311 319 355 356 358 470 499 501 822 876 884 827 948 959 **26005** 022 079 101 116 191 215 315 338 360 454 487 837 884 923 947 **27031** 069 090 273 312 364 374 395 528 612 613 631 637 644 663 781 787 791 849 941 **28011** 029 033 114 122 126 146 157 160 167 191 213 250 268 296 356 411 419 473 541 629 871 848 866 888 854 879 **29022** 289 294 312 323 393 386 425 452 478 494 502 584 697 701 762 818 851 869 931 942

30000 014 210 286 291 431 515 536 549 568 635 686 705 951 968 978 **31002** 207 224 232 238 265 356 368 395 419 425 477 520 549 628 634 693 705 714 748 834 851 864 871 932 976 **32048** 116 231 242 290 465 488 519 586 616 651 662 748 753 **33097** 146 198 200 237 351 383 409 477 507 523 625 672 778 855 872 902 994 **34016** 146 211 279 368 419 488 527 549 629 639 641 654 710 768 891 927 942 959 869 **35028** 060 083 166 283 308 383 397 619 623 634 665 721 746 867 **36133** 175 224 268 336 338 341 377 431 446 539 665 684 700 717 779 791 842 872 888 970 993 **37003** 037 070 192 194 334 366 393 450 534 572 586 589 715 753 769 842 893 **38032** 038 099 139 144 185 275 279 292 346 350 558 611 664 708 765 795 831 866 874 966 **39009** 021 067 095 272 311 328 329 330 433 464 498 679 735 781 791 916 884 930 940 959

40097 236 258 326 359 391 460 529 544 607 637 743 782 818 830 857 919 967 971 **41252** 285 334 366 368 391 497 529 537 668 716 792 835 999 **42017** 093 205 309 321 326 338 353 385 501 512 580 634 649 698 732 737 772 794 961 959 995 **43004** 199 208 228 254 290 302 386 316 436 500 501 567 591 614 639 647 697 810 833 858 879 887 892 989 997 **44015** 031 163 184 233 236 238 286 334 342 459 496 537 542 561 586 661 665 743 753 805 869 893 940 944 948 **45099** 132 185 213 229 293 429 443 474 484 578 684 698 759 874 903 921 942 **46017** 065 106 191 206 283 333 342 395 463 591 653 659 665 883 **47173** 247 250 259 303 334 360 364 385 403 518 680 752 777 795 807 919 983 **48008** 033 080 095 119 140 167 183 196 243 245 263 289 354 406 555 670 721 756 763 878 **49092** 232 226 227 263 333 427 450 452 454 572 601 650 658 690 694 722 828 851 856 885 922

50047 104 133 467 508 582 648 669 757 814 835 847 873 882 898 951 966 995 **51043** 047 064 084 158 186 224 276 340 399 414 426 496 511 552 575 599 650 663 778 825 843 849 864 875 900 986 **52023** 055 112 120 291 308 397 403 512 558 709 712 740 747 796 839 955 979 **53040** 077 171 233 277 318 364 365 369 443 516 614 616 630 637 671 734 827 834 880 928 979 990 **54027** 050 110 111 124 129 132 134 150 234 284 316 379 441 453 458 475 482 535 540 546 550 577 620 651 663 758 800 847 866 886 911 974 978 **55033** 071 109 111 124 160 195 214 217 274 287 288 290 312 344 345 348 360 391 426 427 455 502 550 588 615 662 717 854 883 998 999 **56040** 045 055 123 214 300 315 413 422 459 527 680 728 761 778 799 859 865 897 990 995 **57013** 103 182 187 201 248 277 292 320 361 384 394 645 561 566 581 657 686 703 733 734 736 757 814 845 864 909 **58040** 121 132 149 151 329 376 400 413 441 623 724 731 842 930 968 986 **59030** 036 162 187 209 286 302 328 377 451 453 458 464 486 535 571 578 621 645 671 673 722 768 787 896 969

60055 060 077 102 111 114 127 142 165 212 290 348 417 469 541 551 571 609 633 639 773 788 798 846 876 877 953 **61016** 055 069 106 157 350 359 372 384 428 453 479 539 576 694 728 888 915 930 938 942 **62001** 051 068 070 087 182 222 235 246 354 496 498 527 532 567 593 665 736 821 824 835 859 864 964 **63025** 070 092 135 276 279 280 438 505 514 549 594 615 640 694 712 769 836 854 932 940 **64079** 079 080 211 248 361 437 462 504 646 721 749 761 780 811 813 859 913 976 **65007** 011 018 031 043 062 101 123 124 129 146 168 327 329 358 365 443 458 505 546 585 656 658 718 755 803 811 911 921 961 982 **66011** 065 077 109 163 268 280 283 289 311 380 397 524 616 767 777 797 926 **67047** 109 132 285 289 309 366 383 477 490 500 501 556 586 618 620 755 810 826 890 935 947 958 **68052** 060 070 207 228 306 313 321 365 398 467 468 475 480 605 623 657 666 693 701 766 840 851 942 **69004** 024 047 146 168 182 264 296 342 359 415 596 681 691 855 873 884 986

70057 133 158 232 243 258 347 358 392 518 608 692 705 836 879 883 894 **71000** 085 200 316 333 353 387 686 698 776 802 922 972 **72074** 180 283 302 332 437 476 536 586 696 704 713 738 910 **73021** 051 060 072 078 131 197 255 262 277 306 397 418 425 427 518 532 646 664 782 846 909 **74002** 036 103 155 205 273 303 330 333 336 337 349 397 418 433 452 456 477 510 612 641 679 722 731 851 933 954 990 **75047** 048 055 060 099 118 255 344 388 395 430 465 467 491 575 582 627 682 710 773 798 855 880 898 903 913 972 **76153** 208 212 291 298 360 498 533 573 643 649 742 749 753 889 908 912 949 977 **77052** 085 158 226 291 330 381 494 510 522 560 607 705 735 813 830 889 **78036** 077 142 147 173 198 205 285 290 297 299 328 343 370 429 469 513 605 609 675 678 766 906 963 982 **79016** 043 059 106 145 211 307 321 337 364 405 446 467 523 594 595 638 651 696 737 742 764 767 770 897 925 963 978 995

80025 039 142 217 302 327 406 434 439 445 478 513 567 573 584 603 800 681 694 695 **81008** 057 166 187 198 216 236 315 320 371 441 457 565 548 578 586 648 665 733 736 758 761 765 792 808 844 **82060** 080 137 138 154 206 239 261 353 354 391 434 446 471 498 505 528 663 691 781 904 930 949 993 **83058** 117 151 196 212 215 337 346 365 376 677 724 749 761 769 818 841 851 898 **84008** 033 034 105 171 211 243 259 278 331 340 436 501 518 564 588 654 721 773 778 797 854 881 927 **85030** 048 064 154 176 194 199 223 238 257 262 374 475 481 501 530 704 712 738 746 748 803 809 814 825 904 976 981 **86014** 043 048 069 116 131 180 183 313 334 426 634 735 759 813 814 865 954 **87003** 102 174 204 228 267 302 347 431 436 437 485 527 539 571 614 683 693 716 772 780 811 882 943 952 966

Az esetleges számhibákért felelősséget nem vállalunk.

Legközelebbi huzás: 1938 augusztus hó 30-án lesz.

Gróf Andrássy Géza meghalt

(Fölvételünk a Képes Pesti Hirlapban.)

Az az előkelő társaság, amely a komoly társadalmi és művészeti megnyilvánulások állandó résztvevője, szegényebb lesz ezentul egy kedves, finom és mozgékony öregurral: nyolcvankétéves korában meghalt gróf *Andrássy Géza* cs. és kir kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, felsőházi tag.

Mindenfelé ismerték Budapesten és az országban a népszerű arisztokratát. Zömök termetén elegáns szabású ruhákat viselt, hegyes, fehérszakállas, magashomloku arcából élénken csillogott a fiatalos szempár. Ott volt a legelsők közt minden nyilvános ünnepségen, vagy sporteseményen. Az Operában földszinti páholyt bérelt és megnézett minden fontos bemutatót ugy itt, mint a Nemzetiben és a magánszinházakban.

Széleskörü tudásával párhuzamosan az érdeklődése is sokoldaluan éber volt. Nemcsak itthon, hanem külföldön is általános szeretetnek örvendett az előkelő társaságokban. Személyes nemzetközi kapcsolatai a trónokig terjedtek. Különösen meleg barátság füzte annakidején VII. Edward angol királyhoz, aki velszi herceg korában, ha Budapesten járt, állandóan a hozzá arcra hasonlító magyar főur társaságában mutatkozott.

Gróf *Andrássy Géza* 1856-ban született, néhai gróf Andrássy Manó és gróf Pálffy Gabriella házasságából. Magyar és svájci főiskolákban jogi tanulmányokat végzett. A tiszti vizsgája letétele után három évig mint tényleges hadnagy szolgált, majd nemzetgazdasági tanulmányutat tett Amerikában.

Közéleti pályáját 1891-ben a rozsnyói kerület országgyülési képviselőjeként kezdte. Eleinte a szabadelvü párt tagja volt, később *Tisza, Lukács* és *Khuen-Héderváry* ellen a disszidensekhez csatlakozott és résztvett az ellenzéki küzdelmekben. A régi főrendiháznak örökös, a felsőháznak megalakulása óta választott tagja volt.

A háboruban önként jelentkezett és ezredesi rangban, ezredparancsnoki beosztásban szolgált. Harctéri érdemeiért a Mária Terézia-rend aranyérmét kapta. Azonkivül is sok magas kitüntetést kapott és előkelő tiszteletbeli állásokat töltött be a tudományos, társadalmi és sportéletben.

Legfőbb szenvedélye a vadászat és a lovassport volt. Ő honositotta meg Magyarországon a lovaspólót és igen sokat áldozott erre a sportágra. Évtizedeken át mint versenyistálló-tulajdonos futtatott. Mint vadász világszerte ismert nevet szerzett. 1911-ben Juszuf Kemál egyiptomi pasával Szudánban félesztendőn át vadászott. Saját vadászterületén gyakran látott vendégül hazai és külföldi fejedelmi személyiségeket. Nemrég még résztvett egy nagy tereplovagláson és daliásan ült a nyeregben.

A most elmult nyarat Balatonföldváron töltötte és vitorlás yachtján jókedvüen járta a magyar tengert. Egy éjjel sulyos szivrohamot kapott. Másnap titkára és orvosa társaságában Budapestre utazott és azóta Muzeum-utcai palotájában megbékélt, istenhivő lélekkel készült a halálra. Gyermekei, gróf *Andrássy Manó* és *Lichtenstein* hercegné gróf *Andrássy Marianne* voltak mellette, mikor hétfőn hajnali 2 órakor örökre lehunyta szemeit.

Holttestét Budapesten szentelik be augusztus 31-én délelőtt 11 órakor, azután gépkocsin viszik az elszakitott Felvidéken lévő *Krasznahorka* várába, az Andrássyak ősi fészkébe. Ott fog nyugodni felesége mellett, aki *Kaunitz* grófnő volt.

A kormány nevében *Keresztes-Fischer Ferenc* belügyminiszter, a miniszterelnök helyettese, gróf *Andrássy Manóhoz* a következő részvéttáviratot intézte:

„Mély megilletődéssel értesültem Méltóságod forrón szeretett édesatyjának, Nagyméltóságu gróf Andrássy Géza belső titkos tanácsos urnak, a magyar felsőház tagjának elhunytáról. A magyar haza a megboldogultban lelkes fiát vesztette el, aki köztiszteletben és közszeretetben álló kiváló nemes egyéniségével mind a közéletben, mind a sport terén, az olympiai mérkőzések kapcsán éppen ugy, mint a Magyar Atlétikai Clubban és a magyar lovassport fejlesztése körül egyformán önzetlen és odaadó munkával szerzett felejthetetlen érdemeket.

Kérem Méltóságodat, fogadja a magyar királyi kormány őszintén átérzett részvétét és tolmácsolja azt a gyászoló család valamennyi tagjának is. A megboldogult emlékét a magyar nemzet mindig kegyelettel fogja megőrizni azon fiainak sorában, akikre mindig hálával és szeretettel emlékezik vissza. Dr. vitéz *Keresztes-Fischer Ferenc*, a miniszterelnöki teendők ideiglenes ellátásával megbizott m. kir. belügyminiszter."

Imrédy Béla miniszterelnök, akit külföldi utján ért gróf Andrássy Géza halálhire, az elhunyt fiához gróf Andrássy Manóhoz, ugyancsak táviratot intézett, amely igy szól:

„Édesatyjának, gróf Andrássy Géza belső titkos tanácsosnak, a felsőház tagjának elhunyta alkalmából fogadja Méltóságod őszinte, mély részvétem kifejezését.

Andrássy Géza halála az ország sulyos vesztesége, mert azok közé a kiválóságaink közé tartozott, akik mind politikai, mind közgazdasági téren legjobb tudásukat adták hazájuknak.

Különös szeretetének tárgya volt nemzeti sportunk fejlesztése, amelynek érdekében mindenhol lelkes, hazafias érzéstől vezetve teljes odaadással és fáradságot nem ismerő önzetlen, nemes hevülettel munkálkodott.

Emlékét igaz nagyrabecsüléssel fogjuk megőrizni.

Dr. vitéz *Imrédy Béla* m. kir. miniszterelnök."

Táviratban fejezte ki részvétét dr. *Kelemen Kornél* elnök is, az Országos Testnevelési Tanács nevében, amelynek az elhunyt közszeretetben álló tagja volt. Az OTT testületileg vesz részt a temetésen, a ravatalra koszorut helyez és a Magyar Testnevelés Házára gyászlobogót tüzetett ki.

Honvédségünk harcszerü lőgyakorlatai

A Dunántul érdekes vidékére hivtak meg, amelyet a jó Isten is lőtérnek teremtett. Karsztos, kopár területre vittek ki, melyet erdőcskék, ligetek tarkitottak; messze kopott házacska látszott, a „birka-akol", amely a gyakorlat folyamán később nagy szerepet játszott. Különben teljes csend honolt a tájon, amelyet reggel hétkor még csendes eső párája boritott el. Egy árva lelket nem lehetett látni... A modern csatatér üressége! Csak midőn egész közel értünk egy cserjéshez, akkor láttuk, hogy itt mindenütt rohamsisakos alakok feküsznek köpenyben, az esőtől csepegő lombok alatt.

Halk, suttogó hangok hallatszanak. Rohamsisakos tiszt látcsövével kémleli a tájat, halk hangon adva ki utasitásait alparancsnokainak. Csak egyes szófoszlányokat lehetett megérteni, bár alig voltunk 5—6 méterre:

„Beérkezett jelentések szerint kisebb ellenséges erők az előttünk fekvő dombokat szállták meg, ugy látszik, beásták magukat... Támadás!... Irány sulyponttal a jobbszárnyon a birkaakol... Ismételje... Végeztem".

Egyes kis harcjárőrök, mint macskák kusztak előre. Aki most távcsövön figyelte az „előttünk fekvő dombokat", annak ugy rémlett, mintha kékesszürke alakok mozognának ott, felbukkanó fejek... Az ellenség! Csakhogy az ellenséget ma nem élő katonák jelzik, kék szalaggal sapkájukon, hanem céltáblák, amelyek a gyakorlatvezető intézkedésére bukkantak fel itt is, ott is, majd eüntek el, mintha föld nyelte volna el őket. S erre az ellenségre ma éles töltéssel fognak lőni...

Néha puskalövés hangzott, majd élénkebb tüz árulta el, hogy a küzdők rábukkantak az ellenségre és támadják. Nemsokára felhangzott a golyószóró jellegzetes kerepelése, a támadás előrehaladt. Az egyik kis dombon felhangzik a „Hajrá", az ellenséget megrohamozták, állásából kidobták.

Mivel a „céltábla-ellenség" nem tud visszalőni, a gyakorlatvezető érzékeltette hatását és felzümmög a telefonja: „A támadás a 196-os magaslatra sikerült ugyan, de ez csak előretolt állás volt. Balról ellenséges géppuskatüz, csapatai nem tudják támadásukat folytatni..."

Fedve kimegyünk az erdő szegélyére. Fiatal tüzértiszt élesen figyeli az előtte fekvő terepet. Mellette nagy rézkarika egy ládán, mely állandóan zug — a kis rádió. Közben egészen furcsa szavakat hallunk: Itt „Édes", halló, „Mákos" jelentkezzék!... Halló, halló! „Édes", itt „Mákos", jelentkezem...

Hol vagyunk, mi ez? A kis rádió-állomások „fedőnevei", melyeket mindennap kiadnak, hogy az ellenség ne tudja, ki beszél, kit hiv, minő csapattal áll szemben. Néhány számot hallunk csak, majd éles vijjogást. Ahá! A gránát ismerős hangja a világháborúból! Messze mögöttünk tompa dörrenés, majdnem egyidejüleg előttünk körülbelül 4 kilométernyire, fekete földtölcsér, füstoszlop, fülsiketitő csattanás, a légnyomást érezzük. Ágyuink modern gránátjaikkal lövik az ellenséget. Előbb szórványosan hallunk egy-egy lövést, majd egyszerre 4—4-et. Ugy látszik, tüzérségünk belőtte már magát, kezdődik a romboló tüz.

Mindig több és több gyalogság bontakozik ki, de az elfoglalt állásokon tul nem tudnak tovább jutni. Bár már jobbra-balra dühös ugatással megszólalnak a géppuskák is. Hirtelen jobb szárnyunk előtt, egy vizmosásból szürke óriás árny tünik elő, óvatosan közeledve gyalogságunk felé. Egy tank mászik ki. A géppuskások legnagyobb ellensége... Fülsiketitő csattanás közvetlen oldalunkban, látni semmit sem látunk, csak a dobhártyánk érzi, hogy itt vannak valahol a közelben a hosszucsövü, kis gyalogsági ágyuk, a páncélosok esküdt ellensége. Mérgesen ugatnak, karcsu kis gránátjaik óriási kezdősebességgel hasitják a levegőt. A tank előtt már látjuk a becsapódó lövedéket, a szörny hirtelen megakad. Eltalálták. Most más zsákmány után néznek. Az ellenséges géppuskákat fedezik fel, azok páncéllemezét véve célba.

A balszárnyon a támadás könnyebben haladt előre. Mindenütt szólnak már a puskák és a géppuskák. Egy katlanon vonulnak fel vágtatva a kocsizó géppuskások, fürgén állásba hozzák a gépeket és nemsokára 2, 4, majd 6 géppuska őrült kattogása árulja el, hogy utat nyitnak a gyalogság támadásának. A támadók balszárnya mögött egy völgykatlanban furcsa, kályhacsőszerü szörnyetegek állnak, az aknavetők. Ezek már a fő ellenállási vonalat lövik. Jóformán alig hallható tompa dörrenés árulja el, hogy elhagyták az aknavetőt és óriási ivben repülve, félpercig is eltart, mire az alig 2000 méterre fekvő célokat elérve, óriási dörrenéssel, füst- és portengerben felrobbanak. Már alig lehet megkülönböztetni a tüzérség gránátjai árasztjak-e az ellenség védelmi vonalát, a halált és megsemmisülést terjesztve vagy az aknavetők. A támadó gyalogság mind jobban és jobban közeliti meg az ellenség fővédelmi vonalát. A tüzérség már hátra fekteti tüzét, a tartalékokat lövi...

Békegyakorlatoknál különösen kell vigyázni, mert a modern gránátok repeszdarábjai, még 1000 méter körzetben is ölnek. Hirtelen éles kürtjel: „Vigyázz, Állj!... Majd lefuvás, vége az érdekes gyakorlatnak!

Kemény arcu, magas, karcsu ezredes, melle tele háborus kitüntetések szalagjaival, aki a gyakorlatot vezette, megmagyarázta a sajtó képviselőinek elveit és nézeteit, amelyek szerint honvédjeit tanitja és melyekkel már a világháboruban is győzelemre vezette katonáit: „Az állást elfoglalni győzelem, dicsőség és megkönnyebülés". Fekve maradni az állások előtt pusztulást jelent. Felkelni és hátrálni, eltekintve a szégyentől, a megsemmisülést... A magyar honvédet a támadásra nevelik, mert kis ország katonájának a legjobb védelem a támadás!"

S—y.

„Nekünk nem a tegnap született próféták agytákolmánya kell"

Abonyból jelentik: A független kisgazdapárt vasárnap gyülést tartott az abonyi kerületben, amelyen gróf *Haller Gábor* református lelkész mondotta az első beszédet.

— Az a kérdőjel mered elénk — mondotta többek közt —, *maradhatunk-e magyarok?* Nekünk *nem a tegnap született próféták agytákolmánya kell, hanem a Bethlen Gáborok, Rákóczi, Bocskay, Kossuth, Széchenyi lelkének tisztitó tüzében égő igaz falusi magyarok magyarsága.* Ti vagytok, akiket Isten magyar ősök során nemesitett e drága faj gyermekeinek, tinektek van egyedül jogotok arra, hogy egy mélységes történelmi alapon álló hungarizmust hirdessenek; tinektek, akik a harcban bátrak, *szabadságért* és az *országért* véreztek, kitartó vitézek voltatok, akik a legszentebb uniformisban, a fekete ünneplőben jelentetek meg, nektek kell megmozdulnotok, mert ha a vádak cáfolatlanul maradnak, akkor olyan lenne a ma hirdetett hungarizmus, mintha Rákóczi zászlaja alatt, vagy Kossuth regimentjében csehek meneteltek volna. Kettőt nem lehet csinálni: *történelem nélküli történelmet, hit nélküli keresztény politikát.* Ti őrzitek történelmünket és ti őrzitek történelmüket és a bibliát. E két eszmén keresztül lehet megvalósitani a népi politikát.

Báró *Berg Miksa* országgyülési képviselő rendszerváltozást követelt, majd a *vigmunkás intézménynyel foglalkozott.*

— Ez megvan Németországban és Olaszországban — mondotta —, ha nekik tetszik, csinálják és folytassák. De mit csináljon a falusi munkásnép, *menjen el vigadni egy-két hétre, azután hazajöjjön szomoruságot látni.* Arra kell törekedni, hogy legyen meg mindenkinek a tisztességes megélhetése.

Dr. *Pongrácz Aladár* éles támadást intézett a szélsőséges mozgalmak vezetői ellen. *Cseh-Szombathy László* és *Dulin Jenő* szintén a szélsőségeket támadta.

Tildy Zoltán: „Bennünk barátokat csak akkor lehet kapni, ha ezeréves függetlenségünket megbecsülik"

Füzesgyarmat, aug. 29. Tildy Zoltán, a szeghalmi kerület országgyülési képviselője, a független kisgazdapárt ügyvezető alelnöke Füzesgyarmaton mondott tegnap beszámoló beszédet. Bejelentette, hogy a kisgazdapárt küzdeni fog a választójogi törvény reformjáért, mert a választók összeirásánál kitünt, hogy a mai törvény nem felel meg a nép igényeinek.

— Innen üzenem azoknak — mondotta —, akik *terjesztik az országban a félelmet és kishitüséget, akiknek lelke mélyén felrémlett az országárulás szelleme,* hogy állott már a magyar nagyobb viharban, óriási világhatalmak ereje csapott össze fölötte és mégis itt vagyunk és *magyarságunktól ennek a földnek semmiféle hatalma nem fog bennünket eltántoritani.* Lehetünk barátai idegen nagy népeknek, amelyek velünk barátságot akarnak, de mi *a barátságot, ha kevesebben is vagyunk, csak mint egyenlő felek vagyunk hajlandók tartani.* Barátságról csak ott lehet beszélni, ahol egyenlő, egyformán megbecsült felek állanak egymással szemben. Azt üzenjük a világ minden tája felé, hogy *bennünket barátokul csak akkor lehet kapni, ha az ezeréves függetlenségünket és a magyar nép szabadságakaratát megbecsülik és tiszteletben tartják.*

Ezután a gyülés közönségének állandó helyeslése mellett *a honvédség fejlesztésének szükségességét hangoztatta.* A hadsereghez testileg és lelkileg erős népre van szükség. Ennek az alapja a *helyes földbirtokpolitika.* Nem hirdetjük azt, amit néhány bolondgombapárt hirdet, hogy *ingyen osszák szét a földeket, de hirdetjük, hogy megfelelő ellenérték mellett a nagybirtokrendszer, az erdőbirtok kivételével, felszámolandó* és azonnal meg kell szüntetni a hitbizományi rendszert. Minden olyan helyen, ahol nagyszámban élnek dolgozni kivánó földmives magyarok, *a legsürgősebben, még az őszi vetés megkezdése előtt, keresztül kell vinni a hosszu kisbérleti rendszert.*

— Mi, a dolgozó magyar nép békét és nyugalmat akarunk ebben az országban. Mert a magunk bőrén tapasztaljuk, hogy *mihelyt nyugtalanság van valahol, rögtön megszünik a munka, a vállalkozási kedv* és ha ez megszünik, akkor mindig a szegény dolgosember vallja ennek kárát. Üzenjük a könnyelmü heccelődőknek, annak a néhány városi jampecnek, aki nem fér a bőrében, *hagyják már békén az országot, szünjék meg a heccelődés,* a gazdasági élet nyugtalanitása, mert ebből az országnak csak kára van.

Varga Béla balatonboglári plébános, a kisgazdapárt országos alelnöke beszélt még.

— Mi az evangéliumot, *a felebaráti szeretetet nem hagyjuk meghamisitani és feltétlenül szemben állunk a gyülölséggel.* Ez a párt nem engedi többé, hogy a pesti aszfalt diktáljon a népnek.

Andrássy Gerá gróf

Pesti Napló 1938. aug. 31.

ból a szerkesztőséget mély és fájdalmas együtt-
séről biztosítja *Herczeg* Ferenc.« »A nagy
szban, amely *Az Est*-lapok szerkesztőségét, a
áló író, *Karinthy* Frigyes elhúnytával érte,
nte részvétét küldi a Magyar Ujságírók Egye-
te. *Tóth* László elnök, *Boros* László alelnök.«
Otthon Irók és Hírlapírók Köre szeretett tag-
ak, *Karinthy* Frigyesnek elhúnyta alkalmából
lalmas részvétét küldi *Az Est*-lapoknak, amely-
kötelékébe tartozott a magyar irodalom nagy
ottja. *Márkus* Miksa m. kir. udvari tanácsos,
ök.« »Szívenütött a hír Karinthy Frigyes el-
ytával, fogadják mélységes részvétemet.
kas Sándor, a Magyar Értesítő szerkesztője.«
A Népszava szerkesztősége a következő rész-
levelet küldte: A magyar irodalom nagy érté-
ek és a magyar ujságírás fáradhatatlan mun-
ának, *Karinthy* Frigyesnek elhúnyta alkalmá-
a Népszava egész szerkesztősége nevében
nte és mélyen átérzett részvétünket fejezzük
Osztozunk fájdalmukban, hogy ez az eredeti
dolkozó, egyéni utakon járó művész, bátor-
gú ujságíró többet nem szólalhat meg. *Bresz-
szky* Gy. h. főszerkesztő.
És jönnek, jönnek a levelek, táviratok az or-
minden részéből, külföldről, mindenünnen,
a költő váratlan és tragikus halálának híre
ban szívenütötte az embereket.
Kedden este még nem történt döntés a teme-
ől. Valószínűleg szerdán délelőtt állapítják
a temetés időpontját. A Magyar Ujságírók
esülete nevében *Püskösti* Andor búcsuztatja
öltőt.

Andrássy Géza gr

mill. nagy érem

Közlezrkiáll.

1237

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Andrássy Géza gróf

Pesti Napló 1938 aug. 31 –

Szerda

SPORT

Gróf Andrássy Géza halála

A magyar sportnak »great old man«-je halt meg gróf Andrássy Gézában. Sok évtized óta vezette a magyar sportéletet és a legkülönbözőbb részeiben végzett hasznos munkát.

Az olimpiai bizottságnak első magyar tagja és a magyar bizottság elnöke volt. Később Muzsa Gyulát vette maga mellé, akivel együtt Magyarországot mindig kiválóan képviselte a különböző nemzetközi sportösszejöveteleken.

Mint a MAC elnöke, főként az atletikát karolta fel. Híres volt az a vándordíj, amelyet 400 m-re alapított s amelyért két évtizeden keresztül harcoltak az atléták. Ebben a harcban fejlődött ki középtávfutósportunk.

Nagy barátja volt a lovaglásnak és a lovaspólósportot ő vezette be Magyarországon. Még 70 éves korában is résztvett a mérkőzéseken, de a lovasversenyeknek is részvevője volt s mint vadász is híres volt.

Gróf Andrássy Gézát őszintén meggyászolja a magyar sporttársadalom, amely nagyon sokat köszönhetett az ő kezdeményező munkájának és áldozatkészségének.

RANSCHBURG GUSZTÁV
könyvkereskedése és antiquariuma
Budapest, IV. Ferenciek-tere 2.

ÁRJ

MŰEMLÉKEK ORSZ

IX Rákos

Andrássy Gerá gróf

Magyar Nemzet
1938. aug. 31.

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasn
őszinte fájdalommal jelenti, hogy

nagymél

gróf Andrá

belső titkos tanácsos

folyó évi augusztus hó 29-én elhuny

A Megboldogultat, aki a magyar
alakja volt, családi tradiciói és egyéi
lelékekkel kapcsolták a magyar vas

Négy évtizeden keresztül tartozott
szeretettel, lelkes odaadással és pár
gálta vállalatunkon keresztül a ma
södésében és fejlődésében nemzeti hi

Társulatunk e nemes barátjától na
és felejthetetlen emlékét mindvégig há

Budapest, 1938 augusztus 30.

ka

Reimsbő
megfigyelő
radó éjsza
pülve, nek
lezuhant é
életét vesz

x Raga
hagyja azt
boldogsága
megszerzés
nem költs
való mind
— mosak
mes habja
fiatalos, l
nők írígy
Kezdje el
kúrát. Kia
rezhető m
raktár: H
pest, VII.,

x A nő
ben a te
keserűvize
mert regg
könnyen
hashajtó,
minden k
kezik. Ké

szín hÁZ mOZ iA rÁ dIÓ ZÁ Ész e t

Elmarad a Szigeti Szinpad ma esti előadása is

Ma reggel jókedvűen jelentette a margitszigeti szabadtéri színház titkársága, hogy *ma estétől kezdve ismét sorozatosan játsszák a nagysikerű János vitéz-t.* Délelőtt azután újból *megeredt az eső* és bizonytalanná tette az előadást. Mint értesülünk, *este nem is játszanak a szigeten.* A Meteorológiai Intézet azt ígéri, hogy a hét végén tartós lesz a jó idő és soknapos szünet után ismét megtarthatják az előadásokat.

Joan Crawford is elvált

A film egyik legnagyobb sztárja, Joan *Crawford* ugyanecsak megkapta a hollywoodi betegséget, *elvált férjétől.* Három esztendővel ezelőtt vette feleségül Franchot *Tone* híres newyorki színész a filmsztárt. A férfi búcsút mondott a színpadnak és több filmen játszott. A válóper befejezése után Franchot Tone nemcsak *feleségét hagyta el, hanem a filmet is.* Visszaszerződött a Broadwayra. Joan Crawford, Hollywood legfrissebb elvált asszonya viszont újabb ötesztendős szerződést kötöttt a Metróval.

Uj címet kapott Lengyel Menyhért Garbo-filmje

Mint már megírtuk, az Amerikába visszatérő Greta Garbo rövidesen megkezdi Lengyel Menyhért új filmjének felvételeit. *Ninocska* címmel hirdették eddig az ujdonságot. Mint Hollywoodból jelentik, a film címét most megváltoztatták. *Garbo* legújabb filmje »*Love is not so simple*« (*A szerelem nem olyan egyszerű*) címmel kerül majd a közönség elé.

x **Az Emke Grillben,** a budapesti közönség kedvelt szórakozóhelyén, szeptember 1-től *Szabó Kálmán* népszerű jazztriója gondoskodik a hangulatról és a vidámságról.

„Most tanulok ötödik nyelven játszani"

Darrigo Kornél tanítja olaszra Bársony Rózsit, aki ma este utazik Milánóba

Tíz napja itthon tartózkodik *Bársony* Rózsi, aki legutóbb résztvett az abbáziai szabadtéri játékokon, de itthon seholsem lehet látni a szőke művésznőt. Állandóan szobájában tartózkodik és *Darrigo* Kornéltól, az ismert színésztől — *olaszul tanul.* Hivatásos nyelvmester helyett azért választotta *Bársony* Rózsi a művészt tanítójául, mert elsősorban *milánói szerepét kell olaszul megtanulnia.* Az ottani *Teatro Nuovo* operettujdonságának játssza primadonna szerepét Bársony Rózsi.

— Úgy vállalkoztam erre a feladatra, — mondotta mosolyogva — hogy *egyetlen szót sem tudtam olaszul.* Tíz nap után *ma már gagyogom a szerepemet és mindent megértek.* A milánói színházhoz azt a kérést intéztem, engedjék meg, hogy itthon maradjak még tíz napig és Darrigo Kornéllal teljesen átvegyem a szerepemet. Táviratot kaptam, hogy ebbe nem mehetnek bele, mert az *együttessel kell próbálnom.* Így is mindössze hat hét áll rendelkezésemre. Ennyi idő alatt kell megtanulnom idegen nyelven szerepet és a hat versszöveget. *Milánóban külön nyelvmester foglalkozik velem.*

Megkérdeztük milyen érzés *teljesen ismeretlen nyelven játszani* három órán keresztül operettet?

— *Az olasz az ötödik nyelv, amelyet színpadra tanulok.* Mint gyermekszínésznő léptem fel először, természetesen *magyar nyelven játszottam.* Súgó nem volt és a *szerepet szóról-szóra be kellett magolni.* Ez volt első *szereptanulásom.* Az iskolában egy kicsit *tanítottak németül,* de amikor először szerződtettek német színpadra, kiderült, hogy *semmitsem tudok.* Hónapokig tartó szorgalmas tanulás után jutottam el oda, hogy Lipcsében, majd Bécsben és Berlinben felléphettem *több és több németnyelvű film főszerepét játszottam.* Ekkor nagyon büszke voltam arra, hogy már *németül* is szerepelhetek. Pár évvel később egy angol impresszárió azt az ajánlatot tette. hogy Londonban játsszam el a »*Bál a Savoy*«-ban című operett női főszerepét. »*Németül?*« — kérdeztem naivul. Nagyot nevetett. »*Csak nem képzeli el, hogy Angliában más nyelven is lehet játszani, mint angolul?*« Elmeséltem, hogy néhány mondaton kívül semmitsem tudok az angol nyelvből. »*Majd meg fog tanulni!*« — mondotta ridegen. És a csoda megtörtént. Néhány hónappal később, sajátmagam legnagyobb ámulatára *angol nyelven játszottam* az angol főváros egyik legelőkelőbb színházában.

— Ezután következtek a *francia nyelvleckék.* A párizsi színigazgatók szövetségének elnöke látogatott meg Budapesten és felszólított arra, hogy *revűszínházában vállaljak szerepet.* Ő is ugyanazt mondta, amit angol kollégája: *Franciaországban nagyon szeretik, ha francia nyelven játszik a színész.* Bevallottam, hogy néhány udvariassági kifejezésen kívül semmit sem tudok. *Hat hónapot kaptam francia nyelvtanulásra.* Közben *Lehmann* igazgató operettszerepre szerződtetett ugyancsak francia nyelvterületre. Egy évig tanultam keményen *franciául,* de közben nagyszerű bécsi szerződést kaptam, úgyhogy *francia nyelvű fellépésem egyelőre elmaradt.* A megállapodás még most is érvényben van, úgy hogy az olaszországi turné után kénytelen leszek francia tudásomat is »csillogtatni«.

— És most már *az ötödik nyelven készülök új szerepemre.* A dallamos olasz szó nagyon tetszik és főképpen az énekszámokat kedvelem ezen a nyelven. A bemutatót, mint Milánóból táviratozzák. *október első napjaira tűzték ki.*

— Milyen nyelven szeretne még játszani? — kérdeztük az ötnyelvű színésznőtől.

A primadonna mosolyogva válaszolta:

— *Magyarul szeretnék játszani a szezónban.* Néhányhónapos olaszországi tartózkodás után hazajövök és az anyanyelvemen fogok szerepelni. Ezt legalább nem kell külön tanulnom.

A „Balalajka" Párizsban és Budapesten

Az utóbbi esztendők egyik legnagyobb operettsikere a »*Balalajka*« című zenés darab, *Maschwitznak,* a Budapesten is jól ismert angol írónak többszázszor játszott operettje. Az ujdonság annakidején a bemutatón nem tetszett a közönségnek, később aztán *példátlan kariert futott be.* Több mint százezer dollárért vették meg a film jogait. Most Párizs legnépszerűbb operettszínháza, a *Mogador* készül a bemutatójára és megvásárolta az egyik budapesti kiadóvállalat is. *Nálunk karácsonykor akarják színrehozni* lényeges átdolgozásban.

Rendkívüli színházi kedvezmény

Az alábbi színházi előadásokra olvasóink és előfizetőink RENDKIVÜL LESZALLITOTT ÁRON válthatnak jegyet Az Est kiadóhivatalában VII., Erzsébet körút 18—20 szám. (1-4., 8-88.) Reggel 9 órától délután 5-ig, vasárnap délelőtt 9—2 óráig.

A kedvezményes áru előadások műsora

CSÜTÖRTÖK, SZEPTEMBER 1-ÉN

MARGITSZIGETI SZINPAD: **János vitéz (8).** ERZSÉBETVÁROSI: **Legyen úgy mint régen volt (8).** VÁROSI: **Ide gyere rózsám (8).** KOMÉDIA: **Bikavonat (8½).**

PÉNTEK, SZEPTEMBER 2-ÁN

MARGITSZIGETI SZINPAD: **János vitéz (8).** TERÉZKÖRUTI: **Megsértették a minisztériumot (9¼).** ERZSÉBETVÁROSI: **Legyen úgy mint régen volt (8).** VÁROSI: **Ide gyere rózsám (8).** KOMÉDIA: **Bikavonat (8½).**

SZOMBAT, SZEPTEMBER 3-ÁN

MARGITSZIGETI SZINPAD: **János vitéz (8).** ERZSÉBETVÁROSI: **Legyen úgy mint régen volt (8).**

MINDEN JEGYVÁSÁRLÓ INGYEN KAPJA A TELJES SZINLAPU »MAGYAR SZINPAD«-OT

Színházak műsora

SZIGETI SZINPAD: Szerda és csütörtök: János vitéz (8). — **TERÉZKÖRUTI:** Szerda és csütörtök: Megsértették a minisztériumot (¼10). — **VÁROSI:** Szerda és csütörtök: Ide gyere rózsám (8). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Szerda és csütörtök: Legyen úgy mint régen volt (8). — **KOMÉDIA:** Szerda és csütörtök: Bikavonat (½9). — **FÉNYES-CIRKUSZ:** Szerda: Rimac csoport (4, 8). (Évadzáró előadás.) — **PESTSZENTERZSÉBETI:** Szerda: Nincs előadás. Csütörtök: Legyen úgy mint régen volt (8).

Mozik műsora

Rövidítések: H = Híradók. Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnep. M = Matiné.

ADMIRÁL (1—537—07. Margit körút 5): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert). Bosco és Ali baba (színesfilm). H. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 és ½10.) — **ALKOTÁS** (1—553—74. Gömbös Gyula u. 11): **Rose-Marie** (Jeanette MacDonald). H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ANDRÁSSY** (1—241—27. Csengery u. 39., Andrássy út sarok): **Tarantella** (Jeanette MacDonald). H. (½5 7 ½10; Sz ½4 ½6 ½8 10; V Ü 1 ½4 ½6 ½8 10.) — **ASTRA** (15—44—22. Ugocsa u. 10): Nyitott tető! **Az ember néha téved** (Dayka, Páger). Bonbon-parádé. Zúg az erdő. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 és ½10.) — **ÁTRIUM** (1—540—24, 1—530—34. Margit körút 55): **Piros bugyelláris** (Bordy Bella, Kiss Ferenc). Magyarország kormányzójának németországi látogatása. H. (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ½4 ½6 ½8 ½10 órakor.) — **BELVÁROSI** (3—845—63. Irányi u. 21): **Az ember néha téved** (Tőkés, Csortos). Modern légi haderők. H. (Jobbterem: ½5 7 ½10, balterem: 8; V Ü jobbterem: ½3 5 ½8 ½10, balterem: ½4 6 ½9.) — **BODOGRÁF** (14—95—10. József körút 63): **Hurricane** (Dorothy Lamour). H. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) — **BUDAI APOLLO** (1—515—00. Csalogány u. 46): **Első mámor** (Gigli) és a kiegészítő műsor. Híradók. (½5 ¾7 9; V Ü 3 ½6 ½8 ¾10.) — **CAPITOL** (1—343—37. Baross tér 32): **Megvédtem egy asszonyt** (Lázár Mária, Páger). A hazug egér (színes filmcsemege). Híradók. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) — **CITY** (1—211—40. Vilmos császár út 36): **Dsungelszerelem** (Dorothy Lamour). Kis kutya, nagy kutya (Popeye-film). Autókirály. H. (¾6 ¾8 ¾10; Sz V Ü ¾4 ¾6 ¾8 ¾10.) — **CORSO** (18—28—18. Váci u. 9): **Mannequin** (Joan Crawford). Híradók. (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ½4 ½6 ½8 ½10 órakor.) — **CORVIN** (1—395—84, 1—389—88. József körút s Üllői út sarok): **Az elcserélt ember** (Dayka, Kiss Ferenc) és a kísérő műsor. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) — **DÉCSI** (125—952, 121—343. Teréz körút 28): **Mannequin** (Joan Crawford). Hector gazdát keres (kutyafilm). Magyarország kormányzójának németországi látogatása. H. (6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **ELIT** (114—502. Lipót körút 16): **Az elcserélt ember** (Dayka, Kiss Ferenc). Tűzes jeges (színes rajzfilm). H. (Mindennap: 4 6 8 és 10.) — **FORUM** (188—528, 189—543, 189—707. Kossuth Lajos ucca 18): Harmadik hétre prolongálva! **Borcsa Amerikában** (Dayka, Mály). Csacska halacska (színes rajzfilm). A kormányzói pár németországi látogatása. H. (½6 ½8 ¾10; Sz V Ü ½4 ½6 ¾8 10.) — **GLÓRIA** (1—448—00. Thököly út 56): **Hurricane** (Dorothy Lamour). H. (½5 ¾7 9; Sz ½4 ¾6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) — **HOLLYWOOD** (14—24—55. Bethlen tér 3): **Az elcserélt ember** (Kiss F., Dayka). Híradók. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü 2 4 6 8 és 10.) — **HOMEROS** (2—961—78. Hermina út 7. szám): **Asszony a lejtőn** és a kiegészítő műsor. Híradók. (Előadások kezdete: 5 ½8 és ½10; V ½2-től: szép idő esetén kertben ½8-kor.) — **JÓZSEFVÁROSI** (1—346—44. Kálvária tér 7): **Hurricane** (Dorothy Lamour). Hinta-palinta (Popeye filmmókája). Híradók. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10 órakor.) — **KAMARA** (1—440—27, 1—359—67. Dohány u. és Nyár u. sarok): **Piros bugyelláris** (Bordy Bella, Kiss F.). H. (6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) Nyitott tető! **KULTUR KERTMOZGÓ** (3-861-93. Kinizsi u. 16): **Három kis kadett** (Robert Young). Szerelmes sheriff (Dick Foran). Híradók. (Teremben: 5, kertben: ½8 ½10; V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 és ¾10 órakor.) — **LLOYD** (111—994. Hollán u. 7/a., Szent István körútnál): **Szivek csalogánya** (Deanna Durbin). H. (Mindennap: 4 6 8 10.) — **NYUGAT** (1—271—62. Teréz körút 41. szám): **Gangsterek alkonya** (E. G. Robinson). Díszelőadás a pincében. Híradók. (Előadások: ½5 7 ½10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ODEON** (1-302-63. Rottenbiller u. 37/b): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert). Szemet szemért (Stan és Pan). Hogy készül a film? Híradók. (Folyt. előadások: ½5 7 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10 órakor.) Vasárnap d. e. ½11-kor: Matiné. — **OLYMPIA** (3—429—47. Erzsébet körút 26. sz.): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Gary Cooper). Két bohóc (Popeye-rajzfilm). Texas, a cowboyok hazája (kultúrfilm). H. (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (1—301—25. József körút és Kölcsey u. sarok): Második hétre prolongálva! **Dsungelszerelem** (Dorothy Lamour). Kieg: Kis kutya, nagy kutya. Autókirály. Híradók. (5 ½8 ½10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **OTTHON** (14—64—47. Beniczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert). Fog ez menni (burleszk). (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) — **PALACE** (1—365—23. Erzsébet körút 8): **Finom úrlház** (a Metro jubileumi évének attrakciója: Constance Bennet). H. (D. e.: 11; d. u.: 2 4 6 8 és 10.) Nyitott tető! — **PÁTRIA** (1—456—73. Népszínház u. 13): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert) és a kísérő műsor. (¾4 ¾6 ¾8 ¾10; V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 ¾10.) — **PHÖNIX** (14—44—54. Rákóczi út 68): **Hurricane** (Dorothy Lamour). Üsd, nem apád (színes trükkfilm). H. (Folyt. előadások: d. e. 11; d. u. 1 3 5 ½8 ½10.) — **RADIUS** (1—220—98, 1—292—50. Nagymező u. 22—24): **Piros bugyelláris** (Bordy Bella, Kiss Ferenc). Magyarország kormányzójának németországi látogatása. H. (¾6 ¾8 ¾10; Sz V Ü ½4 ¾6 ¾8 ¾10.) — **REX** (1—394—16. István út 39): **Szerelmi riport** (Loretta Young). Emberesapda. Híradók. (Előadások: ½5 ¾7 9; Sz ½4 ½6 ½8 és ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) — **RIALTO** (1—394—97. Rákóczi út 70): **A lázadó férj** (Robert Montgomery). Árverési hiénák (Stan és Pan). H. (D. e. ½11; d. u. ½1 ¾3 5 ½8 ½10; V Ü d. e. 10 12; d. u. 2 4 6 8 10.) — **ROYAL APOLLO** (141—902, 342—946. Erzsébet körút 45): **A rend katonái** (James Cagney). H. (Előadások: 6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 és 10.) — **SAVOY** (1—460—40. Kálvin tér sarok, Üllői út 2): **Szivek csalogánya** (Deanna Durbin). A kormányzói pár németországi látogatása. H. (½4 ½6 ½8 ½10 V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ¾10.) Vas. d. e. ½11-kor: Matiné. — **SCALA** (11—44—11. Teréz körút 60): **Csikágó, a bűnös város** (Alice Faye). Híradók. (Előadások: ½6 ½8 ¾10; V 4 ½6 ½8 ¾10.) — **SIMPLON** (2—689—98, 2—689—99. Horthy Miklós út 62): **Az elcserélt ember** (Dayka, Kiss Ferenc). Magyarország kormányzójának németországi útja és a kísérő műsor. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **STUDIÓ** (140—840. Akácfa u. 4): Harmadik hétre prolongálva! **Szivek csalogánya** (Deanna Durbin). H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **TIVOLI** (1—230—49. Nagymező u. 8): **Hurricane** (Dorothy Lamour). Hogy készül a film? (trükkfilm). H. (Folyt. előadások: ½5 ¾7 ½10; Sz ¾4 ¾6 ¾8 ¾10; V Ü ½2 ¾4 ¾6 ¾8 ¾10 órakor.) Vasárnap d. e. 11 órakor: Matiné. — **TURÁN** (128—401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Claudette Colbert). Bosco és Ali baba (színesfilm). H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **URÁNIA** (1—460—46. Rákóczi út 21): **A kétlelkű ember** (Raimu; Pierre Blanchar). Szent István-film. H. (½ ½8 ½10; V Ü ½3 ½ ½8 ½10.)

MAGYARORSZÁG

Chamberlain halászni ment

O Az angol kormány sorsdöntő minisztertanácsa lezajlott és Chamberlain miniszterelnök elutazott a királyhoz, aki vendégül látja skóciai kastélyában. Magával vitte horgászfelszerelését is. E békés és nagy türelmet igénylő sportnak szenteli tehát a következő napokat a brit miniszterelnök. Zavaros napok ezek, de egy bizonyos: Chamberlain nem a zavarosban akar halászni. Az utóbbi napokban mindent megtett, hogy eloszlassa az európai zűrzavart. Most halászni megy Skóciába, de ez nem jelenti az angol tevékenység szünetelését. »Óvatosan és energikusan« folytatja tovább munkáját a brit kormány az angol lapok szerint. Óvatosan és energikusan, mint eddig is. A lehető legkényesebb kérdésekkel kell megbirkóznia, a lehető legsúlyosabb kataszrófákat kell elkerülnie. Feladata nem könnyű, — viszont nincs más kormánya a világnak, mely e feladat megoldására nagyobb siker reményében vállalkozhatnék. Az utolsó 150—200 év alatt a világban többé-kevésbé mindig az történt, amit a Britbirodalom akart. Illetve: nem történhetett sokáig zavartalanul az, amit a Britbirodalom nem akart. Nagy kérdés persze: mit akar most a Britbirodalom? A válasz rendkívül bonyolult volna és nyilván csak nagyon kevesen tudnák megadni. Egy azonban bizonyosnak látszik: Nagybritannia többek között a békét is akarja. Hogy eléri-e és milyen formában éri el, azt e pillanatban még nem lehet biztosan tudni. De mindenesetre jó jel, hogy Chamberlain halászni ment.

Sokszor szembenálltunk

Ernszt Sándorral, aki most érkezett el politikai pályája negyvenedik esztendejéhez. Szemben álltunk vele, de politikai ellentéten innen és túl meg kell állapítani, hogy Ernszt Sándor nemes egyénisége az egész magyar közélet aranyalapjához tartozik — hogy azok közül való, akiknek a politikában való részvétele által maga a politika, a politizálás is új etikai és esztétikai értékekhez jutott. Negyven esztendő alatt minden átalakult, minden — kezdve az egész világtól. De változatlan maradt Ernszt Sándor idealizmusa, változatlan maradt idáljaiért való küzdelmeinek mindig példaadó tisztasága és változatlan maradt elvhűsége. Ez a politikai pálya viharos időkön, viharos korszakokon át vezet, még sincs benne semmiféle törés, olyan pálya ez, amelyben az elvi politika mindig harmóniában volt a reálpolitikával. A régi néppárttal vonult be a politikai életbe, amelyben az összeomlásra következő politikai világ sok tekintetben ősét, fölmenőjét látta; mint e párt kimagasló tagja, nem a holttányilvánított liberalizmussal, de a hatalmon levő liberalizmussal állt szemben: s a liberalizmussal, mint különböző kormánypártokkal való viaskodások küzdelmes évei voltak már mögötte, amikor az új politikai életben megjelent. Ma divat a liberalizmust támadni — de ép a liberális politika képviselői tudják legjobban, hogy Ernszt Sándor akkor támadta a liberalizmust, amikor az keserves harcot jelentett. A régi politikai világon a néppárt jelentette volna a szélsőjobboldalt. Ma? Ma Ernszt Sándor ép ideáljainak változatlanságában és ép mint haladó konzervatív áll szemben avval a szélsőjobboldallal, mely szellemében és módszereiben nemcsak annak tagadása, ami liberalizmus, de tagadása mindannak is, ami Ernszt Sándor régi és új küzdelmeit betöltötte. Ernszt Sándor mindig fölébe emelkedett a pártpolitikának — láttuk ezt azokban az időkben is, amikor a pártpolitikai hadállások elmosódása fölött, ha nem is paktumszerűen kimondott, de a valóságban mégis kialakult egységfronton voltak a nemzeti hagyományoknak, az egyenletes haladásnak, a lelkiismereti mélységekig átérzett reformpolitikának összes hivei szemben a demagógiával, szemben totalitásos jelszóáramlatokkal. A politika, amelyet Ernszt Sándor főleg a pártéletben képviselt, nem volt a mi politikánk: de a hűség, önzetlenség, amellyel politikáját szolgálja, példaadó minden politika számára, akár jobboldali, akár baloldali, akár kormánypárti, akár ellenzéki.

HUMORLOPÁS

O Egy bőröndre való humort loptak el tegnap Békeffi Lászlótól. A tolvaj nyilván meglepődött, amikor a bőröndöt felnyitotta és ékszerek, ruhaneműek és egyéb remélt kincsek helyett humoreszkeket talált benne, többek között száz egyfelvonásost. Vajjon mit csinált, mikor e felfedezést tette? Bosszankodott a sikertelen fogáson, vagy nevetett a humoreszkeken? Feltesszük, hogy az utóbbit tette. Ha meggondoljuk, nem is járt olyan rosszul ezzel a cserével. Egy bőröndre való humor nem megvetendő dolog a mai savanyú világban. A humor ma közszükségleti cikk. Egyre nagyobb szükség lesz rá, egyre kevésbé élhetünk nélküle. A humor mindent enyhít, mindent elviselhetőbbé tesz. Nagy adagok kellenek belőle és sok áldozatot megér. Ki tudja, hátha a tolvaj azért lopta el a bőröndöt, mert tudta, hogy mi van benne.

Horthy Miklós kormányzó és nagyszámú előkelő közönség jelenlétében szentelték ma be gróf Andrássy Géza holttestét

Az Esterházy uccai Andrássy palota udvarán ravatalozták fel ma délelőtt gróf *Andrássy* Géza koporsóját, amelybe — harctéren szerzett érdemeinek emlékére — huszárezredesi egyenruhában fektették az örök pihenőre a magyar honvédség és a magyar sport fejlesztésének és felvirágoztatásának ezt a pátriárkakorú kiválóságát. Délelőtt 11 órakor szentelte be gróf *Andrássy* Géza holttestét *Vargyas* Tivadar érseki tanácsos.

A gyászszertartáson megjelent vitéz nagybányai *Horthy* Miklós, Magyarország kormányzója, *József* királyi herceg, a kormány részéről gróf *Teleki* Pál kultuszminiszter, de a palota szép és előkelő hangulatú udvarát zsúfolásig megtöltötte a magyar arisztokrácia Budapesten időző valamennyi tagja. Négy hatalmas kandeláberben lobogott a fáklyafény, ezek közt helyezték el a koporsót, amelyen ott volt a csákó és a kard. Balról és jobbról bíborpárnán díszelegtek gróf *Andrássy* Géza magas kitüntetései. A jobboldali bíborpárnát teljesen elfoglalta rengeteg magas katonai kitüntetése, élén a legmagasabb kormányzói elismerés érdemrendjével és a Mária Terézia Rend tiszti érdemrendjével.

A végtisztességen ott volt a magyar társadalmi élet, a politikai és közélet sok számottevő kiválósága.

A gyászszertartás befejezetével, pontosan negyedtizenkettőkor eltávozott a kormányzó, majd utána a megjelent előkelőségek. Beállt az udvarra a fővárosi temetkezési üzem halottas autója, amelyben elhelyezték a koporsót. A gyászfurgon féltizenkettőkor gördült ki a kapun, hogy *Krasznahorkára*, az ősi vár kápolnájának családi kriptájába vigye gróf Andrássy Géza holttestét. A családtagok a kora délutáni órákban autón utaztak Krasznahorkára, hogy ott résztvegyenek a holnap délután 2 órakor tartandó temetési szertartáson.

Teleki kultuszminiszter a tokaji jelölt

A tokaji választókerületben valószínűleg *egyhangú* választás lesz. A nemzeti egység pártjának tokaji szervezete elhatározta, hogy gróf *Teleki* Pál kultuszminiszternek ajánlja fel a jelöltséget. Ma délelőtt a tokaji NEP küldöttsége megjelent a kultuszminiszternél és felkérte, hogy vállalja a jelöltséget. Gróf *Teleki* Pál kijelentette a küldöttség vezetőjének, *Mosolygó* József görögkatolikus esperesnek, hogy *a jelöltséget örömmel vállalja.*

A kultuszminiszter a nemzeti egység pártjának Esterházy uccai klubhelyiségében ebéden látta vendégül a kormánypárt tokaji szervezetének kiküldötteit. A tokaji választás valószínűleg szeptember 18-án lesz. Tekintettel a kormánypárti jelölt előkelő és népszerű személyére, valószínű, hogy az ellenzéki pártok nem állítanak vele szemben ellenjelöltet. *A független kisgazdapárt már döntött is: senkit sem indít Teleki ellen.*

Elgázolt a villamos egy motorkerékpárt Bécsben, 3 halott

Bécs, augusztus 31.

A huszadik kerületben súlyos közlekedési baleset történt. A teljes sebességgel haladó *villamos* egy uccakereszteződésnél elkapta az éppen befordúló *oldalkocsis motorkerékpárt*, amelynek *három utasa* nagy ívben az úttestre repült és összetört tagokkal *holtan terült el.* A vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenséget a motorkerékpár szabálytalan befordulása idézte elő.

A közmunkákról és kereskedelmi kérdésekről tárgyalt a minisztertanács

A kormány tagjai ma délben folytatták az őszi program vitáját. A sorozatos minisztertanácsok mai nyolcadik napján *a kereskedelmi tárca* kérdéseit és a *közmunkák* sorra kerülő kiadásának részletproblémáit vitatták meg a kormány tagjai.

Rövid ebédidőmegszakítással *délután öt órakor folytatják a tanácskozást.* Egyelőre bizonytalan, mikor adnak ki tájékoztatást a sorozatos minisztertanácsok elhatározásairól. Lehetséges, hogy *nem lesz hivatalos kommüniké,* hanem *összefoglaló tájékoztatást* nyujtanak a sajtónak.

Laprevíziós kérvények rohama „záróra" előtt a miniszterelnökségen

A laprevíziós kérvények benyujtásának határideje ma telt le. A mai utolsó napon a miniszterelnök sajtóosztályát és segédhivatalát *valósággal megostromolták* azok, akik az utolsó napot akarták felhasználni arra, hogy kérvényeiket benyujtsák. Reggel még az volt a helyzet, hogy körülbelül nyolcszáz kérvény érkezik és számítottak még körülbelül száz újabb kérvény beadására.

Félhárom után zárták le a kérvények beadásának határidejét és eddig az időpontig annyi kérvénnyel árasztották el a miniszterelnökséget, hogy *a segédhivatal ebben a pillanatban még nem lát tisztán; hatalmas munkát igényel a kérvények számszerű összegezése és áttekintése.*

Körülbelül *kilencszázra* tehető a befutott kérvények száma. A miniszterelnök *december 31-ig* dönt a kérvények elbírásáról és január 1-től kezdve — a napilapok kivételével — csak azok az időszaki lapok jelenhetnek meg, amelyeknek megjelenését a sajtórendészeti törvény értelmében a miniszterelnök engedélyezi.

APRÓ HIREK

REMBRANDT-kiállítást terveznek a jövő évre Berlinben, amikor a berlini és a casseli múzeumok anyagát egyesítik.

MŰKERESKEDŐK magángyüjteményéből összeszedett gyönyörű modern képeket állított ki a párizsi Reneszánsz-szalon. Az impresszionistáktól a mai festészeti irányokig minden jelentős név képviselve volt kitünő munkákkal.

BARCELONÁBAN lesz a régiségtudományok negyedik nemzetközi kongresszusa az idei nyáron. Prehisztorikus korról, papyruszokról, klasszikus és ó-keresztény művészetekről lesznek előadások.

VAN GOGH szülőházában, Arles-ban, a nagy művész múzeumát rendezték be s a régi bútort érintetlenül meghagyták.

HAVEMEYER-nek hívták azt a cukorkirályt, akinek özvegye a newyorki Metropolitan-múzeumra hagyta palotáját mintegy kétszáz képpel. Ezek közt van : 7 Rembrandt, 1 Hals, 1 Rubens, 6 Goya, 2 Greco, 8 Manet, 19 Degas, 15 Courbet és 5 Cezanne.

MONACO fejedelme meghívta a francia városképei révén ismert Loukomski párizsi festőt és vele »országa« szebb részleteit festtette meg, amelyek egyesítve egy mappában kerülnek kiadásra.

HÉTEZER éves a világ legrégibb levele, mely ékírással van írva egy égetett agyagtáblára. Urban találták, egy ugyancsak égetett-agyag tartóban.

PORTRÉ-KIÁLLITÁST rendeztek a berlini Künstlerhaus-ban a »jelenkori arcképművészet« címmel. Ez a kiállítás azt mutatta, hogy egy folyton süllyedő művészeti ágról van szó.

PRIBIO horvát falu közelében nagy ásatásokba fogott a horvát régészeti társaság. Az a szándékuk, hogy húsz év alatt egy egész »horvát Pompéji«-t fognak a föld alól feltárni.

BELGRÁDBAN egy zsidó temetőben Diocletian császár korából származó 3 méter magas márványszobrot találtak. Beszállították a szerb nemzeti múzeumba.

TUT-ANK-AMON ágyát állították ki nemrégen a kairói múzeumban. Az arany lemezekkel borított ágy egy elefántcsontból faragott emberi alakkal és türkisz- meg zafirkövekkel van gazdagon ékesítve.

REMBRANDT híres »Éjjeli őrség«-ét, mely az amszterdami birodalmi múzeum legféltettebb kincse, teljesen új elhelyezésben mutatják most be. Egy erős villanylámpa vet rá fényt és a kép hatása így még elragadóbb.

VILMOS német excsászár képeiből Duveen newyorki képkereskedő félmillió font értékű képet vett meg. Köztük van két Watteau, egy Lancret és egy Rubens-kép is.

TIZIAN-nak egy önarcképét fedezték fel egy newyorki képkereskedő kiállításán, Van Diemen-nél, aki a velencei festészetet mutatta be.

ARAMONT, délfrancia báró, sok vándorlás után a tizenhatodik század negyvenes éveiben Velencébe vetődött s ott lefestette őt Tizian, hosszú, selymes köpenyben, arany nyaklánccal. A képet most fedezték fel Trivulzio herceg milanoi palotájában.

LIECHTENSTEIN herceg bécsi galériájának egyik díszét, a Rubens-féle »Részeg Silen«-t, melynek autentikus voltát újabban egyesek kétségbevonták, egy Lindenbaum nevű amerikai petroleummágnás vette meg harmincezer dollárért.

KÉPCSERÉT akart csinálni a berlini múzeum a leningrádival. Egy-egy városképet kellett volna kicserélniök kölcsönösen. A berlini panoráma, mely Gärtnertől való, igen jó munka, a szovjet tehát megtartja magának. A moszkvai panorámáról, mely Berlinben van, örömmel lemondanak az oroszok.

VESTA-templomát, a híres Vestaszüzek örök-lángjának védőhelyét teljesen helyreállíttatja az olasz kormány. A Forum ez új látnivalóját Cozzo professzor rekonstrukciós tervei szerint építik újjá.

BOURDELLE-nek, a franciák legnagyobb élő szobrászának összegyüjtött munkáit óriási sikerrel mutatták be nemrégen Brüsszelben, azután pedig Bázelben.

FIGDOR egykori híres gyüjteményét úgylátszik mégis csak kiengedik Bécsből. Hír szerint Nebehay megszerezte a kiviteli engedélyt és a háború előtt 18, most 28 millió dollárra becsült műtárgyakat Németországban fogják elárverezteti.

Tavaszi vernisszázs

A pesti főpróba már régen nem főpróba, hanem mondén szórakozás, csokoládészopogtatással és pletykálkodással egybekötve. A vernisszázs is régen elvesztette ősi alapelemét a firniszt, mellyel valaha a művészek vásznaikat a nagy bemutatóra felfrissítették. Nem firnisz- és festékillat van ilyenkor a levegőben, hanem divatos parfümök, titkos karmák és fekete nárcisszok, továbbá virágillat, mely nevetve suhog el a »nature morte«-ok és a püffedt banánok csendéletei felett. Tavasz van és az emberek ilyenkor többet törődnek a riviérai tapasztalatokkal meg a Pyrenée-be tervezett nyári túrájukkal, mint a »Besnyői cigánycsalád«-dal, vagy a »Müteremsarok«-kal. Viszont az is bizonyos, hogy az idei tavasz annyi nagy művészi kollekciót, olyan friss átváltozásokat hozott paletták színeiben, annyi francia értéket és kegyeletesen megrezzenő emléket lebbentett a téglavörös meg hamuszürke vászonfalakra, amennyit más években alig adott. Hozzájárult még az is, hogy az arisztokraták is leszálltak a nagytribünről és kezdenek a képzőművészetben passzív és aktív szavazati jogot gyakorolni . . . Egyszóval: a tavaszi vernisszázsokon is illik mindenkinek ott lenni, »aki számít«. Hogyne, hiszen olyan csemegéket lehet élvezni, mint egy régismert kitünő sportsman-nak, Andrássy Géza grófnak a debütálása a festői pályán. Ebben a demokratikus világban nem is lehet jelentéktelen élvezet, ha egy lipótvárosi fiatalasszonyka majdnem megveszi egy öreg grófnak »első« tájképét. Ez persze nem jelenti azt, hogy Andrássy gróf maga is ne alakuljon át a vernisszázs első félórájában kiállítóból művásárlóvá, amiben már sokkal régibb gyakolata van, mint a — képkiállításban. Annyi bizonyos, hogyha érdekes fejeket keres az ember, a tavaszi vernisszázsokon még több akad a parketten, mint a — drótokon. A mindig mosolygó öreg gróffal szemben egy nem kevésbé érdekesen hangolt profil suhog végig a sok szép asszony és lány fölött: Széchenyi Géza grófé, aki már annyi képet és műtárgyat vásárolt össze eddigelé, hogy a maliciózusak komolyan tartanak tőle : legközelebb ő fog mint festő bemutatkozni az Ernst-Múzeumban. Hivatkoznak arra, hogy ezután mindig így is lesz, amint az utóbbi hónapokban volt: egy polgári piktorral egyidejűleg egy grófi festő fog bemutatkozni a múzsáknak. Olyanformán, mint Dankó Pista mesélt az angol királyi palotában muzsikáló cigányok egykori vacsorázásáról, hogy »utána odaültettek bennünket a nagyasztalhoz és megvendégeltek ; az ültetés úgy volt, hogy egy király, egy cigány, egy király, egy cigány«. Ezen azután mindenki elmosolyodik. Éppen csak egy ember marad komoly, a kultuszállamtitkár: Petri Pál, őméltósága. Az ő tekintete állandóbb és kiegyensúlyozottabb, mint egy külügyminiszteré a konferenciákon. Egy szemrebbenéssel sem árulja el a képvásárlásra vonatkozó terveket, sőt a kiállító művész festői irányára vonatkozó nézeteket sem. Állítólag egy fiatal és nagyon ambiciózus festővel történt, hogy mikor a méltóságos úr szándékát firtatta egy ilyen vernisszázson és arra hivatkozott, hogy a miniszter úr őexcellenciája is többízben tetszésének adott volna kifejezést a művész nagyszerű természetlátása felett, a méltóságos úr megtörölte a szemüvegét és kijelentette: óh kérem, a miniszter csak a parlamentnek felelős, de mit csináljak én, aki esküt tettem, hogy az egész államnak rám bízott titkait hiven megőrzöm . . .

Pedig bizonyos, hogy soha még a kormányzati körök annyira nem igyekeztek

A Mügyüjtő 1929. 5 sz.

a művészetnek minden életnyilvánulását figyelni, művészeinket munkához és vásárlásokhoz juttatni, mint mostanság, — éppen csak az az átkozott pénz támaszt némi nehézségeket. A mostani tárlatokon az államhatalom már nem a régi lakkban és klakkban sétál, hanem összevegyülve élvezőkkel, vásárlókkal, buzdítón, szinte gondok közepette, hogy miként népszerűsítse még jobban a művészeket. A miniszter két parlamenti ülés közt kiszalad az Epreskertbe, az államtitkárok saccoban rohannak le egy-két tárlatot megnyitni — az ilyesmi államrezonból is okos dolog, amióta a külföldön kezdik jobban ismerni a magyar művészeket, mint a politikusokat. Viszont a művásárlásban is kezd újból az a fontos lenni, hogy mit szól a művész legújabb irányához a társasági műértő, a gyüjtő és a mecénás és kezd háttérbe szorulni az a kérdés, hogy a művész kis aranyérmet fog-e kapni életében, vagy nemzeti szemfedőt a koporsójára.

Ezért mondta egy szójátékáról híres művész nemrég az ő tavaszi vernisszázsán, mikor megkérdezték tőle: No, kedves Mester, most aztán ugy-e igazán mindenki itt van a maga születése napján, aki csak számit? — hogy »igen, tisztelet a kivételnek, azaz, pardon: a bevételnek«. A dolog ugyanis úgy áll, hogy ezidőszerint: az is számit, aki nem számit, csak az a fő, hogy vegyen. És ha társasági esemény is egy-egy vernisszázs, de nem utolsó sorban — eladási alkalom is. Ezért a művészeti megnyitók legszivesebben látott vendége még mindig a régi műbarát, aki az új vásárló köntösében közeledik a mit sem sejtő képekhez. Azok a »békebeli« kedves öreg műbarátok, akik valahogy finom megtiszteltetésnek veszik, ha a művész egy-egy szebb képére rátehetik az »elkelt« jelzésü táblácskájukat és akik egy egész örömszimfóniával tudják mosolyukban kifejezni, hogy milyen ritka szép darabbal gazdagodott e percben a gyüjteményük. A régi gáláns műbarátok élén még ma is Glück Frigyes halad, aki amellett, hogy tizféle idegenforgalmi és fővárosi bizottságban ülésezik, mégis résztvesz minden művészeti közügyben, akár iskolai diszterem freskójáról van szó, akár fiatal művész ösztöndijáról. A régi patriciusok derüs bonhomiájával a szivében és egy szépségekben gazdag élettel a háta mögött — olyan ezeken a vernisszázsokon, mint egy emlékeztető a multból, egy rózsásarcú regényhős a Dickens világából. Nem egészen véletlen,

hogy mint a franciáknál, nálunk is közelesik a gasztronómia világa a műbarátsághoz. Annak a művészetnek, mellyel az ember a vegetatív köznap világából az Olympusig szárnyal, egész létrája van: ízekből, illatokból, színekből alkotott kromatikus skála.

Nem véletlen tehát, hogy a pesti műkiállitások egy másik tárlat-habitüéje is a gasztronómia úttörői és a fejedelmi butéliák legjobb ismerői közül kerül ki: Horváth Nándor személyében. Régi művásárló, akit családi, sőt vérségi kötelék füz a művészekhez, a fia, egy Newyorkban élő festőművész személyén keresztül. Ámde ennél sokkalta közvetlenebb kapcsolatai vannak élő művészeink javarészéhez: azoknak a houmard-oknak, lazacoknak és chablis-i pincetokoknak láncolatából fonva, melyeknek az alsó végén egy ifjú festő áll egy szépen terített asztal vendégkoszorújával, livrés inasokkal, ezüst szervizzel és egy üres számlablankettával, mig a lánc felső végénél áll a »műbarát«, a névtelen mecénás, a nagy cocktail-keverő. Ha tehát Önök azt látják, hogy a pesti vernisszázsokon egy ügyesen elhelyezett kis kartonlap hirdeti a képen: »Megvette H. N. úr«, az annyit jelent, hogy itt egy csereüzlet köttetett, amelynél a mecénás készpénzzel előre fizet, a művész pompás vacsorákat kap, a képet pedig — egyszer talán elküldik a lakására. Ma már mindent lehet ily módon »ellenszámlára« kapni: cipőt, kókuszszőnyeget, a

kisgyereknek gumicuclit, a helyszerzőtől cselédet, rézcsapot a fürdőszobába és egyéb földi javakat. No, gondolja erre Perlmutter bíró úr, próbáljanak én tőlem ellenszámlára ítéletet kapni, lévén ő a legfőbb szabadalmi bíróság ítélőbírája. Erre már azután igazán még álmában sincs szüksége a magyar képzőművészek testületének. Ennélfogva

őméltósága csak készpénzért vesz képeket és műtárgyakat, de az azután igazán elsőrendű alkotás legyen, ami az ő gyűjteményébe bekerülni szándékozik. Az is igaz, hogy kevés magyar műbarát van, nálánál iskolázottabb és disztingváltabb ízlésű. Szemüvege mögül okosan ragyogó szemeiből megveszteget a fölényes tudás. A tavaszi vernisszázsnak e kaleidoszkópja tehát még érdekesebb, mint az a tartalom, mely az aranyos képkeret kbe beleszorult. A bábjáték, mely a színen mozog, kezd érdekesebb

lenni a színjátéknál, mely a mise en scène-ben foglal helyet. Ilyenkor tavasszal. A tulipánok bágyadtan és édesen mosolyognak át a grófnők és a kis színházi sztárok vállai fölött a fiatal, kicsit raccsoló dandykre, a golf és a fox-trott hőseire, avagy a politikusra, aki itt pártállásra, fajra, felekezetre és világnézetre való különbség nélkül olvad bele a környező világba. A magyar szellemnek, műbarátságnak, a régi Erdély töretlen szépségeinek nagyvárosi képviselője mint élvező áll — egy fejjel mindenkinél magasabban — a sokaságban. Ugron Gábor egy pillanatra szembe kerül a német követtel: von Schön-nel aki minálunk a legfinomabb német kultúrát személyesíti meg: irodalmat, gyűjtést, nemes zenei élvezetet, a társasági életnek magasrendü formáját.

És mikor lassan kiürülnek a termek, elpuffognak az autók és a déli verőfény elkezd meghittebb csendben mosolyogni a képekre, az elszálló parfümökből és sóhajokból kiemelkedik az ünnepelt művész is. Akkor még élénken, össze-összenézve vizsgálja a képeket Lieber tanácsnok úr és az ő buzgó szárnysegédje, Pacher doktor úr. Derű, jóság, biztatás, kedv, megértés, hála, minden van szemükben. Ők igazán nem bürokraták. Ők igazán megértők, minden irányban, minden egyéniséggel, sőt szabadsággal szemben. Csak az a fedezet, az a fedezet . . . kérem. Mondja Lieber tanácsnok és kérdőleg néz Pacherre. Erre Pacher doktor, aki érti a tréfát, megkérdezi a művésztől: Mondja kedves mester, nem lehetne valamit csinálni, hogy is mondjam csak: ellenszámlára? A művész pedig elgondolkozik. És miután eszébe jut, hogy tizenöt képet adott már ma el ellenszámlára, szerényen megjegyzi, hogy talán mégis, tekintetes Tanács, adnék egy képet egy kis parcelláért ellenszámlára a Kerepesi-temetőben . . .

EVEZŐS DÍJAK AZ ATHLETIKAI CLUB KIÁLLÍTÁSÁN.

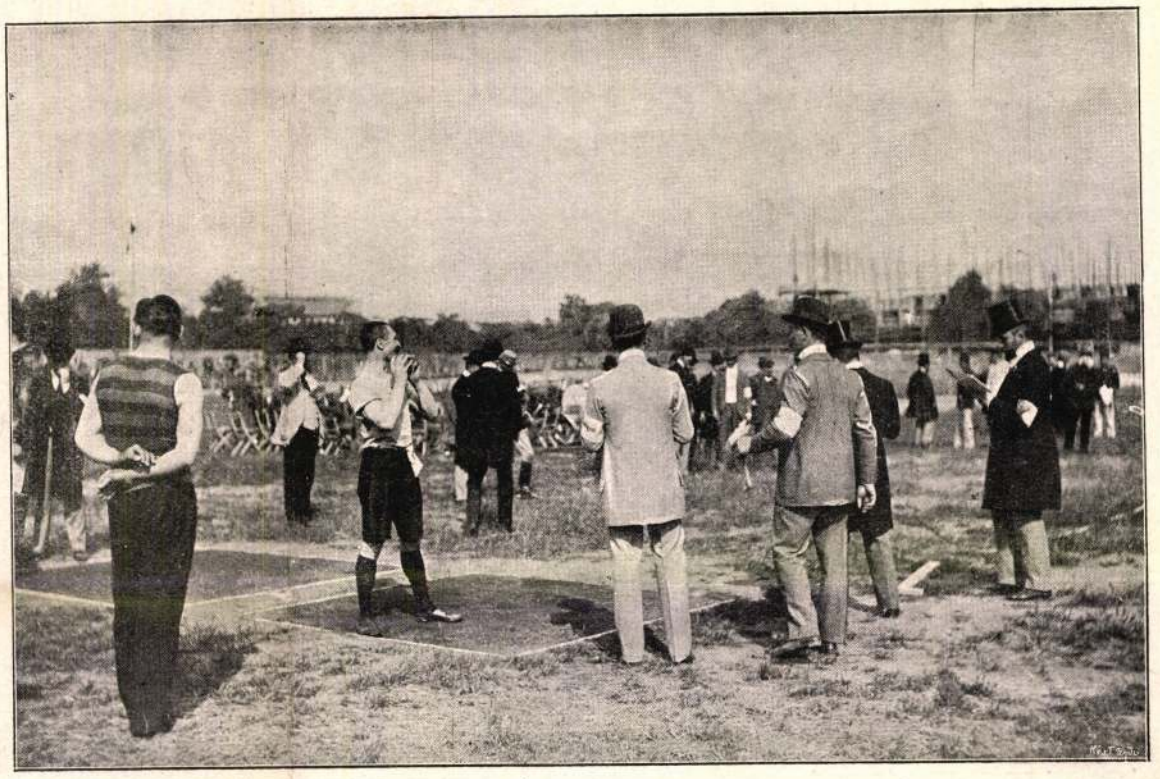

A MAGYAR ATHLETIKAI CLUB VERSENYEIRŐL. — Sulydobás.

Azt tartotta, hogy első sorban szabad levegő kell az embernek s csak azután következik a torna. A futás, a vívás, az ugrás, birkózás, úszás, sulydobás: ezek fejlesztik az erőt, erősítik az izmokat és a tüdőt. S a mint Angolországban látta, ő is athletikai versenyek rendezésével akarta elérni czélját. Azonban szinte érthetetlen az a közöny és előitélet, a melylyel akkoriban a magyar közönség nagy része az athletika iránt viseltetett, később pedig valósággal harczra kelt egymással az angol athletika és a német gimnasztika, míg aztán végre is a küzdelem az angol irány győzelmével végződött. Az athletika csaknem teljesen kiszorította a német szobatornázást; csak a középiskolák tornatermeiben maradt meg belőle egy kevés — hírmondónak. Ez a sport szempontból fölötte fontos vívmány pedig a Magyar Athletikai Club érdeme.

Természetesnek találja mindenki, hogy a kezdet kezdetén bizony a Magyar Athletikai Club nem volt az a hatalmas egyesület, a mivé az évek során izmosodott. Tengernyi fáradságba került, a míg azzá lett, a mi most. A legnagyobb szerencséje azonban minden esetre az volt, hogy mindig olyan férfiak állottak az élén, a kik nem kiméltek a szép ügytől sem a lelkesedést, sem a fáradságot. A club alapitója, *Esterházy* Miksa gróf, ez a testestől-lelkestől magyar főúr, kit a külföld levegője nem tett kozmopolitává, maga is aktiv athleta champion volt; az ő műve a club első alapszabálya is, a melyet angol mintára, önállóan állított össze.

Esterházy grófnak az volt a czélja, hogy az angol sportokat nálunk a tökély magas fokára emelje. Az ügynek meg tudta nyerni Magyarország legelőkelőbb családait is: az Esterházyakat, az Andrássyakat, Batthyány, Bánffy, Bethlen, Cziráky, Dessewffy, Bezerédj, Jósika, Kinsky, Khuen-Héderváry, Csekonics, Csernovits, Blaskovich, Edelsheim-Gyulay, Hadik, Festetich, Károlyi, Karátsonyi, Latinovics, Lónyay, Odescalchi, Pálffy, Révay, Széchenyi, Teleki, Zichy, stb. családokat.

Mikor Esterházy Miksa 1883-ban meghalt, a magyar athletika ügyének legbuzgóbb szószólója szállt vele sirba.

A *Magyar Athletikai Club* nyomában egész sereg sport-club alakult, de ezek között is mindmáig megtartotta az első helyet az athléták clubja, sőt idők folytán egyre jobban kiterjeszkedett. Ma már van csónakháza, vivó-, football- és úszó-osztálya, Balaton-Földváron pedig sporttelepe; azonkivül jól berendezett kaszinója a Szentkirályi-utczában. Vívnak, úsznak, futnak, birkóznak, sulyt dobnak, labdát rúgnak, lawntenniseznek és kerékpároznak az athléták. Athléta-bajnokokat nevelt ez a club, olyanokat, a kik közül sokan ma más téren szerepelnek ugyan, s nem a versenypálya porondján, de a kik bizonyára ma is örömmel emlékeznek vissza az athléta-kor boldog idejére.

Volt idő, mikor *Kubik* Béla, most országgyülési képviselő, mint úszóbajnok aratott babérokat. Egész sereg régi athléta bajnok ma is kiváló szerepet játszik az athléta-világban. Így *Koller* Károly dr., *Dáni* Vilmos dr., *Bogdány* Ferencz dr., *Porzsolt* Ernő, *Réthy* Pál, *Dáni* Nándor, *Szokoly* Alajos, dr. *Porteleky* László és mások. Nagy tekintélynek örvend *Bothmer* Jenő báró huszárkapitány, a híres sportsmann. *Asbóth* Jenő Bothmerrel és *Iványi* Gyulával szervezte a club kebelében az «öreg urak vivó társaságát.»

Legnagyobb szerencséje ennek a clubnak, hogy ma is olyan férfiak állanak az élén, a kik komolyan veszik a magyar athletika ügyét és odaadással munkálkodnak felvirágoztatásán.

Az elnök: *Andrássy* Géza gróf, v. b. t. t., országgyülési képviselő, a sportnak lelkes, áldozatkész barátja. A club egyik alelnöke *Széchenyi* Imre gróf, főrendiházi tag, kit társadalmi és gazdasági kérdésekben mondott tartalmas és hatásos beszédeiről is jól ismer a közönség. A másik alelnöke a clubnak *Krasznay* Ferencz dr. ügyvéd, ki elfoglaltsága mellett is mindig szakit magának időt arra, hogy az Athletikai Club ügyeiben fáradozzék; első rendű sport-szaktekintély s minden angolországi útjáról hoz haza valami érdekes új sport-dolgot. A club nagybuzgalmú titkára *Krepelka* Béla, a ki a sport ügyekben kiváló ismeretekkel bir. A kiválóbb szereplők sorából megemlitjük még *Gerenday* Bélát, a csolnakos szakosztály igazgatóját, a kinek főrésze van van abban, hogy a regatta-versenyek olyan magas fokon állanak.

Ily férfiak vezetése alatt bizton remélhető a Magyar Athletikai Club további virágzása.

Pásztor Mihály.

A VÉG.

Ha őket, kik nekünk e földön
A legdrágábbak, édesem,
Elvittük már a boldog révbe,
A küzdő fegyvert leteszem.

Mi ránk ragadt a föld porából,
Lerázzuk, ha még nyoma van;
S elszállunk, mint egy könnyü sóhaj
Egy szebb világba boldogan.

Ha tán a küzdelem hevében
Volt bennem percznyi gyülölet,
Eloszlik mind a semmiségbe:
Szivem majd mindig csak szeret.

Kis házunk lesz, kedves falunkban,
Csinos, lakályos, egyszerü;
Emlék egy tisztább régi korból,
Mosolygó, nyilt tekintetü.

Nyájas, széles tornácza lesz majd,
A kertben sok vadrózsa ág,
S ibolya, mályva, szegfü, liljom,
De semmi, semmi díszvirág.

Nagyon jók leszünk, hogy a fecskék
Majd tornáczunkra szálljanak;
S kis fészküket ott összerakják
A zsindelyes eresz alatt.

És mindig csupa szépre, jóra
Gondolunk, ugy-e édesem?
Legtöbbször mégis kedvesinkre,
Hisz értök küzdtünk szüntelen.

Igy élünk szépen, csendesen; hisz
Igy álmodtuk, emlékszel-e?
Hivek maradtunk álmainkhoz;
Ez egy ne teljesülne be?

S ha szivünk sok-sok szeretettel
Megtelt, — egy őszi alkonyon,
Mikor a fecskék útra kelnek,
S szél zúg a kopár avaron —:

Mi, a tornáczon ülve együtt,
Jön, — kép a képben, boldogan, —
Csak halljuk, hogy egy dal a légen
Mint könnyű szellő átsuhan.

Valami édes régi dallam,
Gyermekkorból emlék talán;
Már mintha sokszor zengte volna
A szerelem, a csalogány.

Hallgatjuk s mindig jobban áthat
Valami édes sejtelem . . .
S a végső ismeretlen útra
Megindúl lelkünk csendesen . . .

Béry Gyula.

41. SZÁM. 1900. BUDAPEST, OKTÓBER 14. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre 24 korona, félévre 12 „ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona, félévre 8 „ | A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre 10 korona, félévre 5 „ | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

GRÓF ESTERHÁZY MIKSA,
a Magyar Athletikai Club alapitója és első elnöke.

A MAGYAR ATHLETIKAI CLUB JUBILEUMA.

A MAGYAR ATHLETIKAI CLUB most ünnepli fennállásának negyedszázados évfordulóját. A mi athletikai sportunk még csak huszonöt éves. Ez bizony nem nagy idő; de hát igazi hazájában, Angliában is, a hol pedig a testedző sport iránt már évszázadok óta megvolt a kiváló és általános érdeklődés, csak a XIX. század közepe óta űzik a rendszeres és egyesületektől mívelt athletikát. Nálunk pedig az ország gondja bizony abban az időben más irányba terelte a közfigyelmet.

Azt, hogy aránylag oly rövid idő alatt mégis gyökeret vert nálunk az athletika, s hogy ma már a magyar athléták semmivel sem maradnak mögötte a külföldieknek, első sorban egy derék mágnásunknak, *Esterházy* Miksa grófnak köszönhetjük. *Esterházy* Miksa gróf Londonban, majd Amerikában követségi titkár volt sokáig; utóbb, a 70-es években haza került s legelső gondolata az volt, hogy Magyarországon is népszerűvé teszi az athletikát. S csakhamar (1875-ben) meg is alapította a *Magyar Athletikai Clubot.*

Mikor Esterházy Miksa gróf arra vállalkozott, hogy tért hódít nálunk az angol «ember-sportok»-nak, nem könnyű dologhoz kezdett. Tudni kell, hogy Esterházy hazajövetele előtt néhány speciálisan magyar tornajátékon kívül csupán a német földről ide származott «szoba-tornászatot» gyakorolták. Sulyzóztak, a korláton megcsinálták a nagy és kis «olló»-t, a «hullámzás»-t; gyakorolták magukat a kar-, s huszárforgóban, a nagy kelepczében, a kúszásban, a karficzamitóban, meg még egy sereg olyan gimnasztikai mutatványban, melynek nagyon kevés praktikus haszna volt.

Esterházy Miksa a *Magyar Athletikai Club* megalapitásával hadat üzent a német szoba-tornászatnak.

Koller utódai fényképe után.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA, A MAGYAR ATHLETIKAI CLUB MOSTANI ELNÖKE.

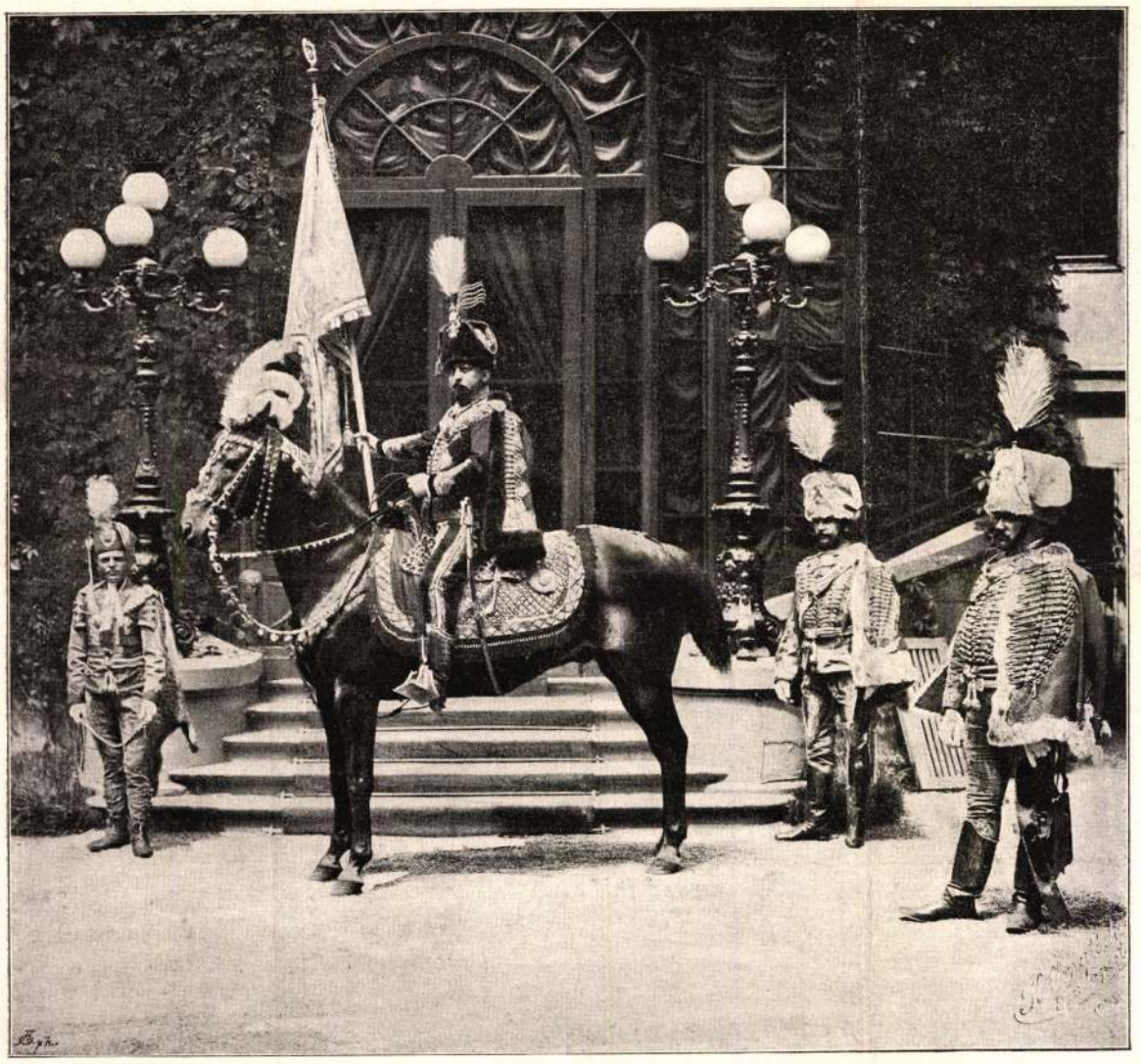

A JUNIUS 8-IKI DÍSZMENETRŐL: GRÓF ANDRÁSSY GÉZA BOSZNIA ZÁSZLAJÁVAL. — Koller utódai fényképe után.

ról. Amerikából egy év múlva visszatérvén, az osztrák arisztokráczia egyik legszebb, előkelő hölgyét, Kaunitz Eleonóra grófnőt 1882. évben nőül vette Prágában, hol esküvőjét rendkívül nagy fénynyel tartotta meg. Ezen boldog házasságból három gyermek származott: Mária, Károly és Manó.

Gróf Andrássy Gézát, atyjának, Manó grófnak 1891. évben történt halála után a rozsnyói kerület egyhangúlag képviselőjévé választotta szabadelvű párti programmal; 1892-ben újból egyhangúlag megválasztották.

Andrássy Géza gróf atyjához hasonlag kitünő gazda; de egyszersmind nagy kedvelője a vadászatnak is. Parnói és betléri pompás kastélyai a vadász időszak beálltával állandó gyülőhelye a hazai és külföldi főrangú vendégeknek. 1895-ben Ottó főherczeg is vendége volt Betléren. Ménese kitünő; verseny-istállóját messze földön ismerik. Parnói és betléri istállóiban állandóan 250 ló áll. Nagy barátja és előmozditója hazánkban a sport különböző nemeinek is. Így a Stefánia yacht-klub «vice commodore»-ja s mint ilyen állandó yachtot tart a Balatonon, hol gyakran a versenyeken is részt vesz. Ezenkivül az Ő Felsége védnöksége alatt és Károly István főherczeg «commodore»-sága alatt álló cs. és kir. yacht-rajnak is ellen-commodore-ja, s a magyar athletikai klub elnöke. Közgazdasági téren buzgón működik, többek közt mint a felső-bodrogi vizszabályozó társulatnak alelnöke.

Az ez évben lefolyt czári koronázáson Jenő főherczeggel, ki a királyt képviselte, ő is ki volt küldve Moszkvába.

Majd itthon a jun. 8-ki hódoló díszmenetben Bosznia zászlóját ő vitte fényesen szerszámozott paripán ülve.

A bájos grófné, mihelyt férje az esküvő után haza hozta s Parnón fejedelmi fénynyel és kényelemmel berendezett kastélyába bevezette, első gondjának tekintette, hogy új hazája nyelvét megtanulja, és a Kaunitz ősi ház gyermeke rövid időn olyan magyar asszonynyá lett, a kivel érzületben is, a magyar nyelv szép beszélésében is csak született magyar hölgy versenyezhet. Nemes szivét, jótékonyságát magasztalva emlegeti a nép mindenütt a család számos uradalmain. Egyszersmind a főúri társaságnak is egyik kitünő tagja a nemes grófné, kinek magyar díszben fölvett képét szintén lapunk mai számában szemlélheti az olvasó.

BÖLCSŐNÉL.

1.

Felém repes kacsód,
Hozzám gyügyög ajkad:
Kétségbe esésem
Vihara szelídül
És lassan elhallgat.

Mennyországot látok
Mosolygó szemedben,
Mintha gyermek lennék,
Gőgicsélni kezdek
Veled önfeledten . . .

És régen romba dőlt,
Siratott világom:
Ártatlanságodnak
Egy tekintetétül
Újra kelni látom . . .

2.

Bölcső, koporsó?
Egyre megyen:
Mind a kettőben
Testünk pihen.

A boldogság álom,
Kín a való;
Mégis koporsód az
Enyhet adó.

Bölcsőbül ébredsz a
Valóra fel, —
Koporsód örök
Álomban ringat el.

3.

Még most biztos révben alszol
E kis csolnak fenekén;
Tudom édes álmot rajzol
Elődbe egy égi fény.

Oh! ha egyszer elragadnak
Az élet hullámai:
Leszsz-é erőd egy magadnak
A vészben megállani?

Őrizd meg ártatlanságod,
S ő megőriz tégedet!
A mig mást a szirthe' vágott,
Te a vészt csak neveted.

Pásztói.

LILLA SIRJÁN.

Lenn, messze délen, rónaság ölén,
Hű gonddal ápolt kis halom tövén,
Porló szivével, sirja enyhiben,
A költő lantja hallgatag pihen.*
A sirt benőtte illatos virág,
Reá borúl, susogva, lombos ág,
Szellő sóhajt a néma hant felett
S madárka zeng bűbájos éneket;
Vándor, ha jő, búsan fohászkodik
Azért, ki lent, sirjában álmodik.

Villámival, magányos bérczfokon,
Felhő borong, fenn messze északon:
A bércz alatt, kicsiny falucska áll,
A kék Dunának füzes partinál.
S hová lakója megpihenni jő:
Fölötte áll egy régi temető.
Horpadt sirok felett burján terem,
Mit sem törődve vélök senkisem.
S bár rájok is mosolyg a föld s az ég:
Csöndes lakói elfeledve rég.

Kiről a dalnok szőtte álmait,
Avar benőtte sirban álmodik;
A «Lilla» szive hamvadozva lenn,
Rezgő akáczok árnyas enyhiben.**
Sirkője áll még, hantja nincs sehol;
A lombos ágon kis madár dalol;
Talán a költő lelke szállt reá,
Hogy hű szerelmét újra dallaná,
Letünt napoknak boldog édenét . . .
De nincs, ki hallja, fájó énekét . . . .

Lengő akáczok árnya rám borúl,
Némán merengve, szivem elszorúl;
Örök felejtés réme fojtogat . . .
Tengernyi bú maroknyi hant alatt!
A röpke perczek üdve elröpült,
Álmok világa semmiségbe dűlt . . .
Egy kósza felhő száll a sir felett,
Hullatva rája fájó könyeket;
Szárnyán talán a dalnok lelke jár,
A kit Lillája szellem-csókra vár.

Duna-Almás 1896. julius.

Szalay Károly.

«MEGSZELELTE EGY ASSZONY A TOLLAT.»

— Rajz a régi alföldi népéletből. —

Irta Szabó Mihály.

IV. (Folytatás.)

Hol kisebb, hol nagyobb kárát vallotta Dengelegi Sándor a felesége együgyüségének, sok pénzébe került a menyecske ruházása is, hanem azért, ha nem látszott is meg vagyonukon a gyarapodás, a pusztulásnak sem volt semmi jele. Nagyon serény és ügyes volt a gazda, jól mívelte földjeit s termett az bőven, jól ápolta, s ápoltatta jószágait, s a kiváló nevendék jószágból pénzelhetett; a menyecske meg szivesen dolgozott, maga sütött, mosott, font, varrt, kapálta a házi kertet; bejáró asszonyokra, konyhatámasztókra nem szorúlt, s nem hordták azok oda a pletykát, nem hordták el onnan a bögre zsírokat, kosár liszteket, darab szalonnákat, szappant s több e félét. Hanem nagyon meg is kimélte az asszony a drága ruhát, telt arra mindig; ha hibás volt is néha az étel s a kenyér, meggondolta Sándor gazda, hogy megesik ám az néha-néha másutt is, még a leghiresebb gazdasszonyok házánál is. Meggondolta azt is, hogy bár nem látszik kivülről, sok ház ég belülről; mennyi a házsártos, kötözködő, követelő asszony, ők meg mindig csendes békességben élnek, mint igyekszik neki kedvébe járni s mily tiszta hűséggel ragaszkodik hozzá az a szép feleség.

Az öreg Dengelegi is belátta, hogy nem tett

* Csokonai sirja Debreczenben.
** Lilla sirja Duna-Almáson.

31. SZÁM. 1896. BUDAPEST, AUGUSZTUS 2. 43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt { egész évre **12** frt, félévre — **6** „ | Csupán a VASARNAPI UJSÁG { egész évre **8** frt, félévre — **4** „ | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre **5**.—, félévre — **2.50** | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA MAGYAR DÍSZBEN.

KÉPEK AZ EZREDÉVI ÜNNEPEKRŐL.

Az ezredik évforduló megünneplése alkalmából tartott hálaadó isteni tiszteleten, majd pedig a hódoló díszmenetben részt vett díszmagyar ruhás főurak és főúri hölgyek fényes sokaságában kiválóan föltűnt egyebek közt gr. Andrássy Géza és neje, Kaunitz Eleonóra grófnő, olyan pompás öltözetekben és ékszerekkel jelenvén meg, a melyek úgy ízlés, mint érték tekintetében a legkiválóbbak közé tartoztak s történeti becsüknél fogva is nevezetes tárgyai a család régi keletű kincstárának.

Midőn most a hazai társadalmi életben oly előkelő szerepet vivő grófi párt az ünnepélyek alkalmával készített fényképekben bemutatjuk, fölhasználjuk ez alkalmat, hogy életük eddigi folyásáról is elmondjunk egyet-mást.

Gróf Andrássy Géza, néhai gróf Andrássy Manó egyetlen fia, 1856-ban született Budapesten. Középiskolai tanulmányait magán úton elvégezvén, jogot hallgatott előbb a budapesti egyetemen, majd a genfi jogakadémián. Később élénk részt vett Zemplénmegye közéletében, hol elnöke volt az ottani gazdasági körnek. Szolgált mint egyéves huszárönkéntes, és mikor a tiszti vizsgálatot sikerrel letette, ténylegesíttette magát s három évet szolgált, miközben részt vett Bosznia megszállásában a 7-ik huszár-ezrednél. Jelenleg szolgálatonkívüli honvéd-huszárszázados. 1881-ben közgazdasági tanulmányútat tett dr. Mayer ismert német nemzetgazdászati író s gr. Széchenyi Imre és Géza grófok társaságában Amerika államaiban, honnan több érdekes közgazdasági czikket küldött a hazai lapoknak; egy nagy érdekű vázlatkönyvben pedig színes rajzokat készített az útjokban előfordult érdekesb jelenetekről és tárgyak-

Koller utódai fényképei után.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZÁNÉ MAGYAR DÍSZBEN.

Andrássy Géza

Maga is festett, tehetséges volt, sosem tanult, de 1915-ben talált rá módot, hogy megsokszorítsa a festményeit. – Nagyon gyorsan festett. – Az Ernst Múzeumot az Andrássy-fivérek alapították.

Gondolatjel

1977. okt. 1. Kossuth 16.05 – Kné –

léptetését. Ellenezte a képviselőház elnapolását a porosz háború kitörésekor. A königgrätzi csata után a király Andrássyt is hivatta ugyanakkor, mint Deákot. Andrássy nem tudta, hogy Deák kihallgatása megelőzte az övét. A király előtt a magyar követelésekről ugyanazt mondotta, amit Deák. Csak annyiban különböztek, hogy Deák nem ajánlotta a rendszerváltozást a békekötés előtt, Andrássy ellenben a rögtöni változást ajánlotta. A király nem szólította fel akkor Andrássyt a kormányalakításra, mert a közvetlen teendőkre nézve Deák tanácsait fogadta el. A békekötés után pedig Belcredi és Majláth tanácsai kötötték le az uralkodó figyelmét.

De Andrássy loyalis válasza a magyar követelések ügyében épp oly mélyen hatott a királyra, mint Deák nyilatkozata. A király igen megkedvelte Andrássyt, szerette hallgatni szellemes ötleteit s találó hasonlatait, megbecsülte nyiltságát, ítélete erejét, hű ragaszkodását és férfias határozottságát. A kiegyezésnek a régi megszokott osztrák felfogástól eltérő pontjait Andrássy fogadtatta el a királlyal. Ezért mondotta Deák Ferenc pártjának 1867-i konferenciáján, hogy «Andrássyt az Isten kegyelméből nekünk adott providenciális férfinek tartom».[1]

Teljesült tehát Széchenyi jóslata. Andrássy miniszterelnök lett és Deák indítványára I. Ferenc József megkoronáztatása végett az országgyűlés Andrássyt bízta meg a nádori teendőkkel.

A június 8-i koronázás Ferenc Józsefet mélyen meghatotta. Még másnap is a bajor követ előtt megindultan beszélt a nemzeti lelkesedésnek szívre ható jeleneteiről. «E jelenetekben — mondotta a koronázott király — felismerhető a magyarok élénk s erős monarchikus érzése, melyet bizonyos régi s újabb időből származó hozzátételek némelykor elhomályosítanak s elborítanak. Ez érzésből érthető az, hogy a magyarok a koronázást oly rendkívül jelentékeny szertartásnak nézik. Híven és aggodalmasan tisztelik a régi szokásokat».[2]

[1] Könyi közleményei *Deák F. beszédei* III. és IV. kötetében.

[2] Gróf Bray jelentése (1867. június 11. Müncheni Állami Levéltár).

E nyilatkozat tanúsága szerint I. Ferenc József nem birta ugyan egészen elfelejteni a multat, de belátta, hogy tévedtek azok a tanácsosok, akik őt eddig a magyarság monarchikus és konzervatív érzéseiben kételkedni tanították.

V.

Érdeklődés a művészet és a tudomány iránt.

Andrássy alig három hónappal miniszterelnöki kineveztetése előtt lemondott a Szépművészeti Társaság elnökségéről. 1861 augusztus óta volt a Társaság elnöke. Szívesen vállalta az elnökséget, mert igen szerette a képzőművészetet. Ifjúkorában szeretett rajzolgatni határozott tehetséggel, mely nem volt elég erős, hogy alkotásokra ösztönözze, de nagyon élénkítette fogékonyságát a művészi szép iránt. A Társaság neki köszönhette, hogy alapszabályait a király megerősítette 1863-ban. Pénzzel is támogatta a Társaságot és munkára buzdította, midőn hivatásának nagyságát fejtegette az 1864-i közgyűlést megnyitó beszédében. A művészek és műkedvelők erejének összpontosítása, a művészet emelése és terjesztése — ez volna a beszéd szerint a Társaság feladata. Továbbá egy festőakadémia felállítását is sürgette. «A művészet terén nem szabad», — úgymond — «elmaradnunk a többi művelt nemzet mögött, sőt feladatunk a civilizáció egyéb eszméivel egyetemben a művészetet is terjeszteni a világ ezen részén». Nem kételkedik a sikerben, mert már eddig is vannak hazánkban jeles tehetségek s így teljesülni fog a társulat végcélja, mikor majd eléri azt, hogy egykor Pesten látjuk felállítani a művészet utolsó iskoláját kelet felé. E cél elérésére felajánlotta közreműködését a társulatnak.

Mint minden más ígéretét, ezt is teljesítette. A társulat első kiállításán az első nagyobb képet, Madarász *Báthory Erzsébet*jét ő vásárolta meg. A társulat egyetlen kiállítását sem mulasztotta el megtekinteni. Négy nappal utolsó utazása előtt is meglátogatta a Műcsarnokot.

Munkácsy tehetségét már akkor felismerte, mikor még nem volt nagyhírű mester. A magyar genreképet, melyet

Budapesti Szemle
1941. 760. szám (máz)

Munkácsy 1869-ben festett, Andrássy megvásárolta ugyanabban az évben. Több magyar festő képét szerezte meg, közöttük Zichy, Székely és Mészöly egyes képeit. Sikerült megszereznie Rembrandt ifjúkori önarcképét is.

Szeretettel és hozzáértéssel igyekezett terjeszteni nálunk a festészet kedvelését és ápolni a magyar festők érdekeit.

A szellemi kultúra egyéb területeire is kiterjedt ösztönző és gondozó figyelme. Liszt Ferenc hálásan emlékezik meg Andrássyról, neki tulajdonítván azt, hogy Magyarországon tölthette élete estéjét. Az ő miniszterelnöksége alatt rendszeresítette a törvényhozás a M. T. Akadémia országos segélyét. 1876-ban igazgató tagja lett az Akadémiának s mikor Bécsből visszaköltözött Budapestre, sokszor hallatta döntő szavát az akadémiai tanácskozásokon. 1888-ban tiszteleti tagja lett az Akadémiának, sokszor látogatta az üléseket 1889-ben szó volt elnökké jelöléséről, de akkor már egészségi állapota miatt nem vállalhatta el a jelöltséget.[1]

A magyarságot az európai kultúra legszélsőbb őrszemének tekintette Kelet felé s így a magyar tudomány és művészet ápolását a nemzeti becsület követelményének érezte.

VI.

Miniszterelnökség.

Midőn Deák 1866 július 19-én a király előtt gróf Andrássy Gyulát jelölte miniszterelnöknek, jól tudta, hogy olyan férfiút ajánl, aki majd életbelépteti a kiegyezést s meg is védi a különböző irányokból várható támadások ellen.

[1] Andrássy beszéde 1864. április 17-én (Lederer I.). Szmrecsányi Miklós: *Visszapillantás az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 100 éves multjára* (Művészet, 1911.). Pauler Ákos: *Liszt Ferenc gondolatvilága.* Budapest, 1932., 35. l. — Akadémiai Értesítő, 1891., 88. l. Petrovics Elek hozzám juttatott nagybecsű közleményeit Andrássynak érdeklődéséről a művészet iránt, bőven, néha szó szerint is felhasználtam. Fogadja lekötelező készségéért ezúton is hálás köszönetemet.

Az új miniszterelnök elfogadtatta a törvényhozással az 1867 : XII. törvénycikket. De ezzel még nem lépett életbe a kiegyezés. A törvény kijelöli az életbeléptetés feltételeit. Megállapítja, hogy a közös ügyek költsége számának, vagyis a quotának, továbbá az államadósság törlesztési módjának meghatározása, a vám- és kereskedelmi szövetség megkötése, az osztrák parlamenti kormány megalakítása s a közös minisztérium kinevezése kell, hogy megelőzzék az első delegációk összehívását. E testületek hivatva voltak a közös ügyek kezelésének ellenőrzésére, összehívásukkal lépett életbe a kiegyezés.

A közös minisztérium kinevezése, az osztrák parlamenti minisztérium megalakítása s az említett törvények szentesítése után 1867 végén felhívta Andrássy az országgyűlést, hogy válassza meg az első delegáció tagjait.

Ez eredmény nem volt egyedül Andrássy érdeme. De az ő munkája volt az irányítás s a részletekbe is szerencsés kézzel avatkozott. Az államadósság terhének felosztásában a praecipuum, vagyis az ausztiai tartományok előzetes megterhelése, Andrássy gondolata volt. E szerint a 3 milliárdnyi államadósság egyhatodával, azaz 500 millióval az osztrák tartományokat terhelte meg s ez összeg kamatait a magyar járulékokból előzetesen levonták. Míg a magyar állam 30%-nyi quotát fizetett a megállapodástól számítva tíz évig, az államadósság törlesztésére állandó összegben megállapítva, alig 21%-ot vállalt a kamatteherből.[1] A kiegyezés műve ezek után is kiegészítésre szorult. Az 1867 : XII. törvénycikk intézkedett a monarchia hadseregéről, de akkor már a régi osztrák hadsereg átalakulóban volt. Az 1866-i katasztrófa után lehetetlen volt a hadsereget régi szervezetében meghagyni. Át kellett azt alakítani az általános hadkötelezettség alapján, közös hadsereggé. Báró John, hadügyminiszter reformtervébe fel volt véve a népfölkelés is, mint második vonal a működő nagy hadsereg mögött. Ez a ter-

[1] 29.188,000 forint. L. Lederer kitűnő kiadványának I. kötetét, 281. l., azután Csengery hátrahagyott iratait. 143. l. és Wertheimer T. 306.

vezett második vonal ébresztette fel Andrássyban azt a gondolatot, hogy honvédséget kellene szervezni a magyar királyságban s ennek megfelelően a Landwehrt Ausztriában a második vonal betöltésére. Andrássyt e gondolat megvalósítására ösztönözte a kegyelet a 48-as honvédség iránt s az a politikai megfontolás is, hogy a magyar közvéleményben a honvédség feltámasztása a kiegyezés iránt kedvező hangulatot fog kelteni. Az osztrák tábornoki kar azonban nem tudta felejteni mindazt, amire a honvéd neve emlékeztette. Azt hitte, hogy a honvédsereg felállítása a közös hadsereg meglazítására, sőt forradalomra is vezethet. A király sem fogadta szívesen Andrássy javaslatát. Az új miniszterelnök, ki a honvédelmi minisztérium vezetésével is meg volt bízva, nehéz küzdelem árán vívhatta ki a magyar nyelven vezetett honvédség intézményét. Sikerének oka abban rejlett, hogy meggyőződésének erélye, nyíltsága és szellemi felsőbbsége részére hajlították a nem magyar miniszterek és katonák akaratát is. Egy minisztertanács után írta róla báró Becke, osztrák pénzügyminiszter: «Gróf Andrássy az utolsó minisztertanácsban a véderőjavaslat és a cím kérdésében megint teljes csodálatomat keltette fel. Nagy államférfiú s éppen olyan jó magyar hazafi, mint hű barátja a császárnak és a monarchiának.»[1]

Ezt a hűséget Ferenc József kiérezte Andrássy viselkedéséből s ezért fogadta el oly indítványait is, melyekkel nehéz volt megbarátkoznia.

Ilyen volt a katonai határőrség polgárosítása. A határőrség katonai szervezetének felbontását Albrecht főherceg határozottan ellenezte. Nagyra becsülte a határőrök katonai erényeit és kipróbált dinasztikus hűségét. A felsőbb katonai körök, különösen a horvát eredetű tábornokok Albrecht fő-

[1] Becke levelét Kónyi közli *Deák Beszédei* V. k. 142. l. Az új honvédség keletkezését kiadatlan iratok alapján érdekesen beszéli el Gyalókay Jenő: *A honvédség megalakításának előzményei* című értekezésében (Berki István: *A m. kir. honvédség története.* Budapest, 1928. 13. l.).

herceggel együtt a katonai határőrszervezet felbontásának gondolatát a monarchiát veszélybe döntő újításnak hitték. Andrássy azonban nem akarta tűrni azt, hogy a magyar szentkorona területének e jelentékeny része a közös hadügyminisztérium hatósága alatt maradjon. A király nagyon kedvetlenül fogadta Andrássy előterjesztését. Harmadfél óráig vitatkozott vele kelletlenül s érzéketlennek mutatkozott Andrássy érveivel szemben. Aznap a delegációs udvari ebéden a király nem szólította meg Andrássyt. Másnap azután mégis hivatta. Újra meghallgatta kívánságát és belátta az újítás ellen nyilatkozó aggodalmak alaptalanságát. 1869. augusztus 19-én megjelent a királyi rendelet, amely megindította a határőrvidék polgárosításának folyamatát. A rendelet kiadása előtt s után még sokáig küzdött Andrássy a katonai körök makacssága ellen, de a királyi szó szentségére támaszkodva győznie kellett. Csak 1882-ben fejeződött be a polgárosítás nagy munkája.[1]

A határőrvidék polgárosítását magyarok és horvátok egyaránt óhajtották. Magyar felfogás szerint a határőrvidék bástyája volt a reactiónak. «Jellačićok mindig támadhatnak, míg a határőrség fennáll!» — mondotta Csengery Antal. A horvátok pedig örültek annak, hogy a reform gyarapítja területüket. A közös óhajtás többször felhangzott az 1868-i horvát-magyar országos küldöttségek tárgyalásai közben. Már 1866-ban voltak ilyen küldöttségi tárgyalások. Andrássy akkor a horvát nemzeti párt követelései nagy részét elfogadta volna azért, hogy az alkotmány helyreállítása végett a magyar-horvát egységre támaszkodjék. De akkor a Belcredi Majláth-kormány nem igen óhajtotta a horvát-magyar egyezést s így felbátorodva, a horvátok nagyon sokat kívántak. Horvátország követei nem jelentek meg a koronázáson, de a koronázás után sikerült unionista többséget választani a zágrábi tartománygyűlésbe. 1868-ban már változott körülmények közt újították meg az országos küldöttségek a

[1] Lederer id. kiadványa és Wertheimer, *Andrássy élete* I. (394—412) alaposan tárgyalják a polgárosítás történetét.

tárgyalásokat. Deák most is hajlandó volt tágkörű autonómiát ajánlani a horvátoknak, még a pénzügyi téren is. E gondolat ellen Andrássy és Lónyay tiltakoztak; Andrássy kifejtette, hogy a teljesen autonóm Horvátország példája rosszul hatna Ausztriára. Erősítené ott a dualizmus veszélyes ellenségét, a föderalizmust. Deák nem így gondolkodott, a horvátoknak olyan autonómiát akart adni, melyet az unionisták is sokallottak, mert attól féltek, hogy Deák nagylelkűsége a horvát szélsőségek malmára hajtaná a vizet. Csengery is tartván ettől, nagy kímélettel és ügyességgel győzte meg Deákot Andrássy politikájának célszerűségéről. Igy azután megkötötték az 1868-i magyar-horvát egyezményt. Deák szavai szerint ez által a magyar korona országainak egysége helyre volt állítva a dualizmus rendszerében a király többi országával szemben. Andrássy 1870 június 4-én a Zrínyiek korára emlékezve mondotta: «Horvát vagyok, épp úgy, mint magyar.»[1]

A horvát s magyar országos küldöttségek tárgyalásain a felek nem egyeztek meg Fiume hovátartozása felől. A horvátok Fiumét maguknak követelték, a magyarok pedig Mária Terézia diplomájára és az 1807-i törvényre hivatkozva, nem akarták a magyar korona e «fényes boglárát», mint Szalay László nevezte Fiumét, átadni a horvátoknak. Bonyolította a helyzetet, hogy Fiume lakossága türelmetlenül várta azt az időt, mikor mint «külön test» Magyarországhoz kapcsoltatnék. Andrássy nem kívánta elsietni a döntést, kímélni akarta a horvát érzékenységet, a magyar királyság jogának sérelme nélkül. Újabb országos küldöttségek folytatták a félbenszakadt tárgyalásokat, de a horvátok bizonyos közoktatási és törvénykezési kérdésekben nem akartak engedni. Ezért Andrássy 1870-ben egyelőre kielégítő megoldásnak gondolta a provizórium kimondását. A magyar országgyűlés és a zágrábi gyűlés is elfogadták a tervet, amelynek értelmében némely kérdés függőben maradván, Fiume városa a

[1] Andrássy beszéde (Lederer II. 30.) Deák szavait Csengery említi. Általában Csengery értekezése: *A horvát kiegyezés története* igen becses forrása a kiegyezés történetének. Id. Iratai (179. és kk.).

magyar koronához kapcsolt területté lett. A király 1870 júliusában Andrássy ajánlata szerint kinevezte gróf Zichy Józsefet fiumei kormányzónak.[1]

Erdélyben is voltak az abszolutizmusnak olyan maradványai, melyeket a nemzeti kormány köteles volt eltávolítani. Ott még 1869-ben is érvényben volt az osztrák sajtótörvény, sőt a gubernium is fennállott. Ez évben az erdélyi különlegességek nagyrészben eltűntek és a magyar kormány hatósága kiterjedt az egész Erdélyre.

Szóval 1870 júliusáig a quota meghatározása, az államadósság törlesztése módjának megállapítása, a közös hadsereg s a honvédség szervezése által a kiegyezés életbelépett: a határőrvidék polgárosításának kezdete, a horvát-magyar egyezmény, Fiume bekebelezése, az erdélyi unió teljes megvalósítása által pedig az abszolutizmus idején megcsonkított magyar terület épsége helyreállott.

E nagy eredményekről is elmondhatta Andrássy azt, amit 1848-ban jelentett megyéjének a korszakalkotó törvényekről: «Nem minden ez, mi az egész nemzet jövendőjét magában foglalná, hanem alapjai jövendő kifejlődésünknek.»[2]

Ilyen alapoknak tekintette a kiegyezést és a terület épségét; ez alapokon akarta elősegíteni saját szavai szerint «az országnak minden irányban való anyagi és erkölcsi fejlesztését.»[3]

Midőn feladatát így határozta meg, bizonyára újra átérezte a lelki kapcsolatot a nagy nemzetnevelővel, aki első ifjúságában mélyebben hatott reá, semmint gondolta.

Az ő nyomdokain járt, mikor a Tudományos Akadémia anyagi támogatásának szükségét elismerte s kivált mikor a fővárost fejlesztette. A főváros fejlesztésének költségeiről lévén szó a képviselőházban, a szélsőbali pártvezér, akinek

[1] Lederer id. kiadványa. Wertheimer I. 382—392. Csengery id. m. és Radich Ákos: *Fiume közjogi helyzete*. Budapest, 1883.

[2] Beszédek I. 91. l.

[3] Beszédek II. 329. Itt e szavakkal a megyék feladatait jellemzi.

neve után a főváros egy utcája van elnevezve, catói szigorral vetette szemére a miniszterelnöknek, hogy a vidéki adózókkal akarja megfizettetni egyes fővárosi utcák világítását és kövezését. Andrássy azonban, aki még mint bujdosó látta, miként alakultak át Haussmann rendelkezésére a párizsi szűk és szennyes utcák széles boulevardokká és mennyire szépült Bécs városa 1865-ben a Ringstrasse megnyitása által, úgy gondolta, hogy a főváros tisztaságának és csinosságának fokozása nemcsak városi, hanem országos érdek is. Ezért építtette a fővárosnak görbe, szűk és tisztátlan utcái helyére a Városliget felé vezető sugárutat, a mai Andrássy-utat s ezért állíttatta fel a Közmunkatanácsot, Budapest rendszeres és folytonos szépítése végett. Széchenyi nyomdokain járt Andrássy minisztériuma akkor is, mikor az országos vasúthálózat kiépítéséhez fogott. Nagyjelentőségű reformmal fejlesztette Andrássy kormánya az igazságszolgáltatást azáltal, hogy elválasztotta a közigazgatástól. Az állami számvevőszék felállítása az új alkotmányos állam háztartásának tisztaságát s rendjét erősítő intézkedés volt. A köztörvényhatóságok rendezéséről szóló törvényt Andrássy kezdeménye és felfogása szerint szerkesztették.

Mivel a törvény a régi vármegyét lényegesen átalakította, az ellenzék a szemére hányta Andrássynak, hogy a kormány élére jutva, cserben hagyta régibb eszméit. 1861-ben ugyanis Andrássy azt mondotta: «míg a szabad választáson alapuló megyei rendszer fennáll, addig egy magyar sem fogja a kormány alkotmányellenes parancsait teljesíteni. Míg a hivatalok választás útján töltetnek be, egy hivatalnok sem fogja végrehajtani a kormány törvénytelen rendeletét». Andrássy mint miniszterelnök sem változtatta felfogását a régi, az abszolutizmus-korabeli megye hivatásáról. De a törvényességre támaszkodó eréllyel lépett fel olyan megyék ellen, melyek a felelős parlamenti kormánnyal szemben úgy viselkedtek, mintha az abszolút kormánnyal volna dolguk. Mégsem akarta a reform által a megyéket megfosztani jogaikról, de az 1870-i törvény által oly megyéket akart teremteni, melyek a jó közigazgatást ismerik el legfőbb céljuknak. Ilyen

módon 1867 óta a magyar állam szervezése, anyagi és szellemi kultúrájának fejlesztése nagy lendülettel haladt előre. Somssich Pál, a Deák-párt klubjának elnöke, 1868 végén összehasonlítva az akkori állapotokat az 1864.-ekkel, a kormány és a Deák-párt tevékenységéről azt mondotta, hogy «azokat csak a szánandó vakság nem látja, vagy a kaján irígység tagadja». Somssich kemény kárhoztatása azt az ellenzéket sujtotta, mely Andrássy kormányát folyton támadta s hasznos munkájában néha akadályozta is. Nemzeti színű jelszavak által népszerűsége mégis úgy növekedett, hogy az 1869-i választásokon a Deák-párt rovására számban gyarapodott, noha többségre nem jutott. Az ellenzéknek két ága közül az egyik, a szélsőbal, nem akart elismerni közös ügyet Ausztria és Magyarország közt, 48-asnak nevezte magát, de kissé hajlott 49 felé. Andrássy a szélsőbali szónokokkal szemben azt hangoztatta, hogy a Deák-párt az igazi 48-as. Hiszen ez a párt vívta ki a visszatérést a 48-as alapra és 67 csak kiegészítette a 48-as törvényeknek hiányos közjogi cikkeit. Ezt az egyszerű igazságot a párt vezetői vagy nem értették meg, vagy nem akarták megérteni. A helyett, hogy felvilágosították volna a választókat, azt hirdették, hogy az 1867-es kiegyezésben 48 nincs helyreállítva. Valóban — válaszolt erre Andrássy — 48 nincs visszaállítva, mert Erdélyben nem Janku uralg, mert Horvátország nem ellenséges tábor többé, mert a honvédség nem fog harcolni a közös hadsereg ellen, hanem azzal együtt védi Magyarországot és a monarchiát. És így magyarázta tovább népszerűen, hogy a 48 mennyire nincs helyreállítva. A szavalgató hazafiságnak ez a gúnyos ostorozása nagyon tetszett azoknak, kik a politikai jelszavakat bírálni tudják. De a nép lelkében a jobbágyfelszabadító 48 iránt a kegyelet oly mély gyökeret vert, hogy az a párt, mely zászlójára a varázslatos évet írta, meg nem ingatható hívek nagy táborára számíthatott.

A balközép elismerte a közös fejedelmet, sőt azt is elismerte, hogy a pragmatica sanctio Magyarországot kötelezi bizonyos egyetértésre az osztrák állammal a hadi és külügyi

kérdésekben, de a közös ügyeket nem akarta elismerni, hanem csak kölcsönösséget és egyetértő eljárást emlegetett. A valóságban mégis csak közös ügyeket a delegációk és közös minisztériumok mellőzésével oly bonyodalmas és célszerűtlen módon akarta elintéztetni, hogy annak alkalmazásából nem kölcsönösség és egyetértés, hanem széthúzás és összeütközés származtak volna. A szélsőbaltól tehát különbözött a balközép, de a 48-as ellenállás emlékének ápolásával nem akart messze távolodni attól.

Szerencsétlenül hatott Magyarország fejlődésére, hogy a balközép a jól elintézett közjogi kérdések bolygatásában kereste ellenzéki feladatának teljesítését, a helyett, hogy a magyar társadalom anyagi és szellemi erejének fokozására keresett volna oly eszközöket, melyek a kormány figyelmét kikerülték. Andrássy figyelmeztette is az ellenzéket, hogy igyekezzék átalakulni, mert ha kormányra jut, kénytelen lesz programmját egyszerűen elejteni, ami a közélet erkölcsi tisztulásának megrontása volna, vagy ha hű marad programmjához, csak vészes rázkódtatások árán vehetné át a kormányt.

A balközép különösen a delegációkat és a közös hadsereget bírálta. A delegációkról úgy beszélt, mintha Schmerling birodalmi parlamentjének volnának előkészítői, vagy éppen megvalósítói. Andrássy többször fejtegette, hogy a delegációk igen alkalmasak a közös ügyek kezelésének ellenőrzésére. Nem törvényhozó testületek, hanem azoknak kiküldött bizottságai. Hatáskörüket törvények szabályozzák. A közös hadsereg helyett a balközép is az önálló magyar hadsereget szerette alkalmilag követelni.

Andrássy kifejtette, hogy a közös hadsereg Magyarország és a monarchia érdekeit a siker nagyobb eshetőségével védheti, mint a külön osztrák és külön magyar hadsereg. Ez a két hadsereg ellentétes érzületű nemzetiségekből alkotva, inkább veszélye, mint védelme volna a monarchiának. A magyar nyelven vezetett honvédség enyhíteni van hivatva a magyarságnak azt a fájdalmas érzését, hogy az önálló hadseregről le kell mondania. Ezt a honvédséget fejleszteni

kell, de nem külön hadsereggé, mert hivatása az, hogy a közös hadsereggel együtt harcoljon hazájáért és a monarchiáért. Nem kell azt hinnie az ellenzéknek, hogy a monarchia felbomlása Magyarország önállóságát biztosítaná. Akik ezt a felbomlást kívánják, nem a magyarság érdekeit akarják szolgálni. Ily gondolatokkal verte vissza Andrássy az ellenzék támadását igen nagy sikerrel. Pedig oly szónokok ellen harcolt, akik a könnyű szónoki fogásokban, az ürességet eltakaró frazeológiában, a szavakba kapaszkodó polémia leleményességében felülmúlták őt. Kállay Béni, Andrássy bizalmasa és hű tisztelője, igen tartalmas Emlékbeszédében ezt írja: «A hangzatos mondatok, a zengzetes nyelv, a folyékony előadás adományát megtagadta Andrássytól a természet, azt az adományt, amellyel a nagy szónokok lelkesedésre ragadják a hallgatóságot. De midőn beszélt, bármily nehézkesen törtek is elő a szavak, csakhamar mindenki érezte, hogy amit mond, az a legbensőbb meggyőződésből fakad.»[1]

Beszédeinek olvasói is érzik azt, amit hallgatói éreztek. Miniszterelnöki beszédei a logikai erő és a meggyőződés bensősége által hatnak. Andrássy annyira meg volt győződve a kiegyezés nemzeti értékéről, hogy az ellenzék nagyeszű vezéreinek a kiegyezést ócsárló kritikáira nyíltan válaszolhatta: ezt az urak maguk sem hiszik. Az igen érzékeny urak panaszkodtak, hogy Andrássy gyanúsítja őket. De később, mikor a viszonyok ereje és a jobban elmélyedő önbírálat őket is a kiegyezés táborába szólították, el kellett ismerniök, hogy Andrássy nem gyanúsított, hanem élesen látott. 1867 után valóra vált az, amit Széchenyi megjósolt: ha «eszünkön járunk, — így szólt — a magyar lesz a monarchia vezető nemzete.» És a baloldali vezérek mégis folyvást a közjogi alapot bolygatták. Mennyi drága időt fecséreltek így el s mennyi veszély felé sodorták a nemzetet. Andrássy lelkében e politika láttára felgyülemlett a nemes harag, mely néha a gúny nyilaival sebezte az ellenfélt, máskor lesujtó s nagy szónokokhoz méltó pátoszban tört ki. El nem hallgathatunk

[1] Kállay Béni: *Gróf Andrássy Gyula emlékezete.* Akadémiai Értesítő II. 1891. 337. l.

néhány példát. Egyszer az ellenzéki programmról azt mondotta: a legjobb tulajdonsága az, hogy lehetetlen. Máskor a reakciót emlegető képviselőket így gúnyolta: «Igenis, van reakció, csakhogy nem ott, ahol keresik. A reakció most a szélsőségekben van, néha vörös tollat visel». Joga volt ily iróniára, mert a felsőbb katonai körök összmonarchiára hajló reakcióját könnyed kézmozdulattal szokta elintézni, támaszkodva a bölcs király jóváhagyására.

A komoly veszélyt az ellenzék bomlasztó izgatásában látta. Hiába magyarázta a szavaikat és tetteiket meg nem fontoló ellenzéknek, hogy épp a nagy államok keletkezése idején szüksége van a magyarságnak az osztrák-magyar monarchia fennmaradására, nehogy az egyedül maradt magyarság a nyugati vagy a keleti szomszédos nagyhatalom vonzókörébe jutva, elveszítse állami önállóságát.

Midőn 1870. november 23-án a képviselőház ülésén szóbakerült a francia katasztrófa és Tisza Kálmán a francia miniszterek tehetetlenségét emlegetve, célzott a magyar kormányra, Andrássy így válaszolt: «A képviselő úr Franciaországot látszott szem előtt tartani, midőn a miniszterek tehetetlenségéről mondottakat ide is kívánta alkalmazni. Nézetem az, hogy abban az országban a bajok egyedüli oka nem az volt. Voltak ott különböző kormányok, többékevésbbé tehetségesek... de ezekkel szemben mindig csak oly oppozíció volt, mely csupán a negatio terén mozgott, melynek pozitív programmja nem volt soha, mely sohasem kereste a veszély okát a fönnálló nehézségekben, az európai helyzetben s mások erejében, hanem csak egy programmot ismert, mely röviden abból áll: minden jó lesz, ha ott, ahol ők vannak, mi leszünk. De programmot, mely azt, mit a kormány hibázott, jóvátette volna, mely reformálta volna a nemzetet, mely túlzott ábrándok helyett csak a valóságot mutatta volna az országnak, nem terjesztett be. Nem a miniszterek tehetetlensége tehát az egyetlen veszély, hanem én egy más veszély jeleit is látom, mely abban állana, ha nálunk azt a politikát utánoznák, melynek alapja a túlbizakodottság, jellemző vonása a fönnálló viszonyok ignorálása, kinduló pontja a taps és eredménye a könnyek.»

A beszédnek egy hallgatója ezt írja: «Míg a többség riadó helyeslésben tört ki, az ellenzék szemmellátható lag meggörnyedt a jellemző szavak megsemmisítő súlya alatt».

Így építette a nagy miniszterelnök az egyik kezével az új Magyarországot azon az alapon, melyet megteremteni segített, míg másik kezével védelmezte magát az alapot, hogy ki ne rántsák lába alól s ne sodorják az örvénybe az alappal együtt az ország jövőjét. De 1871 novemberében utódjára kellett bíznia ezt a nehéz munkát, mert akkor a király külügyminiszterré nevezte ki nagyra becsült tanácsosát.[1]

ANGYAL DÁVID.

[1] A fentiekben nagy hasznát vettük a Lederertől kiadott *Andrássy Gyula Beszédei* két kötetének. A beszédekhez csatolt magyarázatok nagyon tanulságosak.

8. SZÁM. 1890. BUDAPEST, FEBRUÁR 23. XXXVII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, fél évre 6 •
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre 4 •
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 •
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó

GRÓF ANDRASSY GYULA.

1823—1890.

Amire hetek óta minden magyar ember remegve gondolt: bekövetkezett. Gróf Andrássy Gyula, Magyarország és a monarkhia újabb történetének egyik legnagyobb alakja, volt miniszterelnök és külügyminiszter, e hó 18-ának reggelén 3 órakor, — tehát ugyanazon a napon, melyen 23 évvel ezelőtt magyar miniszterelnökének nevezte ki a király, — Voloscában, a hová kinjaira enyhülést keresni ment, hosszantartó, fájdalmas szenvedés után megszünt élni.

Hogy nem lesz tőlünk eltávoztatva a keserü pohár, hogy el kell készülnünk a szomoru hirre, s bele kellend nyugodnunk a megmásíthatatlan végzésbe, napok óta tudtuk. Mégis oly erővel sujt le szivünkre a csapás, mintha váratlanul ért volna bennünket.

Nem csoda! A természet kérlelhetetlen törvényeivel számolni tudó elme is megdöbben, egy oly alak kidülését látva, a ki magasra emelkedett ki a többi közül, a ki, mint nagy igazán irhatják ő róla, korának intézője, kortársainak vezére s még a jövőnek is nagy időre irányadója vala.

Mert az vala. Jelentőségét eléggé bizonyítaná, ha semmi egyebet nem irna is róla a história, mint azt az egyet, hogy föl tudott tünni korának szellemóriásai, egy Széchenyi, egy Kossuth, egy Deák mellett, nem törpült el azok nagyságánál s játszani tudott oly szerepet, mely nem volt kisebb azokénál, sőt kiterjedését és sikereit tekintve nagyobb volt azokénál.

Egy negyedszázadig állt az események előterében, sokszor élükön. S egy negyedszázados működése oda emelé, hogy hazánk történetében a Deáké, a világ történetében a Bismarcké mellett lészen emlegetve neve.

Andrássy Gyula gróf azok közé a ritka államférfiak közé tartozott, a kik nem véletlen fordulatoknak köszönhetik, sokszor egészen érdemükön és értékükön fölüli emelkedésüket, hanem a kik a magok erejével készítik elő nagyságuk alapjait, sikereiknek föltételeit. Ő csak alkotmányos levegőben nőhetett oly nagyra, a minőre nőtt. Csakhogy mikor a küzdtérre lépett, az az éltető, az az erőt nevelő levegő nem volt meg mínálunk. Azt kellett mindenek előtt előteremteni.

Hogy e nagy és nehéz munkában minő szerepe volt, azt már följegyezte a történelem. Senki, Deák Ferenczen kívül, nem igényelhet alkotó részt abból az érdemből, hogy Magyarország visszavivta alkotmányának azon talpköveit, melyeket a tovább építés viselésére a nemzet többsége elég szilárdaknak tartott. És senki a visszanyert alapon nem sietett oly serényen építeni, mint épen ő. Az uralkodó bizalma s a törvényhozás többségének ragaszkodása lőn jutalma érte, olyan tényezők, melyek nélkül hiába lett volna minden erőfeszítése.

Ellinger Ede fényképe a legutóbbi évekből.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA.

Igy, hogy kivívta, nem volt hiába való. Sulya, jelentősége lőn általuk tevékenységének, olyan, mely az ország határain tul is elemi erővel érezteté hatását s befolyást nyitott neki a világtörténeti alakulások intézésébe is. Voltak kétségkivül ő nála nagyobb elmék, de azok hatása e kis ország határai közé szorítkozott. Évszázadokig kelle várni, mig Magyarországnak oly fia született, a ki nem csupán hazája, de a világrész történetében is elsőrangú szereplő lehetett. S e férfiut Andrássy Gyulában adta meg nekünk a gondviselés.

És nagy szerencse, hogy épen ő benne. Esett volna választása más férfira, a kiben a családi hagyomány, az ifjukori nevelés, a közpályán való első szereplés s ezek folytán egész jelleme, gondolkozása, érzülete nem jegyez el örökre és megváltozhatatlanul magyarnak és hazafinak, a kiben kissé gyöngébben van kifejlődve a faji érzet, a nemzetéhez és annak vágyakozásaihoz való ragaszkodás: azon a polczon, melyre utóbb az uralkodó bizodalma hivta, a hol az egész monarkhia nevében és érdekében kellett alakítania ennek a külhatalmakhoz való vonatkozásait, — bizony ki tudja, nem feledkezett volna-e meg kicsiny hazájáról, annak életbe vágó érdekeiről s nem teremtett volna-e olyan helyzetet, melynek sulyát utóbb hazája sinylette volna meg.

Andrássy azon a polczon is megmaradt magyarnak, megmaradt hazafinak. Nem mintha nem birta volna egészében belátni a most elébe táruló szélesebb tevékenységi kört, hanem azért, mivel nagyon is élesen látta be, a mi iránt elődei évszázadok óta vakok voltak, hogy ez állás nagy föladatai csak akkor lesznek sikeresen megoldhatók, ha nem hagyatnak tekinteten kivül Magyarország igaz érdekei, hanem a külügyek intézésében is megnyerik a magyar érdekek azt a tekintetbevételt, melyet Magyarország

sulya, jelentősége a monarkhiában joggal követelhet.

Tudta Andrássy jól, hogy a Habsburgok megingott hatalma épen Magyarország sulya és jelentősége által nyerte vissza alapjait, hogy ezek által jutott még nagyobb tekintélyhez, mint a minővel birtak bármikor azelőtt. Csak igazságosnak s a monarkhia érdekében szintugy állónak tekinthette tehát az oly külügyi politikát, mely alkalmasnak mutatkozott egyuttal arra is, hogy most viszont a Habsburgok tekintélyével is erősítse Magyarország sulyát és jelentőségét s ne kövessen olyan irányzatot, a mely mellett azok csorbát szenvednének.

Hogy Ausztriának ne legyen keresni valója nyugat felé, a német szövetségben, a melyre támaszkodva Magyarországot elnyomhatja, — az első sorban magyar érdek vala. Ebből kifolyólag magyar érdek volt, hogy a dualisztikus alapra fektetett monarkhia keresse megszilárdulását legelőször a saját határain belül s itt fejtse ki és növelje meg erőforrásait. Ez is inkább vala magyar érdek, mert Magyarország volt addig a mostohább gyermek, az elmaradottabb s igy a gyorsabb haladásra az osztrák tartományoknál inkább utalt ország.

De első sorban magyar érdek volt az is, hogy a monarkhia nyugatról kelet felé fordítsa a tekintetét, mert ha valahonnan, onnan fenyegethet veszedelem és ha valahol, ott nyilik befolyásunknak tér, kivitelünknek piacz, kereskedelmünknek jövő. A kelet még minálunk is jobban elmaradt, ott még a mi iparunk is dominálhat, inkább mint másoké, mert mi vagyunk hozzá földrajzilag a legközelebb, mi vagyunk hivatva oda vinni a polgárosultság áldásait s ott magunknak ez oldalról is védő bástyákat emelni.

És első sorban magyar érdek vala, hogy Ausztriának ne juthasson többé eszébe visszaszerzését kisérleni meg a nyugaton elvesztett pozicziójának, a mi ellen legjobb, legbiztosabb alakulásnak egy egységes és hatalmas német birodalomnak megalapitása mutatkozott. Itt volt az az érintkezési pont Magyarország és a német birodalom érdekei között, melyet osztrák államférfiu meg nem láthatott, de melynek a magyar államférfi előtt azonnal föl kelle tünnie s fölismernie, hogy mily nagy érdeke a magyarnak egy olyan Németország, mely Ausztriát kirekeszti magából s viszont mily nagy érdeke Németországnak az, hogy itt egy olyan monarkhia legyen, melyben az önállóságát féltő Magyarországnak döntő sulya van.

Ime a sarkpontjai annak a külügyi politikának, melyet gróf Andrássy Gyula inaugurált s mely konkrét eredményeiben a berlini kongresszuson a muszka balkáni terjeszkedésének Európa segitségével megállitására, monarkhiánknak ugyanott s ugyancsak Európa megbizásából állásfoglalására s végül az európai béke leghatalmasabb biztositékának, a német-osztrák-magyar szövetségi szerződésnek megkötésére vezetett. Az egész világrészt érdeklő, európai alkotások ezek bizonynyal, egy-egy trophaeum, melyen minden hatalmasságnak ott vannak a jelvényei. De e jelvények között előkelő helyen ott leng a magyar trikolor, melynek eddigelé nem volt helye e jelvények között, s melyet a gróf Andrássy Gyula erős és szerencsés keze tűzött oda levehetetlenül.

S ezzel be is fejezte misszióját. Helyet biztositott hazájának az európai diplomáczia kerek asztalánál, kivívta, hogy a hatalmak Magyarországot tényezőnek nézzék s többé, hacsak maga nem játsza el tekintélyét, ne ignorálhassák. Többet nem tehetett s ez is mesés dolognak látszik, ha meggondoljuk, mily végtelen messziségről kelle megindulnia, hogy ehhez a czélhoz eljuthasson. Nehéz küzdésébe került. De ez a küzdés megszerezte számára a világ leghatalmasabb uralkodóinak, legelső államférfiainak tiszteletét, barátságát, a kitüntetések mindazon nemét, melyet a diplomácziai pálya megadhat s megszerezte neki a történelem elismerését.

S midőn mindezt birta, hazajött egyszerü magyar főurnak, a ki többé elkelő szerepre sem vágyik s csak akkor emeli föl szavát, ha veszélyeztetve látja alkotásai valamelyikét.

Ekkor attól sem riad vissza, hogy oppozicióba lépjen azokkal, a kik az ügyeket szerinte nem helyes irányban vezetik, mint a hogy azt a megszállott tartományok kérdésében a delegácziókban tevé. Más egyebekben mindig őszinte hűséggel támogatja utódjait itt benn a hazában év kivül azon. Egy pozicióját hivatalától megválása után sem adja föl. Megtartja azt a föladatot, hogy a nemzet és trón között mint magánember is közvetitsen, s mint egy politikai ellenfele mondja, a trón előtt palástolást nem ismerő nyiltsággal tárja föl az ország kérelmeit, óhajtásait, panaszait, s fölhasználván azt a tekintélyt, melyet királyánál élvez, megvédje a nemzet jogait, rámutasson a veszélyekre, melyek a nemzet érzelmeinek megsértéséből, melyek a király és nemzet közötti bizalom megingásából eredhetnek. Igaz, nagyon igaz, hogy az a hely, melyet ő e téren elfoglalt, utána kitöltetlen marad.

Andrássy érdemeit egészükben méltányolni nem lehet sem e helyen, sem a jelen pillanat föladata. A történet könyve fogja államférfiui alakját méltóképen megörökíteni, a mint külső alakját megörökítendi az a szobor, melyet emlékének a nemzet, a törvényhozás elhatározásából, emelni fog.

Most csak a fájdalom érzete az, mely elvesztése fölött minden magyar szivet betölt s mely fájdalom visszhangra talál idegen földeken is mindenütt, a hol Andrássy Gyula emlékezetét kegyeletes rokonszenvvel őrizik.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA ÉLETE.

1823—1890.

Tüneményszerü életpálya volt az, melynek gyászos vége most oly mély bánattal tölti el a nemzetet. Egy a magyar közéletben már századok óta történeti szerepet vitt nemzetség sarjának élete, a ki fölülemelkedve őseinek dicsőségén, nem hogy azoktól nyerne, de rájuk is ő áraszt fényt s velök együtt egész nemzetére.

Csik-szentkirályi és krasznahorkai gróf *Andrássy Gyula* 1823 márczius 8-án született Zemplénmegyében az Andrássy-család idősebb, betléri ágából, gróf Andrássy Károlynak Szapáry Etelka grófnővel kötött házasságából mint harmadik gyermek és második fiu. Legidősebb testvére leány volt, Klementina grófnő, a ki igen ifjan, tizenhat éves korában hunyt el. Testvérbátyja Manó, testvéröcscse Aladár gróf, a kik együtt növekedtek Gyulával, Peregrini Eleknek, a kitünő paedagógusnak vezetése alatt, teljesen magyar szellemben. Elvégezvén középiskolai és jogi tanulmányait, nagyobb külföldi utra indult, beutazván Német-, Franczia és Spanyolországot, nem különben Angliát, mely utazásaiban nem kis előnyére volt mind e nemzetek nyelveiben való jártassága.

Visszatérvén hazájába, 1847-ben a pozsonyi országgyülésen Zemplénmegyének egyik követe volt, s mint a szabadelvü ellenzék tagja részt vett az 1848-iki törvények alkotásában, minden kérdésben a szabadság és haladás zászlói alatt küzdvén.

1848-ban az első magyar független miniszterium által Zemplénmegye főispáni méltóságára neveztetvén ki, később, az ősi főispánok módjára, kardot kötött, a megyéje önkéntes zászlóalját vezeté, s résztvett a schwechati ütközetben. Majd szervezte a zempléni népfölkelést, s maga is harczolt Moornál Perczel Mór oldalán.

1849. elején követvén a Windischgrätz hadai elől Debreczenbe vonult kormányt, követi rangban, különös küldetéssel Konstantinápolyba utazott, a hol a világosi fegyverletétel idejéig eljárt megbizatásában. Később, mint itthon haditörvényszékileg elitélt menekvő, Párisba tette át lakását, s ott összeköttetésbe tevén magát a franczia nevezetes államférfiakkal, egyike lett azon buzgó hazafiaknak, kiknek köszönhettük, hogy irodalmi működésük és személyes érintkezésük által a külföldet hazánk viszonyainak mibenlétéről felvilágositották. Czikkei, a melyek a franczia lapokban Magyarországról megjelentek, mindenfelé föltünést keltettek.

Nyolcz esztendőt töltött számüzetésben s ez idő alatt kelt egybe Párisban Malomvizi gróf Kendeffy Katinkával. Édes anyja közbenjárására 1859-ben amnesztiát nyervén, hazájába tért, de közéleti szerepet nem vállalt s a báró Vay Miklós által neki 1860 őszén fölajánlott főispáni állást oly módon utasította vissza, melynek félreismerhetetlen volt az a czélzata, hogy ott fönn demonstrácziónak, lenn pedig irányadásnak vétessék. Ez már akkor a csakhamar nagyobb arányokban is megindult azon politikai akcióhoz tartozott, melynek czélja az alkotmány elismertetése s visszaállitása volt.

A mit a hazafiak vártak, bár ekkor még csak rövid időre, bekövetkezett. Az országgyülés 1861-ben összeült s azon Andrássy mint Zemplén egyik kerületének képviselője jelent meg. s itt az alkotmányt követelő főlirati vitában tartott hatalmas szónoklatok között az övé volt a legjelentékenyebbek s legszellemesebbek egyike, mely a közfigyelmet azonnal feléje fordította s őt a közel jövő számára jegyezte el.

1861 május 23-án tartá e beszédét, melynek alapeszméje volt: «Mit kivánunk mi?» «Törvényes szentesített jogainkat: sem többet, sem kevesebbet. Többet kivánni nem akarunk, kevesebbet elfogadnunk nem lehet.»

A monarkhia belügyi helyzetét a külföld irányában igy értelmezé: «Európát nem az érdekli: hogy a februári patens érvényre fog-e jutni, vagy nem? hanem az: hogy lehet-e alkotmányos és szabad az osztrák birodalom azon új alapon, melyre azt állitani szándékoznak?»

Ezen államférfiui eszmékben gazdag beszéd nagy hatást keltett az egész országban, s gróf Andrássy egyszerre Magyarország vezéregyéniségei közé emelkedett.

Az 1865-re összehivott országgyülésnek Andrássy Gyula Deák után már kétségkivül legjelentékenyebb egyénisége volt. A képviselőház másodelnökévé választotta. Hogy Deákkal, Eötvössel, Lónyayval ő vette kezébe az 1866 végén tényleg megindult kiegyezési tárgyalásokat, hogy azokban magyar részről Deák mellett ő játszotta a vezérszerepet, sőt hogy mint a kiegyezési előkészítő 67 es bizottság elnöke egyes lényeges kérdésekben, mint például a delegácziók szerkezetében, még Deákkal szemben is keresztülvitte a maga eszméjét s hogy a kiegyezés voltaképi végrehajtója ő vala, — eléggé ismert és közeli dolog. Csak az előzmények szükségképi következése volt tehát, hogy a részben visszaállitott új alkotmányos alapon ő bizatott meg a kormány megalakításával s hogy az 1867 junius 8-ki emlékezetes napon a nádor helyettesitésében ő tette fel I. Ferencz József császár fejére a magyar királyi koronát.

Gr. Andrássy Gyula — mint tudjuk — a miniszterelnöki tárcza mellett a honvédelmit is viselte. Mennyire ismerhette az ő magyar népét, midőn azzal kezdte szereplését, hogy visszaállította a honvédség intézményét, s hogy a nemzet által fölajánlott koronázási ajándékot a király által az 1848—49-iki honvédek özvegyeinek és árváinak ajánltatta vissza. Nemcsak a nemzet egy sajgó sebére öntött ez által balzsamot, hanem a kiegyezés őszinteségének is bemutatta vele egy ékesen szóló dokumentumát.

A kiegyezési törvény azon rendelkezése, hogy a külügyek a magyar kormánynyal való egyetértéssel vezettessenek, Andrássy Gyula miniszterelnöksége alatt nem volt irott malaszt. Csakhamar érezhetővé lőn, hogy érvényesiteni tudja a törvényadta befolyást, s hogy Magyarország ezekben tényezőnek van elismerve. Nem is egyszer szállongott annak hire, hogy ő lesz Beust utódja a külügyekben. E hiresztelésnek elég tápot adott az a kiváló bizalom, melylyel ő felsége kitüntette, különösen midőn Párisba, a világkiállitás meglátogatása végett 1867-ben, majd Szent-Pétervárra, aztán Egyiptomba a Szuezcsatorna megnyitására 1869-ben tett utjára a magyar miniszterelnökkel kisértette el magát. E bizalmas viszony tette lehetővé, hogy Andrássy gróf az 1870-ben kitört német-franczia háboru

idején Magyarország teljes sulyát vethette a latba a hatalmas osztrák revanche-politikusokkal s magával Beusttal szemben a semlegesség mellett.

Andrássy már jóformán versenytárs nélküli tekintély számba ment, mikor Ausztriában a Hohenwarth-miniszterium oly utnak látszott indulni, mely nemcsak az 1867-ben alkotott dualizmust, hanem az egész monarkhiát is fenyegette s Andrássy az irányadó köröket a veszélyre figyelmeztette. A figyelmeztetés az osztrák kormány bukását vonta maga után, melyre nemsokára Beust lemondása következett.

1871 november 14-én nevezte ki ő felsége Andrássyt a külügyek s egyuttal az uralkodóház miniszterévé. Mióta a Habsburg-ház lett Magyarországnak is az uralkodó-háza, ez volt az első eset, hogy magyar ember ilyen állást foglaljon el a korona tanácsában.

Külügyminisztersége oly időre esett, mely Európára fölötte válságosnak volt mondható. A szerb-török, majd az orosz-török háboru kemény próbára tették államférfiui képességeit. Valóságos szirtek és örvények között kellett az állam hajóját vezetnie. Hogy az orosz fegyverek által kierőszakolt s a san-stefanói békében formulázott vivmányok tulságainak leszállítására az európai diplomácziát Berlinben kongresszusba gyüjtenie s azon egyetértő megállapodást létrehoznia sikerült, olyan érdeme, mely államférfiui szerencséjét közmondásossá tette.

Még nagyobb jelentőségü az a változás, mely a nemzetközi vonatkozásokban nyugat felé, ő nélküle aligha jött volna létre valaha. Egy oly hatalommal, mely ellenünk még csak az imént diadalmas háborut viselt, baráti viszonyt, benső szövetséget tenni lehetővé, bizony nem lehetett könnyü feladat. Nehezen ment ez ő neki is, de sikerült. A szövetség monarkhiánk és a német birodalom között, mely a béke oly hatalmas védvárának bizonyult, 1879 október 7-én létre jött és a szerződés aláiratott.

Andrássy Gyula, mintha érezte volna, hogy a német szövetség biztositásánál a monarkhiának nagyobb szolgálatot már alig tehet, még aznap lemondott, melyen a szerződést aláirta.

Az október 8-iki kelettel jelent meg a királyi kézirat, mely Andrássyt elbocsátotta. Az okirat a magyar hivatalos lap szövege szerint következőleg hangzott:

«Kedves gróf Andrássy! Ha teljesítem — bár vonakodva és sajnálattal — házam és a külügyek miniszterének hivatalától felmentése iránti kérelmét, szolgáljon ez annak bizonyítékául, mily nagy becset tulajdonítok egészsége fentartásának. Ön a legeseménydusabb és a legemlékezetesebb korszakok egyikében sulyos felelősség terhét évekig bátorsággal, erővel és sikerrel viselte és teljesen jogosult megnyugvással válhatik meg oly tevékenységi tértől, melyen a monarkhiának és házamnak a legkiválóbb szolgálatokat tette. Lelépését azonban nem tekintem államférfiui működése befejezésének; sőt személyem iránti hódolata s önfeláldozó odaadása melylyel azt tanusította, inkább arról kezeskednek, hogy legkészségesebben fogja felhivásomat követni, valahányszor és akármily téren venném ismét igénybe kipróbált szolgálatait. Legteljesb bizalmam ép ugy biztosítva marad önnek, mint leghálásb elismerésem. Kelt Bécsben, 1879 évi október 8-án. *Ferencz József* s. k.»

Andrássy haza térve nem vállalt többé képviselői mandátumot, hanem elfoglalta helyét a főrendiházban. Politikai pályája zárókövét a főrendiház egyesült bizottságában 1889 április hó 5-én elmondott nagy beszéde képezi. A véderő-törvényhez szólott a gróf s beszéde, melylyel határozott állást foglalt az önálló magyar hadsereg ellen, soká foglalkoztatta a politikai világot. Ekkor már beteg volt. Nagy beszéde a plenumnak volt szánva, de gyengélkedő állapotában nem tehette ki magát a teljes üléssel járó izgalmaknak s igy a bizottságban mondta el a teljes két óráig tartó beszédet. Ezóta gróf Andrássy Gyula folyvást betegeskedett s a hirek, melyek betegségéről a nyilvánosság elé kerültek, nem egyszer ejtették aggódásba a magyar közéletet. A nyarat Tisza-Dobon töltötte családja körében, az ősz elején költözött fel budai palotájába, s ekkor olyan kedvezőnek látszott a gróf egészségi állapota, hogy orvosai, hozzátartozói minden jót reméltek. Hat héttel ezelőtt orvosai tanácsára Voloscába utazott, hol a remélt gyógyulás helyett napról-napra aggasztóbbá vált állapota, s itt következett be a katasztrófa, mely hazánk s a monarkhia ujabb történetében ez annyira nevezetes életpályának véget vetett.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA MINT KATONA.

— Egy 1848–9-iki honvédtiszt följegyzései. —

Midőn Andrássy Gyula gróf az 1867-iki kiegyezés után honvédezredesi rangját ujra érvényesitette, kétes jóakarói a többek közt azzal állottak elő, hogy Andrássy soha puskaport nem szagolt, legfeljebb a parádés katonák számát szaporíthatja.

Ennek ellenében a magam részéről két esetet említek fel, mely arról tesz tanuságot, hogy Andrássy Gyula mint katona is bátor, hidegvérü ember volt, ki csakugyan nem ijedt meg a maga árnyékától.

A schwechati ütközet előtti napon az ezredembeli szakaszok szolgáltatták az úgynevezett tábori őrséget, melynek főfeladata abból állott, hogy a táborhelyről kellő irásbeli igazolvány nélkül senkit ki ne bocsásson. E szigoru rendszabályra már azon okból is nagy szükség volt, mivel a nemzetőrségi és egyéb önkéntes csapatok legénysége nem vette szigorúan a zászlóhoz való tartást, hanem, ha szerét tehette, szivesen betért valahova egy-két pohár borra a táboron kivül, és édes-keveset törődött azzal, ha az alatt riadót fujtak vagy doboltak.

A kaiser-ebersdorfi nagy templom tornyában délre harangoztak, midőn felsőbb parancsra egy szál trombitással a hátam mögött a tábori őrségek szemléjére indultam. Az országút melletti régi kalvária mögött egy nemzetőrségi törzstiszt poroszkált felém, telivér angol kanczán.

— Ugyan kérem egy szóra, — szólított meg a törzstiszt, miután magamat szabályszerüleg bemutattam. — Én Andrássy Gyula ezredes, a zempléni önkéntes zászlóalj parancsnoka vagyok. Embereim ott táboroznak a tűzérség mögött; nagyon vigan vannak, attól tartok, hogy a kelleténél többet öntenek fel a garatra, mikor aztán senki sem bir velük. Legyen szives intézkedni, hogy innen ki ne mehessenek, még engedélyyel sem.

Noha ilyesmit följebb kellett volna jelentenem, mégis teljesítettem az ezredes kivánságát, és a legközelebbi őrszemnek keményen meghagytam, hogy a zempléni zászlóaljból egy árva lelket se bocsássanak keresztül, ha tiz passzirsájnja lenne is.

Másnap reánk virradt a schwechati ütközet. A rémítő zürzavarban, mely már az első félórában keletkezett, midőn a nemzetőrségi csapatok nyakrafőre nem a legszebb rendben iparkodtak hátrafelé, ezredemnek első osztálya a bal szárnyon meglehetősen kitett állásban működő két üteg fedezetére rendeltetett. Az osztály tört szakaszokban, gyors ügetésben megkerülte a sorezredbeli gyalogság oszlopát, és nemsokára már a kérdéses ütegek mögött foglalt helyet.

A sürü ágyufüst miatt nem vehettem ki, miféle gyalogság áll tőlünk jobbra, hanem annál inkább hallottam az illető parancsnok hangját, ki embereit erélyes szavakkal kitartásra biztatta.

Ámde az osztrák tizenkét fontosok nagyon sürüen járhattak, mert egyszerre csak mellettünk terem a gyalogsági tömeg és pedig a *zempléni önkéntesek, élükön gróf Andrássy Gyula ezredessel.*

— Jobbra át, gyorslépést indulj!

És az emberek, ha nem is valami különös pontossággal, de azért elég gyorsan ezredesük után iramodtak, ki mellett az osztrák ágyugolyók hosszu barázdákat hasitottak a gyepen. *Andrássy* ideges lovát megfékezve, úgy léptetett emberei előtt, mintha szemlére indult volna velük.

Sokan estek el közülök, de a többi ment előre, szembe a halállal.

Harmadnapra Pozsonyban láttam Andrássy ezredest, ki rögtön reám ismert.

— No lássa — mondá — a fiuk nem viselték magukat rosszul; sok jó vér van bennük, hanem azt akarják, hogy jó példát lássanak maguk előtt.

*

1849 január 7-én a pesti nemzeti szinház zsufolásig megtelt osztrák tisztekkel, kik akkoriban a győzelmes hadjárat végét látták már maguk előtt.

Egy baloldali földszinti páholyban egy magyar katonatiszt ült, ki látcsövével nyugodtan nézegette a közönséget. Az osztrák tisztek eleinte azt hitték, hogy ez Pálffy Móricz gróf huszár alezredes, ki Windischgrätz herczeg kiséretéhez tartozott, de miután Pálffyt az udvari páholy mellett látták, mindenki az ismeretlen huszártiszt iránt érdeklődött. Ez azonban észrevette a veszedelmes mozgást, és páholyából nyom nélkül eltünt.

Utóbb kitudódott, hogy ama huszártiszt gróf *Andrássy* Gyula volt, ki személyesen akart az ellenség bevonulásáról meggyőződni. Lepokróczozott paripáját egy lámpásos fiu jártatta fel és alá a szinház előtt, s mire a tisztek kiszaladtak, Andrássy Gyula a kerepesi-uton végig vágtatva, a vámház sorompón átugratott. Hatvanba érve, a honvédekkel riadót doboltatott, s tudtukra adta, hogy az osztrákok már utban vannak Aszód, Gödöllő és Hatvan felé.

*

Szolnokon, hova Andrássy Hatvanból még idejekorán elért, a magyar csapatok nem a legjobb rendben lehettek, mert a Pestről odavonuló ellenség mozdulatairól csakis Andrássy hozott biztos hirt, mire aztán a szükséges intézkedések hamarjában megtétettek.

Az ottani sóháznál alkalmazott hivatalnokok egyike, ki valamikor osztrák tiszt volt, és valószinüleg már előbb rossz fát tehetett a tüzre, a csekély pénztári készlettel meg akart szökni. Az előörsöknél azonban elfogatván, a katonai parancsnok őt, mint kémet, rövid uton fel akarta akasztatni.

Ez ellen Andrássy erélyesen felszólalt. «Szükségtelen, — mondá a nemeslelkü gróf — a szomoru viszonyokat még ily fölösleges embertelenségekkel elmérgesíteni. Mutassuk meg az osztrákoknak, hogy mi jobban tiszteljük az emberiesség törvényét, mint ők»

A czélba vett végrehajtás elmaradt, és utóbb csakugyan kitünt, hogy az illető hivatalnok nem annyira rossz szándékból, mint inkább félelemből akart megszökni.

Szolnokon történt, hogy Andrássy egy magyar törzstiszttel a moóri és tétényi összecsapásokról beszélgetve, kijelentette, hogy ő sokkal többet várt volna a tisztektől, kik nem igen tartották fenn a rendet embereik között. Erre többen bele szóltak, és valami Gyergyán nevü százados azt találta mondani, hogy a rendetlenség mindig csak a nemzetőrség soraiban fordult elő. Miután azonban a zemplénmegyei nemzetőrség vitézségének hire már ide is eljutott, és Andrássy mint annak volt parancsnokát mutatta be magát, az egész tisztikar vállain hordta Andrássyt körül a táborban, hol a legénység ujongva üdvözölte.

*

Pozsonyban sokáig volt arról szó, hogy a fogságba esett osztrák tisztekért kettős számmal kellene a kiváltást követelni, vagyis minden osztrák tiszt helyett két honvédtisztet adjanak ki az osztrákok, ellenkező esetben pedig egyéb megtorlások lennének alkalmazandók.

Midőn Windischgrätz herczeg felhivása megjelent, melyben a magyar seregben szolgáló minden tiszt arra kötelezteteett, hogy 24 óra alatt az osztrák előörsöknél jelentkezzék, Andrássy azt indítványozta, hogy egy hasonló felhivás az osztrák seregben szolgáló magyar születésü tisztekhez is intéztessék, mi mindenesetre nagyobb hatást gyakorolna, mint holmi ügyetlen fenyegetések, melyektől oda át senki meg nem ijed.

Az indítvány Teleki tábornok ellenkezése folytán a haditanácsban még tárgyalás alá sem vétetett, és Móga azonfelül azt is kivánta, hogy Andrássy ezredes izgatás miatt kérdőre vonassék, a mi azonban szintén elejtetett.

Utóbb nagyon is megbánták, hogy Andrássy helyes indítványát jobban fontolóra nem vették, mert nemcsak Pozsonyban, hanem utóbb Pesten és Váczon is sok bajt okozott a seregnek a kétélü felhivás. Kétséget nem szenved, hogy Andrássy a hadseregnél sokkal nagyobb hasznára lett volna az ügynek, mint meddő küldetéseiben, melyeknek alig lehetett sikerre kilátásuk.

Andrássy zászlóaljának tisztjei még most is lelkesedéssel emlékeznek meg egykori parancsnokukról, ki tevékenységük rövid tartama alatt megmutatta, hogy tetőtől talpig bátor és vitéz katona tud lenni.

Háry Gyula rajza.

VOLOSCA, AZ ADRIAI TENGER PARTJÁN (A HOL GRÓF ANDRÁSSY GYULA MEGHALT).

GRÓF ANDRÁSSY GYULA BUDAI PALOTÁJÁBÓL: AZ ELFOGADÓ-TEREM. *Klösz György* fényképe után.

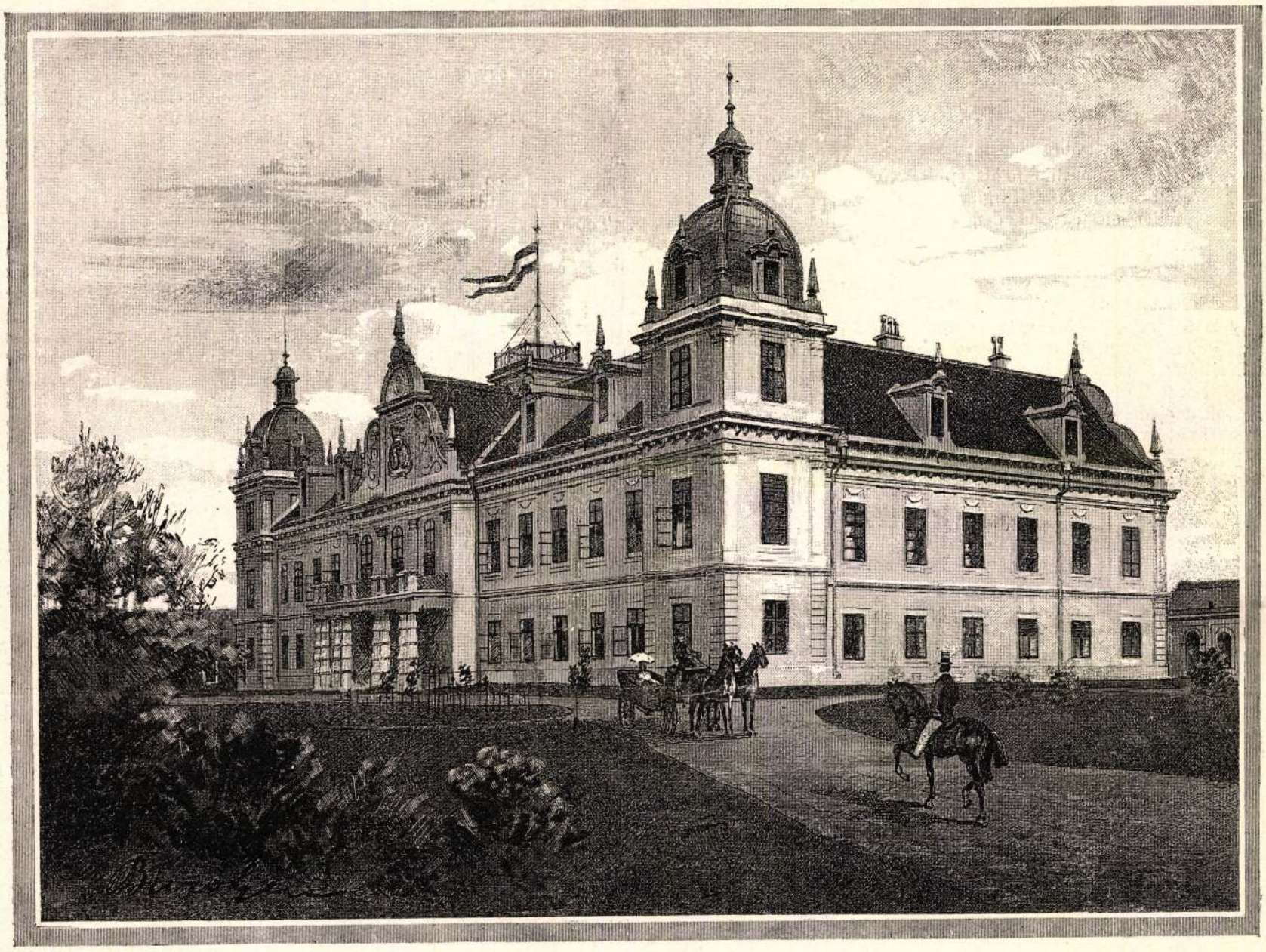

A TEREBESI KASTÉLY. Fénykép után rajzolta *Biczó Géza.*

GRÓF ANDRÁSSY GYULA BUDAI PALOTÁJÁBÓL: A DOLGOZÓ-SZOBA. *Klösz György* fényképe után.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA OTTHONAI.

Az elhunyt nagy államférfiu, midőn hivatalos dolgai a budai miniszterelnöki palotához, utóbb pedig Bécshez nem kötötték, családjával rendesen a budai Dunaparton épült palotájában töltötte a telet. A nyarat erdélyi birtokain töltötte a család, míg őszszel rendesen Terebesre, tavaszszal pedig Tisza-Dobra költözött.

A budai palota a lánczhid fölött épült, gyönyörű kilátással a Dunára, a Margitszigetre s a vele épen átellenben fekvő akadémiára. Az a része, melyet a család tartott fönn magának, úri kényelemmel, előkelő finom ízléssel épült s arra a ritka művészi érzékre való berendezésü termekkel van tele, mely gróf Andrássy Gyulának oly kiváló tulajdonsága vala. A szépművészetek, különösen a képzőművészetek iránti ritka érzék tanubizonyságai azok a nagy számú és nagybecsü festmények, szoborművek és emléktárgyak, a fejedelmi fényű butorok, melyekről némi fogalmat nyujt ez alkalommal bemutatott két képünk, melyek közül az egyik az elfogadó terem, a másik a gróf dolgozó szobájának belsejét mutatja.

A termek falain látható képek közül mindjárt magára vonja a figyelmet gróf Andrássy Gyulánénak Lenbach hires müncheni művész által festett arczképe, továbbá a gróf egyetlen leányának, Ilonának, most gróf Batthyány Gézánénak Angelitől festett képe, aztán a gróf bécsi külügyminiszteri szobájának Alttól származó aquarell képe, az uralkodó pár életnagyságú s művészi kivitelű arczképei és mellszobrai, a trónörökös gyermekifjúkori arczképe, továbbá Viktor Emánuel, Moltke, Bismarck s mások arczképei, mindenik annak a nevezetes személyiségnek saját kezű aláirásával, a kit ábrázol. Aztán egész muzeum régi vésetü ezüsttálakból, serlegekből s egyéb antik tárgyakból, melyek az ötvösműkiállításon is figyelmet keltettek. A butorok között feltünik egy renaissance stilben készült regi szekrény, melyet a nagyszebeni műasztalos czég Békés Gáspár erdélyi fejedelem számára készített, keményfából faragott három férfi-alakkal.

Egy másik teremben Rembrandtnak saját ifjukori arczképe mellett olyat is találunk, a mi bizony nem minden magyar mágnás termeiben fordul elő, tudniillik magyar festők műveit, és pedig a gróf arczképét Horovitztól, Krisztust a keresztfán Baditz Ottótól, egy szép tanúlmányfőt Vágó Páltól stb.

Az elfogadó terem falait pompás régi gobelinek diszítik. A butorok szintén mult századbeli ízlésben készültek franczia modoru hímzéssel, fehér alapon arany diszítéssel. Ugyanitt látható a gróf tisza-dobi kastélyának mintája is.

*

Terebes, az Andrássy grófok ősi fészke, alig négyezer lakossal biró zemplénmegyei helység, mely egy hosszu utczából áll nehány keresztutczával s alig különbözik a felsőmagyarországi többi szerény falutól. Van azonban négy kiemelkedő épülete: a római és a görög-katholikus templom, az igen szép iskola és gróf Andrássy Gyula kastélya, melynek ura országszerte ismeretessé tette Terebes nevét.

A kastély, mely urának magyar miniszterelnök, majd meg közös külügyminiszter korában annyi emlegetés tárgya volt a hirlapokban, nagy park szélén emelkedik s középépületének szük ablakaival a terebesi főutczára néz, mig két szárnya benyulik a parkba. A középépület és a két szárny kapcsolatán két törpe torony emeli e régi időbeli főuri lak hatását.

A történelem nem egy érdekes emléket köt e helyhez zajosabb napjaiból. Kurucz és labancz látogatta s felváltva dicsőség és pusztulás tanuja volt. A parkban láthatók még a régi terebesi vár romjai. Szomszédjában van s Terebessel összefügg Páris helysége, mely nevét hasonnevű várától nyerte, melyet bizonyos Paris-nemzetség épitett. A vár már 1254-ben fönnállott, miről Árpádkori oklevelek tanuskodnak. A XIV. század első felében a hatalmas Drugethek birtokába jutott, de aztán a Perényiek kezére került. Perényi Imre, a hires nádor, alapította a pálosok számára azt a zárdát is, melynek épülete maig is fönnáll, bár magát a szerzetet II. József eltörülte. A vár a XVI. század közepén ismét visszakerült a Drugeth-nemzetséghez, de ennek férfiága Bálintban, a corbavai püspökben kihalván, Drugeth Zsigmondné 1692-ben királyi adományt nyert a leányágra is s utána leányaira, Csáky és Vandernoth grófnőkre szállt a birtok. Csáky-jogon örökölte Szapáry grófné, kitől leányágon maradt gróf Andrássy Károlynéra, Manó, Aladár és Gyula anyjára, ki terheitől megszabadította, gyarapította s Gyulára ruházta.

A terebesi vár, mint említők, nem egy ostromot látott nemzetünk párt- és szabadságharczaiban. 1625-ben Bethlen Gábor erdélyi fejedelem s választott magyar király ostromolta; 1676 ban a császáriak, 1684-ben Thököly Imre ágyui dördültek meg alatta. A vár, ugy látszik, egy izben sem volt elég erős, hogy a derekas ostromnak ellenállhatott volna. A Thökölyé volt utolsó ostroma, kinek hadai fölgyújtották s összerombolták. Nem is épült föl többé, csak romjai mutatják egykori helyét.

Fölépült helyette a grófi kastély, mely Andrássy Gyula müve s izléses külsejével s egyszerü pompájával egyaránt meglepő. A kitünő karban levő főutról kis kanyarulattal visz az ut a kastély homlokzata elé, hol nagy szárnyas üvegajtók nyilnak a kastélyt egész mélységében átfogó előcsarnokba, melynek jobboldalát földszint gróf Andrássy Gyula, baloldalát fiának, Tivadarnak lakosztálya foglalja el. Az emeleten a két grófnő termei vannak.

A három év előtti őszi hadgyakorlatok alkalmával itt volt gróf Andrássy Gyula vendége a király, kinek számára a gróf Andrássy Tivadarné lakosztálya vala berendezve.

A kastély építészeti tekintetben is figyelemre méltó, s hatalmas homlokzatán a grófi család köczimerével, tornyával s egész kivitelével nemes izlésre vall.

*

Tisza-Dob mintegy 3000 lakossal biró mezőváros, mely a Corpus Juris bizonysága szerint a XVII-ik században hajduvárosi privilégiumokra is igényt formálhatott. Szabolcsmegye éjszaknyugati szélén fekszik, egy órányira a tisza-luczi vasutállomástól. Századok, állitólag Mátyás király óta az Andrássyak birtoka, legutóbb a Gyula és Aladár grófoké. A közelmultban nevezetessé lett az által, hogy az első tiszaszabályozási társulat gróf Széchenyi István kezdeményezése folytán 1845-ben itt alakult, s hogy Széchenyi itt tette az első kapavágást a most már oly óriási arányokat öltött tiszaszabályozási munkálatokhoz. Az alsó-szabolcsi Tiszaszabályozó társulat, melynek gróf Andrássy Gyula volt az első elnöke, e történelmi nevezetességü helyen, az u. n. Széchenyi-gát kezdeténél egy magaslaton, 1865-ben Széchenyinek csinos parkkal övezett emlékszobrot emelt.

Az ó-kenéri átmetszésnél, az elgátolás folytán holttá tett Tiszakanyarulat partján Andrássy Gyula gróf a hetvenes évek közepe táján egy szeszélyes izlésü kis vadászkastélyt emeltetett, melynek tornyáról gyönyörü kilátás nyilt a Hegyaljára. A vadászlak előtt egy, a Tisza kanyarulata által csaknem szigetalakulag körülvett s ma már őserdő szinét mutató tölgyes, mely fáczánokkal, őzekkel, vaddisznókkal, dámvadakkal és szarvasokkal van benépesítve.

A kisded vadászkastély, melynek rajzát szintén bemutatjuk, csak ideiglenes használatra vala szánva s nem nyujtott elegendő kényelmet a grófi családnak. Gyula gróf ennélfogva egy nagyszabásu kastély tervének az elkészítéséhez fogott, mely ma már a réginek a helyén 42 méternyi magaslaton fekszik s tornyaiból a terjedelmes sikságon keresztül egészen a Kárpátokig a legelragadóbb kilátást nyujtja. Maga a kastély, mely, mint emlitők, a legkisebb részleteiben is a gróf saját terve szerint épült s azon Meining, a megbizott építész, a legkevesebbet sem változtatott, mind fekvésénél, mind építészeti becsénél messze földön ritkítja párját. Alapvonásaiban késői gót modorú, s tömör, de mindamellett kecses, könnyed alakjaival, és változatos tetőzetével élénk hatást tesz a szemlélőre s magas fekvésénél fogva az egész környék fölött uralkodni látszik. Belseje is nagy fénynyel van berendezve, s különösen meglepő a lovagterem, melynek falait az Andrássyak őseinek képei, remek gobelinek és pompás fegyvercsoportozatok ékesítik.

*

A dobrini vadászkastély Erdélyben szintén egyik kedves otthona volt gr. Andrássy Gyulának. Nagyon tetszett neki ez a félreeső, magányos hely s ő építtetett oda kastélyt, eldugva a havasok közt, Kolozsvártól egynapi járóföldre. Majdnem minden év juliusában, augusztusában eltöltött pár hetet nagy fénynyel és kényelemmel berendezett kastélyában, pihenést és üdülést keresve. Vadászgatott, tett nagyobb gyalog- és lovaskirándulásokat, legtöbbnyire egymagában, mert csak nagyritkán jött itt össze társaság. Néha elkisérték felesége, veje és gyermekei is, de rendesen csak tisztje és ügyvéde voltak vendégei. Nagy vadaskert volt a kastély körül, melyet Andrássy a szomszédos állami erdőségek kibérelésével tett nagyobbá. Ide is sürün érkeztek utána a levelek, táviratok, melyeket mindennap külön futár vitt neki Kolozsvárról a dobrini kastélyba. Maga Andrássy gyakran megfordult Kolozsvárt, ha nagyobb bevásárlásokat kellett tennie; rendesen ellátogatott a régiségkereskedőhöz, becsesebb régiségeket kutatva. Természetesen mindenki ismerte Kolozsvárt, és a környéken a népszerű grófot. Volt egy «Friczi» nevü szelid szarvasa a vadaskertben, mely gyakorta az egész vidéket bebarangolta. A hegyi lakosok nagyon jól ismerték Friczit s a világért sem bántották volna, sőt inkább megtraktálták. Mikor legutoljára Dobrinban időzött, betegsége ágyba döntötte s hetekig feküdt nagybetegen. Gyorsan hivattak orvost Kolozsvárról s aggasztó bajából ugy a hogy felépült. Akkor elment gyógyulást keresni melegebb ég alá. Azóta nem látták az erdélyiek.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA 1865-BEN.

A mikor elvesztettük őt és képe egyes vonásait emlékezetünkből összeállítani igyekszünk — és mindenki akar mondani róla valamit, olyant, a mi rá legnagyobb benyomást tett e sokoldalu s eseményekben oly gazdag élet részletei közül, — nem szabad mellőznünk Andrássy Gyula képét az 1865—8-diki országgyülésen, a nagy kiegyenlítés korszakában, annak előkészítésére és létesítésére irányzott ép oly nemes, mint sikeres működése korszakában.

E kép visszaidézésére nem emlékezésünkből akarjuk — egy századnegyed mulva — összekeresni a vonásokat, hanem egy akkori kortársát szólaltatjuk meg, a mint az «Egy képviselő naplójegyzetei» irója *(Szász Károly)* gróf Andrássy Gyulát, a szónokot és publiczistát, saját közvetlen benyomásaiból rajzolja elénk.

A naplói feljegyzés 1866 február 20-ikáról szól, a trónbeszédre adandó válaszfölirat (Deák műve) fölötti általános vita utolsó napjáról.

«Első szónokul — mond az «Egy képviselő naplója» — Andrássy Gyula gróf, a ház első alelnöke van fölszólítva. Minden szem felé fordul. Szokottnál bágyadtabb, midőn fölemelkedik; tegnap beteg volt, de ma szólnia kellett. E ruganyos alak, mely az olympi játékok arénáján dijakat nyert volna, a nyugati czivilizáczió jelen századában bizonyos sajátságos laissez-aller-t öltött fel, mintha szándékosan hanyagolná el magát. Barna hajának tömött és buja őseredejével, melyhez hasonló fekete bajusz és szintoly tömött szakáll társul, a kis halvány, csaknem ivorszerü arczcnak ében-keretet alkotni, vállban kissé hajlott termetével, gondatlanul mozgó karjaival, hanyag járásával, blazirtnak gondolnád. De apró szemeiből egy perczig sem szunnyadó lélek eleven szikrái sziporkáznak, homlokán a gondolat és lelkesedés Szent-Elma tűze ki-kigyul; s ha beszélni kezd: majd tanulmányainak mélyen járó, kincshordó hajóit bocsátja el, majd kifogyhatatlan elmésségе vidáman sustorgó röppentyűit eregeti magasra. Ha komolyan értekezik, s valamely nagy kérdést vesz beható elemzés alá, egyszerre nyujt széles látkörü áttekintéseket s ölel föl kombináczióiba minden tényezőt, ritkábban mondva egészen új eszméket, mint újat azok összeállítása s a magas szempontu szét-széttekintések által; ha élczel s néha egész angol nyerseséggel is, egyaránt bámulod találékonyságát, előadása igénytelen természetességét, mintha bocsánatot kérne, hogy megnevettetett, hiszen nem akarta ő bántani, a kit martalékul adott a nevetségnek.

Andrássy Gyula, ha ir, a legelegánsabb, világosabb irók egyike: nyelvében több erély, mint tömöttség, irályában ugyanannyi fény, mint tartalom van. Ha magán-körben beszél, hanyagul vetve magát hátra egy támlányban, szájában égő szivarral, a kitünő szónok mindazon tulajdonai, melyeket említék, ragyognak benne. Hallgatni öröm és tanulság s még a ki ellen vitatkozik is,

gyönyörrel szivja magába szavait. De csodálatos, mihelyt a parlamentben föláll, a magas irói és szónoki képesség elveszti jobb részét, fénye, zománcza oda. Csak a magv, a tartalom marad birtokában s az előterjesztés minden előnyei eltünnek. Nehézkesen, olykor megakadva s magát ismételni vagy kijavítani kényszerülve, olykor fejtegetései előre meggondolt fonalából kiesve s annak legjavát egészen is elejtve, aztán mintha mindig első beszédét tartaná, biztosság nélkül s habozva, — ime, igy szokott föllépni e kitünő tehetség a parlament nyilvános küzdterén. Ma betegsége és bágyadtsága is hozzájárult. És beszédét inkább olvasnunk kell, mint hallanunk tőle, hogy annak jelességét méltányolni tudjuk. S mégis annyi benne igy is a jelesség, tartalma oly kitünő, a tanulmányok, melyeken nyugszik, oly behatók, a látkör, melyre széttekint, oly széles, a nyelv, melyen szól, olykori bizonytalankodása mellett is többnyire oly erélyes és festői, hogy az előadás említett hiányai daczára is élvezettel hallgatjuk, s midőn végül maga fejezi ki sajnálatát, hogy eszméit elég tisztán előterjeszteni nem tudta, szivesen és egész lelkünkből eilenmondunk neki.

Andrássy Gyula egyénisége azok közé tartozik, melyek tiszteletet, vonzalmat, irigységet s szeretetet egyszerre ébresztenek. A természettől legdusabban adományozottak egyike. Tapasztalás, világot látás, olvasottság, s tanulmányok gyarapítják a dús természeti adományokat. A szenvedés iskolája sem hiányzott nevelő eszközei közül.

JÁHEL.

ELBESZÉLÉS.

Irta BAKSAY SÁNDOR.

(Folytatás.)

VII.

A hagyaték összeirásánál . . .

Nem a régi biró volt már. Azt kiszavazták a legutóbbi választáskor, mivel eleget húzta már a falut, aztán meg nagyon egyek voltak már a jegyzővel. Ez a mi jó népünk úgy ki tudja választani az emberét. Gazdagra a szegényt, erős után az élhetetlent, okos után az együgyűt. — Ez mindig igy megy változatva. A mostani, egyenes ellentéte volt elődjének.

A vagyon-összeirás alkalmával a birák jó akarat színe alatt biztatgatták az asszonyt, hogy vegye ki a moringját, hadd menjen az egész vagyon gyámi kezelés alá; vagy pedig a fiút megházasítják, kiveszik a katonasorból, mert a helységnek is kárával jár az, ha egy erős telek kivonatik a közszolgálatból.

De Rákhel asszony kipapolta az egész tanácsot. Neki nincs móringja, nem is kell. A gyerek házasításával is elkéstek, mert katonának állt. Menjen minden, a mint a testamentom rendeli. — Ha nincs érvénye, akkor menjen törvény szerént; de ő egy hajszálat sem enged a jussából.

— Akkor nincs más hátra, — mondá a jegyző is, — mint az összes ingóságot felbecsülni. Fele eladódik árvatári kezelésre a fiú javára, másik felével tehet az asszony, a mit akar.

— Én nem felezek, — felelt az asszony. El kell adni mindent, a mi eladható, mert a pénzt jobban lehet felezni, mint a jószágot.

— Hosszú haj, rövid ész! — vágott oda a biró. — Hát aztán ha minden eladódik, tyúkokon szántasz, macskákon hordasz, madarakkal teríttesz?

— Ne féltse kigyelmed az én hajamat! — vágott vissza az asszony, — előbb elrágják a kigyelmed bajuszát az egerek; — ökörhöz béres kell, lóhoz kocsis kell, ha azt akarja az ember, hogy elpusztúljon a ló is meg az ökör is. Nem béres kell oda, hanem ember, a ki pedig nincs. Mert minek a kenyérfogyasztó, ha kereső nincs. Csak az a kivánságom, hogy dobra ne kerüljön semmi. A mi kicsi van, kéz alatt jobb áron elkél az, csak hagyják rám.

A tanács nem birt az asszony nyelvével. Örültek, hogy szabadulhattak tőle, mert még kirántja biró uram alól a széket. Hát csak menjen Isten hírével, aztán ha mit elád, számoljon be vele a tútor úrnak.

El is kelt minden jó áron. Szép nyolcz ökör, jó három ló, fias tehenek, rideg marha, apróbb jószág. — Maga állt velük vásárt az asszony, a mi nagy szó.

Szekerek, kocsik, gépek, gazdasági eszközök, gabona; utoljára a ludak, tyúkok elkeltek otthon.

Takarmány, egész kazal széna, egész pincze bor! — Megvették hajóra, Budapestre a kereskedők nevezetes áron.

Maga Rákhel is elszédült a temérdek pénztől, a mit beárult. Hát még a birák, mikor kibontotta a lencsés kendőjét s kiolvasta belőle az ötezer forintot. Még föle is lett neki. Meg is kérdezte a biró. — Kit öltél meg ezért a sok pénzért asszony?

— Megöltem az utolsó tyúkomat is, annak is itt a tolla. Ne maradjon felezetlen semmi.

— Takarékban is volt pénze az uradnak: az is itt van?

— Az *itt van!* — válaszolta Rákhel — kebléből elővéve egy csomó papirost. — Itt a takarékkönyv ezer forintról, itt négy darab kontraktus együtt másik ezerről. Közös szerzemény ez is, de mivel a szegény uram nevén van, nem tartom hozzá jussomat. Irja kigyelmetek ezt is a gyereknek.

Megtörtént az összeszámítás; a felezés is. A gyerek pénze majdnem ötezer forint; azt az árvatútor vette kézhez; a többit visszaszámolták Rákhelnek. Az is haladta a harmadfél ezret.

— Ez pedig a tied Rákhel egészen. Már most csak egy gróf kell, a ki elvegye a lányodat.

— A gróf magamnak kell. A leányomnak paraszt is jó lesz, csak jó kaszás legyen. Tromfolt az asszony. — Hanem most már adjon kigyelmetek nekem irást erről a pénzről, meg arról is, hogy el van adva, be is van számolva minden, a mi mozdítható volt. Hogy a gyerek ne kereskedjék rajtam, ha haza jön.

— Meglesz Rákhel! mondá a jegyző, — csak lépj utánam a kanczelláriába.

Megirták az irást, meg is pecsételték, alá is irták, az esküttt emberek is mind.

Mikor vége volt, s a jegyző magára maradt az asszonynyal, vallatóra fogta.

— Szép vagyon volt a Jóra Bálinté, de még sem gondoltam ennyit. — Hogyan árultad be azt a sok pénzt?

— Nem olyan nagy mesterség az jegyző uram! Tudni kell árulni. Feldicséri az ember a portékáját, mint a czigány, ahoz pedig nem kell egyéb, csak jó nyelv, meg szives beszéd. Egy asszony mindig többre megy ezzel, mint egy férfi, a ki egy óráig tudja kinyögni, a mit én egy pillantásban elcsörölök. — minden esküdöző parulájával. Aztán nem kell készpénzt kérni az ismerőstől. Az az egy szó, hogy: *várakozás*, minden darab jószágnál tiz húsz forintot ér. Mindent úgy adtam el. *Egy hónapi várakozásra.* Mert olyan ez a mi népünk. Ha kifolyik a pénz a szűre ujjából, még akkor is könnyebb a lelkének várakozásra venni valamit.

— Az az! folytatta a jegyző. — De a ki várakozásra vesz, szeret is adós maradni.

— Magam is gondoltam erre, de eszembe jutott, hogy az az ablakverő jó lesz nekem ekzikúciós katonának. Ő szedte ezt be mind, noha azt sem tudom merre jár. Mert a ki nem akart fizetni, csak a szemébe néztem s azt mondtam neki: Tudja keed, hogy ez a pénz nem az enyém, hanem az árváé. Hát az árvát akarja keed megnyomorítani! Az *árva* szó aztán egy maga többet használ, mint kilencz öreg dob meg három adóvégrehajtó.

— Értem Rákhel. Hanem ott van a nyakadban a sok föld, rét, szőlő. Eladtad az ökröt, a lovat: ki szánt, ki hord, ki nyomtat?

— Az ökröt? Nem adtam én el, csak cseréltem. Ökrön ökröt, lovon lovat, olyant a kinek béres sem kell, abrak sem kell. — Itt az én ökröm, itt az én lovam!

Felmutatta a lencsés kendőt, melyben a harmadfél ezer volt és folytatta:

— Ha nem elég, van a takarékban, mert én sem jöttem ide egy általvetővel. Az az enyém, mert a szegény uram egy krajczárt sem engedett volna az enyémből a magáéba keverni.

— Ki szánt? Hát a biró, meg a tútor, meg a szomszédok; ki hord, ki nyomtat? Hát az egész falu. — Pénzem kamatjába. Ide is száz forint, oda is száz forint! Adok irott kontraktusra: nem kell hozzá sem stempli, sem betáblázás; csak a kit a szegény ember maga ir; ha nem tud irni, megirja a lányom, ő ráteszi a keresztvonását, ugy is jó. Nem lelkeli azt el egy sem; ha ellelkeli száradjon a lelkén. Dobra sem ütöm, nem is izengetek rá; használhatja baj nélkül, a mig neki tetszik. Ő is fordíthat rajta, én is élhetek. Uzsorát sem szedek, mint a móringos asszonyok; megelégszem királyi kamattal; mindössze is ráadásul kikötök egy napi szántást, egy napi hordást, no meg tiz-tizenket kocsi szemetet kihordanak a földemre. Azt bizony megadhatják, meg is adják szivesen. Negyven száz forint, az négyszáz kocsi szemét: s jobb karban van a földem mint a Tiszteletesé, a kinek pedig minden udvarból kijár egy kocsival. Szántás takarítás semmibe se kerül. A kinek sok a cselédje, kevés az ereje: az megfelelő gyalog napszámot ád diskréczióba. A kukoriczafosztás, meg a szüret ingyenben van: két zsák krumpli, egy czanga, három czigány gyerek meg egy csöbör csíger, ebből kitelik minden. Ha jól fizet az esztendő, még a pénzkamatból is engedek el. Még a kezemet is csókolják érte. A munkát teszik szivesen, mert az nem kerül pénzbe. Még örülnek is neki, mert az én kenyeremen dolgoznak; aztán tetszik tudni, épen a munkaidőben jól esik a más kenyere. Már pedig én nem főzök soványan; aztán olvasatlan vetem a bográcsba a gölődint. Ekkorákat ni!

Megmutatta a két összetett öklén.

— Aztán nem ülök fel a vetett ágyamra, hanem magam látok utána; magam is megfogom a kapanyelét; a kendertől az én kezem jobban feltörik, mint a napszámosé. Ki van az már nálam számítva, hogy a pénzem kamatját csorbítatlanul tőkésíthessem, mégis teremjen a földem ingyen is, sokat is.

— Most már értem Rákhel asszony! — Szólt a jegyző álmélkodva, — csak azt sajnálom, hogy szegény apámhoz, a ki még maga tarthatott ispánt, te nem kerültél ispánnak.

— Nem jó lettem volna én oda, mert engem nem állt volna ki az öreg ur. Isten nyugtassa, noha nem ösmértem. De mégis hibás ember volt, hogy a fiát a falu kenyerére juttatta.

— Biz az elég hiba volt tőle, de bocsássunk meg neki! — szólt a jegyző, és útjára bocsátotta az asszonyt.

(Folytatása következik.)

EGYVELEG.

* **Rendes rabszolga-vásár** van Finnland némely községeiben. A község árverezi el a szegényeket, őrülteket és öregeket egyeseknek, kik azokat a vásár alkalmával megállapított árakon eltartják, ennek fejében azonban az elárverezettek bármit tartoznak dolgozni nekik s a vevőknek joguk van tetszés szerint büntetni is őket.

* **Vendégfogadó élő fában.** Kaliforniában vannak tudvalevőleg a földgömb legmagasabb fái, az óriási Sequóják. Egy ily fákból álló csoportban, mely a Santa Cruz és San Jose közt vezető országut mellett van, egy élelmes yankee vendégfogadót al-

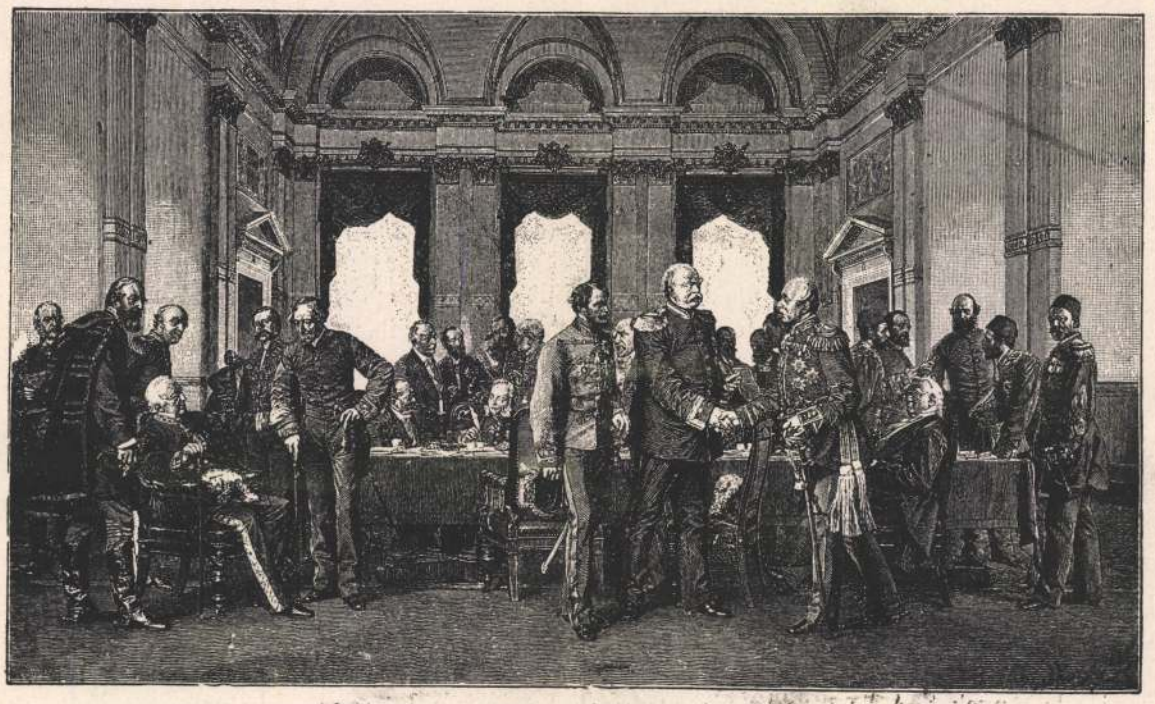

Hohenlohe herczeg. Gróf Moüy. Holstein. Dr. Busch.
Gróf Corti. Gróf St. Vallier. Gróf Bismarck H. Sadullah bej.
Desprez.
Lord Odo Russel. Lord Salisbury.
Báró Haymerle. Gróf Launay. Waddington. Radovitz. Báró Oubril. Bucher Lothar. Karatheodori pasa.
Gróf Károlyi. Gortsakov herczeg. Beaconsfield lord. Gróf Andrássy. Bismarck herczeg. Gróf Suvalov. Bülow. Mehemed Ali pasa.

AZ 1878-KI BERLINI KONGRESSZUS. — WERNER ANTAL FESTMÉNYE.

kotott. A legnagyobb fának üregében, melynek kerülete körülbelül 22 méter, van a vendéglő helyisége s előtte a kuszó növényekkel telt kertben társalgó és kávézó terem. Más üres fák bensejében háló szobák vannak, tükrökkel, mosdó szekrényekkel s más szükséges dolgokkal s a legtávolabb eső fa a pinczérek lakóhelye. Ily módon tekintélyes vendégfogadó kerül ki, melyet nem kellett épiteni s melyért bért sem kell fizetni, de a melyet mind a mellett különössége miatt igen sok vendég látogat meg.

* **A Niagara-vizesés** vizének nagyságáról Gunning müncheni tanár azt számította ki, hogy, mivel a vizesésnél átlag félmillió köbméter viz hull le perczenként, ez a viz nem egészen öt óra alatt annyira elborítaná az 50 hektár nagyságu párisi Mars-mezőt, föltéve, hogy az bekerítve volna, hogy az Eiffel-toronynak csucsa sem látszanék ki belőle.

* **Palaestinában** Krisztus kora óta soha sem lakott annyi zsidó, mint jelenleg. Összes számuk 42,000, körülbelül annyi, mint a hányan egykor a babyloni fogságból visszatértek.

* **Háromezer éves katakombát** fedeztek fel Nápoly mellett. A sirokban nehány meglehetős ép csontváz volt s e mellett oly sok ép lámpa, hogy egy részével rögtön világitani is lehetett.

* **A bölények számát** Éjszak-Amerikában még 20 évvel ezelőtt is mintegy 8 millióra tették. Jelenleg az Egyesült-államokban alig 550 él még, köztök 85 szabadon, 304 fogságban s mintegy 200 a kormány védelme alatt a Yellowstone-parkban. Montanától éjszakra angol területen szintén van bölény, de ezek számát sem lehet pár száznál többre becsülni.

* **Hegymászás télen.** Vállalkozó szellemü angol és amerikai hölgyek a mult télen nagy utazásokat tettek a tyroli Alpesek vidékén s Olaszország határvidékein, nagyobbrészt szánkával. A januári kedvező időjárás a társaságot hegymászásra is birta s a Puszterthalban levő 8500 láb magasságu Dürnsteinra két nő és három ur két vezető segítségével felmászott. A szép kilátást azonban csak részben élvezhették, mivel a dolomithegység éles körvonalát a hó elfedte. Lefelé jobbára apró szánkákon jöttek.

* **A dohány** hathatós ellenszernek bizonyult Svájczban az influenza ellen. A szivar- és dohánygyárak munkásai közül senki sem kapta meg a betegséget, habár környezetükben nagyon u·alkodott.

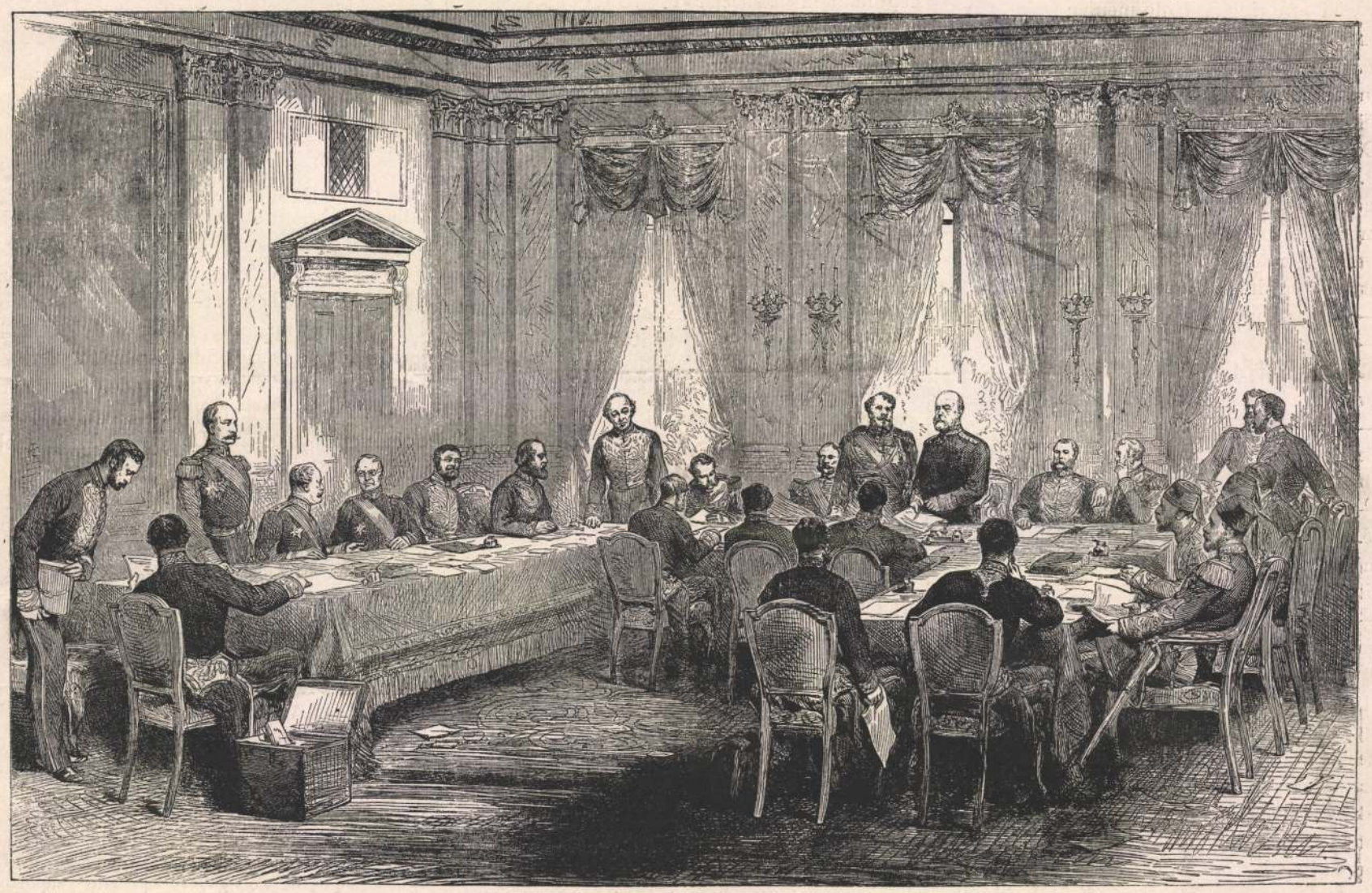

A BERLINI KONGRESSZUS ELSŐ ÜLÉSE 1878 JUNIUS 13-ÁN.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA ŐSEIRŐL.

Az Andrássy-család eredete, mint nemesi családaink legtöbbjeé, a regényes mondák és családi hagyományok homályába vész.

Annyi bizonyos, hogy ősrégi székely család, a mely a családi hagyományok szerint eredetét egy *Andorás* nevü ős magyar vezértől származtatja, a ki Szent István koronázása ünnepén Esztergomban az 1000-dik évben állitólag egy hires külföldi bajnokkal vivott meg s annak sisakos fejét s pánczélfödte jobb vállát egy csapással ketté hasitotta. Ennek emlékét őrizné megörökítve a család régi czimerében a kezében kivont kardot tartó vitéz s a koronát tartó két oroszlán.

A család leszármazása nem igazolható megbizható történeti okiratokkal egészen a XVI. század közepéig, a mennyiben a család régebbi iratai az Erdélyből kibujdosás idejében elvesztek s a család levéltára csak az utolsó 300 évből őrzé meg okleveleit.

A családalapító *Andorás* a hagyomány szerint a pogány Gyula helyett Erdély kormányzójává neveztetett volna ki Szt.-István által 1002-ben. Harmadik fia és hivatalában utóda, *László*, terjeszté tovább a családot. *Simon* II. Endre keresztes hadjáratában vett részt 1217-ben, mint az erdélyi székely hadak kapitánya s a szent földön a Tábor-hegyi ostromnál vérzett el. *Zsigmond*, Nagy-Lajos alatt temesi al-bán, a nikápolyi csatában 1396-ban az első magyar-török ütközetben veszti életét. *Bertalan*, Hunyadi János harczainak egyik hőse; vitézül küzd Szendrő vára alatt (1441), Szent-Imrénél (1442), ő vágja le Mezid béget, s maga a *Rigómezőn* (1448) hal hősi halált. Fia *Boldizsár* a székelyek ezeres kapitánya, Mátyás király hive s harczi dicsőségeinek részese a moldovai, cseh, német, török és velenczések ellen viselt hadjárataiban, sőt még az 1467-iki székely lázadás alkalmával is. Fiai közül *Boldizsár*, Szilágyi Mihály fegyverhordozója, a törökök nyilától, — *Lázár* a kenyérmezei ütközetben (1479), — *Tamás* Sárosvára ostrománál a csehek ellen harczolva vérzik el.

Lázárnak volt légyen fia *Márton*, a kitől a család hiteles leszármaztatása nemzedékről nemzedékre megállapitható.

Ez a *Márton* az első, kiről már kétségtelen hitelü történeti okiratok beszélnek, s a ki Erdély történetében a XVI. századév közepén előkelő szerepet játszik.

Ősi birtoka *Csik-Szent-Királyon* feküdt, ott a Hargita és a keleti Kárpátok bérczei által körülzárolt kis székely országban, melyet a bennszülött székely maig is kedvtelve nevezget «*Csikország*»-nak. A Csik, Gyergyó és Kászon széki főemberek és lófők eddig ismert legrégibb összeirásában *Andrássy Márton* mint főember (primor) van emlitve.

Kétségtelen, hogy az Andrássyak e korban a csiki törzsökös székely családok legelőbbkelői közé tartoztak. Az említett összeirásban ötszáz csiki «lófő» székely között főemberekül csak tizennégyen vannak bejegyezve s köztük *Andrássy Márton* és fia *Péter*, a ki ez időtájban (1569) Csik-Gyergyó szék királybiróságát viseli. *

Az erdélyi fejedelemség, külön szakadva az anya-országtól, ekkor élte állami létének zsenge ifju korát. Utolsó nemzeti dinasztiánk, a Szapolyay-ház, Erdélybe huzódott a német és török hatalom nyomása elől, s ott alkotott önálló fejedelemséget. Ferdinánd király hatalma s a két ország egyesitésének törekvése innen is kiszoritja ugyan rövid időre Izabella királynét és fiát, a II. Szapolyayt; de néhány év multán (1556) a nemzeti királyért buzgó erdélyi hazafiak diadallal hozzák vissza Lengyelországból a bujdosó királynét és királyfit.

A diszes követségben, a mely Lembergbe megy a királynéért, a székelyek egyik küldötteként *Andrássy Márton* szerepel.

A következő évben (1557) megkezdődik a harcz a németek ellen. «Az lúfejeknek harmadrészit — olvassuk a Székely Krónikában — bocsáták ki Magyarországban Szőlős kastélyra; azt megvevék; volt hadnagyok Csíkból *Andrási Péter*, Lázár János.»

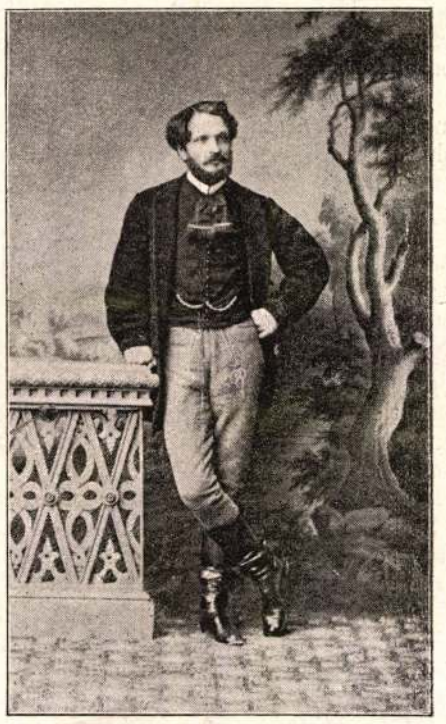

GRÓF ANDRÁSSY GYULA.
1861. évi fényképe után.

Dörre Tivadar rajza.

A TISZA-DOBI KASTÉLY.

Andrássy Márton és *Péter* mindvégig híven ragaszkodtak Izabellához és fiához; hüségökben még akkor sem tántorodtak meg, midőn 1562. évben a székelyek fellázadnak a fejedelmi ház ellen. A fölkelés leverésében az Andrássyak II. János király oldala mellett küzdenek. — *Péter* azonkivül is személyesen részt vesz II. János minden hadjáratában, követségben jár a török udvarnál s egyéb országos ügyekben forgolódik. Hű szolgálatukért 1569-ben két királyi adománylevelet nyernek — apa és fiú — egyet a csíkszentsimoni részjószágról, másat az egész Szent-Imréről és a szent-királyi 42 jobbágytelket tevő részjószágról.

Az Andrássy-család Szapolyay II. János halála (1571) után történetének válságos és forduló pontjához jutott. A fejedelmi trónért folytatott küzdelemben *Andrássy Péter*, mint a székelyek fővezére, Békés Gáspár pártjára állott, s a küzdelemmel nem hagyott fel akkor sem, midőn a trónt pártfogoltjának szerencsés vetélytársa, Báthory István nyerte és foglalta el.

Midőn az Erdélyből kiüldözött Békés császári segélyhaddal tért vissza Erdélybe, hogy a fejedelemséget Báthory kezéből fegyverrel csikarja ki: a régi szabadalmaitól és előjogaitól megfosztott székelység a trónkövetelő pártjára állott, mert Békés a régi székely szabadság visszaállitásával kecsegtette őket.

Andrássy Péter volt az, a ki Békés ügyét a székelyek között leghathatósabban támogatta, a ki a székelyeket fegyverre szólitá s a ki Csik-székből 2000 lovas élén s néhány száz gyaloggal jött ki a trónkövetelő segitségére.

Békés a székelyekbe vetette legfőbb reménységét s a mig Andrássy hozzá nem csatlakozott, nem akart Báthoryval megütközni. Azért vette útját Tordáról — nem a fejedelmi székhely Gyulafejérvár, hanem — a székely föld felé, Maros-Vásárhely irányában. Nyárádtőnél (M.-Vásárhely szomszédságában) csatlakozott hozzá Andrássy, székelyeivel.

Békés most már a biztosra vett győzelem reményével fordult vissza, szemben fogadni az utána nyomuló fejedelmi hadat. *Szent-Pálnál* a Maros partján 1575 julius 10-én történt a híres ütközet, a mely hivatva volt dönteni az erdélyi fejedelemség sorsa felett. Ha Békés győz — az Andrássyakra fényes sors várandott Erdély történetében; ha ellenben Báthory: az Andrássyaknak Erdélyben nincs többé maradásuk.

És ez utóbbi következett be! Báthory fényes hadvezéri tehetsége győzött Békés felett; nem segithetett rajta Andrássy és székelyei vitézsége. A szentpáli veszteség földönfutóvá tette Békést s vele Andrássy Pétert, a kik Magyarországra, a kassai kapitány védőszárnyai alá menekültek. A győztes fejedelem fő- és jószágvesztésre itélte őket s az Andrássy birtokok lefoglaltattak.

Andrássy Péter nem sokáig maradt hontalan bujdosó. Az elvesztett otthon helyett új hazát és munkatért talált Magyarországon. A császár-király, (a kinek érdekében harczolva vesztette el erdélyi javait) méltányolván hadi érdemeit, 1578-ban *Kraszna-Horka* várának kapitányságát bizta reá.

Kraszna-Horka vára Gömör, Szepes, Abauj-Torna összeszögellésénél, *hadászatilag fon os* ponton feküdt s királyi végvárt képezett a füleki törökkel szemben. Mióta a vár (1565) a Bebek György kezéből kiragadtatott: értékes gyöngye volt a magyar koronának.

Ennek védelme bizatott most Andrássyra, a ki a várat emberül megvédelmezte.

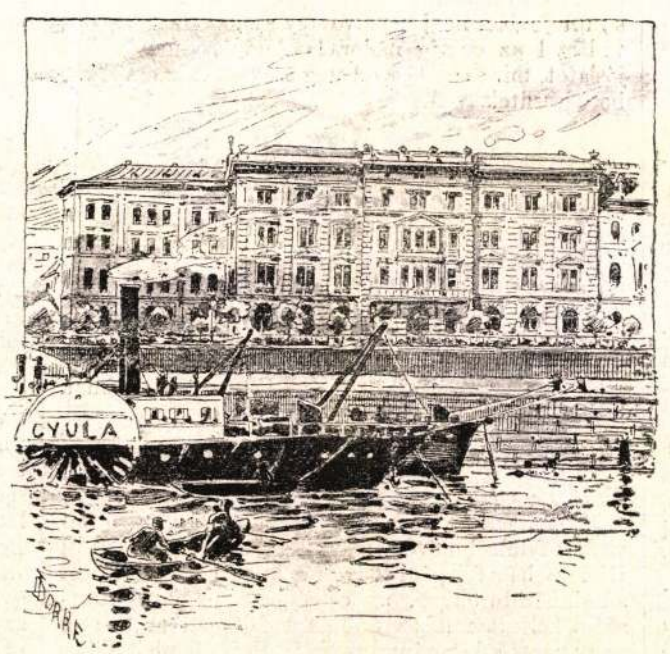

Dörre Tivadar rajza.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA BUDAI PALOTÁJA.

* Ld. Szabó Károly: «A régi székelység» cz. műve 3. lap.

Rudolf császár-király hű szolgálatai jutalmául 1580-ban 150 jobbágytelkű jószágot igér neki; 1585-ben magát Krasznahorka várát adja neki a hozzá tartozó uradalommal, zálogbirtokúl.

Igy lesz az *Andrássy*-család új és második törzsfészkévé *Kraszna-Horka*, így nyeri a család a *csík-szentkirályi* régi előnévhez az újabb *krasznahorkait*.

Andrássy Péternek még egy szereplése ismeretes a történelemben. Mikor Báthory István halála után, a lengyelek egy része királyukká *Miksa* főherczeget választja meg: kiséretében ott találjuk *Andrássy Pétert* is 200 főből álló lovas csapat élén. A sors úgy akarta, hogy a *bicsini* csatában (1587), melyet a másik választott lengyel király, III. Zsigmond seregével vívtak, magyar magyarral álljon szemben. Mert Zsigmond királyt meg az erdélyiek segitették. A harcz már minden ponton megszünt (Miksa főherczeg megveretett és elfogatott), csak a két szárnyon nem engedett egyik fél sem, mert ott *Andrássy Péter* huszárjai harczoltak méltó ellenféllel, a *Báthory Boldizsár* erdélyi segédcsapatával.

Meg kell emlékeznünk a család második alapítójának nejéről is, a kiben ő méltó párjára talált. A szintén csíki székely primor család sarja: *Becz Zsófia* mentette meg Krasznahorkát a család birtokában. Mert férje halála után nem egyszer kisérlették meg kivenni a várat kezéből, de sem szép szóra, sem fényegetésre nem engedett, kijelentven, hogy vejei és felnőtt fia megvédhetik a várat, kinevezett kapitányra szükség nincsen. Az életrevaló özvegy czélját érte: unokája egy kis ráfizetés mellett örökös ura lett a szép várnak és uradalmának.

Az *Andrássy*-család leszármazása innen már ismeretes. A család Erdélyből kiszakadásának s második megalapitásának rövid történetét kivántuk csak elmondani, tisztázására némely téves állitásnak, a mely a lapok hasábjain az országos gyász eme napjaiban felmerült.

A család tagjai az utóbbi 300 év folyamán kisebb-nagyobb szerepet mindig játszottak a történelem szinpadán. Péter fiai pl. a 15 éves török hadjáratban; egyikök *János* Eger ostrománál (1596) kapott sebében hal meg. II. Mátyás, Bocskai, Bethlen és Rákóczy Gy. felkeléseiben vesz részt, mint a nemzeti párt hive. *Miklós* Gömörmegye főispánja, a jászkunok kapitánya, nyeri a báróságot I. Lipóttól 1676-ban, ő tér át a kath. vallásra, mert ősei Mártontól kezdve az ev. ref. vallás hívei valának.

A Rákóczi-forradalom alatt három testvér szolgálja a nemzeti ügyet (tábornokok), egy a király mellett marad Bécsben (a szatmári béke után Gömör főispánja). A grófi czimet *Károly*, a Mária Terézia alatt kiváló hadi érdemeket szerzett tábornok nyeri 1780-ban.

Ennek dédunokája volt Andrássy Gyula, a ki noha nem karddal mint ősei, csupán tollal, szóval és tettel csinálta a történelmet, még is maradandóbb emléket hagy maga után, mint ősei együtt véve. Nevét nemcsak a magyar-, — a világtörténelem lapjain is emlegetni fogják.

A keresztnévből alkotott egyszerű összékely családnevet nem annyira őseinek hosszú sorozata, ő maga vonta körül a történelem dicsko szorújával.

Szádeczky Lajos.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA ÉS A BERLINI KONGRESSZUS.

1878 junius 13-án nyilt meg formaszerüen Berlinben az európai hatalmasságok képviselőinek az a kongresszusa, mely arról volt gondoskodandó, hogy az épen befejezett keleti háboru folytán Oroszország, a győzedelmes hatalom ne zsákmányolhassa ki helyzetét oly mértékben, mely egyfelől a legyőzött török birodalom lételét, de másfelől a többi államoknak is ezzel kapcsolatos nagy érdekeit s ezzel együtt Európa békéjét és egyensulyát veszedelmesen fenyegetné.

Hogy e kongresszus egyátalában összeült s Oroszországot követeléseivel visszautasította, abban Andrássy Gyula grófnak kiváló része volt. Ő kapaczitálta úgy Bismarckot, mint az angol államférfiakat monarkhiánk keleti érdekeinek fontosságáról s azok tekintetbe vételének szükségéről. Ez az alkalom volt az, mely Andrássyt, a magyar államférfit, mint akkor a monarkhia külügyminiszterét s a kongresszuson első teljhatalmazottját Európa diplomatáinak legtöbbjével s mindenesetre a legkitünőbbekkel összehozta. Andrássy teljes magyar diszben jelent meg a berlini Wilhelm-strassén levő Radziwill-palotában, a hol a kongresszus megnyittatott s az után is ülésezett.

Elnöke a kongresszusnak *Bismarck* herczeg volt. Mellette mindjárt elsőnek jobbfelől *Andrássy* foglalt helyet honvédtábornoki egyenruhában, e mellett pedig a nemrég elhunyt gróf *Károlyi* Alajos, monarkhiánk második megbizottja s akkoriban berlini nagykövet. Aztán harmadik megbizottul *Haymerle* báró következett, ugyanaz, a ki Andrássynak a külügyminiszteri állásról le mondása után közvetlen utódja lett, de nem soká maradt az, mivel nem sokára elhalálozott.

Monarkhiánk képviselői után Anglia megbizottjai következtek, és pedig *Beaconsfield* lord, akkor miniszterelnök, a ki azóta már szintén elhalálozott; továbbá *Salisbury* lord, a ki Angliának most miniszterelnöke, végre *Odo Russel*, akkor berlini angol nagykövet.

Anglia megbizottjai után Oroszország meghatalmazottjai következtek: az európai diplomáczianak akkor legöregebb tagja, *Gorcsakov* herczeg, a ki hordszéken vitette föl magát az ülésre, *Suvalov* gróf, az orosz békepárt vezére és *Oubril* gróf, berlini orosz nagykövet, a kik közül ma már egy sem él.

Bismarcktól balra a franczia képviselők ültek: *Waddington*, az akkori külügyminiszter, *Saint Vallier* gróf és *Deprez*. Utánuk Olaszország megbizottjai: *Corti* külügyminiszter és *Launay* gróf akkori berlini olasz nagykövet. A szélső balszárnyat Törökország megbizottai képezték és pedig *Karatheodori* és *Mehemed Ali* pasák és *Szadullah* bej, a kik közül a középső már szintén nincsen az élők sorában.

Középen, Bismarckkal szemben ültek Németország többi meghatalmazottjai: *Hohenlohe* párisi német nagykövet és *Radovitz*, mig a patkó alaku asztal két végén a kongresszus titkárai ültek: *Bismarck* Herbert, a jelenlegi német külügyminiszter, továbbá *Bucher*, *Busch* és *de Mouy* gróf.

Ebben a sorrendben tünteti föl Európa akkori diplomácziájának előkelőségeit az a képünk, mely a kongresszus megnyitó ülését mutatja.

A kongresszus tagjait utóbb egy nagyszerü történeti festményen örökité meg Németország egyik legkitünőbb mestere, *Werner* Antal. Ez a kép nálunk is ki volt állitva a képzőművészeti társaság tárlatán. A képen Andrássy Gyula gróf a csoport előterén, a középen, Bismarck mellett látható.

APRÓSÁGOK GRÓF ANDRÁSSY GYULÁRÓL.

Sok érdekes részletet közölnek az elhunyt államférfiú életéből. Nevezetesen Kónyi Manó, ki mint az országgyűlési iroda egykori főnöke sokat érintkezett vele s nagy mértékben birta bizalmát, hoz nyilvánosságra sok kevésbbé ismert részletet, melyekből nehányat mi is átveszünk.

Még gyermek volt *Andrássy*, — irja Kónyi Manó a «Nemzet»-ben — a mikor *Széchenyi* azt mondotta neki: «Te belőled minden lehet, a mi lenni csak akarsz, még Magyarország nádora is.» 1857-ben, midőn számüzetéséből haza tért, Andrássy megállapodott Bécsben, hogy meglátogassa Széchenyit. *Széchenyi* biztatta a haza ügyei jobbra fordultával, s mindjobban neki hevülve így szólott hozzá: «És te leszel az ország nádora!» Andrássy úgy vette e jóslatot, mint egy lázas beteg szavait. Tiz évvel reá beteljesedtek.

*

Három hónappal gyászos elhunyta előtt *Széchenyi István* gr. Andrássynak keserüen elpanaszolta az ország kétségbeejtő állapotát. «De azért nem mondok le a javulás reményéről — így végezte szavait — mindenek és mindenek daczára a fejedelem és a nemzet között mégis létrejön a kiegyezés, még pedig létrejön «Ferencz Jóskával», Magyarország föltámad és virulni fog, de állandósága az újjá alakulandó monarkhiának csak úgy lesz, ha magyar ember fogja a külügyeket vezetni, ha magvar ember ad azoknak irányt, «ez az ember pedig te leszel!»

*

Hogy mikor és hogyan ismerkedett meg *Andrássy Deák Ferenczczel*, azt maga így beszélte el:

Mint huszonhárom éves fiatal ember, 1846 tavaszán falulról nevem alatt czikket irtam a «Pesti Hirlap»-ba a főispáni helyetteseknek, az úgynevezett administratoroknak, az országban nagy izgatottságot keltett rendszeréről. Azt fejtegettem benne, hogy rossz a kormány taktikája. Két elemből áll az oppoziczio: az egyik azért opponál, hogy rendetlenséget csináljon; a másik, hogy jobb kerékvágásba juttassa a haza ügyeit. Méltányos konczessziók által el kell választani azokat, kik csak az igazságtalan sérelmek megszüntetését kivánják, azon elemtől, mely minden áron zavart akar. Kevés idővel a czikk megjelenése után a fővárosba kerültem s itt bemutattak *Deák Ferenczcznek*, a ki melegen gratulált nekem a czikkhez és megdicsért érte.

*

Az ötvenes évek közepe táján a párisi magyar emigrácziónak néhány tagja arról tanácskozott, visszamehetnek-e hazájukba a számüzöttök? Együtt voltak: gróf *Teleki László*, *Almássy Pál*, *Gorove István* és gr. *Andrássy Gyula*. Az utóbbi Telekivel szemben azt a fölfogást védte, hogy, ha tisztességgel lehetséges, a számüzöttek térjenek vissza hazájukba. Ekkor édes anyjának már megigérte volt, hogy ha minden kikötés nélkül bebocsátják hazájába, visszamegy oda, s ezt barátjainak nyiltan meg is mondotta. 1856-ban Londonban volt, és itt z osztrák nagykövet magához kérette és tudatta vele, hogy Bécsből utlevél érkezett számára. Andrássy elfogadta és köszönetet mondott érte. Még egy kis formalitást kell elintézni, mondotta neki a nagykövet, egy nyilatkozatot kell aláirnia. Ebben az volt, hogy Andrássy szánja-bánja, a mit 1848-ban és azóta tett és javulást igér. «Nem tudom, — mondotta neki *Andrássy*,— mivel érdemeltem meg a föltevést, hogy az ily nyilatkozat alá odairom a nevemet. A mit 1848-ban és azóta tettem, öntudatosan tettem és senki sincs följogosítva a hitre, hogy visszavonó nyilatkozatra határozom el magamat. Tessék az utlevelet visszaküldeni.»

Csak 1858 ban tért vissza, midőn a kihirdetett amnestia után minden feltétel aláirása nélkül visszatérhetett.

*

Andrássyról sok mesét is irtak, a többek között a következőket: «Andrássy látta, hogy III. Napoleon udvarában, daczára, hogy a vörös herczegnek kebelbarátja volt és *napokat kártyázott vele* változó szerencsével, nem viheti többre, mint hogy bármikor meghallgassák, de sohasem kérdik meg.»

Ezzel szemben az igazság az, hogy Andrássy még csak nem is ismerte a kártyát, s így nem is kártyázhatott soha senkivel. Külügyminiszter korában egyszer Szt.-Péterváron volt, s onnan a mi felségünkkel, a mostani czárral, Anglia trónörökösével és nehány orosz nagyherczeggel medvevadászatra indult. A vasuti vonat estve 8 órakor ment el az orosz fővárosból Moszkva felé, s éjfél után egy órakor kellett a háló-helyre érkeznie. Alig hogy beléptek a társaság tagjai a kocsiba, máris elrendezkedtek az asztalkák körül, s mindegyikök kártyát vett a kezébe. Andrássy körülnéz s kivüle csak egy embert lát, a ki nem vesz részt a játékban, a mi felségünket. «Ön nem játszik?» kérdezte tőle királyunk; hát akkor üljön mellém és beszélgessünk.» *Ő felsége* ez alkalommal elbeszélte neki, hogy fiatal korában megtanult kártyázni, egyszer-másszor whistezett is, de azóta kártya nem volt a kezében, s most már el is felejtette, hogyan kell játszani. Én meg, mondotta neki Andrássy, ennyire se vittem, még csak nem is ismerem a kártyát.

*

Deák kiegyezési javaslatába, melyből az 1867-ik évi 12-ik törvény lett, eredetileg is bele volt szövegezve ez a szó: «*magyar hadsereg*». Ezt — irja Eötvös Károly az «Egyetértés»-ben — a bécsi katonai és kormánykörök sehogy sem akarták elfogadni. Ő felsége is gondos felvilágosítást kért *Deáktól* arra nézve: mit ért e kifejezés alatt? *Deák* azt mondá, hogy ez semmiképen se jelenti a hadsereg kettészakítását és csupán csak magyar nyelvü szövegezése az «exercitus hungaricus»-nak, mely ott van a Corpus Jurisban. Ő felsége e magyarázatban megnyugodott, de nem a katonák és az osztrák miniszterek. Ezekkel sok baja, vesződsége, vitatkozása volt *Andrássynak*. Végre egyszer azt mondá a közös hadügyminiszternek: «A magyar ember kész meghalni hazájáért, királyáért, de ezt *anonyme* tenni egyáltalán nincsen kedve.» Ez meggyőzte végre a hadügyminisztert is.

*

A *mitrailleuse*, mikor feltaláltatott és elfogadhatónak bizonyult, nagyon megtetszett Andrássynak, s mint honvédelmi miniszter előterjesztést tett ő felségének, hogy e fegyvernem a honvédséghez behozassék. Előterjesztése iránt a szokásos módon, megkérdeztetett br. *Kuhn* közös hadügyminiszter is, ki egy hosszu és alapos memorandumban kifejté, hogy minő nagy veszélyek származnak abból, ha a magyar honvédségnek szóró ágyúja lesz. Kifejté, hogy ez a honvédségben felkölti az önálló haderő önérzetét, a honvédség előbb-utóbb követelni fogja a tűzérséget, függetleníti magát a közös hadseregtől s esetleg viszály és összeütközés esetén a közös hadseregre nézve veszélyessé válik. E memorandum látható benyomást tett ő felségére s azért ezt br. *Kuhn* jelenlétében átadta *Andrássynak*, hogy olvassa el s mondja meg róla véleményét. *Andrássy* gyorsan átfutott a memorandumon s visszanyujtva azt Kuhnnak, mosolyogva így szólt a fölségnek; «Ezt a memorandumot fölséges uram el kell zárni minden embertől, nehogy a hire valahogy kiszivárogjon, s nehogy a külföld valahogy megtudja, hogy

fölséged hadügyminisztere semmitől se félti jobban a hadsereget, mint bajtársától a magyar honvédségtől s ennek mitrailleusse-aétől.»

Kuhn, az egyébként b tor és okos katona elnevette magát, visszavette memorandumát s a honvédség megkapta a «szór-lövegosztag»-okat.

*

A «Főv. Lapok» a következő verset közli:

Gróf Andrássy Gyula.

Ráborul egy egész nemzet,
Keservesen sirva,
Kinek mondják azt az embert
Kit letesznek sírba?

Ellenségi szerencsésnek,
Barátai nagynak,
S hű népének milliói
Tiszta, nagy magyarnak.

Kis fiát is eltemetni
Kínos mindenképen,
Nagy fiadat hogy temessed
Drága magyar népem!

Én zokogó magyar hazám,
Adjon Isten néked
Magyar szivvel, a mint ő volt,
Egész nemzedéket!

GRÓF ZICHY GÉZA.

VOLOSCA.

Az adriai tenger partján, egy kis öbölben fekszik *Volosca*, Fiumétól alig egy órányira, de már osztrák területen. A tengerről nézve barátságos, kedves képet nyujt. A város is csinos és tiszta. Vannak sokan, a kik jobban szeretik Abbaziánál. Lépcsőzetesen épült házait folyton süti a nap; de éghajlata nem oly egyenletes, mint Abbáziáé, melyet jobban megvéd a mögötte emelkedő Monte Maggiore. De azért soha sincs ott fagyasztó tél; levegője enyhe.

A városkának, mint minden olaszosan épült városnak szükek az utczái; egy nagyobb tere is van, a piazetta, de ez igazán szép. Innen majdnem az egész quarnerói öblön végig lehet látni. A legszebb képek egyike tárul föl az ember szemei előtt. Oda látni Veglia és Cherzo szigeteket, a mint millió sugárban törnek meg sziklafalukon az égő nap kévéi; odalátszik Fiume is, folyton épülő, hatalmasodó kikötőjével, melyben éjjel a villamos lámpák óriási fénybogarakként ragyognak.

A jobbára halászok által lakott kis városka egy-, sőt néha kétemeletes házai a Veprináz tövében lankás hegyoldalon épültek, melyen amfiteátrumszerüen emelkednek egész a katholikus templomig. Nincs ugyan annyira védve a bórától, mint Abbázia, de azért fekvése elég kedvező. Az első ház, melyet a tengerparton Fiuméból jövet megpillantunk, Minach fiumei patriczius villája. Itt töltötte Andrássy Gyula gróf életének utolsó három hetét, s itt hunyta le örök álomra szemeit. Ez a kis ház mindig kedvencz tartózkodási helye volt a nagyuraknak. A toszkánai nagyherczegnő öt évig lakott benne, a múlt évben pedig Jozefa főherczegnő bérelte ki. Hatalmas szikláktól környezve, kopott szirtek csucsán a többi házaktól teljesen elszigetelve olyan benyomást tesz a kis nyárilak, mint valami vár, melyből keskeny lépcső vezet le az Adria kék vizéig. Nagy, thujafákból álló fasor visz a lakóházig, mely ezen az oldalon földszintes, a tenger felé azonban két-emeletes, ugy hogy a park felé eső ajtón belépve az ember, azonnal a második emeletre jut. A háznak összesen hét ablaka néz a tengerre. Az első kettő a szalonhoz tartozik, a következő kettő pedig annak a szobának az ablaka, melyben a nemes gróf meghalt.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA HALÁLA.

Rendkivüli a részvét, mely gr. Andrássy Gyulát a sirba kisérte. A király, a királyné, az uralkodó család tagjai, a törvényhozás, minden hazafias testület, az egész nemzet kifejezte részvétét, fájdalmát a ravatalnál. A messze külföld hatalmas államférfiai is elküldték részvétük nyilatkozatait a lesujtott családnak.

Budapest főváros, — melynek ujjáalakítására, világvárossá emelésére gr. Andrássy tette meg a döntő intézkedéseket, — ugy kivánta volna, hogy a nagy ember hamvai itt maradjanak, diszes mauzoleum alatt, de a család nem birt megválni e hamvaktól, magának óhajtotta tartani és elvitte családi sirboltjába.

A fővárosban azonban ércz-szobor fogja hirdetni emlékét.

*

Betegsége kinos és reménytelen volt. Rettenetes kór ejtette martalékul, melylyel szemközt az orvosi tudomány tehetetlen: a rák. Budapest lakosai emlékezhetnek rá, hogy mikor utolszor látták, mennyire megtört e sajátságos alak, ki soha sem volt valami erőteljes, hanem szivós, ruganyos és mozgékony; soha sem bizonyos idegesség nélkül, mely parlamenti beszédei közben — kivált miniszterségе előtt és miniszterségе első idejében — annyiszor elfogta, hogy csak akadozva fejezte ki magát s mikor miniszterelnökké neveztetett ki, akárhányan mondták: «ha csak jobban tudna beszélni.» Külső megjelenéséről — kivált külföldi lapok — sokszor irtak. Mikor miniszterségе első idejében ő felségét a párisi kiállításra kisérte, a párisi lapok úgy találták, hogy «külseje rendkivül megkülönbözteti a megszokott diplomatai alakoktól.» Kondor fekete haja, melyet bodrosan viselt, mélyen fekvő szemei, lapos, husos orra, sima és felperdülő bajusza mindenesetre szokatlanabb arczot mutattak, mely folytonosan a figyelem és élénkség szinhelye volt, egy intenziv szellemé, mely a külsőt értékessé, figyelemre méltóvá teszi. Egyszerű fekete kabátjában, a mint a parlamentben láttuk őt, vagy honvéd tábornoki egyenruhájában, a mint ünnepélyes alkalmakkor megjelent, akár gyalog, sétálva, vagy a városligeti jégen korcsolyázva, avagy mint lovas, vagy pedig az udvari ünnepélyeken, katonai szemléken, biztosan ülve a nyeregben: mindig feltünést keltett, s még az utolsó időkben is utána néztek az utczákon, ha sétáját végze. Előkelő, feltünő formával is megkülönböztеté a természet. Vitában, társalgásban, egyszerü beszélgetésben is magával vitte a kiváló emberek és a világfi tulajdonait, beszélt légyen legfelsőbb ranguakkal vagy egyszerü emberekkel. Otthon volt mindenütt, s ezért szerették is az udvarnál.

Külső megjelenésére gondot fordított. Alig lehet elképzelni, hogy már a 60-ik évet meghaladta, mikor még e gavallér ember minden társaságban, minden nyilvános helyen a legérdekesbek közé tartozott.

Betegsége, a kőbaj, régen lappangott, kinzásaival elő-előtört, de egész veszélyében csak a nyár derekán mutatkozott, mikor erdélyi birtokán tartózkodott. Tisza-dobi kastélyába ment üdülést keresni, majd augusztusban a fővárosba jött, jeles orvosok közelségébe. Betegségét még akkor nem találták végzetesnek, s Andrássy maga is elég jól érezte magát, gőzhajón kirándulásokat tett a Dunán, még november 8-ikán Bismarck fiát is fogadta, s ő felsége is meglátogatta budai palotájában. Pár nap mulva a tél elől Abázziába ment, majd az enyhe Voloscába, mely Fiumétól feljebb egy órányi távolságra esik, jobbára halászok lakják és csak az utólsó időkben kezdték használni klimatikus gyógyhelyül.

A betegség itt kezdett egész valójában kifejlődni. Már hetek óta lehetett tudni, hogy nincs számára mentség, legfeljebb elodázni lehet kedvező körülmények közt az öldöklő kórt. A mint azonban bekövetkezett az étvágytalanság, az álmatlanság, ehhez is eltüntek a remények.

A betegség rendkivüli szenvedésekkel járt. Orvosok, családja tagjai mindig ágya mellett őrködtek. A febr. 17—18-ika közti éjjel fölemésztette a végső erőket. Dr. Allmayer előkészítte a családot a közeledő katasztrófára. A vallás szolgája megjelent az utolsó szentséggel. A haldokló fájdalmait az időközben bekövetkezett eszméletlenség enyhítette. Hajnali 3 órakor következett be a halál.

Az egész család a beteg ágya mellett virrasztott s a halál beálltával mindenki térdre rogyott és zokogva imádkozott. A halottat reggelig abban a helyzetben hagyták, a hogy utolsót lélekzett. Az ágya a Minach-féle villa tengerre néző második-emeleti jobboldali sarokszobájában állt.

A fölkelő nap a 23-ik évfordulóját hozta meg annak, mikor magyar miniszterelnökké neveztetett ki.

A halál hire már a kora reggeli órákban elterjedt Fiumében és Abbaziában. Gróf Zichy Ágost fiumei kormányzó reggel azonnal személyesen ment Voloscába s ő küldte az első hivatalos sürgönyt Andrássy elhunytáról a királyi kabinetirodának. A király sürgönye a déli órákban érkezett meg.

A fiumei kormányzó azonnal értesítette *József* főherczeget is, ki ép e napon készült elutazni Fiuméból, de utazását elhalasztotta; Voloscába sietett, hol személyesen fejezte ki részvétét a család előtt. A család tagjai intézkedtek, hogy Voloscában egyszerü beszentelés legyen, s aztán a halottat Budapestre szállítsák, innen pedig Terebesre vigyék az örök nyugalomra.

A királyi család részvéte.

Ő felsége legfelsőbb kézirata, melyet egy külön udvari futár e hó 19-ikén nyujtotta át Voloscában az özvegy grófnőnek, következőképen hangzik:

«Kedves grófné! Mélyen megilletődve intézem önhöz e sorokat, hogy felejthetlen férjének elhunyta fölött legbensőbb részvétemet kifejezzem.

Érzem egész nagyságát a gyászos veszteségnek, mely bennünket ért, mert a boldogultban, kiben ön szeretett férjét, a haza pedig legnagyobb és legjobb fiainak egyikét siratja, Én is mély bánattal gyászolom kedvelt hivemet, ki lovagias jellemmel párosult fenkölt szellemével évek során át legjobb tanácsadóim egyike volt s kinek valódi hazafias és államférfiui nagy érdemei az egész monarchiában maradandó elismerésre számíthatnak.

Enyhítse a Mindenható önnek és családjának méltó fájdalmát, melyben, a dicsőültnek emlékét hálás érzelemmel megőrizve, őszintén osztozom.

Budapesten, 1890 február 18-án.

Ferencz József, s. k.»

Pápay osztályfőnök ő felsége kabinetje főnökének Andrássy Katinka grófnőhöz intézett részvéttávirata következőkép hangzik:

«Szomoru kötelességet teljesítek, midőn Excellentiádat ezennel előzetesen tudósítom, hogy Ő Felsége, mélyen meghatva a vett gyászhir által és fájdalommal érezve a pótolhatatlan veszteséget, egy Excellentiádhoz intézett és egyuttal Voloscára küldött levélben fejezé ki legbensőbb részvétét Nagyméltóságodnak és egész családjának nagy bánatukban, melyben csak az Isten akaratában való kereszténynyi megnyugvás nyujthat némi vigaszt. *Pápay István.*»

Erzsébet királyné távirata igy hangzik:

«Megilletődve küldöm a grófnőnek legmelegebb részvétem kifejezését. Az ön családja sokat veszitett, de ép úgy fájlalják e veszteséget a király és a haza. Én azonban leghivebb barátomat veszítettem.»

Erzsébet.

Klotild főherczegnő ily táviratot küldött:

«*Andrássy Katinka grófnőnek.* Mig teljes mértékben érzem nagyságát annak a veszteségnek, mely önt érte, egész szivemből osztozom fájdalmában. Isten jósága vigasztalja önt és adjon erőt önnek ez iszonyu csapást elviselni. *Klotild főherczegnő.*»

Az uralkodó család tagjai közül táviratokban fejezték ki még részvétöket: *Vilmos*, *Rajner*, *Frigyes* főherczegek, *Erzsébet* főherczegnő, *Salvátor Ferencz* főherczeg.

A gyász.

Andrássy elhunytának hirét a távirat minden irányban azonnal tudatta. A kis Volosca táviró hivatala képtelen volt elfogadni és tovább adni a táviratokat, s azok egy nagy részét a fiumei táviró hivatal intézte el. E hó 18-ikán a reggeli órákban már tömegesen érkeztek a részvétnyilatkozatok a családhoz. *Krisztina* spanyol királynő az elsők közt volt, kinek távirata megjött. A magyar és osztrák miniszterek, a külföldi diplomaták, előkelőségek a hazából és messze országokból, a gyászhir vételére azonnal siettek kifejezést adni bánatuknak. A két első nap alatt hétszáz táviratot kapott a gyászoló család.

Bismarck herczegtől és fiától a délutáni órákban jött távirat. *Bismarck* kanczellár ezeket sürgönyözte: «Fogadja, kegyelmes grófné, szivből eredő részvétemet, a melyet ugy én, mint nőm érzünk az ép most érkezett gyászhir vételénél, mely szerint a gróf, a ki nékem minden időben személyes és politikai barátom volt, sulyos betegségének áldozata lett.»

Európa minden nemzetének minden lapjai hosszabb tudósításokat és czikkeket közöltek a magyar államférfiu elhunytáról. Legmelegebben a német sajtó nyilatkozott, mely a német-osztrák-magyar szövetség létesitőjének nagy fontosságu diplomácziai pályáját a legnagyobb elismeréssel méltányolta. Az angol és olasz lapok is mély tisztelettel szólnak róla.

Az *osztrák képviselőház* e hó 18-iki ülésén *Smolka* elnök részvétteljes szavakban tudatta gr. Andrássy halálát, ki ugyan nem volt a ház tagja, de nagy érdemeinél fogva Ausztria népeinek elismerését is kivivta.

Egy bécsi lap hire szerint az osztrák parlamenti körökben azzal az eszmével foglalkoznak, hogy az osztrák kormány vegyen részt az Andrássy emlékszobor felállításában s a parlamenthez javaslatot fognak beterjeszteni a megfelelő eszközök felől.

A *horvát országgyülés* febr. 20-iki ülésén az elnök meleg szavakkal emlékezett meg gróf Andrássy Gyula elhunytáról, mire a ház elhatározta, hogy Andrássy sírjára koszorut helyez. A mikor az elnök Andrássy Gyula emlékének adózott, az egész ellenzék, Amrus zágrábi polgármesterrel élükön, tüntetőleg távozott a teremből.

*

Budapesten a gyászhir már a reggeli órákban ismeretes volt. Minden lap külön kiadásokban jelent meg. A középületekre kitűzték a gyászlobogókat. A minisztertanács még délelőtt össze-

GRÓF ANDRÁSSY GYULA KEZEIRÁSA.

Gr. Andrássy Gyulának báró Eötvös Józsefhez 1870-ben irott egyik leveléből mutatjuk be az alábbi töredéket, mely feltünteti a nagy férfiunak keze vonásait:

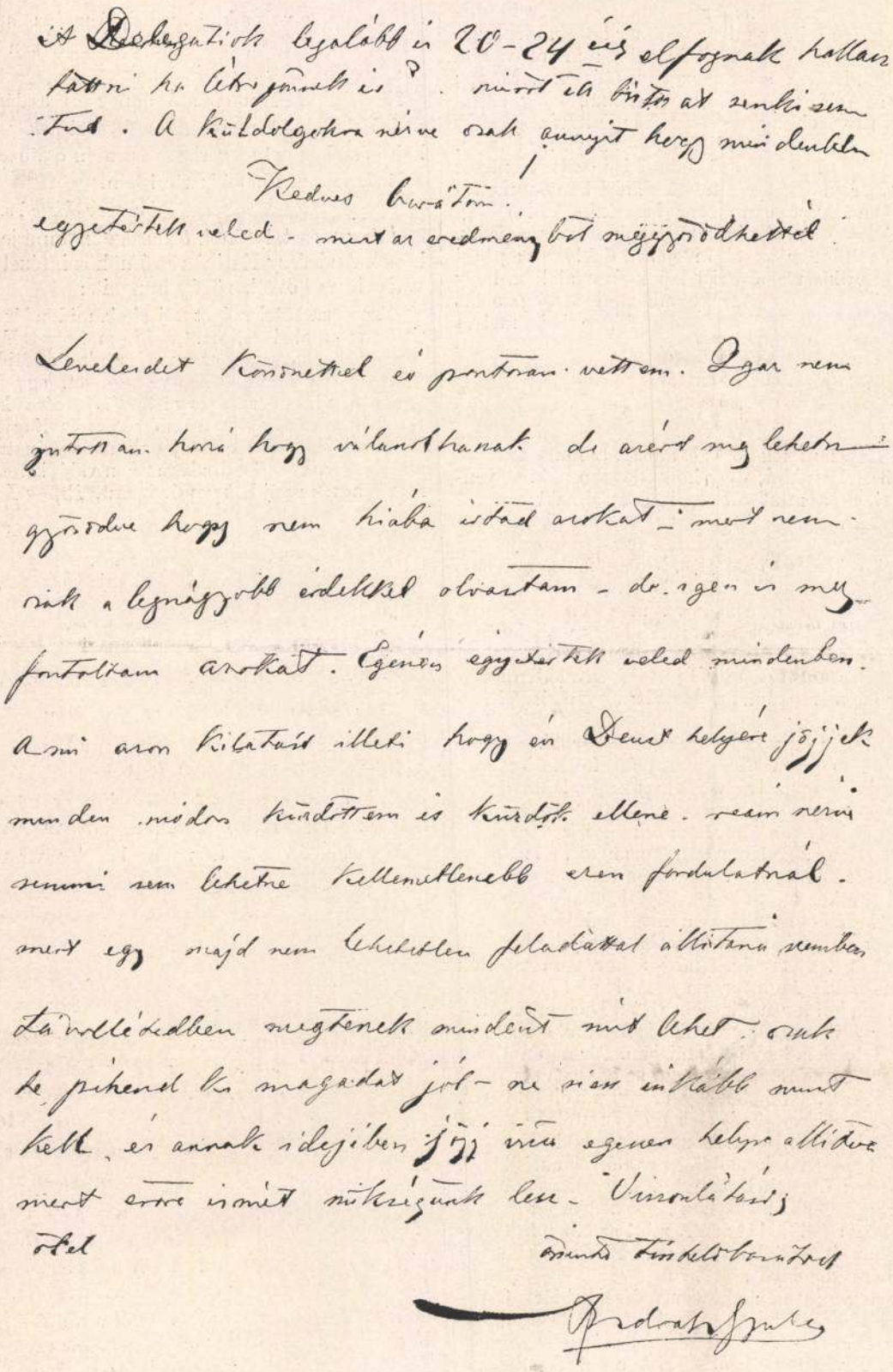

ült; a politikai pártkörök, testületek, melyekkel az elhunyt érintkezésben volt, értekezletet tartottak, hogy a gyászban való részvételüket megbeszéljék. A tud. akadémia elnöke, b. Eötvös Loránd táviratban ajánlotta föl a családnak, hogy a ravatalt az akadémia palotájának előcsarnokában állítsák föl, honnan annyi nagy emberünket kisérték örök nyugalomra: Toldy Ferenczet, Deák Ferenczet, Csengery Antalt, Arany Jánost, Lónyay Menyhértet és Trefort Ágostot.

A gyász jelei a fővárosban óráról-órára szaporodtak, s nem sokára a virágkereskedések kirakataiban is feltüntek a feliratos szalagú nagy koszoruk.

Fiumébа, Voloscába százával érkeztek a *koszoruk* a koporsóra. *A királyné* nevében Ferenczy Ida k. a., felolvasónő Bécsben rendelt meg pompás koszorut, fehér virágokból, rózsából, kaméliából, gyöngyvirágból, jáczintból. A fehér atlasz szalag felirata: «*Erzsébet.*» Finom fekete crépe-fátyol takarta le a koszorút, melyet külön udvari futár vitt el a koporsóra. *Károly Lajos* főherczeg és neje, *Mária Terézia* főherczegnő, Budapesten rendelt meg babérkoszorut, fehér és piros szalaggal, melyeken aranynyomással Károly Lajos főherczeg s Mária Terézia főherczeg asszony nevei olvashatók. *József* főherczeg és *Klotild* főherczegasszony szintén a Szelnár virágtermében készittették a ravatalra helyezett koszorukat. *József* főherczeg koszorujának felirata: «József főherczeg — Hű barátsága s nagy tisztelete jeléül.» *Klotild* főherczegnő koszoruján a következő felirat olvasható: «Klotild főherczegnő — Andrássy Gyulának».

Az országgyülés, a miniszterek, különböző méltóságok és hatóságok (a vidéken is), az elhunyt személyes ismerősei, a rokon-családok koszorúi egészen megtöltötték a Minach-villa halottas szobáját.

A tud. akadémia, melynek az elhunyt igazgatósági tagja volt, e hó 10-ikén rendkivüli ülést tartott, s b. *Eötvös Loránd* elnök megindultan emlékezett meg a hazát ért veszteségről. «A mi kötelességünk lesz — úgymond — meg. irni azt a történetet, a melyet ő csinált, s ez a történet a magyar történetnek fényes lapja lesz.» Indítványozta azután — s az indítványt egyhangulag elfogadták, — hogy gr. Andrássy özvegyéhez az akadémia részvétnyilatkozatot küld, koporsóját megkoszoruzza; az akadémia előcsarnokában történő beszentelésen az akadémia testületileg megjelenik, az 1891-ik évi nagygyülésen pedig emlékbeszédet tart hirneves tagja fölött, kinek arczképét is lefesteti.

Az országgyülés gyásza.

A képviselőház épen nehány napi szünetre készült, s a halálozás napján sem volt ülése. Az országgyülési szabadelvü párt és a mérsékelt ellenzék a gyászhir vétele után azonnal tanácskozásra gyültek. A szabadelvü pártban *Tisza* miniszterelnök terjesztette elő a kormány által óhajtott intézkedéseket; a mérsékelt ellenzék körében pedig gr. *Apponyi* Albert ékes szavakban adózott az államférfiu emlékének.

Február 19-én az országgyülés mindkét háza rendkivüli ülést tartott.

A képviselőházban a képviselők és a közönség nagy számmal jelent meg.

Péchy Tamás elnök igy szólt: Szivem sugallatát követve, s tudva azt is, hogy Magyarország és annak képviselőháza a hazafiui érdemek elismerése iránt mindenkor érzékkel szokott birni, már a mai napra ülést hirdettem. Ezután felkéri a miniszterelnököt, hogy tegye meg előterjesztéseit.

Tisza miniszterelnök nem kivánt ez alkalommal Andrássy érdemeiről szólni, melyek a történet lapjain fognak fényeskedni, hanem csak inditványt tett, hogy az ülések e hó 24-ikéig elnapoltassanak; a gyászoló családnak az elnök fejezze ki a részvétet és a ház nevében tegyen koszorut a koporsóra. A február 21-iki beszentelésen a ház testületileg jelenjék meg s küldöttség menjen Terebesre, ha ott lesz a temetés. Egyszersmind törvényjavaslatot nyujtott be Andrássynak állitandó országos emlékről.

A törvényjavaslat rövid, s ennyiből áll:

«Gróf Andrássy Gyulának a trón és a haza iránt szerzett érdemei elismeréseül Budapesten államköltségen emlék állítandó. Ezen törvény végrehajtásával a miniszterium bizatik meg.»

Apponyi Albert gróf kijelenti, hogy a miniszterelnök összes inditványaihoz hozzájárul. (Általános helyeslés.)

Irányi Dániel szintén hozzájárul minden intézkedéshez, mely a végtisztesség megadására, valamint a gyászoló családnak kifejezendő részvétre vonatkozik; a mi azonban a benyujtott javaslatot illeti, arra nézve fentartja véleménynyilvánitását, akkorra, ha az tárgyaltatik. (Élénk helyeslés.)

Az *elnök* ezután határozatkép kihirdeti a miniszterelnök indítványait.

A főrendiház ülésén is nagy számmal jelentek meg a tagok.

Báró *Vay* Miklós elnök mély meghatottsággal elevenítette föl Andrássy nyilvános életének tetteit, különösen diplomácziai működésének befejezését, az osztrák-magyar és német szövetség megkötését. E szerencsésen létrejött eredményről bizalmas körökben örömest elmondta, hogy azzal biztosítva van egyelőre Európa békéje. Indítványozta, hogy az elhunyt emléke jegyzőkönyvileg örökíttessék meg, hogy a főrendiház koszorut tegyen le a ravatalra, részvétiratot intézzen az özvegyhez és a beszentelésen testületileg jelenjen meg. Ez indítványok elfogadtattak és ezzel az ülés véget ért.

Budapest főváros közgyülése.

Febr. 20-án délután a főváros törvényhatósága rendkivüli közgyülést tartott.

Ráth Károly főpolgármester emelkedett hangon mondta, hogy a hála érzelmei tették kötelességgé e közgyülés egybehivását, mert gr. Andrássy nagy tevékenységéből Budapest emelésére is emlékezetes rész jutott. Ezért a főváros a boldogult emléke iránt örök hálával tartozik.

Márkus József főjegyző terjesztette elő a tanács javaslatait, hogy Andrássy hamvainak építsen a főváros diszes mauzoleumot a kerepesi-uti temetőben, ideiglenesen pedig a hült tetemeket a Deák-mauzoleumban helyezze el. s mindenesetre kérje ki a család beleegyezését. Végül még azt indítványozta, hogy a törvényhatóság mondja ki, hogy készséggel engedi át a kormány által állitandó emlékszobor számára a szükséges területet.

A főjegyző beszéde után *Ráth* Károly elnök jelenté, hogy felkérte a miniszterelnököt, intézzen táviratilag kérdést a dicsőült gróf családjához, vajjon beleegyeznék-e abba, hogy az elhunyt hamvait a fővárosban helyezzék örök nyugalomra. A kormányelnök távirati felszólitására gróf Szapáry Gyula miniszter értekezett a családtagokkal, kik hálával fogadták a főváros ajánlatát, de *nem egyezhetnek bele*, mert a nagy halott hamvait *a családi sirboltban helyezik örök nyugalomra*. Az elnök ennélfogva indítványozta, hogy a tanács javaslatának csakis utolsó pontját fogadják el, mely az emlékszoborra vonatkozik. Ez meg is történt és a tanácsot felhivták, hogy a boldogult emlékének méltó módon való megörökítése tárgyában újabb javaslatot terjesszen elő.

A beszentelés Voloscában.

A temetés részleteit a gyászoló család állapitotta meg, s azok csak e hó 20-ikán váltak ismeretesekké.

A holttest beszentelésére gr. *Szapáry* Gyula földmivelési miniszter utazott le Fiuméba, s onnan gr. *Zichy* Ágost fiumei kormányzóval a «Deli» yachton ment febr. 19-ikén Voloscába, a gyászszertartásra. Kiséretökben volt Jekelfalussy miniszteri tanácsos is. A fiumei városi hatóság szintén testületileg vett részt a beszentelésen.

A voloscai Minach-villában a lehető egyszerü szertartással szentelték be a hült tetemet. A hely sem olyan, hogy nagyobb közönség gyülhetett volna össze. A gyászszertartást a fiumei temetkező-intézet rendezte s a koszoruk számára külön kocsikról is gondoskodott. A beszentelés idejét csak kevesen tudták, de a kis városka lakosságából mégis sokan jelentek meg.

E hó 19-ikén délelőtt érkezett meg ő felsége adjutánsa, Sachs korvette-kapitány, a *király levelével*. Busch udvari futár pedig a *királyné* koszoruját vitte el. Szintén ekkor érkezett *Stefánia* özvegy trónörökösné koszoruja.

Délután 3 órakor zárták le a diszes érczkoporsót. A beszentelést Zamlecz Vincze plébános teljesítette. Az egész szertartás a halottas szobában ment végbe, s csakis a gyászoló család tagjai voltak jelen: az özvegy grófné, gyermekeivel: Tivadar és Gyula grófokkal, Ilona grófnővel (gr. Batthyány győri főispán neje); továbbá az elhunyt testvérei: Manó és Aladár grófok, s a család legközelebbi tagjai: gr. Andrássy Géza és Sándor, gr. Batthyány Lajos főispán, gr. Széchenyi Imre és Aladár, gr. Karácsonyi Jenő; aztán a magyar kormány részéről gr. Szapáry Gyula, és gr. Zichy Ágost nejével. Az orvosok közül dr. Allmeyer és Rothkugel voltak jelen.

A beólmozott koporsót négyes fogatu gyászkocsira helyezték; egy következő kocsin a koszorukat vitték. Csöndesen haladt a szomoru menet a legközelebbi vasuti állomáshoz, Matuglie-hez. A család tagjai a villában maradtak s csak este utaztak el Budapestre.

A holttest Budapestre érkezése.

Február 20-ikán délben érkezett Budapestre a déli-vasut budai indóházába a holttest. A vonattal, mely egy órányi időt késett, jött a gyászoló család is.

Már délelőtt nagyszámu közönség foglalta el az akadémia előtti tért, a lánczhíd-főt, az alagut krisztinavárosi nyilását, a szinkör előtti teret, a déli vasuttársaság budai pályaházához vivő uton pedig a szokottnál jóval sürübb volt a forgalom. Egymást érték a fogatok, a bérkocsik, melyek a vonattal érkezők elé a vasuthoz mentek. A budai pályaudvar érkezési oldalán levő téren lovas és gyalogrendőrség volt felállítva, miután a közönség mindinkább sürübben lepte el a pályaház környékét. A perronon is, hova csak belépti jegygyel lehetett jutni, nagyszámu közönség várakozott a külön vonatra, mely 10 óra 23 percz helyett tizenkettedfél órakor jött meg. A perronon egyszerre mély csend lett, a nagyszámu közönség mintegy ösztönszerüleg ezzel akarta kifejezni kegyeletét az elhunyt nagy férfiu iránt. Néhány másodpercz alatt berobogott a vonat a pályaházba, melynek kijáratánál a közönség két oldalt sürü sort állott. Először szállottak le a vonatról Szapáry Gyula gróf földmivelésügyi miniszter, Jekelfalussy Lajos miniszteri tanácsos, gr. Zichy Ágost fiumei kormányzó, dr. Allmeyer, Ciotta fiumei polgármester, kivel Gelletich és Thierry és több fiumei polgár érkezett. Ezután néhány tengermelléki lelkész és több hirlapiró szállott le a vonatról. A következő kocsikból a család férfi tagjai léptek ki. A család női tagjai a kelenföldi állomásnál, a vasuti összekötő-hidon a központi indóházba mentek. A gyászolók arczán nagyon meglátszottak az átélt izgalmak és a bánat. A vonat középrészén, zárt teherkocsiban volt elhelyezve a koporsó. A kocsit a pályaház udvarába tolatták s a család tagjainak jelenlétében bontották fel. A pompás koszoruk közt egyszerü fehér szekrény feküdt, melybe a koporsó be volt csomagolva. A láda megpillantásakor az elhunyt fiai, Tivadar és Gyula grófok hangosan zokogni kezdtek, s a közönségen is mély megindulás vett erőt. Miután a rendőrfelügyelő és az állomásfőnök láttamozták a halottszállító-levelet, a koporsót a vaggonból kiemelték, a készen álló zárt halottas kocsira tették s átszállították az akadémia palotájába. A nagyszámu koszorut külön kocsi vitte. A menetet a halottszállító kocsi nyitotta meg, mely mellett, a négy sarkon diszruhás lovasrendőrök haladtak, utána pedig két hintó, melyben a gyászoló család tagjai ültek. A menet a vérmező-uton, a budai országuton, a budai köruton, a Margit-hidon keresztül, a nádor-utczán és az akadémia-utczán érkezett az akadémia-palotáig. Az alaguton és a lánczhid-főnél a nagyszámu közönség sokáig, hiába várakozott a menetre, mely egészen más irányt vett.

A ravatal az akadémia palotájában.

Az akadémia palotájának előcsarnokában már minden el volt készitve a koporsó befogadására.

A főbejárat komor díszt öltött. Az előcsarnok márványos falait és oszlopait fekete posztó borította. Itt-ott az Andrássy-család czímere. Egy-egy fülkét gyönyörű babérbokrok takartak el; a délszaki növények különben bőven élénkíték a gyászos pompa egyhangú benyomását.

Maga a ravatal a középső két oszlopsor között állt, lépcsőzet nélkül, alig méternyi magasra. Körös-körül hatalmas ezüst gyertyatartók hármas rendben. A ravatal négy sarkára négy hatalmas girandole-t helyeztek, mindenik közelében pedig egy-egy hat gyertyás kandelabert. A ravatal lábánál kis emelvényen a feszület s mellette az ezüst aspersorium, közvetlenül ez előtt bársony térdeplő azok számára, kik a halott lelki üdvéért imádkozni akartak; két oldalt hosszu állványon két piros bársony párna az érdemjelek számára. A ravataltól jobbra nagyobb imazsámoly a családtagok számára.

Az akadémia épülete körül már 11 órakor nagy tömegben hullámzott a közönség alá s fel. Hogy a holttest leemelését az odatóduló közönség ne háttáltassa, a rendőrség közbelépését kellett igénybe

Koller Károly 1884. évi fényképe után.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA.

venni. A halottas kocsi után magán fogat hajtatott, melyből az elhunyt két fia, Tivadar és Gyula grófok szálltak ki. Kivülök senki más nem kisérte a halottat a ravatalhoz.

Aztán leemelték a gyalulatlan deszka szekrényt, melybe a koporsó helyezve volt s a kiváncsi közönség tolongása között vitték be az előcsarnokba. Ott lefejtették a faburkolatot s a pompás mívű kettős érczkoporsót ráhelyezték a ravatalra.

A koporsó fedele zárva maradt. Az arczot többé nem lehetett látni. A koporsóra a *királyné koszoruja* volt helyezve, mely a voloscai ravatalt is diszítette. E koszoru alatt Stefánia özvegy trónörökösné rózsa koszoruja; hátul az akadémia hatalmas babérkoszoruja; előtte a két oldalon József főherczeg, Klotild főherczegnő, ifj. József Ágost főherczeg koszorui, jobbra a főrendiház babérja.

A temetésrendezők még a diszítésekkel voltak elfoglalva, mikor megjelent *Tisza* miniszterelnök gr. *Andrássy* Tivadar és Gyula kiséretében és megtekintette a ravatalt.

Délután 3 órakor nyitották föl az ajtókat. Már akkor rendkivüli sokaság gyült össze a palota előtt. Kisebb csapatokban bocsátották be a közönséget. A jobb oldali kapun léphettek be s megkerülve a ravatalt, a bal oldali kapun távoztak. Megállapodni nem volt szabad, nehogy tolongás támadjon.

A közönség levett kalappal lépett a sötét csarnokba s csöndesen vonult el a koporsó körül. Kivül folyton nagy tömeg állt.

Este 6 órakor zárták be a csarnokot, másnap reggel 8 órakor ismét megnyitották, s 11 óráig ismét megtekinthette a koporsót a közönség.

Előkészületek a temetésre.

Az országos gyásznak oly közvetlen és ünnepélyes kifejezései előre mutatták, hogy a temetés impozáns részvét közt fog végbemenni. Mindenki tudta, hogy megjelenik a koporsónál a király, a királyi család számos tagja; Bécsből eljönnek a közös miniszterek, a külföldi diplomaták, s hogy a külső fény még nagyobb legyen, a gyászmenet rég nem látott katonai diszben fog pompázni. A nagy temetéshez tehát jó előre megtették az intézkedéseket.

A halottas csarnokba a temetési szertartásra csak mérsékelt számban lehetett belépti jegyeket adni, hogy szorongás ne legyen, mert várták király ő felségét kiséretével *Klotild*, főherczegnőt leányaival, *Jenő* főherczeget, *Thurn-Taxis* herczeget, a külhatalmak bécsi követeit, a közös minisztereket, *gr. Taaffe* osztrák miniszterelnököt, a külügyi hivatal személyzetét *Szőgyény* osztályfőnök vezetése alatt. Az udvar számára a ravatal baloldalán állítottak emelvényt; a második oldal a család tagjainak hagyatott.

Az egyházi szertartás vezetésére *Simor* bibornok-primás jött el Esztergomból. A katonai pompát illetőleg gr. *Pejacsevich Miklós* főparancsnok maga intézkedett s a kivonuló csapatok vezénylete *Becker* tábornokra bizatott. A lánczhid-tért jelölték ki a katonaság részére; a lovasság az akadémiánál, szemközt a Lloyd előtt; két zászlóalj gyalogság a Széchenyi-szobornál a zenekarral együtt és a Koburg-palota előtt; az ágyuk az akadémia mellett, az utczában. A katonaság a menetet egész a központi pályaudvarig kiséri. A lánczhid-térre csak jegyekkel lehetett jutni.

A gyászmenet vonala hosszu volt. A fürdő utczán, az Andrássy-ut egy nagyobb részén, innen a Terézés Erzsébetkörutakon, s aztán a Kerepesi-uton ki az indóházig. A főváros legszélesebb utvonala, melyen százezrek férhetnek el. Katonaság, rendőrség állt kordont.

A főrendiház rendező bizottsága állapitota meg a temetési menet rendjét, a gyászkiséret, a küldöttségek egymásután következő sorozatát. Minthogy a család halottját Tőke-Terebesen a legnagyobbb csendben óhajtá eltemetni, ezért egyetlen küldöttség sem utazott Terebesre.

A temetés napján a vasutakon igen sokan jöttek Budapestre. Ekkor érkezett meg Bécsből a diplomáczia testület, a miniszterek.

A király elrendelte, hogy az udvari őrség felváltásánál a szokásos zene három napig szüneteljen.

A temetés.

A gyász e hó 21-ikén, a temetés napján öltötte a legteljesebb képet. Mindenfelé gyászlobogók lengtek az épületeken. A merre a menetnek el kellett vonulni, az erkélyeket is fekete draperiákkal diszítették. A lámpákat fátyolokkal takarták le, s igy gyujtották föl a gázt,

A gyász-ünnep legmeghatóbb mozzanata volt, mikor *Erzsébet* királyné déli 12 órakor megjelent a ravatalnál, uj koszorut hozott s letette a koporsóra, mint annak idején Deák Ferencz ravatalánál. A királyné mély megindultsággal és áhitattal térdelt le és imádkozott. A délutáni órákban páratlan katonai pompa mellett kezdődött meg a temetési szertartás.

Az akadémia palotája előtt a reggeli órákban ismét kezdődött a nagy tolongás, hogy bejuthassanak a ravatalhoz. Nagy feladat volt a rendőrségnek, fentartani a rendet. A sétatér vasrácsozatának egy része össze is tört.

Koszoruk is egyre érkeztek. Most helyezték el az özvegy ibolya koszoruját is, melynek lilaszin szalagján csak ez az egy szó van: «*Mama*». *Kállay Béni* közös pénzügyminiszter szintén hozott koszorut, s küldött *Boszniából* a szerajevói tisztikar is.

Tizenegy órakor elzárták az akadémia csarnokának ajtajait. Ugyanekkor a királyi palota harmadik emeletére gyászlobogót tüztek ki, mely az egész gyászszertartás alatt ott maradt. A család tagjai közül gr. Andrássy Manó nejével, gr. Andrássy Tivadar és Gyula, továbbá gr. *Szapáry Géza* főudvarmester még egyszer megtekintették a ravatalt.

Kevéssel 12 óra előtt br. *Nopcsa*, a királyné udvarmestere érkezett meg, s elhozta a királyné gyönyörü koszoruját, mely fátyollal volt bevonva. Nemsokára a *királyné* is megérkezett, zárt kocsiban, Festetich grófnéval. A bejáratnál br. Eötvös Loránd, az akadémia elnöke, s a temetést rendező bizottság tagjai fogadták ő felségét, ki egészen gyászban volt és lefátyolozva. Ő felsége senkit sem szólított meg, hanem egyenesen a csarnokba lépett, a ravatal elé helyezett zsámolyra térdelt s imádkozásba merült. Tiz percz mulva fölkelt, s a koszorut br. Nopcsa segélyével a ravatalra helyezte. A királyné szótlanul, a hogy jött, udvarhölgyével eltávozott a gyászos csarnokból s visszahajtatott a királyi palotába.

*

A temetés ideje délután 3 órára volt kitüzve. De már délben kezdtek gyülekezni a tömegek. A közlekedés megakadt. Óriás népség sorakozott minden-

felé. A város egyéb részei kihaltnak tüntek föl. A boltok, kereskedések nagy részét bezárták a város távolabbi utczáin is.

A lánczhid-téren, hol a gyászpompa emelésére a katonaság is helyet foglalt tömör sorokban, mozdulni alig lehetett. Az akadémia-palotához csak a mellékutczákból juthattak a meghivottak.

Kevéssel 3 óra előtt érkezett meg *Simor* bibornok-primás, nemsokára *Klotild* főherczegnő leányaival. Már akkor a ravatal körül összegyültek a miniszterek, a főpapság, az országgyülés tagjai, a tábornokok, a családhoz tartozók.

A *király* d. u. pont 3 órakor megérkezett Paar főhadsegéd kiséretében, nyitott kocsin tábornoki egyenruhában. Fogadására b. Eötvös Loránd és az összes jelenlevő tábornokok megjelentek a kapunál. B. Eötvös akadémiai elnök kalaplevéve üdvözölte. A közönség szintén néma főhajtással üdvözölte a királyt.

A szertartás félóránál tovább tartott. Ő felsége ezután visszatért a királyi lakba, a menet pedig — elől egy szakasz katonasággal — lassan mozogni kezdett. A koporsót hatlovas gyászkocsira emelték. A koszorukat három külön kocsi vitte. Lobogó szövétnekekkel körülvéve haladt lépésben a gyászkocsi, előtte és utána fényes egyenruhák, országos méltóságok, a közélet minden faktorának képviselői és ezernyi tömeg. Nagyobb gyászpompát és ily tömeget Deák temetése óta nem látott a főváros.

Öt óra már elmult, mikor a menet végre eljutott a központi indóházhoz, honnan éjjel szállították tovább Terebesre gr. Andrássy hamvait. Van azonban remény, hogy ha enyhül majd a család fájdalma, ismét szóba fog jönni gr. Andrássy hamvainak Budapesten való elhelyezése. Ezt sejteti gróf *Andrássy* Manónak, a család legidősb tagjának, a lapokban közzétett levele. Köszönetet mond abban a főváros ajánlatáért, mely az Andrássy családi névre is nagy kitűntetés, s aztán igy folytatja: «Ha mégis a főváros ezen nemes ajánlata el nem fogadtatott, ezt az özvegy mostani fájdalmának kell tulajdonítani.»

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia febr. 17-iki ülésén *Than Károly* elnökölt, s három értekezés volt napirenden.

Reményi Antal mint vendég «a tengeri hadviselés fejlődése az ó-kortól az új korig» czim alatt tartott felolvasást. Tulajdonképen részleteket mutatott be egy nagyobb dolgozatából. Bevezetőleg említette, hogy a hadi tengerészet nálunk csak az utóbbi időben fejlődött. Aztán a tengeri hadakozások fejlődésével foglalkozott. Az újabb korban a technika összes vivmányait értékesítették a jelenkor nautikai harczképességének fokozása érdekében. Még a legújabb kor eme pokoli fegyverei tényleges harczban alig lelték alkalmaztatásukat. Felolvasó végül azon óhajának ád kifejezést, bár lenne messze az idő, melyben két tengeri hatalom egymással mérkőzik, mert ma rettenetes volna egy tengeri háboru pusztítása. A felolvasást a közönség megéljenezte. Utána *Than Károly* elnök terjesztette elő *Liebermann Leónak* a budapesti vegykisérleti állomás igazgatójának rövid tanulmányát «a metafoszforsav kimutatásáról az élesztő nucleinjában». Végül *Szily Kálmán* főtitkár olvasott fel kivonatot *Rados Gusztáv* müegyetemi magántanár «a térbeli görbék elméletéhez» czimü értekezéséből.

A hirlapirók nyugdijintézete e hó 18-ikán tartotta meg évi közgyülését *Falk* Miksa elnöklete alatt. Az intézet folytonos gyarapodásáról, az intézeti palota épüléséről szóltak az előterjesztett jelentések.

A gyülés dr. *Heltai* Ferencz titkárnak az elhunyt Visi Imre, az intézet alelnöke és egyik létesítője fölött tartott meleg emlékbeszéde nyitotta meg. A szépen előadott emlékbeszéd után egyhangulag fogadta el a közgyülés a *Falk* Miksa elnök által előterjesztett igazgatósági javaslatot a Visi Imre özvegyének és árváinak megszavazandó évjáradékot illetőleg, mely évi 600 forintban állapittatott meg. Visi temetésére 500 frtot fordított az intézet. Ez összeget Heltai titkár, mint évi fizetését bocsátotta a választmány rendelkezésére. Az igazgatóság jelentése szerint a kilencz év előtt alakult intézet vagyona 328.077 frt; az évi vagyonszaporulat 44,041 frt; s igy a mult év a legkedvezőbb évek közé sorozható. Elhatározta a közgyülés, hogy a kormány utján köszönetét fejezi ki a királynak azon ujabb kegyért, hogy megengedte, miszerint a jótékonyczélu államsorsjáték jövedelméből 8900 frt az intézetnek jusson. Ugyszintén jegyzőkönyi köszönetét fejezte ki a gyülés Wekerle és Baross miniszereknek is, kik állandó jóindulattal vannak az intézet iránt. A nyugdijintézeti palota már tető alatt van, s ez év folyamán elkészül. Az alapszabályokon változtatásokat fog javasolni a választmány s e végből az idén még egy rendkivüli közgyülés lesz. Végül elnöknek közfelkiáltással ujból Falk Miksa, alelnökül *Törs* Kálmán és *Hegedüs* Sándor választattak meg.

MI UJSÁG?

Az udvar Budapesten. Ő felsége a király csak ritkán hagyja el a budai királyi lakot. A *királyné*, mióta Budapesten van, egyszer sem távozott onnan. *Mária Valéria* főherczegnő, vőlegényével, *Salvator Ferencz* főherczeggel a mult vasárnap megjelent a népszinház előadásán s végig nézte az «Erdő szépe» népszinmüvet. Az udvari páholyban nemsokára megjelentek József főherczeg leányai, *Mária Dorothea* és *Margit* főherczegnők is. *Salvator Ferencz* főherczeg e hó 19-ikén távozott el Budapestről Bécsbe. Hamvazó szerdán reggel a király az udvari kápolnában misét hallgatott. Az erre következő hamvazásban részt vettek József főherczeg felesége, Klotild főherczegnő, valamint gyermekei, Mária Dorothea és Margit főherczegnők, József és László főherczegek. Fél 9-kor dr. Steiner Fülöp székesfehérvári püspök, s 9-kor dr. Vargha Dezső kir. palotai káplán mondott misét, melyen jelen volt Mária Valéria főherczegnő és vőlegénye Ferencz Salvator főherczeg is.

Mária Valéria esküvője. Mária Valéria főherczegnő esküvőjének előkészületeihez már a jövő hét elején hozzáfognak. A főherczegi pár leendő *welsi* otthonának berendezését most állapitották meg végleg, mikor Ferencz Salvator főherczeg legutóbb látogatóban volt menyasszonyánál. Az esküvő *Ischlben* fog végbemenni, s a főherczegi pár egy ideig ott is marad, mely czélra a «császárvillá»-ban átalakításokat végeznek. A főherczegnő egyszerűségét mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy kelengyéjének összeállításánál a nagy toiletteket mind mellőzte s csak a séta- és házi ruhákat tartotta meg.

A szent korona ünnepe. E hó 20-ikán volt századik évfordulója, hogy a II. József által a bécsi császári kincstárba helyezett magyar koronát visszahozták Budára. E napon a főváros templomaiban Simor bibornokprimás rendeletére mindenütt hálaadó istenitiszteletet tartottak. A királyi palota kápolnájában mondott misén a király is jelen volt. A budai helyőrségi templomban pedig énekkarok is emelték az egyházi ünnepélyt.

A műcsarnokban február hó 22-dikén nyilik meg a *Ligeti-kiállitás*. Az elhunyt jeles művésznek kétszáz festményéből, továbbá nagy számu vizfestményéből, vázlatából áll a kiállitás, s egyes darabok meg is szerezhetők. A kiállitás jövedelme részben a művész siremlékére szolgál. A képzőművészeti társulat gyűjtést is rendez a siremlékre. A társulat választmánya elhatározta, hogy a diszterem számára néhai *Rudolf* trónörökös arczképét lefesteti.

Mátyás-ünnep. Kolozsvártt április 6-ikán, Mátyás király halálának négyszáz éves fordulóján ünnepélyt rendeznek. A szobor érdekében indított mozgalom újabban kissé szünetelt, hogy a siketnéma-intézet gyűjteseit ne zavarja. A szobor-alap vagyona a 31,000 frtot megközelíti.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: Nagykoronghi és kulcsárfalvai Lippich Gyula, okleveles mérnök, számos tudományos társulat tagja, a magyar államnyomda helyettes igazgatója, jeles képzettségü szakember, élete 47-ik s házassága 14-ik évében, Budapesten; ugyanitt Csikósz János, nyug. honvéd százados, ki a szabadságharcz sok csatájában részt vett, Branyiszkónál meg is sebesült, s jelen volt Komárom átadásánál, az uj honvédség fölállitásakor pedig ebben is szolgálatot vállalt; Guttmann Emil, a magyar leszámitoló és penzváltóbank egyik vezetője, 46 éves; báró Babich György, altábornagy. — Dr. Liebermann Adolf, főtiszteletben élt gyakorló orvos, dr. Liebermann Leónak, a budapesti állami vegykisérleti állomás főnökének édes atyja, 72 éves korában, Nagy-Károlyban. — Schmidt József orvos, a győri közkorház nyug. gondnoka, az 1848—49-es 37. honvédzászlóaljbeli százados és főorvos, életének 75-ik évében Győrött. — Freyler Károly, siklósi királyi járásbirósági aljegyző, élete 31-ik évében. — Csáthi Krisson László, Gömör és Kishontmegye főpénztárnoka 59 éves, Rimaszombaton — — Blasek János, volt szolgabiró, ki mint derék tisztviselő volt ismeretes, Nagy-Szebenben. — Pazsiczky Manó, ügyvéd, a szabadságharczban honvéd százados, 62 éves, Nyitrán. — Nagy Sándor, ügyvéd és városi képviselő, 70 éves, Félegyházán. — Paukovics Ernő, birtokos, 71 éves, Baján. — Gajzágó Istán, kereskedő, Kolozsvár városi képviselő, keresk. és iparkamarai tag, élete 55-ik évében. — Stern Emánuel, a szabolcsi kitelbank igazgató-tagja, életének 71-ik évében Nyiregyházán. — Schlesinger Simon, borkereskedő, Zilahi Simonnak, a «Budapesti Hirlap» kiadóhivatali főnökének apósa, 82 éves, Budapesten.

Vay Dénesné, szül. Irinyi Eszter, Zoltán János volt szabolcsi alispán és orsz. képviselő nevelő anyja, 82 éves korában Nyiregyházán, honnan hült tetemeit Vajára szállitották. — Özv. Budaházy Józsefné, szül. Nánássy Terézia, 74 éves, Debreczenben. — Özvegy faiszi Anyos Móriczné, szül. Bezerédy Mária, Veszprémmegye egyik tisztelt családjának matronája, 79 éves korában, Kardosréten. — Özv. báró Wildburg Lipótné, szül. Jeszenszky Ludovika, Csik-Tapolczán, 80 éves korában. — Özv. Bartoss Istvánné, szül. Stupek Anna, 86 éves, Váczon. — Özv. Molterer Antalné, szül. Huber Teréz, Budapesten, 69 éves. — Papp Jánosné, szül. Barna Terézia, gör. kath. esperes-lelkész neje, 75 éves, Udvariban. — Rieger Nándorné asszony, Dobokay Kálmán helyettes pénzügyigazgató anyósa, Sátoraljа-Ujhelyen. — Fábry Jenőné, szül. Diószeghy Eszter vasuti tiszt neje, 32 éves, N.-Váradon. — Özv. Vörös Sándorné, sz. Silberleitner Mária, 73 éves Aradon. — Platthy Jánosné, szül. Detrich Antónia, 72 éves, Andrásfalván.

SAKKJÁTÉK.

1589. számu feladvány. Németh Pétertől Ung-Tarnóczon.

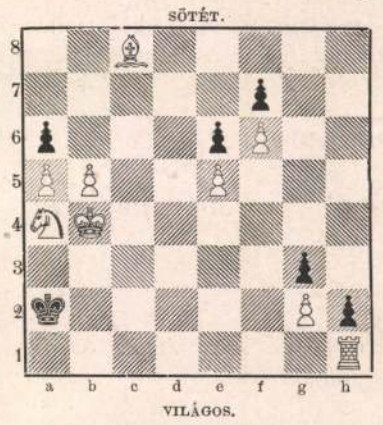

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1583. számu feladvány megfejtése.

Weinheimer R.-tól.

Megfejtés.

	Világos.	*Sötét.*
1.	Kb7—a8	t. sz.
2.	Vb5—b8	t. sz.
3.	Vb8—e8—f4 v. Ff1—d3 mat.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Babocsay Béla. — Laubner Frigyes és Jambrikovich László. — *Tarnóczon:* Németh Péter. — *A nagykőrösi polgári kör sakk-kedvelői.* — *A pesti sakk-kör.*

Rövid értesitések: Budapest: J. L. — A legjobb magyar sakk-könyv eddig Márki Istvántól jelent meg. Kapható Kókai Lajos könyvkereskedésében.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 6-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Debreczeni kollégium.*

HETI-NAPTAR, február—márczius hó.

Nap	*Katholikus és protestáns*		*Görög-Orosz*	*Izraelita*
23 V.	E l Invocabit	E Szeverin	11 G Vajh. v.	3
24 H.	Mátyás ap.	Mátyás	12 Melét pk.	4 Joákim
25 K.	Géza vt.	Váli	13 Martinián	5
26 S.	Sándor pk.	Viktorin	14 Auxent	6
27 C.	Leander	Leander	15 Onezim	7 Móz h.
28 P.	Jéz. sz. lándzs.	Ozvald	16 Pamfil vt.	8
1 S.	Albin pk. vt.	Albin	17 Tódor Tyr.	9 S. Th.

Holdváltozásai. ☽ Első negyed 26-án 3 óra 23 pk. d. u.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. egyetem-tér 6. szám.)

Weisse Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 11.45
p. Met. — glatt und gemustert (circa 150 versch. Qual.) — versendet roben- u. stückweise porto- u. zollfrei das Fabrik-Depôt **G. Henneberg** (K. u. K. Hoflief.) **Zürich.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Andrássy Gyula

1868-ban vetette fel először a Sugár út kiépítésének gondolatát

Rinsz: A nagykörút Bp. 1960. 5. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Andrássy Gyula

Andrássy Gyula, a gyüjtő

Szikár alakja akárhol fölbukkant, utcán, parlamentben, a Svábhegyen, vagy egy kiállítás helyiségében: mindennek különleges reliefet adott; az ember jobban megnézte azt, amit ő halk figyelmére méltatott. Soha nem értettem meg, hogyan lehet ezzel a halksággal politikus. Képek, könyvek, antikvitások, erdők fái közt volt a helye; irnia kellett volna képekről, szobrokról s más finom mérgekről, régi szentekről. Szép, tömött, kifaragott sorokat a bábeli müvészetről. Gyöugéd, befelé élő kék szemei egy költő szemei voltak.

*

Az egyetlen arisztokrata, aki sportszerüen üzte a müvészetet. Gyüjtő volt a szó legnemesebb értelmében. Lelkesedett a régiekért, szerette a ma igazi értékeit. Nem volt mecénás, aki mütárgyakat erkölcsi kötelességből vásárol — a müvészet ugyszólván kenyere volt, itala volt, benső mivoltának igaz kielégülése volt. Egyszerre szerette Rembrandtot és Rippl-Rónait. Kastélya falai telve képekkel, a legjobb régiekkel, a legérdekesebb ujakkal. Ez is azt mutatja, milyen széles skálája volt. Nem is a müvészetet szerette, hanem az életet a müvészetben. Régiségei, képei voltak legjobb barátai. Nem mind gyászolják, akik koporsójára babérkoszorut küldtek. Igazi siratói: a müvészet barátai.

*

Az volt a legkevesebb érték benne, hogy gróf volt. Ezt ugy viselte lényén, mint egy anyajegyet. Külső

Reggel, 1929. VI.

Reggel, 929. VI. 24

Andrássy Gyula

Gyűjtő volt a szó legnemesebb értelmében.
Egymaga szerette Rembrandtot, Rippl-Rónait
az életet szerette a művészetben.
Igazi művelői: a művészet barátai.

Bálint Jenő: Andrássy Gyula, a gyűjtő.
Reggel, 1929. VI. 24.

Andrássy Gyula gróf

„az ismeretek szinte korlátlan sokaságával
a legnemesebb műizlés párosult".
Nemes izlés vezette őt gyűjtő szenvedélyében.
(Lukács György szavai a választmányi gyűlésen.)

Andrássy Gyula gróf emlékezete a Képzőművészeti
Társulatban. – Ujság. 929. VI. 23

9. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, FEBRUÁR 26.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5. *Kiadóhivatal:* IV. Egyetem-utcza 4. | Egyes szám ára 40 fillér. | *Előfizetési feltételek:* Egész évre 20 korona. Félévre 10 korona. Negyedévre 5 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 1 koronával több. | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA GYŰJTEMÉNYE.

Az IGAZI amateur és műtárgyai között meghitt, benső viszony fejlődik ki. Minden újabb szerzemény egy-egy új élményt jelent a gyűjtő életében, melynek köznapi emlékeit vásárlásainak gyönyörűségei tarkítják. Festmények mélytüzű szineinek melegsége, bronzszobrok erőteljes vagy lágy gestusai, régi selymek bágyadtan fakó fénye, kecsesen hajló porczellántárgyak jelentik lelki életének legintimebb eseményeit, ezekből varázsol maga köré néma, de mégis oly beszédes környezetet. Bármilyen szivesen mutatja is meg egyeseknek a maga megértő szeretettől áthatott szavaival féltve-őrzött kincseit, a nagy nyilvánosság előtt nem szivesen leplezi le azt, a mi évek hosszú sora óta lelkes szeretetének tárgya volt. Ezért a magángyűjtemények a gyűjtő életében ritkán kerülnek a közönség elé. Épen ezért őszinte hálánk illeti meg gróf Andrássy Gyulát, hogy a «Vasárnapi Ujság» kérelmének engedve, beleegyezett abba, hogy budai palotájának gyűjteményét olvasóinkkal megismertessük.

A Dunapartra tekintő termekben tulajdonképen nem is gyűjteményt találunk. A tárgyak elhelyezésének nincsen muzeális jellege, mert a tömérdek műtárgy környezetté, egy gazdag lakássá van elrendezve. Faragott renaissance étkezőasztal szolgál iróasztalul, egy bronzkapu szobaajtóvá változott, a kereveteket keleti szőnyegek, nehéz brokátok borítják. Mintha egy darab sem volna itt önmagáért elhelyezve, mindegyik vonatkozásban áll környezetével. Régi szőnyegek selymes pompájáról gazdagon faragott, berakott bútorok finom tagozódásán át a rajtuk csillogó porczellánokra, bronzokra siklik szemünk, hogy végre gyönyörködve pihenjen meg a falon, hol aranynyal ékes brokátok között olajfestményeken cseng ki a hangulat. Egy-egy sarokban a szinek és stilusok változó skálái, de mindig harmónikus elrendezésben, s nem zavar itt egy rosz vagy jelentéktelen darab sem, melytől a legtöbb amateur pedig oly nehezen tud megválni.

Az iparművészeti tárgyakra nem terjeszkedhetünk ki részletesen ebben az ismertetésben. Pedig mily szép keleti szőnyegekre találunk! Andrássy szőnyeg-gyűjteményéhez hasonló aligha van más magyar műbarát birtokában. Régies, osztatlan középmezejű, kevésszinű imaszőnyegek, vagy pompásabbak és stilustalanakká válók, selymes fényű, ispahánszerűen mély szinekben csillogók, friss szinezetű erdélyi szőnyegek hevernek a padlón vagy ékesítik a falakat. Régi himzések, brokátok, csipkés fakult selymek, aranynyal futtatott, karcsú nenyuljhozzám velenczei üvegek, öregesen tekintő tükrök, szines vagy megbarnult fafaragványok, derülten ivelt vagy fantasztikusan terpeszkedő csillárok mind rabul akarják ejteni a palota látogatójának lelkesedését, mert mindnek meg-

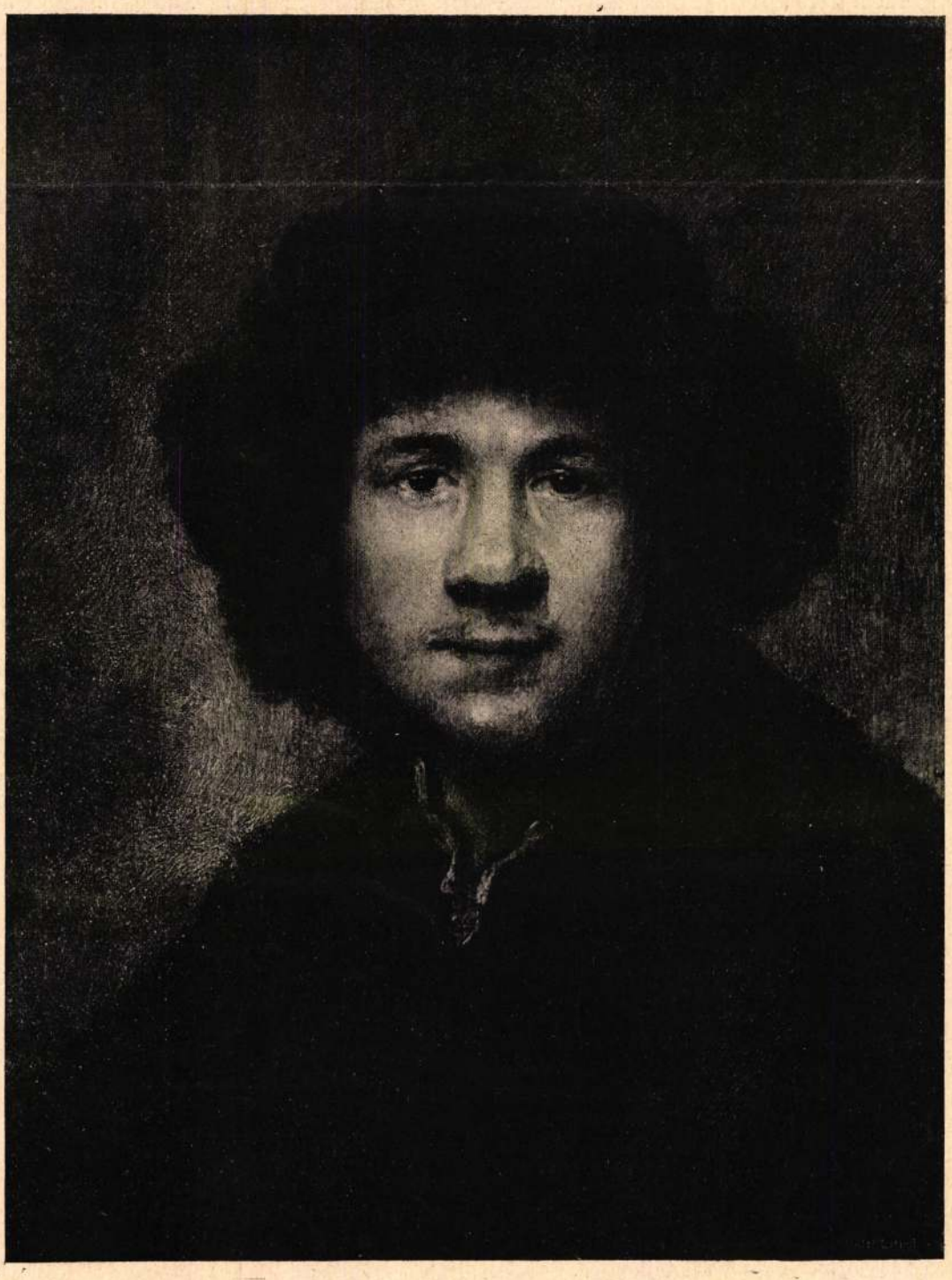

Rembrandt: Önarczkép 1630-ból.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

van a maga korát túlélő lelke. Itt is, ott is csábít egy lágy vonal, egy izzó szin, vagy valami naiv régies merevség, vagy gazdag diszitésben felhabzó életöröm, de mégis legyünk igazságtalanok: ne lássunk bennük egyebet, mint a festmények környezetét.

A képek között a legkiemelkedőbb Rembrandt-nak 1630-ból származó önarczképe, mely a magyarországi összes Rembrandtok legértékesebbje. Az akkor még csak huszonnégyéves művész egy derült pillanatban festette meg magát; még mosolyogva, még győzelmet várva tekint erről a képéről reánk. De, ha hosszasabban nézzük, érezni fogjuk, hogy benne van már a szem nézésében az a fürkésző s a mellett csodálkozó vonás, mely későbbi, de különösen halála előtt festett önarczképeinek oly fájdalmas bensőséget ád. A szinezés meleg, világító, barnás tónusa, az arcz életteljessége, a világításnak teljesen — hogy úgy mondjuk — rembrandtszerű volta ezt e fiatalkori képet méltán férfikora legjobb képei mellé állítják. Megszerzésének története is érdekes. Az ötvenes évek elején, midőn néhai gróf Andrássy Gyula Konstantinápolyból Londonba költözött, egy londoni antiquariusnál fedezte fel ezt a képet. Feltünt neki és alkudozni kezdett reá. Ő sem tudta még akkor és a kereskedő sem sejtette, hogy Rembrandt-kép az alku tárgya. Így történt, hogy tizenkét fontért jutott a vevő birtokába. Valódiságához kétség nem fér, az összes Rembrandt-ismerők felsorolják.

Nem egészen így áll a dolog a gyűjtemény egy másik szembeszökően szép darabjával, a Tiziano-képpel. Ez nem tartozik a mester elismert festményei közé. Tárgya ugyanaz, mint a Louvreban látható Szent Családé vagy a glasgowi állítólagos Tizian-képé: a madonna, a bambino, a kis Keresztelő Szent János és az öreg szent Jeromos együttese. Az elrendezés, az arczok, az alakokat összekötő mozdulatok is azonosak mind a három képen, sőt a szinezés is. Újabban úgy a párisi, mint a glasgowi kép valódisága iránt erős és alapos kételyek merültek fel. Berenson kutatásai és fejtegetései után egyiket sem tartják autentikus Tiziannak. Kétségtelen azonban, hogy Andrássy képe ugyanazon kéz műve s így alighanem ezt is, mint testvéreit, Tizian legügyesebb utánzójának, Polidoro Lanzianinak kell tulajdonítanunk. Eltekintve ettől, kétségtelenül szép és értékes kép, mely a velenczei festészet életerejének fénykorát sugározza. Kompoziciója szigorú vonalkompoziczió, de mégsem sablonos, hanem élettől duzzadó. Mély szinekben csillog, derült életörömöt lehell.

Ugyanezen hangulatokat adja egy feltünő Tintoretto arczkép. Ez a jellemzetes erővel megfestett portrait a mesternek azok közé a képei közé tartozik, hol a tárgy diktálta nyugalom egy keretbe szoritotta nagy mozgalmas alkotásküzdelmekre sóvárgó lelkét s épen ezért igen monumentálisan hat. Egy kisebb vázlatos képén pedig látszólagos nyugalom alatt nagy mozgalmasság szunnyad.

Emlékezzünk meg egy Rubens-képről is, mely Helios szekerét ábrázolja. Alighanem az Oppenheim-féle gyűjtemény egyik darabjával azonos, előbbi tulajdonosa 20,000 frankért szerezte. Olajvázlat egy meg nem alkotott falfestményhez. Inkább alakjainak túláradó ereje, mint szinei árulják el, hogy Rubens festette, mert a szinek fakó freskószineket utánoznak.

Nem kevésbbé érdekes e gyűjtemény a modern művészet ébredezése és kifejlődése szempontjából is. Turnernek szavak hálójával soha meg nem fogható művészetét egy halvány sárgás, ködöktől takart tengerparti vizió mutatja be, melyben semmi határozottság nincs, csak feloldódás, csak elmosódottság. Nincsen benne semmi kézzelfogható reálizmus, de annál több művészeti egyoldalúság, alkotás: költészet. A mult század nagy francziái közül Courbet daczos, életerős egyéniségét itt is csak megbecsülhetjük. Diaz barbizoni tájain a szinezés melege s a vonalak lágysága lep meg. Egy kis Daubigny kép a mester kedvelt alakjainak egyikét, parasztnőt ábrázol; Bastien Lepage, ki nagy hatással volt egy festői generácziónkra, szintén képviselve van egy kis tájképpel. Corotnak kis képe nem mutatja teljesen kifejezetten festőjének álmodozó, hangulatokkal terhes lelkét és nagy festői tudását. Már a Millet-kép, mely egy hazatérő juhnyájat ábrázol, karakterisztikusabb. Az esti hangulattal együtt járó fáradt lemondást és a nyugalom vágyát, szükségszerűségét sugározza ez a kis kép. A háttérből fáradtan sikló és párákkal küzdő napsugarak fátyolos fénye sok elfáradt és kimerült küzdés emlékét kelti. Szerény, egyszerű eszközökkel, kis területre egy nagy és mély hangulat van rögzítve, mintha Goethe versének hangulatát éreznők: warte nur balde ruhest du auch!

Az ebédlő fehér szinű berendezéséhez világos szinű levegős napfényes képek simulnak: a dán Krőjer fürdőző gyermekei, Claude Monet egy finom tájképe, egy Whistler-rajz, egy East-vázlat.

Nem hiányoznak a családi képek sem, melyek közül háromnak az ád jelentőséget, hogy Lenbachtól erednek. Bármily kemény és sok tekintetben igaz támadás éri is újabban e művész alkotásmódját, leghevesebb támadói is elismerik, hogy affektáltsága és hamis gesztusai mögött gyakran nagy jellemző tehetség rejtőzik. Erre Andrássy gróf nagyanyjának, szül. Traun grófnőnek arczképe jó bizonyíték, mert egyszerű nyugodt eszközökkel mélyen a lélekbe merülő jellemzést tud nyujtani.

A magyar festők képei közül történeti érdeklődést kelt Munkácsy egy ifjúkori képe. Primitiv dolog, de ennek alapján kapta az államtól első utazási ösztöndíját. Mednyánszky, Vaszary, Olgyay szerencsés kézzel kiválasztott képei az utolsó évtizedek magyar festészetének eredményeit illesztik bele a képtár keretébe.

Nem hiányoznak a képábrázolás legexclusivabb termékei, a gobelinek se. Legfeltünőbb közöttük az, mely Festetich Andor gróf gyűjteményéből került ide. Primitiv s kissé még mereven, naivan stilizált rajza és sötétes szinei is elárulják, hogy korai renaissancedarab. Épen ezért értékesebb is a többinél, mely a barok formavilágából fakadt s a melyen a rajz virtuózabb, de üresebb is.

A budai palota Andrássy gróf gyűjteményének csak egy részét tartalmazza, a tőketerebesi és a tiszadobi kastélyok szintén gazdag gyűjteményeket rejtenek. Reméljük, hogy ezeknek hasonlóan gazdag kincseiről egy más alkalommal még beszámolhatunk.

Farkas Zoltán.

SÖTÉTEDÉS.

Estére a lelkem
Fáradt madaraknak
Elülő tanyája.

Estére nehéz sár,
Talpamhoz tapadó,
Megállít, leültet.

Este megöregszem,
Ki ifjan ébredtem,
Meggörbed a vállam.

Pillámra aranypénzt
Tesz a lemenő nap,
Holt szemet lecsukót.

Rejtőző zugokban
Fakad a sötétség,
Elönt mindent lassan.

Valami nagy tenyér
Kúszálja a felhőt,
Szellő sirása kél.

Suhanó kisértet
Az én lelkem fáját
Meg-megrázza lopva.

Gyöngyös hideg harmat,
Halálos verejték
Szállja meg a lombot.

Álmodnak az alvók
Lobogó hajnalról,
Veres virradatról.

De im jön az éjfél,
Tüzeket megoltó
S fekete hamvat szór.

Gró István.

MICHELANGELO.

Nem reszketett-e a véső kezedben,
Mester, mikor a legszebbet faragtad,
S az ihlet önfeledt szűz mámorában
Lelket adtál egy csonka kődarabnak?

És a mikor a foszló semmiből
Teremtettél és az időt kaczagtad?
Ki eljövendő késő emberek
Éhes szemének mindened odaadtad:

Ó Mester, mondd: nem volt-e kétkedésed?
És hány szobrod' zúztad titokban össze,
A míg a legnagyobbat kőbe vésted?

Mert látod: mi is égünk, akarunk,
De a nagy egész el nem készül mégsem
S jaj! mindvégig csak kezdők maradunk!

Elek Alfréd.

A BARDÓCZI ZUG KALANDORAI.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta RÁKOSI VIKTOR.

VIII. FEJEZET.

Váratlan segítség.

A bardóczi zug déli részét a hrucsói domb zárta be. A dombtetőn állott egy magányos, terebélyes öreg fa, mely alatt a legenda szerint egykor Rákóczy megpihent. Ettől pár lépésnyire az út mellett egy ócska keresztfa állott. A domb alján feküdt Hrucsó község, katholikus néppel, melynek plebánosát Tyepkónak hivták.

Ez a Tyepkó plebános paraszt családból származott, de már apjuk kiemelkedett az alacsony sorsból s a nagybardóczi Bardóczy családnál mint botos-ispán szolgált. Az apjuk is eleinte gazdatiszt volt, lassanként egy kis pénzt rakosgatott félre s ezzel árendába vett egy kurtanemesi birtokot Hrucsón. Ennek az utóbbi Tyepkónak két fia volt, az egyiket papi pályára nevelte, a másikból szeretett volna fiskálist faragni. De terve csak az elsővel sikerült, a mikor az öreg a szemét lehúnyta, a kedves fia már Hrucsón plebános volt.

Annál több baj volt a másik fiával, Tyepkó Mátyással. Nyugtalan vérű, jókedvű, mindenféle tehetséggel megáldott gyerek volt ez a Mátyás. Semmiféle kényszert nem tűrt. Tanulni tudott, de nem szeretett, s minél jobban kényszerítették rá, annál kevésbé izlett neki. Szép hangja volt s úgy énekelt, mint egy dalos madár. Apja ide is, oda is elküldte különböző szigorú iskolákba, de a fiú csak tavaszig tudta tűrni a városi élet bilincseit. A mint odakint az erdőkön rügyezni kezdtek a fák s a réteken megjelentek az első virágok, Mátyást valami láz fogta el, hirtelen megutálta a könyveit s egész éjszakákat a kertben álmatlanul töltött, hallgatózva, mintha a bimbófakadás halk zaját figyelné. Egy napon aztán eltűnt, nem jelent meg az iskolában. Megszökött. De nem hazaszökött, a hol apja bizonyára jó mogyorófapálczával várta volna, hanem elbújdosott s az országban kószált szerteszét. Ha kedvezett neki a szerencse, beállt valami nagy uradalomba irnoknak, ha pedig nem kedvezett, akkor beállt egyszerű napszámosnak valami jobbmódú parasztgazdához. A munkát nem röstelte, úgy tudott szántani, kaszálni, kapálni, mintha soha egyebet nem tett volna s mivel erőteljes, jól megtermett suhancz volt, birta is a dolgot. Mikor aztán teleszivta magát a friss levegővel, kezei eldurvultak és arcza leégett, akkor elhajitotta a kaszát s fölkeresett valami kis várost, a hol szinészek voltak. Beállított egyenesen a direktorhoz, kellemes hangján elénekelt neki egy szép nótát s kérte, hogy vegye be szinésznek. Rendesen czélt is ért, mert igényei szerények voltak. Az akkori komédiástruppok nyomorúságos életet folytattak s az irodalomhoz és művészethez is nagyon kevés közük volt. Az egész országban csak Pesten és talán Kolozsváron volt egy kis komoly magyar szinművészet. A mi ezenkívül volt, az olyan jelentéktelen csepürágás-fele lehetett, elzüllött alakok küzködése, inkább koldulás, mint kenyérkereset. Tyepkó Mátyás, helyesebben Kolosi Mátyás, mert ezt a nevet vette fel, egypár hónapig elhempergett ezek közt a vidám, könnyelmű, léha kompániák közt s mikor ráúnt a bizonytalan életre, vagy hazatért az apjához, vagy visszament abba az iskolába, a melynek legutóbb hátat fordított. Apja természetesen keserű szemrehányásokkal, ha nem somfabottal fogadta, de ő az édesanyja mögé menekült s

A BUDAI SÁROSFÜRDŐ ÚJ ÉPÜLETÉNEK TERVE.

sága és dicsősége fénykorában, Perikles kormánya alatt, egy balvégzetű testvérháború nyomán. A világverő perzsa hatalom, Xerxes óriás tábora nem riasztotta meg Hellász fiait annyira, mint ez az addig ismeretlen ellenség, a mely ellen nem védett meg a dárda, a melyet nem állított meg útjában a temérdek kőfal. A gyógyítás atyjának, a még fiatal, akkor csak harmincz éves Hippokratesnek tudománya csődöt mondott. A járvány az aratásra buja vetést talált Athénben. A lakedemon támadás elől az egész kis ország a város falai közé húzódott: a vidékiek a város piaczain sátrakban tanyáztak. Utóbb is rendszerint hasonló körülmények között lépett föl a pestis: éhség és háború nyomán, túlzsúfolt helyeken. Athénben akkor az éhhalál a háború következtében már egy évvel korábban megkezdte pusztítását. A megrendült lélek, a megriadt fantázia a csőstül rájuk szakadó csapások okát a megbántott istenekben kereste. A bűnbánat, a töredelem és vezeklés is rendszerint nyomon követi a rettentő elemi csapásokat. Füstölgött az áldozat mindenfelé; a templomokat, szentelt berkeket a töredelmes csapatok valóságos ostrom alá fogták. Gondoltak ugyan arra is, hogy talán a Pireus cziszternáit mérgezték meg a spártaiak. A mérgezés gyanúja minden időben, minden népnél rettenetes elemi csapások alkalmával a csapásnak leginkább kézügyben fekvő oka és magyarázata. Nálunk Felső-Magyarországon, a midőn 1831-ben kitört a kolera, a mely Kazinczy Ferenczet is elragadta, lázongás támadt, a parasztság azt hitte, hogy a kutakat az urak megmérgezték. Athénben azonban némelyek emlékeztek arra is, hogy valami hasonló kórság már előbb is pusztított, a perzsa háború alatt, kivált a perzsa táborban. A járvány első áldozatai, talán hivatásuk miatt is, az orvosok voltak, a mi a riadalmat, a fejetlenséget még fokozta. Az ember kor-, nem-, osztálykülönbség nélkül úton-útfélen százával hullott; a szegénység természetesen nagyobb számban.

Thukididesz *A peloponnezusi háború története*-nek II. könyvében, a 47—53. fejezetekben rajzolja a kór lefolyását és következményeit: a társadalmi fejetlenséget, a családi élet megbomlását, a meglazult erkölcsöket. Az ő színes, szabatos leirása legrégibb okiratunk a pestisről. A kór természetéről, lefolyásáról, fertőzés útján való terjedéséről ma sem igen tudunk többet arról, mint a mit ő, alighanem Hippokrátes tapasztalatai nyomán, följegyzett. Leirása főbb pontjaiban itt következik. Kórjelek: heves főfájás; gyuladt, vérmes szem; a torok és a nyelv vérbősége; rendetlen és bűzös lélekzés. Ezután gyakori tüsszentés, forróság, erős köhögés, epehányás, rángások következnek. A test külsőképen nem szerfölött forró, nem is nagyon sárga; inkább vörösbejátszó ólomszinű; utóbb fekélyek, kelések támadnak rajta. A benső forróság azonban tűrhetetlen. A beteg a legkönnyebb vászontakarót sem tűrte magán; sokan pőrére vetkőzve a cziszternákba ugrottak, hogy olthatatlan szomjukat s az elviselhetetlen forróságát csillapítsák. A szakadatlan izgatottság miatt a beteg nem tudott aludni. A kór szemmellátható módon kerítette hatalmába az egész szervezetet; a szenvedés elképzelhetetlen mértéket öltött, míg végül a hetedik vagy a kilenczedik napon bekövetkezett a halál. A kik meglábolták a nyavalyát, életüket vagy egyik-másik végtagjuk, vagy a látás s az emlékezőtehetség elvesztésével váltották meg. A beteggel való érintkezés nemcsak az embert fertőztette meg, hanem az állatokat is. A ragadozó madarak, a húsevő állatok is elkerülték a temetetlen holttesteket. Nagy temető volt Athén azokban a napokban; de nem volt, a ki elföldelje a halottakat. Még a családtagok sem ápolták egymást és nem takarították el halottaikat. A kiket elkerült a járvány, vagy a lehetőségig biztos helyen vonták meg magukat s onnan imával ostromolták a haragos eget, vagy átengedték magukat a nyers ösztönöknek, a zabolátlan szenvedélyeknek és bakhusi gyönyörökben kerestek feledést.

A pestis pusztításának másik klasszikus szemtanuja: Boccaccio, a nagy humanista, a *Decamerone* költője. Átélte az 1348. évi járványt, talán a leggyilkosabbat, a mely valaha Európát meglátogatta. A járvány előtt akkor is háború és éhhalál járt. A dögvészt nehány szokatlanul esős esztendő, nedves nyarak, rosz termések, nagy drágaság előzték meg. Rendszerint ezek a pestis előpostái mindmáig. Firenze hatalmas erőfeszítést vitt véghez, hogy elhárítsa magáról a csapást. Gabonát vásárolt távoli országokból és közköltségen élelmezte a szegénységet. Villani krónikája szerint naponként kilenczvennégyezer adag kenyeret osztottak ki Firenzében. A kenyérosztás hirére a kolduló barátok s más éhezők roppant falkái rohanták meg a várost. *Róma leánya* — a hogy Firenzét akkor hivták — «mert éktelen vétkek fertőztették meg», pazar az alamizsnálkodásban, hogy megengesztelje a mennyei atya haragját. A hatóság megtisztítja az utczákat az akkor közönséges rondaságtól. Mégis a halandóság már a járvány kitörése előtt nagyobb volt a rendes átlagnál, kivált a szegények, az asszonyok s a gyermekek között. Egész Itália remegésben és áhitatoskodásban élt; vezeklő körmenetek lepték el az országutakat s a városok utczáit. A *flagellántizmus* (magát ostorozás) őrjöngő dühvel tört ki.* Az élet megszokott medréből teljesen kifordult. Szigorú bőjtnek vetették alá magukat. A mészárosok becsukták székeiket. A flagellánsok tarka tömegekben, mezítlábas domonkos- és ferencz-rendi barátok vezetése alatt, tetőtől-talpig fehér lepedőbe burkoltan, kezükben a béke jelvényeivel: galambbal és olajággal széltében-hosszában bejárták az országot; minden keresztúton és minden feszület előtt megállottak, hogy a porba omolva, háromszor *miseracordiá*-t kiáltsanak; aztán napjában többször is véresre korbácsolták az éhségtől és a gyaloglástól elcsigázott testüket. Útközben a *Miatyánk*-ot s az *Ave Máriá*-t mormolták, a városokba s a falvakba a *Stabat mater dolorosa* s más litániák éneklésével vonultak be. Természetesen ez a csődület nem csökkentette, de alkalmasan propagálta a járványt.

A remegés és a rajongó áhitat e nyomasztó, izgalmas napjaiban Itáliaszerte csaknem egyszerre tört ki Milanón s nehány alpesalji kerületen kívül a járvány. Ugyanakkor Itálián kívül végiggázolta egész Európát, Bizáncztól Svéczia legéjszakibb fjordjáig. A svédek és norvégek hideg, egészséges hazájából a lakosság majdnem egészen kipusztult. Magyarországon egy évvel később grasszált, elragadván Nagy Lajos királyunk első, félig-meddig gyermek feleségét, a tizennégy éves Margitot. Boccaccio a *Decamerone* bevezetésében az a két fiatal hölgy és három ifjú, a kik a száz novellát elmesélik, a pestis elől menekültek egy falusi villába, bőven és részletesen leirta a rettenetes csapást. Még ha túlzottnak veszszük is számitását, a pusztulás így is borzasztó. Minden öt ember közül három halt meg; Firenze százezer lakosából hatvanezer. A nyavalya szimptomái nagyjában azok, a melyeket Thukidides irt le. Elmaradt az orrvérzés, a mi akkor a halál biztos jele volt. A hónalj alatt és a lágyékon alma- meg tojásnagyságú daganatok — köznyelven dögvar, *gavoccioli* — tá-

* A flagelláns körmenetek tudvalevőleg jóval előbb, 1260-ban kezdődtek, annak az áldatlan küzdelemnek idején, mely a pápaság és a Hohenstaufok között húsz esztendeig folyt, s midőn — a paduai barát egykorú szavai szerint — úgy folyt az olasz vér, mint a viz. Az első flagellánsok Perugiában léptek fel, s példájukra az önostorozás járványszerűleg terjedt el Itáliában, kivéve azokat a helyeket, a hol drákói szigorral jártak el ellene. Így gróf Palavicini, a pápaellenes párt feje halálbüntetéssel fenyegette meg az ő területére merészkedő flagellánsokat, a milánói tanács pedig 600 akasztófát állíttatott fel a város falai körül intő jelekül. Ez az első flagelláns mozgalom meg is szűnt 1261 januárban, de a pestis idején ismét kiujult. *Szerk.*

Munkácsy Mihály: Gémes kút.

madtak, a melyek gyorsan ólmos, fekete fekélyel borították el az egész testet. E fekélyek hol nagyok és ritkák, hol aprók és sűrűek voltak. A kin a fekély megjelent, annak hasztalan volt orvos, orvosság, harmadnapra meghalt. Az orvosok hivatásuknál fogva leghamarább megkapták a járványt, elpusztultak, s attól kezdve csak kuruzslók és javasasszonyok gyógyítottak. A járó-kelők virágot, szagosfüvet, fűszert hordtak magukkal, azt szagolgatták, mert a levegő bűzös volt az eltemetetlen halottaktól. Természetes, hogy a borzalmas járvány minden anyagi és erkölcsi rendet fölfordított. Nem volt hatóság, nem volt család; mindenki csak a maga bőrére gondolt; hadd vesszen a világ, úgyis megszólalt a végitélet trombitája. Európa akkor legfényesebb, legdúsabb városaiban üresen állottak a pompás paloták; a köztereken, a műveletlen, eldudvásodott szántóföldeken, az országutakon temetetlenül hevertek a halottak. A pestis áldozatait elkerülték a ragadozók is. Mesés fizetésért durva, kapzsi parasztok ápolták a betegeket. A halottakat ott, a hol nem veszett ki irmagostul a könyörület, sebtében, vallásos szertartás nélkül, közös sírokba vermelték el. S hogy ez a kép még bizarabb látványosságot nyújtson: a halottak és halállal vivódók között részeg csapatok, trágár dalokat énekelve, botorkáltak s mert az a hit kapott lábra, hogy a bánkódás, a szomorúság kedvez a nyavalyának, bármerre tekintett a szem, orgiákat ült a baromi szerelem. Annak az időnek a krónikásai, holott nem szemforgatók, nem hamar riadnak meg attól, hogy bármit is megnevezzenek a maga nevén, szégyenkezve jegyezték föl, hogy szép, fiatal asszonyok, érintetlen szűzek, tétovázás nélkül vetkőztek és fürödtek férfiak szemeláttára. A nagy csapás, az általános, legyőzhetetlen nyomorúság mindenütt és minden időben összeterelte az embert oda, a honnan kiindult: a baromi állapotba. Pedig az az ivadék nem volt kényeskedő, nem volt túlfinom, nem volt riadós. Az idegek elképzelhetetlenül sokat megbirtak jóból-roszból egyaránt; egy kis zökkenés nem sodorta ki az életet a megszokott kerékvágásból. A csapás azonban rettenetesebb, általánosabb volt, semhogy még az az edzett ivadék is megbirta volna megtántorodás nélkül. Ezért a fejvesztettség, az ide-oda kapkodás. Rómában két évszázaddal utóbb, egy pestisjárvány alkalmával, X. Leó és VI. Hadrián pápasága között, 1522-ben, a mint Jovius följegyezte, pogánymódon, máglyán, nagy ünnepséggel egy ökröt áldoztak a haragos Isten megengesztelésére. Birkóztak a halál angyalával, de nem birtak vele. A pusztulás Itáliaszerte hasonlatos volt a firenzeihez. Pisában tiz emberből hét halt meg; Sienában a négy nyári hónap alatt nyolczvan-, Genovában negyven-, Nápolyban hatvan-. Szicziliában háromszázötvenezer a halott. Némely családból csak egy tag maradt meg, hogy elhantolja a többit, mint Agnolo da Tura, a *Cronaca Sanese* irója, a ki öt fiát temette el egy sírba. Elpusztultak egész városok is, mint Trapani Szicziliában, a melynek egyetlen élő lakosa sem maradt. Olasz statisztikusok a pusztulást emberéletben az európai összes lakosság háromötödére becsülték. Valószinűen nem egészen pontos számításuk, de fogalmat nyújt a romlás nagyságáról.

A tudósítások szerint ez volt a fekete halál legdúsabb aratása. A XVIII. század derekáig azután is gyakori vendég volt Európában a pestis. Nem volt olyan évtized, hogy szórványosan, imitt-amott, rövidebb-hosszabb időre valahol föl ne ütötte volna a fejét. A mi népünket nagyon is gyakran tizedelte meg. A török hódoltság alatt, a szakadatlan csetepaté idején, a mikor az ember is segített, hogy sűrű legyen a rosz termés, a török untalanul behurczolta hozzánk Ázsiában fekvő birtokaiból. Itt aztán meghúzódhatott háborítatlanul, elvegetálhatott huzamosan. Az Alföldön sok volt a mocsár. A házak az örökös háborúban szennyes, bűzös kunyhókká zsugorodtak. Orvos alig volt. A kik gyógyitással foglalkoztak, hogy Szamosközit idézzük, a kórnál is biztosabban és sikeresebben gyilkolták az embereket. Megesett többször, hogy tőlünk a járvány átvándorolt Ausztriába is, megriasztván és megtizedelvén Bécs lakosságát. A bécsiek legalább mindig Magyarországot okolták, valahányszor pestis látogatott el hozzájuk. Negyven esztendő alatt (1679 és 1713 között) Bécs is két nagy pestis-járványon esett át. A nagyobb csapás a második, az 1713. évi járvány volt. Egy firenzei olasz sebész, Tremolini naplójában és leveleiben elég részletes képét kapjuk a járványnak. A kór szimptomáit lényegében úgy irta le, mint Thukidides és Boccaccio. Fontos eltérés, hogy a kór letális lefolyására elég volt tizenkét óra: a reggeltől estig, vagy estétől reggelig terjedő idő. A fekélyben fekete és vörös szinűt különböztet meg, amaz föltétlenül halálos, emez csak akkor, ha fölfakadván, delirium áll be. Naponta háromszáz volt a megbetegedés s körülbelül ugyanannyi a halálozás. A kórház matraczairól a hogy fölszedték a halottat, más beteget fektettek rá, mert kevés volt a kórház és kevés az ágy. Majdnem egész esztendeig tartott a járvány s a bécsi Károly-templom e szomorú napok emléke. III. Károly, a ki mint császár VI. Károly, 1713 november 21-én tett a bécsi Szent István-templomban fogadalmat a Károly-templom fölépitésére. *Junius.*

Gobelin 1500 tájáról.

TÁRSAS KIRÁNDULÁS A LEVEGŐBEN.

Egymásután zuhannak alá az aviatika gránátosai. *Moisant, Hoxsey, Noël* és a többiek, a nemrég távozottak, magukkal vitték végzetes repülésük titkát. Az okokat csak sejtjük.

Millet: Hazafelé.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

Lenbach: Id. gróf Andrássy Gyuláné.

Lenbach: Gróf Andrássy Gyula nagyanyja, gróf Kendeffy Ádámné.

Tizian: Madonna a kis Jézussal, Keresztelő Szt. Jánossal és Szt. Jeromossal.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

RÉSZLET A NAGY SZALONBÓL. (Az asztal fölött Turner tájképe.)

RÉSZLET AZ EGYIK FOGADÓSZOBÁBÓL. (A kandalló fölött egy gobelin keretben, ettől balra a Tizian-kép állványon, jobbra a velencei tükör mellett Tintoretto férfi arcképe.)

GRÓF ANDRÁSSY GYULA B

NŐI SZALON.

RÉSZLET A NAGY SZALONBÓL. (A bronzajtótól, mely késői renaissance munka, jobbra az asztal fölött Courbet festménye, ettől jobbra egy támlásszék fölött s egy perzsa imaszőnyeg alatt Corot festménye.)

LOTÁJÁBÓL. — Balogh Rudolf fölvételei.

A híd középső része, beillesztésre előkészítve.

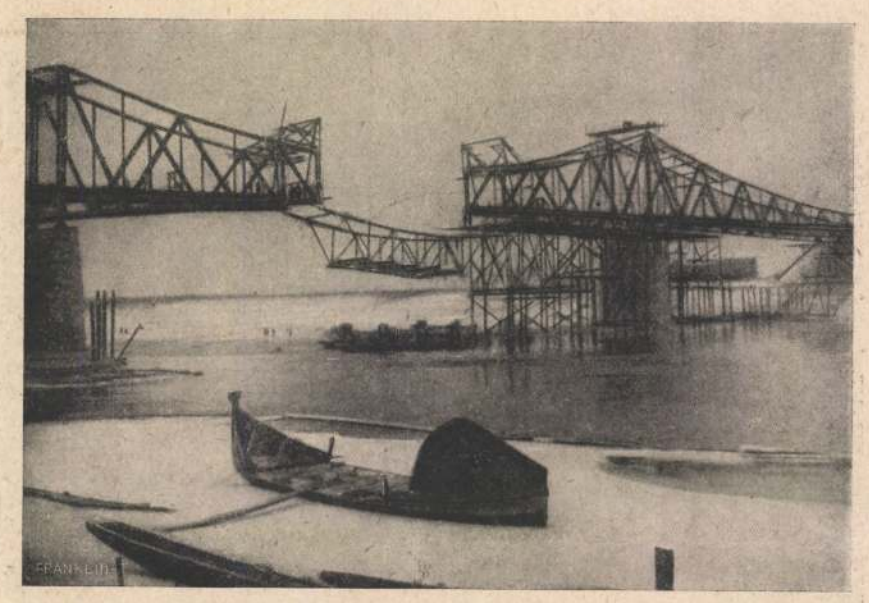

A középső részt végleges helyére felhúzzák.

A SZOLNOKI KÖZÚTI TISZAI HÍD ÉPÍTÉSE. — Óhegyi Géza fölvételei.

Biztosat állítani nem merünk. Hiszen még azok az élve maradottak sem emlékeznek a katasztrófa pillanatára, a kik maguk is részesei voltak az ilyen salto mortale-nák. Mindegy az, minek nevezzük el a levegő úttörői felett lebegő láthatatlan, de kegyetlen rémet. Lehet az akár konstrukczió hiba, akár bizonyos kritikus pillanatokban nyilvánuló emberi gyöngeség, vagy őrültséggel határos vakmerőség. A küzdelem ellene ma még sikertelen. Épen ezért fog el bennünket soha nem érzett csodálattal vegyes félelem, a mikor eseményeknek vesszük hirét, a melyben nem tudjuk megkülönböztetni, hogy mi van túlsúlyban, a fejlesztésre való komoly törekvés, vagy a sportszerűség?

Farman repülés közben tizenkét kilométernyi távolból drótnélküli sürgönyöket küld. Ugyanakkor *Weymann* három társának kíséretében Bony-ból Reimsba repül, ott megreggeliznek s visszaszállnak. *Vedrine* egyfolytában városról-városra repül, egyidőben pedig négy katonatiszt és egy sportsman aeroplánjukra kapnak és Pauból a száz kilométernyire levő *Tarbes*-ba rándulnak ugyancsak — reggelizni. *Latham*, a ki nemrégiben Kaliforniában mutogatta magát, a Csendes-oczeán partjain Antoinette-jén cserkészésre indul. A vadkacsákat felzavarja, majd, mint valami ragadozó madár, utánuk száguld s a menekvőket el is éri. Gépét automatikus szerkezet egy perczre megállítja, lebegésben tartja s ő sörétes puskájával egyiket a másik után puffogtatja le. A tengerbe hullott és kihalászott zsákmányt másnap az ottani vadász-klub tagjai adják neki át. Végül *Sommer* öt utast ültet gépére és Douzy-ból tiz kilométernyire repül, sőt teljes épségben szerencsésen vissza is térnek.

A levegőben lejátszódó tragédiák után az ilyen sport- és társaskirándulások hirei új reményt keltenek már-már csüggedő lelkünkben. Különösen az utasokkal történő repülések érdekelnek bennünket, mert a légi közlekedés vágya ott él bensőnkben. Minden újabb kisérlet sikerülte annak teljesedését jelenti. «Haladás» az ember mottója. Ezért üdvözöljük mindig ujjongással a Bleriot és Lemartin-eket. Az előbbiek teremtenek, az utóbbiak végrehajtanak; de csak ott, a hol megértésre és támogatásra számíthatnak. Szóval a hol ez kulturszükséglet. Nekünk magyaroknak — úgy látszik, — nem az. A rákosi hangárokban csend honol. A magyar kéz dermedten pihen. A részvétlenség hideg, fagyos szele üli orgiáját.

Massány.

HELLÉ.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Marcelle Tinayre. — Forditotta M. Hrabovszky Julia.

Nagyon keresetlenül feleltem erre, hogy Lancelot nagyon megtisztelne, de én képtelennek érezném magamat őt törekvéseiben sikeresen támogatni és ha nőül venne, nagy családásban lenne része. Lancelot úr azonban mindenesetre válogathat a jó pártikban és így a neo-idealizmusnak nem kell gyászt öltenie.

Mint minden házasságközvetítő, Gerardné is személyes sértésnek vette jelöltjének visszautasítását. Felbigyesztett ajakkal, szemöldökeit rosszalólag ránczolva felelte, hogy szabad vagyok, de eljő a nap, mikor el fogom ösmerni Lancelot úr érdemeit és sajnálni fogom, a miért nem előlegeztem neki nehány hónapi hitelt.

— Kedves asszonyom — kiáltottam fel Gerardné kezét megragadva, mert nem akartam fájdalmat okozni neki — én nagyon hálás vagyok önnek a jó akaratáért. De fájdalom, nem szeretem Lancelot urat és miután a szabadságom nincsen terhemre, azt csak egy kölcsönös szerelem valódi örömeiért cserélném fel. A legkevésbé sem vagyok ambicziózus és legkevésbé sem csábít az a kilátás, hogy egész életemben a férjem képviselőválasztásait szorgalmazzam.

Gerardné arcza felderült kissé és miután egynehányat sóhajtott, jól a szemembe nézve, mondta:

— Figyeljen reám Hellé, jobban tenné, ha bevallaná nekem az igazat. Valaki tele beszélte a fejét?

— *Valaki*? Ki ez a *valaki*, asszonyom? Lesz szives megmondani!

— Oh, én tudom . . . tudom.

— De én egy szót sem értek az egészből.

Gerardné habozott kissé, aztán a vissza nem fojtható bosszúság kitörésével kipattant:

— Genesvrier urat értem. Ő szerelmes magába. Mindenki mondja. Mindég a nagybátyjánál ül, ő a ki soha, sehová sem jár . . . Igazán botrány látni, hogy de Riveyrac úr miként hagyja magát befonatni egy olyan alakkal, a ki csak kétes ekzisztencziákkal érintkezik — igen Hellé, kétes ekzisztencziákkal! . . . és rendháborító könyveket ir. Parbleu! nem is volna rosz annak a harminczöt éves, őszülő fejű, mindig rossz kedvű embernek, a pár garasával, a mije még megmaradt az Isten tudja miként elpocsékolt vagyonából, nőül venni magát Hellé és ezáltal ismét bejutni az «ő társaságába», a hol már senkisem akarja fogadni őt.

— Asszonyom — feleltem rendkívülien felindulva — ön elfelejti, hogy Genesvrier úr barátunk, unokaöcsese Marboy asszonynak és senkinek sincs joga az ő szándékait meggyanúsítani.

— Lássa, hogy védi őt!

— Mindenkit megvédenék, a kit igazságtalanul támadnának meg előttem, én miattam. Genesvrier úr tehetséges és nagyon becsületes ember, asszonyom, a kit nem szeretek ugyan, de nagyobbra becsülök, mint Lancelot urat. Tudom, hogy a vagyona fölött rendelkezett, mi módon és mi czélból, Marboy asszony elmondta ezt nekem. Genesvrier úrnak eszébe sincs nőül venni engem és még kevésbé gondol a társaságbelieinek kegyeibe jutni; visszavonultan él és csupán a munkájára gondol.

— Nagyon nagy hévvel beszél Hellé és ha Genesvrier úr megkérné a kezét? . . .

— Nem tudom, mit felelnék neki asszonyom, de ez csakis én rám tartozik; biztosíthatom azonban, ha Genesvrier úr barátsága vagy Lancelot úr szerelme között kellene választanom, nem haboznék . . . De végre is mit bántja ez önt? . . . Mért akar összeveszni velem, megtámadva miattam egy férfit, a ki soha semmi rosszat nem tett önnek? Ez nagyon meglep és bánt engemet.

Csend állt be. Gerardné könnyekben tört ki. Kijelentette, hogy ő igazán szerencsétlen és ostoba, hogy a mások boldogsága végett annyit fáradozik, de utoljára történt; lehet, hogy elragadtatta magát a harag által és sajnálja, a mit mondott.

Szivesen nyujtottam feléje békejobbomat és megigértem, hogy semmit sem fogok szólni nagybátyámnak a történtekről. Gerardné azonnal megvigasztalódott és könnyeit letörülve, távozott.

XIV.

«Ez a jó asszony egészen megbolondult — gondoltam Gérardné távozása után. — Nem tudja megbocsájtani Genesvriernek, hogy az nem akart nála tehetségével és márkiságával tündökölni. Bizonyos, hogy ő jobb szereti nagybátyám társaságát.

A rosz nyelvek ráfogják, hogy belém szerelmes, mert mindenütt, a hol férfiról és nőről van szó, szerelmeskedést gyanítanak. Minő nevetséges gondolat! Genesvrier lenne szerelmes! . . .»

Úgy gondoltam, Gérardné haragja jelentőségteljes és a «vastag szarka», a ki olyan gyülöletes volt nagybátyám előtt, már bizonyára mások előtt is kiöntötte a szivét. Talán a Gérardné szalonjában látott embereknek már a fele értesítve van Genesvrier állitólagos szerelméről — és talán a félelem, hogy Genesvrier őt megelőzheti, siettette Lancelot nyilatkozatát . . .

Előre láttam, mennyi ostoba fecsegés lesz. Ha csak rólam lett volna szó, mit sem töröd tem volna az egészszel, de tudtam, hogy nagybátyámat régi barátság fűzi Gérard úrhoz. Meg akartam akadályozni a szakítást. Az az eszmém támadt, hogy kikérem Marboy asszony tanácsát, a ki szükség esetén megakadályozhatná barátnője tapintatlanságait.

Öt óra volt. Nagybátyámat nem vártam haza az ebéd ideje előtt. Kocsit hozattam és a Pergolése-utczába hajtattam. Marboy asszony szerencsére egyedül volt. Elbeszéltem neki, hogy Gérardné nálam volt, minő ajánlatot tett nekem Lancelot nevében és minő valószinütlen érzéseket tulajdonit Genesvriernek.

Marboyné nevetni kezdett, aztán elkomolyodott.

— Remélem, ön egyetlen szót sem hisz el azokból az ostoba ragalmakból, a miket önnek az öcsémről elmondtak? Nagyon fájna, ha ez így lenne.

— Egészen nyugodt lehet, kedves jó barátnőm. Képtelennek tartom Genesvrier urat valami aljas érzésre . . . sőt még a szerelemre is.

— Oh, Istenem! — válaszolta Marboyné elmosolyodva — az ember sohasem tudhatja, képes-e egy kiváltságos ember a szerelemre. Én ellenkezőleg azt hiszem, egy olyan férfi sokkal fogékonyabb a nagy szenvedély iránt, mint egy középszerű ember.

— Hogyan! — kiáltottam fel — Genesvrier úr szeretett volna!

Andrássy Gyula

GRÓF ANDRÁSSY GYULA BUDAPESTI GYÜJTEMÉNYE

I. A RÉGI MESTEREK

Köztudomású, hogy Andrássy Gyula gróf nemcsak a ma művészetének lelkes barátja, hanem finom érzékű gyüjtője régi mesterek remekeinek is és budai lakása telve van iparművészeti tárgyakkal, muzeális értékű renaissance-bronzokkal, olasz, németalföldi és XIX. századbeli francia mesterek festményeivel, amelyek közül legendás híre volt Rembrandt fiatalkori önarcképének. Mindeddig csak ismertetés-jellegű tanulmányok foglalkoztak a gyűjtemény összességével, az egyes darabokat inkább csak érintve, mint kritikailag tárgyalva. Ez a kritikai tárgyalás e cikkünk feladata és pedig a régi mesterek festményeire és szobraira vonatkozólag: a súlyt tehát elsősorban a szerző, vagy ahol ez lehetetlen, legalább a keletkezési környezet megállapítására s a fejlődéstörténeti perspektiva feltárására kellett vetnünk, csak másodlagos értelemben bocsátkozva esztetikai méltatásokba.

A problematikai szempont érvényesítése mindjárt a gyüjtemény legrégibb darabjánál okozza a legnagyobb nehézséget. Egy nagy méretű (szél. 177 cm. mag. 178 cm.) oltárkompozíció ez, amely a Madonnát kőtrónuson ülve ábrázolja, fölötte két hódoló angyallal, két oldalán pedig Péter mártírral és szent Rókussal.[1] Az évszám, amelyet az oltárkép visel, csak egy elhalványult eredeti későbbi felfrissítése, sajnos ebből a felújításból is csupán 14.9 olvasható, míg a harmadik számjegy, amely számunkra a legfontosabb lenne, teljesen elkopott. Mielőtt azonban ennek kiegészítésére gondolnánk, a lokalizálás kérdésével kell foglalkoznunk. A motívumok a pádua-velencei művészet kisugárzási körére mutatnak: legfontosabb köztük a színes márvánnyal inkrusztált kőtrónus, amely hasonló félhengeralakú támlával s félkörben kiugró lépcsőfokkal tisztára a velencei művészet specialitása a XV. században s a Vivarini-körben sokszor meglepően hasonló példányokban fordul elő. (V. ö. a Szépművészeti Muzeum Pálffy-gyüjteményében.) De a Vivariniek nevét idézi fel a Madonna hieratikus komolysága is, amint szemlesütve, nyugodt elmerüléssel nézi gyermekét. Ez a komoly monumentalitás az egész kompozíció hangulata, ez sugárzik ki a két szent alakjából is, amint nyugodt mozdulatlanságban állnak meglehetős távolságban a Madonnától, de nem annyira, hogy azért a kompozíció hígnak, üresnek hatna. Milyen másképp fogják fel a sienai és umbriai gotikusok ezt a témát: a mosolygós, kecses gyermekmadonnákat sűrűn föltornyosuló glóriás fejek sorai veszik körül, az apró formák, mozgékony vonalak s arannyal átszőtt világos színek játéka teszi dekoratívvá a kompozíciót. A mi képünk hieratikus komolysága a velencei körben még mélyen gyökerező bizánci tradiciónak tulajdonítható.

Azonban mégsem Antonio Vivarini az a mester, akinek típusai a kép formavilágát megszabják; a gyermek s az angyalok inkább Squarcionenak, a páduai iskola atyamesterének nevét juttatják eszünkbe s a Madonna kemény ráncokba töredezett kendője is az ő sajátságos rajzérzékére emlékeztet. Antonio Vivarini és Squarcione tehát azok, akiknek neveihez képünk legszorosabban csatlakozik, anélkül azonban, hogy kvalitása arra jogosítana, hogy szerzőjét ezeknek a nagy mestereknek régiójában kereshessük. Squarcione tanítványai közt van azonban egy, akinél közvetlen analógiákat is találhatunk, s ez *Bono da Ferrara*, akinek nevét az Eremitani-kápolna egyik freskója viseli.[2] Az alakok erős csontú, magas termete, a tiszta függőlegesből ki

[1]) A modern keret eltakarja a szentek megnevezését tartalmazó feliratokat. Szent Rókust gyakran látni karddal és kutyával ábrázolva.

[2] Bono da Ferrara állítólagos fiatalkori művét, amely stílusban a páduaitól teljesen eltér, Venturi újabban Pisenellonak adja. Hibás továbbá az a nézet, amely szerint a páduai freskó még a negyvenes évek folyamán keletkezett: ekkoriban még nem lehet Piero della Francesca hatásáról beszélni.

Magyar Művészet
1927. 2. szám

BATTISTA FRANCO: GÁBOR ARKANGYAL

PINTURICCHIO: SZENT FÉLALAKJA

PALMA VECCHIO: SACRA CONVERSATIO

SEBASTIANO DEL PIOMBO: KRISZTUS A KERESZTTEL

nem mozduló merevségük csak laza közösségek lennének az oltár és a freskó között, ha nem hozná őket közelebb a gyermek Jézus megegyezése és a drapéria szögletes ráncainak kézírása. Míg azonban a páduai freskó már Piero della Francesca döntő hatását mutatja, addig az oltárkép még egy régibb stilus formavilágában él, s így, ha tényleg Bono da Ferrara műve, a freskó keletkezési ideje, vagyis az ötvenes évek előtt kell datálnunk. Az évszámot mindenesetre 1449-re egészíteném ki legszívesebben.

Míg a korai renaissance-nak ezt a figyelemreméltó képét legalább hipotetikusan egy ritka mesterrel hozhatjuk kapcsolatba, megnevezetlenül kell maradnia a gyüjtemény két másik, kvalitásban is gyenge quattrocento képének. Az egyik egy *velencevidéki* Madonna, a másik egy gotikus keretezésű többrészes oltárkép, amely azonban nem egységes, hanem egy régibb s egy későbbi polyptychon részeinek kompilációja. Bár keletkezése a XV. század második felére esik, mégis még a trecento gotikus tradicióiban gyökerezik, amely tradició az *Assisi-Foligno-i iskolában* egész Perugino fellépéséig szívósan tartotta magát.

Több szerencse kisér egy erősen megrongált kis szentképnél, amely még siralmas állapotában is szoros megegyezést mutat *Pinturicchio* megszokott típusaival ($22 \times 17{\cdot}5$ cm²). Sajnos a festékréteg sok helyütt teljesen lehámlott róla, a szemeket, a hajat átfestések csúfítják el, úgy hogy ma már szó sem lehet arról, hogy az esetleges sajátkezűséget megállapíthassuk.

A cinquecento mesterei közül főképp a velenceiek vannak szépen képviselve. Első helyen azoknak a Sacra Conversatio-knak egyikét kell megemlítenünk ($50{\cdot}5 \times 45$ cm²), amelyeket Giovanni Bellini és Cima honosítottak meg Velencében, s amelyek legkimagaslóbb művelőiket a fiatal Tiziánban és Palma Vecchióban lelték meg. Nem csoda, ha éppen ezt a két nevet hangoztatták leggyakrabban képünkkel kapcsolatban s e helyen éppen ezért a szerzőség kérdését kell gyökerénél megragadnunk.

Tizian és Palma között mindig fönnáll a színtiszta velencei neveltetésű és a Bergamóból bevándorolt mester ellentéte. Tizian a giorgionizmus művészetének legmélyére hatolt: Palma csak később vette föl ezeket a hatásokat és pedig nem eredeti tisztaságukban, hanem éppen Tizian által módosított, továbbfejlesztett formájukban — egyidejűleg maga is mély befolyást gyakorolva Tizian fejlődésére. A mi képünk keletkezése azonban oly korai időre esik, amikor ez a kölcsönhatás még nem állott fönn. Erre a korai időre (1505—1510) vall az alakkompozíció betömörítése a kép első síkjába, oly sűrűn, hogy mozgási szabadságukban is korlátozva vannak. Jellemző az a szorongó érzés, amit Szt. Jeromos imádkozó kezei keltenek. Milyen másképp hat Tizian érett festménye („La Vierge au lapin", Páris), gazdag tájképi fölfogásával, vagy Palma monumentális késői kompozíciója (Velence), biztosan megalapozott fölépítésével, széles, plasztikus gesztusaival.

S ezzel már rá is mutattunk a két művész között való nagy különbségre: Tizian, Giorgione művészetének örököse, eminens tájképfestő tehetség, ugyanekkor Palma a figurális kompozícióban erősebb. Ugyanez a különbség azonban már legkorábbi periodusukban fönnáll közöttük. Tizian két londoni kompozíciója a Gyermek imádásával már szintén szabad tájképi fölfogást mutat s félalakú kompozíciója Madridban szintén egész szabad térbeli elosztásában. Ugyanekkor a fiatal Palma kizárólag félalakokból szövi quattrocentisztikusan kötött, szabályos kompozícióit.

Ezek után nem nehéz megmondani, melyik művésztől származik az Andrássy-gyüjtemény képe: előtérbe tömörített alakjai, amelyeknek tömegei csaknem planimetrikus szabályossággal vannak elosztva a síkon, számtalan analógiát idéznek fel *Palma Vecchio* fiatalkori művei közül. A római Colonna-képtár és a krakkói Czartoriski-gyüjtemény darabjai jönnek elsősorban tekintetbe, amelyek közül az utóbbi már fejlettebb és szépen mutatja az átmenetet Palma éretten kibontakozó kompozíciói felé. E kompozícionális analógiákhoz motívikus megegyezések is járulnak: a gyermek alakja s a Madonna keze pontos megegyezésben térnek vissza Palma legkorábbi művén, Bergamoban; talán még jellegzetesebb Hieronymus feje, amely egy Chantilly-i és a — mellékesen megjegyezve, jóval későbbi — bécsi képen frappáns hasonlóság-

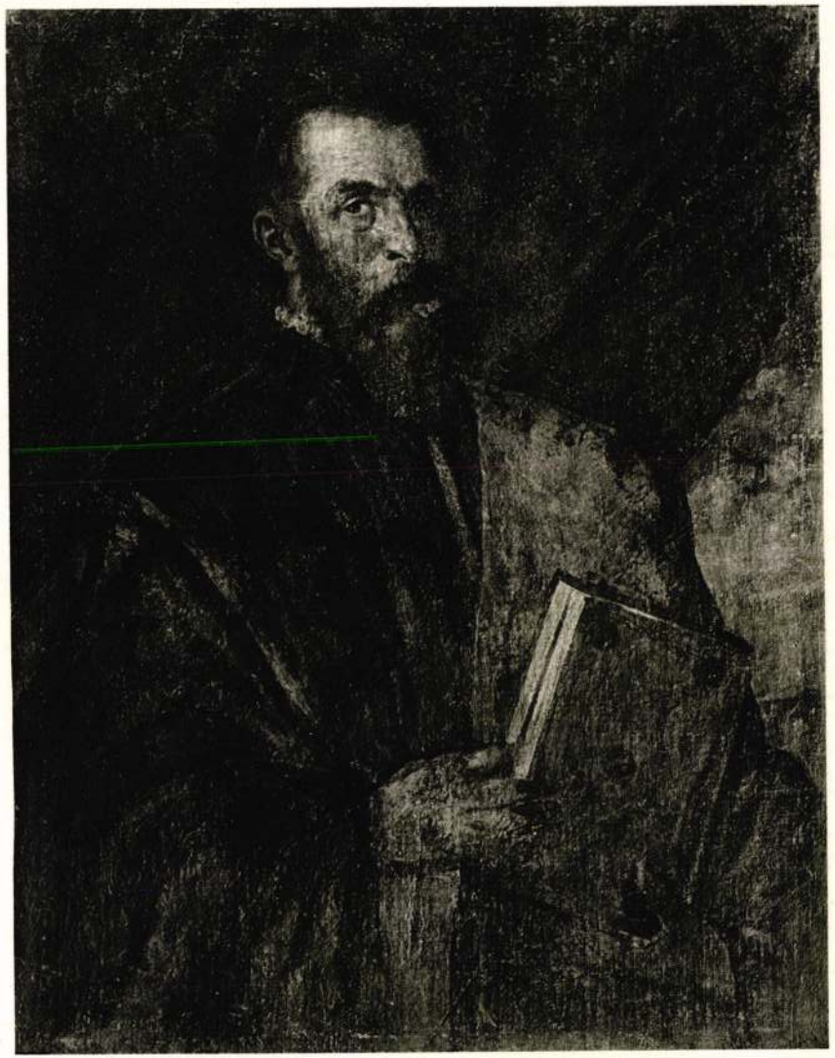

DOMENICO TINTORETTO: FÉRFIARCKÉP

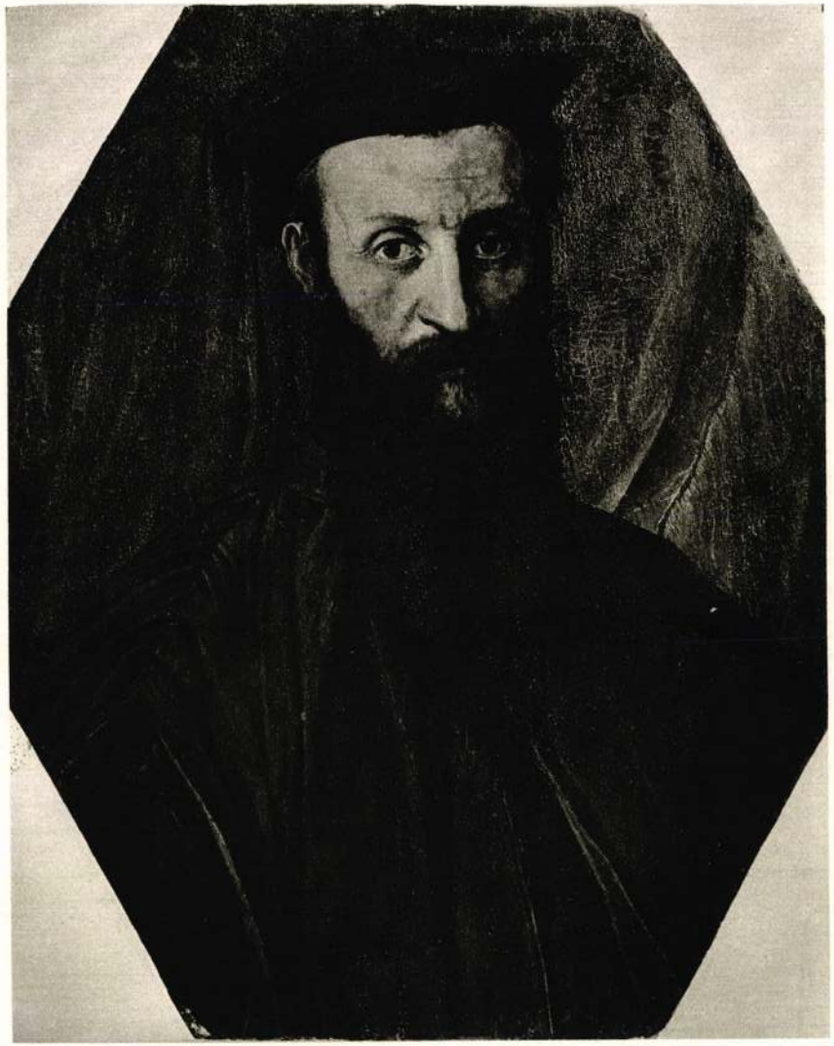

PARMEGGIANINO KÖRÉBŐL: FÉRFIARCKÉP

ban tér vissza; a tájkép Palma bergamói képén teljesen megegyező, de a génuai és krakkói képek háttere is hasonló motívumokból áll. A kompozíció festői kivitele, opálosan egymásba fojtott tónusai, amelyek minden vonalhatást kizárnak, a fiatal Palma jellegzetessége, amely a bergamoi, génuai és Chantilly-i képeken is felötlik.

Mindezek a motívikus és stiláris megegyezések oly nagyszámúak és oly szorosak, hogy Palma szerzőségét minden kétségen fölülemelik. E pozitív biztonsággal szemben Polidoro da Lanzanonak, ennek a félismeretlen mesternek, sokat hangoztatott szerzősége sem jöhet tekintetbe. Ez annál fontosabb, mert a valóságban sokkal kevesebb valódi Palma-kép van, mint azt általában gondolják: Budapest összes nyilvános gyüjteményeiben csupán a Szépművészeti Múzeum fiatal jegyespárt ábrázoló két képe valódi műve Palmának, s ezek szintén legfiatalabb periódusát képviselik.

Rembrandt önarcképe mellett a gyüjtemény legkimagaslóbb darabja egy már méreteiben is kolosszális „Keresztvivő Krisztus", amelyben *Sebastiano del Piombo* sokat variált kompozíciójának egy példányára ismerünk. (156×112 cm².)

Úgy látszik, nem igaz az, hogy Sebastiano, amint biografusai állítani szeretik, „piombatore"-vá való kinevezése után (1531) munkátlan és epikureista hajlamainak engedte át magát; mert ha öregkorában talán lassabban dolgozott is, mint fiatalon, ezért a lassúságért sokszoros kárpótlást nyujtott a munka intenzitásában. Legmélyebben éppen a „Keresztvivő Krisztus" gondolata foglalkoztatta: már 1530-ban említenek egy kész keresztvitelt, Vasari is beszél egyről, amely az előbbivel valószinűleg azonos, bár Vasari 1531 utánra teszi keletkezését; egy előttünk ismeretes példány 1536-ban készült.

Ennek megfelelőleg ma is nagy számban találhatók föl Európa képtáraiban Sebastiano Keresztvitel-kompozíciói, amelyek közül a legjobbak két prototípusra vezethetők vissza:

1. A féloldalt hajló Krisztusalak típusára, amelyen csak egy kéz van ábrázolva, (ismeretes egy madridi és egy pétervári példányban, amelyeknek prioritása vitás.)
2. s az előrehajló Krisztusalakéra, aki két kinyujtott kezével fogja a kereszt fáját; (ezt a típust képviseli t. k. az Andrássy-gyüjtemény képe, ennek variánsa Madridban s e madridi kép kópiája Drezdában.)

Kérdés, hogy e tipusok illetőleg példányok közül melyik azonos a Vasari által látott és dicsért képpel: bizonyos ugyanis, hogy ennek a példánynak volt a maga idejében a legnagyobb népszerűsége, s ezt kell tekintenünk Sebastiano sajátkezű darabja gyanánt. A leírás a következőképpen szól:

„Sebastiano, kevéssel azután, hogy a piombo őrévé nevezték ki, az aquilejai patriarcha számára egy félalakú Keresztvivő Krisztust festett nagy elmerüléssel, és pedig kőlapra; művével nagy dicsőséget szerzett magának, főképp a fej és a kezek által, amelyekben Sebastiano igazán remekelt."

A legfeltűnőbb ebben a leírásban, hogy a Vasari által látott kép kőre volt festve, s valóban tudjuk, hogy Sebastiano nagyszámú technikai ujításai között ez volt egyik legérdekesebb specialitása.

Ez adott talán alkalmat arra, hogy Vasari szavait az első, — féloldalthajló — típus képviselőire vonatkoztatták, amelyek valóban kőre vannak festve, ellentétben a második, — előrehajló — típussal, amelynek eddig ismert példányai közönséges vászonképek.

Csodálatosképpen azonban nem vették észre, hogy ez az azonosítás nem állhat meg, mert

az első típus fő képviselője, a pétervári példány, nem az aquilejai patriarcha számára készült, amint ezt Vasari mondja, hanem a rajta olvasható felirat értelmében Cifuentes grófjának számára, aki, mint spanyol követ 1536-ban járt Rómában; továbbá azért nem, mert

Vasari kifejezetten két kézről beszél, „nelle mani", holott az első típus képviselői Krisztusnak csak egy kezét engedik látni.

Ha másfelől a második típus eddig ismert képviselői vászonra voltak festve, s azonkívül annyiban eltértek Vasari leírásától, hogy a főalakon kívül még ké mellékalakot látunk rajtuk, úgy az Andrássy-

ANTONIO CANALE: A CANAL GRANDE

TIEPOLO: BACCHUS ÉS ARIADNE

CIRO FERRI (?): MADONNA SZENTEKKEL

gyüjtemény ebbe a típusba tartozó képében oly példány került elő, amely a Vasari-féle képpel minden tekintetben megegyezik s azzal azonosnak tekinthető.

Az az óriási értékkülönbség, amely ezt a példányt az összes többi eddig ismert példány fölé emeli, meg fog bennünket győzni arról, hogy az első típusba sorolt kompozíció csupán egy növendék, egy követő erőtlen invenciójának szüleménye, míg az eddig ismert második csoportbeli példányok nem egyebek XVII. századbeli spanyol utánzatoknál.

Az Andrássy-gyüjtemény képének előnyei azonnal feltünnek, ha a madridi háromalakos variáns mellé állítjuk. A kereszt rövidülése merészebb, elegánsabb, jobban hozzáidomul az alak konturjaihoz; a test előrehajlása erőteljesebb. Egyáltalán a test alkatában, tagolásában, sokkal több plasztikai érzék nyilvánul meg. Vegyük csak a behajlított kart: mennyivel artikuláltabb a könyöke, a csuklója s milyen energikus azoknak a hajlása! A madridi képen a kar be van bugyolálva valami felfújt és elnagyoltan modellált drapériába a bolognai barokk mesterek módjára: ezzel szemben a két-három monumentálisan fölérzett redő a mi képünkön klasszikus példája a cinquecento drapirozó művészetének. A madridi kép háttere ugyan nem idegen Piombo tenebrózus tájképeitől, de még így is legföljebb egy elkallódott Piombo-kép megismétlését láthatjuk benne, egyszerűen abból az okból, hogy a kisérőalakok is, nem Sebastiano, hanem a spanyol barokk festők típusait mutatják.

Ezek után egy valódi és fontos Piombóval gazdagabbaknak tekinthetjük magunkat; Budapest számára pedig ez annyival értékesebb gazdagodás, mert a Keresztvivővel együtt most már *három Piombo-képet birunk*, amely három kép nagyszerűen illusztrálja mesterének fejlődését. A *giorgionismus* művészetének jegyében áll a Vilma királynő-úti Orsz. Ráth György-Múzeum remek kis női arcképe, amely még működésének legelső éveiben keletkezett; ennek intim és kissé szentimentális bája a Szépművészeti Múzeum férfiarcképében *Raffael* komoly derűjének ad helyet, míg a Keresztvivő már *Michelangelo* szellemét sugározza.

A giorgionismus, a raffaelismus s a michelangiolismus három aránylag élesen elhatárolható fejezet Piombo életében s biográfusai bizony sosem rótták föl érdeméül sem látszólagos önállótlanságát, amellyel mindig valamely nagy kortársa mellé szegődött, sem pedig fejlődésének látszólagos szaggatottságát, mellyel képes volt fiatalabb korának tradícióit újabb ideálokért bármely pillanatban föláldozni.

Helyes-e ez a beállítás? Szabad-e egy művész életében a „hatásokat" röviden elítélendő elemeknek deklarálni? Nem. Kérdeznünk csak ezt szabad: helyesen használta-e föl a hatásokat, helyesen válogatta-e meg őket? Vagy pedig ártottak-e neki?

Erre a kérdésre Sebastianónál választ ad a londoni és a pétervári „Sírbatétel" összehasonlítása: a londonié, amely Giorgione kezdődő hatása kedvéért még nem áldozta föl Cima da Conegliano műhelyének tradicióit, — s a pétervárié, amely Raffael stilusát már michelangioleszk motívumokkal gazdagítja. Az elsőé, amely hieratikus és merev, s a másodiké, amely mélységes pátoszával e témának egyik legnagyszerűbb interpretációja: úgy világos lesz, hogy Piombo pályája nem a hatások között való céltalan tévelygés és lassú ellaposodás vonalát mutatja, hanem az emelkedő, megszabaduló kibontakozását. E hatások, amiket Raffael és Michelangelo neve jelent, nem véletlenül és nem octroiszerűen lépnek föl, hanem maga Piombo az, aki fejlődése folyamán nagy tudatossággal keresi őket, mint forrásokat, amelyekből meríthet. Nem azért került Sebastiano Raffael hatása alá, mert Rómába költözött, hanem azért költözött Rómába, hogy az ott fölvirágzott új nagy művészet atmoszférájába kerülhessen. A Crisostomo-oltár mestere kulturájában eleve római volt és Velencében meg nem maradhatott. Rómában ő igazibb hazáját lelte meg s az itteni fejlődés természetes útja vezette őt Raffaeltől Michelangelo felé.

Az Andrássy-gyüjtemény Keresztvivője mindennél jobban mutatja, mit jelentett Sebastiano számára Michelangelo.

Hogy hogyan fogalmazta meg magának Velence ezt a témát, azt a velencei S. Rocco sokat vitatott képében maga Giorgione

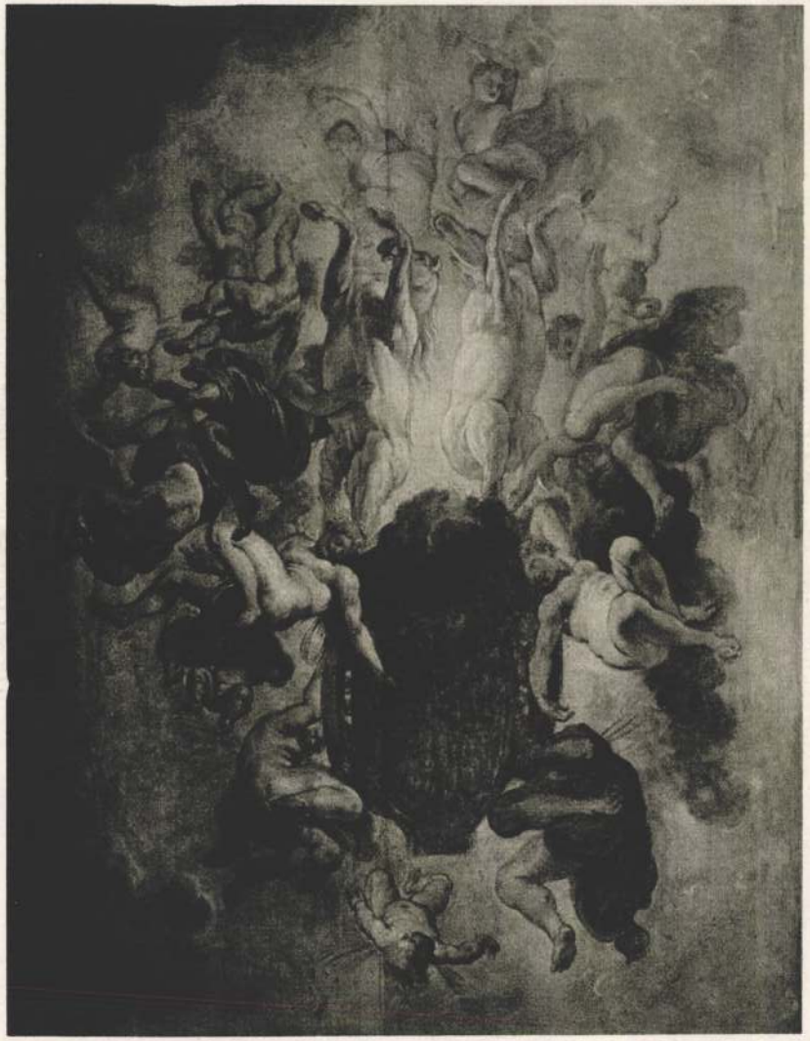

RUBENS KÖVETŐJE: HELIOS SZEKERE

FERDINAND BOL: A VÁD ÉS A VÉDELEM

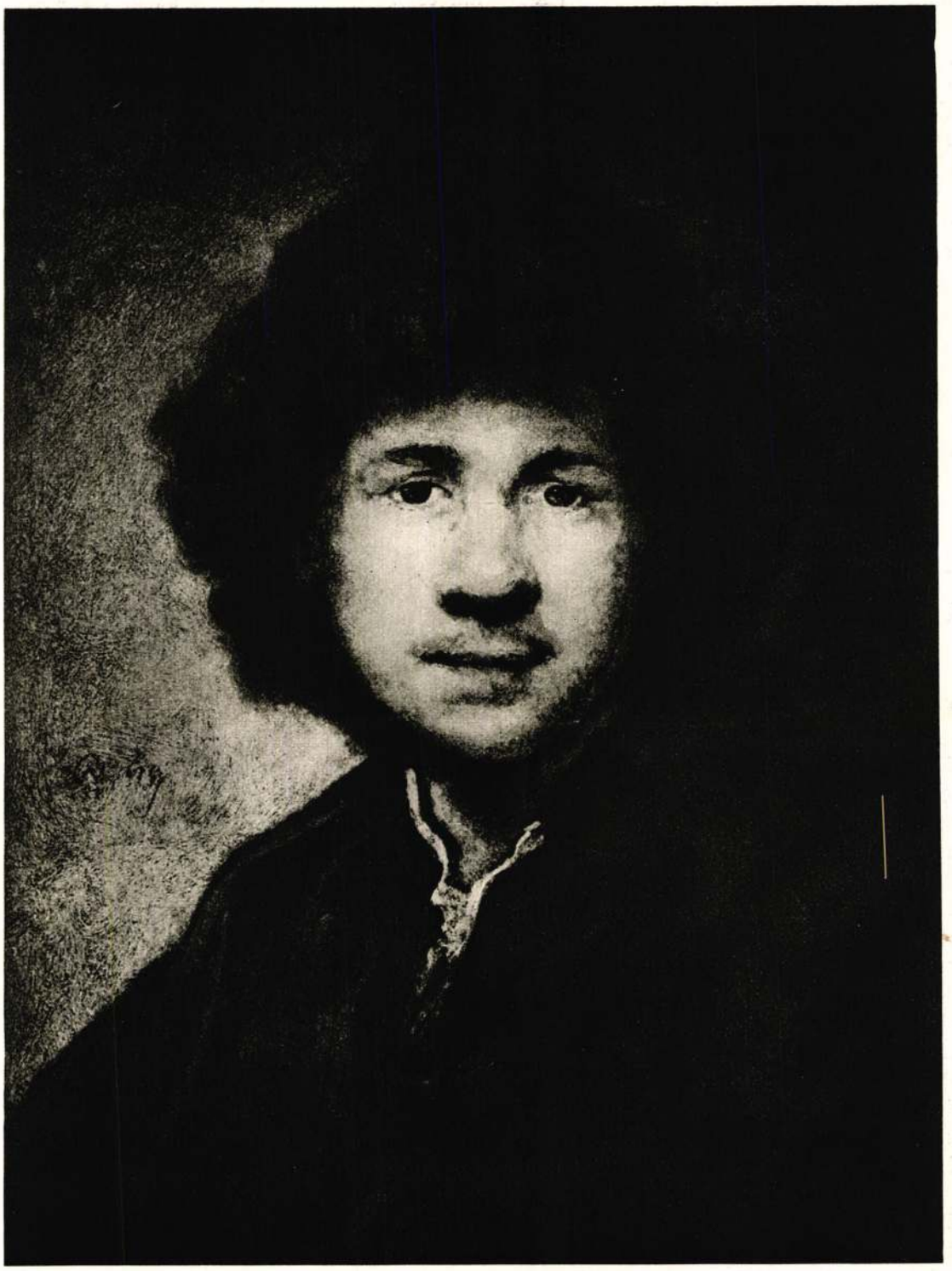

REMBRANDT: ÖNARCKÉP 1630-BÓL

mutatja meg nekünk. Kompozíciója, amely Andrea Solario nyomán — lásd ennek még megfigyeletlen fiatalkori képét a Szépművészeti Múzeum Pálffy-gyüjteményében — egész Felsőolaszországban elterjedt, Velencében tradicionális is maradt, s dacára Michelangelo meg-megújuló hatásának, az öreg Tizian madridi képében még teljesen a giorgioneszk megoldás mellett maradt meg.

Ha Piombot tudatosan fejlődő szelleme nem vezette volna Rómába, talán ő is így oldotta volna meg a keresztvitel témáját, de így: milyen más eredményhez jut, mint Tizian! Itt: a felület egyenletes kolorisztikus vibrációja, impresszionismus, ott: a monumentális test éles kiválása a semleges háttér fóliájából, mélységes plasztikai átélés. Itt: a síkhoz idomított, szétszóródott csoportosítás, ott: a síkból kitörő, összefoglalt energia. Itt: lassú tempójú, objektív elbeszélés, ott: ellenállhatatlan erejű tragikai kibontakozás.

Ez az az út, amely Giorgionetól Michelangelóhoz vezet és Sebastiano del Piombo ezen az úton nem veszített el semmit, csak gyarapodott és erősödött. Éretten, lehetőségekben gazdagodva, soha ezelőtt nem érzett dinamikai készséggel megáldva száll ki az idős Sebastiano monumentális föladatok megoldására: s már a „Szt. Ágota mártiriumán" az egyik nagy virtuozitással megrajzolt hóhérlegény alakjában, majd a poklokra szálló Krisztus képén kezdi megformálni azt a nagy gondolatot, amit a Keresztvivőben önt végleges formájába, ugyanúgy használva fel az előretörő, rövidülő tömegeket tragikai hatások elérésére, mint Rubens az ő sokszor variált, csodálatos Sírbatételében.

A fájdalmas, de össze nem roskadó fáradtság átszellemített, szimbólummá magasztosított ábrázolása Piombo nagy Keresztvivő Krisztusa. Ez a tragikai koncepció hatja át a képet minden ízében: félig nyitott száját, vállára hajló fejét (amely mintha Michelangelo arcképére emlékeztetne), görcsösen szorító ujjait.

Vasari írja, hogy Sebastiano nagy dicsőséget szerzett magának ezzel a művével. Ezt a dicsőséget újabban elhomályosították azok a biografusok, akik lebecsülik a tanult értékeket, ahelyett, hogy minden historizmustól függetlenül megbecsülnék az elsőrendű művek alkotóját, mint elsőrangú művészt.

Az ihletett testvérszellemmel szemben áll Michelangeló üres utánzója, *Battista Franco*. Neki tulajdonítható, fentartással, az a meglehetős gyenge kivitelű kis Gábor arkangyal, — valószinűleg párdarabja egy elveszett Annunziatának — amely az alak tömörsége mellett fejtípusában is eminensen michelangelói, ugyanakkor azonban dekoratív, játékos felfogásában olyan csapásokon jár, amelyek a michelangelói formáknak túl keskenyek. A nagy formáknak ez a dekoratív redukciója az igazi manierismus, a szó eredeti és legrosszabb értelmében.

A manierismus a szó nemes értelmében véve *Parmeggianino* nevéhez kapcsolódik, aki széleskörű és mély befolyásával az arcképművészet területén is új utakat mutatott. Az Andrássy-gyüjtemény egy hatszögű rámába foglalt arcképe (60×50 cm²), amely hosszúszakállú férfit ábrázol, Parmeggianino arcképtípusaira emlékeztet kemény és kissé hideg fölfogásában, szikár és mozgásban teljesen lekötött formáiban. Azonban, hacsak a kép állapotának nem kell sokat a rovására írnunk, nem hiszem, hogy Parmeggianino sajátkezű művét lenne szabad látnunk benne.

Tintoretto nevét az Andrássy-gyüjtemény két arcképe is viseli, közülök egy ősi magyar főnemesi tulajdonból, Szapáry Péter (XVIII. sz. vége) gyüjteményéből szállott az Andrássy családra. Sajnos ismét két rossz állapotú képről van szó, amelyeknek szerzője nem igen lehetett Jacopo, hanem legföljebb ennek fia, Domenico Tintoretto.

Egy hatalmas — a távolságból ítélve al fresco festett — Apollo a *Carracciak* körére vall, egy nagy Madonnaoltár pedig, amely Caravaggiotól kezdve Pietro da Cortonáig minden nagy barokk mester hatását tartalmazza, leginkább *Ciro Ferri* nevére keresztelhető. A nagy olasz barokk festészetet legszebben négy nagy tájkép képviseli, közülök kettő, (összetartozó párdarabok egész szokatlan nagy formátumban) *Salvatore Rosa* késői modorát illusztrálja, azonban valószínűleg egy kitünő követőjének műve, aki már Magnasco befolyását is érezhette. A harmadik, kisebb kép, régibb és a római iskolába tartozik. *Antonio Cana-*

MARTEN VAN MEYTENS: FÉRFIARCKÉP

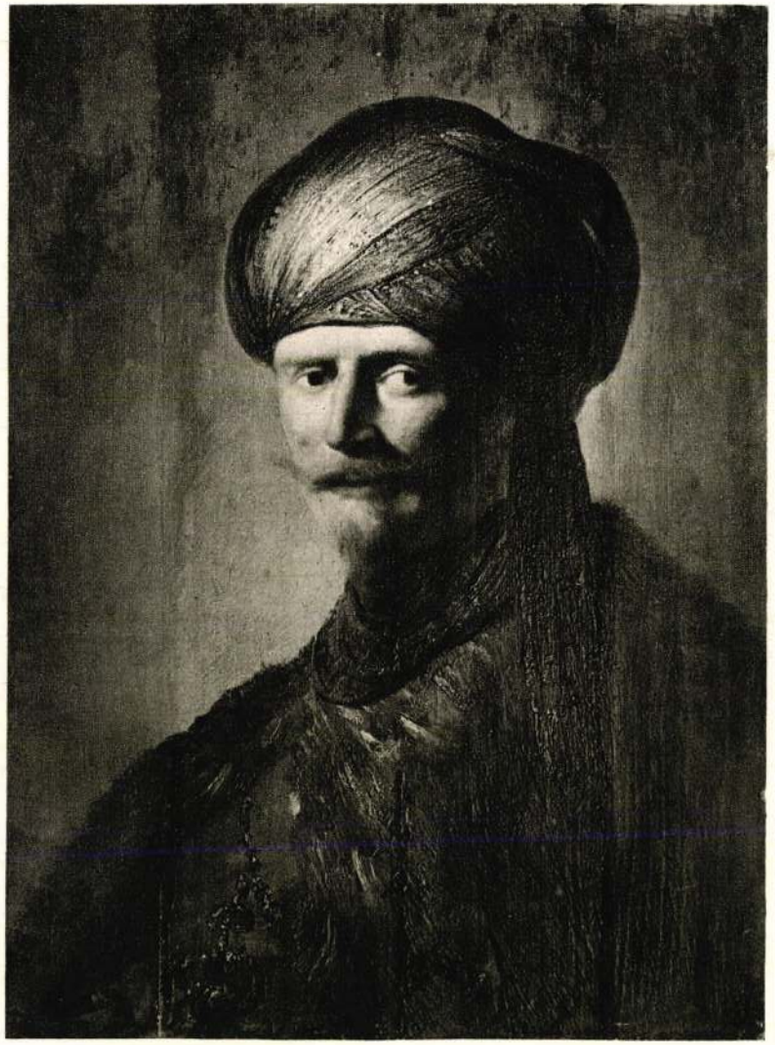

GERRIT WILLEMSZ HORST: TURBÁNOS FÉRFI

BÉCSI FESTŐ XVIII. SZÁZAD: MAGYAR LOVASTESTŐR

HIACYNTHE RIGAUD: DEL MINAS MARQUIS ARCKÉPE

NÉMET FESTŐ 1715 KÖRÜL: SAVOYAI EUGÉN HERCEG

THOMAS LAWRENCE: GYERMEKEK

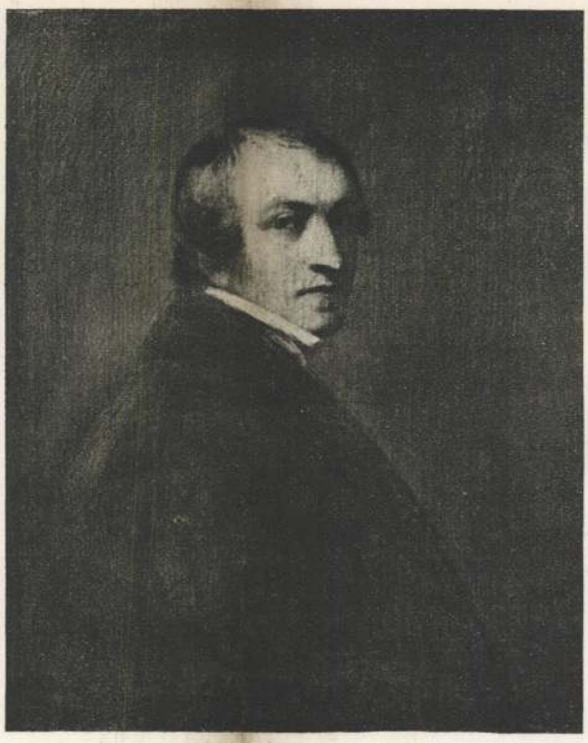

JOHN OPIE: FÉRFIARCKÉP

HEINRICH FÜGER: LUJZA CSÁSZÁR- ÉS KIRÁLYNÉ ARCKÉPE

GIOVANNI DA BOLOGNA: HARCOLÓ CENTAUR

PÁDUAI MESTER, XVI. SZÁZAD ELSŐ FELE: BIKA

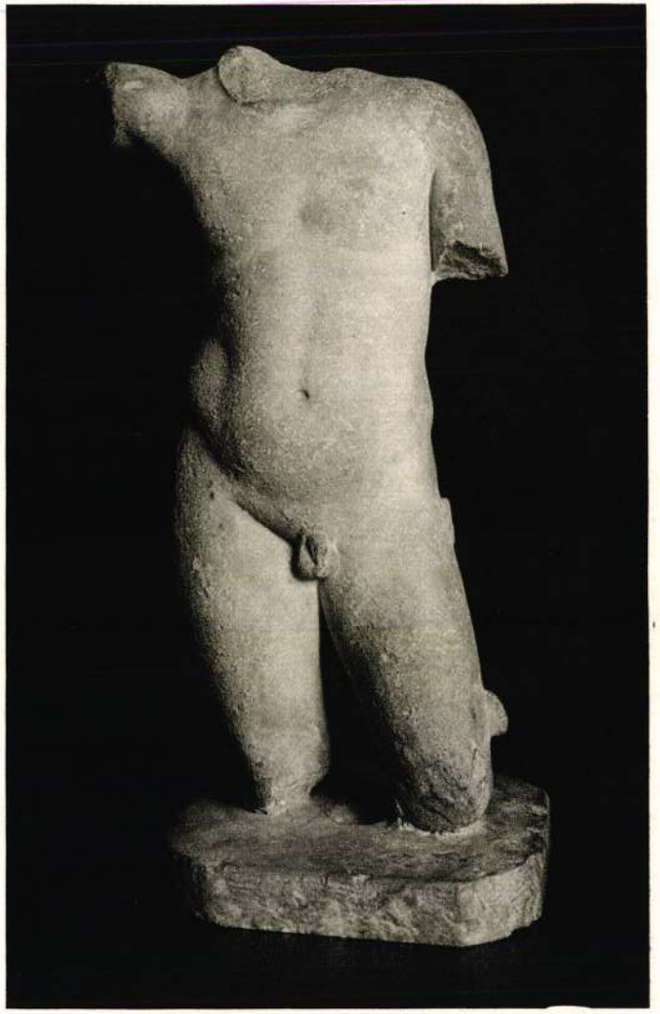

FÉRFITORZÓ. RÓMAI MÁSOLAT IV. SZÁZADBELI GÖRÖG EREDETI UTÁN

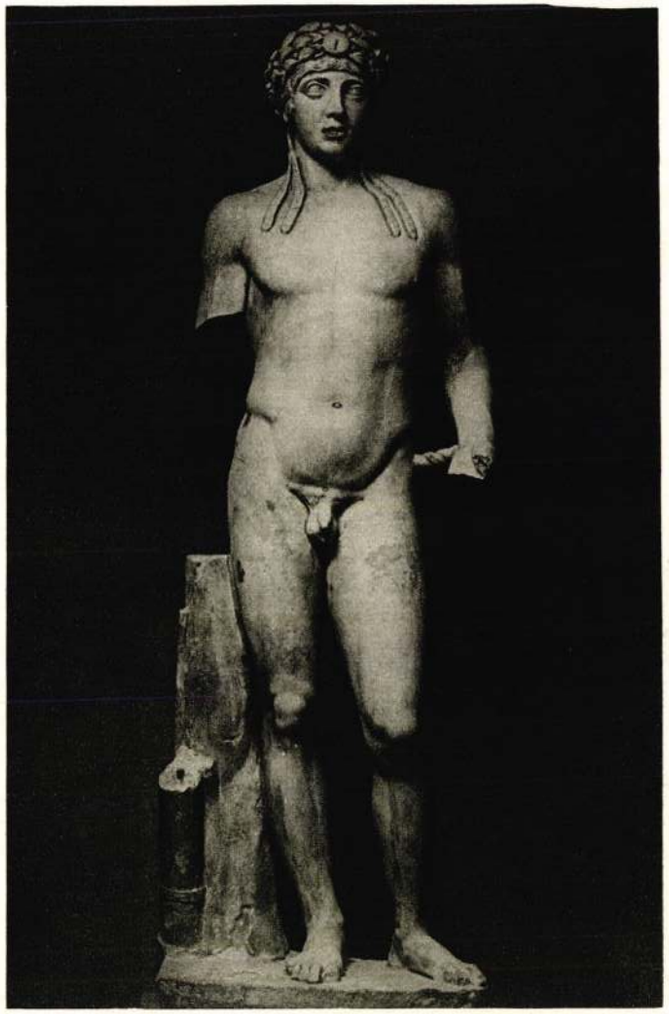

APOLLON OMPHALOS. RÓMAI MÁSOLAT V. SZÁZADBELI GÖRÖG EREDETI UTÁN

Ezelőtt a római Odescalchi-gyüjteményben.

SVÁB MESTER 1520 KÖRÜL: KRISZTUS SIRATÁSA

NÉMET MESTER, XVIII. SZÁZAD: PIETA

NÉMET MESTER, XVI. SZÁZAD
MÁSODIK FELE: ÁDÁM

VELENCEI MESTER, XVI. SZÁZAD VÉGE:
KANDELÁBERFIGURÁK

RIGHETTI: APOLLO ÉS BACCHUS

SIMONE BIANCO: CÍMERPUTTÓ

SIMONE BIANCO: CÍMERPUTTÓ

lettot egy szép velencei veduta képviseli, amely a Canal Granderól a Dogana felé való kilátást mutatja.

A lépcsőház mennyezetének díszítésére egy velencei soffitto-részlet van alkalmazva, amely Bacchust és Ariadnet ábrázolja. Bár egyes részek meg vannak rongálva és egy vandál kéz a kontúrokat sok helyütt fekete vonalakkal erősítette meg, Bacchus lábait például teljesen kihozva eredeti formájukból, — mégis lehetetlen benne *Giovanni Battista Tiepolo* sajátkezű művét fel nem ismerni: a motívumok számtalanszor visszatérnek fiatalkori művei között s a kivitel is oly korai időre mutat, amikor még Tiepolot nem vették körül segédek és utánzók seregei.

Az északi mesterek sorát egy a XVI. század végéről származó, fantasztikus alakokkal staffirozott flamand tájkép nyitja meg, amely azonban nem elég jelentékeny ahhoz, hogy kilátással kecsegtetne a szerzője után kutatni.

A flamand művészet virágkorát inkább gobelinek, mint festmények képviselik, ez utóbbiak közül azonban meg kell állnunk egynél, amely Rubens nevét viseli. A kompozíció Helios géniuszoktól kisért szekerét ábrázolja, mint Guercino csodálatos mennyezetfestménye a Villa Ludovisi-ben és nyilván előkészítő vázlata egy hasonló rendeltetésű festménynek. (Mag. 102·5 cm, szél. 83 cm.)

Rubens oeuvrejében lapozgatva azonban nem igen találunk nyomára annak, hogy a mester ilynemű kompozícióval intenzívebben foglalkozott volna. Csupán még egyszer fordul ez elő, és pedig egy kisebb formátumú képen a kölni Oppenheim gyüjteményben. (Klassiker der Kunst, Rosenberg-féle első kiadás. 70. oldal.) Ez a kölni példány azonban oly pontos megegyezést mutat az Andrássy-gyüjtemény képével, hogy biztosra vehető, hogy egyik a másiknak másolata. Ebben az esetben természetesen elesik Rubens szerzőségének eshetősége a két kép közül az egyikre vonatkozólag s egy gyors összehasonlítás is meggyőzhet már arról, hogy a kölni példány az, amelyet a kettő közül ki kell selejteznünk. Bármely részletét fixirozzuk pontosabban, — vegyük csak a jobboldali középső géniusz mellét és karját, vagy a jobb paripa fejét, — éreznünk kell, hogy a kölni kép szerzője minden igyekezete mellett sem volt képes a másolást oly pontosan elvégezni, hogy gyengesége végeredményben kifejezésre ne jusson s az összhatásban rá ne ismerjünk a XVIII. századbeli másoló kezére. Igen helyesen történt tehát, hogy Oldenburg a Klassiker der Kunst második kiadásából, mint utánzatot, az Oppenheim-féle képet kihagyta.

Kérdés azonban, ha Oldenburg ismerte volna a kölni kép prototípusát, amely ma az Andrássy-gyüjteményben van, elismerte volna-e azt Rubens sajátkezű művéül?

Úgy hisszük, nem. Rubensnél éppen a vázlatok képviselik a legmagasabb kvalitást: festőiségük színpompás gazdagsága és spontán biztonsága oly oldalról ismerteti meg velünk Rubenst, amelyről nagyobb kompozícióinak perfekt példányai csak ritka esetben adhatnak fogalmat. Ilyen kis remekmű a Liechtenstein-képtárnak az a színvázlata is, amely hasonló témát ábrázol, de amely megoldásában sokkal magasabbrendű festői felfogásról tesz tanuságot. Mellette a mi képünk koloritban száraznak, rajzban gyengének és kompozícióban erőltetettnek fog látszani, az alulnézet akart virtuózitása nem fogja pótolni a bécsi kép viziójának egységét. Rubens sajátos kézírását sem érezzük, helyette a dekoratív kontúrok kerek ömlését látjuk, amely *Theodor van Thulden*-nak, Rubens egyik legfigyelemreméltóbb tanítványának nevére emlékeztet.

Van Dyck korai „Szent Család"-jának, melynek eredetijét a bécsi képtár őrzi, egy jó kvalitású régi másolata Szapáry Péter gyüjteményéből került az Andrássy-család birtokába. Ezzel áttérhetünk a hollandi mesterekre, akik között a legkimagaslóbb kvalitás éppen a gyüjtemény fődarabja, *Rembrandt* világhírű önarcképe, amely a mester monogrammja mellett az 1630-as évszámot viseli.

Az önarckép a művész oeuvrejében mindig különös érdekkel bír, éppenúgy, mint az íróéban az önvallomások. Sokszoros értelemben áll ez fönn Rembrandtnál, ennél a par excellence introspektív művésznél, akinek mindenki másnál inkább volt személyes és legbelsőbb ügye a festés.

Az önmagában való elmerülés, az önvallomási jelleg a fiatal Rembrandtban még nem olyan mély, mint az 50—60 évesnél. Különösen a 30-as évek közepén, az első

amsterdami években adott Rembrandt sokat a külsőségekre: bizonyos barokk színészieskség jellemzi mind a pszichikai motivumban, mind pedig az öltözködésben, amelyben műtermének minden requizitumát, aranyláncait, prémjeit, tollas barettjeit felhasználja a maga mesebeli királyságának hirdetésére.

Legelső leydeni éveiben még nem ismeri ezt a páváskodó játékot: dísztelen verébszürkeségben ábrázolja magát a 22 éves Rembrandt. Az önvallomási jelleg megvan ebben is: a fiatal óriás erejét próbálja, s dacos önbizalommal vet el magától minden külső díszt, drasztikusan exponálva tömpe orrának, húsos ajkainak, rossz fogainak, apró, szúrós szemeinek ősi csúfságát. De ez a puritánság, minden színészkedés eleve elhárítása maga éppen a teatrális s amit a fiatal Rembrandt díszletekben félredob, azt százszorosan kihasználja pszichikai szenzációk keresesében. Hol széles, kamaszos vigyorral, hol fölényes, csúfolódó nevetéssel, hol bámészkodóan nyitvafelejtett szájjal, hol vizsgálódóan szúró tekintetével, de mindig keres valami koncentrált, ad hoc kifejezést, mindig igyekszik belső feszültséget, karaktert mutatni: pózol.

A Frans Hals-i elem, amely az érett Rembrandttól oly távol áll, a fiatalt teljesen hatalmában tartja: kirobbanó temperamentuma itt talál elegendő táplálékot, s ő jól érzi magát ebben az atmoszférában, amelytől később oly messzire fog távolodni. Ez Rembrandt „Sturm und Drang"-periodusa.

Ebből a nagy zűrzavarból csak harmincadik életéve hozta meg a teljes kibontakozást. Komoly formaproblémák kezdik foglalkoztatni, megismerkedik a nyugodtan kibontakozó kompozició biztosan ható egyszerűségével. Ezt a nagy változást az olasz művészettel, a renaissanceszal való mélyebb kapcsolatok fölvétele kíséri. Ismeretes, milyen mélyen foglalkoztatta Rembrandtot Lionardo Úrvacsorája, amelyet pedig eredetijében nem is ismert; s Raffael Castiglione-arcképének ismerete némelyek szerint gyökeres átalakító hatással volt Rembrandt arcképművészetére: az 1639-ből való rézkarc-önarckép (Bartsch 21) vagy a National Gallery 1640-ből való önarcképe (Bode 256), amelyek olaszos eleganciában, félkarját az előtér mellvédjére támasztva ábrázolják Rembrandtot, a renaissance nagymestereivel való kongenialitásról tesznek tanuságot s a szó legszorosabb értelmében klasszikusak.

Ez a szorosabb kapcsolódás az olasz művészethez azonban nem hajtóerő Rembrandtnál, hanem csak szimptóma. Az ily irányú orientáció csírái már meg voltak benne Leydenben is s már a Frans Hals-i attitüdökkel egyidőben követhető Rembrandtnál egy lappangó fejlődési vonal, amelynek nyomán el kellett jutnia a kibontakozáshoz. Már Rembrandt legelső ismert műve, a kasseli önarckép mutat valamit a későiek egyszerű monumentalitásából. A Delaborde-féle, majd a hágai (Bode 16), s a Valentiner által újabban fölfedezett new-yorki (v. ö. Art in Amerika 1926) is ebbe az irányba haladnak s mintegy előkészítői annak a műnek, amelyben Rembrandt először fogalmazta meg komolyan a maga önvallomásait: az Andrássy-gyüjtemény önarcképének.

Szélesen tölti ki a képet a nagy kerek fej silhouettje. Egyszerűen, minden komplikáltabb clairobscur-hatás nélkül bontakoznak ki a széles en-face tiszta idomai: nincs vetett árnyék, amely homályba borítaná a homlokot, a szemgödrökben s az arc mélyedéseiben nem játszik szerepet a barokk fantasztikus árnyékvezetése. Egy könnyen érzékeltetett félprofil test egyszerű konturjain épül fel az erőteljes nyugalmú arc a puszta szürke háttér előtt, keretezve a bozontos haj sötét tömegétől s oly kimondhatatlan egyszerűséggel illeszkedve bele a keretbe, amelyhez foghatót északi földön Holbein óta senki sem csinált. S ezt a szó szoros értelmében vett klasszikus ideációt minden romanizáló keresettség nélkül érte el Rembrandt oly időben, amikor még nem mutatható ki nála az olasz művészettel való szorosabb kontaktus. S ez biztosít az Andrássy-gyüjtemény önarcképének a fiatal Rembrandt művei között kiváltságos helyet. Ez volt számára az érett egyszerűség gondolatának első ösztönös kinyilatkoztatása, fejlődésének egy fontos stációja, amelynek eredményeit később mind jobban megbecsülte, mert ezek nem jelentettek kevesebbet számára, mint önmagának megtalálását.

A többi hollandi mester meglepően kis szerepet játszik a gyüjteményben.

Schalcken egy lámpafényes genrejelenete és egy *Hondecoeter* körébe tartozó szárnyas-jeleneten kívül a Rembrandt-iskola két darabjáról kell csak megemlékeznünk. Az egyik, amely Abraham van Diepenbeck nevét viseli, *Ferdinand Bol* műve, akinek históriai kompoziciói mély flamand hatást viselnek magukon. Hogy azonban a szóban forgó kép nem flamand mester műve, azt már eminensen rembrandti ecsetkezelése is elég világosan mutatja. A témát megmagyaráznom nem sikerült, lehet, hogy valami szerzeteslegendából van merítve, lehet hogy a Vád és Védelem allegóriáját ábrázolja. Egy keleti fejedelem elé járul egyfelől két szerzetes, másfelől egy arab udvarnok, s míg az előbbiek az előtérben fetrengő rabok életéért könyörögnek, úgylátszik a fejedelem hajlamosabb a sötétbőrű tanácsadóra hallgatni. Eközben megnyílnak a mennyország kapui s fönt megjelenik a Szentháromság, hirdetve mintegy, hogy a földi igazságszolgáltatás hatalma véges.

Szintén Rembrandt iskolájának egy jellegzetes darabja egy orientális férfifej, amelynek szerzője, *Gerrit Willemsz Horst*, egyike a legritkább Rembrandt-követőknek. Horst nem volt közvetlen növendéke Rembrandtnak s hatását Jan Lievens közvetítésével vette föl. Lievenstől örökölte a vörös reflexekben játszó fény jellegzetességét, amelyet két nagy főművén, (mindkettő Berlinben), is föllelünk. Nem örökölte ellenben Lievens lágy formaérzékét, göndören folyó vonalainak kellemes ritmusát; ehelyett modellaturája kemény, formái merevek, egyenesvonalúak: s éppen ez az az ismertetőjel, amely feljogosít, hogy az Andrássy-gyüjtemény képében az ő művét lássuk.

Egy kis kép, amely Hendrikje Stoffelst ábrázolja, Rembrandt egy XVIII. századbeli utánzójának műve.

A késői barokk arcképművészetét, a francia stílus diadalmas fellépésének területét három kitünő darab képviseli s köztük egy magának *Hiacynthe Rigaud*-nak műve. (Magassága: 80 cm.) A vakrámán olvasható eredeti XVIII. századbeli fölírás szerint: „S. Exce M. le Marquis de Minas, Envoyé d'Espagne a la cour de Louis XIV. — par Rigaud peintre du Roy." A pompás virtuozitással megfestett darab, amely főként a kék nyakkendőben tanuskodik festőjének eminens pittoreszk hajlamáról, Rigaud fiatalabb korában keletkezett, amikor arcképeit még nem helyezte tágas festőiességgel fölfogott térbe és nem borította őket bőven hullámzó drapériák közé.

Nem annyira kivitelénél, mint repraesentatív jellegénél fogva fontos Savoyai Jenőnek egy életnagyságú arcképe, amely eredeti címeres keretének pompás ornamenseitől övezve nagyszerű benyomást kelt. A herceg térdalakban, abban a sematikus félprofilban van ábrázolva, amely a manierismus óta a német arckép egyetlen elképzelhető formája volt; s amint a kép stílusa távol áll még a rokokótól, úgy nem is a francia mesterek, hanem a késői amsterdamiak hatása érezhető rajta. Ebből következik, hogy a kép nem igen lehet későbbi, mint 1710-15-ből való.

Ennek a dátumnak a fixirozása főképp a szerzőmegnevezés céljából fontos. Bernhard Vogelnek egy 1735-ből datált metszetéből[3] ismerjük *Kupetzky János*-nak egy Savoyai-arcképét, amely úgy egészében, mint részletekben — és éppen a legjellegzetesebb apróságokban — az Andrássyféle képpel meglepő hasonlóságokat mutat, anélkül, hogy amellett lényeges eltérések is ne lennének konstatálhatók. Így a metszet, amely egy nagyobb sorozatnak tagja, formátumban kissé át van alakítva, amint változást szenvednek a sorozat többi tagjai is a metsző uniformizáló önkénye alatt. Ennek megfelelőleg a kezek helyzete megváltozik. Eltér azonban az ábrázolt életkora is, amely a metszeten sokkal előrehaladottabbnak látszik. Végre eltér egy kissé a stílus, amely több francia hatást, több rokokó mozgalmasságot mutat. Minthogy azonban a kép és a metszet összefüggése tagadhatatlan, föl kell tételeznünk, hogy a metsző azért engedett meg magának szabadságokat, hogy művének több aktualitást adjon: megváltoztatta az életkort és koncessziókat tett a divatos francia stílusnak. Ebben az esetben a metszet prototípusa a mi képünk lenne s ennek szerzője a metszet csalhatatlan szignatúrája szerint: Kupetzky János.

[1] Johannis Kupetzky incomparabilis artificis imagines et picturae, quotquot earum haberi potuerunt, antea ad quinque dodecades arte quam vocant nigra aeri incisae a Bernhardo Vogelio etc . . . (1745, Nürnberg.)

Ezzel szemben áll a tény, hogy a festmény *nem* mutatja Kupetzky szokott stílusát. Talán el lehet simítani ezt az ellentmondást azzal, hogy Kupetzky jellegzetes stílusa csak a tízes évek közepén alakult ki, amikor is intenzívebben kezdi foglalkoztatni Rembrandt s vele egyidejűleg a francia rokokó. S nem láthatnók-e az Andrássy-gyüjtemény képében, amelynek keletkezését úgyis aránylag korai időre kellett tennünk, Kupetzkynek egy fiatalkori művét?

E kérdés eldöntését azokra kell bíznom, akik több tapasztalattal rendelkeznek a művészettörténet e területén. Mint minden udvari jellegű művészet, úgy a későbarokk arckép stílusa teljesen internacionálissá vált, amelyen belül nagyon nehéz irányokat és egyéneket megkülönböztetni, s amely stílus, ha a tárgy kívánja, alkalmilag olyan művészeket is meghódít, akik különben festői jellegükben könnyen fölismerhetők.

Az osztrák udvari arcképfestők között előrehaladottabb fokot képvisel *Maerten van Meytens*, aki már teljes mértékben behódol a francia stílusnak. Egy előkelő aranygyapjas lovag arcképe az Andrássy-gyüjteményben minden kétséget kizárólag az ő keze munkája, és pedig a kivételesen kvalitásos darabok közül való.

Johann Georg Hamilton nevét viseli egy magyar lovas testőr arcképe, (93×68 cm²) egész biztosan hibásan, mert Hamilton 1737-ben, tehát még a testőrség felállítása előtt meghalt. A kis kép pedig annyival érdekesebb, mert hasonló példányokkal másutt is lehet találkozni: kettő van Ernst Lajos gyüjteményében. Nincsen kizárva, hogy a bécsi festő végigportraitírozta az egész testőrgárdát s már történelmi szempontból is érdekes lenne utánajárni, hogy hány darab regisztrálható még ebből a sorozatból, mert köztük esetleg nem egy nevezetesség arcképét lehetne identifikálni.

A megújhodás korából egy ismeretlen klasszicista bájos kis női arcképét csak megemlítjük; fontosabbak az új nagy angol iskolának darabjai s egy természetfölötti nagyságú női arckép, amely ha nem is egyenes leszármazottja ennek az iskolának, mindenesetre erős befolyását mutatja. *Heinrich Füger* a szerzője ennek a csodálatos darabnak, amely különben témájánál fogva is érdekes: Lujza király- és császárnét, II. Lipót nejét ábrázolja, ugyanazzal a nyaklánccal és karosszékkel, amellyel Füger híres miniatürje néhai Rainer főherceg bécsi gyüjteményében is mutatja. Talán Füger legszebb műve ez a nagyszabású arckép: a közvetlen előtérbe állított alak, di sotto-nézetben, még a kezelés festői feloldottsága mellett is monumentális hatást tesz. *John Opie* egy finom, majdnem nőies felfogású férfiképmása mellett *Thomas Lawrence* bájos két gyermeke kezelésének szabad virtuozitása miatt tűnik fel. *Turner* velencei vedutája, amelyet a Magyar Művészet már publikált — 1926. II. évf. 204. l., — Canaletto képe mellett érdekesen mutatja a réginek és újnak ellentétét: az új azonban már kívül esik jelen cikkünk feladatának körén.

*

A plasztikai gyüjtemény, magángyüjteményeink nagy többségétől eltérőleg, nagy szerepet juttat az antik művészetnek: sajnos ennek néhány képviselőjével nem volt alkalmunk mélyrehatóbban foglalkozni. Három-négy etruszk terracottafejről van szó, továbbá két görög márványfejről, amelyek figyelmesebb vizsgálatot fognak igényelni.

Egy hatalmas, életnagyságúnál nagyobb Apolló-szobor, amely a római Odescalchi-gyüjteményből származik, nem ismeretlen az archeológusok előtt. (V. ö.: Arndt – Amelung: Einzelaufnahmen, Nr. 1986—1990.) A fej és a mell, sajnos erős átcsiszolást szenvedett el, ettől, valamint egy a mellen végighúzódó nagyobb repedéstől eltekintve, a szobor állapota nagyon jónak mondható: kiegészítésre szorulnak a jobb alkar, amely íjjat és puzdrát tartott, a balkéz újjai, amelyekbe egy borostyánágat kell képzelnünk, továbbá az orr és a lábújjak. A Kr. e. V. század közepén keletkezett ú. n. Omphalos-Apollo egy megismétlését ismerhetjük fel a szoborban, amelynek keletkezését a Kr. u. II. század első felére teszik.

Ismeretlen volt viszont egy fél-életnagyságú férftorzó, (magassága 53·5 cm), szép praxitelesi típus, amely, bár a formák gazdagságában és finom precizitásában távol áll az olympiai Hermestől, motívumban mégis leginkább erre látszik támaszkodni: az sincs kizárva, hogy az ábrázolt ifjú föl-

emelt jobbjával vizet vagy bort töltött valamely balkezében tartott edénybe.

Áttérve az újkorra, első helyen két címertartó márványputtót kell megemlítenem, amelyek Simone Bianco (Leukos)-nak tulajdoníthatók. Ez a Planiscig által újabban ismertetett kismester a XVI. század elején származott át Toscánából Velencébe, magával hozva egy csöppet Közép-Olaszország levegőjéből és Firenze antikizáló izléséből, ami a mi darabjainkon is megérezhető.

A német renaissancenak két darabjáról adhatunk számot: az egyik *Krisztus Siratását* ábrázolja (sváb iskola 1520 körül) és érdekes módon olvasztja a renaissanceszerű detailokat a gotikus komplexumba, amely még teljesen az alsórajnai hatás alatt Németországban mindenütt elterjedt reliefcsoportosítást mutatja. Ennél kvalitásosabb egy kis puszpángból való *Ádám*, melyet párdarabja, Éva, sajnos egyedül hagyott. A XVI. század második feléből való kis remekmű, amely hozzá kitűnő állapotban is van, a német renaissance legnagyobb fafaragóihoz méltó s remélhető, hogy idővel szerzője is kimutatható lesz.

Az olasz renaissance-bronzok a gyüjtemény egyik fénypontját alkotják. Egy tekintélyes nagyságú bika páduai mester műve a XVI. század első feléből. Alessandro Vittoria nevét viseli két kandeláberfigura, amelyek karcsú és erőteljes formáikban, ringó kontraposztállásaikban tényleg a manierismusnak és a barokknak azt a keveredését mutatják, amelyet Vittoriánál szoktunk látni. Őhozzá képest azonban a modellatúra különösen a lábakban túlságosan lágy és elmosódó, a kezek apró tömegecskékbe vannak foglalva, amelyekbe az ujjak csupán be vannak karcolva, a fejek édeskés típusai is eltérőek. Mindez arra késztet, hogy a szerzőt Vittoria valamelyik más velencei kortársában, esetleg Tiziano Aspettiben, vagy az állítólagos Tamagniban (akinek nevét egy értékes velencei ajtókopogtató viseli) keressük.

A bronzgyüjtemény kimagasló darabja azonban egy buzogányával hadonászó centaur, amely különösen a fejben oly sok analógiát mutat *Giovanni da Bologna* műveivel, hogy bátran ennek a mesternek az unikumjai közé sorozhatjuk be. Tesszük pedig ezt annál nagyobb örömmel, mert az új mű mesterének éppen legkevésbbé ismert, legkorábbi periodusára vet fényt és így nagyban hozzájárul ennek a rendkívül fontos és érdekes mesternek megismeréséhez.

Gianbologna egyike volt azoknak a művészeknek, akik nem annyira egyes darabjaik nagyszerűségével, mint hatásuk kiterjedtségével tették nevüket halhatatlanná. Nem mintha sok hatásosabb és népszerűbb darabja lenne a plasztika történetének, mint a „Repülő Merkur", mint a Loggia dei Lanzi hatalmas szoborművei, vagy a bolognai és Bobolibeli Fontanák, — mégis mindezek a darabok nem oly nagyszerűek egyenként, mint amilyen impozánsak nagy számuknál és annál a könnyűségnél fogva, amellyel alkotójuk létrehozta őket.

Gianbologna művészete éppoly kevéssé állítja problémák elé a nézőt, mint amily kevéssé voltak problematikusak szerzőjük számára. Egy bizonyos behizelgő, egyszerű ritmika a szerkesztésben, tiszta, síma fölületek, szélesen megalapozott fölépítés: ezek Gianbologna hatásának titkai érett korában; megannyi oly sajátság, amely Olaszországban ideál és egyszersmind követelmény volt a XVI. és XVII. században. A *romanisztikus ízlésnek* ez a mélységes megértése a flamand születésű, flamand neveltetésű Gianbolognának nagy tette és nagy érdeme. Mert ez a tett egy sürgősen aktuális tett volt akkor, amikor ez a jövőn való uralkodásra hivatott izlés meg volt zavarva, el volt nyomva a manierismus reakciója által. A XVI. század végén az olasz művészi élet a legnagyobb forrongás képét mutatja: a manieristák nagy tömegével szemben néhány fiatal kezdeményező propagálja az antikos ponderációk, a tiszta ritmikus térbeli szerkesztés, a természetes látás stílusát s csakhamar be is lép az a nagy stílusfordulat, ami például a két Allorit elválasztja egymástól: ugyanaz, mint amely északi földön például Cornelis van Haarlem nagy stílusfordulatának felel meg.

A fiatal Gianbologna érdeme az, hogy Olaszországba érkezve, helyes érzékkel ítélte meg a helyzetet s talán senki nem járult nagyobb mértékben hozzá e helyzet tisztázásához, mint ő.

Mert Gianbologna fiatalkora még mélyen a manierismus művészetében gyökerezik s

a manierismus reminiszcenciái még sokáig nagy szerepet játszottak nála akkor is, amikor már kezdett kibontakozni előtte valódi hivatottsága. A „Repülő Merkur" nem tartozik Gianbologna legelső művei közé, mégis már alapötletében egyenes leszármazottja Benvenuto Cellini Perseusának, tehát egy tisztán manierisztikus műnek. Jellegzetessége a ponderációval űzött virtuóz és paradox játék, a testsilhouett szétszaggatása, a detailmunka, ellentétben Gianbologna különben szélesen ponderált, blokkszerűen összefoglalt klasszicizáló törekvéseivel. Hasonlóan van kezelve a bolognai Neptun nagy bronzmodellje, a mester legelső ismert munkája, amellyel szemben a kész márvány már több teret enged a romanizáló törekvéseknek.

A manierisztikus örökség azonban sehol sem olyan kézzelfogható, mint az Andrássy-gyüjtemény kis bronzcentaurjában. Ellentétben a mester későbbi lóalakjaival, amelyek — akár mint a berlini, virtuózan oldják meg az ágaskodás problémáját, akár pedig, mint a még későbbiek, lehiggadt kompozicióba vannak összefoglalva — a mi kis emberlovacskánk nincsen ponderatív értelemben, plasztikailag egységesítve. Az anatómiai megalapozás éppen ezért nem tökéletes: a fékező első láb nem felel meg a teljes rohanásban levő hátsótestnek, a kifeszülve lobogó farknak; a felsőtest excesszív hajlása nem nyer kiegyensúlyozást az alsótestben, a felemelt hátsó láb helyzete egyenesen képtelen. Mindez azonban nem egyenes hiba, hanem jellegzetes festői, impresszionisztikus törekvések érvényesülése a plasztikában, amely itt a késői darabok statuáris összefoglaltsága helyett még a silhouett pittoreszk felbontását és az ezzel kapcsolatos detailhatásokat keresi. És éppen a detailmunka nagyszerűsége, a csontozat, az erek, a felület apró mozgásai azok, amik itt Gianbolognát soha felül nem mult magasságban mutatják; történelmileg: ugyanazok az anatómiai túlzások, amelyek néhány németalföldi manierista művészetét — Heemskerktől Uytewaelig — oly határozottan jellemzik. Ebben rejlik a bronzdarab manierisztikus jellege, amely az érett Gianbologna romanisztikus, klasszicizáló törekvéseivel oly élesen szemben áll. Ezért is Gianbologna legelső műveinek egyikét kell benne látnunk, amely talán a bolognai Neptun bronzmodelljénél is régibb és ennek olaszos hatásait még nem mutatja, hanem Gianbologna flamand-francia neveltetésének ékes tanujele.

Ha még röviden megemlékszünk három XVIII. századbeli német plasztikai darabról, (egy kis szent családról, egy imádkozó angyalról és egy bőrből való Pietà-reliefről, amelyet fényképen közlünk) továbbá Righettinek, a kitünő XVIII. századbeli olasz bronzöntőnek három antikutánzatáról, akkor befejeztük beszámolónkat. Sok érdekes apróság és sok figyelemreméltó múzeális darab közt öt-hat oly kimagasló remekművet volt alkalmunk közzétenni, amelyek világszerte a legnagyobb érdeklődésre tarthatnak számot: és hogy ez lehetővé vált, azért elsősorban az illusztris gyüjtő szívességének tartozunk köszönettel.

DR. GOMBOSI GYÖRGY

Lenbach: Id. gróf Andrássy Gyuláné.

Lenbach: Gróf Andrássy Gyula nagyanyja, gróf Kendeffy Ádámné.

Tizian: Madonna a kis Jézussal, Keresztelő Szt. Jánossal és Szt. Jeromossal.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

RÉSZLET A NAGY SZALONBÓL. (Az asztal fölött Turner tájképe.)

RÉSZLET AZ EGYIK FOGADÓSZOBÁBÓL. (A kandalló fölött egy gobelin keretben, ettől balra a Tizian-kép állványon, jobbra a velenczei tükör mellett Tintoretto férfi arczképe.)

GRÓF ANDRÁSSY GYULA

A BUDAI SÁROSFÜRDŐ ÚJ ÉPÜLETÉNEK TERVE.

sága és dicsősége fénykorában, Perikles kormánya alatt, egy balvégzetű testvérháború nyomán. A világverő perzsa hatalom, Xerxes óriás tábora nem riasztotta meg Hellász fiait annyira, mint ez az addig ismeretlen ellenség, a mely ellen nem védett meg a dárda, a melyet nem állított meg útjában a temérdek kőfal. A gyógyítás atyjának, a még fiatal, akkor csak harmincz éves Hippokratesnek tudománya csődöt mondott. A járvány az aratásra buja vetést talált Athénben. A lakedemon támadás elől az egész kis ország a város falai közé húzódott: a vidékiek a város piaczain sátrakban tanyáztak. Utóbb is rendszerint hasonló körülmények között lépett föl a pestis: éhség és háború nyomán, túlzsúfolt helyeken. Athénben akkor az éhhalál a háború következtében már egy évvel korábban megkezdte pusztítását. A megrendült lélek, a megriadt fantázia a csőstül rájuk szakadó csapások okát a megbántott istenekben kereste. A bűnbánat, a töredelem és vezeklés is rendszerint nyomon követi a rettentő elemi csapásokat. Füstölgött az áldozat mindenfelé; a templomokat, szentelt berkeket a töredelmes csapatok valóságos ostrom alá fogták. Gondoltak ugyan arra is, hogy talán a Pireus cziszternáit mérgezték meg a spártaiak. A mérgezés gyanúja minden időben, minden népnél rettenetes elemi csapások alkalmával a csapásnak leginkább kézügyben fekvő oka és magyarázata. Nálunk Felső-Magyarországon, a midőn 1831-ben kitört a kolera, a mely Kazinczy Ferenczet is elragadta, lázongás támadt, a parasztság azt hitte, hogy a kutakat az urak megmérgezték. Athénben azonban némelyek emlékeztek arra is, hogy valami hasonló kórság már előbb is pusztított, a perzsa háború alatt, kivált a perzsa táborban. A járvány első áldozatai, talán hivatásuk miatt is, az orvosok voltak, a mi a riadalmat, a fejetlenséget még fokozta. Az ember kor-, nem-, osztálykülönbség nélkül úton-útfélen százával hullott; a szegénység természetesen nagyobb számban.

Thukididesz *A peloponnezusi háború története*-nek II. könyvében, a 47—53. fejezetekben rajzolja a kór lefolyását és következményeit: a társadalmi fejetlenséget, a családi élet megbomlását, a meglazult erkölcsöket. Az ő színes, szabatos leirása legrégibb okiratunk a pestisről. A kór természetéről, lefolyásáról, fertőzés útján való terjedéséről ma sem igen tudunk többet arról, mint a mit ő, alighanem Hippokrátes tapasztalatai nyomán, följegyzett. Leirása főbb pontjaiban itt következik. Kórjelek: heves főfájás; gyúladt, vérmes szem; a torok és a nyelv vérbősége; rendetlen és büzös lélekzés. Ezután gyakori tüsszentés, forróság, erős köhögés, epehányás, rángások következnek. A test külsőképen nem szerfölött forró, nem is nagyon sárga; inkább vörösbejátszó ólomszinű; utóbb fekélyek, kelések támadnak rajta. A benső forróság azonban tűrhetetlen. A beteg a legkönnyebb vászontakarót sem tűrte magán; sokan pőrére vetkőzve a cziszternákba ugrottak, hogy olthatatlan szomjukat s az elviselhetetlen forróságát csillapítsák. A szakadatlan izgatottság miatt a beteg nem tudott aludni. A kór szemmellátható módon kerítette hatalmába az egész szervezetet; a szenvedés elképzelhetetlen mértéket öltött, míg végül a hetedik vagy a kilenczedik napon bekövetkezett a halál. A kik meglábolták a nyavalyát, életüket vagy egyik-másik végtagjuk, vagy a látás s az emlékezőtehetség elvesztésével váltották meg. A beteggel való érintkezés nemcsak az embert fertőztette meg, hanem az állatokat is. A ragadozó madarak, a húsevő állatok is elkerülték a temetetlen holttesteket. Nagy temető volt Athén azokban a napokban; de nem volt, a ki elföldelje a halottakat. Még a családtagok sem ápolták egymást és nem takarították el halottaikat. A kiket elkerült a járvány, vagy a lehetőségig biztos helyen vonták meg magukat s onnan imával ostromolták a haragos eget, vagy átengedték magukat a nyers ösztönöknek, a zabolátlan szenvedélyeknek és bakhusi gyönyörökben kerestek feledést.

A pestis pusztításának másik klasszikus szemtanuja: Boccaccio, a nagy humanista, a *Decamerone* költője. Átélte az 1348. évi járványt, talán a leggyilkosabbat, a mely valaha Európát meglátogatta. A járvány előtt akkor is háború és éhhalál járt. A dógvészt nehány szokatlanul esős esztendő, nedves nyarak, rosz termések, nagy drágaság előzték meg. Rendszerint ezek a pestis előpostái mindmáig. Firenze hatalmas erőfeszítést vitt véghez, hogy elhárítsa magáról a csapást. Gabonát vásárolt távoli országokból és közköltségen élelmezte a szegénységet. Villani krónikája szerint naponként kilenczvennégyezer adag kenyeret osztottak ki Firenzében. A kenyérosztás hirére a kolduló barátok s más éhezők roppant falkái rohanták meg a várost. *Róma leánya* — a hogy Firenzét akkor hivták — «mert éktelen vétkek fertőztették meg», pazar az alamizsnálkodásban, hogy megengesztelje a mennyei atya haragját. A hatóság megtisztítja az utczákat az akkor közönséges rondaságtól. Mégis a halandóság már a járvány kitörése előtt nagyobb volt a rendes átlagnál, kivált a szegények, az asszonyok s a gyermekek között. Egész Itália remegésben és áhitatoskodásban élt; vezeklő körmenetek lepték el az országutakat s a városok utczáit. A *flagellántizmus* (magát ostorozás) őrjöngő dühvel tört ki.* Az élet megszokott medréből teljesen kifordult. Szigorú bőjtnek vetették alá magukat. A mészárosok becsukták székeiket. A flagellánsok tarka tömegekben, mezítlábas domonkos- és ferencz-rendi barátok vezetése alatt, tetőtől-talpig fehér lepedőbe burkoltan, kezükben a béke jelvényeivel: galambbal és olajággal széltében-hosszában bejárták az országot; minden keresztúton és minden feszület előtt megállottak, hogy a porba omolva, háromszor *miseracordiá*-t kiáltsanak; aztán napjában többször is véresre korbácsolták az éhségtől és a gyaloglástól elcsigázott testüket. Útközben a *Miatyánk*-ot s az *Ave Máriá*-t mormolták, a városokba s a falvakba a *Stabat mater dolorosa* s más litániák éneklésével vonultak be. Természetesen ez a csődület nem csökkentette, de alkalmasan propagálta a járványt.

A remegés és a rajongó áhitat e nyomasztó, izgalmas napjaiban Itáliaszerte csaknem egyszerre tört ki Milanón s nehány alpesalji kerületen kívül a járvány. Ugyanakkor Itálián kívül végiggázolta egész Európát, Bizáncztól Svéczia legéjszakibb fjordjáig. A svédek és norvégek hideg, egészséges hazájából a lakosság majdnem egészen kipusztult. Magyarországon egy évvel később grasszált, elragadván Nagy Lajos királyunk első, félig-meddig gyermek feleségét, a tizennégy éves Margitot. Boccaccio a *Decamerone* bevezetésében az a két fiatal hölgy és három ifjú, a kik a száz novellát elmesélik, a pestis elől menekültek egy falusi villába, bőven és részletesen leirta a rettenetes csapást. Még ha túlzottnak veszszük is számitását, a pusztulás így is borzasztó. Minden öt ember közül három halt meg; Firenze százezer lakosából hatvanezer. A nyavalya szimptomái nagyjában azok, a melyeket Thukidides irt le. Elmaradt az orrvérzés, a mi akkor a halál biztos jele volt. A hónalj alatt és a lágyékon alma- meg tojásnagyságú daganatok — köznyelven dögvar, *gavoccioli* — tá-

* A flagelláns körmenetek tudvalevőleg jóval előbb, 1260-ban kezdődtek, annak az áldatlan küzdelemnek idején, mely a pápaság és a Hohenstaufok között húsz esztendeig folyt, s midőn — a paduai barát egykorú szavai szerint — úgy folyt az olasz vér, mint a viz. Az első flagellánsok Perugiában léptek fel, s példájukra az önostorozás járványszerűleg terjedt el Itáliában, kivéve azokat a helyeket, a hol drákói szigorral jártak el ellene. Így gróf Palavicini, a pápaellenes párt feje halálbüntetéssel fenyegette meg az ő területére merészkedő flagellánsokat, a milánói tanács pedig 600 akasztófát állíttatott fel a város falai körül intő jelekül. Ez az első flagelláns mozgalom meg is szűnt 1261 januárban, de a pestis idején ismét kiujult. *Szerk.*

lyei borították el az egész testet. E fekélyek hol nagyok és ritkák, hol aprók és sűrűek voltak. A kin a fekély megjelent, annak hasztalan volt orvos, orvosság, harmadnapra meghalt. Az orvosok hivatásuknál fogva leghamarább megkapták a járványt, elpusztultak, s attól kezdve csak kuruzslók és javasasszonyok gyógyítottak. A járó-kelők virágot, szagosfüvet, fűszert hordtak magukkal, azt szagolgatták, mert a levegő bűzös volt az eltemetetlen halottaktól. Természetes, hogy a borzalmas járvány minden anyagi és erkölcsi rendet fölfordított. Nem volt hatóság, nem volt család; mindenki csak a maga bőrére gondolt; hadd vesszen a világ, úgyis megszólalt a végítélet trombitája. Európa akkor legfényesebb, legdúsabb városaiban üresen állottak a pompás paloták; a köztereken, a műveletlen, eldudvásodott szántóföldeken, az országutakon temetetlenül hevertek a halottak. A pestis áldozatait elkerülték a ragadozók is. Mesés fizetésért durva, kapzsi parasztok ápolták a betegeket. A halottakat ott, a hol nem veszett ki irmagostul a könyörület, sebtében, vallásos szertartás nélkül, közös sírokba vermelték el. S hogy ez a kép még bizarabb látványosságot nyújtson: a halottak és halállal vivódók között részeg csapatok, trágár dalokat énekelve, botorkáltak s mert az a hit kapott lábra, hogy a bánkódás, a szomorúság kedvez a nyavalyának, bármerre tekintett a szem, orgiákat ült a baromi szerelem. Annak az időnek a krónikásai, holott nem szemforgatók, nem hamar riadnak meg attól, hogy bármit is megnevezzenek a maga nevén, szégyenkezve jegyezték föl, hogy szép, fiatal asszonyok, érintetlen szűzek, tétovázás nélkül vetkőztek és fürödtek férfiak szemeláttára. A nagy csapás, az általános, legyőzhetetlen nyomorúság mindenütt és minden időben összeterelte az embert oda, a honnan kiindult: a baromi állapotba. Pedig az az ivadék nem volt kényeskedő, nem volt túlfinom, nem volt riadós. Az idegek elképzelhetetlenül sokat megbirtak jóból-roszból egyaránt; egy kis zökkenés nem sodorta ki az életet a megszokott kerékvágásból. A csapás azonban rettenetesebb, általánosabb volt, semhogy még az az edzett ivadék is megbirta volna megtántorodás nélkül. Ezért a fejvesztettség, az ide-oda kapkodás. Rómában két évszázaddal utóbb, egy pestisjárvány alkalmával, X. Leó és VI. Hadrián pápasága között, 1522-ben, a mint Jovius följegyezte, pogánymódon, máglyán, nagy ünnepséggel egy ökröt áldoztak a haragos Isten megengesztelésére. Birkóztak a halál angyalával, de nem birtak vele. A pusztulás Itáliaszerte hasonlatos volt a firenzeihez. Pisában tiz emberből hét halt meg; Sienában a négy nyári hónap alatt nyolczvan-, Genovában negyven-, Nápolyban hatvan-. Szicziliában háromszázötvenezer a halott. Némely családból csak egy tag maradt meg, hogy elhantolja a többit, mint Agnolo da Tura, a *Cronaca Sanese* irója, a ki öt fiát temette el egy sírba. Elpusztultak egész városok is, mint Trapani Szicziliában, a melynek egyetlen élő lakosa sem maradt. Olasz statisztikusok a pusztulást emberéletben az európai

Gobelin 1500 tájáról.

alatt (1679 és 1713 között) Bécs is két nagy pestis-járványon esett át. A nagyobb csapás a második, az 1713. évi járvány volt. Egy firenzei olasz sebész, Tremolini naplójában és leveleiben elég részletes képét kapjuk a járványnak. A kór szimptomáit lényegében úgy irta le, mint Thukidides és Boccaccio. Fontos eltérés, hogy a kór letális lefolyására elég volt tizenkét óra: a reggeltől estig, vagy estétől reggelig terjedő idő. A fekélyben fekete és vörös szinűt különböztet meg, amaz föltétlenül halálos, emez csak akkor, ha fölfakadván, delirium áll be. Naponta háromszáz volt a megbetegedés s körülbelül ugyanannyi a halálozás. A kórház matraczairól a hogy fölszedték a halottat, más beteget fektettek rá, mert kevés volt a kórház és kevés az ágy. Majdnem egész esztendeig tartott a járvány s a bécsi Károly-templom e szomorú napok emléke. III. Károly, a ki mint császár VI. Károly, 1713 november 21-én tett a bécsi Szent István-templomban fogadalmat a Károly-templom fölépítésére. *Junius.*

TÁRSAS KIRÁNDULÁS A LEVEGŐBEN.

Egymásután zuhannak alá az aviatika gránátosai. *Moisant, Hoxsey, Noël* és a többiek, a nemrég távozottak, magukkal vitték végzetes repülésük titkát. Az okokat csak sejtjük.

Millet: Hazafelé.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

Vas. Ujs. 1911. 16

NŐI SZALON.

RÉSZLET A NAGY SZALONBÓL. (A bronzajtótól, mely késői renaissance munka, jobbra az asztal fölött Courbet festménye, ettől jobbra egy támlásszék fölött s egy perzsa imaszőnyeg alatt Corot festménye.)

ÁJÁBÓL. — Balogh Rudolf fölvételei.

A híd középső része, beillesztésre előkészítve.

A középső részt végleges helyére felhúzzák.

A SZOLNOKI KÖZÚTI TISZAI HÍD ÉPÍTÉSE. — Óhegyi Géza felvételei.

Biztosat állítani nem merünk. Hiszen még azok az élve maradottak sem emlékeznek a katasztrófa pillanatára, a kik maguk is részesei voltak az ilyen salto mortale-nak. Mindegy az, minek nevezzük el a levegő úttörői felett lebegő láthatatlan, de kegyetlen rémet. Lehet az akár konstrukczió hiba, akár bizonyos kritikus pillanatokban nyilvánuló emberi gyöngeség, vagy őrültséggel határos vakmerőség. A küzdelem ellene ma még sikertelen. Épen ezért fog el bennünket soha nem érzett csodálattal vegyes félelem, a mikor eseményeknek vesszük hirét, a melyben nem tudjuk megkülönböztetni, hogy mi van túlsúlyban, a fejlesztésre való komoly törekvés, vagy a sportszerűség?

Farman repülés közben tizenkét kilométernyi távolból drótnélküli sürgönyöket küld. Ugyanakkor *Weymann* három társának kiséretében Bony-ból Reimsba repül, ott megreggeliznek s visszaszállnak. *Vedrine* egyfolytában városról-városra repül, egyidőben pedig négy katonatiszt és egy sportsman aeroplánjukra kapnak és Pauból a száz kilométernyire levő *Tarbes*-ba rándulnak ugyancsak — reggelizni. *Latham*, a ki nemrégiben Kaliforniában mutogatta magát, a Csendes-oczeán partjain Antoinette-jén cserkészésre indul. A vadkacsákat felzavarja, majd, mint valami ragadozó madár, utánuk száguld s a menekvőket el is éri. Gépét automatikus szerkezet egy perczre megállítja, lebegésben tartja s ő sörétes puskájával egyiket a másik után puffogtatja le. A tengerbe hullott és kihalászott zsákmányt másnap az ottani vadász-klub tagjai adják neki át. Végül *Sommer* öt utast ültet gépére és Douzy-ból tiz kilométernyire repül, sőt teljes épségben szerencsésen vissza is térnek.

A levegőben lejátszódó tragédiák után az ilyen sport- és társaskirándulások hirei új reményt keltenek már-már csüggedő lelkünkben. Különösen az utasokkal történő repülések érdekelnek bennünket, mert a légi közlekedés vágya ott él bensőnkben. Minden újabb kisérlet sikerülte annak teljesedését jelenti. «Haladás» az ember mottója. Ezért üdvözöljük mindig ujjongással a Bleriot és Lemartin-eket. Az előbbiek teremtenek, az utóbbiak végrehajtanak; de csak ott, a hol megértésre és támogatásra számithatnak. Szóval a hol ez kulturszükséglet. Nekünk magyaroknak — úgy látszik, — nem az. A rákosi hangárokban csend honol. A magyar kéz dermedten pihen. A részvétlenség hideg, fagyos szele üli orgiáját.

Massány.

HELLÉ.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Marcelle Tinayre. – Forditotta M. Hrabovszky Julia.

Nagyon keresetlenül feleltem erre, hogy Lancelot nagyon megtisztelne, de én képtelennek érezném magamat őt törekvéseiben sikeresen támogatni és ha nőül venne, nagy családásban lenne része. Lancelot úr azonban mindenesetre válogathat a jó pártikban és igy a neo-idealizmusnak nem kell gyászt öltenie.

Mint minden házasságközvetitő, Gerardné is személyes sértésnek vette jelöltjének visszautasitását. Felbigyesztett ajakkal, szemöldökeit rosszalólag ránczolva felelte, hogy szabad vagyok, de eljő a nap, mikor el fogom ösmerni Lancelot úr érdemeit és sajnálni fogom, a miért nem előlegeztem neki nehány hónapi hitelt.

— Kedves asszonyom — kiáltottam fel Gerardné kezét megragadva, mert nem akartam fájdalmat okozni neki — én nagyon hálás vagyok önnek a jó akaratáért. De fájdalom, nem szeretem Lancelot urat és miután a szabadságom nincsen terhemre, azt csak egy kölcsönös szerelem valódi örömeiért cserélném fel. A legkevésbé sem vagyok ambicziózus és legkevésbé sem csábit az a kilátás, hogy egész életemben a férjem képviselőválasztásait szorgalmazzam.

Gerardné arcza felderült kissé és miután egynehányat sóhajtott, jól a szemembe nézve, mondta:

— Figyeljen reám Hellé, jobban tenné, ha bevallaná nekem az igazat. Valaki tele beszélte a fejét?

— *Valaki*? Ki ez a *valaki*, asszonyom? Lesz szives megmondani!

— Oh, én tudom . . . tudom.

— De én egy szót sem értek az egészből.

Gerardné habozott kissé, aztán a vissza nem fojtható bosszúság kitörésével kipattant:

— Genesvrier urat értem. Ő szerelmes magába. Mindenki mondja. Mindég a nagybátyjánál ül, ő a ki soha, sehová sem jár . . . Igazán botrány látni, hogy de Riveyrac úr miként hagyja magát befonatni egy olyan alakkal, a ki csak kétes ekzisztencziákkal érintkezik — igen Hellé, kétes ekzisztencziákkal! . . . és rendháborító könyveket ir. Parbleu! nem is volna rosz annak a harminczöt éves, őszülő fejű, mindig rossz kedvű embernek, a pár garasával, a mije még megmaradt az Isten tudja miként elpocsékolt vagyonából, nőül venni magát Hellé és ezáltal ismét bejutni az «ő társaságába», a hol már senkisem akarja fogadni őt.

— Asszonyom — feleltem rendkivülien felindulva — ön elfelejti, hogy Genesvrier úr barátunk, unokaöcscse Marboy asszonynak és senkinek sincs joga az ő szándékait meggyanúsitani.

— Lássa, hogy védi őt!

— Mindenkit megvédenék, a kit igazságtalanul támadnának meg előttem, én miattam. Genesvrier úr tehetséges és nagyon becsületes ember, asszonyom, a kit nem szeretek ugyan, de nagyobbra becsülök, mint Lancelot urat. Tudom, hogy a vagyona fölött rendelkezett, mi módon és mi czélból, Marboy asszony elmondta ezt nekem. Genesvrier úrnak eszébe sincs nőül venni engem és még kevésbé gondol a társaságbelieinek kegyeibe jutni; visszavonultan él és csupán a munkájára gondol.

— Nagyon nagy hévvel beszél Hellé és ha Genesvrier úr megkérné a kezét? . . .

— Nem tudom, mit felelnék neki asszonyom, de ez csakis én rám tartozik; biztositathatom azonban, ha Genesvrier úr barátsága vagy Lancelot úr szerelme között kellene választanom, nem haboznék . . . De végre is mit bántja ez önt? . . . Mért akar összeveszni velem, megtámadva miattam egy férfit, a ki soha semmi rosszat nem tett önnek? Ez nagyon meglep és bánt engemet.

Csend állt be. Gerardné könnyekben tört ki. Kijelentette, hogy ő igazán szerencsétlen és ostoba, hogy a mások boldogsága végett annyit fáradozik, de utoljára történt; lehet, hogy elragadtatta magát a harag által és sajnálja, a mit mondott.

Szivesen nyujtottam feléje békejobbomat és megigértem, hogy semmit sem fogok szólni nagybátyámnak a történtekről. Gerardné azonnal megvigasztalódott és könnyeit letörülve, távozott.

XIV.

«Ez a jó asszony egészen megbolondult — gondoltam Gérardné távozása után. — Nem tudja megbocsájtani Genesvriernek, hogy az nem akart nála tehetségével és márkiságával tündökölni. Bizonyos, hogy ő jobb szereti nagybátyám társaságát.

A rosz nyelvek ráfogják, hogy belém szerelmes, mert mindenütt, a hol férfiról és nőről van szó, szerelmeskedést gyanitanak. Minő nevetséges gondolat! Genesvrier lenne szerelmes! . . .»

Úgy gondoltam, Gérardné haragja jelentőségteljes és a «vastag szarka», a ki olyan gyűlöletes volt nagybátyám előtt, már bizonyára mások előtt is kiöntötte a szivét. Talán a Gérardné szalonjában látott embereknek már a fele értesitve van Genesvrier állitólagos szerelméről — és talán a félelem, hogy Genesvrier őt megelőzheti, siettette Lancelot nyilatkozatát . . .

Előre láttam, mennyi ostoba fecsegés lesz. Ha csak rólam lett volna szó, mit sem töröd tem volna az egészszel, de tudtam, hogy nagybátyámat régi barátság fűzi Gérard úrhoz. Meg akartam akadályozni a szakitást. Az az eszmém támadt, hogy kikérem Marboy asszony tanácsát, a ki szükség esetén megakadályozhatná barátnője tapintatlanságait.

Öt óra volt. Nagybátyámat nem vártam haza az ebéd ideje előtt. Kocsit hozattam és a Pergolése-utczába hajtattam. Marboy asszony szerencsére egyedül volt. Elbeszéltem neki, hogy Gérardné nálam volt, minő ajánlatot tett nekem Lancelot nevében és minő valószinütlen érzéseket tulajdonit Genesvriernek.

Marboyné nevetni kezdett, aztán elkomolyodott.

— Remélem, ön egyetlen szót sem hisz el azokból az ostoba ragalmakból, a miket önnek az öcsémről elmondtak? Nagyon fájna, ha ez igy lenne.

— Egészen nyugodt lehet, kedves jó barátnőm. Képtelennek tartom Genesvrier urat valami aljas érzésre . . . sőt még a szerelemre is.

— Oh, Istenem! — válaszolta Marboyné elmosolyodva — az ember sohasem tudhatja, képes-e egy kiváltságos ember a szerelemre. Én ellenkezőleg azt hiszem, egy olyan férfi sokkal fogékonyabb a nagy szenvedély iránt, mint egy középszerű ember.

— Hogyan! — kiáltottam fel — Genesvrier úr szeretett volna!

Andrássy Gyula Gr

Ajabb.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA: MŰVÉSZET ÉS KRITIKA

Cehbelich V. Kiál. Sat. Nemzeti Szalon 1924

A világháboru és forradalmak óta az emberiség beteg; beteg testileg és lelkileg. Eltekintve a sok erőveszteségtől, a sok ember haláltól és vagyonpusztulástól, mindenfelé megromlott idegrendszereket, megdöntött lelki egyensulyt látunk. Az átélt veszélyek, fáradságok, magukért, vagy másokért érzett aggodalmak, a haza sorsáért való izgalom számtálan millió embert gyökeresen megváltoztatott, letört, meggyengitett. A testi rokkantak mellett számtalan a lelki rokkant. Nagy megrázkódtatással jár az is, hogy megrendült az emberiség önérzete. Sok — amire legbüszkébb volt — illuziónak bizonyult.

A XX. század a legtöbbet a humanizmusára tartott. Tudására, technikai találmányaira büszke volt, de még büszkébb arra, hogy az emberszeretete nagyobb volt, mint bármikor máskor a történelemben. Azzal kérkedtünk, hogy még sohasem épült annyi kórház, gyermekvédelmi intézmény, sohasem nyert olyan elismerést az az elv, hogy a szegénység és a szenvedés elleni küzdelem az állam fő célja, sohasem nyert olyan fontosságot a szociálpolitika, mint az utóbbi évtizedekben.

És most azt kell megállapitanunk, hogy ember embernek még sohasem tett annyi kárt, mint jelenleg. Soha sem volt még olyan véres háboru, mint a mostani és soha sem volt olyan véres forradalom, mint a bolseviki. Ember annyi embert nem ölt, nem csonkitott meg, nem nyomoritott meg, nem tett tönkre, mint az utóbbi pár év alatt a háboruban és a háboru után. És nem csak az elkerülhetetlen határokig, a katonai kötelesség határáig, hanem azon tul is gyülöletből, vadságból, sokszor bizonyos kéjelgéssel. Soha sem uralkodott annyira a gyülölet a közéleten az államok között és az államok belső életében, mint most.

A világ visszaesett az izolált államok korába, éppen amikor a vasutak, a sürgöny, a telefon, az autó és a repülőgép, a gazdasági szerződések, a nemzetközi alapon álló kartellek, a nemzetközi kulturális kongresszusok és kiállitások a művelt emberiséget összekötötték és egymásra utalták.

A gazdasági összemüködést és kulturális munkát, sőt még az érintkezést és utazást is csaknem lehetetlenné teszi a kölcsönös bizalmatlanság és gyülöletből eredő törvényhozás, rendőri beavatkozás, az utálatos utlevél kényszer, a valuták különbsége és örökös változása. És akik ezen rend ellen a legerősebben küzdenek, akik megváltást igérnek, azok a nemzetközi gyülölet helyett az osztály gyülöletet állitják. Ők sem foglalják el az igazi megértés és békülékenység álláspontját, ők egy mérget a másikkal akarnák ellensulyozni. Sőt az általuk inaugurált osztályharc talán még gyülölködőbb, még pusztitóbb a nemzetközi harcnál, mert az ellenségek egy országban, egy városban laknak, egymással még szorosabban érintkeznek, még jobban egymásra vannak utalva, egymásnak nagyobb kárt csinálhatnak, mint a különálló államok polgárai.

S a közélet ezen sivársága előreláthatólag még sokáig fog tartani. Ezért van nagy szüksé-

günk ideálizmusra, lelki pihenőre, lelki balzsamra, ezért van szükségünk művészetre és képzőművészetre. Gazdagabbá, szebbé, tartalmasabbá kell tenni lelkünk életét, hogy elviselhessük a mindennapiság keserveit, lehangoló hatását, dulakodását.

Olyan művészetre van szükségünk, amely lélekemelő, a természetben azt keresi, ami bámulatra ragad, ami csodás, az embert dominálni tudja, magas röptü szárnyalással őt önmaga fölé tudja emelni, háttérbe birja azokat a kicsinyes és önző motivumokat szoritani, amelyek a köznapi életet betöltik. Olyan művészetre van szükségünk, amely átérezteti a világ nagyszerüségét, szépségét, misztériumát, azt a csodás törvényszerüségét, amely amikor azt megmagyarázni látszik, tulajdonképpen csak rejtélyesebbé teszi. Ezzel azonban nem akarok egy bizonyos iskola, egy határozott irány mellett lándzsát törni. Számtalan ut vezet a szép birodalmába. Sok egymástól eltérő, egymással ellenkező iskola és egyéniség birta magában azt a fenséges ihletet, azt az isteni szikrát, amely a nagyság titka, amelyet deffiniálni, szabályokba foglalni nem lehet, amelyet azonban annál csalhatatlanabbul árul el hatása a lelkekben keltett viszhangja. Amint gyönyörü friss zöld vegetatióval jár Anglia vagy Hollandia nedves klimája és nagyszerü pálmák és kaktusok fejlődnek Afrika: száraz és meleg levegőjében ugy egyaránt dicső eredményeket szült az a szellem amely a klasszikus szépet keresi — amely az egyszerüben: látja a nagyot, amely a testi és lelki egyensuly ábrázolásának keresi feladatát, — mint az amely az érdekesben, a formák gazdagságában, látja a festőit, — amely a fantasia merészségében — és a nagy szenvedélyek, nagy érzések kifejezésében látja a művészetet.

Ezek az egymást kritizáló, egymást tagadó, de egymást kiegészitő irányok egyenlően áldásosak és magasztosak lehetnek. Ha Hannibal és Scipio, Cézár és Pompejus, Pitt és Fox, Disraeli és Gladstone, Széchenyi és Kossuth nagy élet-halál küzdelmeik és ellentétes elveik dacára, a történelmi távlatból nézve egyek az örök dicsőségben, tehetségben és hazafias nagyságban, együtt erősitik az emberiség önbizalmát és idealizmusát, még természetesebb, hogy minden igaz, Isten kegyelméből való művészt, egy család tagjának tekinthetünk és közös kultuszban részesithetünk. Minden valóban nagy mester közel áll egymáshoz. Csak néhány példát idézek — a sok közül: Phidias, Michelangelo és Rodin az ellentétes korok eltérő művészi irányát képviselik és különleges egyéniségek, de azért, aki az egyiket megérti, többnyire a másik kettőt is szeretni fogja. A görög szobrász nem kedveli a nagy heroikus mozgást, az arc, vagy test intenziv kifejezését, a tulzás által való hatás keltését. A helyes arányt, a szép egyszerüvonalait a nyugodt harmóniát, a józan egyensulyt helyezi mindenek fölé. Nem ugy adja vissza a természetet, aminő, hanem ugy aminek annak szerinte lennie kellene, erősen kifejlődött tradicionális, nemzeti alapon álló esztétikai érzése szerint. Nem érdekli az egyéni eltérés, az egyéni különbség, hanem azokat az általános nagy közös vonásokat ecseteli, amelyekben a harmonia igazi okát, a szép alkotó elemeit látja. A renaissance titánja a görög művészetet bámulja ugyan, de erős individualitása más utra tereli. Őt a nagyszerü, a mozgás, a szenvedély, a kifejezés érdekli a testben és lélekben egyaránt. A nagy hatás kedvéért elrajzol és tuloz. Inkább perszonifikál mint általánosit, naturalistább a görögöknél. A nagy mo-

dern francia szobrász még nagyobb mozgásokat, dramatikusabb hatásokat keres és még nagyobb sulyt helyez a kifejezésre, az egyénesitésre, mint Michelangelo. Modern lelke arra is ösztökéli, hogy szobraival filozófiai gondolatokat is próbáljon megoldani, néha a formák tökéletes harmóniájának rovására.

De mind a három nagy egyéniség, nagy zseni, habár különböző mértékben: mind a három a végtelen nagy világharmóniából meriti impulzusát, mind a három tanitja és gyönyörködteti az embert. mind a három gazdagabbá tette az emberi életet, mind a három ellensulyozza a pesszimizmust és a materializmust és ezért egymás mellett foglalnak helyet a nagy emberek Olympusában, és minden jóizlésü ember apostolai lehetnek.

A festészet terén éppen olyan kevéssé van egyedül üdvözitő, egyedül helyes iskola. Ott sem az iskola a fontos, hanem a tehetség. Ott sem a klasszikus vagy naturalista — nem az ósdi, vagy modern irányra — hanem Isten adta tehetségük és őszinte, becsületes törekvésük szerint kell a mestereket osztályozni, Az igazi különbség művész és művész között nem az, hogy melyik milyen elvet vall, hanem hogy ki vérbeli művész, ki tehetséges és ki tehetség nélküli kézműves. Nem az irány dönt a művész jelentősége fölött, hanem a belső értéke és művészi egyénisége. Raffael, vagy Tizian éppen olyan bámulatra méltó, mint Rembrandt, pedig óriási különbség van alkotásaik között, Raffael, vagy Tizian arcképei született nagy urak, arisztokraták. Gyönyörü bársonyban, ragyogó páncélban, meleg szinekkel, nemes, habár minden keménység nélkül, de világosan, plasztikusan megrajzolt arcvonásokkal, póz nélkül, nem gőgösen hanem méltóságteljesen helyezkednek el a hozzájuk méltó nagyuri interieurökben, vagy monumentális szépségü tájkép hátterek előtt. Rembrandt alakjai többnyire plebejusok, demokraták, kevésbé szépek. Fő ékességük a duzzadó élet, az egyéniség erős kidomborodása, A misztikus, érdekes világitásban és a szürkeségben az egyes arcvonások elmosódnak ugyan, a kifejezés, az illető szelleme, különleges egyénisége azonban annál világosabban és élénkebben tünik ki.

Melyik szebb, melyik igazabb e két felfogás között, melyik érdemli meg az elsőséget? Nem elhibázott e ezeket a műveket klasszifikálni, közöttük egy határozott rangfokozatott megállapitani akarni? Nem használjuk-e ki jobban biráló képességünket, ha e nagy mestereket egyaránt megérteni, szeretni törekszünk, ahelyett, hogy egyiket a másikkal kicsinyiteni próbáljuk? Aki az egyiket a maga igazában méltányolni birja, az a másikat is bámulni fogja. Még nagyobb az ellentét Botticelli és Watteau között. De azért ugy érzem, hogy aki a primitiv mestert naiv rajzhibáival, tündöklő szineivel és isteni ihletével megérti és igazán szereti, mert fogékony a szép és nemes iránt, az Watteau virtuoz rajzát, nagy izlését és graciozitását is értékelni fogja.

Az alkotó művész persze többnyire egyoldalu, rendithetetlenül hisz a maga igazában és a maga isteneire esküszik. Ezért fest ugy amint teszi, mert azt tarja egyedül helyesnek. A tett előfeltétele mindég: sulyosbitás — bizonyos egyoldaluság. A műbarát azonban objektivebb lehet. Ő mindent szerethet, amiben qualitás van. Én legalább, amikor különösen intenziven birok egyes művészi irányokat és egyes alkotásokat élvezni, mentől többet foglalkozom művészettel, annál több művészt, annál több fajta

művészetet tanultam becsülni és szeretni. Mentől jobban törekszem a művészet lényegébe behatolni, annál jobban tágul megértésem köre. A tájképek közül például sokáig csak a modernt csodáltam. Kivéve a nagy olasz mesterek többnyire csak hátteret képező szinpompás, dekorativ tájkép részleteit és Rembrandt egy-egy zseniális vázlatát, csak az a tájkép gyakorolt reám igazán erős benyomást, amely Constable és Turnertől kezdve a barbizoni mestereken Böcklinen, Segantinin és Manet-en át az impresszionistákhoz vezet. Nálunk Munkácsy. Paál. Szinyei és Székely képezték ideáljaimat. Ma — anélkül, hogy ezek iránt elhidegültem volna, sőt anélkül, hogy megszüntek volna kedvenceim lenni — a klasszikus tájképet Claude-Lorain, Salvator Rosától, Poussintől, egészen Markóig is mélységesen szeretni és becsülni tanultam. Ha nincs is e képekben az a zöld, amit a természetben látok, az a párás levegő, az a szingazdagság, az a fény, az a vibráló napsugár, amely a tárgyakat mind egy magasabb harmóniába olvasztja. ha a fák nagyon is kemények és mozdulatlanok, ha a fekete árnyak nem felelnek meg a valóságnak, hisz a valóságban az árnyak is szinesek, e képek ragyogó olasz egükkel, a fáknak és földnek festői formáival, azzal a nagy őszinte szeretettel, azzal a jóizléssel, amelyet a művész beléjük lehelt, mindig nagy lelkiörömet okoznak nekem, mindig azt a kérdést támasztják bennem, hogy mikép lehet az ember olyan kicsinyes, olyan egoista, olyan materialista, mint aminő, abban a gyönyörü természetben, amelyet e művészek megértettek?

A művészet kiapadhatatlan bája állandó és mindenfelé kisugárzó, jótékony, nemesitő hatása éppen sokoldalúságában van. E sokoldalúság által hathat: a sokféle embertypusra, a sokféle fejlődő emberi izlésre és hangulatra.

S e sokoldalúság ellen küzdeni botor dolog is mert az a természet törvényeinek egyenes következménye. A művészet örökösen változó, módosuló tényezők egymásra hatásából ered, ezért szükségszerüleg sokoldalu. A természet, amelyből a művész impulzusát veszi, amelyet a művész magyaráz, lényegesit, kimerithetetlen. A természet a végtelen és véges. az érthetetlen, a misztikus és a megmagyarázható, a kézzelfogható, a vig és a tragikus, a nagyszerü és a barátságos csodás keveréke, a szinek és a formák. az élettelen merevség és a mozgó élet és lelki szenvedélyek, az érdekes és megkapó jelenségek olyan tömkelege, amely egyrészt maga a belső fejlődés, emelkedés és visszaesés, az örökös mozgás, küzdelem és versengés törvényeinek van alávetve, másrészt a fény és árny tündéri játékának hatása alatt minden percben más és más érzést gerjeszt, más és más benyomást kelt. Még a változatlan tárgy is, az architektonikus épület is egészen eltérő esztétikai hatást kelt, aszerint, amint ködös a levegő vagy napos, aszerint, amint a hajnali napsugár, a déli nap, vagy az alkony pompájában tündöklik. Claude-Monet a rouen-i katedrálisról egy egész képsorozatot rajzolt, amelynek mindegyike más és más művészi concepcio, mert mindegyikben más a világitás. És ez a kimondhatatlan kincsesbányája a benyomásoknak nem egy tudományosan elkészitett gépben tükröződik vissza a maga objektiv valóságában, hanem az emberi lélekben, amelynek fő jellemvonása, hogy hasonlit ugyan embertársaiéhoz, de mindig más. mint a többi, mindig egyéni. Minden ember egy unikum, egy magában álló csoda. A művészet végtelen sokféle, mert az a

hatás szüli, amelyet a külső csoda a belső csodára, a természet az emberi lélekre gyakorol, amelyet az örökösen változó világ a mindig módosuló kor szellemének, s ahoz simuló különféle nemzeti geniusok tudásának, hangulatának, idegrendszerének befolyása alatt kialakuló, minden mástól eltérő indivtdualitásra gyakorol. A művészet megrögzitése, megállitása szent küzdelem a természet ellen.

S megvallom, hogy ezt nagy szerencsének is tartom. A görög művészet áll talán legközelebb a tökélyhez. De milyen baj lett volna, milyen veszteség az amberiség számára, ha Perikles óta folyton csak álló, ülő és gugoló Vénuszokat, vagy Apollókat csinálnának művészeink, azzal a különbséggel, hogy a testhajlás egy kicsit nagyobb volna, vagy kisebb, hogy a nyak a fej, a láb vonalai valamivel más szöget alkotnának, mint Athenben. Milyen kimondhatatlan veszteség volna, ha a kőzépkor primitiv, naiv, de rajongó, belsőséges vallásos mély érzése nem tette volna érdekessé a csunyát, a beteget, a soványságot is, ha nincs meg a keresztény góthikus stylus — az égfelétörő, szegletes: csucsives kőerdeivel, ha elmarad a renaissance, a testi szépség, a forma és rajztökély ezen szingazdag, uj kiadása, uj felvirágzása, ha nem élvezhetnők a barokkot, a cifra dekorációk korát, a tulcsapongó fantázia: és a tökéletesebb rajz e keverékét, ha a hollandi festészet — nem tanitana az emberi élet: a lakás intimitásainak érdekességeire: és megvilágitások játci bájára, — ha a modern művészet nem magyarázza meg a laikusnak: — hogy milyen rendkivüli művészi ereje van: a legegyszerübb darab természetnek, a nap fényének, a felhők csodás világának, egy kis pocsolya tükrének, a párás levegőnek.

Milyen szomoru volna ha nem hihetnők, hogy a művészet még ujat is fog alkotni, még uj irányban is fog fejlődni. Ami megáll, az hanyatlik. Mozgás és fejlődés nélkül nincsen élet.

Mindezekből önként következik, hogy én a művészi szabadság hive vagyok. Igaz, hogy sok művészi alkotás nem éri meg azt a vásznat, azt a festéket, azt a márványt, amelyet igénybe vesz. De azért még nincsen nagyobb hiba, mint a művész türelmetlenség, a művész zsarnokság. Sokkal több kárt csinálunk, ha elnyomunk, ellojtunk egy életerős csirát, mintha rövid életü tévelygéseket eltürünk, anélkül, hogy azt bunkóval és erőszakkal széjeltörnénk. Óvatosságra int, hogy a birói szerepet csakis a többség viheti, a többség pedig művésztelen és tehetségtelen. A többség mindig borzasztónak találja, amit meg nem szokott, mindent meg akar kövezni, ami eltér a sablóntól, Lepiszkitja azt, aki más oltáron áldoz, min a mult elismert nagyjai. A többség a muzeumokban is csak a Baedekerben két kereszttel megjelölt remekművek előtt áll meg; csak az igy elismert, kiemelt műremek előtt mer igazi ihletet érezni. A többség ma elitéli azt, akitől való eltérést holnap már maga is bűnös őrületnek nevezné. A többség abból a fajtából való, amely még tegnap tapsolt annak a kritikusnak, aki a francia impresszionistákról azt irta hogy kiállitásuk éppen olyan nagy szerencsétlenség, mint amilyen volt az opera leégése, aki őket a bolondokhoz hasonlitotta, akik kavicsokat gyémántoknak tartanak, aki azt mondta, hogy a közönség hahoták között nézi az impresszionista kiállitást, ő könnyek között, s aki ma a modernek ellen fordul, mert ők a lenézett impresszionistáktól Manettól—Claude Monettől magukat emmancipiálták, A többség abból a fajtából való,

amely Millet csaknem éhen hagyta halni és halála után, amikor divatba jött, műveit őrülten fizette, amely az első impresszionista kiállitásra küldött 70 képből csak 10,000.— frank értéküt vett meg, most pedig, amióta ezek a művek a muzeumokba kerültek, sulyos aranyat ad értük. A többség mameluk lelkek azon becsületes alfajából való. amely őszinte meggyőződésből mindig a hatalommal tart és kiállhatatlan fecsegőnek, feltünési vágyban szenvedő, veszélyes forradalmárnak tartja azt, aki ujat akar.

De azért tulzásba se essünk. Ne lássunk minden egetostromló titánban, minden visszautasitottban félreértett zsenit. Ne veszitsük el bátorságunkat az ujat elitélni azért, mert sokan nevetségessé váltak azok közül, akik a multban a szokatlant ostorozták.

Ne felejtsük, hogy sok, nagy garral fellépő reformer értéktelen volt és lesz minden bizonynyal. Legyen azért a birálat erős, bátor, szókimondó, csak ne tegyen türelmetlen, egyoldalu. Legyen nevelő, javitó, nem pedig gyilkos, irtó. A politikában a birálatnak keményebbnek kell lennie, mert ha puhaságból, félelemből, abból az érzésből, hogy ne legyünk kellemetlenek, győzni hagyjuk azt az irányt, amelyet veszélyesnek tartunk, akkor a nemzet életét kockáztatjuk. A művészetben a téves irány ideigóráig tartó népszerüsége nem jár ilyen veszélyyel. A kritika ne üldözze az ujat a mult iránt való pietásból, vagy azért, mert uj. Ne törjön pálcát olyan kisérlet fölött sem, amelyben hiba van, amely a kezdet nehézségeivel küzd, ha van benne qualitás és őszinte becsületes komoly munka, amely nélkül nincs igaz eredmény. Ne felejtsük, hogy a haladás utja a tévelygések utja.

Tagadhatatlan, hogy igen sokszor nehéz a mérsékletet megtartani. A modern művészet nem egy új hajtása inkább a forradalmi szellem kifolyása, inkább betegségi tünet, mint őszinte ösztön megnyilvánulása. Nem is emlitve a teljesen érthetetlen zagyva dadaizmust és kubizmust, ilyen például az expresszionizmus, amely a művészi multtal is tabula razát akar csináltatni, hogy a felfordulást és az anarchiát előkészitse és ezért egészen más célt tüz ki, mint amelyet eddig a művészet követett. Az eddigi művészek mind a természet szineinek és formáinak visszaadásával foglalkoztak, egyik nagyobb realizmussal, a másik nagyobb költői venával stilizálva, az egyik többet vitt bele saját fantáziájából, saját érzéséből, a másik kevesebbet, de az alapja minden művészetnek a természet volt, az expresszionisták ezzel szakítottak. Egy csapásra detronizálják Praxitelest, Bellinit, Raffaelt, Leonardot, Giorgonet, Valasquest, Rembrandtot, Rubens, Halsot, Reynoldst, Milletet, Corot és Munkácsyt. Nagy aratás! Egy thezissel, egy mondattal számtalan dicsfénnyel környezett fejet dobhatnak a porba. Egy sofizmával összetörhetik a mult nymbuszát, felszabadíthatják a jövőt a traditiótól, előkészithetik a lelkek forradalmát. Az expresszionisták szerint a művésznek kizárólag saját érzésével szabad törődnie és kizárólag azokat, nem pedig a természetet kell ábrázolni. Az expresszionisták a külső természetet, a valóságot semmibe sem veszik, a formákat, a rajzot teljesen kiküszöbölik a művészet köréből, csak a szineket használják fel, de nem a természetnek, a valóságnak kifejezésére, vagy szimbolizálására, hanem azért, mert szerintük bizonyos szinek bizonyos emberi érzést keltenek és a szinek bizonyos emberi érzésekkel vannak öntudatlan összefüggésben. De ezek a gondo-

A befejező oldalt l. a komplett példányban

<Andrássy Gyula gr>

Ekkel:

< > A műpártolás-
ról.

Hírsvét, a Cékbelick
első könyve [Bp] 1914
3 – 14. l.

Zala vármegye TV. 133.

— — városainak és községeinek
pecsétnyomói TV. 133.

ANDRÁSSY GYULA GRÓF GYŰJTEMÉNYE.

Gróf Andrássy Gyula nem tartozik azok közé az arisztokraták közé, kik a művészeti élet irányításában csakis történelmi nevük súlyánál fogva szerepelnek, közismert dolog, hogy az ország első műértőinek egyike. Még mielőtt budai palotájának gazdag kincseit láthattam volna, egy izben tanuja voltam annak, midőn egy kiváló művészünk végigkalauzolta őt gyűjteményes kiállításán. Gyorsan haladt képről képre, avval a biztossággal, melyet csak veleszületett jóizlésű műértő tud megszerezni. Néhol megmegállott az egyes képek előtt, alighanem ott, hol kiemelkedőbb dologra akadt. Megjegyeztem körülbelül a helyeket, hol ez történt s utólag midőn végigjártam a művészszel kiállítását, megkíséreltem hozzávetőleg megállapítani, hogy mily irányokat követ izlésében Andrássy. Nem méltatta figyelmére az olcsó hatásokat, kihagyta a hangulatkeltésre irányzott dolgokat, észre sem vette a művészeti anekdótát, de mindenütt megállt, hol a l'art pour l'art szempontjából tiszta művészi eredményekről lehetett szó. Sokat hallottam azután gyűjteményéről, s hogy minden újabb szerzeménye valóságos élményt jelent, hogy festmények mély tüzű színeinek melegsége, bronzszobrok lágy vagy erőteljes gesztusai, régi selymek bágyadtan fakó fénye, kecsesen hajló üvegek életének legintimebb eseményei, melyekből gazdag környezetet varázsolt maga köré.

Mivel életének igy alkotó része lett mindez, a Dunapartra tekintő termekben tulajdonképen nem is gyűjteményt találunk. A tárgyak elhelyezésének nincsen muzeális jellege, mert a tömérdek művészeti tárgy környezetté, gazdag lakássá van elrendezve. Faragott reneszánsz asztal szolgál íróasztalul, egy bronzkapu szobaajtóvá változott, a kereveteket nehéz brokátok, a padlót ritka szép keleti szőnyegek borítják. Mintha egy darab sem volna itt önmagáért elhelyezve, mindegyik vonatkozásban áll környezetével. Régi szőnyegek selymes pompájáról, gazdagon faragott, berakott bútorok finom tagozódásáról csillogó szobrokra, porcellánokra siklik tekintetünk, hogy végre gyönyörködve pihenjen meg a falon, hol arannyal

A Gyűjtő 1912. 1-2. sz.

] ANDRÁSSY
] GYULA GR.
TŰJTEMÉNYE

Szalonrészlet Andrássy Gyula gr. palotájából. A falon TINTORETTO: Férfiképmás

REMBRANDT:
Önarckép 1630-ból

ANDRÁSSY
GYULA GR.
JTEMÉNYE

Szobarészlet Turner képével

ékes brokátok között olajfestményeken cseng ki a hangulat. Egy-egy szögletben stílusok és színek változó skálái, de mindig harmonikus elrendezésben; nem zavarnak itt jelentéktelen és rossz darabok, melyekhez a legtöbb gyűjtő csökönyösen szokott ragaszkodni.

Ebben az ismertetésben nem terjeszkedhetünk ki részletesen a gyűjtemény iparművészeti részére; ennek ismertetését más alkalomra tartjuk fenn. Pedig míly szép keleti szőnyegekre találunk! Andrássy szőnyegeihez hasonlók kevés magyar gyűjtőnél találhatók. Régies, osztatlan középmezejű, kevésszínű imaszőnyegek vagy pompásabbak és stílustalanabbakká válók, selymes fényűek és ispahán színekben csillogók, friss színezetű erdélyi szőnyegek hevernek a padlón, vagy ékesítik a falakat. Régi himzések, csipkés, fakult selymek, arannyal futtatott, karcsú ne-nyúlj-hozzám velencei üvegek, vakszemű öreg tükrök, színes és barnult fafaragványok, fantasztikusan terpeszkedő csillárok, mind rabul szeretnék ejteni a palota látogatójának lelkesedését, mert mindnek megvan a maga korát túlélő formába zárt lelke. Itt is, ott is csábít egy-egy lágy vonal, egy izzó szín, vagy valami naiv, régies merevség, gazdag díszítésben felhabzó életöröm, de mégis ne lássunk most bennük egyebet a festmények környezeténél.

A régi mesterek képei között a legkiválóbb Rembrandtnak 1630-ból származó önarcképe, mely a hazánkban lévő összes Rembrandt-képek legértékesebbike. Midőn ezt a művét alkotta, még csak huszonnégyéves volt a művész és mégis teljes birtokában volt már nagy lélekbetekintő tehetségének és sajátos ábrázoló módjának. Egy eléggé derült pillanatában festette meg magát, még mosolyogva, még győzelmet várva tekint reánk. Mégis, kivált ha hosszabb ideig merülünk el a kép tekintetében észrevehetjük, hogy benne van már a szem nézésében az a fürkésző s amellett csodálkozó vonás, mely későbbi, de különösen halála előtt festett önarcképeinek oly fájdalmas bensőséget ád. Ha többi egykorú alkotásaival mérjük össze ezt az önarcképet, az összehasonlítást teljesen megállja, sőt az 1833. évig nem találunk jobb, életteljesebb portrét még a híres anatómián sem. Ennek oka eléggé közel fekvő. A világba lépő művész ekkor a megrendelt képeken még simult a közönségéhez, emberismerete sem volt oly fejlett, még nem szakított a világgal, mint később, de önarcképe alkotásakor mindezek a tekintetek elestek, korlátozás nélkül adhatta önmagát az önmaga képében. Innét van az, hogy ezt az alkotását méltán férfikora legjobb művei mellé állíthatjuk. Színeinek meleg, arany-

Faragott reneszánsz-korbeli szekrény

barnás tónusa, az arc életteljessége, világításának, hogy úgy mondjuk, teljesen rembrandt-szerű volta keltették fel annak idején néhai gróf Andrássy Gyula érdeklődését, ki az ötvenes években egy londoni antiquáriusnál fedezte fel e képet. Állítólag sem a vevő, sem az eladó nem tudták, hogy az alkú tárgya Rembrandt-kép, melyről ezt ma egyhangulag elismeri a művészeti filológia.

A gyűjteménynek másik büszkesége a Tiziano-kép nem tartozik a mesternek általánosan elismert képei közé. Tárgya körülbelül ugyanaz, mint a Louvreban, Londonban s a Glasgowban látható szent családé: a madonna, a bambino és az öreg szent Jeromos együttese. Az elren-

ANDRÁSSY
GYULA GR.
ÚJTEMÉNYE

Barokkorbeli gobelin

dezés, az arcok, az alakokat összekötő mozdulatok is hasonlók e négy képen, sőt majdnem azonos a színezés is. Újabban úgy a párisi, mint a londoni s glasgowi kép authenticitása felöl erös és alapos kételyek merültek fel. Berenson Venetian painterében Polidoro Lanzianinak, Tiziano legügyesebb utánzójának tulajdonitja öket. Midön első izben volt alkalmam e képet ismertetni, a rendelkezésemre álló reprodukciók alapján, melyekből a festés technikája s finomabb színbeli qualitások nem tünnek ki, az Andrássy-féle szent családot is Lanzianinak tulajdonitottam. Azóta alkalmam volt a Louvre képét alapos tanulmány tárgyává tenni. Megállapithattam, hogy dacára a nagy hasonlatosságnak, nem egy kéz müve e két kép s hogy színeinek egybeolvadó zománca, melegsége az alkotás könnyedébb volta az Andrássy-gyüjtemény szent családját a Louvre hasonló képe felé helyezi, sőt igen valószinü, hogy egy eredeti Tiziano-képpel állunk szemben. Akárhogyan álljon is a dolog, kétségtelenül szép

ANDRÁSSY
GYULA GR.
GYŰJTEMÉN

BASTIEN-LEPAGE: Tájkép

és érdekes alkotás, mely a velencei reneszánsz tetőpontjának formavilágából fakad. Szigorú és mégis lendületes, a sablontól távol álló vonalkompozíciója s mély, meleg színei mögül e kor hatalmas, de erejének tudatában mégis nyugodt életöröme árad.

Ugyanebben a világban gyökerezik egy feltünő szép Tintoretto-arckép is. A kavargó tömegek nagyerejü ábrázolója, ki a leghatalmasabb gesztusokat is győzte erővel kitölteni, arcképein nem kisebb monumentalitást tudott elérni. Ha nagy formaproblémákkal küzdő tehetségét egy arckép keretébe szorította a megrendelés, a tárgy diktálta nyugalom nagy jellemzőképességgel párosult és meglátszik, hogy a festő büszke volt ezekre a sötétarcú, vasakaratú, semmitől vissza nem riadó velencei patríciusokra.

Megemlékezhetünk egy Rubens-képről is, mely Helios szekerét ábrázolja; e kép alighanem az Oppenheim-gyüjteményből származik. Olaj-

TIZIANO : Szent család

vázlat egy meg nem alkotott mennyezetképhez, színei ezért freskó karakterben vannak tartva, úgy hogy Rubens szerzőségét inkább az alakok túláradó ereje, mint a színek árulják el.

A XIX. század művészetének kifejlődése szempontjából nem kevésbé érdekes a gyűjtemény. A vele egyidőben támadt magyar magángyűjteményekkel szemben egy igen érdekes vonást mutat: nem támaszkodik a század német művészetére, melynek hozzá még értéktelen, produktumáiból sok darab vándorolt át hozzánk, sőt egész gyűjtemények alakultak belőlük. Ezzel ellentétben az Andrássy-kollekció az angol és francia művészet színejavából tartalmaz válogatott darabokat. A német pikturát családi képek révén három Lenbach-arckép képviseli. Olvasóink különösen gróf Andrássy Gyula anyjának portrétjáról állapithatják meg, hogy Lenbachnak abba a jobb korába tartozik, midőn a póz affektáltságának még nem áldozta fel a jellemzés mélységét.

LENBACH: Id. gróf Andrássy Gyuláné

Az angol mestereket egy halványsárgás Turner képviseli. Nincsen benne semmi kézzelfogható realizmus, semmi határozottság, hanem csak feloldódás, csak elmosódottság. Ez a halványsárgás, ködökbe burkolt tengerparti vizió magában rejti Turner összes qualitásait s igy alkalmas arra, hogy a művészetért rajongókat gyönyörködtesse. Megfigyelhetők rajta azok a tulajdonságok is, melyek ellen újabban oly éles támadásokat intézett Meier-Graefe, a ki mégsem tette kétségessé azokat a hatalmas impulzusokat, melyeket Turner éppen a franciáknak adott.

A francia mesterek közül első helyre Courbet hatalmas képét helyezném. Az ornansi paraszt őserejének érdekes megnyilvánulása s tanuja

□ ANDRÁSSY
□ GYULA GR.
YŰJTEMÉNYE

COROT: Tájkép

annak, hogy a történelmi tájképfestés theatralis gépezete nélkül is lehet erőteljes, sőt heroikus tájképet festeni. A Corot-kép azt hiszem a mester alkotásának utolsó korára tehető, mert az ezüstös tónusban feloldott Corot-khoz tartozik.

Épp oly jellemző a Millet-kép, mely egy hazatérő juhnyájat ábrázol. A fáradt megnyugodni-vágyást sugárzó hangulatban ugyanaz a nyugodt szükségszerűség csendül meg, mint Goethe híres versében, a „Wanderers Nachtlied"-ben. A háttérből fáradtan sikló és párákkal küzdő napsugarak derengő fénye kapcsolja egybe a kép tárgyát s ez hordja a fáradt kimerülés hangulatát is. Látszólag egyszerű és szerény, de annál lelkesebben, átérzett eszközökkel, kis területen mély hangulatot ád.

Érdekesek a Diaz, a Daubigny-képek is, szintén szerfelett finom Bastien-Lepage egy tája, Claude Monet egy halvány tájképe. Számos egyéb újkori kép közül még Krőjer fürdő gyerekeit, egy East-képet, egy Whistler-rajzot emelünk ki.

Nem kevésbbé gazdag a gyűjtemény a magyar festészet alkotásában is. Mednyánszky, Vaszary, Olgyay, Mihalik szerencsés kézzel kiválasztott képei az utolsó évtizedek magyar művészetét illesztik a képtár keretébe.

FARKAS ZOLTÁN.

megírva

Andrássy Gyula, mérnök

1861-ben a helytartótanács a kassai főreáliskolához a mértan és mértani rajz és népirás tanárává nevezte ki. Tanította az építészettant és rajzot is. Andrássy a m. kir közlekedési minisztérium-hoz neveztetvén ki, tanári állásáról 1868-ban lemondott. Utóbb minisztéri főmérnök volt.

Ger Emil

53. 57. 77. l.
134. l.

Andrássy Gyula gróf

** **Andrássy Gyula gróf emlékezete a Képzőművészeti Társulatban.** Az Országos Képzőművészeti Társulat tegnap este évadzáró választmányi ülést tartott, melyen a tagok igen nagy számmal vettek részt. Az elnöklő Lukács György dr., v. b. t. t. megnyitóbeszédében Andrássy Gyula grófról, a társulatnak volt elnökéről emlékezett meg.

— Nagyszabásu egyéniségében — ugymond — mély tudással, az ismeretek szinte korlátlan sokaságával a legnemesebb müizlés párosult. Ez a nemes izlés vezette őt gyüjtőszenvedélyében, amely szinte mérhetetlen becsü müvészeti gyüjtemény tulajdonosává tette. A kiforrott, klasszikus müvészetet szerette, de gondosan megfigyelte a modern irányokat is és méltányolta abból mindazt, amiben tehetséget, tudást és értéket talált. Halála nagy csapás müvészeti életünkre, amely csonka maradt az ő nemesveretü, müvészetpártoló egyénisége nélkül. A magyar müvészek és müpártolók hálája kiséri őt ott tul a siron is.

— Inditványozom, hogy Andrássy Gyula gróf nagy emlékét jegyzőkönyvbe iktassuk, özvegyéhez meleghangu részvétiratot intézzünk és arcképét tanácskozótermünk számára megfestessük.

A választmány mindkét inditványt elfogadta.

Lipsz, 929. VI. 23.

Andrássy Gyula gróf emlékezete a Tudományos Akadémián

A *Magyar Tudományos Akadémia* hétfőn délután tartotta a nyári szünet előtt utolsó két ülését. Előbb a másodikoszály ülése folyt le, melyen *Forster* Gyula báró elnökölt. Az ülésnek egyetlen tárgya volt: *Bartók* György levelező tag bölcsészeti értekezése: „Az eszme filozófiai vizsgálása". Bartók György nem jelenhetett meg az ülésen, helyette *Dékány* István dr. olvasta fel az értekezést. A II. osztály ülése és rövid szünet után az évadzáró összes ülés következett, melyen *Berzeviczy* Albert elnökölt. Megnyitóbeszéde az *Andrássy* Gyula gróf igazgatósági és rendes tag elhunytáról való megemlékezés volt.

— Mély megilletődéssel jelentem, — mondotta az elnök — hogy igazgató- és rendes tagtársunk, *Andrássy* Gyula gróf, e hó 11-én elhunyt. Halála országszerte, sőt hazánk határain tul is fájdalmas megdöbbenést keltett, habár a boldogult már néhány év óta majdnem teljesen visszavonult a nyilvános élettől. Visszavonulása ellenére mindnyájan éreztük, hogy mit birtunk és mit veszitettünk benne. Andrássy Gyula gróf azok közé a ritka egyéniségek közé tartozott, *akiknek jelentőségét az öröklött nagy név alig növelhette*, annyira kimagaslott még politikai ellenfeleitől is elismert rendkivüli természeti adományai a közpályára való képzettsége és hivatottsága, valamint tiszta és előkelő jellemtulajdonai által.

— Elvesztése annál fájdalmasabb, mert, bár hosszu parlamenti pályát futott be, az utóbbi évek alatti visszavonultságát senki véglegesnek nem tekintette s mindnyájan hittük, hogy ő a közélettől és a közélet tőle még sokat várhat. Fényes tehetségét már kora fiatalságától gondosan kimüvelvén, *egyike volt hazánkban a politikailag legiskolázottabb, a legszélesebb látkörü, leggazdagabb ismeretekkel rendelkező fejeknek*. Politikai képzettsége, mély történelmi és közjogi tudásban gyökerezett s akadémiánkhoz való hozzátartozása nemcsak államférfiui jelentőségén és parlamenti szónoki szerepén, hanem főképp azon a fényes irodalmi müködésén alapult, mely a publicisztikát a tudományos felfogás és itélet magasságaiba emelve neki akadémiánk nagyjutalmának babérjait szerezte meg s *irodalmunkban maradandó, diszes helyet biztosit.*

— Főmüve: *„A magyar állam fönmaradásának és alkotmányos szabadságának okai"*, bár sajnálatosan befejezetlen, meglévő három kötetében, melynek elseje 28 év előtt harmadika 18 év előtt jelent meg, *alapvető jelentőséggel bir*, mint a magyar történelemnek politikai, jogtörténeti és történetbölcseleti mélyreható és a legmagasabb szempontokra emelkedő elemzése. Egyuttal — kivált első részében — a legfigyelemreméltóbb kisérlet a magyar történelmi fejlődés *európai beállitására*, főképp annak a középkor folyamában az angol történelmi párhuzamok világitásában való megjelenitése által. Andrássyt konzervativ felfogása mégis nagy elfogulatlanságra képesiti e müvében s ennek köszönhetjük egyes történelmi tényeknek és alakoknak az igazságot legjobban megközelitő jellemzését.

— Andrássy egyik főtörekvése e müvében: nemzete valódi jellemének megismerése, miközben szépen és nemesen jut érvényre csüggedetlen hite a magyar nemzet történelmi hivatásában.

— Kitünő tagtársunk elhunyta alkalmából koszorut helyeztünk ravatalára, kifejeztük mély részvétünket a gyászoló családnak és temetésén az Akadémia tagjai nagyszámmal jelentek meg. Inditványozom, hogy elvesztése feletti fájdalmunkat mai összes ülésünk *jegyzőkönyvébe iktassuk* és a második osztályt felhivjuk, hogy *emlékbeszéd tartásáról gondoskodjék.*

Balogh Jenő, az Akadémia főtitkára, ezután folyóügyekről tett jelentést.

Gyászmise Andrássy Gyula gróf lelkiüdvéért

Andrássy Gyula gróf lelki üdvéért hétfőn délelőtt tizenegy órakor mutatták be az engesztelő szentmiseáldozatot a Ferencrendiek belvárosi templomában. A templom komor gyászpompába öltözött, a bejáratot gyászdrapériával vonták be, a padsorokat is, amelyeket a család és a rokonság számára tartottak fenn, a szentélyben pedig magas katafalkon állitották fel a fekete koporsót, amelyet sápadt gyertyafény világitott meg. A koporsó lábánál az Andrássy-család cimerét helyezték el a jelmondattal, amely annyira tömören fejezte ki Andrássy Gyula gróf egyéniségét és küzdelmeit is: *Fidelitate et fortitudine.* Alatta a felirás:

Csikszentkirályi és krasznahorkai gróf Andrássy Gyula, élt 69 évet, meghalt 1929. junius 14-én.

A szentély bejárójánál két gyászruhás huszár állott, a templom kapujától a padsorokig kétoldalt a Szent István Bajtársi Egyesület fehérsapkás tagjai adtak diszőrséget.

Az első padsorban Andrássy Gyula gróf özvegye foglalt helyet leányaival. A többi padokban az *Andrássy, Pallavicini, Cziráky, Odescalchi, Sigray, Hadik, Esterházy* grófi családok tagai ültek és a politikai, társadalmi és müvészeti élet előkelőségei.

Az engesztelő szentmisét P. *Buttykay* Antal mondotta nagy papi segédlettel, a rekviem alatt az Operaház kórusa Mozart rekviemjét adta elő.

párisi tárgyalásait

Páris, junius hó

A népszövetség madridi tanácskozásainak sivársága nem hozott semmi meglepetést. A *Magyarság* olvasóit már a genfi ülésszak után előkészitettük arra, hogy mit várhatunk a népszövetségtől a kisebbségi kérdésben. „Ha májusban Madridban Angliát egy munkáspárti külügyminiszter képviselné, akkor valószinüleg bátrabban támogatná a kisebbségi jogvédelem ügyét. Bár a genfi tárgyalások után tulzott reményeknek nem adhatjuk át magunkat.“ Ez a prognózisunk, sajnos, be is teljesedett. Ma már fel lehetne vetni azt a kérdést, hogy *Stresemann* alkalmas időben vetette-e fel a kisebbségi kérdést? A német külügyminiszter ökle, a „Faust aus Eichenholz“ talán nem a legkedvezőbb időben csapott le a luganói asztalra. Ugy látszik, hogy még a leghiggadtabb államférfiaknak is vannak pillanatai, amikor a magukra kényszeritett diplomáciai erőfeszités felmondja a szolgálatot, hogy egy őszinte kiáltással bedobják a világba népük aspirációit. Bizonyára a magyar közvélemény volna a legkevésbé jogosult ezért a német külügyminszternek szemrehányást tenni, hiszen a kisebbségek védelme cimén folytatott rabszolgatartás szégyene a mi homlokunkat süti a legtürhetetlenebbül és tehetetlenségünk érzését még elkeseredettebbé teheti, hogy ugy a genfi, mint a legutóbbi madridi kisebbségi kongresszuson még mindig felütötte fejét a *Mello—Franco-féle elmélet*, amely igazolni igyekszik a kisántánt-államok heródesi lélekgyilkolását, amellyel a magyar kisebbségeiből uj állampolgári egyedeket akarnak gyurni. Sajnos, a kisebbségi kérdésben érdekelt egyetlen nagyhatalomnak amely egyuttal a tanácsnak is tagja, Németországnak politikai programjában éppen akkor szerepeltek reánézve más sorsdöntő problémák, amikor a kisebbségi kérdés is felvetődött. Hiszen Németország most a jóvátételi és a rajnai kérdésnek végleges rendezése előtt áll és igy diplomáciai szabadsága le volt kötve ezekhez az ügyekhez. Alapjában főleg ennek tulajdonithatók a madridi kisebbségi határozatok szerény keretei. Ezt igazolja az is, hogy kisántánt részről már januárban olyan hangok és törekvések jelentkeztek, amelyek a kisebbségi kérdés tárgyalását nemhogy ki akarták volna siklatni a népszövetség napirendjéről, hanem arra törekedtek, hogy ezt a problémát most már minél előbb a népszövetség elé vigyék. A kisántánt egyszersmindenkorra végezni akart ezzel a kérdéssel és le akarta taposni a „kisebbségi kigyó“ fejét.

Levágták a kisebbségi kérdés »kigyófejét«?

Az a madridi tárgyalások megkez- | Nemcsak diplomáciai lépések történtek

ANDRÁSSY GYULA GRÓF GYÜJTEMÉNYE

II. RÉGI MESTEREK KÉPEI A TISZADOBI KASTÉLYBAN

Míg a budai Andrássy-palota műkincseinek híre mindenfelé elterjedt, csak keveseknek volt tudomásuk arról, milyen gazdag gyüjteményt rejtenek magukban a Meinig Artúr által épített tiszadobi Andrássy-kastély termei. A képek többsége a modern magyar művészet alkotása; itt 20-30 régi mester eddig teljesen ismeretlen képeiről számolunk be, — sajnos — futólagosan csupán, mert a képek kimerítő tanulmányozása már a fényképezés nehézségei miatt is lehetetlen volt. A nagyobb képek a falba vannak erősítve, nem egyszer félhomályos helyeken, s így azok, amelyeket itt reprodukálunk, nem szükségképpen a legjobb darabok is egyúttal. Ilyenformán következő attribucióimat is sok esetben csak megközelítőknek tekinthetem.

A képek kivétel nélkül a barokk-korból valók s az olasz, németalföldi, francia és német iskolákat körülbelül fontosságuk arányában képviselik. Az olaszokat *Francesco Furini*-nek egy nagyszabású és kétségkívül sajátkezű kompozíciója vezeti be, amely egyúttal a gyüjtemény legjobb darabja is. A kép tárgya a firenzei korabarokk egy kedvelt és sokat variált thémája, amely főkép Biliverti képeiben vált ismeretessé: a Potifár feleségének és Józsefnek thémája ez, amely bő alkalmat nyujt a firenzei barokk mesternek, hogy a gazdagon bútorozott, kárpítozott interieur, az akt és a díszbe öltözött ifjú változatosságán kedvét lelje. Biliverti mintájára Furini is magyar díszbe öltözteti Józsefet.

Két génuai kép szerzőjét kevesebb biztonsággal lehet csak megnevezni. A jobbik, amely valószínűleg Vénuszt és Aeneast ábrázolja, Bernardino *Strozzi* egész közvetlen hatását mutatja, de nem annyira az ő, mint valamely őt követő génuai mester munkájának látszik. Valerio *Castello* jön első helyen tekintetbe. A másik kép, Zsuzsánna és a két öreg ábrázolásával, mozdulataiban, kifejezésében épúgy, mint stílusában kissé egyenetlen, bizonytalan munka s a tiszta génuai stílust már bolognai hatással vegyíti.

Örvendetesebb meglepetéssel szolgál a nápolyi iskola egy gyönyörű „Prometheus"-a. A vonagló test fehérsége élesen villan ki a sötét fóliából, Caravaggio modora azonban a tipikus nápolyi stílusvariációban jelentkezik: a fehér karnáció kékes és rózsás tónusokkal való kromatizálásában. Ez Riberára engedne következtetni, de képünk idegesebb és lágyabb temperamentum műve, mint aminő Ribera volt s úgy viszonylik hozzá, mint egy van Dyck-kép egy Rubens-festményhez. Egy nápolyi festő műveit sem tudnám azonban közvetlenül meggyőző analógia gyanánt feltüntetni s így csak föltételesen merem a képet a kitűnő és nem eléggé ismert Massimo *Stanzioni*-val vonatkozásba hozni.

A páduai *Varotari* jelentéktelenebb „Diana"-ja után két velencei képre térhetünk át. *Veronese* egy megfejtetlen tárgyú képe csupán jó kvalitású másolatnak tekinthető: tónusa sárgás és vöröses, ami Veronese hidegebb színskálájával nem egyeztethető össze. A velencei barokk másodvirágzásának terméke G. B. *Pittoni* egy nagy allegorikus kompozíciója, amely Szent Domonkost ábrázolja, aki a vízbemerülő eretnekeket megmenti az elpusztulástól. Az egész megjelenítés könnyed, elegáns és Magnasco fantasztikus formavilágának a graciózusba való átoltását mutatja; a festői megvalósítás azonban csak műhely-kivitelre vall.

A németalföldi képek között elsősorban a XVI. századbeli manieristák nagy száma lep meg. „Krisztus és a szamaritánus nő"-nek egy féléletnagyságú képe jellemzően tükrözteti vissza annak a romanizáló iránynak szellemét, amelynek vezére Lambert *Lombard* volt. Az erőteljes statuáris felfogás főképpen a női alakban jut érvényre; a drapéria szorossága és merevsége azonban elárulja, hogy az olaszos stílus mögött nehezebb mozgású flamand kéz

MAGYAR MŰVÉSZET
1927

BERNARDO STROZZI (1581—1644) KÖVETŐJE: VÉNUSZ ÉS AENEAS

szerénykedik. Érdekes összehasonlításul szolgál Biliverti bécsi képe, amely elemekben oly közel áll ugyan a tiszadobi festményhez, hogy az ember ebben ugyanennek a művésznek fiatalkori, még kevésbbé olaszos művét lenne hajlandó látni, mégis a bécsi kép az olasz stílusnak olyan sokkal mélyebb megértését mutatja, hogy ezt a föltevést kénytelenek vagyunk elvetni. Határozottabban lehet P. *Candid*-dal összefüggésbe hozni egy kis képet, amelynek tárgya „Krisztus Márta házában". Két muzsikus-arckép, amelyeket csak futólag láthattam, szintén a XVI. század végére tehető.

Kvalitásban mindezeket felülmúlja egy apró genrekép, amely a halálról és a szerelemről szóló aesopusi mesét illusztrálja. (Ámor és a Halál véletlenül elcserélték nyilaikat; azóta számtalan öreg ember, akit a Halál szemelt ki áldozatul, gyullad szerelemre, míg fiatalokat sokszor ér az Ámoré helyett a Halál nyila.) A XVI. század anekdotázó stílusát pompásan jellemzi ez a kivitelben is rendkívül finom kis kép: a szerelmeskedő öreg genrekarikatúrája, a személyeknek koruk s szerepük szerint attributumokkal való felruházása megannyi jellemző motívumai a késői németalföldi manierizmusnak. Két kis erdei tájkép annak az iskolának bélyegét viseli magán, amely Gillis van *Coninxloo* nagyhatású stílusa nyomán Németalföldön és a frank vidéken mindenütt elterjedt. Jellemző sajátsága ennek a stílusnak, hogy nem nyujt többé abban az értelemben, amint ez Patinirtől Valckenborghig szokás volt, panorámaszerű kilátást, hanem intímebb természeti motívumot, lehetőleg lombos erdőt választ. Jellegzetesek a sötét erdőben megjelenő pittoreszk keresztülpillantások a fantasztikus fatörzsalakulatok, a szilánkokba hasadt fatönkök között s a lombfestés schematikus receptje, amely szerint a festő minden egyes gallyat pálmaágszerűen foglal össze s levelenként kirajzol. Ez a típus oly általános volt, hogy nehéz megtalálni az egyes festők sajátos jellegét; maga a mester magasabb kvalitásánál fogva nem jöhet tekin-

GÉNUAI ISKOLA XVII. SZ.: ZSUZSÁNNA ÉS A KÉT ÖREG

tetbe; úgy hiszem inkább *Abraham Govaerts* vagy esetleg a frankenthali *Anton Mirou* lehetnek a szerzők.

A primitívek feltünő gazdagságával szemben a XVII. sz. mesterei csak kevés képpel szerepelnek, és pedig egy *Verspronck*-ra emlékeztető gyenge arcképpel, egy *Honthorst*-körbeli képpel és Cornelis *Bega* egy tipikus konyhajelenetével, végül pedig két nagyobbarányú kitünő tájképpel, mindkettő az olaszos stílus mestereinek csoportjából. Jan *Both*, akit egy szignált korai képe képvisel, megalapítója volt annak az iránynak, amely olasz tájképi motívumokat használt fel s amelyet stilárisan is megkülönböztet a többi hollandusoktól a kompozíció tágas térbelisége, a fényilluzió gazdagsága s az égboltot átható aranyos, tiszta napfényben úszó távlat. Nagyszámú követői közül *Claes Berghem* (Berchem) egyike a legkiválóbbaknak s legismertebbeknek, bár tiszadobi szignált képe legkésőbbi és nem éppen legkedvezőbb korából való. Berghem képe ugyanezeket az általános stílusjegyeket viseli, de jellemző különbség a tónus sötétebb volta s a formák szélesebb kifejlődése. Bothnál vékony, sudár faderekakat látunk, fénnyel átitatott lombkoronákkal; Berghem fái hollandiasabbak, vaskosabbak s derekuk fantasztikus görbületei, ágaik kuszasága ornamentálisan ki vannak használva. A figurális csoport kompozíciója is nyugodtabb, csendéletszerűbb.

Tiszta hollandi tradíciót képvisel a német *Hilfgott Christian Brand* is egy nagy folyóparti tájképével, amelyhez hasonlóak láthatók Budapesten a Szépművészeti Múzeumban és Fruchter Lajos úr szép gyüjteményében; közvetlen mellette függ *Rosa da Tivoli*-nak egy állatképe, amely azonban stilisztikusan már távolabb esik honfitársaétól, akihez a véletlen térbelileg ily közel hozta: ő ugyanis, amint neve is mutatja, az olaszos irány folytatója volt. Egy másik állatkép, lovakkal, *Hamilton* közelébe tartozik. A német arcképek között említjük meg Luthernek egy arcképét a

GIOVANNI BATTISTA PITTONI (1687–1767) MŰHELYE:
SZT. DOMONKOS, AZ ERETNEKEK MEGMENTŐJE

LAMBERT LOMBARD (1505–1566) KÖVETŐJE:
KRISZTUS ÉS A SZAMARITÁNUS NŐ

ABRAHAM GOVAERTS (1589–1629) (?): ERDEI TÁJKÉP

ABRAHAM GOVAERTS (?): VADKANVADÁSZAT

FLAMAND FESTŐ (1600 körül): A HALÁL ÉS A SZERELEM MESÉJE

XVI. századból és Kupetzky önarcképének egy másolatát. Egy harmadik arckép, amely inkább Rembrandt turbános fejeinek utánzata, szintén XVIII. századbeli német festő műve, és pedig, úgy hiszem, *Januarius Zick*-é. Megemlítjük még *Füger*-nek néhány rajzát.

A franciákat két darab képviseli, amelyek közül az egyik Watteau berlini Cythere-képének csupán gyengébb másolata, míg a másik *J. B. Oudry* 1723-ból való szignált s kvalitásban is igen figyelemreméltó állatképe.

Legyen szabad e helyütt a budai Andrássy-palota képeire pár megjegyzéssel visszatérnünk.[1] Örömmel regisztráljuk, hogy F. Takács Zoltán úr a Pécsett legutóbb rendezett kiállításon egy újabb példányát lelte fel annak a lovastestőrsorozatnak, amelynek egy másik példányát publikáltuk. A Savoyai Jenő-arcképre vonatkozó szerzőmegnevezésünket, amellyel azt feltételesen Kupetzky fiatalkori művének deklaráltuk, több oldalról elfogadták s úgy értesülök, hogy egy nemsokára megjelenő Kupetzky-monográfiában már mint ilyen fog szerepelni. Téves ellenben a gyüjtemény egy kis bronzbikájáról szóló megállapításom. Kéziratom már ki volt nyomva, mikor rájöttem, hogy itt a vatikáni múzeum egy antik márványbikájának másolatáról van szó, amely nem lehet 100—120 évesnél régibb.

[1] *Magyar Művészet III. évf. 2. sz. 59—86. o.*

III. MODERN FESTŐK

Egy gyüjtemény modern képei mindig többet tükröztetnek vissza a gyüjtő tendenciáiból és ízléséből, mint a régiek. Az Andrássy-gyüjteményre vonatkoztatva ezt a tételt, két ellentétes gyüjtőtendenciát fogunk mintegy két generáció ellentétének kifejezése gyanánt megkülönböztetni tudni. Idősb gr. Andrássy Gyula a régi arisztokrata gyüjtő típusát képviselte, azét a gyüjtőét, aki elsősorban a kép rendeltetését, személyes vonatkozásait veszi tekintetbe. Két fiát, Andrássy Tivadar és Gyula grófokat viszont a „l'art pour l'art" szempontjai vezetik, a képek tárgyi vonatkozásaitól szívesen eltekintenek, hacsak stílus és kvalitás dolgában megfelel ízlésüknek. Ez ellentét elsősorban a tárgyválasztásban nyilvánul meg: a régibb gyüjtőtendencia

JAN BOTH (1610 v. 1618—1652): OLASZ TÁJ

CLAES BERCHEM (1620–1683): OLASZ TÁJ

arcképekre és történeti képekre törekedett, az újabb előnyben részesíti a tájképet. Stílusban: id. Andrássy Gyula gyüjtőtendenciája akademikus jelleget visel, szereti a nagy formátumot, a sötét tónust, a markáns formakaraktert: főrészt az ő szerzeményei Lenbach, Benczúr, Madarász, sőt Munkácsy képei is. A fiatalabb generáció figyelme viszont a mult század nagy tájképfestői felé fordul s ezek közül is kikeresi azokat, akik előfutárjai voltak a modern festészetnek: Turnert és a barbizoniakat. Mindezek a képek világosak, plein-airek, kicsiny, pittoreszken dekoratív hatású színfoltok, amelyek teret engednek maguk közt a postimpresszionizmusnak — az akkor legmodernebb iránynak — s az újabb magyar festészet válogatott darabjainak is.

Négy Andrássy-arckép képviseli *Lenbach*-ot a budai palotában. A müncheni mester 1872-ben került hosszabb tartózkodásra Bécsbe, ahol csakhamar előkelő összeköttetésekre tett szert s Dönhoff grófnő szalónjában megismerkedett Andrássyval is, aki akkor, mint közös külügyminiszter Bécsben lakott. A grófról és feleségéről festett arcképek azután az 1873-as bécsi világkiállításon kerültek bemutatásra, az uralkodó arcképével együtt. Érdekes, hogy az uralkodó figyelmét éppen az Andrássy-portrait-k terelték Lenbachra, aki e magas meghívás folytán került azután Budapestre.

Az Andrássy-arcképekben még nem nyilatkozott meg Lenbach későbbi arcképfestői programmja, a „legmagasabbra fokozott lelki élet igaz kifejezésére" való törekvés. Amily kevéssé bizalomkeltően hangzik ez az elv, annyival „igaz"-abbnak hat Andrássy Gyula arcképe azoknál a késői műveknél, amelyekből kirí a „lelki élet felfokozásának" szándékoltsága. Annyival tisztábban jut érvényre Lenbach páratlan éles érzéke a formakarakter iránt; a jellemzés eszközeinek objektívebb felhasználásával Lenbach még sokkal tisztábban reprodukálja a műfaj szellemét, mint idősebb korában, amikor a hangulatfestés genreszerű eszközei kedvéért oly gyakran áldozta fel a tiszta, repraesentatív arcképszerűséget. S ez a tisztább arcképstílus jellemző mind a négy Andrássy-portraitra. A grófnő arcképe, bár kvalitásban sokkal gyengébb, csaknem klasszicisztikus beállításában távol áll a későbbi, rokokósan-preciőzködő női arcképektől; a hideg, kemény formák még nem oldódnak fel a fényárnyék festői kontrasztjaiban.

Legyen szabad a merev topografikus-kronológikus sorrend helyett a szellemi rokonság sorrendjét követnünk, s mindjárt e helyütt felsorolnunk az Andrássy-család még néhány akademikus arcképét. Ezek között id. Andrássy Gyula egy mellszobra 1873-ból Gustave *Deloy* műve (Tiszadob), aki szintúgy, mint Lenbach, ezidőben került Bécsbe Liechtenstein herceg vendégeképen. Művében egy vérbeli udvari szobrász barokkos allűrjei tükröződnek vissza. Lényegesen komolyabb munka a gróf díszmagyaros arcképe 1884-ből *Benczúr* Gyulától (Budapest); a tiszadobi kastély ugyancsak őt ábrázoló arcképét *Horovitz* Lipóttól csak megemlítjük; *Thán* Mór művészetét a grófné egy különösen szép arcképe képviseli 1856-ból.

A történelmi festők közül *Zichy* és *Madarász* vannak egy-egy művel képviselve a tiszadobi kastélyban. Zichy „Boszorkányság" c. kompozícióját nemrég alkalmunk volt látni az Ernst-Múzeum által rendezett jubiláris kiállításon, Madarász „Báthory Erzsébet"-je viszont alig ismert. Sajnos, a sötét helyen befalazott képet nem volt lehetséges lefényképezni s ez veszteség akkor is, ha az olvasót arról kell biztosítanom, hogy Madarásznak nem éppen legrepraesentatívabb munkája az.

A régibb magyar mesterek közül *Munkácsy*-val idősb gróf Andrássy Gyula a legszorosabb nexust tartotta fenn. Ő volt Munkácsy geniejének egyik legelső felismerője s már akkor vásárolt tőle, amikor a „Siralomház" még nem indult el diadalútjára. Ez a kis kép, amelyet Munkácsy 1869-ben festett Düsseldorfban s amelyet Andrássy az ugyanez évi tárlaton szerzett meg, az „Itatónál" címet viseli s tárgyban, kivitelben tulajdonképpen gazdagabb továbbfejlesztése Munkácsy 1867-ből való ösztöndíjnyertes művének, amely Károlyi Sándor gróf adománya folytán a Szépművészeti Múzeumba került. A stílusra jellemző a formák élessége, amely a gazdag fényárnyékon keresztül is érvényre jut; mégis alig gondolná az ember, hogy

JANUARIUS ZICK (1755—1797) (?): TURBÁNOS FÉRFI

ettől a képtől egy esztendőnél rövidebb az út a „Siralomház"-ig, amelyben sokkal több tudás, sokkal kiegyenlítettebb, mélyebb tónus, sokkal gazdagabb valeurök jelentkeznek. A budai palota Munkácsynak még néhány tanulmányát őrzi, egyet a Pilátusképhez (a kép közepén széttárt karokkal álló kiáltólegényhez) és kettőt az Andrássyak terebesi sírkápolnájának oltárához.[1] Ez az oltárkép, amely az 1895-ös dátumot viseli s Munkácsy pályájának végén áll, míg az „Itató" annak kezdetét jelzi, tulajdonképpen nem egyéb, mint a „Kálvária" főcsoportjának egyik variánsa; a vázlatok nagy száma mutatja, mennyit küzdött Munkácsy ezzel a kompozícióval, amely kétségtelenül távol áll attól a területtől, amelyen művészete a legkedvezőbb színben jelenik meg. A budai palota két darabja közül az egyik vékonyan kezelt olajvázlat, a másik jól sikerült pasztelltanulmány művésznévjelzéssel és az 1895-ös évszámmal, hasonló ahhoz, amely Malonyay gyüjteményéből került a Szépművészeti Múzeumba. A pasztellt különben ritkán alkalmazta Munkácsy, s hogy nem ok nélkül, azt a tiszadobi gyüjtemény egy kevéssé sikerült pasztellarcképe tanusítja, amelyet maga Munkácsy is csak kísérletnek tekintett.

Csak ha az ember Munkácsynak több apróságát együtt látja, akkor érzi igazán, mennyi problémával küzdött, hányféle irányban kísérletezett ez a mester. S megint újat mutat a gyüjtemény legjobb Munkácsyja, egy kuszán és a legközvetlenebb festőiséggel megrögzített vadvirágos csendéletképe. Talán ugyanezt a virágcsokrot festette meg Munkácsy a Szépművészeti Múzeum új nagy csendéletében (1881-ből), monumentális arányokba fokozva. S ebben Munkácsy egy állandó művészi sajátsága nyilvánul meg: a befejezett és jelentékeny méretű kompozíció akarása. A múzeum nagy csendéletében Munkácsy valami szokatlant, rendkívülit produkált s nyilván érezhető, hogy itt

[1] Jelenleg letétben a Szépművészeti Múzeumban.

4/1
MAGYAR MŰVÉSZET
1927

LENBACH, FRANZ VON (1836–1904): ID. GRÓF ANDRÁSSY GYULA ARCKÉPE. 1872
Budapest, Andrássy-gyüjtemény

szembeszállt a műfaj követelményeivel, hogy többet nyujthasson, mint futólagos benyomást. Lehet, hogy azoknak van igazuk, akik éppen ebben a törekvésben látják Munkácsy művészetének tragikumát; mégis ezúttal oly példa kerül napfényre, amely Munkácsy tudatos törekvését igazolni látszik, mert a kész, monumentális példány a múzeumban, határozottan felülmúlja az Andrássy-gyüjtemény különben nagyszerűen festett kis képét.

A mult század többi magyar mestereinek szép sorozata látható nagyobbrészt a tiszadobi kastélyban. *Mészöly* két egész kiváló kis képe (Buda), *Tölgyessy* „Csikós"-a (1884), *Greguss* „Incselkedés"-e, (Tiszadob) és *Székely* Bertalan egy női tanulmányfeje (Buda), mesterük kiváló darabjai. Külön érdekesség *Vágó* Pál frízvázlata a milleniumi felvonulás ábrázolásával (Tiszadob).

Gróf Andrássy Tivadar, aki mint festő, egyéni felfogású, színes reflexekben bővelkedő dekoratív tájképstílust fejlesztett ki és öccse, ifj. gróf Andrássy Gyula egészen más gyüjtőtendenciát képviselnek: ők állították össze a francia művészet apró bijouinak azt a sorozatát, amelyet a budai palota termei őriznek. Ezekhez mintegy praeludál *Prud'hon* apró képe, egy auloszon játszó görög pásztorfiú feje, amely a maga kicsinységében is tökéletes kifejezője annak a vérbeli festőiségnek, amely a nagy klaszszicista vénáiban folyt. Prud'honban csodálatos módon ötvöződik homogén egységbe a klasszika rajzkultúrája a barokk clair-obscürrel, s ebben a kis képben is valamiképpen átsugárzik a tiszta, nagy formákon Corregio érzéki bája. S ebben Prud'hon nem maradt egyedül, mert ez a kissé modoros barokkmelódia belefonódik sok helyütt a francia festők stílusába még akkor is, amikor már a modern művészet alapjai megszilárdultak.

Ez a gondolat a barbizoni mesterek pompás sorozatának láttára is tápot nyer. Ez a sorozat, amely teljességénél fogva a gyüjteménynek talán legjelentékenyebb része, sokak emlékezetében fog még élni a Nemzeti Szalón 1904-es barbizoni kiállításáról; mi is megállhatunk előtte, hogy több figyelemmel foglalhassuk össze a szellemükben annyira rokon darabokat.

Barbizonban alakult az első modern értelemben vett művészkolónia. Helyesen mondja Muther, hogy a barbizoni művészet tipikusan városi produktum; az, de a szónak negatív értelmében: a természethez menekülő városi ember művészete ez. A barbizoniak a természetnek új, mélyebb megértéséből merítették művészetüket, de hozzá kell mindjárt tennünk, hogy ez a természetimádat nem öltött náluk szentimentális formát.

Miben áll ez a mélyebb természetérzés? Tulajdonképpen nem másban, mint mélyebb festői, formális megértésben. Barbizon előtt, sőt néha még a kezdő barbizoniaknál is, a tájképben a döntő faktor a háttér. A szép kép szükségképpen egy szép kilátás megrögzítése volt, a kilátópont repoussoirszerű felhasználásával s a horizont mesterséges perspektivikus kitolásával. A barbizoni kép közelnézeti jelleget visel, döntő faktora a lehetőleg egy vízszintessel kiképzett, lapos terrénum, amely tektonikus jellegénél fogva az egész képszerkezetet dominálja. A motívum többnyire nem egyéb, mint néhány dús koronájú, lombos fa, amely fák diagonális sorban beállítva, egyszerű tértengelyt adnak a képnek s szélesen vetett árnyékaikkal sokkal mélyebb, intímebb térhatást keltenek, mint a lineáris perspektíva megkonstruált szerkezetei. A régi motivikus változatosság, részletgazdagság helyébe a nagy harmónia nyugodt hangulata lép: ez a hangulat azonban tisztán festői, hatása hűvős, felfrissítő józanságában rejlik, amelytől távol áll az emberi élet minden szentimentalizmusa és izgalma.

Természetesen azonban nagyon egyéni, hogy ki képes a természettel való ilyen mély, intím együttérzésre s így nem minden barbizoni mester valósította meg ezt az ideált a maga teljességében. Legtisztábban Rousseau és Dupré; a többiek ki jobbra, ki balra eltávolodtak tőle.

Maga *Corot* például sosem tudott megszabadulni egy bizonyos ősi francia tradíció kötelékeitől, amely a staffagenak kiváltságos szerepet juttat a tájképben. Így azután bármily közvetlen és komoly felfogásúak is maguk a tájképek, a bennük megjelenő Dianák és Orpheusok bizonyos regés távolságba vonják őket. S itt Corot művészetében sokszor megjelenik az az

MUNKÁCSY MIHÁLY: (1844—1900): AZ ITATÓNÁL. 1869
Budapest, gróf Andrássy-gyüjtemény

MUNKÁCSY MIHÁLY: VIRÁGCSOKOR
Budapest, gróf Andrássy-gyüjtemény

PRUD'HON PIERRE-PAUL (1758—1823): PÁSZTORFIÚ

édeskés mellékíz, amit Prud'hon képében is érezhettünk. De ez természetesen nem tisztán a staffageon múlik, mert hasonló felfogásúak maguk a tájképek is, mint az Andrássy-gyüjtemény Corotnak tulajdonított „Souvenir de St.-Jean-de-Luz" néven ismert képe.[1] Ez a kép, amely 1872 októberéből, tehát mesterének legkésőbbi periódusából való, aranyos tónúsában, napfénynyel át meg átitatott levegőjével, falombjával még mitológiai staffage nélkül is a claude-i tradíció kultuszától való függést mutatja. S mint Corotnak, úgy hátrafelé néz Diaznak is egyik szeme. *Diaz,* a porcellánfestő csak technikát, de tárgyat és felfogást nem változtatott az Andrássy-gyüjtemény remek kis figurális képén, amely tarka öltözetű fiatal asszonyt ábrázol, amint két táncoló, hancúrozó gyermeket az öltöztetéshez hívja. A kolorit raffinériái s a fényvezetés lidérces bizonytalansága Diaz hatóeszközei itt is s a kép inkább nevezhető bájosnak, mint komolyan szépnek. S mikor ez a porcellánfestő barbizoni értelemben vett tájképet fest, akkor sem tagadja meg önmagát s a színek játékos stilizálásáról le nem mond. Már pedig mi áll távolabb a tiszta barbizoni szellemtől, mint a stilizálás gondolata? Ez az ellentét sem zárja azonban ki azt, hogy Diaz tájképe — egyike a valódiaknak! — ne legyen az Andrássy-gyüjtemény barbizoni sorozatának legszebb darabja. Diaz itt teljesen Rousseau hatása alatt áll; a térmotívum tisztasága, a szilhouettek harmonikus elosztása, a pittoreszk keresztülpillantások a fák között, s a csendes víz tiszta tükröződése megannyi rousseaui-gondolat.

Rousseau-t csak egy kitünő kis műve képviseli, amely azonban annál jellegzetesebb. Egy majorság a kép tárgya, hollandiasan egy térdiagonálisba állítva, s tónusban is Rembrandt és a többi hollandi

[1] V. Ö.: Robaut és Moreau-Nélaton: L'oeuvre de Corot, III. k. 272. old., No. 2083. Szerzők szerint a kép Gustave Colin jelenlétében készült; valódiságának tehát ezek szerint tanui vannak. — Corot-t egy kisebb kép is képviseli az Andrássy-palotában, amely bizalomkeltő szignatúrája ellenére is túlgyenge ahhoz, hogy mást lássunk benne, mint Corot fiatalkori figurális stílusának imitációját.

mesterek hatása alatt, de az ecset munkája a felhőkben tipikusan francia pittoreszkséget árul el s tipikusan rousseaui a háttér fehér házainak megvilágítása az apró, s festőiségük mellett is élesen látszó emberek csoportjaival. Nagyon közeli rokona ennek a képnek *Dupré* kis „Majorság"-a, amely, sajnos, erős restaurálást szenvedett el. Egy másik Dupré, amely fákkal szegélyezett csatornapartot ábrázol, talán kevésbbé szép, de jellegzetes voltánál fogva különös figyelemre érdemes. Egyike ez a barbizoniak kevés, staffage nélküli képeinek, amely szintén egyszerű térdiagonálison alapuló kompozíciójának harmonikus hatásánál és festőiségének tömör egyszerűségénél fogva a barbizoni szellem legtisztább kifejezői közé tartozik. *Troyon* egy nála egészen szokatlan erdei tájképpel szerepel, szintén staffage nélkül, ami ennél a kimondott állatfestőnél meglep. Ezenkívül hármat látunk a szokott tehenes képekből, mind az aprók és a szépek közül valók. *Daubigny*-t egy parasztlány pittoreszk ábrázolása képviseli, ismét egész kis arányokban.

Amint Corot és Diaz nem szakítanak bizonyos reminiscenciákkal, úgy üt el a barbizoni normáktól a másik, progresszív irányba *Millet*, akinek monumentális, leegyszerűsített figurális stílusa biztosít kiváltságos helyet társai közt. Millet tulajdonképpen nem is tájképfestő, mert nála a tájkép csak környezet az ember számára. Igaz, hogy a barbizoniak sosem szakítottak a staffage gondolatával, s még késői követőik, mint pld. Munkácsy is, a staffaget lehetőségnek tekintették, amelyet ki nem használni kár volna. Milletnél azonban a staffage egészen más szerepet ölt. Nála táj és ember oly mély hangulati egységbe forr össze, mint az a többi barbizoni mestereknél lehetetlen, mert hiszen éppen az emberi momentum kiküszöbölése a tájképből az eredeti barbizoni programm. Millet mindenüvé magával viszi lelkének izzó hangulatait, s azt lehetne mondani, hogy az ő képei nem a természet egy-egy zugát ábrázolják egy temperamentum szemeivel nézve, hanem egy temperamentumot ábrázolnak, egy természeti motívumba projiciálva. Híres „Hazatérő nyáj"-ának egy változata van az Andrássy-gyüjteményben, pásztorleány helyett pásztorfiúval, aki köpenyébe horgasztva nagykalapos fejét, fáradtan ballag hazafelé az esteli órában. Mögötte a nyáj, egész tömör festői ábrázolásban, mint egy hepehupás tömeg, amelyen halványan siklik végig az utolsó napsugár. A tájkép maga végtelenül egyszerű; a horizont mindent egy szóval kifejező vonala s a képsík közepén álló nagy tömör figura silhouettje a képszerkezet elemei, amelyek nagy, nyugodalmas harmoniájukkal a barbizoni tájakon uralkodó végtelen csendet tökéletesen kifejezik. Az árnyékba burkolódzó tömegek sejtelmes hatása festi alá a hangulatot.

Tulajdonképpen anachronizmus a barbizoniak után térni vissza *Turner*-re, ez az anachronizmus azonban jogosult, mert maga az a nagyszerű velencei veduta, amelyet az Andrássy-gyüjtemény őriz, szintén anachronizmus gyanánt hat. A kép, amely mesterének utolsó éveiből való, olyan stílustörténeti eredményeket anticipál, amelyekről a barbizonianak fogalmuk sem volt. A lineáris szerkezet feloldása teljes konzekvenciával van keresztülvive; az ábrázolás tárgyi mivoltán úgyszólván keresztüllát a művész s az egész víziót csak érzéki oldaláról fogja fel: az egész hatalmas kép egy kaotikus színfolt, aranyossárga tenger, amelyen csak belebelejátszik a vörös, a kék. Ilyen messzemenő feloldódás még *Courbet*-nál is csak kivételesen fordul elő, s akkor sem az egész vízióra, hanem csupán annak egy-egy foltjára kiterjedőleg. Courbet-t egy szép, kiérett késői tája képviseli az Andrássy-gyüjteményben; egy erőteljes pastozitással megfestett fatörzs, alatta zöld fapaddal. Végül bezárja ezt a fejlődésvonalat Monet egy jellegzetes és legjobb korából, kb. 1872-73-ból való kis tájképe, halványzöld domboldal, két fehérruhás dámával, a háttérben kis kerek foltok gyanánt látott fácskákkal, házikókkal. A végletekig menő, kifinomult kolorisztikus differenciálódással egyidőben jelentkezik a dekoratív stilizálás: a tájképet megalkotó egyetlen vonal s a fölötte sorakozó sötét foltok ritmikai hatásának kihasználása.

Az új festőiség nagymestere, — programmjánál és nem kvalitásánál fogva az

DIAZ DE LA PENA, NARCISSE (1808–1876): TÁJKÉP

DIAZ DE LA PENA, NARCISSE:
ANYA GYERMEKEIVEL

ROUSSEAU, PIERRE ETIENNE THÉODORE (1812–1867): MAJOR

MILLET, JEAN FRANÇOIS (1814–1875): HAZAFELÉ

TROYON, CONSTANT (1810—1865): ERDŐBEN

DUPRÉ, JULES (1812—1889): A CSATORNA PARTJÁN?

COURBET, GUSTAVE (1819—1877): TÁJKÉP

BASTIEN-LEPAGE, JULES (1848—1884): TÁJKÉP

KRÖYER, PETER SEVERIN (1851—1909): FÜRDŐ GYERMEKEK. 1892
Tiszadob, Andrássy-gyüjtemény

MONET, CLAUDE (1840—1926): TÁJKÉP

SOROLLA Y BASTIDA, JOAQUIN: A TENGERPARTON

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF: GRÓF ANDRÁSSY GYULÁNÉ ARCKÉPE

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF: GRÓF ANDRÁSSY GYULA ARCKÉPE

— *Bastien-Lepage*, egy világosan, majdnem impresszionisztikusan látott tájképpel, *Ziem* egy kevéssé finom velencei vedutával van képviselve. Mellette még néhány egykorú nem-francia mester játszik nagy szerepet hasonló törekvéseivel. A magyarok közül *Bosznay*, *Spányi* és *Szlányi* tiszadobi képei tartoznak ide; elsőhelyen azonban a hollandi *Mesdag* áll, akit a budai palotában egy kicsi, a tiszadobi kastélyban két hatalmas tájképe képvisel. Ezek — talán párdarabok gyanánt szerepeltek — egyike a csendes alkonyati tengert, másika a zivataros szürke tengert ábrázolja; ez az ellentét azonban Mesdagot messzemenő felfogásbeli ellentétre is vezeti, amennyiben az alkonyati képen átengedi magát a „szimpatikus természetérzés" antipatikus hangulatainak, az egyszerűbb felfogású képben azonban tiszta, van Goyenes, hollandi stílust fest és már formailag is sokkal jobb munkát végez. Ugyancsak Tiszadobon van a dán *Kröyer* egyik főműve, a híres „Fürdő gyermekek" világos, sárgás-vöröses valeurökben, s a skandináv festőkre oly jellemző széles ecsetvonásokkal megfestve. Vele szemben azután tipikusan délszakiak a spanyol *Sorolla* strandfürdő-képei (Budapesti palota).

Sorolla képei már egy új stílus befolyását mutatják, a postimpresszionizmusét. A postimpresszionizmus francia képviselői közül *Aman-Jean* szerepel két érdekes képpel, *Gaston la Touche* a „Harangozók"-kal, nagyobb szerep jut azonban az új stílus magyar nagymesterének, *Rippl-Rónai* Józsefnek, aki Franciaországból hazatérve, az Andrássyakban megértőire talált. Rónai akkoriban párizsi benyomások alatt élénken foglalkozott iparművészeti tervezésekkel s gróf Andrássy Tivadar egy ebédlőberendezésre tett nála megrendelést a budai palota számára. Ez az ebédlőberendezés azonban — sajnos — eléggé szomorú végzetnek nézett elébe. Már, amint Rónai Emlékezéseiben is írja, az előállításánál bajok merültek fel, mert az iparosok nem értették meg szerinte az újszerű terveket. Végre mégis elkészült az ebédlő, de nem sokáig maradhatott nyugalomban, mert utóbb átszállították a tiszadobi kastélyba, ahol ma kissé zsúfoltan hat egy kicsiny teremben. Ezzel azonban az Odisszea még nem ért véget; 1919-ben a vandál csőcselék behatolt a kastélyba, a képeket átlyukasztották, a berendezést összetörték, a flamand gobelineket darabokra vagdosták s ma Rippl-Rónai karosszékeinek drága bőrhuzatát ki tudja melyik ismeretlen tettes viseli — a lábán. Egy falihímzés és egy ablakfestmény a berendezés legszebb részei.

Rippl-Rónai az ebédlő befejezése után még két arcképet csinált ifj. gróf Andrássy Gyuláról és nejéről, amelyek a budai palotában vannak. A két kép nem párdarab, technikában és formátumban eltérőek: a férfiarckép színes krétával készült, a női arckép Rónainak akkoriban gyakran alkalmazott, vékony festékréteggel borított színtechnikáját mutatja. Háttal fordulva a néző felé, csak elvesző félprofilban látszik az arc: maga Rippl-Rónai kérdésképpen említi, hogy miért is nevezik az ilyen ábrázolásokat arcképeknek? A megjelenítés bája ugyanis éppen a beállítás ötletes raffinériájában rejlik. Tiszadobon még egy balatoni tájkép képviseli Rónait. Mellette *Vaszary*, *Glatz*, *Ferenczy* és másoknak egy-egy kisebb képe, megannyian századunk legelső éveiből. Ugyanekkorról való *Fényes Adolf* egyik legszebb korai műve a budai palotában, amelyet fényképen közlünk.

FÉNYES ADOLF: A VÍZBEN

GOMBOSI GYÖRGY

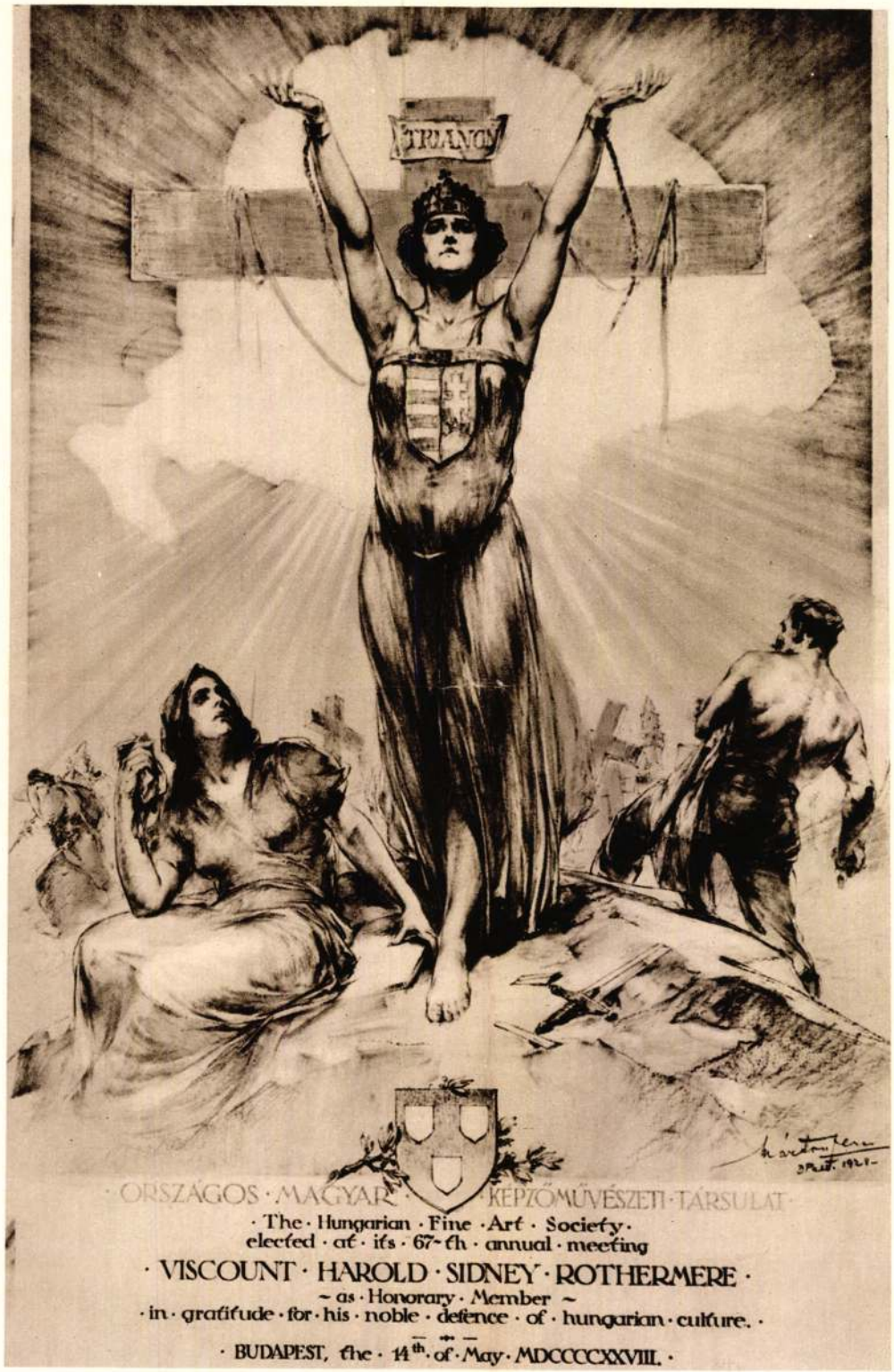

MÁRTON FERENC: A ROTHERMERE OKLEVÉL.

A budai Andrássy palota plasztikai gyüjteménye nagy szerepet juttat az antik művészetnek. Ebbe a kategóriába tartoznak : terracotta fejek, két görög márványfej, egy hatalmas Apolló-szobor, Apollo Omphalos, római másolat az V. századbeli görög eredeti után, egy férfi torzó, római másolat görög eredeti után a IV. századból. Kiváló műalkotás Simone Bianco két címertartó márvány puttója a XVI. századból. A német renaissancet szépen képviseli a Krisztus Siratása (sváb iskola 1520. körül) s különösen a német renaissance legnagyobb fafaragóihoz méltó kis, puszpángból való Ádám a XVI. század második feléből. Az olasz renaissance bronzok a gyüjtemény igen kiváló darabjai. Kitűnnek Alessandro Vittoria két kandeláber figurája s különösen Giovanni da Bologna Haldokló Centaurja. Külön megemlítésreméltó még több XVIII. századbeli német plasztikus darab, valamint Righetti XIII. századbeli olasz bronzöntő három antik utánzata.

A budai palota nem tartalmazza Andrássy egész gyüjteményét, amennyiben gróf Andrássy Gyula nagyszerű gyüjteményének jelentékeny része a *tiszadobi kastélyban* van felhalmozva. Ez a kastély a barokk-korbeli olasz, németalföldi, francia és német iskolák sok jeles alkotását tartalmazza. Különösen kiválnak Francesco Turini : József és Putifár, Bernardo Strozzi : Venus és Aeneas című festményei, a nápolyi iskola Prometheusa, Pittoni nagy allegórikus kompoziciója, amely szent Domokost ábrázolja, aki a vízbe merülő eretnekeket megmenti az elpusztulástól. A németalföldi remekek közül megemlítendők Lambert Lombard : Krisztus és a szamaritánusnő, egy flamand festő műve 1600 körül : a halálról és a szerelemről szóló aesopusi mese illusztrációja (Ámor és a Halál véletlenül elcserélték nyilaikat, azóta sok öreg ember gyullad szerelemre és sok fiatal elpusztul). Továbbá Jan Both és Claes Berghem tájképei. Azután Hilfgott Christian Brand, Rosa da Tivoli, Hamilton alkotásai. Ugyancsak a tiszadobi kastély modern festők igen kiváló alkotásaival ékeskedik. Különösen Lenbach, Benczur, Madarász, Munkácsy vannak képviselve. Lenbach-arcképek közül id. gr. Andrássy Gyulának és nejének klasszikus portrait-i, Benczurtól, Horovitztól, Thán Mórtól családi arcképek. A történelmi festők közül Zichy és Madarász vannak képviselve, amaz Boszorkányság című kompozícióval, Madarász pedig Báthory Erzsébettel. Munkácsy «Itatónál» című remek vászna, továbbá Munkácsy-tanulmányok a Pilátus képhez, valamint Munkácsy egy vadvirágos csendéletképe kiváló díszei a tiszadobi gyüjteménynek. Melléje sorakoznak Mészöly, Tölgyessy (Csikós), Gregus (Incselkedés), Székely Bertalan (Női tanulmányfej) alkotásai. Külön érdekesség Vágó Pál frízvázlata a milléniumi felvonulás ábrázolásával, amely nagyértékű vázlat a Műcsarnok idei őszi tárlatán özv. Andrássy Gyuláné grófné szívességéből ki volt állítva.

Francia művészek gyönyörű műalkotásaiban is gazdag a tiszadobi kastély. Ilyen például Proudhon : Pásztorfiú című képe. A barbizoni iskola igen gazdagon van képviselve. Igy Corot : Souvenir de St. Jean de

Luz, Diaz : Anya gyermekeivel s különösen egy pompás tájképe, Rousseau Majorja, Dupré : A csatorna partján, Troyon : Erdőben, Daubigny : Paraszthház. Millet híres Hazatérő nyája, Courbet szép tájképe, Bastien-Lepage tájképe, Tiem velencei vedutája.

A magyarok közül a már említetteken kívül Bosznay, Spányi és Szlányi képei is ékesítik a gyüjteményt. Nagyértékűek továbbá a hollandi Mesdag tájképei, a dán Krőger híres Fürdő gyermekei, a spanyol Sorolla Strandfürdő képe.

Rippl-Rónay Józseftől ifj. gr. Andrássy Gyula és neje nagyértékű arcképe és egy tájkép foglaltatik a tiszadobi gyüjteményben, valamint Vaszary, Glatz, Ferenczy, Fényes Adolf jeles alkotásai is.

Gróf Andrássy Gyula, amint e rövid átnézetes felsorolásból is látható, legnagyobbszerű művészeti alkotások csodálatosan szép és nemes miliőjében élte le életét. Mindennapi lelki táplálékát az örökszépnek emez alkotásaiból merítette. Ez a szemlélet finomította át különben is érzékeny lelkületét aetherikusan emelkedetté. Ezek közé a szépségek közé menekült, valahányszor lelkét a politikai élet nyilai megsebezték, avagy a közélet felkavart hullámai megbántották. Lelkének egész melegével szerette a művészetet és meg volt győződve arról, hogy a csodálatosan fellendült magyar művészet előtt ragyogó jövő áll. Bizalmas körben gyakran párhuzamot vont a magyar tudomány és a magyar művészet haladása között. S míg az elsőről nem egyszer skeptikusan nyilatkozott, mert a magyar jellemben nem talált elég türelmet, kitartást és elmélyedést, a tudományos produktivitás ezen előfeltételeit, viszont egy percre sem ingott meg hite a magyar művészet gyönyörű jövője felől. Mert tehetségben, lendületben, lelki impulzusokban gazdagnak ismerte nemzetét : megannyi olyan tulajdonság, melyekkel magasan szárnyaló művészetet lehet teremteni, olyan művészetet, melynek állandó továbbfejlődését belső lelki rúgók biztosítják.

Gróf Andrássy Gyula rajongó művészetszeretete és a művészetekért való áldozatkészsége ragyogó példakép, amely az ő nagy nevét feledhetetlenné teszi nemcsak a művészek, hanem mindazok előtt is, akiknél belső lelki szükség a művészet szeretete.

Társulatunk mindenkor hálával és kegyelettel fogja megőrizni gróf Andrássy Gyula nemes emlékezetét.

LÁSZLÓ FÜLÖP E.: nagybányai HORTHY MIKLÓS.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA. †

Írta: LUKÁCS GYÖRGY.

Társulatunk mélyen gyászolja hosszú időn át volt elnökét és tiszteleti tagját, gróf Andrássy Gyulát, kinek váratlanul bekövetkezett halála az egész magyar nemzetet osztatlan részvéttel töltötte el.

Gróf Andrássy Gyulában a magyar haza izzó honszeretettől ihletett egyik leghűbb fiát és egyik legkiválóbb államférfiát, a magyar tudományosság ragyogó elméjű és fínom analizáló képességű történetfilozófust, a magyar művészet pedig nemes ízlésű, melegszívű műbarátot és Maecenast vesztett el. Államférfiúi pályáján a politika rögös ösvényein a barátok mellett sűrűn talált magával szemben ellenfelekre is, tudományos munkálkodása és művészetpártolása körében azonban osztatlan megértés, rokonszenv és méltánylás vette körül.

Művészetszeretetben egyébiránt a gróf Andrássy-nemzetség mindenkor vezető szerepet vitt és Társulatunk történetében is ragyogó betűkkel vannak feljegyezve az Andrássy grófok kivételes érdemei. Dicsőséges emlékezetű idősb gróf Andrássy Gyula, a kiegyezés művének Deák Ferenccel együtt megalkotója, a kiegyezés korának első miniszterelnöke és az osztrák-magyar monarchia legnagyobb külügyminisztere az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat bölcsőjénél állott, még az abszolút érában ő küzdötte ki Társulatunk elismertetését, amelynek azután több éven keresztül volt nagynevű elnöke. Majd gróf Andrássy Tivadar, a fínom ízlésű főúr, aki nemcsak műpártoló, hanem maga is művész volt, másfél évtizeden keresztül töltötte be Társulatunk elnöki székét s csak a zord halál bontotta fel a közötte és Társulatunk között fennállott bensőséges köteléket. Örökébe testvéröccse, ifjabb gróf Andrássy Gyula lépett, aki egy évtizednél hosszabb ideig volt Társulatunk közszeretetben állott vezére. Nagyszabású egyéniségében mély tudással, az ismeretek szinte korlátlan sokaságával a legnemesebb műízlés párosult. Ez a nemes ízlése vezette őt gyüjtő szenve-

délyében, amely szinte mérhetetlen becsű művészeti gyüjtemény tulajdonosává tette. A kiforrott, klasszikus művészetet szerette, de gondosan megfigyelte a modern irányokat is és méltányolta abból mindazt, amiben tehetséget, tudást és értéket talált.

Halála nagy csapás hazai művészeti életünkre, amely csonka maradt az ő nemesveretű művészetpártoló egyénisége nélkül.

Gróf Andrássy Gyula budai palotája telve kiváló olasz, németalföldi és XIX. századbeli francia mesterek festményeivel, amelyek közül szinte legendás híre van Rembrandt fiatalkori önarcképének, továbbá válogatott iparművészeti tárgyakkal és múzeális értékű renaissance-bronzokkal. A budai gyüjtemény legrégibb festészeti darabja a korai renaissance egy figyelemreméltó képe, egy nagyméretű oltárkompozició, amely a Madonnát kőtrónuson ülve ábrázolja, fölötte két hódoló angyallal, két oldalán pedig Péter mártirral és szent Rókussal. Az oltárkép valószínűleg Bono de Ferrara műve s 1450 körül keletkezett. Ugyancsak a quattrocento idejéből való egy velencevidéki Madonna és egy gótikus keretezésű többrészű oltárkép, valamint egy valószínűleg Pinturicchio ecsetjéből származó értékes kép: egy szent félalakja. A cinquecento mesterei közül főleg a velenceiek vannak szépen képviselve. Nagyértékű Palma Vecchio Sacra Conversatiója, mely a Madonnát a Gyermekkel és a Gyermeket imádó szent Jeromossal ábrázolja. Az Andrássy-gyüjtemény egyik legnagyobb kincse Sebastiano del Piombo Keresztvivő Krisztusa, amely már méreteiben is kolosszális: előrehajló Krisztus alak, aki két kinyujtott kezével fogja a kereszt fáját. A fájdalmas, de össze nem roskadó fáradság átszellemített, szimbólummá magasztosított ábrázolása ez a kép. A nagy mű Sebastiano del Piombo azon alkotásai közül való, melyek Michel Angelo hatását viselik magukon.

Battista Franco Gábor arkangyala, Parmeggianino és Domenico Tintoretto férfi arcképei, Caracci Apollója, Ciro Ferri Madonna-oltára, Salvatore Rosa modorában készült tájképek, Antonio Canaletto szép velencei vedutája a Canale Grandéról, Tiepolo Bacchus és Ariadnéja mind megannyi jeles darabjai Andrássy-gyüjteményének.

A flamand művészet virágkorát Andrássy-gyüjteményében inkább gobelinek, mint festmények képviselik. A festmények közül Rubens tanítványának, Theodor von Thuldennek Helios szekere című festménye emelkedik ki.

A holland mesterek közül Rembrandt világhírű önarcképe, Andrássy-gyüjteményének fődarabja, magaslik ki. Kiváló alkotás Horst jellegzetes orientális férfi feje is. A késői barokk arcképművészet kitűnő darabjai: Rigaud pompás virtuozitással megfestett arcképe; Marquis del Minas, továbbá Savoyai Jenő arcképe 1715 körüli időből, mely minden valószínűség szerint Kupeczkytől származik s egy bécsi festőnek magyar lovas testőre. Pompás portrait Fugernek Lujza császárnéja is. Pompás Turnerek is vannak a budai palotában.

Művészek:

Festők:

BARKÁSZ LAJOS
BOSZNAY ISTVÁN
DUDITS ANDOR
EDVI ILLÉS ALADÁR
ÉDER GYULA
KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ
KNOPP IMRE
KOMÁROMI KACZ ENDRE
KUKÁN GÉZA
MÁRTON FERENC
MIHALOVITS MIKLÓS
MOLDOVÁN BÉLA
NAGY SÁNDOR
NÁDLER RÓBERT
ROMEK ÁRPÁD
SZLÁNYI LAJOS
TURY GYULA

Szobrászok:

BORY JENŐ
DAMKÓ JÓZSEF
GÁCH ISTVÁN
RÓNA JÓZSEF
ORBÁN ANTAL
TÓTH ISTVÁN
VASTAGH GYÖRGY

Építészek:

HOEPFNER GUIDÓ
HIKISCH REZSŐ
DR. HÜLTL DEZSŐ
DR. LUX KÁLMÁN
DR. WÄLDER GYULA

A választmány tagjai
Budapest Székesfőváros képviseletében:

DR. SIPŐCZ JENŐ, DR. BUZÁTH JÁNOS, LIBER ENDRE, PAYR VILMOS, DR. DINICH VIDOR

Igazgatóság:

IGAZGATÓ: DR. HODOSSY GIDA. HELYETTES IGAZGATÓ: DR. CSILLÉRY ANDRÁS.
IGAZGATÓSÁGI TAGOK: DR. SIPŐCZ JENŐ, GLÜCK FRIGYES, DR. MELLY BÉLA műbarátok,
BOSZNAY ISTVÁN, DR. HÜLTL DEZSŐ, TÓTH ISTVÁN művészek

Ügyész:

DR. ERŐDI HARRACH TIHAMÉR

Ellenőr:

EGGER GYULA

Független számvizsgáló-bizottság:

HOFFMANN GÉZA, KÓNYI HUGÓ, NILSEN RUDOLF

Művészi segély- és nyugdíjalapot ellenőrző bizottság:

ELNÖK: TURY GYULA. TAGJAI: BORY JENŐ, ROMEK ÁRPÁD

Tisztviselők:

FŐTITKÁR: PAUR GÉZA. SZÁMVEVŐ: SIPŐCZ LÁSZLÓ. HELYETTES TITKÁR: DR. PIPICS ZOLTÁN.
PÉNZTÁRNOK: DR. SCHLEIFER ERVIN. IRODAVEZETŐ: IFJ. FOCK GÉZÁNÉ.
SZÁMVEVŐSÉGI KÖNYVVEZETŐ: MARTINY IRMA

ÉVKÖNYVSZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:
DR. LUKÁCS GYÖRGY, DEÁK ÉBNER LAJOS, BOSZNAY ISTVÁN, TÓTH ISTVÁN, DR. HÜLTL DEZSŐ
SZERKESZTŐ: PAUR GÉZA

1

Évkönyv 1929

GRÓF ANDRÁSSY GYULA. †
Karlovszky Bertalan festménye után.

MacDonald és Dawes amerikai nagykövet vasárnap a tengeri leszerelésről tárgyaltak egy kis skót faluban

London, junius 16.

(A Reggel tudósítójának távirata.) Az angol és amerikai politika érdeklődésének előterében *Dawes* tábornok londoni amerikai nagykövet látogatása áll *Forresban* (Skóciában), *MacDonald* miniszterelnöknél. Hivatalos kommünikében közlik, hogy

a forresi konferencia a tengeri leszerelés kérdésére vonatkozott.

A tárgyalások általános jellegüek voltak és igen barátságos szellemben folytak le. Kedden Dawes tábornok Londonban egy ugynevezett Pilgrims-dinén és MacOonald egyidejüen Lessiemouthban nyilatkozik a forresi konferencia eredményéről. A nyilatkozatok a hivatalos tárgyalások kezdetének tekinthetők. Ugy MacDonald, mint Dawes tábornok hangoztatni fogják, hogy

a többi tengeri nagyhatalomnak a tárgyalásokban való résztvételét kivánatosnak tartják.

„Minden müvelt és jóérzésü polgár szükségesnek tartja Magyarország demokratizálását!"

— mondotta Herczeg Ferenc vasárnap a Délvidéki Otthon közgyülésén

(A Reggel tudósítójától.) Vasárnap délelőtt a Délvidéki Otthonban közgyülést tartott a Bácska, Torontál- és Temesmegye elköltözött lakossága

Herczeg Ferenc

elnöklete alatt.

— Amióta a háborus felek lassan visszanyerték józan itélőképességüket — mondotta Herczeg —, nyilvánvalóvá lett, hogy Magyarország ártatlan a háboru fölidézésében. A béke megkötésekor ellenségeink arra számitottak, hogy Magyarország ezentul állandóan valami erkölcsi pánik, a zsibbasztó tehetetlenség állapotában fog tengődni. A magyar széthuzásban és pártoskodásban biztak, amely nemzeti katasztrófák után egymást vádoló táborokra szokta bontani a nemzetet. *Hogy az osztályellentétekre, mint a magyar erőt paralizáló tényezőre számitottak, az kitünik abból a csökönyösségből, amellyel Magyarország demokratizálását szokták sürgetni.* Abban reménykednek, hogy *a politikai jogkiterjesztéssel járó belső harcok elterelik a magyarság figyelmét a külső veszedelmektől.* Keleteurópában a demokrácia nem egyéb, mint a nyugati hatalmak félrevezetésére irányuló blöff.

Minden müvelt és jóérzésü polgár kivánatosnak tartja Magyarország demokratizálását

és ennek a szükséges fejlődési folyamatnak érdekében kivánatosnak tartja, hogy *a magyar munkásság föltétel nélkül és véglegesen nemzeti alapra helyezkedjék.* A reakció érdekeit szolgálja, aki vissza akarja tartani a munkásosztályt attól, hogy elfogadja a polgárság kinyujtott testvéri jobbját.

Herczeg Ferenc ezután báró *Skerlecz Iványt*, volt horvát bánt üdvözölte, majd báró Skerlecz a horvát kérdésről tartott előadást, amelyben azt a reményét fejezte ki, hogy a történelem során kifejlődött horvát-magyar barátság ismét föl fog ujulni.

Mészáros Gyula a délvidéki magyarság, *Kleitsch Imre* a magyar svábság, *Csury Jenő* a muraköziek, *Némethy Vilmos* pedig a vendvidékiek szövetsége nevében szólalt föl. Ezután *ujra megválasztották Herczeg Ferencet* a Délvidéki Otthon elnökévé, társelnök *Vermes Béla*, igazgató *Tubán Tibor*, főtitkár *Fall Endre* lett.

Booth tábornok meghalt

London, junius 16.

(A Reggel tudósítójától.) Booth tábornok, az Üdvhadsereg volt főnöke vasárnap meghalt.

A motornélküli repülés világbajnoka vasárnap lezuhant és szörnyethalt

Berlin, junius 16.

(A Wolff-ügynökség jelentése.) A nyugatporoszországi Stuhmban a hősök emlékének vasárnap történt leleplezése alkalmából rendezett

Ilyen, mert el kell jönnie annak az időnek, amikor az emberekel semmi se fogja foglalkoztatni jobban, mint az, hogy *igazságot* szolgáltassanak nekik. Magamban csöndesen mindig azt remélteni, hogy ez a nap még az ő földi

tényüzest, hogy azt hisszük: emberáldozatokat kell bemutatnunk a vérfanuságban megdicsőült hőseink tiszteletére? *Vajjon csakugyan* fényesebbé vált-e Tisza Istvánt alakja azzal, hogy az Andrássyét elsötétitették s vajjon nagyobbé-e a nemzet mártiriumának történelmi dicsősége, ha tragikus ellenfeleinek emberi és politikai nagyságát beleerőltjük a hazugságok és a vádak poszdmyúdba?

—

besszélgetésnek nem volt tárgyi alapja. Nem Gyula.

Trockij beutazási engedélyt kapott Angliába

Konstantinápoly, junius 16.

(A Havas-ügynökség jelentése.) A lapok jelentése szerint *Trockij engedélyt kapott MacDonaldtól, hogy Angliában telepedhessék meg.* Trockij egy hirlapirónak kijelentette, hogy jól érzi magát Törökországban; *azért óhajt Angliába menni, mert állapota szakszerü orvosi kezelést kiván.* Trockij hozzátette, hogy életrajzán és egyéb történelmi és politikai munkákon dolgozik; ez a munkája is szükségessé teszi, hogy Angliában tartózkodjék.

A daytonai versenypályán szörnyethalt Keech autóversenyző, aki Seagrave előtt gyorsasági világbajnok volt

Newyork, junius 16.

(A Reggel tudósítójának távirata.) Keech amerikai autóversenyző, aki 1928 április 22-től 1929 május 11-ig *334 kilométerrel Seagrave előtt az automobil gyorsasági világrekordot tartotta*, szombaton a daytonai versenypályán *szerencsétlenül járt. Autója*,

amely 200 kilométeres sebességgel haladt, fölborult és maga alá temette a versenyzőt.

Keechet holtan hurzták ki a kocsi roncsai alól.

A polgárdi sirnál

— Irta Pethő Sándor —

Egyszer, augusztusi alkonyatban, a tiszadobi tölgyek lombmennyezete alatt, Burke hattyudalát idéztem előtte. *„Szomoru, fölfordult világban élek. Akiknek követniök kellett volna engem, azok elmaradtak, szétszéledtek, vagy meghaltak. S akiknek utódaimmá kellett volna lenniök, már elődeim között foglalnak helyet... Vihar zudult reám és én itt fekszem, mint ama százados tölgyek, amelyeket a fergeteg döntött le körülöttem. Meg vagyok fosztva minden ékességemtől. Gyökerestül ki vagyok tépve és leteritve a földre.“* Egy pillanatra rám emelte távolbarévedő szürke szemét. Megrezzent, mintha sziven találta volna ennek az idézetnek nyilvesszője s mintha törékeny, borus alakjára egyszerre rázuhant volna annak a történelmi balsorsnak árnyéka, amely oly konok megátalkodottsággal üldözte egész életén át s amely nem hagyta el halálküzdelmének végső perceiben sem. A sors valóban oly sokkal tartozott neki és mindent megtagadott tőle. Az a keserü vonás, amely ráfagyott sápadt arcára s az elmulás békéjének harmóniájába karcolódott, mintha azt a bus tünődést örökitette volna át a halhatatlanságba: vajjon igy kellett-e történnie szükségszerüleg és nem vagyunk-e mindnyájan bünösök abban, hogy ez igy történt?

—

Nagy oszlop dőlt ki, a legmagasabb és legszebbmivü oszlopok közül való, akiket az ezeréves magyar géniusz valaha megalkotott és akik arra voltak rendeltetve, hogy egymaguk föntartsanak egy leszakadó égboltot. És ezt az oszlopot furta és forgácsolta szakadatlanul egy becstelen propaganda ádázata és ingatta meg alapjainak mélységében és szilárdságában, hogy azután az utolsó évek politikai vandalizmusa végkép porbadöntse. Ne lehessen más, mint rom és omladék, hogy elboritsa a föveny s kivirágozzék rajta az enyészet parazitája, a dudva és a csalán, ugy, hogy talán sohase tekinthessünk bele romlásának titkába. *Az ember fölordithat fájdalmában, hogy ez a nemzet sohase fogja hát abbahagyni azt a politikai kannibalizmust, amely legjobb és leghivebb fiait falja föl egymásután a pártharcokban elvakitott és megrontott szenvedélyeivel.* Vajjon meddig üzzük még azt a tébolyodott létére fog fölvirradni s ez a nemzet visszahivja nagy fiát, akit osztrakizmussal üzött el a közéletből. Az erkölcsi világrendbe vetett hitemnek kellett volna megrendülnie, ha nem hittem volna benne, hogy a magyarság egyszer majd odanyujtja neki az igazság kelyhét is a bürök-pohár után, amelyből senkit se kényszeritett annyi keserü kortyot nyelnie, mint őt. Nem. A magyar nemzet nem adta meg neki se a hatalmat, se a dicsőséget, se a népszerüséget. *Nem volt háromszáz esztendő óta kitagadottabb és megtiportabb fia ennél a férfiunál.* Nem panaszkodott sohase, csak szenvedett. És most: elmult és meghalt anélkül, hogy véghezvihette volna müveit, hogy tettekké és alkotásokká válthatta volna át álmainak és gondolatainak csodás kiáradásait. Ó, vajjon a vérpad mártiriuma fölérhet-e egy ilyen sors mártiriumával?

—

De egyszer majd elál a pártoskodás forgószele és ujból kigyul a történelem fáklyája. Akkor látni fogjuk halotti árnyát megborzongani a dicsőségnek azon a magaslatán, amelyet nagyságával és tragikumával kiérdemelt. Akkor majd látni fogjuk zuhanásának embertelen mélységét, céljainak és elveinek tiszta nemességét, küzdelmeinek többé el nem halványitható és be nem mocskolható értelmét, *de látni fogjuk az ür borzadályát is, ami megnyilt távozásával.* És akkor majd megindul a *vezeklők* és a *zarándoklók* serege a polgárdi sirhoz és leborulnak emberi nagysága és drámai szépsége előtt annak a halottnak, aki egykor legnagyobb volt az élők közül és aki e nagyság elismertetlenségének, kényszerü meddőségének és kiaknázatlanságának terhét vonszolta rokatag vállain a magyar Golgota felé. És ez a finom, gyöngéd halotti árny megrebben majd az örömtől, ha látni fogja: *ő volt csakugyan az utolsó áldozat, akit e balcsillagu ország gyászos ostobasága élve eltemetett.*

—

Elviselhetetlenül gőgös volt, intrikus természet, — ezt hallottam még a halálparancsolta tisztelgésnek és Treuga Deinek komor csöndjében is. Igaz: *egy kicsit mindig megvetette a nyáj sötét tudatlanságát.* De mégis inkább félszeg volt és timid. Valóban nem volt meg benne a társaságbeli magyar urnak teli természete, közvetlensége, derüs hányavetisége. Az emberekkel nem is tudott érintkezni, ha a *egyszer mondtuk neki, tenni kellene valamit ama méltatlan hajsza ellen, amely kiüldözte őt a közvéleményből s végül kivetette a törvényhozásból is.* Szemérmes büszkesége sohase értette meg, hogy a hirnév a politikai ember érvényesülésének nélkülözhetetlen alkotórésze. Amit az emberekről mondanak, akár igaz, akár nem, gyakran épp oly szerepet játszik életükben, különösen pedig sorsuk irányitásában, mint amit tesznek. Ő azt mondta: *az ember legjobban ugy bosszulhatja meg magát ellenfelein, ha nem teszi magát hasonlóvá hozzájuk.*

—

Hibája volt-e vajjon, hogy a tényeket gyakran tulságosan is *erkölcsi* és *nem politikai* szempontból itélte meg? *Az ő kényes, finnyás lelkiismerete még a politikában is visszariadt olyan dolgoktól, amelyeket a magánéletben elitélendőnek tartott.* Ha ő is el tudta volna követni azt, amit ellenfeleiben kárhoztatott, akkor vajjon mi igazolta volna erkölcsi szemléletének létjogosultságát? „Önöknek nagy hibájuk — mondta a girondeisták felé egy hegypárti képviselő a konventben —, hogy nem nyujtanak segédkezet a gonosztetthez, ha azt a közjó megkivánja.“ Lehet, hogy nemcsak helyzetében, hanem egyéniségében is ez a girondeista vonás megfosztotta olyan esélyektől a közéleti érvényesülés harcaiban, hogy alul kellett maradnia. De a helyzet maga sokkal bonyolultabb volt és tragikaibb, semhogy egy embernek akár démoni ereje fölülkerekedhetett volna rajta. Két nagy hatalommal viaskodott egész életén át: *a dinasztikus öncélúság hatalmával, ami valamikor minden volt ebben az országban és az olcsó népszerüség demagógiájával, amely tüzes és valószinütlen jelszavakban tombolta ki a maga patentos hazafiságát.* Ilyenkor és valahányszor, amikor szemlét tartott azon erők és hatalmak fölött, amelyek legázolták, szokott eszébe jutni atyjának mélyértelmü mondása: Jó magyarnak lenni nehéz, de nem egészen lehetetlen.

—

Most elment visszajöhetlenül. Nem az ő tragédiája már, hogy távozásának hiányát se fogják érezni egyelőre. *De majd jön egy fenköltebb, egy nagyvonalubb, egy igazságosabb nemzedék, hogy megbélyegezze azt a gyáva és sötét korszakot, amelyben ő oly társtalanul bolyongott megölhetetlen magyar álmaival és törhetetlen reménységeivel.* És majd az ő sorsán keresztül fogja leméri ennek a nemzedéknek *szellemi és erkölcsi alacsonyságát*, amelyben önmagában kellett elhamvadnia egy lángelme tiszta és nemes ragyogásának, ugy, hogy fényénél és melegénél csak késő ivadékok fognak arra eszmélni, ki volt a második Andrássy

Andrássy

Gyula gróf hagyatékát egy hétel előbb árverezték el gr. Zichy Béla hagyatéki árverése előtt.

D. A.: Kiállítások.

Magyarság 930. XI. 30.

Andrássy Gyula gróf

A Reggel 929. VI. 17

Andrássy Gyula gr.

929. VI. 23 MAGY

HIREK

Emlékezés Andrássy Gyula grófra

Irta: Mezőssy Béla

Wekerle Sándor ugynevezett nagy miniszteriumának utolsó időszakában történt. A katonai kérdésekben való „non possumus" felülről, a függetlenségi párt Justh Gyula által vezetett szárnyának vétója — a közös jegybank szabadalma ellen — alulról: egészen biztossá tették, hogy a kormány napjai meg vannak számlálva. Darányi Ignác közeli bukásunkat tisztán látta. Őfelsége, Ferenc József, nem akart az erőszak utjára térni. Szivesen engedett volna katonai kérdésekben Sőt Beck Wladimir báró osztrák miniszterelnök és elnöki osztályának teljhatalmu vezetője Siegbardt [illegible] a mi kivánságaink jogos voltát, akárhányszor mondották nekünk a nagyon is megértő közös hadügyminiszterrel együtt: „Mi az önök váltóját készséggel zsiráljuk!" És még ez a zsiró is értéktelen volt a Ferenc Ferdinánd vasakaratával és törhetlen elhatározásával szemben. „Egy cilindert teszek a fejemre és levetem a tábornoki Waffenrockot és ugy sétálok a Ringen!" volt a hires mondása, amelylyel a jóindulatu és engedni akaró Ferenc Józsefet a sarokba szoritotta! Ferenc József kénytelen volt azt mondani Wekerle Sándor miniszterelnökének: „Es thut mir unendlich Leid! Aber ich kann mein Wort nicht einhalten!!" Egy császár, aki a szavát nem tudja megtartani!

Ebben az időben Andrássy Gyula grófnak többizben fel volt kinálva a magyar miniszterelnökség plein pouvoirral és azonnali házfeloszlatási joggal, *de a legkisebb katonai koncesszió nélkül.*

Andrássy Gyula grófot Darányi Ignáchoz egy hosszu életen át a legőszintébb tisztelet, egymás iránti megbecsülés és mindettőjöknél egyformán lüktető hazafias, törhetlen alkotmányos gondolkodás és liberális felfogás elszakithatlan kapcsai fürték össze.

Sokszor sétáltak együtt a Dunaparton. És egy ilyen közös sétájuk alkalmával engemet is az a megtisztelteles ért, hogy társaságukban lehettem. Ma is fülembe csengenek a szavak, amelyeket Andrássy Gyula gróf Darányinak mondott.

„Hát megbukunk, Nácikám! Sajnálom Őfelségét! Szeretnék a helyzetén segiteni! De én az ugyis olyan minimumra leszállitott katonai programomból egy betüt sem engedek!"

„Igaza van Excellenciádnak! — igy szokta szólongatni Darányi Andrássyt, — *hát megbukunk! De katonai programjából ne engedjen! Azért Excellenciád ne busuljon! Lesz még Excellenciád Magyarország miniszterelnöke, sőt lesz a monarhia külügyminisztere is! Akkor fogja Excellenciádat ezen magas állásokba a Habsburg-dinasztia kinevezni, amikor ezen állások már a kutyának se fognak kelleni!*"

Mind a hárman ott, a Dunaparton, a csobogó hullámok zajánál, jóizüt nevettünk ezen a profécián. És mennyire bevált, milyen tragikusan bevált Darányi Ignác dunaparti jóslata!

Andrássy Gyula grófból nem lett Magyarország miniszterelnöke!! Pedig, ha Esterházy Móric gróf és Serényi Béla gróf könyörgésére hallgat a jóindulatu, de elhatározásában könnyen befolyásolható Károly király és Andrássy Gyula grófot nevezi ki miniszterelnöknek Wekerle Sándor minisztériuma helyett, ki tudja, elérte volna-e hazánkat tragikus végzete?

Ma már csak történelmi reminiszcencia-számba megy, hogy akkor, amikor Wekerle Sándor — Andrássy Gyula gróf helyett — a lemondott Esterházy-kormány után a kabinetalakitással megbizatott, Hadik János gróf és én voltunk azok, akik azt az álláspontot foglaltuk el, hogy — az Andrássy Gyula grófot ért ezen sulyos és indokolatlan mellőztetés után — nincs jogunk a Wekerle-kabinetben résztvehetni. Lesznek, akik még erre emlékeznek! Azt tudom, hogy örökké sajnálom, hogy nem maradtam hü az elhatározásomhoz!

Mi minden máskép lett volna, ha Andrássy Gyula gróf azt, *amit mint közös külügyminiszter 1918 őszén tett, már 1917-ben teszi meg mint magyar miniszterelnök?! Károly király, Zita királyné trónralépésük első percétől a békét akarták!*

Erre tanum Ugron Gábor, aki velem együtt a felségeket ezen szándékukban állandóan megerősitettük. Istenem, hol állana ma Magyarország, Ausztria, sőt Németország is, ha 1917-ben Andrássy Gyula gróf, mint magyar miniszterelnök, odadörgi a tehetetlen külügyi kormányzatnak: Nincs tovább! Mi békét akarunk! Mert nincs módunk továbbharcolni! Andrássy Gyula gróf a maga nagy erkölcsi sulyával, hatalmas tudásával, törhetlen akaratszilárdságával lehetett volna az a szikla, amelyre egy jóindulatu, de gyenge császár bizton támaszkodhatott volna! A béke akadálya nem volt se Károly császár, se Vilmos, a rex imperator, se Hindenburg, csak egy önmaga értékét tulbecsülő despota katona: Ludendorff, akinek mai sulya a semmivel egyenértékü.

Tempi passati! Örök tragédiája nemzetünknek, hogy *Andrássy Gyula gróf hatalomrajutását akkor gáncsolták el — gyülölettől fütött és saját pozicijukat féltő — részben ma is élő és a hatalmon garázdálkodó politikai ellenségei, amikor ő hazájának a legtöbbet használhatott volna!!*

És most éppen ezen urak merik egy valóban nagyember kihült teteménél — csak most lezárt koporsójánál — világgá hirdetni, hogy Andrássy Gyula gróf nagy történelemtudós, nagy bölcsész volt, csak nem gyakorlati államférfi. Azok, akik a legnemesebb gondolkozásu, kristálytiszta jellemü, törhetlen magyarérzésü államférfit kiüldözték a Gulliverek, a törpék parlamentjéből, azok, akik meggátolták azt, hogy Andrássy Gyula gróf a magyar felsőház tagja lehessen ugyanakkor, amikor minden jól bedresszirozott és szépen kivasalt nadrágu öreg trottlinak szabad bemenetet nyitottak, azok mernek a legnagyobb magyarok Pantheonjába illő Andrássy Gyula gróf koporsójánál érzelegni és krokodiluskönnyeket hullatni!

Ma a hivatalos história dominál! A lebéklyózott, szabad véleménynyilvánitásában könyörtelenül elfojtott és létalapjaiban megrenditett, járszalagon vezetett sajtó megriadt hangja hallatszik!

De nincs olyan sötét éjszaka, hogy egyszer hajnalhasadás ne következzék be!

Eljön az az idő, amely igazságot fog szolgáltatni Andrássy Gyula gróf történelmi nagyságának! Istenben megdicsőült Andrássy Gyula gróf alakja kell hogy példányképe legyen örökké mindazoknak, akik hüek e nemzet történelmi tradiciójához és akiknek van reményük egy oly iszonyu bukás után is hazájuk feltámadásában!

—

Magyarság, 929. VI. 23

...lemér nyugalmazott erdőfőtanácsos, miskolci ...lnök megnyitójával s beszélni fognak *Buday* ...ezső, *Zsirkay* János és *Gáspár* Béla.

— **A közélelmezési bizottság ülése.** A köz...lelmezési bizottság hétfőn délután fél 6 ...rakor ülést tart, amelyen *Vajna* Ede ta...ácsnok az ügyosztály vezetője beszámol a ...özélelmezés helyzetéről. Tárgyalják a ...aray-téri és Ferdinánd-téri piacok elren...ezésének kérdését és a Piaci és Vásári Ke...reskedők Országos Ipartársulatának azt a ...érelmét, hogy a piaci árusitást egységesen ...ndezzék. Szóbakerül még a szalámigyáro...ok kérvénye a vágó- és vásárpiac rende...ése iránt, végül a vegyészeti intézet, a tej ...ivatal és a központi élelmiszer ellenőrzés ...övő évi költségvetése. Csütörtökön a ke...yérgyári bizottság ülésezik, hogy a jövő ...vi lisztszükséglet beszerzését megbeszélje.

— **A felvidékiek közgyülése.** A *Felvidéki Egyesületek Szövetsége* hölgybizottsága most ...artotta évi közgyülését. *Ertl* Jánosné dr.-né, ...bizottság elnöke, megnyitóbeszéde után *Schweng* Lajosné, a bizottság főtitkára, ter...esztette elő az 1928. évi müködésről szóló ...elentést, melyből megállapitható, hogy a ...ölgybizottság a felvidéki egyetemi és fő...skolai hallgatók érdekében elismerésre méltó ...agy és eredményes munkát fejtett ki és a ...yári hónapok kivételével minden hónapban ...ényesen sikerült kulturdélutánt rendezett. A ...ölgybizottság tagjai közül különösen *Be...egh-Huszágh* Miklósné, *Fejes* Béláné, *Hitt...ich* Ödönné, *Juhász* Béláné, *Konkoly-Thege* ...yuláné, *Marek* Lászlóné, *Mérey* Ottilia, *Richter* Rihárdné, *Rohringer* Sándorné, *Sim...ay* Lajosné és *Vaskó* Endréné fejtettek ki ...lénk müködést. A bizottság a jelentés, a ...árszámadás és költségvetés elfogadása után ...megállapitotta a következő évi munkapro...gramot, majd *Vaskó* Endre dr. miniszteri ...anácsos, *Kalmár* Elek dr. tankerületi fő...gazgató és *Javornitzky* Jenő dr. igazságügyi ...őtanácsos szólaltak fel.

— **Hibaigazitás.** „*Löverseny Alsószukon*“ ...imü, erdélyi vonatkozásu cikkünkben hibát iga...zitunk. Az örmények lókupeckedésére vonatkozó ...észnél nem „*Girgul*“, hanem „*Girguc-bácsi*“ a ...elemlitett régi örmény lókereskedő. Az 1870—1880-as évek debreceni nagy lóvásárjainak volt ...redeti alakja a hosszu fekete örmény, akik vá...sárt soha nem is csináltak vele, „Girguc-bácsi“ ...néven emlitették. *(mp.)*

— **Nyaralás előtt az üzletek** még a szezon ...közepén vannak, de a gyárak már az őszi és ...éli divatujdonságokon munkálkodnak. Az üz...letek általában a szezón végén igyekeznek a ...visszamaradt divatcikkeiket kiárusitani, hogy ...helyet nyerjenek a friss árunak. A Turul Cipő...gyár Rt., melynek Budapesten három és min...den nagyobb vidéki városban számos fiókja ...van, szakitott ezzel a szokással és már most, a ...szezon közepénárusitja legmodernebb divat...cipőit olyan olcsó árakon, amelyek éppen csak, ...hogy önköltségi árait fedezik, minden üzleti ...költség hozzáadása nélkül, haszonról nem is ...szólva. És teszi mindezt azért, hogy hangzatos ...reklámok helyett ilymódon szolgálja hüséges ...vevőközönségének érdekét, másrészt, hogy ...módja legyen már az őszi szezón legelején ve...võinek dus választékot ismét a legujabb divat...cipőkben nyujtani. A Turul tehát nem „egyes ...párokat“, vagy visszamaradt árut, hanem regu...ler divatcipőket ajánl és elég megtekinteni leg...ujabb kirakatait: látni fogjuk, hogy a vevő

...Reserve-Spitalban, a belgyógyászati tiszti ...pavillonban feküdtek, sziveskedjenek a volt ...kezelő ezredorvos nevét és cimét, egy rám ...nézve rendkivül fontos ügy miatt, velem ...közölni. *Salgó* Béla v. 1. hgy. ezredbeli

...junius 29-én (Péter és Pál) ...lesz a gimnázium disztermében. A közgyülés ...előtt Te Deum-os szentmise és évzáró ünnepély. ...Gyülekezés ¾8 órakor az intézet udvarán. A ...közgyülés után baráti találkozó a Vörösmarty-...kör kerthelyiségében. Junius 28-án este az ifju...sági zenekar felvonulást rendez az öreg diákok ...tiszteletére.

Az *esztergomi* képzőt 1919-ben végzettek ju...nius 30-án délelőtt 9 órakor tartják 10 éves ...találkozójukat az uj tanitóképzőintézetben.

A *Selmeci Öregdiákok* junius 29-én jönnek ...össze Budapesten. Ennek az összejövetelnek a ...keretében tartjuk meg mi is ezévi találkozónkat, ...és kérjük volt osztálytársainkat, hogy junius 29-én délelőtt fél 12 órakor a X., Simor-utca 35 szám, evangélikus imateremben jelenjenek meg. Az istentisztelet után ebédre gyülünk össze. *Aczél* János dr., *Bezegh-Huszág* Miklós dr., *Ertl* János dr. és *Zólyomy* Dezső.

Dongó Orbán állami reálgimnáziumi tanár (Budapest, X., Belső Jászberényi-ut 32.) ezuton is értesiti azon volt iskolatársait, akik *Kiskun-félegyházán* vele együtt 1899-ben tettek érett...ségit, hogy 30 éves találkozójuk junius 29-én, Péter-Pál napján lesz, egykori iskolájukban. Egyuttal felkéri azon fiatalabb félegyházi volt diákokat, akiknek találkozójuk szintén ebben az évben esedékes, hogy összejövetelüket az ünne...pély sikere érdekében ugyanezen napon szives ...kedjenek megtartani.

A *máramarosszigeti m. kir. állami tanitó képzőben* 1904-ben végzett tanitó kartársakat felkérem, hogy a 25 éves találkozás rendezése céljából pontos cimeiket velem közölni szives...kedjenek: vitéz *Tompa* Béla székesfővárosi ta...nitó, Budapest, III., Bécsi-ut 92., IV. em. 70.

Keszthelyen az Irgalmas Nővérek intézetében 1908/9. tanévben a IV. polgárit végzett osztály...társnőimet felkérem, hogy a megtartandó *husz éves találkozóra* julius 14-én délelőtt 10 órakor ugyanott összejönni sziveskedjenek. Erre vonat...kozó szives értesitésüket kéri *Mészárosné-Gregor* Etelka kórházi ellenőr, Esztergom, Kolos kórház.

A *székelyudvarhelyi református főgimnázium...ban* 1899. évben végzett iskolatársaimat kérem, hogy e hó 30-án délelőtt 11 órakor, a budapesti református gimnáziumban (IX., Lónyay-utca 1/c.) a megbeszélt 30 éves találkozóra okvetlenül jelentsék be részvételüket. *Márton* Árpád refor...mátus lelkész, Hódmezővásárhely.

A *kiskunhalasi ev. ref. gimnáziumban* 1904. évben érettségit tett tanulók e hó 29-én este tartják 25 éves találkozójukat. Mindazon iskola...társakat, akik erről még külön meghivót nem kaptak, — tehát, kiknek cime ismeretlen — ezuton hivja meg a találkozóra a rendezőség és kéri őket, hogy cimüket mielőbb közöljék *Fridrich* Lajos mérnök, Kiskunhalasi lakóssal.

A *zilahi református Wesselényi-kollégiumban* 1904. évben érettségi vizsgálatot tett osztály...társaimat kérem, hogy 25 éves találkozóra ju...nius 29-én reggel 9 órakor Budapesten, a Ló...nyay-utcai református gimnáziumban, család...tagjaikkal együtt, megjelenni sziveskedjenek. A megjelenést kérem *Móricz* Zoltán dr., kincstári ügyész (V., Szalay-utca 10. szám, III. emelet 57.) cimre előre közölni.

A *gyulai reálgimnáziumban* 1919. évben érett...ségizett osztálytársainkkal közöljük, hogy 10 éves találkozónkat e hó 29-én, Péter-Pál napján tart...juk. Gyülekezés reggel háromnegyed 8

Andrássy Gyula gróf

hagyatékának aukcióját a Postatak-
pónt rendezi, – melyelőzőleg a Műcsar-
nokban tizenegy napon át voltak ki-
állítva a műkincsek.

Megnyitották az Andrássy-hagyaték kiáll.-t.
N. U. 930. XI. 25.

Andrássy Gyula

N. U. 930. XI. 25.

N. U. 930. XI. 25.

— **Megnyitották az Andrássy-hagyaték kiállitását.** A tiszadobi és tőketerebesi Andrássy-kastélyok mütárgyait az örökösök értékesiteni kivánták s annak keresztülvitelét aukció formájában a Postatakarékpénztár árverési csarnoka eszközli. Ezt az aukciót megelőzi a Mücsarnokban rendezett tizenegy napos kiállitás, mely vasárnap délelőtt nyilt meg. Az érdeklődés olyan nagy volt, hogy minden teremben hullámzott a közönség. Megjelentek többek között: *Szcitovszky* Béla, *Bárczy* István, *Tihamér* Lajos, *Folkusházy* Lajos, *Hültl* Dezső, *Weisz* Alfonz báró, *Végh* Gyula, *Csányi* Károly, *Kozma* Andor, *Hültl* Hümér, *Harkányi* János báró, *Benedek* Sándor, *Cartier Almássy* grófné, *Karácsonyi* Guidó gróf, *Pallavicini* Györgyné őrgrófné és sokan mások. A kiállitás november 30-án, vasárnap záru! és naponként 10-től fél 3-ig tekinthető meg. November 27-én, 28-án és 29-én délután félöttől hétig is nyitva lesz a kiállitás.

Andrássy Gyula gf.

nagy a nemzetközi érdeklődés a művészi kapcsolatok iránt, kiállítása a Műcsarnokban nov. 20. - dec. 2ig tart.

Andrássy Gyula gróf művészi kapcsolatainak kiállítása és a téli tárlat a Műcsarnokban.

Andrássy Gyul

M. 930. XI. 11.

M. 930. XI. 11.

*** Andrássy Gyula gróf művészi hagyatékának kiállítása és a téli tárlat a Mücsarnokban.** Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat ezévi őszi kollekciós-kiállítása november 16-ig marad nyitva. Az őszi kiállítás bezárása után négy nappal, november 20-án megnyilik *Andrássy* Gyula gróf művészi hagyatékának kiállítása, mely a hagyaték aukciójával kapcsolatos. Ez a kiállítás december 2-ig tart. *Andrássy* Gyula hagyatéka iránt nagy a nemzetközi érdeklődés. A társulat az idei téli tárlata keretében ünnepli meg fennállásának hetvenedik évfordulóját. Erre a kiállításra a társulat kivétel nélkül meghivta az összes törzs- és társtagokat és ugyancsak külön meghivót kaptak azok a művészek, akik dijat, jutalmat nyertek, továbbá mindazokat a régi kiállitókat, akik legalább 15 év óta rendes kiállitói a Mücsarnok tárlatainak. Valamennyien 5, illetve 4 művel szerepelhetnek a tárlaton. Ezenkivül a társulat lehetővé teszi, hogy bárki beküldhessen két művet. Külön érdekessége lesz a kiállitásnak az a terem, amelyben azoknak a kiváló művészeknek alkotásait mutatják be, akik a társulat alapitásában 1861-ben résztvettek. Ezt a gyüjteményt kiegészíti a társulat régi elnökeinek és nagyérdemü támogatóinak arcképsorozata. A jubiláris téli kiállitás december 20-án nyilik meg és 1931 február 15-ig marad nyitva.

Gézáné, a MANSz országos házipari elnöke

Andrássy Gyula gr.

Lagyatékában feltűnően kevés magyar alkotás van, részben mert arohtól nem akar megválni A. Gy. gróf özvegye (olasz gyűjtemény, muzeális értékű képek.

Andrássy Műkincsek aukciója a Müssarnokban.
M. O. 930. XI. 23.

Andrássy Gyula gróf

— (Andrássy műkincsek aukciója a Műcsarnokban.) Egyik leghíresebb *főúri gyűjteményünk, az Andrássy gyűjtemény* kerül aukcióra a közeli napokban. Holnap kezdődik meg a Műcsarnokban az aukció kiállítása. *A tőketerebesi és a tiszadobi Andrássy kastélyok műkincseinek túlnyomó része* került az aukció kiállítására, az első teremben az olasz gyűjteményt helyezték el. Itt van Palma Vecchio *Szent család*-ja. Egymásután következnek a múzeális értékű képek. Feltűnően kevés magyar van köztük, aminek azonban az a magyarázata, hogy ezektől nem akar megválni Andrássy Gyula gróf özvegye. A képeken kívül gyönyörű szőnyeggyűjtemény és régi bútorok egészítik ki a kiállítást. Az aukció a műkereskedelemnek nemzetközi eseménye.

M.O. 930 XI/23

M.O. 930. X

Ш.О. 130. К-23

Andrássy Gyula gf.

Magyarság, 1930

Elárvult és lakatlan marad a tiszadobi Andrássy-kastély

Tiszadob, julius hó

Délután kötöttünk ki Tiszadob alatt. Az autó, mely mindig előttünk járt, hogy bevásároljon és kikeresse éjszakai táborhelyünket, ott tülközött már a parti sürüségben, az Andrássy-park egyik zugában. Egy óra mulva tizenhét kis kétszemélyes sátor fehérlett a bokrok alján, tizenhét kis gula szabályosan, begombolva. A csónakokat felhoztuk, a parti fövenybe vágott tüzhely is lobogott már, amikor apró csapatokban nekivágtunk a hires parknak. Háromszázholdas zugó erdőség ez, szarvasokhoz illő nagy, világos kárpáti tisztásokkal, le egészen a Holttiszáig, melyben füzek fürdetik bánatos lombjaikat. Kétszázharminc hold mocsári tölgy ős, kigyógyökerü, vastagon tekergő vegetáció. Ki hinné, hogy a szomszéd határban már a Hortobágy szikkadt pusztája kezdődik?

A kastélytól, melyet idősebb Andrássy Gyula épitett egyik magaslatra, akkora vágás nyilik az erdők közt a Tiszára, hogy távlatai párába vesznek és hatalmas gyeptérségén, mint egy folyam tükre

A tiszadobi kastély

fölött, a madarakkal szeretne szárnyalni az ember.

Négy év előtt, mikor itt jártam, ugyanilyen csend uralkodott mindenen. A tornyos kastély ablakait éppen igy elfüggönyözték a nyári napsütéstől. De valahogy még sem ütötte meg az ember lelkét ilyen rémes elhagyatottság, a varjak nem merészkedtek ilyen felhőkben a kastélyhoz, nem mertek igy károgni és nem lepték be igy körül a gyepet. A kocsiutak akkor még fehérek és gondozottak voltak, mint a tenniszpálya, a gyep sem látszott ilyen aszott tarlónak s a parkra néző nagy terrasz fölött kifeszitett ponyva és kertiszékek várták a kastély lakóit.

Akármilyen csend volt, azt mindenki érezte, hogy a kastély gazdája, a törékeny, fehérszakállu gróf, itthon van és itt bolyong valahol a rengeteg tisztásain, a mocsári tölgyek között, hóna alatt aranymetszésü könyvvel. Bolyong, botorkál, mint az árnyék, jó, hogy a fák törzsébe bele nem ütközik, annyira el van merülve. Időnként meg-megáll, állva olvas, jegyzeteket csinál, aztán továbblépked, mint az igazi nagy merengők, mereven a semmibe nézve. Kerülhetett elé ilyenkor dánvad, szénagyüjtögető béres, vagy akár gazdatiszt, köszönhetett, ő senkit nem vett észre, csak bolyongott tovább, mig egyszercsak a park vaskeritése, vagy a Tisza tükre meg nem állitotta és nem figyelmeztette, hogy még sem a Lajosok korában, a bismarcki Poroszországban, vagy a régi monarhia kabinetjeiben jár, csak a tiszadobi parkban... Még hü, öreg festője, Burger bácsi, aki kopott ferencjóskájában mindig követte léptei nyomát, is illendő távolban maradt tőle ilyenkor. Évtizedek óta hü ségesen járt a sarkában, halála után is ráhagyta mindenét, de ilyenkor ő se merte zavarni. Egyetlen élőlény volt csak, mely a Lajosokat, Bismarckot és az egész politikai történelmet kutyába se véve, ilyenkor is oda mert tolakodni, Treff, a barna vizsla, akinek számára mindig volt mosolya az öreg grófnak. Példáján később felbátorodott a másik kisérő, a hercegnő kis, pirosszalagos pincsije, ez a kis selyemgombolyag is. Az is odadörgölődzött bátran.

*

Nagyon-nagyon magános ember volt már akkor Andrássy Gyula gróf, saját tragikuma fölé kerekedett már és az emberi hiuságokat régen megvetette. Politikusokkal már keveset érintkezett s akármilyen kellemetlen politikai pletykát hoztak, szelid mosollyal hallgatta. Ebben a kastélyban szeretett lakni már leginkább, hiszen itt legtöbbet lehetett egyedül és többet nézhetett a tárgyak helyett a messzeségbe. Reggelenként már nem indult vadászni az erdőőrével, inkább a könyvtárszobába botorkált hosszu hálókabátba, remekmüvü papucsban és lelógó házinadrágban, a bástyatorony földszintjén levő könyvtárszoba tele volt angol, francia politikai munkákkal és magyar remekirókkal. Itt fogalmazott apró papirdarabokra, csak diktálni ment át a tuloldalon levő dolgozószobába... Az emeletre csak akkor járt fel, ha képeket akart megmutatni. Elhunyt bátyjának, Tivadarnak, kárpáti tájképei, Vaszary felhőtanulmánya és néhány régi mester remeke függött ott fenn a grófné lakosztályában. Hiszen akkor már kevés dolog érdekelte a világon, de egy jó képért még szivesen elment akárhová is s egy-egy antik butoron órákat el tudott tárgyalni a grófnéval.

Akármilyen végzetes unalom vett erőt rajta, ha valami gazdasági dolgot kellett tárgyalni a tisztekkel, frissen, csillogó szemekkel lépett a földszinti első ebédlőbe, ha annak a XVIII-ik századi mesternek, Watteau egyik tanitványának, a képét kellett megmutatni, melyen olyan finom bazsarózsaszinü selymek vannak, vagy ha a Rippl-Rónai ebédlő üvegképeit kellett elmagyarázni. Az ő renesszánszizlését dicsérte a gobelin-szalón is az emeleti bástyaszobában, ahol a butorokat, falakat hamvas, virággal-gyümölcscsel diszitett francia gobelinek boritották. Ő rendezte be azt a szobát is az emeleten, melyet Apponyi Albertnek tartottak fenn, hatalmas méretü ágyával, irószekrényével, süppedő szőnyegével és olasz képeivel, egészen Apponyi méreteihez szabva. Bizony, e kastélyban minden sarkon, akár XV. vagy XVI. Lajos korából volt való, mindig az ő müvészlelke érzett. Muzeummá lett keze alatt ez a tornyos francia renesszánsz-kastély is, éppenugy, mint a budai vagy terebesi palotája. De valahogy azoknál is jobban szerette ezt a helyet, mert itt a komp, a Tisza, a füzesek, a sikság mindig közelebb hozták hozzá a magyar föld lelkét.

Apja, az idősebb Andrássy, ha hazajött Bécsből, órákat elüldögélt alkonyattájban a tiszadobi kompon, hallgatta a parasztok beszédét és sokszor összehivta a környék nemes urait, hogy velük cigányozzon. Ő már zárkózottabb, magánosabb ember volt, inkább csak a gyermekekkel szeretett beszélgetni, de akivel egyszer szóbaállt, egy életre őrzi a végtelen közvetlen, bölcs szavait.

*

És most, ahogy felkapaszkodva benézek az egyik ablakredőny alá, *üres, csupasz falu termet látok.* Szőnyeg, kép, mind leszedve a falakról, a parkett poros. *Az uj gazda, a hitbizományi örökös, nem akar többé lakni ebben a kastélyban,* nem akarja a parkot fentartani többé. *Az utakon mindenütt felnő már a dudva.* A krimzon-lugason, mely a park egyetlen diszét a kastély előtti gyeptérség közepén elterülő széles, geometrikus, bukszus rajzot veszi körül, már elboritja a por és a száraz levelek. A terrasz lépcsőlapjai között is kidugta már fejét a gyom, ma még csak óvatosan, de körül a gyep már olyan, mint az őszi tarló. Lassan, óvatosan, mint az esti árnyék, de mindenre ráült itt már az elhagyatottság. Az angyalokkal tele rokokó-bronzkut medencéjében, melyet pár éve állitottak fel, sás nőtt ki és csak a varjak károgása hallatszik a kastély körül szüntelen.

De amilyen némaságba sir bele ez a károgás az egyik oldalon, olyan sürgésforgás van a kastély tulsó oldalán, a repkénnyel befutott falak alatt. *Hét hatalmas utorszállitó kocsi áll ott,* akkorák, amilyenekkel a cirkuszok költözködnek. Ládák, szalmahulladék, összecsomagolt aranyrámás képek hevernek körötte és a falépcsőház csakugy kong a munkások lépteitől. Többmázsás sulyu intarziás Mária Teréziabeli szekrényeket cipelnek.

Mindent kihordanak innen, üres és csupasz lesz a negyven-ötven helyiség, nem maradnak benne a kacagás, suttogás emlékei, melyeket soha nem lehet kiüzni a régi falakból. *Egy, vagy talán két terem maradt csupán bebutorozva* azokkal a hitbizományi holmikkal, melyek leltár szerint az öreg Andrássy Gyulától származnak.

*

Üres marad az a szoba is, amelyben az öreg király szállt meg, mikor egyik hadgyakorlat alkalmával meglátogatta idősebb Andrássy Gyulát és szobájából minden müremeket, képet, amit Andrássy berendezett a tiszteletére, kihordatott, mondván, *egy utban levő katona ilyen szobában nem alhat.* Üresek maradnak az emeleti vendégszobák, ahol a háboru alatt a monarhia, Német- és Lengyelország minden rendü és rangu politikusa megfordult, most csak a baglyok fognak benne járni.

A költözködést Andrássy Gyuláné titkárja, Schnitzler irányitja. De itt vannak már a becsüsök, minden végeladás kisérői. Két szakértő vizsgálja egymásután a butorokat, melyek többé már vissza nem kerülhetnek ebbe a kastélyba, mert az özvegy budai palotájában sem férnek s el kell adni őket. Ezzel, ugylátszik, végleg beteljesül a tragédia, mely, ugylátszik, az emléket sem kiméli az árnyakat, melyek még vissza-visszajártak a tiszadobi tölgyek alá.

Talán ezekre a tölgyekre is rákerül a fejsze és ha ezek a hatalmas butorszállitó vagonok kigördülnek, örökre lecsukják a park vaskapuit. Egy paraszti csősz őrzi majd a hatalmas parkot csupán, hogy minden méltóságával, kárpáti csendjével, egy nagyobb Magyarországból való nagy épitményével biztosabban adják át az enyészetnek.

Oláh György

áliai repülő dja a dzsungelben

kiálló sziklán vontuk meg magunkat, de egész éjszaka zuhogott a trópusi eső és alvásról szó sem lehetett.

Az egyik repülő elvérzik a trópusi piócák csipéseitől

Hajnalban mentünk tovább, mindig a hegyi folyó medrében. *Hook különösen sok vért veszitett a piócák csipésétől.* Több helyen vérzett a lába. Kigyókkal is összeakadtunk, de szerencsénk volt, elkerültek. Később a folyó kisélesedett és egyik partjáról a másikra nehéz volt átjutni.

A második nap eseménytelenül telt el. Igen fáradtak voltunk és már délután négy órakor kezdtünk berendezkedni éjszakára. Falevélből készitettünk fekvőhelyet, *biztositva magunkat, amennyire lehetett, a piócák ellen, de helyükbe jöttek bolhák és vörös hangyák.* Gyujtónkat, dohányunkat, sőt óráinkat is a szakadatlan eső teljesen tönkretette. Semmiféle fegyver, még csak egy kés sem volt velünk. Lábunk, karunk irtózatosan össze volt karmolva és szakgatva a tüskéktől s az éles kövektől és amikor kiderült, a forró napon nehéz volt tovább menni. Hook cipőtalpa levált és ez is sok bajt okozott. Ő a negyedik napon annyira kimerült, hogy nekem kellett tovább segiteni, éjszakánként pedig lázas álomban félrebeszélt. Ötödik nap alig tudtunk tovább jutni, Hook kimerültsége óráról-órára nagyobb volt.

Hatodik nap reggel Hook kijelentette, hogy képtelen tovább menni. Megpróbáltam mindent, hogy lelket öntsek bele, de eredménytelenül. A látására kezdett panaszkodni, néhány méternél alig látott előbbre. Majd egymásután háromszor elájult. Ekkor elhatároztuk, hogy a lehető legkényelmesebb helyet készitve számára, *hátramarad*, én pedig megyek tovább és amint élőlényre akadok, első dolgom lesz, hogy érte küldök.

Kutyaugatás a dzsungelben

Még egy éjszakát töltöttem el, teljesen egyedül és sehol egyetlen élő lélek. A következő nap már körülbelül hat óráig mentem, amikor lábnyomokat láttam a folyó partján, a puha iszapban. Reménykedni kezdtem. A viz csobogását sokszor képzeltem távolról hangzó emberi beszédnek, egyszerre azonban kétségtelenül kutyaugatást hallottam. Kiabáltam, de semmi felelet nem érkezett.

Körülbelül délután négy óra lehetett és már éjszakai pihenőre való elhelyezkedésre gondoltam, mikor ujabb kutyaugatás hallatszott. Kiáltoztam és ez alkalommal (a szememnek is alig akartam hinni) a folyó másik partján két burmai benszülött jelent meg kutyáival. Jelekkel mutogatták, hogy menjek egy kicsit tovább, ahol át tudnak gázolni hozzám a vizen. Próbáltam megmagyarázni nekik, mi történt velem, de nyelvismeret hiányában nem sok eredménnyel. Azt látták, hogy milyen szörnyen kimerült vagyok. *Inkább vittek, mint vezettek és igy jutottunk el a kis dzsungelfaluba.* Annyi erőm még volt, hogy a létrán fel tudtam mászni az egyik, cölöpökre épitett kunyhóba és ott *ájultan összeestem.* Magamhoz térve, a körülményekhez

Pár héttel ezelőtt két ausztráliai repülő, *Matthews* és *Hook*, könnyü turarepülőgépen Londonból Ausztráliába indult, hogy megdöntse *Hinkler* tizenöt és félnapos rekordját. A repülők Burmáig jutottak el, körülbelül ugyanazt az utvonalat követve, amelyen Amy *Johnson* is repült. A tengerpart mentén fekvő Akyabból, Burma egy kis városából indultak el julius 3-án és ettől kezdve a két repülőnek nyoma veszett. Körülbelül tiz nap mulva megérkezett Padaungba, a tengerparttól mintegy száz mérföldnyire eső nagyobb dzsungelfaluba

H

— **A hercegprimás Győrött.** lentik: *Serédi* Jusztinián dr. bib primás szerdán délelőtt váratl érkezett, ugy, hogy minden h gadtatás elmaradt. A főpásztor volt vatikáni követnél volt v Röjtökön s onnan jött autón G dr. primási titkár kiséretében, látogassa itteni bencés rendtár ebédelt velük a rendházban és naton tért vissza Esztergomba.

— **Vargha Ferenc koronaüg tése.** A kormányzó a miniszt terjesztésére *Vargha* Ferenc k nek nyugalombahelyezése all igazságszolgáltatás terén kivál mal és odaadással teljesitett szolgálatai elismeréséül az I. osztályu magyar érdemkeresztet adományozta.

— **Nemzetközi pedagógiai konferencia a Szent Imre-évben.** A julius elején tartott katolikus pedagógiai kongresszus mintegy előkészitője volt annak a nemzetközi pedagógiai konferenciának, amelyet a Szent Imre jubileumi ünnepségeket rendező főbizottság augusztus 21. és 22. napjaira hivott össze Budapestre, a Magyar Tudományos Akadémia nagytermébe, ahol külföldi tekintélyek és szakemberek fognak előadásokat tartani a pedagógia körébe tartozó legaktuálisabb kérdésekről.

— **Az Eötvös-kollégium uj tagjai.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Berg* Pált, *Hegyi* Józsefet, *Kiss* Gyulát, *Király* Uzort, *Császár* Zoltánt, *Hodinka* Lászlót, *Kálmán* Bélát, *Kováts* Józsefet, ifj. *Szentpétery* Imrét, *Raisz* Istvánt, *Richter* Imrét, *Szabadi* Ervint és *Wagner* Lajost az Eötvös-kollégiumba az 1930/31. tanévtől kezdődő hatállyal tagul felvette.

— **Uj egyetemi magántanár.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Bodroghy* József dr.-nak, az *Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés* titkárának, a budapesti egyetemi közgazdaságtudományi karon a „Magyar pénzügyi jog" cimü tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesitését jóváhagyólag tudomásul vette és nevezettet e minőségében megerősitette.

— **Magyar tudós amerikai kitüntetése.** *Berlinből* jelentik: *Lichtenberg* Sándor dr., berlini egyetemi tanár, a Szent Hedvig-kórház igazgató-főorvosa, *Lichtenberg* Kornél dr. budapesti egyetemi orvostanár fia, most érkezett haza amerikai utjáról, amelynek folyamán nagy kitüntetésekben részesült Lichtenberg tanár, aki a világ egyik legelső urológiai sebésze és akinek tankönyve —„Lehrbuch der Urologie" — minden világnyelvre le van forditva, hónapokon át előadásokat tartott Amerika nagy egyetemein és ugynevezett előoperációkat végzett a klinikákon. A *Philadelphia-*, majd a *Pennsylvania-University* diszdoktorrá választotta meg és nagy ünnepségek között adta át a diszdoktori oklevelet.

MOK TEJSZÖVETKEZETI PALACK TEJ KÖZPONT MOK

— **Follért Károly az ornitológusok szövetségének disztagja.** A Magyar Ornitológusok Szövetségének választmánya e hó 17-én tartott ülésén *Follért* Károly ny. h. államtitkárt, v. posta- és távirda-vezérigazgatót, egyhangulag disztagjává választotta és a szövetség diszjelvényével tüntette ki.

— **Pesthy Pál elhalasztotta beszámolóját.** *Pesthy* Pál nyug. igazságügyminiszter, az egységes párt elnöke, julius 27-ére kerülete székhelyén, Gyönkön, tervezett beszámolóját családjában előfordult megbetegedés következtében elhalasztotta. Beszámolóját augusztusban tartja meg.

— **Az áthajtott levelezőlapok leragasztása.** Kereskedelmi körökben nagy felzudulást keltett a postának az a legutóbbi gyakorlata, hogy az ugynevezett *áthajtott levelezőlapokat kivétel nélkül megportózta.* A kereskedelmi érdekképviseletekhez emiatt rengeteg panasz érkezett be a kereskedők köréből, ugyhogy azok most közös beadványban fordultak a magyar királyi postavezérigazgatósághoz. A postavezérigazgatóság válaszolt is a beadványra és abban azt adja elő, hogy erre az intézkedésre a stockholmi, illetve londoni *postaegyezmények kötelezik* a magyar postát. Az intézkedés oka az, hogy a le nem ragasztott áthajtásu levelezőlapok más küldeményekbe beleakadnak, vagy elkeverődnek és emiatt a postaforgalomban zavart okoznak. A postavezérigazgatóság a belföldi forgalomban eltürte ezt a gyakorlatot, de a fenti egyezmények most már arra kötelezik a magyar postát is, hogy ezt a türt állapotot beszüntesse. A kereskedelmi érdekképviseletek most ujból előterjesztést intéztek a postavezérigazgatósághoz, hogy bizonyos átmeneti időre, amig köztudomásu lesz a posta ez ujabb intézkedése, mentesitse a nem kellőképpen leragasztott át-

ható nagy idegenforgalmára való tekintettel augusztus 15 és 25-ike között lakásaik szobáit bocsássa az ideérkező idegenek rendelkezésére. A bejelentés a Szent Imre-ünnepek rendezőbizottságához a Veres Pálné-utca 9. szám alá kell benyujtani. Megjelölendő, hogy milyen szobákat ajánl fel az illető, milyen bért kér érte s ha esetleg a felajánlás dijtalanul történik, ugy ezt is be kell jelenteni.

— **Hatvan olasz hallgató a debreceni nyári egyetemen.** A julius 27-ével kezdődő nyári egyetem iránt a külföldről is nagy az érdeklődés. Már Krakkóból megérkezett egy lengyel diák. Olaszországból hatvan hallgató jelentkezett. Németeket, franciákat is várnak. A nyári egyetem müvészettörténeti programot ad.

— **Zetland lord lesz Irwin lord utóda.** *Londonból* jelentik: *Irwin* lord, India alkirályának megbizatása jövő év tavaszán lejár. Az alkirály nem akarja továbbra is vállalni felelősségteljes hivatalát. Utódja minden valószinüség szerint az 54 esztendős *Zetland* lord lesz, Bengália volt kormányzója, akit az indiai viszonyok legalaposabb ismerőjének tartanak.

Vasgárdisták

Csak nálunk áll a föld rendületlen:
Sulypontja Vass, sarkcsillaga Bethlen.
Beh hangos a bukaresti csárda,
Bunkót csóvál az oláh Vasgárda.
Ha belép a dolgok közepébe,
Egy vasat se hágy mások zsebébe'.

— **A pápai teológusok vándoruton gyüjtenek egy uj református templomra.** A régi szuplikáló diákélet elevenedett meg a Dunántul. A dunántuli református püspök székhelyén, Pápán, uj templomot szándékozik létesiteni a gyülekezet. És mert — főként az egyház hadikölcsönben való veszteségei miatt — még sok hiányzik az épitési alapból, a pápai lelkészképző főiskola hallgatói elhatározták, hogy *vakációjuk egy részét feláldozva*, a közeli hetekben *legációs uton* bejárják a kerület minden egyházmegyéjét és templomi prédikációkban, közvetlenül hivják fel adakozásra a gyülekezetek tagjait. A pápai reformátusok remélik, hogy ezen a réven be fog gyülni a templomépitéshez még szükséges másfélszázezer pengő.

— **Uj világrekord a vitorla-repülésben.** *Fuldából* jelentik: A Röhn-hegységben folyó vitorla-repülési kisérletek szerdán uj világrekordot eredményeztek. A Wasserkuppel lejtőjén *Hemmer* főhadnagy, a bajor légi rendőrség tisztje, vitorla-repülőgépével uj tartamrepülési világrekordot állitott föl. Hemmer főhadnagy 9 óra és 35 percig maradt vitorla-repülőgépével a levegőben.

HÁZASSÁG

Aranyoss Boriska (Ujfehértó) és *Némethy* Sándor müszaki tiszt (Debrecen) jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— **Három amerikai zarándok-csoport érkezett Budapestre.** A Szent Imre jubileumi évre a csütörtöki nap folyamán három amerikai zarándoklat érkezett a magyar fővárosba. Elsőnek az az ötven zarándok érkezett meg a keleti pályaudvarra, akik *Detroit* és *Cleveland* vidékéről valók. — Délután a Cunard hajóstársaság hatvantagu zarándokcsapata jött meg *Szabó* Miklós homesteadi plébános vezetésével, este pedig a Norddeutscher Lloyd rendezte nyolcvantagu zarándoklat érkezett meg *Schrembs* clevelandi megyéspüspök vezetésével, aki maga szervezte ezt a zarándoklatot és vezette át Európába *Eördögh* Elemér prelátus, toledói plébános társaságában. A három zarándokcsoportot a Szent Imre jubileumi ünnepségek rendező főbizottsága részéről *Turcsányi* Egon dr. főtitkár fogadta és üdvözölte és az ó-hazába visszatértek könyv-

Andrássy Gyula gróf.

A Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület elnöke.

Nemzeti Újság, 1928. jún. 10.

gr. Andrássy Gyula.

Vastag György halála után Ő lett a Nemeti Szalon elnöke 1929-ben bekövetkezett haláláig.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

C. Andrássy Ilona, festőm.

"Dybuk" Repr. 88.l.

A "Müterem" kiállitásáról.
Művészet. 1938.

MDK

Gróf Andrássy Ilona

Tájkép, of.

Szablya Frischauf F. és tanitványai kiáll. 1906. márc.

Andrássy Gyula gr.

ma tán nincs is több ilyen renaissance lélek, aki ilyen csodálatos öntömő biztonsággal értene a legapróbb műtárgyakhoz.

Szerzésre kerülnek Andrássy Gyula gróf műkincsei.

M. 930. XI. 23.

Andrássy Gyula gróf

Árverésre kerülnek Andrássy Gyula gróf mükincsei

Mikor katalógussal a kezünkben itt járunk ezek közt a muzeumba illő tárgyak között, valami furcsa, szomoru ürességet érez az ember. Olasz festő XVII. század . . . Olasz festő XVII. század... Olasz festő XVIII. század. Velencei festő 1480 körül... mondja a katalógus sorban, szárazon, lélek nélkül és folyton az a finom, törékeny ur jár az ember eszében, aki ezeket a tárgyakat annyi szeretettel, annyi lélekkel gyüjtögette. Mi mindent tudott ő ezekről a tárgyakról. Milyen aprólékosan és mélyrehatóan el tudta mondani szerzőjét, iskoláját, multját, mennyi szine, anekdótája, emléke füződött ezekhez a tárgyakhoz, melyeket most a katalógus egyszerüen ismeretlen olasz vagy osztrák mester ismeretlen munkájának mond. Mennyi minden szállt itt sirba örök titokként, mig ezek az ö szivéhez nőtt, az ő szellemét visszatükröző tárgyak most ezek az az ő szellemének apró részecskéi idegenek, zsákmányára kerülnek.

A legnagyobb mügyüjtő

Beszélik Andrássy Gyuláról, hogy egyszer hónapokig lesett Münchenben egy negyedméter nagyságu renaissance bársonydarabra, mig tizenkétezer pengős ajánlattal sikerült rávenni a tulajdonost az eladásra. Aki pedig élete utolsó éveiben körülte volt, tudja, milyen hetekig tartó élvezetes örőm volt neki egy-egy uj butor, egy-egy asztal elhelyezése, egy-egy apró szobasarok vagy interieur megbeszélése, tünődés egy-egy kép multja és mestere fölött. Kevés mügyüjtő volt az utolsó évtizedekben Európában, aki ilyen szuverénül, ennyire a gyüjtőszenvedély kinövéseitől és egyoldalusságaitól mentesen vásárolt volna. Ma tán nincs is több ilyen renaissance lélek, aki ilyen csodálatos ösztönös biztonsággal értene a legapróbb mütárgyakhoz. Századok kifinomultsága nyilatkozott meg itt egy darab selyem, egy öklömnyi bronz megvásárlásánál. A tüzpiszkáló vastól az ajtókilincsig mindenben tévedhetetlen volt az izlése.

Iskolákhoz és áramlatokhoz sosem köttette magát. Igaz, a levegőben is, ahol felnőtt volt már valami ebből a reneszánsz atmoszférából. Gyermekkorában sokat bámulhatta anyai ősének *Szápáry* Péter grófnak gyüjteményét, aki a XVIII. században Olaszországban járván, uton-utfélen képeket vásárolgatott. Apjában, idősebb Andrássy Gyula grófban is sok volt a szépség valami nyers és fölényes szeretetéből. : a nagy temperamentumu cigányarcu, feketehaju magyar ur a maga nagyvilági passziói mellett sem vetette meg a szép képet és szobrot, sok mindent elhozott haza Tiszadobra, ami utjába akadt. A nagyobbik fiu, Tivadar pedig, aki maga is erős tájképfestő volt, a legmagasabb stilusban üzte a gyüjtés szenvedélyét. Ő szedte össze többek közt azt a remek Füger képet, amely I. Ferenc király feleségét ábrázolja, napfényben, gyönyörü pasztelles rózsaszinselyemruhákban és amely ma a kiállitás egy legdrágább darabja: *45.000 pengő kikiáltási árral.*

Palma Vecchio és más olasz remekek kerülnek eladásra

Azt a hat hatalmas, butorokkal, képekkel, szobrokkal tele terem, amely most a Postatakarékpénztár utján a Mücsarnokban árverésre kerül, csak egy részecskéje annak a kincsnek, ami az Andrássy-kastélyokban ifjabb Andrássy Gyula haláláig összehalmozódott. De már ez is teljes képet ad a gyüjteményről. A hires *Rembrandt*-kép például nincsen itt, de ott látjuk az első hatalmas teremben Palma il *Vecchio* hires *Szent családját.* Palmának azt a képét, melyben a legnagyobb velencei mesterek, Tizian és Veronese mellé emelkedik, mély vörös velencei tónusával. Ez a kép József szakállas főpapi alakjában szinte Dürer drámai nyelvén beszél, viszont Mária arcában benne van az olasz reneszánsz nőinek minden lágysága. Nagy meglepetés ebben a teremben *Francesco Salvati* nyolcszegletü rámába zárt zöldfüggönyös férfi portréja, a cinquecento minden eleganciája benne van ebben a szakállas férfi portréban, drapériáinak ritmusában és lágy szinezésében a legnagyobbak finomságáig emelkedik. Erősen realisztikus *Tintorettónak* majdnem durva drámaiságu férfiképmása. Van ebben a teremben az eladásra kerülő tárgyak között egy Paulo *Veronese* kép is, mely mozgásban, kompozicióban a legszebb Veronese képekkel mérkőzik. Jellegzetes veronesei-csarnokok vannak rajta, lépcsőzetek, erkélyek, tele ünneplő sokasággal és

...nk négy héten keresztül állandóan új választé...

...uink ellenértéke több az értük fizetett árn...

...Tájékoztató békebeli szabott áraink fogalmat adnak arról, mily rendkívüli alkalmat nyujtunk:

...e de ...nek ...ra P	4.90	Selyem-**marocainek tifliszek** .. P	11.80	100 cm szél... **kelmék** n...
...nek ...neg- .. P	2.90	**Chappé-bársonyok** pongyolára, blúzra és kézimunkára ..... P	1.90	**Müvészk...** násra .....
...ony, .. P	5.—	Kitünő minőségű **mosódelainek, teniszflanellek** ..... P	73 fill	**Nehéz s...** ben, külö... terítőkre, ...
		140 cm széles **tiszta gyapjúkelmék,** ruhára és köpenyre ..... P	4.90	

...dők, mintás Crepe de Chine sálok, nyakkendőselymek és férfi nyakvéd...

...s bevásárlási alkalmat nyujt! *Férfi gyapjúkelméink...*

Olcsó árak dacára ismert legjobb minőségű áruk!

Vegyen jót és adjon hasznosat karácsonyra!

...ER SIMON ÉS TÁRS...

...ATÁRUHÁZA V., BÉCSI...

M...

Andrássy (Gyula gr.)

Magyarság, 930 VI 30

MAGYA

Kiállítások

Ernst-Muzeum. Egy héttel ezelőtt nyilt meg a *Műcsarnokban* az *Andrássy*-hagyaték bemutatása, most az *Ernsték* rendeznek *Zichy* Béla gróf, valamint más magánbirtokokból származó festményekből és műtárgyakból aukciós kiállitást. Sok tárgyat régi ismerősként üdvözlünk, igy *Benczur* Gyula közismert *Bacchansnő*-jét, a hires olasz—angol *Bartolott* mester *Kleopatráját*, *Csók* Istvánnak több művét és még nagyon sok festményt, melyekkel régebben találkoztunk valahol, müteremkiállitáson, vagy tárlaton. Ahogy járjuk az *Ernst-Muzeum* műtárgyaktól zsufolt termeit, önkéntelenül arra gondolunk, vajjon mikor fogunk ezekkel a műtárgyakkal ujból találkozni, — hiszen manapság a képzőművészetnek ezek az értékei éppen ugy vándorolnak, mint a részvények és az értékpapirok. Majd minden képen jóismert kézjegyeket látunk: *Deák-Ébner* Lajos, *Basch* Gyula, *Dudits* Andor, *Fényes* Adolf, a tragikusvégü *Glatter* Gyula, *Kernstok* Károly, *Kacziány* Ödön, *Iványi-Grünwald* Béla *Mednyánszky* László és mások szignaturáit, — közülük a régieket: *Markó* Károly, *Barabás* Miklós, *Brócky* Károly, *Bruck* Lajos, a freskófestő *Roskovics* Ignác, *Székely* Bertalan és más hazai, velencei, német, angol festő nevét. Az egyik teremben *Lotz* Károlytól van egy akt, — a nagy festő leánya, aki finom női alakjával majd minden müvén látható. De nemcsak festmények, hanem porcellánfigurák, csészék, tányérok, fajanszszobrocskák, üvegvázák és poharak, ezüsttárgyak és ékszerek, ikonok, trümók, vitrinek és különböző butorok tarkitják ezt a művészi szempontból nagy értéket képviselő aukciós kiállitást.

Tamás-galéria. Gyüjteményes kiállitás keretében mutatkozik be *Lehel* Mária és négy szobrot állitott ki *Bokros* Dezső. Az utóbbi, bizonyos asszir-egyiptomi hatás alatt, tömör, sikokra tagolt tehnikával dolgozik. Ez az utóbbi évtizedben ujra feltámadt forma — mint oly sok szobrásznál — *Bokros* Dezsőnek se adott sokat. Nem is adhat, hiszen a primitiv-szobrászatnak a mondanivalója: a másolás, — pláne az egyiptominál az. Kár lenne *Bokros* Dezsőért, ha kétségtelen talentumát igy feláldozná. — *Lehel* Mária aktjai meglehetősen szétfolyó, minden koncepció nélküli munkák. Csendéleteiben ellenben nagyon ügyes, sőt ennél is több, mert manapság, amikor a csendéleteket a tárlatok rémeinek lehet nevezni, jót jelent, ha élvezettel néztük egy művésznél a megfestett virágokat és tálakat. *Lehel* Mária a csendéleteket egészen egyénileg oldja meg, különleges szin- és vonalvezetéssel. Tessék megnézni. Tájképei a szó valódi értelmében kulturáltak, igazi, modern tájképfestőt mutatnak be.

D. A.

Filharmoniai hangverseny

I. bérleti est holnap, december 1., Operaház, l 8. Müsor: *Strauss:* Simfonia domestica. *Kodály:* Marosszéki táncok (először). *Dohnányi:* áltozatok egy gyermekdalra. *De Falla:* Cembalo-koncert. Előadja *Marcelle Meyer* Pleyelmbalón. Néhány jegy az Opera jegypénztánál. Nyilvános főpróba ma, november 30-án délelőtt 1/412-kor. Z. (Rózsavölgyi.)

Huberman szerdai müsorán

ajkovszki-hegedüveresny, *Bach:* V. Partita zólóhegedüre), *Frank*-szonáta, *Sarasate, Szianovszki* stb. müvek szerepelnek. Bérlők ki m váltott jegyeiket ma és holnap vehetik át. gyárusitás ma (vasárnap) délelőtt 10—12-ig, ci-utca 23. „Koncert".
Huberman Columbia-lemezeken játszik.

Casals december 10.

yetlen hangversenye az igazi muzsika ünnepe sz. Bérlők jegyeit dec. 7-ig tartjuk. Jegyek korlátolt számban Váci-utca 23. (Koncert.)

Zathureczky Ede hegedüestje

kedden, Z., fél 9. Jegyek Váci-utca 23.

Antalffy—Zsiross Dezső

enzációs müsort fog játszani 15-iki egyetlen rgonaestjén, mely iránt óriási az érdeklődés. Jegyek 1—6 pengőig.

Andrássy Gyula gr.
meghalt 69 éves korában.
Utóljára a földmüves-festőnüvész kiállitásán
„találkoztam vele". (a cikk-iró.)
Ezzel sem jutott, h. a festő, akinek gyűjteménye
teljes érdeklődését lekőti, - egy szerű paraszt.
A szenzáció kevőlete hozta ide.

Báhit Jenő: Andrássy Gyula, a gyűjtő.

Andrássy Gyula gf.

hagyatékában vannak itt várnak
amelyeknek festőjéül Salvator Rosát
és Van Goyent tartják a szakértők.

D. S. : (cim Riámpik)

MM. 930. X. 14.

P.S. (Kein Kriegsgeld)

M. 930. Z. 1M.

Andrássy Gyula

Est, 930. XI. 23

— **Aukció gróf Andrássy műtárgyaiból.** December első napjaiban érdekes aukció lesz Budapesten, amelyre ide fognak jönni a párizsi, londoni, berlini, müncheni műkereskedők. A gróf *Andrássy*-család közel *kétszáz esztendővel ezelőtt kezdte gyüjteni* azokat a kincseket, amelyek már a holnap megnyíló műcsarnoki kiállításon láthatók.

A tőketerebesi Andrássy-kastély kincseit eddig csak a beavatottak láthatták, most egyszerre elénktárulnak. Tőketerebest ki kellett üríteni, mert *a csehek a kastélyt kaszárnyává alakították át*, a műtárgyak még idejében Tiszadobra kerültek. Teljes egészében azonban megőrizni nem lehetett a csodálatos darabokat, mert részint a román megszállás alatt rengeteg elkallódott, részint pedig a kommün alatt a gyönyörű szőnyegeket és gobelineket összehasogatták, párnahuzatot, ruhákat csináltak belőle.

Az aukció anyagából hiányzik többek között *Rembradt korai önarcképe*, amely még a család birtokában van, de *Andrássy* Gyula özvegye azokat a műkincseket, amelyek szívéhez nőttek, semmi körülmények között sem hajlandó áruba bocsátani. A terebesi műkincsek Tiszadobon sem tudtak megpihenni, a hitbizományban történt változás következtében ezt a kastélyt szintén ki kell üríteni.

Az első teremben az olasz kultúra ragyogó alkotásai állítanak meg. Itt van Palma Vecchio gyönyörű alkotása: *A Szent család*. Nincs is kikiáltási ára, *ilyen műkincs árverését előzetes tárgyalások állapitják meg*. Tintoretto férfiképmásáért 20.000 pengővel kezdődik meg a küzdelem. Egy nagyon szép velencei kép kikiáltási ára csak 2500 pengő. Mateo *Roselli:* József és Putifárné képén József magyar huszárruhában látható, mint abban a korban 1600 körül általánosságban szokás volt.

A legdrágább kép Füger Lujza császárné portréja. 45.000 pengő a kikiáltási ára. *Egészen csodálatos Monet tájképe*, melyen hihetetlen finomság ömlik el. 20.000 pengővel kezdenek versenyezni érte.

Magyar festők nem valami jól vannak képviselve. A legszebb két kép Paál László munkája. A magyarok hiányának az az oka, hogy *az özvegy grófné a Munkácsy és a többi képeihez szeretettel ragaszkodik*. A kétségtelenül múzeális képek mellett a legértékesebb a szőnyeggyüjtemény és szép régi bútorok egészítik ki a nagyon érdekes interiört.

Est, 930 XI/23.

tőzsdekrach? Erre a kér
igen előkelő

francia pénzügyi kapaci

inkognitójának szigorú
mellett a következő felvi
kaptam:

— Franciaország gazdasági él
telenül aránytalanul jobb helyz
mint Európa többi országáé.
cára érzi azonban a *világkrizis*

a francia gazdasági életet is ki-
kezdték a világkrízis hullámai.

A francia vasutak óriási deficitje

Köztudomású dolog például, hogy
az eddigi számítások szerint

**a francia vasutak 1930. év első
nyolc hónapjára eső deficitje meg-
haladja az egymilliárd frankot.**

Tarifaemelés katasztrófális lehetne a
gazdasági életre. A vasutak üzemköltségének leszállítása pedig csak az al-

Andrássy Gyula

és id. Andrássy Gyula és a műbarát Tivadar gróf is telemes vagyonokat áldoztak tiszadobi és töketerebesi kastélyaik meg budapesti palotájuk berendezésére.

Az Andrássy-család műgyűjteményének egy része aukcióra kerül.

N. U. 930. XI. 11.

Andrássy Gyula

— **Az Andrássy-család műgyüjteményének egy része aukcióra kerül.** Ismeretes dolog, hogy mindkét *Andrássy* Gyula és a műbarát Tivadar gróf is tetemes vagyonokat áldoztak tiszadobi és tőketerebesi kastélyaik, meg budapesti palotájuk berendezésére. Ezeknek a híres kincseknek egyrésze most novemberben aukcióra kerül. Az aukcióról előzetes jelentésben számol be a *Műgyüjtő* uj, októberi száma, amelyben ezenkivül *Márton* Lajos, a Nemzeti Muzeum uj kiállításairól közöl érdekes cikket. Számos cikk, könyvismertetés és hir számol be a művészeti élet és a régiséggyüjtés legujabb eseményeiről itthon és külföldön.

N. U. 930. XI. 11.

Cornell University Library

A. 11. 496. 11.

Andrássy Gyula

a gróf Andrássy-család közel 200 esztendővel ezelőtt kezdte gyűjtem arokat a kincseket, melyek aukciókra kerülnek.

Est. 930. XI. 23.

Andrássy Gyula gróf

hagyatékanak árverését ugyan a pos. tak. p. árver. es-a rendezi, tekintettel a gyűjtemény jelentőségére és A. gy.-nak a magy. mű.-tel vali kapcsolatára az aukció és az ezt megelőző kiállítás a Műcsarnokban zajlik le.

Y. E.: Az Andrássy-műkincsek árverési kiállítása.

B. H. 930. XI. 23.

Andrássy Gyula gróf

gyűjteményének sorsát is az ország tragikuma pecsételte meg. Tőketerebes ugyanis a csehekhez jutott, akik kaszárnyát csináltak a kastélyból. Tiszadob pedig: A. Gy. halálával a bortok a hitbizományi szabályok értelmében a család másik ágának jutott.

Y. E.: Az Andrássy-műkincsek árverési kiállítása.

B.H. 930. XI. 23.

Dear Mr. Hutchinson,

Thank you for your letter of 13th inst.

Yours sincerely,

P.S. : Mr. Hutchinson, would you please return the enclosed

Andrássy Gyula gróf

— Az Andrássy grófi mükincsek aukciója. A postatakarékpénztár árverési csarnoka a tiszadobi és tőketerebesi Andrássy kastélyok festményeiből és egyéb berendezési tárgyaiból a Műcsarnokban rendezendő aukcióját 1930 november 23-án nyitja meg a közönség számára.

N. U. 930. XI. 22

Andrassy Gyula gf.

Est, 930. XI. 22

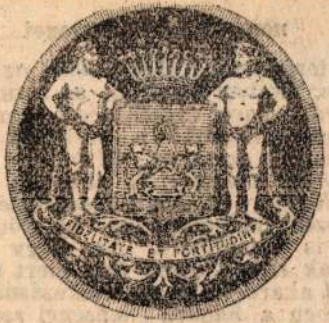

A tiszadobi és tőketerebesi

ANDRÁSSY

kastélyok festményeinek és egyéb berendezési tárgyainak aukciója a

MŰCSARNOKBAN

KIÁLLITÁS:	ÁRVERÉS:
1930. évi nov. 23-tól nov 30-ig bezárólag	1930 dec 1. és 2-án d. u. 4 órai kezdettel

A kiállítás naponta d. e. 10 és 2½ órák között. 27-, 28- és 29-én d. u. 4½ és 7 órák között is megtekinthető

Rendezi:

a m. kir. Postatakarékpénztár árverési csarnoka

Est, 930. XI. 22

visszatérés a barlanglakáshoz

Andrássy Gyula

Nagyatéka iránt nagy a művelődési érdeklődés

Az Andrássy grófi Nagyatéki kiállítása és a téli tárlat a Műcsarnokban.

N. U. 930. XI. 7.

Andrássy Gyula gróf

N. U. 930. XI. 7.

— **Az Andrássy grófi hagyaték kiállítása és a téli tárlat a Mücsarnokban.** Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat ezévi őszi kollekciós kiállitása november 16-ig marad nyitva. Az őszi kiállitás bezárása után négy nappal, november 20-án megnyilik *Andrássy* Gyula gróf művészi hagyatékának kiállitása, mely a hagyaték aukciójával kapcsolatos. Ez a kiállitás december 2-áig tart. Andrássy Gyula hagyatéka iránt nagy a nemzetközi érdeklődés. A társulat az idei téli tárlata keretében ünnepli meg fennállásának *hetvenedik* évfordulóját. Erre a kiállitásra a társulat meghivta az összes törzs- és társtagokat és ugyancsak külön meghivót kaptak azok a művészek, akik dijat, jutalmat nyertek, továbbá mindazokat a régi kiállitókat, akik legalább 15 év óta rendes kiállitói a Mücsarnok tárlatainak. Valamennyien 5, illetve 4 művel szerepelhetnek a tárlaton. Ezenkivül a társulat lehetővé teszi, hogy bárki beküldhessen két művet. Külön érdekessége lesz a kiállitásnak az a terem, amelyben azoknak a kiváló művészeknek alkotásait mutatják be, akik a társulat alapitásában 1861-ben résztvettek. Ezt a gyüjteményt kiegészíti a társulat régi elnökeinek és nagyérdemü támogatóinak ercképsorozata. A jubiláris téli kiállitás december 20-án nyilik meg és 1931 február 15-éig marad nyitva.

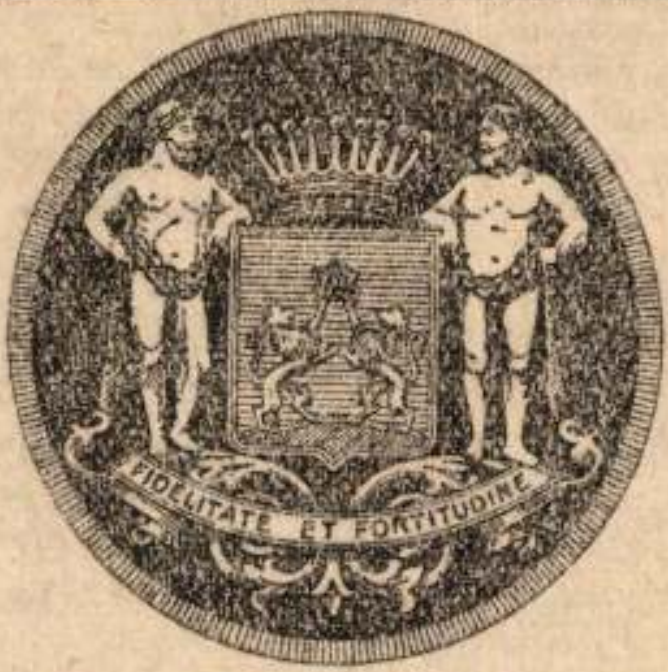

A tiszadobi és tőketerebesi

ANDRÁSSY

kastélyok festményeinek és egyéb berendezési tárgyainak aukciója a

Mücsarnokban

Kiállitás:	**Árverés:**
1930. évi nov. 23-tól nov. 30-ig bezárólag	*1930 dec. 1-én és 2-án d. u. 4 órai kezdettel*

A kiállitás naponta d. e. 10 és 2½ órák között. 27, 28 és 29-én délután 4½ és 7 órák között is megtekinthető.

Rendezi

a M. Kir. Postatakarékpénztár

árverési csarnoka

püspök úrhoz. A méltóságos úr arról még s az ur azt mondotta, hogy azonnal költsem föl. A püspök ur ezzel az urral Pestre ment.

A hivek még egy kis ideig vártak, azután elszéledtek. Ezalatt a főkapitányság intellektuális osztályán *Bede* rendőrtanácsos

kihallgatta Jorgovits vikáriust, akit kanciósikkasztásért és hitelezési csalásért többen följelentettek.

Még szombaton kérték a főkapitányságról a mátyásföldi rendőrséget, hogy *vasárnap reggelre állitsák elő Jorgovitsot.* Vasárnap reggel 8 órakor a mátyásföldi rendőrség egyik detektivje, *Pál Ferenc* megjelent a vikárius lakásán és udvariasan közölte vele, hogy *kénytelen előállitani a főkapitányságra.* Jorgovits Xavér, a magyarországi ókatolikus egyház feje sietve felöltözött és *követte a detektivet.* A püspök elleni följelentések legtöbbje még arra az időre nyulik vissza, amikor *Jorgovits* nem volt egyházi funkcionárius. Néhány hónappal ezelőtt Jorgovits még vendéglős volt, ő bérelte a *Sósfürdőt* és a *Fészek Klub* vendéglőjét.

Följelentőinek legtöbbje pincér és főpincér, valamint egyéb alkalmazottak, akik óvadékot adtak Jorgovitsnak

és később, amikor vállalkozásai megbuktak, az óvadékul letett összeget nem kapták vissza. Mintegy 19 följelentés érkezett a főkapitány-

Andrássy Gyula gróf

B.H. 930. XI. 23.

Az Andrássy-műkincsek árverési kiállítása

A Műcsarnok nyolc termét töltik meg a néhai *Andrássy* Gyula gróf tőketerebesi és tiszadobi kastélyából származó, önkéntes árverésre szánt műtárgyak. Festmények, szobrok, szőnyegek, bútorok és egyéb iparművészi tárgyak gazdag sorozata, melyben nem egy kiváló darab is foglaltatik. Pedig ez csak egy része a világhírű Andrássy-gyüjteménynek. A budai palota műkincseiből csak néhány alkotás szerepel az árverési kiállításon, köztük az aranytónusú *Palma Vecchio-festmény*. Rembrandt sokat emlegetett önarcképe azonban nem kerül árverésre.

Az Andrássy-gyüjtemény sorsát is az ország tragikuma pecsételte meg. Tőketerebes ugyanis a cseheknek jutott, akik kaszárnyát csináltak a kastélyból. A műtárgyak innen Tiszadobra vándoroltak, de Andrássy Gyula gróf halálával ezt a kastélyt is ki kellett üríteni az özvegynek és leánygyermekeinek, mert a birtok a hitbizományi szabályok értelmében a család másik ágának jutott. Minthogy pedig a kinesekkel teli budai palotában már nem volt hely a vidéki kastélyok műtárgyai számára, ezért az örökösök az utóbbiak önkéntes árverését határozták el.

Az árverést a postatakarékpénztár árverési csarnoka rendezi, de tekintettel a gyüjtemény jelentőségére és néhai Andrássy Gyula grófnak a magyar művészettel fennállott közvetlen kapcsolatára, az aukció, valamint az ezt megelőző kiállítás helyéül a Műcsarnokot jelölték ki.

A kalapács alá kerülő képek közül elsősorban három velencei festmény emelkedik ki. Legnevezetesebb *Palma Vecchio Madonnája a gyermekkel és szentekkel*. A XVI. századi színpompás mester fiatalkori munkája, melyben későbbi stílusa még nem bontakozik ki teljes szélességében. De Palma kolorisztikus értékei már itt is föltalálhatók. Domenico *Tintoretto* képmásában a nagy Jacopo Tintorettonak festői hagyományai élnek tovább és *Pittoni Szent Domokos csodájában* is a XVIII. századi velencei stílus festői könnyedsége nyilatkozik meg. Jelentős darab *Salviati* férfi képmása. A hollandi iskolát egy *Lievensnek* tulajdonított rembrandtos jellegű képviseli legjobban és rembrandti tradiciók érvényesülnek Januarius *Zick* kitünő turbános férfifejében is. A német, illetőleg osztrák iskolába tartozó festmények közül *Adler Hegedümüvésze*, *Edlinger* zsánerképe és mindenekfölött *Fügernek* nagyszabású *Mária Lujza császárné* arcképe válik ki. A modernek között legjelentősebb a hollandi *Mesdag*nak mesterien festett viharos *Tengere* és *Monetnak* finom tájképe. A magyar képek közül *Paál* László tájképei, *Vágó* Pál művei és *Zichy* Mihály *Mámor* című nagy rajzos kompozíciója emelkedik ki.

A festményeknél is kiválóbbak tulajdonképpen a keleti szőnyegek. Remek darabok vannak közöttük. Értékesek a firenzei bársonyok és a fali kárpitok is. A szobrok közül egy délnémet, vagy északolasz angyalpár a legnevezetesebb. Figyelemreméltó egy XIV. századi olasz kút, mely a tőketerebesi parkot ékesítette. Nagyszámú régi német és francia bútor egészíti ki még a gyüjteményt.

Az Andrássy-kastélyokból való műtárgyak mellett még néhány más helyről származó műtárgy is szerepel az árverési kiállításon. Közöttük egy *Guardi*-kép, mely a *Velencei Ponte Rialtot* ábrázolja és *Cornelis van Haarlemnek* mitológiai kompozíciója kiváló alkotások.

A kiállítás november 30-ig marad nyitva, az árverés pedig december 1-én és 2-án délután lesz.

Y. E.

perzsa mintákkal, 150×150 cm. n
Tiszta gyapju crepell
Női télikabát jó gyapj
szőrme plüsch gallér és kézelővel
Női bársonyflanel-pija
rózsás mintás és sima szinekben _
Női divat bőrc
és troteur saroskal, egyes párok...
Gyermek télikabát műsely
lérral é
Számonként P **1.50**
Férfi Hubertus-lo
tiszta gyapjuból, minden nagyság
Férfi házikabát tiszta gyap
zsinórozáss
Férfi oxford-, zefir- és f
ellü i
gyap
elléh
eszty
leibh
szám
melltartó csipkézve _ _ P **–.88** fill.
snyatartó különféle szinekben, sifon béléssel _ P **–.98** fill.
amaccsal és tükörrel
_ _ _ _ _ _ _ _ _ _ P **–.84** fill.
mert kiváló gyártmány, darabja P **–.19** fill.
rszény nagy férfiforma _ _ P **–.88** fill.
s szép formában, divatszinekben P **3.25**

ARNOK
i-ut 74.

eken, november 28-án
a legjobb gyártmányu **5.40**
szinben... ... ...

...letek nagy tetszést keltettek az aktuális — és éppen a színház jelenlegi viszonyaira ...onatkozó — mókákkal.

* **(Orgonaest.)** *Ákom* Lajos, a kiváló

Andrássy Gyula gf.

AZ ANDRÁSSY-KINCSEK

Aukciós kiállítások a Mücsarnokban

A hir már régebb ideje szájról-szájra jár, hogy néhai Andrássy Gyula gróf müvészeti kincsei árverésre kerülnek. A hir szerencsére tulozta a valóságot. Mindenki megláthatja mától fogva a Mücsarnokban, hogy a kincseknek csak egy részéről van szó, s az is a kevésbé ismert, következésképpen kevésbé féltett és sajnált részük. Uralomváltozás és a hitbizományi törvény elvette Andrássy Gyula gróf örököseitől a tőketerebesi, majd pedig a tiszadobi kastélyt. Az Andrássyaknak ezt a két nevezetes nyári pihenőhelyét két, sőt három nemzedék a müvészeti holminak nagy bőségével hordta tele. Régi butorokkal, szőnyegekkel és egyéb olyan berendezési tárgyakkal, ami házunkkal együtt az otthont jelenti, végül festményekkel és szobrokkal A Mücsarnoknak három nagy és öt kisebb termét tölti meg a két kastélyból elhozott müvészeti holmi. Aki az Andrássyak budai palotájában valaha megfordult és a grófi otthonnak mütárgyakkal megzsufolt szobáit látta, annak nem szükséges bizonygatni, hogy a két kastély interieurjei és hatalmas dekorativ festményei számára ott helyet szoritani nem lehetett. Az árverést ez tette szükségessé, a rossz idők pedig, amelyeknek járását mindenki megérzi, kivánatossá, az árverés anyagi sikerét.

Annyi bizonyos, hogy a budapesti közönség olyan értékes és szép árverési anyagot még nem látott itthon. Az Andrássyak — idősb és ifju Andrássy Gyula, meg Tivadar gróf — mind finom izlésü gyüjtők voltak. Gyüjteményük egy részét ugy örökölték Szápáry Péter gróftól, ki a tizennyolcadik század közepén gyüjtött, főként sürü utazgatásainak során. Alighanem az ő gyüjteséből származik az aukciói kiállitás számos egykoru német, németalföldi és sok kései olasz festménye. Tudatosabb és hozzáértőbb volt a három Andrássy gróf gyüjtése. Ők már igazi válogatók voltak, akik nem elhatározással gyüjtöttek, hanem ösztönük szerint, amely többnyire megérezte a kvalitást és elkerülte a kétes értéküt. A gyüjtemény igazi kincseit bizonyosan ők hordták össze.

A kiállitásnak ilyen igazi kincse a festmények sorában Palma Vecchiónak egy ugynevezett „Santa conversazione"-ja. Meleg és lágy tónusu képe a velencei női szépségideál e kiváló festőjének. Másik gyöngye a kiállitás olasz anyagának egy Francesco Salviatinak tulajdonitott férfiarckép, melynek a fejen nagy erővel kirajzolódó jellem mellett különös festői értéke a fekete ruhának és barettnek a háttér zöldjével való finom egybehangoltsága. A katológus óvatosan — amiért egyébiránt csak dicsérni lehet — Jacopo Tintoretto *iskolájából* való munkának mond egy másik férfiarcképet. Olyan kvalitásu kép, melyet magának a nagy Tintorettónak sem kellene szégyelnie, annyival kevésbé, mert festett ő annál jóval gyöngébb arcképet is. Megnevezetlen festő müve egy másik „Santa conversazione" is (175. szám), szintén szép és érdekes kompozició. A későbbi olaszok közül Pittorsi-nak egy erősen tiepolós előadásu szép képe válik ki: Szent Domonkos kimenti a vizből a fuldokló eretnekeket. Ennek a képnek a szinhatása is igen finom. Jeles munka Matteo Rosselli József és Putifárnéja is.

A katalógus a XVIII. század első felében meghalt Anton Feistenbergernek tulajdonit két hatalmasméretü olasz tájképet, de nem bizonyos, hogy helyesen-e. Mind a kettő olasz festőnek müve is lehet. Szerzőjüktől függetlenül igen szép képek. Különösen megragadó rajtuk a sötét táji kulisszák közül felvilágitó égnek a kéke.

Van a kiállitásnak egy festménye, melyért a bécsiek megirigyelhetnek bennünket. Az osztrákok empire-festője, Füger a müvésze Lujza királynő (I. Ferenc király felesége) arcképének. A mindig unalmas, merev és hideg Fügernek ez a kép a mestermüve. A trónkárpitnak és a mögötte lévő függönynek hamis érzésü szineitől eltekintve, bravuros munka, csupa lendület az előadása.

A tizenkilencedik század müvészetéből csak kóstolónak jutott a kiállitásra néhány kép. Bennünket legjobban Madarász Viktornak nagyméretü vászna érdekel, amely a bünbánó Báthory Erzsébetet ábrázolja. A festmény 1860-ban készült Párisban, s mindmáig ugyszólván, ismeretlen volt. Zichy Mihály „Mámor" cimü kompozicióját is kevesen ismerik. Két szép Paál László van még a kiállitásnak s végül Claude Monet-nak egy befejezetlen, de igen finom kis tájképe.

Kevés hiján kétszázra megy a kiállitott festmények száma. Ami belőlük müvészeti tekintetben kevésbé jelentős is, dekorativ hatásával nagy termek hatalmas falain jól megállhatja a helyét.

Jóval egyenletesebb a szőnyegek és falikárpitok értéke. Az utóbbiak közül két darab magaslik ki: egy tizenhetedik századi olasz gobelin, mely virágfüzéres keretben a gyermekét tartó Madonnát ábrázolja, továbbá egy különösen finom szinhatásával megragadó tizenhatodik századi flamand verdure. A kisázsiai szőnyegeknek legkülönbözőbb fajtái sorakoznak e két kiváló darab köré, szebbnél-szebb példányai a török és arab szőnyegszövő müvészetnek. Náluk is különbek azonban a gyüjteménynek állatmintás perzsa szőnyegei.

Másik kiemelkedő csoportja az aukciói anyagnak a butoroké. A remekbe készült daraboknak hosszu sorával találkozunk közöttük: korai, rusztikus olasz renaissancebutorokkal, s a későbbi korok pompázatos darabjaival. Két ritka szép tiroli kelengyeláda az 1663-as, illetőleg az 1685-ös évszámot viseli. Egy tizennyolcadik századi, berakott diszü és polituros kétajtós nagy ruhaszekrény, csavaros három oszlopával valóságos monumentális épitmény. Egy termet Louis Philippe-korabeli, továbbá empirestilusu garniturákkal rendeztek be. Az utóbbi magyar asztalos munkája és fehér alapon plasztikus aranv diszével semmivel sem marad más nemzetek korabeli asztalosmüvészete mögött. Egy másik terem valóságos fegyverterem, benne komor szinü butorok és ugyanolyan tónusu ősök arcképsora a falakon. Azután teljes páncélzatok, vértek és a legkülönbözőbb fegyverek.

Szobra aránylag kevés van a gyüjteménynek, de néhány különösen értékes darab akad közöttük. Ilyen egy fába faragott cso-

kor egész biztosan az orvostársadalom is érezné ennek jótékony gazdasági hatását. Az ipari és kereskedelmi élet fellendülése emelné az Országos Társadalom Biztositó és Magánalkalmazottak Biztositó Intézetének taglétszámát, több járulék folyna be és a tagdijhátralékban levő iparosok és kereskedők ezt könnyebben fizetnék be, ez csökkentené egyrészt a deficitet másrészt hozzájárulna, hogy a pénztári orvosok igen szükös fizetése, illetve jövedelme emelkedne.

De ne miennék őszinte ha nem ismerném be, hogy a gazdasági élet javulásával az orvosok magánpraxisa is javulna.

Sajnos, azonban a magánpraxis terén ma oly szomoru viszonyok uralkodnak, hogy félő, hogy a gazdasági élet feljavulásával nem állna arányban a teljesen szünő félben levő orvosi magánpraxis feljavulása. Ennek ugyanis nemcsak gazdasági, hanem inkább ethikai okai is vannak. Az orvost sohasem fizették szivesen, ma pedig a helyzet az, hogy még a jómódu emberek egy része sem tartja helytelennek, ha magánorvost elkerülve, mindenféle ügyeskedéssel, protekcióval, szegénységi igazolás, nem éppen jogos megszerzésével az ingyenes rendelések orvosi tanácsaitt veszik igénybe. E téren kevés eredményre vezettek az Országos Orvosszövetség nagyon helyes és nagyon korrekt intézkedései, mert akinek gyenge az ethikája, az mindenre könnyen talál kibuvót. Ez a körülmény egyik legsulyosabb megkárositója a sulyos anyagi gondokkal küzködő orvosi rendnek. Akármilyen álláspontot is egyen valaki ebben a kérdésben, el kell ismernie, hogy

egyedül az orvos az a társadalmi osztály, mely eltüri anélkül, hogy biró után kiáltana, hogy jómódu emberek kijátsszák és jogosulatlanul vegyék igénybe becsületes orvosi munkáját.

Egy másik akadálya, hogy a jól felhasznált külföldi kölcsön az orvostársadalom anyagi helyzetén segitsen, az a bizonyos tévesen értelmezett és a gyakorlatban tévesen alkalmazott álhumanizmus és indokolatlanul pulzásba vitt és félremagyarázott szociális inézkedés, mely szerint előkelő vállalatok és üzemek dusan dotált, vezető pozicióban levő

zásában is kifejezésre fog jutni. Ezt a közérdek is kivánja. A tisztviselőkből jó fogyasztókat kell teremteni. Nagyon fontosak a további lépések. Életbevágóan nagyjelentőségü a nagy kölcsön folyamatos kiutalása, ami a megindult termelési kampányt tovább fejleszti. Ennek a kampánynak egyetlen elve: a gyümölcsöző befektetés lehet. A kölcsönből olyan intézményeket és beruházásokat szabadjon csak finanszirozni, amelyek amortizálják önmagukat. Ha hevertetik a kölcsönbe vett összeget, vagy eladminisztrálják, ugy se az ország, se a tisztviselőtársadalom nem fogja annak hasznát látni. Pedig egyszer már meg kellene szünnie „a leépitésnek".

SALAMON BÉLA,

az ismert komikus ezt a véleményét közölte velünk:

— Bármilyen rosszak is a gazdasági viszonyok, az emberek szórakozni járnak.

A szórakozásra, de különösen a jókedvre, amelynek előidézése az én kenyerem, annál nagyobb szükség van, minél rosszabb az általános helyzet.

— Ha most a kölcsönelőleggel új munkaalkalmak és uj keresetek állanak elő, az emberek közül azok, akik eddig is szerettek volna szórakozást keresni, de nem tudtak anyagiak hiján,

most majd kipótolják ezt a szükségletüket.

Magam is tapasztaltam, hogy az emberek szivesen járnak szórakozni. Az igaz, hogy mig ezelőtt a drágább helyeken lehetett inkább közönséget látni, addig *most ugyanaz a publikum az olcsóbb helyeket foglalja el.* Takarékoskodik mindenki, mert kénytelen vele. Ha munkaalkalom lesz, azok is pénzhez jutnak majd, *akik eddig szükös vi-*

Andrássy Gyula

műértő és műcsoszkarát gazdagította az apai gyűjtést.

Tamás Ernő:

Az Andrássy-műgyűjtemény kiállítása a Műcsarnokban.

P. H. 930. nov. 23.

Andrássy Gyula

P. H. 1930. november 23., vasárnap.

Az Andrássy-műgyüjtemény kiállitása a Műcsarnokban.

A művészet mindenkié, de a festészet alkotásainak csak egy része közkincs, abban az értelemben, hogy muzeumokban, kiállitási termekben bárki gyönyörködhetik bennök. A magángyüjtemények csak szük társasági körök vagy kivételes helyzetü társadalmi rétegek számára láthatók. Most egy grófi kastélyokban elszigetelt életet élt mügyüjtemény lép ki a Műcsarnokban a nagy nyilvánosság elé abból az alkalomból, hogy egyes darabjai uj gazdát keresnek a Postatakarékpénztár árverésén. A müértő és művészetbarátként ismert *Andrássy Gyula* és *Tivadar* gazdagitotta az apai gyüjtést és az örökölt anyagot. A gyüjtemény az elszakitott területi tőketerebesi kastélyból Tiszadobra került és onnan megfogyatkozott állapotban hozták most a Műcsarnokba.

P.H. 930. nov. 23.

A festmények jobbára régi mesterek, illetve azok névszerint meg nem jelölhető követőinek kezéből származnak. Legtöbb a XVIII., XVII. és XVI. századbeli kép és igy az anyag nem annyira a nagy mestereket, mint inkább a művészettörténeti korokat: iskolákat, modorokat képviseli. Rembrandt, Rubens, Tintoretto, Veronese másolatok és utánzatok között a gyüjtemény büszkesége *Tintoretto* ereiében teljes *Férfiképmása* és *Vecchio Palma Szent Családja*. A velencei mester jellemző alkotása — a Madonna arc szelid bájával, egymáshoz hajló szentjeinek sajátos váll- és fejtartásával.

Francesco Salviati Férfiképmása, sötétzöld függönyös hátterü arcábrázolása megkapó cinquecentoremek. A *József és Putifárné (Matheo Roselli* iskolája) szingazdag, érett kifejezésü festmény. Nőalakjának szuggesztiv tekintete, élénk mozdulatu testtartása, plasztikus alakja és finomivelésü ballábának hajlóvonalu lábfejtanulmánya csupa friss erő és artisztikum. A flamand festést kiválóan képviseli Pietro van Luit *Ámor nyila* cimü képe. Érdekes, de hideg, nem éppen vonzó *Friedrich Füger Lujza császárnéja*. Finommüvü kis kép egy XVIII. századbeli német festő *Lucretiá*-ja. Komor, sötét háttérből fehér szinekben elővillogó nőalak csipkeleplekben, mezitláb. *Sába királynője* (Olasz festő XVII. század elejéről) a zöld, vörös és arany szinek tompitott összhangjában, a királynő hajlott alakjának szelid ivelésével. *Szent Ágoston* (Olasz festő XVII. sz.) lélekábrázoló arcképtanulmány, a ruha és palást sárga meg barnára fakult bágyadt-vörös szineivel. *Krisztus és a sanarai nő* (Olasz festő, 1600 körül) a renaissance eredményeit sugárzó kép. A nőalak pompázó, itt-ott harsanó szinekben, mozgást érzékeltető élénk testmozdulatokkal életörömet zengő. *Pittoni Battista* ködszerü szürkében adott kisérteties *Szent Domonkos csodatétele* modern müalkotások közt is feltünne eredeti törekvéseivel. *Velencei festő* (1480 táján) *Madonna a gyermekkel* igazi renaissance-munka. Egy XVII. századi holland festő *Férfiképmása* karakteres arckép. *John Constable Gótikus templom romjai* művészetének jellemző darabja. *Cornelius van Haarlem Olympusa*, *J. Dupré Tájképe*. XVIII. századi francia festő *A kenyér* cimü kisképe. *Abrahám Huek* fényhatásos *Tengerpartja* kelt még érdeklődést.

A legujabbkori festőművészet e gyüjteményben alig kapott helyet. A modern franciákat csak *Claude Monet* képviseli, a kisméretü, de annál értékesebb *Tájkép*-évél. Cézannet, Gauguine-t, Manet-t és a többi öreg franciát, a modern festészetet hasztalan keressük.

A magyar festőművészet árva fejére is ez a sors jutott itt, annál több, egész teremre való ismeretlen osztrák festő képe riasztja meg a szemlélőt.

E XVIII. századbeli osztrákok karaktert nélkülöző kifejezéstelen, dermedtarcu, merev testtartásu vértestisztjei, arisztokratái, — hideg szinekkel, kinos aprólékosságukkal — nyilván az elődöktől származó gyüjtésből valók. Csupán egy vászonruhás, rizsporoshaju *Női képmáson* (127.) találunk valami egyéni erőt. A magyarok közül a nagybányai mozgalmat megelőző *Deák-Ébner Lajos* eredeti felfogásu naturalista törekvésü, elmosódó szinekben festett *Szolnoki részlete*, *Ferenczy Károly* női aktja, *Karlovszky Bertalan* leheletszerü, fénylő fehér szinekben tobzódó, finom szinharmoniáju női aktja, *Paál László Erdei részlete* és *Eisenhut Ferenc* sötét tónusu (müvészetére nem a legjellemzőbb) *Uj kegyencnője* tünnek fel. Meghatottsággal nézhetjük csak *Madarász Viktor* nagyméretü, *Bünbánó Báthory Erzsébetjét*, amely festői modorában, sötét tónusában, világitási hatásában a *Hunyadi László ravatalára* emlékeztet. Érdekes magyar munka egy XVIII. századbeli szinezett és aranyozott barokkos, élénk mozdulatu hársfaszobor nőalakja, lábánál sárkánnyal és egy XIX. századi öntött bronz antik nő alakja kerek talpazaton tipró lábfejjel és friss mozdulatu kartartással. Szőnyegek, velencei bár[illegible]nyok, gobelinek, mübutorok egészitik ki a [illegible]

elhelyezve, jelezve azt, hogy ott vannak eltemetve annak a Székely Mózes erdélyi fejedelemnek hamvai, aki a XVII. század harmadik évében, miután négy hónapig vala Erdélynek nagyságos ura, Radu oláh vajda sátora előtt karóba huzatott s a kutyáknak vettetett, mig Brassó főterén tisztességgel eltemeték azon helyen, ahol most a szálloda van.

Ez a történelmi tény mutatja a nyomot, melyen az uj, ez irodalmi jelenség szerzője után mehetünk s amely egyuttal jelzi, hogy álnévvel van dolgunk. A könyvben t. i. a Wotan kutya mondja el az erdélyi magyarság kipusztitásának kálváriáját és ezért választotta a szerző, akit nem ismerek, Székely Mózes álarcát. Hogy ki légyen, nem tudom. Vagy itt kinn állása, vagy odaát, a Királyhágón tul mostani helyzete nem engedi, hogy igaz nevét mondja, sőt ugy látszik, azt sem, hogy ember képében szóljon s ezért egy hű kutya beszéli el az egész történetet. Mint irodalmi tárgy, annyi ez a könyv, hogy Ádám százados, aki a flandriai harctéren elvesztette szemevilágát, hű harci kutyájával visszajön Erdélybe s akkor lassankint mindenéből kifosztják, faluja prédája lesz a csőcseléknek, templomának tornya összedül

ÉRDLIGET

Budapest közvetlen környékének legelőnyösebb házhelyparcellázása.
Gróf Károlyi Imre parcellázási irodája közli,

hogy valamenyi érdligeti telek elkelt.

Miután az érdeklődés változatlanul igen nagy

ujabb 231 parcellát

bocsájtunk a telket vásárolni szándékozó közönség rendelkezésére.

A legujabb házhelyek a megnyitás alatt **Érdliget MÁV állomás** közvetlen szomszédságában terülnek el és a korábbi telkek [illegible] képezik. Mindazon előnyökkel

Az Andrássy-műgyüjtemény kiállítása a Műcsarnokban.

A művészet mindenkié, de a festészet alkotásainak csak egy része közkincs, abban az értelemben, hogy muzeumokban, kiállítási termekben bárki gyönyörködhetik bennök. A magángyüjtemények csak szük társasági körök vagy kivételes helyzetü társadalmi rétegek számára láthatók. Most egy grófi kastélyokban elszigetelt életet élt műgyüjtemény lép ki a Műcsarnokban a nagy nyilvánosság elé abból az alkalomból, hogy egyes darabjai uj gazdát keresnek a Postatakarékpénztár árverésén. A műértő és művészetbarátként ismert *Andrássy Gyula* és *Tivadar* gazdagitotta az apai gyüjtést és az örökölt anyagot. A gyüjtemény az elszakitott területi tőketerebesi kastélyból Tiszadobra került és onnan megfogyatkozott állapotban hozták most a Műcsarnokba.

A festmények jobbára régi mesterek, illetve azok névszerint meg nem jelölhető követőinek kezéből származnak. Legtöbb a XVIII., XVII. és XVI. századbeli kép és igy az anyag nem annyira a nagy mestereket, mint inkább a művészettörténeti korokat: iskolákat, modorokat képviseli. Rembrandt, Rubens, Tintoretto, Veronese másolatok és utánzatok között a gyüjtemény büszkesége *Tintoretto* erejében teljes *Férfiképmása* és *Vecchio Palma Szent Családja*. A velencei mester jellemző alkotása — a Madonna arc szelid bájával, egymáshoz hajló szentjeinek sajátos váll- és fejtartásával.

Francesco Salviati Férfiképmása, sötétzöld függönyös hátterü arcábrázolása megkapó cinquecentoremek. A *József és Putifárné (Matheo Roselli* iskolája) szingazdag, érett kifejezésü festmény. Nőalakjának szuggesztiv tekintete, élénk mozdulatu testtartása, plasztikus alakja és finomivelésü ballábának hajlóvonalu lábfejtanulmánya csupa friss erő és artisztikum. A flamand festést kiválóan képviseli Pietro van Luit *Ámor nyila* cimü képe. Érdekes, de hideg, nem éppen vonzó *Friedrich Füger Lujza császárnéja*. Finommüvü kis kép egy XVIII. századbeli német festő *Lucretid*-ja. Komor, sötét háttérből fehér szinekben elővillogó nőalak csipkeleplekben, mezitláb. *Sába királynője* (Olasz festő XVII. század elejéről) a zöld, vörös és arany szinek tompított összhangjában, a királynő hajlott alakjának szelid ivelésével. *Szent Ágoston* (Olasz festő XVII. sz.) lélekábrázoló arcképtanulmány, a ruha és palást sárga meg barnára fakult hágyadt-vörös szineivel. *Krisztus és a sanarai nő* (Olasz festő, 1600 körül) a renaissance eredményeit sugárzó kép. A nőalak pompázó, itt-ott harsanó szinekben, mozgást érzékeltető élénk testmozdulatokkal életörömet zengő. *Pittoni Battista* ködszerü szürkében adott kisérteties *Szent Domonkos csodatétele* modern müalkotások közt is feltünne eredeti törekvéseivel. *Velencei festő* (1480 táján) *Madonna a gyermekkel* igazi renaissance-munka. Egy XVII. századi holland festő *Férfiképmása* karakteres arckép. *John Constable Gótikus templom romjai* művészetének jellemző darabja. *Cornelius van Haarlem Olympusa*, *J. Dupré Tájképe*. XVIII. századi francia festő *A kenyér* cimü kisképe. *Abrahám Huek* fényhatásos *Tengerpartja* kelt még érdeklődést.

A legujabbkori festőművészet e gyüjteményben alig kapott helyet. A modern franciákat csak *Claude Monet* képviseli, a kisméretü, de annál értékesebb *Tájkép*-ével. Cézannet, Gauguine-t, Manet-t és a többi öreg franciát, a modern festészetet hasztalan keressük.

A magyar festőművészet árva fejére is ez a sors jutott itt, annál több, egész teremre való ismeretlen osztrák festő képe riasztja meg a szemlélőt.

E XVIII. századbeli osztrákok karaktert nélkülöző kifejezéstelen, dermedtarcu, merev testtartásu vértestisztjei, arisztokratái, — hideg szinekkel, kinos aprólékosságukkal — nyilván az elődöktől származó gyüjtésből valók. Csupán egy vászonruhás, rizsporoshaju *Női képmáson* (127.) találunk valami egyéni erőt. A magyarok közül a nagybányai mozgalmat megelőző *Deák-Ébner Lajos* eredeti felfogásu naturalista törekvésü, elmosódó szinekben festett *Szolnoki részlete*, *Ferenczy Károly* női aktja, *Karlovszky Bertalan* leheletszerü, fénylő fehér szinekben tobzódó, finom szinharmoniáju női aktja, *Paál László Erdei részlete* és *Eisenhut Ferenc* sötét tónusu (művészetére nem a legjellemzőbb) *Uj kegyencnője* tünnek fel. Meghatottsággal nézhetjük csak *Madarász Viktor* nagyméretü, *Bünbánó Báthory Erzsébetjét*, amely festői modorában, sötét tónusában, világitási hatásában a *Hunyadi László ravatalára* emlékeztet. Érdekes magyar munka egy XVIII. századbeli színezett és aranyozott barokkos, élénk mozdulatu hársfaszobor nőalakja, lábánál sárkánnyal és egy XIX. századi öntött bronz antik nő alakja kerek talpazaton tipró lábfejjel és friss mozdulatu kartartással. Szőnyegek, velencei bársonyok, gobelinek, mübutorok egészitik ki a kiállitást.

Tamás Ernő.

ZÁTO

Irta: HEGEDUS

Urmánczy Nándor kedves barátom „Wo-an“ cimü cikkében, mely nagy érdeklődést eltett, egy könyvet mutatott be az olvasónak s szokatlan módon most én is visszatérek rá. Ennek oka az, hogy a könyv nemcsak politi-ai, amiről Urmánczy barátom ékesen szólott, anem irodalmi jelenség is, még pedig igen evezetes. A munka cime „Zátony“. Szerzője Székely Mózes és belőle a szorongatott erdé-yi magyarság érdes jajkiáltása szól oly erő-el, mint ha a Hargittáról vagy a csiki hava-okról megindul a nemere szele.

A könyvből mindent kiolvasok, csak azt nem, hogy Székely Mózes volna a szerzője. Nem tudom, megvan-e még Brassóban az Európa-szálloda, ahova székely utaimon min-dig betértem. Annak falában emléktábla volt elhelyezve, jelezve azt, hogy ott vannak elte-metve annak a Székely Mózes erdélyi fejede-lemnek hamvai, aki a XVII. század harmadik évében, miután négy hónapig vala Erdélynek nagyságos ura, Radu oláh vajda sátora előtt karóba huzatott s a kutyáknak vettetett, mig Brassó főterén tisztességgel eltemeték azon he-lyen, ahol most a szálloda van.

Ez a történelmi tény mutatja a nyomot, melyen az uj, ez irodalmi jelenség szerzője után mehetünk s amely egyuttal jelzi, hogy ál-névvel van dolgunk. A könyvben t. i. a Wotan kutya mondja el az erdélyi magyarság kipusz-titásának kálváriáját és ezért választotta a szerző, akit nem ismerek, Székely Mózes álar-cát. Hogy ki légyen, nem tudom. Vagy itt kinn állása, vagy odaát, a Királyhágón tul mostani helyzete nem engedi, hogy igaz nevét mondja, sőt ugy látszik, azt sem, hogy ember képében szóljon s ezért egy hü kutya beszéli el az egész történetet. Mint irodalmi tárgy, annyi ez a könyv, hogy Ádám százados, aki a flandriai harctéren elvesztette szemevilágát, hü harci kutyájával visszajön Erdélybe s akkor lassan-ként mindenéből kifosztják, faluja prédája lesz a csőcseléknek, templomának tornya összedül

ÉRDLIGET

Budapest közvetlen környékének legelő-nyösebb házhelyparcellázása.
Gróf Károlyi Imre parcellázási irodája közli,

hogy valamenyi érd-ligeti telek elkelt.

Miután az érdeklődés változatlanul igen nagy

ujabb 231 parcellát

bocsájtunk a telket vásárólni szándékozó közönség rendelkezésére.

A legujabb házhelyek a megnyitás alatt álló **Érdliget MÁV állomás** közvetlen közelében terülnek el és a korábbi telkek folytatását képezik. Mindazon előnyökkel

Andrássy Gyula gróf

M. 930. XI. 23

Főuri kastélyok emlékei

Nehéz volna itt felsorolni abból a talán háromszázötven képből csak a legjellemzőbbeket is, hiszen az egyik oldalteremben a *XVII. századi nagy hollandusoktól* találunk zsánereket, másutt az osztrák barok és rokokó arcképfestőknek találjuk majdnem teljes gyüjteményét. A hátsó nagycsarnokban az impresszionizmusnak egyik legnagyobb mestere, Claude *Monet* csodálatosan egyszerü eszközökkel festett plain air-je mellett ott függ *Paál* László két borus, robusztus erdőtanulmánya. *Karlovszky, Vágó* Gyula, *Katona* Nándor, *Greguss* Imre, *Deák-Ébner* Lajos, *Eisenhut Ferenc,* mind egy-egy nagy izléssel kiválasztott munkával szerepelnek az aukción. Egyik oldalteremben ott van *Madarász* Viktor egyik Arany történelmi balladáinak szellemét éreztető hatalmas falképe.

A sok-sok klasszikus másolatban is egy felsőbbrendü világ tükröződik vissza. A követők és másolók tömegén keresztül Rembrandtól Rubensig a reneszánsz legnagyobbjainak visszfényét kapjuk meg. A flamandok mellett ott vannak az elegáns és hideg artisztikumu angolok. És hogy próbáljuk meg egy ilyen rövid tudósitás keretében csak közelről is értékelni a bútoroknak, fegyvereknek gyüjteményét, ahol az olasz reneszánsz juliusi gazdagsága mellett Louis Philips és Louis Quatorze a jezsuita barok és az osztrák rokokó minden jellegzetessége összehalmozódott. Van egy terem, ahol csupa XVIII. századi parókás, ismeretlen osztrák portré néz a falakról, a szekrények mind sötét reneszánsz-faragások és négy teljes lovagpáncél ugyanakkor a középkorba visz minket vissza, az egyik falhoz harminchárom alabárd dül, mellette páncéldarabok, tornasisakok sorakoznak. A főuri várak, a félezredéves várkastélyok fojtó levegője nehezül ránk ebben a szobában, a másik teremben viszont könnyed empire-hangulat, polgári hangok ütik meg az embert. Találunk egy iróasztalt a *XVIII. századból, amelynek berakásai magyar főurakat, lovas vitézeket ábrázolnak,* van egy gyönyörü magyar empire *szekreter.* Milyen furcsa érzések rohanják meg az embert, amikor ahhoz az oroszlánfejes, oroszlánlábu, reneszánsz-faragásu barna trónszékhez ér, amely nemrégiben még ott állott Andrássy Gyula palotájának halljában és amelyben nemrég még politikusok, diplomaták, művészek, főuri barátok és polgári tisztviselők vártak a fogadtatásra. Talán hatszáz, vagy hétszáz pengő most ennek a széknek a kikiáltási ára és ki tudja, micsoda ujgazdagnak a szalonjában fog nemsokára diszelegni, a sors nagy hiábavalóságait hirdetve.

(O.)

vetkezőket mondotta:

— A legnagyobb örömmel tettem eleget *Curtius* külügyminiszter szeptember havában, a népszövetségi ülésszak alkalmával hozzám intézett szívélyes meghivásának, hogy látogassak el a német birodalom fővárosába. A háboru befejezése óta több mint

Most vásároljon

Ne rontsa saját és mások bizakodását

A vásárlás a leg

A magyar

KABÁ

id. gr. Andrássy Gyula

és Sion, Tivadar festőművész és ifj. gr. Andrássy Gyula fejlesztették a ritka értékű gyűjteményt, mely most licitációra kerül.

Az Andrássy grófi és alád műkincseinek kiállítása a Műcsarnokban.

N. U. 930. XI. 23.

id. Andrássy Gyula gf.

N. U. 930. XI. 2

N.U. 930. XI. 23

Az Andrássy grófi család műkincseinek kiállitása a Műcsarnokban

Az *Andrássy* grófi család tőketerebesi és tiszadobi kastélyainak mükincsei aukcióra kerülnek, de mielőtt megindulna a nyilván nemzetközi érdeklődést is kiváltó licitáció, a nagyszerü anyagból vasárnaptól kezdve kiállitást rendeznek a Mücsarnok termeiben. A magántulajdonban lévő gyüjtemények között kevés van olyan, amely értékre vetekedhetik ezzel a gyüjteménnyel. Kétszáz esztendő és néhány históriai szerepü nagy férfiu lelke épitette fel ezt a kincsesházat. Az idősebb *Andrássy* Gyula gróf és fiai, *Tivadar*, a festőmüvész és ifjabb *Andrássy* Gyula gróf fejlesztették az anyagot, amely képekben, muzeális értékü butorokban, remek textiliákban oly gazdag, hogy a mostani kiállitásból néhány kisebb muzeumra való is kiteine. Magyar képek kisebb számmal szerepelnek a gyüjteményben, de ennek az az oka, hogy özvegy *Andrássy* Gyuláné ezektől, amelyeket tulnyomó részben a férje gyüjtött, nem akar megválni.

Az Andrássy-gyüjteménynek most árverés alá kerülő része főképpen azokból a müvekből áll, melyek előbb a tőketerebesi kastélyban voltak. A cseh megszállás után, amikor a kastélyt kaszárnyává alakitották át, Csonka-Magyarországra, Tiszadobra szállitották a mütárgyakat, ahol a kommunista és román megszállás alatt jórészük elpusztult vagy sérülést szenvedett. A vagyont érő képek közül elég megemliteni *Jacopo Palma il Vecchio*, *Tintoretto*, *Salvicati*, *Pittoni*, *Pietro della Vecchio* olasz képeit, hogy fogalmat alkossunk magunknak arról, mennyire nem szabványakcióról van szó. A régi németalföldiek közül David *Vinckeboons*, Abraham *Govaerts*, Adrian Frans *Boudewyns*, a franciák közt sok meg nem határozható mester képe gazdagitja a kiállitást.

ogh Tibor
dory Gusztáv
y Mihály
mes Gyula
ady Tibor
agó Erzsi
6 óra után.

étfőn este:

LDALON

3 felvonásban.

egi Oszkár
ár Mária
ay Ida
a Karola
lért Lajos
czy Géza
hő Zoltán
nássy Livia
él 11 órakor.

ldalon.
oldalon.
dalon.
Egy tutaj törté-
).
apos oldalon.
A gyönge nem
apos oldalon.

John Webster	Kertész Dezső
Viktória	Dobos Anny
Miki gróf	Békássy István
Ach Wong	Vaály Ilona
Koltay László	Tolnay Andor
Jancsi	Sziklay József
Riquette	Ferenczy Marianne
Seligmann bácsi	Nagy Gyula
Icike	Bársony Rózsi
Rosenthal ur	Latabár Árpád
Adolf. főpincér	Major István
Kinai főpap	Raskó Géza

Kezdete 3, vége 6 órakor.

Vasárnap este:

FRIDERIKA

Lehár Ferenc daljátéka 3 felvonásban.

Károly Ágost	Vágó Artur
Brion	Vendrey Ferenc
Magdaléna	Miklósiné Jolán
Salome	Zilahy Irén
Friederika	Honthy Hanna
Goethe	Szentmihályi Tibor
Knebel, kapitány	Pártos Dezső
Madame Schöll	H. Balla Mariska
Hortense, leánya	Miklósi Aranka
Madame Halm	Sitkey Irén
Liselotte, leánya	Váradi Klára

Kezdete 8, vége 11 óra előtt.

gróf Andrássy Gyula

Negyvenötezer pengős Füger-kép az Andrássy-aukción

Egy képekből, szobrokból és iparművészeti tárgyakból álló nagyszabású gyüjteményt állítanak ki vasárnaptól kezdve a városligeti Műcsarnokban. A tiszadobi és tőketerebesi Andrássy-kastélyok műtárgyainak egyrésze ugyanis a postatakarékpénztár érverési csarnokának aukciója során kalapács alá kerül. A gyüjtemény alapját körülbelül kétszáz évvel ezelőtt vetették meg, de kifejlesztői, idősebb gróf *Andrássy* Gyula, a monarchia volt külügyminisztere és fiai: gróf *Andrássy* Tivadar, a festőművész, és ifjabb gróf *Andrássy* Gyula, a politikus, voltak. A gyüjtemény nagy része gróf *Szapáry* Péter gyüjteményéből származott és örököse *Szapáry* Etelka grófnő, a későbbi gróf Andrássy Károlyné útján került az Andrássyak birtokába.

A legkülönfélébb művészeti irányok szerepelnek a gyüjteményben, a régi olaszok éppen úgy, mint a nagy németalföldiek és angolok, vagy a modern francia impresszionisták és az utolsó félszázad magyar művészei. A kiállított alkotások között szerepel Jacopo *Palma* il Vecchio szent családja, mely különösen a Madonna és a kis Jézus finoman megrajzolt vonásaival tünik ki. Igen markáns *Tintoretto* Domenico *Robusti* című férfi képmása. A régi olaszok közt szerepel egy tizenhatodik századi Orpheus is, a kiteljesedett reneszansz igen kifejező alkotása. Sok érdekes holland s flamand festő műveit is láthatjuk itt. A franciák között pedig Jan Baptiste *Oudry* hattyut és pulykát ábrázoló állatképe, a tizenhatodik századnak igen kedvelt állatképei közül egyike a legjobbaknak. A modern művészet között Claude *Monet* egy tájképével szerepel, *Zichy* Mihály pedig *Mámor* című festményével.

Az iparművészet köréből gobelinek, keleti szőnyegek, a gót és reneszansz kor bársonyai és szövetei és különösen a bútor, mint a lakás ődísze, teszik igen értékessé a kiállított anyagot. Sok a tizenhat, tizenhetedik századi keleti szőnyeg, köztük egyike a legszebbeknek, szép rajzával és bármaa vörös imafülkéjével, a négyoszlopos, úgynevezett Ladik-szőnyeg. Természetesen, mint ma is, a perzsaszőnyegek voltak a legkelendőbbek. Nagyon ritka darab, állatos rajzával, egy indo-perzsa eredetű szőnyeg, valamint egy másik, tizenhetedik századi perzsaszőnyeg, amely sajátosan ható, stilizált állataival kelt feltünést. A szőnyegekhez sorozhatjuk azt a ritka bársonyt, amely felületén a legfinomabb perzsaszőnyegekkel versenyezne, azok indás felhőszalagos rajzát mutatja. Sok a délnémet és tiroli bútor, a tizennyolcadik század nagy kétajtós szekrényei, amelyeket előszeretettel használnak ma is. A magyar bútort empire-kori, fehérre festett darabjai képviselik, aranyozott díszeikkel. Szobor nagyon kevés van, egy olasz eredetű Madonna-dombormű, két igen finom délnémet fafaragású csoport, címertartó, márványputtók: jóformán ez az egész.

A nagyközönség igen széles rétegei bizonyára csak mint műtörténeti kincseket értékelhetik a kiállított tárgyakat, mert a mai viszonyok között, a hirdetett kikiáltási árakon igen kevesen tudnak majd egy-egy alkotást megvásárolni. Itt van például az aukció egyik legdrágább tárgya: *Fügernek* egyik legfényesebb alkotása, Mária Lujza Beatrix császárnénak és királynőnek I. Ferenc feleségének, képmása. Kissé jobbrafordultan álló alakot ábrázol ez a kép, fehér selyemruhában, kék selyemfűzőben és uszállyal, és fehér fátyolpalásttal. Nyaka körül széles, fodros gallér, szőke hajában gyöngyös aranydiadém, kesztyűs jobbja a biborhuzatos aranytrón karfáján nyugszik, baljával a mellén függő medaillont érinti. Háttér: biborfüggöny, jobboldalt az aranyhuzatos asztalon korona. Ára: 45.000 pengő. Értékben utána következik Claude *Monet* tájképe, de ez már csak 20.000 pengőért, *Tintoretto* említett férfiképmásának szintén 20.000 pengő az ára. Viszont egy tizenhatodik századi páduai bikát ábrázoló bronzszobor, mindössze potom 16.000 pengőbe kerül. Valamint ugyancsak 16.000 pengő egy tizennyolcadik századi nagy Usak-szőnyeg. A tízezres sorban szerepel még egy nagy, tizenkilencedik századi öntöttbronz olasz kútcsoport. A többi kiállított tárgy 10.000 pengőn alul szerepel, nem beszélve azokról, amelyek olyan értéket képviselnek, hogy az árakat ki sem merték írni. Mindössze *kérdőjelet* tettek az ár helyére. Az aukció legolcsóbb darabja egyébként 350 pengőbe kerül.

M. K. H. 980 XI/23

tást egy évben. Egyelőre azonban Moszkvában csak jegyre adnak, vagy jegyre sem adnak tojást és *az elrekvirált, saját szükségletétől megvont tojással veszi fel a harcot Londonban a dán tojás ellen Oroszország.* Így van ez más vonatkozásokban és más területeken is. De nem azért, mintha például a gyufa dömping-kivitelével az volna *Stalin* célja, hogy szíven találja Ivar *Kreuger* személyében az európai kapitalista rendnek ma kétségkívül legnagyobb szervezőjét.

Ez a legszélsőbb példa, mert *Kreuger* számít ma a moszkvai körök szemében a kapitalista világ vezérkari főnökéül Európában, amint Owen *Young* tölti be ezt a szerepet Amerika gazdasági életében. (Két ember, aki tud még produktív és konstruktív munkát végezni, pedig fejük fölött és lábuk alatt recseg-ropog minden.) De azért a gyufaexportnál sem a *Kreuger*-csoport megtámadásának szempontja vezette az orosz gazdaság-*Gomperz* Ervinnek érdekes észrevételekben egyébként is gazdag cikke azt a metódust, amellyel Moszkva *a mai generáció éheztetésével akar megvalósítani nagyarányú beruházásokat a holnap nemzedékének javára.* És egész bizonyos, hogy *„csak"* az ötéves terv végigvezetésének finanszírozására gondolnak ma Moszkvában, nem pedig valamilyen nagy támadásra a kapitalista országok ellen. *Valaki, aki újonnan jelentkezik a piacon, összeköttetések nélkül, valaki, akinek kipróbálatlan a megbízhatósága és aki különféle okokból ellenszenves a vevők szemében: kénytelen alacsonyabb árakkal kiegyenlíteni az ilyen hátrányokat ...* Így magyarázzák *Gomperz* Ervin igen józan fejtegetései azt, hogy az orosz kivitel lemegy néhány árnyalattal a normális piaci árak alá.

*

Természetesen *„dumping"* volt a cári

maga ítéletét egészítse ki egy bőségesen és lelkiismeretesen fogalmazott indokolással, hogy miért expertizálta a műtárgyat éppen ilyen vagy olyan mesterre és miért nem másra. Szükségesnek tartja továbbá a cikkíró, hogy az orvosi és ügyvédi kamarák mintájára műtörténész-kamara is létesüljön, amely megvédje az expertizáló szakembert esetleges kínos pletykák, — de önmaga ellenében is. Ennek a kiváló szakemberekből álló kamarának jogában álljon az expertizőrtől ítélete indokolását bekérni, aminek a cikkíró szerint az lesz a következménye, hogy ezután csak lelkiismeretes expertizek kerülnek majd piacra.

Friedländer titkos tanácsos, akit a folyóirat felkért, hogy dr. Lapp-Rottmann cikkéhez szóljon hozzá, nem sok jót vár az ott kívánt reformoktól. Szerinte minden expertíz értéke fordított viszonyban áll annak terjedelmével. Amikor a szakértőnek már széltiben-hosszában kell az állásfoglalását magyarázgatnia, akkor már baj van az illető műtárggyal. Ami pedig a kamarát illeti, nem hiszi, hogy művészeti szakvéleményeket többségi szavazattal lehessen kontrollálni. Nem is hiszi, hogy az a nehány expertizőr, akit a köztudat ilyenül elfogadott, a maga művészettörténeti meggyőződését alávesse egy ilyen kamara ítéletének. Az expertizőrök legjobb ellenőrzése, Friedländer szerint, magában a közvéleményben rejlik. Ha a köztudat rájön X vagy Y szakértőnek sorozatos botlásaira vagy túlságosan »befolyásolható« voltára, akkor úgyis egyketőre faképnél hagyják: hitelét veszíti az ilyen expertizőr.

Prof. Dr. F. Schottmüller is azon a véleményen van, hogy egy ismert szakembernek rövid tanusítványa, amely szerint »a túloldalon fényképben ábrázolt kép »Raffael műve« az üzleti életben sokkal többet jelent, mintha egy bárminő alapos, de névtelen tudós egész könyvet ír a szóban forgó festményről. Schottmüller tanár azonban arra való tekintettel, hogy ma már a műkereskedőknek nagy hányada is van annyira szakértő, mint a múzeumi emberek, felveti a gondolatot, hogy a műkereskedők iparkodjanak önmagukat az expertizektől függetleníteni.

A bécsi neves múzeumi ember, Dr. Gustav Glück is hozzászól a problémához. Friedländerrel ellentétben azon a nézeten van, hogy minden expertíznek komoly tudományos munkának kell lennie, amelyet a szakértőnek ugyanolyan alaposan kellene kidolgoznia, mint bárminő más szakmunkálatát. Ellenben »kamarának« létesítését ő is lehetetlennek tartja: a legjobb védekezés itt abban a rizikóban rejlik, hogy az expertizőr a saját bőrét viszi vásárra, mert gyakrabban előforduló tévedések esetén hitelét veszíti.

Lapp-Rottmann replikában válaszol az eddigi hozzászólásokra. Szerinte a kamarának nem az lenne a hivatása, hogy magát a szakvéleményt bírálja felül, hanem azt, hogy ez az expertíz hogyan jött létre, hogyan készült.

Sir Charles Holmes (London) az expertizálandó művek szempontjából három kategóriát állítana fel. Az egyikbe tartoznak a nagy mesterek nyilvánvaló és kétségtelen művei; itt természetesen kézenfekvő az expertíz komplikálatlan kiállítása. A második csoportba az erősen restaurált, átfestett, továbbá iskola-művek tartoznak, valamint olyanok, amelyeknél kérdés tárgya lehet, hogy kópiák-e vagy hamisítványok. Erre a célra objektiv tudományos intézetek kellenek, amelyek a technika és kémia minden eszközével felszerelten tárgyilagos választ adjanak az érdeklődőknek. A harmadik csoportba a kis névtelen művészek művei, vagy a művészettörténetileg még nem eléggé feldolgozott vidékek és országok műalkotásai tartoznak. Itt a közvetlenül érdekelt helyi szakemberek ítéletére kell az expertízt bízni, hinni kell nekik.

természetesen a mai gazdasági világkrizis is lényegesen hozzájárul), hogy a ház, a berendezés, a bútorzat, a textilművészet, sőt még az egyházi kegytárgyak előállítása is a takarékosság jegyében — fölösleges díszítő elemek lehető mellőzésével — formában, színben és anyagban minél teljesebb egyszerűséget akar elérni. A másik feltűnő momentum az, hogy az iparművészek mindenfelé szinte lázasan kapnak a régi stílformák után is, a primitiv korok, az egyiptomi, keleti népek, a különböző történeti korok ornamentális elemeit próbálják variálni.

A magyar iparművészetnek csupán öt terem jutott, pedig a gazdag kollekció, mely ezeket zsúfolásig megtölti, expanzivabb elhelyezés lehetősége mellett jobban érvényesülhetett volna. Mint a veneziai képzőművészeti kiállítás magyar csoportját, úgy a monzai iparművészeti kiállítás magyar részét is a rendezésben jelentős részt vett Gerevich professzor értékes bevezetése mutatja be, ismertetve a mi modern iparművészetünk fejlődését az 1906. milánói kiállításból kiindulva, amely év a magyar iparművészeti törekvések szempontjából valóságos fordulópontot jelent. Hiszen innen fakadtak Kőrösfői-Kriesch, Nagy Sándor, Maróti, Faragó, Toroczkai-Wigand friss stílújításai, melyek a változott ízléshez, felfogáshoz és társadalmi igényekhez alkalmazkodtak, de azért a népművészet örökké üdítő és termékenyítő forrásából is merítettek. Gerevich nem mulasztja el kiemelni, hogy hazánk trianoni megcsonkíttatása éreztette bénító hatását iparművészetünk produkcióképességében is, amely nem ugyan kvalitásban, de kvantitásban sokkal szerényebb méretekre kénytelen szorítkozni.

Ám a még így összezsugorodott magyar iparművészet sem szorul háttérbe a többi résztvevő külföldi nemzetekével szemben. Az előcsarnokban Strobl mester impozáns Horthy-szobra áll hatásos dekorativ virágmilieu közepette. Kisfaludy-Stróbl, Szentgyörgyi, Vedres, Lux, Kalmár Elza, Telcs, Dankó és több más jeles szobrászunk bronz- és terracotta művei, továbbá a Székesfővárosi Iparrajziskola színben és kompozicióban hatásos szőnyegei, üvegfestményei, bútorai stb.; a herendi porcellángyár finom rajzú darabjai, a pécsi Zsolnay-gyár világhírű majolikái, Borszéki, Molnár, Varga és mások stílusos kerámiái, azonkívül egy tekintélyes sorozata a szebbnél szebb ékszereknek, nagyszámú kiváló grafikusunk élvezetes lapjai, a Goldberger-cég »Bemberg« selymeinek elragadó színváltozatai és nem utolsó sorban Oláh Gusztávnak, Operánk és Nemzeti Színházunk szcenikai művészének ötletes és stílusos díszlettervei biztosítják a mi iparművészeti csoportunk magas színvonalát, mely a mi fáradhatatlan külföldi kiállítás-rendezőnk, Déry Béla szemében mindenkor nemzeti becsületünk és dicsőségünk ügye.

Gobelin, olasz XVII. sz.
Andrássy-aukció 190. sz.

maga ítéletét egészítse ki egy bőségesen és lelkiismeretesen fogalmazott indokolással, hogy miért expertizálta a műtárgyat éppen ilyen vagy olyan mesterre és miért nem másra. Szükségesnek tartja továbbá a cikkíró, hogy az orvosi és ügyvédi kamarák mintájára műtörténész-kamara is létesüljön, amely megvédje az expertizáló szakembert esetleges kínos pletykák, — de önmaga ellenében is. Ennek a kiváló szakemberekből álló kamarának jogában álljon az expertizőrtől ítélete indokolását bekérni, aminek a cikkíró szerint az lesz a következménye, hogy ezután csak lelkiismeretes expertizek kerülnek majd piacra.

Friedländer titkos tanácsos, akit a folyóirat felkért, hogy dr. Lapp-Rottmann cikkéhez szóljon hozzá, nem sok jót vár az ott kívánt reformoktól. Szerinte minden expertíz értéke fordított viszonyban áll annak terjedelmével. Amikor a szakértőnek már széltiben-hosszában kell az állásfoglalását magyarázgatnia, akkor már baj van az illető műtárggyal. Ami pedig a kamarát illeti, nem hiszi, hogy művészeti szakvéleményeket többségi szavazattal lehessen kontrollálni. Nem is hiszi, hogy az a nehány expertizőr, akit a köztudat ilyenül elfogadott, a maga művészettörténeti meggyőződését alávesse egy ilyen kamara ítéletének. Az expertizőrök legjobb ellenőrzése, Friedländer szerint, magában a közvéleményben rejlik. Ha a köztudat rájön X vagy Y szakértőnek sorozatos botlásaira vagy túlságosan »befolyásolható« voltára, akkor úgyis egyketőre faképnél hagyják: hitelét veszíti az ilyen expertizőr.

Prof. Dr. F. Schottmüller is azon a véleményen van, hogy egy ismert szakembernek rövid tanusítványa, amely szerint »a túloldalon fényképben ábrázolt kép »Raffael műve« az üzleti életben sokkal többet jelent, mintha egy bárminő alapos, de névtelen tudós egész könyvet ír a szóban forgó festményről. Schottmüller tanár azonban arra való tekintettel, hogy ma már a műkereskedőknek nagy hányada is van annyira szakértő, mint a múzeumi emberek, felveti a gondolatot, hogy a műkereskedők iparkodjanak önmagukat az expertizektől függetleníteni.

A bécsi neves múzeumi ember, Dr. Gustav Glück is hozzászól a problémához. Friedländerrel ellentétben azon a nézeten van, hogy minden expertíznek komoly tudományos munkának kell lennie, amelyet a szakértőnek ugyanolyan alaposan kellene kidolgoznia, mint bárminő más szakmunkálatát. Ellenben »kamarának« létesítését ő is lehetetlennek tartja: a legjobb védekezés itt abban a rizikóban rejlik, hogy az expertizőr a saját bőrét viszi vásárra, mert gyakrabban előforduló tévedések esetén hitelét veszíti.

Lapp-Rottmann replikában válaszol az eddigi hozzászólásokra. Szerinte a kamarának nem az lenne a hivatása, hogy magát a szakvéleményt bírálja felül, hanem azt, hogy ez az expertíz hogyan jött létre, hogyan készült.

Sir Charles Holmes (London) az expertizálandó művek szempontjából három kategóriát állítana fel. Az egyikbe tartoznak a nagy mesterek nyilvánvaló és kétségtelen művei; itt természetesen kézenfekvő az expertíz komplikálatlan kiállítása. A második csoportba az erősen restaurált, átfestett, továbbá iskola-művek tartoznak, valamint olyanok, amelyeknél kérdés tárgya lehet, hogy kópiák-e vagy hamisítványok. Erre a célra objektiv tudományos intézetek kellenek, amelyek a technika és kémia minden eszközével felszerelten tárgyilagos választ adjanak az érdeklődőknek. A harmadik csoportba a kis névtelen művészek művei, vagy a művészettörténetileg még nem eléggé feldolgozott vidékek és országok műalkotásai tartoznak. Itt a közvetlenül érdekelt helyi szakemberek ítéletére kell az expertízt bízni, hinni kell nekik.

Palma Vecchio (1480—1528): Szent család
45×51 cm. Andrássy-aukció 134. sz.

Az Andrássy-aukció képanyagáról

Gróf Andrássy Gyula gyüjteményének egy része december elején eladásra kerül s ezzel utoljára nyílik alkalom, hogy a legnagyobb magyar kollekciók egyikét a tudományos nyilvánosság megtekinthesse. Néhány évvel ezelőtt e sorok írója részletesen foglalkozott az Andrássy-gyüjteménnyel a Magyar Művészet hasábjain :[1]) sajnos akkor csak futólag tekinthettük meg a tiszadobi kastély képeit — tehát éppen azt az anyagot, amely a decemberi aukció zömét fogja kitenni — s örülök, hogy akkori megállapításaim egy részére itt visszatérhetek, felhasználva egyben az alkalmat, hogy Ludwig Baldassnak, aki igazi tudományos komolysággal és körültekintéssel szerkesztette meg az aukció katalógusát, egyes szerzőmegnevezéseire is kitérjek.

Csak egy[2]) korai olasz kép van az aukción : egy bellineszk típusokra támaszkodó félalakú Madonna ez, amely azonban a velenceiek lágysága és kerekdedsége helyett inkább valami ferrarai mozgalmasságot és vékonytagúságot mutat, s stilisztikusan *Ercole Roberti* környezetére emlékeztet.

[1]) Magyar Művészet, 1927., III. évf., 2. és 7. szám.

[2]) Az Andrássy-gyüjtemény sokat vitatott quattrocento-oltárképe nem kerül aukcióra. Régebbi megnevezésünket legyen szabad e helyütt egy újabbal helyettesítenünk, amelyre időközben folytatott tanulmányaink vezettek rá : a kép szerzője Antonio da Fabriano, évszáma valószinüleg 1469 vagy 1479.

A Műgyüjtő 1930.

Anton Faistenberger (1678—1722): Olasz táj. 170×223 cm. Andrássy-aukció 27. sz.

Sokkal gazdagabb a cinquecento-anyag s ide tartozik mindjárt az aukció legfontosabb darabja, *Palma Vecchio* kis Madonnacsoportja is. Tudvalevő, hogy Palma Sacra Conversatiói közül a félalakokból komponált darabok mind működésének első évtizedébe tartoznak. Később, a velencei művészet általános stílusfejlődésének megfelelően, ő is keresi a mind szélesebben kibontakozó mozgást, a kontraposzt minél energikusabb ellentéteit és ezért áttér az egész alakú kompozicióra, amelynek legszebb példánya, a velencei akadémia nagy képe, Palma utolsó éveibe tartozik.

A félalakú típus még Giovanni Bellini művészetéhez van kötve: azonban nem Bellini az maga, aki e tekintetben a kis Andrássy-Madonna közvetlen mintaképéül szolgál, hanem egy másik velencei mester, aki a maga részéről persze szintén Bellini hatása alatt áll: Francesco di Simone da Santacroce.

Santacroce egy kis falu a Bergamótól északra fekvő alpesi lejtőkön: egy fél óra járásnyira fekszik tőle Serinalta, Palma szülővárosa. Santacroceból több festő származott Velencébe, — köztük hárman viselték a Francesco keresztnevet, ami persze Ludwig és Fiocco előtt sok félreértésre adott alkalmat —, de mindannyian legidősebb honfitársuknak, Francesco di Simonenak műhelyében tanultak. A Velencében élő bergamóiak kolóniájában rendkívül szoros egyetértés és összetartás uralkodott: egy városnegyedben laktak, társadalmilag támogatták egymást, okleveleken egymás számára tanuskodnak. Így történt, hogy Francesco di Simone műhelye körül egész kis bergamói stíluskör alakul ki, amely Velence égisze alatt is megőrzi sajátos »terraferma«, »szárazföldi« jellegét. Previtali, Marconi, Cariani, Licinio és a kisebb Santacroce-mesterek mind ebben a műhelyben tanultak.

Palma is élénk részt vett bergamói földijeinek társadalmi életében s így az ő művészetére is rányomta bélyegét a bergameszk jelleg. Érdekes jele ennek az Andrássy-gyüjtemény kis Madonnája. Van ugyanis a páduai képtárban egy hasonló kis kép, amelynek bambinója a mienkkel tökéletesen megegyezik ; s egy másik a római Galleria Borgheseben, amely viszont úgyszólván éppen csak a bambinóban tér el képünktől, a kompozició és az alakok típusai meg éppen ugyanazok, mint az Andrássy-Madonnában. Már most ez a két kép azelőtt Palma neve alatt szerepelt (sőt az egyik Palma hamis névjelzését is viseli), de ma már tudjuk, hogy nem az ő kezemunkái. De nem is tanítványoké : quattrocentisztikus jellegük egy régibb mesterre vall s ez a mester Francesco di Simone da Santracroce. S ez az érdekessége az Andrássy-Madonnának Palma szempontjából, hogy abból az idejéből való, amikor figurális fantáziáján még uralkodtak a Santacroce-csoport típusai : pedig a kivitelben ugyanekkor érezhető már rajta az új velencei cinquecento benyomása, Giorgione clairobscurje, Tizian lazuros előadása. Ennek alapján a kép keletkezését 1504—1505-re kell tennünk.

Rendkívül nemes és komoly a maga giorgionizmusában egy másik, későbbi keletkezésének megfelelően már egész alakokból komponált Madonnacsoport, amelyet Baldass csak »velencei, 16. század« megnevezéssel illet, amelyet azonban részünkről Palma legjobb tanítványának *Bonifazio Veronesenek* tulajdonitunk. Festői előadásában a legjobb Bonifazio-képpel, a római Galleria Colonna képével vetekszik ez a kompozició, s clairobscurjével messze felülmúlja a vatikáni képtár későbbi darabját. Csoportfűzése és tipusai (főkép a kis Jánosgyermek a bárránnyal, aki hasonlóan tér vissza Palma több képén), a Palmánál való iskolázottság biztos jele : anyagszerűségében azonban képünk már fejlettebb Palmánál és az 1540 körüli évekre vall. Két tintoretteszk arckép szerepel a kiállításon, az egyik *Domenico Tintoretto* neve alatt : ez a kép, amely viseletével is a későbbi generációra vall, egyike a Tintoretto-tradicióból kinövő arcképiskola szép darabjainak, szerzőjét azonban nem a nagymester fiában, hanem az arcképben mindig egész kimagasló *Leandro Bassanóban* kell látnunk. Egy kisebb hatszögű arcképet, amelyet Magyar Művészet-beli cikkemben Parmegianino iskolájával hoztam összefüggésbe, Baldass szorosabban *Francesco Salviatinak* ad, s a kitünő kis kép méltónak is látszik a kitünő arcképfestő nevére.

Boudewyns Adrian Frans: Állomás 22×18 cm. Andrássy-aukció 10. sz.

Szeretnék itt néhány reneszanszmester után készült, barokk kéztől származó replikát kiemelni. Palma Hampton Courtbeli Szibillájának egy variánsa, mint Magdaléna, abból a velencei körből származik, amely a 17. sz. elején próbálja Giorgionét, Palmát, Tiziant felujítani, és pedig, amint a tények mutatják, nem mindig önzetlen céllal. Ki tudja, hány ilyen újveretű Palma került akkoriban a nagy barokk gyüjteményekbe, amely Pietro della Vecchia, Fera-

bosco vagy Varotari kezétől származott. — Érdekesebb egy kis flamand változat Raffael prédikáló Szent Jánosáról (Uffizi) s figyelemreméltó, hogy alakítja át az északi mester még a klasszikus képformátumot is hosszúkásra, aránytalanra. Correggio »Notte«-jának, (amely egyike a legtöbbet másolt képeknek a barokk korban: egy Grecotól származó kópia a nyári Continikiállításon volt látható Rómában,) egy feltünően szép kicsinyített mását találjuk az aukción, amelyben a könnyed, rokokós festés, a kivitel miniatürhatású finesszei egy 18. századbeli mestert árulnak el s ez véleményünk szerint nem más, mint *Pompeo Batoni*. A rokokó és a klasszicizmus határán álló toszkán mesternek Correggióval való lelki kapcsolata ismert dolog s nem egy fiatalkori műve keletkezett olyan tanulmányok eredményeképen, mint amilyen a mi kis Correggio-másolatunk is.

Az olasz barokk képei közt *Matteo Rosselli* monumentális képe, József és Putifar felesége, áll az előtérben. Mi ezelőtt inkább Furinira gondoltunk, mint szerzőre, de Baldass megnevezésében annyival inkább megnyugodhatunk, mert Furini és Rosselli egymáshoz igazán oly közel álló művészek, hogy csak hosszas tanulmányozás tenné lehetővé biztos megkülönböztetésüket. Hasonló képei vannak a toszkán korabarokk többi mestereinek is, Bilivertinek Rómában, Lorenzo Lippinek Firenzében, Cigolinak ismét Rómában. Feltünő különben, hogy mindezeken a képeken József magyar díszbe van öltöztetve: 1600 körül egész Olaszországban gyakori dolog ez.[3])

Velencéből, ahol Veronese követői után a génuai Bernardo Strozzi gyakorolja a legmélyebb hatást, rubensi szellemet hozva magával és Veronese hideg kékes színskáláját a maga mély vöröseivel cserélve ki, *Pietro della Vecchia* Mars és Vénuszát említjük meg, amelyet részünkről szintén a Strozzi iskolába helyeztünk. Egy másik Strozzi-követő, *Valerio Castello*, Génuából, festette Proserpina elrablását: hasonló képe, több alakkal, a római Corsini-képtárban látható. *Pittoni* dominikánus-allegóriáját is viszontlátjuk az aukción.

Flandriából néhány érdekes 16. századbeli primitivet említünk meg újra: a két *Govaertsot* és a »Szerelem és Halál« Aesopus-meséjét illusztráló képecskét, amelyről metszetünk is van, David *Vinkboons* néven. A flamand művészet érett korából *Boudewynsnek* egy hollandi hatást mutató, festői kis falurészletét találtuk a gyüjteményben. Azt a Rembrandtos fejet, amelyet mi Gerrit Horstnak adtunk, Baldass *Horst* mesterének. *Lievensnek* tulajdonítja

A képek legnagyobb része azonban a 18. századbeli német iskolák terméke. Figurális dolgok közül *Januarius Zick* turbános feje és egy *Salomon Adlernek* tulajdonítható arckép a leg-

Salomon Adler: Hegedűművész
36×29 cm. Andrássy-aukció 1. sz.

[3]) A magyar viseletnek az olasz festészetben való legszebb e korbeli példája a római Palazzo Spada egyik üléstermének freskójában látható. Sajnos, a hatalmas képet a fényképezőgép elől eltakarja az eléje épített nagy fatribün.

Mateo Rosseli (1578—1651): József és Putifárné
196×236 cm. Andrássy-aukció 152. sz.

érdekesebbek. Nagy számmal van képviselve az az internacionálissá vált tájképtipus, amely az olasz és a hollandi művészet kereszteződéséből fakadt, s amelyet t. k. *Schinnagel*, *Rosa da Tivoli* és a késői, már klasszicizáló *Hackert* képviselnek. Annak idején Brandnak tulajdonítottunk egy nagyszabású, van Goyenes inspirációkat feldolgozó tájképet, amelyet Baldass angolnak tart: mindenesetre jelentékeny kép, amelynek szerzője előbb-utóbb bizonyára napfényre fog kerülni. Azonban szembe kell szállnunk Baldass nézetével akkor, amikor Anton *Faistenbergernek* ad két kimondottan olasz tájképet: mert igaz, hogy Faistenberger Salvatore Rosa tanítványa volt, jelen esetben azonban nem lehet kétséges, hogy született olasz kéz munkája áll előttünk, amelyben nem annyira Rosa, mint Magnasco hatása érvényesül. Határozottan felismerhető ez a kuglizó parasztok mozdulattipusain az egyik képben és alig hiszem, hogy tévedek, mikor a háttérben látható mosónők megfestésében *Marco Riccinek*, Magnasco egy tanítványának, Sebastiano Ricci testvérének kezét sejtem.

A nagy régi képanyaghoz aránylag kevés modern kép járul: a magyarok közül egy *Zichy* és egy *Vágó Pál* bír nagyobb fontossággal, a külföldiekből egy szép *Mesdag* és *Füger* ismert Ludovica-császárnője a legfontosabbak. Persze messze kiemelkedik a modern képanyagból *Claude Monet* kis tavaszi tája, egy ritka fínom, valeurdús darab a mester legjobb korszakából, 1869—70 körüli évekből.

Gombosi György.

A magyar iparművészet Monzában

Irta: *Dr. Márffy Oszkár*

Az idén nemcsak művészeinknek nyílt alkalmuk Velencében a nemzetközi kiállításon résztvenniök; iparművészetünk is szóhoz jutott a monzai nemzetközi kiállításon, mely most már negyedízben háromévenként nyílik meg. Erre a háromesztendős szünetre szükség is van, hogy a világ minden részén produktiv iparművészet stílben, formában, kivitelben új alkotásokat hozhasson és hogy ennek a kiállításnak ne legyen sablonos nemzetközi vásárjellege. A kiváló szakférfiakból álló rendező-bizottság szigorú megválogatással és tökéletesen stílszerű elrendezéssel el is érte célját, úgy hogy ez a rendkívül gazdag kiállítás, amely a monzai szép neoklasszikus királyi kastély földszíntjét és teljes két emeletét tölti be, sőt a gyönyörű park dekorativ környezetét is belefoglalja, — teljes és hű képét adja az összes dekorativ művészeti ágakban manapság kifejezésre jutó formanyelvnek és irányoknak. Az architektura, interieur-kiképzés, ötvösművészet, fotoművészet, kosztümtervezés, kerámia, egyházi művészet, színházi dekoráció, plakáttervezés és az alkalmazott művészet minden képzelhető ága a keresés és alkotás legfrissebb eredményeit is bemutatja a monzai Királytermekben.

Csak egészen általános benyomásról számolhatunk be e szűkre szabott keretben; ez két jelenség leszögezésében foglalható össze: az egyik az (amihez

Bonifazio Veronese (megh. 1540): Szent család
80×104 cm. Andrássy-aukció 175. sz.

természetesen a mai gazdasági világkrizis is lényegesen hozzájárul), hogy a ház, a berendezés, a bútorzat, a textilművészet, sőt még az egyházi kegytárgyak előállítása is a takarékosság jegyében — fölösleges díszítő elemek lehető mellőzésével — formában, színben és anyagban minél teljesebb egyszerűséget akar elérni. A másik feltűnő momentum az, hogy az iparművészek mindenfelé szinte lázasan kapnak a régi stílformák után is, a primitiv korok, az egyiptomi, keleti népek, a különböző történeti korok ornamentális elemeit próbálják variálni.

A magyar iparművészetnek csupán öt terem jutott, pedig a gazdag kollekció, mely ezeket zsúfolásig megtölti, expanzivabb elhelyezés lehetősége mellett jobban érvényesülhetett volna. Mint a veneziai képzőművészeti kiállítás magyar csoportját, úgy a monzai iparművészeti kiállítás magyar részét is a rendezésben jelentős részt vett Gerevich professzor értékes bevezetése mutatja be, ismertetve a mi modern iparművészetünk fejlődését az 1906. milánói kiállításból kiindulva, amely év a magyar iparművészeti törekvések szempontjából valóságos fordulópontot jelent. Hiszen innen fakadtak Kőrösfői-Kriesch, Nagy Sándor, Maróti, Faragó, Toroczkai-Wigand friss stílujításai, melyek a változott izléshez, felfogáshoz és társadalmi igényekhez alkalmazkodtak, de azért a népművészet örökké üdítő és termékenyítő forrásából is merítettek. Gerevich nem mulasztja el kiemelni, hogy hazánk trianoni megcsonkíttatása éreztette bénító hatását iparművészetünk produkcióképességében is, amely nem ugyan kvalitásban, de kvantitásban sokkal szerényebb méretekre kénytelen szorítkozni.

Ám a még így összezsugorodott magyar iparművészet sem szorul háttérbe a többi résztvevő külföldi nemzetekével szemben. Az előcsarnokban Strobl mester impozáns Horthy-szobra áll hatásos dekorativ virágmilieu közepette. Kisfaludy-Stróbl, Szentgyörgyi, Vedres, Lux, Kalmár Elza, Telcs, Dankó és több más jeles szobrászunk bronz- és terracotta művei, továbbá a Székesfővárosi Iparrajziskola színben és kompozicióban hatásos szőnyegei, üvegfestményei, bútorai stb.; a herendi porcellángyár finom rajzú darabjai, a pécsi Zsolnay-gyár világhírű majolikái, Borszéki, Molnár, Varga és mások stílusos kerámiái, azonkívül egy tekintélyes sorozata a szebbnél szebb ékszereknek, nagyszámú kiváló grafikusunk élvezetes lapjai, a Goldberger-cég »Bemberg« selymeinek elragadó színváltozatai és nem utolsó sorban Oláh Gusztávnak, Operánk és Nemzeti Színházunk szcenikai művészének ötletes és stílusos díszlettervei biztosítják a mi iparművészeti csoportunk magas színvonalát, mely a mi fáradhatatlan külföldi kiállítás-rendezőnk, Déry Béla szemében mindenkor nemzeti becsületünk és dicsőségünk ügye.

Gobelin, olasz XVII. sz.
Andrássy-aukció 190. sz.

ELŐSZÓ

Egy nagy művészeti gyüjteménynek jelentékeny része készül most elhagyni régi otthonát. Ennek a gyüjteménynek különös patinája van. Különböző művészetek képviselői vannak benne, különböző országokból és időkből. Alapítói nagyszabású emberek voltak, kik az élet magaslatán álltak és hazájuk sorsának intézői közé tartoztak. Életük nagy vonása tükröződik abban a képben, melyet művészeti gyüjteményük ad. Ez a gyüjtemény, mondhatni, Magyarország legjobb korának képviselői közé tartozik.

Amint épen az általa gyakorolt összbenyomás tarkaságából látjuk, nem egyöntetű. Több tulajdonos gyüjtötte, különböző időben. Alapját már idestova kétszáz évvel ezelőtt vetették meg. Kifejlesztői azután az egykori nagy osztrák-magyar külügyminiszter, id. Andrássy Gyula gróf és fiai: Tivadar, a festőművész és ifj. Andrássy Gyula, a politikus lettek.

Magyarországon az utóbbiakról tudták különösen, hogy sokat jelentett nekik a művészet. A mult év júniusában elhúnyt Andrássy Gyula gróf egyike volt, egyetemes mértékkel mérve, a legműveltebb, legolvasottabb és legművészibb érzékű embereknek. És művészetszeretetében nem jutott kifejezésre kicsinyes vonás. Nem gyüjtött előre megállapított korlátolt program szerint, hanem úgy, ahogy épen érzése hajtotta. Egyéniségének lényeges mély vonása volt a művészi érzék.

Gyüjteményének nagyobb része különben örökség volt. Egy csoportja gróf Szápáry Péter gyüjteményéből származott, ki sokat gyüjtött a XVIII. század közepe táján, különösen olaszországi utazásai alkalmával. Örököse Szápáry Etelka grófnő volt, kit Andrássy Károly gróf, Andrássy Gyula gróf nagyatyja vett el. Igen fontos anyaggal szaporította azután a gyüjteményt a világpolitikai jelentőségéről ismert Andrássy Gyula gróf. Azt a stílust, melyben idősebbik fia, Tivadar gyüjtött, a nagyszerű Füger-kép jellemzi legjobban, a mester legfényesebb alkotásainak egyike, Mária Lujza Beatrix császárnénak és királynénak, I. Ferenc feleségének felséges képmása. (38. sz.)

Ifjabb Andrássy Gyula, mint említettük, nem ismert a művészetben megszabott útirányt. Megfelelt neki minden nagy érték: a régi olaszok épen úgy mint a nagy németalföldiek és angolok, vagy a modern francia impresszionisták és saját hazájának művészei. A magyar művészeti élet eseményeiben sem foglalt el pártállást A legnagyobb művészeti egyesületek elnökükké választották és támogatói körébe vonta csaknem minden jelentősebb művészeti mozgalom. Támogatta a konzervativ akadémikus irányzatok képviselőit, de amellett az újítókat is. Sőt a legelsők közé tartozott azok közt, kik nálunk az impresszionista mozgalom alapján támadt, mindent felüdítő művészi érzés bevonulását lehetővé tették. Térbeli határokat sem ismert. Finom érzése felismertette vele nemcsak a nálunk otthonos nyugati művészet legnagyobb értékeit, hanem a keleti művészetekét is. Nemcsak az úgynevezett „nagy művészetben", hanem a művészi ipar területén is.

Áldozati Gaonok
(Andrássy-gyüjtemény)

Volt valami nagyszerű abban is, hogy a művészet iránti szeretete nem hajtotta a fórumra. Tartózkodó álláspontját akkor hagyta el, ha kiszólították belőle. A művészet nem volt nála eszköz egyénisége érvényrejuttatására, hanem életet adó légkör. Legbizalmasabb barátainak egyike, egy sokat utazott, rendkívüli művészi érzékű arisztokrata jegyezte meg egyszer, mikor a legmegfoghatatlanabb művészeti kérdésekről monologizált: „De kivel is lehetne nálunk ilyesmiről beszélni? — Andrássy Gyulával". — Az ilyen túlzásokat meg lehet érteni. Egyáltalában nem vagyunk szegények olyan emberekben, kiknek sokat jelent a művészet. Andrássy Gyula grófnak azonban volt csakugyan valami ritka sajátossága: a művészeten át nézve eltörpült előtte a világ.

Az Andrássy gyűjteménynek most árverés alá kerülő része főképen azon művekből áll, melyek előbb a tőketerebesi kastélyban voltak. A cseh megszállás után, mikor a kastélyt kaszárnyává alakították át, Csonkamagyarországra, Tiszadobra szállíttatták a műtárgyakat, hol a kommunista és a román megszállás alatt jórészük elpusztult vagy sérüléseket szenvedett. Ezekből a hányatott művekből áll most az árverés alá kerülő anyag legnagyobb része.

A kiállított alkotások egy részét már többízben méltányolták a szakemberek. Így Jacopo Palma il Vecchio szent családját (134. sz.), a Madonna gyöngéd jelenségével és az épen olyan finom, mint kifejezésteljes gyermek Jézussal. Azok közé a képek közé tartozik ez, melyek a mester egyéniségét, különösen festőművészetének mesteri finomságát, legjobban juttatják kifejezésre. Tintoretto Domenico Robusti erőteljes férfi képmása (163. sz.) is markáns alkotás. Az olasz cinquecento arcképfestészetének egy másfajta vonása egy szakállas férfi képmásában jut kifejezésre (155. sz.), mely Francesco Salviati stílusát mutatja. Egy ismeretlen XVI. századi olasztól festett Orpheusnak (112. sz.) az alakja csaknem túlzott mértékben felel meg az érett olasz renaissance szépségeszméjének. Kifejezésre jut benne amellett az időnek teljesen megfelelő festői színvonal is. A régi olaszok közt meg kell említenünk még egy, bizonyára a Vivarini iskolából való velencei Madonnaképet is (172. sz.). A későbbi olasz festészet jó képviselői: Valerio Castello (Proserpina elrablása, 18. sz.), Pietro della Vecchio (Mars és Venus, 171. sz.), Giovanni Battista Pittoni (Szent Domonkos csodatétele, 138. sz.), és mások. A régi németalföldiek közül megemlítjük David Vinckeboonstól a „Szerelmes aggastyán"-t (180. sz.), Adrian Frans Boudewynstől az „Állomás"-t (10. sz.), és Abraham Govaertstól az „Erdei táj"-at (41. sz.) és a „Vaddisznó vadászat"-ot (40. sz.). A hollandi XVI. századot Jan Lievens (Férfi turbánnal, 64. sz.), a flámot Pieter van Lint (Ámor nyila, 65. sz.) és mások képviselik. A franciák közt sok meg nem határozható mester van itt igen jó képekkel. Egy tükör előtt ülő nő (136. sz.) Anton de Peterstől a legvonzóbb darabok közé tartozik. Egy állatkép hattyúval és pulykával (141. sz.) Jean Baptiste Oudrytól az annak idején annyira kedvelt állatképek legjobbjai közül való. A német mesterek közül meg kell említenünk a következőket: Franz Christoph Janneck (Falusi mulatság — 56. sz.), Anton Feistenberger (Olasz táj — 27. sz., Sziklás hegyvidék — 28. sz.), Januarius Zick (Férfi turbánnal — 184. sz.), Johann Elias Ridinger (Két vadászkép — 148. és 149. sz.), Johann Edlinger (Az ital — 25. sz.). A modern művészek közül megnevezendők: Claude Monet (Tájkép — 74. sz.), Henrik Willem Mesdag (Tenger — 73. sz.), Zichy Mihály (Mámor — 183. sz.), Greguss Imre (A szerelmes huszár — 43. sz.), Eisenhut Ferenc (Az új kegyencnő — 26. sz.).

Gróf Andrássy Gyula fejlett ízlésének és széles látókörű művészeti tudásának bizonyítéka, hogy a művészetek minden ágából elsőrendű tárgyakat gyűjtött. Így az iparművészet köréből gobelinek, pompás színhatású keleti szőnyegek, a gót- és reneszansz-kornak nagyszerű bársonyai és szövetei és a lakás fődísze: a bútor érdekelték.

A keleti szőnyeg virágkora a XVI—XVII. század. Ebben az időben a kisázsiai szőnyegek művészi érték tekintetében szinte versenyre kelnek a perzsa Szafidakori nagy alkotá-

VORWORT

Ein bedeutender Teil einer grossen Kunstsammlung ist daran, sein altes Heim zu verlassen. Diese Sammlung hat eine besondere Patina. Es sind darin verschiedene Künste aus verschiedenen Ländern und Zeiten vertreten. Ihre Gründer waren Leute grossen Stils, die auf der Höhe des Lebens standen und zu den Lenkern des Schicksals ihres Vaterlandes gehörten. Der grosse Zug ihres Lebens spiegelt sich im Bilde, das ihre Kunstsammlung abgibt. Die Sammlung ist sozusagen mit ein Vertreter der besten Zeit Ungarns.

Sie ist, wie eben aus der Buntheit ihres Gesamteindrucks ersichtlich, nicht aus einem Gusse. Sie wurde durch mehrere Besitzer, zu verschiedenen Zeiten erworben. Ihr Grund wurde vor fast zweihundert Jahren gelegt. Nachher wurde sie vom einstigen grossen österreichisch-ungarischen Aussenminister, Grafen Julius Andrássy dem Aelteren und seinen Söhnen Theodor, dem Kunstmaler und Julius dem Jüngeren, dem Politiker fortgesetzt.

Man wusste in Ungarn besonders von den Letzteren, dass ihnen die Kunst sehr viel bedeutet hatte. Der im Monat Juni des vergangenen Jahres verschiedene Graf Julius Andrássy war, mit einem absoluten Masstabe gemessen, einer der höchstgebildeten, belesensten und kunstsinnigsten Menschen. Und in seiner Liebe zur Kunst äusserte sich kein kleinlicher Zug. Er sammelte nicht nach einem festgesetzten umgrentzten Programme, sondern eben von seinem Gefühle getrieben. Das Kunstempfinden war ein tiefer, wesentlicher Zug seiner Persönlichkeit.

Er hat übrigens den grösseren Teil seiner Sammlung geerbt. Eine Gruppe davon stammt aus der Sammlung des Grafen Peter Szápáry, der um die Mitte des XVIII. Jahrhunderts, besonders auf seinen italienischen Reisen, vieles erwarb. Seine Erbin war die Gräfin Etelka Szápáry, die der Graf Karl Andrássy, der Grossvater des Grafen Julius Andrássy geheiratet hat. Einen wichtigen Teil der Sammlung erwarb dann der von seiner weltpolitischen Bedeutung bekannte Julius Andrássy der Aeltere. Den Stil, in dem sein älterer Sohn Theodor die Sammlung vermehrte, charakterisiert am besten das grossartige Füger-Bild, eine Prachtleistung des Meisters, das majestätische Bildnis der Kaiserin und Königin Marie Louise Beatrix, Gemahlin von Franz I. (Nr. 38.)

Julius Andrássy der Jüngere kannte, wie bemerkt, keine festgesetzte Richtlinie in der Kunst. Alle grossen Qualitäten haben ihm zugesagt: sowohl die alten Italiener, wie auch die grossen Niederländer und Engländer, oder die modernen französischen Impressionisten und die Künstler seines eigenen Vaterlandes. Auch in den Ereignissen des ungarischen Kunstlebens nahm er keine Parteistellung ein. Er wurde zum Präsidenten der grössten Kunstvereinigungen gewählt und fast allen bedeutenden Kunstbewegungen als Förderer zugezogen. Er unterstützte die Vertreter der konservativen akademischen Richtungen, dabei aber auch die Neuerer. Er gehörte sogar zu den allerersten, die bei uns den Einzug des auf Grund der impressionisti-

sokkal. Holbein nevével jelölik a XVI. század geometrikus rajzú usaki eredetű szőnyegeit (215. sz.). Az anatoliai szőnyegek legszebb csoportja az úgynevezett nagy Usaknak nevezett; ezek közt is ritkább a XVI. századi csillagos Usak-szőnyeg (212. sz.). A négyoszlopos Ladik-szőnyegek egyik kiváló példája a 224. sz., mely szép rajzával és hármas vörös imafülkéjével meglepi a műértőt. Az úgynevezett erdélyi szőnyegek (213. és 214. sz.), melyek a török időben Erdély közvetítésével kerültek hazánkba, tulajdonképpen szintén Usak-ban készültek A Jordesz-szőnyegek különféle rajzú pédányait (202., 203., 204., 205., 206., 207., 208., 209. sz.) megtaláljuk a gyüjteményben. Különösen feltűnnek ebben a csoportban azok, amelyeken az európai barokművészet befolyása érvényesül (202. sz.). A Kula-szőnyegek közül nem egy régi példánnyal találkozunk (195., 196., 197., 198., 199., 200. sz.).

Kaukázusi és perzsa elemek egyesülnek a széprajzú Kuba-szőnyegeken (216., 217. sz.), mély kék alapjukon a színes indás és palmettás rajz jól érvényesül.

A rajz finomsága tekintetében mindezekkel versenyre kel a perzsaszőnyeg. Ezek közt állatos rajzával ritka darab a 229. számú indó-perzsa eredetű. Sajátosan ható stilizált állataival kelt feltünést egy XVII. századi perzsaszőnyeg (223. sz.). A Herati-szőnyegek palmettás és leveles rajzát ismerjük fel két kis szőnyeggé alakított darabon (222., 228. sz.). Európa részére készültek az egyébként perzsaeredetű, úgynevezett lengyel-szőnyegek, amelyek a sah ajándéka gyanánt kerültek hozzánk. Ilyen a kisméretű 227. sz. arany-ezüstszálakkal átszőtt selyem-szőnyeg.

Még a szőnyegekhez sorozhatjuk azt a ritka bársonyt (193. sz.), amely felületén a legfinomabb perzsaszőnyegekkel versenyezve, azok indás és felhőszalagos rajzát mutatja.

Az olasz bársonyok nagyszerű rajza érvényesül a gyüjtemény egy velencei és egy florenci eredetű mély piros színezésű, pompás darabján (192., 194. sz.).

A gobelinek közt vajmi ritka a képszerűen ábrázolt példa. Virágos keretben egy van Dyck-kori mesteri festmény után készülhetett Brüsszelben a 190. sz. finom hatású gobelin. Nagyméretű részletet mutat a 189. sz., szintén Flamand-faliszőnyeg. Finom rajzával tűnik fel négy falkárpit gyanánt alkalmazható francia gobelin (185., 186., 187., 188. sz.).

A bútorok közt különösen a délnémet és a délnémet hatás alatt keletkezett tiroli bútor van képviselve (247. sz.). A XVIII. század nagy kétajtós ruhaszekrényei (272. sz.) kedveltek mai nap is.

A magyar bútor empire-kori darabjai a 324. sz. fehérre festett és aranyozott díszű bútorok. A Bauvais-i gobelinszüvésű kárpitozás teszi értékessé a 297. sz. szalóngarniturát. Művészi érték tekintetében kiváló a Hollandiában, de a kínai lakk-modorában díszített XVIII. századi konzol.

A szobrászatot egy olasz eredetű Madonna dombormű (343. sz.), két délnémet fafaragású csoport (341., 342. sz.) és két címertartó márványputtó képviseli (344.). E két utóbbi művet ezideig olaszos jellege miatt Simone Bianco munkájának tartották, újabban azonban inkább az augsburgi Hans Dauher északolasz hatás alatt álló művészeti tevékenységének körébe sorozhatjuk.

A külföldi mesterek képeinek megállapítását dr. Baldass Lajos (Bécs) vizsgálta felül és egészítette ki.

A szőnyegeket, bútorokat és a többi iparművészeti tárgyat Csányi Károly iparművészeti múzeumi igazgató határozta meg.

Andrássy Antal, történész, archívumvezető

MEGHÍVÓ ./.

S. Ny. 5705

A Somogy megyei Múzeumok Igazgatósága
A Somogy megyei Levéltár
Az MSZMP Somogy megyei Archívuma
A Magyar Távirati Iroda
A Magyar Munkásmozgalmi Múzeum
A Somogyi Néplap Szerkesztősége
A Somogy megyei Tanácsi Tervező Vállalat

MEGHÍVJA ÖNT A

KAPOSVÁR FELSZABADULÁSÁNAK 30. ÉVFORDULÓJÁRA

1974. DECEMBER 2-ÁN 17 ÓRÁRA
A SOMOGYI KÉPTÁRBAN RENDEZETT
(Kaposvár, Május 1. u. 12.)

KAPOSVÁR FELSZABADULÁSA

CÍMŰ DOKUMENTUMKIÁLLÍTÁS
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

Megnyitót mond:

ANDRÁSSY ANTAL
történész, archívumvezető

ANDRÁSSY, festő

A Soproni Muz. grafikai gyüjteményében kb. 100 portré, sok Széchenyi ábrázolás. - Ezek jegyzéke:
9./.-Eybl Franz /1806-188/, 1842, kőrajz. Nyomda: Leykum A. Bécsben. Kiadó: Wagner József, est. - 37.5 + 27.5 cm.
Előkép: Andrássy. 166.old.
Széchenyi István, térdkép, ül.

DAVIDNÉ ASKHOZ ÉVA: A Liszt Ferenc Múzeum /Sopron/ grafikai gyüjteményének története 187.old

ARRABONA, 14. A Janus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

Gróf Andrássy Gyula

aukcióra kerül a műgyűjteményt melyet az Andrássy család 200 évvel ezelőtt kezdett gyűjteni. (Többek között a Rembrandt önarckép nem szerepel, A. Gy. özvegye nem óhajtja áruba bocsátani.)

A tőketerebesi Andrássy-kastély műtárgyai aukcióra kerülnek. – P. N. 930. XI. 23

Andrássy Gyula gr.

Magyarság, 930. XI. 27

IRSÁG 930 XI. 27

*** Nagy a külföldi érdeklődés az árverésre kerülő Andrássy-hagyaték iránt.** Hogy milyen nagy hire volt *Andrássy* Gyulának, mint mügyüjtőnek és mennyire ismerték a két Andrássy-kastély mütárgyait, mutatja az a nagy érdeklődés, mely az aukció iránt megnyilvánul. Kétszázötven levél érkezett Európa különböző részéből s ezekben a levelekben nemcsak általánosan érdeklődnek, vagy jelentik be megjelenésüket, hanem érdeklődnek a kastély pontosan megnevezett szőnyege, vagy festménye iránt. Közöttük van több tekintélyes mügyüjtő, muzeum és ismert mükereskedő is. A legtekintélyesebb nevek a következők: László Fülöp London, a Rothschild-család bécsi és kölni háza, Galerie Léon Seyffers Brüsszel, Konrad Strauss Berlin, Rudolf Löhnert Bécs, Paul I. Gellner Páris, Kunstschau A. Blumenreich Berlin, M. Knoedler & Co. London, Alfred Kuhn dr. Berlin, D. A. Hoogendijk & Co. Amsterdam, Willy Schwabe Kassel, Brimo de Laroussilhe Páris, Jaques Seligmann Páris, Altkunst G. m. b. H. Baden-Baden, Mme Erna Reder Anvers, Adolf Hanau Düsseldorf, Helmhold Hoffmann München, H. I. Streletskie Stockholm, Kunstkabinett Breslau, Hugo Helbing München, Norbert Fischmann München, Landesmuseum Troppau, C. A. Schmidt Geneve, I. C. I. Dincker Montreux, Gazette de l'Hotel Dronot Páris, A. Staal Amsterdam, P. H. Beyer & Sohn Leipzig, David Reiling Mainz, I. Bergmann Páris, Heinrich v. Zimbung Zell am See, Maximiliansmuseum Augsburg.

Kávés és étkezőkészletekben

Erről fog beszélni m

— **Az ember a vámnál — ráadás.** A ke-
eskedelemügyi minisztériumnak a hivatalos

Andrássy Gyula Gr.

Europa különböző pénzeiből 250 levél érkezett, az érdeklődés nagy az anhéio iránt, a pontosan megnevezett köngegek v. festmények iránt. (Műgyűjtek, muzeumok, mükereskedők, stb.

Nagy a külföldi érdeklődés az árverésre kerülő Andrássy-hagyatók iránt.
Magyarság, 930. XI. 27.

Gróf Andrássy Gyula

P.N. 930. X. 19.

Nagy perek Andrássy Gyula gróf hagyatékáért

Éles családi ellentétek a hitbizományok miatt

(Saját tudósítónktól.) Gróf *Andrássy* Gyula halála az Andrássy-családban *súlyos ellentéteket lobbantott lángra*, amelyek most lassanként kerülnek napvilágra. A grófi család *két pártra oszlott*. Az egyik álláspontja szerint gróf *Andrássy* Gyula a kezelése alatt levő hitbizomány jelentékeny része felett *szabadon rendelkezhetett* és így azokat nem a hitbizományi várományosok, hanem özvegye, született *Zichy* Eleonóra grófnő örökölte, a rokonság másik része pedig arra az álláspontra helyezkedik, hogy az özvegy a különböző helyeken fekvő hitbizományi latifundiumokat *a várományosoknak kiadni köteles*. Ennek a vitának eredményeként a különböző bíróságok előtt *óriási substratumu perek indulnak meg*, amelyekben a *legfinomabb és precedens nélkül álló jogi kérdéseket kell az igazságszolgáltatásnak eldöntenie*. Különösen élesnek mutatkozik a harc az úgynevezett *hesdáti hitbizomány* körül, amely Romániában, az elszakított erdélyi területen fekszik és amelyet *a román állam kisajátított*. Milliárdokra menő nagyságú összeg felosztásáról van itt szó, amelyre nézve úgy az özvegy grófnő, mint gróf *Andrássy* Sándor, a hitbizomány jelenlegi birtokosa is *bejelentették igényüket*. Amint ismeretes, ennek a kérdésnek az elbírálására a Kúria nemrég *a pestvidéki törvényszéket jelölte ki illetékesnek*, minthogy *nincsen magyar bíróság*, amelynek hatáskörébe a vita eldöntésére különben kiterjedt volna.

Ennek a *harcnak másik fázisa a tiszadobi hitbizomány körül játszódik le*, amelyet annakidején idősebb gróf *Andrássy* Gyula alapított. Ennek a hitbizománynak az ügyeit a *nyiregyházi törvényszék intézi*. Gróf *Andrássy* Gyula még életében beadványt terjesztett a hitbizományi bíróság elé, amelyben annak kimondását kérte, hogy ez a hitbizomány *az ő szabad vagyona*. Minthogy a várományosok a kérelem teljesítését *ellenezték*, a dologból *per lett*, amely éveken át húzódott és több ellentétes döntés után végül azzal végződött, hogy a bíróság *gróf Andrássy Gyulát keresetével elutasította és a birtok hitbizományi jellegét továbbra is megállapította*.

Ennek a pernek azután az lett a folyománya, hogy most már a hitbizományi bíróságnak el kellett rendelnie az egész hitbizományi vagyon, ingóságok, ékszerek, műkincsek, gazdasági felszerelés és állatállomány *összeírását és felbecsülését*. Máskor az ilyesmi *minden nehézség nélkül szokott lefolyni*, hiszen valahányszor a hitbizomány birtokosának személyében *változás történik, leltárt vesznek fel* és így csak annyit kell az elhalálozás bekövetkeztekor megállapítani, hogy a jegyzékben tüzetesen felsorolt tárgyak *megvannak-e?*

Az az ellentét azonban, amely az Andrássy-családot két pártra osztotta, ennél az aránylag jelentéktelen kérdésnél is *kirobbant*. A nyiregyházi törvényszék a leltározás ügyét *három szakértőre bízta*, amit gróf *Andrássy* Gyuláné *kifogásolt* és felfolyamodással támadott meg. A debreceni ítélőtábla arra az álláspontra helyezkedett, hogy a hitbizományi vagyon nagyságához képest *három szakértő alkalmazása célszerű*, sem ennél több, sem ennél kevesebb szakértőt kirendelni nem lehet.

Ez ellen a döntés ellen viszont gróf *Andrássy* Sándor, hitbizományi birtokos, valamint gróf *Eszterházy* Pál, a kirendelt hitbizományi gondnok *élt felfolyamodással*, amely végső fokon a Kúria elé került. A két gróf arra az álláspontra helyezkedett, hogy a törvény szerint *valamennyi érdekeltnek jogában áll szakértőket javaslatba hozni*, ennek következtében az alsóbíróságok *nem jártak el helyesen*, amikor négy helyett csupán három szakértőt alkalmaztak. Kérték tehát a bíróságot, hogy a szakértők számát *eggyel egészítse ki*, mégpedig azzal a tekintélyes egyénnel, akit gróf *Eszterházy* Pál, a hitbizományi gondnok javaslatba hozott.

A Kúria *Papp*-tanácsa legutóbb tárgyalta a grófok beadványait és mindenekelőtt gróf *Eszterházy* Pál felfolyamodását *visszautasította* azért, mert azt a gróf ügyvédje *rossz helyen*, a debreceni ítélőtábla adta be, holott a szabályzat szerint a nyiregyházi törvényszéken kellett volna iktattatnia. Így azután, mire a debreceni ítélőtábla a beadványt leküldte a törvényszékhez, *a felfolyamodási határidő már letelt*. Minthogy azonban gróf *Andrássy* Sándor beadványa kellő időben érkezett, a Kúria azt *érdemi elbírálás alá vette és elutasította*.

A legfelsőbb bíróság álláspontja szerint mindenkinek, aki a hitbizomány kérdésében érdekelve van, *jogában áll szakértő kirendelését kérni*, ez azonban a bíróságot *nem köti*, mert a felek csak javaslatot tehetnek és a bíróság *saját belátása szerint dönt*. A Kúria szerint az a munka, amelynek teljesítése a szakértőkre vár, három szakértőnél több egyén alkalmazását *nem teszi szükségessé*. Ebből az okból, de meg azért is, mert a törvényszék elsőfokú határozatát, amellyel ugyancsak három szakértő foglalkoztatását tartotta szükségesnek, gróf Andrássy Sándor *meg nem támadta*, tehát abba *belenyugodott*, a Kúria nem talált indokot arra, hogy ezen a döntésen változtasson.

a nagy világveszedelem idején vérét áldozta. Az emberiséget, az emberséget, a becsületet és vallást, a tulajdont és munkát feszíti keresztre Lenin vörös hada. S hogy erre a szörnyűséges csoportra Schalom Asch mondja ki a nagy átkot; hogy vé-

A detronizált Euró
régi helyét a vil

Hogyan képzelte Saint-Simon száz é
Államok megalakulását? — Európa a

(Saját tudósítónktól.) A Paneuropa Verlag rendkívül érdekes könyvet adott most ki. A könyv szerzője Wladimir *Woytinsky*, az európai-hírű német gazdaságpolitikus, akinek néhány évvel ezelőtt »Vereinigte Staaten von Europa« című feltünést keltő munkája jelent meg. Új könyvének címe *Tatsachen und Zahlen Europas* (Európa tényei és számai). Ez a cím meglehetősen száraz, ettől még jelentéktelen statisztikai munka is lehetne ez a könyv, de nem az. Vagy legalábbis különleges jelentőséget és átütő, publicisztikai erőt kapnak ebben a könyvben a statisztikai adatok.

„Páneurópa — száz évvel ezelőtt"

Könyve elején rövid visszapillantást vet Woytinsky azokra a törekvésekre, amelyek *Európát egyesíteni akarták*. Megemlékezik a császári Róma és a középkori katolikus egyház Európa-egyesítő tendenciáiról, majd eljut Saint-Simonig, akiben a Páneurópa-törekvések tulajdonképpeni atyját látja. 1814 októberében a bécsi kongresszus idején jelent meg Saint-Simonnak és tanítványának, Thierrynek egy röpirata, amely ezt a kissé hosszú címet viselte: *»Az európai társadalom újjászervezéséről, vagy annak szükségességéről és módszeréről, hogy Európa népeit egyetlen politikai testületbe kell foglalni amellett, hogy mindegyik megőrzi nemzeti függetlenségét.«* A cím kissé hosszú, de megdöbbentően érdekes, különösen abban az időben, amikor a diadalmas császárok és királyok és Metternich rajzolták meg az új Európa térképét, amikor megalapították az abszolutizmus szent szövetségét. Saint-Simon úgy képzelte a dolgot, hogy minden országot parlamentáris úton kormányozzanak és mindezekfölött pedig álljon egy általános európai parla-

rika is úgy nem ismeri el Európa hegemóniáját, mint a gyarmati és egyéb színes nemzetek. Európa helyzetének mélypontja 1923—24-ben volt, ekkor volt a legrettenesebb gazdasági válság, ekkor uralkodott az a jóvátételi politika, amely a békét csak a háború folytatásának tekintette, ekkor dühöngött az infláció, amely a népek jövőjét feláldozta a spekuláció rablólovagjainak. De ez a téboly sem tarthatott örökké és már éppen a tizenkettedik órában közbelépett a józan ész az európai államok kül- és belpolitikájában. Az egykori ellenségek lassanként vonakodva közeledni kezdtek egymáshoz és Európa helyzete attól kezdve kissé megint javulóban van.

Igen érdekes statisztikai táblázatokkal illusztrálja *Európa lezüllési és talpraállási processzusait Woytinsky*. A világ termeléséből 32.3 százalék esett Európára 1913-ban és 26.1 százalék Észak-Amerikára. 1923-ban a helyzet csaknem fordított volt. A világtermelésből 26.8 százalék történt Európában és 31.2 százalék Észak-Amerikában. Ettől kezdve Európa javára alakul a grafikon. Ma a világtermelésből 28.9 százalék esik Európára és 27.6 százalék Észak-Amerikára. A két földrész aránya tehát majdnem egyenlő.

Egyre nő Európa munkája

Még érdekesebb a másik ábrázat, mely azt

Andrássy Gyula gr.

Családi

Éllos ellentétek a hitbizományok miatt.

Műkincsek stb. tömege három vakértő alkalmazását tette szükségessé.

Nagy perek Andrássy Gyula gróf hagyatékáért. — P.N. 930. XI/19.

Andrássy Gyula

Magyarság, 1929 VI. 16.

BUDAPEST, 1929 JUNIUS 16, VASARNAP X. ÉVFOLYAM, 134. (2497.) SZÁM

A polgárdii halott

Irta: Milotay István

Ki látott engem? — kérdezi Ady egyik versében. Ki látta a költő mögött az embert, a verseken tul az igazi arcomat, az igazi életemet? Nem volt még magyar politikus, aki ezt a kérdést életpályája alkonyatán, a félreismerés, a hamis vádak, ráfogások özönével szemben több joggal fölvethette, mint Andrássy Gyula grőf. A költő élete a magánosság, az elvonultság, a kontempláció, az ő igazi arcát alig-alig láthatja valaki. A politikus világa az örök nyilvánosság, a közszereplés, az agitáció. Folyton meg kell mutatnia magát, ha győzni, hatni, érvényesülni akar. Hogy van az, hogy a közszereplő Andrássyt, holott ugyanazt az arcot mutatta, mint az a másik, a magának való, oly kevesen ismerték és oly kevesen értették meg? Ki látott engem? — borong utána a szomoru és keserü kérdés, tulcsengve minden vezércikken és minden szakavatott méltatáson...

*

A magyar államiság fenmaradásának okairól szóló nagy munkájában egy helyen ezeket irja: Mivel idegenek és szomszédainkkal gyengébbek voltunk, az volt a jövőnket elhatározó kérdés, hogy elfogadva vallásukat és müveltségüket, belépjük olvadunk-e, vagy sikerül a keresztény társadalomban független állást kivivnunk s magunkat e társadalom régibb és erősebb tagjaival szemben velük egyenlő joggal fentartanunk? A mi veszélyünk az volt, az vált fenmaradásunk fő okává. Mivel fajilag idegenek voltunk, lenéztek bennünket és elszigetelten maradtunk. De éppen, mert idegenek voltunk itt, összetartottunk és ösztönszerüleg elleneszegültünk minden idegen befolyásnak. Éppen azért, mert más szőrü-bőrü emberek voltunk, mint ők, az állati ösztön elszántságával küzdöttünk uralmuk ellen. Innen fakadt erőnk a fenmaradásra, innen eredt az a csodálatos függetlenségi vágyunk, mely a magyar tipust mindig jellemezte. Ez volt ellenállásunk és fenmaradásunk lélektani forrása...

Milyen jellemző sorok ezek. Mintha nemcsak az árpádkori magyarságnak, de önmagának, saját lelkének és politikájának legmélyebb mozgató rugóját fedte volna fel bennük. Aki Andrássy Gyulával hosszu időn át bizalmasabb gondolatkörben érintkezhetett, a magyar fajiságnak ezeket az ezeréves ösztöneit és öntudatát érezte az ő egyénisége alapvonásának. Ez a faji érzet és önérzet sütött át roppant elméleti müveltségén, politikai és történelmi ismereteinek átláthatatlan szövevényén, ez melegitette át félelmes és éles analizáló képességét, ragyogó logikai konstrukcióit, külpolitikai helyzetképeit, amelyekbe a magyar kérdést beleállitotta s ez itatta át müvészi itéletét és vonzalmait, melyek a reneszánsz csodáin, a modern francia vagy angol piktura remekein tul annyi szeretettel és büszkeséggel fontak körül mindent, amiben a magyarság müvészzsenije és faji vonásai jelentkeztek. Senki se értette meg jobban Zrinyi Miklóst, mint ő és senki se szerette jobban Paál Lászlót, vagy Munkácsy Mihályt. Az, amit ő az árpádkori magyarság faji ösztönének nevez, ez a legnagyobb és leghatalmasabb erő, amely a magyarságot ezer éven át fentartotta, iszonyu életutain eligazitotta s amely neki a legborzasztóbb sötétségben is biztos célokat adott, ez az ösztön, ez az idegen uralomtól irtózó egyéniség, mely a román, a gótikus vagy reneszánsz müvészet épitőformáit is a maga nyelvére tudta leforditani, ez az ösztön, mely a középkori latin krónikákban ugyanugy ott remeg, mint Tinódy rusztikus verseiben, ez az ösztön, mely a magyar alkotmányos és állami élet egyéni formáit és remekeit létrehozta, az ázsiai magyarságnak ez a külön lelke ragyogott őbenne is, a legtisztább európaiság értékei mögött. Ez nem sujtásos, pohárköszöntős, debizonyistenes magyarság, nem a tömegek számára való. Olyan szentség ez, amelyet, akiben megvan, lelke legmélyére zár s ott áldoz előtte a magábaszállás gőgjével és félelmével.

*

Egy más helyen ezeket mondja: Az az iró, aki Európa haladásának történetét az elért legnagyobb eredmények előadásával akarná feltüntetni, a mi viselt dolgainkkal csak egy szempontból foglalkozhatnék. A politikai érzéknek, az önfentartási ösztönnek tündöklőbb példáját sehol nem találhatná, mint ezeréves fenmaradásunk és szabadságunk történetében. Más népek története a dicsőség ragyogóbb csucspontjait, a politikai eredmények fénylőbb korszakait tünteti fel, mint a mienk, de egyik se tesz tul rajtunk a nemzeti érzés mértékében és állandóságában. És seholse fakadt ez érzésből szivósabb munka, állhatatosabb kitartás, becsesebb, mert nehezebben kivivható eredmény, seholse párosult ez az érzés több politikai belátással és fellobbanó vérünk mellett is higgadtabb megfontolással, mint nálunk.

Az utolsó évek sok sivársága, tetőzve a személyes mellőzés, a tragikus félreszoritottság érzésével, mintha megrenditette volna benne a hitet a mi politikai érzékünkben és önfentartási ösztönünkben, a nemzeti érzés mértékében és állandóságában. Ezért mondta: Az optimizmusom már nincs meg, csak a kötelességtudatom...

Azt mondták, hogy passziv, kontempláló természet volt, nem az élet, nem a realitás, nem a gyakorlati politika embere. Tudós és könyvember, akiben nem volt semmi aktivitás. Akik ismerték, tudják, hogy senki se szenvedett nála többet a kényszertétlenség sulya alatt. Senki se érezte nála jobban a rohanó évek, a kihasználatlan idő tragikumát. Senki se égett jobban a tettvágytól és senki se viselte nehezebben a mások által elmulasztott alkalmak és az elhibázott tettek felelősségét. Minden gondolatát, minden ösztönét, minden lépését az a vágy hatotta át, hogy megcáfolja ezt a közhiedelmet, melyet ellenségei szivós és tervszerü munkával, mint egy hálót boritottak reá. Égett a türelmetlenségtől és a hittől, hogy végül mégis csak rákerül a sor, hozzá térnek vissza s megjön az alkalom, hogy valami nagyot tegyen az országért, olyat, amit csak ő végezhet el, ő tehet meg, ő oldhat meg, élete koronájául, a maga büszke igazolásául, a letiport, szenvedő, körülkeritett és elhagyatott magyarságért, mellyel annyira társnak, annyira egynek, elválaszthatatlannak, rokonnak érezte magát. És ez az alkalom nemcsak, hogy nem jött, de egyre messzebbnek, egyre tünőbbnek, egyre lehetetlenebbnek tetszett. A nagykövetek tanácsában lett volna helye, mint apjának. Mint elme, mint müveltség, mint ur, mint lélek ott is kimagaslott volna a többiek közül s végül odaszorult, hogy Tiszadobon a harangszenteléskor kellett pohárköszöntőt mondania...

*

Pár évvel Trianon után Párisban járt. Akkor még ugy néztek ránk a francia politika hivatalos vezetői, olyan magasságból, a győzelem és könyörtelenség olyan fenhéjázásával, amilyet csak az

...berszámba menni s a győzők viszont nem istenek többé. Rájönnek lassan, hogy embernek lenni se utolsó dolog. Kezd nekünk egy kicsit földerengeni. De mielőtt a koszoruk egészen elhervadnának ott a polgárdii sirhant fölött, talán emlékezzünk meg róla, hogy az utat, mely a szolgaságból az emberi sors felé, a koldusságból az uribb lét felé vezet, legelsőnek ő mutatta meg nekünk. 1923 április 4-én ezeket irta: Megjött az ideje annak, hogy az alaptételekre vonatkozólag határozott külpolitikai közvélemény alakuljon ki és tisztába jöjjünk azzal, hogy mit akarunk elérni. Meg kell nyernünk azon hatalmak bizalmát és barátságát, amelyeknek speciális és pozitiv érdekük a mi fenmaradásunk, mert szomszédainknak szomszédai s a hatalmi egyensulyt rájuk nézve károsan befolyásolná, ha mi még gyengébbek lennénk, mint ma vagyunk és szomszédaink még hatalmasabbak lennének, mint ma. Lengyel- és Olaszország az a két állam, melyekhez a legtöbb reális érdek kapcsol, melyekkel ellentétes külpolitikai érdekeink egyáltalában nincsenek, melyeknek hatalma minket nem fenyeget és amelyeknek viszont a mi boldogulásunk nem árthat, hanem csak használhat. Ez az ut a mai viszonyok között az egyedül célhoz vezető.

Ime, ezeket irta hat esztendővel ezelőtt. Ilyen könyvember volt, ilyen elméleti tudós, ilyen távol állt a realitásoktól. Bizonyság rá Zaleski és Grandi budapesti látogatása, s a magyar külpolitika elmozdulása hat évvel az ő figyelmeztetése után, az általa megjelölt vágányokon . . .

*

Azt is mondták rá, hogy tulhaladott ember, még mindig a parlamentáris formákon nyargal, azokba kapaszkodik, divatjamult közjogi érzékkel és okoskodással egy üvegházi alkotmányosság elveit képviseli. Azt mondták, nem számol vele, hogy az élet, a modoren világ mindenütt áthágott ezeken a jogi és al-

akarat érvényesült s a nemzeti lélek törte össze a régi formákat, hogy magát megmenthesse. A török vagy az olasz diktatura a nemzet jobb lelkének felülkerekedését jelentette s a nemzeti erők megsokszorozását. A mienk a parlamentarizmus álarcában a nemzet lelkének megrontását, önmagának és céljainak lealacsonyitását jelenti. Azt mondta: Nálunk egy diktatura csak akkor igazolhatná magát, ha végezetül Pozsony vagy Kassa kulcsait tenné a Ház asztalára . . .

*

Azt is mondták rá, hogy feminin természet, akiből hiányzik az aktiv államférfi energiája. Egész egyénisége merő ellentéte a Tisza komor, határozott, heroikus keménységének. Pedig ami az igazi férfiasság lényegét kiteszi, abban Andrássy semmiben sem maradt mögötte nagy ellenfelének. Csak az övé másféle férfiasság volt. Semmi demonstrativ s a tömegképzeletre könnyen ható vonás nem volt benne, olyan szemérmes, magától értetődő volt, mint a magyarsága. Belügyminisztersége idején, mikor a szocialisták a „fekete gróf" pruláris választójoga ellen a legdühödtebb harcot inditották, folyton bombával és lámpavassal fenyegették, felállt a Házban s rövid beszédben válaszolt ezekre a fenyegetésekre. Milyen naivság — mondta — ha a szocialista vezérek azt hiszik, hogy engem halálos ijesztgetésekkel megfélemlithetnek. Egyszer ugyis meg kell halni. Ki ijed meg ilyen gyerekes gondolattól? Ők ugy látszik, valami szörnyü dolognak tartják a halált, amelytől rettegni kell, s mást is ezzel akarnak rettegtetni... Ugy mondta mindezt, olyan nyájasan, mint egy görög filozófus, vagy olyan közömbösen, mintha arról beszélt volna, hogy mi a közigazgatási reform célja. De a Házban iszonyu csend támadt utána, mert akik ismerték őt, tudták, hogy minden szava mögött egy gáncsnélküli lélek sztoikus elszántsága lakik...

*

...ját belefojtik a vízbe — mondta a terv egyik korifeusa — s akkor ...kénytelen. Igy teszünk András Igy is tettek s ő vállalta és viselt sok balfogásának minden ódi minden következményét. Semmi nem lehetett rábirni, hogy egy szót mondjon maga mellett. Hal semmit másra át nem háritott, vi teljes felelősséget s szenvedett ko azokért és azok miatt, akikre m ódiumot egy kézlegyintéssel áttoll volna. Nem akart a mások bőrén n külni, akik az ő bőrét vitték a vás Bármi sorsa legyen is, viselte a meg népszerütlenség tetejébe az ujabb minden sulyát. Olyanokért és olya helyett, akik önfeláldozására nem tak érdemesek. Sokan azt mond erre is, ime, a nem életre való emb De az életrevalóság és a férfiasság ne mindig egy uton járnak.

*

Minden csalódása közt, amely életében érte és a halálba is elkisérte, legjobban az fájhatott neki, hogy végül is nem mehetett haza se Erdélybe, se Terebesre. Ne is vigyék addig oda, mig diadallal nem mehet. Pedig a csonka ország földjében, akárhol pihenjen is, éppen olyan rabnak és hontalannak érzi magát, mintha odafenn, az idegen hóditók engedélyével temették volna el. A szabadság és a magyarság az ő szivében és lelkében egyet jelentett Nagymagyarországgal.

A budapesti gyapjuárverések

első sorozata **julius hó 11-én** fog megtartatni. Bejelentéseket elfogad a vállalat vezetősége, a **Magyar Általános Hitelbank gyapjuosztálya,** Budapest, V., ...

...sem ...ekingből azt jelen... ...ogy *Mandzsuria* diktátora, *Csang-Hszü-Liang,* táviratot küldött a nankingi kormánynak, amelyben közli, hogy az *irkuck—urgai* frontszakaszon *három orosz hadosztály nyomul előre.* Az oroszok célja láthatólag az, hogy egyesüljenek *Feng* tábornok mongoliai hadseregével.

Charbini jelentések szerint Mandzsuria területén tényleg *nagyobb orosz csapattestek tartózkodnak.* A vöröshadsereg zöme *Khailar* környékén áll. Az oroszok nem a transzszibériai vasuttal jöttek Mongoliába, hanem a karavánutakon vonultak fel a kinai határőrség ellen. *Mukdeni* jelentések szerint a keletindiai vasutvonaltól északkeletre ujabb nagy orosz csapattesteket figyeltek meg. A vöröshadsereg taktikája, ugy látszik, az, hogy elvágja a Mandzsuria város és *Agun* között álló kinai hadtestet a kinai hadsereg zömétől.

Az orosz betörés hirét hivatalosan még mindig nem erősitették meg. A nankingi kormány — sanghaii jelentések szerint — mély hallgatásba burkolódzik, noha az utóbbi na...

Andrássy Gyula

tudós és könyvember volt, a magyar fajiságnak ezeréves őrztőnei és öntudata hatotta át egyéniségét, itatta át művészi ihletét. Senki se értette és szerette jobban Zrinyi Miklóst, Pál Lászlót, Munkácsy Mihályt mint ő.

Milotay István: A polgárdi halott.
Magyarság. 1929. VI. 16.

Andrássy J.
Andrássy K.

gr. Andrássy Ilona

br. Pongrácz Klementin, Máté Ilona, Lévy Róbert, gr. Pejacsevics Jolán , Lohwag Frida, Redlich Stefánia és Kedvek János nevét sorolja fel a Müvészet c. rovatban Marco: "A Frischauf /Szablya/ iskola" c. beszámolójában, s megjegyzi róluk, hogy bár a nevek "dilettánsokul" hangzanak, egyeseknél nagy erejü müvészi törekvéseket lát, s közülük "Többen ott lesznek a jövő idők magyar müvészetében."

A HÉT, Bp. 1906. márc. 25. XVII. évf. 12. sz. 189. lap.

gróf Andrássy Ilona

„rendkívül szimpatikus, ücke talentum"

Szablya Frischauf Ferenc növendékének emlitve.

Fülep Lajos: A művészet forradalmától a nagy forradalomig

Bp. Magvető 1974

169. old.

megírva Andrássy Ilona gr.
festő
lásd
Czirákyné A. T.
alatt is -

Krassó-Ször

Krassova, várrom.
Német-Facset, várr
Turnul, „Ovidius to
Valkó, csúcsíves ten
Zsidóvár, várrom.

ANDRÁSSY ISTVÁN
építész

Morok

Laktanya dk

TKM 514

7. old.

(?), nachweisbar im 14. Jh. in

15.
in Kolozsvár (Cluj), 1766-83
irche in Erzsébetváros

sébetváros monográfiája,
96, 97, 103.
yi), Zinngießer-Familie in

eisbar 1796.
eisbar 1817-51.
bar 1785-1828.
űemléki Topográfiája, Bd.VII-
gye műemlékei, Bd.1-2, Red.
Voit, Bp. 1969-72.
aler, *1899 Besenyszög, +1981

.
1988.

ZS.BEKE

966 Tîrgu Mureş, seit 1989 lebt

4 Tîrgu Mureş, Apollo-Gal.
Óbudai Pincegal.
iker, *1794 Elemér (Nemački

MBK

Andrássy István [építész]

Az ő műve a debreceni Nagyerdőben épült szabadtéri színpad.

Kádár Zoltán: Debrecen művészi fejlődése a felszabadulás után.
Alföld, Debrecen, 1955 tavaszán, VI. évf. 1-2. sz. 46. l.

ANDRÁSSY ISTVÁN/

a Debrecen Dobozi uti lakótelep tervpályázata Bíráló Bizottságának tagja Debrecen mj. Városi Tanács részéről

Debrecen Dobozi uti lakótelep tervpályázata Bp., 1960.

/2

MDK

Andrássi István (építész)

és Sápi Lajos tervei szerint épültek a debreceni Böszörményi úti kislakások.

Kádár Zoltán: Megjegyzések a legújabb debreceni épületekről.
Építünk, Debrecen, 1952 telén; III. évf. 4. sz.
34. l.

MDK

Andrássy J. [építész]

Az ő és Sápi L. népi hagyományokat felhasználó tervei nyomán épültek a debreceni Böszörményi úti kislakások.

Kádár Zoltán: Debrecen művészi fejlődése a felszabadulás után. Alföld, Debrecen, 1955 tavaszán, VII. évf. 1-2. sz. 46. l.

Andrássy István épitész
1906-

Böszörményi uti kertváros /repr./
Sápi Lajos épitész társa az épületek tervezésében

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961.Debrecen **Képjegyzék** 56.

Andrássy István

1947 – től Debrecenben új lakó-
épületek tervezésén dolgozott.
Kerhaus első negyede.

A képzőművészetek Debrecenben 1961. Debrecen. 48.l

Andrássy István építész

lakóépületekés tervek Debrecenben a Bőnélmény. utca (1947)

A kéjzőművészetek Debrecenben, 1961

48 oldal

Andrássy István és Sápi Lajos

Böszörményi uti kertvárosi

(2-egyo)

A képzőművészetek Debrecenben

1961

57

56 kép

M.D.K.

Andrásy János, farakas

1827-től működik Egerben. Érvegye 1836-ban a megyeház kályháinak felállításánál szerepel

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 307 old.

ANDRÁSY JÁNOS fazekas 1827-től működik Egerben, özvegye 1836-ban a megyeház kályháinak felállitásánál szerepel.

Andrássy Károly

~~Lláb I. 86~~

Lyka Magyarův.

87. l.

A. Mamó atyja
mikrodvdő mi-
niatur festő

városi tényezők bevonásával hely-
kezletet egybehivni.

ságod legmélyebb tiszteletem őszinte

nuár 9.

Lerevichtibor
elnök

megrva

Andrássy Károly gróf

Andrássy Géza gróf nagyapja
miniaturfestő volt.

Az Ernst Múzeum Ejállítása-
C IV. Csoport Ejállítás Pozsony
1929. 19. l

Steppe X. 45.

M.D.K.

Andrássy Károly

Miskolc, avasi Teleivzió- és Kilátótorny épitésvezetője,
Tervező Hofer Miklós

Magyar Épitőművészet 1963/6. 9. l.

MDK

építész

Andrássy Károly

Magánép. eng. Bp. Vállalk. Közl. 1906. máj. 9. 8. l.

Andrássy Károly MDK

Ág utca 1293/3 hrsz. egy em.ház

Magánépitési engedélyek Budapesten.
Vállalkozók Közlönye 1906. márc. 28.5.o.

M.D.K.

Andrásy József, kőműves

1814-45 között működött Egerben.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 307. old.

Andrássy István
festő

Szemelyes közlése 1942 febr. 14. megirva

Szül. Kassán 1899
junius 10. 1922
tól foglalkozik festé-
szettel. Kronjeni-
tól Kassán a mu-
emegyületében lé-
tesített szabadiskó-
lában. Az iskola
kiállításain vagyai-
val szerepelt. Csak
erős orai ban foglal-
kozik festészettel.
Csaladja Gönczi-
ról származik.

A Kassai adóhivatal
Aisztviselője.

M.D.K.

Andrási József, kőműves

neve 1814-45 között
szerepel az egri városi
adóösszeírásokban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 307. old.

ANDRÁSI József kőműves. Nevével az egri városi adóösszeirásokban találkozunk 1814-1845 között

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

Andrássy János, szobrászm.

portrait-szobrászat erössége ennek a kiállitásnak . müvével ehhez járul hozzá A.J. is.

Dénes Tibor:.Nemzeti Kiállitás. Mücsarnok. VII.-IX. Terem
Képzömüvészet. 1934. 116.l.

Andrássy János

Szinyei Társaság fiatal művészeinek kiállításán a Nemzeti Szalonban "Bohond" c. szobrával szerepelt.

Pesti Lloyd 934.IV.1.

U.N.

S.é.u. ✓ 930. XI. 25

E.K. ✓ 930. XI. 23

M.D. ✓ 930. XI. 23

B.H.

M.H. ✓ 930. XI. 23

M. ✓ 930. XI. 22

N.U. ✓ 930. XI.

P.H. ✓ 930 XI. 22

P.N. ✓ 930. XI. 23

U. ✓ 930. XI. 22

R. ✓ nem irtrála.

Andrássy

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.
Portré

Magyarság
1934.1.14.

Andrássy

szobrász

Téli Tárlat - Mücsarnokban - szoborral szerepel.

8 Órai Ujság
1934.I.14.

Andrássy János

Tanulmányfej, gipsz

Műcsarnok 1931/32 téli kiállítás

Andrássy János

MDK

Tanulmány, gipsz

Műcsarnok 1933 Fiatal művészek kiállitása

Andrásy Imre

Tanulmány : gipsz

Andrássy János MDK

Önarcmás, gipsz

Mücsarnok 1934 Téli kiállitás

Andrássy János MDK

Arcképtanulmány, gipsz

Műcsarnok 1934 Téli kiállítás

Andrássy János MDK

Női arcmás, gipsz

Mücsarnok 1933.Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Andrási János, szobrászművész

Törley Máriát tanította első mesterként Andrási János három évig, utána került a főiskolára Törley Márta.

Vasárnapi Tükör

1984. IV. 29. Kossuth 6.45 /L.F./

András

magyar ásztalos

1368-ban V. Orbán pápa

részére dolgozik Rómá-

ban a pápai palo-

tában. Napibére közel

négy arany forint.

Dereszényi: Nagy Lajos kora

160. l.

MALER UM 1600

tus und die Frau von Samaria

o — Leinwand

XVII. SZÁZAD
XVII. JAHRHUNDERT

Susanna und die Alten

— Leinwand

András és

Baltazar

molnárok

1669. ~~Bo~~

Rotsugórudna.

lásd

Baltlel 35. l.

Kupfer és Schwarcz «posztóház» Békéscsaba, Andrássy-út 15. 5-53

Budapest

Kraszner Lajos
posztókereskedő, Budapest, V. Deák Ferenc-tér 2.
181-211, 181-423

Lana confectió ipari és kereskedelmi r.-t. (Szövetáru nagyker.) Budapest V. Deák Ferenc u. 18. 382-184 382-583

Mátyás Károly posztónagykereskedő Bp VII Károly-krt 13/15 227-444

Soproni és Ujpesti Posztó- és Szőnyeggyárak Rt.
Bpest, V. Nádor-utca 18.
*114-606

Weisz S. Sándor posztó és bélésáru nagyker. Bp. V. Bálvány-u. 19. 117-700

Zsuffa István és fiai.
Budapest, IV. Váci-u. 23.
188-640

Debrecen

ÖRÖSI LÁSZLÓ DEBRECEN, Ferenc József-út 38. 19-11

Merinó» posztókereskedelmi r.-t. Debrecen, Ferenc József-út 49. 29-66

Győr

dor Ignác, posztó és bélésáru kereskedő, Győr, Széchenyi-tér 12. 4-00

Léval Henrik, Szeged, Tisza L.-krt 39. 26-49

Szántó és Megyeri, Szeged, Kárász-u. 13. 27-28

Pótkávé.

Kassa

Franck Kávészer Művek R.-T. Kassa, Honvédek-útja 68. 33-54

Puskaművesek.

(Lásd fegyver, lőszer, puskaművesek alatt.)

R

Racionalizálás.

Budapest

Iroda Service „Record" Irodaszervezés-Üzemszervezés Bp V. Nádor-u. 17 116-261

Rapid átíró könyvelési cikkek szaküzlete. Bpest, V Návay Lajos-u. 3. 118-819

megírva

András képíró

1632. Kassa

L.

Szendrey-Szentiványi

32. l.

Budafok.

2200-
2300-

Szentiványi Endre
borkereskedő.

magyarra

András

ágyúöntő

Kassa 1632

l.

Arch-Ért.

1903. 219. l.

Eredménykim

A tényleges kiadásoknal
az egyes alrovatoknál indokoljuk. i
ványuk megállapitani, hogy az ott i
általános ismertetésben már emlite
lyok, továbbá az ügyvitelnek az elő
tése, a szervezeti átalakitások s r
zök, munkaeljárások és módszerek al

A kiadások és bevételek
ban ismertetjük:

Kiadások:

1.Rovat. Általános igazgatási költs

András érezöntő"

XVII. század Kassa

L.

Szendrey-Szentiványi

$3\overset{2}{\cancel{0}}\cdot l.$

Palugy

Budapest, 1934 feb

megírva

András

Kassai ágpiöntő

1600.

l.

Arch. Ért.

1903. 219. l.

A tényleges kiadásoknak
eredménnyel szembeni elt rését az

Többlet mutatkozik az el
pótléknál, mert az 1939. január h
1939. évi költségelőirányzat össz
tes ;

a jutalmak emelkedtek az
jutalommal, valamint a polgármes
sz.rendeletének megfelelően végr
bá mert az 1939.évi január hó 1.
és előlépések folytán, az illetm
emelkedését is magával hozta;

a különmunkadijaknál mu

András érezöntő

1600. Klassa

L.

Szendrey-Szentiványi

3~~0~~2.1.

Üzl

Üzletemet f.-év febr. 1-én

1.) Pénzkészlet:

2.) Adósok:

Magyo
Postato
Sál Jo

3.) Áruk:

100 kl. uj r
200 kl o r
300 kl egy
400 ü mus
200 ü asz

4.) Aktiv váltók Kovács Pét

5.) Ingatlan.

6.) Berendezés.

7.) Hitelezők

Bogn

András ötös

megíva

1591. Kassa

L.

Szendrey-Szentiványi

32. l.

megirva

András

(Andreas Ungarius)

1368 Róma

asztalos

l.

Voit Pál:

Regi magyar otthonok.

Bp. c. n. 65. l.

köteles lakni, a lakásjogosultságnak reszé-
ről való megszerzése céljából neki jelen
bizonylatot kiadom.

Budapest, 1921. november 20.

/P. H./

[illegible]

Enök.

[és a fentnevezett megbizott előadó már is
Budapesten tartózkodik,

András asztalos

1368 Róma

(Andreas Hungarius)

l.

Szépmüvészet

1943. 235. l.

András László

festő

I.

Erdélyi képzőművészeti kiáll.

Kolozsvár 1944.

più rilevanti della fine di secolo.

Anche se la letteratura fu nel suo spirito unitariamente ungherese, le singole lingue segnarono pur tuttavia dei limiti entro di essa. Di limiti invece non si può parlare affatto nel campo delle arti figurative. Lo scultore posoniense Vittorio Tilgner diventò professore dell'Accademia di Vienna ; Giovanni Fadrusz, suo allievo, fu uno dei maggiori scultori ungheresi : sono opere sue la statua di Hummel e la fontana di Ganimede tutt'ora decoro di Posonio, e il distrutto monumento a Maria Teresa. Lo scultore Luigi Rigele, ancora vivente, si formò a Roma come pensionato di quell'Istituto Fraknói, predecessore dell'odierna R. Accademia d'Ungheria. Giovanni Hummel, il maggiore pianista dei suoi tempi, oriundo di Posonio, ogni tanto ritornò nella città natale durante la sua splendida carriera. E quell'astro del cielo musicale che fu Francesco Liszt, diede il suo primo concerto qui nella casa del conte Michele Esterházy, il 26 novembre 1820.

Anche Liszt venne ogni anno (dopo il 1873) a Posonio,

ANDRÁS LÁSZLÓ

7.	Vásár, olaj	mgt.
8.	Gyimesi esztenán, olaj	1500.-
9.	Patak partján, olaj	1200.-
10.	Bivalyok, olaj	mgt.

Nemzeti Szalon

1944. márc.

Barabás Miklós Céh

kiáll.

SZÖVETSÉGE

András László

11. ANDRÁS LÁSZLÓ: Fűrészmalom. Olajfestmény.
12. ANDRÁS LÁSZLÓ: Patakpartja. Olajfestmény.
13. ANDRÁS LÁSZLÓ: Alszeg. Olajfestmény.
14. ANDRÁS LÁSZLÓ: Gyímesi esztenán. Olajfestm.
15. ANDRÁS LÁSZLÓ: Pallók. Olajfestmény.
16. ANDRÁS LÁSZLÓ: Várakozás. Olajfestmény.
17. ANDRÁS LÁSZLÓ: Falusi utca. Olajfestmény.

220. ANDRÁS LÁSZLÓ: Malomárok. Olajfestmény.

Vk. min. székelyföldi
Földr. kiáll. 1943–44

András László
festő

lásd

Kolozsvár, Apponyi u. 6.

Barabás M-cék
Kiáll. Kolozsvár 1943

András László

festő

lásd

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942.

43. C.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

András László
festő

Vásárhelyi Z. Emil:
Barabás Miklós Céh.
A fiatalok kiállítása.
Pásztortűz. 1941. 119. l.

✓

1941. jan-febr.
Kolozsvár, városmegháza

András László

vékelyföldi ösztön-
díjat kapott.

l. Képmüvészet
1943. 158. l.

Szépmüvészet

A MŰVÉSZEK BETŰRENDES NÉVSORA

UTALÁSSAL KIÁLLITOTT MÜVEIK SORSZÁMÁRA

Abry Léon. Antwerpen. (135. 334.)
Achini A. Milano. (400.)
Aggházy Gyula. Budapest. (40. 76. 114. 127. 287. 294.)
Amendola Giuseppe. Nápoly. (429. 454.)
Anrather Karl. Bécs. (153.)
Asselbergs Alphonse. Brüsszel. (146. 387.)
Assenbaum Fanny. München. (386.)
Aureli A. (487. 488.)
Baditz Ottó. München. (87.)

491 ifj. VASTAGH György. A pápai honvédemlékre szánt bronz-dombormű. Pápa város tulajdona.

492 FAUSTINI Modesto. Dolce far niente. Vízf. 400 frank.

493 CIFARIELLO Filippo. Szél-roham. Bronzszobor. 500 márka.

András László

Kapulás c. fa-
metszete repr.

Pásztortűz
1940. 255. l.

András László

Krumpliszedők c.
kepe repr.

Pásztortúz. 1939. 548. l.

A lemezeket az átalakításkor vágt
csak a hosszoldalukon van meg
A zománcos korong fínom aran
lemezből készült és 35 igazgyöng
(átmérője 27 mm) középen kék
leveles keresztek díszítik, melyek
zománc tölt ki. A középső motív
zománcos mezőben lévő fehér- és
lyos mustrával díszített 15 kisebb

Ugyanehhez a csoporthoz tart
zatos filigránnal díszített tárgy is,
került a Nemzeti Múzeumba. Ideta
kájának és motívumának a karköt
zclja, hanem a Jankovich-gyüjtem
tárgyat a székesfehérvári vízlevez
és Jakosich József váltotta magá
székesfehérvári származású a Nemz
melynek leletkörülményeit nem i

András László

részt vett a Barabás
Miklós céh 1939. évi
dec. Kolozsvári Kiállí-
tásán.

Makkay Aliz:
Kolozsvári Kiállí-
tások. Pásztortűz
1940. 118. l.

András László

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest. XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Székely Nép, Sepsiszentgyörgy
1943 Jul. 22.

Megjelent: .....

— **Székelyföldi ösztöndíjas festőművészek.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács javaslata alapján székelyföldi ösztöndíjban részesítette a következő festőművészeket: András Lászlót, Éless Istvánt, Chiki Gál Jánost, Koffán Károlyt, Csáki Maronyák Józsefet, Rafael Viktort, Mágori Vargha Bélát és Farádi Veress Izabellát, az Országos M. Kir. Képzőművészeti Főiskola rektorának javaslata alapján pedig Kunt Ernő, Kőhalmi László, Veress Pál és Bod László képzőművészeti főiskolai hallgatókat.

András László

kolozsvári ref. koll.
rajztanár

l. Rajzoztatás

1944. V. cif. 3. ix.
30. l.

0

ezüst patenával.
Rudnay prímás készíttette, 1839.

Gerevich PA, 190. l. — Lepold Katalógus 103. sz.

KEHELY,
aranyozott ezüst. Empire stílű. Csészéjén szőlőindák közt kalászok.
Mag. 22 cm.
Pesti munka 1840-ből.

Lepold Katalógus 107. sz.

KOPÁCSY PRÍMÁS MELLKERESZTJE,
arany, gyémánttal és ametiszttel. Kettős, drótszemes aranylánccal.
Mag. 12·3 cm.
Bécsi munka, 1840 körül.
Kopácsy prímás (1838—1847) arcképein felismerhető.

Lepold Adatok, 37. l. — Lepold Katalógus 108. sz.

CIBORIUM-KEHELY,
ezüst, aranyozott részletekkel. Lábán a négy evangelista domborított jelképe. Neorokokó stílű. Talpán beütve: E. LACKNER és GESCHMANN.
Mag. 32 cm.
Magyar munka, 1850 körül.

PÁSZTORBOT,
ezüst, kampójában virág.
Mag. 192 cm.
Magyar munka, 1850 körül.

ANDRÁS LÁSZLÓ festő és rajztanár. Született Nagyváradon 1910 október 19-én. A bukuresti Képzőművészeti Akadémián tanult, ahol 1938-ban tanári oklevelet szerzett, majd Olaszországban, Hollandiában és Belgiumban tanulmányozta a muzeumokat. 1939 óta a kolozsvári református kollegium rajztanára. A Barabás Miklós-Céh tagja.

Először 1939 Karácsonyán állitott ki a Barabás Miklós-Céh fiataljainak bemutatkozó kiállitásán Kolozsváron. Eredeti meglátásu kompozicióí és egyéni kifejezésmódja azt tanusitják, hogy várbeli müvész, aki uj hangokat üt meg az erdélyi müvészetben. Grafikai müködése is figyelemreméltó.

BB

Nagyrágó

Dr. Szentmo

föt. Ihár

Mürzsl

BB

Mélyen tisztelt Doctor Ur!

Mellékelten küldöm a feleségem Tollas Julia és a magam életrajzi adatait. Kiséséméret szíves elnézését kérem. Felszólítását ugyanis, távollétünk miatt csak pár napja történt leszerelésemkor kaptam meg.

Szíves figyelmét köszönve maradok

Kolozsvár, 1943. december 16

tisztelettel

András Sorzlé

András László

festő

Kolozsvár

MDK

András László

Pallók, of.

Várkozás, of.

Alszeg, of.

Székelyföldi ösztöndijban részesült festők kiáll.
Kolozsvár város Mücsarnoka. 1944. febr. 9.1.

MDK

András László

Székelyföldi ösztöndijban részesült

Kiosztották a festőművészek székelyföldi és balatoni ösztöndijait. Reggeli Magyarország 1942. jul. 2b.

MDK

András László festőművész.

L.I: A Barabás Miklós céh marosvhelyi . . . kiáll. Ellenzék, Kolozsvár, 1943. febr. 26.

MDK

András László

Vásár, olaj
Gyimesi esztenán, olaj
Patak partján, "
Bivalyok, "

Barabás Miklós Cég kiáll. N.Szal. 1944. márc.
9 l.

MDK

András László

/T.D./: Az erdélyi müvészet az utolsó két évtizedben. Esti Ujság 1941. máj. 1.

MDK

András László

G.S: Erdélyiek kiáll. a N.Szal.-ban. Új Magyarság, 1944. márc. 18. 8 l.

MDK

András László festő

A Műbarát Kiállitóhelyiség... Szépmüvészet, 1941.
159 l.

MDK

András László

B.Az Erdélyi képzőművészek a Műbarátban.
Magyar Nemzet, 1941. ápr. 27. 17 l.

András László
Hazafelé, olaj
[illegible]

[illegible]

MDK

András László
Sáncásók, olaj

Műbarát VIII. kiáll. Erdély. 1941. ápr.

[illegible]

András László

Utcakövezők, olaj

[illegible]

András László, Kolozsvár
Aponyi 16.

Dr.Szentiványi Gyula urnak

B u d a p e s t

XI.Lágymányosi u.16.

András László/festő grafikus./

Született Nagyváradon 1910.október 19-én.A Bukaresti Képzömüvészeti Akadémián tanult.1938-ban tanári oklevelet szerzett,1938-ban Olaszország,majd Hollandia és Belgiumban volt tanulmányuton,hazatérve 1939-ben a Kolozsvári Református Kollégium tanára lett.1940-ben házasságot kötött Tollas Julia festőnővel,ezóta Kolozsváron müködik mint a Barabás Miklós Céh tagja. 1943. ban Székelyföldi ösztöndij-ban részesül. Kiállitásai:

1939.Kolozsvár a Barabás Miklós Céh fiataljainak kiállitása.

1941.Kolozsvár a Barabás Miklós Céh fiataljainak kiállitása.

1941.Budapest Mübarát Erdélyi Képzömüvészek kiállitása.
1943.Marosvásárhely a Barabás Miklós Céh kiállitása.
1943.Kolozsvár a Mücsarnok megnyitó kiállitása.
1943.Kolozsvár a Barabás Miklós Céh öszi tárlata.
1943.Kolozsvár az Erdélyi Képzömüvészek kiállitása.

Kolozsvár,1943,december 1o.

András László

Megirva

András László

festő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Népújság (Heves)
1975 AUG 3 1

András Gizella festő
1021

Heves megyei képzőművészek a Hatvani Galériában

A Hatvani Galériában nincsen holtszezon, egyik tárlat a másiknak adja át a stafétabotot, a meghatározott menetrend szerint. Szívós szándék és töretlen lelkesedés munkálkodik a megye legifjabb városában, s mintha az erőteljes lendület versenytársat keresne közel s távolban a képzőművészeti propagandában.

Nem volt rossz gondolat a Heves megyében élő, vagy innen elszármazó, most már másutt munkálkodó festők, szobrászok alkotásaiból jó néhányat összegyűjteni és a szűkebb haza földjén kiállítást rendezni belőlük. Ez „a rendezési elv" nyilván a szűkebb értelemben vett szülőföld, a haza iránti szeretetből fakad, ennek a tiszteletét igyekszik elmélyíteni a tárlat látogatóiban. Ahogyan a tárlat katalógusában *Moldvay Győző* említi, talán ez a hevesi táj, ez a termő föld tesz itt tanúbizonyságot minőségéről.

A rendezési elven kívül semmi más nem fogja egységgé ezt a kiállítást. Ahány művész, annyi egyéniség, annyi stílus, annyi téma, annyi érzelem, formanyelv és technika. Értékrendet a festők és művészek között erőszakolt akarás után se lehetne felállítani. Fogadjuk el tehát őket, ahogyan vannak és amiért idehozták munkáikat.

András Gizelláról tudjuk, hogy évek óta Egerben él. Vándorlásaiból az idegen tájak képét hozza haza, a soproni pincét, a Hortobágyot és azt rögzíti akvarellbe. Örvendetes, hogy munkái ismét feltűntek tárlatainkon. *Bálint Sándor* tusrajza, a Temetés, ismerős reminiszcenciákra emlékeztet, az Uszályok hangulata megfog. *Berta György* Hatvani határa a táj lelkét keresi.

Blaskó János három képe változatlanul azt a nagynagy belső feszültséget jegyzi le, amit a festő a felbukkanó fény láttán érez. A sötét színek tömegéből hirtelen kivillan az a bizonyos világossárga kocka, a fényt jelző és ígérő valóságával és ez a sárga riasztás érzéklletes. (Engem izgat, mi is rejlik mögötte, milyen élmény, milyen meghatározó erő tereli Blaskót mindig a felbukkanó fény irányába?) *Borbély László* mindkét alkotása eleven, az Emlékeimből mintha határozottabb kompozíciós egységet jelentene.

Galambos Tamás Édene mellett többet is szerettünk volna tőle látni, hogy teljesebb képünk legyen a festőről és arról, amit ez az egy képe itt megsejtet velünk. Örültünk *Gódor Kálmán* képeinek is. Ma már oldottabb színekkel dolgozik, mint egri tartózkodása idején. A Vitorlások az átszűrt Egryhatást és a Balaton szerelmét idézik, az Eger fölött pedig azt a világot, amelyet a festő annyira szeretett. *Gömöry Aranka* három akvarellje a tájban megfészkelő lírát mutatja fel, finom női hangszerelésben.

A nyolcadik évtizeden túl járó *Kastaly István* az egri sáncról mesél frissen, élményszerűen, önmagához képest is megújultan. Akár csak *id. Kátai Mihály* képein, itt is nyilvánvaló az igazság, hogy a táj vonzása, a tájban való otthonkeresés és találás a legszebb férfilírát keltheti életre. A megye mindkét öreg művésze érett kolorittal örökíti meg a szűkebb pátriát, Egert. (Ezt Hatvanban kell ez alkalommal jóleső érzéssel nyugtáznunk!) Kátai Mihály Mosónők című képe derű és meglepetés is számunkra.

Kishonthy Jenő az egri dohánygyári asszonyokról festett képén, színeiben is jól megfigyelt és élménnyé vált pillanatot adja vissza. Tömören és határozottan a munkának azt a feszültségét, amely az asszony arcát remek ritmusba vonja. A Ketten című képen két riadt, vagy félelmet tükröző gyermek arca drámaibb szférákat érint: a két tekintet nem is keresi egymást. *Kő Pál* minden szobra a gyerekkori élményekre támaszkodik, onnan hozza tiszta és szemérmes líráját. A Gyűrűfű öregje, ahogyan a kis házat tartja, a Gizi; a Betlehemes, az Ünnep értékes világot alkot újjá. *Kocsis Árpád* Dombok című művel ugyancsak újra jelentkezés, kellemes meglepetés a megye tárlatlátogatóinak.

Molnár József Csellója azt bizonyítja, hogy a festő hajlik a szimbolikára és a csellóló testével, meg az azt körülvevő színekkel, formákkal, az azok közötti arány ilyen hangsúlyozásával fejezi ki mélyebb gondolatait. *Méray József* a női arcban és a női testben keresi a harmóniát, a formák és a színek sajátos összhangját. A fény kezelése egyéni hangulatú alkotásokat eredményez. *Nagy Ernő* már rég odahagyta a fehérre meszelt falusi házakat, s most mintha a paletta sötétebb régiói érdekelnék őt. A forma is merészebb, a megoldás is hatásosabb. A dombos táj és a kanyargós út erőteljes elképzelés eredménye, az olajcsendélet pedig azt igéri, hogy Nagy Ernő, a fegyelmezett, az elmélyült és nagyvonalú alkotások felé tart.

Nagy Mária szobrai a családi környezetből nőnek ki. Tiszta költészet ez arról a világról, amelyből a művész az életét és élményanyagát hozta és dolgozza fel. *Pataki József* linói és rézkarca az ipari világban tájékozódnak, onnan küldenek híradást, mintegy vállalva a témákat, amely témák a kornak alaphangot adnak. *Piroska Csaba* szénrajza a téli táj hangulatát kitűnően érzékelteti. *Somlai Lajos* Gyöngyösi utca című képe témájában hoz újat. *Szabó László* Eger után Szolnokra kerülvén, időben is gazdagodva széles skálán mozog. Az Anyám márványa még igen ismerős nekünk, a Porondon már kecses artisztikum, mintha a magányt fogalmazná meg, hogy aztán a Hegesztő és a Kubikos erőteljes alakjai mellett a Memento nemcsak ötletével, de megformálásával is komoly hatást váltson ki.

Szegedi Árpád alkotásai kissé idegenül hatnak ebben a környezetben, bár a forma- és színritmus határozott egyéniségre utal. *Tilles Béla* nagy méretű stukkójával olyan irányzatot képvisel, amelyről már korábban, egri kiállítása alkalmával elmondottuk véleményünket. *Trojan Marian* ex librisei — mennyiségileg is — hatnak, érdemes rájuk felfigyelni. Nemcsak a szorgalom, a formakultúra miatt is.

Török László Pihenő munkásán a szűrt fény érdekes hatása tűnik fel, rézfóliáin pedig a zenei élmények keresendők.

A kiállítás így, sokszínűségében és sokrétűségében is hatást ad, tanulságokkal szolgál. Egy pillantás a hazai piktúra és szobrászat egy szelvényére, amelyben sok érték található.

Farkas András

Eltékozolt energiák

Azt már tapasztalni: anyaggal, eszközzel úgy-ahogy célszerűbben próbálunk sáfárkodni, de a szellemi munka értéke, becsülete csekély, azaz jónéhány helyen hagyják pazarlódni, fölösen emésztődni a kiművelt emberfők termelte energiát.

Mondhatjuk kevésbé képletesen a példa erejével: a létesítmény rossz elképzelésből kiindulva készült — ennek ellenére két zsűrin is átjutott — tervét irattárba dobták, újat kell csinálni helyette. Elveszett több ezer munkaóra ezzel, de persze „csak" a társadalomnak, mert hisz' a hebehurgyák, a mulasztásban közreműködők csorbítatlanul megkapták javadalmazásukat. Azután: ül a tervező, gyártmányszerkesztő asztalnál a mérnök, majd átballag a rajzasztalhoz. Amit leskiccelt, azt szabályos műszaki rajzba üllteti át, s azért ő — mekkora órabérért! —, mert nincs elegendő műszaki rajzoló. Napokon át a műhelyben tiprodik a gyártásfejlesztési osztály munkatársa — történetesen két, gépészmérnöki és közgazdászi diplomával, — s az új berendezések elhelyezését irányítja. Megtehetné egy technikus is, de nincsen. Illetve jókora a táboruk a gyárban, ám mással vannak elfoglalva, olyasmivel, amit tapasztalt szakmunkások is elláthatnának. Ez utóbbiak azonban anyagmozgatással foglalatoskodnak, ami viszont a segédmunkások dolga lenne...

A népgazdaságban — a szocialista szektorban — a felsőfokú végzettségűek száma meghaladja a 300 ezret! Az egyetemi diploma megszerzéséig az állam 800 ezer forintot költ a jövendő szakemberre! Egy évtized alatt megkétszereződött a felsőfokú műszaki ismereteket elsajátítottak csoportja, de — amint azt egy reprezentatív vizsgálat megállapította — minden száz főből 16 olyan munkakörben dolgozik, amelynek alig van, vagy semmi köze nincs eredeti képzettségéhez. S akkor még nem szóltunk a középfokú végzettségűek 400 ezres seregéről, amelyben megint sok csapatnyi ember azt csinálja, ami mellett nyugodtan félreteheti az eredeti szaktudását.

Mindenekelőtt a termelővállalatok, szövetkezetek és intézmények feladata, hogy a meglévő szaktudással — gazdálkodjanak! A megfelelő embert a megfelelő helyre régi igazsága ez, ám sokszor cáfol a gyakorlat.

Nagy lyukú rostán hullik át annyi érték szülője, az emberi tudás és képesség. Leintik, sőt szinte lebeszélik az újat akaró, az adottal elégedetlent. Éles, alkotó elméket fognak szürke rutinfeladatok igájába, adminisztrációval tölti ideje jó részét a kutató, az oktató, a gyártásszervező. S nemcsak azért, mert közfelfogásunk a kelleténél sokkal kisebb jelentőséget tulajdonít a szellemi munka hatékony kamatoztatásának, hanem azért is, mert maga a vállalati, intézményi szervezet sem kényszeríti ki ezt. Nem, mivel szervezetlen, fölös párhuzamosságokkal küszált, m nem alkalmazza — nem ismeri! — azokat a vezet technikákat, melyek világ san kijelölik a feladatokat a feltételeket, a viszonyla kat és a felelősségeket.

Lehet, sok munkahely úgy érzik a szellemi fogla kozásúak, hogy túlterhelte rengeteget dolgoznak. A valódi, vagy álterhek eze hasznos, vagy haszontalan munka, amit csinálnak? T lük nem kérdik, hát ne kérdezik ők sem magukt legyintve, idegcsillapítók szedve „robotolnak", s cs nagyméha támad fel benni a vágyakozás: értelmes szépet, tudásuknak, képess güknek megfelelő hasznos alkotni!

Nincs nagyobb vétek, mi megnyesni a szárnyakat, ar magasba emelne. Nincs f rasztóbb, lélekölőbb az érte metlen, munkánál, s a le többet az pazarolja el közö javainkból, értékeinkből, a nem tesz meg mindent, hog a szellemi munka valóba az legyen, amit megjelölés közöl.

M. O.

A brigádok munkáját értékelték Kálban

(Tudósítónktól):

A kál-kápolnai Károlyi Mihály Termelőszövetkezetben az egyesülést követően a brigádmozgalom is megélénkült. Tavasszal tizenhárom brigád — mintegy kétszáz taggal — elkészítette munkavállalását a szocialista cím elnyerésére.

Most, hogy a gazdasági évnek több mint a fele szorgos munkával a brigád tagjai mögött van, a termelőszövetkezet versenybizottsága értékelte a szocialista címért versenyző brigádok munkáját.

Megállapították, hogy az elmúlt hónapokban a brigádtagok két-három alkalommal kommunista műszakot tartottak és ezért járó munkabérüket felajánlották a kápolnai, illetve a kápolnai isko láknak, óvodáknak és napközi otthonoknak. A terme lést segítő többletvállalásai kat is időarányosan már tel jesítették.

Az eredmények alapján a versenybizottság úgy érté kelte a brigádok munkáját hogy azok kedvezően hatot tak a termelésre és a szövet kezeti kollektíva együttmű ködésére. Az év hátralev részében a brigádok főképp pen az oktatási és kulturáli jellegű vállalásaikat igyekez nek szorgalmazni. Az őszi téli esték programjai már el készültek. A brigádok közö színház- és mozilátogatás szerveznek és különböz TIT-rendezvényeken veszne részt.

Varga Gyula

a hétköznapjai

hány hónapot, majd elkezdtem a szaktechnikai tanfolyamot.

— *Hogy megy a tanulás?*

— Őszinte leszek, mindenből átmentem! Nehéz dolgokat tanulunk, gépelemet, géptant, mechanikát, technológiát. Szóval nem volt könnyű a felkészülés, s bizonyára nem lesz egyszerű

Hogy tudja összeegyeztetn ezt az állapotot a magánéle tével?

— Bevallom, ez még mos gondot okoz nekem. Anny tanácsot kaptam a magán életemre vonatkozóan, hog már nem tudok eligazodn közöttük. Egyesek húszéve sen negyvenévest akarna

ANDRÁS ISTVÁN
Észak-Magyarország 1998. IX. 24.

ÉM-PORTRÉ

A tájképfestő

Szalonna (ÉM – PTA) – A szalonnai teleházban nemrég kiállítása nyílt András István amatőr festőnek. Saját becslése szerint legalább hétszáz képe látott már napvilágot, de még egyetlen egyet sem fejezett be.

– Amióta csak tudom, hogy mire való a ceruza, a festék, képeket készítek. A legtöbb mások falát díszíti. De ez így is van rendjén. Nincsenek nagyra törő terveim, azt szoktam mondani, hogy Munkácsy Mihály tudott festeni, én csak szeretek. Belülről késztet valami, hogy lefessem a gondolatban megszületett képeket. Mostanában pedig már időm is van rá.

Két évvel ezelőtt, mint annyi más embert a létszámleépítések során, András Istvánt is elküldték munkahelyéről. Addig a BÉM, a munkagépek töltötték ki mindennapjait. Most a festéssel van így. Gyakran még éjszaka is nekilát a munkának, ha eszébe jut egy téma. Mikor pihen, gondolatban viszi vászonra a látott tájakat, élményeket. Már legalább hétszáz képe látott napvilágot, de még egyetlen egyet sem fejezett be. Bár más számára már késznek tűnhet a mű, ő, ha félreteszi, egy kis idő múlva újabb vonásokkal változtat a képen. Leginkább tájképeket készít, az adja a legváltozatosabb formákat, színeket. De fest csendéletet, épületeket is, a helyi templom mása például Gönc Árpád köztársasági elnök tulajdonában van.

– A szalonnai polgármester látta meg nálam a templom képét. Meg is vette emlékül a köztársasági elnöknek, aki ellátogatott a falunkba. Na nem dicsekvésképpen mondom, én a sikert másképp mérem. Nem a népszerűség vagy a pénz számít – és nem csak azért, mert a festésből egyetlen fillért sem tudnék egymásra rakni.

Néha elad egy-egy képet, ha valakinek megtetszik, de csak az anyag árát számolja fel, a munkájáért nem kér pénzt. A kapott összegért háztól vásárol régi szőttes vásznat, arra dolgozik. Ha összejönnek a kellékek, azt tervezi, hogy megfesteni Jézust és az utolsó vacsorát, úgy ahogy ő látja. Mind a tizenkét alakot embernagyságúra rajzolná meg és minden egyes arc megmutatná „viselője" jellemét, gondolatát. És egyúttal András Istvánét is.

egenforgalom

tatják

ORGALOM

	1996	1997
	6149	5858
	107 806	100 649
	29 652	25 234
	250 444	243 922
	72 542	73 580

kormányzat, várospolitikai és informatikai osztály

gy minőségi
kül többen
majd Mis-

ósok szerint
szezon, de a
alóban több
sztrák. Meg-
a Barlang-
tathatatlan,
légtelen, mi-
k kevés kul-

turált kikapcsolódási, szórakozási lehetőséget találhatnak itt. Sokak szerint – idegenforgalmi szempontból – problémát jelent a tapolcai büfésor, amely azáltal, hogy egyeseket vonz, a turistákat elriasztja.

A város idegenforgalmi programja jelentős változásokat ígér, s bár a szakmában dolgozók bizakodnak, inkább a „hiszem, ha látom" álláspontján állnak.

eg a bűnözés

örtönben

Puskár Tibor

gyanis több
gva a cellák-
elfogadható

A dandártábornok felhívta a miniszter figyelmét szűkös anyagi helyzetükre. Elmondta, hogy évente 45 millió forintot fordítanak fűtésre, világításra és kommunális költségekre. Az élelmezés pedig 30 milliót visz el egy esztendőben.

Dávid Ibolya örömét fejezte ki, hogy tárcavezetőként elsőként ebbe a börtönbe látogathatott el, ahol a meglévő gondok ellenére jól működő és működtetett BV intézetet látott.

– Jó lenne – fogalmazott –, ha az ország többi börtönében is csak ilyen gondok nyomasztanák a parancsnokokat, mint Sátoraljaújhelyen. Ugyanakkor leszögezte, hogy a kormány új intézmények létrehozásával, és az elavult intézetek felújításával igyekszik enyhíteni a börtönök túlzsúfoltságán. A bűnözés ugyanis nem szűnt meg parancsszóra, mint ahogy ezt majd fél évszázadon át el akarták hitetni a társadalommal...

András István terve.

Turányi Gábor: A Mestoriskola Tx. ciklusának felvételi terv-pályázata: A Magyar Építészeti Múzeum.

2. Homlokzatok, András István terve

2

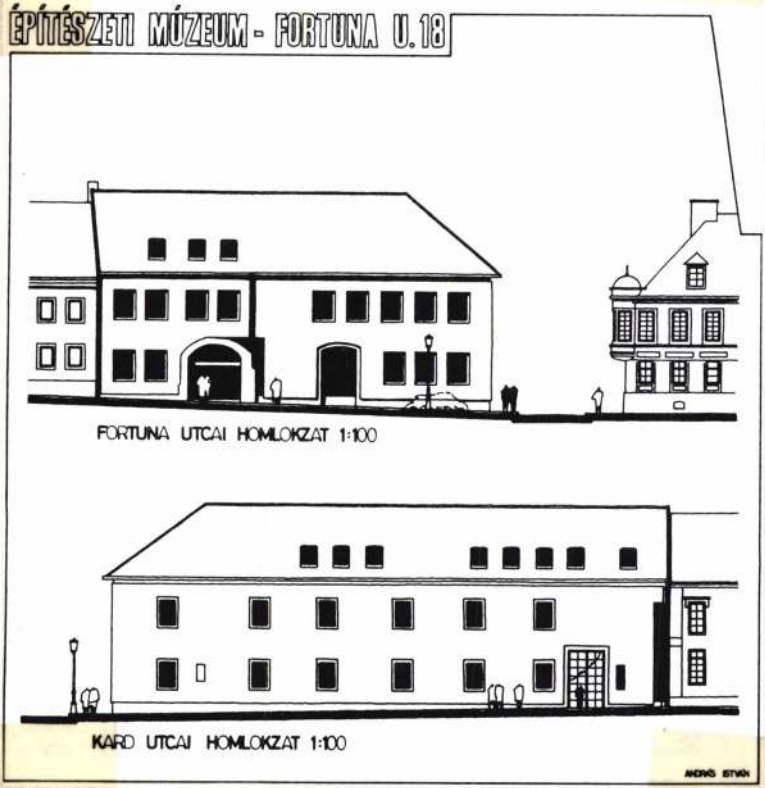

Magyar Építőművészet, 1987., 6., 6-old.

András József.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán munkája mesepel.

Nemzeti Ujság, 1928. Jún. 21.

András József

Rudnay Gyula Növendéke.

Festménye szerepel a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállitásán.

Ujság, 1928. Máj. 20.

András József.

A Nemzeti Szalon évadzáró kiállításán tájképe szerepel. (említve.)

Magyarság, 1928. jún. 21.

András József

 938. VI. 5. AZ

Leleplezte magát András József festő, aki gróf Czirákyné Andrássy Ilona

— *Az Est tudósítójától* —

Ma délelőtt nyilt meg a Kossuth Lajos uccai »Műterem«-ben gróf *Czirákyné* Andrássy Ilona és *Siuda* Nándor festőművészek gyüjteményes kiállítása.

Festményei között beszélgetünk az arisztokrata festőművésznővel, akinek ez első művészi szereplése.

— Családunkban a művészet és a művészetpártolás évszázados tradició. Édesapám, gróf *Andrássy* Tivadar, nagyon tehetséges *festő volt*, aki csak a politika miatt nem tudta egész életét a festészetnek szentelni. Róla mondta *Munkácsi* Mihály egyszer egy tiszadobi nyaralás alkalmából:

— Jó, hogy Tivadar gróf, mert különben még engem is lepipálna.

— Nagy művészbarátok voltak azonban családunkban gróf *Andrássy* Károly és *Andrássy* Géza, akik mind a ketten *maguk is piktorkodtak*. Mostohaapám, *Andrássy* Gyula pedig korának egyik legnagyobb műértője és műpártolója volt.

— Mióta csak élek — folytatja — és emlékszem, minden nyáron volt egy-két festőművész vendégünk tiszadobi birtokunkon. Nekem mint kislánynak az volt a legnagyobb élvezetem, ha valamelyiküknek a palettáját vihettem és pucolhattam. A legbüszkébb akkor voltam, ha megengedték, hogy jelen lehessek munkájuknál.

— Már gyermekkoromban sokat rajzoltam és festettem, de komolyan csak tíz évvel ezelőtt kezdtem foglalkozni festészettel. Beiratkoztam az Akadémiára, ahol két évig *Rudnaynál tanultam.*

— Már évek óta legnagyobbrészt falun lakom három gyermekemmel — *és elsősorban anya vagyok.* A festészet — mondja mosolyogva — sajnos, olyan öröm, amit az ember nem mindig engedhet meg magának, a sok egyéb háziasszonyi dolog miatt.

GRÓF CZIRÁKYNÉ ANDRÁSSY ILONA festményei között

— Képeimben természetesen *sok a Rudnay-hatás*, ami alól nem tudja kivonni magát egy tanítványa sem. Ha sokat dolgoztam volna, feltétlenül megtaláltam volna képességeimben önmagamat. Igy azonban még mindig keresem munkáimban azt a »valamit«, ami hiányzik. Ha egy-egy képem elkészül, akkor látom csak a hibákat. Ilyenkor mindig az az érzésem, hogy valaminek vége van, ami nem úgy sikerült, mint ahogy azt akartam. Otthoni műtermemben *a legtöbb kép a fal felé van fordítva, hogy ne is lássam* a sokszor csak képzelt rengeteg hibát. Eddig hétszer *András József név alatt állítottam ki.* Ezt írták róla:

— *Fiatal ember, tehetség, akitől még sokat várunk...*

jobbkéz gyanánt, akit érdemes betanítani és pozícióra felnevelni. Részletes ajánlatokat »Biztos jövő 46583« jeligére **Blockner** hirdetőbe, **Vilmos császár út 33**

OPERA penzió VI, Dalszínház ucca 8. Telefon: 128-681. Úri otthon Elsőrangú konyha. Meleg folyóvíz. Állandó lakóknak nagy árengedmény.

Belváros, IV. Kaas Ivor u. 9. számú bérpalotában **azonnal** vagy **augusztus 1-re,** újonnan festett

1- és 2-szobás komfortos lakások kiadók. Házkezelőség: Lónyay ucca 7. I. 14. Ügyvédi iroda. — Telefon: 185-643

Budai hegyvidéken közlekedésnél, 3-szobás úrilberendezésű villalakás, szép kertben, nyárra vagy hosszabb időre **kiadó.** Tel. 164-599.

Rózsadombon kiadó 4 szoba hallos lakás július 1-től. Központi fűtés, melegvíz, garázs. Tel. 153-783.

Fiatal **könyvelőnőt** azonnali **belépésre keresünk.** Irásbeli ajánlatokat »Átírókönyvelésben jártas 5334« jeligére **Blockner J.** hirdetőirodába. IV., Városház ucca 10

Mussolini térre nézőszoba kiadó (esetleg ellátással) Andrássy út 55. II. 5. 638

A város belterületén autószervisz részére nagyobb csukott

Társat keresek 60.000 pengővel, a főváros egyik legforgalmasabb **detail-üzletének átvételéhez**

Évi forgalom félmillió pengő. Ajánlatokat »Női divat« jeligére a kiadóhivatalba

Három gyönyörű keleti perzsaszőnyeg eladó Megtekinthető csak d. e. Pannónia u. 19. I. Miklós

Találkozunk az **AQUINCUMI STRANDON**

HÉV átszállóval bárhonnan **30** fillér.
Autobusz.
Hajó Vigadótól, Margithídtól

KIS autó üzemköltsége, **NAGY** autó kényelme, amerikai gyártmány, ez a:

WILLYS

Képviselet: VI., Jókai ucca 26.
Brown és Szunyog

KIADNÁM I. emeleti uccai **2 szoba hallos** komfortos, fürdőszobás, melegvízzel, telefonnal lakásomat, július 1-től 2 hónapra. Telefon **126-032.**

Parketta Új tölgyfaparkettát lefektetek teljesen készen pr. **m²-ként 6·80.** Baross tér 6. Tel.: 132-719

641

ugyanott **3-szobás** komfortos, közp. fűtéses **lakás** augusztusra.

Váci ucca 11/b. alatt nagyméretű **üzlethelyiség** a váciuccai oldalon, nov. 1-re, ugyanott **félemeleti saroküzlethelyiség** augusztus 1-re, központi fűtéssel, **méltányos áron kiadó.** Telefon **187-508**

RASCHEL kötőgépet vennék. Levelek »Ármegjelöléssel« jeligére BRAUN hirdetőbe, József körút 38. szám.

Kitünő állapotban lévő, kisadójú és kisfogyasztású **ANGOL KOCSI** közvetlenül vevőnek **eladó.** Tel. 11-13-64.

Kertre nézőszoba különbejáratú szép **szoba** 1—2 úrnak **kiadó.** Damjanich ucca 54. Kerti épület, III. 1. Lift. Tel. 134-018. 638

Belváros, IV, Kaas Ivor u. 9. számú bérpalotában, **azonnal** vagy **augusztus 1-re** **üzlethelyiség** kiadó Házkezelőség Lónyay ucca 7. I. em. 14. Ügyvédi iroda. — Telefon: 185—643

Keresek családiházat 2—3 hold kerttel, Budapest 30 kilométeres körzetében. Részletes **leírást** és **árajánlatot „Készpénz"** jeligére Blocknerhez, Vilmos császár út 3

Keresek 4-szobás

MDK

András József, festö

Rudnay Gyula tanitványa.

(e.a.j.)

A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll.
Mücs.- Ujság. 1928 máj. 2o. 22 l.

András József
grafikus

M.D.P

„Lovak"

Élet és Irodalom, 1968. okt. 5 - 12 lap

Ö. András Károly

kassai festo

lásd

Ungarn. 1942. sept

MDK

András Lajosné
iró és himző

"A Népművészet Mestere" címmel lett kitüntetve.

Esti Hirlap 194 sz. 1958. aug. 19. 6 old.

MDK

András Lajosné, népművész,
pingáló asszony

Hetvenéves kalocsai népművész. A mezőgazdasági kiállításon mutatja be virágterem tő művészetét.

Fénykép.

— : A népművész 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. szept. 17.

MDK

András Lajosné

kalocsai himzőasszony

1958 Alkotmány ünnepe alkalmából megkapta a Népművészet Mestere oklevelet és jelvényt.

Magyar Nemzet 1958. VIII. 19.

MDK

András Lajosné, kalotaszagi himzőnő,
népmüvészet mestere

Furulyaszó a Munkácsy teremben. Népszava, 1958.
sug. 19.

ANDRÁS lapicida (Andreas von Hermannstadt) 15.sz.

MYSS, Walter: Kunst in Siebenbürgen.
Innsbruck : Wort und Welt Verl., 1991
254.

András Gizella

Veszprémi táj.
olajf. vászon
100 x 70

Fővi. Képt. tels.
1948

1. – 199. ll., I. – XXII.
Kepes tábla.

Budapest
Hornyánszky Viktor
1901

András Gizella

Buratereszlet, stb.

Heves megyei képzőművének öni tárlata Eger 1962

Kat. ber.: Bodnár Éva

András Gizella

Linoleum

Műcsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

András Gizella

Merengő nő.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 19. 1.

MD K

András Gizella, festö

Linoleum.

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért." Képzőm.Kiáll. 1942.
jun.6.-.22.
Kék.19.1.

MDK

András Gizella, festö

Olvasó leány. Olajf.

Mücsarnok.IV.Képzömüv.kiáll."A Magyar Müvészetért". 1943 máj.16-3o."

Kat. 17.1.

András Gizella

MDK

Konyhában

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

András Gizella

A Nemzeti Szabon tavasi

tárlatán szerepelt.

Uj Magyarság 1942. VI. 11.

András Gizella [redacted]

Merengő nő

Műcsarnok 1941 Téli kiállitás

András Gizella MDK

Olvasó leány, olf.

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

András Gizella
festő
V Kuninkiáll. 1943
Tájkép, olaj.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

András Gizella

1.

Szépmüvèszet

1943. 34. l. (Vásárlások)

A Képzőmüvészeti Főiskola vezprem. Müvèrtelepe kiallitása. Tájkepi c. olajt megv. a Kultuszminisztérium

András Gizella
festő, Abonyi u. 4.
Műcsarnok
1941 dec - 1942. jan. téli
kiáll. 407.
1942. ápr. – máj. tav. kiáll.
204
1942. jún. magyar művészet 479.
1943. máj. magyar művészet 402.

II. SZÁZADBÓL.

arművészeti műremek, a mi az ezredéves
eiben szemeink elé tárult, javarészben hazai
nk is kivette részét mindenkor; a magyar
s az igények magasabb fokával összhangzó
arűző elemek zöme nem is az államfentartó
r levegő félreismerhetetlen nemzeti karakter
méltányos, hogy néhány sort szenteljünk
harczban egyforma buzgalommal folytatott
ult a nemzet vagyonosodásához s az állam

A tulajdonképeni rendszeres rézpénz
egyelőre csak próbaveretek készültek. A réz

E királynő korával lesz Erdély is á
utolsó erdélyi specziális éremfajok, melyek c
sas mellén Erdély czímere van alkalmazva.

Ugyan e korban szűnik meg az edd
magyar vereteken. Az összmonarchiai törekvé
ház uralma alatt levő pénzverők A, B, C jel
bányát jelentette, C Prágát, D Gráczot, E C

E kortól kezdve a magyar pénz
EIN HUNGRISCH felirattal próbakép veretik

A következő uralkodók alatt vernek
forgalomban túlnyomó részben a birodalmi
érmek német feliratait hozza be, a mi ezüst-
Scheidemünze der Wiener Waehrung stb.)
bánya, Gyulafehérvár, Szomolnok, Oravicza)

Az 1848-iki események újra jogaiba
szabású érmek veretnek (ismét a régi K. B.
irat. Ez érmek: aranyforint, húsz, tíz, hat,

A szabadságharcz viszontagságos k
katonai hatóságok, uradalmak bocsátottak k

Világos után a magyar pénzverés n
ségében működtek, a Mária Terézia koráb
rainai 60 kraiczáros forint a 100 kros úgyne

megirva

András Gizella
festő

l.

Kocsis Árpádné
András G.

András Gizella

rajztanár-jelölt

Ferk. pzomfoisk. vk

1939-41, 149. l.

Sándor

h T i b o r úrnak
a Műemlékek Országos Bizottságának

B u d a p e s t

ve per elszámolás

András Gizella
rajztanárjelölt

l.

Ferkipzomfoiskivk

1939-41. 142. l.

sta:

M. E. Ny.

András Gyula

l. Ferkpzomfoisk vk

1939-41. 102. l.

többször

107 l.

Nagyelvint

Tisztelettel van na
várkastély helyreállítá
vallás és közoktatásügy
rendeletére ~~alapján~~ Dr. Lux K. kezén
námi rendelete alap
az 1942 évi elszámo

András Gizella
festő

l.

Tavaszi Szalon

XV. 37. sz

Alinsky-Teleki
Eva unterlte

1940.

Amerykai Estoni

ANDRÁS GIZELLA

1. Olvasó leány, olajf. 500
2. Veszprémi táj, olajf. 350

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon XVII.

1942

Rádl Ödön V. 311.

ANDRÁS EDIT

1997. január 14-én 18 órakor
az Óbudai Társaskörben (Budapest, III. Kiskorona u. 7.)
bemutatjuk a

Vízpróba
Water Ordeal

című kiadványt,

mely az Óbudai Társaskör Galériában és az Óbudai Pincegaléria 1995-ben lezajlott nemzetközi nőművészeti kiállítássorozatot elemző négy tanulmányt (András Edit, Bán Zsófia, Kováts Albert és Sturcz János írását), valamint a tárlatok fotódokumentációját tartalmazza és válogatást közöl a kritikai visszhangból is.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk.
András Edit
Andrási Gábor

ANDRÁS EDIT

MEGHÍVÓ

A Kortárs Művészeti Múzeum - Ludwig Múzeum Budapest
és az Új Művészet Kiadó tisztelettel meghívja
2001. október 17-én, szerdán délután 4 órára a múzeum előadótermébe

ANDRÁS EDIT
Kötéltánc –Tanulmányok az ezredvég amerikai képzőművészetéről

című könyvének sajtótájékoztatójára,
ahol a könyv kedvezményes áron megvásárolható.
A kötetet Andrási Gábor művészettörténész mutatja be.

Kortárs Művészeti Múzeum - Ludwig Múzeum, Budavári Palota

András Jerencsé, népmüvén

L.: Vén Lajosné

Boros M.: Elment a tojás ... 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. máj. 6.

András ferencné, népművész

Kalocsai pingálóasszony. A kalocsai népművészeti napokon bemutatja művészetét a népművészeti boltban. (Bp. Kossuth L. u. 2.)

— : Hír

8.

Népszabadság, Bn. 1971. júl. 11.

András Ferencné

Kalocsai pingáló asszony Kuwaitba hívták meg művészete bemutatására.

A kalocsai pingáló asszonyok

Magyar Hírlap, 1969. március 27. 8.l.

A tápiószelei művésztelep 5o éves évfordulója alkalmából rendezett JUBÍLEUMI KIÁLLITÁS

ANDRÁS GIZELLA
BÉR RUDOLF
EIGEL ISTVÁN
GRÓH JÁNOS
KAPICZ MARGIT
KISS LÁSZLÓ PÁL
KÓS LAJOS
KOCSIS ÁRPÁD
MOHÁCSI FERENC
MÓRICZ SÁNDOR
NAGY JÁNOS
TASSY KLÁRA
festőművészek és
NYÍRŐ GYULA
szobrászművész
egykori és mai munkáiból szerveződött.

Meghívjuk kedves vendégeinket a megnyitót követő baráti beszélgetésre is.

Andrási Gizella

MEGHÍVÓ

A tápiószelei Blaskovich Múzeum
és Múzeumbaráti Kör
tisztelettel meghívja Önt
1995. szeptember 29-én, pénteken
16 órára
„VOLT EGYSZER EGY MÜVÉSZTELEP...
című jubileumi tárlatának rendhagyó
megnyitójára.

A kiállítást megnyitja:

KISS JOAKIM MARGIT
művészettörténész

A tárlat megtekinthető: november 5-ig

Az időszaki kiállítás a megnyitó
alkalmával ingyenesen látogatható.

M.D.K.

András Gizella
grafikus.

A Hunyadi megyei Képzőművészeti
Munkacsoport kiállításán vett részt.

Híres.
Művészet, 1961. július — 44 l.

András Gizella.

Balaton III.

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

MEGHÍVÓ

az Eötvös Loránd Tudományegyetem Művészettörténet tanszékének doktori (Ph.D.) programja
és
a Bölcsészettudományi Kar Doktori Tanácsa
meghívja Önt

ANDRÁS EDIT

Schönberger Armand festőművész (1885-1974) munkássága

című Ph.D. értekezésének **1998. szeptember 21-én (hétfőn) du. 15 órakor, az MTA Művészeti Gyűjteményében** (V. Roosevelt tér 9. III. em.) tartandó nyilvános vitájára.

Az értekezés megtekinthető az MTA Művészettörténeti Kutató Intézete (I. Úri u. 49.) könyvtárában

András Edit műstörténész

ANDRÁS Edit mutatt

RÚL 1. 467.

ástya, a város

rokokó

an. XVIII. sz.

adalmak

háttér

Művészettörténészek esete a bankárral

Nyolc szakértő lemondott, de a Kovács Gábor alapítvány idejében megkezdi működését

Április 20-án egy felújított Andrássy úti palotában megkezdi működését a Kovács Gábor Művészeti Alapítvány (Kogart), melyet hárommilliárd forintos tőkével hozott létre a Bankár Holding tulajdonosaként ismert üzletember. Az előkészületeket némileg beárnyékolja, hogy a nyitó kiállítás szervezésére felkért szakmai testület nyolc tagja lemondott megbízatásáról.

A nyolc szakértő – András Edit, Andrási Gábor, Jerger Krisztina, Molnár Edit, Petrányi Zsolt és Szoboszlai János művészettörténész, valamint Farkas Ádám szobrász- és Szűcs Attila festőművész – már február elején bejelentette lemondását, de az ügy csak a napokban, az Index internetes portál cikke nyomán kapott nagyobb nyilvánosságot. A szakértők úgy érezték, hogy az alapítványt létrehozó Kovács Gábor nemcsak a pénzt adja, hanem szakmai kontrollt is akar gyakorolni a művészeti tanács felett, ami számukra elfogadhatatlan. A nyolc szakértő kifejezetten modern, progreszszív nyitó kiállítást képzelt el, ahol fontos szerepet kapnak a videoinstallációk, s ezért a rendelkezésre álló hatszáz négyzetméteren mindössze nyolc műalkotást helyeznek el. Kovács Gábor viszont ennél konvencionálisabb, „falra akasztott" képekből álló kiállítást szeretne látni, s az ellentétek végül feloldhatatlannak bizonyultak.

A Magyar Hírlap által megkérdezett – összeférhetetlenségre hivatkozva nevük elhallgatását kérő – múzeumigazgatók szerint a művészeti tanács összetételének ismeretében borítékolható volt a konfliktus, mert a nyolc szakemberről már eddig is tudták, hogy milyen irányzatokkal szimpatizálnak. Ezért érthetetlen, hogy ki és milyen alapon kérte fel éppen őket a nyitó kiállításra, s miért fogadták el a megbízást. Az pedig, hogy egy magánalapítvány létrehozója a pénzéért cserébe „önmegvalósítani" is akar, Nyugaton is megszokott dolog, bár nyilván nem mindenkinek tetszik.

Tóth Tamás, a Kogart kuratóriumi elnöke már nem kíván a múlttal, a szakmai testület lemondásával foglalkozni. Kérdésünkre elmondta: állandó művészeti tanácsot már nem is akarnak felkérni, mert a kuratórium, a nemzetközi tanácsadó testület, illetve az egyes projektekre felkért szakértők megfelelő szakmai hátteret jelentenek az alapítványnak. A Kogart munkájában fontos szerepet szánnak Hegyi Lórándnak, az Európa-szerte elismert múzeumi szakembernek, aki a kuratórium tagja, de külföldi elfoglaltsága miatt az operatív irányításban nem vesz részt – ez Iványi Brigitta művészeti titkár feladata. Hegyi és Tóth mellett a kuratórium tagja Vizi E. Szilveszter, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke; Rajna József, a londoni Hungarian International Bank volt vezérigazgatója és Köves Péter, a Köves Clifford Chance ügyvédi iroda vezetője. A nemzetközi tanácsadó testületben olasz, francia, osztrák, német és brit szakemberek kaptak helyet. „Az alapító és a kuratórium nem kíván művészeti kérdésekbe beavatkozni, viszont következetesen végrehajtja az alapításkor meghatározott célokat. Három ilyen célt határoztunk meg: nem szűk szakmai közönséghez, hanem szélesebb körhöz szeretnénk eljuttatni a művészetet; a műfajok harmóniájára törekszünk, melyben a videoinstalláció éppúgy megfér, mint a hagyományos festmények, szobrok, fotográfiák, és végül azt szeretnénk, hogy a kortárs művészek minden generációja megjelenjen alkotásaival."

Tóth Tamás szerint a szakmai testület lemondása nem érinti az április 20-ára tervezett megnyitót és az első kiállítást, amelyen egy albán, egy cseh, egy francia és tíz-tizenkét magyar művész alkotásai lesznek láthatók. 2004-re még háromnégy kiállítást terveznek, „magyar, regionális és európai tematikával, Hegyi Lóránd útmutatásai alapján". Májusban a tudatos gyűjteményépítést is megkezdik, pályázatokat, ösztöndíjakat hirdetnek, ősztől pedig irodalmi és zenei programoknak is otthont ad az egykori Fiatal Művészek Klubja Andrássy úti épülete. *rea*

ANDRA'S EDIT

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT 1993. DECEMBER 9-ÉN DÉLUTÁN 2-KOR KEZDŐDŐ KONFERENCIÁJÁRA, AMELY A

VARIÁCIÓK A POP ART RA

FEJEZETEK A MAGYAR MŰVÉSZETBŐL 1950-1990

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSON KERÜL MEGRENDEZÉSRE

PROGRAM:

SZEMERE ANNA: MI A POPULÁRIS KULTÚRA? (DEFINÍCIÓK, HATÁRVONALAK ÉS DISKURZUSVÁLTÁS)

GÉRARD XURIGUERA: A KÉPI ÁBRÁZOLÁS A 60-AS ÉVEKBEN

BOHÁR ANDRÁS: ELITKULTÚRA ÉS ALTERNATÍV KULTÚRA A 60-AS ÉS 70-ES ÉVEKBEN

KIM LEVIN: POP ART ÉS AZ ALTERNATÍV MŰVÉSZET

MARCO LIVINGSTONE: AZ ANGOL POP VÁLTOZATAI

ANDRÁS EDIT: AIDS MEMORIAL QUILT (HALÁL ÉS POPULÁRIS KULTÚRA)

THE PALACE OF ART IS PLEASED TO INVITE YOU TO A CONFERENCE ON 9TH DECEMBER 1993 AT 2 P.M. AT THE

VARIATIONS ON POP ART

ALTERNATIVE TENDENCIES IN HUNGARIAN ART FROM THE 50s TO 1990

EXHIBITION

PROGRAMME:

ANNA SZEMERE: WHAT IS POPULAR CULTURE? (PROBLEMS OF DEFINITION, BOUNDARIES AND THE DISCURSIVE SHIFT)

GÉRARD XURIGUERA: LA FIGURATION DANS LES ANNÉES SOIXANTE

ANDRÁS BOHÁR: ELITE CULTURE AND ALTERNATIVE CULTURE IN THE SIXTIES AND THE SEVENTIES

KIM LEVIN: POP ART AND ALTERNATIVE ART

MARCO LIVINGSTONE: VARIETIES OF BRITISH POP

EDIT ANDRÁS: AIDS MEMORIAL QUILT (DEATH AND POPULAR CULTURE)

SZPONZOROK / SPONSORED BY:

Eravis Szállodaüzemeltető Kft.

INSTITUT FRANÇAIS

Deréky Pál: Radnóti Sándorunk.
= Holmi, 6. 1994, 2. 325–330

Benelő 8

Kovács Albert: Művészet és Zorrini.
= Benelő, 1994. febr. 24. 44. ill

András Edit

60 59 58 57 56 55

Holmi 2

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

András Csaba, festő – művész

UTUNK

1984 AUG 31

1021

Máramarosi hó

Július zordra sikeredett első napjaiban, nem is tűnnek témavesztésnek András Csaba téli tájképei. A közönség magáracsavart tavaszias pulóverekben, esőkabátokban gyönyörködik a kiállított anyagban, s bizony didereg. Kint tíztizenkét fok lehet a hőmérséklet, a Szatmári Galériában pedig egyenesen a máramarosi havasok lehellete érezhető. Természetesen a hófedte havasoké. A hűvös András Csaba képeiről is árad. Két tucatnyi, behavazott tájat ábrázoló képe néz le a falakról, s a fázósan szemlélődő látogatót észrevehetően gyönyörködteti. A képeken hó, minden mennyiségben. Szelíd lankák, behavazott utak, ösvények, hóban álló fák, hóval takart háztetők, érintetlen és olvadó hófoltok mindenütt. A kiállítás főtémája a tél, a Máramarosszigeten élő festő ecsetjét próbára tevő feladat pedig a sok fehérségnek a művészi visszaadása. Állítólag vizet, jeget, havat festeni a legnehezebb. Állítólag egyiket sem lehet csak úgy, a tubusból „kinyomni". Sem a víz tükrét, sem a jég fényét, sem a hó fehérségét. A havat — ez András Csaba behavazott tájain is látszik, — biztosan nem. Hiszen a tubusban nincs fagypont feletti és fagypont alatti fehérség, az András Csaba képein viszont van. Sőt, mínusz tíz fok alatti képe is van. Ő tudja, hogyan csinálja, de egyik-másik kép időpontjára és hősmérsékletére akár fogadást is lehetne kötni, valahogy ilyenképpen: Reggel fél nyolc és mínusz tíz foknál hidegebb van. Vagy: Egész nap olvadt, délután öt óra van és ismét fagyni kezd. Más szóval András Csaba képein a máramarosi hó nem pusztán hangulati elem, hanem maga a tárgy, a megoldani, megfesteni való festői feladat. Ennek a hónak „arca" van, és András Csaba egyre jobban ismeri ennek az arcnak sajátos vonásait, egyre többet tud belőle nekünk is megmutatni.

GYÖNGYÖSI GÁBOR

András Csaba: Leány kalapban

Majtényi Erik versének első szakaszát idézzük a vízszintes 1., 38., függőleges 58. és vízszintes 47. számú sorban.

VÍZSZINTES: **1. A versszak első sora** (zárt betűk: Z, Á, S, A). 12. Földművelő szerszám. 16. Német író (Bruno, 1895—1950). 17. Aromás, erős szeszes ital. 18. Lovat etet. 20. A vér alkotó részeinek mennyiségét és arányát feltüntető orvosi lelet. 22. Erdei gyümölcs. 24. Ipari növény. 25. Azonos betűk. 26. Menynyiségtant oktat. 31. Hangtalanul esd! 33. Függesztve tart. 34. Mesékben van ilyen ország. 36. Lóbetegség. **38. A versszak második sora** (zárt betűk: K, G, D, E). 39. Móka egynemű hangzói. 40. Helyeslés. 41. ... Petrich Soma: festő, Petőfi barátja volt (1822—80). 43. Keresztülhajít. 46. Gramm része! **47. A versszak utolsó sora** (zárt betűk: Á, R, E, N, G). 48. Elméммel felfogom. 49. Ellenkezés nélkül elvisel-e? 51. Vissza: fűszer. 52. Valaminek a hátától. 54. Ezüst vegyjele. 55. Ajtó-ablakfestő. 57. Vegyészek. 61. Derékszög, műszaki kifejezéssel. 62. Bojt közepe! 64. Mely időtől fogva. 65. Azonban. 67. Vissza: ...ol: fedezékbe bújik. 68. Attól a perctől. 70. Félig ember, félig hal alakjában ábrázolt ókori görög tengeri isten. 72. Szomját oltó. 74. Házasságkötésére. 77. ...um: a zsírkő. 78. Ilyen rendelet volt az ukáz. 80. Kétjegyű mássalhangzó. 81. Egyfajta időmérők. 84. Összevissza írá! 85. Afrikai sivatagot. 88. Összetapos. 90. Luxemburg és Norvégia gépkocsijelzése. 94. Ruténium vegyjele. 96. Fordított gléda! 97. Mint a 24. számú sor. 98. Ábrándos képzelődésünk. 100. Délkelet-ázsiai szigetország lakója (ék. h.). 103. Olaj, angolul. 105. „A" rakás. 106. Pajtás.

FÜGGŐLEGES: 2. Veré. 3. Angol úr rövidítése és a fordítottja. 4. ... Csudra: Gorkij-mű címe. 5. Az ő tulajdonát. 6. Géppel írja (ék. h.). 7. Udvarias megszólítás. 8. Ler szélei. 9. Sűrűbbé, töményebbé tette. 10. Az ilyen futó idegbeteg. 11. Tantál vegyjele. 12. Szobamadár. 13. AAA. 14. Hálót szövő rovar. 15. Az eladót az ár csökkentésére igyekeznek rávenni. 19. Idegen férfinév. 20. Vasérc olvasztására szolgáló berendezések. 21. Skandináv rege (ék. f.). 23. Nagy-Britanniához tartozó szi-

Megszokott á
kus mássalha
kiáltás. 50. I
Ezerötvenegy
versszak hari
tot teljesítő l
A közepén bemar! 63. Helyes dolgokra oktat (két szó). 66. Dühében ínyét mutatja. 68. Névelő. 69. A-val a végén: díjszabás. 71. Kopasz. 73. Tetőszerkezet alapja. 75. Hazai magyar költő (János). 76. Sánc. 79. Világcsúcstartó magyar atléta volt (Sándor). 82. A kovafélékhez tartozó áttetsző ásvány, drágakövet is készítenek belőle. 83. Védelmi vonalak építésére kiképzett katona. 86. Az ott lévő tárgyon. 87. Évszak. 89. Erős fizikumú. 91. Mexikói város. 92. Magára veszi ruháját. 93. Zsarolás végett fogva tartott személy. 95. Megelégelé. 99. Új-zélandi és spanyol gépkocsik betűjelzése. 101. Orvosok neve előtt álló rövidítés. 102. Zakó egynemű hangzói. 104. Fegyverrel tüzel. 105. Régi római pénz.

(Készítette Somodi László)

Rejtvényfejtők figyelmébe!

A szerkesztőség **havonta egyszer** sorsol ki jutalomkönyveket. **A megfejtéseket minden hónap utolsó péntekétől számított tíz napon belül várjuk!** A sorsolásnál csak azokat a megfejtéseket vesszük figyelembe, melyekhez mellékelték az illető hónap valamennyi — lapunkból kivágott — részvételi szelvényét.

Az UTUNK júliusi számaiban közölt rejtvények megfejtése:

NEKEM A LEGSZEBB: „Szívem legbensőbb húrja rezdül, / ha hazám népét nőni látom, / mert szép a világ minden tája, / de hazám csak egy van a világon." ÓDA A ROMÁN NYELVHEZ: „A hajnalból derengtél, mint csoda... / A kunyhóból csinált palotákat. / Már látom, utad fénylőn vág oda, / Hól selymes dallam fodrain kiárad." ÚJ KENYÉR SÜL: „A szérűkön cséplőgépek búgnak. / Zsákba csorg az életadó búza. / Kemencében rakják a tüzet, / új kenyér sül békés asztalunk-

FŐSZERKESZTŐ: LÉTAY LAJOS
FŐSZERKESZTŐ-HELYETTES: SZILÁGYI ISTVÁN
SZERKESZTŐSÉGI FELELŐS TITKÁR: KIRÁLY LÁSZLÓ
A szerkesztőség címe: 3400 Cluj-Napoca,
str. Dr. Petru Groza nr. 2. Telefon: 951/12420.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
ILEXIM, departamentul export-import presă;
P.O. Box 136—137. Telex: 112 28 București,
Str. 13 Decembrie nr. 3.
Nyomda: I. P. Cluj.

40 440

ANDRÁS László *66, 93*
Nagyvárad, ?
Képz. Főisk. Buk., festő

Banner Erdély

ANDRÁS CSABA

festőművész

Gyöngyösi Gábor:
Szigeti mühely.
/András Csaba máramarosszigeten élő festőművészről./
Utunk, XXXVIII.évf.12.sz. 1983 márc.25.
7. old.

Az angyalok szárnyán

Időutazás Robert Wilsonnal

→ Clink street, London

→ Ezredvégi misztériumjáték
H.G. Wells Az időgép c. könyve nyomán;
alászállás a Halottak Birodalmába,
London középkori börtönében.

András Edit művészettörténész előadása
Göbölyös Luca fotóművész videodokumentációja

1996. november 1-én ~~18.00 órakor~~

Ludwig Múzeum Budapest,
Budavári Palota A épület

Támogattak:

The British Council

art's front kreatív ügynökség

LUDWIG MÚZEUM BUDAPEST

ANDRA'S Edit

Anchós Antal

Grafika

Budapester Rundschau, Po.

1970. máj. 4.

ANDRÁS Csaba
Székelyudvarhely, 1943. április 12.
Tképz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

die Gerichtsvision durch Einblicke in die
lische Herrlichkeit unterbrochen. Beide Th
kreise sind im Laufe des Mittelalters oft in
vorgetragen worden: im Weltgerichtsbild u
Triumphbild. Einige Elemente erscheinen in
Visionen: die Engel, hier kämpfend, dort l
send, der Herr in der Majestät, hier richten
segnend. Auch ist es für beide Bildthem
zeichnend, daß sie in zwei Zonen gegeben
oben das Reich des Himmels mit seinen S
unten die akklamierenden oder zum Gericht
gerufenen Gestalten.[16]

Beide Bildkreise haben eine Bildtradition
folgen bestimmten Grundschemata, die woh
wandelt, vereinfacht und bereichert werde
nen, aber doch immer wieder durchschein
Verwirklichungen dieser Themen können nic
abhängig von ihren Vorgängern sein, da
Apokalypse die Bildelemente nicht in dieser
angeordnet erscheinen und deshalb nicht
wieder von neuem so im Bilde erfunden
könnten. Vielmehr liegen beiden erste Kon
nen zugrunde, die dann durch die Bildtr
weitergetragen werden. Beide erscheinen i
telalter an hervorragender Stelle im Kirch
in der Apsis und am Portal.

Innerhalb des Kreises der Triumphbilder
eine Gruppe, in der der Lebensbrunnen in
diese, das Siegeslamm auf einer Erhebung,